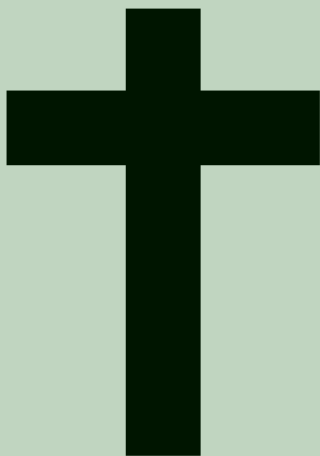

Xwiyá Gorixoyá
Sijipirini

The New Testament in the Ankave language of Papua New Guinea

Xwiyá Gorixoyá Sinípirini

The New Testament in the Ankave language of Papua New Guinea Nupela Testamen long tokples Angave long Niugini

copyright © 1990 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Angave (Ankave)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-03

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

7a156761-2cde-5bbc-8428-650a73434051

Contents

FRT	1
Mat+yuo	2
Mako	48
Ruko	76
Jono	124
Wáí wurímeiarígáwa	158
Romí	205
1 Koriní	230
2 Koriní	253
Garesia	269
Epesasi	277
Piripai	285
Korosi	291
1 Tesaronaika	297
2 Tesaronaika	302
1 Timotio	305
2 Timotio	312
Taitaso	317
Pairimono	320
Xibíruyí	322
Jemiso	339
1 Pitao	346
2 Pitao	353
1 Jono	357
2 Jono	363
3 Jono	364
Juto	365
Wá wómíxíníngí	367

Xwiyá Gorixoyá Sinipirini Yayiyá Píne

The New Testament in the Angave language of Papua New Guinea

Nupela Testamen long tokples Angave long Niugini
[aak]

Translation: © 1990, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Published, 1990 by Bible League International

Web version of first edition
© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc.
www.Wycliffe.org

<http://pngscriptures.org>

www.ScriptureEarth.org

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons license (Attribution-Noncommercial-No Derivative Works).

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0>

Your are free to share — to copy, distribute and transmit the text under the following conditions:

- **Attribution.** You must attribute the work to *Wycliffe Bible Translators* (but not in any way that suggests that they endorse you or your use of the work).
- **Noncommercial.** You may not use this work for commercial purposes.
- **No Derivative Works.** You may not alter, transform, or build upon this work.
- **In addition,** you have permission to port the text to different file formats, as long as you don't change any of the text or punctuation of the Bible.

Notice — For any reuse or distribution, you must make clear to others the license terms of this work.

Tok Orait

Dispela Buk Baibel i kam wantaim tok orait na lo bilong Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivative Works license. Em i tok olsem **yu ken givim kopi long narepela manmeri**. Yu ken wokim kopi na givim long husat i laikim. Tasol, yu mas tok klia dispela samting i kam long <http://tokplesbaibel.org>. Yu no ken kisim mani na salim dispela. **Yu mas givim nating**. Na tu, **yu no ken senisim Tok**.

Ol piksa i kam wantim ol Baibel na narapela buk i stap long dispela sait i gat tok orait long usim wantaim dispela samting tasol. Sapos yu laik narapela tok orait, yu mas askim husat i papa bilong copyright long dispela ol piksa.

Sapos yu laik stretim samting i no orait long dispela tok orait, stretim tok, salim Buk Baibel, o tainim Tok bilong God long nupela tok ples, yu ken **askim mipela**.

Olgeta tok orait na lo long tok ples English i stap long <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/legalcode>.

Sapos yu gat askim long dispela, **plis askim mipela**.

Xwiyá yáy neainariṅ Matiyuo eanṅpirini.

Ríwamṅ rípi “Xwiyá yáy neainipaxí Matiyuo eanṅpiyi” riniṅpirini. O Jisaso wíepisagowa worini. Xegí yof ámi bí Ripaiorini. Jisaso ríxa nípémáná níwíapínímeámi anṅnamí náni nípeyimáná enáná ámi xwiogwí ríxa obaxí nípwémáná enáná ríwamṅ rípi eanṅpirini. Xegí Judáy díṅj re yaiwiaríṅagía níwiniṅ, “Míxí ináy nímoníri re mṅweanṅyí napa xwayí naniri ṅweanwáomani. Jisaso napa aríowayá xwá piaxíyo dani iwiaroníoyí raríṅwáo nímoníri síṅwiríyí, míxí ináy nímoníri anṅ Jerusaremi tíyo dani neamerṅweáminíri enṅrini.” yaiwiaríṅagía níwiniṅ náni ayí ámi díṅj némore “Xerṅwí rífa moaríṅwini? Jisaso napa Kiraisorini. Goríxoyá xewaxorini.” yaiwíríxiniṅ ríwamṅ rípi eanṅpirini. E yaiwíríxiniṅ ríwamṅ nearína wá rókiamoagáwa áma aríowayá xwá piaxíyo dani iwiaroníoyí náni níriro ríwamṅ eagá obaxí mṅṅ nírori “Jisaso apí tṅi apí tṅi xixeni nímogá unṅrini.” níriṅ eanṅpirini.

Jisasomi xiáwo íriṅowa nániṅ.

¹ Xwiyá rípi íwíaríawé Jisasi Kiraisoyá nániṅ. Oyá íwíaríawé nímogá nuri áwini e míxí ináy Depitorini. Depitoyá íwíaríawé nímogá nuri wíṅ xiáwo íriṅo Ebíríamorini. ² Ebíríamo Aisakomi emeanṅinṅini. E dani Aisako Jekopomi emeanṅinṅini. E dani Jekopo Judaomi tṅi xegí xexírímeáowami tṅi emeanṅinṅini. ³ E dani Judáo xíái Temái tṅi íwí níniṅ Pereso tṅi Serao tṅi emeanṅinṅini. E dani Pereso Xesíronomi emeanṅinṅini. E dani Xesírono Ramomi emeanṅinṅini. ⁴ E dani Ramo Aminadapomi emeanṅinṅini. E dani Aminadapo Nasonomi emeanṅinṅini. Nasono e dani Sarímonomi emeanṅinṅini. ⁵ E dani Sarímono émayí apíxí Rexapí nímeari Bowasomi emeanṅinṅini. E dani Bowaso Rutimí nímeari Obetomi emeanṅinṅini. Obeto e dani Jesiomi emeanṅinṅini. ⁶ Jesio e dani míxí ináy Depitomi emeanṅinṅini. Depito e dani apíxí Yuraiaoyái nurápiri Soromonomi emeanṅinṅini. ⁷ Soromono e dani Riabowamomi emeanṅinṅini. Riabowamo e dani Abaisaomi emeanṅinṅini. Abaisao e dani Esaomi emeanṅinṅini. ⁸ Esao e dani Jexosapetomi emeanṅinṅini. Jexosapeto e dani Joramomi emeanṅinṅini. Joramo e dani Asaiaomi emeanṅinṅini. ⁹ Asaiao e dani Jotonomi emeanṅinṅini. Jotano e dani Exaso emeanṅinṅini. Exaso e dani Xesekaiaomi emeanṅinṅini. ¹⁰ Xesekaiao e dani Manasaomi emeanṅinṅini. Manasao e dani Emosomi emeanṅinṅini. Emoso e dani Josaiaomi emeanṅinṅini. ¹¹⁻¹² Josaiao —Babironí dāṅ émayí míxí nímeáa níbiro Judayo nípiṅkiemearo íwí nímearo nímeámi úaná Judáy anṅ e xwiogwí obaxí ṅweanṅa Josaiao e dani Jekonaiaomi tṅi xegí xexírímeáowami tṅi emeanṅinṅini. Jekonaiao e dani Siatieromi emeanṅinṅini. Siatiero e dani Serababeromi emeanṅinṅini. ¹³ Serababero e dani Abiudomi emeanṅinṅini. Abiudo e dani Eraiakimomi emeanṅinṅini. Eraiakimo e dani Esomi emeanṅinṅini. ¹⁴ Eso e dani Sedokomi emeanṅinṅini. Sedoko e dani Ekimomi emeanṅinṅini. Ekimo e dani Eraiatomi emeanṅinṅini. ¹⁵ Eraiato e dani Ereasaomi emeanṅinṅini. Ereasao e dani Matanomí emeanṅinṅini. Matano e dani Jekopomi emeanṅinṅini. ¹⁶ Jekopo e dani Josepo, Mariaími xiaṅwomi emeanṅinṅini. Í Jisasomi xiriṅinṅini. O yeáy neayimíxemeaní náni Goríxoyá díṅj tṅi xegí xiáwowayá xwá piaxíyo dani iwiaroníoyí náni xegí yof bí Kiraisoyí ríṅíorini. ¹⁷ Ayínáni xiáwo íriṅo Ebíríamo nemeága níbiro míxí ináy Depito emeanṅe náni xiáwowa wé wúkaú síkwí wá wá imóníṅrini. Xiáwo Depito ṅweanṅe dani nemeága níbiro Babironí kírapusí omṅṅ wíṅṅe náni xiáwowa wé wúkaú síkwí wá wá ení imóníṅrini. Omṅṅ wíṅṅe dani Jisaso rémonṅe náni ámi xiáwowa wé wúkaú síkwí wá wá imóníṅrini.

Jisasomi xínái xiriṅe nániṅ.

¹⁸ Xwiyá Jisasi Kiraiso xiriṅe náni rípirini. Omí xínái Mariaí Josepo meáwiniṅinṅini íkiyiṅ níyárimáná enáná ayaú síní nímeáními memé enáná í ríxa Goríxoyá kwíyí tṅi níaiwí agwí enṅinṅini. Í níaiwí agwí enṅiṅiṅi níwiniṅ ¹⁹ Josepo, ími meaní áma sanṅi enṅiṅi náni “Xwiyá ími ayá wíniṅpaxí wí murípa oemíni.” níyaiwiri “Ími yumí emí omómíni.” níyaiwiri ²⁰ síní díṅj e nímoá warína re enṅinṅini. Oríṅá wínarína Goríxoyá anṅnáj wo ṅṅání níwimóníri re uríṅinṅini, “Josepoxí, míxí ináy Depitoyá xiáwoxíni, díxí apíxí Mariaími éf níwiri emí mímopani. Níaiwo ími kwíyí Goríxoyápimi dani eweáo enṅiṅi náni anani meat. ²¹ Í níaiwí oxí wo xiriṅíarini. Áma xegí imóníṅíyo íwí yariṅíapí náni xwiyá meárinípiṅíxiniṅ yókwarimí níwiiri yeáyí uyimíxemeaní enṅiṅi náni xegí yof Jisasoyí wíríríxiniṅ.” uríṅinṅini. ²²⁻²³ Ayí enína wá rókiamoagá wo áwaní níriṅ ríwamṅ eáariṅ rípi “Re eníarini. Apíxí oxí nímeáníṅ wí níaiwí agwí nerí oxí wo xíránáyí, yof Emaniueroí —Yof míkí ayí Goríxo nene tṅi nawíni ṅweanṅa nániṅ. Yof

e wáripíríáriní.” Ríwamíní e nírírí eááriní apí xíxeni imónínfa nání e imóníniginí. ²⁴ Anínají Goríxoyáo e uríagí Josepo sá weje dání níwíápínímeari anínajo sekaxí uríípa nerí xegí apíxí Mariaími mearíniginí. ²⁵ Ímí nímearí aí síní niaíwo míríxípa neríná í tñní sá bí mñwé néra núisáná í ríxa niaíwo xíráná xegí yofí Jisasoyí wáriníniginí.

2

Sogwí íwiaparíními dání bigíáwa nániríní.

¹ Mariaí Jisasomí Judia píropenisíyo aní yofí Betírexemí dání níxírímáná enáná Judayí áminá wo míxí ináyí Xerotoyí ríníño Jerusaremíyo níñweari xegí Judayo menñeáná re eníniginí. Ámá síní nání enwípearígíá wa sogwí íwiaparíními dání níbíro Jerusaremí nírémore ² yariní re wígfawixíní, “Judayí míxí ináyí imónínfa nání niaíwí síní xíríño geríní? Sogwí íwiaparíními níñwearíná omí xíráná síní o nání ñweáagí síníwí níwínítrane nání omí yayí ounéanítrane baríníwíní.” urémeáagí ³ míxí ináyí Xeroto “Niaíwo míxí ináyí nimóníní ní múronírfeníní?” níyáiwírí díní ríá nuxerí Jerusaremí ñweáyí níní ení díní ríá nuxéa úagí ⁴ o apaxípáníní imónínígfá xwéowamí tñní ñwí ikaxí eánínípi mewegíáwamí tñní awí neaárimáná yariní re wíníniginí, “Kiráisoyí ríníño, yeáyí neayímíxemeanífa nání negí aríowayá xwíá piaxíyo dání iwíaroníoyí raríníwáo ríwamíní níriní eánínípi ge xírípírfá nání ríníní?” uríagí ⁵ awa re urígfawixíní, “Negí Judia píropenisíyo re aní yofí Betírexemíyo xírípaxí imóníní. Ayí rípi nániríní. Wíá rókiamoagíá wo áwaní níwuríyírí ríwamíní re eááriníriní, ⁶ Judayí aníyo aní yofí Betírexemí ñweáyíné aní níyoní nání ámá obaxíyíné menagi aiwí segí ámá wo míxí ináyí nimóníní gí Judayí níyoní menñeání enagi nání segí aní apí aní xwé tñní xíxeni imóníníáriní.” níriní eááriníriní.” uríagí ⁷ Xeroto yumí díní níyáiwimáná “Síníyo enwípearígíáwa obípoi.” níriní awa ríxa báná yariní re wíníniginí, “Síní gíná ñweáagí wínígfawixíní. Síníomí síníwí níwínímáná enáná emá ararí pweníriní?” uríagí awa ríxa áwaní uráná ⁸ o Betírexemí nání re urowáriníniginí, “Soyíné nuro niaíwo nání pírinípi píá époi. Ríxa síníwí níwíníróná nioní ení nurí yayí seáyí e umemíníriní nání ámí níbíro áwaní níripoyí.” uríagí ⁹ awa aríá e níwíro wígfípi óíyo waríná re eníniginí. Síní awa xámí sogwí íwiaparíními níñwearóná wínígfó awamí xámí numearí aní niaíwo weníwámí seáyí e ñweaníniginí. ¹⁰ Síní e ñweáagí níwíníro seáyími seáyími nímoníro díní nífá níwíníriní ¹¹ anjwámí nípáwíro niaíwo xínáí Mariaí tñní ñweanagí níwíníro re egíawixíní. Xwíáyo nípfíkinímearo omí yayí numemáná amípi o nání imóníní wígfí ayá rímíxarígíápi níroaro síní gorí tñní ikíá díá —Díá yofí pírakenísaní tñní murí tñní nání ríníní. Díá apí díní naní eááriní xíxegíní síxí wíxáu tñní mñní wígfawixíní. ¹² Mñní níwimáná enáná Goríxo oríná nupáriní rímíní re uríníniginí, “Míxí ináyí Xeroto tñní e nání ámí mupa époi.” uríagí wígfí aní e nání nuroná óí xegí wíyo ugíawixíní.

Isipíyí aníyo nání éfí ugíá nániríní.

¹³ Awa ríxa numáná enáná re eníniginí. Josepo oríná níwíníriní anínají Goríxoyá wo sínjání níronapírí re uríníniginí, “Ríxa níwíápínímeari niaíwo tñní xínáí tñní nímeámí Isipíyí aníyo nání éfí úpoi. Sepíoyíné nuro rémófe dání ámí nioní searímífé nání ñweááriní. Xeroto niaíwomí píkiní píá énapíní enagi nání ríraríníní.” uríagí ¹⁴ o áríwíyímí aí níwíápínímeari niaíwo tñní xínáí tñní nímeámí Isipíyí aníyo nání nuro ¹⁵ níñwearóná míxí ináyí Xeroto péé nání ñweaagíáriní. Wíá rókiamoagíá wo xwíyíá Goríxoyá níwuríyírí ríwamíní eááriní rípi “Gí iwo Isipíyí aníyo ñweanáná ‘Eíní.’ urímíáriní.” níriní eááriní apí xíxeni imónínífa nání Josepo niaíwomí Isipíyí aníyo nání nímeámí uníniginí.

Niaíwíyo mñnífí rírómfí emegíá nániríní.

¹⁶ Xeroto, Jerusaremíyo xwayí naníriní ñweanjo sogwí íwiaparíními dání urínénaparígíáwa ámí xíomí níwíménapíagíá nání “Yapísí ríá níwápíyí?” níyáiwírí díní ríá ápiáwíníní wéagí xewaníño awamí síní nání yariní wíáná awa “Íná ñweáagí wíníñwaniginí.” uríapí nání díní nímorí porisowamí urowáraná awa nuro niaíwí oxí Betírexemí dáníyíyá tñní e mídímídání níñweaxa pugíáyíyá tñní, niaíwí oxí wígfí xwíogwí wáu wo síní níwímíroa egíá níyoní mñnífí rírómfí emegíawixíní. ¹⁷⁻¹⁸ Mñnífí rírómfí eméáná xwíyíá Goríxoyá wíá rókiamoagí Jeremaiaoyí ríníño níwuríyírí ríwamíní eááriní rípi “Aní Rama dání ‘Yeyí.’ níriníriní ñwí eánariníagi aríá wíaríní. Reserímí xífáíwa wígfí niaíwí nání ñwí píyí níwíriníro wígfí niaíwí wówí síníwí níwíníagíá nání mñnífí ikíníwí umíríagíá aiwí pínní níwíárfíagíawixíní.” ríwamíní eááriní apí íná xíxeni imóníníginí.

Ámí Isipíyí aníyo dání yígíá nániríní.

¹⁹ Xeroto rixa nipeáná re enjínigini. Josepo Isipiyf anjyo dani orinjá ntwíniríná anjínáif Gorixoyá wo sijná nitrónapiri re urinjínigini, ²⁰ “Niaiwomi opikianeyinri emegfáwa rixa pegfá enjagi nani ntwiápnimeari niaiwo tñi xínái tñi nimeámi dñx Isireriyf anjyo nani úpoyi.” uríagi ²¹ Josepo ntwiápnimeari niaiwo tñi xínái tñi nimeámi nuri Isireriyf anjyo nitrémoro ²² Josepo arfá re winjínigini, “Xerotomi xewaxo Akereasoyi rinijjo xano mñx ináy nimóniri neamenweagfá xewaxo eni mñx ináy e nimóniri Judia piropenisfyo re neamenweani.” rarinjagfá arfá ntwiri wáyñinwiniri “Arige nuri Judia piropenisfyo nweáminiréini?” yaiwiaríná Gorixo Josepomi orinjá nupáiri éf uowaráná epówa Judia piropenisfyo wiárf nímúro Gariri piropenisfyo nani nuro ²³ anj yof Nasareti rininjipimi nweagfáriní. Wfá rókiamoagfáwa áma xiáwowayá xwíá piáxfyo dani iwiaronfo nani re rigfápi “Ayf re ripfáriní, ‘O Nasareti dānorini.’ ripfáriní.” rigfá api xixeni imónifwinjínirí Nasareti nani nuro nweagfáriní.

3

Jono wayf numeaiá uño xwíyá wáf urímenj nánirini.

¹ Jono, wayf numeaiá uño, jisaso sini Nasareti nweanáná, o nuri Judia piropenisfyo áma dñf meanje wáf nurímeríná ² re urayagfáriní, “Gorixo xwioxfyo mñeámí nñeairi piráninj neamenweani anjwí ayo enjagi nani segf íwí yarigfápi rfwímini nñamoro piráninj nisaníro nweáfríxini.” urayagfáriní. ³ Wfá rókiamoagfá Aisaiaoyi rinijjo nñiri rfwaminj re eanjpi, “Áma dñf meanjmi dani áma wo rfaiwá re rariñi, ‘Ámináo nani segf dñf óf nanjíninj wimoiro óf piráninj imoarigfápáninj wimoiro nero nweáfríxini.’ rariñi.” rfwaminj e nñiri eanjpi tñi xixeni Jono nuri axfpi e yagfáriní. ⁴ O rapirapf nanj nñyini emeagmani. Kamerf á (íyá írikwíninj imóninj wú) nñyini arerixf írinjyo yínagorini. Aiwá eni nanj nagomani. Áxwaxf tñi pñkf inigf tñi nagorini. ⁵ Judayf wigf anj xwé Jerusaremí nweagfáyf tñi Judia piropenisfyo amí amí nweagfáyf nñi tñi inigf Jodani rapápami nweagfáyf tñi ⁶ Jono tñj e nani nuro wigf íwí yarigfápi nani waropárf wíáná o wayf numeaiá nuri aí ⁷ Parisiowa tñi Sajusiowa tñi —Awa weyñi nimeníro áma wíyo seáyí e wimónarigfáwarini. Awa Jono wayf oneameainíro bariñagfá Jono sijnwí e ntwíniri ayf wigf íwí yarigfáyf rfwímini nñamoro nisaníro mé “Wayñi oneameaini.” nñyiwiro bariñagfá ntwíniri nani re urinjínigini, “Sidírf miáoyíné, ‘Rfwená Gorixo xeaninj seaikárinfá enjagi nani éf úpoyi.’ go searfagi rininj meaanigíniri wáyf nero nioni tñámíni éf bariñoj? ⁸ Soyíné íwí yarigfápi rfwímini nñamorínáyf, piráninj nero íkfá sogwí nanj nñweríná yarinjpa imónífríxini. ⁹ Re mñnirípa époyi, ‘Negf arfo Ebrífamoyáone enjagi nani Gorixo wí xeaninj neaikárinfá meníni.’ mñnirípa époyi. Gorixo ‘Ebrífamoyá fwiárfawé nani ‘Nioni ayo xeaninj nñwiríná arige xwé obaxf imónínfáriní?’ nñyiwiri ududf winarini.’ rñyaiwariñoj? Oweoi, Gorixo dñj e yaiwipaxf menini. Anani sñj tñyo dani Ebrífamo nani fwiárfawé wimíxíyipaxfáriní. ¹⁰ Gorixo rixa rapíwé íkfá mñkf tñj e nani fá xirini. Íkfá gñi gñi sogwí nanj mñwéagi ntwíniríná nñíkariri rfá ikeáárinfáriní. ¹¹ Nioni sa inigf tñi wayf seameaiarínirí. Nioni enj eánñáoní aiwí rfwíyo bñfo nioni nñmúroníni. Seyíné nioni nani ‘Áma wé rónñorini.’ nñyiwariñagfá aiwí o nioni tñi xixeni mimóninjagi nani áma xínáiwáninj nimóníro omíñj wíiarigfáyf bosoyá síkwf sú gwí wikweaiarigfápa nioni oyá wikweaipaxf menini. O wayf nñseameairíná inigf tñi seameainfámani. Wiyíné Gorixoyá kwíyí tñi seameairi wiyíné rfá tñi seameairi enfáriní.” nuri ¹² Gorixo áma nanjyo yeáyf uyimíxemeari sipíyo anipá imíxiri enfá enjagi nani ewayf xwíyá re urinjínigini, “Omíñj yarigfáyf pokf tñi wítf aiwá eyeyírómf ero aiwá ná anjyo thro mamíwí tñi siyikf tñi rfá ikeáárfro yarigfápa Gorixo eni axfpi e emfániri wítf mamíwí tñi ná tñi eyeyírómf inñje xegf pokf fá nñxíri róni. Aiwá náyf anjyo tñi mamíwí tñi siyikf tñi rfá supáripaxf mimóninjyo ikeááriní enfáriní.” urinjínigini.

Jisasomi wayf umeainj nánirini.

¹³ Jisaso Jono wayf onñmeainiri nani Gariri piropenisfyo dani nñbiri inigf Jodani rapá tñj e nñémorí omí wímeáagi aiwí ¹⁴ Jono nurakímíniri nerí re urinjínigini, “Joxí nioni nani o wayf onñmeainiri ríbarínini? Oweoi, ‘Joxí wayf onñmeaini.’ nimónarini.” uríagi aí ¹⁵ Jisaso re urinjínigini, “Xe wayf oumeaimíniri sijnwí naneí. E neraínáyf, Gorixo nioni nani ‘O síwí wé rónñíyí nñi oen.’ yaiwariñjpi xixeni yanfwií.” uríagi ¹⁶ o jisasomi wayf umeaiáná o rixa nímínimeámi peyaríná re enjínigini. Anj pirfyo dani óf ináná kwíyí Gorixoyápi xawiówininj nñweapiri omí wimeainjínigini. Omí wímeááná re enjínigini. ¹⁷ Anjnamí dani xwíyá re rñénapínjínigini, “Gf nñaiwí ayá tññorini. Amípi o yarinjpi nani yaf ninarini.” rñénapínjínigini.

4

Obo Jisasom i iwamfó wíwapiyinj nánirini.

¹ Xwiýá Gorixoyápi Jisasom nîwimeámáná omí Obo iwamfó owíwapiyiniri áamá dînj meanj e nánî nîméra úaná ² o aiwá mîni ñwá nîjweari rîxa sfá 40 nórímáná enjáná o agwí wíaná ³ iwamfó wíwapiyarîño nîbiri re urînjîngîni, “Joxi ‘Niaiwí Gorixoyáonîrîni.’ yaiwinarîñpi nepa enjánáy, aiwá nîri nánî ‘Sînjá tiyí aiwá oimónîni.’ rei.” urîagî ai ⁴ Jisaso re urînjîngîni, “Oweoi, wí emíméini. Gorixoyá Bîkwíyo dání rîwamînjî re eánîni, ‘Ámá aiwá nánîni dînjî nîmorfnáyí wí dînjî meapaxî menîni. Xwiýá Gorîxo rîñyíyî nîyonî dînjî nîkwîrorîfnáyî ayîni dînjî meapaxîrîni.’ Rîwamînjî e nîrîni eánîni.” urînjîngîni. ⁵ Obo Jisasomî nîmeámî Jerusaremî anj Gorîxoyá ayá tîñîmîni nánî nuri anj Gorîxo nánî rîdiýowá yarîgîwámî rîkwíyo seáyî e nurárîrîmá ⁶ re urînjîngîni, “Joxi ‘Niaiwí Gorixoyáonîrîni.’ yaiwinarîñpi nepa enjánáy, Gorîxoyá Bîkwíyo dání rîwamînjî re nîrîni eánînjagî nánî ‘Gorîxo joxi sîkwî sînjáyo pírfî uyîkímî inîrîxîni xegî anînajowa awí nîroro fá rîxepîrî nánî urowárîniñoi.’ nîrîni eánînjagî nánî ananî mîmî nîmawirî xeamoi.” urîagî ai ⁷ Jisaso re urînjîngîni, “Xwiýá joxi mînjî nîrori rîfîpi eánînjagî aiwî xwiýá rîpi enî nîrîni eánîni, ‘Negî Gorîxo nepa enjî neánîrî epaxorfanîni iwamfó mîwíwapiyipani.’ enî rîniñjagî nánî nionî wí e emíméini.” urînjîngîni. ⁸ Ámî Obo dîwí mînjî seáyîmî wiápnîmeanjî bimi nánî nîmeámî nîyirî anjî nîni xwá rîrî nîrîmîni ikwîrónîñyo síwá nîwirî xegî amîpî áamá nîwînróná ayá síwî nurorî nîmeapaxî wimónarîñpi enî síwá nîwirî ⁹ re urînjîngîni, “Joxi xwíyo nîpîkîmîmearî simanjwíyónîñ nînurîni nionî nánî yayî seáyîmî nîmei. E nîánáy, amîpî síwá síá tiyî nîpîni siapiñîni.” uráná ¹⁰ Jisaso re urînjîngîni, “Setenoxî pîni nîniwiárimî éfî uî. Xwiýá rîpi ‘Ámîná Gorîxo nánîni xwíyo nîpîkîmîmearo yayî seáyîmî umero segî amîpî ‘Ñwíáxîni.’ rîniñyî emî nîmoro síwî oyá nánîni dînjî ikwîroo éfîrîxîni.’ rîniñjagî nánî joxî nîrîfîpa wí emíméini.” urîagî ¹¹ Obo pîni nîwiárimî enjî anîñajî wa nîbîro arîrá wigîawîxîni.

¹² Jisaso áamá wa Jono wayî numeaiá warîño nánî re rarînjagî “Omî rîxa fá nîxero gwí anjîyo ñwirárîrîni.” rarînjagî o arfá e nîwîmo Gariri pîropenîsîyo nánî nuri nîjwearîná ¹³ anjî Nasaretî xîo xwé iwarîñe pîni nîwiárimî nuri anjî xegî yofî Kapaneamîyî rîniñyo —Anjî apî ipî Gariri tîni ikwîrónîni. Seburano tîni Napîtarao tîni awaúyá fwiárfawé ñweagîferîni. E nánî nuri ñweanîngîni. ¹⁴ Ayî rîpi nánîrîni. Gorîxoyá xwiýá wá rókîamoaagî Aisaiayî rîniñyo xwiýá nîwuriyirî rîwamînjî re eaárîrîni, ¹⁵ “Xwíá Seburanoyá fwiárfawé tîni Napîtaraoyá fwiárfawé tîni enjîná ñweagîfe ipî tîñîmîni tîni inîgî Jodanî rapáyo jfariwámî dání tîni xwíá Gariri imónîñîmîni émáýî ñweagîfe, ¹⁶ áamá oxî apîxî e ñweagîfáyî nîni Gorîxomî muxîdarînjagî nánî sfá yîniñîmîniñ ñweagîfe rîxa wá xwé bî onîgî wîniñîawîxîni. Ayî apaxî mé pearînjagî nánî ikwapiñîñî umeaarîñîyo rîxa wá wókîmîxîni.” Rîwamînjî e nîrîni eánînjîpi xîxentî imónîni nánî Jisaso wíánîñî imónîño e nánî nuri ñweagîrîni.

Ámá wiepîsarîñî imónîñîrî nánî wirîmeaemenjî nánîrîni.

¹⁷ O anjî e nánî nuri ñweaé dání wá re urîmenîngîni, “Gorîxo xwioxîyo mîmeámî nîseairî píranîñî seamenî anjwî ayo enjagî nánî segî fwi yarîgîfápi rîwîmîni nîmamoro sanîñî nîmónîro ñweárfîxîni.” nuri merî ¹⁸ ipî Gariri imanîpá tîni nîpurîná sîjwî wîniñîngîni. Xîráxogwá wáu —Xîráo xegî yofî Saimonorîni. O xegî yofî ámî bî Pitaorîni. Xogwáo Adîruorîni. Agwiaú egî omîñî peyî ápearîgîwáu enjagî nánî ubenî peyî nánî ipîyo mamówararînjagî Jisaso e nîwîni ¹⁹ re urînjîngîni, “Agwiaú wîniñîfîpiyî. Peyî nánî yarîgîfáyo áamá nionî nîxîdîpîrfáyî enî axîpi e wîrîmeapîsi nánî eaiwapiymîni.” urîagî ²⁰ agwiaú ubenî apaxî mé e nîtîmî rîwíyo uxîdîgîsîxîni. ²¹ O e dání nurîná sîjwî wîniñîngîni. Ámî xîráxogwá wáu —Agwiaú Sebediomî xewaxowaurîni. Wífo Jemisorîni. Wífo xogwáo Jonorîni. Agwiaú xano tîni ewéyo nîjweámáná wigî ubenî arfîkîniñjagî píranîñî yadîrîpînarînjagî Jisaso e nîwîni ríaiwá “Nîxîdîfîpiyî.” uráná ²² agwiaú enî anjîni egî ewé tîni xanomî tîni pîni nîwiárimî nayoari númî uxîdîgîsîxîni.

Jisaso wá urîmerî simîxîyo nanjî imîxîmerî enjî nánîrîni.

²³ Jisaso Gariri pîropenîsîyo amî amî nemerîná xegî Judayíyá rotú anjîyo dání uréwapiyemeri xwiýá yayî wîniñîpîrîni —Apî Gorîxo xwioxîyo mîmeámî nerî píranîñî umenñeantîpî nánî rîniñîpîrîni. Apî wá urîmerî áamá pí pi simîxî yarîgîfáyo tîni uranî xîxegîni imónîgîfáyo tîni nanjî imîxîmerî yarîná ²⁴ o yarîñîpî nánî yanî niwéa nuri Siria pîropenîsîyo ñweagîfáyî nîni arfá nîwiárimî nánî wigî áamá simîxî xîxegîni yarîgîfáyî tîni rîniñî xîxegîni winarîgîfáyî tîni áamá imfó dînjî xîxéoarîñîyî tîni xóxwî yarîgîfáyî tîni enjî síwîmî yarîgîfáyî tîni o tîñî e nánî nîmeámî báná o píranîñî wîniñîyarînjagî nánî ²⁵ áamá oxî apîxî obaxî Gariri pîropenîsîyo dîñyî tîni Dekaporîsi pîropenîsîyo dîñyî tîni

Judia p̄ropenis̄fyo d̄an̄yf̄ t̄n̄i wiḡf̄ an̄f̄ xwé J̄erusaremi d̄an̄yf̄ t̄n̄i iniiḡf̄ Jodani rap̄ayo j̄ar̄iw̄am̄ni d̄an̄yf̄ t̄n̄i ep̄froȳf̄ nero om̄i n̄umi ux̄fd̄iḡf̄awix̄ni.

5

Xw̄yf̄á J̄isaso d̄f̄w̄f̄yo d̄ani ur̄ewap̄iȳiñ̄f̄i n̄an̄ir̄ini.

¹ J̄isaso ám̄a ox̄f̄ ap̄ix̄f̄ naiw̄f̄ obax̄f̄ o t̄ñf̄ e n̄an̄i b̄im̄iar̄iñaḡfa n̄iw̄in̄r̄i d̄f̄w̄f̄ m̄iñf̄yo n̄an̄i n̄ȳoari éf̄ n̄iñweari xeḡf̄ wiep̄isar̄iñf̄yf̄ x̄fo t̄ñf̄ e n̄an̄i b̄aná ² o nur̄ewap̄iya nuri re ur̄iñ̄iḡni, ³ “Ám̄a giyf̄ giyf̄né ‘N̄ioni n̄iḡf̄p̄i ap̄an̄ir̄ini.’ m̄ir̄ipa éf̄áȳné, ‘Ám̄a ar̄ir̄á oneaip̄oȳt̄.’ yaiw̄iar̄iḡáȳné, Gor̄ixo xw̄iox̄f̄yo m̄imeám̄f̄ n̄iseair̄i p̄ir̄an̄iñf̄ seamen̄wean̄f̄a en̄aḡi n̄an̄i yaȳf̄ seain̄ipax̄f̄ȳinéni. ⁴ Ám̄a giyf̄ giyf̄né, ñw̄f̄ ean̄ir̄i yar̄iḡáȳné, Gor̄ixo m̄iñf̄ iñ̄iñw̄f̄ seam̄ir̄in̄f̄a en̄aḡi n̄an̄i yaȳf̄ seain̄ipax̄f̄ȳinéni. ⁵ Ám̄a giyf̄ giyf̄né, f̄w̄f̄ mé n̄ir̄im̄ax̄n̄iñro san̄iñf̄ im̄on̄iḡáȳné, Gor̄ixo xw̄iox̄f̄yo m̄imeám̄f̄ ner̄i seamen̄wean̄f̄e d̄ani xw̄f̄a n̄ir̄ini seḡf̄ im̄on̄in̄f̄a en̄aḡi n̄an̄i yaȳf̄ seain̄ipax̄f̄ȳinéni. ⁶ Ám̄a giyf̄ giyf̄né, aiw̄f̄a n̄an̄i agw̄f̄ seair̄i iniiḡf̄ n̄an̄i seair̄iñf̄ yar̄iñ̄ipa r̄f̄a m̄ik̄ir̄o p̄ir̄an̄iñf̄ yar̄iḡf̄a aȳf̄ n̄an̄in̄iñf̄ n̄iseaim̄on̄ir̄in̄f̄a Gor̄ixo an̄an̄i x̄ixen̄i seain̄in̄f̄a en̄aḡi n̄an̄i yaȳf̄ seain̄ipax̄f̄ȳinéni. ⁷ Ám̄a giyf̄ giyf̄né, ám̄a wiyo w̄a wianar̄iḡáȳné, Gor̄ixo en̄i w̄a seawian̄in̄f̄a en̄aḡi n̄an̄i yaȳf̄ seain̄ipax̄f̄ȳinéni. ⁸ Ám̄a giyf̄ giyf̄né, ám̄a s̄iñw̄f̄ an̄iḡf̄e d̄an̄ir̄an̄i, seḡf̄p̄i úf̄am̄i d̄an̄ir̄an̄i, d̄iñf̄ ná b̄n̄i n̄imoro ax̄ip̄in̄i yar̄iḡáȳné, Gor̄ixo xewan̄iño siw̄a seain̄in̄f̄a en̄aḡi n̄an̄i yaȳf̄ seain̄ipax̄f̄ȳinéni. ⁹ Ám̄a giyf̄ giyf̄né, ám̄a m̄ix̄f̄ inar̄in̄f̄a nuro p̄iȳf̄a w̄far̄iḡáȳné, Gor̄ixo aȳf̄ n̄an̄i ‘Ḡf̄ naiw̄f̄x̄in̄t̄.’ r̄in̄f̄a en̄aḡi n̄an̄i yaȳf̄ seain̄ipax̄f̄ȳinéni. ¹⁰ Ám̄a giyf̄ giyf̄né, wé r̄on̄iñf̄ Gor̄ixo e éf̄rix̄in̄r̄i wim̄on̄ar̄iñ̄f̄p̄i x̄idar̄iñaḡfa n̄an̄i xean̄iñf̄ seaik̄ar̄f̄áȳné, o xw̄iox̄f̄yo m̄imeám̄f̄ n̄iseair̄i p̄ir̄an̄iñf̄ seamen̄wean̄f̄a en̄aḡi n̄an̄i yaȳf̄ seain̄ipax̄f̄ȳinéni. ¹¹ Ám̄a giyf̄ giyf̄né, n̄ion̄i n̄ix̄idar̄iñaḡfa n̄an̄i ikaȳf̄w̄f̄ seair̄o xean̄iñf̄ seaik̄ar̄iño p̄i p̄i xw̄yf̄f̄a yap̄f̄ seaxe kw̄imoro seaiar̄in̄áȳf̄, yaȳf̄ seain̄ipax̄f̄ȳinéni. ¹² En̄in̄a w̄f̄a r̄ókiamoaḡf̄awam̄i xean̄iñf̄ n̄iw̄ik̄ara waḡf̄apa ax̄ip̄i seȳné en̄i n̄iseaik̄ara war̄f̄n̄áȳf̄, seȳné an̄f̄nam̄i n̄ipeyir̄in̄f̄a Gor̄ixo yaȳf̄ n̄iseaimor̄i am̄ip̄i aȳa r̄im̄ix̄ar̄iñ̄f̄p̄i seaiap̄in̄f̄a en̄aḡi n̄an̄i yaȳf̄ seain̄ipax̄f̄ȳinéni.

Sax̄f̄ t̄ñi w̄f̄a t̄ñi n̄an̄i ur̄iñf̄ n̄an̄ir̄ini.

¹³ “Sax̄f̄ aiw̄ayo n̄imor̄i n̄in̄ir̄in̄áȳf̄ aw̄f̄i yar̄iñ̄ipa seȳné n̄ion̄i searar̄iñ̄ayo p̄ir̄an̄iñf̄ n̄in̄ix̄d̄ir̄on̄a ám̄a n̄iyon̄i en̄i n̄iw̄iwap̄iȳiro sax̄f̄ aw̄f̄i yar̄iñ̄ipa ax̄ip̄in̄iñf̄ wim̄ix̄f̄r̄ix̄in̄t̄. Sax̄f̄ aw̄f̄i yar̄iñ̄f̄p̄i n̄ipur̄i r̄ixa ur̄aw̄n̄iñf̄ im̄on̄iñ̄an̄áȳf̄ ar̄ire éaná am̄i aw̄f̄i im̄on̄in̄iñ̄o? Oweo, am̄ip̄i w̄i im̄ix̄ipax̄f̄ mim̄on̄iñaḡf̄ n̄an̄i óf̄ e em̄i m̄iw̄iar̄óm̄on̄a ám̄a xw̄ir̄iñw̄f̄ os̄ix̄ayar̄iḡar̄in̄t̄. Seȳné n̄ion̄i searar̄iñ̄ayo n̄in̄iw̄iaik̄ir̄in̄áȳf̄, sax̄f̄ r̄ixa ur̄aw̄n̄iñf̄ im̄on̄iñ̄f̄p̄i em̄i moar̄iḡf̄apa Gor̄ixo en̄i ax̄ip̄i em̄i e seam̄on̄f̄ar̄in̄t̄. ¹⁴ Seȳné ám̄a Gor̄ixom̄i x̄id̄ip̄f̄r̄f̄a n̄an̄i uȳf̄w̄f̄ n̄im̄ix̄ar̄oro w̄f̄an̄iñf̄ uyamop̄f̄r̄ar̄in̄t̄. An̄f̄ d̄f̄w̄f̄ m̄iñf̄yo ikw̄f̄r̄on̄iñ̄f̄p̄in̄iñf̄ in̄im̄i mim̄on̄f̄ en̄f̄p̄i yap̄i seȳné en̄i n̄ion̄i p̄ir̄an̄iñf̄ n̄in̄ix̄d̄ir̄on̄áȳf̄, ám̄a n̄iyon̄i s̄iñ̄an̄i e wim̄on̄ip̄f̄r̄ar̄in̄t̄. ¹⁵ Ám̄a ram̄ix̄f̄ n̄im̄ix̄ar̄oro s̄ix̄f̄ w̄a n̄imearo s̄ix̄f̄ ikwasear̄ar̄iḡf̄am̄an̄i. N̄im̄ix̄ar̄oro seaȳf̄ e ikw̄iañw̄f̄yo ñw̄ir̄ar̄ar̄ar̄iḡar̄in̄t̄. Seaȳf̄ e t̄an̄áȳf̄ ám̄a an̄f̄yo in̄im̄i ñweaḡf̄a n̄iyon̄i w̄f̄a w̄ók̄iar̄iñ̄f̄r̄in̄t̄. ¹⁶ Ram̄ix̄f̄ seaȳf̄ e ikw̄iar̄ar̄aná ám̄a n̄iyon̄i w̄f̄a w̄ók̄iar̄iñ̄p̄an̄iñf̄ seȳné en̄i ám̄a s̄iñw̄f̄yo d̄ani wé r̄on̄iñf̄ im̄on̄iño am̄ayo ar̄ir̄á w̄iro ner̄on̄áȳf̄ ám̄a s̄iñw̄f̄ n̄isean̄iño ‘Aȳf̄ Gor̄ixom̄i n̄ix̄d̄ir̄o n̄an̄i r̄f̄a yar̄iñ̄o?’ n̄iyaiw̄iro om̄i seaȳf̄ e umep̄f̄r̄ar̄in̄t̄.

Ñw̄f̄ ikax̄f̄ n̄ir̄in̄r̄i ean̄iñ̄f̄p̄i n̄an̄i r̄iñf̄ n̄an̄ir̄ini.

¹⁷ Seȳné n̄ion̄i n̄an̄i ‘O Gor̄ixoȳa ñw̄f̄ ikax̄f̄ Moseso n̄ir̄ir̄i ean̄f̄p̄i t̄ñi w̄f̄a r̄ókiamoaḡf̄awa n̄ir̄iño eaḡf̄ap̄i t̄ñi en̄i xw̄f̄a iwen̄i n̄an̄i b̄iñ̄f̄r̄in̄t̄.’ m̄in̄iaiwiw̄ip̄an̄i. Xw̄f̄a iwen̄i n̄an̄i m̄ib̄f̄ am̄ip̄i n̄ir̄in̄r̄i ean̄iñ̄f̄p̄i s̄in̄i x̄ixen̄i im̄on̄in̄f̄a n̄an̄i b̄iñ̄f̄ar̄in̄t̄. ¹⁸ Ága nep̄a searar̄iñ̄in̄t̄. Xw̄f̄ar̄i t̄ñi an̄f̄na t̄ñi s̄in̄i en̄an̄áȳf̄ ñw̄f̄ ikax̄f̄ n̄ir̄in̄r̄i ean̄iñ̄f̄p̄i n̄ip̄in̄i s̄in̄i x̄ixen̄i mim̄on̄ipa en̄an̄áȳf̄ ná b̄in̄i on̄im̄iñ̄p̄i r̄in̄iñf̄ ap̄i aiw̄f̄ xw̄f̄a iwen̄f̄am̄an̄i. ¹⁹ Ám̄a giyf̄ giyf̄né ñw̄f̄ ikax̄f̄ n̄ir̄in̄r̄i ean̄iñ̄f̄p̄i b̄i n̄an̄i ‘Xw̄emani. Xw̄yf̄á n̄imear̄ipax̄f̄man̄i.’ n̄iyaiw̄iro oḡam̄f̄ nero ám̄a w̄i en̄i ax̄ip̄i oḡam̄f̄ ep̄ir̄i n̄an̄i n̄iw̄iwap̄iȳir̄in̄áȳf̄, Gor̄ixo xw̄iox̄f̄yo m̄imeám̄f̄ ner̄i seamen̄wean̄in̄f̄a e yar̄iḡáȳf̄ n̄an̄i ‘S̄iyikw̄f̄pīan̄iñf̄ im̄on̄iḡáȳf̄r̄in̄t̄.’ rip̄f̄r̄ar̄in̄t̄. Giyf̄ giyf̄né ñw̄f̄ ikax̄f̄ n̄ir̄in̄r̄i ean̄iñ̄f̄p̄i x̄ixen̄i ax̄ip̄i nero ám̄a w̄i en̄i ax̄ip̄i ep̄ir̄i n̄an̄i n̄iw̄iwap̄iȳir̄in̄áȳf̄, Gor̄ixo xw̄iox̄f̄yo m̄imeám̄f̄ ner̄i p̄ir̄an̄iñf̄ seamen̄wean̄in̄f̄a e yar̄iḡáȳf̄ n̄an̄i ‘Ám̄a xw̄é mamad̄f̄r̄ix̄an̄iñf̄ im̄on̄iḡáȳf̄r̄in̄t̄.’ rip̄f̄r̄ar̄in̄t̄. ²⁰ ‘Seȳné Parisiowa t̄ñi ñw̄f̄ ikax̄f̄ ean̄iñ̄f̄p̄i meweḡf̄awa t̄ñi ‘None ñw̄f̄ ikax̄f̄ ean̄iñ̄f̄p̄im̄i n̄ix̄d̄ir̄ane e ner̄f̄n̄áȳf̄ wé r̄on̄iñf̄ yar̄iñ̄w̄in̄t̄.’ yaiw̄inar̄iḡf̄ap̄i m̄im̄üropa ner̄in̄áȳf̄, Gor̄ixo xw̄iox̄f̄yo m̄imeám̄f̄ n̄iseair̄i seamen̄wean̄f̄e w̄i ñweap̄f̄r̄f̄am̄an̄i.’ searar̄iñ̄in̄t̄.

Wik̄f̄ w̄on̄ar̄iḡf̄a n̄an̄i ur̄ewap̄iȳiñ̄f̄ n̄an̄ir̄ini.

²¹ “Enjina Moseso segf searfawéyo njwf ikaxf nurirfina ‘Niwiafpnimeari ama mipikipani. Ama giyf e nerfnayf xwirixf seamepfirarin.’ urinipi seyne rixa arfa niwiro njifa imonijoi. ²² Ayf nanf nerf aiwi agwi nionf ami bi nipikwini nanf seayf e nimixiri re seararinini, ‘Ama giyf xegf ama imonigfa wo nani wikf niwoniri mixf nurirfnayf anf e dani xwirixf mepfirarin. Giyf xegf ama imonigfa womi “Dinj mayf roxini.” nurirfnayf opisf anfyo dani xwirixf mepfirarin. Giyf xegf ama imonigfa womi “Majimajfa ikarinaninj roxini.” nurirfnayf xewanjo xwiyf nimeariniri rfa aninj wearinjo ikeapirfirarin.’ seararinini. ²³ Ayinani Gorixoy nani aiwa peaxf timiniri nerfina dinj re sinana ‘Gf ama imonigfayf wo sini xwiyfa nimearipaxf imonini.’ dinj e sinanayf ²⁴ aiwa peaxf tarigfe midaninj e nitimi nuri omi xami piyfa niwirinimana amf rfwoyo dani nibiri dixf aiwa peaxf tirfani. ²⁵ Seyne woxf ama wo tni xwiyfa mearinipaxf imonijnanayf xwirixfyo riwarininini nani sini of e o tni nurina anjini piyfa wfrinirfani. E mepa nerfnayf, o xwirixfyo riwarana gapimanf xwirixf mearinjo e dani porisowa tinj e riwarana awa gwf anfyo riwaripfirarin. ²⁶ Aga nepa re seararinini, ‘Joxi fwf enjyf nani ngwf fwf enjipf tni xixeni nroari niwipa nerfnayf, aninj e njeanana w pfni nriwiariro riwaromopaxf mimonini.’ seararinini.

fwf inarigfapi nani urewapiyinj nanimini.

²⁷ “Enjina Moseso segf searfawéyo njwf ikaxf nurirfina rfamwinj nearf ‘Meanigfipagwi ama wi tni fwf minpanf.’ nuriri eanjipi seyne arfa niwiro njifa imonijoi. ²⁸ Ayf nanf nerf aiwi agwi ami bi nipikwini nanf seayf e nimixiri re seararinini, ‘Ama nfni giyf giyf apixf wimi “Nionf i tni fwf inipaxoniri.” yaiwiminiri nani sinjw fwf niwinirfnayf, o rixa dinj tni fwf inarinjii.’ seararinini.” uriniginini.

²⁹ O ama ayf dinj oeyironfpoyniri re uriniginini, “Segf sinjw wiyfji ‘fwf api ei.’ riranayf sinjw e rirfyi nyorif emi morfini. E ninirfnayf rfninj xwe niseainirinj aiwi Gorixoy rfa aninj wearinjo seakeaaran rfninj seainiminiri enjipinijf seainifamani. Sinjw wiyini anipa nimonirfnayf ayf nanf menagi aiwi joxi sini sinj urfa enagi nani ayf ananirini. ³⁰ Dixf we onaminu tni fwf nani feapa sinanayf ‘Gorixoy gf wara nirin rfa aninj wearinjo nikaariniginini.’ niyaiwiri weu niwakwiniri emi morfini. E ninirfnayf rfninj xwe nisiniri aiwi rfninj Gorixoy rfa aninj wearinjo sikeaaran siniminiri enjipinijf sininifamani. We wuni niwakwinirfnayf ayf nanf menagi aiwi joxi sini sinj urfa enagi nani ayf ananirini.

Apixf emi moarigfapi nani urewapiyinj nanimini.

³¹ “Enjina Moseso njwf ikaxf niri rfamwinj re eanjiginini, ‘Ama go go xegf xiepiimi “Emi omominini.” niyaiwirfnayf ama nfni “O apiximi rixa emi monjo.” yaiwipirf nani payf wina nimixiri mini wiwarirfniginini.’ Moseso rfamwinj nanf e niri eanf aiwi ³² agwi nionf ami bi nipikwini nanf seayf e nimixiri re seararinini, ‘Go go xegf xiepi xami meanjf ama wo tni fwf bi minarfnana emi nimorfnayf i ama womi nimeaniri ai xami nimeari emi monjofa dinjyo dani fwf inarinjii. Go go apixf wa nimearo emi mogfimi nimearfnayf ayf eni i tni fwf inarinjii.’ seararinini.

Snja tinj e danfninj rarigfapi nani urewapiyinj nanimini.

³³ “Enjina Moseso segf searfawéyo njwf ikaxf nurirfina rfamwinj ripi nearf re uriniginini, ‘Seyne woxf woxf sinjao arixa niwiri “Snja ro njeanje dani rirarinini.” nurirfina yaf bi muripani. E nurirfina Gorixoy sinjwyo dani axpif eirixini.’ Rfamwinj e nuriri eanjipi seyne arfa niwiro njifa nimoniri aiwi ³⁴⁻³⁵ agwi nionf ami bi nipikwini nanf seayf e nimixiri re seararinini. Xwiyfa bi niri rfnina snja tinj e dani miripa eirixini. Anjina ayf Gorixoy ikwanjw ef njeani nani imonijnagi nani e dani xwiyfa “E rirarinini.” miripa eirixini. Xwifari eni ayf Gorixoy sikwf tni xwirinjw nosaxiri njeaniri enagi nani xwifa riri ene dani xwiyfa “E rirarinini.” miripa eirixini. Jerusarem ayf anf mixf inayf Gorixoy enagi nani anf apimi dani eni muripa eirixini. ³⁶ Dixf dinjyo dani dfa wiyi pfpof onj weri apfa wenj weri epaxf mimonijnagi nani “Gf minj riyimi dani rirarinini.” wi muripa eirixini. ³⁷ Pfné nurirfina sa “Oyi.” uriri “Oweoi.” uriri xixeni eirixini. Wini nira nuri “Snja tf tinj e dani rirarinini.” nurirfnayf, rixa Oboya dinjyo dani yarinoi.’ seararinini.

Xixe eanarigfapi nani urinj nanimini.

³⁸ “Enjina Moseso segf searfawéyo njwf ikaxf nurirfina rfamwinj nearf re urinipi, ‘Ama wa seyfnayf womi sinjw prf seauyikiana seyne eni waya womi sinjw prf uyikirfani. Wa seyfnayf womi manj prf seayireana seyne eni waya womi prf uyirearfini.’ nuriri eanjipi seyne arfa niwiro njifa imonijoi. ³⁹ Ayf nanf nerf aiwi agwi nionf ami bi nipikwini nanf seayf e nimixiri re seararinini, ‘Mixf seyne seafana seyne xixe

m̄wipani. Ámá wo marip̄ñw̄yo iwan̄j reáaná x̄fomi eni meá ámi b̄i t̄ni reámin̄ri yaríná xe onean̄ri marip̄ñw̄ m̄idán̄i wimixir̄f̄ini. ⁴⁰ Ámá wo xw̄ir̄x̄ n̄rim̄er̄i d̄ix̄ sorfá r̄ir̄ap̄m̄in̄ri yaríná x̄fo xe on̄ir̄ap̄m̄in̄ri s̄ñw̄ n̄w̄in̄ri iyfá n̄pán̄i méu eni m̄ini wir̄f̄ini. ⁴¹ Poris̄ woran̄i, gap̄man̄ woran̄i, “N̄igw̄ n̄an̄i marfá, jox̄i san̄j n̄in̄r̄ap̄ir̄i n̄iḡ san̄j rip̄i n̄imeám̄i an̄j apim̄i n̄an̄i nuit.” r̄ir̄aná “N̄igw̄ meám̄i imor̄i n̄imeám̄i um̄in̄réini?” m̄iyaiwipani. An̄j x̄fo r̄ir̄f̄ipim̄i n̄irémor̄i aiw̄i “Ám̄i an̄j bim̄i n̄an̄i anan̄i n̄imeám̄i oruim̄ini.” urir̄f̄ini. ⁴² Ámá wo am̄ip̄i n̄an̄i xeḡ d̄ñj n̄iyaiwir̄i r̄ix̄ñj r̄ir̄f̄ip̄ȳf̄i sa m̄ini wir̄f̄ini. Ámá wo “Am̄ip̄i w̄i n̄ioniyá r̄wéná siap̄m̄fa n̄an̄i jox̄iyá n̄iapēt.” r̄ir̄anáȳf̄i “Men̄ini.” mur̄ipani. Sa m̄ini wir̄f̄ini. searar̄ñjini.

“Xen̄w̄ imóniḡf̄áȳf̄i n̄an̄i d̄ñj sip̄i seaiw̄in̄iḡini.” ur̄ewap̄iȳñj n̄an̄ir̄ini.

⁴³ “En̄iná Moseso seḡ seárfaw̄éyo ñw̄f̄ ikax̄f̄ nur̄ir̄f̄ná r̄wam̄ñj near̄i re ur̄ñj̄p̄i, ‘Ámá d̄ix̄yoȳf̄ d̄ñj sip̄i siw̄in̄iḡini.’ nur̄ir̄i ean̄j̄p̄i seȳné arfá n̄iwiro n̄ijfá imóniñj̄o. Xw̄iyfá rip̄i, seḡ am̄inaowa riḡf̄ap̄i ‘Xep̄ixepá róniḡf̄áȳf̄i t̄ni wik̄f̄ t̄ni in̄ir̄f̄ini.’ riḡf̄ap̄i eni seȳné r̄ixa n̄ijfá imóniñj̄o. ⁴⁴ Ayf̄ e ner̄i aiw̄i n̄ion̄i ámi b̄i n̄ip̄ikw̄in̄i nan̄j seaȳi e nim̄ix̄ir̄i re searar̄ñjini, ‘D̄ix̄ xep̄ixepá róniḡf̄áȳf̄i n̄an̄i d̄ñj sip̄i siw̄in̄iḡini. Ámá xean̄ñj seaik̄arar̄iḡf̄áyo nan̄j w̄i ow̄imean̄ri Gor̄ixomi r̄ix̄ñj ur̄ir̄f̄ini. ⁴⁵ Seȳné e ner̄f̄n̄áȳf̄, nepa naiw̄f̄ seḡ ápo Gor̄ixoyá naiw̄f̄ȳf̄n̄in̄ñj imóniñj̄o.’ searar̄ñjini. Ayf̄ rip̄i n̄an̄i searar̄ñjini. Xewan̄ñj̄oyá d̄ñj t̄ni ámá sip̄i ayo t̄ni nan̄j ayo t̄ni sogw̄f̄ wanar̄ñj̄ir̄ini. In̄ia eni oyá d̄ñj t̄ni wé róniḡf̄á ayo t̄ni wé m̄iróniḡf̄á ayo t̄ni eaar̄ñj̄ir̄ini. O ‘Ámá sip̄i ayo aiw̄i in̄ia wear̄i sogw̄f̄ wan̄ri mepa oeni.’ yaiw̄iar̄ñj̄f̄mani. Seȳné o xeḡ naiw̄f̄ȳf̄né en̄aḡi n̄an̄i ámá seḡf̄yo t̄ni xep̄ixepá róniḡf̄áyo t̄ni aiw̄i Gor̄ixo yar̄ñj̄pa ax̄f̄p̄i w̄éyo mer̄f̄ini. ⁴⁶ Seȳné ámá d̄ñj s̄ix̄f̄ seayiḡf̄áyon̄i d̄ñj sip̄i n̄iwirónáȳf̄, ‘Nene e yar̄ñj̄agw̄i n̄an̄i Gor̄ixo yaȳf̄ n̄ineair̄i am̄ip̄i ayá t̄ñj̄ b̄i neaiap̄in̄f̄ar̄ini.’ r̄iyaiw̄iar̄ñj̄o? Oweo! Ámá takis̄f̄ n̄an̄i n̄igw̄f̄ n̄inear̄ap̄ir̄f̄ná x̄ixen̄i m̄inear̄ap̄i b̄i f̄w̄f̄ near̄ap̄ar̄iḡf̄awa ax̄f̄p̄i d̄ñj s̄ix̄f̄ uyiḡf̄áyon̄i d̄ñj sip̄i n̄iwiro n̄an̄i ‘Gor̄ixo am̄ip̄i ayá t̄ñj̄ b̄i m̄ini win̄f̄ar̄ini.’ yaiw̄iar̄ñj̄w̄aran̄i? Oweo! ⁴⁷ Ámá d̄ix̄yoni óf̄ e s̄ñw̄f̄ n̄iw̄in̄ri yaȳf̄ n̄iwir̄f̄n̄áȳf̄, ‘Ámá w̄i yar̄iḡf̄áȳf̄ t̄ni x̄ixen̄i mimón̄f̄ m̄uroar̄ñj̄w̄in̄i.’ r̄iyaiw̄inar̄ñj̄o? Oweo! Ámá Gor̄ixomi m̄ix̄d̄ipa yar̄iḡf̄áȳf̄ aī ax̄f̄p̄i seȳné yar̄iḡf̄ápa eni e yar̄ñj̄aḡf̄a n̄an̄i e m̄iyaiwipani. ⁴⁸ Aȳin̄an̄i seḡf̄ s̄eno, an̄j̄nam̄i ñwean̄j̄o wé rón̄ñj̄ nimón̄ir̄i ámá nan̄j ayo t̄ni sip̄i ayo t̄ni aī d̄ñj sip̄i n̄iwir̄i nan̄j wiar̄ñj̄pa seȳné eni ax̄f̄p̄i e wir̄f̄ini.

6

Ar̄ir̄á n̄iwir̄f̄ná epax̄f̄p̄i n̄an̄i ur̄ewap̄iȳñj n̄an̄ir̄ini.

¹ “Seȳné ‘Nan̄j ow̄iim̄ini.’ n̄iyaiwir̄f̄ná ámá s̄ñw̄f̄ n̄isean̄iro weȳf̄ seamep̄ir̄i n̄an̄i wiḡf̄ s̄ñw̄f̄ an̄iḡf̄e d̄an̄i m̄wipani. Seȳné e nerónáȳf̄, s̄eno, an̄j̄nam̄i ñwean̄j̄o r̄wéná ayá t̄ñj̄ w̄i seaiap̄in̄f̄amani. ² Aȳin̄an̄i ‘Uȳipeaȳf̄yo ar̄ir̄á n̄iwir̄i rip̄i m̄ini owim̄ini.’ n̄iyaiwir̄f̄n̄áȳf̄, ámá sip̄i er̄i nan̄j er̄i yar̄iḡf̄áȳf̄ ámá s̄ñw̄f̄ n̄inan̄iro weȳf̄ on̄im̄epoȳin̄ri wiḡf̄ ámá wom̄i ‘Pékák̄i n̄ira x̄am̄i n̄imeai.’ nur̄ir̄i óf̄ erani, rotú an̄j̄yorani, yar̄iḡf̄ápa mepa éf̄rix̄ini. N̄ion̄i nepa searar̄ñjini. Ámá weȳf̄ numer̄n̄áȳf̄ ayf̄ wiḡf̄ wimónar̄ñj̄p̄i r̄ixa meaar̄ñj̄aḡf̄a n̄an̄i r̄wéná Gor̄ixo ayá t̄ñj̄ b̄i wim̄in̄ri en̄j̄p̄i meap̄ir̄f̄amani. ³⁻⁴ ‘Uȳipeaȳf̄yo ar̄ir̄á n̄iwir̄i rip̄i m̄ini owim̄ini.’ n̄iyaiwir̄f̄n̄áȳf̄, wé núkaúni t̄ni m̄iwipani. Ná w̄uni t̄ni in̄imi ikw̄isóf̄rix̄ini. In̄imi e n̄iwir̄f̄n̄áȳf̄, ápo Gor̄ixo s̄ñw̄f̄ n̄isean̄ir̄i r̄wéná yaȳf̄ n̄iseair̄i am̄ip̄i ayá t̄ñj̄p̄i x̄fo seaiap̄im̄in̄ri yar̄ñj̄p̄i anan̄i n̄iseaiap̄in̄f̄ar̄ini.

Gor̄ixomi r̄ix̄ñj̄f̄ nur̄ir̄f̄ná ur̄ipax̄f̄p̄i n̄an̄i ur̄ewap̄iȳñj n̄an̄ir̄ini.

⁵ “Seȳné rip̄i eni Gor̄ixomi xw̄iyfá r̄ir̄im̄f̄ n̄iwir̄f̄ná ámá sip̄i r̄ir̄i nan̄j r̄ir̄i yar̄iḡf̄áȳf̄ ámá s̄ñw̄f̄ n̄inan̄iro weȳf̄ on̄im̄epoȳin̄ri ge ge ámá obax̄f̄ t̄ñj̄ e rotú an̄j̄yorani, óf̄ osisagw̄f̄yorani, éf̄ n̄iroro Gor̄ixomi xw̄iyfá r̄ir̄im̄f̄ wiar̄iḡf̄ápa mepa éf̄rix̄ini. N̄ion̄i nepa searar̄ñjini. E yar̄f̄ná ámá s̄ñw̄f̄ n̄iw̄in̄ro weȳf̄ numer̄n̄áȳf̄ ayf̄ wiḡf̄ wimónar̄ñj̄p̄i r̄ixa meaar̄ñj̄aḡf̄a n̄an̄i r̄wéná Gor̄ixo ayá t̄ñj̄ b̄i wim̄in̄ri en̄j̄p̄i meap̄ir̄f̄amani. ⁶ Seȳné Gor̄ixomi xw̄iyfá r̄ir̄im̄f̄ n̄iwir̄f̄ná re éf̄rix̄ini. D̄ix̄f̄ an̄j̄yo in̄imi n̄ip̄aw̄ir̄i ówan̄j̄f̄ n̄iyár̄im̄aná d̄ix̄f̄ ápom̄i in̄imi d̄an̄i r̄ir̄im̄f̄ wir̄f̄ini. Seȳné in̄imi d̄an̄i ner̄f̄n̄áȳf̄, Gor̄ixo s̄ñw̄f̄ n̄isean̄ir̄i r̄wéná am̄ip̄i ayá t̄ñj̄ x̄fo seaiap̄in̄f̄ap̄i anan̄i n̄iseaiap̄in̄f̄ar̄ini. ⁷ Gor̄ixomi xw̄iyfá r̄ir̄im̄f̄ n̄iwir̄f̄ná ámá Gor̄ixo n̄an̄i maj̄f̄áȳf̄ om̄i xw̄iyfá r̄ir̄im̄f̄ n̄iwir̄f̄ná ayá w̄i n̄ira nuro ‘Nene e ner̄f̄n̄áȳf̄, Gor̄ixo arfá neain̄ñj̄o.’ n̄iyaiwiro yar̄iḡf̄ápa mepa éf̄rix̄ini. ⁸ Seȳné am̄ip̄i w̄i n̄an̄i d̄f̄w̄f̄ n̄ikeamón̄iro s̄ini seḡf̄ s̄eno Gor̄ixomi yar̄ñj̄f̄ m̄w̄ipa en̄aná o r̄ixa x̄am̄i n̄ijfá imóniñj̄aḡi n̄an̄i Gor̄ixo n̄an̄i maj̄f̄áȳf̄ yar̄ñj̄f̄ ayá w̄i n̄w̄ia nuróná yar̄iḡf̄ápa mepa éf̄rix̄ini. ⁹ Gor̄ixomi xw̄iyfá r̄ir̄im̄f̄ n̄iwir̄f̄ná re ur̄f̄rix̄ini, ‘Neḡf̄ ápox̄ini, an̄j̄nam̄i ñwean̄ox̄ini, ‘Ámá n̄f̄ni jox̄ini ñw̄f̄áox̄i en̄aḡi n̄an̄i w̄éyo or̄im̄epoȳi.”

neaimónariní. ¹⁰ “Joxí xwioxfyo mĩmeámí nĩneairí neameñwearfa nánĩ oimóniní.” neaimónariní. Anĩnamí amipí joxí “E oépayí.” simónarinípi nánĩ yariǵápa nene “Xwá rĩrími enĩ axǵpi e oyaneý.” neaimónariní. ¹¹ Agwí sáa riyi aiwá nanĩ nánĩ neaipei. ¹² Ámá nene íwí neaífáyo yokwarimí wiariñwápa joxí enĩ nene yokwarimí neaii. ¹³ Ámá wí ení eánigírfanirí iwamfó owiwapoyinirí sñwí mĩneanipani. Obo mĩmĩwiaikí neainigínirí awí neameñweaírxiní. [Xwioxfyo mĩmeámí nĩneairí pirániní neameñweapaxoxi imónirí ení sixí eánipaxoxi imónirí ikĩnĩpaxoxi imónirí enjoxi, íníná ayí joxiní enjagí nánĩ rariñiní. “E e imóníwĩnigíní.” neaimónariní.] Gorixomí rixiní nuriríná e urírxiní. ¹⁴ Seyíné ámá wí íwí seaífáyo yokwarimí wiánáyí, séno Gorixo, anĩnamí ñweaño seyínéyá ení yokwarimí nĩseaiinĩño. ¹⁵ E nerí aí íwí seaífáyo yokwarimí mĩwipa éanáyí, segí séno ení seyínéyá yokwarimí seaíinĩmenĩño.

Aiwá ñwáa nĩñwiráriniríná epaxǵpi nánĩ uréwapiyiní nánirini.

¹⁶ “Seyíné aiwá ñwáa nĩñwiráriniríná ámá sipí ero naní ero yariǵáyí símí nĩyimiro yariǵápa mepa érixiní. Ayí ámá sñwí nĩranĩro símĩmaní siyó xenáná ayí re yaiwipíri ‘O aiwá ñwáa ñwirárinĩñoanĩ?’ oyaiwipoyinirí emearigápa mepa érixiní. Nionĩ nipa re searariní, ‘Ayí ámá weyí onĩmépoyinirí e nero wigí wimónarinípi rixa ámá weyí uméagáa nánĩ ayá tñí ríwéná wimínirí enípi wí meapírfamaní.’ searariní. ¹⁷⁻¹⁸ Seyíné aiwá ñwáa nĩñwiráriniríná ámá ‘O aiwá ñwáa mĩñweañoanĩ.’ yaiwipíri nánĩ dǵa komixí nĩnĩro símĩmaníyó wayí nĩrónĩro érixiní. Seyíné yumí e nerínáyí, segí séno Gorixo sñwí nĩseanirí ríwéná yayí nĩseairí ayá tñípi bí mĩnĩ nĩseaiapinĩfáriní.

Amipí ayá tñípi anĩnamí otǵpoyinirí uréwapiyiní nánirini.

¹⁹ “Xwáa tǵyo amipí ayá rĩmĩxarinípi wí ípĩkwíyí xwírfá ikixerí wí nigiyí kirí wí rĩweaxwí imónĩro nĩkwirí nĩpáwĩro íwí mearo epaxǵ enjagí nánĩ winí winí nánĩ dñí nĩmoro nĩmeaayiro mĩtipa érixiní. ²⁰ Seyíné Gorixoyá sñwíyó dánĩ wé róniní nĩmónĩro yumí ámayó arírá nĩwirínáyí ayí seyíné amipí ayá tñípi anĩnamí awí eámeámĩnĩyí yáranĩño. E ípĩkwíyí wí xwírfá ikixerí nigiyí kirí rĩweaxwí imónĩro nĩkwirí nĩpáwĩro íwí mearo epaxǵ mĩmóniní. ²¹ Segí amipí naní ayá rĩmĩxarinípi xwáa tǵyo wenánáyí ayí xwáa tǵyo nánĩ dñí mopírfáriní. Anĩnamí wenánáyí ayí e nánĩ dñí mopírfáriní.

“Sñwí uyíwĩnĩyí imóniní.” uréwapiyiní nánirini.

²² “Segí sñwí ayí uyíwĩnĩyí imóniní. Sñwí tñí pirániní nanĩro wé róniní nerónáyí dñí nanĩnĩ aumaumí nĩnĩro segí xwioxfyo wániní seaókiariní. ²³ E nerí aí segí sñwíyó dánĩ íwí nánĩ nanirónáyí segí dñí xwioxfyo sfániní yimĩxárinĩño. Díxí xwioxfyo wániní ónĩñpi sáa nĩyimĩxárináyí ayí aga sáa xaiwĩnĩyí yimĩxárinĩño.

Aiwá tñí aikí tñí nánĩ ududí winariní nánĩ uréwapiyiní nánirini.

²⁴ “Ámá wo ámá waúyá xĩnániní nĩmónirí omĩnĩ wĩpaxí menĩ. E nerínáyí wfomí dñí sixí nuyirí wfomí dñí peá nĩmorí nerí wfomí pirániní ayá tñí nĩxídrí wfomí peayí nĩwianirí enĩño. Seyíné nĩgíwíyá omĩnĩ wiariñiní nĩmónĩro ‘Nĩgwí wí mĩnĩmũropa oeni.’ nĩyaiwirínáyí, Gorixoyá omĩnĩ wiariñí woxíniní imónĩpaxí menĩ. ²⁵ Nionĩ re searariní, ‘“Arige pirániní ñweaniréwiní?” mĩtipa nero aiwá tñí inigí tñí nĩpíri nánĩ ududí mepa ero iyá aikí amipí waráyo yinipíri nánĩ ududí mepa ero érixiní.’ searariní. Ayí rĩpi nánĩ searariní. Segí dñí jǵayí aiwá nánĩ moarigáyo seáyí e imónirí wará jǵayí ení aikí yinirigáyo seáyí e imónirí enjagí nánĩ searariní. ²⁶ Seyíné iní nánĩ dñí mópoyí. Iní aiwá íwá urí aiwá mĩrĩ aníyo awí eámeámí yárirí mepa yariǵá aiwí segí séno Gorixo, anĩnamí ñweaño nĩmerí aiwá mĩnĩ wiariñiní. Seyíné ‘Injowa neamũronĩ?’ riyaiwariñĩ? Oweoi. ²⁷ Seyíné woxí, ‘Sepiá ámi bí oimóniní.’ nĩyaiwirí ududí éoxi sepiá ámi bí imónarinĩfáriní? Oweoi. ²⁸ Seyíné api aí wí mepaxí imónĩñagáa nánĩ aikí nánĩ pí nánĩ ududí yariñĩ? Ará adowayí amíyo enĩánáa nánĩ dñí mópoyí. Anĩnĩ miní iyá óf earí aikí yirí yariñĩfáriní? Oweoi. ²⁹ E nerí aí nionĩ re searariní, ‘Enjíná negí mĩxí ináyí Soromono nĩkĩnĩrĩ okiyáa nĩnĩfáaná adowayí apí tñí xixení mĩmónĩnĩgíní.’ searariní. ³⁰ Gorixo adowayí tñí aráyo —Ará agwí eníyo ananĩ nĩyoaro sáa wiyimí rífa ikeaarĩpírfáriní.” urĩnĩgíní. Wiepĩsariníyí “Gorixo ará nánĩ ayá sǵwí muroariní.” oyaiwipoyinirí Jisaso e nurirí re urĩnĩgíní, “Oxí apixíyíné, Gorixomí dñí onĩmiápi íkwĩroarigífáyné Gorixo adowayí tñí aráyo okiyáanĩyí yariñagí nánĩ soyíné ení anĩpaxí aikí e seayirínáriní. ³¹ Aiwá tñí inigí tñí pí naniréwinirí ududí mepaní. Aikí ení pí yinaniréwinirí ududí mepaní. ³² Émayí, ámá Gorixo nánĩ majfáyí apí nĩpĩnĩ nánĩ anĩnĩ miní nero meaanĩro yariǵáriní. E nerí aí segí séno, anĩnamí ñweaño seyíné apí nĩpĩnĩ nánĩ seainaríná o rixa nĩjǵa imónĩñagí nánĩ seyíné axǵpi e mepa érixiní. ³³ Amipí apí meámĩnirí nánĩ mepa erí ‘Wé róniní Gorixo yariñpi nionĩ oimóniní.’ nĩyaiwirí erí Gorixo xwioxfyo mĩmeámí nĩneairí neameñweañe

páwiri nání amípí xfo wimónarínjépi erí nerínáyí, Goríxo ananí apí nípini nsiinárini.
³⁴ Ayínáni 'Wíáriná aikí pí yínirane aiwá pí nírane yaníwáriní?' níyáiwiro ududí mepaní. E neríná ududí sfá wíyimi epírífáyí tñní nawíní axínáni níkumíxíro ayá wí ududí yarínjoi.

7

Píne meararigíá nání uréwapíyínjé nánirini.

¹ "Goríxo seýíne ení xwíyá seamearínjéni áamá wíyo xwíyá mumearípa éfrixini.
² Seyíne áamá wíyo xwíyá umeararigíápa Goríxo ení xwíyá seamearínfáriní. Seyíne ríá tñnjí numearínáyí, Goríxo ení ríá tñnjí seamearínfáriní. ³ Seyíne 'fwí amípí e mepaní.' urigíápipi dání Goríxo apimi dání xwíríxí seamenfáriní. Joxíyá fwí yarínjépi síjwíyo íróonjé wejagí aiwí mtsékinarínjagínjé díxí áamá imóninjé wo fwí onímiápi yarínjépi síyikwíninjé njeanagí pí nání wínarínjéni? ⁴ Íká íróo díxí síjwíyo wejáná díxí áamá imóninjé woyá síjwíyo síyikwí njeanagí níwíníro aríre 'Orímeáminí.' urarínjéni? ⁵ Joxí nanjé erí sípí erí yarínjoxini, joxíyá ení íróo urí wejépi xámí emí nímamónimáná síjwí píraninjé níwíníri oyá síjwíyo wejépi ení ananí emí umamoríni. ⁶ "Segí memiá odípí xwírínjé osaxípfírxíníri odípí yarínje xwíá e mitarigíápa xwíyá nanjé Goríxoyá ení áamá 'Ayí pí pínéríani?' yaiwiarigíáyí arfá níwírí aí ríwíminí mamopírxíníri murípa éfrixini. Sfwí sfwí nearopírxíníri amípí nanjé mání mtiwiarigíápa xwíyá Goríxoyá áamá arfá mtiwíyáí xeaninjé seaiapírxíníri murípa éfrixini.

Goríxomí ríxínjé urífrixíníri uréwapíyínjé nánirini.

⁷ "Seyíne Goríxomí yarínjé níwíro segí seaimónarínjépi nání ríxínjé uráná o ananí mání seaiapínfáriní. Ríxínjé nuríri amípí wí o tñnjé e dání píáninjé neríná ananí meapírfáriní. Ríxínjé nuríri wáf e nírómáná wakwí óránáninjé éaná Goríxo ananí arfá nísirí anjé ówanjénjé seafkwíntáriní. ⁸ Ayí rípi nání seararínjéni. Áamá nñní gíyí gíyí yarínjé níwírí wíqí wimónarínjépi nání Goríxomí ríxínjé nurírfáyí ananí meaarigíáriní. Yarínjé níwírí Goríxo tñnjé e dání píáninjé nerínáyí ananí meaarigíáriní. Yarínjé níwírí Goríxoyá wáf e éf nírómáná wakwí óránáninjé éaná o ananí anjé ówanjénjé wíkwíiarínjéni. Ayínáni ananí Goríxomí yarínjé wíayífrixini. ⁹ Seyíne re éf njwíxapigíáyíne woxí díxí íwo aiwá nání ríxínjé ríráná xejwí síjé rejíyí nímeari umeaiarínjéni? Oweoi! ¹⁰ Díxí íwo peyí nání ríxínjé ríráná sídírí rejí nímeari umeaiarínjéni? Ayí ení ananímani. ¹¹ Seyíne fwí néra warigíáyíne aiwí segí níaiwí ríxínjé searáná amípí awíaxíyí mání wíarigíáriní. E nerí aí segí seno, anjémani njeanoyí anjépxíriní. Gíyí gíyí ríxínjé uráná amípí nanjépi ananí mání wíngíní. ¹² Seyíne 'Áamá e oneaiipoyí.' níyáiwírínáyí, seýíne ayo ení axípi e wíiríni. Njwí ikaxí Moseso níríri eanjépi tñní xwíyá wíá rókíamoagíáwa níríro eagíápi tñní apí e rínjagí nání rarínjéni.

fwí inínjéyáú nání uréwapíyínjé nánirini.

¹³⁻¹⁴ "fwí onígí inínjéyíkwínimí páwianíro éfrixini. Ayí rípi nání seararínjéni. fwí ríwéná Goríxo xeaninjé wíntá nání inínjéyí óf xwé inínjagí nání áamá obaxí Goríxo nání dñnjé mímó ayimí nípáwíro wíqí dñnjé tñní néra warínjé. Ayínáni seýíne óf Goríxo ríwéná dñnjé anínjé iníná njeapírfá nání seaiapínfá nání onígí inínjéyíkwínimí páwípfíri nání anínjé mímí o rínjépipi níxídíro éfrixini.

"Áamá íkááninjé imónínjoi." uréwapíyínjé nánirini.

¹⁵ "Mimóní wíá rókíamoarigíáwa wíqí dñnjé inímíníyí sfwí sayí sfí roarínjé yapí nimónimáná aiwí seýíne tífáminí níbírfíná sípísípí yapínjé awayini yarigíápa nimónimí seaiméapírfáriní. Ayínáni síjwí tñní erííni. ¹⁶ Seyíne íkáá nanjé wéna níwínírfíná 'Ana nanjéanini.' ríro sípí wéna níwínírfíná 'Ana sípínarini.' ríro yarigíápa sípí imóninjé mimóní wíá rókíamoarigíáwa yarigíápi níwínírfíná 'Yapí ríneaiwapíyarínjé? Nepa Goríxoyáowamani.' yaiwífrixini. Áamá yapí seýíne seaiwapíyaníro bífáyí ekíríkwíninjé imónínjé. Wainí sogwí ekíríkwíyo darigíáriní? Oweoi! Íkáá píkfí sogwí enjwíxíyo darigíáriní? Oweoi! ¹⁷ Rípi ení axípfíriní. Íkáá nanjéyí sogwí nanjé wearínjéni. Sípíyí sogwí sípí wearínjéni. ¹⁸ Íkáá nanjéyí sogwí sípí wépxí mimóníni. Sípíyí sogwí nanjé wépxí mimóníni. ¹⁹ Íkáá nñní sogwí nanjé mtiwéyí nídikáríro ríá ikeaararigíáriní. ²⁰ Ayínáni seýíne íkáá sogwíyo níwínírfíná níjéá imónarigíápa sípí imóninjé mimóní wíá rókíamoarigíáwa yarigíápi níwínírfíná 'Goríxoyáowamani.' yaiwífrixini.

Goríxo "Joxí nání nioní majáriní." urínjéni uréwapíyínjé nánirini.

²¹ "Áamá Jisasomí 'Ámínáoíni, Ámínáoíni' urarigíá nñní xegí xano, anjémani njeanjo xwíoxíyo míméámí nerí píraninjé umejweane páwípfírfáriní.' mtiyáiwipani. Áamá xfo

wimónarínjipi xǵdarigǵá gíyǵ gíyǵ, ayǵni nípáwiro njweapǵrǵárini. ²² Sǵá Gorixo áamá nǵyonǵ mǵ ómómǵxmǵ enǵáyimi áamá obaxǵ re nǵrayipǵrǵárini, ‘Ámináoxini, Ámináoxini, nene yóǵ joxiyáyo dánǵ xwíyǵá wǵá rókiamoagwárini.’ nǵnǵriro ‘Yóǵ joxiyáyo dánǵ imóǵ mǵxǵ umáinowáragwárini.’ nǵnǵriro ‘Yóǵ joxiyáyo dánǵ emǵmǵ obaxǵ wíwapiyagwárini.’ nǵnǵriro epǵrǵá enjagǵ aiwǵ ²³ áamá nǵiyǵá sǵjwǵ anǵǵe dánǵ re urǵmǵárini, ‘Seyǵné nánǵ nionǵ nǵjǵá wǵ mimónǵnjini. Rǵkǵkǵrǵó yarǵǵǵáyné nionǵ pǵnǵ nǵnǵwiárimǵ úpoyǵ.’ urǵmǵárini.

Anǵ mǵrarǵǵíwauǵ nánǵ uréwapiyǵnjǵ nánǵrinǵ.

²⁴ Áamá gíyǵ gíyǵ nioniyǵ xwíyǵá rǵpǵ arǵá nǵniri xǵxeni e nǵnǵxǵdǵrǵnáyǵ ayǵ áamá sǵnjǵ anǵ nǵmǵrǵrǵná dǵnjǵ pǵránǵnjǵ nejjwiperǵ xwǵá nǵmǵga nǵwerǵ sǵnjǵ piárá inǵmǵ yapǵnǵnjǵnamǵ dánǵ sǵnjǵ piárá anǵ mǵrǵnǵpǵ e dánǵ nǵkǵkǵróa nǵyapǵrǵ mǵrǵrarǵnjónǵnjǵ imónǵnjoi. ²⁵ Inǵá earǵ inǵǵǵ waxǵ xwé weapǵrǵ rǵwǵpǵ erǵ nerǵ aiwǵ anǵwǵ sǵnjǵ inǵmǵ yapǵnǵnjǵnamǵ dánǵ nǵkǵkǵróga yapǵnǵnjagǵ nánǵ mǵkwierómioanǵnjigini. ²⁶ Áamá gíyǵ gíyǵ xwíyǵá nionǵ rarǵnjápi arǵá nǵniro aǵ xǵxeni mepa nerǵnáyǵ ayǵ áamá sǵnjǵ anǵ nǵmǵrǵrǵná majǵmajǵá nǵkǵrǵnǵrǵ inǵkǵyo seáyǵ e dánǵ sǵnjǵ nǵkǵkǵróa nǵyapǵrǵ mǵrǵrarǵnjónǵnjǵ imónǵnjoi. ²⁷ Inǵá earǵ inǵǵǵ waxǵ weapǵrǵ rǵwǵpǵ erǵ yarǵná anǵwǵ nǵkwierónowirǵ rǵwǵ nǵra piéronǵnjigini.” Jisaso e nurǵrǵ ²⁸⁻²⁹ xwíyǵá apǵ nǵpǵnǵ rǵxa nǵra nǵisánǵ enǵánǵ áamá e epǵroyǵ egǵáyǵ o njwǵ ikaxǵ eánǵnjǵpi mewegǵáwa uréwapiyarǵǵápa muréwapiyǵ nénǵ tǵnjónǵnjǵ uréwapiyarǵnjagǵ nánǵ ududǵ néra ugǵawixini.

8

Peyǵyǵ imónǵnjǵ womǵ nanǵ imǵxǵnjǵ nánǵrinǵ.

¹ Jisaso nuréwapiyǵisánǵ dǵwǵ mǵnjǵyo dánǵ weaparǵná oxǵ apǵxǵ nǵaiwǵ obaxǵ númǵ weaparǵná re enǵnjigini. ² Áamá peyǵyǵ imónǵnjǵ wo nǵbǵrǵ nǵwǵmearǵ mǵnjǵ xwǵáyo nǵkwǵrorǵ re urǵnjigini, “Ámináoxini, joxǵ nionǵ nánǵ ‘Nanǵ owimǵxmǵni.’ nǵyaiwirǵná ananǵ nanǵ nǵmǵxǵpaxoxǵrinǵ.” urǵagǵ ³ Jisaso wé ǵeapǵ nǵwirǵ seáyǵ e nǵwikwiárrǵ “ ‘Joxǵ nanǵ oimónǵni.’ nimónarini. Rǵxa nanǵ imónei.” uránǵ re enǵnjigini. Peyǵyǵ imónǵnjǵ nanǵ imónǵagǵ ⁴ Jisaso re urǵnjigini, “Joxǵ nionǵ nanǵ simǵxǵáyǵ nánǵ amǵná nurǵ ámáyo áwanǵ murǵpanǵ.” nurǵrǵ áamá o Moseso enǵiná njwǵ ikaxǵ ragǵpǵ mé ámáyo xewanǵnjǵ áwanǵ nura emenǵnjǵrǵ e nurǵrǵ amǵ re urǵnjigini, “Amǵná apaxǵpánǵnjǵ imónǵǵáwa tǵnjǵ e nánǵ nurǵ womǵ sǵwǵ nǵwinǵrǵ nanǵwǵ rǵdǵyowǵ nánǵ negǵ arǵo Moseso enǵiná sekaxǵ nearagǵyǵ bǵ mǵnǵ wǵirǵxini. Gorixo nánǵ rǵdǵyowǵ siárirǵ joxǵ nanǵ imónǵǵpǵ nánǵ áwanǵ rǵrǵ oenǵrǵ mǵnǵ wǵirǵxini.” urowárinǵnjigini.

Porisǵ woyáyǵ womǵ nanǵ imǵxǵnjǵ nánǵrinǵ.

⁵ O anǵ yóǵ Kapaneamǵyo rémóánǵ wauyǵ porisǵ ámǵná imónǵnjǵ wo nǵwǵmearǵ waunǵ rǵxǵnjǵ nurǵrǵ ⁶ re urǵnjigini, “Ámináoxini, gǵ inókinǵnjǵ nimónǵrǵ omǵnjǵ nǵiarǵnjǵ enǵ nǵnǵ sǵwǵmǵ nerǵ nǵwerǵ rǵnǵnjǵ xwé winarini. Ananǵ nanǵ imǵxǵréni?” urǵagǵ ⁷ Jisaso re urǵnjigini, “Ananǵrinǵ. Nionǵ nurǵ nanǵ imǵxǵmǵnǵ.” urǵagǵ aǵ ⁸ porisǵ ámǵná imónǵnjǵ re nǵyaiwirǵ “Porisǵ wa nionǵ inǵmǵ nurǵnǵnjǵpa sǵmǵxǵyǵ enǵ Jisasomǵ inǵmǵ wurǵnǵnǵ.” nǵyaiwirǵ re urǵnjigini, “Ámináoxini, nionǵ áamá wé rónǵnjǵ joxǵ tǵnǵ xǵxeni mimónǵnjagǵ nánǵ joxǵ gǵ anǵyo ǵwiapǵpaxǵ mimónǵni. E nerǵ aǵ joxǵ re dánǵ ‘O nanǵ oimónǵni.’ ránǵ gǵ omǵnjǵ nǵiarǵnjǵ nanǵ imónǵnǵnjoi. ⁹ Ayǵ rǵpǵ nánǵ seararǵnjini. Nionǵ enǵ áamá omǵnjǵ ‘Ayǵ ayǵ ei.’ nǵrarǵǵáwamǵ inǵmǵ wurǵnǵnjini. Nionǵ enǵ porisǵ wa inǵmǵ nurǵnǵnjoi. Womǵ ‘Joxǵ anǵ ut.’ uránǵ sa ananǵ arǵá nǵniri warǵnjǵrinǵ. Womǵ ‘Bei.’ uránǵ sa xǵxeni barǵnjǵrinǵ. Gǵ inókinǵnjǵ nǵiarǵnjǵ womǵ ‘E ei.’ uránǵ xǵxeni yarǵnjǵrinǵ.” urǵagǵ ¹⁰ Jisaso arǵá e nǵwirǵ nánǵ ududǵ nerǵ áamá xǵomǵ númǵ warǵǵáyo nǵkǵnǵimónǵrǵ re urǵnjigini, “Isǵrerǵyǵné woxǵ áamá ro dǵnjǵ seáyǵ e nǵnǵkwǵrorǵ yarǵnjǵpa xǵxeni e dǵnjǵ mǵnǵkwǵroarǵnjagǵ sǵjwǵ ranǵjǵrinǵ. ¹¹ Nionǵ re seararǵnjini, ‘Áamá Gorixo xegǵyǵ xwioxǵyo mǵmeámǵ nerǵ pǵránǵnjǵ umenǵweanǵá éma obaxǵ sogwǵ ǵwiaparǵnjǵmǵnǵ njweagǵáyǵ tǵnǵ sogwǵ wearǵnjǵmǵnǵ njweagǵáyǵ tǵnǵ nǵbǵro segǵ arǵowa Ebǵrǵamo tǵnǵ Aisako tǵnǵ Jokopo tǵnǵ nawǵnǵ anǵ nǵnjwearo aiwǵ nǵpǵrǵárini. ¹² E nerǵ aǵ Isǵrerǵyǵné, Gorixo anǵpaxǵ xwioxǵyo mǵmeámǵ nǵseairǵ seamejnǵweapaxǵyǵné Gorixo menǵweanǵe dánǵ sǵá yǵinǵmǵ seamoaiánǵ e dánǵ mǵmenǵnjwǵ ayǵkwǵ mǵsearǵnǵá enjagǵ nánǵ njwǵ earo manǵ sǵwǵ rǵkwǵnǵro epǵrǵárini.’ seararǵnjini.” nurǵrǵ ¹³ wauyǵ porisǵ ámǵná imónǵnjomǵ re urǵnjigini, “Dǵxǵ anǵ ut. Joxǵ ‘O e apaxorini.’ nǵnǵaiwirǵ dǵnjǵ nǵkwǵroarǵnjǵpi xǵxeni rǵxa oimónǵni.” urowáranǵ axǵiná xegǵ omǵnjǵ wǵiarǵnjǵ rǵxa nanǵ imónǵnjigini.

Pitaomǵ xǵneagwǵmǵ nanǵ imǵxǵnjǵ nánǵrinǵ.

¹⁴ Jisaso Pitaoyǵ anǵyo nǵpáwirǵná wenǵnjǵ éyǵyǵ wǵnǵnjigini. Pitaomǵ xǵneagwǵ warǵ rǵá pǵrǵ wǵiarǵnjagǵ ikwǵanǵwǵyo sǵ rǵiyǵ wenjagǵ nǵwǵnǵrǵ ¹⁵ wé seáyǵ e ikwǵiáranǵ re enǵnjigini.

Ríá pírí pńi wiáraná nıwıápnımearı Jisasomı aıwá nıxerı wıńıńıgıńı. ¹⁶ Rıxa sogwı wéaná ámá e dńńyǵ wıgı ámá imfó dıńǵ xıxéroarıńǵy obaxı o tńń e nıméra nıbro wáraná oyá xwıyǵá tńı mıxı umáınowárayırı sımıxıyı nńı enı pıráńıńı imımıxımı erı enıńıgıńı. ¹⁷ Gorıxoyá xwıyǵá wá rókıamoagı Aısaıoyı rıńıńo ámá xegı xıáwowayá xwıá pıaxıyo dńıı iwarıńfó nńı xwıyǵá nıńı eanı rıptı, “Xewanıńo negı sımıxıyı tńı uranı tǵǵáyı tńı nanı imımıxımı enfáńıńı.” rıńıptı rıxa xıxenı imónıńı nńı Jısaıo e enıńıgıńı.

Ámá “Orıxıdaneyı.” urıǵá nńıńıńı.

¹⁸ Jısaıo ámá oxı apıxı obaxı omı ikwıkwıerı wıarıńagı nıwıńı xegı wıepısarıńowamı sekaxı re urıńıńıgıńı, “None ipıwámı jfarıwámı dńı xemoanı nńı ewéyo pıxemoánıpoyı.” urarıná ¹⁹ ńwı ikaxı eánıńıptı mewegıáyı wo nıbıńı re urıńıńıgıńı, “Nearéwapiyarıńoxıńı, anı amı gımı gımı nńı úaná nıonı númı rıxıdımıemfáńı.” urıagı ²⁰ o re urıńıńıgıńı, “Sıwı sayı sá wenfá nńı sıńá sırıńıkı tńıńıńı. ıńı enı sá wenfá nńı nıyını tńıńıńı. E nerı aı ámá imónıńıđonı sá wémfá nńı anı wı menıńı.” urıńıńıgıńı. ²¹ Xegı wıepısarıńıyı ámı wo re urıńıńıgıńı, “Ámınáoxıńı, gı ápo tńı nıńweanısanı o rıxa péaná xwıá nıweyáımonı númı rıxıdımıemfá nńı ananıńı?” urıagı aı ²² Jısaıo ámá xfomı dıńı mıwıkwıroarıgıáyı nńı re urıńıńıgıńı, “Xegı pıyı wá xwıá weyáıfıxıńıńı sıńwı nıwıńı nıonı númı nıxıdeı.” urıńıńıgıńı.

Ipı imeamıkwı yarıńıptı samıńı imıxıńı nńıńıńı.

²³ E nurıńı ewéyo pıxemoánáná xegı wıepısarıńowá enı nıpıxemoánıro ipıyo orıwámı dńı nńı nımeámı warıná re enıńıgıńı. ²⁴ Rıwıpı xwé nerı inıgı imeamıkwı nerıná rıxa ewépá mıwıáromıńıńı yarıńagı aıwı Jısaıo sá maiwı wenagı ²⁵ wıepısarıńowá nuro saıwıarı nıwıro re urıgıawıxıńı, “Ámınáoxıńı, rıxa nıneamıwıáropanıńı. Arırá neaıı.” urıagı ²⁶ o re urıńıńıgıńı, “Dıńı onımıáptı nıkwıroarıgıoyıńé pı nńı wáyı seainarıńı?” nurıńı nıwıápnımearı re rıńıńıgıńı, “Imıńı tńı inıgı tńı samıńı owearıńı.” ráná re enıńıgıńı. Imıńı pńı wıárıńı inıgı wıńwı mé rıwoarıńı nerı ńıńıfá imónarıńıńıgıńı. ²⁷ ńıńıfá imónarıfagı nıwıńıro re rıńıgıawıxıńı, “Pı ámáořanı? Imıńı tńı inıgı tńı arfá nıwıńı samıńı wearıfáyoyı.” rıńıgıawıxıńı.

Ámá imfó xıxéroarıgıfıwáumı mıxı umáıńıńı nńıńıńı.

²⁸ O tńı xegı wıepısarıńowá tńı orıwámı dńı ámá yoı Gadarayı anıyı tńı e nıwıekıńımeáro ewéyo dńı ayoáaná ámá imfó dıńı xıxéroarıńı wáı —Awaı imfó nımonıńı sayı e rońagı nńı ámá óı ayımı mıpwarıgıfáńı. Awaı xwáıpá ámá tayarıgıfá tńı anıwı e dńı nıbıńı nawıńı órórı nıńıro ²⁹ xwamıánı re urıgıfıxıxıńı, “Nıaıwı Gorıxoyáoxıńı, joxı pı neaimıńıńı barıńıńı? Gorıxo rıwéná rıńıńı neaıapıńfá sıńı enáná joxı rıńıńı neaıapıńıńı rıbarıńıńı?” nurıro ³⁰ odıpı obaxı bı ná jfamı nırómána aıwá narıńagı nıwıńıro ³¹ rıxıńı re urıgıawıxıńı, “Joxı mıxı nıneamáńıńıfáyı, odıpıyo oxıxéroıpoyıńı sıńwı neaneı.” urıagı ³² o “Emanı!” urıagı ámá awaımı pńı nıwıarıńı odıpımı xıxéroáná re enıńıgıńı. Pımanı mıwıáronıfı anıńı imegıńı wéfáyı ipıyo igwıfá nuyıroıro inıgı nınamıro pıyı egıawıxıńı. ³³ Pıyı éagıfá odıpı awı meároarıgıfáwa sıńwı e nıwıńımı wıgı anı apımı nńı mıfı nuro odıpı inıgı namıfáptı tńı ámá imfó xıxéroarıgıfıwá enı nanı imónıńı éıptı tńı nńı repıyı wıáná ³⁴ ámá oxı apıxı nńı anı apımı dńıyı Jısaıomı wımeanıro nńı nuro omı nıwıńıro rıxıńı “Joxı neneyá xwıá re pńı nıneawıarıńı wı e nńı uı.” urıgıawıxıńı.

9

Ámá enı nńı sıwımı enomı nanı imıxıńı nńıńıńı.

¹ Jısaıo ewépámı nıpıxemoánıńı nıńwearı nımeámı orıwámı dńı nıxemoaurı xegı anı ńwearıńıpımı nırémorı ńweanıńá ² re enıńıgıńı. Ámá wa ámá enı nńı sıwımı enı wo ikwıawıfıyo nıfımána nımeámı báná Jısaıo awá “O ananı nanı neaimıxıyıpaxıńı.” nıyáıwıro xfomı dıńı wıkwıroarıńagıfá nıwıńı enı sıwımı enomı re urıńıńıgıńı, “Ámá roxıńı, joxı ayá sıwıf mıńıropanı. fıwı joxı yarıńıptı rıxa yokwarıfı sıáıńıńı.” uráná re enıńıgıńı. ³ ńwı ikaxı eánıńıptı mewegıáwa wıgı xwıoxıyo dńı dıńı re nıpıkıga ugıawıxıńı, “Ámá ro ‘Gorıxo yarıńıptı epaxonıńı.’ nıyáıwıńı nıńıfıńá Gorıxomı rıperıfı umearıńı.” ıńı dńı dıńı e yáıwıarıńagıfá nńı ⁴ Jısaıo dıńı adadı nıwıńı nıfá nımonıńı re urıńıńıgıńı, “Pı nńı segı dıńıyo dńı ‘O Gorıxomı rıperıfı numerı yarıńı.’ nıáıwıarıńı?” ⁵⁻⁶ Nıonı enı sıwımı enomı ‘Dıxı fıwı yarıńıptı rıxa yokwarıfı sıáıńıńı.’ uráná soıfıńé ‘O nénı tńıoranı?’ nıáıwıpıfıreóı? Omı ‘Nanı nımonıńı nıwıápnımeámı anı uı.’ uráná soıfıńé ‘O nénı tńıoranı?’ nıáıwıpıfıreóı? fıwı yarıńıptı yokwarıfı nıwııfıńá ıńımı imónıńagı nńı e yáıwıpaxı mımonıńı. E nerı aıwı ámá imónıńıđonı nńı ‘O xwıá fıyo nıńwearıńá enı fıwı yarıgıfáptı yokwarıfı wııńı nńı nénı tńıoranı?’

naiwipírri nání síŋwí nanípoi.” nurírí áamá ení níní síwímí enjomi re uríŋínigíní, “Joxí níwíápínímeári díxí íkwianjwí níxopemíxírí nímeámí uí.” uraná 7 o níwíápínímeámí xegí aní e nání uríŋínigíní. 8 Xegí aní e nání úagí oxí apíxí e epíroyí egíáyí síŋwí e níwíníro nání díŋí níyeawááro “Goríxo áamá ro néní tíŋóníŋí wímíxíŋífráŋí?” níyáiwíro xíomí yayí seáyí dání umegíawíxíní.

Matiyuomí “Níxídei.” uríŋí náníriní.

9 Jisaso e píní níwíárimí nuríná áamá wo xegí yof Matiyuoyí ríníŋo takísí nání nígwí uráparígá opisí aníyo riwo njewanjagí níwíníre re uríŋínigíní, “Nioní níxídímeíríxíní.” urágí o níwíápínímeári númerí uxídíŋínigíní. 10 Jisaso xegí wíepísaríŋowa téní aní Matiyuoyá nání nuro aiwá naríná áamá takísí nání nígwí uráparígááyí téní íwí arfíki yarígá wíníyí téní omí níwímeáro nawíní aiwá naríŋagá 11 Parisiowa síŋwí e níwíníro xegí wíepísaríŋowamí re urígíawíxíní, “Segí searéwapíyaríŋí ro pí nání áamá takísí nání nígwí nearáparígá tíyí téní íwí arfíki yarígá tíyí téní nawíní níŋweáro aiwá naríŋoi?” urágá 12 Jisaso arfá e níwírí xewaníŋo nání “Áamá íwí yarígááo arírá wímíníre nání weapíŋoráŋí?” oyáiwípoiŋírí ewayí ikaxí re uríŋínigíní, “Áamá símíxí míyarígááyí xwírí tíŋí e nání warígáŋaríní? Oweoi, símíxí yarígááyíŋí xwírí tíŋí e nání warígáŋaríní. 13 E nerí aí soyíné nuro xwíyá eníná wíá rókíamoagí Xoseao nírirí eaní rípí, “Rídíyowání Goríxoní nání nífríxíní.” mímómónaríní. “Áamá wíyo nání ayá nurímíxíro arírá wífríxíní.” nímómónaríní. nírirí ríwamíŋí eaní apímí íá nírooro níjía imónípoi. Ayí rípí náníriní. Áamá ‘Wé róníŋí yaríŋwaénexíní.’ yáiwínarígááo ‘Nioní táfámíní bípoyí.’ urímíníre nání weapíŋámaní. ‘Íwí yaríŋwaénexíní.’ yáiwínarígááo nání weapíŋaríní.” uríŋínigíní.

“Díxí wíepísaríŋíyí aiwá njwá míŋwírárínayaríŋoi.” urígá náníriní.

14 Jono wayí numeáia waríŋoyá wíepísaríŋowa Jisaso tíŋí e nání níbírí re urígíawíxíní, “None téní Parisiowa téní Goríxo none nání yayí owíníníre aiwá njwá njwírárínayaríŋagwí aiwí díxí wíepísaríŋowa pí nání aiwá njwá míŋwíráríní yaríŋoi?” urágá 15 Jisaso xewaníŋo nání “Omí wa nípíkímáná enáná wíepísaríŋíyí díŋí sípí níwíríná aiwá njwá njwírárínífráŋíní.” oyáiwípoiŋírí ewayí xwíyá re uríŋínigíní, “Áamá apíxí síŋí meáo xegí áamá imónígíáyí téní njewaná o nání díŋí sípí wípaxí meníní. E nero aí áamá wa omí anínímíxáná íná aiwá njwá njwírárínífráŋíní.” uríŋínigíní. 16 “Xwíyá Parisiowa nearéwapíyarígáapí téní Jisaso síŋí nearéwapíyaríŋíŋí téní kumíxíŋapí mímómóní.” oyáiwípoiŋírí ámí ewayí ikaxí nurírí re uríŋínigíní, “Áamá wígí sorfá axeníŋagí níwíníroná rapírapí síní míkíkaríníŋí bí nímeáro urí óf ínínímí nípírooro gwí kiwearígámaní. E nerínáyí, ígíá eánáná rapírapí síŋí pírófáŋí níkíkaríníŋí urú xwé naxega unfáŋíní. 17 Rípí ení áamá ínígí wainí síŋí memé wará síxí urfíwámí iwájíá yarígámaní. E nerínáyí, memé wará síxíwá núpíyíníŋí ínígí wainí purí síxíwá xwíríá íkíxéníre e enígíní. Wainí síŋíyí memé wará síxí síŋíwámí yíánáyí, wará téní ínígí téní nípiáúní naní eníŋoi.” uríŋínigíní.

Apíxí ragí aníŋí pwaríŋí wímí naní imíxírí míáí penjí wímí naní imíxírí ení náníriní.

18 Jisaso xwíyá apí síní e uraríná re eníŋínigíní. Judáyíá rotú aní mewéní wo níbírí Jisaso síkwí tíŋí e míŋí xwíyá níkwírorí re uríŋínigíní, “Gí míáí ríxa pearíní. E nerí aí joxí níbírí wé seáyí e wíkwíaráná naní oení.” urágí 19 o níwíápínímeári númerí nurí wíepísaríŋowa ení nawíní waríná 20-21 re eníŋínigíní. Apíxí wí — Í xegí ragí aníŋí pwaríná xwíogwí wé wúkaú síkwí wáú múroníŋíní. Í “Nííní oyá iyíáyoni amá níroníŋíŋí naní imónímíníyíŋíŋí?” níyáiwí níbírí ríwíyo níronápímáná Jisasoyá iyíáo sífíwí jíe amá róníŋínigíní. 22 Amá róníŋí Jisaso níkínímóníŋí ímí síŋwí níwíníre re uríŋínigíní, “Gí íneyí, ayá síwí míríropaní. Jíxí díŋí níwíkwíroríŋíŋí dání erfíkíemeáníŋí.” uraná í ríxa naní imóníŋínigíní. 23 Jisaso e dání nurí rotú aní mewenjoyá aní e níremóri oxí apíxí epíroyí níyárimáná njwapé ríro webí ríro nero yáiwíníŋí yaríŋagá níwíníre 24 re uríŋínigíní, “Ríxa peyeápoi. Míáí píyí meníní. Sa sá wení.” urágí ayí rípíá nuríro yaríŋagá aí 25 níní míáí tíŋí e píní níwíárimí ríxa nípeyeámáná enáná o nípáwírí míáímí wéyo íá nímaxíríŋí mfeyoááná re eníŋínigíní. Míáí wíápínímeaníŋínigíní. 26 Í wíápínímeágí xwíyá o éŋí nání xwíyá aní níyoni rínárimeníŋínigíní.

Síŋwí supárigíŋí wáumí naní wímíxíŋí náníriní.

27 Jisaso e dání waríná áamá síŋwí supárigíŋíwáú númerí nuxídíŋí ríawá re urígísisíxíní, “Negí míxí ínáyí Depítomí xíáwoxíní, yawawí ananí wá yeawíáníŋíŋí?” nurírí 28 o ríxa aníyo nípáwírí njewanjagí awáú ení nípáwírí wímeááná Jisaso yaríŋí re wíŋínigíní, “Awagwí díŋí níwíkwírorí ‘O ananí síŋwí supárigíŋíŋí naní yeaimíxíŋíŋíŋí.’

Maŋt pírónár+ŋt womt naŋt wim+x+ŋt nán+ir+n+.

Jisaso áamá nánĩ wá wianĩŋĩ nánĩrĩnĩ.

10

¹ Jisaso xegí wiep+sarinj wé wúkaú síkwí wáu awami “Awí éánfpoyi.” nurimána awa áma imó dínj xixéroarinjyó mixí umáinowáiro áma simixí xixegíni yariǵáyo tñi uranǵ xixegíni imónǵáyo tñi nanj imixiro epaxí imónfrixiniri enj weámixowáriniginí. ² Xegí wáí wurimearigáwa, wé wúkaú síkwí wáu imónǵáwa wígí yof rowariní. Xámɔ Saimonoriní. Ámi yof bi Pitaoyí wírinɔriní. Xegí xogwáo Adiruoriní. Sebediomí xewaxowáu Jemiso tñni xogwáo Jono tñniriní. ³ Piriipo tñni Batoromuo tñniriní. Tomaso tñni Matiyuo tñni —O takisí nání nǵwí urápagoriní. O tñniriní. Arpiasomí xewaxo Jemiso tñni Tadiaso tñniriní. ⁴ Saimono —O áma “Émáyo mixí oxidowáraneyk.” rariǵáýí tñni nawíni níkumixiniri emeagoriní. O tñni Isikarioti dǵnj Judaso —O Jisaso nání miyí urinɔriní. O tñniriní. ⁵ Jisaso wé wúkaú síkwí wáu awamí nurowárinína sekaxí nuriri re uriniginí, “Soyíné nuróná émayíyá anj tñfmíní mupani. Samariayí —Áma ayí Jedayí tñni xepixepá rónariǵáýirini. Ayíyá anjyó nání ení mupani. ⁶ Soyíné negí Isireriyí —Ayí sipisipí xiáwo piráinj mímearíná ámi amí uniámoarinjɔnj imónǵáýirini. Ayí tñj e nánini úpoyí. ⁷ Soyíné nuróná wáí re urimeriní, ‘Gorixo xío xegí xwioxíyo míméámí níneairí neameɔweant anjwí ayo enagi nání segí fwi yariǵápi ríwfmíní nimamoro nisántoro ɔweáfrixiní.’ urimero ⁸ áma simixíyo nanj imimiximí ero áma péfáyo dínj síxí numimoro saiwiáí wiro áma peyíyí tǵáyo wígí wará nanj wimixiro imó dínj xixéroarinjyó mixí umáinowáiro eméfrixiní. Soyíné nioni enj éáninj antpá enj seaeámixowárfáyí nání soyíné áma simixíyo nanj imimiximí níwiríná nǵwí nání muripa nero sa antpá nanj imimiximí wífrixiní. ⁹ Soyíné níwaníro neríná nǵwí síxí imoarinǵáyo nǵwí xwéraní, onímiáraní, nímearo síxí nímore míméámí mupa ero ¹⁰ fá árupanjí aí tñni nimaniní mupa ero iyíá wúkaú raiwakíyí mepa ero síkwí sú nyíníro aiwí ámi wáu mímepa ero xoyíwá nimaxirimi mupa ero éfrixiní. Ayí rípi nániriní. Áma aríá wiarǵómí ananí aiwá mɔni wiarinǵáfa nání soyíné ení aiwá ananí seaiapíprífa enagi nání amipí míméámí mupa éfrixiní. ¹¹ Anj xwé bimíraní, onímiá bimíraní, nírémoríná áma anj apimí ɔweagíyíyí áma go go fwi amipí miyarinɔmí níwíníriná oyá anjyó nípáwiro anj apimí pñni níwiárimí upífríná nání o tñni wéfrixiní. ¹² Áma ‘O tñni oweanewí.’ yaiwífoyá anjyó nípáwiríná ayó yayí níwiro —“Gorixo piráinj ɔseamentí” neaimónariní.” urífrixiní. ¹³ Ayí ení yayí níseairo segí pñné aríá seaipíri nání wimónánáyí, soyíné yayí níwiríná uríápi ananí ‘Xe oimónini.’ yaiwífrixiní. Ayí e mímepa seaíánáyí, soyíné yayí níwiríná uríápi ‘Anpá oimónini.’ yaiwífrixiní. ¹⁴ Áma gíyí gíyí wígí anjyó nání níseaipemámí mupa ero soyínéá xwíyá aríá mímepaimónipa ero éánáyí anj iwámíraní, anj apimíraní,

péní n'wíárimí n'uríná áamá e n'wéag'ááyí 'Goríxo xéaníní neaikáriní náni tiyí réo?' oyaiwipoyiní segí síkwíyo síkí xéníní pírí wiaikím n'iyárimí úfrixíní. ¹⁵ Nioní n'epa seararíní, 'S'fá Goríxo áamá n'iyoní mí ómómíxím en'fáyimí áamá eníná anj' yo' Sodomíyo n'wéag'ááyí t'íní Gomora n'wéag'ááyí t'íní aga ríkíkír'fó n'era wag'fáyo Goríxo xéaníní r'fá t'íní wíkáriní enjagí aiwí áamá soyíné ar'fá n'iseaífáyo xéaníní ayo wíkáriní fápa ax'pí xixení e wíkáriní fámani.' seararíní.

"Xéaníní seaímeaní fáriní." uríní náníní.

¹⁶ "Nioní soyíné sípísípí m'íxí x'íxe m'epa yaríníní imóníg'fóyíné áamá s'wí sayíníní imóníg'fááyí t'íní e náni searowáriníní. Ayínáni soyíné n'uróná áamá ayí náni síjw'f t'íní úfrixíní. Sidírí yarínípa d'íní émi saímí moro inj' xawíówí uyíní b'í mé awayíní yarínípa ero n'era úfrixíní. ¹⁷ Soyíné nioní n'íx'fáriní ag'fá náni áamá wí fá n'iseaxero negí Judáyí áminá xwíríxí m'earíg'fáwa t'íní e xwíríxí seamepírí náni seawáiro negí rotú anj'yo d'áni síkwífá ragí puní náni seaero ¹⁸ soyíné p'íné nioniyá émá'yí ar'fá eg'fá d'áni áwanj' urípírí náni gapímanowa t'íní m'íxí ináyowa t'íní t'íní e n'iseameámí nuro seawáiro epíríáriní. ¹⁹ E seawáirípírí aiwí ríxa xwíy'fá urípírí ináníní Goríxoyá d'íní t'íní urípírí enjagí náni ayá s'wí n'isearorí 'Aríre uraniréwíní? Pí pí uraniréwíní?' m'iyaiwipa éfrixíní. ²⁰ Ayí rípi náni seararíní. Awa ríxa xwíríxí seamearíná segí d'íníyo d'áni urípírí fámani. Segí s'eno Goríxoyá kwíy'fímí d'áni urípírí fá enjagí náni ayá s'wí m'isearopa éfrixíní. ²¹ Xírxogwáowá w'fó Jisasomí x'fáriní enjagí náni w'fó áamá wí omí opíkípoyíní m'íyí urírí xáno xewaxo náni m'íyí urírí n'iaíwíyí xaniyáú náni m'íyí uríro epíríáriní. ²² Soyíné nioní d'íní n'íníkwíro n'íx'fáriní ag'fá náni áamá n'íní s'mí t'íní seaíapírí fá aiwí g'íyí g'íyí s'fá yoparípi nioní weapím'fáyi náni enj' neáníro n'wéá'fá'yíné Goríxo ananí yeáyí n'iseayímí x'emeán'fáriní. ²³ Anj' bimí n'iseapíkianíro náni n'úmí seameán'fá'yí, ámi anj' bimí náni éf úfrixíní. Nioní n'epa seararíní, 'Is'íreríyí anj'yo p'íné nioniyá wíyo s'íní muríní n'áná áamá imóníní áoni weapím'fáriní.' seararíní." urínínigíní.

²⁴ Jisaso xegí wíepísaríníowa "Omí sípí wíkáriní fá enjagí náni none ení sípí neaikáripax'fáriní." oyaiwipoyíní ewayí ikaxí re urínínigíní, "Wíepísaríníowa wígí uréwapíyaríní seáyí e imónaríg'fámani. X'ínáíwáníní nimóníro omíní wíiaríg'fáwa ení wígí omíní wíiaríg'fómi seáyí e wímónaríg'fámani. ²⁵ Wíepísaríníowa wígí uréwapíyaríní t'íní xixení nimónín'fá'yí, ayí apáníní. X'ínáíwáníní nimóníro omíní wíiaríg'fáwa ení wígí omíní wíiaríg'fó t'íní xixení nimónín'fá'yí, ayí apáníní. S'énoní ikay'f'f im'fóyo x'íráóníní imóníní n'íníró n'fá'yí, g'í n'iaíwóyíné ení anj'paxí searípíríáriní.

"Wá'yí wípaxo roríní." uríní náníní.

²⁶ "Áamá f'wí ínímí d'áni éfá'yíraní, ikayíwí yumí r'fá'yíraní, r'f'wéná n'ípíní síj'ání imóníní enjagí náni ayo wá'yí m'íwipa éfrixíní. ²⁷ Xwíy'fá amípí nioní ínímí d'áni árf'wíyíná searfápi soyíné ikwáwíyíná áwanj' ur'f'rixíní. Amípí nioní yumí ikaxí searfápi anj' ríkwíyo n'íx'ewéámáná áwanj' ur'f'rixíní. ²⁸ Áamá n'iseapíkíroná warání seapíkípax'fáriní. D'íní ení seaxekwapaxí menjagí náni wá'yí m'íwipa éfrixíní. E nerí aí Goríxo wará aí t'íní d'íní aí t'íní r'fá anj'fí wearíníyo seaíkaarípaxí imóníní náni wá'yí wíf'rixíní. ²⁹⁻³¹ Áamá maker'fáyo náni n'uríná inj' sírk'wá wáú b'í neríná n'íg'w'f r'fá n'íní b'í t'íní b'í yaríg'fáriní. E nerí aí segí s'eno m'íwimónípa neríná'yí, wo ananí n'íperí xw'fáyo píéoráriní. Soyíné inj' onímíápiamí m'úróníní enjagí náni Goríxo amípí wí m'íwímeapa oenírí síjw'f n'iseanír'fá'yí, wí n'iseaímeaní fá enjagí áamá náni wá'yí m'epaní. Segí m'íníyo d'fá fá ropaxí mímóníní aí Goríxo n'íj'fá enjagí náni re yaiwíf'rixíní, 'O nene náni aga n'íj'fá imóníní náni ananí píráriní neameníní.' yaiwíf'rixíní. ³² Áamá g'íyí g'íyí ámá'yá síjw'f'fó d'áni 'Jisasomí x'fáriní áoníní.' uráná'yí nioní ení g'í ápo anj'namí n'wéanoyá síjw'f'fó d'áni 'O nioní n'íx'fáriní.' urím'fáriní. ³³ E nerí aí g'íyí g'íyí nioní náni ámá'yá síjw'f'fó d'áni 'O nání nioní maj'fáriní.' uráná'yí nioní ení o nání g'í ápo anj'namí n'wéanoyá síjw'f'fó d'áni 'O nioní maj'fáriní.' urím'fáriní." urínínigíní.

"Kír'fá m'íxí náníní imóníní fá n'ímeámí b'ínáriní." uríní náníní.

³⁴ O ámi re urínínigíní, "Nioní náni 'Áamá n'iyoní píy'fá w'f'ím'fáriní b'ínoríní.' m'íníaiwipantí. Goríxoyá xwíy'fá kír'fá m'íxí náníní imóníní fá n'ímeámí b'ínáriní. ³⁵ Ar'fá n'iaríg'fá'yí t'íní ar'fá m'íníaríg'fá'yí t'íní Goríxoyá Bík'wíyo n'íníní eánínípa xep'íxepá orónípoyíní n'ímeámí b'ínáriní. Xewaxo xanomí s'mí t'íní wírí xemiáí x'ínáimí s'mí t'íní wírí xewaxo xiepí xífáimí s'mí t'íní wírí oínípoyíní b'ínáriní. ³⁶ Áamá xwíy'fá nioniyá n'íx'fáriní ag'fá wígí áamá imóníg'fá'yí m'íxí wímónípíríáriní. ³⁷ Áamá g'íyí g'íyí xanomír'fáriní, x'ínáimír'fáriní, d'íní síxí uyarínípímí nioní n'íyíní náni m'ím'úrónípa neríná'yí, áamá nioniyá imónípaxí mímóníní. G'íyí g'íyí xewaxomír'fáriní, xemiáimír'fáriní, d'íní síxí uyarínípímí nioní n'íyíní náni m'ím'úrónípa neríná'yí, nioniyá imónípaxí

mimónini. ³⁸ Gíyí gíyí 'Jisasomi ouxfdimini.' nīyaiwiri aí xeaniní nīniro nīpikipirixini nīnīxídfí éf éfáyí ayí nioniyá imónipaxí mimónini. ³⁹ Ámá goxi goxi 'Nioni Jisasomi dñí nīwíkwírorí nuxdfirínáyí, nīpikipirixini.' nīyaiwiri xewaniñoxí éf nimenirínáyí, dñí nīyiminíñpí aniní ñwearí nání mearíamani. E nerí aí gíyí gíyí éf mimenípa nerí 'Nioni Jisasomi xídarínagí nání ámá wí nīnīpikíronáyí, ayí ananirini.' nīyaiwirínáyí, dñí nīyiminíñpí aniní ñwearí nání mearíarini." uríniginíni.

"Nipemeámi seáufá gíyí gíyo Goríxo naní wiinfáriní." uríní nánirini.

⁴⁰ O ámi re uríniginíni, "Gíyí gíyí soyíné wáf urímeáriná arfá niseairo naní niseairónáyí nioni searowáranínagí nání nioniníní niro Goríxo nīrowárenapíñomíniní ení wirowarínjoi. ⁴¹ Ámá gíyí ámá wo Goríxoyá wáf rókiamoarínjo enagí nání 'Ámá ro Goríxoyá wáf rókiamoarínjorfaní?' nīyaiwiri nipemeámi xegí anínjo nání úoyí ríwéná Goríxo xegí wáf rókiamoarígíyoyí yayí nīwiri ayá rīmíxariníñpí mīnī winíapa axípi e winíarini. Gíyí ámá wo wé rónínjo enagí nání 'Ámá ro wé rónínjorfaní?' nīyaiwiri nipemeámi úoyí ríwéná Goríxo ámá wé rónígíyoyí yayí nīwiri ayá rīmíxariníñpí mīnī winíapa axípi e winíarini. ⁴² Ámá gíyí gíyí soyíné nioniyá seaiapísarínjaoyné enagí nání iníngí imíní ríní kápíxí wá seaiapánáyí Goríxo 'Omí wíimiginí.' yaiwíñpí anípa imóníamani. Oweoi! Nioni nepa searariníníni, 'Goríxo mīnī winíarini.' searariníníni." uríniginíni.

11

Jono Jisasomi yaríní wipísi nání uowáriní nánirini.

¹ Jisaso xegí wiepísaríní wé wúkaú síkwí waú awamí sekaxí e nuríísáná uréwapíyemerí wáf urímerí emínirí nání e dání pñí nīwíaríní Judayí aní amí amí ikwíróroníníyoyí nání uníniginíni.

² Jono wayí numeáia warínjo gwí nīñweámáná arfá re winíniginíni, "Jisaso e yaríní. E yaríní." rarínagí arfá nīwiri xíto xegí wiepísaríníníyí waúmi Jisaso tñí e nání uowáriná

³ awaú nuri yaríní re wígísisixini, "Jono 'Ámá wo ríwíyo bñíaríní.' rarínjoxiraní? Weníní nerí ñweaaní nání wo sñí ríá baríní?" uríagí ⁴ Jisaso re uríniginíni, "Awagwí nuri amípi nioní yaríná sñwí naníñpí tñí arfá nínípi tñí nání repíyí nīwiri áwaní urémeápiyí.

⁵ Nioni yaríná ámá sñwí supárigíyáyí sñwí oxoaro síkwí ikí egíyáyí naní nimóníro aní ero peyíyí tígíyáyí wará naní iníro arfá pírónígíyáyí arfá ero péfáyí wiápnímearo ámá uyípeayí xwíyíyá yayí winípaxí none wáf nemerane urarínjwápi arfá wirowarínagí nání Jonomí áwaní e urémeápiyí. ⁶ Rípi ení 'Nioni nání ámá go go sñmí tñí wíkí dñí 'O pí ríá yaríní?' mñniawípa nerínáyí, yayí owiníni.' urémeápiyí." nurowáriní ⁷ awaú ríxa gwí aní Jono ñweaníwá tñí e nání waríná ámá oxí apíxí e epíroyí egíyoyí Jono nání re uríniginíni, "Seyíné ámá dñí meanje nání nuríná pí ámáyo wñnaníro wagíaríní? Ámá samíní imíní onímiápi nerí aí ríwí íwí apaxí mé winíwí yarínípa yaríní womí sñwí wñnaníro wagíaríní? Oweoi! ⁸ E nerí aí pí ámáyo wñnaníro wagíaríní? Ámá rapírapí yarapayí ení wú yíníní womí sñwí wñnaníro ámá dñí meanje wagíaríní? Oweoi! Ámá rapírapí yarapayí naníni nīyíníro mīxí ináyíyá anínjo ñwearígíaríní.

⁹ E nerí aí seyíné pí nání ámá dñí meanje nání wagíaríní? Goríxoyá wáf rókiamoaríní womí sñwí wñnaníro wagíaríní? Oyi, e nerí aí 'O Goríxoyá wáf rókiamoagíyáyí tñí xixení imónínjomani. Seáyí e múronjorini.' searariníníni. ¹⁰ Xwíyíá Goríxo xewaxomí urínípi wáf rókiamoagí Marakaio nīwuriyirí ríwamíní eaní rípi, 'Arfá ei. Goríxoní gí xwíyíyá yaní wiowárinífá joxí gí íwoxí xámí rímeaní nání uowáriníaríní. O joxí nání ámáyo nuríriná óníní simoiníaríní.' nīríní ríwamíní eaní apí Jono nání riníni.

¹¹ Nepa searariníníni, 'Jono ámá aríowayá xwíá piáxíyoyí dání iwíaroníoyí rarígíto nání óníní imonjo enagí nání ámá nñí aiwí wo Jonomí seáyí e imóníní xirígíamani. E nerí aiwí gíyí gíyí nioní nīxídfíro Goríxoyá xwíoxíyoyí páwiro yarígíyáyí xwíyíyá nioní nání wáf nurímeipíñpí Jono wáf urímeníñpími seáyí e imónínagí nání ámá ayí onípi aiwí Jonomí ení seáyí e wimónínjoi.' searariníníni. ¹² Jono wayí nīneameaia warínjo xwíyíá 'Goríxo xwíoxíyoyí mīmeámí nīneairí neamenñweaní nání ámá wo uowárenapínínjoi.' iwamíto searíníná dání ámá uyíní yarígíyáyí 'Goríxoyá xwíoxíyoyí aríge páwianíréwíní?' nīyaiwiro pñí íkwieámí nēra páwianíro yarínjoi. ¹³ Nwí ikaxí Moseso nīríní eanípi tñí wáf rókiamoagífáwa nīrío eagífápi tñí Goríxo xwíoxíyoyí mīmeámí nerí seamenñweaní náníní wáf nīrókiamóo nñíro Jono yoparí o axípi ríníriní. ¹⁴ Eníná wáf rókiamoagíyáyí wo re rínípi, 'Goríxo xwíoxíyoyí mīmeámí nerí neamenñweanípi ríxa nimónímínirí anjwí e enánáyí ámá wo wáf rókiamoagí Iraiiaóníní imóníní wo bñíaríní.' rínípi tñí xixení Jono ríxa bñíaríní. Seyíné omí nīmímínirínáyí, o Iraiiao imónínípa imónímínirí eníriní.

¹⁵ Arfá tígíyáyné píraníní nioniyá xwíyífápi arfá eríníni.

¹⁶ “E neri aí pí ewayf xwiyfá niseariri re searimfini, ‘Ámá agwi ríná nweagfáyíne ayíníñf imóníño.’ searimfini? Seyfne niaíwf rípiáníñf imóníño. Niaíwf bíbia makerfá tñf e éf níñwearo bíbia tñf nífá yaníro nerfna rfaiwá re urariño, ¹⁷ ‘Nene seyfne simíníñf epíri nání sonf eaarfna seyfne simíníñf méo. Nene seyfne nwapé rípiíri nání nwapé ráná nwapé sanf mínearápaoi.’ E urarfna niaíwf aníñf winaríñf pia yapí imóníño. ¹⁸ Ayf rípi nání seararíñf. Jono níbirfna aiwá ámá wimónaríñf tñf iníñf wainf tñf mñf nwfá nweanáná ámá wí dñf mamó o nání ‘Imfó dñf xixéronagí nání yaríñf.’ raríño. ¹⁹ Ámá imóníñf nóbírfná aiwá iníñf amípi ananí narfna ámá wí ‘Ámá royf aiwá tñf iníñf wainf tñf ríwí enf neri ayá wí naríñoríñf. Ámá takisf nání nígwf nearáparígfáwa tñf fwf néra warígfá wíñíyf tñf níkumíxíníri emearígfóríñf.’ rarígfárfíñf. Agwí e nírfíro aí ídáná nioní yaríñf tñf Jono yaríñf tñf aiwáníñf ná wéánáyf re rípiírfárfíñf, ‘Ámá imóníño tñf Jono tñf Goríxoyá dñf tñf nanf yagfírfíñf.’ rípiírfárfíñf.” uríñíníñf.

Anf bí bimi nweáyf xfómí dñf míwíkwíroaríñf agfá uréwapíyíñf nánírfíñf.

²⁰ Jisaso e nurísfaná ámá e epíroyf egfáyo nurírfná anf o emímí obaxf wíwapíyíñf yof nírfírfí ámá ayo nweagfáyf wígf fwf yarígfápi rfwfímíñf nímamoro nisaníro mññwéa éagfá mñf nurírfí ²¹ re uríñíníñf, “Korasíñyo nweáyíne aweyí! Sfá wíyí seyfne majfá seaórfíñf. Goríxo xeaníñf rfá tñf seaikárfíñf enagí nání dñf sípi oseainíñf. Betísaidá nweáyíne aweyí! Sfá wíyí seyfne ení majfá seaórfíñf. Ayf rípi nánírfíñf. Emímí segf aníño seaíwapíyíñf émayf anf yof Talayí ríñíñfyo tñf Saidoníyí ríñíñfyo tñf níwíwapíyíri síñwírfí, ámá anf apiaúmí nweáyf eníñá wígf fwf yarígfápi nání píaxé níwéaníro ayá fá níxírfíñf nání iyfá írfíkwí páníro rfá uráwíyo iwíeáníro yanírfí egfárfíñf. ²² Nepa seararíñf. Sfá Goríxo ámá níyoní mí ómómíxímí enáfíyímí ámá Taia nweáyo tñf Saidoní nweáyo tñf wíñfápa axípi seainfámaní. Seyfneyá seáyí e imóníñf. ²³ Kapaneamí nweáyíne ení ‘Goríxo aníñf nání níneaménaríñf.’ ríyáiwíaríño? Oweoi! Rfá aníñf wearíñfyo nání wepírfárfíñf. Emímí nioní segf anf e seaíwapíyíñf eníñá Sodomí nweáyí, ríkfíkfíró yaríñf agfá Goríxo rfá mamówárfíñf síñwí nínaníro síñwírfí, ayf nisaníro agwí nweanwá re nání níñweaxa baníro egfárfíñf. ²⁴ Nepa seararíñf. Sfá Goríxo ámá níyoní mí ómómíxímí enáfíyímí Sodomí nweagfáyo wíñfápa xíxení axípi seainfámaní. Seyfneyá seáyí e imóníñf.” uríñíníñf.

“Nioní tfámíñf níbirfánáyf, dñf emímówárfí inípfárfí.” uríñf nánírfíñf.

²⁵ Jisaso e nurímáná Goríxomí xwiyfá rírfímí níwírfná re uríñíníñf, “Gf ápoxíñf, Ámíná anfína imíxírfí xwíá imíxírfí neri tíñoxíñf, xwiyfá nioní uraríñf rípi nání ámá ‘Nioní níñfónírfíñf. Go níréwapíyíñf?’ yáiwíaríñf yímárorí ámá niaíwí onímiápiá yapí ‘Aníñf oníréwapíyípoi.’ yáiwíaríñf wíá urókíamori éagí nání yayf seáyímí dánt orímémíñf. ²⁶ Ápoxíñf, joxí e simónaríñf nání díxf dñf tñf e imóníñf.” nurírfí ²⁷ ámayo re uríñíníñf, “Gf ápo xwiyfá amípi oyá nípiñf bí yumfí mñf nípiñf fáníñf niepíxfíñf níasíñf. Ámá nñf aiwí wo xegf dñf tñf xewaxoní nání níjfé mimóníñf. Gf áponí níjfé imóníñf. Ámá wo xegf dñf tñf gf ápo nání ení níjfé mimóníñf. Xewaxoníñf níjfé imóníñf. E neri aí ámá xewaxoní ‘Gf ápo nání xe níjfé oimónípoi.’ níyáiwírfí o nání wíá wókímíxaríñf ayf ení gf ápo nání níjférfíñf. ²⁸ Ayínání sekaxí ‘Rípi époi. Rípi époi.’ nírga unípi píráñf ouxfdímfíñf nerfna sanf xwé nímearfíñf nímeámí nuro aníñf seainaríñfíñf, nioníyá dñf tñf sá nweapírfí nání nioní tfámíñf bípoi. ²⁹ Nioní ámá nípeníoní nímónírfí seáyí e mimónaríñf enagí nání sanf nioníyá íkfáníñf xwanwí níkwóníñf nurfánáyf nioní searéwapíyíñf segf dñf emímówárfí inípfárfí. ³⁰ Ayf rípi nání seararíñf. Xwiyfá nioníyá saníñf nímeámí upírfí ayf sanf seainímeníño. Nayf seainf enagí nání ananírfíñf.” uríñíníñf.

12

“‘Sabarfáyo nwfárfíñf.’ ríñíñfyo pí nání xórfí yaríño?” urígfá nánírfíñf.

¹ Íná Sabarfá wíyímí Jisaso tñf wíepísaríñfyo tñf óf wítf omíñf áwínímí iníñfyo nuróná wíepísaríñfyo agwí wíagi wítf síyf síñf yíyírfíñf yaríñf agfá ² Parísíowa síñwí e níwíñfíro omí re urígfáwíxíñf, “Díxf wíepísaríñfyo ‘Sabarfáyo nwfárfíñf.’ ríñíñfyo aiwá pí nání miaríño?” urígfá aí ³ Jisaso re uríñíníñf, “Eníñá negf mñf ináyf Depito tñf xegf níkumíxíníri emearígfáwa tñf agwí wíáná egfápi Goríxoyá Bíkíwíyo ríwamíñf nírfíñf eáníñfpi síñf fá míroaríñf rení? Oweoi, soyfne fá nírfíro aiwí dñf nípikwíñf mímóaríño. ⁴ Depito senfá anf Goríxo nání aiwá peaxf tarígfíwámí nípáwírfí bísfkerfá Goríxo nání peaxf tarígfápi o tñf xegf ámá tñf nání ‘Nwfárfíñf.’ ríñíñfpi —Apí ‘Sa apaxfáñf imónígfáwání ananí nípaxfíñf.’ ríñíñfpi. Bísfkerfá apí apaxfáñf

imóniŋf xwéo umeaiána Depito nurápiri nŋagi aiwi Gorixo mǎxf bi murinŋini. ⁵ Nwǎ ikaxf eáninŋyo dání re rininŋpi eni sání fá mǎroarinŋf reŋoi, ‘Sabarfáyo apaxfpaninŋf imónigfáwa anŋ Gorixo nání rǎdiyowá yarigfiwámǎ nǎpáwiro rǎdiyowá neróná sfá “Omínŋf nǎnǎ nŋwáfáxini.” rininŋf yi xórórǎ nero aiwi xwiýfá meárinarigfámǎni.’ nǎrininŋf eáninŋfpi fá mǎroarinŋf reŋoi? Soyfné fá nǎroro aiwi sání nǎpǎkwini dínŋf mǎmoarinŋoi. ⁶ Apaxfpaninŋf imónigfáwa Sabarfá ayimi xórórǎ nero aiwi anŋ Gorixo nání rǎdiyowá yarigfiwámǎ dání nero nání xwiýfá mǎmeárininŋpa yarigfárininŋ. E nerǎ aiwi áamá wo re ronŋf royf anŋ rǎdiyowá yarigfiwámǎ seáyǎ e múroni.” xewaninŋo nání e nuriri ⁷ ámi re urinŋiniginǎ, “Soyfné xwiýfá Gorixo rinŋf, Bikwǎyo eáninŋf rǎpi ‘Nionǎ áamá wǎ wǎyo wá nǎwianinŋf arǎrá owipoyinŋf nání nimónarininŋ. Nionǎ nání rǎdiyowánǎ onǎpoyinŋf nání mǎnimónarininŋ.’ rǎwaminŋf e nǎrininŋf eáninŋf apǎ nání soyfné dínŋf nǎmoro fá nǎxǎrǎro sinŋwǎriýf, áamá nioniyá rowami, wiwaninŋowa xwiýfá meárininŋpaxf mǎimónigfá rowami xwiýfá uxekwǎmoanǎro éfámǎni. ⁸ Áamá imóninŋáonǎ Sabarfá xiáwonǎ enjagi nání ‘Sabarfáyo ayf ananirinǎ.’ rǎpaxf imóninŋáonirinǎ.” urinŋiniginǎ.

Wé kirinŋf enŋf womǎ nanŋf imixinŋf nánirinǎ.

⁹ O e dání pǎni nǎwiárimǎ nuri wigǎ rotú anŋf wiwámǎ nǎpáwiri nŋweanána re enjiniginǎ. ¹⁰ Áamá wé kirinŋf enŋf wo e nŋweanagi Parisiowa Jisasomǎ xwiýfá meárinǎpǎri nání yarínŋf re wigfawixinǎ, “‘Negǎ “Sabarfáyo nŋwáfáxini.” rininŋfyo áamá simixinŋyo nanŋf nimǎxinǎná xórórǎ mepaxfǎrinǎ.’ rǎsimónarinǎ?” urǎgǎ ¹¹ o xǎxewisǎ ikaxf re urinŋiniginǎ, “Soyfné woxi, sipǎsipǎ wo tǎnŋoxǎ Sabarfáyo sipǎsipǎ xwárinŋwáyo piéróanáyf, sipǎsipomǎ mǎimǎxearinŋfǎni? Oweoi, apaxf mé mǎixearinŋfǎrinǎ. ¹² Áamá sipǎsipǎ tǎni xixenǎ mǎimóninŋagi nání Sabarfáyo aí áamáyo nanŋf nǎwimǎxinǎnáýf, ayf ananirinǎ.” nuriri ¹³ wé kirinŋf enjomi re urinŋiniginǎ, “Dǎxǎ wé irú pǎmǎxei.” urǎgǎ áamá wé irú pǎmǎxáná wé nanŋf wǎfúninŋf axǎpǎ imóninŋiniginǎ. ¹⁴ Nanŋf wǎfúninŋf axǎpǎ imóninŋagi Parisiowa nǎwiápinǎmeámǎ nǎpeyaro wáf e dání omǎ pikianǎro nání mekaxf megfawixinǎ.

Gorixo Rǎpeanŋo nánirinǎ.

¹⁵ Jisaso Parisiowa xǎo nání mekaxf mearinŋagǎ nání nǎjǎ nimóniri nání e pǎni nǎwiárimǎ nuri oxǎf apǎxǎ obaxǎf númǎ xǎdarinŋagǎ simixinŋf egǎf nǎyonǎ nanŋf imǎmǎximǎf nerǎná ¹⁶ áamáyo áwanŋf urǎpǎrixinǎrǎ “Nionǎ silǎpǎ nání áwanŋf murǎmepa époyǎ.” urayinŋiniginǎ. ¹⁷ Xwiýfá Gorixo rinŋf wǎf rókiamoagǎ Aisaiao nǎrinǎ rǎwaminŋf eanŋf rǎpi xixenǎ imóninǎ nání Jisaso e enjiniginǎ, ¹⁸ “Arǎf époyǎ. Áamá ro gǎ omínŋf niarinŋóninŋf imóninǎ nání rǎpeanŋáonirinǎ. Gǎ dínŋf sixǎf uyinŋáonirinǎ. Gǎ kwǎýf enǎ omǎ wǎfáná émányf ‘E nerǎná wé róninŋf Gorixo wimónarinŋfpi imónanǎwǎfǎni?’ yaiwǎpǎri nání wáf urepeárinǎfǎrinǎ. ¹⁹ O nǎpeniorinǎ. Áamá wǎf tǎni xǎxewiámǎf nǎrininŋf wǎyo xwamiánǎf nǎwiri enǎfámǎni. Sǎmǎ ófyo dání xwamiánǎf yarínŋagi winǎpǎrfámǎni. ²⁰ O áamá enŋf samínŋf nǎwémǎ emearinŋagi nǎwinǎrǎná sixǎf mǎinŋf earoarinŋfǎwánŋf imóninŋagi nǎwinǎrǎná wǎyo fá wekmǎxinǎfámǎni. O áamá wǎf ramǎxǎf gwǎf ápiáwǎf wearinŋfǎri rǎxa nǎyupárimǎninŋf yarínŋinŋf imóninŋagi nǎwinǎrǎná fá supǎmǎxinǎfámǎni. Xegǎf e enǎfápa arǎkǎf néra núsaná wé róninŋf xǎo yarínŋfpi seáyǎ e imóninǎfǎrinǎ. ²¹ Émányf ‘O arǎrá nealwinŋinǎ.’ nǎyawiwo omǎ dínŋf ukikayopǎrfǎrinǎ.” Xwiýfá Gorixo e rinŋfpi xixenǎ imóninǎ nání Jisaso nemerǎná axǎpǎf e enjiniginǎ.

“Oboyá dínŋfyo dání yarínǎ.” rigǎfá nánirinǎ.

²² Áamá womǎ imǎfó dínŋf xǎxéronáná manŋf pǎróniri sinŋwǎf supárinǎf enjomi Jisaso tǎnŋf e nání nǎmǎra nǎbǎro wǎráná Jisaso imǎfó mǎxf numǎinowárinǎf pǎrǎninŋf wimǎxáná o xwiýfá rǎri sinŋwǎf anǎrinǎ enjiniginǎ. ²³ E éaná oxǎf apǎxǎf obaxǎf e épǎroyǎf egǎfǎf ududǎf niga nuro re rinǎgǎwixinǎ, “‘Áamá royǎf áamá yeáyǎf neayimǎxemeanǎf nání arǎfowayá xwǎf piáxǎfyo dání iwiaronǎfoyǎf rarinŋwáo, negǎf mǎxf ináyf Depitoyá xiáworinǎ.’ rǎyawiárinŋwini? Oweoi, omanǎ.” rinarinŋagǎ ²⁴ Parisiowa arǎf e nǎwiro re rigfawixinǎ, “O imǎfó xǎráóninŋf imóninŋo —O xegǎf yof bi Bieseuroyǎf rininŋorinǎ. Oyá dínŋfyo dání Jisaso imǎfó mǎxf umǎinowárinǎf.” rǎrǎná ²⁵ Jisaso awa e rinarinŋagǎ dínŋf adadǎf nǎwiri nǎjǎ nimóniri xǎxewisǎ ikaxf re urinŋiniginǎ, “Áamá gwǎf axǎrǎf xepǎxepǎ nǎrónǎro mǎxf nǎinǎrónáyf ayf anŋf mǎwiárekxinǎpaxǎfǎrinǎ. Áamá anŋf bimǎf nŋweáyǎfǎni, anŋf wiwámǎf nŋweagǎfǎfǎni, enǎf xepǎxepǎ nǎrónǎro mǎxf nǎinǎrónáyf, axǎpǎf anŋf mǎwiárekxinǎpaxǎfǎrinǎ. ²⁶ Nionǎ Obo —Oyá yof bi Setenoyǎf rininŋorinǎ. Nionǎ oyá dínŋfyo dání xegǎf imǎfó mǎxf numǎinowárinǎfǎf, axǎfǎf rǎxa xepǎxepǎ nǎrónǎro nání arǎge nero enǎf neánǎro ropǎfǎoi? Oweoi. E nero aiwi soyfné nionǎ nání re rarinŋoi, ‘Setenoyá enŋf eáninŋfyo dání imǎfó mǎxf umǎinowárinǎf.’ rarinŋoi. ²⁷ Nionǎ imǎfó xǎráóninŋf imóninŋo, Bieseuroyá dínŋfyo dání imǎfó mǎxf numǎinowárinǎfǎf, segǎf wiepǎsarigǎfǎf dínŋf goyáyó dání mǎxf umǎinowárinǎfǎfǎrinǎ? Ayf awa re rarinŋárinǎ, ‘Gorixoyá dínŋfyo dání mǎxf

umáinowáranjwáriní.' rarigítáyí nání awa xwiyítá seamearípírítáriní. Nioní segí wa yarigítápa yarigítápi aiwí soyíné pí nání níxekwímoarínó? ²⁸ E nerí aí nioní kwíyí Goríxoyápi tñní imító míxí umáinánáyí, dñj re yaiwirííni, 'Goríxo xwioxíyo míméámí nerí neamejweaní ríxa írání?' yaiwirííni." nurírí ²⁹ "Obo ení éáníjo aiwí jisaso seáyí e imóninjoríní." oyaiwípoyínírí ámí xíxewísí ikaxí re uríniginí, "Ámá wo ení éáníj woyá amípí íwí meámínírná xámí xómi íá níxírírí gwí níjárimáná ananí nípáwírí xegí amípí meaniginí." nurírí ³⁰ ámá nñí jisasomí dñj wíkwíroxo xídiro epíríxínírí pírrí rakiámí wianíro yarigítáyí nání ewayí xwiyítá rípi uríniginí, "Ámá nioní tñmíní mimónigítáyí, ayí nioní tñní míxí imóninjwáyíriní. Ámá nioní tñní sipísipí awí meaárípa yarigítáyí sipísipí xídxíxdowárí yarigítáyíriní." nurírí ³¹ re uríniginí, "Ayínání nioní re seararíní, 'Pí pí íwí yarigítá tñní ámá wíyo pí pí ríperírí umeararigítá tñní Goríxo ananí yokwarímí níwíirí aiwí ámá gíyí ámá wo Goríxoyá kwíyí tñní yarigítápi níwínírná ríperírí numeri 'Ayí kwíyí Goríxoyápi tñní míyaríníni.' umearítáyo Goríxo yokwarímí wíipaxí meníní. ³² Ámá gíyí gíyí ámá imóninjáoní píné sipí níxírírí aiwí Goríxo ananí yokwarímí wíinírní. E nerí aiwí gíyí gíyí Goríxoyá kwíyí nání píné sipí rítáyí agwí rínáraní, ná ríwáyoraní, Goríxo yokwarímí wíinírná meníní.' seararíníni." uríniginíni.

"Íká sogwí naní wearínáníní imónijníni." urínijní náníníni.

³³ Awa "Jisaso naníni yarigítápi nání 'Oboyá dñjyó dání yaríní.' ríipaxí mimóníní." oyaiwípoyínírí ámí xewaníjo nání ewayí ikaxí rípi nurírí re uríniginí, "Soyíné íká wína sogwí naní wenjagí níwínírná 'Íká nanínaríní.' ríríní. Íká wína sogwí sipí wenjagí níwínírná 'Íká rína sipínaríní.' ríríní." nurírí ³⁴ míxí re uríniginí, "Weaxíá miáoyíné, ríxa sipíní imónijnagí nání aríge nero píné naní rípráoní? Oweot, ámá pí pí dñj aumaúmí inigítáyí e dání rarigítá enjagí nání soyíné píné naní wí ríipaxí meníní. ³⁵ Ámá naníyí wígí ayá tñjípí mearigítápa dñj naníni aumaúmí níntro nání xwiyítá níxíríná naníni rarigítáriní. Ámá sipíyí sipí náníní dñj níntro aumaúmí níntro nání xwiyítá níxíríná sipíní rarigítáriní. ³⁶ Nioní re seararíníni, 'Goríxo ámá níyoní mí ómómíxímí nerí xwíríxí nímeríná sipí ikaxí amípí úrapí rarigítá nñní nání yaríní imímí wiaríná e dání urípírítáriní. ³⁷ Goríxo sewaníjoyíné rarigítáyo dání xwíríxí níseamerí re searínírníni, 'Xwiyítá tñjoxíríní. Xwiyítá mayoxíríní.' searínírníni." uríniginíni.

Ekiyíní nání ríxíní urigítá náníníni.

³⁸ E uríagí njwí ikaxí éáníjípí mewegítá wa tñní Parísí wa tñní re urígíawíxíní, "None 'Goríxo rírowárenapíjoxíríní?' yaiwianí nání anjnamí dñj ekiyíní bí neaiwápiyíi.' neaimónaríní." uríagí aí ³⁹ o re uríniginí, "Seyíné agwí ríná njweagítáyíné, Goríxomí ríwímní nímmamoro segí njwítá ríníjípí tñní íwíníj niga uro niga bíro yarigítáyíné ekiyíní nání reaxí níseainí seaimónarínagí aiwí ekiyíní wíá rókíamoagí Jonaó enjíní seaiwápiyimiginí. ⁴⁰ O peyí xwé womí agwíyo ínímí ínínáná sítá wíyau wíyí órínjpa ámá imóninjáoní xwítáyo ínímí wenjáná sítá wíyau wíyí nórínírní. ⁴¹ Ámá enjíná anj yofí Ninipayí ríníjyó njweagítáyí —Ayí Goríxoyá wíá rókíamoagí Jonaó Goríxoyá xwiyítá wá uríméáná ayí wígí íwí egítápi ríwímní nímmamoro nísaníro njweagítáyíriní. Ayí ámá woní Jonaomí seáyí e imóninjáoní re éf nírómáná seararínagí aiwí seyíné arítá mñniarínagí nání ámá Ninipayí njweagítáyí sítá Goríxo ámá níyoní mí ómómíxímí eníáyími níwíápínímeáro xwiyítá seamearípírítáriní. ⁴² Goríxo ámá níyoní mí ómómíxímí eníáyími apíxí enjíná Sibayí anjyó menjweaní —Í míxí ináyí Soromono níjítá seáyí e nímonírí rírímí yaríná arítá wímnírní nání anj ága ná jámí dání bíjíní. Í ámá woní Soromonomí seáyí e imóninjáoní re éf nírómáná seararínagí aiwí seyíné arítá mñniarínagí nání í sítá ayímí níwíápínímeári xwiyítá seamearínírníni." uríniginíni.

Imító xegí wíníyo wíimeanjí náníníni.

⁴³ Ámá ayí "Nene Jono nearáná saníní onímíapí nerane aiwí imító xíxéoríní róníní imóníniginí." oyaiwípoyínírí ámí xíxewísí ikaxí bí nurírí re uríniginí, "Imító xíxéoríníyí míxí umáinowáraná ámá womí píní níwíarímí nuríná inígí mayímní 'Ge ge sá onjweámíní?' níyáiwí nemeírí pítá nímegínímétsáná ⁴⁴ re yaiwíarínírní, 'Gí ámí anj axí píní níwíarímí bíjjaé nání oumíní.' níyáiwímí nuri anj ríxa sítá peárínírní píráníní imíxárinírní yárinínagí níwínírní síní anítá imónijnagí níwínírní nání ⁴⁵ ámí nuri imító wé wíwímí dñj wáú íwí neróná xómi seáyí e múroxo egítáyo níwíimeámí nuro axomí níxíxéoro e njwearígítáriní. Xámí sipí imónínagí aní ináyí ága sipí íkeameóníjíníni." uríniginíni.

Jisasomí xínáí tñní xogwáowa tñní náníníni.

⁴⁶ Jisaso sɪnɪ ámá xfo tɪnɪ e epfroyɪ egfáyo xwiyfá urarfná re enɪnɪgɪnɪ. Xɪnái tɪnɪ xogwáowa tɪnɪ nɪbɪro “Omɪ ge dání xwiyfá uranɪrɛwɪnɪ?” nɪyaiwɪro bɪanɪrɪwámɪnɪ roɲáná ⁴⁷ ámá wo re urɪnɪnɪgɪnɪ, “Ai, dɪxɪ rɪnái tɪnɪ rɪgwáowa tɪnɪ joxɪ xwiyfá rɪranɪro nánɪ wáf e bɪraɪyɪ roɲoɪ.” uráfagɪ aɪwɪ ⁴⁸ o re urɪnɪnɪgɪnɪ, “Ayɪ nɛparɪnɪ. Gɪ inókɪ tɪnɪ gwáfáowa tɪnɪ wáf e nɪroro aɪwɪ ámá aga gɪ inókɪwa gwáfáowa imónɪgfáyɪ ayɪ gɪyɪrɪnɪ?” nurɪrɪ ⁴⁹ xegɪ wiepɪsarɪnɪyo wé áɪxá nɪwɪrɪ ámá omɪ re urɪnɪnɪgɪnɪ, “Gɪ inókɪwa gwáfáowánɪnɪ imónɪgfáyɪ ámá tɪ nɛweagfáyɪrɪnɪ. ⁵⁰ Ayɪ rɪpɪ nánɪrɪnɪ. Ámá gɪyɪ gɪyɪ gɪ ápo anɪnamɪ nɛweanɪo wimónarɪnɪpɪ yarɪgfáyɪ ayɪ gɪ gwáfáowa napɪwa inókɪwánɪnɪ imónɪgfáyɪrɪnɪ.” urɪnɪnɪgɪnɪ.

13

Ewayɪ ikaxɪ wɪtɪ siyɪ wiáronɪfɪ nánɪrɪnɪ.

¹ Jisaso sfá ayɪmɪ anɪyo pɪnɪ nɪwiárɪmɪ nɪpeyearɪ ipɪ manɪpá tɪnɪ éf nɪnɛwearɪ ² ámá oxɪ apɪxɪ ayá wɪ epfroyɪ wɪarɪnɪagfá nánɪ ewé bámi nɪpɪxemoánɪrɪ éf nɪnɛwearɪ oxɪ apɪxɪ nɪnɪ sɪnɪ ipɪ imanɪpá tɪnɪ roɲáná ³ ewayɪ xwiyfá ayá wɪ nura nurfná re urɪnɪnɪgɪnɪ, “Ámá wo (Nene ayé siyɪ nɪwiárówa nurfná yarɪnɛwápa) o xegɪ omɪnɪyo wɪtɪ siyɪ nɪwiárówa umɪnɪrɪ nánɪ nurɪ ⁴ rɪxa xwáfá yunɪ ikɪxeárɪnɪnɛ pɪránɪnɪ nɪwiáróɪ áɪ wɪ óf manɪpá tɪnɪ piéróyɪfɪ nɪ nɪbɪrɪ mɪmánɪ enɪnɪgɪnɪ. ⁵ Ámɪ wɪ sfɪnɪ ínɪmɪ yapɪnɪnɪáná xwáfá seáyɪ e onɪmɪápɪ enɪyo piéróyɪfɪ xwáfá akwɪnɪfánáɪ enɪagɪ nánɪ apaxɪ mé nɛrápɪrɪ nɪyapɪrɪ aɪwɪ ⁶ sogwɪ nɛwepɪnɪrɪ xáɪwɪ anáná mɪmɪ rapɪnɪ mɪwárɪnɪ enɪagɪ nánɪ yeáyɪ yɪweánárɪnɪnɪ. ⁷ Ámɪ wɪ emɪ pɪpɪnɪ arɪkiárɪnɪnɛ wiáronɪfɪfɪ emɪ pɪpɪnɪyo dání nawɪnɪ nɛrápɪmáná emɪ xɛnɛwárɪnɪagɪ nánɪ wɪtɪ ayɪ ná mɪwɛnɪnɪgɪnɪ. ⁸ Ámɪ wɪ xwáfá nanɪyo wiáronɪfɪfɪ nɛrápɪrɪ nɪyapɪrɪ ná nɪkɪkɪrɛánɪrɪnɪ wɪ aga dɪnɪ nɪmori fá mɪropaxɪ werɪ wɪ xwé obaxɪ werɪ wɪ xwé onɪmɪápɪ werɪ enɪnɪgɪnɪ.” Jisaso ewayɪ xwiyfá e nurɪrɪ ⁹ re urɪnɪnɪgɪnɪ, “Seyɪné wɪtɪ siyɪ nánɪ rɪfá apɪ nánɪ aráfá ókiarɪ nɪmónɪpoyɪ.” urɪnɪnɪgɪnɪ.

“Ayɪ rɪpɪ nánɪ xɪxewɪsfɪ ikaxɪ tɪnɪ seararɪnɪ.” urɪnɪfɪ nánɪrɪnɪ.

¹⁰ Wiepɪsarɪnɪowa idáná Jisaso xegɪpɪ nɛweanáná nɪbɪro yarɪnɪfɪ re wigfawɪxɪnɪ, “Joxɪ ámáyo nurɛwapɪyɪrɪfná ewayɪ xwiyfá tɪnɪ pɪ nánɪ urarɪnɪrɪnɪ?” uráfagɪ ¹¹ o re urɪnɪnɪgɪnɪ, “Xwiyfá enɪnɪ dání Gorɪxo xwioxɪyo mɪmeámɪ nɪseairɪ seamenɛweanɪfápɪ nánɪ yumɪfɪ imónɪnɪpɪ nɪonɪ soyɪné nɪjfá imónɪpɪrɪ nánɪ áwanɪfɪ nɪsearɪrɪ aɪwɪ ámá wɪyo áwanɪfɪ murarɪnɪ. ¹² Ayɪ rɪpɪ nánɪrɪnɪ. Ámá nɪonɪ xwiyfá rarfná aráfá nɪro dɪnɪ nɪkwɪrooro nero nɪjfá bɪ tɪnɪ imónarɪgfá gɪyɪ gɪyɪ Gorɪxo ámɪ wɪ mɪnɪ winɪnɪo. Aráfá mɪnɪpa ero dɪnɪfɪ mɪnɪkwɪropa ero yarɪgfá gɪyɪ gɪyɪ ‘Nɪjfá rɪpɪ imónɪnɪnɪ.’ yaiwɪarɪnɪagfá áɪ Gorɪxo apɪ áɪ ámɪ nuráɪnɪnɪo. ¹³ Ayɪnánɪ ámáyo nurɛwapɪyɪrɪfná ewayɪ xwiyfá tɪnɪ urarɪnɪrɪnɪ. Ámá nɪonɪ dɪnɪfɪ mɪnɪkwɪropa yarɪgfáyɪfɪ ewayɪ xwiyfá nɪonɪ rarɪnɪápɪ aráfá nɪnɪro aɪwɪ mɪkɪ nánɪ dɪnɪ mɪmopa nero nɪjfá wɪ imónarɪgfámanɪ. ¹⁴ Ayɪ e yarfná xwiyfá Gorɪxo rɪnɪfɪ wáfá rókɪamoagfá Aɪsaɪao nɪrɪrɪ rɪwamɪnɪfɪ eanɪfɪ rɪpɪ rɪxa xɪxɛnɪ imónarɪnɪ, ‘Seyɪné arɪkwákwɪfɪ nɪwɪro segɪ aráfá pɪrónɪro sɪnɪwɪfɪ supárɪro nero nánɪ aráfá nɪwɪa nuro áɪ nɪjfá imónɪpɪrfámanɪ. Sɪnɪwɪfɪ nɪwɪga nuro áɪ dɪnɪfɪ wɪ mopɪrfámanɪ. ¹⁵ Ayɪ rɪpɪ nánɪrɪnɪ. Segɪ dɪnɪfɪ tɪnɪ nɛra warɪgfáyɪné mɪnɪfɪ sfɪnɪánɪfɪ imonɪagfá nánɪ seararɪnɪ. Wigfɪ sɪnɪwɪfɪ mɪsupárɪpa ero aráfá mɪpɪrónɪpa ero nero sɪnɪwɪrɪyɪfɪ, wigfɪ sɪnɪwɪfɪ tɪnɪ sɪnɪwɪfɪ anɪro aráfá ero dɪnɪfɪ pɪránɪnɪfɪ nɛyɪrooro moro wigfɪ fɪwɪ yarɪgfáyɪfɪ rɪwɪmɪnɪfɪ mamoro éánáyɪfɪ Gorɪxonɪfɪ pɪránɪnɪfɪ wɪmɪxɪpaxɪrɪnɪ.’ Xwiyfá apɪ xɪxɛnɪ imónɪnɪ nánɪ ámányɪ e yarɪnɪo. ¹⁶ E nerɪ áɪ gɪ seaɛpɪsarɪnɪáoyɪné segɪ sɪnɪwɪfɪ tɪnɪ sɪnɪwɪfɪ nanɪro aráfá tɪnɪ aráfá nɪro nero nánɪ yayɪfɪ oseainɪnɪ. ¹⁷ Aga nepa seararɪnɪ, ‘Wáfá rókɪamoagfá obaxɪfɪfɪ tɪnɪ ámá wé rónɪgfá obaxɪfɪfɪ tɪnɪ enɪ soyɪné sɪnɪwɪfɪ nanɪro aráfá nɪro yarɪgfá rɪpɪ nánɪ ‘None sɪnɪwɪfɪ wɪnɪwanɪgɪnɪ.’ nɪyaiwɪro aga nɪwimónɪrɪ áɪ wɪ aráfá nɪro sɪnɪwɪfɪ nanɪro yagfámanɪ.’ seararɪnɪ.” urɪnɪnɪgɪnɪ.

Wɪtɪ siyɪ wiáronɪfɪ mɪkfɪ nánɪ áwanɪfɪ urɪnɪfɪ nánɪrɪnɪ.

¹⁸ E nurɪrɪ re urɪnɪnɪgɪnɪ, “Ewayɪ xwiyfá ámá wo nurɪ wɪtɪ siyɪ wiáronɪfɪfɪ mɪkfɪ nánɪ áwanɪfɪ osearɪmɪnɪ. ¹⁹ Wɪtɪ siyɪ wiáronɪfɪfɪ xwiyfá Gorɪxo xwioxɪyo mɪmeámɪ nerɪ seamenɛweanɪfápɪ nánɪrɪnɪ. Ámá xwiyfá apɪ aráfá nero nɪjfá mɛpa éáyɪfɪ ayɪ wɪtɪ siyɪ óf manɪpá tɪnɪ piérónɪpɪnɪfɪ imónɪnɪo. Ayɪ aráfá wɪarfná obo, arɪkɪ yarɪnɪo nɪbɪrɪ ayɪ Gorɪxomɪ dɪnɪfɪ wɪkwɪropɪxɪnɪrɪ xwiyfá apɪ wigfɪ xwioxɪyo mɪnɪnɪfɪfɪ emɪ rɪroámɪfɪ yarɪnɪrɪnɪ. ²⁰ Ámá xwiyfá apɪ aráfá nɪwɪrɪfná axɪnɪ yayɪfɪ nero ‘Nanɪrɪnɪ.’ yaiwɪfáyɪfɪ, ayɪ wɪtɪ siyɪ sfɪnɪ ínɪmɪ yapɪnɪnɪáná xwáfá seáyɪ e akwɪnɪfánáɪ enɪyo piérónɪfɪnɪfɪ imónɪnɪo. ²¹ Wɪtɪ siyɪ sfɪnɪ ínɪmɪ yapɪnɪnɪagɪ nánɪ rapɪnɪfɪ ná ínɪmɪ mɪwárɪpa enɪfɪnɪnɪfɪ ámá ayɪ enɪ wigfɪ dɪnɪfɪ rapɪnɪnɪfɪfɪ xwáfáyo mɪmɪfɪ fá mɪmɪxɪnɪagɪ nánɪ ámá wɪ ayɪ xwiyfá apɪ xɪdarɪnɪagfá nánɪ xeanɪnɪfɪ wɪkáráná apaxɪ mé pɪnɪfɪ wɪararɪgfáɪrɪnɪ. ²² Ámá xwiyfá apɪ aráfá nɪwɪro aɪwɪ

wigí yariǵápa sını nıxǵdıronáyı amıpı xwıáyo dıńı ayá tıńıpı nanı dıńı obıbaxı moro ‘Amıpı wı nıonı mınımúropa onını.’ yaiwıro ‘Amıpı ayá tıńıpı arıge nımeámǵarını?’ yaiwıro néra warıǵáyı ayı wıtı sıyı emı pıpıńı kıkıdıpearıǵıge pıeronıyınıńı imónıńı. Wıtı emı xejwırarınıǵı nanı ná mıwepa enıyınıńı áma ayı enı ‘Amıpı ayá tıńıpı arıre nerı meámǵarını?’ yaiwarıǵápı xwıyá Gorıxoyapımı yokwarımı éaná omı anıńı minı xǵdarıǵámanı. ²³ Áma xwıyá apı ará nıwıro nıǵá éǵayı ayı wıtı sıyı xwıá nańıy pıeronıyınıńı imónıńı. Wıtı apı ná kıkıreánıyınıńı áma ayı enı ná nıwerıná wı dıńı nımorı á mıropaxı werı wı xwé obaxı werı wı obaxı onımiápı werı yariǵarını.

Ewayı ikaxı rıpıkıyı wıtı omıńıyo yarıńı nánırını.

²⁴ O “Agwı Gorıxo áma sıpıyı wigı dıńı tını xe néra úrıxınırı sıńwı nıwınırı aıwı rıwéná rıáyo ikeáarınıǵarını.” oyaiwıpoyınırı ewayı xwıyá ámi xegı bı nurırı re urıńıńı, “Gorıxo xegı ámaıo xwıoxıyo mımeámı nerı menıweanıńı nanı yarıná imónıńı, ayı áma wo xegı omıńıyo xwıá yunı nıkıxémáná wıtı sıyı wıaronıpı tını rıramıńıyı epaxırını. ²⁵ Wıtı sıyı nıwıároarımáná xegı anıyo nanı nurı sá wenáná o tını sımı tını inarıǵıo nıbırı re enıńıńı. Rıpıkı sıyı wıtı sıyı wıaronıge seáı e nıwıároarımı unıńı. ²⁶⁻²⁷ Nıwıároarımı numáná enáná rıxa wıtı nerápirı nıyapırı rıxa ná kıkıreánımınırı yarıná omıńı xıáwomı omıńı wıarıǵáwa sıńwı wınıáyı wınıǵawıxını. Rıpıkı áı tını nawını enıǵı nıwınımı nuro bosomı re urıǵawıxını, ‘None “Joxı dıxı omıńıyo sıyı nańı nıwıaronıńı.” neaimónarını. Arıre nerı rıpıkı enı nerápirı yarıńı?” urıǵá ²⁸ o re urıńıńı, ‘Gı sımı tını inarıǵıo enıńı?” Oyı, orını!’ urıǵı xegı omıńı wıarıǵáwa yarıńı re wigıawıxını, ‘None nurane rıpıkıyı yıyoámı yanıréwını?’ urıǵá áı ²⁹ o re urıńıńı, ‘Oweoi, soyıné rıpıkıyı yıyoámı nerıná wıtı áı tını yıyoámı epırıxını ³⁰ aıwá mıpırıná nanı nını xe oenırı sıńwı wınıpoyı. Wıtı rıxa yó enáná wıtı mıwákwımı yariǵáwamı re urımǵarını, “Xámı rıpıkıyı mıwákwımı nero áwını e gwı nıkırıwımáná rıá ikeáarırıxını. E nemáná wıtı mıwákwımı nero aıwá anı nıtarıǵıwamı nıtarıxını.” urımǵarını.’ urıńıńı.” Jısaıo ewayı xwıyá e urıńıńı.

Ewayı ikaxı masıté sıyı nánırını.

³¹ O áma re oyaiwıpoyınırı “Agwı áma obaxı Jısaıomı mıxǵdarıńıǵı aıwı rıwıyo Gorıxo xegı ámaıo xwıoxıyo mımeámı nerı menıweanıńı Jısaıoyá áma obaxı imónıpırıńı.” oyaiwıpoyınırı ewayı xwıyá ámi bı nurırı re urıńıńı, “Gorıxo seyıné xwıoxıyo mımeámı nıseairı seamenıweanıpı, ayı masıté aıwá sıyınıńı imónını. Masıté aıwá xegı sıyı aga onımiá imónını. Masıté sıyı nımearo omıńıyo moáarıǵıyı ³² aıwá sıyı nıyonı masıté sıyı aga onımiá enıǵı aıwı rıxa nıyapırı xwé nırorıná ikánıńı rońánı ıńı nıbırı nıńwearı yéwı tıpaxı imónarını.” urıńıńı.

Ewayı ikaxı yısı nánırını.

³³ O ewayı xwıyá ámi bı nurırı re urıńıńı, “Gorıxo xwıoxıyo mımeámı nıseairı seamenıweanıpı, ayı yısını —Yısı bıskerá sını sıńı enáná bı onımiáı inımı táná nımını ikwıawı epınarınıńı. Gorıxo xwıoxıyo mımeámı nıseairı seamenıweanıpı, ayı yısını imónını. Apıxı bıskerá sını sıńı dıramıxı xwé sıxı inıńáná yısı bı nımearo inımı táná nımını ikwıawı epınarınıńı.” urıńıńı.

Ewayı xwıyá tını uréwapıyını nánırını.

³⁴ Jısaıo oxı apıxı e epıroyı egıáyo xwıyá apı nıpını nuréwapıyırıná ewayı xwıyánı nurırı uréwapıyayınıńı. ³⁵ Xwıyá Gorıxoyá wá rókıamoagı wo nıwıurıyırı rıwamıńı enı rıpı, “Nıonı xwıyá nıırıná ewayı xwıyáyo danı rırı xwıyá Gorıxo xwıá imıxıná danı inımı rınıpı áwanı rırı emıńı.” nıırı enıpı xıxenı imónını nanı Jısaıo nuréwapıyırıná ewayı xwıyá tını nurırı uréwapıyagırını.

Ewayı ikaxı rıpıkı nanı urıńıpı mıkıpı áwanı urıńı nánırını.

³⁶ O oxı apıxı e epıroyı egıáyo pını nıwıarımı nurı anıyo nıpáwırı nıweanıńá xegı wıepısarınıowa nıbıro re urıǵawıxını, “Joxı nearéwapıyırıná ewayı ikaxı rıpıkı nanı nearıpı áwanı nınearırı pırınıńı nearéwapıyı. urıǵá ³⁷ o re urıńıńı, “Áma wıtı sıyı nańı wıaronıyı áma imónıńı nánırını. ³⁸ Omıńıyı ayı xwıá rırı nánırını. Wıtı sıyı nańıy, ayı áma Gorıxo xwıoxıyo mımeámı nerı menıweanıńı nánırını. Rıpıkıyı ayı áma Gorıxomı muxǵdarıǵıyı, áma oboyáyı nánırını. ³⁹ Sımı tını inarıǵıo, rıpıkı sıyı wıaronı, ayı Oborını. Aıwá yó enı enı mıpırınáyı ayı sá yoparıyı nánırını. Wıtı mıwákwımı nero mıpırıyı, ayı anıńırını. ⁴⁰ Ayınanı rıpıkıyı mıwákwımı nero gwı nıkırıwımáná rıá ikeáarıǵápa imónıyıyı sá yoparıyımı axıpı e imónáná ⁴¹ áma imónıńı áma rıkırıro ero wa enı nene yarıńwáı oépoyınırı wıwapıyiro yariǵıyı gı ápo menıweanı nıwepırıxını gı anıńıowa aıwı eámeámı epırı urowarımıńı. ⁴² Urowarıná awa awı eámeámı nemáná rıá ápıáwı xwé anıńı wearıńırımı ikeáarıná ayı

e dāni 'Yeyi!' nīrīro magi irónipírírānī. ⁴³ E nerī aī oxí apixí wé rónigíá Gorixoyáyí xío xwioxío mīmeámí nerī umenjweanfe dāni sogwí naníríná yarínjpa xixíeá sijnānī inipírírānī. Seyíné arfá tígíáyíné enánáyí, arfá ókiarí nīmónópoyí." urīnjnigīnī.

Ewayí ikaxí ayá t́íñí imóníñí wí ṕíní wenípi nániríní.

44 O áamá re oyaiwípoyiniri, “Goríxo xwioxíyo mĩmeámĩ nĩseairĩ seamenweanáfĩ ayá tĩjĩpĩnĩjĩ imonĩnagĩ nánĩ jisaso pí pí nĩfeargĩ aĩ xixenĩ éwanĩgĩnĩ.” oyaiwípoyiniri ewayĩ xwiyĩ re urĩnjĩnĩnĩ, “Goríxo xwioxíyo mĩmeámĩ nĩseairĩ seamenweanáfĩ, ayĩ xwíá bimĩ wĩ e ayá nĩmĩxarĩnjĩ pí pí pĩnĩ tĩnĩjĩpĩnĩjĩ imonĩnĩ. Ámá wo nĩmĩnĩ wĩnĩjĩ nĩrĩ nĩwĩnĩmĩarĩ yayĩ nĩkárĩnĩrĩ nánĩ re enĩnjĩnĩ. Mĩrĩ nuri áamá wiyó áwanĩ mĩrĩ xegĩ amĩpĩ nĩnĩ nĩgwĩ nánĩ bĩ nĩrĩ nĩgwĩ apĩ tĩnĩ nĩmeámĩ nuri xwíá apĩnĩ bĩ enĩnjĩnĩ.” urĩnjĩnĩnĩ.

Ewayí ikaxí memiá nánirini.

⁴⁵ Ám! re uriniginigini, “Gorixo xwioxfoyo mīmeámf neri píránin? seamenjweanfápi, ayf áma áamápi mīmúrónin? wo memiá awiaxin? awiaxin? nán? pfa emearin?pánin? imónin.” ⁴⁶ Bā nyion? mūróninag? nīwīnmeaárimo anin? nuri? xeg? amipi nīn? bī memiá nīgwf? api? tīn? memiápā bī eniginigini.” nuri, “Gorixo xwioxfoyo mīmeámf nīneair? neamenjweanfápi ayā tīnfpnīn? imóninag? nān? jisaso pi pī nearfag? ai xīxen? éwanigini.” oyaiwipovin?ni ewayf xwifáe uriniginigini.

Ewayí ikaxí ubení nánirini.

⁴⁷ O re urinjinigini, “Gorixo áamá xfo xegf xwioxfo mĩmeámf nerĩ umenjweámĩnĩrĩ nerĩná enáfĩ, aýf ubenf ipiyo nĩmamówáĩro peýf xĩxegĩná fáf mĩnarĩnfĩpánĩrĩf imónĩnáf.
⁴⁸ Rĩxa peýf magwĩf mĩnĩnagwĩf nĩwĩnĩro mĩnĩxearo ipĩf imañĩpá tĩnjf e nĩĩro ef nĩnjweámánáf peýf nanĩnĩf neýĩroo íkwĩanĩyĩyo mĩmeámf nĩyáĩro sipĩyf emĩ mĩmeámf egfawixĩnáf.
⁴⁹ Sfáf yoparĩyĩmĩ axĩpĩ e imónánáf anĩnajowa nĩweapĩro wé rónĩgĩfáyo nĩmũrũro sipĩ yarĩgĩfáyo yĩyĩomĩf nero ⁵⁰ ráf ápiáwĩf xwé anĩnjf wearĩnfĩrĩmĩf ikeáaránáf aýf e dánĩf ‘Yeyĩ!’ nĩrĩro mĩfá rónĩpĩfáĩrĩnáf.” urĩnjĩnigĩnáf.

Xwivíá naní xáminí tíní siní tíní nánirini.

⁵¹ Wiepi:sariñ'ño re urin'inigini, "Niont' searéwapi:yarin'ápi n'ipini mfk' nánt' rixa nijá rimón'ño?" urfag' "Oyi." urfagá ⁵² o re urin'inigini, "Nw' ikax' éan'n'pi mewegá niont' n'inx'díro g' wiepi:sariñ'áy nímón'ro yarigá n'ni ay' amá am'pi mímurón'gá:n'g'ni imón'ñoi. Ay' wig' ayá rim'xarig'ápi an'ño wen'mi sin' bi t'ni xám'ij bi t'ni nimearo ámayo siwá wiarig'ápa g' sealepi:sariñ'áoyné xwiyá en'ná Moseso n'iriri rfwam'ij éan'pi t'ni niont' agw' searar'ápi t'ni ax'ipi e ep'írar'ini." urin'inigini.

Xfo xegf Nasaret+ ηweáyf rfwf umogfa nán+r+ni.

⁵³ Jisaso ewayí xwíyíá apí nura nùsáná e dání píní n'wíárimí nuri ⁵⁴ aní xfo xegí xwé iwíaroge nrémorí rotú anfyó n'páwiri xwíyíá uréwapiyáfná ayí ududí nero re rinígíawixíní, “Ámá royí n'jífá emíní yariní rípi gímí dání n'jífá imónífrfání? ⁵⁵ O aní m'raríní Josepómí xewaxo menirání? Xínáí Maríaíyí m'rinínjirání? Xogwáowa Jemiso tñní Josepó tñní Saimono tñní Judaso tñní riníjowa re m'ínweagíá renoi? ⁵⁶ Xínapiwa nene tñní m'ínweapa renoi? E enagí nání ámá royí aríge n'jífá apí imónífrfání?” n'riníro ⁵⁷ wíkí díní n'iwóga warínagá Jisaso xewaníjo nání re uríníniginí, “Ámá xwíyíá Goríxoyá wá urókíamoaríní womí aní m'ídáníyí aríá umónarígíá aí xegí e dáníyí tñní xexífrímeáyí tñní o nání ‘Sa negí ámóoríní’ n'iyaiwiro aríá umónarígíáamání.” nurírí ⁵⁸ ayí díní m'iwíkwíroarínagá nání e n'ínwearíní emíní xwapí m'iwíwapiyíníniginí.

14

Jono wayí umeaiarĩnomi pikigíá nánĩrĩni.

¹ Iná mixá ináyí Xeroto —O Gariri p̄ropenísí men̄wean̄orin̄i. O xw̄yíá Jisaso nán̄i yan̄i niwéa warin̄agí aráa niwiri ² xegí om̄in̄i wiariḡáwam̄i re ur̄in̄in̄igini, “Ayí nion̄i p̄ikin̄áo, Jono wayí n̄umeaia un̄orin̄i. Rixa xw̄arip̄ayo dán̄i niw̄iap̄n̄imeari nán̄i em̄im̄i ayí néra warin̄i.” ur̄in̄in̄igini. ³⁻⁴ Ayí rip̄i nán̄i Xeroto e ur̄in̄in̄igini. Xami O Jono sin̄i emearin̄a xegí xexir̄imeáo Piripoyá ap̄ixi Xerodiasiyi rin̄in̄i nurap̄ri meáḡi nán̄i Jono xw̄yíá re ur̄arayin̄in̄igini, “Dix̄i r̄irix̄imeáoyá ap̄ixi nurap̄ri n̄imearin̄áyí, ‘Ayí N̄ip̄ikw̄ini yar̄in̄ini.’ r̄iyaiwin̄arin̄ini?” ur̄arayin̄agí nán̄i Xeroto xegí poris̄íyo uowárán̄a awa nuro om̄i íá n̄ixero gw̄i n̄iyiro n̄imeám̄i n̄b̄iro gw̄i an̄íyo n̄wir̄ar̄agá ⁵ Xeroto Jono nán̄i “Om̄i op̄ikim̄ini.” niyaiwir̄i aiwi áma ox̄í ap̄ix̄í “Jono Gor̄ixoyá w̄á rókiamoarin̄i wor̄ini.” yaiw̄ariḡá en̄agí nán̄i wáyí ner̄i “Nion̄i en̄i n̄ip̄ikip̄rix̄ini.” niyaiwir̄i sa gw̄i an̄íyo war̄in̄in̄igini. ⁶ E n̄w̄arim̄án̄a en̄án̄a s̄íá Xerotom̄i x̄in̄á x̄ir̄in̄íyi

15

Ámináyf eníná érowiápníngfápi nánirini.

¹ Íná Parisi wa tñni nwf ikaxf eáninfpí mewegfá wa tñni Jerusaremi dání nñbīro Jisasomí nñwimearo re urigfawixini, ² “Negf arfowa érowiápníngfápi díxf wíepisarínjowa pí nání pñf wiaikímf yarínjoi? Aiwá naniríná pí nání arfowa rígfápi wé wayf mñrónpa nero narígfáriní?” Jisasoyá wíepisarínjowa wé wayf nñrónro aiwí xiáwowa egfápa axfpi mñyarínagfá nání e uráná ³ Jisaso re uríníniginí, “Soyfne ení segf seárfawéwa érowiápníngfápipi xfidanīro nání pí nání nwf ikaxf Gorixoyá rínínfpimf pñf wiaikímf yarígfáriní? ⁴ Gorixo rínfpí rfwamínf re nñrínirí eániní, ‘Díxf rínomí wéyo merí nñnámí wéyo merí erfñni.’ nñrínirí eániní. Rfwamínf rípi ení nñrínirí eániní, ‘Ámá gíyf gíyf xano nánirani, xínái nánirani, pñné sipí umeaarfnáyf ayo emí opíkímópoyinirí sñwí wñnirfní.’ E nñrínirí eánínagf aiwí ⁵ ámá gíyf xanomirani, xínáimirani, ‘Amípi nioní nñsiapñrí arírá sipaxfpi nání Gorixomí urepeáriná enagf nání bí mñnt siapipaxfmaní.’ urarínagfá ⁶ soyfne sñwí e nñwínróná re rarígfáriní, ‘Áyí xaneyó wéyo mñmepa yarínagf aiwí apáni yarínjoi.’ rarígfáriní. Soyfne e nerfna Gorixoyá rínínfpí xórórí nero segf seárfawéwa érowiápníngfápiní seáyi e mñeyoarígfáriní. ⁷ Nanf rñro sipí rñro yarígfóyfné, xwíyá Gorixo rínf wíá rókíamoagf Aisaiao nñwuriyirí rfwamínf eanfpí soyfne nání xixení re rñníní, ⁸ ‘Ámá tíyf “Gorixomí wéyo píranínf mearínjwini.” nñro aiwí nioní dínf sñxí mñniyipa yarígfáriní. ⁹ E neróná ámáyo amípi ámá wígf dínf tñni érowiápníngfápi nání nuréwapñyiróná yapí re nuríro “Xwíyá tíyf Gorixoyáriní.” nuríro nání “Gorixomí seáyi e umearínjwini.” nñróná Gorixoníyá yofni surfma rarígfáriní.’ Aisaiao xwíyá Gorixoyápi nñwuriyirí soyfne nání xixení rfwamínf e eanfpí.” uríníniginí.

“Rípi piáxf weaarínjérini.” urínf nánirini.

¹⁰ “Ámá oxí apíxf re epfroyf egfáyf obfpoyí.” nñríní ayf ríxa anjwí e awí eánaráná re uríníniginí, “Arfá nñiro nñjá imónfpoyí.” nuríri ¹¹ ewayf xwíyá bí nurírná re uríníniginí, “Amípi ámá nññro gwí nárearígfápi piáxfínfj weaarínjmaní. Amípi xwioxfyo dání dínf mófápi, ayí piáxfínfj weaarínjérini.” uríníniginí. ¹² Xegf wíepisarínjowa nñbīro re urigfawixini, “Joxí Parisiowamí e nurírná ‘Sfmírñf mñwiarínj.’ ríyáwiarínjini?” uríagfá aí ¹³ o Parisiowa nání ewayf xwíyá re uríníniginí, “Rfwéná Gorixo aiwá xío fíwá murínf nñyoní emí yíyoámí eníáriní.” nuríri ¹⁴ amí Parisiowa nání re uríníniginí, “Soyfne awa nání ayá sfwf mñsearopant. Awa sñwí supárfgáwa sñwí supárfgáyo nípemeámí warígfáwa yapí imónínjoi. Ámá sñwí supárfj wo sñwí supárfj womí nípemeámí nurfna nñwauní xwárfwíyo píeropsfí. Ayínání ayá sfwf mñsearopant.” urfagi ¹⁵ Pitao re uríníniginí, “Joxí ewayf xwíyá ámá aiwá nññro gwí nárearígfápi nání ríápi áwanf neareí.” urfagi ¹⁶ o re uríníniginí, “Gf seaiepisarínjaoýfné ení sñni majfá ríseainaríní? ¹⁷ Amípi ámá nñápi arfowa egfápa wé wayf nñrónro nññrínáraní, awa egfápa mé nññrínáraní, agwfyo nñínjísáná íkí nemoro nání piáxfínfj weaarínjmaní. ¹⁸ E nerí aiwí xwioxfyo dání fíwí amípi nání dínf mófápi piáxfínfj weaarínjérini. ¹⁹ Xwioxfyo dání dínf nñmoro yarígfápi ‘Sipí oimñximíní.’ yaiwiarígfá rípiríní. Ámá píkirí ero ámá wí tñni fíwí inñro ero síwf piáxf eánípxáf imónínfpí niga uro fíwí mearí ero yapí rñrí ero ámá wí nání ikayfíwí rñrí ero ²⁰ yarígfápi nñmorfná wiwanínfyo piáxfínfj weaarínjérini. E nerí aí ámá wé wayf mñrónpa nerí aiwá nññríná wiwanínfyo wí piáxf weaarínjmaní.” uríníniginí.

Émáyf apíxf wí dínf xixení wíkwñrofní nánirini.

²¹ O e dání pñni nñwiaríní nuri pñropenísf émáyf anj Taia tñni Saidoní tñni tñnf e emearfná re eníniginí. ²² Émáyf apíxf Kenaní dání anj apiaú tñnf e dání nñbñrí jfámíne dání nuxfdríná ríaiwá re nura uníniginí, “Ámínáoxíní, mñxf ináyf Depitomí xiáwoxíní, joxí wá nñwaneí. Gf miáimí imfó dínf nñxíxérórí xíxeanínf wíkáraríní.” nura warínagf aiwí ²³ Jisaso xío ení bí murarínagf nání xegf wíepisarínjowa nñbīro arfki re urayígfawixini, “Apíxf rí arfki ríaiwá tñni neaxfdarínagf nání joxí xegf miáimí imfó dínf xíxéorarínfpí mñxf numáínowáriní ‘Emíní.’ urowáreí.” urayíagfá aí ²⁴ o re uríníniginí, “Nioní émáyo arírá wimínirí bíñáonímaní. Gf Isíreríyf —Áyí sipísipí xiáwo píranínf mñmearfná amí amí uníamoarínfnínf imónígfáyérini. Ayí nání bíñáonírní.” urfagi aiwí ²⁵ í anjwí e nñbñrí xómínf nñyíkwirí mñnf xwíáyo nñkwírorí re uríníniginí, “Ámínáoxíní, arírá níí.” urfagi ²⁶ o re uríníniginí, “Nioní aiwá nñaiwí narígfápi nurápirí sfwíyo mñnt wiarfnáyf, jíxí ‘O nanf yaríní.’ ríyáwiarínjini?” urfagi aí ²⁷ í re uríníniginí, “Ámínáoxíní, wauyene sfwínínf imónínjagwí nání nepa nñraríní. E nerí aí sfwíyf xiáwo aiwá íkwianjwíyo éf nñjweámáná aiwá nññrí yuní mamówárf éyf mñmeánf yarínjérini.”

uríagí ²⁸ o re uríñínigíní, “Ineyí, jíxi aga dñí xíxeni níníkwírorí rariníagí nání jíxi simóníyí xíxeni nímóníníño.” uráná re eníñiginí. Xemiáí naní eníñiginí.

Símíxí obaxíyo naní imímíxímí ení náníníní.

²⁹ Jisaso e dántí píní níwíárimí nurí ipí Gaririwámí nípwerí dífí mñíyo nání níyirí éfí ñweanáná ³⁰ áamá oxí apíxí ayá wí o tñí e nání níyoamiro wí síkwí ikí egíáyo níméra yoaro síñwí supárigíáyo níméra yoaro xwíyá marí naní pírónigíáyo níméra yoaro símíxí xíxegíní obaxí tígíáyo níméra yoaro nero xegí síkwí tñí e tayaríná o naní imímíxímí winíñiginí. ³¹ Naní imímíxímí wiarínagí oxí apíxí e epíroyí egíáyo naní pírónigíáyo ámí xwíyá ríro ení kíríní egíáyo ámí ú úroro síkwí ikí egíáyo ámí aní uro síñwí supárigíáyo ámí síñwí aníro yarínagí níwíníro ayá níriwamóníro Nwá Isíreriýíyáomí yayí seáyí e umegíawixíní.

Oxí 4,000 apímí aiwá míní winí náníníní.

³² Jisaso xegí wíepísaríníowamí “Eíní.” nurírí re uríñínigíní, “Áamá oxí apíxí tíyí nioní tñí sá wíyáú ríxa ñweanwárimí. Wígí aiwá nípíríyí menagí nání nioní dñí sípí niaríní. Nioní ayí agwí wiaríná nurowárimínáyí, óf e síñwí xaxá upeyíniginírí nání rariníní.” uríagí ³³ wíepísaríníowa re urígíawixíní, “Áamá dñí meaní rímíníyoí. Gímí nurane aiwá áamá none tñí epíroyí egíáyo tíyí níníro agwí ímí uyíní nání urápaniréwíní?” uríagí ³⁴ o re uríñínigíní, “Soyíné bisíkerfá ararí maxíníño?” uríagí awa “Bisíkerfá wé wúmí dñí waú tñí peyí orá yeáyí bia tñíníní.” uríagí ³⁵ o oxí apíxí e epíroyí egíáyo “Xwíáyo éfí ññweaxa úpoyí.” nurímáná ³⁶ bisíkerfá wé wúmí dñí waú apí tñí peyí apía tñí nurápirí Goríxomí yayí níwírí kwíkwírímí nerí wíepísaríníowamí wíayíáná awa nurápiro ámayo yaní níwía úáná ³⁷ ayí níníro agwí ímí uyíagí wíepísaríníowa aiwá ayí níníro táfípa nímeamero soxí íá wé wúmí dñí waúmí magwí nímiro tígíawixíní. ³⁸ Apíxí tñí níaiwí tñí maríáí, oxowa aiwá apí náfáwa 4,000 imónígíárimí. ³⁹ Jisaso “Segí aní úpoyí.” nurowárimáná wíepísaríníowa tñí ewéyo nípíxemoáníro nuro Magadaní iwiékínímeagíawixíní.

16

“Ekiyíní anínamí dñí neaíwapiyí.” urígíá náníníní.

¹ Parísí wa tñí Sajusí wa tñí Jisasomí níwímearo “O símíxíyo naní imímíxímí nerí aí ekiyíní wí nepaxomani.” níyaiwíro iwamíto owíwapiyaneyíníro re urígíawixíní, “Joxí anínamí dñí ekiyíní bí neaíwapiyí.” uríagí aiwí ² o re uríñínigíní, “Seyíné sfápi tñí yewaní eáagí níwínírná re rarígíáyínéríní, ‘Yewaní eáyí réwí eníríeníníño?’ rarígíáyínéríní. ³ Wápi tñí ení bíramí dántí kípíní yarínagí níwínírná ‘Iníá yapínírníníño?’ rarígíáyínéríní. Agwíyo yewaní earí kípíní yirí yarínagí níwínírná xíxeni ‘E nímóníníño.’ níríro aiwí amípi nioní sfmímajíóníní imíxarínápi síñwí nínírná ‘Goríxo e oyaiwípoyíní ríá neaíwapiyaríní?’ míyaiwíarígíáyínéríní. ⁴ Agwí ríná ñweagíáyíné, Goríxomí ríwíwímí nímamoro segí ñwíáí ríníñpí tñí íwíníñí niga uro niga bíro yarígíáyíné, ekiyíní nání reaxí níseainíní seaimónarínagí aiwí ekiyíní wá rókíamoagí Jonao enípní seaiwapiyimígní.” nurárimí píní níwárimí uníñiginí.

Yísí Parísíowayá tñí Sajusíowayá tñí náníníní.

⁵ Wíepísaríníowa bisíkerfá bí nípírí nání aríá níkeamoro Jisaso tñí ipíyo jfáriwámíní nání nuróná ⁶ o xíxewísí ikaxí re uríñínigíní, “Soyíné Parísíowa tñí Sajusíowa tñí awayá bisíkerfá nímgá uní nání imíxaríní yisoí ríníñpí nání wáyí oseainíní.” uráná ⁷ wíwaníowa re rínígíawixíní, “None bisíkerfá nímeámí míbíwá enagí nání o mízí nínearíní neararíní.” rínaríná ⁸ Jisaso awa e rínarínagí dñí adadí níwírí re uríñínigíní, “Dñí onímíápi níkwíroarígíoyíné, pí nání segípi re rínaríní, ‘None bisíkerfá nímeámí míbíwá nání neararíní.’ rínaríníño? ⁹ Soyíné síní níjía mímónípa reníño? Nioní bisíkerfá wé wúmí kwíkwírímí éáná áamá 5,000 ríxa apání náná soyíné ámí soxí íá araríyo miárigíápi nání dñí níseainaríníraní? ¹⁰ Ámí bisíkerfá wé wúmí dñí waú áamá 4,000 nání kwíkwírímí éáná soyíné soxí íá araríyo miárigíápi nání ení dñí níseainaríníraní? ¹¹ Biaú nioní e éáná soyíné soxí íá obaxíyo miárigíá enagí nání nioní Parísíowa tñí Sajusíowa tñí yísí awayá nání xíxewísí ikaxí searáná aríge nero ‘O aga bisíkerfá nání míneararíní.’ míyaiwí yaríníño? Nioní re seararíní, ‘Parísíowa tñí Sajusíowa tñí awayá yísí nání wáyí oseainíní.’ seararíní.” uráná ¹² xegí wíepísaríníowa ríxa re yaiwígíawixíní, “Nepa yísí bisíkerfáyo táná nímgá warínípi nání míneararíní. Parísíowa tñí Sajusíowa tñí uréwapiyarígíápi nání mízídípa oépyínírní neararíní.” yaiwígíawixíní.

Pítáo “Joxí Kíraisoxíríní.” uríñí náníníní.

¹³ Jisaso piropenisí aní Sisaria Piripai tññmíni nuri nemeríná xegí wiepísariñowami iwamó yariñí re uríñiginí, “Oxí apíxí nñni áamá imóníñáoní nání goxíni rariñoi?” yariñí e wíagi ¹⁴ awa re urígawixíni, “Oxí apíxí ‘Áamá eníñaní wo níwíápíñimeari ríá yariñí?’ níyawiwo nání wí re rariñoi, ‘Jono wayí níneameaia unjoríani?’ rariñoi. Ámí wí ‘Goríxoyá wíá rókiamoagí mípé aníñami nání peyiño, Eraijaoríani?’ rariñoi. Ámí wí ‘Wíá rókiamoagí Jeremaiaoríani?’ rariñoi. Ámí wí ‘Ayí wíá rókiamoagíáyí ámí woríani?’ rariñoi.” uríagi ¹⁵ Jisaso re uríñiginí, “Soyíné ení nioní nání goxíni yaiwíariñoi?” uríagi ¹⁶ Saimoní Pitao re uríñiginí, “Joxí Kiraisoxí, aríowayá xwíá piaxíyo dání iwíaroníoyí rariñwáoxiríni. Nwíá aníñí sñíñ imóníñomí xewaxoxiríni.” uríagi ¹⁷ Jisaso re uríñiginí, “Jonaomí xewaxoxí Saimonoxíni, joxí níraríñípi áamá wo wíá mírírókiamoñoi. Gí ápo, aníñami nweaño wíá rirókiamoagí nání joxí yayí osiníni. ¹⁸ Rípi ení ríraríñíni, ‘Joxí sñíñaníñí nimóníni ení eáníjoxiríni. Sñíñ piará eapínaríñí romí seáyí e áamá nioníyá siyíkí imóníñíáyí gí aní wíwáníñí míxárimíáríni. Obo tñní imóníñíáyí ení neáníro áamá píkipaxí imóníñíáyí aiwí nioní tñní imóníñíáyí wí xopírírí wípíríámáni. ríraríñíni. ¹⁹ Goríxo tññí e páwípíríá nání rókí kiníñí imóníñí joxí siapímíáríni. Joxí xwíáyo re dání ‘Ayí sipíríni.’ ránáyí, Goríxo aníñami dání ení joxí sñí mírípa eníána o xámí ‘Ayí sipíríni.’ ríñíáríni. Joxí re dání ‘Ayí ananíríni.’ ránáyí, Goríxo xámí émi dání ení ‘Ayí ananíríni.’ ríñíáríni.” nuríni ²⁰ xegí wiepísariñowami aríá jiyíkí norí njwí ikaxí re uríñiginí, “Ámáyo nioní nání ‘O yeáyí neayimíxemeaníá nání negí aríowayá xwíá piaxíyo dání iwíaroníoyí rariñwáoríni.’ áwaní e murípaní.” uríñiginí.

Jisaso áwaní “Nínípiikipíríáríni.” uríñí náníríni.

²¹ Íná dání o xegí wiepísariñowami sñíñí áwaní re nura uríñiginí, “Goríxoyá dñíño dání nioní Jerusaremí nání úaná negí Judayí ámináowa tñní apaxípáníñí imóníñíá xwéowa tñní njwí ikaxí eáníñípi mewegíáwa tñní xeaníñí wíwí níkáráná wa nínípi kíagiá aiwí ámí sfá wíyau wíyí óráná Goríxoyá dñíño dání wíápíñimeámíáríni.” uraríná ²² Pitao Jisasomí xewí jfámíni nímfáumáná míxí re uríñiginí, “Ámináoxíni, oweo! ‘Goríxoyá dñíño dání joxí nearíípi wí osípoyíníni sñíwí míránípa míwíñíni.’ nimónaríni. Wí nísimóníñíá meníni.” uríagi ai ²³ Jisaso Pitaomí ríwí numorí re uríñiginí, “Setenoxí, ríwí ríriwámíni nípuí. Joxí nioní níkirípeaánípaxí níkárímíñíni nání níraríñíni. Joxí Goríxo dñíñí wimónaríñíyo nání mamó ‘Jisaso ríxa míxí ináyí nimóníni Jerusaremí dání neameníwéanáná nioní seáyími imóníñíñíáríni?’ nímorí níraríñíni.” nuríni ²⁴ wiepísariñí nowamíni re uríñiginí, “Áamá ‘Jisasomí ouxídmíni.’ yaiwíariñí goxí goxí re éríxíni. ‘Amípi nioní nígípi nání oemíni.’ yaiwíyí dñí peá nímorí re yaiwíríxíni, ‘Nioní Jisasomí xídaríñagi nání áamá wí níbíro xeaníñí niro nípikiro níniro aí ayí ananíríni.’ níyaiwírí níxídfírxíni. ²⁵ Áamá Jisasomí dñíñí níwíkwírorí xídaríni nípikipíríxíni éf menaríñí goxí goxí dñíñí níyímíñípi aníñí njwearíá nání mearíámáni. E nerí aiwí éf míménípa nerí ‘Nioní Jisasomí dñíñí níwíkwírorí xídaríñagi nání nípikipíríónáyí ayí ananíríni.’ yaiwíaríñí goxí goxí dñíñí níyímíñípi aníñí njwearíá nání mearíáríni. ²⁶ Áamá wo nioní míníxídfí iyíá fíá nígwí amípi emeámíñí náníni néra nurí nímeáísáná xewaníño aníñíni ikeamónáná oyá amípi aníñí níxíñíni njweaníáríni? Oweo! Amípi nñní xwíá tíyo dñíñí nímearí aiwí xewaníño aníñíni ikeamónáná amípi apí tñní aníñí njweaníá nání roayírónípaxí wí meníni. ²⁷ Ayí rípi náníríni. Áamá imóníñáoní níkfíñími níweapíríniá níxíféá gí ápo aníñami inaríñípi aníñajowa tñní axípi níga níweapíríniá nioní ámáyo neyírorí sípi yariñíyo xegí ení sípi wírí naní yariñíyo naní wírí emíáríni. ²⁸ Nepa seararíñíni. Woyíné re rogíá royné sñí mípépa egíámí eníána nioní woyíné áamá imóníñáoní yeáyí níseayimíxemeaníá xwíoxíyo míméámí emíá nání níkfíñími ronjáná woyíné sñíwí nanípiñíáríni.” uríñiginí.

17

Jisaso níkfíñí xegí bí imóníñí náníríni.

¹ Jisaso e nuríni ríxa sfá wé wíúmí dñíñí wo óráná Pitaomí tñní Jemisomí tñní xogwáo Jonomí tñní awamíni níwírímeámí dñíwí mñíñí sepiá bimí nání wígípi níyíro ² nínjwearo Jisaso wiepísariñí wáu wo awa sñíwí anígíe dání re eníñiginí. O xegí bí imóníñí símímaní oyá sogwíñíñí anírí rapírípí oyá wíá nókiríniá xwíñíá eaaríni eníñiginí. ³ E eáná wíá rókiamoagí wáu Moseso tñní Irajao tñní —Awáu eníñá pegííwauríni. Awáu o tññí e anjwí e nírónapírí o tñní xwíyíá ríñaríni ⁴ Pitao Jisasomí re uríñiginí, “Ámináoxíni, none re nínjwearíniá naníñíni. Nioní aní wíkaú wíwá re opákimíni. Joxí nání wíwáyí. Moseso nání wíwáyí. Irajao nání wíwáyí.” ⁵ sñí e uraríni re eníñiginí. Agwí wíá wúráníñiginí. Agwí wíá wúráníni re eníñiginí. Agwípiñí dání xwíyíá re

ríniniginigini, “Ayí oyí gí niaíwí díní síxí uyínáorini. O amípi yarínípi nání nioní díní yayí ninarini. O pí pí searáníyí aríá wiríini.” rínarinagi ⁶ wiepísariñowa aríá e níwiro xwíámí nípíkinimearo wáyí níkáriníro warí inínáná ⁷ Jisaso awa wegíe anjwí e níbirí wé seáyí e níwikwíarimáná re uríniginigini, “Soyíné wáyí mepani. Wiápinimeápoyi.” uráná ⁸ awa sagagí eméféyí Jisaso áamá wo tñí míró xegípi ronagi winígíawixini.

Wiepísariñowa Irajao nání yaríní wígíá nánirini.

⁹ Awa díwí múní apimí pñí níwíarimí níwero Jisaso óf e dání aríá jiyikí norí njwí ikaxí xaiwíni re uríniginigini, “Áamá imóniníáoní síní xwáripáyo dání míwiápinimeapa enáná soyíné éde sínjwí wíníápi nání áamá wíyo áwaní murípa éfrixini.” uríagi ¹⁰ wiepísariñowa yaríní re wígíawixini, “Negí njwí ikaxí eáninípi mewegíáwa pí nání re rarígíarini, “Wíá rókiamoagí Irajao áamá aríowayá xwíá piáxfíyo dání iwiaroníoyí rarínjwáomí xámí umeáníarini.” pí nání rarígíarini?” yaríní e wíáná ¹¹ o re uríniginigini, “Irajao níbirí áamá wígí díní wé róniní imóninípi nání wáí nurímerí pírániní imíxíníarini. ¹² E nerí aí nioní re seararinigini, “Áamá Irajaoíní imóniní wo ríxa bíní enagi aiwí ayí “Xámí umeanoríani?” mýaiwí sínjwí mí míwómíxípa nero wígí díníyo dání símí tñí níwiro píkgíawixini. Áamá imóniníáoní ení axípi e níniro ríniní niapípiíarini.” seararinigini.” uráná ¹³ xegí wiepísariñowa “Jisaso e nearariníyí ayí Jono wayí níneameaia unjo nání rínearariní? Oyí, ayí oríni.” yaiwígíawixini.

Niaíwí imíó xixéroaríní womí naní wimíxíní nánirini.

¹⁴ O tñí xegí wiepísariñí wáu wo awa tñí oxí apíxí obaxí xegí wiepísariñí wíá tñí e epíroyí egíe rémóáná áamá wo níbirí Jisasoyá símímanjímí dání xómíní níyíkwirí re uríniginigini, ¹⁵ “Áamínáoxini, gí íwo xóxwí nerí aga sípi íkeamónarini. Wíní wíáná ríáyo íkeaarínirí inígíyo eámorí yarínagi nání joxí wá oruníni. ¹⁶ Joxí síní émi njweanáná nioní díxí wiepísariñowa tñí re nímeámí bíagi aiwí awa naní mímímíxíyipa éfá enagi nání rírarínigini.” uríagi ¹⁷ Jisaso aníní winíagi re uríniginigini, “Seyíné agwí ríná njweagíáyíné díní nínikwíróro mepa ero díní xenjwíni moro yarígíá tíyíné, ‘O iníná nene tñí nínjwearí arírá neainíarini.’ ríyíaiwíaríní? Nioní xwíogwí ararí re nínjwearí searéwapíyaríná Goríxomí díní níwikwíróro ení eániní oyá gíná níjía imóninípiíarini?” nuríri xanomí “Íwomí anjwí re nímeámí beí.” nuríri ¹⁸ ríxa anjwí e nímeámí báná Jisaso imíó díní xixéroaríní míxí umáínáná imíó pñí níwíarimí úáná íwo axíná naní eniginigini. ¹⁹ Ríwíyo wiepísariñowa Jisaso xegípi njweanagi níwíníro níbíro yaríní re wígíawixini, “Pí nání imíó íwomí díní xixéroaríní none míxí umáínáná éfí mú ení?” uríagi ²⁰ o re uríniginigini, “Goríxomí díní onímíápi wíkwíróaríní nání imíó o aríá níseaimí mujoi.” nuríri xixewísí ikaxí re uríniginigini, “Nepa seararinigini. Masíté aiwá síyí negí omíníyo íwí urarínwáyí aga onímíápi nerí aí ríwéná nerápi níróríná íkániní roariníarini. Segí díní Goríxomí wíkwírófáyí apíniní nerínáyí, ‘Díwí múní rípiíní nurí wí e roi.’ uráná ananí aríá níseaimí nurí wí e ropaxíní. Soyíné apíniní nerínáyí, amípi wí mímíxípaxí imóniníámaní. Níní ananí epaxí imóninípiíarini. ²¹ [E nerí aí imíó ení eániní róniní imóniníyí Goríxomí yaríní wirí aiwá njwá njwíarínirí nerínáni míxí umáínípaxíní.]”

Jisaso áamá áwaní “Nínípiíkipííarini.” uríní nánirini.

²² Jisaso tñí wiepísariñowa tñí Garirí píropenísíyo awí neániróná o re uríniginigini, “Áamá imóniníáoní nání áamá wo mýí nuríníjoi. ²³ Mýí nuráná awa nínpíkiro aiwí áamá sía wíyá wíyí wenáoní wiápinimeámíarini.” uríagi nání awa ayá sípi winíginigini.

Takisí aní rídiýowá yarígíwá nání urápigíá nánirini.

²⁴ Awa ríxa aní yóí Kapaneamíyí ríninípimí rémóáná áamá aní Goríxo nání rídiýowá yarígíwá nání nígwí xwé wáu xwíogwí ayí awí urápayarígíáwa Pitaomí re urímeagíawixini, “Segí seaiepísariño aní Goríxo nání rídiýowá yarínjwáiwá nání nígwí wáu tarínjorani?” uríagi ²⁵ o “Oyí.” nurími nurí anjío nípáwirí Jisaso nání e urápi nání áwaní murínináná Jisaso xámí xixewísí ikaxí bí nuríre re uríniginigini, “Saimonoxini, díní joxíyá arírerini? Míxí ináyí xwíá tíyo menjweagíyí ámayo takísí nání nígwí nurápiróná wígí áamá imónigíáyo uráparígíarini? Áamá xenjwí wíyo uráparígíarini?” uríagi ²⁶ o “Xenjwíyo uráparígíarini.” uráná Jisaso re uríniginigini, “Ayínání wígí imónigíáyí takísí nání áxenwarí inípaxí meníni. ²⁷ Yawawí ení Goríxo míxí ináyí anjnamí menjweapóyawawí imóniníagwí nání awa nígwí aní Goríxo nání rídiýowá yarígíwá nání áxenwarí inípaxí mímóniníagi aiwí awa wíki díní yeaiwípiíxínirí ipíwámí nání nurí kipayá nímorí peyí iwamíó ápéomí maní íá neroámíxímáná nígwí bí wenagi wíniríni. Nígwí apí nímeámí nurí joxí tñí nioní tñí nání nawíní mímí yeawí.” uríniginigini.

18

“Go seáyí e imónínfáriní?” urigfá nániríní.

¹ Iná wiepísariŋowa “Noneyá negí wo seáyí e neaimónínfo goríní?” niyaiwiro Jisaso tŋŋ e aŋwí e nĩbĩro re urigfawixŋíní, “Joxí ríxa mĩxí ináyí nimónĩrĩ neamenjweanáná noneyá wo go seáyí e neaimónínfáriní?” urigfá ² o niaíwí onĩmiá bimi “Eíní.” nurĩrĩ áwínĩ e nurárimáná ³ re urĩŋiniginĩ, “Nionĩ nepa seararĩŋíní. Soyfné dĩŋf ‘Ayo seáyí e omúrónimíní.’ yaiwiarĩgĩápĩ dĩŋf yaikíá mĩmopa ero niaíwí onĩmiánĩŋf mĩmónĩpa ero niaíwí ‘Ámá wo seáyí e nĩnimónĩrĩná ayí ananĩríní.’ yaiwiarĩgĩápa axĩpĩ e mĩyaiwipa ero nerfínáyí, aŋŋnamĩ njweanoyá xwioxfyo wĩ páwipaxĩ menĩnĩ. ⁴ Ámá ‘Seáyí e imónĩŋáonĩmanĩ. Niaíwí rĩpĩ yapĩ imónĩŋíní.’ yaiwifá gĩyĩ gĩyĩ aŋŋnamĩ njweanoyá xwioxfyo mĩmeámĩ nerĩ menjweanĩpĩmĩ nĩpáwiro seáyí e imónĩpĩrĩfáriní. ⁵ Gĩyĩ gĩyĩ nionĩ nĩnĩxĩdĩro nánĩ ámá niaíwí rĩpiámĩŋíní nĩmimónĩrónáyí ayí nionĩ enĩŋíní nĩmimónarĩŋoi. ⁶ E nerĩ aĩ ámá niaíwí rĩpiánĩŋf sínĩ dĩŋf nĩkwĩroanĩro yarĩgĩáyo mĩrĩrakĩ wiarĩgĩá gĩyĩ gĩyĩ Gorĩxo xeanĩŋf rĩá tŋŋf wikárinfá enagĩ nánĩ sínĩ mĩrĩrakĩ mĩwinĩŋáná ámá wa sŋŋá tŋŋf sŋŋwĩyo gwĩ nĩjimáná rawĩrawáyo mamówaránáyí rŋŋŋf xwé nĩwinĩrĩ aiwĩ Gorĩxo wimĩnĩrĩ enĩpĩ tŋŋf xĩxenĩ mĩmónĩŋagĩ nánĩ ayí ananĩríní. ⁷ Ámá wĩyo óreámioápoynĩrĩ wĩwapiyarĩgĩáyĩ awayĩ! Sfá wĩyĩ ayí majfá wórinfáriní. Gorĩxo xeanĩŋf wikárinfá enagĩ nánĩ dĩŋf sĩpĩ wĩwĩŋínĩ. Ámá wĩyo óreámioápoynĩrĩ wĩwapiyĩpĩrĩfá aiwĩ ámá e wĩwapiyĩfáyĩ xeanĩŋf wĩmeanfá enagĩ nánĩ awayĩ! Sfá wĩyĩ ayí majfá wórinfáriní. ⁸ Dixĩ wéu tŋŋranĩ, sĩkwú tŋŋranĩ, fwi nánĩ nĩsimónĩrĩnáyĩ ‘O rĩá anĩŋf wearĩŋfyo nĩkeaarĩŋínĩ.’ niyaiwĩrĩ nĩwákwĩnĩrĩ emĩ morfĩnĩ. E nĩnĩrĩnáyĩ, rŋŋŋf xwé nĩsinĩrĩ aiwĩ wé rasfá sĩkwĩ rasfá enoxĩ nĩyĩmĩŋĩpĩ anĩŋf njwearfá nánĩ nĩmearfínáyĩ ayí ananĩríní. Mĩwákwĩnĩpa nerĩ wé nũkaunĩ tŋŋf sĩkwĩ nũkaunĩ tŋŋf sínĩ enjánáyĩ, o rĩáyo nĩsikeaarĩrĩná ayí nanĩfmanĩ. ⁹ Dixĩ sŋŋwĩyĩ enĩ ‘fwi apĩ ei.’ rĩránáyĩ, ‘Gorĩxo rĩá anĩŋf wearĩŋfyo nĩkeaarĩŋínĩ.’ niyaiwĩrĩ sŋŋwĩyĩ nĩyónĩrĩ emĩ morfĩnĩ. E nĩnĩrĩnáyĩ, rŋŋŋf xwé nĩsinĩrĩ aiwĩ sŋŋwĩ wfónĩ anĩŋoxĩ dĩŋf nĩyĩmĩŋĩpĩ anĩŋf njwearfá nánĩ nĩmearfínáyĩ ayí ananĩríní. Mĩyónĩpa nerĩ sínĩ sŋŋwĩ nĩwaunĩ tŋŋf anĩŋánáyĩ, Gorĩxo rĩáyo nĩsikeaarĩrĩná ayí nanĩfmanĩ.

Ewayĩ ikaxĩ sipĩsipĩ wo anĩŋf nániríní.

¹⁰ “Niaíwí onĩmiá rĩpia bimi peayĩ mĩwianĩpanĩ. Ayĩ rĩpĩ nánĩ seararĩŋínĩ, ‘Aŋŋnajĩ apĩamĩ awĩ mearoarĩgĩáyĩ aŋŋnamĩ Gorĩxoyá sfĩmĩmanĩŋimínĩ njweaarĩŋagfá nánĩ peayĩ wĩ mĩwianĩpanĩ.’ seararĩŋínĩ. ¹¹ Ayĩ rĩpĩ nániríní. Ámá imónĩŋáonĩ ámá fwi néra nuro anĩŋf ikeamónanĩro yarĩgĩáyo nánĩ pĩá nerĩ yeayĩ uyimĩxemeámĩnĩrĩ bĩŋáonĩríní.” urĩŋiniginĩ. ¹² O xixewisĩ ikaxĩ re urĩŋiniginĩ, “Segĩ dĩŋf arĩxerĩnĩ? ‘Ámá wo xegĩ sipĩsipĩ 100 enjána wo anĩfáná bĩbĩ 99 enĩpĩ dĩfwĩyo nĩwárimĩ nurĩ wfo nánĩ pĩá mepa enĩŋíní.’ rĩyaiwiarĩŋoi? Oweoi pĩá enĩŋoi. ¹³ Ámĩ rĩxa nĩmearfínáyĩ nepa seararĩŋínĩ. Yayĩ sipĩsipĩ 99 manĩŋĩŋĩpĩ nánĩ winarĩŋĩpĩŋĩŋf winĩfámamĩ. Anĩfó nánĩ aga yayĩ seayĩmĩ dānĩ winĩfárinĩ. ¹⁴ Segĩ ápo, aŋŋnamĩ njweanoyf enĩ ‘Niaíwí onĩmiá apia yapĩ imónĩgĩáyĩ wĩ oanĩfopoyĩ.’ mĩyaiwinĩnĩ.” urĩŋiniginĩ.

“Segĩ wo fwi sfánáyĩ, re éfĩxĩnĩ.” urĩŋf nániríní.

¹⁵ O re urĩŋiniginĩ, “Ámá nionĩ nĩnĩxĩdĩro nánĩ rĩrĩxĩmeá imónĩŋfĩyĩ wo fwi sĩkáránáyĩ, joxĩ nurĩ xegĩpĩ njweanagĩ nĩwĩnĩrĩná joxĩ dixĩpĩ nĩwĩmearĩ fwi xfo sĩkárĩfĩpĩ nánĩ yumĩ yarĩŋf wĩrĩfĩnĩ. O arfá sfánáyĩ joxĩ nanĩ wimĩxĩfagĩ nánĩ sínĩ rĩrĩxĩmeá imónĩŋfĩyĩ wónĩŋf nimónĩrĩ enĩŋoi. ¹⁶ E nerĩ aĩ joxĩ arfá mĩsipa yarĩŋagĩ nĩwĩnĩrĩnáyĩ, njwĩ ikaxĩ nĩrĩnĩrĩ eánĩŋĩpĩ tŋŋf xĩxenĩ nerĩ ámá wa re rĩpĩrĩ nánĩ, ‘None enĩ o yarĩŋf wĩáná o ‘Oweoi, nionĩmant.’ rarĩŋagĩ arfá wĩwĩnĩ.’ rĩpĩrĩ nánĩ ámá waumĩranĩ, womĩranĩ, nĩwĩrĩmeámĩ nurĩ obaxoyfne ámĩ yarĩŋf wĩrĩfĩnĩ. ¹⁷ O sínĩ arfá mĩseaiipa yarĩŋagĩ sŋŋwĩ nĩwĩnĩrĩnáyĩ, ámá nionĩyá sũyĩkĩ imónĩgĩáyo áwanĩ urĩrĩfĩnĩ. Ayo enĩ arfá mĩwĩpa yarĩŋagĩ nĩwĩnĩrĩnáyĩ, re yaiwĩrĩxĩnĩ, ‘Sínĩ nĩrĩxĩmeáo wĩ mĩmónĩnĩ. Rĩxa émáyĩŋĩŋf imónĩrĩ ámá takĩsfĩ nánĩ nĩgwĩf nearáparĩgĩáwánĩŋf imónĩrĩ nerĩ wĩ enjónĩŋf imónĩnĩ, yaiwĩrĩxĩnĩ. ¹⁸ Nepa seararĩŋínĩ. Seaietĩsarĩŋáoyfne xwĩáyo re dānĩ ‘Ayĩ sipĩrĩnĩ.’ ránáyĩ, Gorĩxo aŋŋnamĩ dānĩ enĩ soyfne sínĩ mĩrĩpa enjána o xámĩ ‘Ayĩ sipĩrĩnĩ.’ rĩnĩfárinĩ. Soyfne re dānĩ ‘Ayĩ ananĩrínĩ.’ ránáyĩ, Gorĩxo xámĩ émĩ dānĩ enĩ ‘Ayĩ ananĩrínĩ.’ rĩnĩfárinĩ. ¹⁹ Rĩpĩ enĩ seararĩŋínĩ. Xwĩá tĩyo dānĩ soyfneyá waũ amĩpĩ wĩ nánĩ dĩŋf axĩpĩnĩ nĩmori gĩ ápo, aŋŋnamĩ njweanomĩ yarĩŋf axĩpĩnĩ wĩáná o arfá nĩwĩrĩ xĩxenĩ e wimĩxĩyĩnĩfárinĩ. ²⁰ Ámá nionĩyá imónĩgĩáyĩ waunĩranĩ, waũ wonĩranĩ, nionĩ seáyĩ e nĩmeanĩro nánĩ awĩ eánáná nionĩ áwínĩ e njweámfá enagĩ nánĩ wigf dĩŋf axĩpĩ nĩmoro yarĩŋf wiarĩgĩápĩ gĩ ápo arfá nĩwĩrĩ xĩxenĩ wimĩxĩyĩnĩfárinĩ.” urĩŋiniginĩ.

Yokwarimf aninj minf owiipoyiniri urinj nanirini.

²¹ Ina Pitao nibiri Jisasomi yarinj re winjigini, “Aminaoxini, ama joxi nixidiri nani negi niximea wo fw arari nikaranay, nioni eni xixeni xfo nikaripa yokwarimf wiimfarini? ‘fw we wum dani wau nikaripa nani yokwarimf niwimana enana am wini nikaranay yokwarimf wiipaxf menini.’ nimonarini.” uragi ²² Jisaso re urinjigini, “Joxi we wum dani wau apini yokwarimf wiianay, ‘Ayf Apanirini.’ ririmeini. Joxi aninj minf yokwarimf wiirfa nani rarinjini.” nuriri ²³ “Ama Gorixo xwioxifo mameamf neri umenweanayf aninj minf yokwarimf wiirixiniri rfa neararinj?” oyaiwipoyiniri ewayf ikaxf re urinjigini, “Gorixo, aninamf menweano, o mixf inayf wo xegf ominj wiirigifayf wamf nigwf niwiri ‘Idana awaya niapfirixini.’ niyaiwiri niwimana nijweanisan re enoninj imonini. O ‘Ema ayf wi rixa muronjini. Agwi awa nibiro awaya oniapfoyi.’ rana ²⁴ awa nibiro xfoya urapigifapi nani awaya mni niwirfna wo xfoya nigwf xwe ayf wi K10,000,000 urapijo eni nibiri aiwi ²⁵ xfoya xixeni e mtiwipaxf enagi nani mixf inayo xegf wamf re urinjigini, ‘Nioni nigwf meamf nani oya iyfa fa amapi nurapiri ama wyo bf epoyi. O eni xiepi tni naiwai tni ama waya xinaiwaninj nimoniro ominj wiipirfa nani bf nero nigwfpf nimeamf nibiro niapfoyi.’ urana ²⁶ K10,000,000 urapijo mixf inayoya agwf riwamf dani xwafyo nipkinimeari waunf nikariniri re urinjigini, ‘Nigwf niapinjpi nani sinti dnf nkwirori yarinjini. Rfwenana neni wentinj neri jwearixini. Nimeadana joxi niapinjpa xixeni siapimfarini.’ uragi ²⁷ mixf inayo wa niwianiri nani re urinjigini, ‘Nigwf nioni siapinjapi nani dnf pea moni. Joxi anani ut.’ uragi aiwi ²⁸ ominj wiirajo nipeyari xegf wfo ‘Rfwenana oya eni xixeni niapfwinjigini.’ niyaiwiri K100 winomi sinjwf niwiniri fa nixeri sinjwf fa niyamixiri re urinjigini, ‘Joxiyani rixa xixeni niapimniri riyarinjini?’ uragi ²⁹ xegf ominj nawini wiirigifo xwafyo nipkinimeari waunf rixinj re urinjigini, ‘Nigwf joxi niapinjpi nani sinti dnf nkwirori yarinjini. Rfwenana neni wentinj neri jwearixini. Nimeadana joxi niapinjpa xixeni siapimfarini.’ uragi ai ³⁰ wfo ‘Rfwenana niapfwinjigini.’ mtiwimonfagi fa nixirimi nuri gw anfyo niwirariri porisifo re urinjigini, ‘Nigwf nioni winapa xixeni niapana anani ikweawaririxini.’ uragi ³¹ mixf inayoya ominj wiirigifa wfa o e yarinjagi sinjwf niwiniro ayf winfagi nuro o efpi nani mixf inayomi awanj urana ³² mixf inayo ‘Ominj niirajo obini.’ nuriri omi rixa niwirimeamf bana o re urinjigini, ‘Joxi ominj niirinj sipioxini, joxi waunf rixinj nrfagi nani nigwf amf oya niapfwinjigini siapinjapi nani dnf pea rimoifagi aiwi amf joxi ominj niirigifi wfo pi wikarinjigini?’ ³³ Nioni ayf nixirimixiri “Dixf nigwf xe owenti.” ririfagi aiwi joxi pi nani dixf wfo ayf murimixipa einjigini? nuriri ³⁴ wikf wonfagi omf fa nixeri porisifo mni niwiri re urinjigini, ‘Nigwf nioni winapa xixeni niapine nani iwanj nimepea urixini.’ urinjigini.” Jisaso ewayf xwiya e nurimanana ³⁵ xegf wipisarijowamf re urinjigini, “Ama nioni nixidiro nani segf seriximeaf imonigifayf fwf seaikaripf yokwarimf mtiwipa neronayf, mixf inayo xegf ominj wiirinj sipiomf winjpa Gorixo eni axipi e seainfarini.” urinjigini.

19

Apixf emi mimopa efixiniri urewapijinj nanirini.

¹ Jisaso xwiya api nipini nurifana Gariri piropenisfo pni niwiarimi nuri inigf Jodani rapayo nixemori Judia piropenisf ariwamini nimeri ² ama oxf apixf obaxf numf uxidarina e simixf tgifayo nanf niwimixa warina ³ Parisi wa Jisaso mixf inayf Xeroto menweane emearinagi niwiniro “Jono wayf numeaiia wago enjpa xewanjo xwiya nixirina rfa omearin.” niyaiwiro nibiro iwamfo wiwapiyaniro nani yarinj re wigfawixini, “Apixf pi pi nani nipikwini mtiyarinagi niwiniri emf nimorinayf, ayf ananirani? Xwiya tinjirani?” uragfa ⁴ Jisaso re urinjigini, “Bikwifo xwiya iwamfo amipi nni nimixirina oxf tni apixf tni imixinjirini.” rininjpi soynf fa niroro aiwi sinti njfa mimonipa renoj? ⁵ Imixajo xwiya ‘Aynani oxo xanfaumi pni niwiarimana xegf apixf tni nikumixinirina na ayf na bininj imonipisfirini.’ rinjpi eni fa niroro ai sinti njfa mimonipa renoj? ⁶ E nixirini eaninagi nani ayaf xixegf imonarigifimant. Na ayf na bininj nimoniri emearigifirini. Ayaf meanipisli nani Gorixo njwirarinj enagi nani wi emf mimonipa yanjigini.” uragi ⁷ Parisiowa re urigfawixini, “Joxi neararinjpi nipa enanayf, Moseso njw ikaxf niwuriyiri riwaminj nearfna pi nani re nixiri eanirini, ‘Dixf apiximi emf nimorina ‘Imi aninj emf moarin.’ nixiri payf e neari wiowaririxini.’ Moseso pi nani e rinjirini?” uragfa ⁸ Jisaso re urinjigini, “Soynf arki apixf emf moanro yarinjagfa niseaniri nani xe emf omopoyiniri sinjwf niseaniri aiwi iwamfo Gorixo xwfa imixinje dani wi e enjmani. ⁹ Nioni re seararinjini, ‘Go go xegf apixf xamijimi emf nimori siwf piiaxf weanarinjpi nani marfa, amf sinj wi nimearina ayf

fwf inarinjiti.' seararinjini." urfagi ¹⁰ xegf wiep[sari]jowa re urigfawixini, "Ámá apixf nimeámáná emi mopaxf mimónipa enjánáyf, apixf mmeapa nerfíná nanf imónipaxfrini." neaimónarini." urfagfa aí ¹¹ o re urinjiginini, "Soyfne rfápi nanf e nimóniri aiwi áamá nfni dñf axfpi soyfne yaiwifápa yaiwipfriméoi. Sa áamá wini wini Gorixoyá dñfyo dání e yaiwipaxfrini. ¹² Ayf rípi nánf seararinjini. Oxowa apixf mmeapa epaxf imóninjyf mfkf xixegfrini. Wa xínái agwíyo dání piáf mayf xirinjf nánf apixf mmeapa epaxf imóninjo. Wa piáf yóninjagi nánf ayf awa eni mmeapaxf imóninjo. Wa Gorixo nánf wáf urimepfrini nánf éfáwa wígf dñfyo dání eni apixf mmeapaxf imóninjo. E neri aí 'Gorixo nánf wáf nurimerfná apixf mayoni éimigini.' yaiwiarinj go go sa e yaiwiwinigini." urinjiginini.

Niaíw onimiápiami wé ikwíkwíarimf enj nánirini.

¹³ Ámá wí wígf niaíwípiami Jisaso wé seáyf wikwíariri xwé imónipfrini nánf Gorixomi yarinjf wiri oeniri nimeámi barinjagfa wiep[sari]jowa sñwf e nwiniro míf x urfagfa aí ¹⁴ Jisaso re urinjiginini, "Niaíwípa xe obfpoi. Ámá niaíw onimiápa xantyaúmi dñf ntwikwíro yarigfápa Gorixomi dñf wikwírófáyf o xwioxfyo mmeámf neri umenweanfá enagi nánf niaíwípa xe obfpoi niri sñwf winfpoi. Pírf mwiáikpa époi." nuriri ¹⁵ apiami wé seáyf e ikwíkwíarimf ntwimáná e dání pñf ntwíarimf unjiginini.

Amípi mimúróninjf wo yarinjf winjfp nánirini.

¹⁶ Jisaso e dání warfná re enjiginini. Ámá wo nñbiri re urinjiginini, "Nearéwap[yari]noxini, nionf pí nanf nerfná dñf nñyiminjfp aninjf ininá nweámfa nánf imónimfáfrini?" urfagi ¹⁷ Jisaso re urinjiginini, "Joxf pí nánf nanf nánf yarinjf niarinjini? Gorixo ná wonf nanf imóninjagi nánf joxf apf nánf dñf rimoarinjini? E neri aí joxf 'Dñf nñyiminjfp aninjf ininá nweámfa nánf oimónimini.' nñyairfnáyf nwf ikaxf eáninjfyo xdfífrini." urfagi ¹⁸ amáo re urinjiginini, "Pí nwf ikaxf eáninjf nánf nñrarinjini?" urfagi Jisaso re urinjiginini, "Re nñrini eáninjfp 'Níwíapfnimeari áamá mípkipa erfini. Ámá wí fni fwf minípa erfini. fwf mmeapa erfini. Ámá wo nánf xwíyfá nñyimáróniri yapf murípa erfini. ¹⁹ Díxf ápomf fni inókimi fni wéyo umerfni. Ámá wíyo jwanijoxf nánf dñf sípí nñsiri menarinjpa axf e wirfni.' E nñrini eáninjfp xdfífrini." urfagi ²⁰ amáo re urinjiginini, "Apf nñpini nionf xfdarínarini. Nionf bñ sñf mepa enáyf gipfrani?" urfagi ²¹ Jisaso re urinjiginini, "Joxf 'Píraninjf oimónimini.' nñsimónirfnáyf, nuri díxf iyfá fá amípi nñgwf nánf bñ neri nñgwf nñmearfná áamá uyípeayfyo mñf ntwimáná nñbiri nionf nñxfdírxini. E nerfnáyf, amípi ayá fnjfp Gorixo anfnami joxf nánf awí eámeámf siárinini." ²² Jisaso e urfagi o arfá nñwiri amípi xwé fnj enagi nánf xegf xwioxfyo dání dñf rfá uxéagi nánf dñf sípí nñyaiwia unjiginini.

²³ Jisaso xegf wiep[sari]jowami re urinjiginini, "Nionf aga nepa seararinjini. Amípi mimúrónigfáyf Gorixo áamá xfo xegf xwioxfyo mmeámf neri umenweanfá opáwianeyiniri aninjf minf nero aiwi nñpáwipaxf mimónini. ²⁴ Rípi eni seararinjini, 'Kamerf enj rapirapf gwí kiwearigfá ófymf páwipaxf mimónini. Ámá amípi mimúrónigfáyf kamerf enj ófymf nñpáwípa yarinjyf yapf anfnami nweanjoyá xwioxfyo páwipaxf mimóninjo.' seararinjini." urfagi ²⁵ wiep[sari]njyf —Judayf nfni "Amípi mimúrónigfáyf Gorixoyá dñf fni amípi mearinjagfa nánf Gorixo yayf winarini." yaiwiagfrini. Wiep[sari]njyf eni e nñyaiwiro nánf Jisaso e urfagi arfá nñwiróná ududf nñwikarínro omf re urigfawixini, "Joxf rfíyf nepa enjánáyf, Gorixo áamá gíyo yeáyf uyimixemeanfáfrani?" urfagfa ²⁶ Jisaso sñwf agwf nwiniri re urinjiginini, "Ámá wígf dñf fni Gorixoyá xwioxfyo páwipaxf mimónini. E neri aí Gorixo amípi mepa epaxf wí mimóninjagi nánf oyá dñf jfáyf fni ayf aí ananf páwipaxf imónini." uraná ²⁷ Pitao Jisaso áamáomf "Díxf iyfá fá amípi nñgwf nánf bñ neri uyípeayfyo mñf nñwia numáná nñxfdírxínáyf, Gorixo anfnami amípi ayá fnjfp rñtinárini." urfífp nánf dñf nñmorf Jisasomf re urinjiginini, "Arfá ei. Amípi noneyá nfni ríxa pñf nñwíarimf joxf ríxfdarinjwáyf pí meanfwarini?" urfagi ²⁸ Jisaso re urinjiginini, "Nionf nepa seararinjini. Gorixo xwáf sñf wíri imixáná áamá imóninjo nñ ríxa míf ináyf nimónni menweanáná soyfne eni negf Isireriyf gwí wirf wíri wé wúkaú síkwf wáu enfyo xiráowayfnéninjf nimónni míf omómiximf nero menweapfráfrini. ²⁹ Ámá gíyf gíyf nionf nñxfdíro nánf wígf anjwámirani, xexirfmeáowamirani, xexirfmeáiwamirani, xanomirani, xñáimirani, niaíwíyorani, xegf ománirani, pñf nñwíaríná wígf amípi pñf nñwíarimf ufáfrini Gorixo wífpf aga seáyf e múróninárini. Ayf eni dñf nñyiminjfp aninjf nweapfráfrani nánf meapfráfrini." ³⁰ nuriri wiep[sari]jowa "None Jisasomf xámf xfdarinjagwí nánf seáyf e imóninjwini." yaiwipfriniri re urinjiginini, "Agwf ríná xámf xámf imónifáyf rfwéná surfímá imónipfráfrini. Agwf ríná surfímá imónifáyf xámf imónipfráfrini." urinjiginini.

20

Ewayí ikaxí wainí omíníyo wiigíáyí náníní.

¹ Jisaso ewayí xwíyá re urínínigini, “Anínamí nweano áamá xfo xegí xwioxíyo míméamí nerí umeñweaníyo yaní numeiríná ayí mīraxwí róníní imóníní. O wá móníními 6:00 a.m. imónáná áamá xegí wainí omíníyo wiipírí wiríméamíní nání nuri ² áamá wa ‘Sfá riyimí nání xixegíní ikwí wina neaiapáná omíní siianíwini.’ urágá xegí omíníyo nání uowárínínigini. ³ Ámí 9:00 a.m. imónáná awí eánarígíe nání nuri weníní éyí winínínigini. Wa re kikiá riwa roñagá nínwíní ⁴ re urínínigini, ‘Soyíné ení gí omíní niipírí nání úpoyí. Sfápi tñí soyíné omíní niífápi nání nīgíwí xixení seaiapímíní.’ urágá awa ení nuro omíní wiigíawixini. ⁵ Ámí sogwí áwini e enáná ríxa 12:00 imónáná nuri ámí wa e kikiá roñagá nínwíní axípi e uowárínínigini. Ámí 3:00 p.m. imónáná axípi e enínigini. ⁶ Ámí ríxa 5:00 p.m. aníwí e imónáná nuri ámí wa e kikiá roñagá nínwíní re urínínigini, ‘Sfá riyí niyimíní pí nání kikiá re roñoi?’ urágá ⁷ awa re urígíawixini, ‘Ámá wo “Nígí omíní niipoyí.” mīnearíone enagí nání roñwini.’ urágá o re urínínigini, ‘Soyíné ení omíní niipírí gí wainí omíníyo nání úpoyí.’ urínínigini. ⁸ Sfápi tñí wainí omíní xiáwo bosíwomí re urínínigini, ‘Joxí omíní niarígíawami “Ení.” nuri nīgíwí mīníní nínwíní ríwíyo úfawami nínwí nuri xámí úfawami nínwí píni wíareí.’ urágá ⁹ o nuri mīraxwo urípa yaríná áamá 5:00 p.m. dání úfáwa nínwíní xixegíní ikwí winání winání níméáa ugíawixini. ¹⁰ Ámá wá móníními dání úfáwa nínwíní nīgíwí seáyí e meapíraoníní éfáyí awa ení xixení axípi ikwí winání winání níméáa ugíawixini. ¹¹ Ikwí winání winání níméáa nuríná mīraxwo omíní xiáwo nání aníníúmí ikaxí nínwíní ¹² omí re urígíawixini, ‘Sfápi tñí nuro omíní onímiápi éfawami none wá móníními dání nurane yaríná sogwí xaiwí neanaríone tñí xixení pí nání mīníní wíni?’ urágá ¹³ aí o awayá womí re urínínigini, ‘Gí ámaé, nioní sípi wí mīsikáríni. Joxí wá móníními dání re mīnínípa réínigini, “Joxí ikwí wina niapírí nání omíní siimíní.” mīnínípa réínigini?’ ¹⁴ Nīgíwí nioní siapíá díxípi níméamí uí. Ámá sfápi tñí éfí re “Nīgíwí xixení axípi owimíní.” nimóníagi nání joxí siapíá axípi mīníní wíni. ¹⁵ Amípi nioní gíyí nínwaniñoní díñí tñí nínwíníyá, “Ayí nípikwínimani.” rínaiwiaríníni? Nioní yaní ewaní nimóníní yaríníagi nání joxí sípi díñí rínaiwiaríníni?” urínínigini.” Jisaso “None xámí xfdaríníagi aí ríwíyo xfdíyí tñí xixení neaiapínífáraní?” oyaiwípoyníní ewayí xwíyá apí nurimáná ¹⁶ re urínínigini, “Agwí ríná xámí xámí imóníyí ríwéná surímá imónínífáraní. Agwí ríná surímá imóníyí xámí imónínífáraní.” urínínigini.

Xíomi pikipírífápi nání ámí áwaní uríní náníní.

¹⁷ Jisaso ófí Jerusaremí nání warígíayo umíníni nání neríná xegí wiepísaríní wé wúkaú síkwí waú awamí nínwíní níméamí ná dāmíne onímiápi ófí e nuróná re urínínigini, ¹⁸ “Ará époyí. Ríxa Jerusaremí nání waríníwini. E rémóná áamá imónínígoní nání mīyí uráná apaxípaníní imónígíá xwéowa tñí nígíwí ikaxí éanínípi mewegíáwa tñí xwíyá nínímearíroná nioní nání re rínípírífáraní, ‘Ámá romí opíkípoyní.’ nínwíní ¹⁹ émayí nioní ríperírí nímearíro síkwí ragí pípi nuyíkíro íkíayo nīyekwíroáro epírí nání mīníní nínwíro aiwí sfá wíyá wíyí oráná xwáripáyo dání ámí wíapíníméamífáraní.” urínínigini.

Wiepísaríní waúmi xínái ríxíní urínípi náníní.

²⁰ Jerusaremí nání ófíyo waríná Sebediomí xewaxowá —Ayí Jemiso tñí xogwáo Jono tñíníni. Awaú tñí xínái tñí “Jisaso ríxa Jerusaremí níméamí mīxí ináyí nimóníní neameníwaníyífáraní?” nīyaiwíro nínwí wauní ríxíní uraníro nání mīníní xwíyá ikwíroágá ²¹ Jisaso re urínínigini, “Sepíoyíné o pí oneainíni niaríní?” urágá ²² í xegí nīaiwíro wiepísaríní wíamí seáyí e owimónípiyíní re urínínigini, “Joxí ríxa mīxí ináyí nimóníní neameníwaní gí nīaiwí rowá wí wé náumí dání nīweari wí wé onamíní dání nīweari epísí nání rei.” urágá ²³ Jisaso re urínínigini, “Sepíoyíné yaríní niarígíapi nání nījá mimónípa nero nání yaríní niaríní.” nuri ewayí ikaxí áamá wa xómí pikipírí enagí nání áwaní nuri nínwíní yaríní re winínínigini, “Awagwí inígí síxí nioní nímífáwa ananí nípaxí imónínífáraní?” urágá awaú re urígísisixini, “Ananí nípaxowawíní.” urágá ²⁴ o re urínínigini, “Inígí nioní nímífáwa awagwí ení nípísíriní. E nerí aí ‘Wíoxí rími dání nīweaí. Wíoxí rími dání nīweaí.’ wí earípaxí mimóníníni. Waú gowá mīdímídaní nīweapísí nání gí ápo ríxa ráríníni. Ayínání nioní e earípaxí wí meníní.” urágá ²⁵ wiepísaríní wé wúkaú wá awaú Jisasomí yaríní e wíagí ará nínwíro nání wíkwí díñí wíaiwiaríníagi ²⁶ Jisaso xfo tñí e nání “Ení.” nuri re urínínigini, “Soyíné nījíríní. Émayíyá áamá áminá meníweagíáwa seáyí e nínwimóníro paimíní wiarígífáraní. Wígí áamá ení ríní meníweagíáwa ení seáyí e nínwimóníro ‘Xe

nonenini simanjwiyoninji yeayf oneauronfipoyi.' niyaiwiro yarigfarini. ²⁶ 'Awa seayi e niwimontro yarigfapa soyine eni axipf nimontro mepa oepoyi.' nimonarini. 'Gf wfami seayi e oimonomini.' yaiwinarinji goxi goxi awaya omnji wiarijoxoninji wimonei. ²⁷ 'Neaiepsarinjone woni xami xami oimonomini.' yaiwinarinji goxi goxi ama wi joxi nani re ripfri nani, 'O wiepsarinji wfami xinaininji nimoniri arira wiarini.' ripfri nani joxi e erfini. ²⁸ Ama imoninjaooni yarinjapa axipf efrixini. Nioni ama wi arira nifrixiniri binjaman. Nioni ama nyoni arira wiri nioni nupeirina gwininji uroyirori eminiri binjaini." urinjinigini.

Sijnwf suparigfiwauimi nanj imixinji nanirini.

²⁹ O tni wiepsarinjowa tni anj yof Jerikoyi rininjyio dani warfina ox afixi ayi wi numi warfina ³⁰ re enjinigini. Ama sijnwf suparigfiwau of manjpa tni njweagfiwau "Jisaso rimani pwarini." rinarinjagfa arfa niwiri rfaiwa re urigfisixini, "Aminae, negf mixi inayf Depitomi xiawoxini wa yeawianei." rana ³¹ ama obaxi Jisasomi xami umeagfayf raminji tni re urigfawixini, "Awagwi rfaiwa mripa epiyi." uragfa aiwi awau arfki wini enj tni re rigfisixini, "Aminae, joxi negf mixi inayf Depitomi xiawoxini, wa yeawianei." uragfi ³² Jisaso e ef nironapimana of e dani rfaiwa re urinjinigini, "Awagwi o pi oyeainiri rarini?" uragfi ³³ awau anji e nibiri re urigfisixini, "Aminaoxini, joxi yegf sijnwf oyeaoxaniri rariniwi." uragfi ³⁴ Jisaso awau nani wa wunagi egf sijnwyo we seayi e wikwiaran re egfisixini. Niwauini sijnwf noxoari nanimana numi uxfigfisixini.

21

Jerusaremiyo niremorina mixi inayf remoarigfapa remonj nanirini.

¹ Jerusaremi rixa anji e imonana dfwf Orip tni e anj yof Betipasi rininjipimi niremomana Jisaso wiepsarinjyfi wauimi nurowarinina ² re urinjinigini, "Awagwi anj jafipimi nani nuri dogi xina xegf mia tni e yurarinjagfi niwinirina niwauini nikweari nimeami bpiyi. ³ Ama wo sijnwf neaniri 'Awagwi pi nani ikwearinji?' earanayf, re urfipiyi, 'Aminao seayi e ef njjweari nimeami uminiri yearowarinjo.' urana xiawo apaxi me eaiapowarenapiinjo." urinjinigini. ⁴⁻⁵ Wfa rokiamoagi wo niri rfawaminji rpi eanipi, "Saioni —Jerusaremi nani niri aiwi dfwf bi nani Saioniyi rarigfarini. E njweagfayo re urfipoyi, 'Arfa epiyi. Segf mixi inayo awayinjinji nimoniri dogi xweomi marfai, dogi mia womi ai njjweamana seyine tamin barini.' urfipoyi." niri rfawaminji eanipi xixeni imonini nani Jisaso awauimi e urowarinjinigini. ⁶ Wiepsarinji awau nuri Jisaso urfipa e neri ⁷ dogi mia tni xina tni nikweari nimeami nibiri wigf iyfa dogi miaomi seayi e nikwiariro Jisaso seayi e njjweari nimeami warina ⁸ mixi inayyio yayf wianiro nani yarigfapa ama ox afixi epiroyf nero numi xidarigfayf obaxi Jisaso iyfayo seayi e nosaxa opuniri wigf iyfa nipiriro of e ikwianjw neapara uro wi wewf iw nidoayiro ikwianjw neapara uro nerina ⁹ xami umeaarigfayf tni rfwyio uxidarigfayf tni rfaiwa re nura ugfawixini, "Mixi inayf Depitomi xiawo romi yayf seayi e dani oumeaneyi. Ama Amin Gorixo urowarenapiinjo ro —Negf arfowa o nani weninji neri njweagfana xwiogwf obaxi mouroagfiri. O Gorixoya dinj tni seayi e imonfwininigini. Gorixo seayi emi njwearjomi yayf seayimi dani oumeaneyi." Rfaiwa e nira nurona ox nikaa nuro ¹⁰ rixa Jerusaremi remonana e njweagfayf mrf mrf neamero re rinigfawixini, "Ama o go nani rfa rarini?" rinarin ¹¹ ox afixi xfo tni warigfayf re urigfawixini, "Gariri piropenisyo anj yof Nasareti dano, Gorixoya wfa rokiamoarinji Jisaso nani rarijwini." urigfawixini.

Ama anj ridiyowa yarigfiwami inimi dani bf inarigfayf emi mimeamf enj nanirini.

¹² Jisaso anj Gorixo nani ridiyowa yarigfiwami nupawiri ama anj iwami inimi dani bf inarigfayf mixidami wiowarini ama ngwf senisf ninayiro inarigfayf ikwianjw mimiwiarf eri ama inj xawiwof ridiyowa nani bf inarigfayf ikwianjw ef njweaarigfapi mimiwiarf eri neri ¹³ mixi re urinjinigini, "Anj riwa nani rfawaminji re niriniri eanini, 'Anj Gorixoniyaiwa ama xwyifa ririmf nipirfa naniwarini.' niriniri eaninjagi ai soyine fwf meaarigfayf yarigfapa axipirini nero nani anj riwa fwf meaarigfayf anjinji imonini." urinjinigini. ¹⁴ E nuri sini anj Gorixo nani ridiyowa yarigfiwami inimi emearina sijnwf suparigfayf wi tni sikwf ikf egfayf wi tni o tni e nani bana o nanj imimiximf wiagi ¹⁵ apaxipaniji imonigfa xweowa tni njw ikaxf eaninipi mewegfawa tni Jisaso emimf e epi sijnwf niwiniro niaiwf o nani anjwami inimi dani rfaiwa re nira warinagfa, "Negf mixi inayf Depitomi xiawo romi seayi e oumeaneyi." nira warinagfa arfa e niwiro nani wikf dinj niwaiwiro ¹⁶ mixi re urigfawixini, "Pine niaiwf joxi nani rarigfayf arfa rwinini?" uragfa Jisaso re urinjinigini, "Oyi, arfa niwiri aiwi soyine xwyifa Gorixo nani re niriniri eaninipi, 'Dinj joxiyayo dani niaiwf onimlapi tni sini

amihñf nariñpia tñi yayf seáyimí dání rimepérfáriní. níririñ eánihñfí soyíné fá níroro aí ríxa agwí xixení imónhagí nĩwĩñro aí sini dññ mĩmoarĩñoi. 17 E nurĩmo awamí pĩni nĩwiárĩmí nĩpeyearĩ anj apimí pĩni nĩwiárĩmí nurĩ anj yof Betani nání nurĩ e sá wenjĩnigini.

Íkfa pikfina ramixihñf nánirini.

18 Sá wenjo wĩpĩ tñi ámi Jerusaremi nání nĩbirĩná agwí wíaná 19 wenihñf éyíf wĩñĩnigini. Íkfa pikf wina óf e jfina ronagí nĩwĩñrĩ “Sogwí bĩ odanĩmĩni.” nĩyaiwimĩ nurĩ anjwí e dání wenihñf éyíf wĩñĩnigini. Sogwí mĩwepa iwĩni inárinagí nĩwĩñrĩ íkfanamĩ nĩramixĩrĩ re urĩñĩnigini, “Íkfa pikf rĩnaxĩ, sogwí wĩni werfámanĩ.” uráná apaxf mé yĩweárinĩnigini. 20 Apaxf mé yĩweárfagí wiepĩsarĩñowa e nĩwĩñro ududf nĩwĩro yarĩñf re wigfawixĩni, “Íkfa pikf ana arĩre nerĩ apaxf mé yĩweárinĩñoi?” uráfga 21 Jisaso re urĩñĩnigini, “Nioni nipa seararĩñi, ‘Soyíné Gorĩxomĩ dññf wĩkwĩroro dññf biaũ mĩmaxĩrĩpa ero ‘Gorĩxoyá dññf tñi íkfa rĩna e epaxĩnami.’ mĩyaiwipa ero nerfĩnáyf, ayf xixenĩ nioni yarĩñpá nimónĩññoi. Íkfa rĩna nánĩni mĩrarĩñi. Dfĩwĩ mĩñf apimĩ aí ‘Rĩpĩxĩni nurĩ rawĩrawáyo piéro.’ uránáyf xixenĩ e nimónĩññoi. 22 Pĩ pĩ nání Gorĩxomĩ rĩxĩñf nurĩ dññf nĩkwĩrorĩnáyf, xixenĩ axĩpĩ e simĩxiyĩnfárinĩ.’ seararĩñi.” urĩñĩnigini.

“Nénf tĩjoxi imónei.” go rĩrĩñoi?” urigfá nánirini.

23 O ámi Jerusaremi nĩrémorĩ rĩxa anj Gorĩxo nání rĩdiyowá yarĩgfiwámĩ nĩpáwiri ámáyo uréwapĩyarfĩná apaxfĩpáññf imónĩgfa xwéowa tñni wigf Judayf mebaowa tñni nĩwĩmearo re urigfawixĩni, “Joxĩ arĩge nimónĩrĩ amĩpĩ nene anj rĩwámĩ ínĩmĩ dání yarĩñwápi pĩrf wiaikĩmf yarĩñĩni? ‘Joxĩ nénf tĩjoxi imónei.’ go rĩrfagí e yarĩñĩni?” uráfga aí 24 Jisaso re urĩñĩnigini, “Nioni enĩ yarĩñf bĩ oseaimĩni. Soyíné nioniyápi áwanj nĩránáyf, nioni enĩ ‘Apĩ ei.’ nĩrfo nání áwanj searĩmĩfĩni.” nurĩrĩ 25 re urĩñĩnigini, “Yarĩñf nioniyá rĩpĩ seaimĩfĩni. Jono wayf nĩneameaia uño wayf Gorĩxoyá dññf tñni neameainĩrĩni? Xegf dññf tñni neameainĩrĩni?” Yarĩñf e wíaná wĩwanĩñowa re rĩnigfawixĩni, “‘Jono Gorĩxoyá dññf tñni enĩrĩni.’ uránáyf, re nearĩñĩñoi, ‘Soyíné pĩ nání arfá mĩwĩ egfárinĩ?’ nearĩñĩñoi. 26 E nerĩ aí ‘O xegf dññf tñni enĩrĩni.’ uránáyf, ámá sĩpĩf re epĩroyf egfáiyf, ‘Jono Gorĩxoyá wáf rókiamonjorĩni?’ yaiwĩarĩgfiáyf iwanj neamepérfĩxĩni.” nĩrĩñro 27 Jisasomĩ re urigfawixĩni, “None majfárinĩ. Jono dññf goyá tñni enĩrĩfani?” uráfga o re urĩñĩnigini, “Nioni enĩ ‘Amĩpĩ apĩ pĩrf wiaikĩmf ei.’ nĩrfo nání áwanj searĩmĩmėni.

Ewayf ikaxf xĩrĩxogwáowau nání urĩñf nánirini.

28 “E nerĩ aí ewayf xwĩyáf rĩpĩ nání segf dññf arĩre yaiwĩarĩñĩñoi? Ámá wo xegf niaĩwf waũ tñño xámĩ xĩrĩmĩ nurĩ re urĩñĩnigini, ‘Iwe, joxĩ negf wainf omĩñfyo nání nurĩ omĩñf ei.’ uráfagí 29 o re urĩñĩnigini, ‘Oyĩ, numfĩni.’ nurĩmáná munĩnigini. 30 Xano xogwámomĩ nurĩ axĩpĩ ‘Omĩñfyo nání nurĩ omĩñf ei.’ uráná o re urĩñĩnigini, ‘Oweoi, numĩmėni.’ nurĩmáná rĩwĩyo dññf sĩpĩ nĩyaiwĩrĩ ‘Gf ápomĩ ‘Oweoi.’ pĩ nání rfa urĩñĩni?’ nĩyaiwimĩ nurĩ omĩñf enĩnigini.” Jisaso ewayf xwĩyáf apĩ nurĩmáná 31 awamĩ yarĩñf re wĩñĩnigini, “Awaũ go go xano urfĩpa xixenĩ arfá nĩwĩrĩ enĩnigini?” uráfagí awa “Xogwáorĩni.” uráfga Jisaso re urĩñĩnigini, “Nioni nipa seararĩñi. Apĩxf ede dání iyf oikĩxearĩgfiwa tñni ámá fwf yarĩgfa, takĩsf nání nĩgwĩ nearáparĩgfa tñni Gorĩxoyá xwioxfyo ananĩ nĩpáwĩro nĩweapĩrfa aĩwĩ soyíné páwipaxf mĩmónĩñoi. 32 Ayf rĩpĩ nání seararĩñi. Jono nĩbirĩ wé rónĩñf oimónĩfyoĩnĩrĩ searéwapĩyĩagĩ aí soyíné xĩrĩo enĩpa arfá mĩwĩgawixĩni. Apĩxf iyf ede dání warĩgfiwa tñni takĩsf nání nĩgwĩ nearáparĩgfa tñni xogwáo enĩpa Jonomĩ arfá nĩwĩro sanĩñf imónarĩñagfa soyíné sĩñwf e nĩwĩñro aí xogwáo enĩpa ámi rĩwĩyo dññf sĩpĩ nĩyaiwĩro ‘None pĩ nání arfá mĩwĩpa yarĩñwĩni?’ nĩyaiwĩro sanĩñf mĩmónĩgfiawixĩni.

Ewayf ikaxf wainf omĩñf sĩñwf uwĩnĩarĩgfiáyf nánirini.

33 “Ewayf xwĩyáf ámi bĩ rĩpĩ arfá nĩpoyĩ. Ámá xwáf tññf wo wainf uraxf fwfá nurĩrĩ xwĩná nĩrorĩ wainf xegf inĩgĩ nĩpĩrfa nání wainf sogwĩ xoyikĩmf enfa nání sĩñáyo óf nimorĩ wainf omĩñfyo áwĩnĩmĩ anj awĩ nĩweapĩrfa nání seáyĩ emĩ nĩmĩra nĩpeyĩrĩ néisáná ámá wĩ umeipĩrfa nání re urĩñĩnigini, ‘Wainf sogwĩ niaf éánáyf, bĩ soyíné segf mearo nioni gĩ mearĩ emfa nání nioniyá omĩñf rĩpimĩ ananĩ sĩñwf nĩwĩnĩpĩrĩfárinĩ?’ nurĩmĩ anj wĩyo ememĩnĩrĩ nání nurĩ nĩñweanĩsáná 34 wainf sogwĩ rĩxa niaf éáná xegf omĩñf wĩnĩarĩgfa wamĩ re uowárinĩnigini, ‘Soyíné nuro wainf nioni nání nĩtĩfápi nurápaupoyĩ.’ uowárfagí aí 35 omĩñf sĩñwf uwĩnĩarĩgfiáwa xfo uowárfáwamĩ womĩ iwanj mépero womĩ pĩkiro womĩ sĩñjá earo egfawixĩni. 36 Omĩñf xiáwo ámi omĩñf wĩnĩarĩgfiáyf obaxf onĩmiápi wamĩ uowárfagí aí omĩñf sĩñwf uwĩnĩarĩgfiáwa xamĩñowamĩ

wigfápa axfpi wigfawixini. ³⁷ Ámi rfwíyo o xegf xewaxo nurowáriti re yaiwiniḡini, 'Nigf iwomiyf xwiyfá xixení arfá wipíraot.' yaiwiagf aí ³⁸ omiḡf siḡwí uwiniariḡfáwa xewaxo barinagf niwiniro re rinigfawixini, 'Xanoyá diḡf tḡjo nimóniri amipí meanfo iwo barini. Oya amipí meanfwá nani omi opikianeýi.' niriḡi ³⁹ omi fá nixero omiḡfyo bfanirwámini nimoairo pikigfawixini." Jisaso e nuriri Judayf ámináowa re oyaiwipoyiniri "None omiḡf siḡwí uwiniariḡwáonéniḡf imóniḡagi nani rineararini?" oyaiwipoyiniri ewayf xwiyfá e nurimáná ⁴⁰ ayo yariḡf re winiḡini, "Omiḡf xiáwo nibiríná omiḡf siḡwí uwiniariḡfáwami pí winiḡini?" urfagi ⁴¹ awa re urigfawixini, "Sipi yariḡfáwamiyf eni sipi niwikárimáná ámi áma wa 'Xwiogwí ayf ayo wainf sogwí niáf éaná anani nidiḡane o nani utianfwáriní.' yaiwifáwami re urinifáriní, 'Gf omiḡf rpi siḡwí niwiniḡixini.' urinifáriní." urfagfá ⁴² Jisaso re uriniḡini, "Ewayf xwiyfá áma Gorixo seyiné yeáf seayimixemeanfa nani urowárenapinifo nani niriḡi eániḡf rpi eni 'Sḡjá aḡf mirariḡfáwa sḡjá awiaxf nani pfá neríná wo 'Sipirini.' niriḡi emi mófo nani Gorixo "Sḡjá o tḡni xámi niriḡináýi, aḡf eni neániri nanf imóniniḡoi." niriḡi sḡjá o nimeari táná aḡf eni neániri nanf imóniniḡirini. Gorixo e éf enagf nani nene siḡwí niwiniḡiná aga imiriḡf mimóniḡagi winiḡwini. E niriḡi eániḡfpi soyiné sini fá mropa egfáraní? Oweoi, fá niroro aiwi diḡf mmoariniḡoi. ⁴³ Ayinani gf Judayiné re searariḡini, "Gorixo nene xfo xegf xwioxfyo mmeámf nerí pirániḡf neameḡweanfáriní." riyaifiariḡoi? Oweoi! Omiḡf siḡwí uwiniariḡfáwa yapi arfki néra warigfáyiné Gorixo xfo xegf xwioxfyo nipáwiro onweapoyiniri siḡwí seaninifamani. Áma xenwí wí saninif nimóniro wé róniḡf yariḡfáyf opáwipoyiniri siḡwí wininifáriní." searariḡini. ⁴⁴ Xwasíw yeáf bimi sḡjá nipiérori nearfá yunf wáraninfa sḡjáoni áma giyo giyo nipiérori nearfá axfpi xwasíw yuninif imiximifáriní." Jisaso xfo sḡjáoninif nimóniri nani e urfagi ⁴⁵ apaxfpániḡf imóniḡfá xwéowa tḡni Parisiowa tḡni ewayf xwiyfá api wiwaninjowa nani rinariḡagi arfá niwiro "None nani rfa rariní?" niyaifiwiro ⁴⁶ "Omi rixa fá oxiraneyi." yaiwifáyf oxí apixf nḡni Jisaso nani "Gorixoyá wfá rókiamoariniḡofani?" yaiwiariniḡagi nani ámi wáyf nero wí e meḡfawixini.

22

Ewayf ikaxf aiwá apixf meani nánirini.

¹ Jisaso ámi ewayf xwiyfá wí nuriríná re uriniḡini, ² "Áma xwiyfá Gorixoyá arfá niwiro saninif nimóniro xfo xegf xwioxfyo mmeámf nerí meḡweaneḡe ḡweapaxf imóniniḡyf, ayf ewayf xwiyfá ripinif imónini. Mixf ináyf wo xewaxo apixf omeaniri nani aiwá xwé riyamf niyárimáná ³ xegf omiḡf wiariḡfáwami re urowárininiḡini, 'Áma nioní urepeárimenájyo "Aiwá nani bḡpoyi." urimépoiýi." urowáraná awa mixf ináyo urifpa nuro uriméagfa aiwi ayf mibipaxf wimóniniḡini. ⁴ Mixf ináyo xegf omiḡf wiariḡfá ámi wami re urowárininiḡini, 'Áma nioní aiwá rpi nani urepeárinájyo re urimépoiýi, "Aiwá rixa riyamf yárininiḡini." nuriḡi "Xegf burimákau oxíyf tḡni sipisipí memé nanf xixegini mniḡirixa tḡni rixa nipikiri sfo kikirómf nerí sḡjá exárinini. Xegf xewaxo apixf meani nani aiwá imixfápi nani bḡpoyi." urimépoiýi." urowáraná awa áwanf e uriméagfa aiwi ⁵ urepeárimenifý arikwfkwi niwiro wigf diḡf tḡni numiro re egfawixini. Wo xegf aiwá omiḡfyo nani uniniḡini. Ámi wo xegf niḡwí omiḡf bi eminiri nani uniniḡini. ⁶ Wfá omiḡf wiariḡfáwami fá nixiriḡi iwanf nimepero pikigfawixini. ⁷ Mixf ináyo rixa wikf wónfagi xegf siminif winariḡfáwami urowáraná awa nuro áma xegf omiḡf wiariḡfáwami pikifáyo eni nipikiro wigf aḡfýf eni rfa niyárimáná enáná ⁸ mixf ináyo xegf omiḡf wiariḡfá wami re uriniḡini, 'Gf iwo apixf meani nani aiwá rixa riyamf inárininagf aiwi áma aiwá api nani urepeárinájýf mibipaxf wimóniḡagi nani ayf nipaxf mimóniḡoi. ⁹ Ayinani soyiné xwamidigfyo nuro áma of e nimúroninifyo iwo apixf meani nani aiwá imixfá rpi nipiri bipiri nani áwanf uripoyi." urfagi ¹⁰ omiḡf wiariḡfáwa of wíyf wíyo nuro áma nimúroninifáyf nanf aí tḡni sipi aí tḡni niwiriḡeámí nbiro aḡf aiwá nipiri nani imixáfiwami dérogfawixini. ¹¹ Aḡf iwámi rixa nidérogfagfa mixf ináyo áma oxí apixf aiwá nipiri nani bḡfáyf siḡwí winimniri nani nipáwiri weninif éyif wininiḡini. Áma wo aiwá nani nibiríná aikf siḡf yiniri iyfá siḡf pániri nemo nibiri mḡweapa enagf niwiniḡi ¹² re uriniḡini, 'Ámáoxini, joxi aiwá rpi nani nibiríná pí nani aikf siḡf yiniri iyfá siḡf pániri nemoxi mibipa éfiriḡi?" urfagi o xwiyfá bi murariḡagi ¹³ mixf ináyo xegf omiḡf wiariḡfáwami re uriniḡini, 'Soyiné omi fá nixero gwí wéyo jiro siḡwíyo jiro nemáná sfá yinif bḡariwámini moaipoyi. Sfá yinineyf rininif ayikwí mwinipa enagf nani áma ḡwí earo magí iróniro epifáriní." uriniḡini." Jisaso ewayf xwiyfá e nuriri ¹⁴ re uriniḡini, "Gorixo áma obaxfyo nurepeáriti 'Nioní tḡámini bḡpoyi.' nuriri aiwi neyiroríná áma nanf imóniniḡyf áriní meanifáriní." uriniḡini.

Nigwí takisí nání é máyo wiarigíá nánirini.

¹⁵ Parisiowa Jisaso e raririgagi aríá níwimowa nuro mekaxí níriro omi pásánínǵi numero xwiyápai nǵwiráranro nání re ririgíawixini, “Omí yapi re uréwapiyaníwini, ‘Takisi nání nigwí é máyí nearáparigíápi sini mǵni wianiréwini?’ uraníwini. O ‘Oweoi, sini mǵni mǵwipa époi.’ ránáyí, é máyí omi fá níxero gwí yipíraoi. E mǵripa nerí ‘Oyi, seyíné mǵni níwiríá apáni yarinǵoi.’ ránáyí, á má omi xídarigíá ámi aríá bi mǵwi nero pǵni wíaripíraoi.” nírinro ¹⁶ wiwanǵowayá wíepísarigíá wami tǵni á má mǵxí ináyí Xeroto níkumíxini emearigíá wami tǵni Jisaso níñwéari uréwapiyarinǵe nání uowárfagíá awa nuro Jisasomi re urémeagíawixini, “Nearéwapiyarinǵoxini, joxi nínearéwapiyiríná nepáni nearéwapiyarinǵoxirini. Á má Ámínáowayá síñwíyo dání aǵi xwiyíá ámi xegí bi mǵri axípi ní rarinǵoxirini. Sipí riri nánǵi tǵni riri yarinǵamini. Joxi xwiyíá Gorixoyáni nepáni xixeni nearéwapiyarinǵoxirini.” Weyí e numeariro yarinǵi re wíagíawixini, ¹⁷ “Joxi none nearéi. Díxí dǵni aríre simónarinǵi? Judayene é máyíá mǵxí ináyí Sisaoyi riniǵomi takisí nání nigwí mǵni wiarǵiwápi mǵni níwiríná ‘Apáni yarinǵwini.’ rísimónarinǵi? ‘Nǵpikwini mǵyarinǵwini.’ rísimónarinǵi?” uragíá aǵi ¹⁸ Jisaso awa sipí wíkaraniro yarinǵagíá dǵni adadí níwiri re urinǵinǵini, “Nánǵi riri sipí riri yarinǵíá royíné, pí nání iwamó níwapiyarinǵoi? ¹⁹ É máyíá nigwí nene takisí nání wiarǵíá wo síñwí wini mǵi síwá nípoi.” uragíá awa nigwí xíro urí wo nímearo síwá wíáná ²⁰ o re urinǵinǵini, “Nigwí romi símímanǵi imíxiniǵi tǵi tǵni yoi éáníǵi tǵi tǵni goyárinǵi?” uragíá ²¹ awa re urigíawixini, “Ayí é máyí mǵxí ináyí Sisaoyárinǵi.” uragíá o re urinǵinǵini, “Amípi Sisaoyá imóninǵagi níwiniǵíá ayí Sisaomi mǵni wírixini. Gorixoyá imóninǵagi níwiniǵíá xewanǵomi mǵni wírixini.” nuriri á má Gorixo xewanǵonǵinǵi imíxiniǵi enagi nání omi dǵni owikwírípoi níri re uragíá ²² awa aríá e níwiro dǵni ududí nero pǵni níwárimǵi ugíawixini.

“Á má ámi wíapínímeapíríárinǵi.” urinǵi nánirini.

²³ Síá axíyimi Judayí Sajusiyo riniǵíá wí —Sajusiowa re rarigíawarini, “Á má piyíyí ámi wíapínímeapíríámanǵi.” E rarigíáwa níbiro “None ení o neararinǵipa ewayí xwiyíá bi nurirane majíá owikíxeáraneyi.” níyaiwiro Jisasomi yarinǵi níwiróná ²⁴ re urigíawixini, “Nearéwapiyarinǵoxini, Moseso eníá re níri ríwamǵinǵi eanǵirini. ‘Á má wo níaiwí meméá péánáyí xogwáo náo apíxí aní nímeari xexirímeáoyá níaiwí wiemeaiwíinǵini.’ níri rí eanǵirini.” nuriro ²⁵ ewayí xwiyíá rípi urigíawixini, “Xiráxogwá wé wíumí dǵni wáu imóninǵíá none tǵni ñweanǵáwa re egíawixini. Xiráo xámíño apíxí nímeari níaiwí meméá péáná ²⁶ xogwáo xíro tǵni xiráoayá apíxí aní nímeari aǵi o ení níaiwí meméá péáná wíá ení imí wo wo nímearo aǵi níaiwí meméá penowíánáyí ²⁷ í ení yoparí ríwíyo penǵinǵini.” Ewayí xwiyíá apí nurimáná ²⁸ Jisasomi yarinǵi re wíagíawixini, “Á má níri Gorixo mí ómómíximí eníá wíapínímeááná xiráxogwá wé wíumí dǵni wáu imóninǵíáwa apíxí go goyá imóninǵíárinǵi? Pí nání? Ayí awa nowanǵi meagí enagi nánirini.” uragíá aǵi ²⁹ Jisaso re urinǵinǵini, “Soyíné xwiyíá Gorixoyá nírinǵi éáníǵi tǵi tǵni oyá ení éáníǵi tǵi tǵni majíá enagíá nání majíamajíá nero xenwini rarinǵoi. ³⁰ Ayí rípi nání seararinǵini. Á má pegíáyí níwíapínímearoná anǵinǵi yapi nero apíxí mearo wiro epírfámanǵi. ³¹⁻³² E nerí aǵi xwiyíá á má pegíáyí wíapínímeapíríápi nání Gorixo re seararinǵi ‘Nioni Nwíá Ebíríamoyáoni tǵni Aisakoyáoni tǵni Jekopoyáoni tǵni awayáonirini.’ E nírinǵi éáníǵi tǵi tǵni soyíné sini fá mǵropa egíáranǵi? Oweoi, fá níro ro aǵi níjía mímónípa nero rarinǵoi. Ayí rípi nání seararinǵini. Gorixo á má pegíáyí nání Nwíáomani. Á má sini dǵni tǵnǵi nání Nwíáorini.” nuriri awa dǵni re oyaiwípoi níri, “Negí aríowa pegíá enagi aǵi wíagí dǵni sini síñ rimóninǵi?” oyaiwípoi níri re uragíá ³³ á má oxí apíxí e epíroyí egíáyí aríá níwiro o xwiyíá uréwapiyarinǵi nání dǵni ududí níwiga ugíawixini.

Nwí ikaxí seáyí e imóninǵi nánirini.

³⁴ Jisaso Sajusiowa xwiyíá nímeamí bíápi gwí mǵinǵinǵi wákwiagi nání ámi bi murarinǵagíá Parisiowa síñwí e níwiniro awanǵi axí mǵni awí neanárímaná ³⁵ wíagí wo —O ñwí ikaxí éáníǵi mǵwenǵi worini. O Jisasomi yapi níwíwapiyirane majíá owikíxeáraneyini yarinǵi re winǵinǵini, ³⁶ “Nearéwapiyarinǵoxini, negí ñwí ikaxí éáníǵi níyonǵi gípi seáyí e imóninǵi?” uragíá ³⁷⁻³⁸ Jisaso re urinǵinǵini, “Ñwí ikaxí re nírinǵi éáníǵi, ‘Díxí Ámíná Gorixomi dǵni níñwíaríá dǵni síxí uyirí xwioxíyo dání dǵni wíkwírorí eríni.’ Ñwí ikaxí e nírinǵi éáníǵi seáyí e imóninǵi. ³⁹ Ñwí ikaxí ‘Jíwanǵoxi nání dǵni sipí sínarinǵipa á má joxi síñwí wínarínǵi nání ení dǵni sipí axípi e wírixini.’ nírinǵi éáníǵi ení seáyí e imóninǵi tǵni xixeni imóninǵi. ⁴⁰ Xwiyíá Moseso tǵni wíá rókíamoagíáwa tǵni níri ríwamǵinǵi eagíá nípinǵi ñwí ikaxí mǵkí rípiáumí íkwíkwírí inini.” urinǵinǵini.

“Kiraisoyi riniŋo niaíwí goyáorini?” uriní nánirini.

⁴¹ Parisiowa siní awí eaáriníjána Jisaso yaríní bí níwirí ⁴² re urinínigini, “Kiraiso, áamá aríowayá xwíá piaxíyo dání iwíaroníoyi rarígífo nání segí díní arírerini? Niaíwí goyáorini yaiwiariní?” uríagí awa re urígíawixini, “Negí mǎxí ináyí Depitomi xiáworini.” uríagí ⁴³ o re urinínigini, “Kiraiso sa Depitomi xiáwo enjánáyí, o kwíyí Goríxoyá tǎnǎ ríwamíní nearíná o nání aríge ‘Gí Ámináorini.’ nírirí ríwamíní re eaníní, ⁴⁴ ‘Áminá Goríxo gí Ámináomi re urinínigini, ‘Joxí tǎnǎ mǎxí imónígíáyo xopírǎrǎ ríwimífaé nání gí wé náumi dání nǎwea.’ urinínigini.’ nírirí eaníní? ⁴⁵ Depito Kiraiso, aríowayá xwíá piaxíyo dání iwíaroníoyi rarígífo nání ‘Gí Ámináorini.’ ríníyí aríge nerí ámǎ segí xiáwo imónini?” nuríri awa re oyaiwípoyníri “Kiraiso Depitomi xiáwo imóniníagi aiwí seáyí e múróniníagi nání Goríxomi xewaxoríani?” oyaiwípoyníri e urána ⁴⁶ áamá ayí nǎnǎ “Kiraiso, áamá aríowayá xwíá piaxíyo dání iwíaroníoyi sa Depitomi xiáworini.” níyaiwíro nání wíyíyá níwíápínimeari murípaxí wimóníagi ámǎ iná dání yaríní bí mǎwígíawixini.

23

“Nwí ikaxí eáninípi mewegíáwa yarígíápa mepani.” uriní nánirini.

¹ Jisaso xwíyíá apí nurísáná áamá oxí apíxí e epíroyí egíáyo tǎnǎ oyá wíepísaríníowami tǎnǎ nuríri ² re urinínigini, “Nwí ikaxí eáninípi mewegíáwa tǎnǎ Parisiowa tǎnǎ wíwaníníowa nání re rínígíarini, ‘Nwí ikaxí Moseso nínearéwapiyiri ríwamíní eaníní newaníníonení áamáyo uréwapiyípaxíriní.’ ³ E rínígíá eníagi nání nǎnǎ awa searíáyí nǎxídíro eríini. E nerí aí awa naní nírirí aiwí wíwaníníowa pírániní mǎxídaríníagi nání wígí yarígíápa seyíné ení mepani. ⁴ Áamáyo nwí ikaxí nuríróná saní xwé ayá wíniní gwí níjro saníyo íkwíararígíarini. E nerí aí wíwaníníowa ‘Iwamífo wé rení ná woní tǎnǎ nínefeyoáminí.’ wimónarínímani. ⁵ Amípí awa yarígíápi áamá sínwí oneanípoyníri yarígíarini. Awa áamá Goríxomi pírániní xídarígíáyí dírí xwíyíá Goríxoyá nání dǎkinarígíarí mǎníníyo dǎkiníro wígí iyíá sírífíyo dání wayaxíniní níyíwára puníyí yíníro yarígíápa mé áamá sínwí oneanípoyníri dírí xwé fá níwearo dǎkiníro wayaxí ení sepiá yíwárapiní yíníro nero emearígíarini. ⁶ Awa aiwá xwé imíxarígíe nání nurónarini, rotú aníníyo nání nurónarini, áamá sínwí oneanípoyníri sínáníníminí níñweamero yarígíáwarini. ⁷ Awí eánarígíerani, makeríá imíxarígíerani, ‘Nearéwapiyaríníoxini.’ onírípoyníri emearígíáwarini. ⁸ Awa e nero aí segí searéwapiyaríníyo nání woníriní. Seyíné níyínéní nioní nǎnǎxídíro nání áamá axí imónígíáyiné ‘Ráre, napié rínígíáyiné imóniníagi nání seyíné awa yapi ‘Nearéwapiyaríníoxini.’ onírípoyníri e mepani. ⁹ Segí ápo anínímani nǎwea nǎ woní oní eníagi nání ení xwíá tǎnǎ dǎnǎ womí ‘Ápoxiní murípaní. ¹⁰ Níseaméra unfó ná woní Kiraiso, áamá aríowayá xwíá piaxíyo dání iwíaroníoyi rarígífo eníagi nání ení seyínéyá wo nání ‘Níseaméra waríníorini.’ mǎrinípa époi. ¹¹ Seyíné gíyíné seáyí e seaimóníníoyí segí inókiníní nimónirí omíní seaiwínínigini. ¹² Áamá gíyí gíyíné sewaníníyíné seáyí e meníáyíné, Goríxo xwíámi seaimíníxíníarini. Gíyí gíyíné ‘Sípínerini.’ níyaiwíníro ínimi imóníáyíné, Goríxo seáyí e seaiméníarini.

Nwí ikaxí eáninípi mewegíáwa naní ero sípí ero yarígíá nání xwíyíá umeáriní nánirini.

¹³ “E nerí aí nwí ikaxí eáninípi mewegíáyiné tǎnǎ Parisioyíné tǎnǎ, naní ero sípí ero yarígíáyiné aweyí! Sǎ wíyí soyíné majíá seáoríníarini. Soyíné áamá Goríxomi díní níwíkwíro oyá xwíoxíyo nípáwíro nǎweaníní éáyó nuréwapiyíríná píripíníní wíaríníagi nání Goríxo xeaníní ríá tǎnǎ sealkaríníá eníagi nání díní sípí oseainí. Sewaníníoyíné Goríxomi díní níwíkwíro ero mǎpáwípa ero nero aí áamá ení xe opáwípoyníri sínwí wínarígíámani. ¹⁴ [Nwí ikaxí eáninípi mewegíáyiné tǎnǎ Parisioyíné tǎnǎ aweyí! Sǎ wíyí soyíné majíá seáoríníarini. Naní ero sípí ero yarígíáyiné, síwí yáí rǎkiníníyí yapi áamáyo aiwá pírí nǎnǎ íwí manarínípa soyíné apíxí aní apianípia nání díní sípí mǎseal wígí amípí íwí nurápiro anípápi wárarígíarini. Soyíné Goríxomi ríxiní nuríróná áamá aríá níneairo weyí oneamépoyníri áamá sínwí anígíe dání sepiá níra warígíáyerini. Ayínání soyíné wíyí xwíyíá áamá wí meárinípíríápa axípi meárinípíríámani. Soyíné ríá tǎnǎ meárinípíríá eníagi nání díní sípí oseainí.] ¹⁵ Nwí ikaxí mewegíáyiné tǎnǎ Parisioyíné tǎnǎ aweyí! Sǎ wíyí soyíné majíá seáoríníarini. Naní ero sípí ero yarígíáyiné, ‘Áamá ná íjami nǎweagíáyí negíníní imóníríxiní.’ níyaiwíro rawírawáyo xero xwíáyo aní uro neróná segí yarígíápi ayo uréwapiyarígíáyinérini. Ayí soyínéníni nimóníníyáyí soyíné ríá aníní wearíníyo íkeaárinípaxí aiwí soyíné ayo wíwapiyaríníagi nání ayí soyíné níseamúro anípaxí ríá aníní wearíníyo íkeaárinípaxí imóníní. Ayínání Goríxo xeaníní sealkaríníá eníagi nání díní sípí oseainí. ¹⁶ Soyíné sínwíniní supárigíáyiné aweyí! Sǎ wíyí soyíné majíá seáoríníarini. Sínwíniní supárigíáyiné

aíwí áamá wíyo óf síwáníńj wíarígíyóyńé, áamá wo 'E emíńńi. Anj Goríxo náńi rídíyowá yaríńjwá ríwámí dání ríraríńńi.' rarińjagi níwíníńńá re rariígíyóyńéńńi, 'Ananíríńi. Xfo ríńpa mepa nerínáyí, xwíyńfá meáríńpaxí wí mírarińńi.' rariígíyóyńéńńi. E nerí aí áamá wo 'E emíńńi. Sńjá gorí anj rídíyowá yaríńjwáiwámí íńímí wenjípímí dání ríraríńńi.' rarińjagi níwíníńńá re rariígíyóyńéńńi, 'Xfo ríńpa mepa nerínáyí, xwíyńfá meáríńpaxí rarińi.' rariígíyóyńéńńi. ¹⁷ Majímajńfá ikaríńro síńwńńńj supáńro egíyóyńé, gńmńi gńpí seáyí e imónńi? Sńjá gorí anj rídíyowá yaríńjwámí wenjípí seáyí e rimónńi? Anj rídíyowá yaríńjwá seáyí e rimónńi? Anj rídíyowá yaríńfá ńwńfá iwámí gorí sńjápí sa e wenjagi náńi ení ńwńfá imónńjagi náńi anj iwá seáyí e imónńi. Ayínáńi áamá wo rídíyowá yaríńjwámí dání ráná pí náńi 'Xwíyńfá meáríńpaxí bí mírarińńi.' rariígíyóyńéńńi? ¹⁸ Soyńéń rípí ení rariígíyóyńéńńi. Áamá gńyí gńyí aíwá peaxí tanńro náńi íráfí noa peyínńe dání rarińjagi níwíníńńá 'Ayí ananíríńi. Xwíyńfá meáríńpaxí bí mírarińńi.' ríro áamá aíwá peaxí seáyí e ikwíaríńńjńpímí dání rarińjagi níwíníńńá 'Ayí apímí dání ríńpí xíxení mepa nerínáyí, xwíyńfá meáríńpaxí rarińi.' ríro yaríńjwámí rarińi. ¹⁹ Síńwńńńj supáńrígíyóyńé aríge nerí yapí e uréwapiyaríńfáńńi? Gńmńi gńpí seáyí e imónńi? Aíwá peaxí ikwíkwiaríńmí yaríńfáńpí seáyí e rimónńi? Íráfí noa peyínńjńpí seáyí e rimónńi? Íráfí onńjńpí aíwá ńwńfá imíxaríńjagi náńi íráfí seáyí e imónńi. ²⁰ Ayínáńi áamá íráfí onńjńpímí dání níńríróná aíwá seáyí e ikwíaríńńjńpímí dání ení rarińjagi. ²¹ Áamá rídíyowá yaríńjwámí dání níńríróná Goríxo anjwámí íńímí ńjweanńomí dání ení rarińjagi. ²² Áamá 'Anjńamí dání ríraríńńi.' níńríróná Goríxo ikwíaríńfá ńjwean ńwńfá dání ríro xewanńj óf ńjweanńomí dání ríro ení yaríńjagi. Ayínáńi xwíyńfá soyńéń 'E dání níńrírńńá ananíríńi.' rariígíyńfá níńpíkwní níńpíkwní mírariígíyóyńéńńi.

²³ ńwí ikaxí mewegíyóyńéńńi tńńi Parisioyńéńńi tńńi aweyí! Sńfá wíyí soyńéń majńfá seaóríńfáńńi. Sípí ero nanj ero yaríńjwámí dńńj sípí oseainí. Soyńéń aíwá ńmíróná anńjń mńńfí yíyí tńńi af tńńi síyó amípí píarńńjńfá ńńroro ríxa wé wókwú imónńjńá wo Goríxomí mńńfí ńwíro aí ńwí ikaxí xwé ríńńjńfá tńńi 'Díxí áamá imónńjńfó xíxení wíaríńjpa áamá xenwíyo ení axńpí wíirńńi. Áamá xenwíyo ení ayá urímíxíńńi. Goríxomí dńńj wíkwrórńńi.' ríńńjńfá ayo soyńéń ogámí nero onńmíapíarí xńdaríńfáńńi. Segí anńjń mńńfí yaríńfá jńapí pńńi mńwíarípa ero áamáyo nanj mímíxípa yaríńfáńpí ení ero nero síńwńńjńfá, nanj imónńmńńńi enjńńi. ²⁴ Soyńéń síńwńńńj supáńrígíyóyńéńńi aíwí áamá wíyo óf síwáníńj wíarígíyóyńéńńi, inaiwá níńńro sídńńfá onńmíapía wenjagi níwíníńńá ananí emí ńmámoro aí kamerí xwéńxa wenjána síńwńfá mńwńfí o tńńi gńwńńararíńjwámí rarińi. "núrńńi awa re oyaiwípoyńńi "None ńwí ikaxí xwé eánńjńfó ogámí neranéná ayí kameríńńj gńwńńararíńfáńńi? ńwí ikaxí onńmíapía eánńjńfó píarńńjńfá níxńńaréná ayí sídńńfá emíńńjńfá mamoaríńwáńńi?" oyaiwípoyńńi e uríńjńńińńi.

²⁵ Ámí re uríńjńńińńi, "ńwí ikaxí mewegíyóyńéńńi tńńi Parisioyńéńńi tńńi aweyí! Sńfá wíyí soyńéń majńfá seaóríńfáńńi. Nanj ero sípí ero yaríńjwámí dńńj sípí oseainí. Soyńéń kapńxíyo tńńi xwáńfá síxíyo tńńi bńaríwámí dání wayí ńńroo aí xwíoxíyómńi segí ńwí mearíńfáńfá tńńi uyńńfí yaríńfáńfá tńńi magwí ení. ²⁶ Parisi síńwńńńj supáńrígíyóyńéńńi, kapńxíwámí tńńi xwáńfá síxíwámí tńńi xámí xwíoxíyómńi wayí róńáń bńaríwámńi ení nanj imónńńjagi. ²⁷ ńwí ikaxí mewegíyóyńéńńi tńńi Parisioyńéńńi tńńi aweyí! Sńfá wíyí soyńéń majńfá seaóríńfáńńi. Nanj ero sípí ero yaríńjwámí dńńj sípí oseainí. Soyńéń kapńxíyo tńńi xwáńfá síxíwámí tńńi xámí xwíoxíyómńi wayí róńáń bńaríwámńi ení nanj imónńńjagi. ²⁸ Áamá wí soyńéń síńwńfá níseanńróná 'Wé róníńfáwáńńi.' seaíaríńfáńfá wí segí xwíoxíyómńi nanj ero sípí ero yaríńfáńfá tńńi ríkíkírńfó yaríńfáńfá tńńi magwí enjagi síńwńfá níseanaríńfáńńi. ²⁹ ńwí ikaxí mewegíyóyńéńńi tńńi Parisioyńéńńi tńńi aweyí! Sńfá wíyí soyńéń majńfá seaóríńfáńńi. Nanj ero sípí ero yaríńjwámí dńńj sípí oseainí. Soyńéń Goríxoyá wńfá rókíamoagíńfáńfá xwáńfáyo nanj e waríńfáńfá sńjńáyo xegí yof nearo uráńńro áamá wé róníńfá enjína pegńfáwa xwńfá weyáńńńe ení mńfá imíxíro neróná ³⁰ re rarińfáńńi, 'None enjína arńowa ńjweagńńa níńjweanane síńwńńjńfá, awa wńfá rókíamoagíńfáńfá píkíarńńa none ení nawńi wí píkíarńńi enjwámńi.' rarińfáńńi. ³¹ Sewanńjńfóyńéńńi e níńríróná xwíyńfá nímeáríńńro rńńńjńfá rńńarńjagi, 'Negí arńowa wńfá rókíamoagíńfáńfá píkíagńfáńfá xíawonerńńi.' áwanj enńjńfá rńńarńjagi. ³² Soyńéń segí arńowa wńfá rókíamoagíńfáńfá níńpíkíro yagíńfá níńmńroo xwíyńfá wńńi meáríńpńńi náńi ananí éńńíńńi. ³³ Sídńńrńfóyńéńńi, weaxńfá mńáoyńéńńi Goríxo xwíyńfá níseamearńńi rńfá anńjńfá wéarńńjńfó seaíkeáńńańfá aríge nerí urakńńpńńfáńńi? Oweo, wí nurakńńpńńfáńfá. ³⁴ Píarńńjńfá arńfá époyí. Níonńi wńfá rókíamoagíńfáńfá tńńi áamá níńfáwámí tńńi ńwí ikaxí eánńjńfáńfá mewegíńfáńfá tńńi soyńéń tńńj e náńi uowáńńfá enjagi aíwí soyńéń awa wámí píkíro wámí íkńfáyo yekwńńarńńro wámí segí rotńfá anńjagi dání

sikwá ragí pírí uyíkiro wa nuro aní bî bimi ñweáfe mîxí nîxída uro epíríarîni. ³⁵ Ayí rîpî nânî awamî soyíné tînjî e nânî urowárîmfárinî. Soyíné xwá tîyo xwíyá áamá wé rónîgíá nîyonî go go pikigíá nânî ríá meárinîpírî awamî soyíné tîáminî urowárîmfárinî. Iwamfó wé rónînjî Aiborîfomî pikînjî dâni yoparí wá rókiamoagí Sekaraiaomî —O íráf rîdíyowá yanîro ikwîkwîárîmî yarîgíe mîdâni enjáná Gorîxoyá aní awawá 'Ñwáxîni.' rînjîe mîdâni enjáná áwîni e pikîgîorîni. Omî pikîgíe nânî xwíyá meárinîpírî áamá ayo segí tîáminî urowárîmfárinî. ³⁶ Nepa seararînjîni, 'Oxí apîxí agwî ríná ñweagíáyîné amîpî nionî seararînjá rîpî nîseáimeanfárinî.' seararînjîni.

Jerusaremî ñweáyí nânî rînjîpî nânîrîni.

³⁷ Jerusaremî ñweáyîné wá rókiamoarîgíáwamî píkiro áamá Gorîxo seyíné tînjî e nânî urowárînapîjowamî sînjá nearo píkiro yarîgíáyîné, nionî karíkarí xínáí miá íwíyo ínîmî mîmeámî yarînjá nionî enî axîpî seaimînrî yaríná seyíné nîseaimónarîni. ³⁸ Aríá époyî. Gorîxo yeáyî nîseayîmîxemearíná aní seyíné ñweaanîrî egíe rîxa anîpá imónîgoî. ³⁹ Ayí rîpî nânî seararînjîni. 'Seyíné nionî sîjwí mînaní néfasáná re rîpíríná nânîni nanîpíríarîni, "Ámínáo urowárînapáná weapînfomî yayí seáyî e oumeaneyî." rîpíríná nânîni sîjwí nanîpíríarîni.' seararînjîni." urînjînigîni.

24

"Aní rîdíyowá yarîgíwá ikwierómioanfárinî." urînjî nânîrîni.

¹ Jisaso aní rîdíyowá yarîgíwámî dâni nîpeyearî waríná xegí wiepîsarîjowa aní Gorîxo nânî e mîrînjînyí awíaxí enagí "Jisaso píranînjî sîjwí owînrîni." nîyaiwîro árxá wianîro bâná ² o re urînjînigîni, "Soyíné sînjá aní tîyí náni sîjwí rîwînarîjoi? Nepa seararînjîni. Ríwíyo sînjá kíkîrónînjî rîpîyí wo wîfomî seáni e ikwîárînfámamî. Sînjá ikwîkweyárinînjî rîpî nîni ikwierómioanfárinî." urînjînigîni.

Xeanînjî iwamfó wîmeanfápi nânî urînjî nânîrîni.

³ E nurîmî nurî dîwí mînjî Oripîyo nîyîrî e éf ñweanáná wiepîsarîjowa Jisaso xegípi ñweanagí nîwînrîro anjwî e nîbîro yumí yarînjî re wigíawîxîni, "Joxí áwanjî neareî. Sînjá gíná ikwierómioanfárinî? Sîjwí ayo nîwînrîne "O rîxa nîweapîni anjwî ayorîani?" yaiwîrane "Sfá yoparíyî rîxa rîyîrîani?" yaiwîrane yaníwá nânî pí ekîyînjîyo wînaníwárinî? Joxí neareî." uríagíá ⁴ o áwanjî nurîríná re urînjînigîni, "Ámá wí yapí searéwapîyîpírîxînrî dînjî fá nîxîrîro éríxîni. ⁵ Ayí rîpî nânî seararînjîni. Ámá obaxí wo wo nîbayîro yof nionîyá nîrînrîro yapí re searéwapîyanîro epíríarîni, 'Ámá yeáyî seayîmîxemeanfá nânî aríowayá xwá piáxíyo dâni iwíaroníoyî rarîgíe imónînjáonîrîni.' searéwapîyanîro éáná ámá oxí apîxí obaxí 'Nepaxîni.' nîyaiwîro xenjwíyo xfdîpíríarîni. ⁶ Soyíné 'Aní nowamîni mîxí ikwînaroarîni.' rínánáyí xwíyá imînjî 'Aní wîmî mîxí inarîjoi.' rînméánáyí wáyî mepa éríxîni. Mîxí ayí xámî nîga nurî aîwí sfá yoparí Jisasonî weapîmíáyî sînrîni. ⁷ Ámá gwí wîrî nîwíápînmearo wînyí tîni mîxí inîro ero mîxí ináyí wí nîwíápînmearo wînyí tîni mîxí inîro ero aní wíyí wíyo poboní erî aní wamî agwí nânî ikeamónîro epíríarîni. ⁸ Apî nîpîni e imónarînjagí nîwînrîríná re yaiwírîxîni, 'Ríwéná xwé eníá nânî iwamfó ríyí rîyarîni? Oyîni.' yaiwírîxîni. Apîxí nîaíwí xîrîmînrî nerfíná dînjî re yaiwíarîgíápa, 'Ríwéná rînjî xwé nîmînrî nânî iwamfó rîniarîni? Oyîni.' yaiwíarîgíápa soyíné enî nionî rarînjápi imónarînjagí nîwînrîríná re yaiwírîxîni, 'Ríwéná xeanînjî xwé neáimeanfárinî?' yaiwírîxîni. ⁹ Íná soyíné ámá wí fá nîseaxero xeanînjî sealkárrî seapíkiro epíríá nânî ámá wíyo mîni wípíríarîni. Ámá gwí rîxí wîrî wîrimî dânjî nîni soyíné nionî nîxídarînjagíá nânî sîmí tîni seapíríarîni. ¹⁰ E seaiaríná ámá obaxí nionî nîxídarîngíáyí ríwí nînimoro wigí wînyí Jisasonî nîxídarîngíáyí nânî ámáyo mîyí urîro ayí tîni sîmí tîni inîro epíríarîni. ¹¹ Ámá wí nîwíápînmearo mîmóní wá rókiamoarîgíáwa nîmónîro ámá oxí apîxí obaxíyo yapí wíwapîyîpíríarîni. ¹² Ámá ríkîkîrîfó nîga upíríá enagí nânî ámá obaxí wíyo wá nîwianîrî arírá wíarîgíápi pîni wíarîpíríarîni. ¹³ E nerî aî gíyí gíyí ení neánîro nionî dînjî nînikwîrîro nîxídarîngíáyo sfá yoparíyîmî nionî ananî yeáyî uyîmîxemeanfárinî. ¹⁴ Xwíyá yayí seainarînjî 'Gorîxo xegí xwíoxíyo mîmeámî nerî seameníweanfá nânî segí íwí yarîgíápi ríwîmîni nîmamoro nîsanîro ñweáfrîxîni.' rînjînjîpî ámá nionî nîxídarîngíáyí nuro ámá gwí wîrî wîrî nîyonî xwá rîrî nîrimîni amî gîmî ñweagíáyo wá nurîmemáná enjáná sfá yoparíyî imónînfárinî.

Xeanînjî ríá tînjî wîmeanfápi nânî urînjî nânîrîni.

¹⁵ "Soyíné wá rókiamoagí Danîero nîrîrî eanjîpî ámá sîpî sealkárinî aní awawá Gorîxoyá ñwá ikwîrónînjíwámî xórórí nerî xwírá ikíxéagí nîwînrîríná —Ámá gíyîné

xwiyáa rípi íá rófáyíne, dínj píránínjf moríni. ¹⁶ E níwínírná Judia píropenífyo njeagáfáyí dáfíyo nání éf yífríxíni. ¹⁷ Ámá gíyí gíyí anj waiwíyo nípeyíro seáyímaní ikwíróníjwámí níjwearóná 'Sípí nealkáríño ríxa njwá imóníje xwírfá íkíxearíní.' rínarínjagá arfá níwírná síní mepa éfríxíni. Níwíápnímeámáná amípí íníní ikwíróníjwámí wenjípí mleaníro nání níwepíníro mípáwípa sa níwepíníro dáfíyo nání anjíní éf yífríxíni. ¹⁸ Ámá aiwá omínjyo yarígáfáyí ení arfá e níwírná ámí iyfá meaaníro nání anj e nání mupa sa dáfíyo nání éf yífríxíni. ¹⁹ Íná apíxí niaíwí agwí egííwa tñí síní niaíwí amínj narígííwa tñí anjíní éf upaxí mimónínjagí nání aweyí! Aríge nero dáfíyo nání anjíní éf yípírfárfaní? Oweoi. ²⁰ Anjíní éf mupaxí neaimóníniginí Góríxomí ríxínj re urífríxíni, 'Íná imínj mírípa éwíniginí. Sabarfá ení mimónípa éwíniginí.' urífríxíni. ²¹ Ayí rípi nání seararínjíní. Góríxo xwá ímíxírí anjína ímíxírí enje dání ámá xeanínj nímogá bagíá aiwí sípí sealkáríño njwá imóníje xwírfá íkíxéáná xeanínj rfá tñj seáímeanfárfaní. Xeanínj íná imónínfá rípi tñí ámí wí xíxení imónínfá meníní. ²² Góríxo xeanínj imónínfá apí nání 'Anjíní pñí owíárfaní.' míyáiwíárfaní nerí sínjwíríyí, ámá wíyo yeáyí uyímíxemeapaxímaní. Ámá xfo eyíróárfínj enjagí nání xeanínj apí nání 'Anjíní anípa oimóníní.' rínfárfaní. ²³ Íná ámá wí 'Sínjwí wínípoiyí. Yeáyí neayímíxemeanfá nání aríowayá xwá píaxíyo dání iwíaronfoiyí ríarínjwá ríworíní.' re searánárfaní, wí 'Jííworíní.' searánárfaní, arfá mívípa éfríxíni. ²⁴ Ayí rípi nání seararínjíní. Ámá wa níwíápnímeáro 'Oxí apíxí Góríxo eyíróárfínjyo yapí wíwápíyípaxí rfá imóníní?' níyáiwíro yapí wíwápíyaníro nání wí 'Kíraisoi, aríowayá xwá píaxíyo dání iwíaronfoiyí rarígífo, ayí nioníníni.' ríro wí 'Wíá rókíamoarínjóníníni.' ríro nero emímí xwé ámá sínjwí níwínarígífápi ero ayá ríwamónípaxí bí ero epírfárfaní. ²⁵ Píránínjf arfá mónípoiyí. Amípí ríwéná imónínfápi nání ríxa áwanj seararínjagí yapí seaiwápíyípírfíxíni nání dínj nímoroi éfríxíni. ²⁶ Nioní ríxa píránínjf áwanj searfá enjagí nání ámá wí 'Árfá époiyí. O ámá nání dínj meanje jíamí njweaní.' searána soyíne arfá níwíro mupa éfríxíni. Wí 'Árfá époiyí. O anjño ná íníní yumí njweaní.' searána arfá mívípa éfríxíni. ²⁷ Ámá imónínjóní níweapírfá ápíanjwí nerfá anj íkwírónínjf níminí wíá ókíarínjpa nioní ení wíá nókíá weapímífa enjagí nání ámá wí 'O yumí e njweaní.' searánáyí, arfá mívípa éfríxíni." nuríni ²⁸ awa re oyáiwípoiyíníni, "Nioní weapímífaé nání ámá áwanj wí rípaxí meníní. Ámá nñí sínjwí nanípírfárfaní." oyáiwípoiyíníni ewayí íkaxí rípi urínjíniginí, "Nanjwí píyí wene apurí obaxí pénarínjíníni." urínjíniginí.

Ámá imóníño weapínfápi náníníni.

²⁹ Ámí re urínjíniginí, "E nerí aí xeanínj apí nñí ríxa níseáímeámáná enjáná apaxí mé sogwí sfá yíníni emá wíá mónípa erí sínjf anjínámí dání exweánowírí erí amípí enj eánínj anjínámí enjyí úpíyíníni erí ríxa nemáná enjáná ³⁰ nioní ekíyínjínjíní nígá níweapírfí ámá níyoní sínjání wimónáná ámá gwí arí arí nñí ámá imónínjóní níkíníni gí enj eánínj tñí anj pírfíyo dání agwí tñí weapírinjagí sínjwí nñaníróná njwí eapírfárfaní. ³¹ E yarfná pékákí aga enj tñí rínfagí nioní gí anjínajowa ámá oxí apíxí Góríxo eyíróárfínjyí xwá ríri nírimíní amí gímí njweagáfáyo wírímeapírfí uowárfímírfaní.

Ewayí íkaxí íkífa pikína náníníni.

³² "Soyíne ewayí íkaxí íkífa pikína nání rínjínjíní nání dínj nímoroi níjfa imónípoiyí. Íkífa pikína mímínjwí neánowímaná ámí ínígí síxí níníni ríxa mínj ínaná, 'Ríxa xwíogwírfaní?' yáiwíarígírfaní. ³³ Sínjwí e níwíníro yáiwíarígífápa nioní seararínjagí nñí imónínjagí níwínírná re yáiwírfíxíni, 'O níweapíní nání ríxa fíwí énínjf rírónapíní? Oyíní.' yáiwírfíxíni. ³⁴ Nepa seararínjíní. Ámá ríná njweagáfáyíne wíyíne síní mípé njweanáná amípí nioní seararínjagí nímónínfárfaní. ³⁵ Anjína tñí xwíárfí tñí anípa imónínfá enjagí aiwí xwíyífá nioníyá wí surfíma imónínfámaní.

"Nioní weapímífáyi nání ámá wo níjfámaní." urínj náníníni.

³⁶ "Nioní ámí gíní gíná níweapímífa náníyí ámá nñí aiwí wo níjfa mimóníní. Anjínají aiwí nioní aiwí níjfa mimónínjwíní. Sa gí áponí níjfárfaní. ³⁷ Ámá imónínjóní ámí weapáná ámá Nowao tñjíná yagífápa axípi yarínjagífa wínímfárfaní. ³⁸ Ínígí waxí síní níróga mívíápnímeapa enjáná ayí sfá Nowao spíxíyo páwíne náníni re néra ugíawíxíni. 'Góríxo ínígí waxí tñí xwírfá wí nealkíxenfámaní.' níyáiwíro aiwá nro ínígí nro néra nuro apíxí níjwírára uro nímeáa uro néra núísáná ³⁹ 'Pí pí neáímeanfárfaní?' míyáiwí néra warfná ínígí waxí nímarómí uníniginí. Ámá imónínjóní ámí níweapírfá ámá maíwí axípi e néra warínjagífa wímeámírfaní. ⁴⁰ Sfá nioní weapímífáyími ámá waú, aiwá omínjyo yarígííwaú gí anjínajowa wíomí níwírímeáro aí wíomí e wárfírfárfaní. ⁴¹ Apíxí wípaú ení pírawá yuní íkíxémí yarfná

wíłmı nıwırimearo wíłmı e wáripıfárinı. ⁴² Ayınanı soyfne awınıñıñ ıñwearfını. Dıxf Ámınáonı bımá nanı soyfne majá imónıñagfa nanı dıñı tını ıñwearıxını. ⁴³ Ewayf ikaxf rıpi nanı enı dıñı mópoyı. Ámá wo, anı xıáwo ‘fıwı meaarıño sfá rıyımı rına bınrıfenıño?’ nıyaiwırı sıñwırıyıf, awı nıñwearfına xe nıkwırı opáwinırı sıñwıf wınımınırı enımanı. ⁴⁴ Ámá imónıñáonı weapımáıyı nanı enı soyfne sını majá enagfa nanı awınıñıñ ıñwearıxını.” urıñınıgını.

Ewayf ikaxf bosıwo nánırını.

⁴⁵ Jisaso ewayf ikaxf ámı bı urımınırı nanı yarınıf re wınıñınıgını, “Omıñıf wıarınıyıf wo xegf bosoyá manıf arıfá nıwırı dıñıf nenwıperı nerfınáyıf arıge imónını? O re imónını. O omıñıf rıpi nanı bosıwo oimónırı xegf boso rıpeanorını. O xegf bosoyá omıñıf wıarıgıfáyo umeırıf aıwá yanıf umeırıf yarınorını. ⁴⁶ Boso amı dánı nıbırı xegf bosıwo rıpeano xámı yagıpa axıfıf pıránıñıf yarınagıf nıwınırınáyıf, bosıwo yayf owınını. ⁴⁷ Nepa seararınını. O pıránıñıf yarınagıf nıwınırınáyıf, xegf omıñıf nını enı mená nanı rıpeanfárinı. ⁴⁸ E nerıf aıwıf bosıwıf axo ‘Gf boso yapapfını bınrımenıñoı.’ nıyaiwırı ⁴⁹ xegf omıñıf anıf wıarıgıfáwamı iwanıf nıméperıf ámá papıkıf yarıgıfá wa tınıf inıgıf nıro aıwá nıro nıra nurfına ⁵⁰ ‘Boso sfá rıyımıf nıbırımenıñoı.’ nıyaiwırı yarınıyıf wıyımıf, sfá xfo bınrıyımıf majá nımónırıf yarınıyımıf boso rıxa nırémonaprıf re wınfárinı. ⁵¹ Omıf mıñıf nıwákwırıf ámá nanıf ero sıpıf ero yarıgıfáyıf tınıf e wárinfárinı. E rınıñıf xwé wınarfına ıwıf earo magıf ırónıro epıfıferını.” Jisaso ewayf xwıyıfá e urıñınıgını.

25

Ewayf ikaxf apıxf apıyá wé wúkaú nánırını.

¹ Jisaso ewayf xwıyıfá re urıñınıgını, “Ámá ‘Gorıxo xfo xegf xwıoxıyo mımeámıf nerıf oneameñweanı.’ yaiwıfáyıf apıxf apıyá wé wúkaú rıwánıñıf imónıñoı. İwa ‘Negf ámá o xegf apıxf sıñıf meanımıf nıwırımıaumıf bınrıñoı.’ rınıfagıf arıfá nıwıro óf e oneairımeáronırıf wıgıf ramıxf xıxegfınıf nımıxáromıf nuro óf e wenıñıf nero ıñwearfıwarını. ² Apıxf wé ná wınıf iwa majımajáf ikárinıgıfıwarını. Wé wúúmıf dánıf wıwa dıñıf pıránıñıf mogfıwarını. ³ Majımajáf ikárinıfıwa ramıxf nımáxırınaf pıurf sıxf enıf xıxegfınıf máxırıgıfıwarını. ⁴ Dıñıf pıránıñıf mófıwa ramıxf nımáxırınaf pıurf sıxf enıf xıxegfınıf máxırıgıfıwarını. ⁵ İwa wenıñıf nerıf ıñwearfınáf apıxf sıñıf meano sınıf sfá órıpınıf yarınaf iwa sfá nıowáf nero rıxa sfá wenfáná ⁶ rıxa árıwegf imónánáf rfáıwáf re rınıñınıgınıf, ‘Wenıñıf époyıf. Apıxf sıñıf meáo rıxa wıro barını. Seyfne óf e wırıménapıfıyıf.’ rınıfagıf arıfá nıwıro ⁷ apıxf apıyá nıwanıf nıwıáfınımearo ramıxf ápıáfıf xwé owenırıf fáf nıkınımıxımáná ⁸ majáf ikárinıfıwa wıgıf pıurf yeáyıf nerıf ramıxf supárarınagıf nıwınıro dıñıf pıránıñıf mófıwamıf re urıgıfawıxınıf, ‘Negf ramıxf supárinımınırıf yarınagıf nánıf sewayfne pıurf bıf neapıfıyıf.’ urıfagfa aıwıf ⁹ iwa re urıgıfawıxınıf, ‘Oweoıf, pıurf newanáyáf ramıxf sewayfneyáf tınıf newanáyáf tınıf xıxenıf mımónınıf. Newanáyáf enıf supárinıgınıf. Sewayfne nuro segf enıf sıtıwáf anıyfo ámá pıurf bıf yarıgıfáyo bıf époyıf.’ urıfagfa ¹⁰ majımajáf ikárinıfıwa pıurf bıf yanıro nánıf úánáf ámá apıxf sıñıf meáo nıbırıf apıyáf wıwa pıránıñıf nımıxınıf wenıñıf nero ıñwearfıwa o tınıf nerımeánımıf anıf aıwáf apıxf meanıf nánıf imıxárfıf nánıf nuro anıyfo páwıánáf ówanıf yárinıñınıgınıf. ¹¹ Ówanıf rıxa nıyárinımánáf enánáf apıyáf pıurf bıf yanıro úfıwa nıbıro bıarıwámıf dánıf re urıgıfawıxınıf, ‘Ámınáoxınıf, Ámınáoxınıf, newanéf ówanıf neafkwıomeaf.’ urıfagfa aıf ¹² o re urıñınıgınıf, ‘Nıonıf nepa seararınınıf. Nıonıf sewayfnef nánıf majfonırınıf.’ urıñınıgınıf.” Jisaso ewayf xwıyıfá e nurırıf ¹³ re urıñınıgınıf, “Sfáf nıonıf weapımáıyıf soyfnef majáf enagıf nánıf pıránıñıf wenıñıf nero awınıñıñ ıñwearıxınıf.

Ewayf ikaxf omıñıf wıarıgıfáf wáu wo nánırını.

¹⁴ “Aıf rıpi nanı ‘Awinıñıf ıñwearıxınıf.’ seararınınıf. Nıonıf ámıf nıweapırınaf ámá nıonıf nıxfdarıgıfáyo wıgıf nııarıgıfápıf xıxenıf wıımıfáf enagıf nánıf nıonıf ámá amıpıf mımúrónıñıf rónıñıf imónınıñıf. O xegf anıf wıyo urfnaumınırıf nerfınaf ámá xınáfıwánıñıf nımónıro omıñıf wıarıgıfáwamıf ‘Eınıf.’ nurırıf xegf ıyáf fáf nıgwf amıpıf pıránıñıf umeıfıfıf nanıf yanıf nıwırınaf ¹⁵ omıñıf xıxenıf epaxowa enagıf nıwınırıf womıf nıgwf K5,000 mınıf wırıf womıf K2,000 mınıf wırıf womıf K1,000 mınıf wırıf nemo anıf wıyo urfnaumınırıf urıñınıgınıf. ¹⁶ Nıgwf K5,000 wıo apaxıf méf nurıf nıgwf apıf tınıf omıñıf nerfınaf sayáf nımıxırıf ámıf K5,000 bıf sayáf imıxınıñınıgınıf. ¹⁷ Nıgwf K2,000 wıo enıf nıgwf apıf tınıf omıñıf nerfınaf ámıf K2,000 bıf sayáf imıxınıñınıgınıf. ¹⁸ E nerıf aıf nıgwf K1,000 wıo nıgwf apıf nımeámıf nurıf mınıñwıf nırpımánáf mıraxwoyáf nıgwf pınıf e tıñınıgınıf. ¹⁹ Mıraxwo anıf wıyo urfnaumınırıf wago neméısánáf ámıf nıbırıf ‘Gf nıgwf rıxa sayáf nımıxa ugıfárfanıf? Sıñwıf owınımınıf.’ nıyaiwırıf ‘Gf omıñıf nııarıgıfáf nıgwf wınáfıwa obıfıyıf.’ ránáf ²⁰ ámá nıgwf K5,000 wıño nıgwf xfo wınıfıf tınıf nıgwf K5,000 xfo sayáf imıxınıfıf tınıf nımeámıf nıbırıf sıwáf nıwırıf re

urijinigini, 'Miraxwe, joxi xámi K5,000 niapinjipi ámi nioni sayá nimixirfina K5,000 ámi bi imixinjá rípi síjwí wínei.' uríagi ²¹ miraxwo re urijinigini, 'Gí omíñj níiaríñoxini, joxi omíñj níirfina aníñj miní nanj níiaríñoxini, joxi awíaxí éfrini. Omíñj onímiá nioni siapinjápi joxi aníñj miní píraníñj níiñj enagi náni gí amípi obaxíyo merfa náni "Bosíwoxini" níririri oríípeámini. Joxi níwíapiri nioni tñi nawini níñwearfina yayí nioni ninaríñpa axípi yayí osinini.' urijinigini. ²² Ámá nígwí K2,000 wíño níbiri re urijinigini, 'Miraxwe, joxi K2,000 niapinjipi nioni sayá nimixirfina K2,000 ámi bi rípi xiríñá rípi síjwí wínei.' uríagi ²³ miraxwo re urijinigini, 'Gí omíñj níiaríñoxini, joxi omíñj níirfina aníñj miní nanj níiaríñoxini, joxi awíaxí éfrini. Omíñj onímiá nioni siapinjápi joxi aníñj miní píraníñj níiñj enagi náni gí amípi obaxíyo merfa náni "Bosíwoxini" níririri oríípeámini. Joxi níwíapiri nioni tñi nawini níñwearfina yayí nioni ninaríñpa axípi yayí osinini.' urijinigini. ²⁴ Ámá nígwí K1,000 wíño níbiri re urijinigini, 'Miraxwe, joxi arfá ríá wé raríñoxirini. Aiwá joxi jíwaníñoxi íwá muríñe miri íwí mímó ene miri yaríñoxi enagi náni ²⁵ nioni wáyí neri nígwí K1,000 joxi niapinjipi nímeámi nuri xwíá weyárinjáriní. Síjwí wínei. Díxi nígwípi rípirini.' uríagi ²⁶ miraxwo re urijinigini, 'Gí omíñj níiaríñj ríwí síwíá yíñj roxini, joxi sípini enfrini. Joxi "Xewaníño íwá muríñe miri íwí mímó ene miri yaríñoxini." níniawiri náni ²⁷ nígwí nioni siapinjápi pí náni nígwí aníyo mítípa enfrini. E nítiri síjwíríyí, nígwí api tñi ámi bi seáyí e íkwíaríníñá meáminí éarini.' nuri ²⁸ wami re urijinigini, 'Nígwí K1,000 xiríñomi nurápiro K10,000 xiríñomi mñi wípoyi. ²⁹ Ayí rípi náni seararíñini. Ámá gíyí gíyí nioni wíñápi píraníñj mímepe neri kíkíá nerfínáyí api ái nurápmífarini. ³⁰ Omíñj níiaríñj sípíomi íá níxero sfá yiníñj bíaríwáminí moaipoyi. Sfá yiníñeyí ríñíñj ayíkwí míwinípa ená enagi náni ámá ñwí earo magí íroníro epírférini.'" Jisaso ewayí xwíyíá e urijinigini.

Ámá níyoní mí ómómíxímf wíñfápi náni uríñj nánirini.

³¹ Ámi re urijinigini, "Ámá imóníñáoni míxí ináyí nimóniri níknínmáná gí aníñajowa tñi nawini xíxíeáníñj niga níweapírane íkwíanjwí ámáyo mí ómómíxímf emífanami éf ñweááná ³² ámá gwí wíri wíri nñi gí símímaníñmíni awí eaáripírfáriní. Awí eaáraná nioni ámá sípísipí mearígíáwa sípísipí tñi memé tñi neyíroo sípísipí mídání memé mídání wáranígíápa ámáyo axípi e neyíroo mídámídání níwárinfina ³³ sípísipí wé náúmíni wárirí memé onamíñúmíni wárirí emífarini. ³⁴ E nemáná míxí ináyoni wé náúmíni níñweagíáyo re urímífarini, 'Ámá gí ápo píraníñj seaimíxííyíne níwíapíro oyá xwíoxíyo ñweapoyi. Anj o xwíarí imíxíri aníña imíxíri ene dání seýíne náni wé roáññe níwíapíro ñweapoyi. ³⁵ Ayí rípi náni seararíñini. Nioni agwí níaríñá seýíne aiwá bi niapagífarini. Iníí gí náni nínaná iníí gí bi niapagífarini. Nioni anj mídáñoni enáná seýíne níñipemeámi wagífarini. ³⁶ Iyá mayoni enáná bi nípáragífarini. Símíxí yaríñá seýíne níbiri nímenñweagífarini. Gwí aníyo ñweanáná seýíne xwíyíá níñwénapagífarini.' urímífarini. ³⁷ E uráná ámá wé rónígíáyí re níripírfáriní, 'Ámínáoxini, gíná agwí náni yaríñá síjwí níranírane aiwá siapagwáriní? Gíná iníí gí náni sínáná iníí gí siapagwáriní? ³⁸ Gíná joxi anj mídáñoxíñíñj imóníñáni níñipemeámi wagwáriní? Gíná iyá mayoxi emearíñagi níranírane iyá ríparagwáriní? ³⁹ Gíná joxi símíxí yaríñagi nímenñweagwáriní? Gíná gwí aníyo ñweanáná xwíyíá ríñwénapagwáriní? níraná ⁴⁰ míxí ináyoni re urímífarini, 'Nepa seararíñini, "Seýíne ámá nioni gí imónígíá tíyo sípi apíami aiwí arírá níwíri e níwírináyí ayí nioníñíñj níagfawíxini." seararíñini.' urímífarini. ⁴¹ E nurímáná wé onamíñúmíni níñweagíáyo re urímífarini, 'Goríxo náni ramíxíñígíáyíne píni níniwíarími nuro ríá aníñj wearíñj xífo obo tñi aníñají xfómi íwí wíkaríngíáwa tñi náni imíxáriníñími náni úpoyi. ⁴² Ayí rípi náni seararíñini. Nioni agwí náni yaríñá seýíne aiwá bi mñiapiagífarini. Iníí gí náni nínaná bi mñiapiagífarini. ⁴³ Anj mídáñoni enáná níñipemeámi wagífamaní. Iyá mayoni emearíñá iyá bi mñipáragífarini. Símíxí wejáná mñiménñweagífarini. Gwí aníyo ñweanáná xwíyíá mñiñwénapagífarini.' uráná ⁴⁴ wíwaníñyí re níripírfáriní, 'Ámínáoxi gíná joxi agwí náni erí iníí gí náni sínirí anj mídáñoxi imóniri iyá mayoxi erí símíxí werí gwí aníyo ñwearí yaríñagi nene síjwí níranírane arírá mñisipa yagwáriní? níraná ⁴⁵ ayo re urímífarini, 'Nepa seararíñini. Seýíne ámá nioni gí imónígíá tíyo sípi apíami aiwí arírá mñiwa nerfínáyí ayí nioni eníñíñj níagfawíxini.' uráná ⁴⁶ ayí ríñíñj aníñj wíñne náni upírfáriní. E neri ái wé rónígíáyí dñj níyímíñípi tígíáyí ñweapírfé náni upírfáriní." urijinigini.

¹ Jisaso xwiyá api nîpîni nurîsána xegí wîepîsarîñowami re urîñîñigîni, ² “Soyîné nijîrîni. Rîxa sfá wîyaú óráná sfá Gorîxoyá anîñajo negí arîowami mîpîki múronîyi — Enîná sfá ayi Judayo Isipîyî mîxî ináyo fá xenjwîrîrîñáná Gorîxo nîaiwî xáminî nîyoni opîkimîñîrî anîñajî oyáo urowárîñî aiwî Judayî o ñwî ikaxî urîñîpî tîni xîxenî nero bisîkerfá yisî mayî úrapî nimîxîro nîñîro sipîsipî miá nîpîkiro ówanîyo ragí xópé yárfa enagî nânî anîñajo ayo múronîñigîni. Ayîñânî xwiogwî o o pwéáná sipîsipî miá nîpîkiro bisîkerfá yisî mayî úrapî nimîxîro narîgîrîni. “Sfá ayi imónáná wa áamá imónîñáoni fá nîñîxero émayî íkíayo oyekwîroárfîpoyîñîrî mîni nîwîpîráoi.” urîñîñigîni. ³ Iná apaxîpánîñî imónîgîfá xwéowa tîni Judayî wigí ámináowa tîni awa nerîmeánîro anî apaxîpánîñî imónîgîfawami seáyî e imónîño, xegí yofí Kaiapasoyî rîñîñoyáyo awî neánîro ⁴ mekaxî re megîawîxîni, “Jisasomî pîkianîyî yumî arîge nerane fá xîranîrêwîni?” mekaxî e nîmeróná ⁵ re nîra ugîawîxîni, “None áamáyo mîxî émîxamóanîñîni. Aiwa sfá Gorîxo negí arîowami mîpîki múronîyi nânî imîxarîná fá mîxîrîpa oyaneyî.” rîñîgîawîxîni.

Jisasomî werîxî nanî bî iwayîmonî nanîrîni.

⁶ Jisaso anî Betani ñweanáná anî áamá peyîyî yago Saimonoyáyo ñweanáná ⁷ apîxî wî werîxî dîñî nanî eearîñî sîxî wá —Sîxî awá ñîgwî aga xwé ronîfwarîni. Awá nîmeámî nîbîrî o aiwá nîmîñîrî ñweanáná í omî mîñîyo iwayîmonîñigîni. ⁸ Iwayîmóagî wîepîsarîñowa sîñwî e nîwîñîro ímî wîkî dîñî nîwîaiwîro re rîñîgîawîxîni, “Werîxî dîñî nanî eearîñî apî ñîgwî xwé ronîpî pí nânî xwîfá íkîxearîni? ⁹ Werîxî apî ñîgwî nânî bî nerane sîñwîrîyî, ñîgwî xwé nîmearîná áamá uyîpeayîyo arîrá nîwirane mîni wîpaxîrîni.” rîñîrîñagî ¹⁰ Jisaso sîñwî e nîwîñîrî re urîñîñigîni, “Í ayî nanî niarîñagî nânî pí nânî ayá wî rarîñoi? ¹¹ Ayî rîpî nânî seararîñîni, ‘Áamá uyîpeayî soyîné tîni íñíná ñweapîrîfá enagî nânî rîwéná aí arîrá wîpaxîrîni. E nerî aí nîonî íñíná soyîné tîni ñweámîfámani.’ seararîñîni. ¹² Í werîxî apî nîonî nîñîwayîmorîná ayî xwíá nîweyîfîrî nânî íwamóyo nîmîxarîni. ¹³ Nepa seararîñîni. Xwíá rîrî nîrîmîni amî gîmî xwîyá nîonî nânî yayî seainarîñîpî wá nemero nurîmerîná apîxî rî nîonî werîxî dîñî nanî eearîñî rîpî nîwayîmófpî nânî enî repîyî wíáná ‘Jisasomî apîxî wî e iyî renîñigîni?’ yaiwîpîrîfîrîni.” urîñîñigîni.

Judasó ñîgwî meámîñîrî mîyî urîñî nanîrîni.

¹⁴ E uráná Isikariotî dîñî Judaso apaxîpánîñî imónîgîfá xwéowa tîñî e nânî nurî ¹⁵ re urîñîñigîni, “Nîonî Jisaso nânî mîyî searánáyî soyîné ‘Omî pí wianîfîwîni.’ seaimónarîni?” urîfagî ñîgwî sîrîpá 30 íayo nîroaro re urîgîawîxîni, “Rîpî siapanîfîwîni.” uráná ¹⁶ o e dîni “Xegîpî ñweanáná pasá umemî nânî sîñwî owîñaxîfîmemîni.” nîyaiwîrî e enîñigîni.

Wîepîsarîñowa tîni aiwá Anîñajo Múronîyi nânî ñîgîfá nanîrîni.

¹⁷ Sfá íwamóyo Judayî bisîkerfá yisî mayî úrapî nimîxîro narîgîfáyî íwamíoyî imónáná wîepîsarîñowa Jisasomî nîbîro re urîgîawîxîni, “Ge nurane aiwá Anîñajo Neamúronîyîmî nânî yeaanarîñwápi joxî tîni nânî imîxanîrêwîni?” urîfagî ¹⁸ o wîepîsarîñîyî wauîmî re urîñîñigîni, “Awagwî Jerusaremî nânî nuri áamá nîonî eearîñîámî nîwîmearîná re urîpîyî, ‘Yegí yearéwapîyarîño re rîñoi, ‘Nîonî xeanîñî nîpîrî anîwî ayorîni. Gí wîepîsarîñowa tîni joxîyá anîyo aiwá Anîñajo negí arîowami mîpîki wíarî Múronîyi nânî nanîfîwîni.’ rîñoi.’ urîpîyî.” urowárîfagî ¹⁹ wîepîsarîñowáu nuri Jisaso urîfápa axîpî neri sfá Anîñajo Múronîyi nânî sipîsipî miá wo nîpîkîrî rîyamî egîsîxîni. ²⁰ Sfápi tîni Jisaso xegí wîepîsarîñî wé wúkaú síkwî wáu tîni nîbîro íkwîañwîyo éfî nîñwéaro ²¹ aiwá awáu nimîxîrî tîpî nîñîroná o re urîñîñigîni, “Nepa seararîñîni. Soyîné woxî nîonî nânî mîyî nurîrîni.” urîfagî ²² awa dîñî ríá uxéagî wo wo re nura ugîawîxîni, “Ámináoxîni, nîonî nânî mîrarîñîni. Nîonî nânî mîrarîñîni.” nura úagî ²³ o re urîñîñigîni, “Múyo nîonî tîni axíná eagwîarîgwífo mîyî nurîñorîni. ²⁴ Áamá imónîñáoni rîfawamîñî neánîrî rîñîñîpa xîxenî nîpîrî aiwî áamá nîonî nânî mîyî nurîrî pasá nîmeno Gorîxo xeanîñî ríá tîñî wînfá enagî nânî aweyî. Xînáí omî mîxîrîpa nerî sîñwîrîyî, rîñîñî Gorîxo wînfápi wîñîmîñîrî enî menagî nânî nanî imónîmîñîrî enîrîni.” urîfagî ²⁵ Judaso, mîyî urîño re urîñîñigîni, “Nîrêwapîyarîñoxîni, ‘Aga nîonîmanî.’ nîmónarîni.” urîfagî Jisaso re urîñîñigîni, “Jîwanîñoxî aí nîrarîñîni.” urîñîñigîni.

“Rîpî gî warárîni. Gî ragîrîni.” urîñî nanîrîni.

²⁶ Jisaso awa sîni aiwá nîñîroná bisîkerfá bî nîmearî apî nânî Gorîxomî yayî nîwirî kwîkwîrîmî nerî wîepîsarîñowami mîni nîwirî re urîñîñigîni, “Rîpî ayî gî warárîni. Nîñîrápiro nîpoyî.” nurîrî ²⁷⁻²⁸ kapixî inîgî wainî íñîñwá nîmearî Gorîxomî yayî nîwîmáná awami mîni nîwirî re urîñîñigîni, “Noyînéni rîwá nîpoyî. Ayî rîpî nânî seararîñîni. Nîonî áamá nîni nânî nîpîkîfáná ragî nîonîyá xwíayo pwarîñagî nîwîñîrîná

re yaiwipíráoi, ‘Xwiyá síñf réroáñfípi ríxa yoxáññf yípámoñoi. Nene fíwí yaríñwápi yokwarímí neaiiní nání ríá enoi?’ yaiwipíráoi. ²⁹ E nerí aí re seararíñí, ‘Nioní re dántí iniigí wainí ámí wí mání néra núisáná gí ápo xfo xegí xwioxíyo míméámí niseairí seameñweaníe dántí ámí nioní tñní nawíní ananí naníwáríñí.’ seararíñí. ³⁰ soní Goríxomí yayí umeaníro nírímowa nípeyearo dífí Oripipámí nání yigíawixíñí.

Pitao “Nisiepisamoárimí éf umíméíñí.” uríñf náníñíñí.

³¹ Jisaso wiepísaríñowamí re uríññigíñí, “Sfá ríyímí soyíné noyínéñí níniepísamoárimí upíráoi. Ríwamíñf neáníñí ewayí xwiyá soyíné nání re ríníñfípi, ‘Goríxoní sipísipí xiáwomí píkioreawaráná sipísipí amí amí umíníáríñí.’ ríníñfípi xíxení imóníñí nání nioní níniepísamoárimí éf upíráoi. ³² Nioní nínípiñíro aí nioní Goríxoyá dñíño dántí níwíápníñímeámáná Garirí píropenísíyo nání xámí yímíáríñí.” uríñfí aí ³³ Pitao re uríññigíñí, “Ámá wa nowaní nísiepísamoárimí úagíá aiwí nioní wí nísiepísamoárimí éf umíméíñí.” uríñfí ³⁴ Jisaso re uríññigíñí, “Nepa ríraríñíñí. Sfá ríyímí áñíwegíñí karíkarí síñí rfaiwá míraráñá joxí nioní nání rípiáú rípi re nurííñíñí, ‘Nioní o nání majíáríñí.’ nurííñíñí.” uríñfí ³⁵ Pitao re uríññigíñí, “Nioní ení joxí tñní nínípiñíro aiwí ‘O nání nioní majíáríñí.’ wí rímíméíñí.” nurííñí wiepísaríñf wíá ení axíñíñí e nura ugíawixíñí.

Gesemani dántí Goríxomí xwiyá uríñf náníñíñí.

³⁶ Jisaso awa tñní omíñf ojikwíí Gesemaniyí ríníñe nírémoro re uríññigíñí, “Soyíné re ñweanáná nioní dae nurí Goríxomí xwiyá ríñíñf wímíñíñí.” nurííñí ³⁷ Pitaoñí tñní Sebediomí xewaxowaúmi tñní níwíríméámí nurí dñíñf ríá uxearíñagí ³⁸ awamí re uríññigíñí, “Nioní dñíñf ríá níxearíñagí nání ríxa nípepaxí niaríñí. Soyíné re níñweámáná nioní tñní nawíní awí oníweaneyí.” nurííñí ³⁹ níwáríñí bí onímíápi nurí sfímímaníñíñí nípíkinímearí Goríxomí ríxíñf nurííñí re uríññigíñí, “Gí ápoxíñí, ananí e epaxí enánáyí, xeaníñf nioní nímeaníyí kapíxí nioní nímáníñfí imóníñfíwá ananí níñítrápiñí emí níwayímoríréñíñí? Nioní e ríraríñagí aiwí dñíñf nioníyáyo míxídfí joxíyáyo xídfí.” nurííñí ⁴⁰ wiepísaríñowa wáñíe nání níbírí awa sá weñagíá níwíníñí Pitaoñí re uríññigíñí, “Soyíné nioní tñní bí onímíápi awí níñwearane nawíní mñíñweapaxí ríseaimónaríñí? ⁴¹ Soyíné dñíñf re níseaimóníñí aiwí, ‘Jisasomí pí pí wíméáagí aiwí ananí númí xídaníwáríñí.’ níseaimóníñí aiwí segí wará éf seainíñíñí. Éf míméainípa ení nání awí níñwearo Goríxomí ríxíñf re uríñfí, ‘Awamí obo yapí owíwapiyíníñí síñwí míméainípa ei.’ uríñfí.” nurííñí ⁴² amí bí nurí ríxíñf nurííñí re uríññigíñí, “Gí ápoxíñí, nioní kapíxí xeaníñf nímeaní nání imóníñfíwá mñíñpaxí imóníñfíwá, mñíñmúropaxí enánáyí, joxí símónaríñfí oimóníñí.” nurííñí ⁴³ amí níbírí weníñf éyíñf wíníññigíñí. Wiepísaríñowa síñwí sipíxípiñf wiaríñagí sá riwa weñagíá níwíníñí ⁴⁴ amí awamí pñíñí níwíáríñí bí nurí xámí xanomí ríxíñf nurííñí uríñfí axíñf amí nurííñí ⁴⁵ níbíríñí wiepísaríñowamí re uríññigíñí, “Soyíné síñí kíkííá nero sá riwoyíñí ríwenoi? Aríá reñoi? Ámá imóníñíñíñí fíwí yaríñfíyí pasá níñímero fíá níxíñfíñí ríxa iyíñíñí. ⁴⁶ Ríxa wíápníñímeápoiñí. Oweaneyí. Síñwí wíníñfí. Pasá níñmeno ríxa iwo yaparíñí.” uríññigíñí.

Jisasomí fíá xírígíá náníñíñí.

⁴⁷ Síñí e uraríñá re eníñigíñí. Judaso —O wiepísaríñfí woríñí. O ámá obaxí apaxíñfíñfí imóníñfíá xwéowa tñní Judayí mebaowa tñní urowáñfíwá, wíñf kírí tñní iwaníñfí tñní nímaxíñí Judasomí ríwíyo xídfíáwá o nípemaxíñí Jisaso tñní e rémónapíñíñíñí. ⁴⁸ E nírémonapímáná óf e dántí re uríñfí, “Nioní pasá numerí kíyí miáúnáná ayí sfímímajíóníñfí seaiaríñíñí. Soyíné ‘O Jisasoríñí?’ níyáiwíro fíá xírííñíñí.” uríñfí ⁴⁹ Jisasomí níwíméaríñá aníñí yayí “Gí níréwapiyaríñíñíñí” nurííñí kíyí miáúníñíñíñí. ⁵⁰ Kíyí miáúnáná Jisaso re uríññigíñí, “Nígí níkumíxíñíñí emearíñwíñíñí, joxí nioní nímáníñíñí baríñfípi ríxa ríníaríñíñí?” uráná awa mñíñf níbíro omí fíá xírígíawixíñí. ⁵¹ fíá xíraráñá Jisaso tñní rogíáwá wo xegí kírí reñf níñíxearí apaxíñfíñfí imóníñfí seáyí e imóníñfíyá omíñfí wíaríñomí mñíñf orómíñíñí éyíñf píñf níñmoyíñfí aríá mñíñf níwírípiarí mamówáríñíñíñí. ⁵² Aríá mñíñf níwírípiarí mamówáráná Jisaso re uríññigíñí, “Kírápá aníwámí amí síxí ikwaseáárei. Xwiyá re ríníñfípi, ‘Ámá kírí fíá nímaxíñíñíro ámá píkiaríñíro emearíñfíá gíyí gíyo wíníñfí ení kírí tñní píkipíñfíáríñí.’ ríníñfípi dñíñf rímóaríñíñí? ⁵³ Joxí dñíñf re ríyáiwíaríñíñí, ‘O xegí xanomí yaríñf níwíríñfí, xano éf umíní nání aníñají sfímíñf wínaríñfíwá fíá mñíropaxí wí e bí wí e bí miáuráñf wé wúkaú síkwí wáú iníñfípi murowárenapíñfíñíñí.’ ríyáiwíaríñíñí? ⁵⁴ Oweoi, ápo nurowárenapíñfíwá aiwí nioní apí nání yaríñf níwíríñfí, ríwamíñf nioní nání ‘E níwíro píkipíñfíáríñí.’ níñíñíñí eáníñfípi aríge xíxení imóníñíñíñí?” E nurííñí ⁵⁵ xíomí fíá xíráníro bíáyo re uríññigíñí, “Soyíné ámá fíwí xauráparíñfí womí fíá xíráníro nání yaríñfíwá kírí tñní iwaníñfí tñní fíá nímaxíñíñí

nioni fá nixiraníro ríbaríñoi? Sfá ayf ayo nioni anj rídiyowá nání mñríníñiwámí nññweámáná searéwapiyaríñagí aiwí soyfne wí fá nixiraníro egfámani. ⁵⁶ E nerí aí wíá rókiamoagfáwa nioni nání nñíro Bíkwyfo eagfápi xixení imóníní nání soyfne e niaríñoi.” uráná wíepísaríñowa nowaní omíní nñwíepísamóárímí éf ugáfawixíní.

Jisasomí xwírixí umegfá náníñíní.

⁵⁷ Jisasomí fá xírífáyí omí níméra nuro Kaiapasoyá anjfo njwí ikaxí eáníñípi mewegfáwa tñí Judayf mebaówa tñí awí eánarigfe nání níméámí warfíná ⁵⁸ Pitao “Jisasomí pí wípíréoi?” nñyáiwirí ná jfámí dání aníñaxídf nñwiera númí nurí apaxípaníñí imóníñí seáyí e imóníñoyá anj ákíñáyo nípáwírí porisowa tñí nawíní njweanáná ⁵⁹ apaxípaníñí imóníñíá xwéowa tñí Judayf mebaówa nowaní tñí omí píkipíñí nání “Sñjwí fwí wíñarogfá xwíyá omí píkipaxí imóníñíyí bñ ouxekwímópoi.” nñyáiwíro “Xwíyá omí uxekwímopaxí bñ oimóníní.” nñyáiwíro rayaríná ⁶⁰ ámá obaxí nñbayiro omíní nuxekwímoro aiwí omí ananí píkipaxí wí mimóní nñyáifásáná waú nñbírí ⁶¹ omí nuxekwímori re rígfísíxíní, “Ámá ro re ríñoríní, ‘Nioni anj rídiyowá yarígfíwá nípíñearí sfá wíyáú wíyímíní ámí mñrípaxoníñíní.’ ríñoríní.” rígfísíxíní. ⁶² E nñrímáná enjáná apaxípaníñí imóníñí seáyí e imóníño nñwíapíñímearí re uríñínígní, “Joxíñí xwíyá ríxekwímóarígfáyí nání xwíyá wí mñrípaxí rísiaríní? Síní xwíyá nñríxekwímóaríná rarígfípi, ayf pí nání raríñí?” urfagí aí ⁶³ Jisaso xwíyá bñ muríñínígní. Xwíyá bñ muraríñagí apaxípaníñí imóníñí xwéo sñjwí e nñwíníñí re uríñínígní, “Joxí nepa Kíraisoxí, ámá yeáyí neayímíxemearfá nání arfowayá xwíá piáxfyo dání iwíaronfóyí raríñwáoxí enjánáyí, nepa nñaiwí Goríxoyáoxí enjánáyí, Nwíá aníñí sñj imóníño tñj e dáníñíñí nñrírí áwaní neareí.” urfagí ⁶⁴ Jisaso re uríñínígní, “Oyí, ayf ríxa joxí raríñíní. E nerí aí re ríraríñíní, ‘Rfíwéná seyfne ámá imóníñáoní Goríxo enj sñx eáníñoyá wé náúmíní njweanagí sñjwí naníro anjñamí dání agwí tñí weapíñagí naníro epfíraríní.’ ríraríñíní.” uráná ⁶⁵ Apaxípaníñí imóníñí xwéo wíkfí nñwóníñí xewaníño xegí rapírapí yíníñú naxerí ámínáowamí re uríñínígní, “Ámá ro Goríxomí xewaxonígníñí ríxa omí ríperíñí umearíní. Ámá wíní wíní omí xwíyá uxekwímopíñí bípaxí mimóníní. Aí, o Goríxomí ríperíñí umearfíná sewaníñoyfne ríxa arfá wíoi. ⁶⁶ Soyfne dñj pí yaiwíaríñoi?” urfagí awa re urígfawixíní, “‘O rífpí ríxa nípíkipaxíñí.’ neaimónaríní.” nurímáná ⁶⁷ omí sñmímaníño reanjwí úñíro wé amímá nemáná earo nerfíná wa wé piárá nupíkákwiayiróná ⁶⁸ re urayígfawixíní, “Kíraisoxíní, dñx imóníñíáyo yeáyí uyímíxemearfá nání arfowayá xwíá piáxfyo dání iwíaronfóxíní, áwaní nñearíñí wíá nearókíamoi. Agwí iwaní go reaaríní? Iwaní go reaaríní?” urayígfawixíní.

Pitao “O nání nioni majfáríní.” uríñí náníñíní.

⁶⁹ Pitao, anj ákíñáyo iníñíwámíní njweanomí apíxí omíñí wíaríñí wí re uríñínígní, “Joxí Garírí píropenísfyo dñj Jisaso tñí emearíñí woxíñíní.” urfagí aiwí ⁷⁰ Pitao “Oweoi.” nuríñí “Jíxí raríñíyí nání nioni majfáríní.” nuríñí nurí ⁷¹ fwí ákíñá tñj e ronjáná ámí wí nñbírí omí sñjwí nñwíníñí ámá e njwíxapígfáyo re uríñínígní, “Ámá royf Nasaretí dñj Jisaso tñí emearígfáyí woríní.” urfagí aí ⁷² Pitao “Oweoi.” nuríñí “Xwíá tñ tñj e dání seararíñíní. Ámá o nání nioni majfáríní.” nurímáná enjáná ⁷³ rfíwíyo onímíapí e rówapígfáyí anjwí e nñbíro Pitaomí re urígfawixíní, “‘Xwíyá joxíyá Garírí píropenísfyo dñj rarígfápi axípi raríñagí nání joxí ayfá woxíñíní.’ neaimónaríní.” uráná ⁷⁴ o sípí ikaxí níméperí re uríñínígní, “Xwíá tñ tñj e dání re seararíñíní, ‘Nepa o nání nioni majfáríní.’ seararíñíní.” uráná re eníñíní. Karfkarí rfaiwá ríñínígní. ⁷⁵ Karfkarí rfaiwá ráná ámí pñné Jisaso urífpí “Karfkarí síní rfaiwá mñrínáná joxí bíau bñ ámá wíyo re uríñíní, ‘O nání nioni majfáríní.’ uríñíní.” urífpí dñj nñwíníñí e dání nñpeyearí njwí píyí wíñíníñínígní.

27

Jisasomí Pairato tñj e wárigfá náníñíní.

¹ Wfápi tñí apaxípaníñí imóníñíá xwéowa tñí Judayf mebaówa tñí Jisasomí nípíkipíñí nání xwíyá numearímáná ² gwí nñyiro níméámí nuro émáyí gapímaní Pairato tñj e wárigfawixíní.

Judasó gwí yaímíníñí náníñíní.

³ Judaso, Jisasomí mñyí urfo mebaówa “Jisaso xewaníño rífpí nání píkipaxí imóníñagí nání émáyí opíkípoi.” raríñagfá arfá nñwírí dñj sípí wíagí nñgwí sirípa 30 mñn wífpí ámí níméámí nurí apaxípaníñí imóníñíá xwéowamí tñí Judayf mebaóowamí tñn mñn wímíníñí nerfíná ⁴ re uríñínígní, “Nioni ámá fwí bñ méomí mñyí nuríñí nání sípí ikárínfánígní.” urfagí aí awa re urígfawixíní, “Jíwaníñoxí éfpí nání none pí nání

nearariñini? Jiwaniñoxi ikiñéini.” urágfa ⁵ Judaso nigwápi ridiyowá yarigfiwámi e emi nimoáni mo nuri xewaniño gwí yáimñiniñini.

⁶ Judaso peyeáán apaxfpaniñi imónigfa xwéowa nigwá api nimearo re rinigfawixini, “Nigwá rípi áma opikípoyinñi wiwápi enagi nani nigwá Gorixo nani aní riwámi tarigfápi tñi nawini níkwierorínayí, ayí nípikwini menini.” nñinñiro ⁷ nigwá api nani xwiýá nñiníwáwa nigwá api nimeami nuro áma midání imónigfáyí xwá weyipíwá nani xwá xegí yof Xwárfa Sixí Imixarigfáyíyápiyi rinñiñi bí egfawixini. ⁸ Nigwá áma opikípoyinñi wigfápi tñi xwá api bí éagfa nani yof Ragípiyi wíragfáriní. Agwí ení siní e nñra warinñi. ⁹ Awa e éáná xwiýá Gorixoyá wá rókiamoagí Jeremaiao nñwuriyiri ríwamíñi eaní rípi, “Awa nigwá 30 Isireriyí ‘Áma wo xegí wo nani miyí nearáná wianáwáriní.’ rinigfápi nimearo ¹⁰ xwá xegí yof Xwárfa Sixí Imixarigfáyíyápiyi rinñiñi Gorixo sekaxí nñinñi tñi xixeni bí nero mñi wigfawixini.” Xwiýá e nñinñi eanñiñi iná xixeni e imóniñiñi.

Pairato Jisasomi yaríñi wiayíñi náninñi.

¹¹ Jisasomi nimeami nuro gapímaní Pairato tñi e mearémóáná gapímano yaríñi nñwiayiríná re uríñiñini, “Joxí mñí ináyí Judayíyáoxirani?” urágí Jisaso “Joxí e rariñini.” uríñiñini. ¹² Apaxfpaniñi imónigfa xwéowa tñi Judayíyá mebaowa tñi xwiýá obaxí omíni uxekwímoaríñagfa aiwí o xwiýá xixe urípañi nimóniñi aí bí muríñiñini. ¹³ Xwiýá bí murí yaríñagi Pairato sñwí e nñwiniñi re uríñiñini, “Xwiýá obaxí ‘Joxíni ríxekwímoayarigfáyo aráa mñi wípa ríyaríñini?’ nuriñi ¹⁴ Jisaso xíomi uxekwímoarigfá bí nani aí xfo bí murí yaríñagi nñwiniñi ududí winñiñini.

Pairato Jisasomi níkwari wáriminñi eníñi náninñi.

¹⁵ Sfá Gorixo Judayo mipikí wiári múroníyi imóniñáa xwiogwí ayí ayo Judayí nuro wigí gwí ñweagfa wo nani émayí gapímanomi yaríñi wíáná o ayo yayí owimómñiñi wigí go go nani wimónariñiñi wáriagfáriní. ¹⁶ Iná wigí áma gwí ñweaní wo Barabaso ríñiño Judayí nñi yof oya níjfa imónigfáriní. ¹⁷ Ayinani áma sipí ayí gapímaní Pairato tñi e awí éánána o re uríñiñini, “Nioní go seawárimñiñi? Barabaso seawárimñiñiñi? Jisaso, áma Kiraisoyí rarigfo seawárimñiñiñi?” uríñiñini. ¹⁸ Ayí rípi nani e uríñiñini. O níjfaríni. Apaxfpaniñi imónigfa xwéowa Jisasomi sipí dñí nñwíaiwiro nani xfo tñi e wárfá nani o níjfaríni. ¹⁹ Rípi nani ení “Jisaso seawárimñiñiñi?” uríñiñini. O íkwianíwí xwírxí mearíñinami éf ñweanána xiepí Jisaso nani xwiýá re urowárenapiñiñi, “Árñiwiyimí áma o nani oriñá nñwiniñá dñí rfa níxéiniñi. Ayinani áma wé róníñi omí sipí wí mñi wimñiñiñi.” urowárfí enagi o áma e epíroyí egfáyo “Jisaso seawárimñiñiñi?” uríñiñini. ²⁰ E urágí aiwí wá móniñiñi apaxfpaniñi imónigfa xwéowa tñi Judayíyá mebaowa tñi áma oxí apíxí aiwá api nani epíroyí egfáyo re uriméfa enagi nani, “‘Barabaso mñi neawárit.’ uríro ‘Jisasomi opikípoyí.’ uríro éríxini.” uriméfa enagi nani ²¹ gapímano áma e epíroyí egfáyo “Áma rowaú gfmñi go seawárimñiñi?” uráná ayí re urigfawixini, “Barabaso neawárit.” urágfa ²² Pairato re uríñiñini, “Nioní Jisaso, áma Kiraisoyí rarigfómi pí wimñiñi?” urágí nñni re urigfawixini, “Omí ikiáyo seáyí e oyekwíroáripoyí.” urágfa ²³ o re uríñiñini, “Pí nani? Pí wí éf nani yekwíroárimñiñi?” urágí aiwí ayí xwamiání nura nuro re urigfawixini, “Omí oyekwíroáripoyí.” nñra waríná ²⁴ Pairato “Gí xwiýá aráa mñi nipa epíñi enagi nani ámi bí nuriñi aí naní wí imóninñimeniñi. Ríxa mñiñi epíñi xamopíraoi.” nñyaiwiri áma ayí re oyaiwípoyinñi, “O ‘Jisasomi xe oyekwíroáripoyí.’ nñiriñi aí ‘Reá mñi roánipa oemini.’ nñyaiwiri rfa yaríni?” oyaiwípoyinñi wigí sñwí anigfe dani wé wayí nñroniñi re uríñiñini, “Áma ro maní nioniyáyo dani pikipírméoi. Sewaníñiñiñi segí maníyo dani pikipíraoi.” urágí ²⁵ áma nñni re urigfawixini, “Oya ragí pí eniño xe oneaxéniñi. Negí nñaiwíyo ení xe oxéniñi.” uráná ²⁶ Pairato re eníñiñini. Barabaso nñwáriní porisowami re uríñiñini, “Jisasomi síkwá ragí pñí nuyikimána ikiáyo seáyí e yekwíroáripoyí.” nuriñi mñi winñiñini.

Porisowa Jisasomi ríperíñi megfá náninñi.

²⁷ Porisowami mñi wíáná awa Jisasomi nimeami gapímaníyíyá aníyo —Aní yof Píretoriumíyi rinñiñiñi. Aní ayo nñpáwiro porisí nowamini “Ení.” nuriñi “Omí ríperíñi omépeaneyí.” nñinñi re egfawixini. ²⁸ Omí rapírapí xegí yiniñi nñwíro emí moro ámi ayí ríñi wú, mñí ináyowa yinarigfáyo dñíyí wú nimearo uyíro ²⁹ opíyá enñiñi imóniñi wíri níkwíyimána mñí ináyí amñanñiñi imóniñi mñiñi dñinarigfápa omí ení tñi mñiñi udfíkiaríro xoyíwá wíyi mñí ináyowa maxírarigfápa fá umíro nemána agwírwámíni xómiñi nñi kwíro ríperíñi numeríná re urayigfawixini, “Judayíyá mñí ináyoxini, yayí osianeyí.” nuriñi ³⁰ reaníwí nñwírayiro xoyíwáyi nurañi

minjyoyo neaayiro ³¹ rixa riperirf numearfasána rapirapf ayfá rinjü niwiriro ámi xegü nuyirimána ikfáyo seáyimi yekwiroáranitro nání níméra ugáwixini.

Jisasomi ikfáyo yekwiroárigfá nánirini.

³² Yekwiroáranitro nání anj apimi dání níméra nuróna Jisaso rixa enj meánf yarinagi niwiniro áma wo, Sairini dájf Saimonomi sekaxf re urigfawixini, “Yoxáf ripá níméami wuii.” nuriro ³³ rixa dáf wíf mífeyoanj apikwí xegf yof Gorigotaí rininjipimi —Dáf apí yof mfkf áma minj gixweá nánirini. Dáf apikwinimi nírémoro ³⁴ wa Jisaso rininjf miwinipa oeniri marisinfá yikf yarinj bi inigf wainfyo niwayimómáná nawini oimóniri kirfkirf nimeari e nero mini wiána iwamfó gfgf éána minipaxf wimóniniginini. ³⁵ Porisowa omi rixa yoxáfyo seáyí e niyekwiroárimána “Oyá rapirapf none go go meanirfeninjoi?” niriñiro áwini e nitimána sárú nemána ³⁶ éf niñwearo Jisasomi awi nimejwearo ³⁷ áma níní “O fwf apí éf nání ripikiarinjoi?” oyaiwipoyiniri ikfá wára nimearo “Áma ro Jisaso Judayfá míf ináyorini.” niriñiro rfawaminj nearo minj tñj e seáyí e pfaugfawixini. ³⁸ Jisasomi niyekwiroárinfána áma fwf mearigfíwaumi eni midimidáni yekwiroárigfawixini. ³⁹ Áma ófimi birí urí niyayirfána peayf sñjwíf niwiniro minj kirfkirf nimearo ikayf wíf numeariróna ⁴⁰ re urayigfawixini, “Re rinjoxirani? ‘Niwaniñoni anj ridiyowá yarigfíwá nipneari gí niwini sfá wiyau wiyimi ámi mirimfáriní.’ rinjoxirani? Joxí nepa niaíwí Gorixoyáoxi enánáyí, jñwaninjoxi enj niyoaárinimi wepfneí.” rayigfawixini. ⁴¹ Apaxípaninj imónigfá xwéowa tñi jñwí ikaxf eáninjpi mewegfáwa tñi Judayfá mebaowa tñi áma birí uro yayarigfáyf riperirf umeararigfáwa awa eni riperirf numero re rigfawixini, ⁴² “O ámayo ‘Nioní tñámini bána yeáyf seayimixemeámfáriní.’ uragf aí xewaniño arirá minipaxfiri. Ikfáyo dání enj niyoaárinimi wepfínánáyí, anani dñj wíkwíroanfwini. ⁴³ O Gorixomi dñj niñjwírariri re rinariñorini, ‘Nioní niaíwí Gorixoyáonirini.’ rinariñorini. Gorixo xewaxf ro nání yaf niwinirfánáyí, rixa éf oumíní. Arirá winirfeninjoriniri sñjwí winanfwini.” rigfawixini. ⁴⁴ fwf mearigfíwaumi midimidáni yekwiroárinigfíwaumi eni Jisasomi ikayf wíf numearirfána axípiní rigfisixini.

Jisaso penj nánirini.

⁴⁵ E nera núfasána enána rixa sogwí áwini e 12:00 imónána re enjiginini. Anj nímíni sfá yinariniginini. Sfá niyinarinjísána rixa 3:00 p.m. imónána ámi wfá ónjiginini. ⁴⁶ Ámi wfá ónána Jisaso xegf Xibiruyf pñé tñi rfaiwá re rinjiginini, “Eri, Eri, ramí sabakítani?” urinjipiri re niriñfána urinjiginini, “Gí Gorixoxini, gí Gorixoxini, joxí pí nání niepísamoarinini?” rfaiwá e rána ⁴⁷ áma e rówapigfáyf wí Jisaso e rfagi arfá niwiro re rinigfawixini, “Wfá rókiamoagf Irajao nání rfaiwá rfa rarini?” niriñiro ⁴⁸ ayf wíwí wo anjini nuri irikwí bi nimeari wegwfá wá tñi ayinjwí nikíroárimána inigf wainf niaf enj bi irikwípimi niwayimómána Jisaso oniniri wimixánimíniri yarfána ⁴⁹ xegf wíniyf re urigfawixini, “E mepani. Irajao niwepiniri arirá winirfeninjoi? Arirá mñwipa enirfeninjoi? Sñjwí owinaneýí.” rarfána ⁵⁰ Jisaso ámi enj tñi rfaiwá bi niriñfána xegf dñj niyámiga unjiginini. ⁵¹ Xegf dñj niyámiga uána re enjiginini. Rapirapf anj ridiyowá yarigfíwami awawá njwá Gorixoyá nání niyimároniri epanjoárininjü yoparf éde dání xegfpi naxega niwepiniri wúkaú imóniri xwáf pobonf éána sñjá xwé áwiniimi nijiga urí ⁵² áma xwáripá noxoága uána áma Gorixomi dñj wíkwíroagfá piyfíwí wegfe dání sñjé ero egfawixini. ⁵³ Piyf ayf Jisaso rixa niwiápinimeámána enána nuro Jersaremi rémóána áma obaxf ayo sñjwí winigfawixini. ⁵⁴ Porisowami seáyí e imóniño tñi porisf xfo tñi Jisasomi awi mearogfáwa tñi xwáf pobonf eri amipi e imóniri éagi niwiniro óf nikáriniro re rinigfawixini, “Áma royf neparini. Gorixomi xewaxorini.” rinigfawixini. ⁵⁵ Apíxí obaxf “Jisasomi sanj nurápa númi ouxfdaneyí.” niriñiro Gariri piropenisfyo dání bfiwa ná jfami nírómána sñjwí winigfíwa riwarini. ⁵⁶ Íwa wí Magídara dñjf Mariairini. Ámi wí Jemisomi tñi Josepomi tñi xínáí Mariaíyí rininjirini. Ámi wí Sebediomi xewaxowaumi xínáirini.

Jisasomi xwáf weyárigfá nánirini.

⁵⁷ Rixa sogwí nokepá tñi áma amipi mímúroninjf wo —O Arimatia dñjf Josepoyi rininjorini. O eni Jisaso wiefisñjyf worini. ⁵⁸ O émayf gapímanf Pairato tñj e nání nuri Jisaso piyomi xwáf weyáriminiri nání yarinj wiána Pairato porisowami “Xe omeaniri sñjwí winfpoyí.” uragfí ⁵⁹ Josepo nuri piyomi nimeari rapirapf apfá xaiwí wenjpi tñi xopixopf nírómána ⁶⁰ sñjá óf xewaniño nání rixinjyimi —Ayí áma sñi mñwenjyirini. Ayimi níméami nípawiri nitimána sñjá piará xwé wo mímegwínarf níméra nuro sñjá ófimi nípíroárimini unjiginini. ⁶¹ Magídara dñjf Mariaí tñi Mariaí wfí tñi ípaú sñjá ófí midáninje niñweámána Jisaso piyomi e tarinjagi winigfisixini.

Jisaso piyomi awi mearogfá nánirini.

⁶² Sfá Sabarfáyo nání Judayf amípí pirániní imixárarigfáyi óráná wáfí tñi apaxfpaniní imónigfá xwéowa tñi Parisiowa tñi awa gapímanf Pairato tñí e awi neánro ⁶³ Jisaso piyo nání re urigfawixini, “Ámináoixini, yaf neaíwapiyino sñi mípé ninwearíná re rinípi, ‘Sfá wiyau wiyi óráná ámi wiápnimeámfarini.’ rinípi nání dñí neainarínagi nání barínwini. ⁶⁴ Oyá wiepisarinjowa nibiro piyomi fwf nimearo pñi nítimáná ámayo re urípríxini, ‘O ríxa wiápnimeáiniginí.’ urípríxini joxi porisf wami sekaxf re uowáreí, ‘Omí xwíá weyárigfíe nání nuro awi sfá wiyau wiyimi mearópoyi.’ uowáreí.” uráná ⁶⁵ Pairato re uríniginí, “Sewaníoyíné porisf wa awi mearopfirí nání nimeámi nuro soyíné fwf mímeapa oépyiníri yarigfápa wiepisarinjowa piyomi fwf meapríxini e e nurára úpoyf.” uríagi ⁶⁶ awa nuro Jisaso xwíá weyáriníe porisowami e e nurára numáná síkf bí nimearo símimajfó nání sñá pfróninomi seáyí e ikwiárarigfawixini. Apí míwenjáná “Amá nípáwiro piyomi meáfárfani?” yaiwianfwaníro nání e egfawixini.

28

Jisaso ámi wiápnimeanf nánirini.

¹ Magídara dñí Mariaí tñi Mariaí wí tñi Sabarfá ríxa wéaná Sadéyo isfáyo ípaú Jisasoyá xwáripáyo sñwí wínaníri nání nuri ² sñi mímémopa yaríná re eníginí. Pobonf xwé wí éaná anjánf Gorixoyá wo anfnami dñi nweapíri sñá xwáripáyo óyimi pfróarigfó mímegwínárf néra nuri óyimi níwiemoárimáná sñáomi seáyí e éf nweáagi ³⁻⁴ porisf awi mearoarigfáwa anfnajo ápianwí yarínípa wíá éniñf nókirí nweaniní nítwíntro xegf rapírapf ení sñwí mímíní iní yíniníagi nítwíntro óf níkaríníro piyíní nímóníro xwíámi píérínowigfawixini.

⁵ Anfnajo sñi xwáripá tñí e nweanáná ípaú rémónapfagfí re uríniginí, “Aípagwí wáf mepaní. Nioní níjfaríní. Aípagwí Jisaso, piyomi íkfáyo yekwíroarigfómi sñwí wínaníri baríní. ⁶ O re míweníní. Xfó searínípa ríxa níwiápnimeámi úniginí. Aípagwí xfómi tígfé níbiri sñwí wínípiyi.” nuri ⁷ ámi re uríniginí “Ríxa nuri xegf wiepisarinjowami re urémeápiyi, ‘“O xwáripáyo dñi ríxa níwiápnimeámi úniginí. Arfá épiyi. O Gariri píropenísfoyo nání xámí yími soyíné e níyoaro sñwí wíníprífaríní.” urémeápiyi.’ eararíní.” uríagi ⁸ ípaú anjñi xwáripáyo pñi níwiárfmí nuríná wáf íkaríníri yaf íkaríníri néra nuri wiepisarinjowami áwanf urémeaní anjñi waríná re eníginí. ⁹ Jisaso ípaúmi níwímeari “Gf ámá aípagwí!” nuri yaf e wíáná ípaú anjwí e nuri míní xwíáyo níkwírori xegf síkwí fí níxítríná omí seáyí e umegfísixini. ¹⁰ Seáyí e uméaná o re uríniginí, “Aípagwí wáf míkárfnpaní. Sa nuri gf ámá imónigfáwami áwanf re urípiyi, ‘“Soyíné Gariri píropenísfoyo nání yírfxini.” rínoí.’ nuri re urípiyi, “Nioní e sñwí naníprífaríní.” rínoí.” urípiyi.” uríniginí.

Porisowami xwapfá eáarigfá nánirini.

¹¹ Ípaú sñi wiepisarinjowa tñí e nání waríná re eníginí. Porisf awi mearófáwa Jerusaremíyo nírémo apaxfpaniní imónigfá xwéowami wa wínáfí nípní nání repíyf wíáná ¹² awa Judayfá mebaowami awi neááíro xwíyá nímximáná porisowa áwanf murípa éríxini nígwí xwé obaxf mñi níwiro ¹³ re urigfawixini, “Amá wí yaríní seafáná re urírfxini, ‘Árfwíyimi none sá wenáná xegf wiepisinowa nibiro piyomi fwf nimeámi ugíawixini.’ urírfxini. ¹⁴ Gapímanf Pairato xwíyá apí rínariníagi arfá níwírfnáyf, o iwanf seaeantíníri samíní imíxanfá enagi nání ayá sfwí nísearorí dñí obíboxf mímopani.” uríagi ¹⁵ porisowa nígwí apí nurápiro apaxfpaniní imónigfá xwéowa uríapa axípf e yaríná pñé apí Judayf anjño rínímenípf agwí sñi rínímeariní.

Jisaso wiepisinowa tñi ámi erímeánigfá nánirini.

¹⁶ Wiepísiní wé wúkaú síkwí wo awa Gariri píropenísfoyo dñwí Jisaso urárinípmi nání níyoaro ¹⁷ omí níwíníroná seáyí e numero aiiwí wa “Jisasoríní.” yaiwiro wa “Amá ro nepa Jisasorfani?” yaiwiro yaríná ¹⁸ o anjwí e níbiri re uríniginí, “Goríxo ‘Amípi anfnami imóníri xwíárfmí imóníri enípf nání joxi apí nípní nání néf tíyoxí imónírfmí.’ nírf enagi nání ¹⁹ re seararíní, ‘Soyíné nuro ámá gwí ríxf wírf wírfmí gf wiepisarinjáyíní níwímíxa nuróná re eríni. Yoí ápo Goríxoyápmi dñi tñi xewaxoníyápmi dñi tñi kwíyípmi dñi tñi wayí umeairo ²⁰ sekaxf nioní searíní nípní xfdíprífa nání uréwapíyro eríni. Rípi ení arfá époyí. Nioní anjñi dñí seakikayómírfmí. Sfá yoparfíyimi e nání aí níseakikayóá umfárfmí.’ seararíní.” uríniginí.

Xwiyá yayí neainaríj Mako eanípírini.

Ríwamíj rípi “Xwiyá yayí neainapaxí Mako eanípíyí” ríníjírini. O Jisaso gí wípi-sarínáowa oimónípyiníri urípeanowa wo mimóníjagí aiwí Jerusaremi dání xwé niwarorí íwí síkíno enáná amípí Jisaso uréwapíyiri eri yaríná sínjwí wíníjorini. Ríwíyo dání Banabaso tñi Poro tñi émayí aníyo wá urimearíná Mako ení uxídjíjorini. Xegí yof ámi bí Joni Makoyí wírigíárini. O Jisaso ríxa nípémáná níwíápínímeámí anínamí nání nípeyimáná enáná ámi xwiogwí obaxí onímiápi nípwémáná enáná ríwamíj rípi eanírini. Romíyí ení “Jisaso Goríxomí xewaxorífaní?” níyaiwiro dínj owíkwírípyiníri amípí Jisaso Goríxoyá ení eáníjípimi dání enípí nání ríwamíj neáa ujírini.

Jono wayí numeaiá wago wá uríj nánirini.

¹ Xwiyá iwamí Goríxomí xewaxo Jisaso Kiraiso —O nene yeáyí neayimíxemeaní nání Goríxo rípeanorini. O nání xwiyá yayí seainíapaxípi rípirini. ² Eníjá Jono wayí níneameaiá wago síní mejáná xwiyá Goríxoyá wá rókíamoagí Aisaioyí ríníj Jono ná ríwíyo bíno nání Goríxo xegí xewaxomí uríj rípi ríwamíj eanínigini, “Aríá ei. Goríxoní gí xwiyá yaní wíowárimíáo joxí gí íwoxí xámí rímeaní nání urowárimíárini. O joxí nání óf simoiníárini. ³ O nuri ámá nání dínj meanje níjwearíná joxí nání ríaiwá re ríníárini, ‘Ámíná ríwíyo bíno nání segí dínj óf naníníj níwimoiro jweáírixini. Óf píraníj imoarígápaníj segí dínj píraníj nímoníro jweáírixini.’ Gí xwiyá yaní wíowárimíáo ríaiwá e ríníárini.” Goríxo e rínípa ⁴ Jono wayí níneameaiá wago ámá nání dínj meanje nírémorí wá nurímerí re uragírini, “Goríxo seyíné íwí niga warígápi yokwarímí seaiini nání segí uyíní yarígápi ríwímíni nímamoro nisaníro jweápyi. E nerínáyí, wayí seameaimíni.” uraríná ⁵ ámá obaxí Judayíyá aníyo dánjyí tñi áwini e wíj aní xwé bí xegí yof Jerusaremi dánjyí tñi Jono tñj e nání nuro wíj íwí niga warígápi nání waropáí wíáná iníjgí Jodaní rapáyo wayí umeaiagírini. ⁶ O Goríxoyá xwiyá yaní wíowárinjo aiwí seáyí e nerí wéyí menagomani. Rapírapí awíaxí yínagomani. Kamerí —Ayí osíníj imóníjírini. Kamerí fá aga iyíáníj imóníj níyínímaná areríxí agwoníjírini íriníyo níyíníri emeagorini. Aiwá ení awíaxí nagomani. Xópé tñi píkí iníjgí tñi nagorini. ⁷ O Jisaso, ríwíyo bíno nání wá nemeríná wauní xwiyá re ragírini, “Nioní ení eáníjóní aiwí ení eáníj nioníyá tñi ríwíyo bínoyá tñi xixenimani. Oyá nímúroní. Omínj wíiarígáyí ananí wíj bosoyá síkwí sú gwí wíkwéaiarígáriní. E nerí aiwí nioní símanjwíyóníj yeáyí nuríníri o aga seáyí emí nímúroníjagí nání oyá síkwí sú gwí wíkwéaipaxí meníni.” nurí ⁸ re uragírini, “Nioní wayí níseameairíná sa iníjgí tñini ígá seaeairínáriní. Ríwíyo bíno wayí níseameairíná kwíyí Goríxoyápi tñi seainíárini.” uríníjigini.

Wayí umeainí nánirini.

⁹ Jono wá uraríná Jisaso Gariri píropenísíyo xegí aní Nasaretí jweanje píní níwíárimí nuri Jonomí wímeááná iníjgí Jodaní rapáyo wayí numeairí ¹⁰ weníj éyí wíníjínigini. Jisaso iníjgíyo dání nímnímeámí yaríná anínamí dání óf iníagí kwíyí Goríxoyá xawíowíníj xó nání weaparíjagí wíníjínigini. ¹¹ Sini e wínaríná Goríxo anínamí dání Jisasomí re uraríjagí aríá wíníjínigini, “Gí íwí dínj síxí ríyínáoxí nání aga yayí seáyí e ninarini.” uraríjagí aríá níwimáná enáná ¹² Goríxoyá kwíyí Jisasomí ríxa ámá nání dínj meanje nání níméra nuri ¹³ o e jweanáná síá 40 nóra waríná Seteno —O imíóyo xíráóníj imóníjagí nání níní símanjwíyóníj wuríníjforini. O níbírí Jisaso xanoyá maní pírí owíáikíníri iwamíó wíwapíyaríjagí aí o íwí wí mé síní tñj e níjwearíná aníjají níwímearo símíj wínagíárini.

Ámá wá wá awamí “Níxídfípyi.” uríj nánirini.

¹⁴ Ríwéná Jisaso, Jono ríxa gwí jweanáná, o Gariri píropenísíyómíni nuri xwiyá yayí wíníapaxí Goríxo xó xegí xwíoxíyo nímeámí nerí píraníj umeríjweanípi nání wá nurímerí ¹⁵ repíyí re wímeníjínigini, “Ríxarini. Goríxo seyíné xwíoxíyo nímeámí nerí píraníj seamejweanípi síjání imóníni anjwí ayo enjagí nání segí íwí yarígápi ríwímíni nímamoro xwiyá yayí seainíapaxí nioní seararíná rípi dínj níkwíro jweáírixini.” nurímerí ¹⁶ ípi xegí yof Gariri ríwoníjípamí nípuríná ámá peyí nání yarígá wá Saimono tñi xogwá Adíruo tñi peyí nání ubení ípiyo mamówararíjagí níwíníri níwímearí ¹⁷ re uríníjínigini, “Agwíagwí omínj peyí nání yarígí rípi píní níwíárimí níxídfípyi. Omínj xegí bí peyí meayarígípa ámá ení axípi e meapísi oaiwapíyiminí.” uráná ¹⁸ agwíau re egísisixini. Ríxa peyí nání yarígípi píní níwíárimí núní ugísisixini. ¹⁹ Núní waríná Jisaso síní ná jíe onímiápi nuríná ámi ámá wá, Sebediomí xewaxowá Jemiso tñi xogwá

Jono t́nı ewéyo nı́ŋweámáná egí ubení peyí nánı yarıgíú arf́kínı́ŋagı yadı́rı́pınarı́ŋagı nı́wınırı́ ²⁰ rı́xa “Agwıagwı enı́ nı́xı́dı́piyı́.” uráná agwıáu xano t́nı o xegı́ áma nı́gwı́ omı́ŋı́ wı́arı́gı́á t́nı sını́ ewéyo ŋweanáná ṕnı nı́wı́arı́mı́ omı́ númı́ ugı́sı́xı́nı́.

Imfó dı́ŋf xı́xéroarı́ŋf womı́ mı́xı́ umáını́ŋf nánırı́nı́.

²¹ Jı́saso wı́rı́meárófwa t́nı nurí anı́ yof Kapaneamı́yo nı́rémoro rı́xa Sabarfá —Sfá ayı́ Judayı́ omı́ŋı́ wı́ mé kıkı́fa nero xwı́yfá Gorı́xoyá arfá wı́anı́ro nánı́ awı́ eánarı́gı́ayı́rı́nı́. Sfá ayı́ imónáná rotú anı́yo nı́páwı́ro o ámayı́ uréwapíyarı́nı́ ²² ayı́ Gorı́xoyá ŋwı́ ikaxı́ eánı́ŋı́pı́ mewegı́áwa uréwapíyarı́gı́fa muréwapíyı́ aga Gorı́xoyá ŋwı́ ikaxı́ eánı́ŋı́pı́ xı́awónı́ŋı́ rarı́ŋagı́ nı́wınırı́ro o uréwapíyarı́ŋı́pı́ nánı́ mı́ŋf sı́ŋá nı́weanı́ro yarı́nı́ ²³ ıná áma imfó dı́ŋf xı́xéroarı́ŋf wo rotú anı́yo ını́mı́ dání makı́rı́wı́ nı́morí ²⁴ xwamiánı́ re urı́ŋı́nı́gı́nı́, “Nasaretı́ dı́ŋf Jı́sasoı́ı́ imfóne pí neaimı́nırı́ barı́ŋı́nı́? ‘Xwı́rı́fa neaikı́xémı́nırı́ rfa barı́ŋı́nı́?’ nı́mónarı́nı́. Nı́onı́ nı́jı́farı́nı́. Joxı́ Gorı́xo xewaxoxı́ xfo rı́rı́pearı́oxı́rı́nı́.” uráná ²⁵ Jı́saso mı́xı́ numáınırı́ re urı́ŋı́nı́gı́nı́, “Ṕnı́ wı́areı́! Dı́ŋf xı́xéroarı́ŋı́pı́xı́nı́ nı́wáramómı́ uı́!” uráná ²⁶ imfó ámáomı́ mearı́ neaárírı́ o sı́napı́xwı́nı́ nerı́ wenjáná imfó nurf́nı́ makı́rı́wı́ nı́mómı́ unı́ŋı́nı́. ²⁷ Makı́rı́wı́ nı́mómı́ úagı́ áma nńı́ sı́ŋwı́ e nı́wınırı́ro mı́ŋf sı́ŋá nı́weanı́ro xwı́yfá nı́rı́ga nuro re rı́nı́gı́awı́xı́nı́, “Xwı́yfá apı́mı́ xı́awónı́ŋı́ nearéwapíyarı́ŋı́pı́ xegı́ bı́rı́nı́. Enı́ná arfá wı́agwámanı́. Aga sı́nı́ sı́ŋı́ aí arfá wı́arı́ŋwı́nı́. Imfó aí sekaxı́ uráná arfá wı́arı́ŋı́o.” rı́nı́gı́fa ²⁸ xwı́yfá Jı́saso épı́ nánı́ Garı́rı́ pı́ropenı́sı́yo rı́xa yanı́ amı́ amı́ nı́wéa unı́ŋı́nı́.

Sımı́xı́ obaxı́yo nanı́ imı́mı́xı́mı́ enı́f nánırı́nı́.

²⁹ Jı́saso rotú anı́yo ṕnı́ nı́wı́arı́mı́ nı́peyearı́ nurí anı́ Saimonoyá t́nı Adı́ruoyá t́nı xı́rágogwáowáı́ya anı́yo nı́páwı́ro Jemı́so t́nı xogwáo Jono t́nı enı́ nawı́nı́ páwı́áná ³⁰ Saimonomı́ xı́neagwı́ wará rfá pı́rı́ wı́arı́ŋagı́ nánı́ sá wenagı́ Jı́sasomı́ rı́xa áwanı́ urı́agı́ ³¹ o í wenı́ nánı́ nurí wéyo f́a meááná sı́mı́xı́ rı́xa ṕnı́ wı́arı́fagı́ í nı́wı́apı́nı́mearı́ rı́xa aı́wá rfá ı́yearı́ tı́nıŋı́pı́ nı́mearı́ mı́nı́ nı́wı́a unı́ŋı́nı́.

³² Rı́xa sı́fá sı́sı́sanı́ imónarı́nı́ sogwı́ rı́xa wéfmı́ enjáná áma anı́ apı́mı́ dı́ŋf sı́mı́xı́ yarı́gı́ayı́ t́nı imfó dı́ŋf xı́xéroarı́ŋı́fı́ t́nı nı́meámı́ Jı́saso t́ŋı́ e nánı́ nı́bı́ro ³³ rı́xa oxı́ apı́xı́ nı́aı́wı́ anı́ apı́mı́ dı́ŋı́fı́ anı́ Jı́saso ŋweanı́wámı́ fı́wı́ e awı́ eaárínarı́nı́ ³⁴ o áma pí pí sı́mı́xı́ yarı́gı́ayo nanı́ imı́xowarı́rı́ áma imfó sayá nı́merı́ xı́xéroarı́ŋı́yo enı́ imfó mı́xı́ umáınowarı́rı́ nerf́nı́ imfó o Gorı́xo xewaxo enagı́ nı́jı́fa imónı́ŋagı́a nánı́ mı́xı́ numáınowarı́rı́nı́ xwı́yfá wı́ orı́poyı́nırı́ sı́ŋwı́ mı́wı́nı́pa enı́ŋı́nı́.

Jı́saso Garı́rı́ pı́ropenı́sı́yo emenı́f nánırı́nı́.

³⁵ O wfá mónı́ŋı́mı́ sı́nı́ sı́fá xı́ı́wı́ yı́nı́ŋáná nı́wı́apı́nı́mearı́ nı́peyeámáná áma mı́ŋweagı́e nánı́ nurí e Gorı́xomı́ xwı́yfá rı́rı́mı́ nı́wı́rı́ ŋweanáná ³⁶ Saimono t́nı nı́kumı́xı́nırı́ emearı́gı́fawa t́nı Jı́saso sı́nı́ anı́yo mı́ŋweanı́ŋagı́ nı́wınırı́ro o nánı́ pfá néra nuro ³⁷ nı́wı́mearı́nı́ re urı́gı́awı́xı́nı́, “Oxı́ apı́xı́ nı́aı́wı́ nńı́nı́ joxı́ nánı́ pfá yanı́ro yarı́ŋı́o.” urı́agı́a ³⁸ o re urı́ŋı́nı́gı́nı́, “E nerı́ aı́wı́ anı́ wı́yo nı́onı́ xwı́yfá ‘Gorı́xo pı́arı́nı́ŋı́ seameŋweanı́ sı́ŋanı́ imónı́nı́ anı́wı́ ayorı́nı́.’ rarı́ŋapı́ wáf ourı́memı́ nánı́ owaneyı́. Xwı́yfá apı́ anı́ amı́ amı́ áwanı́ urı́mı́nırı́ bı́jarı́nı́.” nurírı́ ³⁹ Garı́rı́ pı́ropenı́sı́yo amı́ amı́ nemearı́nı́ wı́gı́ rotú anı́ iwiwámı́ nı́páwı́mearı́ wáf urı́rı́ áma imfó sayá nı́merı́ xı́xéroarı́ŋı́ t́ŋı́yo mı́xı́ umáınowarı́rı́ nerı́ e emenı́ŋı́nı́.

Peyı́yı́ t́ŋı́f womı́ nanı́ imı́xı́ŋf nánırı́nı́.

⁴⁰ Áma peyı́yı́ —Sımı́xı́ apı́ áma sı́ŋwı́ nı́wı́nı́rfá neaxı́meanı́ŋı́nı́ éf yarı́gı́apı́rı́nı́. Sımı́xı́ ayı́ t́ŋı́f wo, Jı́saso emearf́nı́, omı́ nı́wı́mearı́ sı́mı́manı́ŋı́nı́ xómı́ŋı́ nı́yıkı́wı́rı́ waunı́ rı́xı́ŋı́ nurírı́ re urı́ŋı́nı́gı́nı́, “Joxı́ nı́sımónrı́nı́yá, ananı́ pı́arı́nı́ŋı́ nı́mı́xı́paxı́rı́nı́.” urı́agı́ ⁴¹ o wá nı́wı́anı́rı́ wé feapá nı́wı́rı́ omı́ seáyı́ e nı́wı́kwı́arı́rı́ re urı́ŋı́nı́gı́nı́, “‘Nı́onı́ joxı́ nanı́ oımónı́nı́.’ nı́mónarı́nı́. Rı́xa nanı́ imóneı́.” uráná re enı́ŋı́nı́. ⁴² Peyı́yı́ rı́xa axı́nı́ yımónı́ŋı́nı́. ⁴³ Rı́xa apaxı́ mé yfmóagı́ Jı́saso apaxı́pánı́ŋı́ imónı́gı́fawa t́ŋı́f e nánı́ nı́rowarı́rı́nı́ arfá jı́yıkı́fı́ nı́onı́fı́ nánı́ áwanı́ rı́rı́ enı́ mı́nı́ wı́rı́xı́nı́.” urı́agı́ aı́wı́ ⁴⁵ o Jı́sasomı́ ṕnı́ nı́wı́arı́mı́ nurf́nı́ arf́kı́ áwanı́ rı́menı́ŋı́nı́. E éagı́ nánı́ Jı́saso áma arf́kı́ upupı́gı́ nı́pı́rı́xı́nı́rı́ anı́ bı́ bı́mı́ nurf́nı́ sı́ŋanı́ mı́rémopaxı́ nı́wı́mónı́rı́ nánı́ áma mayı́f e ŋweanáná áma amı́ amı́ dání o t́ŋı́f e nánı́ bagf́arı́nı́.

¹ Jisaso, sfá wí ríxa nóra nútsáná, o ámi anj yof Kapaneamiyo nání nuri xegf anjyo ínimí nweanáná ámá obaxf arfá re níwiro “O ámi xegf anjyo nweani.” rarínagfá arfá e níwiro níbíro ² awí neáníro nípáwiro anjyo ínimí déroro anj fwi e ení píkwpípkwf íntro yarfná o ámá ayf níyoni wáf níwirí píné repiyf wiarfná ³ ámá wa enj níni síwímí enj womí —O anj epaxomani. Omí ikwianjwíyo níkwónímí níbíro aí ⁴ ámá anj fwi e píkwpípkwf íninjagfá níwíníro anjyo nípáwiro Jisaso tñf e típaxf menjagi nání nímeámí nípeyíro anj ríwí seáyíyo dání anj sfá bí Jisaso nweane nípúyíro íkwianjwí xfo wenfnami midimídání gwí níyuráráíro gwíyo fáf níxírímáná anj sfá úpiyífe dání awayini mamówaráná ⁵ Jisaso awa xfómí díñf níwíkwíróro “O negf ámá enj síwímí enjomí ananí nanj imíxípxáfríní.” yaiwiarínagfá níwíníró omí re uríniginíni, “Iwe, joxí fwi íkáríníñf ríxa yokwarímí siaríníni.” uráná ⁶ Goríxoyá nwf íkaxf eáníñfpi mewegfá wa Jisaso uréwapíyarínfpi arfá wianíro nání e níñwearfná Jisaso enj síwímí enjomí e uríñfpi arfá níwiro ínimí díñf re nímóá ugíawixíni, ⁷ “Pí nání rfa uraríní? Nioní Goríxoníníri yokwarímí ríwíaríní? Sa Goríxoní fwi yokwarímí wíaríníro. Ámá ro Goríxomí ríperíri numeáíri rfa yaríní?” yaiwiarfná ⁸ Jisaso xegf kwíyíyo dání awa ínimí díñf e nímóá warínagfá níwíníri re uríniginíni, “Soyfné pí nání nioní nání ínimí ‘O fwi ámá yarígfápi yokwarímí wíipaxomani.’ nímóá warínjoi?” nuríri ⁹ ámi re uríniginíni, “Ámá wo fwi íkáríníñf nioní yokwarímí wííánáyf ínimí imónínjagi nání ámá woxí síñwí tñf síñwí wénípxáf meníni. E nerí aiwí nioní ámá enj níni síwímí enj womí ‘Ríxa níwíápnímeari díxí íkwianjwí nímeámí uí.’ uránáyf o nanj imónínjagi ámá níyfnéní síñwí tñf síñwí wénípxáfríní.” nuríri ¹⁰ re uríniginíni, “Níyfnéní nioní nání re yaiwípríri nání, ‘Ámá imónínjagi ananí ámá xwíá tñyo dányíyí fwi íkáríníñfpi ananí yokwarímí wíipaxoríní.’ niaiwípríri nání píráíníñf síñwí nanfpoyí.” nuríri ¹¹ enj síwímí enjomí re uríniginíni, “Nioní re ríraríníni, ‘Joxí níwíápnímeari díxí íkwianjwí nímeámí anj e nání uí.’ ríraríníni.” uráná re enjiginíni. ¹² O ríxa nanj nímóníri níwíápnímeari ámá níni síñwí anígfé dání íkwianjwí xwanjwí níkwónímí peyeañiginíni. E éáná ámá ayf sírf nípíkíníro Goríxomí seáyí e número re rígfawixíni, “Nene enjíná dání aiwí ámá wo ro yarínípa axípi re yarínjagi míwíñagwáfríní.” rígfawixíni.

Ripaíomi “Níxfdei.” uríní náníni.

¹³ Jisaso ámi anj e píní níwíáfrímí nuri ípí imanfpá tñf e nweanáná oxí apíxí niaíwí níni o tñf e nání bayarínagfá o nuréwapíya nuri ¹⁴ síní ípí imanfpámí nípurfná Arípíasomí xewaxo Ripaí —O takísí nání nígwí uráparínjoríní. O opísí anjyo éf níñwearí xegf omíní yarínjagi níwíníri re uríniginíni, “Joxí ríwíyo níxfdei.” uráná o níwíápnímeamí ríwíyo nuxfđíri nuro ¹⁵ Ripaíoyá anjyo nípáwiro Jisaso tñf xegf wíepísarínjowa tñf níñwearo aiwá níníro ámá takísí nání nígwí uráparínjagfá wa tñf (Enjíná Judayf anjyo takísí nání nígwí uráparínjagfá wa takísí nání nígwí nuráprínáyí wígf meapírfá nání nígwí seáyí e bí fwi uráparínjagi enjagi nání ámá níni awa nání xwíoxíyo dání wíkf níwóníro kíkíni níwídmóníri yagfáfríní.) Awa tñf fwi yarígfá wíníyí tñf ámá ayf obaxf Jisasomí níxfđíro nání ayf ení nawíní Jisaso tñf aiwá níníro yarfná ¹⁶ ámá Parísíyí ríníníyí wayá ámá Goríxoyá nwf íkaxf eáníñfpi mewegfá wa Jisaso ámá takísí nání nígwí uráparínjagfá wa tñf fwi yarígfá wíníyí tñf aiwá nawíní narínjagfá níwíníro xegf wíepísarínjowamí Jisaso nání re urígfawixíni, “O pí nání ámá takísí nání nígwí nearáparínjagfá awa tñf fwi yarígfá ayf tñf nawíní aiwá níro inígf níro yarínjoi? O nanj ríyaríní?” urarfná ¹⁷ Jisaso e urarínjagfá arfá níwirí ewayf xwíyá bí nuríri re uríniginíni, “Ámá símíxí mepa nerfná xwírf tñf e nání warígfámání. Símíxí tífáyí warígfáfríní. Nioní ení ámá ‘Nioní nígfí wé róníníni.’ yaiwínarígfáyí nání míbínáfríní. Ámá ‘Nioní fwi yarínáoníni.’ yaiwínarígfáyí wígf uyíni yarígfápi yokwarímí wííáná ayf wé róníní imónípríri nání bíjárníni.” uríniginíni.

“Pí nání aiwá nwfá míñweaayarínjoi?” urígfá náníni.

¹⁸ Jisaso tñf xegf wíepísarínjowa tñf aiwá nwfá bí míñweapa yarínjagfá Jono wayf numeáia warínjoyá wíepísarínjowa tñf ámá Parísíyí rínínjowa tñf aiwá nání nwfá níñwírárínayíroná Jonoyá wíepísarínjowa tñf Parísíowayá wíepísarínjagfá wa tñf nawíní nuro Jisasomí níwímearo re urígfawixíni, “Jonoyá neaíepísarínjone tñf Parísíowayá neaíepísarínjone tñf aiwá nání nwfá níwírárínayarínjwíni. Pí nání joxíyá wíepísarínjowa aiwá nwfá míñwea yarínjoi?” uráná ¹⁹ Jisaso ewayf xwíyá bí nuríri re uríniginíni, “Ámá apíxí síní níwíráró síní nweanáná oyá níkwímíxíníri emearígfáwa aiwá nwfá níxewíráríníro yarígfáfríní? Oweot, o síní awa tñf nweanáná aiwá nwfá xewírárínípxáf meníni. ²⁰ E nerí aiwí o apíxí nímeari níñweanísáná enáná ámá wí omí anfnímíxáná íná aiwá nwfá nweapírfáfríní.” nuríri xewanínjoi apíxí síní níwíráríníñf imónínjagi nání ewayf xwíyá e uríniginíni. ²¹ Ewayf xwíyá ámi bí nuríri re uríniginíni, “Ámá rapírapí enjáníñf níyíga bagfá wú axeníjagi níwíwírnírná rapírapí síní síní wayf

míróniñf wú nímearo nupákiro gwí kiwearigfámáni. E yaníro éfáyf wayf róaná sñf upákíúf níkíkaríníre ení nípíperfná enínanú xwé naxega uníñoi.” nurírí ayf wígf eníná dání “Nene e nerfná wé róníñf nímónírane nípíerfnáyf, ananí Goríxo tñf e nání peyanfáwáriní.” nńra wagfápi sñf yarígfápi tñf oyá xwíyá sñf tñf nawíní íkwieropríxíníre ewayf xwíyá e uríñnigíní. ²² Ámí axípi oyaiwípoyíníre uríñnigíní, “Ámá inígf wainf sñf nímearo memé wará síxí soyf axíyo iwajfá yarígfámáni. Iwajfá yaníro éfáyf núpíyímí nípuri síxí soyfáwá ení ríxa sípí eníñoi. Wainf sñf memé wará síxí sñfyo iwajfá yarígfáriní.” uríñnigíní.

“Sabarfáyo ńwíáxíní.” rígfá náníriní.

²³ Jisaso tñf wiepísaríñowa tñf Sabarfáyo aní nemero wítf aiwá omíñf tñf e ófyo nípúrfná wiepísaríñowa wítf síyf níyiraga warfná ²⁴ ámá Parisíyí ríníñfýf wa omí yaríñf re wígfawíxíní, “Awa pí nání ‘Sabarfáyo ńwíáriní.’ ríníñfpi níwíákiro wítf aiwá níyírro naríñoi?” urígfá ²⁵⁻²⁶ Jisaso re uríñnigíní, “Soyfné xwíyá negí míxí ináyf Depito nání eáníñfpi fá nńroro aiwí dñf wí mńmoaríñoi. Eníná Depito, ámá Abaiataoyí ríníño — O eníná apaxípáníñf imóníñf xwé woríní. O xegí Judayf Goríxomí rídíyowá wianńro nání senfá aní pákíníñfyo mewenáná, Depito tñf xegí ámá níkumíxíníre emearígfáwa tñf aiwá menagí nání agwí wíarfná o senfá aní pákíníñwámí nípáwírí bisfkerfá Goríxo nání peaxf tññfpi umeafáná Depito nńnrí xegí ámáyo ení nńnrí wíñnigíní. Bisfkerfá apí apaxípáníñf imónígfáwani ananí nípaxfíní. Apí Depito nńnrí aiwí Goríxo o nání xwíyá bí murf enáná gí wiepísaríñá rowa ení agwí wíaríñagí nání yarfná pí nání xwíyá rńf mearíñoi?” nurírí ²⁷ re uríñnigíní, “Goríxo ámá xamí nímíxármáná sfá wíyí kíkífá ńwearo dñf síxí yínro epíre nání Sabarfá tññfíní. Sabarfá xamí nńnrí ámá rńwíyo Sabarfáyo mewepírfá nání imíxíñfmaní. ²⁸ Ayínání ámá imóníñáoní Sabarfá ayo aí xiáwoníriní. Nioní ‘Sabarfáyo ayf ananíriní.’ rípaxf imóníñáoníriní.” uríñnigíní.

3

Ámá wé kíriníf ení womí naní imíxíñf náníriní.

¹ Jisaso ámí rotú aní wíwámí nípáwírí ámá wé kíriníf ení wo ńweanagí níwíníre uréwapíyarfná ² ámá Parisí wa —Awa re rarígfáriní, “Sabarfáyo omíñf nerfnáyf ayf ńwíáriní. Ámá aí Sabarfáyo naní nímíxírnáyf ayf ńwíáriní.” rarígfáriní. Awa Jisaso ámá wé kíriníf ení omí Sabarfáyo naní wímíxáná omí xwíyá mearanńro nání sñwíf níwínro ńweanagfá aiwí ³ o wé kíriníf ení re uríñnigíní, “Níwíápnímeamí nńbírí áwíní e éf roí.” nurírí ⁴ Parisíowamí re uríñnigíní, “Segí dñf píoi moaríñoi? ‘Sabarfáyo ámáyo naní níwírnáyf ayf ananíriní.’ ríyáiwíaríñoi? ‘Sabarfáyo sípí níwíkarírnáyf ayf ananíriní.’ ríyáiwíaríñoi?” nurírí ámí re uríñnigíní, “ ‘Sabarfáyo símíxíyo píraníñf nímíxírnáyf ayf ananíriní.’ ríyáiwíaríñoi? ‘Ámá nípíkírnáyf ayf ananíriní.’ ríyáiwíaríñoi?” urígfá aiwí awa xwíyá bí murígfawíxíní. ⁵ Xwíyá bí muraríñagfá níwíníre sñwíf níwínímerfná wíkí níwóga nuri awa wé íkí ení wá bí mńwíanf dñf kíkímf níwímóga waríñagfá níwíníre awa nání dñf sípí ení níwírí omí re uríñnigíní, “Wé feapá énapei.” uráná o wé feapá nerfná re eníñnigíní. Ríxa naní imóníñnigíní. ⁶ Ríxa naní imónígfá Parisíowa sñwíf e níwínro níwíápnímeamí nípeyaro ámá míxí ináyf Xeroto tñf níkumíxíníre emearígfáwa tñf awí neánro Jisasomí píkianńro nání ínímí mekaxf megfawíxíní.

Ípípámí dání ámá obaxíyo uréwapíyíñf náníriní.

⁷ Jisaso, Parisíowa xfo nání mekaxf mearíñagfá, o xegí wiepísaríñowa tñf ámí ípíwá ríwónímní uáná ámá Garírí píropenísfyo dñf obaxf omí númí nuro ámá Judía píropenísfyo dñfýf tñf ⁸ wígf aní xwé yof Jerusaremí áwíní e mńríníñfímí dñfýf tñf xwíá yof Idumia ńweáyf tñf ámá inígf Jodaní rapáyo oríwámídní ńweáyf tñf émáyf aní bíau Saidoní tñf Taía tñf tñf e ńweáyf tñf ámá xwé obaxf ayf Jisaso yaríñfpi nání arfá níwiro xfo tñf e nání bímíaríñagfá ⁹⁻¹⁰ Jisaso ámá obaxf símíxíyo naní imíxímf éf enagí nání ámá nńf símíxíyf omí amáf rónanńro nání íkwíkwíerf niga waríñagfá nání xegí wiepísaríñowamí re uríñnigíní, “Ámá obaxf amáf nńnrónírná nńnıxoyfpióa nńbaríñoi. Ewéyo píxemoánímí nání píraníñf anwí e nńtípoyí.” uríñnigíní. ¹¹ Ámá imfó dñf xíxéroarígfáyf Jisasomí níwínírnáyf símímaníñf nípíkínímearo waunf níwíkarínro “Níáíwí Goríxoyáoxíriní.” uranńro yaríñagfá nání ¹² o míxí numáñowárfíná míxí rfá tñf nurírí re uríñnigíní, “Nioní Goríxomí xewaxoní enagí nání áwaní mńrowíaropaní.” uríñnigíní.

Xegí wiepísínfáwamí rfeaní náníriní.

¹³ Jisaso dɔwɔyɔ nánɔ nɔyiri áamá xɔ xegɔ wimónariɔwami “Soyfne eni yapɔpoyi.” urána awa eni xɔ tɔnɔ e nánɔ nɔyiro wimeáaná ¹⁴⁻¹⁵ o áamá wé wúkaú síkwɔ wáú xɔ tɔnɔ emepɔrɔa nánɔ imóniro xɔ nánɔ wáɔ nurimero áamá imfó xixéoroarɔnɔyɔ mɔxɔ umáinowáripaxɔ nimóniro ero epɔrɔa nánɔ rɔpeanɔnigini. ¹⁶ Áamá wé wúkaú síkwɔ wáú xɔ rɔpeanowa wɔɔ yɔf rowarini. Wo Saimono —O Jisaso yɔf áamɔ bɔ Pitaoyɔ wɔrɔnɔrini. O tɔnɔ ¹⁷ áamɔ wáú Sebediomɔ xewaxowáú Jemiso tɔnɔ xogwáú Jono tɔnɔ —Awaúmɔ Jisaso yɔf Boanesidowauyɔ —Yɔf mɔkɔ ayɔf awáú akɔrɔwɔnɔnɔ imónigɔwáú enagɔ nánɔrini. Yɔf e wɔrɔnɔwáú tɔnɔ ¹⁸ áamɔ wo Adiruo tɔnɔ áamɔ wo Piripo tɔnɔ áamɔ wo Batoromuo tɔnɔ áamɔ wo Matiyuo tɔnɔ áamɔ wo Tomaso tɔnɔ áamɔ wo Arɔpiasomɔ xewaxo Jemisoyɔ rɔnɔnɔ tɔnɔ áamɔ wo Tadiaso tɔnɔ áamɔ wo Saimono —O yɔf áamɔ bɔ Seretoyɔ rɔnɔnɔyɔ —Yɔf mɔkɔ ayɔf “Émáɔf áamɔ oxɔdowáraneyɔ.” rarigɔyɔf nánɔrini. E rɔnɔnɔ tɔnɔ ¹⁹ áamɔ wo yoparo Isikariotɔ dɔnɔf Judaso —O Jisaso nánɔ mɔyɔ rorɔrɔmenɔrini. O tɔnɔ áamá wé wúkaú síkwɔ wáú awami rɔpeanɔnigini.

“O oboyá enɔf éánɔnɔf tɔnɔ yarini.” rigɔf nánɔrini.

²⁰ Jisaso tɔnɔ wɔpɔsarɔnɔwá tɔnɔ áamɔ anɔf e nánɔ nuro nɔweanáná áamá obaxɔ o tɔnɔf e awi neánro epɔroyɔ wiarɔnagɔa nánɔ nɔyɔrɔmoro aiwá mɔnɔpaxɔ wimónariɔnagɔa ²¹ Jisasomɔ xexɔrɔmeáɔf áamá wɔ xɔ nánɔ “Xewanɔnɔ rɔxa majɔf níkárinɔrɔ yarini.” rarɔnagɔa arɔf nɔwiro omɔ nɔwirɔmeámɔ wanɔro nánɔ barɔfá ²² Gorɔxoyá nɔwɔ ikaxɔf mewegɔf wa anɔf yɔf Jerusaremɔ dɔnɔf nɔbimáná Jisaso tɔnɔf e rémónapɔfáwa áamáyo Jisaso nánɔ re nura ugɔawixini, “Imfó xɔrɔónɔnɔf imóninɔ Bieseuroyɔ rɔnɔnɔ —O xegɔ yɔf bɔ Setenorini. O Jisasomɔ rɔwimɔnɔ nɔrómáná xixéoroarɔnɔf nánɔ o áamá imfó xixéoroarɔnɔf mɔxɔ umáinowáranini.” nura warɔnagɔa nánɔ ²³ Jisaso awami “Nɔwanɔnɔnɔ tɔnɔf e nánɔ bɔpoyi.” nurɔrɔf ewayɔf ikaxɔf bɔ nurɔrɔf re urɔnɔnigini, “‘Seteno xegɔ wɔfámɔ mɔxɔf umáinowáripaxɔ imóninɔ.’ rɔyáiwariɔnɔf?” nurɔrɔf ²⁴ ewayɔf xwɔyɔfá rɔpɔ urɔnɔnigini, “Áamá axowa mɔxɔf nɔnɔro xepɔxepá nɔrónɔróná enɔf mɔweánɔpa nero mɔmianɔwɔf upɔrɔfárinɔ. ²⁵ Áamá gwɔf axɔrɔf eni mɔxɔf nɔnɔro xepɔxepá nɔrónɔróná enɔf mɔweánɔpa nero xwɔfámɔf imónɔpɔrɔfárinɔ?” nurɔrɔf “Seteno xegɔ wɔfámɔ mɔxɔf umáinowáripaxɔ mimóninagɔf nánɔ rɔa neararinɔf?” oyáiwɔpoyinɔrɔf ewayɔf xwɔyɔfá apɔ nurɔmáná ²⁶ áamɔ re urɔnɔnigini, “Seteno eni xegɔf wɔfámɔf tɔnɔf mɔxɔf nɔnɔro xepɔxepá nɔrónɔróná enɔf mɔwanɔnɔwá enɔf meánɔf nɔnɔro xopɔrɔf inɔpɔrɔfárinɔ.” nurɔrɔf ayɔf xewanɔnɔf nánɔ dɔnɔf re oyáiwɔpoyinɔrɔf “Setenoyá enɔf éánɔnɔf tɔnɔf mé omɔ xopɔrɔf wimɔnɔrɔf rɔa yarini?” oyáiwɔpoyinɔrɔf nánɔ ²⁷ áamɔ ewayɔf xwɔyɔfá rɔpɔ urɔnɔnigini, “Áamá wo áamá rɔfá rɔnɔf woyá iyɔfá fá urápekɔxémɔnɔrɔf nánɔ oyá anɔfyo nɔpáwɔrɔfá amíná anɔf xiáwomɔ gwɔf nɔyiri nɔtɔmáná amɔpɔf oyá ananɔ urápekɔxenɔnigini.” nurɔrɔf ²⁸ áamɔ re urɔnɔnigini, “Nionɔ nɔpa seararinɔf. Ifwɔf yarigɔfápirani, rɔperɔf inarigɔfápirani, amɔpɔf sipɔf nɔnɔf áamá yarigɔfápirani Gorɔxo ananɔ yokwarimɔf seaiinɔfárinɔ. ²⁹ E nerɔf aiwɔf áamá Gorɔxoyá kwɔyɔf nánɔf rɔperɔf méfáɔf Gorɔxo e rɔfáɔf áamɔ wɔf yokwarimɔf wiinɔfámáni. Anɔnɔf e nimóninɔf xwɔyɔfá meárinɔpɔrɔfárinɔ.” urɔnɔnigini. ³⁰ Ayɔf rɔpɔf nánɔf e urɔnɔnigini. Gorɔxoyá kwɔyɔf tɔnɔf imfó mɔxɔf umáinowáranini ayɔf awa Gorɔxoyá kwɔyɔf rɔperɔf nɔmearɔro “Jisaso imfó dɔnɔf xixéoroarɔnɔf nánɔ imfó wɔfámɔf mɔxɔf umáinowáranini.” rarɔnagɔa nánɔ Jisaso xwɔyɔfá apɔ urɔnɔnigini.

Xɔnái tɔnɔf xexɔrɔmeáowá tɔnɔf nánɔrini.

³¹ Jisaso sɔnɔf anɔfyo nɔweanáná xegɔf xɔnái tɔnɔf xogwáowa tɔnɔf nɔrémónapɔro bɔarɔwámɔnɔf nɔrómáná “Jisaso nɔwɔpiarɔf sɔnɔwɔf oneanini.” urána ³² áamá Jisasomɔ epɔroyɔf nɔwiro mɔnɔf mɔnɔf nɔnɔweaxa pugɔfá wɔf re urɔfáwixini, “Ai dɔxɔf rɔnái tɔnɔf rɔrɔxɔmeáowá tɔnɔf bɔarɔwámɔnɔf nɔrómáná joxɔf nánɔf rarɔnɔf.” urɔfáɔf ³³ o “Ewayɔf xwɔyɔfá bɔf rɔa neararinɔf?” oyáiwɔpoyinɔrɔf yarɔnɔf re wɔnɔnigini, “Áamá gɔyɔf gɔf nókɔf tɔnɔf gɔf nɔrɔxɔmeáowá tɔnɔnɔrɔf?” nurɔrɔf ³⁴ áamá mɔnɔf mɔnɔf nɔnɔweaxa pugɔfáyo sɔnɔwɔf nɔwɔnɔmɔrɔfáni re urɔnɔnigini, “Gɔf inókɔwɔyɔf, nɔrɔxɔmeáowayɔf nɔrɔf xɔf nɔweagɔf ayɔf. ³⁵ Áamá gɔyɔf Gorɔxo rɔnɔfyo dɔnɔf nɔkwɔrɔro xɔdɔrɔgɔyɔf ayɔf gɔf inókɔwánɔnɔf tɔnɔf gɔf nɔrɔxɔmeánɔnɔf tɔnɔf imónigɔyɔfárinɔ.” urɔnɔnigini.

4

Ewayɔf ikaxɔf wɔfɔf siyɔf wiáronɔf nánɔrini.

¹ Jisaso áamɔ ipɔf Gariri imanɔf tɔnɔf e nánɔf nuri nuréwapɔyiri áamá xwé obaxɔf awi neánro epɔroyɔf wiarɔnagɔa o ewéyo nɔpɔxemoánɔrɔf éf nɔnɔweari áamá nɔnɔf sɔnɔf ipɔf imanɔf e nɔweanáná ² o nuréwapɔyirinɔf xixewisɔf xwɔyɔfá amɔpɔf obaxɔf nánɔf nuréwapɔyiri ³ re urɔnɔnigini, “Arɔfá epoyɔf. Áamá wo o xegɔf omɔnɔfyo axɔpɔf wɔfɔf siyɔf nɔwiároa umɔnɔrɔf nánɔf nuri ⁴ xwɔfá yunɔf ikɔxéarɔnɔnɔf píránɔnɔf nɔwiároa nuri aiwɔf wɔf óf manɔfá tɔnɔf piéroáná inɔf nɔbɔro mɔmeánɔf enɔnigini. ⁵ Áamɔ wɔf sɔnɔf inɔmɔf yapɔnɔnɔnɔf xwɔfá onɔmɔiáɔf seáyɔf e

enáná wiáróyí xwá akwínfáná enagi nání apaxí mé nerápmáná ⁶ sogwí nîwepínîrî xaiwí anaríná pipínî mîwárinagî nání nîyîwéanîrî yeáyî yárinîginî. ⁷ Ámî wî emí pipínî aríkiárinîne wiáróyí emí pipínîyo dání nerápirî xenjwírárinagî nání wítî siyî apî ná mîwenîginî. ⁸ Ámî wî xwá nanî e wiáróyí pírárinî nerápirî xwé nerî ná níkiikreánîríná wî xwé onîmiápi nîwerî wî xwé obaxî nîwerî wî aga dînjî nîmorî fá mîropaxî wenîginî.” nurîrî ⁹ ámî re urîjinîginî, “Seyíné wítî siyî nání nionî ewayî xwíyá fá apî nání ará ókiarî nîmónîpoyî.” urîjinîginî.

Eníná rinîjîpî tîní xîxenî ewayî ikaxî urîjî nánîrîni.

¹⁰ Idáná o xegîpî ñweanáná wiepîsarîjowa wé wúku síkwî waú tîní ámá wî xfo tîní emearigíáyî tîní wigîpî ewayî xwíyá xfo rífpî nání yarînjî wiaríná ¹¹ o re urîjinîginî, “Xwíyá Gorîxo seyíné xfo xegî xwioxíyo mîmeámî nerî seamenjweanfa nání eníná dání inîmî imónîjîpî nionî rîxa wá searókiamoarîjinî. E nerî aiwî ámá nionî dînjî mînikwíró wigî dînjî tîní nêra warigíáyo nionî uréwapîyaríná mîkîpî ará mîní ewayî xwíyá rarîjîpî ará niarîjî. ¹² Ayî rîpî nání ewayî xwíyá urarîjinî. Gorîxoyá xwíyá wá rókiamoaagî Aisaiaoyî rinîjo ámá nionî dînjî mînikwíró wigî dînjî tîní nêra warigíáyî nání eníná nîrîrî rîfwamînjî re eanjîginî, ‘Ámá ayî wigî uyínîfî yarigíápi rîfwîmîni mamóánáyî Gorîxo yokwarîmî wiinîginî ewayî xwíyá ará nîwiríná ará nîwiro aiwî nîjî fá mîmónî ero síjwî nîwinîríná síjwî nîwinîro aiwî dînjî mîmó ero epîrî nání ewayî xwíyá urînfárinî.’ Aisaiao eníná rîfwamînjî e eanjîpî tîní xîxenî nionî xîxenî e yarîjinî.” urîjinîginî.

Ewayî ikaxî wítî siyî wiáronjî mîkîpî nánîrîni.

¹³ O ámî re urîjinîginî, “Soyíné ewayî xwíyá nionî ríápi sínî majá rimónîjo? Ewayî xwíyá apî nîjî fá mîmónîpa nerínáyî, ewayî xwíyá nionî rarîjî nîpîni arige nerî nîjî fá imónîpîrfárinî? Mîkîpî áwanjî osearîmîrî rarîjinî. ¹⁴ Ámá wítî siyî wiároarîjîoyî xwíyá Gorîxo nání wá nemerî urîmearîjónîjî imónîni. ¹⁵ Ámá wî wítî siyî ópá tîní piéropî inî nîbîrî manarîjîyîninî imónîni. Ayî xwíyá Gorîxo nání ará wíápi Seteno ayî Gorîxo nání dînjî mopîrixîrî anîni nîbîrî pîripîrfî nîwirî emî mîmeámî yarîjîrîni. ¹⁶ Ámá ámî wî wítî siyî síná inîmî yapînináná seáyi e xwá onîmiápi enáná wiáróyîninî imónîni. Ayî xwíyá Gorîxo nání ará nîwiróná yayî nîwinîrî nîxfánîro yaríná ¹⁷ xwíyá ná inîmî pipîjinîjî mîwárinagî nání anînjî xîdarigíámanî. Xwíyá Gorîxo nání xîdanîro yarîjîagá nání ámá wî nîbîro nepa enî neánîro fá xîdarîjîninî iwamó nîwiwapiyîrî xeanîjî wikearáná apaxí mé pîní wiárarigíárinî. ¹⁸ Ámá ámî wî wítî siyî emí pipînjî aríkiárinîne wiáróyîninî imónîni. Ayî enî xwíyá Gorîxo nání ará nîwiro aiwî ¹⁹ amîpi xwíáyo dání nání dînjî obîbaxî nîmorî ‘Amîpi wî nionî mînimúropa onîni.’ nîyaiwiro amîpi wî nání ‘Arige nîmeanfáfanî?’ nîyaiwia nurínáyî wítî emí nerápirî xenjwírárinîjî yapî nîmónîro aiwá ná mîkîikreánîrîyî yapî imónîrarigíárinî. ²⁰ Ámá ámî wî wítî siyî xwá nanî imónîne wiáróyîninî imónîni. Ayî xwíyá Gorîxo nání ará nîwiro dînjî níkwíro píránîjî nîxfáriná wítî siyî aiwá ná wî xwé onîmiápi werî wî xwé obaxî werî wî aga dînjî nîmorî fá mîropaxî werî yarîjîyîninî imónîni.” Ewayî xwíyá mîkîpî nání áwanjî e urîjinîginî.

Ewayî ikaxî ramîxî nánîrîni.

²¹ O wiepîsarîjowa “Ámá ayo anînjî yumí winfárinî.” yaiwîpîrixîrî sínî ewayî xwíyá nání áwanjî nurîríná re urîjinîginî, “Ámá ramîxî nîmîxármáná síxî xwé wá nîmearî upîxákiarîpîrixîni.” rîyaiwiarîjî? ‘Pienî ikwianjîyî inîmî tipîrixîni.’ rîyaiwiarîjî? Oweoi, ikwianjîyî síjánîjî e tarigíárinî.” nurîrî ²² re urîjinîginî, “Xwíyá eníná dání Gorîxo xfo xegî xwioxíyo mîmeámî nerî seamenjweanfa nání inîmî imónîjîpîrîni, amîpi pînfî imónîjîpîrîni, nîpîni síjánî imónînfárinî. ²³ Xwíyá nionî seararîjîpî nání ará ókiarî nîmónîpoyî.” nurîrî ²⁴⁻²⁵ re urîjinîginî, “Ará nîwiríná dînjî pírárinî nîmorî ará nîrîni. E nerínáyî, Gorîxoyá dînjî tîní nîjî fá nîmónîro sínî dînjî pírárinî nîmorî ará nînia nurínáyî, oyá dînjî tîní nîjî fá ámî winî nîmóga upîrfárinî. E mepa nerínáyî, pîné nionî seararîjîpî rîfwîmîni mamorî íkî nemorî nerínáyî, xwíyá Gorîxo nání nîjî fá wî imónîpîrfámanî. Xwíyá Gorîxo nánípî nîjî fá onîmiápi imónîgíáyî aí xewanîjo ámî pîripîrfî winfárinî.” urîjinîginî.

Ewayî ikaxî wítî siyî xegîpî erápinî nánîrîni.

²⁶ O sínî ámá e ñweagá nîyonî xwíyá Gorîxo xwioxíyo mîmeámî nerî umenjweanfa nánípî nurîríná ámî ewayî xwíyá bí nurîrî re urîjinîginî, “Gorîxo xfo xegî xwioxíyo mîmeámî nerî seamenjweanfápi re imónîni. Ámá wo omînjîyo nání nurî wítî siyî nîwiároa núsfáná ²⁷ sá werî wiápinîmearî yaríná wítî siyî rîxa nerápirî xwé nerî o ‘Arige nerápirî

ría peyarini? yaiwiarina²⁸ xegípi xwíáyo dani nipeyiri iwí niga niyiri siyí neri ná níkiíreága nipeyiri²⁹ yó éána ríxa mipaxí enagi níwinińríná kírá nimeari mívákwmí yarińrini.” urinińigini. Gorixo xegí xwioxíyo mímeámí neri umerıweanfápi axípi iwamó nerína ayí dıńı “Arıge nerína xwé imóninńarini?” niyaiwiro aiwı “Xegípi xwé imóninńarini.” oyaiwıpoińrı nani e urinińigini.

Ewayí ikaxí masité siyí nánirini.

³⁰ Ámı re urinińigini, “Pı pí ewayí xwiýá níırane Gorixo xwioxíyo mímeámí neri neameıweanfápi nani ranfwinı? ³¹ O níbirı neameıweanfápi masité aiwá siyiniń imóninı. Masité aiwá siyí nurirína aga onımiápi wiároarigá aiwı³² nerápmána xwé neri aiwá nıńı negí omıńıyo yarińpimı seáyı e nímurorı renı sepiá wıexáraráná inı níbirı yéwı inirıwámıńı tarıńrini.” urinińigini. Ayı “Iwamfóyı nene onımiápi neri aiwı rıwéna áma xwé obaxene Gorixo neameıweanfárinı.” oyaiwıpoińrı e urinińigini. ³³ Xwiýá Gorixo xwioxíyo mímeámı neri umerıweanfápi nani nurirína áma ayı arfá wıpaxıpi tını xıxenı ewayı xwiýá obaxı axıpınińı imónıńı nura nurı³⁴ sıńanı áwanı bı murı ewayı xwiýanı nura nurı aiwı wıepısarıńıowa tınıńı nińıwearına ewayı xwiýá xıo urarińı mıkıpi nani áwanı urayinińigini.

Ipı imeamfkwı yarińagi samıńı imixıńı nánirini.

³⁵ O ewayı xwiýá nura núısána sfápi tını axına xegı wıepısarıńıowamı re urinińigini, “Ipıyo jıarıwámıńı oxemoaneyı.” urána³⁶ awa áma obaxı e awı éanıgıáyo pını níwıarımı ewé Jıaso éf nińıwearı e dani pıne uréwapiyarińpámı enı nípıxemoanıro Jıaso tını nuro ewé wı enı awa tını warına re enınińı. ³⁷ Rıwıpi bıri inıgı enı imeamfkwı erı nerína ewéyo mímeámı yarına ewéyo inıgı rıxa níróga wiápnımeaarıńagi níwiniro ³⁸ Jıaso ewé ikwémıńımıńı ikwıarıńıyo sá wenıomı saiwiáı níwıro re urıgıawıxıńı, “Nearéwapiyarińıoxıńı, none rıxa inıgı namianrı yarińıwáyo! Joxı dıńı nímorı rıwenıńı?” urána³⁹ o níwıápnımearı re enınińı. “Rıwıpi samıńı owearıńı.” rırı “Inıgı imeamfkwı yarińpı enı samıńı owearıńı.” rırı éána apaxı mé rıwıpi samıńı werı inıgı enı samıńı werı yarına⁴⁰ re urinińigini, “Soyıne pí nani wıgı seainarıńı? Dıńı mınıkwıropa nero nani wáyı riseainarıńı?” urıagi⁴¹ awa óf níkárıńıro nani wıgıpi re rıńıgıawıxıńı, “Pı ámaorfanı? Imıńı tını inıgı tını o rána arıre ámánıńı arfá níwıri samıńı rıa wenıo?” rıńıgıawıxıńı.

5

Imfó obaxı xıxéroarıńıomı mıxı umáınińı nánirini.

¹ Jıaso tını xegı wıepısarıńıowa tını nuro ipı yó Gaririyo jıarıwámıńı áma wıgı yó Gegeıayı ańıyo níwıékıńımearo ² o rıxa ewéyo dani ayoáána re enınińı. Rıxa áma imfó dıńı xıxéroarıńı wo áma xwáripáyo dani níweapıri Jıasomı níwımearı ³ —O áma xwáripáyo anıńı e weagorıńı. Áma wı ainıxı aí tını aí gwı mıjáriıpaxı yagıforıńı. ⁴ İniná ainıxı tını gwı xalıwı wırı tını sıkwıyo tını wéyo tını jáarııńıagı aiwı o narfkiarımı wagorıńı. Áma wı enı neanıro omı xayıpemıxıpaxı yagıomanı. ⁵ Xegıpi anıńı xwáripáyo nińıwearına ikwáwıyıná árıwıyıná dıwı tıńı e dani makırıwı nímdó nurı sıńı nımearı pıfı nuyıkıga wagorıńı. ⁶ O Jıaso jfami barıńagi níwinińı mırı níwerı waunı níwıkárıńrı⁷⁻⁸ Jıaso manı tını “Áma romı imfóyıne sıńı dıńı mıxıxéroarıńı. Pını wiárıpoiı.” urarińagi o xwamıanı níwıri “Jıasoxı pí neaimıńı barıńı?” nurıri “Gorixo ıwıfá amıpi níyonı seáyı e múrońıomı xewaxoxırıńı. Waunı sıarıńıagwı nani Gorıxoyá sıńıwıyo dani ‘Rıńıńı wı seaiapımımeıńı.’ neareı.” urıagi ⁹ Jıaso yarińı “Segı yó pırıńı?” wıána imfowa re urıgıawıxıńı, “None xwé obaxı mırónıńıagwı nani yó Rıjonıyı —Yó mıkı ayı mıxı nani xwé obaxı gwı mónarıgá nánirini. Yó Rıjonıyı rıńıwıńı.” nurıro ¹⁰ waunı níwıro arfki “Xwá tıyo dani imfone mıxı mıneamıńıowarıpanı.” nurıro ¹¹ odıpi aga xwé obaxı bı dıwı wıyo mıáúrarı nıńıro aiwá narıńıagı níwiniro ¹² waunı rıxıńı re urıgıawıxıńı, “Imfone odıpiyo rıwıńıńı nírómáná dıńı oxıxéropoińrıńı sıńıwı neaneı.” urıagi ¹³ Jıaso xe dıńı oxıxéropoińrıńı sıńıwı wıńána imfó áma omı dıńı xıxérogıpi nímıxearo ámı odıpiyóminı xıxéroána re egıawıxıńı. Pımanı éf rońı wı e anıńı wéıayı wiárı sıwá nero anıńıńı ipıyo nípiéoro piyı egıawıxıńı. Odıpi ayı wonı marfáı, 2,000 piyı egıawıxıńı. ¹⁴ E éána áma odıpi mearıgıáyı anıńı nuro odıpi éfápi nani anı e ıweagıáyo áwanı nurarımı nuro omıńı tıńı e yarıgıáyo enı áwanı nura eméána áma nıńı “Pı rıa enıo?” niyaiwıro sıńıwı wınanıro nuro ¹⁵ Jıaso tıńı e nírémore wenıńı éfáyı wıńıgıawıxıńı. Áma imfó dıńı xıxéroarıńı xegı yarińıpa mé dıńı sıxı nıńırı aıkı níyinirı riwo éf ıweanıagı níwiniro xamı imfó obaxı dıńı xıxérogı nani “Nepa imfó xıxéroago orfanı?” niyaiwıro wáyı yarına ¹⁶ áma Jıaso

imó mîxí umáinowárfagi wînfáyí repiyí nîwiro imó sayá meago éþí nánî tîní odíþí éfáþí nánî tîní repiyí wíaná ¹⁷ Jisasomî wauní nîwiro re urigfawixîní, “Negí xwíá re pínî nîneawiárimî uí.” uráná ¹⁸ o rîxa ewéyo pîxemoánîmînrî yaríná imó dîñí xîxérófo wauní nurîrî “Nionî enî joxî tîní waníwî.” urarîñagî aiwî ¹⁹ Jisaso nionî tîní xe ounîrî sîñwí mîwîñîpa nerî re urîñîñîgîñî, “Dîxí anj e nánî nurî dîxí á máyo Ámínáonî ayá nîrîrîmîxîrî síáþî nánî áwanj nura úrîxîñî.” urfagi ²⁰ o nurî anj Dekaporisîyo apî apî níkwîróga unîñjô áwanj nura nemerî amîþí Jisaso wíþí nánî áwanj nura emearíná á má nîñî dîñí ududí nîwîñîrî “Arîge nerî nanj éorîñî?” yaiwiagfárinî.

Apîxí ragí anîñj pwarîñj wîmî tîní miáí penj wîmî tîní nanj imîxîñj nánîrîñî.

²¹ Jisaso tîñî xegí wieþisarîñjowa tîñî ámî ewéyo núfasáná íþîyo jfariwámîñî nî-wiéknîmearo ewéyo dánî nayoaro íþî tîñj anjwî e ronjáná á má obaxí nîbîro Jisaso tîñj e epíroyí yaríná ²² á má wo —O Judayíá rotú anj wîyo ámínáo nimónîrî menjweanorîñî. Xegí yof Jairasoyí rîñîñorîñî. O nîbîrî Jisasomî sîñwí nîwîñîrîñá oyá síkwí tîñj anjwî e mîñj xwíáyo níkwîrorî wauní nîwikárinîrî ²³ wauní xwíyá re urîñîñîgîñî, “Gí miáí rîxa anjwî ayo nîpepaxí enî. Í nanj nerî sîñj unî nánî joxî nîbîrî wé seáyí e ikwiáreî.” urfagi ²⁴ Jisaso o tîñî nawîñî úáná á má nîñî nîxfdíro íkwîkwierí waríná re enîñîgîñî. ²⁵ Apîxí wí —Í xegí ragí anîñj pwaríná xwiogwí wé wúkaú síkwí waú múronjîrîñî. ²⁶ Í nanj onimîxíþoyîñîrî xwírf obaxíyo nígwí ayá wí nîroaayîrî mîñî nîwîrî aí rîñîñj winarîñjþî nanj bî onîmiáþî mé nîyîþeí yarîñjîrîñî. Xegí nígwí anîþá imónîñagî aí ámî wîñî mîxîñîñj yomîxarîgîñî. ²⁷⁻²⁸ Í Jisaso nánî arfá nîwîríná “Oyá iyíáyo aí amáf nîrónîrîñáyí ámî nanj emíñî.” nîyaiwîa nîbîrî á má epíroyí egíáyo áwîñî e nîdakwîrî rîfíwîmî dánî wé íeapá nerî oyá iyíá amáf rónîñîñîgîñî. ²⁹ Amáf rónáná ragí anîñj pwarîñjþî yeáyí síkiárîñîñîgîñî. Ragí yeáyí síkiáríagi nainenîrî re yaiwîñîñîgîñî, “Rîxa nanj rîyîñî réñî?” yaiwîaríná ³⁰ Jisaso nîjía nimónîrî “Enj eánîñj nionîyá bî nînowárimî íþî runjî?” nîyaiwîrî nîkîñîmónîrî re rîñîñîgîñî, “Gí iyíáyo amáf go rónîgo?” ráná ³¹ xegí wieþisarîñjowa re urigfawixîñî, “Joxí á má epíroyí nísiro íkwîkwierí nísga waríná pí nánî “Go gí iyíáyo amáf nîrónîgo?” rarîñîñî?” urfagiá ³² apîxí e wîmî sîñwí wîñîmîñîrî nánî sagagí emearîñagî ³³ í “Jisaso píráñîñj nîmîxíñîñî.” nîyaiwîrî wáyí nerî enj óf néra nîbîrî Jisasomî agwíriwámîñî wauní nîwikárinîrî mîñj xwíáyo níkwîrorî xí éþí nánî wíá rókiamónîfagi ³⁴ Jisaso re urîñîñîgîñî, “Ineyí, jîxí dîñj nîñîkwîrorîñjþîmî dánî erfkiemeánîñî. Sîmîxí ayá sínarîñjþî ámî wí sínîñî meñagí nánî ámî ayá bî mîsíní kíkíá néra uí.” nurîrî ³⁵ sínî ímî e uraríná sínî miáí sîmîxí weñe mîrémopa neríná á má wí rotú anj mewenjoyá anj e dánî nîbîro Jisaso nánî re urémegáfawixîñî, “Nearéwapîyarîñjomî sínî ayá wí murîñjweapanî. Dîxí miáí rîxa penjî.” uraríná ³⁶ Jisaso arfá e nîwîrî rotú anj mewnjomî re urîñîñîgîñî, “E nerî aiwí wáyí mepanî. Dîñjñî nîñîkwîróa uí.” nurîrî ³⁷ á má nîñî e nurakîonjwîrîrîmáná aiwî “Píao tîñî Jemiso tîñî xogwáo Jono tîñî awa nionî tîñî xe obíþoyîñîrî sîñwí owîñîmîñî.” nîyaiwîrî nuro ³⁸ rotú anj mewnjoyá anj e nîrémoro Jisaso yaiwîñîñj nîñîrî rînarîñagî arfá nîwîrî wí yeyí nîra waríná wí ñwapé rariñagfá nîwîñîrî ³⁹ anjyo nîþáwîrî re urîñîñîgîñî, “Pí nánî ñwí earo yeyí rîro yarîñjî? Miáí rîxa penjîñîrî ñwí rîmîearîñjî? Í sa sá wenî.” nurîrî ⁴⁰ rîþíá nura waríná o á má nîñî emî mîmîxeámî nerî miáímî xanîyaú tîñî omî kumîxînarîgíá waú wo awa tîñî anj awawá íkwîrónîñj miáí wenjwámî nîþáwîro ⁴¹ Jisaso miáímî wéyo fá nîmaxîrîrî xegí pîné tîñî “Tarita kumî.” nurîrî —Ayí agapíné “Míá rîyí wiáþîñîmeaî.” urarîñjwáþî nánîrîñî. E uráná re enîñîgîñî. ⁴² Í rîxa nîwiáþîñîmearî xegí xwiogwí wé wúkaú síkwí waú enjagí nánî rîxa nîwiáþîñîmearî anj yaríná ayí sírf nîþîkîñîro “Arîge ámî ríá wiáþîñîmeanî?” nîyaiwîro ududí yaríná ⁴³ Jisaso ñwí ikaxí re urîñîñîgîñî, “Nionî éáþí á má wíyo áwanj murîpa éþiyí.” nurîrî “Ímî aiwá bî mîñî wíþiyí.” urîñîñîgîñî.

6

Á má xegí anj e dâñjyí ríwí umogfá nánîrîñî.

¹ Jisaso anj e pínî nîwiárimî úáná xegí wieþisarîñjowa níxfda nuro o tîñî xegí anj e nîrémoro nîñjweagfásáná ² rîxa Sabarfá imónîñáná o nurî rotú anjyo nîþáwîrî xwíyá Gorîxoyá uréwapîyaríná á má arfá wífáyí sírf nîþîkîñîro xwioxíyo dánî ríá nîwóróa nuro re rîñîgíawixîñî, “Ro xwíyá apî ge ríá nîjía imónîgo? Nîjía oyá pí nîjíaþî ríá neaiwapîyarîñî? Emîmî o yarîñjþî arîge nîjía imónîñîñî? Oweoî, re dâñorîñî. Nenénîñj imónîñî. ³ Á má ro xegí omîñj sa anj mîrarîñjorîñî. Sa Mariaí xewaxorîñî. Xegí xexîrîmeáowa wígí yof Jemiso tîñî Josiso tîñî Judaso tîñî Saimono tîñîrîñî. Xexîrîmeáíwa nene tîñî enî nawîñî mîñjweapa penjî? Arîge nimónîrî nearéwapîyarîñî?” nîrîga nuro “Arfá mîwîpanî.” nîrîñîro wígí xwioxíyo dánî wíkwí nîwóga waríná ⁴ Jisaso xewanîñj

nání nuriríná wigí rarigítápi t́nń xixení re urinigininí, “Ámá anj́ midánjyí Gorixoyá wáá urókiamoarigítáyo aráá umónarigíta aí wigí e dánjyí t́nń xexirímeáyí t́nń ‘Sa negí ámaoriní.’ nírínro aráá umónarigítamani.” nurirí ⁵ e emímí m̄wíwapiyipaxí enjagí aí ámá simixí yarigíta wíyoní wé seáyí e níwikwiáriri nanj́ im̄xinigininí. ⁶ E neríná o ayí d́njí m̄wikwíropa nero aráá mumónarinjagíta nání ududí winigininí.

Wiepisarinjowa wáá urímepoyinirí uowárinj́ nániriní.

O anj́ apí apí ikwíroniní wíyí wíyoní nemerí xwíyá Gorixoyá nuréwapiya nemeríná ⁷ xegí wiepisarinjowa wé wúkaú síkwí waú awamí “Awí eánipoyí.” nurirí waú waú xixegíní upírí nání níkumixirí níwáriníná im̄fóyo m̄xí umáinowáripírí enj́ sixí eáninj́ b́ xixegíní enj́ sixí neámixowárirí ⁸ njwí ikaxí re urinigininí, “Wagwí wagwí anj́ wíyí wíyo wáá nemero ‘Gorixoyá xwioxíyo njweanwá anjwí ayo enjagí nání seýné uyíní néra warigítápi ríwíminí nímamoro nisaníro njweáfrixiní.’” nuriríná amípí wí nímeámí mupant. Aiwá bíraní, árupáirí wúrant, nígwí wowí bírant, b́ nímeámí mupant. Xoyíwání eranj́ nuríga úpoyí. ⁹ Síkwí sú níyíníro aiwí iyá wúkaú m̄pánipani. ¹⁰ Wagwí wagwí anj́ wí e níremoríná ámá wo ‘Awagwí ananí níwíapírí sá wépiyí.’ earfo o t́níní sá níwémí úsixiní. Siní anj́ e ikwíronínj́pimí nuréwapiyiríná anj́ axiawámí sá wéfrixiní.” nurirí ¹¹ re urinigininí, “Anj́ bimí soýné nísealpemeámí mupa ero aráá m̄sealpa ero eánáyí, anj́ apimí ríxa ṕnń níwíárimí nuríná síkwí sú níwiríro xwá síkí yeáyí xéninj́pí pírí níwíákiárimí úfrixiní. Ámá anj́ apimí njweáyí d́njí re yaiwipírí ‘Newaninjene ikárininjwáyí nání awaú Gorixo nene nání xwírta winíní nání iyí ríyáfrí?’ yaiwipírí nání xwá síkí síkwíyo xéninj́pí pírí wíákiáfrixiní.” Sekaxí e uowáraná ¹² wiepisarinjowa waú waú níkumixiníní numíro wáá nura nemeróná repíyí re wigíawixiní, “Seýné uyíní néra warigítápi emí nímoró nisaníro njweáfrixiní.” repíyí e nuríro ¹³ ámá obaxíyo im̄fó ríwíyo nírománá d́njí xixéroarinj́pí m̄xí numáinowára nuro ámá obaxí simixí wíarinj́yo ení raní t́nń ǵníní níwíro nanj́ nimíxa ugíawixiní.

Jono wayí numeaiia urjomi pikigíta nániriní.

¹⁴ M̄xí ináyí Xerotoyí riníjo Jisasoyá wiepisarinjowa e néra emearíná anj́ níyoní “Jisaso e yaríní. E yaríní.” rínarinjagíta o aráá níwirí njweanáná ámá wí emímí Jisaso yarínj́pí nání re níriga ugíawixiní, “Jono wayí níneameaia wago penjo ámí níwíápn̄mearí Jisaso nimónnirí nání emímí apí ríá éwapínariní?” e níriga waríná ¹⁵ ámá wí re níriga ugíawixiní, “Iraijao —O xwíyá Gorixoyá wáá nearókiamoaigíta wo síní m̄pé yaríná Gorixo níwirímeámí anj́namí nání peyinoriní. O níwepínirí emímí apí ríá yaríní?” níriga waríná ámá wí re níriga ugíawixiní, “Gorixoyá xwíyá enjíná wáá nearókiamoaigítánj́ imóninj́ wo ŕaní?” níriga waríná ¹⁶ m̄xí ináyí Xeroto ámá Jisaso nání xwíyá xixegíní néra warinjagíta aráá níwirí aiwí re rayinigininí, “Jono wayí numeaiia wago, nioní sínjwí m̄nj́ wákwináo ríxa níwíápn̄mearí emímí apí yaríní.” rayinigininí. ¹⁷⁻¹⁸ Pí nání? Ayí rípi nániriní. Xámí o xegí xexirímeáo Piripoyí ríninjóyá apíxí Xerodiasíyí ríninj́ nurápirí nímeari njweanáná Jono re urayinigininí, “Joxí d́xí rírxímeáo xiepí nurápirí nímearináyí ‘Nipikwíní enáriní?’ rísimónariní?” urayarinjagí m̄xí ináyí Xeroto ámá wíyo “Jonomí fá xépyí.” uowáraná awa nuro Jonomí fá níxero gwí níyíro nímeámí níbíro krapusí anj́yo wáraná ¹⁹⁻²⁰ m̄xí ináyí Xerotomí xiepí Xerodiasí Jono nání síní xwanjwí níkwónirí arfki “Ríxa opíkípyí.” rarínjagí aí Xeroto “Jono ámá wé róninjoriní. Ámá njwá Gorixo uowárenapínjorání?” níyaiwirí wáyí winarinjagí nání xiepimí pírí nurakirí Jonomí krapusí anj́yo níwárirí aiwí omí e dání éf numínirí nínjwearíná ṕné Jonoyá aráá wimínirí nání níwimónirí “O nepa nírariní.” níyaiwirí aí apíxí nání wimónarinjagí nání d́njí ududí níwinirí “Arí emíní?” níyaiwirí níjweaníná ²¹ śfá xínáí xirínjyí imónáná Xerodiasí o aiwá xwé ríyamí níyárimáná ámá áminá Garirí p̄ropenísyí menjweagíawamí t́nń o xegí simínj́ winarigíta xíráóninj́ imónigíawamí t́nń o xegí gapímanowamí t́nń wáá urepeárfagí í sínjwí e níwinirí re yaiwinigininí, “Ríxa ǵ oxomí yapí wíwapiyáná xewaníjo Jonomí nípikíníjot.” níyaiwirí Xeroto t́nń ámaowa t́nń ríxa awí neáníro aiwá naríná í xegí xemiámí re uowárinigininí, “Jíxí ápo t́njí e nání nurí simíninj́ ei.” uowáraná ²² í nípáwirí simíninj́ yaríná m̄xí ináyí Xeroto t́nń ámá o t́nń aiwá narigíawa t́nń simíninj́ í yarínj́pí nání yayí níwinirí nání Xeroto imí re urinigininí, “Jíxí pí pí nání simónínj́pí nání yarínj́ náná ananí siapimíní.” nurirí ²³ ámí xwá e dání re urinigininí, “Jíxí xwá nioní menjweanápí nání ‘Áwíní e nepayorí m̄dání niapet.’ níránáyí ananí nísiapimíní.” uráná ²⁴ í nípeyearí xínáimí re urinigininí, “Inóke, pí nání yarínj́ wimíniréiní?” uráná xínáí re urinigininí, “Jono wayí numeaiia waríjo nání ‘Sínjwí m̄nj́ níwákwirí niapet.’ ureí.” uráná ²⁵ xemiái ámí m̄frí nípáwirí m̄xí ináyomí re urinigininí, “Níiní re nimónariní, ‘Anj́n Jono wayí numeaiia waríjomí sínjwí m̄nj́ níwákwirí m̄njo píreríxí winámí níkwíárirí nímeámí

nɪbɪrɪ nɪapɛɪ.' nɪmɔnarɪnɪ." uráná ²⁶ o Jono nánɪ dɪŋɪ sɪpɪ nɪwɪrɪ aɪwɪ miáɪmɪ xwɪfá e dánɪ ámá o tɪnɪ aɪwá narɪgɪfáwa arɪfá enáná urɪŋɪpɪ nánɪ ayá nɪwɪnɪrɪ "Oweoi." murɪpaxɪ nɪwɪmɔnɪrɪ re enɪnɪgɪnɪ. ²⁷ Xegɪ sɪmɪŋɪ wɪnarɪŋɪ womɪ sekaxɪ re urowárɪŋɪnɪgɪnɪ, "Jonomɪ sɪŋwɪ mɪŋɪf nɪwákwiɪrɪ nɪmeámɪ beɪ." urowáráná o nuri kɪrapusɪ anɪyo nɪpáwɪrɪ e sɪŋwɪ mɪŋɪf nɪwákwiɪrɪ pɪrɛrɪxɪyo nɪkwɪárɪrɪ ²⁸ nɪmeámɪ nɪbɪrɪ miáɪmɪ mɪnɪ wɪáná í nurápmɪ nuri xɪnámɪ mɪnɪ wɪáná í "Rɪxa riwo rɪpɪkɪoi?" yaiwɪŋɪnɪgɪnɪ. ²⁹ E éáná Jonoyá wɛpɪsarɪŋowá arɪfá nɪwɪro náonɪ nɪmɛnapɪro nɪmeámɪ nuro xwɪfá wɛyárɪgɪfawɪxɪnɪ. Xeroto Jonomɪ pɪkɪŋɪ enagɪ nánɪ Jisasó rɪwɪyo emɪmɪf yarɪfá o re yaiwɪagɪrɪnɪ, "Nionɪ Jono wayɪf numeaiá wago sɪŋwɪ mɪŋɪf wákwiŋáo nɪwɪápmɪnɪmearɪ ámá Jisasoyɪ rɪnɪŋo nɪmɔnɪrɪ emɪmɪf rɪfá yarɪnɪ?" yaiwɪagɪrɪnɪ.

Ámá 5,000 ayo aɪwá wɪŋɪf nánɪrɪnɪ.

³⁰ E yaiwɪarɪfá ámá Jisasó wáɪf urowárɪŋowá ámɪ nɪbɪro o tɪnɪ nerɪmeánɪro anɪf apɪ apɪmɪf wa emegɪfápmɪ nánɪ omɪ repɪyɪf wɪro xwɪyɪfá amɪpɪ wa nurewápmɪya emegɪfápmɪ nánɪ repɪyɪf wɪro nɛtsáná ³¹ Jisasó ámá obaxɪf omɪ sɪŋwɪf wɪnanɪro nánɪ bɪrɪ uro yayarɪŋagɪfá xɪfó tɪnɪ xegɪ wɛpɪsarɪŋowá tɪnɪ aɪwá mɪnɪpaxɪf wɪarɪŋagɪfá nánɪ wɛpɪsarɪŋowamɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, "Nonenɪ ámá dɪŋɪf meanje nánɪ nurane kɪkɪfá bɪ onɪweaneɪyɪ." nuri ³² ewéyo nɪpɪxemoánɪro wɪgɪpɪ ámá dɪŋɪf meanje nánɪ warɪfá ³³ ámá wɪ anɪf nɪyonɪf dánɪ wenɪŋɪf éfáyɪf awa ewéyo pwarɪŋagɪfá nɪwɪnɪro mɪ nómɪxɪro anɪfɪnɪ xwɪfáyo nuro xámɪ nɪrémoro ŋweanɪfá ³⁴ Jisasó rɪwɪyo nɪrémorɪ ewéyo dánɪ nayoarɪ ámá xwé ayá wɪ epɪroyɪf yárɪŋagɪfá nɪwɪnɪrɪ ámá ayɪf sɪpɪsɪpɪf xɪáwo mayɪfɪnɪŋɪf nɪmɔnɪro píránɪŋɪf mɪŋweapaxɪf imɔnɪŋagɪfá nɪwɪnɪrɪ nánɪ ayá nɪrɪmɪxɪrɪ amɪpɪ obaxɪf nánɪ nurewápmɪya nuri ³⁵ nurewápmɪya nɪtsáná enáná sfápmɪ tɪnɪ xegɪ wɛpɪsarɪŋowá anɪwɪ e nɪbɪro re urɪgɪfawɪxɪnɪ, "Rɪxa sfárɪnɪ. Re anɪf wɪ mayɪf e enagɪf nánɪ ³⁶ ámá anɪf amɪ amɪ mɪrɪnɪŋɪfyo nánɪ numiro aɪwá bɪ nero nɪpɪrɪf nánɪ urowárɪpɛɪ." urɪfagɪfá af ³⁷ Jisasó re urɪŋɪnɪgɪnɪ, "Aɪwá nɪpɪrɪf nánɪ sewanɪŋoyɪné mɪnɪ wɪpoyɪ." urɪfagɪfá awa re urɪgɪfawɪxɪnɪ, "Aɪwá mɪnɪ wɪánɪf nánɪ nurane bɪskerɪfá (Aɪwá nɪnɪf nánɪ nɪrɪrɪfá Judayɪf bɪskerɪfá ragɪfárɪnɪ.) bɪskerɪfá nánɪ bɪ neranéná óf inɪŋɪf 200 mɪnɪf nɪwɪrane urápanɪrɛwɪnɪ?" urɪfagɪfá ³⁸ o re urɪŋɪnɪgɪnɪ, "Bɪskerɪfá ararɪf tɪgɪfɔyɪfɛnɪrɪnɪ? Sɪŋwɪf wɪnauɪpoyɪ." uráná awa sɪŋwɪf nɪwɪnaumɪf nɪbɪro "Bɪskerɪfá wé wú núnɪf enáná peyɪf ná waúnɪrɪnɪ." urɪfagɪfá ³⁹ o awamɪ "Ámá nɪyonɪf sekaxɪf re urɪfɔyɪf, 'Aráyo mɪaúrárɪf nɪga uro éf nɪŋweaxa uro epoyɪ.' urɪfɔyɪf." urɪfagɪfá ⁴⁰ ayɪf mɪaúrárɪf nɪga nuri ámá wɪ ámá 50 mɪaúrárɪf inɪro wɪ ámá 100 mɪaúrárɪf inɪro néra úáná ⁴¹ Jisasó re enɪnɪgɪnɪ. Bɪskerɪfá wé wú núnɪf enɪpɪf nɪmeárɪf peyɪf waúnɪf enɪfwaúf enɪf nɪmeárɪf sɪŋwɪf anɪfɪnamɪ nanánɪrɪfá Gorɪxomɪ aɪwápmɪ nánɪ yayɪf nɪwɪmáná kɪkwɪrɪmɪf néra nuri xegɪ wɛpɪsarɪŋowá yanɪf wɪpɪrɪf nánɪ mɪnɪf nɪwɪayɪrɪf peyɪfwaúf enɪf nororɪf mɪnɪf wɪayarɪfá wɛpɪsarɪŋowá nurápayɪro yanɪf nɪwɪa nuro ⁴² ámá nɪnɪf nɪnɪro agwɪf imɪf uyɪagɪf ⁴³ kwɪkwɪrɪmɪf inɪŋɪf e tɪápmɪ nɪmeamero peyɪf ororómɪf inɪŋɪf e tɪápmɪf enɪf nɪmeamero soxɪf fá wé wúkaúf sɪkwɪf waúmɪf aumaúmɪf nero nɪnɪf magwɪf mɪárɪgɪfawɪxɪnɪ. ⁴⁴ Ámá oxɪf aɪwá apɪ nɪgɪfáwa nɪnɪf ayɪf ámá 5,000 nɪgɪfawɪxɪnɪ.

Jisasó ipɪyo seáyɪf e nosaxa wɪŋɪf nánɪrɪnɪ.

⁴⁵⁻⁴⁶ Jisasó, ayɪf aɪwá nɪnɪro nemáná, o wɛpɪsarɪŋowamɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, "Soyɪfɛné ewéyo nɪpɪxemoánɪro ipɪyo jɪarɪwámɪnɪf anɪf yóf Betɪsaidá nánɪ xámɪ nɪmeápoyɪ." nuri ámá rɪxa úáná ámá e epɪroyɪf egɪfáyo yayɪf nɪwɪrɪf xɪxegɪfɪnɪ nurowárɪpmáná Gorɪxomɪ xwɪyɪfá urɪnɪf nánɪf dɪwɪyo nɪyɪrɪf nɪŋweanɪsáná ⁴⁷ árɪfwɪyɪmɪf wɛpɪsarɪŋowá sɪnɪf ipɪyo áwɪnɪf e ewé nɪmeámɪf warɪfá xɪfó sɪnɪf jɛf xwɪfáyo nɪrómáná ⁴⁸ wɪnɪŋɪnɪgɪnɪ. Awa enɪf tɪnɪf reaarɪŋagɪfá aɪwɪf imɪŋɪf xwé sɪmɪfɪmɪnɪf nɪxemɪf barɪŋagɪfá nánɪf ewé anɪfɪnɪf mɪyarɪŋagɪfá nɪwɪnɪrɪf ipɪyo xwɪfáyónɪŋɪf nosaxa nuri rɪxa isáf yɪnɪŋáná xegɪ wɛpɪsarɪŋowamɪf mürómɪnɪrɪf yarɪfá ⁴⁹⁻⁵⁰ nowanɪf wenɪŋɪf éfáyɪf wɪnɪgɪfawɪxɪnɪ. O ipɪyo nosaxa warɪŋagɪfá nɪwɪnɪro "Pɪyɪŋɪf siwɪf wo rɪfá pwarɪnɪ?" nɪyáiwɪro óf nɪkárɪnɪro "Yeyɪ!" nɪrɪro wayɪf ayɪkwɪf mɪwɪnarɪfá o rɪxa xwɪyɪfá nuri re urɪŋɪnɪgɪnɪ, "Wáyɪf mepanɪ. Nionɪrɪnɪ. Dɪŋɪf sɪxɪf nɪnɪro enɪf neánɪro ŋweápoyɪ. Ananɪrɪnɪ." nuri ⁵¹ awamɪf nɪwɪmeárɪf ewéyo pɪxemoánáná re enɪnɪgɪnɪ. Imɪŋɪf enɪf rɪxa pɪnɪf wɪárɪfagɪfá sɪŋwɪf e nɪwɪnɪro dɪŋɪf "Imɪŋɪf axɪnánɪf pɪf nánɪf pɪnɪf rɪfá wɪárɪŋɔɪ?" dɪŋɪf e nɪpɪkɪnɪro ududɪf néra nuro ⁵² Jisasó xámɪf aɪwá kwɪkwɪrɪmɪf yarɪŋagɪfá nɪwɪnɪro aɪwɪf dɪŋɪf wakɪsfá nɪnɪrɪŋɪpɪmɪf dánɪf oyá enɪf eánɪŋɪf mɪf mómɪxɪf éfáf nánɪf sɪnɪf o nánɪf dɪŋɪf ududɪf néra ugɪfawɪxɪnɪ.

Genesaretɪf dánɪf sɪmɪxɪf tɪgɪfáyo nanɪf imɪmɪxɪmɪf enɪf nánɪrɪnɪ.

⁵³ Dɪŋɪf ududɪf néra warɪfá rɪxa ipɪyo jɪarɪwámɪnɪf imanɪf e nɪwɪékɪnɪmearo ⁵⁴ ewéyo dánɪf nayoaro gwɪf yurárarɪfá ámá wɪf Jisasomɪf rɪxa sɪŋwɪf mɪf nómɪxɪro ⁵⁵ ananɪfɪnɪf ámá sɪmɪxɪf wegɪfáyɪf nánɪf anɪf ayɪf ayo nánɪf numiamoro sɪmɪxɪfɪf íkwɪanɪwɪyo nɪkwɪárɪro "Jisasó e ŋweanɪ." rɪnɛf nánɪf nɪmeámɪf nɪbɪro ⁵⁶ o anɪf onɪmɪá bɪf bɪmɪranɪf, anɪf xwé bɪf bɪmɪranɪf, omɪŋɪf inɪŋerantɪf, pwarɪŋagɪfá nɪwɪnɪro sɪmɪxɪfɪf nɪmeámɪf nɪbɪro makerɪfá imɪxarɪgɪfá táná

ámá sìmxí gíyí oyá rapirapí yínjũ síríwí mǎde amáf rónanĩro nání wauní ríxĩjĩ nurĩro rapirapí síríwíyo amáf nĩrónĩrĩná nńĩ axĩná nanĩ egǎwixĩnĩ.

7

Piaxí weaarĩjĩpĩ nání urĩjĩ nánĩrĩnĩ.

¹⁻² Parisi wa tńĩ Gorĩxoyá ńwí ikaxí eánĩjĩpĩ mewegíá wa tńĩ, Jisaso sìnĩ Gariri piropenĩsĩyo ńweanǎná, awa Jerusaremĩ dání nĩbĩro Jisasoyá wĩepĩsarĩjowa wĩgĩ Judayĩ xiáwowa yagĩápa mé aiwá nĩnĩróná xámĩ wé igwá mĩwĩró wé piaxí weanǎná aiwá narĩjagĩá nĩwĩnĩro Jisaso tńjĩ e axí e awí neánáĩro ³⁻⁴ —Parisiowa tńĩ wĩgĩ Judayĩ nńĩ tńĩ nene piaxí neaeanĩgĩnĩrĩ wĩgĩ xiáwowa yagĩápa aiwá nĩnĩróná xámĩ piránĩjĩ wé igwá wĩmoarĩgĩárĩnĩ. Ayí makerĩáyo nání nuro aiwá bĩ nemĩ anĩ e nání nĩbĩróná enĩ piaxí neaeanĩgĩnĩrĩ igĩá meánĩpa nerĩná aiwá mĩnarĩgĩárĩnĩ. Xiáwowa érowiápfĩngĩáyĩ anĩjĩ mĩnĩ fá nĩmaxĩĩro nĩxĩdĩro sìnĩ axĩpĩ nero kapĩxĩ tńĩ xwárfá sĩxĩ tńĩ suyupenĩxĩ tńĩ ikwianĩwĩ sá wearĩgĩápa tńĩ igĩá eaagĩápa axĩpĩ igĩá eaarĩgĩárĩnĩ. ⁵ Parisiowa tńĩ Gorĩxoyá ńwí ikaxí eánĩjĩpĩ mewegíáwa tńĩ Jisaso tńjĩ e axí e awí neánáĩro yarĩjĩ re wĩgĩawixĩnĩ, “Dĩxĩ wĩepĩsarĩjowa pí nání negĩ arĩowa nero nearĩwapiyĩgĩápa nĩwĩakĩro wé piaxí aĩ tńĩ aiwá narĩgĩárĩnĩ?” urĩagĩá ⁶ Jisaso re urĩjĩnĩgĩnĩ, “Enĩná Gorĩxoyá xwĩyĩá wĩá rókĩamoagĩ Aisaiaoyĩ rĩnĩjĩ soyĩné nanĩ rĩro sipĩ rĩro yarĩgĩoyĩné nání xĩxenĩ nĩwuriyĩrĩ rĩwamĩjĩ re eanĩrĩnĩ, ‘Ámá tĩyĩ “Gorĩxomĩ wéyo piránĩjĩ mearĩjwĩnĩ.” nĩrĩro aiwĩ Gorĩxonĩ dĩjĩ sĩxĩ mĩnĩyĩpa yarĩgĩárĩnĩ. ⁷ E nero ámáyo amĩpĩ ámá wĩgĩ dĩjĩ tńĩ érowiápfĩngĩápa nání nurĩwapiyĩróná yapĩ re nuriro “Xwĩyĩá tĩyĩ Gorĩxo rĩjĩrĩnĩ.” nurĩro nání “Gorĩxomĩ seáyĩ e mearĩjwĩnĩ.” nĩrĩróná Gorĩxonĩyá yofĩnĩ surĩmá rarĩgĩárĩnĩ.” Aisaiao soyĩné nání xĩxenĩ e nĩwuriyĩrĩ rĩwamĩjĩ eanĩrĩnĩ. ⁸ Soyĩné ámá érowiápfĩngĩápa nĩxĩdĩróná ńwí ikaxĩ Gorĩxo rĩjĩpĩ ikĩ nĩnemoro yarĩjĩ.” nurĩrĩ ⁹ re urĩjĩnĩgĩnĩ, “Nwĩ ikaxĩ Gorĩxo rĩjĩpĩ wĩakĩro amĩpĩ segĩ arĩowa érowiápfĩngĩápa xĩdĩro yanĩro nání dĩjĩ obĩbaxĩ nĩmoro ófĩ imoarĩgĩoyĩnérĩnĩ. ¹⁰ Ayĩ rĩpĩ nání seararĩjĩnĩ. Enĩná xwĩyĩá Gorĩxo rĩjĩpĩ Moseso nĩrĩrĩ rĩwamĩjĩ re eanĩjĩnĩ, ‘Dĩxĩ ápowamĩ tńĩ inókĩwamĩ tńĩ wéyo merĩfĩnĩ.’ E nĩrĩrĩ nearĩ ámĩ rĩpĩ nĩrĩrĩ eanĩjĩnĩ, ‘Ámá xanomĩranĩ, xĩnánímiranĩ, ikayĩwĩ umearĩfĩyĩ emĩ pĩkĩmópoyĩ.’ Moseso e nĩrĩrĩ rĩwamĩjĩ eanĩ aiwĩ ¹¹ soyĩné ámá wĩ xĩnáníwamĩranĩ, xanowamĩranĩ, re urarĩná ‘Amĩpĩ nionĩ wéyo nĩrĩmerĩná arĩrĩ nĩsĩrĩ siapĩpaxĩ imónĩjĩyĩ nání rĩxa Gorĩxomĩ re urĩanĩgĩnĩ, ‘Nionĩ nĩsiapĩmĩárĩnĩ.’ nurĩrĩ nání arĩge joxĩ nĩsiapĩrĩ arĩrĩ simĩfĩnĩ? Oweoĩ, aĩpagwĩ nání wĩ menĩnĩ.” Parisioyĩné ámá wĩ xanĩyaúmĩ e urarĩjagĩ sĩjwĩ nĩwĩnĩróná ‘O apání yarĩnĩ.’ nĩrĩro ¹² o xanĩyaúmĩ piránĩjĩ wéyo mĩmepa yarĩjagĩ nĩwĩnĩro aiwĩ o ayaúmĩ xe bĩ arĩrĩ owinĩnĩrĩ sĩjwĩ wĩnarĩgĩámamĩ. ¹³ E nerĩná soyĩné sĩwĩ arĩowa érowiápfĩngĩápa nĩxĩdĩro xwĩyĩá Gorĩxo rĩjĩ rĩpĩ xórórĩ nero wĩakĩarĩjĩ. E yarĩgĩápa nerĩná xwĩyĩá Gorĩxoyá xwé wĩ enĩ nĩwĩakĩa warĩjĩ.” Jisaso Parisiowamĩ e nurĩmána ¹⁴ ámá e epĩroyĩ egĩáyo “Anĩwĩ e bĩpoyĩ.” nurĩrĩ ayĩ rĩxa anĩwĩ e báná o “Nĩyĩnéni nĩjĩá imónĩpĩrĩ nání piránĩjĩ arĩá nĩpoyĩ.” nurĩrĩ ¹⁵ ewayĩ xwĩyĩá rĩpĩ urĩjĩnĩgĩnĩ, “Aiwá ámá nĩnĩrĩná gwĩnáreáápa wĩ piaxĩ weaarĩjĩmanĩ. Pĩ pí xwioxĩyo dání peyeearĩjĩpĩ ámáyo piaxĩ weaarĩjĩrĩnĩ.” nurĩrĩ ¹⁶ re urĩjĩnĩgĩnĩ, “Ewayĩ xwĩyĩá nionĩ rĩá rĩpĩ nání arĩá okĩarĩ nĩmónĩpoyĩ.” nurĩfĩsáná ¹⁷ ámá e epĩroyĩ egĩáyo e nĩwárimĩ nuri anĩyo nĩpáwĩrĩ nĩjwearĩ xegĩ wĩepĩsarĩjowa ewayĩ xwĩyĩá xfo urĩfĩpĩ nání yarĩjĩ wĩána ¹⁸ o re urĩjĩnĩgĩnĩ, “Soyĩné enĩ dĩjĩ mayoyĩnéranĩ? Xwĩyĩá ‘Aiwá ámá nĩnĩrĩná gwĩnáreáápa wĩ xfomĩ piaxĩ weaarĩjĩmanĩ.’ searĩápi soyĩné sìnĩ mĩkĩ nání dĩjĩ mĩmoarĩnĩ reĩjĩ?” nurĩrĩ áwanĩ re urĩjĩnĩgĩnĩ, “Aiwá wĩ ámáyo piaxĩ eapaxĩ mĩmónĩnĩ. ¹⁹ Pĩ náníyĩ? Ayĩ aiwá gwĩnáreááná nĩwerĩ rĩwĩyo inĩjĩ rĩwĩyo ikĩ emoarĩgĩá enagĩ nánĩrĩnĩ.” nurĩrĩ —E nurĩrĩná aiwá nńĩ nání “Ananĩ nĩpaxĩrĩnĩ.” rĩjĩrĩnĩ. ²⁰ Ámĩ re urĩjĩnĩgĩnĩ, “Aga pĩpĩ ámáyo piaxĩ weaarĩjĩrĩnĩ? Ayĩ pí pí dĩjĩ xwioxĩyo dání peyeáápĩ, amĩpĩ sipĩ nání mópĩ ámáyo piaxĩ weaarĩjĩrĩnĩ. ²¹ Xwioxĩyo dání dĩjĩ yaiwĩfápmĩ dání rĩpĩ rĩpĩ yarĩgĩárĩnĩ. fĩwĩ amĩpĩ wĩ nání dĩjĩ moro fĩwĩ inĩro apĩxĩ erápenĩro amĩpĩ fĩwĩ mearo ámá pĩkĩxwĩró ero oxĩ apĩxĩ iyĩ nání nĩga uro ²² sĩjwĩ fĩwĩ wĩnĩro rĩkĩkĩró ero yapĩ wĩwapiyĩro ayá bĩ mé arĩkĩ nĩga uro sipĩ dĩjĩ wĩaiwĩro xwĩyĩápmĩ ńwĩrĩáro mĩxĩ kĩnĩro majĩmĩjĩá ikárinĩro yarĩgĩápa ²³ apĩ nĩpĩnĩ ámá dĩjĩyo inĩmĩ dání nĩmorĩná piaxĩ weaarĩjĩrĩnĩ.” urĩjĩnĩgĩnĩ.

Gĩrĩkĩyĩ apĩxĩ wĩ dĩjĩ wĩkwĩronĩ nánĩrĩnĩ.

²⁴ O ewayĩ xwĩyĩá mĩkĩ apĩ nurĩmĩ anĩ e dání nuri anĩ yofĩ Taia tńjĩ e nĩrĩmori anĩ wĩwámĩ nĩpáwĩrĩ ámá e ńweáyĩ “Anĩ rĩwámĩ o mĩjweanĩnĩ.” oyaiwĩpoyĩnĩrĩ nerĩ sá ńweanĩjagĩ aiwĩ ámá wĩ omĩ sĩjwĩ nĩwĩnĩmearo ²⁵ apĩxĩ wĩ “Jisaso anĩ iwámĩ ńweanĩ.” rarĩjagĩá arĩá e nĩwĩrĩ í xegĩ xemĩáĩ imfó xĩxéoarĩjĩ enagĩ nání o tńjĩ e nání anĩnĩ nĩbĩrĩ sĩkwĩ tńjĩ e waunĩ nĩwĩkĩarĩnĩrĩ mĩjĩ xwĩáyo nĩkwĩrorĩ ²⁶ —Í Judayĩ apĩxĩmanĩ. Gĩrĩkĩyĩ

apixirini. Pinisiay anjyo piropenisf Siriayi rinije dajirini. I Jisasomi "Gf miáimi imfo xixeroarinjyf mixf umáinowárenapei." arfki urayarinjagi ²⁷ o i anj midáni enagi nani "Xami gf Juday sanj ourápmiini." niyaiwiri ewayf xwiyá re urinjiginini, "Xami niaíw aiwá nniro agwí imi uyini niwirináyf ayf nanjirini. Niaiwyíyá aiwá nurápiri sfwiyo niwirináyf ayf nanjmani." urána ²⁸ i "Nepa anj midajini sfwininijf imóninijni." niyaiwiri re urinjiginini, "Ámináoxxini, nepa rarinijni. E neri aiwí sfwi re yarinjirini. Íkwianjwíyo dani niaíw aiwá nniro yunf mamówárfápi nimeáni yarinjirini." uragi ²⁹ o "Í nepa waunf nikáriniri dñjf níkwároarini." niyaiwiri re urinjiginini, "Jixi nanj nifíyf nani dixf miáimi imfo xixeroarinjipi rixa mixf umáinini. Dixf anj ui." uragi ³⁰ i ámi xegf anjyo nani nuri sijwí winíyf wininjiginini. Xemiái imfo pñi niwiárimf úf enagi nani piráninjf sá wenjagi wininjiginini.

Arfá tñi manj tñi pñóninjf womi nanj imixinjf nánirini.

³¹ Jisaso ámi niwiápmimeari anj yof Taia tñj e pñi niwiárimf nuri anj yof Saidoni tñj e áwini e nuri xwíyá yof Dekaporisiyo nurfna ipi Gaririyo niremori yarfná ³² áma wí áma arfá pñónárirf xwíyá pñónárirf enj womi Jisaso tñj e nani nimeáni nñiro waunf rixinjf re urigfawixini, "O nanj eni nani wé seáyi e ikwiárei." uragfa ³³ Jisaso áma awi eánárigfe dani omi nimeáni nuri egfpi nerfná Jisaso xegf wé oyá arfá ófyo wixwárirf xegf wéyo reanjwí núrinimáná oyá aíwíyo ikwiárirf nemána ³⁴ sijwí anjnamf nanimáná rñinjf nñirf xegf pñé tñi re urinjiginini, "Epata." —Wigf pñé "Oxoat." nuriáfná "Epata." rariáfná. E urána re enjinijni. ³⁵ Xegf arfá oxoánirf aíwí sanj wiárinjipi nayf eri neri xwíyá piráninjf nira warfná ³⁶ Jisaso ámi áma awi eánárigfáyo nimeari njwí ikaxf nuri re urinjiginini, "Nioni wíápi áwanj murimepani." uragi aiwí amf amf nemero arfki áwanj nira nuro ³⁷ ayá nriwámóga nuro re nira ugíawixini. "Amfpi o éfpiyf aga nanjini yarinjirini. Arfá pñónárigfáyf tñi aíwí sanj mearigfáyf tñi aí piráninjf imixána arfá ero xwíyá riro yarigfáfná." nira ugíawixini.

8

Áma 4,000 ayo aiwá winj nánirini.

¹ Íná ríwíyo Jisaso áma obaxf ámi o tñj e epíroyf niyáriro wigf aiwá rixa menjagi niwinirf xegf wiepísariñowami "Eini." nuri ² re urinjiginini, "Áma tiyf sfá wíyau wíyi nioni tñi re niñwearoná wigf aiwá rixa nowárigfá enagi nani wá nonarin. ³ Wí anj aíwími dani bñagfá enagi nani nioni ayf sñi agwí nani yarfná nurowárináyf 'Sijwí xaxá niwinirf enj siririjwí niwinirf ná neága upírixini.' niyaiwiri rarinijni." uragi ⁴ xegf wiepísariñowa re urigfawixini, "Anj mñmñrininjf re aiwá áma tiyf xixenñ nñirf nani ge bí yanfwin?" uragfa ⁵ o re urinjiginini, "Segf bisferfá ararinijni?" urána "Wé wíumi dñj wáu tñjwáonerini." uragfa ⁶ o áma epíroyf egfáyo "Xwíámí éf niñweaxa úpoyi." nuri bisferfá nimeari Gorixomi aiwá api nani yayf niwimáná kwíkwirimf neri wiepísariñowami mñi wíáná nurápayiro áma ayo mñi niwía nuro ⁷ wigf peyf bia enagi Jisaso apia eni nurápirf Gorixomi yayf niwimáná re urinjiginini, "Peyf rípia eni anj niwía úpoyi." uragi xfo urfpi yarfná ⁸ áma nñi rixa nniro agwí imi uylagi wiepísariñowa ayf aiwá nniro e tñápi nimeayiro soxf íá wé wíumi dñj wáumi aumaúm nero magwí miárigfawixini. ⁹ Áma 4,000 aiwá api nigfawixini. Jisaso ayf aiwá nñimáná enána wigf anj e nani nurowárimf ¹⁰ ewéyo wiepísariñowa tñi nñixemoániro nimeáni ugíawixini. Ipiyo oriwámí dani anj yof Darimanuta tñj e niwíékñimearo ayoagfawixini.

"Emimf bi neaiwapiyi." urigfá nánirini.

¹¹ Parisi wa niwimearo rixa sñm tñi úrapi xwíyá nuriro omi iwamfó wíwapiyanro nani re urigfawixini, "Anjnamf dñj emimf bi neaiwapiyi." uragfa ¹² Jisaso awa nani xegf xwioxíyo dani mñj nñpñirf "Ini!" nñirf re urinjiginini, "Juday agwí riná njweagfáfné pí nani 'Emimf neaiwapiyi.' nñirinjoi? E nñiranjagfa aiwí emimf soyfné nñirigfáfpí wí nemíméini." nuri ¹³ ayo pñi niwiárimf wiepísariñowa tñi ewéyo nñixemoániro ipiyo oriwámí dani nani ugíawixini.

Ewayf ikaxf yisf nani urinj nánirini.

¹⁴ Nuróna aiwá nani dñj arfá nkeamoro bisferfá ná bñi ewéyo wenjpmi nimeáni warfná ¹⁵ Jisaso Parisiowa nanj rayiro sipi rayiro yarínjpa wiepísariñowa axfpi yanro nerfná omi dñj mikwíropa nero ríwí nñmopírixinirf ewayf xwíyá nuriáfná sekaxf re urinjiginini, "Soyfné piráninjf emépayi. Bisferfá yisf —Bisferfá sñi sijf enána yisf onñmiápi tñá aíwí nñmñi íkwianjwí neapínárirf nñmíga wiápmimearinjirini. Yisf Parisiowayá tñi Xerotoyá tñi nani wáyf nero emépayi." urinjiginini. Uyñmí yisfninjf

wigí xwioxíyo íkwianwí eapínínigíní e uraríná ¹⁶ wiwaníjowa re rínígáwixíní, “None bisíkerfá menagí nání neararíní.” rinaríjagá ¹⁷ o arfá níwírí mǎxí re uríjínigíní, “Pí nání ‘Bisíkerfá mayoneríní.’ rinaríjoi? Síní sijnwí oxoaro díní moro mepa renjoi? Segí mǎjíní sijnáníjíní rimóníní? ¹⁸ Sijnwí tǐgíoyíné aiwí sijnwí mǎwínípa riyaríjoi? Arfá tǐgíoyíné aiwí arfá mǎyaríjíní renjoi? Nioní bisíkerfá wé wú núní kwíkwírímí nerí áamá 5,000yo mǎnǎ wíná nání díní mǎseainaríníraní? ¹⁹ Aiwá ayí níníro tǎpí soxí fǎ xwé araríyo aumaúmí yárigáwixíní?” urfagí awa “Wé wúkaú síkwí waú apímí aumaúmí yáriníwanigíní.” urfagí ²⁰ o ámí re uríjínigíní, “Nioní bisíkerfá áamá 4,000yo níkwírírí wínápi soxí fǎ araríyo mǎirígáwixíní?” urfagí awa “Wé wúúmí dǎnǎ waúmí mǎiríníwanigíní.” urfagí ²¹ o re uríjínigíní, “Soyíné síní mǎjǎá rimóníjoi? ‘Aiwá menáná árníone mǎnealápíaxoríní.’ ríníalwíaríjoi?” uríjínigíní.

Sijnwí supáríjíní womí nanǎ imíxíjíní náníriní.

²² E nuríísáná nuro anǎ yoi Betísaidayo níwíékínímearo nayoaro emearíná áamá wí sijnwí supáríjíní wo Jisaso píraníjíní imíxíní nání níméra níbǎro wauní ríxíjíní re urígáwixíní, “Joxí wé seáyí e níwikwíarírí nanǎ imíxíréíní?” urfagí ²³ Jisaso sijnwí supáríjómí wéyo fǎ níxírímí anǎ Betísaida e níwárimí nurí yání e dǎnǎ nírómáná oyá sijnwíyo reanjwí núrírí wé seáyí e níwikwíarírí yaríjíní re wíníjínigíní, “Joxí amípí wí sijnwí ríwíníjíní?” urfagí ²⁴ o sijnwí nanírí re uríjínigíní, “Áamá wí anǎ emearíjagá sijnwí níwínírí aiwí íkǎnǎjíní imóníjagá wíníjíní.” urfagí ²⁵ ámí bǎ wé sijnwíyo seáyí e níkwíaríná o ríxa sijnwí anǎjíní nanárírí xegí sijnwí ríxa nanǎ éagí amípí níyoní xíxeni wíníjínigíní. ²⁶ Xíxeni wínáná Jisaso o xegí anǎ e nání nurowáriná re uríjínigíní, “Díxí anǎ e nání nuríná ámí Betísaida tǎyo nání mupaní.” uríjínigíní.

Pitao “Kíraisoxíríní.” uríjíní náníriní.

²⁷ Jisaso tǎnǎ xegí wíepísaríjowa tǎnǎ níwíápiníméámí nuro anǎ xwé yoi Sisaria Píripai tǎjǎyo íkwíróníjíní nání nuríná awámí yaríjíní níwírí re uríjínigíní, “Ámá yí nioní nání áríre rarijoi?” urfagí ²⁸ awa re urígáwixíní, “Wí re rarijoi, ‘Jono wayí níneameaia wago ámí níwíápinímearí rǎa yaríní?’ rarijoi. Ámí wí re rarijoi, ‘Enjíná Goríxoyá xwíyǎ wǎ rókíamoagí mǎpé anǎnamí peyíní Iraiyaoyí ríníjoi níweapírí rǎa yaríní?’ rarijoi. Ámí wí re rarijoi, ‘Enjíná Goríxoyá xwíyǎ wǎ rókíamoagí wo níwíápinímearí rǎa yaríní?’ rarijoi.” urfagí ²⁹ o síní yaríjíní níwíríná re uríjínigíní, “Ayí e níróro aiwí sewantíjóné nioní nání goríní rarijoi?” urfagí Pitao re uríjínigíní, “Joxí Kíraisoxí, nene yeáyí neayímíxemearfá nání arílowayá xwǎá píaxíyo dǎnǎ wíaríjóníriní.” urfagí ³⁰ o jwǎ íkaxí re uríjínigíní, “Soyíné nioní e enǎoní nání áwanǎ murípa époyí.” uríjínigíní.

Áwanǎ “Nioní nínpíkírǎfáriní.” uríjíní náníriní.

³¹ Xewaníjoi nání iwamíó nurewapiyírí re uríjínigíní, “Áamá imóníjóní rǎnǎjíní xwé wí meámǎríní. Negí mebáowa tǎnǎ apaxípáníjíní imóníjǎá xwéowa tǎnǎ Goríxoyá jwǎ íkaxí eáníjíní mewegíwá tǎnǎ nioní rǎwí nímóáná wa nínpíkírǎfáriní. E nerí aiwí sǎá wíyáú wíyí óráná ámí wíápníméámǎríní.” nurírí ³² pǎné sijnání e rimóagí Pitao Jisasomí nímeámí nurí yánímí nírómáná ríxa mǎxí urímínírí nání nerí “E wí mǎnearípaní.” uraríná ³³ Jisaso omí rǎwí numorí wíepísaríjíní wǎmí sijnwí níwíníríná omí mǎxí nurírí re uríjínigíní, “Setenoxíní, pǎnǎ níwíárimí uí.” nírirí re uríjínigíní, “Pitaoxí amípí nání Goríxo wimónaríjíní nání díní mímó áamá wimónaríjíní nání moaríjíní.” nuríísáná ³⁴ áamá e epíroyí egíáyo “Eíní.” nurírí xegí wíepísaríjowa tǎnǎ nawíní awí neánímáná enǎnǎ re uríjínigíní, “Soyíné woxí nioní yaríjǎpa emínírí nání nioní tǎnǎ nuríiná yí re erǎríní. Díxí simónaríjíní wí me rǎwímní nímmamorí re níyáiwírí ‘Jisasomí xǎdaríjagí nání áamá wa íkǎyo nínyekwíroáriró nínpíkíróná ayí ananíríní.’ níyáiwírí níxǎdírǎfáriní. ³⁵ Áamá go go ‘Jisasomí níxǎdírǎfáriní áamá wa nínpíkírǎfáriní.’ níyáiwírí nání nioní mǎnǎxǎdǎ xegí wará éfí nimenírí neríná xewaníjoi aníjíní ikeamónínǎríní. E nerí aiwí áamá go go nioní nínpíkírǎfáriní xwíyǎ yayí seainaríjíní nání wǎf emearíjagí nání píkíánáyí, o aníjíní mǎkeamóní nioní nínpíkírǎfáriní dǎnǎ erǎkíemeánínǎríní. ³⁶⁻³⁷ Áamá go go nioní mǎnǎxǎdǎ íyǎ fǎ nígwí amípí emeámíní nání nérá nurí nímeásáná xewaníjoi aníjíní ikeamónáná ayí nanǎfraní? Oweo! Amípí níní xwǎá tǎyo dǎnǎ mímúropa nerí aiwí xewaníjoi aníjíní ikeamónáná amípí apí tǎnǎ xegí wará aníjíní jweanǎ nání roayírónípaxímaní.” nurírí ³⁸ re uríjínigíní, “Seyíné nuro áamá agwí ríná jweagíyǎ Goríxomí díní mǎwíkwíró fǎwí nérá warígíyǎ tǎjíní e nemeríná nioní nání ayá seainírí pǎné nioní rarijǎpí ení nání ayá seainírí yaríjagí nání áamáyo yumí níwírínáyí, áamá imóníjóní níweapíríná íkíníjóní weapírí gí ápo xwínǎ eaaríjǎpa nioní ení xwínǎ eanǎoní anǎnǎj wa tǎnǎ weapírí nerí xǎo nání ení ayá níninírí ‘Go rǎnǎ?’ rímǎríní.” uríjínigíní.

9

¹ Ámí re uríjíniginí, “Nioní nepa seararínagi nání píráńńj arfá nípoyi. Ámá re rogá wiyíné síní mǐpepa neríná enj eánńj Goríxo xfo xegf xwioxýo mǐmeám neri píráńńj seamenjweanfa nání imónńjńp imónarínagi sńjwf wńńpńrńrńrń.” uríjíniginí.

Jisaso níkńńrń xegf bǐ imónńjń nánńrńrń.

² Ríxa sfá wé wfúmí dńńf wo óráná o Pitaomí tńń Jemisomí tńń Jonomí tńń nńwirńmeámí dńwf xwé bímí nǐpeyro wíwńń nńjwearíná wígf sńjwf anńgfe dńńt re enjńginí. Jisaso wará xegf bǐ nimónńrń ³ xegf rapirapí ení wfá nókíarńrń ámá wí wayí nńrorńná apfá e wéw mńropaxf apfá xaiwf weárńńńginí. ⁴ E yarńná Goríxoyá wfá rókíamoagf Irajaoyí rńńńo tńń enjńná yagf Moseso tńń omí nńwimeari o tńń xwiyfá rńnarńná ⁵⁻⁶ wíepńsarńńowa wayf ayńkwf mńwinfagf nání Pitao “Píoń urńmńńń?” nńyaiwirí urapí xwiyfá nurńrń Jisasomí re uríjíniginí, “None re nńjwearíná nanńńń. Ananń re njwearńńń. Anń pńpákf wíkaú wí, joxí nánń wíwayí, Moseso nánń wíwayí, Irajao nánń wíwayí omńraneyí.” nurńmáná enjńná ⁷ agwf bǐ rńtf wíarńná agwfńpímí dńń xwiyfá bǐ re rńńńńginí, “O gń íwf dńńf sńx yńńáorńń. Pí pń xwiyfá searńńńf arfá wípoyí.” urńná ⁸ wenńj éfáyf wńńgńawíxńń. Ámá wo mepa Jisasoní iwo njwearńj wńńgńawíxńń.

Irajao nánń yarńń wígfá nánńrńrń.

⁹ E nńwńńmáná dńwf mńńńyo dńń pńń nńwíarńmí nńweapńroná Jisaso njwf íkaxf re uríjíniginí, “Rńpń nanfapí nání ámáwń murńmepa époyí. Ámá imónńńoní rńxa nńperń xwárńpáyo dńń nńwíapńńmeámńá enjńná íná ananń áwńj urńmńfńxńń.” urfagf ¹⁰ awa dńńńń fń nńxńńro xwiyfá “Nńperń xwárńpáyo dńń wíapńńmeámńarńń.” urfńpń nánń ududf nero “Pí nánń rfa nearńńo?” nńńńńro ¹¹ yarńń re wígfńawíxńń, “Pí nánń njwf íkaxf eánńńpí mewegfńwa re rarńgńarńń, ‘Irajao rńxa bńńńmí enjńná rńwíyo ámá nene yeáf yeanńńxemeanń arfowayá xwfá pńaxfyo dńń iwíarorńarńń.’ pń nánń rarńgńarńń?” urfagf ¹² o re uríjíniginí, “Ayf neparńń. Irajao xámí nńbńrń ámá wígf yarńgńapí rńwńmńń mamoro Goríxomí dńńf wńkwfńro epńrń nánń xwiyfá nurńrń ańw xwiyfá Goríxoyá nńńńńrń eánńń rńpí ‘Ámá imónńńomí rńńńń nńwíayiro xwńrń wíkńepńrńarńń.’ xwiyfá apń ení pń nánń rńńń?” nurńrń ¹³ re uríjíniginí, “Nwf íkaxf eánńńpí mewegfńwa e nńńro ańw nionń re seararńńń, ‘Irajao rńxa bńagf ańw ámá rńwamńń xfo nánń eánńńpń omń arfá mńwí wígf dńńf tńń sńpí nńwíera ugńawíxńń.’ seararńńń.” uríjíniginí.

Íwf imfó xíxéroarńń womí mńx umáńńńń nánńrńrń.

¹⁴ Jisaso awa tńń ámí xegf wíepńsarńńf wfámí wímeanńro nánń nńweapńro awa tfe ámá epńroyf enjńfa nńwńńro awa njwf íkaxf eánńńpí mewegfń wa tńń xwiyfá sńm tńń rńnarńńagfá nńwńńro ¹⁵ rńxa anjw e bńná ámá e epńroyf egfáyf Jisaso weaparńńagf nńwńńro sńrń nńpńkńńro yayf wíanńro nánń anńń nńro nńwíeáńá ¹⁶ o yarńń re wńńńginí, “Awa tńń pń nánń xwiyfá sńm tńń rńnarńńo?” urfagf ¹⁷ ámá e epńroyf egfáyf wo re uríjíniginí, “Nearéwapńyarńńoxńń, gń íwomí imfó xíxéroarńńagf nánń manń pńronńrń. ¹⁸ Imfó meanń eáńá meákńkwíńń yárńrń manń sńwf kńrńwńńrń sńkwf wé sńwf yárńrń yárarńńrń. Nionń joxí nánń nńmeáa bńf ańw joxí mńńjwearńj nánń dńx wíepńsarńńowamí ‘Soyńé mńx umáńńowarńńpoyí.’ urfagf ańw awa wí ananń mńx umáńńowarńńpaxfmanń.” urfagf ¹⁹ Jisaso rńxa anńdńń nńwíawńrń nánń re uríjíniginí, “Agwí rńńá njweagfńyńé nionń tńń nemerane emá obaxf nńseamńróagf ańw síní Goríxomí dńńf íkwfńrófńyń amńpí ań ananń arńrń wńńńo.” urfagf ²⁰ rńxa nńwirńmeámí nńbńro imfó Jisasomí sńjwf nńwńńrńńá re enjńginí. Meanń eáńá sinapńxwńń néra nńpńerorń xwfáyo nńwíeága urń meákńkwíá pumńrń yarńńagf ²¹ xanomí Jisaso re uríjíniginí, “Sa ararń enjńńń?” urfagf re uríjíniginí, “Sńń onńmíáo dńń e néra unńrń. ²² Imfó íwomí ínńń xwńrń olkńxemńńrń re yarńńńń. Nńxerń rńáyo íkeaarńrń nńxerń ínńgńyo mamówarńrń yarńńńń.” nurńrń “Jisaso ení yopa megńńrńenńńo?” nńyaiwirí re uríjíniginí, “Joxí ‘Ananń nanń imńxńpaxonńń.’ nńyaiwńńrńńáf wá nńyeaomńxńrń arńrń yealí.” urfagf ²³ Jisaso re uríjíniginí, “Joxí ‘O nanń mńmńxńpaxonńń.’ nńńaiwirí rńńrńarńńń? Jńwanńjoxí Goríxomí dńńf wńkwfńro. Ámá gńyf Goríxomí dńńf íkwfńrófńyń amńpí ań ananń arńrń wńńńo.” urfagf ²⁴ íwomí xano apaxf mé re uríjíniginí, “Goríxomí dńńf wńkwfńrómńńrń yarńńagf nánń aga píráńńf wńkwfńrómń nímńxeí.” urfagf ²⁵ Jisaso ámá obaxf o tńńf e nánń mńrń bńmíarńńagfá nńwńńrń imfó íwomí xíxéroarńńomí mńx numáńńowarńrń re uríjíniginí, “Manń pńroarńrń arfá pńroarńrń enjoxí íwomí pńń nńwíarńmí nuri ámí bǐ tńń rńwńmńń nńrorń mńxńxéropanń.” urńná ²⁶ imfó makńrńwń nńmorń meanń nearń iwo sinapńxwńń nńyárńrń wenjńá omí pńń nńwíarńmí unjńginí. Pńń nńwíarńmí úńńá iwo rńxa nńperńńńf wenjagf nńwńńro ámá obaxf “Rńxa nńperń rfa wenj?” rarńńagfá ańw ²⁷ Jisaso xegf wéyo fń nńmaxńńmáná

máeyoááná o wiápfínimeanínigini. ²⁸ Níwiápfínimeámáná enjáná Jisaso nuri anjyó nípáwiri nweanáná xegí wiepísariñowa wigípi ínimí yariñí re wigíawixini, “Pí nání imíó íwomí xixéroómí míxí umáínowáripaxí mimónípa éwaniginí?” uríagá ²⁹ o re uríñiginí, “Soyíné segí díní tñí imíó tñíní imóníníyí míxí umáínowáripaxí menini. Goríxomí díní wíkwírooro yariñí wiwo nerónáyí, anani oyá díní tñí míxí umáínowáripaxí imónípfáoi.” uríñiginí.

Ámí yumí “Nínipíkípfíráini.” uríñí nánirini.

³⁰ Awa anjí ayo pñí níwiárimí Gariri píropenísíyo áwínimí nuríná Jisaso “Ámá nioní pwaríñagí nání nǎǎ mimónípa oépoýí.” yaiwíñiginí. Ayí rípi nání e yaiwíñiginí.

³¹ Wiepísariñowamí nuréwapíyiri re urayíñiginí, “Ámá imónínáoni nání mýyí uráná nínipíkípfíráini. Nípikíá aí sá wíyau wíyi óráná xwáripáyo níwémáná ámí níwiápfínimeámáráini.” urayíñagí aiwí ³² awa síní nípíkwini nǎǎ mimónípa nero aí masísá níwiro nání yariñí bí mǎwígíawixini.

“Go gone seáyi e imónaníwáráini?” rínigíá nánirini.

³³ Awa anjí yó Kapaneamí nírémore anjyó nípáwiro níñwearíná Jisaso wiepísariñowamí yariñí re wíñiginí, “Ó e níbiranéná pí xwíyá níriga bíawixini?” uríagí aiwí ³⁴ awa “Negí woxí goxí ámná nimóníri neameñweanáná wíone símañwíyóní ínimí yeáyí rurínaníwáriní?” níriga bíá enagí nání ayá nero xwíyá bí murí kíkíá yariñagá ³⁵ o é níñweámáná wiepísariñí wé wúkaú síkwí wau awamí “Soyíné awí neáníro re nǎwénapípoýí.” nuríri re uríñiginí, “Ámá ‘Nioní símañwíyóní onuríñayípoýí.’ níyáiwíñíyo re éwíñiginí. Ámá níyoní xínáíní nímoníri arírá wíwíñiginí.” nuríri ³⁶ niaíwí miá bí nímeari áwini e éfí nurárimáná wé nímakíkiyiri ámí re uríñiginí, ³⁷ “Ámá wo nioní níxídrínáyí niaíwí rípfíní imóníníyo peayí mǎwianí wéyo nímearináyí apimíni wéyo nímeariní. Nioní wéyo nímerí gí ápo, nírowárenapíñomí ení wéyo umerí yariñí.” uríñiginí.

“Ayí tǎámíni míkumíxinigíáyí none tǎámíni imóníni.” uríñí nánirini.

³⁸ Jono re uríñiginí, “Neaiepísariñoxini, none ámá wo yó joxiyá níriri imíó míxí umáínowáraríñagí níwíñirane o none tñí nawíní memearíñagí nání xe oeníri síñwí wínaníri enjwámáni.” uríagí ³⁹ Jisaso re uríñiginí, “Apí e imíxáná pǎfí mǎwiaikipani. Ámá go go yó nioníyá níriri emímí nemí nurí anjíní ikayíwí nímeariñaxí imónínímeníñoi. ⁴⁰ Ámá ayí tǎámíni míkumíxinípa nerínáyí ayí none tñí imóníni. Ayínáni e éfáyo bí pǎfí mǎwiaikipani. ⁴¹ Ámá go go soyíné Kiraisioní níxídríto wáí urímero yariñagá nání arírá níseairí inítgí bí aí níwiri níseaiapírfínáyí, Goríxo e éo nání wí díní aríá míkemo omí xixení arírá wíñíráini.

Íwí oépoýiníri wíwapíyarigíáyí nánirini.

⁴² “E nerí aiwí ámá go go niaíwí rípiamí nioní díní níkwíroaníro yariñápiamí pǎfí wiaíkíminíri nerí íwí oépoýiníri wíwapíyaríná Goríxo ‘O xwíyá mayorini.’ mǎfí ríxa nípémáná enjáná ríníñí xwé wíñíráini. Síní niaíwípiamí íwí nání mǎwiepísipa enjáná ámá wa omí fá níxero síñá xwé wo síñwí tñí gwí níjáriro rawírawáyo nímamówarírfínáyí, sípi enagí aiwí ríníñí Goríxo wíminíri enjípíníñí imónínípiamí. ⁴³⁻⁴⁴ Íwí nání wé éapá nísinírfínáyí níwákwíníri emí moríñí. E níñírfíná ríníñí xwé nísiníri aiwí wé rasá enjí tñí opéiri aí anjínami nání nípeyírfínáyí ayí ananírini. Wé núkaúni éapá nerí íwí meáú síní ú tñí neríná rǎa anjíní wearíñíyómíni nurí rǎa níñírfínáyí ayí nanjímaní. ⁴⁵⁻⁴⁶ ‘Síkwí rú tñí íwí nání anjí oememíni.’ yaiwíú síkwí ú mǎñí níwákwíníri emí moríñí. E níñírfíná ríníñí xwé nísiníri aiwí síkwí rasá enjí tñí opéiri aí anjínami nání nípeyírfínáyí ayí ananírini. Síkwí ‘Íwí nání oumíni.’ yaiwíaríñú tñí enjáná níperíná Goríxo rǎa anjíní wearíñíyo nísikeaárfínáyí ayí nanjímaní. ⁴⁷ Síñwí wíñíyi tñí íwí nání nímorírfínáyí síñwí ayí níyori emí moríñí. E níñírfíná ríníñí xwé nísiníri aiwí síñwí ná wíyini naními opéiri aí anjínami nání nípeyírfínáyí ayí ananírini. Síñwí íwí nání mófíyi tñí néisáná níperíná Goríxo rǎa anjíní wearíñíyo nísikeaárfínáyí ayí nanjímaní. ⁴⁸ Rǎa anjíní wearíñí xweamí mǎpé anjíní nísiñí rǎa ení anjíní ríníri yariñerini.

⁴⁹ “Saxí aiwáyo moarígíapa Goríxo rǎa ení ámá níní nanjí oimónípoýiníri saxíníñí e moníráini. ⁵⁰ Saxí aiwá awíí imíxariñí enagí nání nanjírini. E nerí aí xegí awíí yariñípi anípa nerí aiwáñíñí imónínáná aríge nerí ámí awíí eníñoi? Soyíné saxíníñí nímoníro saxí aiwáyo awíí imíxariñípa ámá níyoní pírániñí e níwírfínáyí, sewaníñoyíné nímfeyoáni pa nero pírániñí níkumíxiníro néra úfírxini.” uríñiginí.

10

Apixí emi moarigíá nánirini.

¹ Jisaso níwíápínimeari e píní níwíárimí nuri Judia píropenísíyo ní múrórí iníigí Jodani rapáyo jfariwámi dání waríná oxí apixí epíroyí nero o tñí e awí eánáná xegí yariñípa ámi uréwapíyaríná ² Parisi wa níwímearo omí iwamíó níwíwapíyiro re urígíawixíni, “Wa negí jwí ikaxí eáníñípi íá nírore re rarígíáriní, ‘Xegí oxo apixími ananí emi mopaxíriní,’ rarígíáriní. Wa ‘Emi mopaxímaní,’ rarígíáriní. Joxíyá dñí arige simónariní? ‘Ananí emi mopaxíriní,’ rísimónariní? ‘Nwíáriní,’ rísimónariní?” urígíá ³ re uríñíniginí, “Moseso eníáa segí seárfawéyo jwí ikaxí nuriríná píoi uríñíniginí?” urígíá ⁴ re urígíawixíni, “Moseso áma apixí emi moaníro nání ananí payí re ríñíñípi ‘Nioní ímí anñí emi móáriní,’ ríñíñípi nearo owiowárpoyíníri sñjwí neanagíriní.” urígíá aiwí ⁵ Jisaso re uríñíniginí, “Soyíné segí dñí tñí níxídíro aríkí segí apixí emi moaníro yariñagíá nání Moseso jwí ikaxí apí níñíri eanñíriní. ⁶ E nerí aiwí xwíyíá rípi níñíri ríwamíñí eanñíriní, ‘Goríxo eníáa xwíá ímíxíri anñína ímíxíri neríná oxí ímíxíri apixí ímíxíri enñíriní. ⁷⁻⁸ Ayínání oxo xaníyaúmi píní níwíárimáná xegí apixí tñí níkumíxíníriná ná ayí ná bíníñíñí imónípsíáriní.’ E níñíñí eáníñí enagí nání xíxegíni imónarígímaní. Ná ayí ná bíníñíñí nímoníri emearígíriní. ⁹ Ayáú nímeáními nemeríná Goríxo jwíráriní enagí nání píní níwíárimí mupa oépiyi.” nurími nuri ¹⁰ anñíyo nípáwíri jweanáná wiepísaríñjowa ámi o meánígíá nání uríípi nání yariñí wíáná ¹¹ o re uríñíniginí, “Áma go go xegí apixí emi nímorí wí nímeárináyí, xámí meáními sípi wikáraríní. ¹² Apixí gí gí ení xegí xlagwomí píní níwíárimí nuri womí nímeánírináyí, xámí meáníjomí sípi wikáraríní.” uríñíniginí.

Níaiwí onímiápiami wé ikwíkwíárimí ení nánirini.

¹³⁻¹⁴ Áma wí Jisaso wigí níaiwí oimónípoyníri wé wikwíáriní nímeámí báná wiepísaríñjowa míxí uraríñagíá Jisaso awa pírfí urakianíro yariñagíá níwíñíri wíkfí dñí níwíaiwíri re uríñíniginí, “Soyíné pírfí murakipani. Goríxo xwíoxíyo nímeámí nerí píráñíñí seameñweaní sñjání nímoníriná o áma níaiwí tíyí yapi nioní dñí níkwírófáyo meñweaní enagí nání soyíné pírfí murakipani. Nioní tfe nání xe obípoyi. ¹⁵ Nioní nepa seararíñíni. Áma gíyí gíyí níaiwípia xaníyaúmi dñí ikwíróro símanjwíyóníñí yeáyí uríñíro yariñgápaníñí Goríxomí e mepa nerínáyí, o xwíoxíyo nímeámí nerí píráñíñí seameñweanípi wí páwípírfámaní.” nurímaná ¹⁶ níaiwípia wími nímeári sáfíyo níjwírárinímaná wé seáyí e wikwíáriní “Gí ápo píráñíñí oumení.” ríri níwia uríñíniginí.

Áma amípi ní múróriní wo nánirini.

¹⁷ Jisaso níwíápínímeámí anñí wíyo umíñíri yaríná áma wo o tñí e nání mífí níbírí sñmímaními dání xómíñí níyíkwírí yariñí re wíñíniginí, “Nearéwapíyaríñí nanjoxíni, aríge neríná nioní dñí níyímiñí tñjáoñí imónímfáriní?” urígíá ¹⁸ o “Jisaso Goríxoríani?” oyaiwiníri re uríñíniginí, “Joxí pí nání ‘Nearéwapíyaríñjoxíni níñíriná ‘Nanjoxíni nírfíni? Áma wí nanjímaní. Sa Goríxo nanjoríni. ¹⁹ Joxí jwí ikaxí eáníñípi nání ríxa níjía imóníñíni. ‘Níwíápínímeari áma wí mípíkípa eríni. Áma wí tñí íwí mínípa eríni. Íwí mímeapa eríni. Yapi murípa eríni. Yapi nurepísirí íwí murápi eríni. Inókími tñí ápomí tñí wéyo meríni.’ E ríñíñípi joxí ríxa níjía imóníñíni.” urígíá ²⁰ o re uríñíniginí, “Nearéwapíyaríñjoxíni, apí nípíní sñní ononí imóníñí dání pírfí níwíaiwí píráñíñí níxída bíníáriní.” urígíá ²¹ Jisaso sñjwí agwí níwíñíri wá níwíaníri nání re uríñíniginí, “Nípíní níxídíri aiwí ámi bí síníriní. Joxí nuri díxí iyá íá tñí xwíá tñí amípi díxíyí nígwí nání bí nerí nígwí meáfíyí áma aiwá nání ikeamóníro aikí nání ikeamóníro egíáyo mñí wíríxíni. E nemoxí níbírí níñíxídímerínáyí, ríwéná nípémáná anñínamí nání nípeyíriná amípi joxíyá aga xwé nídéróníáriní.” urígíá aiwí ²² o amípi wí ní múróriní enagí nání dñí sípi níwíri e mepaxí wímonífagí nání sñmímaní kípíñí níyimi uríñíniginí.

²³ Sñmímaní kípíñí níyimi úagí Jisaso xegí wiepísaríñjowami sñjwí níwíñímerí re uríñíniginí, “Amípi xwé tégíyí ananí Goríxomí dñí níwíkwíróro o xwíoxíyo nímeámí nerí umeñweaní páwípaxímaní.” nuríri ²⁴ awa xfo ríípi nání ududí yariñagíá níwíñíri ámi re uríñíniginí, “Níaiwoyíné, áma wí anñí miní yaníro nero aiwí ananí Goríxomí dñí níwíkwíróro o xwíoxíyo nímeámí nerí umeñweaní páwípaxímaní. ²⁵ ‘Kamerí ení rapírapí gwí kiwearígíá ófíyimi ananí páwípaxíriní.’ ríyaiwíaríñí? Áma amípi xwé tégíyí kamerí ení ófíyimi mípáwípa éfíñíñí Goríxo seameñweaní nání ananí páwípaxímaní.” urígíá ²⁶ awa ududí níkáriníro re urígíawixíni, “E imóníñíáa áma gíyo Goríxo yeáyí uyímíxemeaníáriní?” urígíá ²⁷ Jisaso sñjwí agwí níwíñímaná re uríñíniginí, “Áma wí mepa epaxí nímonímaná aiwí Goríxoyá dñí tñí ananíriní. Amípi

Gorixox mepa epaxí wí mimóninagí nání oyá díní tñní epaxíriní.” uráná ²⁸ Pitao re uríjiniginí, “Ái, none negí amípí ríxa pñní nwiárimí joxí rixídimearinjiní.” uríagí ²⁹⁻³⁰ Jisaso re uríjiniginí, “Nepa seararinjiní. Ámá gíyí gíyí nioní díní níníkwíro xwíyíá nioní nání yayí seainarinjípí wáí urímero ení éfáyí xexirímeáyorani, xínáiwamirani, xegí niaiwíyorani, xegí anjirani, xegí aiwá omínjirani, pñní nwiárimí nixídirínáyí, síní mípé xwíyáyo nínjwearíná xexirímeá imóníáyí xínáíwa imóníáyí xegí niaiwí imóníáyí xínáíwa imóníáyí xegí niaiwí imóníáyí xegí anj imóníáyí xegí aiwá omíní imóníáyí wiwaninjiní pñní wiáíyáyo seáyí émí mūrónínfáriní. E nerí aí nioní nixídarinagíá xeaninjiní ení nwiwímeanfáriní. Ayí ení anj ríwéná imóníníyáyo díní níníyínjiní tígíyíá nímóníro njweapírfáriní. ³¹ E nerí aiwí ámá ‘Xwéoníriní.’ níríro xámi xámi imónarígíyíá nípéríná suríímá yáripírfáriní. Agwí ríná suríímá njweagíyíá nípéríná xáminjíníyo múropírfáriní.” uríjiniginí.

Ámí yumíí “Nínipíkipírfáriní.” uríjíní náníriní.

³² Awa óyó nuro anj yóí Jerusaremi nání níníyíná wiepísarinjowa Jisaso arfíkí anj apimí nání níníyí xámi umeaarínagí níníwíníro ududí níníro ámá Jisasomí xídarígíyíá wí ení ayá síwí uróarinjagí o ámí xegí wiepísarinj wé wúkaú síkwí wáú awamí ná dáminí e nímíaurí ámí xíomí wa wípírfápi nání áwanj nuríriní ³³ re uríjiniginí, “None Jerusaremi nání níníyirane rémóáná ámá imónínjóní re níkeaáripírfáriní. Ámá wo nioní nání míníyí uráná apaxípáninjiní imónínígá xwéowa tñní njwí ikaxí éáninjiní mewegíáwa tñní nioní xwíríxí nínímero xwíyíá nínímeáriní ‘Sa joxíníriní.’ níníro nípíkímoaníro wauyowamí mñní nípírfáriní. ³⁴ Mñní níwíáná awa ríperírfí niro reanjwí núríro iwanj néaro nínífasáná nípíkipírfáriní. Nínipíkiro aiwí síá wíyáú wíyí óráná ámí wíápinímeámírfáriní.” uríjiniginí.

Jono tñní Jemiso tñní yarínj wígífpí náníriní.

³⁵ Sebediomí xewaxowáú Jemiso tñní xogwáo Jono tñní anjwí e nuri Jisasomí re urígísisixíní, “Nearéwapiyarínjoxíní, yawawí pí pí nání yarínj síwíyí joxí ananí níyeaírírfáriní?” uríagí ³⁶ o re uríjiniginí, “Nioní pí eaiimí nírarinjiní?” uríagí ³⁷ awáú yawawí ení áminá imóníwiniginíní wiepísarinj wá yawawí símanjwíyóninjiní yeáyí yeaurínírxíníní re urígísisixíní, “Joxí idáná ámináoxí nímóníní menjweanjáná ámá nñní símanjwíyóninjiní yeáyí rurínáná yawawí joxíyá wéyo mñní mñní onjweápiyíníní sínjwí yeaníníréraní?” uríagí aiwí ³⁸ Jisaso re uríjiniginí, “Awagwí yarínj níarígífpí nání níjía mímónípa nerí nání yarínj níarinjiní.” nuríriní ewayí xwíyíá ámá wa xíomí píkípfírfá enjagí nání áwanj nurírfíná yarínj re winiginíní, “Awagwí inígí síxí nioní nímíáwá ananí nípaxí imónípísírfáriní? Inígí waxíyo nioní xémífpí awagwí ení ananí xepaxí imónípísírfáriní?” yarínj wíáná ³⁹ awáú re urígísisixíní, “Ananíníriní. Yawawí nepaxíriní.” uríagí o re uríjiniginí, “Inígí nioní nímíáwá awagwí ení nípísírfáriní. Inígí waxí nioní xémífpí awagwí ení xepísírfáriní. ⁴⁰ E nerí aiwí ‘Woxí rífmí dání njweatí. Woxí rífmí dání njweatí.’ wí earípaxonímaní. Goríxo xewanínjo earípaxírfáriní. Xíó wímónarínj goxí goxí ‘Jisasomí mñní mñní njweápiyí.’ earípaxírfáriní.” urárfíná ⁴¹ wiepísarinj wé wúkaú wá Jemiso tñní xogwáo Jono tñní e urarínjagí arfá níníwíro wíkf díní níníwíawíro yaríná ⁴² Jisaso “Nioní tñnjí anjwí re bípoyí.” nuríriní re uríjiniginí, “Émáyíyá áminá menjweagíáwa seáyí e nímóníro wígí ámáyo ayá mírímíxí peayí wíanarígírfáriní. ⁴³ E nerí aiwí áwa yarínjagíá xáfpí mímónípaní. Go go segí ráronínjiní nímónínírfíná wíoyínéyá omínj seaiarinj nímóníní arírá seaiwíniginíní. ⁴⁴ Go go xámi xíráónínjiní imóníoxí xínáíninjiní nímóníní ámá níníyoní sanj urápíméirírxíní. ⁴⁵ Nioní ení ámá imónínjóní aí ámá sanj nírápírfí nání weapínjónímaní. Ámá nñní nání nupeirí gwínínjiní roayíróimíniginíní weapínjíní.” uríjiniginí.

Sínjwí supárinj Batimiasomí nanj imíxínj náníriní.

⁴⁶ Jisaso wiepísarinjowa tñní nawíní síní Jerusaremi nání níníyíro anj áwíní e bímí xegí yóí Jeriko nírémero ríxa anj apimí wíárfí múroaníro yaríná ámá sínjwí supárinj wo — O omínj mepaxo enjagí nání óf manjípá tñní nínjweamáná nígwí nání tñní aiwá nání tñní ríxínj urarínjoríní. Xano xegí yóí Timiasoríní. Xó xegí yóí Batimiasoríní. O óf manjípá tñní nínjwearíná arfá wíyíyí re winiginíní. ⁴⁷ “Nasaretí dánj Jisaso daiwo pwaríní.” rarínjagí arfá e níníwírí ríaiwá enj tñní re rayíniginíní, “Jisasoxí, rárfawé míxí ináyí Depitoyáoxíní, wá níníwíaneí.” urarínjagí ⁴⁸ ámá wí míxí ríá tñnjí nuríro “Ríxa pñní wíáreí.” uríagí aiwí arfíkí wíní enj tñní ríaiwá re rayíniginíní, “Rárfawé míxí ináyí Depitoyáoxíní, wá níníwíaneí.” urayarinjagí ⁴⁹ Jisaso xegí pwarínje nírómáná re ríniginíní, “Omí ríaiwá urípoyí.” uríagí ayí omí ríaiwá nuríro re urígíawíxíní, “O wíárfí nímúroaníní ayá síwí míríropaní. Joxí nání ríaiwá ríraríní. Ríxa Wíápinímeaí.” uráná ⁵⁰ iyíá nípáníní njweanjiníní emí nímómí níníwíápinímeámí nuri Jisasomí wímeááná ⁵¹ o re uríjiniginí, “Nioní

pí simi nánì nìrarìnjìní?" uríagí sɪnjwí supárɪŋo re urɪnjɪnɪgɪnɪ, "Nearéwapɪyarɪŋoxɪnɪ, nionɪ rɪxa sɪnjwí oanɪmɪnɪrɪ rɪrarìnjìní." uríagí ⁵² o re urɪnjɪnɪgɪnɪ, "Joxɪ dɪnjɪ nɪnɪkwíroɪ nánì dɪxɪ sɪnjwí rɪxa nanjɪ anɪnɪ. Dɪxɪ anjɪ uɪ." uráná re enjɪnɪgɪnɪ. Ámɪ rɪxa sɪnjwí noxoari nanɪrɪnɪ óf e dání Jisasomɪ rɪfwíyo númɪ unjɪnɪgɪnɪ.

11

Jerusaremiyo nɪrémorɪnɪ mɪxɪ ináyɪ rémoarɪgɪ́ɸa rémonjɪ nánɪrɪnɪ.

¹⁻² Jerusaremi tɪnjɪ anjwɪ e nɪrémorɪnɪ anjɪ onɪmɪá bíáú xegɪ yofɪ rɪpɪáúrɪnɪ. Betɪpasi tɪnɪ Betani tɪnɪ apɪáúrɪnɪ. Anjɪ apɪáúyɪ dɪwɪ xegɪ yofɪ Oripipá tɪnjɪ e nɪrémoro Jisaso xegɪ wɪepɪsarɪnjɪyɪ wáúmɪ re uowárɪnjɪnɪgɪnɪ, "Awagwɪ anjɪ dayo ikwírónɪnjɪpɪmɪ nánɪ nuri rɪxa nɪrémoro dogɪ sɪpɪkɪ wo ámá wí sɪnɪ seáyɪ e éf mɪnjwɛarɪgɪ́ɸo gwɪ yurárɪnɪnjagɪ sɪnjwí nɪwɪnɪrɪnɪ níkwɛari nɪmɛámɪ bɪpɪyɪ. ³ Ámá wí 'Pí nánɪ ikwɛaarɪnjɪ?' yarɪnjɪ e eaiánáyɪ, re urɪpɪyɪ, 'Yegɪ Ámɪnáo dogɪ romɪ seáyɪ e nɪxɛnjwɛari unɪ nánɪ ikwɛaarɪnjwɪ. Rɪxa nɪxɛnjwɛari nɪmɛámɪ numáná ámɪ re wírénapɪnɪŋot.' urɪpɪyɪ." uowáráná ⁴ awáu nuri ámá wíyoyá anjɪ fwi e dogɪ sɪpɪkɪ wo gwɪ nɪyurárɪnɪmáná óf e ronjagɪ nɪwɪnɪrɪ ikwɛaarɪnɪ ⁵ ámá wí dae rogɪáyɪ yarɪnjɪ re wígfawɪxɪnɪ, "Awagwɪ pí nánɪ dogɪ o ikwɛaarɪnjɪ?" uríagɪ ⁶ awáu Jisaso "Re urɪpɪyɪ." urɪfɪpɪ axɪpɪ uráná ayɪ xe oíkwɛápiyɪnɪrɪ sɪnjwí wɪnɪagɪ ⁷ awáu dogɪ sɪpɪko Jisaso tɪnjɪ e nɪmɛra nɪbɪrɪ nɪwárɪmáná Jisaso seáyɪ e éf xɛnjwɛanɪ nánɪ wígfɪ yɪfá seáyɪ e ikwíáráná o seáyɪ e nɪxɛnjwɛari nɪmɛámɪ warɪnɪ ⁸ ámá obaxɪ wí enjɪnɪ mɪxɪ ináyowamɪ yayɪ wianɪro nánɪ wígfɪ yɪfá nɪpɪrayɪro óf e ikwianjwí neapára warɪgɪ́ɸa axɪpɪ wígfɪ yɪfá óf e ikwianjwí neapára warɪnɪ wí ófɪpá tɪnjɪ e írɪmɪnjɪ nánɪnɪnjɪ ikwianjwí nɪdoro óf e ikwianjwí neapára warɪnɪ ⁹ Jisaso áwɪnɪ e enjáná xámɪ warɪgɪáyɪ tɪnɪ rɪfwíyo warɪgɪáyɪ tɪnɪ rɪfaiwá re nɪra ugɪawɪxɪnɪ, "Gorɪxomɪ seáyɪ e oumɛaneyɪ. Ámá Ámɪná Gorɪxo uowárɛnapɪfagɪ barɪnjɪ ro oyá dɪnjɪ tɪnɪ seáyɪ e imónɪwɪnɪgɪnɪ. ¹⁰ Arɪfowa mɪxɪ ináyɪ Depitoyá xwioxɪyo njwɛaagɪ́ɸa xwioxɪ nene njwɛanɪwá nánɪ nɪmóga barɪnjɪpɪ Gorɪxoyá dɪnjɪ tɪnɪ seáyɪ e imónɪwɪnɪgɪnɪ. Anjɪnamɪ seáyɪ e imónɪnjomɪ seáyɪ e oumɛaneyɪ." nɪra ugɪawɪxɪnɪ.

Íkɪá pɪkɪ wɪnamɪ ramɪxɪnjɪ nánɪrɪnɪ.

¹¹ Rɪxa Jerusaremi nɪrémoro Jisaso anjɪ rɪdɪyowá yarɪgɪ́ɸwámɪ nɪpáwɪrɪ wáf ikwírónɪnjɪ e dání wenɪnjɪ amɪ amɪ nemɛrɪ rɪxa sɪfá órarɪnjagɪ nɪwɪnɪrɪ xegɪ wɪepɪsarɪnjɪ wé wúkaú sɪkwɪ wáu tɪnɪ nawɪnɪ anjɪ yofɪ Betani nánɪ nuro sá wegɪá ¹² wáfɪpɪ tɪnɪ nɪwíáɸnɪmɛámɪ Betani pɪnɪ nɪwíáɸnɪmɪ nurɪnɪ Jisaso agwɪ wíagɪ ¹³ wenɪnjɪ éyɪfɪ wɪnɪnjɪnɪgɪnɪ. Íkɪá yofɪ pɪkɪyɪ rɪnɪnjɪ wɪna, íwɪ inɪnjána ífamɪ jɪna ronjagɪ nɪwɪnɪrɪ sogwɪ nánɪ pɪfá emɪnɪrɪ anjwɪ e nuri wenɪnjɪ éyɪfɪ wɪnɪnjɪnɪgɪnɪ. Ná mɪwé íwɪnɪ inarɪnjagɪ nɪwɪnɪrɪ xegɪ ná wɛarɪnjɪnɪ sɪnɪ mɪmónɪnjagɪ nánɪ ná mɪwɛnjagɪ nɪwɪnɪrɪ ¹⁴ wɪepɪsarɪnjowá arɪfá egɪfɛ dání íkɪfánamɪ re urɪnjɪnɪgɪnɪ, "Íkɪá rɪnaxɪnɪ, ámá wí sogwɪ mɪdanɪpa epɪrɪfá nánɪ ná mɪwɛpa sa anɪnjɪ re éírɪxɪnɪ." urarɪnɪ wɪepɪsarɪnjowá arɪfá wígfawɪxɪnɪ.

Anjɪ rɪdɪyowá yarɪgɪ́ɸwámɪ dání mɪxɪ uowárɪnjɪ nánɪrɪnɪ.

¹⁵ Jerusaremi nɪrémoro anjɪ rɪdɪyowá yarɪgɪ́ɸwámɪ nɪpáwɪro Jisaso re enjɪnɪgɪnɪ. Ámá anjɪ íwámɪ inɪmɪ bɪ inarɪgɪ́ɸo mɪxɪdámɪ wíowárɪrɪ ámá nɪgwɪ senɪsɪ nɪnayɪro tarɪgɪ́ɸyɪfá ikwianjwí mɪmɪwíáɪfɪ erɪ ámá injɪ xawíówɪ rɪdɪyowá nánɪ bɪ inarɪgɪ́ɸyɪ ikwianjwí éf njwɛaarɪgɪ́ɸpɪ mɪmɪwíáɪfɪ erɪ ¹⁶ ámá sanjɪ amɪpɪ xwanjwí níkwónɪmɪ anjɪ íwámɪ áwɪnɪmɪ anjwɪ e imónɪje xemoarɪgɪ́ɸo pɪrɪ wíakɪmɪ wɪrɪ enjɪnɪgɪnɪ. ¹⁷ E nemáná iwamó nurewapiyirɪnɪ mɪnjɪ nɪronɪ re urɪnjɪnɪgɪnɪ, "Re mɪrɪnɪpa renɪ, 'Anjɪ Gorɪxonɪyáíwá nánɪ re rɪpɪrɪfárɪnɪ, 'Ámá gwɪ wɪrɪ wɪrɪ nɪnɪ Gorɪxomɪ xwíyɪfá urɪpɪrɪfá nánɪ oyá anjɪwárɪnɪ.' rɪpɪrɪfárɪnɪ.' mɪrɪnɪpa renɪ? E nɪrɪnɪrɪ aɪwɪ soyɪné íwɪ meaarɪgɪ́ɸyɪ yarɪgɪ́ɸa axɪpɪnɪnjɪ nero nánɪ anjɪ rɪwá íwɪ meaarɪgɪ́ɸyɪfá anjɪnɪnjɪ imónɪnɪ." urɪnjɪnɪgɪnɪ.

¹⁸ Apaxɪpánɪnjɪ imónɪgɪ́ɸa xwéowa tɪnɪ njwɪ íkaxɪ eánɪnjɪpɪ mewegɪ́ɸa tɪnɪ ámá wí "Jisaso e neararɪnɪ. E neararɪnɪ." rarɪnjagɪfá arɪfá nɪwíro ámáyɪ o xwíyɪfá uréwapɪyarɪnjɪyɪfá nánɪ rɪxa dɪnjɪ nɪpɪkɪnɪro nɪnɪ Jisasomɪnɪ xɪdɪpɪrɪxɪnɪrɪ wáyɪ nero inɪmɪ omɪ pɪkɪanɪro nánɪ mekaxɪ nɪmɛra ugɪawɪxɪnɪ. ¹⁹ Sɪfá ayɪ ayo sɪfá órarɪnɪ o wɪepɪsarɪnjowá tɪnɪ Jerusaremi pɪnɪ nɪwíáɸnɪmɪ nuro anjɪ wíyo sá weagɪ́ɸarɪnɪ.

Pɪkɪna yíwɛárɪnjagɪ wɪnɪgɪ́ɸa nánɪrɪnɪ.

²⁰ Jisaso wɪepɪsarɪnjowá tɪnɪ sá wegɪá wáfɪpɪ tɪnɪ nɪwíáɸnɪmɛaro Jerusaremi nánɪ nurɪnɪ wenɪnjɪ éyɪfɪfɪ wɪnɪgɪ́ɸawɪxɪnɪ. Íkɪá pɪkɪna mɪkɪfɪ aɪ tɪnɪ rɪxa yeáyɪfɪ yárɪfagɪ nɪwɪnɪro ²¹ Pitaó Jisaso agɪnɪ éfɪpɪ nánɪ dɪnjɪ wɪnɪagɪ mɪnjɪ sɪnjá neánɪrɪ re urɪnjɪnɪgɪnɪ, "Ái, nearéwapɪyarɪŋoxɪnɪ, íkɪá pɪkɪna joxɪ agɪnɪ ramɪxárɪfɪnɪ rɪxa yíwɛánárɪnɪnɪ." uríagɪ ²² o "Emɪnɪfɪ nionɪ éápa awa enɪ epaxɪrɪnɪ." nɪyáiwɪrɪ nánɪ re urɪnjɪnɪgɪnɪ, "Soyɪné enɪ

Gorixomi dñj n̄wíkwíróa úpoyi. ²³ Nioni n̄pa seararĩnĩ. Ámá gíyí gíyí ‘D̄f̄wí r̄ipá n̄ja rawirawáyo opíeroni.’ r̄ir̄i dñj ná b̄ini mori x̄fo r̄íípi ‘X̄ixenĩ imónĩn̄joi.’ yaiwiri ner̄ínáyí, Gorixoyá dñj t̄ni x̄ixenĩ en̄joi. ²⁴ Ayínáni soȳné woxi woxi Gorixomi yarĩn̄j n̄wir̄íná ‘Nioni re em̄fárini.’ ur̄iro omi dñj wíkwíroro ‘Gorixoyá dñj t̄ni x̄ixenĩ imónĩn̄fárini.’ yaiwiro ner̄ínáyí, oyá dñj t̄ni x̄ixenĩ imónĩn̄fárini. ²⁵ Soȳné woxi woxi éf̄ n̄roro Gorixomi yarĩn̄j n̄wir̄ínáyí, ámá wí sípi seaikár̄áyí wíkwí m̄wón̄ipa nero yokwarim̄ wíífr̄ixini. E ner̄ínáyí, seḡ ápo an̄ĩnamĩ n̄wean̄jo sípi soȳné wim̄x̄f̄ápi n̄ani enĩ yokwarim̄ seaiin̄fárini. ²⁶ E m̄pa ner̄ínáyí, an̄ĩnamĩ n̄wean̄jo soȳné man̄j p̄r̄f̄ wiaikiḡf̄ápi n̄ani yokwarim̄ seaiin̄fámani.” ur̄in̄jigini.

“Nén̄ t̄f̄joxi imón̄e.” go r̄ir̄in̄joi?” ur̄iḡf̄á n̄an̄ir̄ini.

²⁷ Rixa Jerusalem̄ n̄r̄émoro Jisaso an̄j r̄id̄iyowá yar̄iḡf̄iwámĩ in̄imĩ an̄j emear̄íná apax̄ip̄an̄j imón̄iḡf̄á x̄wéowa t̄ni n̄wí ikax̄í eán̄in̄jpi meweḡf̄áwa t̄ni Judaȳ mebaowa t̄ni omi n̄wimearo ²⁸ re ur̄iḡf̄awixini, “Aga go r̄ir̄íaḡi ámá an̄j r̄id̄iyowá yar̄in̄j waiwá riwámĩ b̄f̄ inar̄iḡf̄áyo m̄ix̄ídám̄ é̄n̄igini? Dñj goyá t̄ni e é̄n̄igini?” ur̄iḡf̄á ²⁹ Jisaso re ur̄in̄jigini, “Nioni enĩ yar̄in̄j b̄f̄ oseaim̄ini. Soȳné nion̄iyápi áwan̄j n̄r̄ánáyí, nioni enĩ ‘E é̄r̄ixini.’ n̄r̄in̄jo n̄ani anani áwan̄j sear̄im̄f̄ini.” nur̄iri ³⁰ re ur̄in̄jigini, “Yar̄in̄j nion̄iyá r̄ip̄r̄ini. Jono waȳ n̄neameaia wago an̄ĩnamĩ n̄wean̄j oyá dñj t̄ni waȳ n̄neameaia waḡr̄ani? X̄f̄oyá dñj t̄ni yaḡr̄ani? Nion̄iyá api n̄ani x̄ám̄ áwan̄j n̄r̄ip̄oyi.” ur̄aná ³¹ w̄iwan̄jowa dñj n̄moro in̄imĩ yar̄in̄j re n̄ga uḡf̄awixini, “None ‘Jono Gorixo dñj uk̄ikayon̄aḡi yaḡr̄ini.’ áwan̄j e nur̄iran̄énáyí o re near̄in̄joi, ‘Pí n̄ani Jono searaḡip̄i n̄ani m̄kw̄it̄ropa n̄era uḡf̄awixini?’ near̄in̄joi.” n̄r̄in̄iro ³² áni in̄imĩ re r̄in̄iḡf̄awixini, “None ‘Jono xeḡ dñj t̄ni yaḡr̄ini.’ ur̄an̄ir̄éwini? Oweoi. Ámá síp̄f̄á re ep̄f̄roȳ eḡf̄áyí iwan̄j neaeap̄r̄ixini.” n̄r̄in̄iro —Judaȳ n̄ni Jono n̄ani “Gorixoyá w̄f̄á r̄ókiamoaq̄f̄ wor̄f̄ani?” yaiwiar̄iḡf̄á en̄aḡi n̄ani “Api enĩ x̄ixenĩ ur̄ipax̄f̄ m̄imón̄ini.” n̄r̄in̄iro áni iwan̄j neaeap̄r̄ixini waȳ nero n̄ani áwan̄j mur̄i ³³ re ur̄iḡf̄awixini, “Oweoi, none maj̄f̄arini.” ur̄aḡf̄á Jisaso “Nioni enĩ ‘Joxi e é̄r̄ixini.’ n̄r̄in̄jo n̄ani áwan̄j wí n̄sear̄im̄im̄éini.” ur̄in̄jigini.

12

Ewaȳf̄ ikax̄í wain̄f̄ om̄in̄j s̄in̄jw̄f̄ uw̄in̄iar̄iḡf̄áwa n̄an̄ir̄ini.

¹ Jisaso ewaȳf̄ x̄wiȳf̄á wí n̄wí ikax̄í eán̄in̄jpi meweḡf̄áwámĩ t̄ni Parisiowamĩ t̄ni nur̄iri re ur̄in̄jigini, “Ámá wo wain̄f̄ urax̄í iw̄f̄á nur̄iri x̄wíná n̄rori wain̄f̄ xeḡi in̄iḡf̄ n̄ip̄r̄f̄a n̄ani wain̄f̄ sogw̄f̄ xoȳk̄im̄f̄ en̄f̄a n̄ani s̄in̄jáo óf̄ n̄r̄ix̄ir̄i wain̄f̄ om̄in̄jyo áw̄in̄im̄f̄ an̄j awi n̄weap̄r̄f̄a n̄ani seáyí em̄i n̄im̄ira n̄ipeyir̄i néisáná ámá wí s̄in̄jw̄f̄ uw̄in̄ax̄f̄id̄ip̄r̄f̄a n̄ani re ur̄in̄jigini, ‘Wain̄f̄ sogw̄f̄ niáf̄ eánáyí b̄f̄ soȳné seḡ mearo nioni ḡf̄ mear̄i em̄f̄a n̄ani nion̄iyá om̄in̄j r̄ip̄im̄i anani s̄in̄jw̄f̄ n̄w̄in̄ip̄r̄f̄arini?’ nur̄im̄i an̄j w̄iyo emem̄in̄ir̄i n̄ani nur̄i n̄n̄jweásáná ² wain̄f̄ r̄ixa niáf̄ en̄áná xeḡf̄ om̄in̄j w̄iwar̄iḡf̄á wom̄i re urowár̄in̄jigini, ‘Joxi nion̄iyá wain̄f̄ om̄in̄jyo n̄ani nur̄i in̄iḡf̄ wain̄f̄ awa nioni n̄ani n̄im̄ix̄ir̄i iwaj̄f̄á niár̄if̄ápi nur̄ápiyuii.’ urowár̄aḡi o nur̄i ³ om̄in̄jyo rémóáná awa re eḡf̄awixini. Íá n̄xero we néásáná an̄ip̄áom̄i urowár̄iḡf̄awixini. ⁴ An̄ip̄áom̄i urowár̄aḡf̄a n̄ani om̄in̄j xiáwo áni xeḡf̄ om̄in̄j w̄iwar̄iḡf̄á áni wom̄i urowár̄áná awa re eḡf̄awixini. Om̄i xeḡf̄ m̄in̄jyo m̄in̄j roro sípi wíkar̄it̄ro wíaḡf̄a ⁵ om̄in̄j xiáwo áni wo urowár̄áná om̄i n̄ip̄kiro t̄f̄aḡf̄a o áni wam̄i urowár̄áná w̄iyo iwan̄jini nearo wár̄it̄ro w̄iyo n̄ip̄kiro t̄ro néfasáná en̄áná ⁶ áni wo xeḡf̄ xewaxo dñj s̄ix̄í uȳin̄jo s̄ini en̄aḡi om̄i nurowár̄íná re r̄in̄jigini, ‘ “Ḡf̄ íwo en̄aḡi n̄ani sípi wí m̄wim̄ix̄ipa nero ar̄f̄á wip̄f̄aroi.” n̄imón̄arin̄i.’ r̄f̄í aiw̄i ⁷ xewaxo rémóáná wain̄f̄ om̄in̄j s̄in̄jw̄f̄ uw̄in̄iar̄iḡf̄áwa re r̄in̄iḡf̄awixini, ‘Íw̄f̄ ro xanoyá dñj t̄f̄in̄jo en̄aḡi n̄ani om̄in̄j r̄ip̄i n̄ni neḡf̄pi meaan̄f̄wá n̄ani op̄ik̄ianeyi.’ n̄r̄in̄iro ⁸ om̄i íá n̄xero n̄ip̄kiro om̄in̄jyo b̄f̄an̄ir̄iwám̄ini moaiḡf̄awixini.” Jisaso ewaȳf̄ x̄wiȳf̄á api nur̄iri ⁹ re ur̄in̄jigini, “Om̄in̄j xiáwo om̄in̄j s̄in̄jw̄f̄ uw̄in̄iar̄iḡf̄áwam̄i p̄i win̄in̄joi? O n̄ib̄ir̄i awam̄i x̄w̄ir̄f̄á n̄ik̄ixeri áni s̄in̄j wa s̄in̄jw̄f̄ uw̄in̄ip̄r̄f̄a n̄ani wár̄in̄joi.” nur̄iri ¹⁰ re ur̄in̄jigini, “Ewaȳf̄ x̄wiȳf̄á B̄kw̄íyo eán̄in̄j r̄ip̄i enĩ íá m̄it̄ropa eḡf̄arini? ‘S̄in̄j an̄j m̄ir̄ar̄iḡf̄áwa s̄in̄j awiax̄f̄ n̄ani p̄f̄á ner̄íná wo “S̄ip̄ir̄ini.” n̄r̄it̄ro em̄i mófo n̄ani Gorixo “S̄in̄j o t̄ni x̄ám̄i n̄t̄ir̄ínáyí an̄j en̄j neán̄ir̄i nan̄j imón̄in̄joi.” n̄r̄ir̄i s̄in̄j o n̄imear̄i t̄áná an̄j en̄j neán̄ir̄i nan̄j imón̄in̄jini. ¹¹ Gorixo e éf̄ en̄aḡi n̄ani nene s̄in̄jw̄f̄ n̄w̄in̄ir̄íná aga nan̄j imón̄in̄jaḡi w̄in̄ar̄in̄wár̄ini.’ E eán̄in̄jpi soȳné íá m̄it̄ropa eḡf̄arini?” ur̄aḡf̄ ¹² awa “None n̄ani dñj n̄neaiawir̄i ewaȳf̄ x̄wiȳf̄á api r̄f̄a near̄arin̄i?” n̄iyaiwiro r̄ixa íá ox̄iran̄eȳin̄ir̄i éf̄áyí ámá síp̄f̄á Jisasom̄i ar̄f̄á wian̄t̄ro n̄ani o t̄in̄j e ep̄f̄roȳf̄ eḡf̄á n̄ani wáȳf̄ nero n̄ani om̄i p̄ni n̄w̄iár̄im̄i uḡf̄awixini.

N̄igw̄f̄ émáyo takis̄f̄ n̄ani wiar̄iḡf̄á n̄an̄ir̄ini.

¹³ Awa nuro ínímí re rínígfawixíni, “Omí pasáníńf nurírane yapí re uréwapiyaníwini, ‘Nígwí nání takísí émayí nearáparígfápi síní mını wianiréwini? Mını mıwipa yaniréwini?’ uraníwini. O ‘Oweoi, síní mını mıwipa époi.’ ránáyí, wauyowa omí fá nıxero gwí yipíráoi. E mırıpa neri ‘Oyí, seyíné mını nıwiríná apání yarıńoi.’ ránáyí, áamá sípíáyí ámí arfá bı mıwí nero pını wıárpíráoi.” nırínıro Parisi wa tını mıxí ináyí Xeroto tını nıkumıxınıro emearıgá wa tını xwıyá apı tını pasánıńf uranıro nánı Jisaso tını e uowáráná ¹⁴ awa omı nıwımearo weyí numearıro re urıgfawixıni, “Nearéwapiyarıńoxıni, nınearéwapiyıríná nepanı nearéwapiyarıńoxıni. Áamá ámınáowayá sıńwıyo dání aı xwıyá ámı xegí bı mırí axıpını rarıńoxırını. Sípı rırı nanı rırı yarınımanı. Xwıyá Gorıxoyanı xıxenı nearéwapiyarıńfını.” nurırı yarınıf re wıgfawixıni, “Émayıyá mıxıf ináyí Sisaoyı rınıńomi takısı nánı nıgwı mını wıarıńwápi sínı mını wıayaniréwini? Pını wıáraniréwini? ¹⁵ Sını ananı mını wianiréwini? Mını mıwipa yaniréwini?” urıagá aıwı o “Yapı nıréwapiyanıro rınırarıńoi?” nıyairırı re urıńınıgını, “Soyíné pí nánı yapı pasánıńf nıwapiyarıńoi? Émayıyá monı bı sıńwı wınanı nımeámı bıpoyı.” nurırı ¹⁶ rıxa nımeámı bána o re urıńınıgını, “Nıgwı rıpımı yofı goyá tını sımımanıf goyá tını nıweanı?” urıagá awa re urıgfawixıni, “Émayıyá mıxıf ináyí Sisaoyá nıweanı.” urıagá ¹⁷ o re urıńınıgını, “Sisaoyá sımımanıf nıweanıgıf nánı ayı oyarıni. Ayınanı mını wırıxını.” nurırı áamá Gorıxo xewanıńónıńf imıxıńf enagıf nánı omı dıńf owıkwırópoyınırı ámı re urıńınıgını, “Amıpı Gorıxoyanıńf imónıńfı Gorıxomı enı mını wırıxını.” uráná awa ududı ayá wı wınıńınıgını.

“Áamá ámı wıápfınımeapıfırını.” urıńf nánırını.

¹⁸ Áamá Judayı wa Sajusiıf rınıńf wa —Sajusiowa re rarıgáwa, “Áamá nıpémáná enánáyf wı wıápfınımeapıxımanı.” rarıgáwarını. Awa nıbıro Jisasomı nıwımearo ¹⁹ mıńf nırore re urıgfawixıni, “Nearéwapiyarıńoxıni, Moseso enına nene nánı nıwıf ikaxıf bı re nırırı rıwamıńf eanırını, ‘Áamá wo sínı nıalıwı meméá péánáyıf xegı apıxı sínı nıweanıánáyı péomı xexırımeáowa wo nıalıwı wımeanı nánı anı meáwınıgını.’ e nırırı eanırını.” nurımáná ²⁰ ewayı xwıyá rıpi urıgfawixıni, “Xexırımeáowa wé wıúmı dánıf wáu enáná wo apıxıf wı nımearı nıalıwı meméá péánáyıf ²¹ ámı xexırımeáowa wo anımı nımearı o enı nıalıwı meméá péánáyıf ²² xexırımeáowa ámı wo awáu egıpa axıpı neri ²³ nowanı enı e néra nuro nıalıwı wı meméá nıpémáná enánáyıf apıxı enı pıńınıgını.” Ewayı xwıyá Jisasomı e nurıro yarınıf re wıgfawixıni, “Rıwéná áamá pegáf nıńıyıf wıápfınımeáána xexırımeá wé wıúmı dánıf wáu awa enı nıwıápfınımearıf nı apıxıf axımı meagıáwa enagıf nánı apıxı go go meanıgıf wınanıwárfanı?” yarınıf e wıáná ²⁴ Jisaso re urıńınıgını, “Soyíné xwıyá Gorıxoyá Bıkwıyo eanıńfıf nánı nıjıf mımónıpa ero enı sıxıf eanıńf Gorıxoyáf nánı enı nıjıf mımónıpa ero nero nánı xwıyáf wasıwá rarıńoi. ²⁵ Pegáyıf nıwıápfınımearıf nánı meanıpırfıfımanı. Anıńıf anıńıf nıweáwa imónıgıfıpa axıpıf e nıweapıfırını. ²⁶ E nırırı aıwı segıf dıńf ‘Pegáyıf ámı wıápfınımeapıxımanı.’ yaiwıarıgıfıf nánı xwıyáf bı osearımını.” nurırı re urıńınıgını, “Pegáyıf ámı nıwıápfınımeapıfırını. Xwıyá enına Moseso ikáf imımıánána rıfá mını ápiáıf wearıńıgıf wınıńfıfıf nánı Bıkwıyo nırınırı eanıńfıfıf sínı fá mıropa regıfawixıni? Moseso rıfá apımı sıńwıf wınáná xegı xıáwowa Ebırıfamo tını Aısako tını Jekopo tını awa pegáfıf enáná aıwı omı Gorıxo re urıńınıgını, ‘Nıonı dıxıf ráwowa Ebırıfamo tını Aısako tını Jekopo tını awayá Nwıfá imónıńónırını.’ E urıagıf nánı awa pegáfıpa aıwı wıgıf dıńf sínı sıńf imónıńıgıfá nánı Gorıxo ‘Awayá Nwıfáonırını.’ rıpaxırını. ²⁷ O áamá xıomı dıńf nıwıkwıróro péfá aı ayıf sínı wıgıf Nwıfáonırını. Áamá xıomı dıńf mıwıkwıróro pegáfıf tını sínı sıńf nıweagıfıf tını aıwıf wıgıf Nwıfáomı. Soyíné dıńf aga wasıwá moarıńoi.” urıńınıgını.

“Nwıf ikaxıf gımını gıpi seáyı e imónını?” urıgáfá nánırını.

²⁸ Nwıf ikaxıf eanıńfıfıf meweáfıf wo nıbırı Jisaso Sajusiowa tını xwıyáf xımıxımıf nınıro rınarıńıgıfá nıwınırı Jisaso rıxa pıranıńf ureńwıpearıńıgıf arıfá nıwırıf yarınıf re wıńınıgını, “Nwıf ikaxıf eanıńfıf nıyonıf gımınıf gıpi seáyı e imónını?” yarınıf e wıagıf ²⁹ Jisaso re urıńınıgını, “Gorıxoyá nwıf ikaxıf eanıńfıf seáyıf e imónıńfıfıf rıpırını, ‘Isırerıyíné arıfá époi. Negıf Ámıná Gorıxo ná wonı onırını. ³⁰ Gorıxomı dıńf sıxıf nuyıríná onımiápfıf onımiápfıf muyıpa époi. Dıńf sıxıf uyıro dıńf wıkwıróro enıf neanıro xıfıro éfırıxını.’ Nwıf ikaxıf seáyıf e imónıńfıfıf apırını. ³¹ Ámı axıpıf nırınırıf eanıńfıfıf bı rıpırını, ‘Áamá anıf nemeríná sıńwıf wınarıńıfıf nánı wará dıxıf nánı dıńf sípı sıarıńıpa axıpıf dıńf sípıf wırıfını.’ Ámı bıf eanıńfıfıf apırını. Gorıxoyá nwıf ikaxıf nırınırıf eanıńfıfıf rıpıáúmıf wı seáyıf e mımónını.” urıagıf ³² nwıf ikaxıf eanıńfıfıf meweńıf re urıńınıgını, “Nearéwapiyarıńoxıni, nıparını. Joxıf xıxenıf mıńf nırore re rını, ‘Gorıxo ná wonı onırını. Axıpıf óńıfıf wo mımónını. ³³ Gorıxomı dıńf sıxıf nuyıríná dıńf sıxıf uyıro dıńf wıkwıróro enıf neanıro

xǎdɪro erǎnɪ. Ámá anǎf nemeɾfɪná sɪŋwǎ wɪnarɪŋǎfɪ náni wará dɪxǎf náni dɪŋǎf sɪpɪ siarɪŋǎfpa axǎfɪ dɪŋǎf sɪpɪ wirǎfɪnɪ. Joxɪ xɪxeni e rǎfɪnɪ. Ámá Gorɪxo náni sɪpɪsɪpɪ bɪ mɪnǎf nonɪ rǎfá nɪkeááɾɪrónáɾanɪ, bɪ nɪnɪro rɪdɪyowá nɪyáɾɪrónáɾanɪ, neɾɪnáf nanǎf yarɪgǎfá aɪwǎf ámá Gorɪxoyá ɲwǎf ikaxǎf apɪáúmi xǎɾarɪgǎfáf seáyɪ e imónɪnɪ.” urǎgɪ ³⁴ Jisaso ɲwǎf ikaxǎf mewenǝ dɪŋǎf pɪránɪŋǎf nɪmorɪ nanǎf e urarɪŋagɪ arǎfá nɪwirɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Joxɪ dɪŋǎf sɪnɪ e nɪmóá nurǎfáf nɪonɪ náni dɪŋǎf nɪnɪkwǎrorɪ Gorɪxo xwioxɪyo mɪmeámǎf neɾɪ neameɲweanf e náni páwɪpaxǎf imónɪnɪnɪ.” urǎgɪ ámá rǎfáyo ámá nǎfɪ ayá urarɪŋagɪ náni wɪ yarɪŋǎf ámɪ bɪ owɪmɪnɪrɪ mɪbɪpa egǎawɪxɪnɪ.

“Kiraiso niaǎwǎf goyáorɪnɪ?” urɪŋǎf nánɪrɪnɪ.

³⁵ O sɪnɪ Judayǎfá anǎf sɪpɪsɪpɪ rɪdɪyowá yarɪgǎfɪwámɪ dání nuréwapɪyɪrǎfá ámá e epǎroyǎf egǎfáyo yarɪŋǎf re wɪŋɪnɪgɪnɪ, “Nwǎf ikaxǎf eánɪŋǎfɪ mewegǎfáwa pɪ náni re rarɪgǎfáɾɪnɪ, ‘Ámá nene yeáyǎf neayɪmɪxemeánǎf náni arǎfowayá xwǎf piáxǎfyo dání niwɪarorǎfá sa xiáwo mɪxǎf ináyǎf Depitoyáo imónɪnǎfɪrɪnɪ.’ pɪ náni rarɪgǎfáɾɪnɪ? ³⁶ Depito Gorɪxoyá kwɪyǎf tǎnɪ nɪrɪrɪ rǎfawamɪŋǎf nearǎfá ámá yeáyǎf neayɪmɪxemeánǎf náni arǎfowayá xwǎf piáxǎfyo dání iwɪaronǎf náni re nɪrɪrɪ eanǎfɪnɪ, ‘Gorɪxo gǎf Ámɪnáomɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, ‘Joxɪ wé náúmɪnɪ nɪŋwearɪ sɪŋwǎf nanɪrɪ ɲweanǎfá mɪxǎf sianǎf bǎfáyo xopɪrǎfǎf rǎfwiimǎfɪrɪnɪ.’ urɪŋɪnɪgɪnɪ.” ³⁷ Depito rǎfawamɪŋǎf apɪ nɪrɪrɪ nearǎfá arǎfowayá xwǎf piáxǎfyo dání iwɪaronǎf náni ‘Gǎf Ámɪnáoyǎf rǎfagɪ náni arɪge neɾɪ sa xegǎf xewaxo imónɪnɪnɪ?” urǎgɪ ámá e epǎroyǎf egǎfáf xegǎf xwɪyǎf arǎfá nɪwirónáf yayǎf wɪnɪŋɪnɪgɪnɪ.

“Nwǎf ikaxǎf mewegǎfáwa yarɪgǎfáwa mepanɪ.” urɪŋǎf nánɪrɪnɪ.

³⁸ O sɪnɪ nuréwapɪyɪrǎfá re nura unǎnɪgɪnɪ, “Nwǎf ikaxǎf eánɪŋǎfɪ mewegǎfáwa yarɪgǎfáɪ mepa éfɪrɪxɪnɪ. Awa ámá weyǎf oneamepoyɪnɪrɪ rapɪrapǎf sepiá nɪyɪnɪmɪ anǎf emero ámá yayǎf ‘Ámɪnáoxɪnɪf onearɪpoyɪnɪrɪ awɪ eánarɪgǎf e anǎf emero ³⁹ rotú aɪfɪyo nɪpáwɪrǎfɪnɪ, aɪwǎf imɪxarɪgǎf nɪŋwearɪnɪrɪnɪ, sɪmǎf sɪmǎf e ɲwearo ⁴⁰ apǎxǎf anɪwámɪ amǎpɪ nǎfɪf fǎf urápanɪro náni ero ámá arǎfá egǎf dání Gorɪxomɪ xwɪyǎf rɪrɪmǎf nɪwirǎfá anɪŋǎf nɪwia uro yarɪgǎfáɪf seyǎfne mepa éfɪrɪxɪnɪ. Rǎfwená Gorɪxo ámá nɪyonɪ mɪ ómómɪxɪmǎf neɾǎfá awa xwɪyǎfá xwé meáɾɪnɪpǎfǎfɪrɪnɪ.” urɪŋɪnɪgɪnɪ.

Apɪxǎf anǎf wɪ nɪgwǎf tɪŋǎfɪ nánɪrɪnɪ.

⁴¹ O sɪnɪ anǎf rɪdɪyowá yarɪgǎfɪwámɪ ínɪmɪ anǎf nemeɾfɪná nurɪ Gorɪxo náni nɪgwǎf tayarɪgǎf e orɪwámɪnɪ e éf nɪŋweámáná ámá obaxǎf nɪmúroayɪrónáf nɪgwǎf tarɪŋagǎfá nɪwɪnɪrɪ nɪgwǎf xwé tǎfǎfáf xwé tarɪŋagǎfá nɪwɪnɪsánáf wɪnɪŋɪnɪgɪnɪ. ⁴² Apɪxǎf anǎf uyɪpeayǎf wɪ omɪ nɪmúrorɪf monǎf rǎfá nɪŋǎf biaúf tǎfǎf nɪwɪnɪmáná ⁴³ xegǎf wɪepɪsarɪŋowamɪ “Eɪnɪ.” nurɪrɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Nɪonɪ nepa seararɪŋɪnɪ. Apɪxǎf anǎf amǎpɪ mayǎf rɪ Gorɪxo náni nɪgwǎf onɪmiá ná biaúnɪ tǎf aɪwǎf ámá nǎfɪf tǎfáyo seáyɪ e imónɪnɪ. ⁴⁴ Ámá nɪgwǎf xwé tǎfáf ná sɪnɪ nɪweanǎf obaxǎf tarɪŋagǎfá aɪwǎf apɪxǎf rɪyǎf mayǎf enagɪ aɪwǎf xegǎf nɪgwǎf aɪwǎf náni bǎf epaxǎfɪf nǎfɪf tɪŋoɪ.” urɪŋɪnɪgɪnɪ.

13

“Anǎf rɪdɪyowá yarɪgǎfáwa pɪneapǎfǎfɪrɪnɪ.” urɪŋǎf nánɪrɪnɪ.

¹ Jisaso anǎf rɪdɪyowá yarɪgǎfɪwámɪ pǎfɪnɪ nɪwɪárɪmɪ warǎfá xegǎf wɪepɪsarɪŋowa wo re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Nearéwapɪyarɪŋoxɪnɪ, anǎf awɪaxǎf ikwǎrónɪrɪ sǎfǎf nanǎf nɪŋweaxa urɪ enǎf eyǎf sɪŋwǎf wɪneɪ.” uráná ² o re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Anǎf xwé tɪyǎf sɪŋwǎf rɪwɪnɪŋɪnɪ? Rǎfwená sǎfǎf kɪkɪrónɪŋǎf rɪpɪyǎf womɪ seáyɪ e ikwɪárɪnɪfámamɪ. Nǎfɪ nɪkwɪerómioanǎfɪrɪnɪ.” nurɪmɪ ugǎfawɪxɪnɪ.

Xeanɪŋǎf xámɪ wɪmeánǎfɪpɪ náni urɪŋǎf nánɪrɪnɪ.

³ O dǎwǎf mǎŋǎf Oripɪyǎf rɪnɪŋǎfyo nɪŋwearɪ anǎf rɪdɪyowá yarɪgǎfá pǎfɪnɪ nɪwɪárɪmɪ yapǎfámɪnɪ wenɪŋǎf nero ɲweanǎfáf wɪepɪsarɪŋǎf Pitao tǎnɪ Jemiso tǎnɪ Jono tǎnɪ Adɪruo tǎnɪ wɪgǎfɪ ⁴ yarɪŋǎf re wɪgǎfawɪxɪnɪ, “Joxɪ ‘Sǎfǎf womɪ seáyɪ e ikwɪárɪnɪfámamɪ. Nɪkwɪerónowɪnǎfɪrɪnɪ.’ nearǎfɪpɪ gɪná imónɪnǎfɪrɪnɪ? Sɪŋwǎf ayo nɪwɪnɪrane ‘Rɪxa nɪmónɪnɪ arɲwǎf ayorǎfánɪ?’ yaiwɪanǎfáwá náni pɪ ekɪyɪŋǎf neainɪnǎfɪrɪnɪ? Ekɪyɪŋǎf neainɪnǎfɪpɪ náni áwanǎf neareɪ.” urǎgǎfá ⁵ o áwanǎf nurɪrɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Ámá wɪ yapǎf searéwapɪyanɪro epǎfǎf enagɪ náni dɪŋǎf fǎ nɪxɪrɪro éfɪrɪxɪnɪ. ⁶ Ámá obaxǎf wo wo nɪbayɪro yof nɪonɪyá nɪrɪnɪro yapǎf re searéwapɪyanɪro epǎfǎfɪrɪnɪ, ‘Yeáyǎf seayɪmɪxemeámǎf náni arǎfowayá xwǎf piáxǎfyo dání iwɪaronǎfɪrɪnɪ.’ searéwapɪyanɪro éáná ámá obaxǎf ‘Nepaxɪnɪ.’ nɪyaiwɪro xenǎfyo xǎfɪpǎfǎfɪrɪnɪ. Ayɪnánɪ nɪonɪ seararɪŋáɪpɪ dɪŋǎf fǎ nɪxɪrɪro éfɪrɪxɪnɪ. ⁷ Seyǎfne ‘Anǎf ayo mɪxǎf inarɪŋot.’ rǎnáyǎf, xwɪyǎfá imɪŋǎf ‘Anǎf wúmɪ mɪxǎf inarɪŋot.’ rɪnɪmeánáyǎf, wáyǎf mepanɪ. Mɪxǎf ayǎf xámɪ nɪga nurɪ aɪwǎf sǎfá yoparǎf Jisasonɪ weapɪmǎfáyi sɪnɪrɪnɪ. ⁸ Ámá gwǎf wɪrɪ nɪwɪáɪpǎfɪnɪmearo wɪnɪyǎf tǎnɪ mɪxǎf inɪro ero mɪxǎf ináyǎf wɪ nɪwɪáɪpǎfɪnɪmearo wɪ tǎnɪ mɪxǎf

inĩro ero anj wiyf wıyo pobonf eri anj wami agwf nani ikeamoniro yarınagı nıwınırıná dıńf re yaiwıprıfá nani 'Rfwená xwé enfa nani iwamó rıy rıyarını?' yaiwıprıfa nani seararınını. Apıxı nıaıwı nıxırırıná dıńf re yaiwıarıgıfápa 'Rfwená rfnıńf xwé nımınırı nani iwamó rınıarını?' yaiwıarıgıfápa soyıné enı nıonı rarınápı nıwınırıná re yaiwıfrıxını, 'Rfwená xeanıńf xwé neaımeanfárfanı?' yaiwıfrıxını. ⁹ Nıonı rfwfımını nıtamopfrıxınırı nıonı seararınápı sımfmını tıro awınıńf ıwearo éfrıxını. Seyıné nıonı nıxıfdarınagıfa nani áma wı pırf owıaıkianeyınıro fá nıseaxero negı Judayıfá opısf anıyo seawarıro rotú anj nıneyáyo dani iwanj seamépero epırfárfanı. Mıxı ináyf tını gapımanı tını ayıfá sıńwıyo dani enı nıseaurárfımáná xwırıxı seamepırfá enagı aıwı nıonı nani sını urıfrıxını. ¹⁰ Xwıyfa nıonı nani yayı seainarınıfıpı áma gwı wırf wırf nını arfa wıgıfami enjáná ámi weapımıfárfanı. ¹¹ Ayı fá nıseaxero opısf anıyo seawaráná ayá sfwf nısearorı 'Pıné arıre uranıréwını?' mıyayıwıpa éfrıxını. Iná Gorıxo pí pí nani searfıyfı ananı kwıyf oyapımı dani urıpırfárfanı. ¹² Xexırıfımeá wo nıwıapınımearı xexırıfımeáomı opıkıpoynırı fá nıxerı opısf anıyo wárfırı xanowa enı wıgı nıaıwı opıkıpoynırı fá nıxero opısf anıyo wárfıro nıaıwıyf enı xanıyaumı opıkıpoynırı wárfıro epırfárfanı. ¹³ Seyıné yoı nıonıyá nırfıro xıfdarınagıfa nani wıkf nıseaónıro sımıf tını seapırfárfanı. E seapırfá enagı aıwı gıyf gıyıné enı neanıro nıonı nıxıfdıro anıńf dıńf nıkwırooro nerınáyf, sfá yoparf nıonı ámi bımıfayı Gorıxo ananı yeáyf seayımıxemeanfárfanı.

Áma wo ıwıfá imónıne xórórı enfná nani urıńf nánırını.

¹⁴ "Seyıné áma sıpı seakárfıno ıwıfá imónıne xórórı nerı xwırfa ikıxéagı nıwınırınáyf áma Judıa pıropenısıyo ıweagıfáyf dfwf tıńf e nani éf yıfrıxını. Áma gıyf xwıyfa rıpı fá roarıgıfáyf dıńf pırarınıf mórıxını. ¹⁵ Áma gıyf gıyf anj waiwıyo nıpeyiro seáyımını mırınıńıwámı nııwearo 'Sıpı neakárfıno rıxa ıwıfá imónıne xwırfa ikıxéfrını.' rınarınagıfa arfa nıwırınáyf nıwıapınımeámáná amıpı inımı anj mırınıńıwámı wenıfıpı meaanıro nani mıpáwıpa sa dfwf tıńf e nani anıfı éf yıfrıxını. ¹⁶ Áma aıwá omıńıyo yarıgıfáyf enı arfa e nıwırınáyf ámi ıyfá meaanıro nani anj e nani mupa sa dfwfıyo nani éf yıfrıxını. ¹⁷ Iná apıxı nıaıwı agwf egıwa tını sını nıaıwı amıńf narıgıfıwa tını anıfı éf upaxı meıagıf nani aweyf. Arıge anıfı dfwfıyo nani éf yıpırfárfanı? ¹⁸ Anıfı éf mupaxı neaimónınıgınırı Gorıxomı rıxıńf re urıfrıxını, 'Iná imıńf mırıpa éwınıgını.' urıfrıxını. ¹⁹ Gorıxo xwıfá imıxırı anıfna imıxırı enıf e dani áma xeanıńf nımóga bagıfa aıwı sıpı seakárfıno ıwıfá imónıne xwırfa ikıxéáná xeanıńf rıfá tıńf seakárfınárfanı. Xeanıńf iná imónınáfıpı tını ámi wı xıxenı imónınfá menını. ²⁰ Gorıxo 'Xeanıńf apı anıfı pını owıarını.' mıyayıwıpa nerınáyf áma nını mııweapaxırfanı. Áma xfo eyıroárfıyf nani dıńf nımorı nani 'Xeanıńf apı anıfı anıpá omónını.' yaiwınáf enagıf nani apaxı mé pını wıarınárfanı. ²¹ Xeanıńf apı seaiméááná áma wı 'Áma yeáyf neayımıxemeanı nani arıfowayá xwıfá pıaxıyo dani iwıaronfó ıfııwo ıweanı.' ránáyfranı, 'Rıwo ıweanı.' ránáyfranı, arfa mıwıpa éfrıxını. ²² Wı epaxı enjánáyf, áma Gorıxo eyıroárfıyfıyo yapı wıwıpıyanıro nerıná nıpa mımónıpa nero aí 'Arıfowayá xwıfá pıaxıyo dani iwıaronfáonırını.' nurımáná emımıf ero ayá rıwamónıpaxıf imónıńıfıpı ero epırfárfanı. Wı nıpa mımónıpa nero aí 'Gorıxoyá wıfá rókıamoarınáonırını.' urıro emımıf ero ayá rıwamónıpaxıfıpı ero epırfárfanı. ²³ Amıpı rfwená imónınáfıpı nani rıxa áwanıf searfagı yapı seaiwıpıyıpırfıxınırı nani dıńf nımorı éfrıxını.

Áma imónıno anıfınamı dani weapınáfıpı nánırını.

²⁴ Xeanıńf apı nıpını rıxa nıseaiméámáná enjáná sogwf sfá yınırı emá wıfá mónıpa erı ²⁵ sıńf anıfınamı dani exweánowırı amıpı enı eánıńf anıfınamı enıyf upıyınırı nemáná enjáná ²⁶ áma imónınáonı enı neanırı agwfıyo dani wıfá nókıa weaparınagıf nanıpırfárfanı. ²⁷ Nanáná anıfınafı áma Gorıxo eyıroárfıyf xwıfá rırımı nırımırı anıf gımı ıweagıfáyo wırımeaemepırfı urowarımárfanı." urıńıgını.

Ewayıf ikaxıf ikfá pikf nánırını.

²⁸ E nurırıná ewayıf xwıyfa rıpı urıńıgını, "Ikfá pikıyf rınıńıyfı renıf sıńf neanıro mıńf ináná 'Xwıogwf rıxarını?' yaiwıarıgıfárfanı. ²⁹ Pikıyfınıńf xwıogwıná nani nıfá imónıpırfı yarınıpa xwıyfa nıonı ekıyınıf nani searfáyf rıxa imónarınagıf nıwınırınáyf dıńf re yaiwıfrıxını, 'Jıasao rıxa nıweapırı nani rıyarını? Rıxa anıf fwi éńıf rónapını.' yaiwıfrıxını. ³⁰ Nıpa seararınını. Áma gwı axı rırı sını anıpá mımónıpa enjáná nıonı searfápf wı surfma mımónıpa nerı nıpını xıxenı imónınáfırfanı. ³¹ Xwıfá tını anıfna tını anıpá imónınfáf enagıf aıwı xwıyfa nıonıyá wı surfma imónınfáfmanı.

Jıasao weapınáfıyı nani áma nını wo nıfá mımónını.

³² Nioní ámi gíní gíná níweapímfa náníyí áamá nńńí aiwí wo níjǵá mimónńńí. Anǵnájí aiwí nioní aiwí majǵá imónńńwńńí. Sa gǵ áponí níjǵáńńńí. ³³ Ayínáńńí dńńǵ píráńńńǵ níńoro ńweáńńńńńń. Nioní gíní gíná níweapímfa nání seýńné majǵá imónńńagǵa nání xwayǵ nanńńí ńweáńńńńńń. nuriń ³⁴ re urńńńńńńńń, “Nioní níweapímfa náníyí renńńńǵ imónńńńí. Ámá wo anǵ wímí urńńńńńńńń nurińá xńńáńńńńńǵ omńńǵ wíiarńńǵáwa o omí ‘Nioní úána omńńǵ joxí níiarńńńǵ píráńńńǵ níńńńńńń. nura unńńńńńń. E nerńńá womí ‘Anǵ ǵwí e awí roarńńjoxí ení nioní weapímfa nání píráńńńǵ dńńǵ níńoro ńweáńńńńńń. Seyńné ení maiwí níkáńńga warńńagǵa sńńwǵ seanńńmígńńńń nání seararńńńń. urńńńńńńńń.”

14

Jisaso nání mǵxǵ megǵá nánńńńńí.

¹ Ríxa sǵá wíyaú óráná sǵá enǵńá anǵńajo Judayo múronǵ nání bisǵkerǵá yisǵ mayǵ iwamǵó narǵǵáyi —Enǵńá sǵá ayi Judayo Isipíyǵ mǵxǵ ináyo ǵá xenwírarńńńń Gorińo niaíwǵ xámńńǵ nńńí opńńńmńńńń anǵńajǵ oyáo urowárńńǵ aiwí Judayǵ Gorińo ńwǵ ikaxǵ urńńǵ tńńí xixení nerí bisǵkerǵá yisǵ mayǵ úrapí nimǵxńro nńńńro sipísipí nńńńkiro ówanǵýo ragǵ xópé yáńǵa enagǵ nání anǵńajo ayo múronńńńń. Ayínáńńí xwíogwǵ o o pweáńá Judayǵ Gorińo enńńǵ nání dńńǵ mńwínńpa eníńńńń sipísipí nńńńkiro bisǵkerǵá yisǵ mayǵ úrapí nimǵxńro narǵǵáńń. Ríxa sǵá wíyaú óráná sǵá anǵńajo Judayo múronǵ nání bisǵkerǵá yisǵ mayǵ iwamǵó narǵǵáyi imónńńfa enǵńá apaxǵpánńǵ imónńńǵá xwéowa tńńí ńwǵ ikaxǵ eánńńǵ mewegǵáwa tńńí awa Jisasomí aríge inńńí ǵá níxńńro píkanńńrėwńńro inńńí mekaxǵ níńero ² re rńńńǵawixńń, “Sǵá ayimí áamá nńńí aiwá imńxanńro epńroyǵ egǵáyimí ayǵ mǵxǵ épńmńxamoańńńńńń mńńńkípa éwanńńńń. rńńńǵawixńń.

Apíxǵ wí omí weríxǵ wíwayimónǵ nánńńńńí.

³ Jisaso ámi anǵ yof Betani nání nuri Saimono peyíyǵ imónagoyá anǵýo níńwearí aiwá narńńá apíxǵ wí weríxǵ dńńǵ nanǵ eaarńńǵ sǵxǵ wá —Sǵxǵ awá nígwǵ aga xwé ronǵwárńń. Awá nímeámí nńńńí ǵá nńxayimńxńń Jisasomí mńńǵýo iwayimóána ⁴ wa wíǵ dńńǵ níwíaiwiro re rńńńǵawixńń, “Í pí nání weríxǵ nígwǵ xwé ronǵǵ xwíńǵ ikíxearńń? ⁵ Nene weríxǵ apí nígwǵ nání bǵ nerí sńńwíríyǵ, nígwǵ K300 seáyí e níńearne ámá uyípeayǵo arńń níwírane mńńí wípaxǵńń. nńńńńro imí mǵxǵ urarńń ⁶ Jisaso re urńńńńńńńń, “Xe oení. Pí nání ayá wí urarńń? Í nanǵ níarńń. ⁷ Ámá uyípeayǵ sńńí seýńné tńńí anńńǵ ńweapńńǵa enagǵ nání gíní gíná ‘Ayo arńń owianeyí? nńńńńńá ananń arńń wípaxǵńń. E nerí aiwí nioní seýńné tńńí nawńń anńńǵ re ńweámǵamaní. ⁸ Í ‘Aríge nerńńá Jisasomí arńń wímǵáńń? níyaiwírí xwáńpáyo nńńńńǵ enagǵ nání anńńńń xámí gǵ waráyo xópé níararńń. ⁹ Nepa seararńńńń. Xwǵá rńńí nńńmńńí amí gímí xwíyǵa nioní nání yayǵ seainarńńǵ wáń nemero nurńmerńńá apíxǵ rí nioní weríxǵ dńńǵ nanǵ eaarńńǵ rńńí níwayimóǵǵ nání ení repíyǵ wíána ‘Jisasomí apíxǵ wí e iyí renńńńńńń? yaiwípńńńńńń. urńńńńńńńń.

Judasó mǵyǵ urńńǵ nánńńńńí.

¹⁰ Jisasoyá wíepisarńńǵ wo, Isíkariotí dńńǵ Judasoyǵ rńńńo apaxǵpánńǵ imónńńǵá xwéowamí Jisaso nání mǵyǵ urńńmńńń nuri níwíwearí ¹¹ mǵyǵ urána awa yayǵ nero apaxǵ mé re urńńǵawixńń, “Nígwǵ siapanǵwńń. urǵagǵa Judaso nuri Jisaso xegǵǵ ńweáage awa ananń ǵá xńńńńńń sńńwǵ wńńarńńmńńń omí sńńwǵ wńńaxǵdímėńńńńńń.

Aiwá Anǵńajǵ Múronǵýi nání níǵǵá nánńńńńí.

¹² Bisǵkerǵá yisǵ mayǵ iwamǵó narǵǵńńá ríxa anǵńajo Judayo sǵá ayimí múronǵ nání dńńǵ mopńń nání sipísipí miá píkarńńá xegǵ wíepisarńńńowa Jisasomí re urńńǵawixńń, “Ge nurance aiwá anǵńajo neamúronńńýi nání rǵá yeaarńńwáǵ joxí tńńí nawńń nanńń ríyamǵ yáranǵwńń?” urǵagǵa ¹³ o wíepisarńńńýi wáumí nurowárńń re urńńńńńńńń, “Jerusaremí nání nuri anǵýo áwńńmí ámá wo inńńǵ sǵxǵ níxńńmí warńńagǵ óróń níńńńńáyǵ nómí úisixńń. ¹⁴ Númí nuri anǵ o páwíwámí awagwí ení nńpáwírí anǵ xíawomí yarńńǵ re wíisixńń, ‘Yearėwapýyarńń re rńńńńńń, “Gǵ wíepisarńńńowa tńńí aiwá Anǵńajo Neamúronńńýi nání nńńńńńá anǵ awawá gíwámí dání nanńńrėwńń?” rńńńńńń. urána ¹⁵ o anǵ awawá seáyimí ikwńńńńńńwá ikwńńwǵ nńńí ríxa píráńńǵ imńxarńńńńwá sńwá eainńńǵ. E eaińńá awagwí e aiwá none nání ríyamǵ éisixńń. urǵagǵ ¹⁶ awaú nípeyearí anǵńmí nání nuri Jisaso urǵǵpa xixení nerí aiwá Anǵńajo Múronńńýi nání ríyamǵ egǵisixńń.

¹⁷ Stápi tñi Jisaso tñi wiep̄sarĩnj wé wúkaú síkwí waú tñi awaú aiwá riyamí éfié nání nuro ¹⁸ anjyo nípáwiro nĩjwearo aiwá nĩnĩróná Jisaso re urĩnjĩnĩ, “Nepa seararĩnĩ. Aiwá narĩjwá rone woxi nionĩ nánĩ miyí nurĩrĩnĩ.” urĩagi ¹⁹ awa ayá sípí wĩagi wo wo re urayigíawixĩnĩ, “Nionĩmanĩ. Nionĩmanĩ.” urayarĩná ²⁰ o re urĩnjĩnĩ, “Wé wúkaú síkwí waú egíoyíné woxĩrĩnĩ. Soyíné nionĩ tñi múyo eagwianarĩjwáone woxĩrĩnĩ. ²¹ Woxi xwiyá Gorixoyá ámá imónĩjáońi nánĩ rĩwamĩnjĩ nĩrĩnĩ eánĩjĩpĩ tñi xixenĩ nĩrĩnĩ. Ámá imónĩjáońi nánĩ miyí urĩoxiyí sfá wiyi joxi majfá rórĩnfá enjagi nánĩ aweyi! Xĩnái omĩ mĩxĩrĩpa nerĩ sĩjwĩriyí, nanjĩ imónĩmĩnĩrĩ enjĩrĩnĩ.” urĩnjĩnĩ.

“Rĩpĩ gĩ wararĩnĩ.” urĩnjĩ nánĩrĩnĩ.

²² Sini aiwá nĩnĩróná o bisĩkerfá bĩ nĩmearĩ Gorixomĩ apĩ nánĩ yayĩ nĩwimáná kwĩkwĩrĩmĩ nerĩ yanjĩ nĩwia nurĩná re urĩnjĩnĩ, “Nĩráp̄poyĩ. Rĩpĩ gĩ wararĩnĩ.” nurĩmáná ²³ wainĩ iniĩgĩ kapĩxĩ wá nĩmearĩ Gorixomĩ yayĩ nĩwĩrĩ awamĩ mĩnĩ wíaná nowanĩ nĩga warĩná ²⁴ re urĩnjĩnĩ, “Wainĩ rĩp̄iyí gĩ ragĩrĩnĩ. Nionĩ ámá nĩnĩ nánĩ nĩpĩkĩáná ragĩ nioniyá xwíáyo pwarĩnjagi nĩwĩnĩrĩná soyíné re yaiwĩpĩrĩrĩnĩ, ‘Xwiyá sĩjĩ’ “Nionĩ nĩperĩnjĩpimĩ dání yeáyĩ seayimĩxemeámĩrĩnĩ.” rėroarĩnjĩyĩ neparĩnĩ.’ yaiwĩpĩrĩrĩnĩ. ²⁵ Nepa seararĩnĩ, ‘Nionĩ iniĩgĩ wainĩ ámĩ wĩ mĩnĩ nėra nĩsáná Gorixoxĩ xwĩoxĩyo mĩmeámĩ nerĩ seamejweanĩ nĩweanĩná ámĩ sĩjĩ nĩmĩrĩnĩ.’ seararĩnĩ.” nurĩrĩ ²⁶ sonjĩ bĩ nĩrĩmowa nĩpeyearo díwĩ Oripioyĩ nánĩ ugíawixĩnĩ.

“Pitaoyĩ rĩwĩ nĩmorĩnĩ.” urĩnjĩ nánĩrĩnĩ.

²⁷ Jisaso re urĩnjĩnĩ, “Ewayĩ xwiyá nĩrĩnĩrĩ eánĩjĩ rĩpĩ arfá nĩpoyĩ, ‘Gorixoxĩ sipĩsipĩ mearĩjomĩ pĩkioreawarĩná sipĩsipĩ nĩnĩ wĩwĩnĩ umiamonĩjoi.’ E nĩrĩnĩrĩ eánĩjĩpĩ tñi xixenĩ soyíné wáyĩ nero nionĩnĩ niep̄samopĩrĩáo. ²⁸ E nerĩ aiwĩ nionĩ Gorixoyá dĩnjĩ tñi nĩwĩáp̄nĩmeámáná Garirĩ pĩropenĩsfĩyo xámĩ seameámĩrĩnĩ.” urĩagi aiwĩ ²⁹ Pitaoyĩ re urĩnjĩnĩ, “Ámá nĩnĩ siep̄samopĩrĩ aiwĩ nionĩ wĩ e emĩméĩnĩ.” urĩagi ³⁰ Jisaso re urĩnjĩnĩ, “Nepa rĩrarĩnĩ. Sfá riyimĩ karĩkarĩ sĩnĩ rĩaiwá biaú mĩrĩpa enjána jĩwanĩjoxĩ biaú bĩ re rayĩrĩnĩ, ‘Jisaso tñi nĩkumĩxĩnĩrĩ emearĩná wonĩmanĩ.’ biaú bĩ rayĩrĩnĩ.” urĩagi aiwĩ ³¹ Pitaoyĩ arĩkĩ re urĩnjĩnĩ, “Wa nionĩ tñi nawĩnĩ nĩyeapĩkĩrĩ aiwĩ nionĩ wĩ ‘Jisaso nánĩ majĩonĩrĩnĩ.’ rĩmĩméĩnĩ.” urarĩná wiep̄sarĩnjĩ wĩfa enĩ axĩpĩ rĩgíawixĩnĩ.

Ojĩkwĩyo dání Gorixomĩ rĩxĩnjĩ urĩnjĩ nánĩrĩnĩ.

³² Awa ojĩkwĩyĩ yofĩ Gesemaniyo nĩrėmoro Jisaso wiep̄sarĩnjowamĩ re urĩnjĩnĩ, “Nionĩ Gorixomĩ yarĩnjĩ wimĩ nánĩ yimĩ soyíné re nĩweáp̄oyĩ.” nurĩrĩ ³³ Pitaomĩ tñi Jemisomĩ tñi Jonomĩ tñi nĩwĩrĩmeámĩ nurĩná ayá sfwĩ nurorĩ dĩnjĩ rĩá uxearĩnjagi ³⁴ re urĩnjĩnĩ, “Dĩnjĩ rĩá nĩxearĩnjagi nánĩ rĩxa nĩp̄epaxĩ niarĩnĩ. Soyíné re xwayĩ nanĩro nĩweáp̄oyĩ.” nurĩmĩ ³⁵ jĩamĩnĩ e onĩmiápĩ nurĩ mĩnjĩ xwíáyo nĩkwĩrorĩ Gorixomĩ yarĩnjĩ nĩwĩrĩná imónĩpaxĩ enjányĩ awa mĩnĩpĩkĩ wĩarĩ onĩmĩrĩp̄oyĩnĩrĩ Gorixomĩ re urĩnjĩnĩ, ³⁶ “Gĩ ápe, joxĩ ananĩ m̄epaxĩ wĩ mĩmónĩnĩ. Nĩpĩkĩanĩro yarĩgĩ iniĩgĩ yĩkĩ yarĩnjĩnĩ imónĩnjĩ rĩpĩ ananĩ emĩ nĩmamorĩrĩnĩ? Nionĩ yarĩnjĩ nĩsĩrĩ aiwĩ gĩ dĩnjĩ xĩdĩmĩméĩnĩ. Dĩxĩ dĩnjĩ pí pí yaiwĩyĩ nĩrĩxĩdĩmĩnĩ.” Gorixomĩ e nurĩmĩ ³⁷ nĩbĩrĩ wenĩnjĩ éyĩ wĩnĩnjĩnĩ. Awa sa wenjagĩ nĩwĩnĩrĩ Pitaomĩ re urĩnjĩnĩ, “Saimonoxĩ sá rĩwenjĩ? Wenĩnjĩ nero onĩmiápĩ mĩnjĩweapaxĩ rĩseaimónarĩnĩ? ³⁸ Obo nĩbĩrĩ yapĩ seaiwap̄yĩnĩnĩ. Sĩjwĩ nanĩrĩ nĩjwearo Gorixomĩ rĩxĩnjĩ urĩpoyĩ. Dĩnjĩ tñi ananĩ ‘Jisasomĩ pí pí wĩmeáyĩ xĩdanĩwĩnĩ.’ nĩyaiwĩro aiwĩ segĩ wará nánĩ ayá nĩrĩmĩxĩnĩro nánĩ éfĩ seainĩnjoi.” nurĩmĩ ³⁹ nurĩ Gorixomĩ yarĩnjĩ wĩp̄ĩ axĩpĩ ámĩ nĩwimáná ⁴⁰ ámĩ nĩbĩrĩ awa wĩgĩ sĩjwĩ sipĩxĩpĩxĩ winarĩnjagi nánĩ sá órówap̄njagĩ nĩwĩnĩrĩ xwiyá bĩ murĩagĩ nĩwĩnĩrĩ ámĩ Gorixomĩ yarĩnjĩ wimĩnĩrĩ nurĩ nĩjweanĩsáná ⁴¹ nĩbĩrĩ re urĩnjĩnĩ, “Sĩnĩ sá rĩwoyíné rĩwenjoi? Kikĩfá rĩyarĩnjoi? Rĩxarĩnĩ. Ámá imónĩjáońi pasá nĩáná fĩwĩ yarĩgĩáwa fá nĩxep̄rĩ rĩxa agwĩrĩnĩ. ⁴² Wĩáp̄nĩmeáp̄oyĩ. Rĩxa owaneyĩ. Pasá nino rĩxa iwo barĩnĩ.” urĩnjĩnĩ.

Jisasomĩ pasá umenjĩ nánĩrĩnĩ.

⁴³ Sini e urarĩná re enjĩnĩnĩ. Wiep̄sarĩnjĩ wé wúkaú síkwí waú imónĩgĩáwa Judaso apaxĩp̄anĩnjĩ imónĩgĩá xwėowamĩ tñi njwĩ ikaxĩ eánĩjĩpĩ mewegĩáwamĩ tñi Judayĩ mebaówamĩ tñi miyĩ uráná awa wĩgĩ ámá iwanjĩ tñi kirá tñi fá xĩrĩgĩáwamĩ awĩ nearo Judaso tñi Jisaso tñĩ e nánĩ wĩrėnapáná awa nĩbĩro Jisaso wiep̄sarĩnjĩ wĩamĩ urarĩná wĩmeagĩawixĩnĩ. ⁴⁴ Jisasomĩ nĩwĩmearóná Judaso ófĩ e nuróná re urĩfpa, “Nionĩ pasánĩnjĩ numerĩ omĩ kiyĩ nĩmiaúnĩrĩná sĩmĩmajĩónĩnjĩ re seaiarĩnjĩ, ‘O Jisasorĩnĩ.’ Omĩ soyíné fá nĩxĩrĩro nĩmėra úpoyĩ.” Ófĩ e nuróná e urĩfpa ⁴⁵ rĩxa Jisasomĩ nĩwĩmearĩná re enjĩnĩnĩ. Anjwĩ e nurĩ “Nearėwap̄yarĩnjoxĩnĩ” nurĩrĩ kiyĩ miaúnĩnjĩnĩ. ⁴⁶ Kiyĩ miaúnáná omĩ mĩrĩ nuro fá xĩrĩgĩawixĩnĩ. ⁴⁷ fá xĩrarĩná ámá Jisasoyá xfo tñi rogĩá wo kirá arerĩxĩyo wėrónĩnjĩpĩ nĩmĩxearĩ ámá Jisasomĩ fá xĩrarĩgĩá womĩ —O apaxĩp̄anĩnjĩ imónĩnjĩ seayĩ

e imóniṅoyá xínáinṅf nimóniri omiṅf wiariṅorini. Omi miṅf oróminiri éyí pírí nṁoyíkirí aráá miṅf nṁwirípeari mamówariniṅini. ⁴⁸ E éaná Jisaso mǎxǎ bǎwami re uriniṅini, “Soyiné áamá íwǎ yarigǎyo fá xiraniro náni mǎxǎ nimónimi warigǎpa nioni eni fá nixiraniro náni mǎxǎ nimónimi rǎbariṅo?” ⁴⁹ Sǎá ayí ayimi anǎ rǎdiyowá yarigǎwami siṅáni nimóniri searéwapiyarǎná soyiné wí fá mǎnixrarigǎfawixini. Pí náni? Ayí pǎné Gorixoyá nioni náni niriṅiri éaniṅfǎ xixeni imónini náni yariṅo.” urarǎná ⁵⁰ wiepǎsariṅf nowani omi nṁwiepǎsamoárimi ugǎfawixini. ⁵¹ Awa nṁwiepǎsamoárimi úaná nǎiáwǎ síkiṅf Jisasomi xǎdarini wo rapǎrapǎ apǎá wenǎni xopǎxopǎ niriṅimi nǎbiri Jisaso tǎṅf e axǎ e rónapána mǎxǎ bǎyǎ omi fá xiraniro éyǎyǎ ⁵² rapǎrapǎ ú nǎpǎrǎpǎarimi aikǎ mayo éf uniniṅini.

Arǎwiyimi Jisasomi xwǎrǎxǎ umegǎ nániṅini.

⁵³ Mǎxǎ bǎyǎ Jisasomi nǎmeámi apaxǎpániṅf imóniṅf seáyi e imóniṅo tǎṅf e náni nuro e wǎráná apaxǎpániṅf imóniṅfá xwéowa tǎni Judayǎ mebaowa tǎni ṅwǎ ikaxǎ éaniṅfǎ mewegǎwa tǎni awí éanárná ⁵⁴ Pitao Jisasomi mǎxǎ bǎyǎ nǎmeáa wǎrná ná rǎwǎyo númi nuri apaxǎpániṅf imóniṅf seáyi e imóniṅoyá ákiṅáyo nǎpǎwiri porisowa tǎni niṅweamána rǎá imónarǎná ⁵⁵ apaxǎpániṅf imóniṅfá xwéowa tǎni xwǎrǎxǎ meariṅfá nowani tǎni awa áamá siṅwǎ íwǎ wǎnarogǎ wí xwǎyǎ Jisasomi anani nǎpǎkipaxǎ imóniṅf bǎ orǎpoyiniṅf nero aiwǎ Jisasomi pǎkipaxǎ bǎ mǎrariniṅfá nṁwiniṅo ṅweanána ⁵⁶ áamá obaxǎ omi nuxekwǎmoayiro aiwǎ axǎpini mǎrǎ bǎ bǎ nǎra nurǎná ⁵⁷ áamá wí éf nǎroro Jisasomi yapǎ nuxekwǎmoro re urigǎfawixini, ⁵⁸ “Nene o re rariṅagi arǎ wiṅwaniniṅf, ‘Nioni anǎ rǎdiyowá yarigǎ rǎwǎ, áamá wé tǎni mǎriṅfá rǎwǎ nǎpǎneamána sǎá wǎyáu wǎyi orána ámi wiwǎ, wé tǎni mǎmǎrǎpa egǎ wiwǎ mǎrǎmǎrǎni.’ rariṅagi wiṅwaniniṅf.” urariṅagi aiwǎ ⁵⁹ xwǎyǎ apǎ ai axǎpini mǎrǎ bǎ bǎ nǎra wariṅagi nṁwiniṅo ⁶⁰ apaxǎpániṅf imóniṅf seáyi e imóniṅo nṁwiápǎnǎmeámi anǎwǎ e nǎbiri Jisasoyá sǎmǎ e nǎrómana yariṅf re wiṅwaniniṅf, “Ayǎ xwǎyǎ ‘Joxirini.’ rǎxekwǎmoariṅfáyo xwǎyǎ joxiyǎ wí eni mǎrǎpaxǎ rǎsiriṅf?” urǎgi aiwǎ ⁶¹ Jisaso xwǎyǎ wǎkwipaxǎ aiwǎ kǎkǎmi nimóniri xwǎyǎ bǎ murariṅagi apaxǎpániṅf imóniṅf seáyi e imóniṅo yariṅf ámi bǎ nṁwiri re uriniṅiniṅf, “Joxi nǎiáwǎ Gorixoyáoxi, nene yeáyǎ neayimixemearǎ náni arǎfowayǎ xwǎ piáxǎyo dǎni iwiaronjoxirani?” urǎgi ⁶² Jisaso “Nioniṅini.” nuriṅf re uriniṅiniṅf, “Áamá imóniṅoni Gorixoxi enǎ siǎxǎ éaniṅoyá wé náúmini ṅweari agwǎ tǎni weariṅf yariṅagi siṅwǎ nanǎpǎrǎrǎni.” urǎgi ⁶³ apaxǎpániṅf imóniṅf seáyi e imóniṅo wǎkǎ nṁwóniri nǎkinimóniri xegǎ rapǎrapǎ naxeri xwǎrǎxǎ meariṅfá wǎami re uriniṅiniṅf, “Siṅwǎ íwǎ wǎnarogǎyǎ rǎapi náni dǎṅf wí ikwǎroanímewini. ⁶⁴ Xewaniṅo Gorixomi rǎperiṅf umeararǎná soyiné rǎxa arǎá woi. Dǎṅf soyinéyǎ pí ‘Oyaneyi.’ yaiwariṅoi?” urána awa “Xwǎyǎ ámi bǎ rǎpaxǎ mimónigo. Rǎxa opǎkipoyi.” nǎrǎsána ⁶⁵ wa re egǎfawixini. Reanǎwǎ úriro irǎkwǎ siṅwǎyo rǎtǎ nǎyǎrǎmána iwanǎ earo re uriro, “Wǎá rǎkiamoiṅoxini, amǎpǎ inimi éfǎpǎ áwanǎ ragoxi, iwanǎ go reaarini? Áwanǎ nearei.” uriro néfasána anǎ rǎdiyowá yarigǎwǎ awí mearoariṅfáwami mǎni wǎána awa eni sǎmǎmanǎyo wé upǎkǎwǎyigǎfawixini.

Pitao “O náni majonirini.” uriniṅf nániṅini.

⁶⁶ Pitao, awa anǎyo inimi Jisasomi xwǎrǎxǎ mépero iwanǎ earo yarǎná, o mǎde ákiṅáyo inimi ṅweanána apǎxǎ apaxǎpániṅf imóniṅf seáyi e imóniṅoyá omiṅf wiariṅfá wí nǎbiri ⁶⁷ Pitao rǎá imónariṅagi nṁwiniṅf siṅwǎ agwǎ nṁwǎnǎrǎniṅsána re uriniṅiniṅf, “Joxi eni Nasareti dǎṅf Jisaso tǎni emearigǎyǎ woxirini.” urǎgi ⁶⁸ Pitao “Oweoi.” nuriṅf re uriniṅiniṅf, “Jǎxi rariṅfǎ náni nioni majǎrǎni.” nuriṅf nǎwiri íwǎyi tǎṅf e éf roǎná ⁶⁹ apǎxǎ apǎyǎ axǎ eni nǎwiri o e roǎṅagi nṁwiniṅf áamá e rǎwǎpǎgǎyǎ tǎṅf e dǎni omi áriǎxǎ nṁwiri re uriniṅiniṅf, “Áamá oyǎ Jisaso tǎni nǎwini emearigǎ woriṅf.” urǎgi aiwǎ ⁷⁰ o “Oweoi. Nioniṅani.” nuriṅf roǎná ámi rǎwǎyo áamá e rǎwǎpǎgǎyǎ re urigǎfawixini, “Neparini. Joxi awa tǎni emeariṅoxirini. Joxi Gariri pǎropenǎsǎyo dǎṅoxi enagi náni Jisaso tǎni emeariṅoxirini.” urǎgi aiwǎ ⁷¹ Pitao sípǎ ikaxǎ nǎrǎrǎ xwǎ e dǎni re uriniṅiniṅf, “Áamá soyiné rariṅfó náni majoniriniṅf.” rǎxa urána re eniniṅiniṅf. ⁷² Karǎkarǎ rǎaiwǎ ámi bǎ rǎgi arǎá nṁwiri Jisaso “Sǎá rǎyimi karǎkarǎ sǎni rǎaiwǎ biaú mǎrǎpa enána joxi ‘Jisaso náni nioni majoniriniṅf.’ biaú bǎ rayirǎni.” urǎpǎ náni dǎṅf nṁwiniṅf yapǎ urǎyǎ náni ayǎ sípǎ wǎagi ṅwǎ eniniṅiniṅf.

15

Jisasomi Pairato tǎṅf e wǎrigǎ nániṅini.

¹ Wǎá mǎniṅfimi apaxǎpániṅf imóniṅfá xwéowa tǎni Judayǎ mebaowa tǎni ṅwǎ ikaxǎ éaniṅfǎ mewegǎwa tǎni awa Judayǎ xwǎrǎxǎ meariṅfá nǎni tǎni awí neaniṅo xwǎyǎ nǎmǎxǎmána Jisasomi gwǎ nǎyiro nǎmeámi nuro émayǎyǎ gapǎmanǎ Pairatoyǎ rǎniṅjomi

mĩnĩ wíaná ² o Jisasomĩ yariñĩ re wiñĩnigĩnĩ, “Judayíyá mĩxĩ ináyoxĩranĩ?” Yariñĩ e wiagĩ Jisaso “Ayĩ joxĩ rariñĩnĩ.” uráná ³ apaxĩpánĩñĩ imónĩgĩfá xwéowa omĩ sĩmĩ tĩnĩ uxekwĩmoarĩná ⁴ Pairato ámi Jisasomĩ yariñĩ re wiñĩnigĩnĩ, “Xwiíyá joxiyá wĩ nĩwĩapĩnĩmeari mĩripaxĩ rĩsĩarĩnĩ? Ayĩ xwiíyá ‘Joxĩnĩ.’ rĩxekwĩmoarĩgĩfáyĩ onĩmiápi nĩrĩro mĩyarĩño.” urĩfagĩ aiwĩ ⁵ Jisaso xwiíyá wákwipaxĩ aiwĩ ámi pĩné bĩ mĩrĩfagĩ nánĩ Pairato dĩñĩ ududĩ nĩwĩga uñĩnigĩnĩ.

Pairato Jisasomĩ nĩkwearĩ wárimĩnĩrĩ enĩpĩ nánĩrĩnĩ.

⁶ Sfá Anĩnajo Judayo Múronĩyĩ imónĩnáná xwiogwĩ ayĩ ayo Judayĩ nuro wigĩ gwĩ ñweagfá wo nánĩ émayĩ gapĩmanomĩ yariñĩ wíaná o ayĩ nionĩ nánĩ yayĩ onĩpoyĩnĩrĩ nĩmĩxearĩ uwáriagĩrĩnĩ. ⁷ Íná áamá wo Barabasoyĩ rĩnĩño —O áamá wa tĩnĩ nĩwĩapĩnĩmearo “Wauyowamĩ mĩxĩ oxĩdowáraneyĩ.” nĩrĩnĩro awa tĩnĩ mĩxĩ nĩnĩróná o áamá womĩ pĩkiagĩ émayĩ omĩ tĩnĩ áamá xfo tĩnĩ nĩroro mĩxĩ egfáwamĩ tĩnĩ gwĩ yĩagfá nánĩ o íná kĩrapusf anĩyo ñweanĩorĩnĩ. ⁸ O nánĩ oxĩ apĩxĩ nĩnĩ aiwá apĩ nánĩ awĩ eanĩgĩfáyĩ émayĩ gapĩmanĩ Pairatomĩ nuro yariñĩ re wigfawixĩnĩ, “Xwiogwĩ ayĩ ayo negĩ áamá gwĩ ñweagfá wo neaiapagfpa ámi wo neaiapĩrĩnĩ?” urĩfagfá ⁹⁻¹⁰ Pairato “Apaxĩpánĩñĩ imónĩgĩfá xwéowa Jisasomĩ sĩpĩ dĩñĩ nĩwĩaiwĩro nánĩ gwĩ nĩyĩro nĩmeámĩ nĩbĩro niapáoi.” nĩyaiwĩrĩ re urĩñĩnigĩnĩ, “Segĩ mĩxĩ ináyĩ Jisasoyĩ rĩnĩño seawárimĩnĩrĩnĩ?” urĩfagĩ aiwĩ ¹¹ apaxĩpánĩñĩ imónĩgĩfá xwéowa wfá mónĩñĩmĩ áamá aiwá apĩ nánĩ epfroyĩ egfáyo re rĩnárĩmífá nánĩ “Jisaso pĩ enĩño! O nánĩ yariñĩ mĩwĩpanĩ. Barabaso nánĩ yariñĩ wĩpoyĩ.” rĩnárĩmífá enagĩ nánĩ ¹² ayĩ Pairatomĩ re urĩgĩfawixĩnĩ, “Barabaso neawárimĩ.” urĩfagfá Pairato re urĩñĩnigĩnĩ, “Judayĩnéyá mĩxĩ ináyĩ urĩgĩfawĩ omĩ pĩ emfĩnĩ?” urĩfagĩ ¹³ ayĩ xĩxewiámf re urĩgĩfawixĩnĩ, “Íkfáyo yekwĩroárei.” urĩfagfá ¹⁴ Pairato re urĩñĩnigĩnĩ, “Pĩ fwf éf nánĩ e emfĩnĩ?” urĩfagĩ aiwĩ awa xĩxewiámf nura nuro “Íkfáyo yekwĩroárei.” urayariñagfá ¹⁵ Pairato ayo oyapemĩximĩnĩrĩ nerĩ re enĩñĩnigĩnĩ. Barabaso nĩmĩxearĩ nuwárimáná xegf porisowa Jisasomĩ iwanf xaiwf nĩmépéfasáná enáná awamĩ re urĩñĩnigĩnĩ, “Omĩ nĩmeámĩ nuro íkfáyo yekwĩroárfpoyĩ.” urĩñĩnigĩnĩ.

Omĩ rĩperĩrĩ umearĩro íkfáyo yekwĩroárfro egfá nánĩrĩnĩ.

¹⁶ Porisowa Jisasomĩ nĩmeámĩ gapĩmanoyá anĩwámĩ —Anf yof ayĩ Piretoriumĩyĩ rĩnĩñiwámĩrĩnĩ. Anf iwámĩ nĩpáwĩro wauyĩ porisf nowamĩnĩ “Eĩnĩ.” nurĩro “Omĩ rĩperĩrĩ omépeaneyĩ.” nĩrĩnĩro re egfawixĩnĩ. ¹⁷ Rapĩrapf ayfá rĩñf wũ mĩxĩ ináyĩ yĩnarĩgĩfá wũ nĩmearo omĩ nuyĩrĩro ópĩyá enĩñĩñĩ imónĩñĩ wĩrĩ nĩkfkĩyimáná mĩxĩ ináyĩ amĩnañwĩnĩñĩ imónĩñĩ mĩñfyo dfkĩnarĩgĩfápa mĩñfyo xaiwf udfkĩarĩro nemáná ¹⁸ mĩxĩ ináyfyo yayf wĩarĩgĩfápa rĩperĩrĩ nĩwĩro re urayĩgĩfawixĩnĩ, “Judayíyá mĩxĩ ináyoxĩrĩnĩ.” nurayĩrĩná ¹⁹ wegwfá tĩnĩ mĩñfyo iwanf earo reañwf úrĩro xómĩñf nĩyĩkwĩro mĩñf xwfáyo íkwĩrĩro nero ²⁰ rĩxa rĩperĩrĩ numépéfasáná rapĩrapf ayfá rĩñf nĩwĩrĩro ámi xegũ nuyĩrĩro íkfáyo yekwĩroárfro nánĩ nĩméra nuro ²¹ óf e nurĩná áamá obaxf pwarĩgĩfá womĩ xegf yof Saimonoyĩ —O anf yof Sairĩnĩ dāñorĩnĩ. Xewaxo yof Arekĩsadaorĩnĩ. Xexĩrĩmeáo yof Rupasorĩnĩ. Omĩ porisowa fá nĩxero “Jisaso nánĩ íkfá yoxáf rĩpá nĩmeámĩ wuĩ.” nurĩro ²² Jisasomĩ nĩméra nuro dfwf bĩ Gorĩgota rĩnĩñĩpĩmĩ —Yof mfkf ayf áamá mĩñf gĩxweá nánĩrĩnĩ. Dfwf apĩmĩ nĩrémoro ²³ áamá wa Jisaso rĩñĩñf bĩ mĩwĩnĩpa oenĩrĩ marĩsĩnáf murfĩyĩ rĩnĩñf bĩ inĩgĩf wainfyo niwayĩmori mĩnĩ wianĩro yariñagfá aĩ o muráf “Oweoi.” uráná ²⁴ porisowa omĩ íkfáyo nĩyekwĩroárfro xegf rapĩrapf yañf menanĩro sárũyo dānĩ “None go meanĩrĩfenĩño?” nĩrĩnĩro sárũ egfawixĩnĩ.

²⁵ Jisasomĩ 9:00 a.m. imónáná rĩxa sogwf xaiwf anarĩnĩ íkfáyo nĩyekwĩroárfro ²⁶ áamá nĩnĩ “O fwf rĩpĩ éf nánĩ rĩpĩkĩarĩño?” oyaiwĩpoyĩnĩrĩ íkfá wárá nĩmearo “Judayíyá mĩxĩ ináyorĩnĩ.” nĩrĩro rfwamĩñf e nearo íkfáyo seáyĩ e nĩpĩrauro ²⁷ áamá ámayá amĩpĩ fwf pĩkĩoráparĩgĩfauw enĩ Jisaso tĩñf e mĩdĩmĩdānĩ nĩyekwĩroárfro nánĩ ²⁸ rfwamĩñf enĩná Bĩkwĩyo nĩrĩnĩrĩ eanĩñf rĩpĩ, “O fwf yariñfá tĩnĩ nawĩnĩ kumĩxĩgĩfá rĩnĩ.” rĩnĩñĩpĩ xĩxenĩ imónĩñĩnigĩnĩ.

²⁹ Áamá Jisasomĩ mĩnĩ mĩnĩ nĩmũroayĩro ikayfwf numearĩro payf nĩwianĩróná mĩñf kĩrĩkĩrĩ nĩmeayĩro re rĩgĩfawixĩnĩ, “Re rĩñoĩrĩnĩ? Nĩwianĩñĩ anf rĩdĩyowá yariñfĩwá nĩpĩnearĩ gĩ nĩwĩnĩ sfá wiyau wiyĩmĩ ámi mĩrĩmĩfá rĩnĩ.” rĩñoĩ ³⁰ enĩ neanĩrĩ jĩwanĩñoĩ enĩ nĩyoárfmĩ wepfĩnĩ.” urayarĩná ³¹ apaxĩpánĩñĩ imónĩgĩfá xwéowa tĩnĩ ñwĩ íkaxf eanĩñĩpĩ mewegfáwa tĩnĩ enĩ ikayfwf numearĩro re rĩgĩfawixĩnĩ, “O enĩ neanĩrĩ ámayo arĩrá wiago aĩ xewanĩño arĩrá mĩnĩpaxĩrĩnĩ. ³² Áamá yeáyf neayĩmĩxemeanfá nánĩ arfowayá xwfá piaxfyo dānĩ iwĩaronf ro Isĩrereneayf mĩxĩ ináyf rĩnĩñf royĩ íkfáyo seáyĩ e dānĩ nĩyoárfmĩ wepfĩnĩ gĩñwf nĩwĩnĩranénáyf, dñf wĩkwĩroanf wĩnĩ.” rariná áamá Jisaso tĩñf e mĩdĩmĩdānĩ yekwĩroárfĩgĩfauw enĩ omĩ ikayfwf axfpi umearĩgĩsĩxĩnĩ.

Jisaso penf nánĩrĩnĩ.

³³ Ayí e néra núfasaná enjána ríxa 12:00 ikwawedí imónáná re enjínigini. Aní nímíni sá nýinárí sá nýinárínisáná sá tñi 3:00 dání ámi wá okiáná re enjínigini. ³⁴ Jisaso ríaiwá ení tñi níríri xegí Xibiruyí píné tñi re ríjínigini, “Eroi, Eroi, rama sabakítani?” níríri aga píné “Gí Goríxoxini! Gí Goríxoxini, pí nání emí nímóini?” urarígíápa Xibiruyí píné tñi e ríagi ³⁵ áamá e rówapígá wa arfá nwirowe re rígwáwixini, “Ai! Ríxa Goríxoyá wá rókiamogí mípé anjnamí peyiño Irajao nání ríaiwá rarini.” níríro ³⁶ áamá wo írikwí nímearí iniígí wainí níáí yarínjípimi ígá nearí wegíwá wá tñi ayínjwí níkiroárimáná wegíwáwami nímáximáná o bí níníri síní oeníri nání seáyí emí nímíxáníri re ríjínigini, “Irajao omí íkíá tñi ení oníní nýoari níméami wepínini anjnamí dání weapínírfeníni?” ríagi ³⁷ Jisaso ríaiwá ámi bí ení tñi nírímo díní nýámíga unjínigini. ³⁸ Díní nýámíga úaná rapírapí sepíá aní rídiyowá yarígíwá awawá njwá tñíníni epanjóárinjúnú áwini e axowárinjínigini.

³⁹ Porisowáyá seáyí e imóníño Jisaso nípearíná sámanjímíni níríri Jisaso péagi níwínírná díní nýámíga e úagi níwíníri re ríjínigini, “Áamá royí neparini. Goríxomi xewaxorini.” ríjínigini.

⁴⁰ Apíxí wíwa ení Jisaso péaná ná jfami nírómáná sínjwí wínarogííwa wíí yóí ríwarini. Mariaí —Í aní yóí Magídara dájíníni. Í tñi apíxí Mariaíyí ríníní ámi wí —Í Jemiso onaxomí tñi Josesomí tñi xínáirini. Í tñi ámi wí Saromíyí ríníní tñíníni. ⁴¹ Iwa Jisaso Gariri píropenísíyo emearíná númí nuro arírá wííwáwini. Ámi obaxí wíwa ení o tñi Gariri dání Jerusaremí anjío nání bigííwa Jisasomí píkiaríná jfami dání sínjwí wínígíawixini.

Jisasomí xwáá weyárigíá nánirini.

⁴² Ríxa sfápi tñi sá ayi Sabarfá nání amípí píráníñí imíxárarígíáyimi ⁴³ Aramatia dájí Josepo —O Judayí meba seáyí e imónígíá worini. O Goríxo xwíoxíyo míméamí neri píráníñí umejweaní nání díní níkiyayí weníní neri njweanorini. O masísá míwí díní síxí níníni émayí gapímaní Pairato tñí e nání nuri éí nírómáná Jisaso píyo nání “Anani omeamíni?” núriri yaríní wíáná ⁴⁴ Pairato Jisaso ríxa ríá péínigini “Porisowami mearíño obíni.” níríri poriso ríxa bání yaríní re wíjínigini, “Jisaso ríxa rípéínigini? Sini mípepa réínigini?” núriri ⁴⁵ poriso “O ríxa péínigini.” ríagi Pairato arfá e níwiri Aramatia dájí Josepo Jisaso píyomí xe omeanírí sínjwí wíníagi ⁴⁶ Josepo nuri rapírapí apfá wení wú bí neri níméami níbírí píyomí nýoari níméami níwepíníri e nítimáná wíí yarígíápa xopíxopí níróá numáná xwáripáyo nání níméami nuri —Xwáripá ayi sínjáo ó ríxárinjíníyirini. Ayimí nítimáná sínjá xwé wo mímegwínárfí níméra nípuro ó manjwámí rítí neríná éí rárárinjínigini. ⁴⁷ E yaríná Magídara dájí Mariaí tñi Josesomí xínáí Mariaíyí ríníní tñi “Jisaso ge típírfíréoi?” níyaiwiri sínjwí wínaxídgíísixini.

16

Jisaso ámi wiápínímeanjí nánirini.

¹ Sá wegípaú Sabarfá ayi ríxa pwéáná sfápi tñi Saromí tñi awí neáníro wáfápi tñi píyomí waráyo xópé wíauwaníginíri iwa weríxí díní naní eaaríní bí bí nero níríro ² sá wegííwa Sadéyo wá mónínómí níwiápínímeamí Jisaso xwáá weyáriníje nání nuro ríxa sogwí xemónaparíagi níremoríná ³ wíwanííwa re rínígíawixini, “Áamá gowa sínjá ó manjwámí pírono mímegwínárfí neaiipírfíréoi?” nírínírná ⁴ weníní éfáyí wínígíawixini. Sínjá aga xwéoi aí ríxa mímegwínárfí níníri ófíyí sínjání inínjagi níwíníro ⁵ anjwí e níbírí ófíyimí nípáwiro weníní éfáyí wínígíawixini. Anjínají wo rapírapí apfá wení sepíá wú nýínímáná daiwo éí njweanagí níwíníro ududí wíagi ⁶ o re urínínigini, “Ududí mepani. Nioní níjíríní. Sewayíné Nasaretí dájí Jisaso, íkíáyo yekwíroárigíomí sínjwí wínaníro baríñoi. Sini re míwenini. Ríxa wiápínímeánígini. Omí tígíe anfá rí imónínjagi wínípoiyí. ⁷ Ríxa nuro wíepísínjowami tñi Pitaomí tñi ení áwaní re uréméapoyí, ‘Jisaso Gariri píropenísíyo nání xámí seameanfáriní. Xewaní searínípa xfomí e sínjwí wínípfáriní,’ uréméapoyí.” uráná ⁸ iwa nípeyearo xwáripáyo píní níwíarímí éí nuróná ení óí ero sírfí píkíníro nero wáyí níkáríníro nání áamá wíyo áwaní murí éí ugíawixini.

Jisaso Mariaími sínjání wimóníní nánirini.

⁹ Jisaso Sadéyo wá móníními ríxa níwiápínímeamáná nuri Magídara dájí Mariaími —Apíxí í Jisaso xámí imfó imí díní xíxéorígíá wé wíwumí dájí wáu míxí umáínowáriníri. Imí xámí sínjání síwá wíníagi ¹⁰ í nuri áamá Jisaso tñi emeagíáwa o nání díní sípí níwiri nání ámíxíá yarínjagí níwímearí Jisaso wiápínímeafí nání áwaní

nuriri ¹¹ re uriniginini, “O rixa sinji enagi sinwi winini.” urfagi awa arfa niwiro ai dñj niwkwiroro “Nepa neararini.” miyaiwigfawixini.

Jisaso wiepisiñi wauimi wimeanji naniini.

¹² E nemana enana xegf wiepisiñi wau Jerusaremi pñi niwiarimi anji wyo nani warfna Jisaso xegf wonini nimoniri wimeagi ¹³ awau eni nuri wiepisiñi wami “Jisasomi sinwi winiwi.” urfagi aiwi dñj niwkwiroro “Nepa neararini.” miyaiwigfawixini.

Jisaso wiepisiñi we wukaú sikwi womi wimeanji naniini.

¹⁴ E nemana enana xegf wiepisiñi wau we wukaú sikwi wo awi neanro aiwa narfna Jisaso sinani siwa niwiniri awa sini dñj mwikwiro ero dñj kikiimi imonro yarinjagfa nani mixf nuriri re uriniginini, “Ama nioni niwiapnimeari ami sinji enagi sinwi nnanimi nibiro awanji searayo arfa niwiro dñj mwikwiro pa nani yarino?” nuriri ¹⁵ re uriniginini, “Xwfa riri nirimini ami ami nemero xwiyfa nioni nani yayf seainarini ami nionni awanji urimefrixini. ¹⁶ Ama giyi arfa niseairo nioni nani dñj nnikwiroro wayf meafayo Gorixo yeayf uyimixemeanfari. E neri aiwi ama giyi nioni nani dñj mnikwirofayf xwiyfa mearinipirfari. ¹⁷ Ama nioni nani dñj nnikwirofayf waf nurimerfna Gorixoya dñfyo dani emimi rpi epirfari. Gi yofyo dani ama imfo dñj xixeroarinji mixf umatinowariro pñe ama wya majfa aiwi Gorixoya dñfyo dani wigf pñeyo dani uriro ¹⁸ sidiryo fa nitamixinirfna sidini niworu aiwi mipé ero inigf ayaf ininji niwiri aiwi mipé ero ama simixfyo we seayi e nikwiariro nanj imixiro epirfari.” uriniginini.

Jisaso anjnamini nani peyini naniini.

¹⁹ E nurimi Jisaso Gorixoya dñj tñi anjnamini nani nipeyirfna ami o tñi xixeni nimoniri nani we naimini ef nweaniginini. Ef nweanana ²⁰ awa nuro Jisasoya xwiyfa ami ami nurimerona ama “Nepa neararino.” yaiwipiri nani emimi eni Aminá Gorixoya dñj tñi niwipiya wagfari.

Xwiyá yáy neainarínj Ruko eanþíríní.

Rúwamínj rípi “Xwiyá yáy neainþaxí Ruko eanþípi” rínínþíríní. O Jisaso wieþisagýf womani. Judayf ení womani. Émáýf dokítá woríní. O Poro tñí Sairaso tñí émáýf anþýo wáf nurímeríná wirímeárogfíoríní. O gí ámáýf ení amípi Jisaso uréwapíyirí erí enþí nání píranínj níjfa nimóníro dínj wíkwíróríxíní ríwamínj rípi eanþíríní. Xewanínj Jisaso emearíná síjwí míwínínj enagí nání wieþisínjowamí yarínj wirí bíkwí Jisaso enþí njwírárínínjýo fá rorí nemáná eanþíríní. Rúwamínj ámi bí “Wáf wurímeiarígíáwa egfáríní.” rínínþípi ení nírírí eanþíríní.

1-2 Ámá obaxí amípi Jisaso xínáí xírínje dání nene tñf e imónínþípi nání “Rúwamínj oeaaneyí.” níyaiwíro ámá iwamfó dání Jisasomí síjwí wíníro aráf wíro egfáyf wáf nemeríná “Jisaso e enþíríní. E enþíríní.” nura úfápi ríwamínj eáagfa aiwí ³ nioní ení “Gí ámínáoxí Tiopirasoxí xíxení níjfa imónírí nání ríwamínj awa xámí eagfápi nioní fá nírorí síjwí wínagfáyo yarínj níwia nuri e nemáná píranínj dínj níwíwíperí ríwamínj nearí joxí nání wíowárenapímínní. E nerfíná nanþíríní.” nimónaríní. ⁴ Ayf rípi nání yarínjíní. Joxí fá nírorí amípi rírewapíyigfápi aga xíxení níjfa imónírífa nání yarínjíní.

Anþínajf wo “Irisabetí Jonoyí rínínjo xírínfáríní.” urínj náníriní.

⁵ Eníná Judayf míxí ináyf Xerotoyí rínínjo menweanáná ámá apaxfpanínj imónígífa wo, Sekaraiaoyí rínínjo njweanþíríní. O xegí ámáýf Abaijaoyáríní. O xegí ámáýf eníná dání Goríxoyá apaxfpanínj imónígíyíríní. Sekaraiao xegí apíxi yof Írisabetíríní. Í xegí ámáýf arfo Eronoyáyíríní. Í xegí ámáýf ení apaxfpanínj imónígíyíríní. ⁶ Ayaú Goríxoyá síjwíýo dání wé rónínj erí Goríxo njwí ikaxf rírí sekaxf rírí enþýo míwíaiakí erí nerí aí ⁷ Írisabetí rípaíwí ení enagí nání niaíwí mayíyáu e néra nuri ríxa xweyanþ apíanj imónígíriní. ⁸ O xegí ámáýf Abaijai rínígífáy Goríxo nání rídiýowá yarígífwámí rídiýowá nero wígí yarígífáyo yaríná xfo tñí ení nawíní nero ⁹ wígí neríná yarígífápa “None gífmíní go ‘Nwíáxíní.’” rínínjfwámí páwinírífenínjoi? níyaiwíro yarígífápa e nero Sekaraiao Goríxo nání rídiýowá yarígífwámí awawá Goríxoyá tñf e “Nwíáxíní.” rínínje nípáwírí rífa awí dínj eaarínþípi nání oikeanírí rípeááná ¹⁰ oxí apíxí bíaníríwámíní rónapígífáy Goríxomí ríxínj uraríná o awawá Goríxoyá tñf e nípáwírí Goríxo nání rífa awí dínj earínþípi níkearíná ¹¹ wenínj éfýf wínínjínigíní. Anþínajf wo rífa síjwírífa wé náúmíní peyarínfmí dání síjwí nanírí yarínje aí gínánínj níbírí rónapínjagí síjwí níwínírí ¹² óf nerí wáyf íkárínaríná ¹³ anþínajo re urínjínigíní, “Sekaraiaoxíní, wáyf míkárínpaní. Díxf níaiwí nání yarínj wíþí Goríxo ríxa aráf síní. Díxf apíxi níaiwí oxí wo ríxíríyíáná joxí yof Jonoyí wíríírxíní. ¹⁴ Omí níxíráná joxí seáyí e nimónírí yáyf yaríná oxí apíxí obaxí ení yáyf epírífaríní. ¹⁵ O Goríxoyá síjwíýo dání ámá ámíná enþí eánínónínj imónínfáríní. O iníigí wainí mínþa erí papíkí yarígífáy mínþa erí enfáríní. O síní xegí níwíápa agwíýo enáná Goríxoyá kwíýf ukíkayonfáríní. ¹⁶ O segí ámá Ísíreriyo uráná obaxí aráf níwíro fíwí yarígífápi rífwímíní nímamoro Goríxo wígí Ámínáomí ámi xfdípírfáríní. ¹⁷ Díxf íwo kwíýf Goríxoyápi xegí wáf rókiamaogí Íraiaomí ukíkayonáná enþí neánírí yagfípnínj Jono axfípnínj e erí rírí enfáríní. Xewaxowa tñí xanowa tñí piyfá wíríníro ámá uyíní yarígífáy rífwímíní nímamoro wé rónínj imóníro éfírxínírí Jono Goríxoyá Ámínáomí xámí umeanfáríní. Díxf Ísíreriýf e ero Goríxoyá Ámínáomí yeáyf wurínníro epírí nání oimónírí xámí umeanfáríní.” urfagí ¹⁸ Sekaraiao anþínajomí re urínjínigíní, “Aríge nerí nioní níjfa imónímí nírarínjíní? Nioní ríxa xweyanþoníríní. Gí apíxi ení ríxa apíanjíní.” urfagí ¹⁹ anþínajo ámi nurírí re urínjínigíní, “Gí yof Gebíríerionfáríní. Goríxoyá símímanj e roarínþonfáríní. Goríxo nioní xwiyá yáyf seainþaxí apí áwanj urínírí nírowárenapínjoi. ²⁰ Amípi nioní xámí rírfáyf nimóníríná nimónínfáríní. E nerí aiwí xwiyá nioní rírfáyf joxí ‘Neparíní.’ níyaiwírí dínj míkíwíroarínjagí nání joxí ámi xwiyá bí mírþa imónírí manj píronírí erí etí. Xámí nioní rírfáyf nimóníríná iná ámi xwiyá rírfá náníyí.” nurírí síní e nura waríná ²¹ oxí apíxí Sekaraiao nání wenínj nero wáf e rogífáyf ayá wí sfá órínínjagí nání ududf nero “Sekaraiao pí rífa yaríní?” níyaiwíro ²² o nípeyeááná xwiyá muríþaxí imónínjagí níwíníro “Goríxoyá awawá tñf e nerfíná orínj bí rífa wínínjoi?” yaiwíaríná o “Xwiyá aríge rímíní?” níyaiwírí xegí manj nípíronírí nání wé áríxa néra unjínigíní. ²³ Sekaraiao anþí Goríxo nání rídiýowá yarígífwámí xegí omínj yarínþípi yoparfípi nemí xegí anj e nání yoaþínigíní.

²⁴ O anj e nání níyoarí xiepímí níwímearí nínjweagfísáná re enjínigíní. Írisabetí níaiwí agwí nerí anþýo ínímí pínní njweanáná emá wé wú múróáná ²⁵ í re rínjínigíní, “Goríxo ayá

nínirímíxírí díní níkíkayonagí nání níiní agwí enáríní. Níiní ámayá síñwíyo dání ayá ninarínípi Goríxo yokwarímí nínííní.” ríníniginí.

Mariaí “Jisasoyí rínínjo xíríríáríní.” uríní nániríní.

²⁶⁻²⁷ Goríxo, Irisabetí niaíwí agwí nerí emá wé wúúmí díní wo ríxa enáná o anínají xegí yó Gebirieromí apíxí wí ñweanje nání —Í xegí yó Mariaíyí rínínííní. Garirí píropenisíyo aní yó Nasaretíyo ñweaníní. Í ñweanje nání uowáriníniginí. Í apíxí apíyáí síní oxí tñní memearíníní. Í amá wo xegí yó Josepoyí rínínjo —O míxí ináyí Depitoyá fwiárfawé woríní. O xegí meáminí nání yaríníní. ²⁸ Goríxo anínajo í tñní e nání uowáraná o nuri ímí re urémeaníniginí, “Apíxí ríxí apáníní. Goríxo díní síxí ríyírí díní ríkíkayorí síní.” uríagí ²⁹ Mariaí aríá e níwírí ududí níkáriní díní re nípíkiga uníniginí, “O pí nání ríá nírariní?” yaiwíaríná ³⁰ anínajo re uríníniginí, “Mariae, wáyí mepaní. Goríxo jíxí díní síxí ríyíní. ³¹ Aríá etí. Jíxí niaíwí agwí nerí niaíwí oxí wo níxírírínáyí yó Jisasoyí wíríríáríní. ³²⁻³³ O Ámináo nimóníní amá níyoní seáyí e múrónníáríní. Ayí o nání re rípríáríní, ‘Niaíwí Goríxo aní seáyí émi ñweanjoyáoríní.’ rípríáríní. Xíáwo Depito amá Isíreríyí tñní yeáyí urínayagíápa díxí niaíwo ení Goríxoyá díní tñní e nimóníní fwiárfawé Jekopoyáyo aníní miní umenñeáníáríní. O míxí ináyo yapí nimóníní amá xwioxíyo míméámí nerí numenñeání wí nípiéroníámaní. Aníní umenñeáníáríní.” uríagí ³⁴ Mariaí anínajomí re uríníniginí, “Níiní síní oxí womí míméánínáyo joxí nírfíyí aríre nerí emíáríní?” uríagí ³⁵ anínajo amí nurírí re uríníniginí, “Kwíyí Goríxoyápi jíxí tñámíní bírí ení eáníní Goríxo seáyí émi ñweanjoyápi jíxí ríkíkayorí síníá enagí nání niaíwí jíxí xíríoyí nání ‘Ñwíáoríní.’ ríro ‘Niaíwí Goríxoyáoríní.’ ríro epíríáríní.” nurírí ³⁶ re uríníniginí, “Aríá etí. Díxí rírówáí Irisabetí ríxa apianí aí niaíwí oxí wo agwí ení. ‘Oxí ronjíní.’ urarígíí aiwí agwí ríxa agwí tñní enáná emá wé wúúmí díní wo imóníní. ³⁷ Amípi wí Goríxo mímíxípa epaxí wí meníní.” uríagí ³⁸ Mariaí re uríníniginí, “Xewaníníní Goríxoyá xínáíníníní imóníníáíní omí díní níwíkwírorí yaríníní. Joxí nírfíyí ananí nimíxíníniginí.” uráná anínajo ímí pínní níwíárimí uníniginí.

Mariaí Goríxomí seáyí e umenñí nániríní.

³⁹ Mariaí, anínajo e nurárimí uáná, í níwíápnímeámí aníní níyírí díwíní enje Judia píropenisíyo aní bínní nání nuri ⁴⁰ nírémoríná Sekaraiaoyá aníyo nípáwírí xírówáí Irisabetímí yáyí wíáná ⁴¹ í aríá níwíríná re eníniginí. Niaíwí agwí eno xíxoyíwí wírí kwíyí Goríxoyápi xílmí ukíkayorí wíagí ⁴² píné ení tñní nurírí re uríníniginí, “Apíxí níyoní nání Goríxo jíxíní píránní simíxíníní. Díxí niaíwí agwí enomí ení píránní wímíxírí eníní.” nurírí ⁴³ yáyí numerí re uríníniginí, “Gí Ámináomí xínáíxí imóníníxí, aríre nerí nínní tñámíní bínní?” nurírí ⁴⁴ áwaní re uríníniginí, “Aí, jíxí yáyí níaná aríá nísríná gí níaríná gíwíyo ínínjo yáyí nerí xíxoyíwí níagí nání ríraríníní. ⁴⁵ Jíxí xwíyíá Goríxoyá rínínípi díní níwíkwírorí ‘O nírfíyí nepa nimóníníáríní.’ yaiwírí éf enagí nání xewaníníxí yáyí síníwíníní.” uráná ⁴⁶ Mariaí re ríníniginí, “Gí xwioxíyo dání re yaiwíaríní, ‘Ámináomí seáyí e oumemíní.’ yaiwíaríní. ⁴⁷ Goríxo, nínní yeáyí neayímíxemeání nání aga yáyí seáyímí dání ninaríní. ⁴⁸ Nínní o xegí xínáíníníní nimóníní omíní wíarínáíní aiwí o díní níkíkayonjo enagí nání nínní yáyí ninaríní. Ámá agwí ríná ñweagíyí nínní seáyí e nímero ríwíyo ñweapíríyí ení seáyí e nímero neríná re rípríáríní, ‘Goríxo ímí píránní wímíxíníní.’ rípríáríní. ⁴⁹ Goríxo, ení síxí eánínjo saní onímíá mínírápínoríní. Goríxo ñwíáo neríníyo dání wé rónínoríní. ⁵⁰ Ámá gíní gíná ñweagíyí xíomí wáyí níwíro símanñyóníní íníní wúríníyo wá wíanaríní. ⁵¹ O ení neánírí wíyo arírá wíemerí wíyo xopírírí wíemerí neríná amá díní fwi nání níkíkayorí ero weyí meníro yarígíyí dowíakíní ⁵² míxí ináyí seáyí émi imónígfáwamí mamówírí amá sípípiamí seáyí e wímíxírí nerí ⁵³ amá agwínní yarígíáyo aiwá naní nínníro agwí ímí uyíní wímíxíyírí nerí amá amípi múrónnígfáyo anípá uowárapírí enoríní. ⁵⁴ Amípi nígí aríowayá sínnímaníyo uríníyí díní yáikíá mímó aníní díní morí xegí omíní wíaríñweáne Isírerene arírá neairí enoríní. ⁵⁵ O aríó Ebíríamo nání díní nímmorí nání omí tñní xegí fwiárfawé nenení tñní ayá aníní nínearímíxa uníáríní.” Mariaí e níra uníniginí. ⁵⁶ Irisabetí tñní níñweaníníáná ríxa emá wáú wo múróáná amí xegí aní e nání uníniginí.

Jonomí xíríní nániríní.

⁵⁷ Irisabetí ríxa niaíwí xírímíníní imóníníáná niaíwí síñwí níwaníní oxí wo xíríníniginí. ⁵⁸ Oxí wo xíráná í xegí úríxímeá tñní amá aní ayo díníyí tñní aríá re wígfáwíxíní, “Irisabetímí Goríxo ayá urímíxíagí nání niaíwí wo xíríní.” Aríá e níwíro í tñní yáyí seáyímí dání yaríná ⁵⁹ ríxa sfá wé wúúmí díní wáú wo imónáná ayí niaíwí iyí sfímí sfó

wákwaníro nĩbĩro yó axípĩ xano wírĩnĩĩpĩ Sekaraiaoyĩ wíraniro nání yaríná ⁶⁰ xĩnái “Oweoi!” nurĩrĩ re urĩĩnĩĩnĩ, “Nene ámi yó axípĩ Sekaraiaoyĩ wírĩpaxĩ menĩnĩ. Jonoyĩ owíraneyĩ.” urĩagĩ ⁶¹ ayĩ re urĩgíawixĩnĩ, “Dĩxĩ oxoyá xoayowa aí wo yó ‘Jonoyĩ rĩwírĩnĩnĩ? Oweoi.’” nurĩro ⁶² xano aría enĩ pĩróniĩagĩ nání wé árixá nĩwĩro wé tĩnĩ yarĩnĩ re wĩgíawixĩnĩ, “Joxĩ yó gĩpĩ ‘Owírĩmĩnĩ.’ yaiwĩarĩnĩnĩ?” urĩagĩ ⁶³ Sekaraiao pĩraiporĩá nání árixá wĩagĩ umeaiáná o rĩwamĩnĩ re eanĩnĩnĩ, “Xegĩ yó Jonorĩnĩ.” e eáagĩ ayĩ ududĩ nero Jonoyĩ wírĩfĩfĩ “Pĩ nání ría wĩrarĩnĩ?” yaiwĩarĩná re enĩnĩnĩ. ⁶⁴ Ámĩ Gorĩxoyá dĩnĩ tĩnĩ manĩ nexoarĩ xwĩyĩá rĩpaxĩ nĩmónĩrĩ Gorĩxomĩ seáyĩ e numerĩ yaríná ⁶⁵ áamá anĩ ayo dānĩfĩ ududĩ nēra nuro anĩ nĩyonĩ Judia pĩropenĩsĩ dīwĩ mĩnĩyo amĩ gĩmĩ n̄weagĩá pĩné “Irisabetĩ niaĩwĩ xĩráná xano Sekaraiao manĩ pĩróniĩo manĩ exoan̄o.” rĩagĩá aría nĩwĩro ⁶⁶ dĩnĩ aumaumĩ nĩnĩro Gorĩxo Jonomĩ dĩnĩ ukĩkayon̄agĩ nĩwĩnĩro re rĩnĩgíawixĩnĩ, “Niaĩwĩ o rĩwéná pĩ pĩ áamá imónĩnĩfĩarĩnĩ?” rĩnĩgíawixĩnĩ.

Sekaraiao wía rókiamoarĩnĩ wo yapĩ rĩnĩ nánĩrĩnĩ.

⁶⁷ Xano Sekaraiaomĩ kwĩyĩ Gorĩxoyápi ukĩkayon̄áná o wía rókiamorĩgĩá wónĩnĩ nĩmónĩrĩ Jisaso nání re rĩnĩnĩnĩ, ⁶⁸ “Isĩrerenyá Ámĩná Gorĩxomĩ seáyĩ e oumeaneyĩ. O xegĩ ámaéne arĩrā neairĩ yeáyĩ neayimĩxemeareĩ nĩneairĩná ⁶⁹ nene yeáyĩ neayimĩxemeanĩ nání enĩ eanĩnĩ wo iwaron̄o. O xfoyá xĩnānĩnĩ nĩmónĩrĩ omĩnĩ wĩĩagĩ Depitoyá fĩwĩrĩfawé worĩnĩ. ⁷⁰ Enĩná o nání Gorĩxoyá wía rókiamoagĩáwa xwĩyĩá Gorĩxo rĩnĩ nĩwũrĩyĩrĩná negĩ arĩowamĩ re urĩgíawixĩnĩ, ⁷¹ ‘Áamá nene mĩxĩ neaiarĩgĩáyĩ nání éfĩ neamĩnĩrĩ wĩkĩ tĩnĩ neaiarĩgĩáyĩ nání éfĩ neamĩnĩrĩ enĩfĩarĩnĩ.’ urĩgíawixĩnĩ. ⁷² Gorĩxo negĩ arĩowamĩ re urĩnĩnĩnĩ, ‘Nionĩ wā nĩseawianĩrĩ xwĩyĩá s̄mĩmanĩyo dānĩ “Nemĩfĩarĩnĩ.” nĩrĩrĩ rēroarĩnĩyĩ s̄mĩ e nĩtĩnĩrĩ nĩseaiimĩfĩarĩnĩ.’ nurĩrĩ ⁷³⁻⁷⁴ negĩ arĩo irĩĩo Ebĩrĩfomomĩ s̄ĩnā tĩnĩ e dānĩ re urĩnĩnĩnĩ, ‘Mĩxĩ seaianĩro yarĩgĩáyo aĩwĩ éfĩ seamĩnĩfĩarĩnĩ.’ urĩnĩnĩnĩ. Mĩxĩ neaianĩro yarĩgĩáyĩ emĩ neamamóáná nene ámi wáyĩ wĩ mé amĩpĩ o n̄wĩ ikaxĩ nearĩnĩyĩ nĩxĩdĩrane nĩn̄wearane ⁷⁵ s̄ĩnĩ s̄ĩnĩ n̄n̄wearĩná wé rónĩnĩ imónĩrane sanĩnĩ imónĩrane nerane pĩrānĩnĩ xĩdānĩwārĩnĩ.” Sekaraiao e nĩrĩsāná ⁷⁶ xewaxo Jono s̄ĩnĩ p̄fomĩ re umearĩnĩnĩnĩ, “Niaĩwoxĩnĩ, ayĩ re rĩrĩpĩrĩfĩarĩnĩ, ‘Gorĩxo seáyĩ e n̄wean̄oyá wía rókiamoarĩnoxĩrĩnĩ.’ rĩrĩpĩrĩfĩarĩnĩ. Joxĩ Ámĩnāomĩ ófĩ n̄wĩmōirĩ xāmi umearĩfĩarĩnĩ. ⁷⁷ Joxĩ ófĩ n̄wĩmōirĩná xegĩ ámayo re urayĩrĩfĩarĩnĩ, ‘Seyĩné f̄wĩ yarĩgĩáyĩ r̄f̄wĩmĩnĩ n̄māmorō éáná Gorĩxo segĩ f̄wĩ yarĩgĩáyĩ yokwarĩmĩ n̄seaiĩrĩ “Ananĩ eĩnĩ.” searĩnĩfĩarĩnĩ.’ urayĩrĩfĩarĩnĩ.” Sekaraiao e nĩrĩrĩ ámi ⁷⁸⁻⁷⁹ re rĩnĩnĩnĩ, “Gorĩxo wā neaomĩxĩrĩ ayā neawianĩrĩ neaiarĩn̄orĩnĩ. O nene nání an̄ĩnamĩ dānĩ sogwĩ wía ókĩarĩn̄ĩnĩ wía neaókiēnāpĩnĩfĩarĩnĩ. O nene s̄ā yĩn̄ĩmĩ n̄wean̄wāéne áamá n̄pēan̄rĩ yarĩn̄wāéne ófĩ sanĩn̄ĩyĩmĩ neawārĩn̄fā nání nene n̄neamēra n̄neaurĩ wía neaóm̄ixĩyĩn̄fĩarĩnĩ.” Sekaraiao e rĩnĩnĩnĩnĩ.

⁸⁰ Niaĩwĩ Jono xwé nerĩná xegĩ dĩnĩ enĩ rĩxa enĩ neánĩrĩ dĩnĩ s̄ĩxĩ nĩga nurĩná áamá dĩnĩ meanĩ e n̄n̄wean̄ĩsāná xegĩ Isĩrerĩyo xewanĩn̄o s̄ĩnānĩ wĩmónĩnĩnĩnĩ.

2

Jisasomĩ xĩrĩnĩ nánĩrĩnĩ.

¹ Jonomĩ rĩxa nĩxĩrĩmāná enāná Romĩyĩ mĩxĩ ináyĩ Sisa Ogasĩtasoyĩ rĩnĩn̄o oyā n̄wĩ ikaxĩ bĩ re rĩnĩrĩnĩ, “Áamá xwía n̄rĩmĩnĩ n̄weagĩáyĩ wĩgĩ xiáwo irĩn̄owayā anĩ e nání numĩronā gĩ gapĩmanowamĩ yó n̄wĩrārĩf̄rĩxĩnĩ.” rĩnĩrĩnĩ. ² Yó n̄wĩrārĩarĩgĩáyĩ e dānĩ iwamfō n̄wĩrārĩgĩf̄ĩnā gapĩmanĩ xegĩ yó Sairĩnĩasio in̄an̄orĩnĩ. O Siria pĩropenĩsĩyo men̄wean̄orĩnĩ. ³ E rĩnĩ en̄agĩ nání áamá n̄nĩ gapĩmanowamĩ yó n̄wĩrārĩp̄rĩrĩ nání wĩgĩ xiáwowayā anĩ e nání numĩronā ⁴⁻⁵ áamá wo, xegĩ yó Josepoyĩ rĩnĩn̄o —O mĩxĩ ináyĩ Depitoyá fĩwĩrĩfawé worĩnĩ. O xiepĩ s̄ĩnĩ x̄fomĩ m̄ĩmēan̄ĩnĩ —Í xegĩ yó Mariarĩnĩ. S̄ĩnĩ m̄ĩmēan̄ĩnĩ aĩwĩ niaĩwĩ agwĩ enĩrĩnĩ. Í t̄ĩnĩ nawĩnĩ Garĩrĩ pĩropenĩsĩyo anĩ yó Nasaretĩ n̄weagĩf̄e dānĩ n̄werĩ Judia pĩropenĩsĩyo o xegĩ xiáwo irĩn̄oyā anĩ e Betĩrexemĩyĩ rĩn̄ĩne n̄rēmōrĩ ⁶ e n̄n̄wearĩná í niaĩwĩ agwĩ rĩxa yó nerĩ ⁷ niaĩwĩ oxĩ xāmi iwamfō xĩrĩn̄o o xĩrĩn̄ĩnĩnĩ. Nĩxĩrĩmāná rapĩrapĩ t̄ĩnĩ xopĩxopĩ n̄rorĩ anĩ áamá m̄ĩdānĩ n̄bĩro wērĩxĩn̄ĩrĩ m̄ĩrĩn̄ĩwā rĩxa n̄rēron̄agĩá nání burĩmākāu aĩwā narĩn̄e bokĩsĩ wāmi in̄ĩmĩ s̄ā wĩrārĩn̄ĩnĩnĩ.

⁸ Anĩ apĩ t̄ĩnĩ e áamá wa sip̄sip̄ awĩ mearoarĩgĩá wa árf̄wĩyĩmĩ am̄ĩyo wĩgĩ sip̄sip̄ arā wĩwākĩwĩnĩ yarĩn̄e awĩ mearon̄áná re enĩnĩnĩ. ⁹ An̄ĩnājĩ Gorĩxoyā wo wĩgĩ s̄m̄ĩmanĩ t̄ĩn̄ĩnĩ dānĩ s̄ĩnānĩ rōnāpāná awa rogē m̄ĩd̄m̄ĩdānĩ Gorĩxoyā wía ókĩm̄ixāná awa ófĩ n̄ikārĩn̄ĩro yarĩná ¹⁰ an̄ĩnajo re urĩnĩnĩnĩ, “Wáyĩ mēpanĩ. Xwĩyĩá nanĩ áamá n̄nĩ dĩnĩ yayĩ win̄ĩpaxĩ bĩ soyĩné t̄ĩnĩ e nání n̄mēamĩ barĩn̄ĩnĩ. ¹¹ Xwĩyĩá nionĩ n̄mēamĩ barĩn̄āpĩ r̄ĩp̄rĩnĩ. Agwĩ rĩná anĩ m̄ĩxĩ ináyĩ Depito xwé iwĩaron̄ĩpĩmĩ ap̄ĩxĩ wĩ niaĩwĩ seyĩné yeáyĩ seayimĩxemeanfō xĩrĩn̄o. O Kĩraisoyĩ rarĩḡf̄orĩnĩ. Yeáyĩ neayimĩxemeanfā nání

arŋowayá xwǎ piaxǎyo dání iwiaronŋoyí rarigǎorini. Ámínáorini. ¹² Soyǎné nuro niaíwǎ xǎrŋo rapirapí nixopenímáná burimákau aiwá narigǎmǎi dání bokisǎyo sá wǎrǎrinŋagǎ nǎwǎnǎrǎná ‘Orǎnǎ?’ yaiwǎrǎxǎni.” urǎfǎyǎ re enǎnigini. ¹³ Anǎnǎjǎ áwanǎ urŋo roŋe Gorǎxoyá sǎmǎnǎjǎ wǎnarigǎ obaxǎ anǎnamǎ dǎnŋowa enǎ nǎrŋonapímáná Gorǎxomǎ seáyǎmǎ numero re rigǎawixini. ¹⁴ “Nwǎ anǎnamǎ seáyǎmǎ nǎweanǎomǎ seáyǎ e umeaneyi. Ámá Gorǎxo nǎnǎ dǎnǎ arǎa mikeamóagǎ —O ayǎ nǎnǎ wimónarǎnǎrǎnǎ. Ayǎ Gorǎxoyá xewaxo rǎxa rémóáná dǎnǎ wǎ wónáná awayini nǎsanro nǎweǎrǎxǎni.” nǎrǎmowa ¹⁵ sipǎsipǎ awǎ mearoarigǎawamǎ pǎnǎ nǎwiǎrǎmǎ anǎnamǎ nǎnǎ peyǎáná awa re rinǎgǎawixini, “Betǎrexemǎ niaíwǎ rémóe irǎnǎ nurane Gorǎxo áwanǎ nearǎfǎ nǎnǎ sǎnǎwǎ owǎnaneyi.” nǎrǎnǎmowa ¹⁶⁻¹⁷ anǎnǎ nuro Josepo tǎnǎ Mariaǎ tǎnǎ rǎpau nǎweanǎgǎ nǎwǎnǎro ámǎ wentǎnǎ éfáyǎ wǎnǎgǎawixini. Niaiwo burimákau aiwá narigǎe bokisǎyo riwo wǎrǎrinŋagǎ nǎwǎnǎro pǎné anǎnǎjowa niaíwǎ o nǎnǎ urǎfǎpǎ nǎnǎ áwanǎ uráná ¹⁸ ámá pǎné sipǎsipǎ awǎ mearoarigǎawa urǎpǎ arǎa wǎarigǎfáyǎ nǎnǎ dǎnǎ ududǎ nero aǎ ¹⁹ Mariaǎ xwǎfǎ iwo nǎnǎpǎ dǎnǎ aumaumǎ nǎnǎ dǎnǎ nǎpǎkǎga warǎná ²⁰ sipǎsipǎ awǎ mearoarigǎawa ámǎ wigǎ sipǎsipǎ awǎ mearoarigǎe nǎnǎ nuroná anǎnǎjo urǎfǎpǎ xǎxenǎ éfǎ enǎgǎ wǎnǎro arǎa wiwo nero nǎnǎ Gorǎxomǎ seáyǎmǎ umero yayǎ umero wigǎawixini.

²¹ Niaiwo xǎnǎi nǎxǎrǎmǎnǎ enǎnǎ rǎxa sǎa wé wǎúmǎ dǎnǎ wau wo óráná omǎ iyǎ sǎmǎ sǎo wǎkwǎnǎrǎnǎ yoǎ anǎnǎjo enǎnǎ xǎnǎi sǎnǎ agwǎ menǎnǎ “Yoǎ Jisasoyǎ wǎrǎrǎxǎni.” urǎnǎpǎ wǎrǎgǎawixini.

²² Sǎa Mariaǎ “Nwǎ ikaxǎ Moseso enǎnǎ nǎrǎrǎ rǎwamǎnǎ enǎnǎpǎ tǎnǎ xǎxenǎ neri igǎa oeanímǎni.” yaiwǎnǎyi imónǎnǎnǎ ayaú Jisaso Gorǎxoyá wo oimónǎrǎ mǎnǎ wǎnǎrǎ nǎnǎ nǎmeámǎ Jerusaremǎ nǎnǎ nuri ²³ —Ámínáoyá nǎwǎ ikaxǎ re nǎrǎnǎrǎ eánǎnǎpǎ, “Niaíwǎ oxǎ xámǎ ófǎ imóo Gorǎxomǎ mǎnǎ nǎwiwo ‘Dǎxorǎni.’ urǎrǎxǎni.” nǎrǎnǎrǎ eánǎnǎpǎ tǎnǎ xǎxenǎ ²⁴ í niaíwǎ xǎrǎfǎ nǎnǎ igǎa eánímǎnǎrǎ nǎnǎ Gorǎxoyá nǎwǎ ikaxǎ re rinǎnǎpǎ “Nionǎ nǎnǎ xawǎiwǎ waurǎnǎ, agwǎrǎwǎ waurǎnǎ, rǎdǎyowǎ nǎirǎxǎni.” E rinǎnǎpǎ ayaú nǎnǎwǎ rǎdǎyowǎ yanǎrǎ nǎnǎ nuri Jerusaremǎ nǎrémori anǎ Gorǎxo nǎnǎ rǎdǎyowǎ yarǎgǎfǎwǎmǎ nǎpǎwǎri nǎwǎ ikaxǎ nǎrǎnǎrǎ eánǎnǎpǎ yarǎná ²⁵ íná ámá Jerusaremǎyo nǎweagǎfáyǎ wo —O xegǎ yoǎ Simionorǎnǎ. O ámá wé rónǎnǎ imónǎrǎ Gorǎxomǎ pǎrǎnǎnǎ uxǎdǎrǎ yarǎnǎorǎnǎ. Ámá arŋowayá xwǎ piaxǎyo dání niwǎarorǎ xegǎ Isirerǎyo yeáyǎ uyimǎxemeanǎo nǎnǎ xwayǎ nǎnǎrǎ nǎweanǎorǎnǎ. Kwǎyǎ Gorǎxoyǎpǎ omǎ ukǎkayonǎgǎ. ²⁶ Gorǎxo Simionomǎ dǎnǎ nukǎkayorǎná kwǎyǎ tǎnǎ wǎa re urókiamonǎnǎgǎni, “Joxǎ sǎnǎ mǎpepa enǎnǎ ámá Ámínáonǎyǎ dǎnǎ tǎnǎ yeáyǎ seayimǎxemeanǎa nǎnǎ arŋowayá xwǎ piaxǎyo dání iwiaronǎomǎ sǎnǎwǎ wǎnǎrǎrǎnǎni.” urǎnǎnǎgǎni. ²⁷ Simiono Gorǎxoyá kwǎyǎ ukǎkayonǎgǎ nǎnǎ anǎ Gorǎxo nǎnǎ rǎdǎyowǎ yarǎgǎfǎwǎmǎ nǎpǎwǎrǎ Jisasomǎ xanǎyau nǎwǎ ikaxǎ Gorǎxo rinǎpǎ wǎianǎrǎ nǎnǎ xǎomǎ nǎmeámǎ fǎwǎparǎnǎgǎ nǎwǎnǎrǎ ²⁸ íwomǎ nurǎpǎrǎ fǎ nǎmaxǎrǎmǎnǎ Gorǎxomǎ seáyǎmǎ numeri re urǎnǎnǎgǎni, ²⁹⁻³⁰ “Ámínáoxǎni, joxǎ nǎrǎnǎpǎ ámá nene yeáyǎ neayimǎxemeanǎomǎ rǎxa sǎnǎwǎ tǎ tǎnǎ nǎwǎnǎrǎ nǎnǎ ayǎ sǎwǎ mǎnǎrǎo ananǎ xe pémǎrǎnǎ. ³¹ Joxǎ rinǎpǎ ámá nǎnǎyǎ sǎnǎwǎyo dání dǎxǎ yeáyǎ neayimǎxemeanǎo rǎxa neaǎpǎfǎrǎnǎ. ³² Ámá joxǎ neaǎpǎo wǎnǎnǎfǎ ókǎarǎnǎpǎ émayǎ nuréwǎpǎyǎirǎná wǎa wómǎxǎyǎnǎfǎrǎnǎ. O negǎ Isirereneyǎ anǎ re dǎnǎ xǎrǎfǎ enǎgǎ nǎnǎ ámá nǎnǎ nene seáyǎmǎ neamepǎfǎrǎnǎ.” urǎgǎ ³³ íwomǎ xanǎyau Simiono egǎ iwo nǎnǎ xwǎfǎ apǎ rarǎnǎgǎ arǎa nǎwǎri ududǎ neri mǎnǎfǎ sǎnǎ nǎweánǎrǎ yarǎná ³⁴ Simiono ayaúmǎ “Gorǎxo nǎnǎ oeamǎxǎni.” nuri íwomǎ xǎnǎi Mariaǎmǎ re urǎnǎnǎgǎni, “Arǎa ei. Íwǎ romǎ Isirerǎyǎ nǎnǎ wǎ arǎa nǎwiwo dǎnǎ wǎkwǎrǎfǎyǎ seáyǎ e imónǎpǎrǎrǎnǎ. Wǎ arǎa mǎwǎ nero dǎnǎ mǎwǎkwǎrǎ éfáyǎ anǎpǎ imónǎpǎrǎrǎnǎ. Gorǎxo ‘Ámá nǎnǎ nanǎ oimónǎpoyǎ.’ wimónǎnǎgǎ nǎnǎ íwǎ ro sǎmǎmajǎónǎnǎfǎ yǎrǎnǎnǎgǎ nǎnǎ ámá obaxǎ wǎkǎ nǎwónǎro ikayǎwǎ numearǎro yarǎná ayǎ ínimǎ dǎnǎ dǎnǎ wǎwǎarǎgǎfáyǎ sǎnǎnǎ imónǎnǎfǎrǎnǎ. ³⁵ Jixǎ mǎnǎfǎ mǎxǎ yarǎgǎfǎpǎ tǎnǎ rǎrǎogǎfǎnǎfǎ íwǎ ro nǎnǎ íkǎnǎfǎ sǎpǎ e sǎnǎfǎrǎnǎ.” urǎnǎnǎgǎni. ³⁶ Gorǎxoyá wǎa rókiamoarǎgǎfǎ wǎ —Í Panueromǎ xemǎiǎ xegǎ yoǎ Anaǎrǎnǎ. Xǎawo írǎnǎo Asao tǎnǎ gwǎ axǎrǎrǎnǎ. Í rǎxa apǎianǎrǎnǎ. Oxǎ nǎmeánǎrǎ nǎnǎwearǎná xwǎogwǎ wé wǎúmǎ dǎnǎ wau mǎrǎóáná ³⁷ xǎagwo rǎxa nǎpéáná í apǎxǎ anǎ nimónǎrǎ nǎnǎwearǎ xegǎ xwǎogwǎ nǎnǎ rǎxa ⁸⁴ imónǎnǎrǎnǎ. Í anǎ Gorǎxo nǎnǎ rǎdǎyowǎ yarǎgǎfǎwǎmǎ bǎ mǎpeyǎa íkwǎwǎyǎrǎnǎ, árǎwǎyǎrǎnǎ, aiwá nǎwǎa nǎwearǎ Gorǎxomǎ xwǎfǎ rǎrǎmǎfǎ wǎrǎ yarǎnǎrǎnǎ. ³⁸ Í enǎ anǎwǎmǎ iwo fǎ nǎxǎrǎrǎ nǎweagǎfǎ axǎnǎ nǎrémori íwomǎ sǎnǎwǎ nǎwǎnǎrǎná Gorǎxomǎ yayǎ nǎwǎmǎ nuri ámá “Gorǎxo gǎná Jerusaremǎ nǎweanǎweáne gwǎnǎnǎfǎ nearoayǎronǎfǎrǎnǎ?” yaiwǎarǎgǎfáyǎ íwǎ o nǎnǎ áwanǎ nura unǎnǎgǎni.

³⁹ Xanǎyau Gorǎxo nǎwǎ ikaxǎ rinǎpǎ rǎxa nǎpǎnǎ nǎyǎrǎmǎ Gariri pǎropenǎsǎyo egǎ anǎ Nasaretǎyǎ rinǎnǎ nǎnǎ íwomǎ nǎmeámǎ nǎyǎrǎ e nǎweanǎnǎ ⁴⁰ iwo xwé niwǎarorǎ Gorǎxo omǎ ayǎ nurǎmǎxǎrǎ dǎnǎ ukǎkayonǎgǎ nǎnǎ enǎ eánǎrǎ amǎpǎ nǎnǎ dǎnǎ enǎwǎpǎerǎ enǎnǎgǎni.

Xaniyaú Jisaso nání p'á egíí nánirini.

⁴¹ Xaniyaú xwiogwí o omí aiwá Gorixoyá anñajao xiáwowa Isipiyí anño yweanáná m'p'kí múronñyimi —Sfá ayimi aiwá Pasopayí rñññ imixarig'fárini. Sfá ayi nání dññ winini nání Jerusaremí nání nuayiri yayaríná ⁴² Jisaso xwiogwí ríxa wé wúkaú síkwí wáu enáná sfá Goríxo múronñyi ríxa anwí ayo imónñjáná xaniyaú yarig'fápa nání Jisaso xfo tñni Jerusaremí nání niyiro ⁴³ sfá aiwá apí naníro nání niñweag'fasáná ámi anñ e nání nurfná Jisaso sñni Jerusaremí nweanáná xaniyaú majfá nimónñri ⁴⁴ re yaiwig'fisixini, “Jisaso áma negí wí tñni ríxa púñigini.” niyaiwiri warfná sfá wíyi órfagi ayau egí ámayo tñni áma egí imoarig'fíyo tñni p'á imimí neri ⁴⁵ p'á yopa nimegínárri ámi Jerusaremí nání niyiri p'á néra núfisáná ⁴⁶ ríxa sfá wíyau wíyi óráná wenññ éfíyí winig'fisixini. Anñ Goríxo nání ridíyowá yarig'fiwámí inimi riwo nweanagi nñwinñri o Goríxoyá nñwí ikaxí uréwapiyarig'fá wamí áwini e niñweamáná yarññ wirí arfá wirí yarññagi nñwinñri ⁴⁷ áma Jisaso p'né ráná arfá níwiro nweag'fáyí nñni aga ududí nero re yaiwig'fawixini, “O arñre neri níjfa nimónñri rfa rarñni?” yaiwarfná ⁴⁸ xaniyaú omí siñwí níwinñri ududí níwiri xínái re urññinigini, “Íwe, pí nání e yeaiwapiyarññini? Yaipawí ayá síwí yearoarññagi nání joxí nání p'á yarññwi.” urfagí ⁴⁹ o re urññinigini, “Pí nání aipagwí nioni nání amí amí p'á emearññi? ‘Xanoyá dññ tñni xfoyá anñ riwámí inimi nweant.’ niyaiwiarññ reññi?” urfagí aí ⁵⁰ xwiýá xfo urfípi nání xaniyaú n'p'kwini níjfa nimónñpa neri ⁵¹ xfo tñni nawíni nuro wigí anñ Nasaretí nñémoro Jisaso xaniyaú arfá yimigí níwiri nweanáná xínái amípi nñni o éf nání dññ aumaúmí inarfná ⁵² Jisaso sñni xwé nimóga nurfná dññ enwiperí xwé imónñri néra warfná Goríxo tñni áma nñni tñni ení o nání “Áma nanñorini.” niyaiwia wag'fárini.

3

Jono xwiýá wá urññ nánirini.

¹ Taibiriasí Sisao m'xí ináyí nimónñri xwiogwí wé wúkaú síkwí wú áma Romíyo nimeñweamáná enáná Podiasí Pairato Judia p'ropenísíyo gapímaní niyoní nání xiráonññ nimónñri menñweanáná Adipasí Xeroto Gariri p'ropenísíyo gapímaní ámináo nimónñri menñweanáná xexir'meáo Piripo Ituria p'ropenísíyo tñni Rirakonaitisí p'ropenísíyo tñni gapímaní ámináo nimónñri menñweanáná Raiseniaso gapímaní ámináo nimónñri Abirini p'ropenísíyo menñweanáná ² Anaso tñni xineagwo Kaiapaso tñni apax'pánññ imónñíwáu seáyí e nimónñri menñweanáná Jono —O xegí xano Sekaraiaorini. O áma dññ meañ nweanáná Goríxo nñr'pearí re urññinigini, “Nioníyá xwiýá rípi Isireríyo wá uriméñrixini.” urfagí ³ o iniñgí Jodani rapá tññ e wá nemerí re urimenñinigini, “Ámayíné f'wí yarig'fáyí r'wímíni nímamoro nisaníro yarññáyí nioni wayí seameairí Goríxo f'wí yarig'fáyí yokwarimí seairí enárñni.” nurímerí ⁴ enñpa Goríxoyá wá rókímoag'fá wo xegí yofí Aisaiaoyí rññño enjíná Jono sñni menjáná o nání nñr'í r'wamññ re eaññinigini, “Áma dññ meañmí dání áma wo r'faiwá re rññárñni, ‘Ámináo r'wíyo bñño nání segí dññ óf nanññññ wimoiro óf píránññ imoarig'fápánññ wimoiro neróná ⁵ síkwioxí imónññyí xw'fá xewiároro d'f'wí xwérani, onimíáraní, yipároro óf nñr'íworí inññño nanñ imixáñro óf sññá niñwearí xixoar'f'wí néra unñyí píránññ imixáñro éñrixini. ⁶ E nerfná áma nñni Goríxo yeáyí neayimíxemeamñññri yarññagi winip'f'fárini.’ Áma wo r'faiwá e rññárñni.” Aisaia enjíná Jono nání e nñr'í r'wamññ eaññinigini.

⁷ Jono Goríxo urññpa wá urimearfná oxí apíxí obaxí Jono wayí neameainññoinñri o tññ e nání barfná o ayí nisaníro mé wayíni meaaníro yarññagi nñwinñri re urayññinigini, “Sidíí miaéyíné, ‘Ríwéná Goríxo xeanññ seaikárñfá enñgi nání éf úpoyí.’ go sear'fagi seyíné wáyí nero Goríxo e neaikárññññni nioni t'fámíni éf barññoi?” nuríri ⁸ re urññinigini, “Seyíné f'wí yarig'fápi nepa r'wímíni nímamorññáyí píránññ nero ikfá sogwí nanñ níwerfná yarññpa imónñrixini. Seyíné re mñr'ññpa époyí, ‘Negí arfo Ebírfamoyaéne imónññagwí nání Goríxo wí xeanññ neaikárñfá menñni.’ mñr'ññpa époyí. ‘Goríxo Ebírfamoyá f'wiárfawé nání “Nioni ayo xeanññ níwirfná aríge xwé obaxí imónññárñni?” niyaiwiri ududí winarñni.’ niyaiwiarññoi? Oweo, Goríxo dññ e yaiwipaxí menñni. Anani sññá t'fyo dání Ebírfamo nání f'wiárfawé wimixíyipax'f'fárini. ⁹ Goríxo ríxa rap'wé ikfá m'kí tññ e nání ía xñr'ini. Íkfá gñni gña sogwí nanñ m'wéagí níwinñfná n'ídkárñri r'fá ikeaarññárñni.” urfagí ¹⁰ áma o tññ e ep'froyí egíáyí yarññ níwíayiro re urig'fawixini, “Nene nisaníri niñweanéná pí yan'f'wárñni?” urayññagi ¹¹ Jono re urayññinigini, “Áma iyfá wúkaú tñño wú áma iyfá mayomí mñni wíwinñgini. Áma aiwá tñño ení mayomí mñni wíwinñgini.” nuríri yarfná ¹² takisí nání nígwí uráparig'fá wa wayí meaaníro nñbñróná yarññ re wig'fawixini, “Nearéwapiyarññoxini,

none nisaniri niñwëaranéna pí yanfwarini?" urfagfa ¹³ o re uriniginini, "Nigwí takisf nani ninearápiimeriná nigwí gapímanowa 'Urápírixini.' searigfápi wiárf nímúro ro seáyí e minearápiapani." nuriri yarfná ¹⁴ Porisf wa eni nibíro yarinj re wigfawixini, "None eni nisanirane niñwëaranéna pí yanfwarini?" urfagfa o re uriniginini, "Soyfné ámayá nigwí urápaníro nani iwanj eamero xwírixf mero yapf uxekwímoro mepa éríxini. Segf nigwí omíñj nero meáfápiñi nimearfná 'Ayf apánirini.' yaiwírixini. Ámá wayá nani ayá sfwí mīsearopani." nuriri yarfná ¹⁵ oxí apíxf níñi "Ámá Gorixoyá dñjfo dani nene yeáyf neayimixemeanfa nani arfowayá xwíá piaxífo dani iwiaronfo giná imóninírfan?" niyáiwiróná xwíyá Jono wáf urimearínjpi arfá níwiro nani dñj re nípkíga ugíawixini, "Ámá Gorixoyá dñj tñi yeáyf neayimixemeanfa nani arfowayá xwíá piaxífo dani iwiaronfoyi rarínwáo amá ro menirani?" yaiwiarfná ¹⁶ Jono áwanj nuriri re uriniginini, "Nioni sa inígf tñi wayf seameaiarinini. Nioni enj neániri aiwí rfwífo bñfo nioni nímúróñi. Nioni amá nanjoni aiwí o nioni tñi xixeni mimóninijagi nani amá omíñj wiariigfáyf bosoyá síkwf sú gwí wikweaiarigfápa nioni oyá wikweaipxímaní. O wayf niseameairfná inígf tñi seameainfamaní. Gorixoyá kwíyf tñi seameairi rfá tñi seameairi enfáriní." nuriri ¹⁷ Gorixó amá nanjfo yeáyf nuyimixemeari sípiyo anípa imíxiri enfá enjagi nani ewayf xwíyá rípi uriniginini, "Ámá pokf tñi wítf aiwá eyeyírómf ero aiwá ná anjfo tíro mamíwí tñi síyikf tñi rfá ikeaaríro yarigfápa Gorixó ení axípi e emfániri wítf mamíwí tñi ná tñi eyeyírómf iníje aiwá náyf anjfo tíri mamíwí tñi síyikf tñi rfá ikeaaríri emíniri nani xegf pokf fá nixírirí roni." uriniginini. ¹⁸ E nuriri amá dñj oyaiwípoyniri xwíyá wí wí ení obaxf uriri xwíyá yayf winípxípi rfwífo Gorixó urowárenapínfo nani uriri neri ¹⁹ gapímanf Xeroto íwf erí xexirímeáoyá apíxf Xerodiasíyí rñinji urápiri yarinjagi Jono míxí nuriri "íwf níñi joxí yarinjpi nanjmaní. Díxf rírixímeáoyá apíxi nurápirfná 'Nanj yarinjini.' rísimónariní?" urfagf ²⁰ Xeroto íwf níñi apí nenjagi aí amí wíni neri Jonomí gwí niyiri kírapusf anjfo njwiráriniginini.

Jisasomí wayf umeainj nánirini.

²¹ Jisaso, Jono síní gwí mñjwiráriní enáná amáyo wayf numeari yarfná, Jisaso eni nibíri Jono omí wayf umeaíáná Jisaso éf nírorí xano Goríxomí ríxíñj urarfná re enjiginini. Anjnamí dani óf iniri ²² kwíyf Goríxoyá xawiówínjñí nimónirí o tñj e nani weapíri anjnamí dani xwíyá wí re rínénapíri "Gf íwf dñj síxf ríyinjáoxini, joxí nani aga yayf ninarini." rínénapíri enjiginini.

Jisasomí xiáwo íríñowa nánirini.

²³ Jisaso amáyo iwamíó nuréwapiyemerfná xegf xwiogwí 30 imóniniginini. Oxí apíxf o nani dñj re yaiwiagfáriní, "Josepomí xewaxorini." yaiwiagfáriní. Josepomí xano Xiraiorini. ²⁴ Omí xano Matatorini. Omí xano Ripaiorini. Omí xano Meríkaiorini. Omí xano Janaiorini. Omí xano Joseporini. ²⁵ Omí xano Matataiasorini. Omí xano Emosorini. Omí xano Neamorini. Omí xano Esíraiorini. Omí xano Nagaiorini. ²⁶ Omí xano Meatorini. Omí xano Matataiasorini. Omí xano Semenorini. Omí xano Josekorini. Omí xano Jodaorini. ²⁷ Omí xano Joananorini. Omí xano Resaorini. Omí xano Serababerorini. Omí xano Siarítierorini. Omí xano Neraiorini. ²⁸ Omí xano Meríkaiorini. Omí xano Edaiorini. Omí xano Kosamorini. Omí xano Erímedamorini. Omí xano Erorini. ²⁹ Omí xano Josuaorini. Omí xano Eriesaorini. Omí xano Jorimorini. Omí xano Matatorini. Omí xano Ripaiorini. ³⁰ Omí xano Simionorini. Omí xano Judaorini. Omí xano Joseporini. Omí xano Jonamorini. Omí xano Eraiakimorini. ³¹ Omí xano Meriaorini. Omí xano Menaorini. Omí xano Matataorini. Omí xano Netanorini. Omí xano Depitorini. ³² Omí xano Jesiorini. Omí xano Obetorini. Omí xano Bowasorini. Omí xano Sarímonorini. Omí xano Nasonorini. ³³ Omí xano Aminadaporini. Omí xano Atímínorini. Omí xano Anaíorini. Omí xano Xesíronorini. Omí xano Peresorini. Omí xano Judaorini. ³⁴ Omí xano Jekoporini. Omí xano Aisakorini. Omí xano Ebírfamorini. Omí xano Tíraorini. Omí xano Nexorini. ³⁵ Omí xano Serakorini. Omí xano Reuorini. Omí xano Perekorini. Omí xano Ebeorini. Omí xano Seraorini. ³⁶ Omí xano Kenanorini. Omí xano Apakísatorini. Omí xano Siemorini. Omí xano Nowaorini. Omí xano Remekorini. ³⁷ Omí xano Metusaraorini. Omí xano Inokorini. Omí xano Jaretorini. Omí xano Maxararerorini. Omí xano Kenanorini. ³⁸ Omí xano Inosorini. Omí xano Setorini. Omí xano Adamorini. Omí xano Goríxorini.

¹ Jisaso kwiŷ Gorixoyápi omi n̄wímeari ukikayonjáná iniŷg Jodani rapáyo dani peyaríná kwiŷ Gorixoyápi áma dñŷ meaje n̄méra waríná ² sá 40 óraríná Obo “O enŷ neán̄ri xano wimónariŷpini x̄f̄d̄in̄r̄fen̄ŷoi?” n̄yaiwiri omi iwamfó n̄wiwapiyayiri yaríná sá ayo aiwá m̄ini n̄era n̄úsáná sá 40 imónáná r̄ixa agwí wiaríná ³ Obo re ur̄in̄igin̄i, “Joxi nepa naiáw Gorixoyáoxi enánáy aiwá n̄ri n̄ani s̄j̄ná t̄iy, ‘Bis̄kerfá imónet.’ urei.” ur̄fagi ⁴ Jisaso re ur̄in̄igin̄i, “Oweot, wí e emiméini. Gorixoyá Bikwíyo dani re n̄rin̄iri eán̄ini, ‘Áma aiwá n̄p̄ri n̄ani dñŷ n̄morfnáy, wí dñŷ n̄iyim̄n̄f imónin̄ŷp̄i meapax̄ men̄ini.’ r̄in̄ŷaḡi n̄ani joxi n̄r̄f̄f̄p̄i wí emiméini.” ur̄in̄igin̄i. ⁵ Obo Jisam̄i seáȳ em̄i n̄meáa n̄peyir̄i an̄f n̄ni xwíá r̄iri n̄rim̄ini n̄ani imónin̄ŷyo an̄f̄ni axíná siwá n̄wiri ⁶⁻⁷ re ur̄in̄igin̄i, “An̄f n̄ni xwíá r̄iri n̄rim̄ini n̄ani imónin̄ŷyo joxi siwá siar̄in̄api aȳ nion̄iyár̄ini. N̄ni r̄ixa n̄ḡini imónini. ‘Áma womi m̄ini owim̄ini.’ n̄yaiwiríná anani m̄ini wipax̄r̄ini. Joxi nion̄i n̄ani m̄in̄ŷ xwíáyo n̄kw̄ror̄i nion̄i seáȳ e n̄iméanáȳ aȳ n̄ni weȳ mearar̄iḡápi ap̄i t̄ni d̄ix̄ siap̄im̄ini.” ur̄fagi aí ⁸ Jisaso re ur̄in̄igin̄i, “Bikwí Gorixoyáyo re n̄rin̄iri eán̄ini, ‘D̄ix̄ Áminá Gorixom̄ini m̄in̄ŷ xwíáyo īkw̄ror̄i seáȳ e umer̄i er̄f̄ini.’ r̄in̄ŷaḡi n̄ani joxi n̄rar̄in̄ŷp̄i wí e emiméini.” ur̄in̄igin̄i. ⁹ Obo “Jisaso xeḡ xano Gor̄xo en̄f eán̄ŷor̄an̄ri iwamfó owiwapiȳin̄ri yap̄i owiwapiyim̄ini.” n̄yaiwiri omi an̄f Jerusarem̄iyo n̄ani n̄meáa nuri an̄f Gor̄xo n̄ani r̄idiyowá yar̄iḡiwám̄i xeḡ r̄ikwíyo n̄ŷwir̄ar̄imáná re ur̄in̄igin̄i, “Joxi nepa naiáw Gorixoyáoxi enánáy, xwíám̄i n̄ani n̄mawiri xeamot. ¹⁰ Aȳ r̄ip̄i n̄ani r̄irarin̄ini. Gorixoyá Bikwíyo xwíyá r̄ip̄i en̄f n̄rin̄iri eán̄ini, ‘Gor̄xo xeḡ an̄f̄n̄aj̄ joxi n̄ani p̄irán̄ŷ awí ŷweap̄ri n̄ani re ur̄in̄ŷoi, ‘Om̄i awí mearópoi.’ ur̄in̄ŷoi.’ n̄rin̄iri eán̄ŷaḡi n̄ani n̄mawiri xeamot.” nuri ¹¹ re ur̄in̄igin̄i, “R̄ip̄i en̄f n̄rin̄iri eán̄ini, ‘Joxi skwí s̄j̄náyo p̄r̄f̄ uyik̄eám̄i in̄rix̄in̄ri aȳ f̄á r̄ix̄ir̄ip̄ri wé awíá sip̄ráoi.’ en̄f n̄rin̄iri eán̄ŷaḡi n̄ani anani n̄mawiri xeamóáná ‘Gorixom̄i xewaxor̄an̄f’ siawim̄ini.” ur̄fagi ¹² Jisaso re ur̄in̄igin̄i, “Nion̄i re dani n̄piéror̄fnáy, joxi n̄rar̄in̄ŷpa Gor̄xo an̄f̄n̄aj̄ nion̄i f̄á n̄ix̄ir̄ip̄ri n̄rowár̄enap̄ix̄ aí r̄ip̄i en̄f n̄rin̄iri eán̄ini, ‘D̄ix̄ Áminá Gorixoyá en̄f eán̄ŷp̄im̄i iwamfó m̄iwapiyipani.’ eán̄ŷaḡi n̄ani wí n̄mawiri xeamóm̄iméini.” ur̄in̄igin̄i. ¹³ E uráná obo iwamfó n̄ni e n̄wiwapiȳisáná om̄i p̄ni n̄wiár̄im̄i nuri idáná ámi w̄wapiyipax̄ imónáná n̄ani wen̄ŷ ner̄i ŷwean̄igin̄i.

Jisaso iwamfó n̄mer̄i ur̄ewapiyem̄en̄f n̄an̄rin̄i.

¹⁴ Jisaso kwiŷ Gorixoyápi ukikayon̄aḡi áma dñŷ meaje p̄ni n̄wiár̄im̄i nuri ámi Gariri p̄ropen̄s̄ŷyo n̄mer̄i p̄né o n̄ani p̄ropen̄s̄f̄ ayo am̄i am̄i yan̄f iwén̄imearíná ¹⁵ o an̄f ap̄i ap̄i n̄mer̄i wiḡ rotú an̄ŷyo ur̄ewapiyem̄earíná ox̄f ap̄ix̄ n̄ni x̄om̄i seáȳ e umeaḡf̄ar̄ini.

Nasaret̄i ŷweáȳ Jisasom̄i r̄áw̄f umoḡfá n̄an̄rin̄i.

¹⁶ Jisaso Nasaret̄iyo n̄ani nuri —An̄f ayo x̄o s̄ni on̄im̄iá iná n̄ŷweari xwé iwiaron̄ŷyo n̄ani nuri xeḡ in̄iná yar̄in̄ŷpa Sabar̄f̄ayo rotú an̄ŷyo n̄p̄awiri Bikwí Gorixoyá f̄á róm̄in̄ri n̄ani éf̄ n̄ror̄i ¹⁷ r̄ixa Bikwí Gorixoyá wíá rókiamoaḡi Aisaiaȳi r̄in̄ŷoi ean̄f̄p̄i umeaiáná o n̄par̄ir̄i xwíyá r̄ip̄i r̄in̄ŷe n̄ani p̄á ner̄i n̄w̄in̄ir̄íná f̄á re ron̄igin̄i, ¹⁸ “Kwiŷ Gorixoyápi nion̄i n̄ik̄ikayoni. Nion̄i áma uyípeaȳŷyo xwíyá yaȳf win̄ipax̄f imónin̄ŷp̄i ur̄im̄fá n̄ani n̄r̄ipeari áma f̄á x̄en̄wir̄ar̄in̄ŷyo ‘S̄ini seȳné f̄á m̄iseax̄en̄wir̄ar̄ini. Anani úpoi.’ ur̄im̄fá n̄ani n̄rowár̄enap̄iri áma s̄ŷŷw̄f sup̄ar̄iḡáyo ‘Anani s̄ŷŷw̄f noxoari an̄f̄oyi.’ ur̄im̄fá n̄ani n̄rowár̄enap̄iri áma iwan̄f m̄ep̄ero xop̄ir̄ar̄f wiro eḡfáyo yeáȳ im̄ix̄im̄fá n̄ani n̄rowár̄enap̄iri ¹⁹ ‘Gor̄xo xeḡ áma éf̄ umin̄in̄ŷf̄ an̄ŷi ayor̄ini.’ ur̄im̄fá n̄ani n̄rowár̄enap̄iri en̄f̄r̄ini.” Jisaso f̄á e n̄roár̄im̄i ²⁰ Bikwí ámi n̄ix̄op̄em̄ix̄ar̄imáná rotú an̄f mear̄in̄ŷf womi m̄ini n̄wimáná éf̄ n̄ŷweari áma rotú an̄ŷyo ŷŷix̄ap̄iḡáȳ om̄ini s̄ŷŷw̄f agwí n̄wiga waríná ²¹ o “X̄o n̄ani r̄ia rar̄ini?” oyaiwipoȳin̄ri iwamfó nuri re ur̄in̄igin̄i, “Agw̄in̄i r̄f̄wam̄in̄ŷf nion̄i f̄á róapi seȳné ar̄fá n̄wir̄íná r̄ixa x̄ixen̄f imón̄ŷoi.” uráná ²² n̄ni o n̄ani nan̄ŷni n̄ra uro xwíyá aw̄in̄ŷf yar̄in̄ŷf x̄o r̄f̄f̄j̄api n̄ani dñŷf n̄p̄ik̄iga uro nero aí re r̄in̄ŷf̄awix̄in̄i, “Áma roȳf sa an̄f re dñŷf Josepom̄i xewaxor̄ini. Ar̄ige ner̄i n̄j̄fá xwé ap̄i imón̄ŷf̄an̄f?” r̄inar̄in̄i ²³ o re ur̄in̄igin̄i, “Seȳné ewaȳf xwíyá r̄ip̄i n̄rin̄ir̄ip̄ráoi, ‘Joxi nepa xw̄iroxi enánáy, j̄iwan̄ŷjoxi p̄irán̄ŷf im̄ix̄in̄ei.’ n̄rin̄ir̄ip̄ráoi. E n̄rin̄ir̄óná re n̄rin̄ir̄ip̄ráoi, ‘Em̄im̄f am̄ip̄i an̄f Kapaneam̄iyo en̄ŷoi.’ rar̄in̄ŷaḡfá ar̄fá win̄wápi ámi d̄ix̄f an̄f re en̄f em̄im̄f neaii.’ n̄rin̄ir̄ip̄ráoi.” nuri ²⁴ re ur̄in̄igin̄i, “Nepa seararin̄ini. Wíá rókiamoar̄in̄ŷf wo o xeḡf an̄ŷyo n̄ani nuri Gorixoyá xwíyá uráná xeḡf áma e ŷweaḡfáȳ om̄i m̄im̄inar̄iḡámani. ²⁵ E ner̄i aiw̄i nion̄i nepa seararin̄ŷaḡi p̄irán̄ŷf ar̄fá n̄ipoyi. En̄iná wíá rókiamoaḡi Iraiiao emearíná agwí an̄f p̄ir̄ini er̄i in̄iá meapa er̄i áma n̄ni aiwá n̄ani d̄f̄w̄f ikeamón̄iro enáná Is̄rer̄iȳf ap̄ix̄f an̄f obax̄f ŷwean̄ŷaḡfá aiw̄i ²⁶ Gor̄xo Iraiiao iwam̄i wim̄i ar̄ir̄á w̄w̄in̄igin̄iri muowár̄f émáȳf ap̄ix̄f wim̄ini —Í Saidoni t̄ŷŷf e an̄f on̄im̄iá Serapari r̄in̄ŷf bimi d̄an̄ŷr̄ini. Im̄ini ar̄ir̄á w̄w̄in̄igin̄iri w̄arin̄igin̄ini.” nuri ²⁷ re

urijinigini, “Enjina wá rókiamoagí Iraisao nemeřná eni Isireriyí obaxí peyiyí tǵǵáyǵ egá aiwí Iraisao ayo womi nanj wimixagímaní. Émáý womini —O Siria dǵnj xegí yoř Nemenorini. Omíni nanj wimixinjini.” uraná ²⁸ ámá nǵni rotú anjyo ŵweagí ará e niwiróna xwioxíyo dǵni rǵa ápiawíniŵj niwóroa nuro ²⁹ niwiápniŵmearo omi ǵa niwiró wíǵ anjyo dǵni niwioxípióa nuro dǵwí mǵnj wíǵ anj mǵrininjipimi dǵni mamówáraniro nǵni xixoyípiǵ niŵéra yarǵná ³⁰ o áwinimi niyékiniŵi xegí dǵnj tǵni unjinigini.

Imfo dǵnj xixeroarinj womi mixí umáiniŵj nǵnirini.

³¹ Jisaso Gariri piropeniŵyo nemeřná anj xegí yoř Kapaneamiyo niřemori Sabarǵáyo nuréwapiyiri yarǵná ³² ámá ayǵ arǵa niwiróna o xwiyǵa api xiáwóninj rariŵagí niwiniro mǵnj sǵǵa niweániro yarǵná re enjinigini. ³³ Ámá rotú anjyo ŵweagíayí wo —O imfo dǵnj xixeroarinjorini. O niwiápniŵmeari makiríwí niŵori ³⁴ re urijinigini, “Ai! Nasareti dǵnj Jisasoxini, none pí neaiminiri barinjini? Xwirǵa neaikixéminiři ribarinjini? Joxi nǵni nioni niǵǵarini. Gorixo xewaxoxi xfo rirǵpeáoxirini.” uraná ³⁵ Jisaso mixí nuriri re urijinigini, “Ámi bi mǵriŵa ei. Omi pǵni niwiáriŵi ui.” uraná re enjinigini. Imfo ámá omi xwirǵa wí mikixé ámáyo áwinimi dǵni meanjini neaáriŵi unjinigini. ³⁶ Meanjini neaáriŵi úána ámá nǵni óf nikáriniro re rinǵǵawixini, “Xwiyǵa oyá enj sǵǵ eániŵi. O neni tǵnjinj nǵrinǵa sekaxí uraní imfo aǵ arǵa niwiro éf warinjor.” nǵniriro yarǵná ³⁷ xwiyǵa o yariŵipi nǵni piropeniŵ ayo ami ami yanǵ iwéniŵmenjinigini.

Saimonomi xineagwimi nanj imixinj nǵnirini.

³⁸ Jisaso niwiápniŵmeami rotú anjyo pǵni niwiáriŵi niŵeyeari xegí wiepǵsariŵj wo Saimonoyi rinǵojá anjyo nǵni nuri niŵáwiri omi xineagwí rǵa piřǵ wiarinjagí nǵni imi nanj owimixiniři yariŵj wiagǵa ³⁹ o i sǵa wenje nǵni nuri niřómána rǵa piřǵyo mixí uraná re enjinigini. Simixipi imi pǵni niwiáriŵi úána i rǵa anjini niwiápniŵmeari aiwǵ piřǵ niŵmeari niwia unjinigini.

Simixí obaxíyí nanj imiximí enj nǵnirini.

⁴⁰ Ámá anj apimi dǵnjyǵ sogwí rǵa niŵmeáána wíǵ ámá simixí xixegíni yariǵǵáyǵ niŵmeami Jisaso tǵnj e nǵni bǵná o ámá ayǵ ayo wé seáyí e ikwíkwíariŵi eri nanj imimiximí eri yarǵná ⁴¹ imfo ámá ayo wíyo obaxí xixeroarinjyǵ ámá ayo pǵni niwiáriŵi nuróna makiríwí niŵoayiro re urayǵǵawixini, “Niaiwí Gorixoyáoxirini.” uranirio yariŵagí o imfowa xfo arǵowayǵ xwǵa piaxíyo dǵni iwiaronfoyi rariǵfo enjagí nǵni niǵǵa imóninjagí nǵni o mixí nuriri “Ámi bi mǵriŵa épyoi.” ururimí neri e néśána ⁴² sǵa wenje wǵa móninjimi niwiápniŵmeami ámá mayǵ e nǵni nuri ŵweanǵána ámá oxí apǵǵ nǵni o nǵni piǵ nemo omi niŵimearóna “Nene pǵni niŵeawiriŵi mupani.” uranirio yariŵagí aiwí ⁴³ o re urijinigini, “Gorixo re nirowárenapinjirini, ‘Anj ayǵ ayo re uriméirixini, ‘Gorixo xwioxíyo mǵmeami neri seamenjweanǵa nǵni seyǵné niśanirio ŵweáirixini.’ uriméirixini.’ nirowárfǵ enjagí nǵni anj wíyo xwiyǵa yayǵ winipaxí imóninj api uriminiři eni e oumini.” nurimi nuri ⁴⁴ Judayǵa anj api apimi rotú anj mǵrininjyio dǵni nuréwapiya unjinigini.

5

Jisasoyá dǵnj tǵni peyí obaxí ubenǵyo mǵninj nǵnirini.

¹ Jisaso ipi xegí yoř Genesaretipami éf niřómána xwiyǵa Gorixoyá urarǵná ámá obaxí arǵa wianirio nǵni ximiximí niniro Jisasomi ikwíkwierí winarǵná ² ewé bǵxáu, yǵniŵami tǵa bǵxáu wenjagí niwiniři peyí ápearǵǵáwa ewé apǵxáuŵi dǵni nayoámána wíǵ ubenǵ ǵǵǵa earinjagí niwiniři nuri ³ ewé bǵbǵ Saimonoyáŵami niřixemoániři yariŵj re winjinigini, “Iniki tǵnj re pǵni niwiáriŵi ná jǵe onimiápi ananǵ niwaniréwii?” nuriri éf niŵeámaná ewé apami dǵni oxí apǵǵ ipi manǵǵa tǵnj e rówapǵǵáyo nuréwapiyiri ⁴ rǵa niŵini nurárimána Saimonomi re urijinigini, “Ipí ná mǵmi enje nǵni niŵeami nuri peyí ǵáyo mǵnini nǵni ubenǵ mamówárfǵiyi.” urǵagí ⁵ Saimono re urijinigini, “Negí neamemearinjoxini, sǵa riŵimi árfǵwiŵimi peyí ǵa wí niŵiniřeninjorini aninj miní mepearinjána wǵa neaógoi. E neri aiwí joxi e yearǵagí nǵni ye iwamǵo mamówáranǵwí.” nuriri ⁶ mamówáraná re enjinigini. Ubenǵ ú peyí obaxíyo niŵudǵmori rǵa arǵkíniŵiniři yariŵagí niwiniři ⁷ wíǵ wǵwaumí ewé bǵbami ŵweagíŵau sanj oyearápfǵiyiniři wǵpiá niwiri awáu niŵiri ubenǵ niŵixearo ewépfǵxáuŵi ikwiárána ewépfǵxáu rǵa ná inimiŵiniři yariŵagí ⁸ Saimoni Pitao sǵnjwí e niwiniři nǵni Jisasoyá sikwí tǵnj e mǵnj xwǵáyo niŵwǵrori re urijinigini, “Ámináoxini, nioni řwǵ yariŵáoni enjagí nǵni pǵni niŵiáriŵi ui.” nuriri ⁹ peyí aga xwé niŵmearo nǵni o tǵni xegí ámá niŵumixiniři peyí nǵni yariǵǵáwa tǵni ududǵ nikáriniro ¹⁰ Sebediomí xewaxowáu Jemiso tǵni xogwáo Jono tǵni awáu Saimonomi niŵumixiniři peyí nǵni yariǵǵáwa eni ududǵ ikárinarǵná Jisaso Saimonomi

re uriniginini, “Joxi wáy mikárinipani. Agwi re dani peyí nani yarinipániní áma nani eni e nera urárinini. Áma nioni nixádpírfa nani wirimearírinini.” nurimána enána ¹¹ awa ewé nimeámi nibiro yáni e dani nayoaro ewé peyí amipi e nitiimi omi nixáda ugáfawixini.

Áma peyíyí tñj womi nanj imixinjí nánirini.

¹² Jisaso anj wíyo nemerí anj bimi nweanáná áma wo —O peyíyí pipírímífo yárinorini. O Jisasomi níwíniríná oyá síkwí tñj e símmanj xwíáyo níkwírori wauní re uriniginini, “Ámínáoxini, joxi nanj nimiximínirínáyí anani nanj nimixipaxírinini.” urági ¹³ Jisaso wé nímoauri omi seáyí e níkwíarimáná re uriniginini, “Nioni ‘Joxi nanj oimónini.’ nimónarinini. Ríxa nanj imónei.” uráná re eniginini. Peyíyí api ríxa nanj imónáná ¹⁴ Jisaso “Áma wíyo nioni simixááyí nani áwanj murípa ei.” nuriri áma o Moseso enína njwí ikaxí ragípi mé ámayo xewaníjo áwanj nura emeniginiri e nuriri ámi re uriniginini, “Amína apaxípániní imónígíáwa tñj e nani nuri womi síwá níwíniri nanjwí rídiyowá nani negí aríto Moseso enína sekaxí nearagíyí bí rídiyowá siárirí joxi nanj imóníyí nani áwanj rírí eni mĩni wíríxini.” Jisaso sekaxí e urági ai ¹⁵ xwíyíá emimí amípi Jisaso yayiníyí nani yani ríxa ná jfami níwéa nemerí yaríná oxí apíxí obaxí omi aríá wianíro nani bíro símíxí wiaríníyí nanj oneaimíxiniri bíro nero o tñj e nípíníro níhwearo e yayaríná ¹⁶ o íníná áma dñj meanje nani níwayiri Goríxomi xwíyíá rírímí wiagírinini.

Enj níni síwímí enj womi nanj imixinjí nánirini.

¹⁷ O síá wíyimi ámayo uréwapíyaríná áma wa Parisiíyí ríniníyí wa tñi Goríxoyá njwí ikaxí uréwapíyarígíáyí wa tñi —Awa Gariri píropenísíyo anj ayí ayo dani bímiro Judia píropenísíyo anj ayí ayo dani bímiro Isíreríyí anj xwé Jerusaremí dani eni bíro egáfawarini. Awa Jisaso uréwapíyarínje éf níhwearo aríá wiaríná Jisaso áma símíxí wiaríníyo nanj owimiximíniri nani enj síxí eániní Goríxoyápi ukíkayonáná re eniginini. ¹⁸ Áma wa wígí áma womi —O enj níni síwímí yárinorini. Omi íkwianíwíyo nítiro Jisaso nanj owimiximíniri nímeámi nibíro “Nímeámi nípáwirane Jisasoyá símmanjímíni anjwí e owíraraneyí.” níriro éfáyí ¹⁹ áma obaxí anj íwí e píkíwípíkíwí ininíagíá óf nani píá nímegíníro anjwámi nímeámi níxéga nípeyíro anj síá tñiníyí wí nípíneaayíro dae nítimáná íkwianíwína tñi gwí níyíro áma aníyo ínimí epíroyí egáfáyo áwínimí gwírí e e nímamówára níwepíníro Jisaso símmanj tñjímíni táná ²⁰ Jisaso enj níni síwímí enjyá áma níni xfo nani dñj wíkwíroro “Jisaso anani nanj imixipaxírinini.” wiaiwíro yariníagíá níwíniri re uriniginini, “Ámáoxini, díxí fwi yarinípi ríxa yokwarímí síini.” uráná ²¹ Goríxoyá njwí ikaxí eáninípi mewegíáwa tñi Parisiowa tñi íkeagígíwí re níriga ugáfawixini, “Áma royí goríani? Goríxomi ríperírí numeariri yariní royoyí? Áma fwi yarinígíáyí yokwarímí yariní royí goríani? E yariníyí sa Goríxoríni.” rínariníagíá ²² Jisaso xegí dñj tñi adadí níwiri re uriniginini, “Nioni nani segí xwioxíyo dani pí nani dñj e moarínjo?” nuriri ²³ re uriniginini, “Áma wo fwi íkáríniní nioni yokwarímí wíánáyí, ínimí imónínagí nani áma woxí sínjwí tñi sínjwí wínipaxí menini. E nerí aiwí nioni áma enj níni síwímí enj womi ‘Ríxa níwíápnímeari díxí íkwianíwí nímeámi ui.’ uránáyí, o nanj imóníagí áma níyínéní sínjwí tñi sínjwí wínipaxírinini.” nuriri ²⁴ re uriniginini, “Níyínéní nioni nani re níaiwípíri, ‘Áma imónínjo anani áma xwíá tíyo dñjyí fwi íkáríníápi eni anani yokwarímí wíipaxoríani?’ níaiwípíri nani pírániní sínjwí nanípyoi.” nuriri enj síwímí enjomi re uriniginini, “Nioni re ríraríniní, ‘Joxi níwíápnímeari díxí íkwianíwí nímeámi anj e nani ui.’ ríraríninini.” uráná re eniginini. ²⁵ O áma níni sínjwí anígíe dani ríxa nanj nimóniri níwíápnímeari xegí íkwianíwí sá wenína nímeari xwaníwí níkwónimí nípeyari Goríxomi seáyí e número xegí anj e nani úaná ²⁶ óf apíxí níni óf níkáríníro Goríxomi seáyí e número wígí xwioxíyo dani sírí nípíkíníro re níriga ugáfawixini, “Agwí xegí bí éagí ríyí wíníwini.” rígfawixini.

Ripaiomi “Níxídei.” uriní nánirini.

²⁷ Jisaso e dani nípeyari nuríná áma nígwí takísí nani uráparíní wo —O xegí yofí Ripaiorini. Xegí yofí ámi bí Matíyuorini. O xegí opísí uríyo éf nweanagí Jisaso sínjwí e níwíniri re uriniginini, “Joxi níxídei.” uráná ²⁸ o níwíápnímeari xegí amípi níni e píni níwíarímí Jisasomi uxídniginini. ²⁹ Jisaso nani xegí aníyo aiwá xwé bí ríyamí nerí nweanáná takísí nani nígwí uráparígíá wa tñi áma wíníyí tñi níbíro nawíní awaú tñi níhweamáná aiwá níniro yaríná ³⁰ Parisi wa tñi Goríxoyá njwí ikaxí eáninípi mewegíá wo tñi Jisaso nani wíepísaríníowami anínjómí ikaxí nuríro re urígfawixini, “Soyíné takísí nani nígwí uráparígíá awa tñi áma fwi yarinígíá wíníyí tñi pí nani ínigí níro aiwá níro yariní?” uríagíá ³¹ Jisaso ewáyí xwíyíá rípi uriniginini, “Áma nanj yarinígíáyí nanj oneaimíxiniri xwírí tñj e nani warígíarini? Oweoi! Símíxí yarinígíáyíni xwírí tñj e nani warígíarini.” Ewayí xwíyíá api nuriri ³² re uriniginini, “Nioni áma wé róniní

imónígfáyí wígf yarígfáyí ríwífmíní mamoro saníjé imóníro oépayíníri bínámáni. fíwí yarígfáyí ríwífmíní mamoro saníjé imóníro oépayíníri bínáriní." uríjíniginí.

"Wiepísaríjowa pí nání aiwá jwá mījwíráríní yaríjoi?" urígfá náníriní.

³³ Ámá wa Jisasomí re urígfawixíní, "Jono wiepísaríjowa íniná aiwá jwá jwíráríníro Goríxomí ríxíní uríro yayarígfáriní. Parisiowáyá wiepísaríjowa ení axípi yarígfáriní. E nero aiwí joxí wiepísaríjófí aiwá jwá bī mījwíráríní íniná aiwá níro iníigí níro yarígfáriní." uríagfá ³⁴ Jisaso "Nioní gí wiepísaríjáoowa t́níní jweanjáná awa aiwá jwá jweapaxímaní." urímíníri nání ewayí xwíyá rípi uríjíniginí, "Ámá wo apíxí meámíníri aiwá imíxíyí ámá aiwá apí nípíri nání b́áyí apíxí meáo síní ayí t́níní jweanjáná aiwá jwá jwírárínarígfáraní? Oweoi! ³⁵ E nerí aiwí apíxí meáo sfá obaxí wí nórimáná enjáná ámá wí omí wanínmíxáná íná ámá ayí d́íní sípi wíarínagí nání aiwá jwá jwírárínípírfáriní." uríjíniginí. ³⁶ X́fo rapírapí síjúníní imónínagí nání ewayí xwíyá ámí rípi uríjíniginí, "Ámá wo xegí rapírapí urú axeníjagí níwínírná ṕróminíri nání xegí síjúní nímearí naxerí ṕroarínírní? Oweoi! Síjúní naxeríná xwírfa íkíxéníjoi. Síjúní ení naxerí ṕróánáyí urú yapí xíxéní axípi imónínímeníjoi." nuríri awa wígf eníná dání "Nene e neríná wé róníní nimónítrane ńperfnáyí ananí Goríxo t́íní e nání peyaníwáriní." níra wagíápi síní yarígfápi t́níní xwíyá síjíní t́níní nawíní íkwieropírxíníri ewayí xwíyá e uríjíniginí. ³⁷ Ámí axí rípi re uríjíniginí, "Ámá wo re yarínímaní. Memé wará síxí uríyo iníigí wainí síjíní iwajfá yarínímaní. E nerfnáyí, memé wará síxí awá núpíyiníri wainí apí purí memé wará síxíwá xwírfa íkíxéníri eníjoi. ³⁸ Iníigí wainí síjíníyí memé wará síxí síjíníyo iwajfá yarígfáriní." uríjíniginí. ³⁹ X́fo yarínípi nání ámí ewayí xwíyá rípi uríjíniginí, "Ámá gíyí iníigí wainí ṕríyí nínímáná síní síjíníyí nání wimónarínírní? Oweoi, síní síjíníyí nání ḿwimóní 'Píríyí apáníriní.' rarígfáriní." uríjíniginí.

6

Sabarfáyo "Nwáfáriní." ríníjínípi yaríní wígfá náníriní.

¹ Jisaso xegí wiepísaríjowa t́níní Sabarfá wíyímí wítí omíníyo áwínímí óyo nuróná wítí síyí yáníní síjíní yíyírímí nemáná mamíwí nání wé t́níní xwíyíxwíyí níroo nígápaní warfná ² Parisi wa re urígfawixíní, "Soyfné sabarfáyo 'Nwáfáriní.' ríníjíníyo pí nání aiwá nímíaga waríjoi?" uríagfá ³ Jisaso re uríjíniginí, "Míxí ináyí Depito eníná eníyí síní f́a ḿroaríní reníjoi? Oweoi, f́a níroo aiwí síní nífá mimóníjoi. O t́níní ámá x́fo t́níní emearígfáyí t́níní agwí níwíríná ⁴ senf́a aní Goríxo nání peaxí tayarígfáyí nímearí níníri xegí ámá níkumíxíníri emearígfáyo ḿníní wíjíniginí. Bisíkerf́a peaxí tayarígfá apí sa apaxípáníní imónígfáwaní ananí nípaxíriní." nuríri "Depito e yarfná Goríxo míxí wí murípa ení enagí nání gí wiepísaríjáoowamí pí nání míxí uraríjoi?" urímíníri nání e nuríri ⁵ "Sabarfáyo ayí ananíríní. rípaorfní?" oyaiwípayíníri re uríjíniginí, "Ámá imónínáoní Sabarfáyo xíáwoníriní." uríjíniginí.

Wé kíriní ení womí naní imíxíní náníriní.

⁶ O Sabarfá ámí wíyímí rotú aníyo nípáwírí uréwapíyarfná ámá wo —O xegí wé náú kíriní enoríní. O ení e jweanjáná ⁷ Goríxoyá jwí íkaxí eánínípi mewegf́a wa t́níní Isíreríyíyá Parisíyí ríníjíníyí wa t́níní Jisaso ámá wé kíriní enomí naní imíxáná none xwíyá oumeaaraneyíníro omí xwayí níwíníro jweanagf́a aí ⁸ Jisaso awa x́fomí "Xwíyá oumeaaraneyí." níyaiwíro jweanagf́a nání d́íní adadí níwírí ámá wé kíriní enomí re uríjíniginí, "Níwíápnímeámí níbírí ámáyo áwíní e rónapeí." uríagf́a o níwíápnímeámí níbírí áwíní e róná ⁹ Jisaso ámá e awí eánígfáyo re uríjíniginí, "Nioní yaríní b́í oseaimíní. 'Sabarfáyo naní níwírínáyí, ayí ananíríní.' ríyaiwíaríjoi? 'Sípi níwírínáyí, ayí ananíríní.' ríyaiwíaríjoi? 'Ámáyo xwírfa níkíxerfnáyí, ayí ananíríní.' ríyaiwíaríjoi?" nuríri ¹⁰ ámá e éf́ jweagf́a níyoní síjwí níwínímemáná wé kíriní enomí re uríjíniginí, "Díxí wé írú pímíxéí." uríagf́a o e éáná re eníjíniginí. Xegí wé naní imóníníjíniginí. ¹¹ Xegí wé naní imónínagí Parisiowa síjwí e níwíníro wígf xwíoxíyo dání ríáníní níwóroa úagí nuro wígfpi j́fámí dání re rínígfawixíní, "None Jisasomí pí wípaxíriní?" rínígfawixíní.

X́fo nání wáf wurímeipírf́awamí rípeaní náníriní.

¹² Íná Jisaso xano Goríxomí xwíyá rírímí wímíníri d́íwí ḿíníyo nípeyírí sfá ayímí Goríxomí xwíyá nura nurí ¹³ ríxa wáfání wónáná "Wiepísarínáyí obípayí." níríri ayo wé wúka síkwí waúmíní nírpéarí "Nígf wáf nurímeipírf́oyfnéríní." uríjíniginí. Ámá wé

wúkaú síkwí wáu rípeanowa wigí yofí rowarini. ¹⁴ Saimono, omí Jisaso yofí ámi bí Pitaoyo wíriñorini. O tñi omí xogwáo Adíruo tñi Jemiso tñi Jono tñi Piripo tñi Batoromuo tñi ¹⁵ Matiyuo tñi Tomaso tñi Aripiasomí xewaxo Jemiso tñi Saimono tñi —O xegí yofí bí Seretoyi riniñorini. O tñi ¹⁶ Jemisomí xewaxo Judaso tñi Isikarioti dñí Judaso tñi —O Jisaso nani miyí uriñorini. O tñirini.

Ámáyo uréwapiyiri naní imixiri ení nánirini.

¹⁷ Jisaso áma xfo rípeáowa tñi dñwí mñño dani nñwero ayoxí naní e rówapána oxí apixí obaxí ininá xfomi xidarigáyí tñi áma obaxí Judia pñopenisño dññyí tñi wigí aní xwé bí Jerusaremi dññyí tñi áma émayí aní biaú Taiayí riniñpí tñi Saidoniyí riniñpí tñi —Aní apiaú rawírawá imaní tñi anwí e ikwíroniñpiaúrini. Aní apiaúmi dññyí tñi ¹⁸ ayí Jisasomí aríá wianiro bímiro negí simixiyí naní oneaimixiní bímiro oxí apixí imíto dññ xixérori xixeaniyí wirí egáyí bímiro éaná o imíto mixí umáññi áma nñyoní naní nimixa urí yaríná ¹⁹ oxí apixí nñni oyá ení sixí éanñpí áma nñyoní piráññí imixariñagí nñwiniro ayí ení nñbiro omí wé amá rónaniro egáwixini.

“Yayí seainiri dññí sipí seairí éwinigini.” uríñí nánirini.

²⁰ Jisaso xegí wiepisanñño sññwí nñwiga nuri re uriñnigini, “Seyíné amípí nani dñwí ikeamónarigáyíné Goríxo xfo xegí xwioxño mñmeámí nerí seameñweanfe páwipíria nani yayí seáyimi dani oseainini. ²¹ Aiwa nani agwí riná dñwí ikeamónarigáyíné anani aiwá niro agwí imí seayiri epíria nani yayí seáyimi dani oseainini. Agwí seyíné dññí sipí nñseairí ñwí oéáfrí aiwí ríwéná Goríxo piráññí seameñweanfe nñpáwiro nññwearínáyí rípiá rípiá nani yayí seáyimi dani oseainini. ²² Seyíné áma imónñññni nñxidarigáyíné enagí nani áma wa sñmí tñi seairí xegí wúmi nani mixí seaxí dowáriro ikayíwí nñseairíro segí yofí xwíraimimí seairí seaiáná xwírá mimónpaní. ²³ Áma wí sipí e seaikárinñagí nñwiniñáyí, re yaiwírixini, ‘Nene sipí neaikárinñagí yayí xiáwowa ení Goríxoyá wá rókiamoagíawami sipí wikáragíaríani?’ nñyaiwiro seyíné idáná anñnami nñpeyiróná Goríxo naní wí seaiapíná enagí nani nñmawirí nñxeamorí yayí seáyimi dani néra úríxini. ²⁴ E nerí aiwí seyíné amípí wí mímúroni e egáyíné anigwini aweyí! Sía wíyi seyíné majfá seaórínfáriní. Agwí riná amípí yayí seainipaxí imónññpí ríxa nñmearo sñrí muní nññwearo aiwí ríwéná riniñ meapíria enagí nani dññí sipí seaiwinigini. ²⁵ Anigwí ininá aiwá niro agwí imí seayiri yarigáyíné, aweyí! Sía wíyi seyíné majfá seaórínfáriní. Ríwéná Goríxoyá xwioxño mñpáwí agwí nñ epíria nani dññí sipí seaiwinigini. Anigwí yayí ero rípiá ríro yarigáyíné, aweyí! Sía wíyi seyíné majfá seaórínfáriní. Ríwéná Goríxo ámáyo piráññí umeñweanfe mñpáwipa nerí dññí sipí nñseairí ñwí eapíria enagí nani dññí sipí seaiwinigini. ²⁶ Seyíné áma nñni seáyimi seameararigáyíné, aweyí! Sía wíyi seyíné majfá seaórínfáriní. Ení nñ segí seáwowa mimóní wá rókiamoagíawami seáyimi umearagíapa agwí seyíné ení seáyimi seameararí dññí re nñyaiwiro, ‘Nene ení áma Goríxoyá mimóni e enagwí nani oyá xwioxño páwianíwamanti.’ nñyaiwiro dññí sipí seaiwinigini.

“Símí tñi seaiarigáyí nani wá oseainini.” uríñí nánirini.

²⁷ “E nññni aiwí seyíné aríá niarigáyíné re éríxini. Áma seyíné wíki seaónigáyó nani seaimónni áma sñmí tñi seaiarigáyó naní wimixiro ²⁸ áma ikayíwí tñi nñramixiri seararigáyó Goríxo piráññí owimixiní ero áma xwíraimimí seararigáyí naní oimónñpoyiní Goríxomi yaríñí wiro éríxini. ²⁹ Áma wo maripñwíyo mñdani reáaná ámi mñdani ení anani xe reáwinigini. Áma wo díxí iyfá nñrírapiñáyí, xe onírapiñni díxí sorfá ení ‘Xe onírapiñni.’ yaiwírixini. ³⁰ Áma gíyí gíyí yaríñí siánáyí, anani mñni wirí gíyí gíyí rírápíyo imí tñi ‘Ámi niapíoyí.’ murípa erí éríxini. ³¹ ‘Áma e onípioyí.’ yaiwiaríñpa joxi ení e wíirixini. ³² Joxi re nñyaiwirínáyí, ‘Áma nioní nani wimónaríñyí nñnini nimónarini.’ nñyaiwirínáyí, áma gíyí seáyimi rimepírfáriní? Oweo! Áma íwí néra warigáyí aí áma wiwaníñyí nani wimónaríñyí nani wimónaríñni. Ayínani seyíné nani wimónaríñyí nñnini nñseaimónírfáriní, weyí áma wí seamearipírfámaní. ³³ Seyíné áma naní seaimixarigáyoni naní nñwimixírfáriní, weyí áma gíyí seamearipírfáriní? Oweo! Íwí néra warigáyí aí áma naní wiarigáyó xixeni naní wiarigáriní. Ayínani áma seyíné naní seaimixarigáyoni naní nñwimixírfáriní, weyí áma wí seamearipírfámaní. ³⁴ Seyíné woxí ‘O idána ámi xixeni niapíaxíriní.’ yaiwiaríñyoni mñni nñwirínáyí, weyí áma gíyí seamearipírfáriní? Oweo! Áma íwí yarigáyí aí wigí wíami ‘Idána ámi xixeni neaiapíaxíriní.’ yaiwiarigáyó mñni wiarigáriní. Ayínani woxí ‘O idána ámi xixeni niapíaxíriní.’ yaiwiaríñyoni mñni nñwirínáyí, weyí áma seamearipírfámaní. ³⁵ Áma seyíné sñmí tñi

seaiarigfáyf nání seaimónirí nanj wimixiro amipí wí mñí nñwiríná 'Xfóyá ení oniapiní.' mñiyaiwipa éfrixiní. E nerónáyf, niaiwí Nwíá seáyí émí ñweañoyá nimóniro oyá nanj wí meapírfáriní. Seyíné xfóyá niaiwí enagí nání áamá xfómí yayí mñiwífáyo tñní sipíní yariǵfáyo tñní wá wianarínjpa éfrixiní. ³⁶ Segí ápo áamáyo ayá nurimixiri yarinjpa seýíné ayá nurimixiro éfrixiní.

Ewayí ikaxí sýikwí nání urinj nániríní.

³⁷ "Joxí áamá wo yarinjagí sñjwí nñwiríná 'O sipí yariní.' mñiripani. E nerfnáyf, joxí nání Gorixo 'O sipí yariní.' rínfámani. Joxí áamáyo xwíyá mumearipani. E nerfnáyf, Gorixo xwíyá rimearinfámani. Joxí áamá wí fwi sífápi yokwarimí nñwiirfnáyf, Gorixo ananí joxiyáyo yokwarimí siinfáriní. ³⁸ Joxí áamáyo mñí nñwiríná sipí mñwipa nerí yarinjpa Gorixo mñí siapinfáriní. Áamáyo mñí nñwiríná 'Xwé owimíní.' yaiwiro aiwá síxí ímimí neróná síxí úroro wé tñní kíkikísi ero nemáná ríxa niyurínwíwáná mñí nñwiróná xegí iyfáyo wiároarigfápa Gorixo ení xixení e mñí siapinfáriní. Amipí xixení joxí wiarínjpa Gorixo xixení e siapinfáriní." urinjiginí.

³⁹ Jisaso xegí wiepisarinjyí nioní urarinjá fáyf arfá nikeamoro áamá sñjwí supárinj imónirixinirí ewayí xwíyá rípi urinjiginí, "Seyíné 'Sñjwí supárinj wo wfómí ananí nipemeámí ófóyo uninjoi.' ríyaiwiarínjoi? Awaú nñwaúni xwárinjwíyo eainípísífi." nurirí ⁴⁰ xfóyá wiepisarinjyí seáyí e nimóniro wigí ñinjyó dání ananí epírixinirí re urinjiginí, "Níaiwowa uréwapiyarinjomi seáyí e mürónarigfámani. Xámí nuréwapíya numáná enjáná uréwapiyarinjoi tñní xixení imónarigfáriní." nurirí ⁴¹ xfóyá wiepisarinjyí fwi ayí yariǵfáyf pñí mñiwíarípa nero áamá wí yariǵfáyf náníní "Pñí wiárfóyí." uripírixinirí ewayí xwíyá ámí bí rípi urinjiginí, "Segí sñjwíyo íká xwé wárinj ñweañagí aí sñjwí mainenípa nero ñixí imónigfáyf womí sñjwí sýikwí onímíá bí ñweañáná pí nání sñjwí wñimearigfáriní? ⁴² Íká xwé awá segí sñjwíyo ñweañagí sñjwí mainenípa nerfná arige nerí ñixí imónigfá omí 'Sñjwí sýikwí onímíá ñweañagí orimeámíní.' urirfáriní? Nanj rirí sipí rirí yarinjoxiní, íká xwé joxiyá sñjwíyo ñweañfáwá emí nñmamónimáná sñjwí píraninj nanímáná ñixí riríxímeáoyá sñjwíyo onímíá ñweañagí ananí mearfáriní." urinjiginí.

Ewayí ikaxí íká sogwí nání urinj nániríní.

⁴³ Xegí wiepisarinjyí píraninj nero ñjweápoyinirí ewayí xwíyá ámí bí rípi urinjiginí, "Íká siyáwí rínjna sogwí nanj wearínjmani. Íká onagwá enjna sogwí sipí wearínjmani. ⁴⁴ Áamá íká sogwí wenjagí nñwirínfnáyf ñinj 'Íká yof ayo ríninj iyí ríwení?' yaiwiarigfáriní. Íká píká sogwí ñidirfnáyf enjwíxíyo ñarigfáraní? Wainí sogwí ñidirfnáyf ará ekiríkíwíyo ñarigfáraní? Oweo! ⁴⁵ Áamá nanjyí wigí xwioxíyo dání ñinj nanj moro píraninj néra uro yariǵfáriní. Áamá sipíyí wigí xwioxíyo dání ñinj sipí moro fwi néra uro yariǵfáriní. Áamá xwíyá nñwirínfnáyf xwioxíyo dání sipí náníní ñinj nñmorfná sipíní rariǵfáriní. Nanj náníní nñmorfná nanjíní rariǵfáriní." urinjiginí.

Ewayí ikaxí sñjá anj mñrarigfáwá nání urinj nániríní.

⁴⁶ Ewayí xwíyá ámí bí rípi urinjiginí, "Pí nání 'Ámínáoxiní, Ámínáoxiní,' nñnñiro aiwí nioní seararinjapi mepa yarinjoi? ⁴⁷ Áamá giyí giyí nioní tfáminí nñbiro nioní searfápi arfá nñniro xixení axípi yariǵfáyf 'Áamá óninj rimóniní?' oyaiwípoyinirí ewayí xwíyá bí nñriri síwárinj oseaimíní. ⁴⁸ Áamá o sñjá anj nñmñrínfná xámí sñjá nita yapírfé xwá séwíarfoninj xapíxapí nñmirí enj tñní iními nñmiga nñwémáná sñjá yapíninjagí nñwirínjje dání sñjá piará níkiókíroa nñyapíri anj mñrarínóninj imóninjoi. Iníá xwé neáísáná iníigf waxí nñwerfná anjwámí nñmiákwiirí pñneámínirí éfíyí o píraninj mñrinj enagí nání wíjwí wí mñneanjiginí. ⁴⁹ E nerí aiwí áamá giyí giyí nioní searfápi arfá nñniro aí xixení axípi mepa yariǵfáyf áamá róninj imóninjoi. O anj nñmñrínfná sñjá piará yapínjje dání sñjá níkiókíroa yapíní nání xwá bí mñmí úrapí xwíyáoní seáyí e nita nñpurí mñraríyí iníigf waxí nñweapíri miákwiáná anjíní iníigfóyo nñpñeamioarí anipá imónarinjiginí." nurirí "Nene ení Jisaso nearfápi nñwiakirfná anjwá yapí Gorixo anipá neaimixinfáraní?" oyaiwípoyinirí nání ewayí xwíyá apí urinjiginí.

7

Porisí woyá omíñj wíiarínjomi nanj imixinj nániríní.

¹ Jisaso, oxí apíxí arfá wiarfná xwíyá apí nñpíní nurárimáná anj wíyo xegí yof Kapaneamíyo nání nurí ñweañáná ² wauyí porisí ámíná imóninj woyá áamá xñáinínj nimónirí omíñj wíiarínj —O porisí ámíná imóninjoi ñinj síxí wíjoríní. O sñmíxí nerí ríxa nñpémínirí yarfá ³ "Jisaso nñbiri anj apimí ñweani." rínarínjagí arfá e

n̄wiri Judayí áminá wa Jisasomi owirimeápoyin̄ri re uowárin̄igin̄i, “Soyíné nuro gí inókin̄ij om̄inj̄ niarīnj̄ ro nán̄i yar̄inj̄ re n̄wiipoyi, ‘Joxi anan̄i n̄biri oyá x̄ináin̄ij nimón̄ri om̄inj̄ wiarīnj̄o r̄ixa n̄ipepax̄i yar̄inj̄agi nán̄i píran̄inj̄ wim̄ix̄iréin̄i?’ yar̄inj̄ e n̄wiipoyi.” uowáráná ⁴ awa nuro Jisasomi n̄wimearo waun̄i r̄ix̄inj̄ re ur̄igfawix̄in̄i, “O émayí wo en̄agi aiwi píran̄inj̄ neaiarīnj̄o en̄agi nán̄i joxi n̄biri oyá x̄ináin̄ij om̄inj̄ wiarīnj̄omi píran̄inj̄ wim̄ix̄iyi. ⁵ O Judayene d̄inj̄ n̄inean̄jwár̄ar̄iri negí rotú an̄j j̄fayí m̄iran̄i nán̄i neaiapīnor̄in̄i.” ur̄agfá ⁶ Jisaso awa t̄ni nuro poris̄í áminá imón̄inj̄oyá an̄j t̄nj̄ e an̄jw e rémóaná poris̄í áminá imón̄inj̄o xegí áamá n̄ikum̄ix̄in̄iri emeariḡfá wami re uowárin̄igin̄i, “Jisasomi n̄wimeari Poris̄í áminá imón̄inj̄o re nearowárin̄joi ur̄ipoyi, ‘Ámináox̄in̄i, nion̄i s̄in̄i upup̄gí siar̄íná nan̄jmani. Nion̄i áamá nan̄joni s̄in̄jagwin̄i. Joxi nion̄iyá an̄jyo wí f̄wiap̄pax̄íman̄i. ⁷ Xám̄i n̄iwan̄ijon̄i ‘Ámá nan̄joni men̄in̄i.’ n̄iyaiwin̄ir̄i nán̄i joxi sir̄imeám̄in̄ir̄i m̄ib̄f̄ar̄in̄i. Ayin̄án̄i d̄ix̄í roñe d̄án̄i p̄né ráná gí om̄inj̄ niarīnj̄o ámi nan̄j imón̄in̄inj̄oi. ⁸ Nion̄i áamá ‘Om̄inj̄ ayí ayí ei.’ n̄irar̄igfowami in̄im̄i wur̄in̄ijn̄i. Nion̄i en̄i poris̄í wa in̄im̄i nur̄in̄inj̄oi. Gí poris̄í womi ‘Joxi an̄j ui.’ uráná sa war̄in̄j̄r̄in̄i. Womi ‘Bet.’ uráná sa x̄ixen̄i bar̄in̄j̄r̄in̄i. Gí inókin̄ij om̄inj̄ niarīnj̄ womi ‘E ei.’ uráná x̄ixen̄i yar̄in̄j̄r̄in̄i.’ Jisasomi e ur̄ipoyi.” uowáráná ⁹ awa nuro Jisaso t̄ni óf e órór̄f n̄in̄ro e uráná Jisaso udud̄í n̄wiri n̄ik̄in̄imón̄ir̄i ox̄í ap̄ix̄í ep̄froȳf nero núm̄i ux̄ídḡfáyo re ur̄in̄igin̄i, “Wauyí poris̄í áminá imón̄inj̄o d̄inj̄ n̄n̄ikw̄ror̄i yar̄in̄j̄pa n̄gí Isirer̄iȳné ai woxi nion̄i d̄inj̄ x̄ixen̄i m̄in̄ikw̄roar̄in̄j̄n̄i.” uráná ¹⁰ x̄wiyá uowárénap̄fáwa ámi wiḡí an̄j e nán̄i nuro xegí om̄inj̄ wiarīnj̄o r̄ixa ámi nan̄j riwo ñwean̄jagí win̄igfawix̄in̄i.

Íw̄ s̄ik̄inj̄ p̄iȳ womi “Wiáp̄n̄imeai.” ur̄inj̄ nán̄ir̄in̄i.

¹¹ Jisaso wauyí porisoyá om̄inj̄ wiarīnj̄omi píran̄inj̄ nim̄ix̄iri r̄ixa s̄fá wí óráná o an̄j bim̄i yoí Nen̄iȳ r̄in̄inj̄yo nán̄i nur̄i xegí wiep̄sarīnj̄owa en̄i o t̄ni nuro áamá ox̄í ap̄ix̄í obax̄í nawin̄i nuro ¹² an̄j apimi ákin̄já f̄wí e rémoan̄iro yar̄ná Jisaso wen̄inj̄ éyíf win̄ijn̄igin̄i. Áamá p̄iȳ wo —O s̄in̄i íw̄ s̄ik̄in̄j̄or̄in̄i. Xexir̄ímeáo wo mayor̄in̄i. X̄ináí ap̄ix̄í an̄ir̄in̄i. Om̄i x̄ináí t̄ni ox̄í ap̄ix̄í e d̄anj̄ obax̄í t̄ni x̄wíá weyan̄iro an̄j apimi d̄án̄i n̄imeám̄i f̄wiap̄ar̄in̄j̄agfá Jisaso s̄in̄jw̄ e n̄win̄ir̄i ¹³ p̄iyomi x̄ináim̄i wá n̄wian̄ir̄i re ur̄in̄igin̄i, “Ñw̄ eaar̄in̄j̄ȳf p̄n̄i wiárei.” nur̄ir̄i ¹⁴ an̄jw e n̄biri íkwian̄jw̄ p̄iyo wen̄j̄nam̄i fá n̄ix̄ir̄ir̄i áamá n̄imeám̄i war̄iḡfáȳ sa e r̄owap̄in̄aná o p̄iyomi re ur̄in̄igin̄i, “Íw̄ s̄ik̄inj̄ rox̄in̄i, r̄ixa wiáp̄n̄imeai.’ r̄irar̄in̄j̄n̄i.” uráná re en̄ijn̄igin̄i. ¹⁵ P̄iyo n̄wiáp̄n̄imeari éf n̄ñjwear̄i iwam̄fó p̄né rar̄íná Jisaso ámi x̄ináí t̄nj̄ e uwáriar̄íná ¹⁶ áamá n̄n̄i wáȳf nik̄ar̄in̄iro Gor̄ixom̄i seáȳ e numeróná re riḡfawix̄in̄i, “Gor̄ixoyá w̄fá r̄ókiamoar̄inj̄ seáȳ e imón̄inj̄ wo riwo r̄ineauowárénapīȳin̄j̄oi? Gor̄ixo Isirerene nán̄i d̄inj̄ n̄im̄ori ar̄r̄á neain̄ín̄fa nán̄i riwo r̄ineauowárénapīȳin̄j̄oi?” n̄ir̄iro e yar̄íná ¹⁷ Jisaso e éfp̄i nán̄i x̄wiyá Judayí an̄j n̄iyon̄i yan̄f niwéa nur̄i m̄id̄im̄id̄án̄i en̄i r̄in̄im̄en̄ijn̄igin̄i.

Jono xegí wiep̄sarīnj̄owa waúmi Jisaso t̄nj̄ e nán̄i uowárin̄ij̄ nán̄ir̄in̄i.

¹⁸ Jono xegí wiep̄sarīnj̄owa Jisaso éf ap̄i n̄ip̄in̄i nán̄i áwan̄j uráná ¹⁹ o xegí wiep̄sarīnj̄ waúmi “Ēin̄i.” nur̄ir̄i Áminá Jisaso t̄nj̄ e nán̄i re uowárin̄igin̄i, “Nuri yar̄inj̄ re wípiyi, ‘Joxi nán̄i Jono ‘N̄ib̄n̄f̄ar̄in̄i.’ nearar̄in̄j̄ox̄ir̄an̄i? Wo ámi r̄f̄w̄yo b̄in̄fo nán̄i s̄in̄i x̄wayí nan̄ir̄i ñwean̄f̄war̄an̄i?’ Nuri yar̄inj̄ e wípiyi.” uowár̄fagi ²⁰ awaú nuri Jisasomi re ur̄imeaq̄is̄is̄in̄i, “Jono wayí n̄ineameaia war̄in̄j̄o joxi t̄f̄e nán̄i re yearowárin̄joi, ‘Om̄i yar̄inj̄ re wípiyi, ‘Joxi Jono ‘R̄f̄w̄yo n̄ib̄n̄f̄ar̄in̄i.’ nearar̄in̄j̄ox̄ir̄an̄i? Wo r̄f̄w̄yo b̄in̄fo nán̄i s̄in̄i x̄wayí nan̄ir̄i ñwean̄f̄war̄an̄i?’ yar̄inj̄ e wípiyi.’ yearowárin̄joi.” uráná ²¹ ax̄iná Jisaso áamá s̄im̄ix̄í x̄ixeḡin̄i yar̄iḡfáyo nan̄j im̄ix̄iri s̄in̄jw̄ sup̄ar̄iḡfá obax̄íyo s̄in̄jw̄ an̄ip̄r̄i nán̄i wiri im̄fó ámayo x̄ixeroar̄in̄j̄yo m̄ix̄í um̄án̄ir̄i ner̄i ²² awaúmi re ur̄in̄igin̄i, “Awagwí nuri am̄ip̄i n̄n̄i nion̄i re yar̄íná s̄in̄jw̄ nan̄ir̄i ar̄fá niri éȳíf nán̄i Jonom̄i áwan̄j ur̄f̄piyi, ‘S̄in̄jw̄ sup̄ar̄iḡfáȳ ámi s̄in̄jw̄ an̄iro s̄ikw̄f ík̄í eḡfáȳ ámi an̄j ero peȳiȳ t̄ḡfáȳ wiḡí wará nan̄j in̄ro ar̄fá p̄r̄ón̄iḡfáȳ ámi ar̄fá ero áamá p̄éfáȳ ámi wiáp̄n̄imearo áamá s̄ip̄lyo x̄wiyá yayí win̄ipax̄f̄p̄i ar̄fá wiro yar̄in̄j̄oi.’ ur̄f̄piyi.” nur̄ir̄i ²³ re ur̄in̄igin̄i, “R̄ip̄i en̄i ur̄f̄piyi, ‘Yeáȳf neayim̄ix̄em̄en̄fa nán̄i ar̄fowayá x̄wíá piax̄íyo d̄án̄i iwiaron̄f e en̄f̄ar̄in̄i. E en̄f̄ar̄in̄i.’ yaiwiar̄iḡfápi t̄n̄i x̄ixen̄i m̄epa yar̄in̄j̄agí s̄in̄jw̄ n̄inan̄ir̄i aiwi n̄óreám̄oar̄i d̄inj̄ m̄in̄ikw̄ropa ner̄i ‘Ayí om̄ant̄i.’ m̄iyaiwip̄an̄i. Áamá e yar̄iḡfá ḡiȳf ḡiȳf Gor̄ixoyá d̄inj̄ t̄ni yayí win̄ipax̄íȳr̄in̄i. Jonom̄i e ur̄f̄piyi.” ur̄in̄igin̄i.

Jisaso Jono nán̄i ur̄inj̄ nán̄ir̄in̄i.

²⁴ Jisaso, Jonoyá wiep̄sarīnj̄owaú r̄ixa úaná, o áamá e ep̄froȳf eḡfáyo Jono nán̄i re ur̄in̄igin̄i, “Xám̄i seȳíné Jonom̄i s̄in̄jw̄ win̄an̄ro nán̄i áamá d̄inj̄ meanje nán̄i nur̄óná pí áamá s̄in̄jw̄ win̄ar̄iḡfawix̄in̄i? Áamá en̄j meán̄inj̄ im̄inj̄ yar̄ná wakw̄in̄jw̄ win̄jw̄ n̄imear̄in̄inj̄ imón̄inj̄ womi s̄in̄jw̄ win̄an̄ro r̄iwar̄iḡfawix̄in̄i? Oweoi! ²⁵ Aga pí áamá

siŋwí wínaníro warigfawixini? Ámá rapirapí yarapayí ení wú yíníŋí womi wínaníro ámá díní meane nání ríwarigfawixini? Oweo! Ámá rapirapí yarapayí nanŋíni niyíníro nŋweagfáyí mǎxí ináyífá anŋyo nŋweaarigfáriní. Ámá díní meane nŋweaarigfámáni. ²⁶ Aga pí ámá siŋwí wínaníro warigfawixini? Gorixoyá wá rókiamoariní womi siŋwí wínaníro ríwarigfawixini? Oyi, wá rókiamoariní womi siŋwí wínaníro ugíá aiwí Jono ámá yeáyí seayimixemeanfa nání xwíá piaxíyo dání iwiaronfo nání wá urimemínirí nání urowárenapíŋí enagí nání o Gorixoyá wá rókiamoarigfá niyoni xixení imóninjomani. Seáyí e múronjorini. ²⁷ Jono nání Bikwí Gorixoyáyo ríwamíníŋí re nírínirí eánini, ‘Gorixo xegí xewaxomi re uríniniginí, “Nioni gí xwiyífá naní wiowárimfáxo joxí xámí nírimeari ámá nisanirí epírí nání ófíníŋí nísimoia unfá nání urowárimfáriní.” uríniniginí.’ Ríwamíníŋí e nírínirí eánini.” nurirí ²⁸ re uríniniginí, “Nioni searariníni. Jono ámá yeáyí seayimixemeanfa nání aríwayá xwíá piaxíyo dání iwiaronfo nání ófíníŋí imonjo enagí nání ámá níní aiwí wo Jonomi seáyí e imónini nání xirigfámáni. E nerí aiwí ámá gíyí gíyí nioni nixífdíro Gorixoyá xwioxíyo páwiro yarigfáyí xwiyífá nioni nání wá nuriimeipírípi xwiyífá Jono wá rímenjípimi seáyí e imóninjagí nání ámá ayí onípi aiwí Jonomí ení seáyí e imóninjo.” uríniniginí. ²⁹ Ámá níní téní takisí nání nígwí nearáparigfáyí téní Jono wá urimearinjagí aríá níwiro nisaníro Jono wayí umeaiaríná rípi urigfániníŋí imónini, “Gorixoxí wé róninnoxí ófí nene uyíníŋí yarínwaéne nání imófpí xixení neamólríní.” urigfániníŋí imónini. ³⁰ E nerí aiwí Parisiowa téní nŋwí ikaxí eáninípi mewegfáwa téní Jono wayí oneameainirí siŋwí míwínipa neróná amípí Gorixo ‘Awa oépoysi.’ yaiwífpimi ríwí umogfawixini. ³¹ Jisaso ámi re uríniniginí, “Ewayí xwiyífá pípi níríní ámá agwí ríná nŋweagfáyíne ámá wo wo Gorixo seyíne nání urowárinjagí aiwí seyíne mǎseaimónariníŋíne nání ‘Ayíniníŋí imónini.’ rímíŋí? Seyíne píniníŋí imóninjo?” nurirí ³² re uríniniginí, “Seyíne niaíwí rípiániníŋí imóninjo. Niaíwí bia makeríá téní e nífá neróná niaíwí bǎbiami ríaiwá re urarinjo, ‘Nepiane webí rarinjagwí aí sepiayíne simíniníŋí mǎyarinjo. Nepiane nŋwapé rarinjagwí aí sepiayíne ámíxíá bí mǎyarinjo.’ rínarigfápiániníŋí imóninjo. ³³ Seyíne re egíápi nání ewayí xwiyífá apí searariníni. Seyíne Jono wayí nǎneameaia warinjo nǎbíríná aiwá naní mǎnipa erí iníigí wainí mǎnipa erí yarinjagí siŋwí nǎwíníro nání ‘Ámá royí imó xixéroarinjorani?’ rarigfáriní. ³⁴ Seyíne ámá imóninjoní ení nǎbíríná aiwá nírí iníigí nírí yarinjagí nǎnaníro nání re rarigfáriní, ‘O aiwá ení nerí narinjorini. Iníigí wainí ení narinjorini. Ámá takisí nání nígwí nearáparigfáwa téní ámá fwi yarigfá winíyí téní níkumixínirí emearariníni.’ rarigfáriní. ³⁵ E nerí aiwí oxí apíxí wíní wíní díní pírániníŋí nenjwípero Jono téní nioni téní nání ‘Awaú naní yarinji.’ yaiwiarigfáriní.” uríniniginí.

fwi inariníŋí wími yokwarimí wiiníŋí nánirini.

³⁶ Ámá Parisi wo Jisasomí yariníŋí re winíniginí, “Joxí ananí nioni téní gí anŋyo aiwá naniréwí?” uríagí Jisaso oyá anŋyo nǎpáwiri aiwá nanirí nání wígí yarigfápa xwápiyi níkírómáná nawíní aiwá naríná re eníniginí. ³⁷ Apíxí fwi inariníŋí wí, aní apimi nŋweaní ‘Jisaso Parisiwayá anŋyo nǎnŋweari aiwá naríní.” rínarinjagí aríá e níwiri síŋá téní síxí imíxíniníŋí wá iníigí díní naní eaariníŋí bí iníníwá nǎmeámí aní iwámí nǎpáwiri ³⁸ Jisaso síkwí téní e ríwí ríwámíni éfí nírómáná nŋwí nearíná xegí siŋwíríxí Jisasoyá síkwí sosfáyo níyori í xegí díá sepiá téní kwíkwírimí nerí síkwíyo kíyí nǎmiaúnirí iníigí díní naní eaariníŋí nǎwayimómáná gíníŋí níwiri e yarfíná ³⁹ Parisio, Jisasomí imání ikaxí uró apíxí í e wiarínjagí nǎwínirí iními re ríniníniginí, “Ámá ro nepa Gorixoyá wá rókiamoarinjo enánáyí, apíxí fá wiapiyimíxariní nání xixení níjía re imónipaxorini, ‘Í apíxí fwi inariníŋí wíríní.’ yaiwipaxorini.” Parisio iními dání e yaiwinaríná ⁴⁰ Jisaso o xwioxíyo dání e yaiwiarínjagí adadí níwiri re uríniniginí, “Saimone, xwiyífá bí orírímíni.” uríagí o re uríniniginí, “Nearéwapiyarinjoxiní, ananí nírétí.” uríagí ⁴¹ Jisaso ewayí xwiyífá rípi uríniniginí, “Ámá womi ámá waú nǎbírí nígwí urápígísisixini. Wfo K500.00 urápírí wfo K500.00 urápírí nerí nǎnŋweagfásáná ⁴² awaú ámi xfómí mǎwipa enáná o nǎwaúmíni ayá nurímíxírí nígwí mǎníní winípi nání díní peá nǎmori kíkífá eníniginí. Ayínání awaú go go nígwí mǎníní winjo nání xwapí wimóninjo?” uríagí ⁴³ Saimono re uríniniginí, “‘Nígwí K500.00 urápínjo, o xwapí wimóninjo.’ nimónariní.” uríagí Jisaso re uríniniginí, “Joxí díní xixení nenjwíperí rariníni.” nurirí ⁴⁴ apíxí tǎámíni níkinimónimáná Saimonomí re uríniniginí, “Apíxí rí nioni niaríníŋí rí siŋwí wínei. Nioni díxí anŋyo fwiapánáyí joxí negí yarinjwápa mǎníní iníigí bí síkwí sosfá ígá eánimínirí nání mǎniapíníni. E nerí aiwí apíxí ríyí gí síkwí sosfáyo siŋwíríxí téní ígá nǎnearí xegí díá sepiá ení téní níkwírínjo. ⁴⁵ Joxí ámá xwiyífá bǎná negí yarinjwápi kíyí mǎnǎmiaúníni. E nerí aí í nioni nǎwíapírí nŋweáíná dání síkwí sosfáyo kíyí nǎnǎmiaúga waríní. ⁴⁶ Joxí negí yarinjwápa yayí mǎnipa nerí raní bí mǎnínjo mǎniwayimónini. E nerí aiwí apíxí ríyí síkwí sosfáyo iníigí díní naní

eaarínj bî nîniwayimómáná gíní nînjoi. ⁴⁷ Ayíná nî nionî re rarínjîni. Í fwí xwapí yagí aiwî nionî rîxa yokwarímí wiá enagî nánî í nionî nánî xwapí nîwimónîrî nánî nanj e niarínî. Ámá fwí xwapí mé bî onîmiápi yarígáyí nionî yokwarímí wiáná ayí nionî nánî enî onîmiápi wimónarínjîrîni. Saimonomî e nurîrî ⁴⁸ apíxímî re urínjînigínî, “Nionî díxí fwí yarínjîyí rîxa yokwarímí siárinî.” uráná ⁴⁹ ámá xfo tîni nawínî nînjwearo aiwá narígáyí re rínígáwixîni, “Ámá royí ‘fwí yarínjîyí yokwarímí wiipaxonîrîni.’ nîyawiirî rîa rarínî?” nîrîniro e yaríná ⁵⁰ Jisaso apíxímî re urínjînigínî, “Jixî díjî níkwíroarínjagî nánî Goríxo yeáyí rîyimîxemeáfrínî. Rîxa kíkí fá nêra ut.” urínjînigínî.

8

Apíxí Jisasomî míranjî wigííwa nánîrîni.

¹ Jisaso Saimono tîni aiwá nînrî nînjweanîsáná rîxa sfá wí óráná o anjî wíyí wíyo xwíyí fá yayí winîpaxí Goríxo xwioxíyo mîmeámî nerî píránjîjî umeñjweanî fá nánî wáí nurîmerî re urîmenjînigínî, “Seyíné fwí yarígáyí rîwîmîni nîmamoro nîsanîro ñweáfrîxîni.” urîmeanî fá xfo xegí wíepîsarínjî wé wúkaú síkwí wáu o tîni nawínî nemero ² apíxí wíwa enî o tîni nawínî nemero —Wíwa símîxí tégííwamî Jisaso nanjî imîxîrî wíwa imfó díjî xîxéroarínjî tégííwamî mîxí umáinîrî wiarínjîwa wigí yofí rîwarínî. Wí Mariairínî. Anjî yofí Magídara dánjî enagî nánî imî yofí Magídara dánjî Mariaíyî wîrînjîrínî. Í Jisaso imfó wé wíúmî dánjî wáu díjî xîxéroarínjî mîxí umáinowárinjîrínî. ³ Apíxí ámi wí Xusao —O mîxí ináyí Xerotoyá bosíwí worínî. Omî xiepi í xegí yofí Joanairínî. Ámî wí Sasanairínî. Íwa tîni ámi wíwa enî wigí nígwí tîni aiwá bî imîmî ero Jisasomî tîni xegí wíepîsarínjowamî tîni míranjî nîwíayiro nûmî wagíárinî.

Ewayí íkaxí wítí síyí wiáronjî nánîrîni.

⁴ Oxí apíxí obaxí anjî ayí ayo dánî Jisaso tînjî e nánî nîbîmiro awí éanaríná o ewayí xwíyí fá rîpî urínjînigínî, ⁵ “Ámá wo o xegí omînjîyo wítí síyí nîwiároa umînrî nánî nurî rîxa xwí fá yuní íkîxéarínjîje píránjîjî nîwiárorî ai wí óíyo píeróyí fá wí óíyo nîpuríná xwîrînjwí osaxîro injî nîbîrî mîmánî erî enjînigínî. ⁶ Ámî wí sfîjá inîmî yapînjîjáná xwí fá seáyí e onîmiápi enjîyo píeróyí apaxí mé nerápirî nîyapîrî aiwî inígí mîrúnjagî nánî apaxí mé yîweárinjînigínî. ⁷ Ámî wí emí pípijî arfíkiárînjîje wiáronjîyí emí pípijîyo dánî nawínî nerápmáná emí xenjwîrárinjagî nánî wítí ayí urí enjînigínî. ⁸ Ámî wí xwí fá nanjîyo wiáronjîyí nerápirî nîyapîrî ná níweríná aga díjî nîmorî fá mîropaxí wenjînigínî.” Ewayí xwíyí fá e nurîríná re urayínjînigínî, “Arí fá tégíáyíné ewayí xwíyí fá raríná rîpî nánî arí fá ókiarî nîmónîpoyî.” urayínjînigínî.

“Rîpî nánî ewayí xwíyí fá seararínjîni.” urínjî nánîrîni.

⁹ Xegí wíepîsarínjowa ewayí xwíyí fá apí mfkípi nánî yarínjî wíáná ¹⁰ o re urínjînigínî, “Xwíyí fá enjíná dánî ‘Goríxo xwioxíyo mîmeámî nerî seamenjweanîrîni.’ nîrîrî inîmî imónînjîpî nionî wíá searókiamoarínjîni. E nerî aiwî ámá nionî díjî mînikwíró wigí díjî tîni nêra warígáyí nionî ewayí xwíyí fá nuréwapiyiríná wíá rókiamoagí Aisaiaoyî rînjîno nîrîrî rîwamínjî eanjípa síjwí nanîro arí fá nûro nero aiwî mfkípi nánî nîjía imónîpfrîxînrî ewayí xwíyí fá uréwapiyarínjîni.

Wítí síyí wiáronjî mfkípi nánî áwanjî urínjî nánîrîni.

¹¹ “Ewayí xwíyí fá mfkípi rîpîrîni. Wítí síyí nánî rînjîpî ayí xwíyí fá Goríxoyánjî imónîni. ¹² Ámá wí síyí óí manjípamî píeróyínjîjî imónîni. Ayí xwíyí fá Goríxoyá arí fá níwiro aiwî axíná obo nîbîrî ayí xwíyí fá oyápi díjî móáná o yeáyí uyimîxemeánjînrî mîrîrakí níwîrî xwíyí fá oyá wigí xwioxíyo dánî emî mîmeámî yáranjîrínî. ¹³ Ámá wí wítí síyí sfîjá inîmî yapînjîjáná seáyí e xwí fá onîmiápi enjíná wiáronjîyínjîjî imónîni. Ayí xwíyí fá Goríxoyá arí fá níwiróná yayí níwînrî xídanîro yaríná xwíyí fá ná inîmî pípijînjîni mîwárinjagî nánî anjîjî xídarígíámanî. Xwíyí fá oyápi xídanîro yarínjagí fá nánî ámá wí níbîro nepa enjî neánîro ríá xídarínjîni iwamfó wíwapíyíáná pîni wíáranjîrínî. ¹⁴ Ámá wí wítí síyí emí pípijî arfíkiárînjîje wiáronjîyínjîjî imónîni. Ayí enî xwíyí fá Goríxoyá arí fá níwiro aiwî wigí yarígíápa sínî níxídróná amípi xwíyí fá dánjî nánî díjî obîbaxí moro ‘Amípi wí nionî mînimúropa onîni.’ yaiwîro amípi wí nánî níwimónîro ‘Aríge meámíárinî?’ yaiwîro nêra nurínáyí wítí emí nerápirî xenjwîrárinjî yapî nimónîro aiwá ná nîyínîrî aiwî wí yofí yarínjîmanî. ¹⁵ Ámá wí síyí xwí fá nanjî imónînjîje wiáronjîyínjîjî imónîni. Ayí xwíyí fá Goríxoyá nánî arí fá níwiro díjî sípi wí mîmaxîrinjagí fá nánî mîwáramó anjîjî díjî níkwíro ro xáiwí fá níxîrîro neríná aiwá ná wearínjîpínjîjî imónarígíárinî.” Wíepîsarínjowamî ewayí xwíyí fá mfkípi nánî áwanjî e urínjînigínî.

Ewayf ikaxf uyáw f nání urínj nánirini.

¹⁶ Awa “Jisasó áamá ayo anínj yumí winfáriní.” yaiwipírinxinrí ámí ewayf xwíyá rípi urínjiginí, “Ámá wo re yarínjmaní. Xegí ramíxí nímíxárorí síxí xwé wá nímearí upíkákwiárarínjmaní. Nímíxárorí xegí sá ikwianjwíyo íníní éxwíroárarínjmaní. Nímíxárómáná áamá gíyí gíyí níwíapíríná ananí sínjwí winípirí nání aiwá ikwianjwíyo seáyí e tarínjriní.” nurírí ¹⁷ re urínjiginí, “Amípi níní íníní imónínj aiwí wá ókíáná níní síjání imónáná áamá níní ‘Tí ayírfaní?’ yaiwipíríní.” ¹⁸ Ayínání seýné píné arfá nínirónáyí arfá píránínj níríní. Áamá gíyí gíyí nioní xwíyá raríná arfá niro dínj níkwírooro nero níjía bí nímónínínáyí Goríxo ámí wí míní winíjoí. Gíyí gíyí arfá mínipa ero dínj míníkwíropa ero nerfnáyí ‘Níjía rípi imónínjini.’ yaiwinarígápi aí Goríxo api aí ámí nurápiníjoí.” urínjiginí.

Jisasomí xínái tñí xogwáowa tñí nánirini.

¹⁹ Jisasomí xínái tñí xogwáowa tñí o tñj e nání níbíro áamá xwé obaxí omí epíroyí wiárinjagá epówa mípáwipaxí enagi ²⁰ áamá wí áwanj re urígáwixíní, “Díxí rínái tñí rígwáowa tñí sínjwí rananíro nání bífámí bíraiý ronjoí.” urágá aí ²¹ o re urínjiginí, “Ámá re njwíxapígá tíyí, xwíyá Goríxoyá arfá wíro xíxeni ero yarígáýí, ayí gí inókiwánínj nírxímeáowánínj imónínjini.” urínjiginí.

Ipi imeamfkwí yarínjagi samínj imíxínj nánirini.

²² Íná sfá wíyimi Jisasó tñí xegí wíepísarínjowa tñí ewéyo nípxemoáníro o re urínjiginí, “Ipiyo jfárwámíní dání oxemoaneyí.” nurírí nímeámí nuro ²³ ipíyo nímeámí warfá Jisasó ríxa sá winfá sá wenjáná re enjíniginí. Rfáwípi xwé wí níweapírí ipíyo níxemi nurí ewéyo inígí nímeámí yaríná awa ríxa inígí namípaxí yarínjagi nainenímí ²⁴ nuro saiwírá níwímáná re urígáwixíní, “Neamemearínjoxíní, neamemearínjoxíní, ríxa inígí namianí anjwí ayoríní.” uráná Jisasó níwíápinímearí imínj yarínjipímí tñí inígí reakíkwí yaparínjipímí tñí míxí nurírí “Píní wíárei.” uráná re enjíniginí. Píní níwíáriníná imínj mé nerí inígí samínj weáriní enjíniginí. ²⁵ Ríxa imínj mé nerí inígí samínj weáriní éáná o wíepísarínjowamí re urínjiginí, “Soyfne dínj míníkwíropa pí nání yarínjini?” urfági awa wáyí ero udufí ero nero re rínígáwixíní, “Ámá royí imínj tñí inígí tñí sekaxí uráná ámánínj arfá wí roýí gorfaní?” rínígáwixíní.

Imfó míxí umáínáná odípi inígí namínj nánirini.

²⁶ Awa ewépa nímeáa nuro ipí Garíriyo jfárwámíní anj bí xegí yof Gegesayí rínínjipi tñj e níwíekínimearo ²⁷ Jisasó nayoarí ríxa xwíáyo éf ronáná áamá anj apímí dání wo —Omí ímfó wí xíxéroarínjoríní. Eníná dání iyaxí aikí míyíní néra urí anj wíyo mñjweapa eri áamá xwáripá tñj ení njweari yarínjoríní. ²⁸ O Jisasomí sínjwí níwíníná xwamíaní níriní Jisasomí agwí ríwámíní nípíkinímearí ímf tñí re urínjiginí, “Jisasoxí, níaiwí Nwá seáyí émi njweanjoyáoxí, pí neaimíní barínjini? Nioní wauní re rírarínjini, ‘Xeanínj wí nímeaikáripání.’ rírarínjini.” nurírí ²⁹ Jisasó sekaxí “Ímfóyfné áamá romí píní níwíáriní upoyí.” urfí enagi nání Jisasomí e nurírí —O ímfó íníná dínj xíxéroarínj enagi nání xegí áamá omí fá níxero gwí wírí tñí ainíxí ikasfá inínj wírí tñí níjoro awí menjweanagá aiwí gwí jífápi naríkiárimí ímfó áamá dínj meanje nání sayá níméra wayarínjoríní. ³⁰ Omí Jisasó yarínj re winjíniginí, “Segí yof píxíní?” urfági ímfowa xwé obaxí mírónínjagá nání re urígáwixíní, “Negí yof Ríjoníyí —Yof mfkí ayí míxí nání xwé obaxí gwí mónarígá nánirini. Yof e ríníjwíní.” nuríro ³¹ wauní ríxínj re urayígáwixíní, “Joxí none míxí níneamáínowáriníná sirírikí yoparí bí mímónínjyí tñj e Goríxo xeanínj neaikáriníe nání míxí níneamáínowáripání.” nuríro ³² odípi xwé obaxí dfwíyo wíároárinínjagá níwíníro wauní re urígáwixíní, “Ímfone odípiyo rífwímíní oxíxéropoyíní sínjwí neaníníréíní?” urfági o xe oépoyíní sínjwí wináná ³³ ímfowa áamá omí píní níwíárimí nuro ámí odípiyo xíxéroáná re enjíniginí. Odípi ayí imegí anjíní omífáýí sapípanjímí síwá néra ipíyo nípáwiro píyí egfáwixíní. ³⁴ Áamá odípi awí mearoarígáýí wígí odípi e éagá níwíníro wígí anj apímí nání éf nuro áamá e njweagáyo áwanj uríro áamá omínjyo yarígáyo áwanj urímero wíáná ³⁵ áamá ayí “Pí ría enjoi?” níyaiwiro sínjwí winaníro nání níbíro Jisasó tñj e nírémero wenínj éfáýí winígáwixíní. Áamá ímfó xíxéroarínj rowo aikí yíní dínj síxí yíní nemáná Jisasoyá síkwí tñj e éf njweanagi níwíníro wáyí nero yaríná ³⁶ áamá Jisasó ímfó míxí umáínowárinj sínjwí winfáýí Jisasó ímfó sayá mearínjómí píránínj wímíxí nání repíyí níwíróná ³⁷ áamá ayí níní anj Gegesa dánjyí tñí áamá anj apímí mídímídání njweagáýí tñí wáyí xwé níkáriníro nání Jisasomí wauní re urígáwixíní, “‘Nene píní níneawíárimí ouní.’ neaimónariní.” urfági o ámí ewéyo nípxemoání umíní yaríná ³⁸ áamá ímfó míxí umáínfo wauní ríxínj —‘Nioní tñí owaiyí. nímonáriní.’ urarínjagi aí Jisasó xegí anj

e nání nurowáriri re urinjiginí, ³⁹ “Dixí anj e nání nuri Gorixo siífpí nání dixí ámayo repiyí nwiwí nweari ui.” uríagi o Jisasomi píní nwiárimí nuri anj apimí nípimíní Jisaso wíífpí nání repiyí wiemenjiginí.

Apixí ragí aninjí pwarinjí wími nanj imixiri miál penj wími nanj imixiri enj nánirini.

⁴⁰ Jisaso ámi ipiyo jfaríwámíní iwiékínimeáaná áma obaxí e epíroyí ero o nání xwayí nanirí nwearo egíáyí omí yayí níwiro yaríná re enjiginí. ⁴¹⁻⁴² Áma áminá wigí rotú anj wíwá menjewaní wo —O xegí yofí Jairsoríní. Miál ná wímíní xanoríní. O níbiri Jisasoyá síkwí tñj e nípfínimeari xfo xegí miál —Í xwiogwí wé wúkaú síkwí waú imóninjiríní. Í ríxa nípémínirí yarínagi nání xano Jisasomi wauní ríxínj re urinjiginí, “Gí miámi nanj imixiri niontí tñtí gí anjyo nání níwaniréwí?” uríagi o “Ananiríní.” nurirí awaú óf e waríná áma e epíroyí egíáyí nuxídíro Jisasomi íkwíkwierí waríná ⁴³ apixí wí —Í xegí ragí aninjí pwaríná xwiogwí wé wúkaú síkwí waú múronjiríní. Áma obaxí nanj imixaníro niyayirínj aí nanj wí mímóninjiríní. ⁴⁴ Í “Jisasoyá iyíáyoni amáf níronírnáyí, ámi nanj imónimíní.” niyaiwía níxídírí ríwímí dání oya iyá sírfwíyo amáf rónáná re enjiginí. Ragí aninjí pwarínjpi yeáyí síkiárinjiginí. ⁴⁵ Yeáyí síkiáraná Jisaso re ríjiniginí, “Amáf go níronígoi?” ríagi áma níní “Oweoi, nionímani. Nionímani.” níra waríná xegí wiepísarínj wo Pitaoyí ríninjo re urinjiginí, “Neamemearínjoxíní, áma epíroyí nísiro íkwíkwierí nísiaga warínjoi.” uríagi aiwí ⁴⁶ Jisaso re ríjiniginí, “Nepa áma wo amáf níronígoi. Nígí enj eáninjí bí níníwárimí áma womí nanj imixfagi nainenirí nání rarínjini.” ríagi ⁴⁷ apixí í yumí mepaxí wimónfagi níwínirí óf néra anjwí e níbiri oya símímanjiríwámíní nípfínimeari oxí apixí níní sínjwíyo dání wá re rókiamóninjiginí, “Niíní gí ragí aninjí pwarínagi nání Jisasomi amáf rónínní. Omí amáf níronírná ríxa nanj imónínní.” uríagi ⁴⁸ o re urinjiginí, “Míae, jíxí dínj níníkwírorí nání nanj imónínní. Ámi ayá misínipa nerí kíkífá néra ui.” nurirí ⁴⁹ síní ímí e uraríná áma wo rotú anj menjewaní anj e dání níbiri omí re urinjiginí, “Uréwapíyarínjomi síní ayá wí muríjweapaní. Dixí miál ríxa péiniginí.” uríagi ⁵⁰ Jisaso aríá e níwiri re urinjiginí, “Dixí miál péf aiwí wáyí mepaní. Niontí dínj níkwíróánáyí, í ámi nanj imónínjoi.” nurími nuri ⁵¹ anjyo nípáwírná áma wí nawíní opáwianeyínirí sínjwí níwínirí nerí sa xegí wiepísarínj Pitaó tñtí Jono tñtí jemiso tñtí miáimí xínái tñtí xano tñtí ayí tñtí nípáwiro ⁵² áma níní njwí earo ámixá méro yarínagá nání Jisaso re urinjiginí, “Njwí eaarígá píní wíarípoi. Níperi níweníní. Sa sá wení.” uráná ⁵³ ayí “Í ríxa píyíxíní.” niyaiwiro nání rípfá uríagá aí ⁵⁴ o íyá wépámí fá nímaxírímáná ímf tñtí “Míá ríxíní, wíapínímeatí.” uráná re enjiginí. ⁵⁵ Miál ámi dínj síxí wínáná apaxí mé wíapínímeanjiginí. Ríxa wíapínímeáaná Jisaso xaníyaúmí “Aiwá bí umeapiyí.” uríagi ⁵⁶ ayaú ududí íkárínfagi Jisaso njwí íkaxí re urinjiginí, “Aípagwí niontí éapí nání áma wíyo áwanj murípaní.” urinjiginí.

9

Wiepísarínjyo enj síxí weámíxowárirí sekaxí urirí enj nánirini.

¹⁻² Jisaso xegí wiepísarínj wé wúkaú síkwí waú awamí “Awí eánípoi.” nurirí awa símíxí xíxegíní nanj imixíprí nání ero ímfó níní míxí umáínowárpírí nání ero epírfá nání kwíyí bí níwiri enj síxí eáninjí bí níweámíxowárirí re urowárinjiginí, “Soyíné anj ayí ayo nemero Gorixo xwíoxíyo nímeámí nerí seamenjewaní nání wá urímero símíxí yarígíayo nanj imixímero éfírxíní.” nurowáriríná ³ re urinjiginí, “Ámi ámi wagwí wagwí nuro uríníprí nání segí amípí bí nímeámí mupaní. Eraníraní, fá árupianíraní, aiwáraní, nígwíraní, iyá wúkaúrání, nímeámí mupaní. ⁴ Wáf nemeríná anj bímí nírémorínáyí anj íwamífo nuro páwífáyo wéfírxíní. Ríxa áma anj apimí njweagíayo nuréwapíyimáná anj axiwámíní níjweagíísáná ‘Ámi anj bímí nání owaiyi.’ niyaiwirínáyí anj axiwámí dání píní níwíarímí úfísixíní. ⁵ Wáf nurímerínáyí anj bímí nírémoríná áma e njweagíáyí ‘Négí anj tíyo fwiapípoi.’ mísearípa éánáyí, áma ayí dínj ‘Newaníjgene íkáríníjwáyí nání awaú nene nání ámi níbípa epísi nání iyí ríyaríní?’ yaiwíprí nání síkwíyo xwíá síkí xénínjpi pírí wíáikímí níyarímí úfírxíní.” Sekaxí e nuríísáná enjáná ⁶ awa omí píní níwíarímí nuro anj bímí nání numíro xwíyíá nanj yayí winípaxípi wáf urímero símíxí egíayo nanj imixíro néra ugíawíxíní.

Xeroto Jisaso nání ayá sáwí uroinjí nánirini.

⁷ Gapímaní Xeroto Jisasoyá wiepísarínjowa yarígíápi nípíní nání aríá níwiri ududí níwínirí njewaná áma wí emímí apí yarínagá nání re níra ugíawíxíní, “Jono xwárpáyo dání ríxa níwíapínímeari rífa yaríní?” níra waríná ⁸ áma ámi wí re níra ugíawíxíní, “Goríxoyá wá rókiamoaqí Iraijaoyí ríninjo, mípé anjnamí peyínjo ríxa sínjání

nimóniri rfa yarini?" nira warína áamá ámi wí re nira ugíawixini, "Enína Gorixoyá wá rókiamoagá wo ríxa níwiápnimeári rfa yarini?" nira warinagá nani ⁹ Xeroto ududí nwiniri re riniginini, "Niwanijoní rana Jonomí sinjwí mniñ wákwigíawixini. E neri aiwí áamá nioni arfá e wiarinǵa royí goríani?" niriñ Jisasomí sinjwí owiniñiniri yayiniginini.

Áamá 5,000 apimi aiwá mniñ winí nánirini.

¹⁰ O xegí wá wuriemearigíáwa ámi xfo tññ e nani nñiuro wigí nera ugíapi nani repiyí nñimáná enána o awa tññini nerimeáñiro áamá nñi pñi níwiárimí nuro wigípi aní wíyo xegí yofí Betisaidayo nani warína ¹¹ oxí apixí obaxí Jisaso tñni wiepisariñowa tñni aní apimí nani pwarinagá nwiniro númi nuro omí wímeáná o yayí níwiri xwiyá "Gorixo xwioxíyo mñimeámí neri seamenjweanfa nani seyíne nñanro érixini." uréwapiyiri simixí egíáyo naní imñiximí eri yarína ¹² wiepisariñ wé wúkaú síkwí wáu sogwí nokepá imónána Jisasomí nñiuro re urigíawixini, "Áamá oní wówi re mñjweanagá nani áamá epíroyí egíá tññí aiwá nro sá wero epíri nani omñí aní ámi ámi mñinimeñíyo nani uro aní apí apí ikwíroniníyo nani uro oépoi." uríagá aí ¹³⁻¹⁴ o re uriniginini, "Aiwá nñipíri sewaniníyoñé mniñ wípoi." uríagi re urigíawixini, "Negí aiwá xwé menini. Bisíkerfá wé wú enána peyí waunirini." nuriro áamá oxí 5,000 e njweanagá nani re urigíawixini, "None nurane aiwá bí mepa nerínáyí, arige mniñ wianíwini?" uríagá o re uriniginini, "Áamá tñyo re urípoi, 'Seyíne áamá 50 50 maxirini wí e wí e nñjweaxa úpoi.' urípoi." uríagi ¹⁵ awa axípi e urána áamá nñni 50 50 maxirini wí e wí e nñjweaxa nuro njweanána ¹⁶ Jisaso bisíkerfá wé wú tñni peyí awáu tñni anñnamí weniní nñyanirína aiwá apí nani Gorixomí yayí níwiri kwikwirimí neri xegí wiepisariñowa yaní níwiauipíri mñni níwia warína ¹⁷ áamá nñni nñiuro agwí imí uyíána aiwá nñiuro e tñápiá wiepisariñowa nñmeamero soxí fá wé wúkaú síkwí wáu apimí aumaumí yárigíawixini.

Pitao "Joxi Kiraisoxirini." uriní nánirini.

¹⁸ Sfá wíyo Jisaso xegípi njweaní Gorixomí xwiyá ririmí níwiri xegí wiepisariñowa xfo tñni njweanána o yariniñ re winiginini, "Áamá oxí apixí nñni nioni nani gorini rariñoi?" uríagi ¹⁹ awa re urigíawixini, "Wí joxi nani 'Jono wayí nñneameaia unorini.' rariñoi. Ámi wí 'Gorixoyá wá rókiamoagá Iraiñorini.' rariñoi. Ámi wí 'Enína Gorixoyá wá rókiamoagá wo ríxa wiápnimeáñirini.' rariñoi." uríagá ²⁰ o re uriniginini, "Ayí e nñiuro aiwí sewaniníyoñé nioni nani gorini rariñoi?" uríagi Pitao re uriniginini, "Joxi Kiraisoyi rininixoi, áamá Isírerene yeáyí neayimíxemeañfa nani negí aríowayá xwíá piaxíyo dani wiaroníoyi rininixoiñini." uriniginini.

Jisaso áwaní "Ninipikipírfárinini." uriní nánirini.

²¹ Pitao e uríagi aí o njwí ikaxí nuriri arfá jiyikí nori re uriniginini, "Aga bí onímiápi áamá wíyo muripani. ²² Áamá imóniníñoni xeaniní obaxí níkaripírfárinini. Negí Judayí mebaowa tñni apaxpániní imóniní xwéowa tñni njwí ikaxí eáninípi mewegíáwa tñni nioni rfwí nñmóána wa nñipikipírfárinini. E neri aiwí sfá wíyau wíyi órána ámi wiápnimeáñirini." uriniginini. ²³ Xwiyá rípi eni nowamini urayiniginini, "Áamá goxi goxi 'Jisasomí ouxfdmñni.' níyaiwirínáyí, re érixini. Amípi 'Nioni nígípi nani oemini.' yaiwíyí dññí peá nñmori re yaiwirixini, 'Nioni Jisasomí xídarinagí nani áamá wí xeaniní niri nñipikiri nñniri aí ayí ananirini.' níyaiwirí nioni níxídfírixini. ²⁴ Áamá goxi goxi nioni Jisasomí dññí níwíkwírori xídarinagí nani nñipikipírxiniri xewaninixoi éfí nñmenirínáyí dññí níyiminí imóniní aniní njweañfa nani meañfámaní. E neri aiwí áamá goxi éfí mñmenípa neri 'Nioni Jisasomí dññí níwíkwírori xídarinagí nani nñipikíronáyí, ayí ananirini.' yaiwiariní goxi goxi dññí níyiminí imóniní aniní njweañfa nani meañfárinini. ²⁵ Áamá wo nioni mñnixídfí iyfá fá nígwí amípi emeámñiniri nánini nera nuri nñmeáísána xewaniní aniníni ikéamónána oyá amípi aniní níxiriri njweañfáriní? Oweoi!" nuriñ ²⁶ re uriniginini, "Áamá nioni nani ayá siniri xwiyá nioni rariñapi nani ayá siniri neri nani mñnixídfípa yariniñ goxi goxi áamá imóniníñoni ámi níweapírná ikñiníñoni weapíri wá nioniyá tñni gí ápoiá tñni anñajowayá tñni nñipíroa weapíri emíñoni eni joxi nani ayá nñniri re ririmírfárinini, 'Oweoi, nioniyáoxímaní.' ririmírfárinini. ²⁷ E neri aiwí wíyíne re rogíá tñyíne sñni mñpepa egíamí enána Gorixo xwioxíyo mñimeámí neri seamenjweanfápi wíyíne sinjwí winipírfárinini." uriniginini.

Jisaso níkniri xegí bí imóniní nánirini.

²⁸ E nuríísána ríxa sfá wé wíumi dññí wáu wo órána o Gorixomí xwiyá ririmí wini Pitamí tñni Jonomí tñni Jemisomí tñni níwirimeámí dñwí xwé bimi nani níyiro ²⁹ o Gorixomí xwiyá urarína re eniginini. Xegí sñmímaní xegí bí íriri rapírapí yinínú eni apfá weri ápianjwíñiní xwinfá eari neri enána re eniginini. ³⁰ Áamá pñne o tñni

nawini xwiýá rarigíwaúy —Awaú Gorixoyá wá rókiamoagíwaú Moseso tñi Iraiiao tñiní. ³¹ Awaú ikñigíwaú éf nínronapiri Jisaso tñi o xwá tño pñi nñwiárimí ámi anñnamí nání nñpeyiríná Jerusaremíyo perí áamá nñyoni nání wiiri eníápi nání xwiýá rínaríná ³² Pitao tñi nñkumixíniri emearigíwaú tñi xámí sá winarínagi sá wegíáwa, sainíowa nñwiápinímearo weníní éfáyí wñigíawixíní. Jisaso ikñínjo ronagi nñwiníro áamá nawini rogíwaú ení nñwiníro ³³ awaú Jisasomí ríxa pñi nñwiárimí waníri yarínagi nñwiníro Pitao dñí nñpikwíni mímó “Píoi urimíni?” nñriníri Jisasomí úrapí xwiýá re uríniginí, “Neamemearínjoxíní, none re nñjwearíná naníriní. Aní pipákí wíkaú wí, joxí nání wiwáyí, Moseso nání wiwáyí, Iraiiao nání wiwáyí oseamíryaneyí.” nuríri ³⁴ sñi e uraríná agwí wí nñyapíri awamí rítf wimíniri yarínagi nñwiníro wáyí yaríná ³⁵ agwí apimí dání xwiýá bí re ríniginí, “Gí niaíwí royoí, nñwaníjoni rípeañóomi aríá wípoyí.” ráná ³⁶ weníní éfáyí wñigíawixíní. Jisaso xegí xewíní ronagi nñwiníro xwiýá marí wíwaníjowa sñjwí wñtápi nání iná áamá wíyo áwaní murípa egíawixíní.

Íwí imfó dñí xixéroaríní womí naní imixíní nániríní.

³⁷ Sá e wegíáwa wíápi tñi nñwiápiníméamí dñwíyo weapáná oxí apixí obaxí epíroyí egíáyí o tñi órófí nínro ³⁸ áamá apí epíroyí egíápmí dání wo nñwiápinímearí ríaiwá re uríniginí, “Nearéwapíyarínjoxíní, gí íwomí sñjwí owíniníri nání wauní ríxíní ríraríní. O gí niaíwí ná woníriní. ³⁹ Imfó xixéroáná o makírwí nñmori ríxa meaní nearí móaná sinapíxwíni iwéniri meákíkwíá erí yaríná omí xwíríxwíríá nñkíxerí ríxa ayápiní mewínarínagi nñwiníriná pñi wíararíníriní. ⁴⁰ Díxí wíepísarínjowamí wauní ríxíní ‘Imfó gí íwomí xixéroaríníyí mñxí umáñnowárpoyí.’ uríá enagi aiwí awa wí e epaxí meníni.” uríagi ⁴¹ Jisaso re ríniginí, “Áamá agwí tñyñé nñjwearíyíné, nioní dñí mñnkíwíropa ero xenwíni moro yarígfáyíne, ‘Jisaso íníná reníní nene tñi nñjwearane arírá neainíriní.’ ríyaiwíarínjoi?” nñriní xanomí re uríniginí, “Díxí íwo anjwí re níméamí beí.” uríagi ⁴² íwomí sñi níméamí baríná imfó meaní eáaná sñrínjwí néra píéróagi aí Jisaso imíomí mñxí numáñnowárimáná niaíwomí naní nñwimíxiri ámi xanomí mñni wñiginí. ⁴³ Mñni wíáná áamá nñni Gorixoyá ení eáníní Jisaso éfpi nání ududí nero “Ayíkwíraní?” yaiwígíawixíní.

Ámí áwaní “Nñipíkípiríáriní.” uríní nániríní.

Áamá nñni Jisaso yarínípi nání ududí yaríná o wíepísarínjowamí re uríniginí, ⁴⁴ “Píráníní aríá nípoyí. Nioní aríá eníyo searémoaríní. Anñnamí dñí áamá imóníjóní áamá wíyo mñyí nurípíáriní.” uríagi aiwí ⁴⁵ awa xwiýá apí Gorixoyá dñí tñi ínimi imóníjagí nání píráníní nñjá mímónípa nero mñkípi nání yaríní wianíri éfáyí wáyí nñwiro nání masísá wígíawixíní.

“None go go seáyí e imónífeníjoi?” rínigíá nániríní.

⁴⁶ Wíepísarínjowa xñmíxímí nínro “None go go seáyí e imónífeníjoi?” rínaríná ⁴⁷ Jisaso wígí xwioxíyo adadí nñwirí awa e yaiwíarínjagí nñwiníri nání niaíwí bí nñmearí xfo tñí e éf nuráriní ⁴⁸ awamí re uríniginí, “Áamá woxí goxí goxí nioní nñnñxídrí nání niaíwí rípimí peayí mñwianí wéyo nñmerínáyí apimíni mñmearíní. Nioní ení wéyo nñmerí gí ápo nñrowáreapínjomi ení wéyo umerí yaríní. Soyíné woxí ‘Nioní awamí ínimi nñwuríníri saní ourápmíni.’ yaiwíarínjoi oyí seáyí e imóníjoríní.” uríniginí.

“Áamá mídání mñró segí tñámíni imónígfáyíriní.” uríní nániríní.

⁴⁹ Wíepísaríní Jono re uríniginí, “Neamemearínjoxíní, none áamá wo yof joxíyá nñriní imfó mñxí umáñnowárarínjagí sñjwí nñwiníriná o none mñneaxídrípa nerí yarínjagí nání mepa oení urínwaníní.” uríagi aí ⁵⁰ Jisaso re uríniginí, “Áamá oríwámí dání mñró segí tñjímíni imóníjoríní. Ayínání e mepa oeníri pí nání urígíawixíní?” uríniginí.

“Omí mñrání mñwípa oyaneyí.” rígfáyí nániríní.

⁵¹ Ríxa Goríxo Jisasomí anñnamí nání wíriménapíní anjwí e imóníjóná Jisaso dñí “Nioní Jerusaremíyo nání oumíni.” nñkwírómi nuríná ⁵² xwiýá yaní wíowárfí wí xfomí xámí umeapíri nání uowáraná awa nuro aní áamá wígí yof Samariayí —Ayí Isíreríyí tñi xepíxepá rónígfáyíriní. Ayíyá aní bimí nñréromo Jisaso ríwíyo bñi nání amípi píráníní imíxaníro éfáyí ⁵³ áamá aní apimí nñjwearí Jisaso Jerusaremí nání umíníri yarínjagí nñwiníro “Míraní bí owianeyí.” mñwimóní yarínjagí ⁵⁴ xegí wíepísaríní Jemiso tñi Jono tñi e nñwiníri Jisasomí re urígíisixíní, “Ámínáoxíní, yawawí ‘Goríxo anñnamí dání ríá nñmamówárenapíri áamá tño ríá nñni nání ananí ourípiyí.’ rísimónaríní?” uríagi aí ⁵⁵ o nñkínímoníri awaúmi mñxí “E mñrípanti.” nurími ⁵⁶ aní ámi bimí nání ugíawixíní.

Áamá “Oríxídmíni.” urígíá nániríní.

⁵⁷ Ófyo warfána áamá wo Jisasomi re uriniginini, “Ami gimi joxi úfmi nioni eni núm rixfdimemfárinini.” urfagi ⁵⁸ o áamá royf enj neániri nixfínfeninoiniri re uriniginini, “Sfwi sayf xegf siririkf sá wenfa nání tñfínini. Inj eni xegf yéwf tñfínini. E neri aiwi áamá imóninjáoniyá sá wémfa nání anj wí menini.” uriniginini. ⁵⁹ Ámí womi re uriniginini, “Joxi nixfdei.” urfagi o re uriniginini, “Xámí xe nuri gf ápo péána xwíá oweyáriniri sijnwf naniriréini?” urfagi aí ⁶⁰ o re uriniginini, “Áamá nioni dñj mñnikwfropa yarigfáyf ayf eni áamá piyíninj imóninagfa nání wigf áamá péána xwíá oweyárinipoyiniri sijnwf winírixini. E neri aí joxi xwiýfá Gorixo xegf xwioxfyo mímeámf neri umenjweanfa nánipi ami ami wáf uriméirixini.” uriniginini. ⁶¹ Ámí áamá wo nñbiri re uriniginini, “Ámínáoxini, nioni rixfdimemfínini. E neri aiwi xámí xegf áamáyo nuri yayf owiementiri sijnwf nanei.” urfagi aí ⁶² Jisaso ewayf xwiýfá rípi uriniginini, “Áamá omínj mearinj wo nñkinimóniri ríwími dání sijnwf anána xfo omínj mearinj xixeni warinmani.” nuri re uriniginini, “Joxi eni dñj nñnikwrori nñnixdfisáná ámí nñkinimóniri amipi joxi pñni wiáfíyf meámíniri nání dñj nimori nerínáyf, omínj Gorixo nání piráninj mñwiipa eri oyá xwioxfyo páwipaxf mepa eri imóninini.” uriniginini.

10

Áamá 72 nrífpéari yaxwf uowárapinj nánirini.

¹ Jisaso e nurimána áamá ámí wíyo 72 nrífpéari anj xfo unfá ayf ayo nání waúni waúni xámí umeapfiri nání nuowárapiri ² re uriniginini, “Áamá nioni xwiýfá yanj seaiapowáfíyf, ayf aiwá yóf píripfiri niniri mñipaxfíninj imónini. E neri aiwi áamá seyíné aiwá api mipfiri nání obaxf mimóninjo. Ayínáni Gorixo áamá wíni eni aiwá mipfíninj nimóniro xwiýfá yayf winipaxfpi yanj wiowárpíri nání yarinj wípoyi.” nuri ³ re uriniginini, “Soyíné óf nioni searfáyo úpoyi. Áamá wí sfwi sayf sipisipí roanarigfápáninj seapírfé nání searowáraninini.” nuri ⁴ re uriniginini, “Nuróná nígwf wowf bírani, fá árupianj wúraní, síkwf súraní, nímeámí mupani. Óf e áamáyo nñwinírfná yayf niniro e éf mñjweapani. ⁵ Anj wiwámí nípáwirfna yayf nñwiri xámí re urírixini, ‘“Seyíné Gorixoyá dñj tñi nñwayiróniro onjweapoyi.” neaimónarinini.’ urírixini. ⁶ Anjwámí xiáwo saninjo imóninagj nñwinírfná xwiýfá yayf nñwirfna e uráfpi mñdíd míkixepani. Anj xiáwo saninjo mimóninagj nñwinírfná yayf api mñdíd wikixéfirixini. ⁷ Anj giwi giwámí nípáwiro nñjwearfna aiwá tñi inigf tñi seaiapfápi anani nñnro njweáfirixini. Ayf rípi nánirini. Áamá nígwf omínj nerfna nígwf meaarigfápa soyíné wáf nemero nioni omínj nñnirfna inigf tñi aiwá tñi seaiapfápi nígwfíninj wayfá nípírfárinini.” nuri xegf wiepísarínjowa aiwá oneaiapfóyiniri anj wiwá wiwámí emepírxiniri ámí re uriniginini, “Anj wiwámí nípáwiro njweáfiwámí dání anj axfipimi ámí wiwámí njweanro nání mupa éfirixini. ⁸ Anj gipi gipimi nñremorfna aiwá míanj seaiantro ‘Anjyo nání eñi.’ niseairimi úfáyo núm nuro pí pí aiwá seaiapfápi sa anani nñfirixini. ⁹ Anj apimi simixf yarigfáyo nanj wimixiro ‘Gorixo xwioxfyo mímeámf neri piráninj seamenjweanfa anj ayo enagj nání nñsanro njweáfirixini.’ uríro éfirixini. ¹⁰ E neri aiwi anj gipi gipimi nñremorfna ayf niseairimeámí wigf anjyo nání mñseapa éána nuro óf anj apimi nání ininjiyimí dánt re urírixini, ¹¹ ‘Seyíné dñj re mopfiri nání, ‘Gorixo xwioxfyo mímeámf neri piráninj neamenjweámíniri éf aiwi nene api nání mñneaimónarinagj nání xfo xeaninj nealapnífárfani?’ yaiwipfiri nání xwá sík segf anj rípi dñj aí negf síkwíyo xéninji pñr wiaikímf seaiarinjwini.’ urírixini.” nuri ¹² re uriniginini, “Nioni ága nepa seararinjini. Gorixo áamá nñyoní mí omómiximf enfáyimi áamá anj Sodomí njweaagfáyf —Enjína Sodomí njweaagfáyf ríáni nñkíroa warinagfa Gorixo anjnamí dání rfa mamówáraná nñyoní rfa nñiniginini. Sfá ayimi ayo Gorixo xeaninj xwé nñwiri aiwi áamá soyíné arfa mñseai xe oúpoyiniri sijnwf seanfáyo Gorixo xeaninj nñwirfna Sodomí njweaagfáyo rñninj winínfapi tñi xixeni winínfámani. Seáyí e múronfárinini.

Anj bí bimi njweáyf xíomí dñj mñikwíroarinagfa uréwapíyinj nánirini.

¹³ “Isireriyíné ‘Gorixo nene nání aga wimónarinini.’ yaiwinarinagfa aí xeaninj o seaikárinfápi ayikwf menagj nání dñj sipi oseaini. Isireriyíné anj yóf Korasiniyi rñinjiyo njweaagfáyíné tñi anj yóf Betisaida njweaagfáyíné tñi aweyí! Sfá wíyi seyíné majfá seaoínfárinini. Émáyf anj yóf Taiayi rñinjiyo njweáyf tñi Saidoniyi rñinjiyo njweáyf tñi emímf nioni seaiwapíyinagj sijnwf nñwinro sijnwíyf, ayf enjína nñsanro iyfá írikwf wú pánro rfa uráwíyo iwíeánro yaniri egfárinini. ¹⁴ Gorixo áamá nñyoní xeaninj winfáyimi xeaninj Taia njweáyo tñi Saidoní njweáyo tñi winfápi tñi seyíné seaikárinfápi tñi axfpi imóninífamani. Seyíné seaikárinfápi seáyí e múronfárinini. ¹⁵ Isireriyíné, Kapaneamí njweáyíné ‘Gorixo anjnamí nání nñneameámí neayinífárinini.’ nñyaiwiro seáyí e ríyarínjoi?

Rfá aninj wearinjyo niseamamowárinfáriní.” nuriri ¹⁶ wiep̄sarinjyo ámi re urinjiginí, “Ámá giyí giyí soyiné wáf urimearíná arfá sealfáyí nioní ení arfá niarinjoi. Giyí giyí arfá mīsealpa éfáyí nioní ení arfá mīniarinjoi. Nioní arfá mīnipa éfáyí Gorixó, nīrowárenapinjomi ení arfá mīwiarinjoi.” urinjiginí.

Ámá 72 imónigfáwa ámi Jisasomi wimeagfá nánirini.

¹⁷ Ámá 72 urowárapinjyí ámi dñj yayí niyaiwia nībiro Jisasomi nīwimearo re urigfawixini, “Ámínáoxini, ámá imfó dñj xixéroarinjyo aí none yof joxiyá nīrtrane mīxí umáinowáraná ananí arfá nīneaimí éf warinjoi.” urigfá ¹⁸ o re urinjiginí, “Soyiné imfóyo mīxí umáinowáraná nioní Seteno —O imfóyo xiráoninj imóninjorini. O ápiawwininj anjnamí dñi piérónaparinjagi winjjaniginí. ¹⁹ Arfá nípoi. Nioní enj sīxí eáninj seaiapowárinj enjagi nání soyiné weaxfá tñi wáre tñi ananí xórórí ero Seteno, íwí oépoyiniri seaiwap̄yarinjomi ananí xórórí wiro epaxíriní. E yaríná wí xwírí seaiixenífamani. ²⁰ E nīseariri aiwí imfó xixéroarinjyo mīxí umáinowáraná arfá nīseairo éf warigfá enjagi nání seáyí e nimóniro yayí mepaní. Sa rīpí nánini yayí époi. Anjnamí ikwí ámá wé róninjyí nání njwirárinjínami segí yof ení njwirárinjagi nání yayí époi.” urinjiginí.

Gorixomi seáyí e umenj nánirini.

²¹ Kwíyí Gorixoyápi ukikayonjagi nání axíná yayí seáyimi dñi nerí Gorixomi re urinjiginí, “Gf ápoxini, xwíá imixiri anjána imixiri enjoxini, wiep̄sarinjowa yarigfá apí nání ámá seáyí e nimóniro ‘Nioní nīgípi dñj ríxa nījá imónijáoní nání go nīwap̄yini?’ rínfáyo joxí yumí wiri ámá ‘Nioní niaiwoninj nīmóniri majíá imónijáoní nání ananí nīwap̄yini.’ rínfáyo joxí wíá rókiamorí yarinoxí enjagi nání seáyí e rīmearinjini. Ápe, joxí ‘E oemini.’ simónarinjagi nání rarinjini.” nuriri ²² re rinjiginí, “Gf ápo amípi xwíá rírimi nírímíni yanfáwá nání fáninj niep̄xíniasinjiní. Ámá wo Gorixomi xewaxo nání xixení nījá mimónini. Gf áponí xixení nījá imónini. Ámá wo ápo nání ení nījá mimónini. Xewaxonini nījáriní. Ámá ‘Xewaxoní gf ápo nání wíá orókiamómni.’ yaiwífáyí, ayí ení gf ápo nání nījá imóninjoi.” níriri ²³ níkinimóniri xegí wiep̄sarinjowa wigípi nweanagfá sijnwí nīwiniri awamini re urinjiginí, “Amípi nioní erí xwíyá riri yarínapi soyiné sijnwí nanayífapi nání Gorixoyá dñj tñi yayí seáyí e dñi seainipaxíriní. ²⁴ Gorixoyá wíá rókiamoagfá obaxíyí tñi mīxí ináyíyí tñi amípi soyiné sijnwí nanarigfápi ‘Sijnwí owianeyí.’ nīriro aiwí wí sijnwí mīwinipa ero amípi soyiné arfá niarigfápi ‘Arfá owianeyí.’ nīriro aiwí wí arfá mīwipa ero yagfáriní. Ayínání soyiné yayí seáyimi dñi seainipaxíriní.” urinjiginí.

Ewayí ikaxí Samariayí wo xejwí womí wá wianinj nánirini.

²⁵ Ámá njwí ikaxí eáninjpi mewegfá wo “Jisaso enj eáninjorani? Iwamfó owíwap̄yimini.” niyaiwiri nīwíápinimeari re urinjiginí, “Nearéwap̄yarinjoxini, nioní arire nerí dñj nīyiminj tñjáoní imónimfáriní?” urigí ²⁶ Jisaso re urinjiginí, “Njwí ikaxí eáninjpi arire nírini? Joxí fá nīrorfá arire rinjagi roarinjini?” urigí ²⁷ o re urinjiginí, “Re nírini eánini, ‘Joxí dñj Áminá Gorixomi dñj sīxí nuyiri nerfá dñj xwíoxí o nání yayí osiniri erí enj sīxí eáninj tñi xídri dñj tñi píraninj wíkwírorí érixini. Jīwaninjoxí dñj sípi inarinjpa ámá joxí tñi nweagfáyí nání ení axípi sínfwinjini.’ nírini eánini.” urigí ²⁸ Jisaso re urinjiginí, “Joxí xixení rarinjini. E nerfáyí dñj nīyiminj tñjoxí nimóniri aninj njwearfáriní.” urigí ²⁹ njwí ikaxí eáninjpi mewego ámá nñi xewaninj nání re oyaiwipoyiniri “O njwí ikaxí eáninjpi tñi xixení ámá xfo tñi nweagfáyí nání dñj sípi nīwiri arirá wiarinjorani?” oyaiwipoyiniri ámi yarinj re winjiginí, “Ámá nioní tñi nawini nweanwáyí giyíriní? Ámá giyí nání nīwaninjoni dñj sípi inarinjpa dñj sípi axípi e nīninjoi?” Yarinj e wíáná ³⁰ Jisaso ewayí xwíyá rīpi urinjiginí, “Ámá wo anj yof Jerusaremíyí pñi nīwíárimí anj yof Jerikoyí rininjyo nání wearfá re enjiginí. Ámá ámáyi amípi íwí oxaurápaneyinro yarigfá wa omí fá nīxero xegí rapírapí wiriro iwanj mépero ríxa napénimearfá pñi nīwíárimí ugíawixini. Ríxa numáná enáná ³¹ apaxípaninj imóninj wo ení óf axíyimi nīwerfá weninj éfáyí winjiginí. Iwanj mépéfo daiwo wenjagi nīwiniri arirá bí mīwí oríwámí dñi múronjiginí. ³² Ámí Judayí wigí yof Ripaiyí rinigfáyí wo —Ripaiyí Gorixó nání rídiyowá yarigfáwámí arirá wiarigfáyíriní. Ripaiyí rinigfá wo iwanj mépéfo wenj nīrémorí nīwiniri aiwí o ení oríwámí dñi múronjiginí. ³³ E nerí aiwí ámá Samariayí wo —Samariayí tñi Judayí tñi enjíná dñi xepíxepá rónagfáriní. Samariáo ení anj wíyo nání nurfá winjiginí. Ámá iwanj nearí tfo riwo wenjagi nīwiniri omí wa nīwianiri ³⁴ anjwí e nuri inigí wainí bí tñi raní bí tñi iwanj weáfáyo gñí wiri

wfá utiri nemána nimeyoari xeg dogiyo seáyi e nñwiráriti nimeámi anj áma amí amí dani nibiri wéfráxini mĩrinĩj wiwámi nani nuri e meweño ³⁵ wfápi tĩni ikwĩ winíxaú nĩroari anjwámi mearĩjomĩ nĩwiri re urĩnjĩnigini, ‘Áma romi nigwĩ rinami dani pĩránĩj mérixini. Rina anipá imónána o nani joxi dixĩ nigwĩ xwĩfá ikixéanáyí ámi nionĩ nibirĩná nioniyá xixeni mĩni siapimĩfárinĩ.’ urĩnjĩnigini.” Jisaso ewayĩ xwiyfá api nurimána ³⁶ ñwĩ ikaxĩ eánĩjpi meweñomĩ yariñĩ re winĩnigini, “Joxi dñj arĩre yaiwariñĩ? Iwanj nearĩ tfoimĩ áma waú wo nĩwĩnto aí awa go o tĩni ñweagfá wónĩj nimónĩrĩ arĩrá winĩnigini?” urána ³⁷ ñwĩ ikaxĩ eánĩjpi meweñomĩ re urĩnjĩnigini, “Áma nĩwĩntĩná wa nĩwianĩrĩ nanj wiĩño o tĩni ñweagfá wónĩj imónĩnjĩnigini.’ nimónarinĩ.” urĩagĩ Jisaso “Joxi enĩ nuri axĩpi e néra úirixini.” urĩnjĩnigini.

Mataĩ tĩni xinapi Mariaĩ tĩni nánĩrini.

³⁸ Jisaso wiepĩsariñyĩ tĩni ófyo nuróná anj bimi rémóaná apĩxĩ wĩ Mataiyĩ rinĩj aiwá mĩranj winĩ xegf anjyo nani nĩwirĩmeámi nuri ñweañána ³⁹ i xegf xexĩrĩmeáĩ Mariaiyĩ rinĩj nibiri Jisasoýá síkwĩ tĩj e nĩñweámána oyá pñé arfá wiarĩná ⁴⁰ Mataĩ aiwá riyamĩ emĩnĩrĩ yarĩná upupĩgĩ winarĩjagĩ nibiri Jisasomĩ re urĩnjĩnigini, “Ámináoxini, nĩni aiwá riyamĩ yarĩná gĩ nĩrixĩmeáĩ pĩni nĩnĩwiárimĩ nibiri ‘Ayĩ ananĩrini.’ riyaiwariñĩ? Í sanj nĩrápini nani uowárenapei.” urĩagĩ ⁴¹ Ámináo re urĩnjĩnigini, “Mataixi, Mataixi, jixi dñj obibaxĩ morĩ amĩpi obaxĩ nani ayá sfwĩ rĩrorĩ yariñini. ⁴² E nerĩ aí jixi anĩj minĩ epaxĩ imónĩnjĩ obaxĩmanĩ. Aga ná bĩnĩrini. Mariaĩ api nani dñj neyĩrorĩ arfá niarini. Í dñj eyĩroariñĩ mĩdĩdĩ mĩwikĩxepa nerĩ jixi nĩrĩfpi bĩ urĩmĩméni.” urĩnjĩnigini.

11

Ayĩ Gorixomĩ nurĩrĩná rĩpaxĩpĩ nani uréwapĩyĩj nánĩrini.

¹ Jisaso wĩ e nuri rĩxa Gorixomĩ xwiyfá rĩrimĩ nĩwimána enána xegf wiepĩsariñyĩ wo re urĩnjĩnigini, “Ámináoxini, Jono wayf nĩneameaia wago xegf wiepĩsariñowamĩ Gorixomĩ xwiyfá rĩrimĩ wipĩrĩ nani uréwapĩyĩjpa joxi enĩ e nearéwapiyi.” urĩagĩ ² o awamĩ re urĩnjĩnigini, “Gorixomĩ xwiyfá rĩrimĩ nĩwirĩná re urĩrĩxini, ‘Ápoxini, ‘Áma nĩni joxini ñwĩáoxĩ enagĩ nani wéyo rĩmérixini.’ neaimónarinĩ. “Joxi xwioxĩyo mĩmeámĩ nerĩ neameñwearĩfpi siñani imónĩwĩnigini.” neaimónarinĩ. ³ Nene aiwá sfá ayĩ ayimĩ nanfwa nani neaiyĩrĩxini. ⁴ Áma nene fwĩ neaĩfáyo yokwarĩmĩ wĩagwĩ nani joxi nene fwĩ yariñwáyf yokwarĩmĩ neaĩrĩxini. Áma wĩ enĩ eánĩgĩáyĩrĩrĩrĩ iwamfó owĩwapĩyopĩnĩrĩ siñwĩ mĩneanĩpa éirixini.’ Gorixomĩ xwiyfá rĩrimĩ nĩwirĩná e urĩrĩxini.” urĩnjĩnigini. ⁵⁻⁷ E nurimána ewayf xwiyfá rĩpĩ urĩnjĩnigini, “Soyfne woxi dixĩ áma anj wĩ e dñj wo áriwégfyo símeáaná aiwá menagĩ nani joxi áma nĩkumĩxini emearĩgĩfayĩ womĩ nuri aiwá nani rixĩj nurĩrĩná re urĩrĩni, ‘Gf áma anj wĩ e dñj wo anj wĩyo nani úno rĩxa áriwégf rĩná nĩmeáagĩ omĩ aiwá bĩ mĩni wimĩ nani menagĩ nani joxi tfe nani rixĩj barĩnini. Aiwá biaú bĩ nĩnĩmeairĩréni?’ urána anjyo inĩmĩ dani, sá wenĩmĩ dani re rĩrĩnĩjoi, ‘Aiwá nani ayá wĩ mĩnĩrĩñweapanĩ. Anj ówanj nĩyárimána niaĩwĩpia tĩni ikwianjwĩyo rĩxa sá wenjwini. Nionĩ wĩ nĩwiápnĩmearĩ aiwá rĩmeaipaxf menĩni.’ rĩrĩnĩjoi. ⁸ Nionĩ re seararĩnini, ‘Anj xiáwo aiwá nani rixĩj bfo xegf nĩkumĩxini emearĩj wo aiwĩ nĩwiápnĩmearĩ xfo rixĩj urarĩnjyĩf umeaipaxfmanĩ. E nerĩ aiwĩ arfki rixĩj urayarĩná nĩwiápnĩmearĩ xfo wimónarĩjpi nĩpini mĩni winĩgini.’ seararĩnini. ⁹ Ayĩnani nionĩ re seararĩnini, ‘Soyfne Gorixomĩ amĩpi wĩ nani yariñĩ wĩaná o anani mĩni seaiapĩfárinĩ. Rixĩj nurĩrĩná amĩpi wĩ o tĩj e nani pĩá nerĩnani anĩ meapĩfárinĩ. Rixĩj nurĩrĩná wáf e nĩrómáná wakwĩ óránanĩj o anani arfá nĩsirĩ anj ówanjĩnĩj rĩkwĩnigini.’ seararĩnini. ¹⁰ Ayf rĩpĩ nani seararĩnini. Áma nĩni Gorixomĩ rixĩj urayarĩnáyĩ ayf anani wĩ meapĩfárinĩ. Áma gĩyĩ amĩpi wĩ nani pĩá nerĩná anani meapĩfárinĩ. Gĩyĩ wáf e dani wakwĩ óráná o anani anj ówanj wĩkwĩnĩfárinĩ.” urĩnjĩnigini.

¹¹ Ewayf xwiyfá ámi bĩ rĩpĩ nurĩrĩ re urĩnjĩnigini, “Ápoyfne woxi dixĩ íwo nibiri peyĩ nani rixĩj rĩránáyf, weaxfá nĩmearĩ wirĩréni? Oweoi, wĩ e wirĩméni. ¹² Inj kĩmĩj nani enĩ rixĩj rĩránáyf, wáré nĩmearĩ wirĩréni? Oweoi, e enĩ nĩmearĩ wirĩméni. ¹³ Soyfne fwĩ néra warĩgĩoyĩné aiwĩ segf niaĩwĩ rixĩj searānáyf, anani amĩpi awiaxĩyĩ anipá mĩni wiarĩgĩoyĩnéni. E nerĩ aí segf ápo anĩnamĩ ñweano anĩpaxfĩrĩni. ‘Omĩ gĩyĩ gĩyĩ rixĩj urānáyf, kwĩyĩ oyāpĩ aí anani mĩni winĩfárinĩ.’ seararĩnini.” urĩnjĩnigini.

“O enĩ eánĩj oboýá tĩni yariñi.” rĩgĩá nánĩrini.

¹⁴ Jisaso, imfo manj pironinj womi —O ama womi dñj xixeroarinjagi nani amao eni manj proninjorini. Imfomi mixf umainowaranana imfo ef uana ama manj proninjorini ami pñe riniginini. Ami pñe rarinjagi ¹⁵ ama e epifoy egfay sijwi e niwiniro ududf nero ai ¹⁶ ama wi re rigawixini, “O imfo mixf numainowaririna imfo xiraoninj imoninj —O xegf yof bi Bieseburoy rininjorini. Oborini. O enj weamixowarigagi nani enj eaninj oya tñi umainowararirini.” rarina ama ami wi “Jisaso enj eaninjorani? Iwamfo owiwapianeyi.” niriniro nibiro re urigawixini, “Anjanami dani emimf bi iwamfo neaiwapiyi.” urigafa aiwi ¹⁷ o wigf yaiwigfa nani adadf niwiri ewayf xwiya re uriniginini, “Ama gwf axiri xepixepa nironiro mixf nimironayf, ayf anj miwiarekixinipaxirini. Ama xiraxogwaoa eni xepixepa nironiro mixf nimironayf, ayf eni anj miwiarekixinipaxirini. ¹⁸ Ayinani Seteno tñi xegf imfo axiyf tñi xepixepa nironiro mixf nimironayf, arige nero enj neaniri ropirao? Oweoi! E nerf aiwi seyñe ‘Enj eaninj Bieseburoya tñi imfo mixf umainowararirini.’ rinarinjoi. ¹⁹ Nioni nepa Bieseburoya enj eaninj tñi imfo mixf numainowaririni sijwiriya, segf ama enj eaninj goya tñi mixf umainowararigirini? Segf ama imfo mixf umainowararigirina sfa yoparfyimi niwipanimearo yarinj re seapiriririni, ‘Nene ama wo imfo mixf umainowararinjagi niwinirane ‘Enj eaninj Gorixoya tñi e yarini.’ rinarinjwa enjagi nani seyñe pi nani Jisaso axipf yarinjagi niwinirina xwiya nimeariro ‘Enj eaninj oboya tñi yarini.’ urigawixini.” Yarinj e seapiriririni. ²⁰ Nioni enj eaninj Gorixoya tñi imfo mixf umainowararinjagi ai seyñe ‘Gorixo xfo xegf xwioxfo mñeamf neri neamenjweanapi rixa rimonini?’ miyaiwiarinjoi. ‘Ama yeayf neayimixemeanfa nani urowarenapiño, arowaya xwfa piaxyo dani iwaronfoyi rininjwao rixa nene tñi rimoninjwini?’ miyaiwiarinjoi.” nuriri ²¹ ewayf xwiya ami bi ripf uriniginini, “Ama enj rinj wo ewalkf oxa nayiri nitiri awi menjweanana ama wo xegf anjyo nipawiri amipi wi fwf meapaxf menini. ²² E neri ai ama enj rinjomi nimirori omi seayf e imoninj wo nibiri mixf wimiriri nerina xopirarf niwiri amipi nani mixf nani maxirinjyaf nurapimana amipi oya nani eni rixa nurapiri yanj niwia warinirini.” Jisaso enj eaninj xoya oboypimi murojagi nani ewayf xwiya e uriniginini.

²³ Ama wi amayf nani Jisasomf dñj wikworo xfidro epirixiniri prf rakiamef wianiro yarigfayf nani ewayf xwiya ami bi nuriri re uriniginini, “Ama nioni tfamin mimonigfayf, ayf nioni tñi mixf imoninjwayirini. Ama nioni tñi sipisipf awi meaaripa yarigfayf, ayf sipisipf xidixidowarf yarigfayirini.” uriniginini.

Ewayf ikaxf imfo xegf winiyo wirimeanj nanirini.

²⁴ Ama ayf “Nene Jono nearana saninj onimiapi nerane aiwi imfo xixeroarinj roninj imonarinjini.” oyaiwipoyiniri ami xixewisf ikaxf bi nuriri re uriniginini, “Imfo xixeroarinjyaf mixf umainowaranana ama womf pñi niwiarimi nurina inigf mayimi ge ge sa onjweaminiri nemeri pfaf nimeginimeisana re yaiwiarinirini, ‘Gf ami anj axf pñi niwiarimi biya nani oumini.’ niyaiwimi ²⁵ nuri anj rixa sf peariniri piraninj imixariniri yarinjagi niwiniri sini anfa imoninjagi niwiniri nani ²⁶ ami nuri imfo we wumi dñj wau fwf nerona xfoimf seayf e muroro egfayo niwirimeami nuro axomi nixixero e njweaarigirini. Xami sipi imonago ai inayf aga sipi ikeamoninjirini.” uriniginini.

Yayf winipaxyf nani urinj nanirini.

²⁷ Xwiya api urarinana apixf wi ama e epifoy egfayo dani rfaiwa re uriniginini, “Apixf joxf nixiririri aminj siapij Gorixoya dñj tñi yayf winipaxirini.” urigaf ai ²⁸ o re uriniginini, “E wi niyaiwiri miripani. Ama giyf giyf xwiya Gorixoya arfa wirow axipf ero yarigfayf ama ayin Gorixoya dñj tñi yayf winipaxirini.” uriniginini.

Ekininj bi nani rininj urigfa nanirini.

²⁹ Ama obaxf Jisaso tñj e epifoy enana sini wini wini epifoy yarinjaga o re uriniginini, “Isireriyfne, agwi njweagfayfne fwf nera nuro arki yarigfayfne, emimf nani seaimonarinjagi aiwi nioni emimf wi mñeaiwapiyipa neri aiwi na bini Gorixoya wfa rokiamoagf Jonao yagipini seaiwapiyimfarini. ³⁰ Enina Gorixoya wfa rokiamoagf Jonaoy rininj —O sfa wiyau wiyi pyininj nimoniri peyf agwifo weagorini. O ama anj yof Ninipayf rininjyo njweagfayo Gorixoya smmajfoninj wiinjpa ama imoninjani ama agwi njweagfayfne Gorixoya smmajfoninj seaininjini. ³¹ Gorixo ama niyonf mi omomiximf enfayimi apixf enina Sibayf anjyo menjweagf —I mixf inayf Soromono njifa seayf e nimoniri ririmf yarina arfa wimiriri nani anj aga na jfamf dani binirini. I ama wonf Soromonomf seayf e imoninjani re ef nironana seararinjagi aiwi seyñe arfa

m̄niariṇagá nání í sá ayim̄ n̄wiáp̄n̄mearí xwíyá seameárínfárini. ³² Ámá enjíná anj yof̄ Ninipayí r̄n̄in̄jyo ṇweagááyí —Ayí Gorixoyá wá rókiamoagá Jonao Gorixoyá xwíyá wá ur̄imeáná ayí wiḡ íw̄f̄ eḡf̄ap̄í r̄f̄w̄m̄n̄ n̄mamoro n̄saniro ṇweagááyírin̄. Ayí ámá wo Jonaom̄ seáyí e imónin̄jóni re éf̄ n̄rómáná seararin̄agá aiw̄ seyíné ar̄f̄á m̄niariṇagá nání ámá ayí sá Gorixó ámá n̄yoni m̄í ómóm̄xim̄ en̄f̄ayim̄ n̄wiáp̄n̄mearo xwíyá seameáríp̄r̄f̄árini.” ur̄in̄igin̄i.

Ewayí ikax̄f̄ ramix̄f̄ nání ur̄in̄j̄ nánir̄in̄i.

³³ O xwíyá Gorixoyá ramix̄f̄in̄j̄ imónin̄agá nání re r̄in̄igin̄i, “Ámá wo ramix̄f̄ n̄m̄ixárómáná anj sakwíman̄jyo tar̄in̄f̄man̄. Six̄f̄ wá n̄mearí up̄kákwiárarin̄f̄man̄. N̄m̄ixárómáná ámá f̄wiap̄f̄á ḡiȳf̄ ḡiȳf̄ wá ónin̄agá s̄in̄jw̄f̄ win̄ip̄r̄i nání ikwian̄jw̄f̄yo seáyí e ikwíararin̄f̄rin̄.” nur̄ir̄i ³⁴ re ur̄in̄igin̄i, “Seḡf̄ s̄in̄jw̄f̄ en̄ uȳf̄w̄n̄in̄j̄ imónin̄. Seḡf̄ s̄in̄jw̄f̄ t̄n̄i p̄iránin̄j̄ nanitro wé rónin̄j̄ nerónáyí, d̄in̄j̄ nan̄in̄ aumaúm̄ nin̄iro seḡf̄ xwiox̄f̄yo w̄f̄an̄in̄j̄ ókim̄xin̄ar̄in̄j̄. E ner̄í aiw̄f̄ seḡf̄ s̄in̄jw̄f̄ t̄n̄i íw̄f̄ nání nan̄iróná seḡf̄ xwiox̄f̄yo sf̄an̄in̄j̄ yim̄xin̄ar̄in̄j̄. ³⁵ D̄in̄j̄ nan̄in̄ aumaúm̄ nin̄iro seḡf̄ xwiox̄f̄ w̄f̄an̄in̄j̄ seaókíarin̄j̄p̄i sup̄k̄in̄igin̄in̄i d̄in̄j̄ t̄n̄i éf̄rix̄in̄i. ³⁶ Seḡf̄ xwiox̄f̄yo sf̄á wí m̄iyin̄f̄ w̄f̄an̄i nókíar̄in̄f̄á uȳf̄w̄f̄ wá seaókíarin̄j̄p̄an̄in̄j̄ seḡf̄ xwiox̄f̄ n̄n̄i wá seaókíarin̄f̄árini.” ur̄in̄igin̄i.

Parisiowam̄ xwíyá umeárin̄j̄ nánir̄in̄i.

³⁷ E nur̄ísáná en̄áná Parisi wo “Ḡf̄ an̄jyo aiwá onaiȳ.” nur̄ir̄i nipemeám̄ uáná Jisaso nur̄í aiwá n̄ip̄re éf̄ ṇwean̄áná ³⁸ Parisio Jisaso xámi wé piaxf̄in̄j̄ ean̄j̄ nání wiḡf̄ yariḡf̄ápa wé in̄iḡf̄yo igwíá m̄wíró aiwá n̄ip̄re éf̄ ṇwean̄agá n̄w̄in̄ir̄i udud̄f̄ yar̄f̄ná ³⁹ Jisaso re ur̄in̄igin̄i, “Parisioȳf̄né íw̄f̄ mearo r̄f̄á kíroro yan̄iro moariḡf̄ap̄i seḡf̄ xwiox̄f̄yo s̄in̄i magw̄f̄ en̄áná kap̄ix̄f̄ t̄n̄i p̄irer̄ix̄f̄ t̄n̄i iḡf̄á near̄in̄in̄j̄ kíȳf̄ b̄iariwám̄i d̄an̄in̄i kw̄ir̄inar̄iḡf̄oȳf̄néxin̄i. ⁴⁰ Maj̄imaj̄f̄á ik̄arin̄ar̄iḡf̄oȳf̄né ‘B̄iariwám̄in̄i im̄ixar̄in̄j̄ in̄ir̄iwám̄in̄i m̄im̄ix̄in̄j̄rin̄i.’ r̄iyaiwiar̄in̄j̄? ⁴¹ Am̄ip̄i soȳf̄né íá x̄ir̄iḡf̄ap̄i ámá uȳipeaȳf̄yo ayá nur̄im̄ix̄iro ar̄ir̄á n̄wíro m̄in̄i wíánáyí, soȳf̄né iḡf̄á neán̄irónin̄j̄ imónip̄r̄f̄árini. ⁴² Parisioȳf̄né aweyí! Sf̄á wíyí soȳf̄né maj̄f̄á seaór̄in̄f̄árini. Gorixó xean̄in̄j̄ r̄f̄á t̄n̄j̄f̄ seaik̄arin̄f̄á en̄agá nání d̄in̄j̄ sip̄i oseain̄in̄i. Soȳf̄né aiwá n̄miróná an̄in̄j̄ min̄f̄ yíȳf̄ t̄n̄i af̄ t̄n̄i siyó am̄ip̄i p̄iránin̄j̄ íá n̄ro-ro r̄ixa wé wúkaú imónáná wo Gorixom̄ m̄in̄i n̄wíro aí ámáyo wé rónin̄j̄ wiariḡf̄áyí p̄n̄i wíáiro Gorixom̄ d̄in̄j̄ six̄f̄ muyipa ero yariḡf̄oȳf̄néxin̄i. Soȳf̄né aiwá on̄im̄iopia aí seḡf̄ an̄in̄j̄ min̄f̄ yariḡf̄á j̄ap̄i p̄n̄i m̄wíar̄in̄j̄ ero ámáyo nan̄j̄ m̄im̄ix̄ipa yariḡf̄ap̄i en̄i ero ner̄í s̄in̄jw̄ir̄iȳf̄, nan̄j̄ imónim̄in̄ir̄i en̄f̄rin̄i. ⁴³ Parisioȳf̄né aweyí! Sf̄á wíyí soȳf̄né maj̄f̄á seaór̄in̄f̄árini. Soȳf̄né rotú an̄jyo ámá s̄in̄jw̄f̄ onean̄ipoyin̄ir̄i sf̄m̄f̄ sf̄m̄f̄ e ṇwearo maker̄f̄áyo awí éan̄ariḡf̄e ámá yayí ‘Ámin̄áox̄in̄i.’ onean̄ipoyin̄ir̄i emero ‘Oyaneyí.’ seaimónarin̄agá nání Gorixó xean̄in̄j̄f̄ seaik̄arin̄f̄árini.” ur̄in̄igin̄i. ⁴⁴ Ámá n̄n̄i Parisiowam̄ n̄w̄in̄ir̄iná “Naṇowarin̄i.” yaiwiar̄in̄agá n̄w̄in̄ir̄i awa wiḡf̄ íw̄f̄ yariḡf̄ap̄i ámá piȳf̄ xwárip̄áyo in̄im̄i wen̄f̄ yap̄i imónin̄agá nání re ur̄in̄igin̄i, “Aweyí! Sf̄á wíyí soȳf̄né maj̄f̄á seaór̄in̄f̄árini. Soȳf̄né ámá piȳf̄ tiḡf̄e xwá emad̄irónin̄áná ámá ‘Ámá piȳf̄ tiḡf̄er̄fan̄i?’ m̄iyaiwí maiwí pwariḡf̄én̄in̄j̄ imónin̄ḡoȳf̄nérin̄i.” ur̄aná ⁴⁵ ṇw̄f̄ ikax̄f̄ eán̄in̄j̄p̄i meweḡf̄á wo n̄wiáp̄n̄meari re ur̄in̄igin̄i, “Near̄ewapiyar̄in̄j̄ox̄in̄i, Parisiowam̄ e nur̄ir̄iná none en̄i ikaȳf̄w̄f̄ neameararin̄j̄in̄i.” ur̄f̄agá aí ⁴⁶ Jisaso ṇw̄f̄ ikax̄f̄ eán̄in̄j̄p̄i meweḡf̄áwa ámáyo an̄in̄j̄ min̄f̄ sekax̄f̄ “E éf̄rix̄in̄i. E éf̄rix̄in̄i.” nur̄iro aí wiwan̄in̄j̄owa wí m̄iyariḡf̄á en̄agá nání re ur̄in̄igin̄i, “ṇw̄f̄ ikax̄f̄ eán̄in̄j̄p̄i meweḡf̄oȳf̄né en̄i aweyí! Sf̄á wíyí soȳf̄né maj̄f̄á seaór̄in̄f̄árini. Soȳf̄né ámáyo san̄j̄ xwé ayá wí n̄wikwíar̄iro aí sewan̄in̄j̄oȳf̄né san̄j̄ xwé ap̄i iwam̄f̄ó m̄im̄f̄eyoar̄iḡf̄oȳf̄né en̄agá nání Gorixó xean̄in̄j̄f̄ seaik̄arin̄f̄árini. ⁴⁷ Soȳf̄né Gorixoyá wá rókiamoaḡf̄áwam̄ seḡf̄ ar̄f̄owa p̄ikíar̄iḡf̄áyo xwárip̄áyo an̄in̄j̄ min̄f̄ m̄f̄á im̄ixar̄iḡf̄oȳf̄néxin̄i. ⁴⁸ Soȳf̄né e ner̄in̄j̄p̄im̄i d̄an̄i ámáyo áwan̄j̄ rén̄in̄j̄ ur̄arin̄j̄, ‘Neḡf̄ ar̄f̄owa Gorixoyá wá rókiamoaḡf̄áwam̄ n̄p̄ikíar̄in̄f̄á ap̄an̄i yaḡf̄á en̄agá nání wiḡf̄ xwárip̄áyo m̄f̄á im̄ixar̄in̄j̄w̄in̄i.’ Énin̄j̄ ur̄arin̄agá nání Gorixó xean̄in̄j̄f̄ seaik̄arin̄f̄árini. ⁴⁹ Ayin̄ání Gorixó d̄in̄j̄ nen̄jw̄iper̄i soȳf̄né nání x̄ixen̄i re r̄in̄igin̄i, ‘Nion̄í wá rókiamoar̄iḡf̄á wam̄ t̄n̄i xwíyáf̄á wá ur̄imear̄iḡf̄á wam̄ t̄n̄i uowar̄áná ayí wíyo p̄ip̄ikim̄f̄ ero wíyo m̄ix̄f̄ x̄idowar̄ap̄iro ep̄r̄f̄árini. ⁵⁰ Wá rókiamoaḡf̄á n̄yoni nion̄í an̄f̄na im̄ix̄ir̄i xwá im̄ix̄ir̄i en̄j̄ná e ep̄ae d̄an̄i n̄p̄ikia b̄iaḡf̄á nání ámá agw̄f̄ ṇweaḡf̄áȳf̄né nion̄í en̄j̄ seameám̄f̄árini. ⁵¹ Aibor̄om̄i xámi x̄ir̄áo Keno p̄ikin̄j̄e d̄an̄i n̄p̄ikia n̄ib̄fasáná yopar̄í nion̄iyá wá rókiamoaḡf̄ Sekaraiaom̄i p̄ikiḡf̄awix̄in̄i. Om̄i nion̄í nání ikwian̄jw̄f̄ rid̄iyowá yan̄iro ikwikwíar̄im̄f̄ yariḡf̄e m̄id̄an̄i en̄áná ḡf̄ an̄j̄ awawá “ṇw̄f̄arin̄i.” rin̄j̄e m̄id̄an̄i en̄áná áw̄n̄im̄i e p̄ikiḡf̄or̄in̄i. Om̄i p̄ikiḡf̄e nání ox̄f̄ ap̄ix̄f̄ agw̄f̄ ṇweaḡf̄á t̄iȳf̄né nion̄í en̄j̄ seameám̄f̄árini.’ Gorixó e rin̄j̄rin̄i.” ur̄in̄igin̄i. ⁵² ṇw̄f̄ ikax̄f̄ eán̄in̄j̄p̄i meweḡf̄áwa ámáyo Gorixó “Oépȳf̄.” wimónarin̄j̄p̄i m̄im̄iwiaik̄f̄ wiar̄in̄agá nání x̄ixewis̄f̄ ikax̄f̄ re ur̄in̄igin̄i, “ṇw̄f̄ ikax̄f̄ eán̄in̄j̄p̄i meweḡf̄oȳf̄né aweyí! Soȳf̄né am̄ip̄i Gorixó ‘Ámáyo owiwap̄iȳpyoȳf̄.’ wimónarin̄j̄p̄i m̄iwíwapiyipa yar̄in̄agá nání sf̄á wíyí

soyíné majfá seaórínfáriní. Soyíné kí anj níjfa nání míríníjwá nání fá níxíráríro aí sewaníjoyíné wí nfkwirow mápáwipa ero ámá nípáwianírí éfáyo soyíné pírf mákímf wirow yarígáriní.” e nuríísáná ⁵³ anj e píni níwíarímí nurí emearíná re egfawixíní. Nwí ikaxf eáníjípí mewegfáwa tñí Parisiowa tñí wigf xwioxfyo dání ríá ápiáwíníj níwerí omí sfmí tñí uríro amípí obaxf wí nání yaríj wiayiro neróná ⁵⁴ “O xwiyfá sípí nwí ikaxf eáníj xixení mímóníj bí ráná xwíríxf ouseaneyí.” níríníro arfá wíaxfídígfawixíní.

12

“Nanj ero sípí ero mepani.” uríj náníríní.

¹ Ámá oxí apíxí obaxf ayá wí epíroyf níyáriróná xokírípí inaríná Jisaso xegf wíepísarínjowa Parisiowa seayí e mímóníro sípí yayíro nanj yayíro yarígápa awa ení e epíríxínírí awamí xámí re uríjínigíní, “Soyíné bisíkerfá yísf (Bískerfá síní sñj enjáná yísf onímíápi tñf aíwí nímíní íkwíaríwí eapínáraríní.) Soyíné bisíkerfá yísf Parisiowayá nání wáyf nero emépoyí. Wigf nanj ero sípí ero yarígápi nání seararíní.” nurírí ² awa sípí ero nanj ero mepa oépoyínírí re uríjínigíní, “Amípí agwí ínimí imóníjyf ríwéná sñjání imónínfáriní. Amípí ínimí mímónírí yokwarímf iníjyf ríwéná ámá níní níjfa imónípírfáriní. ³ Pí pí xwiyfá árfwíyímí yumfí ikaxf rínfáyf ení ámá níní íkwáwíyíná arfá wípírfáriní. Pí pí xwiyfá anj náyo ínimí dání íkeagígwí rínfáyf ríwéná anj seayíyo níjweámáná áwanj rowíarópírfáriní.” uríjínigíní.

Wáyf wípaxo náníríní.

⁴ O re uríjínigíní, “Gf níkumíxínírí emearígíoyíné, nioní re seararíní, ‘Segf waráyíní seapíkíarígíáwa nání wáyf mepaní. Dñj ení seaxe kwapaxf menagí nání ayf nání wáyf mepaní.’ seararíní. ⁵ Ámá wáyf wípaxo nání nioní áwanj osearímíní. Ayf Goríxoríní. O ámáyo nípíkímáná xewaníjow dñj ení níseaxe kwapírí ríá aníj wearíjyio sealkeáarípaxf enagí nání wáyf omíní wíríxíní. Oyí, o nání aga wáyf wíríxíní.” uríjínigíní. ⁶ Ámá ayf dñj “Goríxo ámaéne nání anípaxf dñj moaríní.” oyaiwípyínírí re uríjínigíní, “Ámá makerfáyo nání nurí jñf sírfkwá wé wú núní bf neríná nígwí ríá níjípía biaú tñí bf yarígáriní. Jñf apía aga onímíápi nání aíwí Goríxo wí dñj peá nímorí arfá íkeamoarínímaní. ⁷ Seyíné nání ení Goríxo wí arfá íkeamoarínímaní. Segf mñjyio dfá aí ararí weníyf nání o níjfaríní. Goríxoyá sñjwíyo dání seyfne jñf onímíápi tñí xixení mímóníjagfa nání wáyf bí mepaní.” nurírí ⁸ re uríjínigíní, “Nioní re seararíní, ‘Ámá go go ámáya sñjwíyo dání ananí ‘Jisasomí xídarínjóníríní.’ uraríjow nání ámá imóníjóní níweapíríná o nání ení Goríxoyá anjánáyá sñjwíyo dání ‘Gf ámaóríní.’ rímífaríní. ⁹ E nerí aíwí go go ámá nání wáyf nerí sñjwíyo dání ‘Jisasomí muxídarínjóníríní.’ uraríjow nání nioní ení Goríxoyá anjánáyá sñjwíyo dání ‘Gf ámaómaní.’ rímífaríní.’ seararíní.” nurírí ¹⁰ re uríjínigíní, “Ámá go go ámá imóníjóní yarínjápí nání xwiyfá sípí nínímearírí aíwí ananí Goríxo yokwarímí wípaxíríní. E nerí aíwí go go Goríxoyá kwíyf yarínjípí nání ‘Ení eáníj Setenoyá tñí yaríní.’ nírírí ríperírí numearínfáyf, Goríxo ananí yokwarímí wípaxf meníní.” nurírí ¹¹⁻¹² re uríjínigíní, “Ámá wí fá níseaxero rotú anjýoraní, gapímanowa tñj eraní, ámíná neameníweagfáwa tñj eraní, nímeámí níseaurónáyf, ‘Aríge xwiyfá wákwináníwíwí?’ níyáiwípa nero ayá sfwí mísearopa éfíxíní. Ayf rípi náníríní. Sa axíná Goríxoyá kwíyfípí xwiyfá soyíné urípírfípí seáíwapiyíní enagí nání wáyf mepa éfíxíní.” uríjínigíní.

Ewayf íkaxf amípí mímúróníj wo náníríní.

¹³ Ámá e epíroyf egfáyf wo Jisasomí re uríjínigíní, “Nearéwapíyarínjoxíní, amípí ápo níperíná nítimí pépí gf ráro xegfípí íkwínaroarínjagí nání ‘Díxí rígwáo tñí píráníní yanf menípiyí.’ ureí.” uríagí aí ¹⁴ o re uríjínigíní, “Ámáoxíní, ámáyo xwíríxf méwínígínírí go nírféáfríní? Go awagwíyá amípí yanf oameínírí nírféádagí nání níraríní?” omí e nurímáná ¹⁵ ámá níyoní re uríjínigíní, “Segf iyfá fá amípí dñj níyímíní imóníjípí seaiapíxí meníní. Xwé ayá wí tñjoxí aíwí wí dñj níyímíní imóníjípí siapíxí meníní. Ayínání amípí nanj sñjwí fwi níwínírfíná ‘Nioní meapaxíríní.’ yaiwíarígápi nípíní ení nání wáyf oseainíní. Seyíné iyfá fá amípí náníní dñj íkwírópírfíxínírí seararíní.” nurírí ¹⁶ ewayf xwiyfá rípi uríjínigíní, “Ámá amípí mímúróníj woyá omíjyio wítf aíwá xwé pírfípírfí iníjagí níwínírí ¹⁷ dñj neyírorí re yaiwínígíní, ‘Arí emíníréíní? Aíwá pírfípírfí iníj tñf tímí nání gf anj apání meníní.’ níyáiwírí ¹⁸ re ríníjínigíní, ‘Re oemíní. Anj aíwá nání míríníjyf emí pípínámí níyárimáná ámí aga xwé wíwí wíwá nímíra numáná gf wítf aíwá níní tñí amípí nioníyá tñí anj íwiwámí níta úmígíní. ¹⁹ E níyárimáná níwaníjóní re rímígíní, ‘Gf amípí níní ríxa déroní.

Aiwá xwiogwí fá ropaxí nání mīweníni. Ananí kikiá n̄wearí aiwá n̄rī iniigí n̄rī nerí yayí éimigini.” r̄imigini.” r̄iníagi aí ²⁰ Gorixó omí re ur̄in̄iginíni, “Maj̄maj̄á ikárinarin̄í rox̄ini, s̄á r̄iyim̄ini jox̄i r̄ixa n̄iperf̄ini. N̄ipéaná d̄ix̄í am̄ipí píran̄in̄í t̄in̄ip̄i go mean̄árini?” ur̄in̄iginíni.” Ayo e nur̄ir̄i ²¹ re ur̄in̄iginíni, “Ewayí xwiyá apí amá Gorixó nání d̄in̄í m̄imopa nero ‘Am̄ipí xewan̄in̄oní n̄igí w̄ini w̄ini n̄imeayir̄i ot̄im̄ini.’ yaiwiariḡáy n̄ánir̄ini. Amá e yariḡáy am̄ipí wí m̄imurónin̄agí aiwí Gorixoyá s̄in̄w̄íyo dání uyipeayí imónariḡáyir̄ini.” ur̄in̄iginíni.

Aiwá t̄n̄i aikí t̄n̄i nání ududí winar̄in̄í nání ur̄ewap̄iyin̄í n̄ánir̄ini.

²² O xegí wiep̄sar̄in̄íyo re ur̄in̄iginíni, “Amá e yariḡáy am̄ipí wí m̄imurónin̄agí aiwí Gorixoyá s̄in̄w̄íyo dání uyipeayí imónariḡáy en̄agí nání re searar̄in̄ini, “Ar̄ige píran̄in̄í n̄wear̄ir̄ew̄ini?” n̄r̄iro aiwá n̄ip̄r̄i nání ududí mepa ero war̄áyo aikí yin̄ip̄r̄i nání ududí mepa ero érix̄ini.” searar̄in̄ini. ²³ Ayí rip̄i n̄ánir̄ini. Segí wára j̄áy aikíyo murónini. D̄in̄í j̄áy ení aiwáyo murónini. ²⁴ Soyíné amí in̄í áwí nání d̄in̄í mor̄ini. In̄í awa aiwá om̄in̄í nero mianariḡámani. Wigí aiwá n̄imim̄i nuro an̄íyo t̄ip̄r̄áy ení an̄í wí m̄im̄ir̄in̄ini. E nerí aí Gorixóni m̄in̄i wiar̄in̄ir̄ini. Soyíné d̄in̄í re r̄iyaiwiar̄in̄ot, ‘In̄íyo m̄imurónin̄agwí nání Gorixó none nání ení aiwá neaim̄ix̄ipaxomani.’ r̄iyaiwiar̄in̄ot? Oweoi, d̄in̄í e wí m̄imopa époyi. ²⁵ Amá ‘Sepiá amí b̄i om̄on̄im̄ini.’ n̄iyaiwir̄i ududí éo sepiá amí b̄i imónar̄in̄ir̄ani? Oweoi! ²⁶ Soyíné ení apí aí wí mepaxí ner̄ináy aikí t̄n̄i aiwá t̄n̄i nání pí nání ududí yar̄in̄ot? ²⁷ Soyíné adowayí nání d̄in̄í mor̄ini. N̄iyap̄r̄iná xegí iyá óf eari aikí yir̄i yar̄in̄imani. E nerí aiwí en̄iná negí m̄ix̄í in̄áy Soromono okiyá n̄in̄r̄i meár̄in̄io ner̄ináy adowayí yapí awiaxí e imónaḡimani. ²⁸ Gorixó adowayí t̄n̄i ar̄áyo —Ará agwí en̄íyo anan̄i n̄íyoaro s̄á w̄iyim̄i r̄á ikeáar̄ip̄r̄áyir̄ini.” ur̄in̄iginíni. Awa “Gorixó ará nání ayá s̄w̄í muroar̄in̄ini.” oyaiwipoyin̄ir̄i e nur̄ir̄i re ur̄in̄iginíni, “Gorixó adowayí t̄n̄i ar̄áyo okiyán̄in̄í yar̄in̄agí nání soyíné ení an̄ipaxí aikí e seayir̄in̄ir̄ini. ²⁹ Ayin̄ani soyíné iniigí t̄n̄i aiwá t̄n̄i nání ‘Pí nan̄ir̄ew̄ini?’ n̄r̄iro ududí néra mupa érix̄ini. ³⁰ Gorixomi m̄ix̄id̄ipa yariḡáy apí nání an̄in̄í min̄i nero meaan̄ro yariḡár̄ini. E nerí aí segí ápo Gorixó soyíné apí n̄ip̄ini aiwáran̄i, aik̄ir̄ani seainar̄in̄agí nání n̄ij̄ár̄ini. ³¹ Apí meaan̄ro nání mepa ero Gorixó x̄ó xegí xwiox̄íyo m̄imeám̄ nerí seamen̄wean̄e páwip̄r̄i nání am̄ipí x̄ó wimónar̄in̄ip̄i ero ner̄ináy, Gorixó anan̄i apí n̄ip̄ini n̄iseaiin̄ir̄ini.” ur̄in̄iginíni.

“E e ner̄ináy, am̄ipí nan̄í wí an̄in̄amí aw̄in̄in̄í eaárar̄in̄ot.” ur̄in̄í n̄ánir̄ini.

³² Awa xwá t̄íyo n̄in̄wear̄iná wigí am̄ipí xwé men̄agí nání wáyí ep̄rix̄in̄ir̄i re ur̄in̄iginíni, “Seyíné sip̄isip̄i miaúr̄ar̄i in̄iḡáy yapí imóniḡáyin̄é, segí ápo Gorixó xwiox̄íyo m̄imeám̄ nerí seamen̄wean̄e páwip̄r̄in̄ir̄i wimónar̄in̄agí nání wáyí mepa érix̄ini. ³³ Segí iyá fá am̄ipí n̄igwí nání b̄i nero n̄igwí meááy amá uyipeayí imóniḡáyo ar̄ir̄á wian̄ro nání m̄in̄i w̄ir̄ix̄ini. E ner̄ináy, am̄ipí an̄in̄amí ayá r̄im̄ixar̄iḡápin̄in̄í tar̄in̄ot. An̄in̄amí am̄ipí wí an̄ipá imónar̄in̄imani. f̄wí yariḡáy wí páwipaxí mimónini. Ip̄kwiyí ení wí am̄ipí xwír̄á ik̄ixepaxí mimónini. Ayin̄ani xwá t̄íyo am̄ipí w̄ini w̄ini n̄imeayir̄i m̄it̄ipa nerí ámayo ayá nur̄im̄ix̄ir̄i ar̄ir̄á n̄iwir̄ináy, an̄in̄am̄ini an̄in̄í wen̄e aw̄in̄in̄í eaárar̄in̄ot. ³⁴ Segí am̄ipí nan̄í ayá r̄im̄ixar̄iḡápi xwá t̄íyo wen̄anáy, ayí xwá t̄íyo nání d̄in̄í mop̄r̄ir̄in̄ini. An̄in̄amí wen̄anáy, Gorixó t̄in̄í e nání mop̄r̄ir̄in̄ini.” ur̄in̄iginíni.

Ewayí ikaxí om̄in̄í wiir̄iḡá nan̄í n̄ánir̄ini.

³⁵⁻³⁶ O ḡí wiep̄sar̄in̄áy wé n̄irón̄ro n̄wear̄ir̄in̄ir̄i ewayí xwiyá re ur̄in̄iginíni, “Amá x̄n̄aiwán̄in̄í nimón̄ro om̄in̄í wiir̄iḡáwa wigí boso nání ‘Aiwa ap̄ix̄í meán̄ini nání im̄ixar̄iḡápi ḡin̄á p̄n̄i n̄wiar̄im̄i b̄in̄ir̄en̄in̄ot?’ n̄iyaiwir̄i rap̄ir̄ap̄i in̄in̄íyo k̄k̄iyin̄iḡí n̄ik̄iroro n̄ip̄imoán̄ro arer̄ix̄í n̄iyin̄ro uyíwí n̄im̄ix̄aroro o n̄ir̄emor̄i wá e dání wakwí óráná apax̄í mé ówan̄í f̄kwianeȳn̄ro xwayí nan̄ir̄i n̄wear̄iḡápa seyíné ení e érix̄ini. ³⁷ Boso n̄ir̄emor̄i om̄in̄í wiir̄iḡáwa sá m̄iwé wé n̄irón̄ro n̄wear̄aḡa n̄iw̄in̄ir̄ináy, awa yayí win̄ipax̄ir̄ini. ‘Boso om̄in̄í wiir̄iḡáwa wé n̄irón̄ro n̄wear̄aḡa n̄iw̄in̄ir̄i xewan̄in̄o rap̄ir̄ap̄i n̄ik̄irori arer̄ix̄í n̄iyin̄ir̄i ‘Aiwa nar̄iḡe éf̄ n̄wear̄oyi.’ nur̄ir̄i aiwá m̄in̄i n̄iwia un̄in̄ot.’ searar̄in̄ini. ³⁸ O ar̄iweḡiyorani, is̄áyorani, n̄ir̄emor̄i xegí om̄in̄í wiir̄iḡáwa s̄in̄i wé n̄irón̄ro n̄wear̄aḡa n̄iw̄in̄ir̄ináy, awa yayí win̄ipax̄ir̄ini.” ur̄in̄iginíni. ³⁹ Ewayí xwiyá amí b̄i nur̄ir̄i re ur̄in̄iginíni, “R̄ip̄i ení nání d̄in̄í mop̄oyi. An̄í iwám̄i xiáwo f̄wí mean̄i b̄ino nání ‘S̄á r̄iyim̄i b̄in̄in̄ot.’ n̄iyaiwir̄i s̄in̄w̄ir̄iyí, awí n̄in̄wear̄i f̄wí meano op̄awin̄ir̄i s̄in̄w̄í m̄iw̄in̄ipa em̄in̄ir̄i en̄ir̄in̄i.” nur̄ir̄i ⁴⁰ re ur̄in̄iginíni, “Seyíné ení wé n̄irón̄ro n̄wear̄ir̄ini. S̄á amá imón̄in̄áon̄i nání ‘O n̄iweap̄in̄imen̄in̄ot.’ yaiwíáyim̄i n̄iweap̄im̄ir̄ini.” ur̄in̄iginíni.

Ewayí ikaxí bos̄iwo n̄ánir̄ini.

⁴¹ Pitao re uriniginini, “Ámináoxini, ewayí xwiyá api rariniŋpi nearéwapiyarinoneni nani rirarinini? Ámá niyoní eni nani rirarinini?” uráŋi ⁴² Jisaso ámi ewayí ikaxí urimintiri nani yariniŋ re winiginini, “Omíniŋ wiariŋiŋ wo xegí bosoyá xwiyá aráa niwiriŋ diŋiŋ nenwiperiŋ nerínáyí arige imónini? O re imónini. O omíniŋ ripiŋ nani bosíwo oimóniriŋ xegí boso rípeanorini. O xegí bosoyá omíniŋ wiariŋíŋ umeiriŋ aiwá yaní umeiriŋ yariniŋorini. ⁴³ Boso ámi daniŋ nibiriŋ xegí bosíwo xamiŋ yagípa siniŋ axípiŋ piraniŋiŋ yariniŋagiŋ niwiniŋríná bosíwo yayí winipaxirini. ⁴⁴ Nepa seararinini. O piraniŋiŋ yariniŋagiŋ niwiniŋríná xegí omíniŋ níniŋ eni onimeiniriŋ rípeanarini. ⁴⁵ E neriŋ aiwí bosíwí axo ‘Gí boso yapapiniŋ biniŋmeninjoí.’ niyaiwiriŋ omíniŋ wiariŋíŋfawamiŋ tñniŋ omíniŋ wiariŋíŋfawamiŋ tñniŋ iwaníŋ nimeperiŋ aiwá niriŋ inligíŋ niriŋ nemánaŋ papikíŋ nerínáyí ⁴⁶ ‘Boso nibiniŋmeninjoí.’ niyaiwiriŋ yariniŋyimiŋ sía xfo biniŋyimiŋ majíŋ nimóniriŋ yariniŋyimiŋ boso ríxa nirimónariŋ re eníariniŋ. Bosíwomiŋ miníŋ niwákwiŋiŋ ámá aríkiŋ yarigíŋáyí tñniŋ wáriníariniŋ. ⁴⁷ Bosíwí go go xegí boso wimónariŋipiŋ naniŋ níjíaŋ nimóniriŋ aiwí piraniŋiŋ mimixípa neriŋ wé nironiriŋ miníŋweapa nerínáyí boso nibiriŋá iwaníŋ ripiŋ ripiŋ eámeamiŋ eaayiníariniŋ. ⁴⁸ E neriŋ aiwí bosíwí go go xegí boso wimónariŋipiŋ naniŋ níjíaŋ mimónipa neriŋ sipiŋ o iwaníŋ epaxíŋ biŋ mimixirínáyí, boso nibiriŋá iwaníŋ onimiápiŋ weaaníariniŋ. Ámá níniŋ amípiŋ xwé wí wíŋáyí ríwéná ayí eni xwé urápiŋiríariniŋ. Gorixoxo eni ámá gomiŋ xegí omíniŋ wiiniŋ uriníŋyíŋ naniŋ ríwéná yariniŋ re winíariniŋ, ‘Omíniŋ nioniŋ siapiníŋyíŋ xixeniŋ eníŋraniŋ?’ uriníariniŋ.” Jisaso xegíŋ wíepíŋsariniŋyíŋ xfo miníŋweaníariniŋ urápiŋ néra upiríxiniŋ diŋiŋ móŋiríxiniŋ ewayí xwiyá apiŋ uriniginini.

“Ámá xepixepá rónipíŋríná naniŋ biŋáoniriŋi.” uriníŋ nániriŋi.

⁴⁹ O re riniginini, “Nioniŋ ámá xwíŋá tíoŋoŋ ɲweagíŋayo xeaniniŋ Gorixoxoyá ríŋaniŋiŋ wíkeaarimíŋa naniŋ biŋáoniriŋi. ‘Xeaniniŋ apiŋ ápiáwiniŋiŋ ríxa wéminiriŋ neriŋ siŋwiriŋyíŋ, ayíŋ naníŋriniŋ.’ nimónarinini. ⁵⁰ E neriŋ aiwí xeaniniŋ ámá inligíŋ waxíŋ márominiriŋniŋ yariniŋipiŋ nioniŋ nimeaníariniŋ. Siniŋ minimeapa enagiŋ naniŋ diŋiŋ ríŋá níxeariniŋ.” Jisaso xíŋomiŋ píkipiríŋa enagiŋ naniŋ e nuriŋiŋ ⁵¹ re uriniginini, “Nioniŋ naniŋ ‘O ámá niyoníŋ piŋyíŋ wírimíŋaniŋ biŋoriniŋ.’ riniáiwariŋinjoí? Oweoi! Ámá nioniŋ diŋiŋ niniŋkwíroŋoŋ yarigíŋáyí tñniŋ uyíniŋ yarigíŋáyí tñniŋ xepixepá róníŋrínáŋiŋ biŋáoniriŋi. ⁵² Ríná daniŋ ná ríwíŋyo eni aníŋ ná wiwamiŋ daniŋ ámá wé wú axíŋyíŋ imóniniŋagiŋ aiwí xwiyáŋ nioniyápiŋiŋ daniŋ xepixepá nironiŋoŋ midániŋ wauŋ imóniniŋáná midániŋ wauŋ wo imóniniŋariniŋ. ⁵³ Xano tñniŋ xewaxo tñniŋ xepixepá róniriŋ xínáíŋ tñniŋ xemiáíŋ tñniŋ xepixepá róniriŋ xíŋáíŋ tñniŋ xewaxomiŋ xiepiŋ tñniŋ xepixepá róniriŋ néra upiríŋariniŋ.” uriniginini.

Sámimajóniniŋ imóniniŋipiŋ naniŋ uriníŋ nániriŋi.

⁵⁴ O ámá oxíŋ apixíŋ e epíroŋyíŋ egíŋayo re uriniginini, “Seyíŋné sogwíŋ weariniŋmiŋ daniŋ agwíŋ yapariniŋagiŋ niwiniŋrínáŋ ‘Ríxa iníŋa yapariniŋ.’ rariŋíŋápa nepa eaariniŋriniŋ. ⁵⁵ Iminiŋiŋ damíŋ daniŋ eni bariniŋagiŋ niwiniŋrínáŋ ‘Agwíŋ rínáŋ ríŋá síniniŋinjoí.’ rariŋíŋápa nepa ríŋá sínariŋiŋriniŋ. ⁵⁶ Naníŋ ríroŋ sipiŋ ríroŋ yarigíŋoyíŋné, agwíŋ tiriŋ iminiŋiŋ eriŋ yariniŋagiŋ niwiniŋrínáŋ ananiŋ ‘E imóniniŋinjoí.’ xixeniŋ rariŋíŋáŋ aiwí amípiŋ nioniŋ sámimajóniniŋ imixariŋápiŋ siŋwíŋ niniŋariniŋ ‘Ayíŋ Gorixoxo rípiŋ naniŋ síwáŋ ríŋa neaiairiniŋ?’ miyaiwariŋíŋfáŋyíŋnéxiniŋ.

Ewayíŋ ikaxíŋ ámá xwiyáŋ rimeariniŋoŋ nániriŋi.

⁵⁷ “Sewaniniŋoyíŋné amípiŋ sipiŋ imóniniŋyíŋ naníŋiŋ eyeyíróŋmíŋ eríŋiniŋ.” nuriŋiŋ ⁵⁸ ewayíŋ xwiyáŋ ripiŋ uriniginini, “Ámá wo omíŋ xwiyáŋ omeariŋiniŋiŋ joxíŋ tñniŋ xwiriŋxíŋ yaniriŋ sirimeááná siniŋ óŋ e nuriŋáŋ o tñniŋ xwiyáŋ nimixiniŋ omíŋ piraniŋiŋ piŋyíŋ wíriŋriniŋ. E miníŋwipa nerínáyíŋ, o xwiriŋxíŋ meariŋiŋoŋ tñniŋ e naniŋ íŋa niriŋxemiŋ nuriŋ xwiriŋxíŋ niriŋmeíŋsáná erjáná xwiriŋxíŋ meariŋiŋoŋ joxíŋ íŋa niriŋxiriŋiŋ porisíŋ wamiŋ miníŋ wíánáŋ o gwíŋ aníŋyo ríŋwiriŋariniŋinjoí. ⁵⁹ Joxíŋ níŋgwíŋ yopariŋipiŋ níroariŋ níroayíróŋrínáyíŋ, gwíŋ aníŋyo daniŋ nípeyeariniŋ. ‘E mepa nerínáyíŋ, aniniŋ e ɲweariniŋariniŋ.’ seararininiŋ.” Jisaso ayíŋ “Xwiriŋxíŋ meariŋiŋoŋ Gorixoxoriniŋ?” yaiwiroŋ síaŋ o ámá niyoníŋ míŋ omómiximiŋ eníŋyíŋ siniŋ mimóniniŋánáŋ “Nene diŋiŋ niyaiŋkíroŋane omíŋ diŋiŋ owíŋkwíroaneŋyíŋ.” yaiwiroŋ oépoŋyiniŋiŋ ewayíŋ xwiyáŋ e uriniginini.

13

“Nisaniro mepa nerónáyíŋ, níkeamónipíŋrínáŋi.” uriníŋ nániriŋi.

¹ Jisaso ámá e epíroŋyíŋ egíŋayo siniŋ uréwapiyariniŋ ámá wíŋ niwíapiniŋmearo áwaníŋ re urigíŋawixiniŋ, “Émáŋyíŋ gapíŋmaníŋ Pairatoŋ porisíŋ wamiŋ uowaránáŋ awa aníŋ Gorixoxo naniŋ rídiŋyowáŋ yarigíŋwamiŋ nuro ámá Gaririŋ píroŋpiniŋsíoŋoŋ daniŋ wíŋ rídiŋyowáŋ yariniŋáŋ pípiŋkíŋmíŋ egíŋawixiniŋ.” uríŋagíŋ ² o re uriniginini, “Seyíŋné ‘Gaririŋ daniŋ ayíŋ ríŋkíŋrínáŋ néra nuriŋónáŋ ámá niyoníŋ múróŋnigíŋa enagiŋ naniŋ e píŋigíŋawixiniŋ.’ niyaiwariŋinjoí? ³ ‘Oweoiŋ, seyíŋnéŋ fíwíŋ yarigíŋáyíŋ ríwíŋmíŋiŋ níŋmamoroŋ mísaniŋpa nerínáyíŋ, seyíŋnéŋ eni axípiŋ éniŋiŋ aníŋniŋpíŋrínáŋiŋ.’

seararini. ⁴ Ámá 18 ayí aní rípiñwá wiwá ipí xegí yof Siroamiyi rininiwá tñí e nipiñeamioari ámá apimi pikiniyí nání seyiné re riyaiwiarinjo, ‘Ámá ayí rikikirífo néra nuro ámá Jerusaremí ñweagí winiyí ñiyoní seáyí e mürónigí enagi nání aní iwá nipiérorí pikiniginí.’ riyaiwiarinjo? ⁵ Oweoi, seyiné íwí yarigíáyí ríwíminí nímamoro misanipa nerínáyí, seyiné ení axípi éniní anípiárfáriní.” Ámá e epíroyí egíáyí “Xixeni e neameanfáriní.” oyaiwípoiñiri e uriniginí.

Ewayí ikaxí ikfá pikíña nánirini.

⁶ E nurírná ewayí xwiýfá rípi uriniginí, “Ámá wo xegí wainí uraxí omíñíyo ikfá pikí íwí nurárimáná ríwéná sogwí ðimíniri nìbayiri aí páf megínayiniginí. ⁷ Páf nímegínayiri nání xegí omíñí ayí wíiarinjomí re uriniginí, ‘Íkfá ríña xwiogwí wáu womí nioní sogwí nání nìbiri páf megínayíariní. Ná mîweariníña ikwapiní meaarini. Emí rómoáreí.’ uráná ⁸ o re uriniginí, ‘Ámináoxtí, ámi xwiogwí ro xe opwení. Ná wení nání pípñíyo ará ñiyárimáná xwíá piyí wiáromíini. ⁹ Xwiogwí wíomí ná wéagi nîwínírnáyí, ayí naníriní. Ná mîwenagi nîwínírná nîrorí emí móirixini.’ uriniginí.” Jisaso ámá ayí “Nene íkfá pikí anániní imóninagwi nání ríña nearariní?” oyaiwípoiñiri ewayí ikaxí e uriniginí.

Aniní ríkwíniními naní imíxiní nánirini.

¹⁰ Jisaso sabarí wíyimi rotú aníyo nñweámáná ámayo uréwapíyaríná re eniginí. ¹¹ Apíxí wí —Í imúo ðiní xixéoarínagi nání aniní simíxí nerí nîríkwíniri emearíná xwiogwí wé wúkuú síkwí wú enáná ámi wíumí ðání wáu wo múronjiní. Éf ropaxí wiarínimani. ¹² Í e ñweanagi Jisaso nîwínírná “Éini.” nuriri re uriniginí, “Ineyí, simíxí siarinípi ríxa pñí ríwiárinjo.” nuriri ¹³ wé seáyí e ikwiáraná re eniginí. Í éf píraniní nîrorí Goríxomí yayí seáyí e umeniginí. ¹⁴ E éaná rotú aní menweano Jisaso Sabaráyo apíximí naní wimíxíagi nání wikí ðiní nîwíaiwiri ámá e epíroyí egíáyí re uriniginí, “Sfá wé wíumí ðání wíyi omíñí nání imónini. Sfá ayo Jisaso naní seaimíxiní nání biríini. Sabaráyo mîbipa eríini.” uráagi aiwí ¹⁵ omí Jisaso míxí nuriri re uriniginí, “Naní eri sípi eri yarigíoyiné, Sabaráyo aí burímákau tñí dogí tñí wigí aníyo nîpáwiri nukweámí iníigí oníniri iníigí tñí e nání níméra mupa yarigíarani?” Ayí Sabaráyo wigí burímákau nání ðiní nímoro aí ámá nání ðiní mîmoarinagí nání e nuriri re uriniginí, ¹⁶ “Apíxí rí Ebírfamoyá íwiárfawéyí wíriní. Seteno simíxí apí nîwiri gwíniní jarínináná xwiogwí 18 múronjiní. ‘Ími Sabaráyo gwíniní nîwikweari naní nîwimíxiní nîpíkwini mîyarínini.’ riníaiwiarinjo?” uráfná ¹⁷ omí wikí ðiní wíaiwífáwa ayá winiginí. Ayá wináfná ámá oxí apíxí e epíroyí egíáyí amípi ayá ríwamónipaxí Jisaso yarínipi nání yayí seáyimi ðání néra ugíawixini.

Ewayí ikaxí masité siyí nánirini.

¹⁸ O ámá obaxí ðiní mîwikwíropa yarínagí nîwíniri re ragíriní, “Nioní ewayí xwiýfá bí pípi nîriri Goríxo xwioxíyo mîmeámí nerí seamenweanfápi ‘Rípiñiní imónini.’ rímíini?” nuriri ¹⁹ re uriniginí, “Apí masité siyíniní —Masité aiwá xegí siyí aga onímíariní. Apí masité siyíniní imónini. Ámá wo masité siyí nîmearí xegí omíñíyo moáraná nerápirí íkfá nímóniri peyíáná iní nîbiri ápaxíyo yéwí tñiniginí.” uriniginí. Ámá “Agwí Jisasomí ámá obaxí ðiní mîwikwíropa yarínagí aiwí idáná obaxí ðiní wíkwíropírfáriní.” oyaiwípoiñiri Jisaso e uragíriní.

Ewayí ikaxí yisí nánirini.

²⁰ Ewayí xwiýfá axípi ámi bí re uriniginí, “Aríge nîriri Goríxo xwioxíyo mîmeámí nerí seamenweanfápi ‘Rípiñiní imónini.’ rímíini?” nuriri ²¹ re uriniginí, “Apí yisíniní —Yisí bisíkerfá sñí sñí enáná bí onímíapi iními táná yarínípa nîpini íkwianjwí eapínariniginí. Goríxo xwioxíyo mîmeámí nerí seamenweanfápi yisíniní imónini. Apíxí wí bisíkerfá sñí sñí ðíramíxí xwé wámí síxí inínáná yisí bí nîmearí iními táná nímíni íkwianjwí eapínariniginí.” uragíriní.

Ewayí ikaxí óf onígíyíkwí nánirini.

²² O Jerusaremí nání nuríná aní apí apimi nuréwapíya waríná ²³ ámá wo re uriniginí, “Ámináoxtí, sfá Goríxo ámá ñiyoní mí ómómíxiní eníyími o ámá womini womini neneni yeáyí neayimíxemeanfáraní?” uráagi o ámá ayo re uriniginí, ²⁴ “Goríxomí ðiní nîwikwírorí xðarigíápi óf onígíyíkwíniní iníni. Óf ayimi páwipíri nání aniní miní éfríxiní. Ámá obaxí ananí opáwianeyiniri neríná yopa megínipírfáriní.” nuriri ²⁵ ewayí ikaxí re uriniginí, “Aní xiáwo nîwiápinímeari aní ówaní yáraná seyiné nîbíro wáf bíaríwámíni nîrómáná wakwí nóriri ‘Ámináoxtí, aní ówaní neafkwíenapeí.’

uráná re searínfáriní, ‘Nioní majfáriní. Aní gími dányínéxini?’ searáná ²⁶ re uraní éfáyí ‘Joxí negí aní wáyo nírémorí nene tñi nawíní aiwá tñi iniigí tñi nñitrane nearéwapiyinjeneriní.’ uraní éfáyí ²⁷ aní xiáwo re searíníjoi, ‘Aní gími dányínéxini? Nioní majfáriní.’ searínfáriní. ‘Íwí yarigfáyíné nioní pñi nñiwiárimí éf úpoyí.’ searínfáriní.” nuríri Goríxo aní xiáwóníj ímóníjagí nání e nuríri ²⁸ re uríniginí, “Seyíné re winípírfáriní. Segí seáwowa Ebirfamo tñi Aisako tñi Jekopo tñi awa Goríxoyá xwíyá wá rókiamoagfáwa tñi xfóyá xwioxfóyo nípáwiro nweanagá nñwíro Goríxo ‘Segípi bíaniríwámíni nweápoi.’ searíagí nñwíntróná seyíné maní magí níróníro ñwí pñí wínínpírfáriní. ²⁹ Émáýí oxí apíxí sogwí weaparíními dányíyí weapíro sogwí wearíními dányíyí yapíro midimídányíyí ení biro nero Goríxoyá xwioxfóyo nípáwiro aiwá naríjagá síjwí winípírfáriní.” nuríri ³⁰ xewaníjo amí nñweapírfá nání re uríniginí, “Émáýí xámí suríma ímónígíyíyí xámí xámí ímónípírfáriní. Xámí xámí ímónígíyíyíné suríma epírfáriní.” uríniginí.

Jerusaremiyo imónínkápi nání áwaní uríní nánirini.

³¹ Jisaso xwíyá apí nurífsáná enáná Parísí wa re urémeagfawixini, “Gapímaní Xeroto rípiikini nání wimónaríjagí nání re pñi nñiwiárimí uí.” uríagá ³² o re uríniginí, “Soyíné nuro Xeroto, síwí sayíníjí íwí yarínjomi áwaní re urémeápoi, ‘Jisaso re raríní urémeápoi, ‘Nioní sáá árfíní wíyo ímífo dñí xixéroaríníyí míxí umáñnowáriní simíxíyí píráníj ímímíximí erí nemáná omíní (Omíní ayí xewaníjo amá nñyoní nání upeíná nánirini.) Omíní Goríxo o éwíniginí nñirowárénaríníyí yárimfáriní.” raríní.’ urémeápoi.” nurowáriní ³³ amá e epíroyí egfáyo xewaníjo nání re uríniginí, “Nioní Xeroto nání wáyí mñinaríníjagí aiwí nioní ríxa úmíngíni. Nioní sáá árfíní wíyo nurí Jerusaremi rémómfáriní. Seyíné ‘Wá rókiamoarígá womí amí amí nñipíkiríná ayí nanímani. Jerusaremi nñipíkirínáyí ayí ananirini.’ yaiwiaríníjagá nání waríníni.” nuríri ³⁴ re uríniginí, “Jerusaremi nweáyíné, wá rókiamoarígáwami píkiro amá Goríxo seyíné nání searowáfáyo síjá tñi nearo píkiro yarigfáyíné, karíkarí xegí miá negírí xwioxfóyo míméamí yarínípa nioní íniná axípi e seaiyímíníri éagí aí seyíné mñseaimónariníni. ³⁵ Arfá époi. Aní Goríxo yeáyí nñseayímíxemearíná seyíné nweanírí egfá ríxa anípá ímónígoi. Nioní síjwí mñnanípa néra nuro ríxa ‘Ámínáo urowáraná weapínfo oyá dñí tñi yayí winípaxoríní.’ nñiróná amí síjwí nanípírfáriní.” uríniginí.

14

Síkwí mñekwídonjomi naní ímíxíní nánirini.

¹ Sabarfá wíyimi Parísíowa wíí amíná wo Jisasomí “Yawawí nurai nioníyá aníyo aiwá onaiyí.” uríagí Jisaso nípáwí nweanáná awa omí síjwí wñaxídnáná ² amá wo —O xegí síkwí aníj mñekwídoaríníjoríní. O Jisasoyá sñmímaní tñjímíní nweanagí Jisaso e nñwíníri ³ ñwí ikaxí eánínípi mewegfáwami tñi Parísíowami tñi xwíyá bí nurírfná yaríní re winíginí, “Sabarfáyo soyíné amá simíxí egfáyí naní mímíxírfáyí, ‘Ayí ananirini.’ ríyaiwiaríní? ‘Wífaxíní.’ ríyaiwiaríní?” uríagí aí ⁴ awa pñé mñí wimóníjagá Jisaso síkwí mñekwídonjomi wé seáyí e nñwikwíaríní fá nñíxíríní naní nñwímíxíríní xegí aní e nání nurowárimáná ⁵ awamí re uríniginí, “Soyíné woxí díxí íworani, burímákaurani, Sabarfá ayo aiwí mñíníwí iniigí ríwóníyo píeróaná apaxí mé mímíxeaarínífrani?” uríagí ⁶ Goríxoyá ñwí ikaxí eánínípimi Sabarfáyo amáyo arírá nñwiríná nání ríwamíníj meáníjagí nání awa xwíyá bí murípaxí wimóníjiginí.

“Símí símí e nweaníro mímónípa éríxíní.” uríní nánirini.

⁷ Jisaso awa tñi aiwá nñnírí nñnwearíná amá aiwá nání urepeárfáyí xámí símí símí e onweaneyíníri nñwíapiro weníní éagá Jisaso síjwí e nñwíníri ríxa nñní nñwíapiro aiwá naríná o ewáyí xwíyá rípi uríniginí, ⁸ “Woxí woxí apíxí meáníní nání aiwá ímíxífápi nání rírepeárfána joxí nurí símí símí ímóníje mñjweapa éríxíní. Amá urepeárfá wo joxí seáyí e rímúrono ení nñbírfáyí, ⁹ amá aiwá apí nání earepeárfó joxí nweané nñbíri re ríníjoi, ‘Joxí nweaní re o nweaníjoi.’ ríráná joxí ayá néra nurí íwíyá jfámí nwearfáriní. ‘Íwíyá jfámí nweat.’ rírípírfíxíní símí símí ímóníje mñjweapa éríxíní. ¹⁰ Rírepeárfána joxí nurí íwíyá jfá nwearfíni. Rírepeárfó joxí íwími nweanagí niraníri re ríniginí, ‘Gí nñkumíxíní emearígwífoxíní, joxí nurí áwíní dae nweat.’ ríráná amá oxí apíxí awí neáníro joxí tñi aiwá narígíyíyí síjwíyo dání joxí amínáoxíníj ímónírfíni.” Ewayí xwíyá apí nuríri ¹¹ re uríniginí, “Amá go go xewaníjo weyí menfo ríwéná Goríxo wímíxáná ayá nerí xwírfá nímóga unfáriní. Go go weyí mñmení wauní ikárinífo omí Goríxo weyí umenfáriní.” uríniginí.

“Aiwá nání nurepeáriríná re éfirixini.” uriníj nánirini.

12-14 Ámí xwíyá rípi aiwá apí nání urepeárfomi re uriniginini, “Ámá nání aiwá riyamí nerínáy díxí níkumáxini emearigáyrani, rírxímeáowarantí, díxí ámá axí joxíyáyfrani, ámá aní axí e dájí amípi mímúróngíáyfrani, ayí ríwéná joxí ení aiwá nání rírepeáraná ayíyá ení joxíyá nígíápa axípi nímgini rí ayo murepeáripa éfirixini. Aiwá riyamí neríná ámá uyípeayíyo tñí ámá wará miníjyó tñí síkwí ikí egíáyo tñí níjwí supárigíáyo tñí nurepeárirínáy, ámá e imónígíáy joxí wí riyamí nerí siapíxaxí menají nání ríwéná ámá wé rónígíá wíápnímeááná Goríxo mí ómómíxímí neríná xewaníjo joxíyá nání siapíná enají nání yayí seáyími dání osinini.” uriniginini.

Ewayí ikaxí aiwá apíxí meaní urepeárinípi nánirini.

15 Ámá wo awa tñí níjwearo aiwá narígí Jisaso e urarínají aríá níwiri níwíápnímeari omí re uriniginini, “Ámá Goríxoyá xwíoxíyo nípáwiri níjwearí aiwá níprírá gíyí gíyí ananí oyá díjí tñí yayí winíxaxíyfrini.” uríagí aí ¹⁶ o wayí ikaxí re uriniginini, “Ámá wo ámá obaxí nurepeárimáná aiwá xwé riyamí nerí ¹⁷ ríxa riyamí níyárisáná ámá xegí xínáiníj nímoníri omíj wíarínjomi ‘Ámá nioní urepeáriménáyo ‘Bípoi. Aiwá ríxa riyamí ináriní.” urímei. wáí uowárfagí aí ¹⁸ ámá níní áxerjwaríníj níga nuro ‘Aiwá apí nání baníméwini. Baníméwini.’ nuríroná ámá xámí nurí wáí wímeáo re uriniginini, ‘Gí xwíá bí bí éáoní nurí síjwí wíntími enají nání aiwá nání bípaxí menini. Xé xegí kíkíá ouní síjwí naneti.’ uráná ¹⁹ omíj wíarínj nuri ámá ámí womí wáí wímeááná o ení re uriniginini, ‘Buri mákaú omíj ení nání wé wúkaú bí éáoní nuri wáú wáú máxíriní níkumíxára nuri iwamí omí enají nání aiwá nání bípaxí menini. Xé xegí kíkíá ouní síjwí naneti.’ uráná ²⁰ o ámá ámí womí wáí wímeááná o ení re uriniginini, ‘Apíxí síj meááoní enají nání bípaxímaní.’ uráná ²¹ omíj wíarínj nuri xegí boso, aiwá riyamí níyáriní jwearínj áwaní urémeááná wíxí nónirí xegí omíj wíarínjomi re uriniginini, ‘Aní nuri aní rípi rípi omí óyo nemi ámá uyípeayíyo tñí wará miníjyó tñí síkwí ikí egíáyo tñí síjwí supárigíáyo tñí nioníyá aní re nání níwímeamemí bei.’ uowárfagí ²² o nuri xó urípa nememí níbírí re uriniginini, ‘Bosoxini, nioní joxí nírfípa néagí aiwí ikwíanjwí wí síní anípa imónini.’ uríagí ²³ boso re uriniginini, ‘Aiwá rípi nání gí aní magwí epíri nuri omíj óf amí amí iníjyó nemi ámá omíj yarígíáyo míxeamei.’ uowárfagí ²⁴ o nuri xíxení éáná boso ámá aiwá nání awí eanígíáyo re uriniginini, ‘Nioní “Ámá xámí aiwá nání urepeáriménáyí aiwá wí aíwí mepíriméoi.” seararíní.” uriniginini.” Jisaso Judayí “Nene ámá xámí aiwá nání urepeáriméyíníj imónínajawí nání ríá neararini.” oyaiwípoi nírí ewayí xwíyá apí uriniginini.

“Wiepísarínj oyáoní oimónimini.” moaríná uriníj nánirini.

25 Ámá oxí apíxí epíroyí egíáyí o tñí óyo nuróná o níkinímoníri re uriniginini, ²⁶ “Ámá go go nioní tñáminí níbírí ‘Wiepísarínj oyáoní oimónimini.’ níwimónírnáyí, Jisasoní díjí síxí níyínj o xegí xanomí uyínjpiraní, xínáimí uyínjpiraní, xiepimí uyínjpiraní, xegí níaiwíyo uyínjpiraní, xexírfméáyo uyínjpiraní, seáyí e mímúropa nerínáyí o gí wiepísarínjáyí wo imónípaxí menini. Go go Jisasoní nání díjí sípí wíarínjpi xewaníjo díjí sípí yaiwíarínjímí seáyí e mímúropa nerínáyí o gí wiepísarínjáyí wo imónípaxí menini. ²⁷ Ámá go go nioní nínxídírná ‘Nioní Jisasoní xídarínají nání ámá wí xeaníj níkaríní aiwí aníj xídímífaríní.’ míyáwípa nerínáyí o gí wiepísarínjáyí wo imónípaxímaní.” nurí ²⁸ ewayí ikaxí re uriniginini, “Seyíné woxí aní sepiá wíwá nímrá opeyímínírná xámí éf níjweámáná aní iwá níbírí nání díjí nerjwíperi ‘Nígwí araríní?” níyáwiri ‘Nígwí nioníyá ananí aníwá tñí xíxenírní?” yaiwíarínjirini. ²⁹ ‘Nígwí araríní?” níbírí meyíropa nerí ríxa síj níklíróa nípeyírná nígwí anípa imónínají nání aní mírámíxwíní níyárimí úáná ámá aní iwámí níwínírná joxí nání ríperí níyayiro ³⁰ re rípríráriní, ‘Ámá ro aní iwá mírímíní éf aiwí níwání mírípaxí mímimóníj nímrámíxwínírní uríní.” rípríráriní.” nurí Jisaso ámá nioní níxídarígíáy aní mírámíxwíní neróníj nioní pñí níntíwíarímí upírxíní e uriniginini. ³¹ Ewayí xwíyá axípi ámí bí re uriniginini, “Míxí ináyí wo xegí símíj wíarígíáy ámá níní 10,000 imónínáná míxí ináyí jfámí dájyá símíj wíarígíáy ámá 20,000 imónínají nání o xámí éf níjwearí díjí níyáikírorí ‘Míxí nínróná ananí xopíráf wímínírní?” Ení mímínípa emínírní?” yaiwínjoi. ³² Ríxa ‘Míxí ináyí xopíráf nínríjoi.’ níyáwírnáyí wó síní ná jfámí jwearíná xegí ámá wíyo re uowáriníjoi, ‘Nuro omí re urémeápoi, ‘Negí míxí ináyó re raríní urémeápoi, ‘None soyíné tñí míxí xíxe seapíxí menini. Pí pí nearíyí níyaníwáriní raríní.” urémeápoi.’ uowáriníjoi.” Jisaso ewayí xwíyá e nurí ³³ “Seyíné woxí díxí iyá fá amípi nání díjí yáikíá mímopa

nerínáyf ayf gí siepísariñáoxi imónirimeini.” nuriri ³⁴ re uriniginini, “Ayiñani saxí awíi yariñf aiwí awíi yariñf anipá neri aiwánñf imónináná ámi arge éaná awíi eniñoi? Oweoi. ³⁵ Sikí amipí omiñfyo aiwá xwé oeniri wiároarigfa aiwí saxí awíi anipá imónáná aiwá urí eniñiniri omiñfyo wiáropaxí menini. Aninñini emi moarigfárinini. Ámá giyíné aríá tígíyíné aríá ókiarí nímónípoi.” Jisaso xegí wiepísariñfíyí saxínñf imóninagfí nani e uriniginini.

15

Ewayí ikaxf sipísipf aná imóninjo nánirini.

¹ Ámá takisf nani nigwí uráparigfá —Ayí émayí gapímanowami wipírfá nani wigí Judayo nigwí níwuraripíyiróna wigí meapírfá nani eni ámi bí fwi uráparigfáyrini. Ayí tñi fwi yariñfá winíyí tñi Jisasomi xwiýfá aríá wianiro nani anwi e bariñagfa ² Parisiowa tñi jwí ikaxf eániñfí mewegfáwa tñi stjwí e níwínro mepi “Iyí tinarinjo.” niriñiro wigípi re rinigfawixini, “Ámá o fwi yariñfáyo nímimniri aiwá nawini eni narigfárinini.” rinariná ³ Jisaso ewayí xwiýfá rípi uriniginini, ⁴ “Soyíné ámá woxí sipísipf 100 tñjoxi wo aná imónánáyf, amí eaníyo dani sipísipf 99 winíyí e níwárimoxi nuri aná imónfo nani pfa nera núisáná ríxa winimearfárinini. ⁵ Níwínimearfáná nimeari yayf tñi xwanjwí níkwónimi nuri ⁶ anj e níremoríná díxí níkumixiniri emearigfáyo tñi ámá anj axí e njeogfáyo tñi rfaiwá re urimerfárinini, ‘Gí sipísipf aná imónfo ríxa pfa neri meaqi nani nioni tñi nawini yayf oyaneýi.’ urirfárinini.” Jisaso ámá fwi yariñfá o tfáminí bariñfáyi sipísipf aná imónfo yapi imóninagfa nani ewayí xwiýfá api nuriri ⁷ re uriniginini, “Nioni re seararinini, ‘Ámá sipísipf nani pfa neri nimeari nani yayf épa anñajowa ámá fwi yariñf wo nisaniri yariñagí níwíniróna yayf nero aí ámá 99 “Ríxa wé róninwaenerini. Nene saniní imónipaxí menini.” yaiwinarigfáyi nani anñajowa yayf yariñfamani.’ seararinini.” uriniginini.

Ewayí ikaxf nigwí aná imóninjo nánirini.

⁸ Ámi ewayí xwiýfá axípi bí rípi uriniginini, “Apíxí wí nigwí wé wúkaú tñj nígwí wo nímiáperínáyf uyíwí nímxároárimáná píraniní pfa neri anj siyí níperi winimeariniginini. ⁹ Níwínimearfáná xegí imániní yariñfíwami tñi anj axí e njeogfáyo tñi rfaiwá re uriniginini, ‘Nígwí níni miapéao ríxa meaqi nani níni tñi nawini yayf oyaneýi.’ uriniginini.” Jisaso ámá fwi yariñfá o tfáminí bariñfáyi nigwí miapéf yapi imóninagfa nani ewayí xwiýfá api nuriri ¹⁰ re uriniginini, “Nioni re seararinini, ‘Nígwí apíxi nímiáperi pfa neri ámi meao nániní yayf épa Goríxoyá anñajowa ámá fwi yariñf wo nisaniri yariñagí níwíniríná yayf e yariñfárinini.’ seararinini.” uriniginini.

Ewayí ikaxf niaíwí anñinjo nánirini.

¹¹ E nurimáná ámi ewayí xwiýfá re uriniginini, “Ámá wo xegí niaíwí oxí waú tñjo ¹² —Xogwáo xanomi níwiápnímeari re uriniginini, ‘Ápe, joxi nípéaná “Ámipí omi wimiginini.” yaiwiarinípi ríxa niapet.’ urfagi xano ‘Ámipí rfwéná yaní nímeri nioni wimiginini.’ yaiwiariníyí ríxa awaumi yaní numeiri mimi níwimáná enáná ¹³ ríxa sfá áríní óráná xogwáo o xegíni awí eámeámí neri nímeámí anj wimí ná jfami nani nuri anj ayo níjwearíná uyíni neri xegí nígwí amipí xano winíyí xwíríxwíríá ikixeniginini. ¹⁴ Xegí nígwí xwíríxwíríá níkixeri ámayo níwiememáná enáná re eniginini. Ámá anj ayo daniyí aiwá nani díwí níkeamóniro yariná o ríxa uyípeayo imóní enagi nani o eni aiwá nani díwí níkeamóniri nani ¹⁵ nuri ámá anj ayo dani womí nígwí omiñf nani rixiní urfagi o omiñf Judayí níni xwíríá winarinípi nani re uriniginini, ‘Gí omiñfyo nani nuri gí odípiyo aiwá níwili.’ urfagi ¹⁶ o nuri omiñf e neríná ríxa agwí enj níwínaríagi aiwá pfa odípi narinípi nípaxí wimónfagi aiwí ámá wí omí aiwá bí mimi níwígíawixini. ¹⁷ E enáná o ámi dñj íá níxiriri re yaiwiniginini, ‘Gí ápoyá omiñf wíiarigfáyi níni aiwá apáni nípirí nani müróninagi aiwí nioni re níjwearí aiwá agwí nani nípémniri riyarinini? ¹⁸ Nioni níwiápnímeami nuri gí ápomi re urémeáimiginini, ‘Ápe, nioni fwi Goríxomi wíkariri joxi síkariri éaniginini. ¹⁹ Nioni nanj mimóninagi nani sini díxí riwaxoni imónipaxí menini. Joxi ‘Gí omiñf níiariníoxíniní imóniníoxini.’ nírei.” Ápomi e urémeáimiginini. níyaiwiri ²⁰ níwiápnímeami xano tñj e nani nuri nuri ríxa anj e báná xano xegí xewaxo jíiwo bariñagí níwíniri wá níwianiri mírí nuri nímakíkiyiri kíyí miaúxano ²¹ xewaxo re uriniginini, ‘Ápoxini, nioni Goríxomi fwi wíkariri joxi síkariri enárinini. Nioni ámá nanj mimóninagi nani sini díxí riwaxoni imónipaxí menini.’ urfagi aiwí ²² xano omiñf wíiarigfáyo rfaiwá re uriniginini, ‘Soyíné rapírapí imíriní mimóninjo anñini nímeami níbiri uyirípoi. Omí okiyíá numeríná wé ramaxí wá wéyo uyiráriro síkwí sú uyiríro époi. ²³ E nemáná burímakáu sipíkí ikwaní imónarinjo nímeami níbiri

pikípoyi. Nene níntrane íwo nání yayí oyaneyi. ²⁴ Nígí íwí ro penjóníj ímóníjño ámfíníj wiápínímeanjoi. “Anfíníjínigíni.” yaiwiagwá ro ámi neaímeáagi nání yayí yantí aiwá oimíxaneyi.’ uríagi awa o uríípa nero ríxa aiwá ríyamí nero yayí seáyími dání néra warífná re eníjínigíni. ²⁵ Xewaxo xámíjño omíjnyo yarijíními dání níbírí ríxa anj tñj e anjw e dání weníj éfýf wíníjínigíni. Sonj ríro símíníj ero yarijagífa níwínírí ²⁶ omíjyí wíiarígífa wómí rfáiwá nurírí o ríxa anjw e báná re uríjínigíni, ‘Ayí pí nání nerí rarijoi?’ uráná ²⁷ o re uríjínigíni, ‘Díxí rígwáo ríxa rémónapíjoi. O rfníj wí míméa najo emeago díxí ápomí wímeáagi nání o burímákau sípíkí ikwaní ímónaríjño pikíjoi.’ uráná ²⁸ o wíkí nónírí mípáwipaxí níwímónírí wáf e ronáná xano nípeyearí píyíyí xwíyíá uríagi aiwí ²⁹ xanómí míxí nurírí re uríjínigíni, ‘Níoní rínáníjíníj nímónírí omíjyí síiaríná xwiogwí obaxí ní múroarífná sekaxí amípí joxí nírfíyí nání níoní wí míríwíakínáríní. E nerí aí níoní gí níkumíxínírí emearíjáyí tñj yayí yantí nání memé miá aí wo míniapíjíní. ³⁰ Níoní míniapípa nerí aiwí díxí ríwaxo, apíxí iyí ede dání oikíxearígíwa tñj nemerífná díxí nígwí xwé nowaríjño nání burímákau sípíkí ikwaní ímónaríjño apání upíkíílní.’ uráná ³¹ xano re uríjínigíni, ‘Gí íwoxíni, “Níoníyáyí wí ámi o nírápíníáríní.” míyáiwipantí. Joxí ílníná níoní tñj níwearíjoxí amípí áponíyáyí nfní díxífníríní. ³² E nerí aí díxí rígwáo penjóníj ímóníjño ámfíníj wiápínímeanjoi. “Anfíníjínigíni.” yaiwiagwáo ámi neaímeáagi nání “Yayí mepa oyaneyi.” rísimónaríní? Oweoi, xe yayí oyaneyi.’ uríjínigíni.” Jisaso Parisíowa “None xíraxogwáowau xíráoníj ímóníjagwí nání rífa neararíní?” oyaiwípoyínírí nání ewayí xwíyíá apí uríjínigíni.

16

Ewayí ikaxí bosíwí díj émfí saímí mojjo náníríní.

¹ O ewayí xwíyíá rípi ení xegí wíepísaríjowamí nurírí re uríjínigíni, “Ámá amípí nfní ní múróoníj wo o xegí bosíwo nání ámá wí níbíro áwanj re urígíawíxíni, ‘Díxí bosíwo díxí iyíá fá amípí xwíyíá íkíxearíní.’ uríagiá ² o bosíwo nání ‘Obíní.’ nurírí o ríxa báná re uríjínigíni, ‘Pí éagi nání joxí nání xwíyíá wí rarijagífa wílanígní? Amípí níoníyá joxí ní nímeírífná aríge ní nímeía waríjíní? Amípí níoníyá pfní ní níwíárimí urí nání nfní fá nírorí bíkwíyo níjwírírí níapeí. Joxí stní gí bosíwí nímónírí níwearíméíni.’ uríagi ³ bosíwo nurí re yaiwínigíni, ‘Níoní bosíwí roaríjáyí boso “Joxí kíkíá ut.” níránáyí arí emfárfantí? Bosíwí nímónírí yarijóní xwíá ní mírná enj meání emfárfantí? Ríxíj nura nurífná ayá ní nífníáríní?” níyáiwírí ⁴ re yaiwínigíni, ‘Aí, pí pí émígnírí ríxa níjía ímóníjíní. Gí boso “Joxí kíkíá ut.” níránáyí ámá níoní wígní ayáyo nání ananí ní mímnípní nání pí pí émígnírí ríxa níjía ímóníjíní.’ níyáiwírí ⁵ ámá o xegí boso nígwí wayá ríwéná níapírfíxínírí wíjnyo ‘Bípoyí.’ nurírí awa ríxa báná xámí bfómí re uríjínigíni, ‘Gí boso pí siapíj nání ríwéná nírápíníáríní?’ uríagi ⁶ re uríjínigíni, ‘Wéríxí síxí ínjíj díramíxí 100 níapíj nání xíxeni axípi nírápíníáríní.’ uríagi bosíwo re uríjínigíni, ‘Díxí bíkwí nígwí nání níwíríríníamí nímearí éf níjwedmáná wéríxí síxí ínjíj díramíxí 100 nání eáníjje níkwírírí 50 níwírírei.’ nurífná xfo ení bosoyá bíkwíyo axípi díramíxí 100 nání eáníjípí níkwírírí ámi 50 níwíríríníjínigíni. ⁷ Ámá ámi wo báná bosíwo yarijíní re wíjínigíni, ‘Gí boso joxí siapíjnyí araríní?’ uríagi o re uríjínigíni, ‘O wítí fá 1000 níoní níapíj nání xíxeni axípi nírápíníáríní.’ uríagi bosíwo re uríjínigíni, ‘Díxí bíkwíyo wítí fá 1000 nání níwíríríníje níkwírírí wítí fá 800 níwírírei.’ nurífná bosoyá bíkwíyo ení níkwírírí axípi níjwírírí wómí wómí nfní e néra uríjínigíni. ⁸ Boso xegí yapí wíwapiyarijíní bosíwo nání ‘O “Níoní onímímínípoyí.” níyáiwírí e éfíní.’ rarijagífa arífa e níwírí o nání ‘Díj émfí saímí mojoríní.’ níyáiwírí seáyí e umeníjínigíni.” Jisaso ewayí xwíyíá apí nurírí wíepísaríjnyo ámi bí rípi uríjínigíni, “Ámá agwí ríná amípí xwíá tíyo wenípi nání díj níkwíro yarijígíyí wígní wínyí tñj ní nítróná díj émfí saímí nímoró nero nání ámá níoní díj ní níkwíro yarijígíyó seáyí e ímóníjoi. ⁹ Ayínání re seararíjíní, ‘Nígwípi ámá wí apí tñj sípí ímíxarígífa aiwí soyíné uyípeayí wí negí níkumíxínírí emearíwáyíjíní ímónípní nání nígwípi tñj arírá wíríxíni. E nerífnáyí ríwéná síá yoparíyímí nígwí nfní ríxa anípa ímónáná Goríxo soyíné xegí anj ílníná níwearífa nání eníyo páwípfífa nání seamímínífníáríní.’ seararíjíní. ¹⁰ Ámá omíjyí onímíapia nerífná píráníj díj níkwíro xíxeni yarijígí gíyí gíyí xwé ení xíxeni yarijígífní. Ámá omíjyí onímíapia nerífná díj níkwíro mé ámayá síjwíyo dání níwíepísiro omíjyí yarijígí gíyí gíyí omíjyí xwé nání aí axípi yarijígífní. ¹¹ Ayínání nígwí ámá wí nímeáro ayí tñj sípí ímíxarígíyí soyíné nígwí ayí aí tñj ámayó mfní míwípa ero arírá míwípa ero nerífnáyí ‘Goríxo ananí xegí amípí nanj anínamí weníyí none píráníj umeianíwá nání neaiapíníáríní.’ ríyáiwíríjoi? Oweoi. ¹² Soyíné amípí ámá woyáyí síjwí muwínaxídípa nerífnáyí omíjyí soyínéyápi mepírfíyí go seaiapíníáríní? Oweoi.

1 O xegf wiewpisarñowamf re urññnigññ, “Ámá wí wí fwf óepoyññrñ iwamfó nñwíwapyñpñrñ aiwí ámá e wíwapyñfñfñ aweyñ! Sfá wíyí ayf majfá wórññfñrññ. Ayf xeanññ rñá tññf wimeanfñ enagñ nñññ dññf sfípí wíwññññññ. 2 Ayf nñañwí rpiamñ nionñ dññf nñkwíroanñro yaríñfapiamñ pñrñ wíalkianñro nero fwf óepoyññrñ wíwapyñarfñá Goríxo ‘Ayf xwíyífñ mayñññf.’ mñrñ ríxa nñpémánñ enánñ rññññ xwé wíññfñññ. Sñññ

naiáwípiami íwí nání m̄wiep̄sipa enáná áamá wa ayo fá n̄xero s̄n̄á xwé wo s̄n̄wí t̄n̄i gwí n̄járiro rawírawáyo n̄mamówárírnáyí, s̄p̄i enagi aiwí r̄n̄n̄j̄ Goríxo wim̄n̄n̄r̄i en̄j̄p̄n̄n̄j̄ imón̄n̄j̄maní. ³ Ayínání pírán̄n̄j̄ éfr̄ix̄n̄i.

Íwí s̄p̄i yokwarim̄ n̄wíir̄n̄á epax̄p̄i nán̄n̄n̄i.

“Joxí áamá wo, Goríxomí n̄x̄f̄d̄r̄i nání r̄r̄ix̄méá imón̄n̄j̄o íwí s̄iánáyí m̄x̄f̄ ur̄írx̄n̄i. O r̄íxa d̄n̄j̄ neyíror̄i n̄isan̄r̄i ner̄n̄áyí íwí s̄p̄i yokwarim̄ n̄wíir̄i ‘Anan̄r̄n̄i.’ ur̄írx̄n̄i. ⁴ O íwí n̄is̄r̄i piáx̄f̄ weánar̄n̄j̄agí nání n̄b̄r̄i ‘Ríxa d̄n̄j̄ neyíror̄i íwí ámí w̄n̄i sim̄f̄amaní.’ r̄ir̄emeáná joxí yokwarim̄ n̄wíir̄i ‘Anan̄r̄n̄i.’ ur̄írx̄n̄i. S̄f̄á ax̄f̄ym̄i o s̄f̄pa ax̄f̄p̄i wé w̄úm̄i d̄n̄j̄ wáú r̄ir̄emeaayíánáyí, joxí ení yokwarim̄ wiayírx̄n̄i.” ur̄f̄agí ⁵ wáí wur̄meiar̄iḡf̄áwa Ámin̄áomí re ur̄iḡf̄awix̄n̄i, “Joxí d̄n̄j̄ r̄ikwíroar̄n̄j̄wáyí ámí b̄i d̄n̄j̄ r̄ikwíroan̄i nání neaíi.” ur̄f̄agí ⁶ Jisaso re ur̄n̄j̄n̄iginí, “Soȳné n̄j̄f̄ár̄n̄i. Mas̄t̄é aiwá s̄íȳ negí om̄n̄j̄yo íwí urar̄n̄j̄wáyí aga on̄m̄iápiá ner̄i aiwí segí d̄n̄j̄ n̄ion̄i nání n̄ikwíroar̄iḡf̄áyí ayín̄j̄ ner̄f̄n̄áyí, ‘Ík̄f̄á xé rox̄n̄i n̄yoám̄iga rawírawáyo e d̄n̄i roi.’ ur̄ánáyí anan̄i ar̄f̄án̄j̄ seain̄f̄ár̄n̄i. Am̄p̄i ‘N̄ion̄i epax̄f̄amaní.’ yaiwiar̄iḡf̄á aí anan̄i ep̄f̄f̄ár̄n̄i.

Ewayí ikax̄f̄ om̄n̄j̄ wíiar̄iḡf̄áyí nán̄n̄n̄i.

⁷ “E ner̄i aí soȳné wox̄í d̄x̄f̄ r̄n̄án̄n̄j̄ nimón̄n̄r̄i om̄n̄j̄ siiar̄n̄j̄ wo xw̄f̄á n̄m̄ir̄i yun̄f̄ ikik̄é yarīn̄e d̄án̄r̄an̄i, s̄ip̄is̄ip̄i pírán̄n̄j̄ n̄m̄éra war̄n̄e d̄án̄r̄an̄i, p̄n̄i n̄wíar̄im̄i n̄b̄r̄i rémón̄apáná joxí ‘Ayá t̄n̄i an̄j̄n̄i n̄wíap̄r̄i n̄j̄wear̄i aiwá neí.’ ur̄ir̄éni? Oweoi, o sa d̄x̄f̄ r̄n̄án̄n̄j̄ om̄n̄j̄ siiar̄n̄j̄o enagi nání ⁸ xám̄i re ur̄írx̄n̄i, ‘Áminá aiwá r̄f̄á n̄n̄yeair̄i d̄x̄f̄ rap̄rap̄i n̄k̄f̄iyn̄imáná aiwá n̄x̄er̄i niapáná n̄ion̄i in̄iḡf̄ n̄r̄i aiwá n̄r̄i nemáná enáná joxí r̄w̄f̄yo n̄r̄f̄n̄i.’ ur̄írx̄n̄i. ⁹ O joxí sekax̄f̄ ur̄f̄p̄i t̄n̄i x̄xen̄i s̄iáná om̄i weyí umer̄ir̄éni? Oweoi, d̄x̄f̄ om̄n̄j̄ siiar̄n̄j̄o enagi nání yayí wir̄im̄éni.” Jisaso ewayí xw̄ȳf̄á ap̄i nur̄r̄i ¹⁰ re ur̄n̄j̄n̄iginí, “Ḡf̄ seaip̄sar̄n̄j̄áoȳné ení sekax̄f̄ am̄p̄i n̄ion̄i searf̄áyí x̄xen̄i ner̄f̄n̄áyí seáyi e mimón̄pa nero re r̄f̄r̄ix̄n̄i, ‘None x̄n̄áíwanén̄j̄ nimón̄n̄r̄ane oyá om̄n̄j̄ wíiar̄n̄j̄wónen̄r̄n̄i. Om̄n̄j̄ negí n̄ear̄f̄ȳn̄i en̄wár̄n̄i.’ r̄f̄r̄ix̄n̄i.” ur̄n̄j̄n̄iginí.

Peyíyí t̄ḡf̄á wé wúkaú nan̄j̄ im̄ix̄n̄j̄ nán̄n̄n̄i.

¹¹ Jisaso Jerusaremí nání nur̄i Gariri p̄ropen̄s̄f̄ t̄n̄i Samaria p̄ropen̄s̄f̄ t̄n̄i m̄id̄m̄id̄án̄i enáná o áw̄niman̄i n̄pur̄f̄n̄á ¹² an̄j̄ b̄im̄i rémóáná áamá wé wúkaú peyíyí t̄ḡf̄áwa ná j̄f̄am̄i n̄rómáná ¹³ r̄f̄aiwá re ur̄iḡf̄awix̄n̄i, “Jisaso x̄i, negí neameamear̄n̄j̄ox̄n̄i, none nání wá orun̄n̄i.” ur̄f̄agí ¹⁴ o s̄n̄j̄wí n̄w̄n̄r̄n̄á re ur̄n̄j̄n̄iginí, “Soȳné nuro apax̄f̄p̄án̄j̄ imón̄n̄j̄ḡf̄awam̄i s̄iwa winaup̄oyi.” ur̄f̄agí awa s̄n̄i óf̄ e war̄f̄n̄á re en̄j̄n̄iginí. Wiḡf̄ wará nan̄j̄ imón̄n̄j̄n̄iginí. ¹⁵ Nan̄j̄ imón̄áná awa wo wen̄j̄ in̄f̄ȳf̄ w̄n̄n̄j̄n̄iginí. Xeḡf̄ wará nan̄j̄ imón̄n̄j̄agí n̄w̄n̄r̄i n̄k̄n̄imón̄m̄i nur̄i Goríxomí yayí numer̄f̄n̄á r̄f̄aiwán̄j̄ n̄ira nur̄i ¹⁶ Jisasoyá s̄ikw̄f̄ t̄n̄j̄ e n̄p̄f̄k̄n̄imear̄i om̄i yayí w̄n̄n̄j̄n̄iginí. Áamá oyí Samariayí wor̄n̄i. ¹⁷ O yayí wiar̄f̄n̄á Jisaso áamá e r̄owap̄ḡf̄áyo re ur̄n̄j̄n̄iginí, “Áamá wé wúkaú nan̄j̄ imón̄f̄awix̄n̄i. W̄f̄a ḡim̄n̄r̄n̄i? ¹⁸ Pí nání áamá an̄j̄ m̄id̄án̄j̄ ron̄i Goríxomí yayí umem̄n̄r̄i b̄j̄oj̄? W̄f̄a Judayowa ámí m̄b̄p̄a pí nání éoi?” nur̄r̄i ¹⁹ Samariaomí re urowár̄n̄j̄n̄iginí, “N̄wíap̄f̄n̄imeám̄i ut̄. Joxí d̄n̄j̄ n̄n̄ikwíror̄n̄j̄p̄im̄i d̄n̄i er̄k̄iemeán̄n̄i.” urowár̄n̄j̄n̄iginí.

“Gíná Goríxo xwiox̄f̄yo m̄imeám̄f̄ ner̄i neamej̄wean̄f̄ár̄n̄i?” ur̄iḡf̄á nán̄n̄n̄i.

²⁰ Parisiowa “Goríxoyá d̄n̄j̄ t̄n̄i áamá nene yeáyí neayim̄ix̄emean̄f̄a nání gíná ar̄f̄owayá xw̄f̄á piáx̄f̄yo d̄n̄i iwiaron̄f̄ár̄f̄an̄i?” n̄iyaiwiro Jisasomí yarīn̄j̄ re wiḡf̄awix̄n̄i, “Goríxo xwiox̄f̄yo m̄imeám̄f̄ ner̄i neamej̄wean̄f̄ápi gíná imón̄n̄f̄ár̄n̄i?” Yarīn̄j̄ e wíaḡf̄a nání o re ur̄n̄j̄n̄iginí, “S̄f̄m̄imaj̄f̄ón̄j̄ seain̄ar̄f̄n̄á s̄n̄j̄wí n̄w̄n̄r̄o re r̄ip̄r̄f̄ámaní, ‘Goríxo xwiox̄f̄yo m̄imeám̄f̄ ner̄i neamej̄wean̄f̄ápi r̄íxa r̄íȳr̄n̄i.’ r̄ip̄r̄f̄ámaní.” nur̄r̄i ²¹ “Áamá Goríxoyá d̄n̄j̄ t̄n̄i yeáyí neayim̄ix̄emean̄f̄a nání ar̄f̄owayá xw̄f̄á piáx̄f̄yo d̄n̄i iwiaron̄f̄oyi rarīn̄j̄wáo negí t̄n̄i áw̄n̄m̄i re riwo r̄iron̄i?” oyaiwip̄oȳn̄r̄i re ur̄n̄j̄n̄iginí, “Wí re r̄ip̄r̄f̄ámaní, ‘S̄n̄j̄wí w̄n̄p̄oyi. R̄íȳr̄n̄i. S̄n̄j̄wí w̄n̄p̄oyi. J̄íȳr̄n̄i.’ r̄ip̄r̄f̄ámaní. Ayí r̄ip̄i nání searar̄n̄j̄n̄i. Goríxo xwiox̄f̄yo m̄imeám̄f̄ ner̄i seamej̄weaw̄n̄j̄n̄igin̄i yarīn̄j̄o r̄íxa seȳné t̄n̄i áw̄n̄m̄i re ron̄j̄ enagi nání rarīn̄j̄n̄i.” nur̄r̄i ²² xeḡf̄ wiep̄sar̄n̄j̄owam̄i re ur̄n̄j̄n̄iginí, “R̄f̄wéná soȳné ‘S̄f̄á áamá imón̄n̄j̄o ámí s̄n̄j̄án̄i nimón̄n̄r̄i emen̄f̄ayi an̄j̄n̄i oimón̄n̄i.’ yaiwip̄r̄f̄á aiwí an̄j̄n̄i imón̄f̄agí s̄n̄j̄wí w̄n̄p̄r̄f̄ámaní. ²³ Áamá wí n̄ion̄i nání ‘S̄n̄j̄wí w̄n̄p̄oyi. J̄íw̄or̄n̄i. S̄n̄j̄wí w̄n̄p̄oyi. Riwor̄n̄i.’ sear̄ánáyí, nepa nearar̄n̄j̄oin̄r̄i n̄úm̄i mux̄f̄d̄pa éfr̄ix̄n̄i. ²⁴ Ápian̄j̄wí ner̄f̄n̄á w̄f̄á an̄j̄ ík̄w̄f̄r̄on̄j̄ n̄im̄n̄i okiarīn̄j̄pa áamá imón̄n̄j̄áon̄i n̄weap̄r̄f̄n̄á áamá n̄n̄f̄ȳá s̄n̄j̄w̄f̄yo d̄n̄i s̄n̄j̄án̄i imón̄n̄f̄á enagi nání n̄úm̄i mupa éfr̄ix̄n̄i. ²⁵ Xám̄i áamá agwí r̄íná n̄weaḡf̄áyí r̄f̄wí n̄imóáná n̄ion̄i r̄n̄n̄j̄ xwé wí meám̄f̄ár̄n̄i. ²⁶ Áamá en̄j̄n̄á Nowao t̄n̄j̄ íná n̄era waḡf̄ápa áamá imón̄n̄j̄áon̄i weap̄im̄n̄r̄i yarf̄n̄á ax̄f̄p̄i ep̄f̄f̄ár̄n̄i. ²⁷ Ayí ‘Goríxo in̄iḡf̄ wax̄f̄ t̄n̄i xw̄r̄f̄á wí nealk̄ixen̄f̄ámaní.’ n̄iyaiwiro o nání d̄n̄j̄ peá n̄imoro aiwá

nīro inīgí nīro nēra nuro apixí nīnīwírara uro nīmeága uro yaríná Nowao rīxa sipixíyo inīmī páwíáná re enīnīgíní. Inīgí waxí xwé nīrōga nīwiápīnīmeari oxí apixí nīnī inīgí namīgíawixíní. ²⁸ Nowao tīnī íná dānī ná rīwíyo Roto tīnī íná enī Sodomi nīweagíáyí axípi e yagíáriní. Ayí enī Gorixó nānī dīnī peá nīmoro aiwá nīga uro inīgí nīga uro nero amīpí bī bī nīga uro omīnī nēra uro anī nīmīra uro yaríná re enīnīgíní. ²⁹ Sfá Roto Sodomi pīnī nīwiárimī éf úyīmī Gorixoyá dīnī tīnī ríá tīnī sīnā tīnī anīnamī dānī nīpiérori áamá anī apīmī nīweagíáyí nīnī ríá nīnīnīgíní. ³⁰ Ríwéná enī áamá axípi e nēra nuro ‘Gorixomī xewaxo nīweapíníámaní.’ nīyaiwīa waríná áamá imónīnīáonī sīnānī imónīmíáriní. ³¹ Sfá ayīmī áamá anī pákíki nīmīrīga peyīnīyo seáyí enīwámī nīweagíá gīyí gīyí nīwepínīro ‘Nīgí iyíá fá anī xwíá enīwámī wenīyí nīmeámī éf oumīnī.’ nīyaiwīro mīpáwīpa éfīxíní. Aiwá omīnīyo yarīgíá gīyí gīyí enī wigí amīpí meaanīro nānī áamī anī tīnī e nānī mupa éfīxíní. ³² Rotomī xiepí nānī dīnī oseainíní. Í xegí iyíá fá amīpí nānī dīnī sīpí wīagí nīkīnīmónīrī wenīnī éyí re enīnīgíní. Nīperi sīnā imónīnīnīgíní. ³³ Áamá xegí amīpí dīnī tīnīpī nānīnī dīnī móf go go o dīnī nīyīmīnī imónīnī anīnī nīweanīa nānīpī sīxí ínīmíámaní. Áamá xegí amīpí dīnī tīnīpī nānī aí ‘Pí enīnī!’ yaiwí go go o dīnī nīyīmīnī imónīnīpī anīnī nīweanīa nānī sīxí ínīmíáriní. ³⁴ Sfá áamá imónīnīáonī weapīmíáyīmī áamá wáu anī íkwīanīwíyo sá wenānā Gorixoyá anīnājowa wífo, Gorixomī dīnī wīkwíroarīnīomī nīwírīmearo wífo dīnī mīwīkwíroarīnīomī e wārīpíríáriní. ³⁵ Ayīmī apixí wīpau enī pírawá yuní íkīxémí yaríná wīmī nīwírīmearo wīmī e wārīpíríáriní. ³⁶ [Áamá wáu enī omīnīyo yaríná wíomī nīwírīmearo wíomī wārīpíríáriní.”] Jisaso e uríagí ³⁷ xegí wīepīsarīnīowa re urīgíawixíní, “Ámīnáoxíní, joxí neararīnīpī gīmī imónīmíáriní?” uríagí Jisaso “O weapíníe nānī áamá áwanī wí nearīpaxí meníní. Áamá nīnī sīnīwí tīnī wīnīpíríáriní.” oyaiwīpoyínīrī ewayí xwíyíá re urīnīgíní, “Píyí wenje apurí obaxí pēnarīnīrīnī.” urīnīgíní.

18

Ewayí ikaxí apixí aní tīnī xwíríxí mearīnīo tīnī nānīrīnī.

¹ Jisaso xegí wīepīsarīnīowa Gorixomī xwíyíá rīrīmí nīwíríná anīnī wīnīagí pīnī wārīpírīxínīrī ewayí xwíyíá bī nurīrī ² re urīnīgíní, “Anī bīmī opīsī anīyo dānī xwíríxí eyeyírómí yarīnī wo —O Gorixó nānī wáyí mēpa erī áamá nīnīyo dīnī sīpí mīwīpa erī yarīnīrī. ³ Omī apixí anī wí —Í enī anī apīmī dānīrīnī. Í íníná o tīnī e nānī nībayírī re urayīnīgíní, ‘Áamá nínnī pīné nīmeararīgíáyí joxí tīnī nīrorai sanī nīnīrápírī xwíríxí bī oyaiyí.’ urayīagí aí ⁴ o ‘Sanī murápīpa oemīnī.’ nīyaiwīa nūísáná ríwéná í nānī rīxa anīnī wīnīagí re yaiwīnīgíní, ‘Nionī Gorixó nānī wáyí mé nerī áamáyo dīnī sīpí mīwīarīnīáonī aiwí ⁵ apixí anī í anīnī nīmōayarīnīagí nionī í anīnī mīnī bayaríná anīnī nīnīnīgínīrī ímī oumearómīnī.’ yaiwīnīgíní.” ⁶ Jisaso ewayí xwíyíá e nurīrī re urīnīgíní, “Áamá xwíríxí eyeyírómí yarīnī sīpío enīpī nānī dīnī mópoyí. ⁷ O áamá sīpío aiwí apixí anī íníná bayarīnīagí nānī sanī urápīnīgíní. Gorixó áamá ónīnī wí mīmónīnīagí aí re rīyaiwīarīnī, ‘Gorixó áamá xífo xegíní eyíronīyí omī árfwīyiranī, íkwáwīyiranī, ‘Joxí sanī nearápei.’ urayarínáyí o kíkíá nēra nūísáná ná ríwíyo dānī sanī urápīnīgíní.’ rīyaiwīarīnī? ⁸ Oweo! ‘Anīnī sanī urápīnīáriní.’ seararīnī. E nerī aiwí áamá imónīnīáonī nīweapíríná áamá sīnī dīnī nīnīkwírooro yarīnīagí sīnīwí wīnīmíáriní? Rīxa pīnī nīnīwīárimī warīnīagíá wīnīmíárfanī? Ayīnānī pírānīnī dīnī mópoyí.” urīnīgíní.

Ewayí ikaxí Parisio tīnī takísí nānī nīgíwí uráparīnīo tīnī nānīrīnī.

⁹ O ewayí xwíyíá rīpí enī wānī dīnī nīkwírónīro “None wé rónīnīwáonerīnī.” yaiwīro áamá wīyo peayí nīwīanīro “Sīpīowarīnī.” yaiwīro yarīgíáyo nurírána re urīnīgíní, ¹⁰ “Áamá wáu —Wífo Parisiorīnī. Wífo takísí nānī nīgíwí nearáparīnīorīnī. Awaú Gorixomī xwíyíá rīrīmí wīanīrī nānī anī Gorixó nānī nanīwí rīdīyowá yarīgíwámī nānī axíná nūrī ¹¹ Parisio xegípi anīwí e nīrómáná xegí dīnī tīnī ínīmī dānī re rīrīmí wīnīgíní, ‘Gorixoxíní, nionī áamá wa yapi sīpionī meḡagí nānī yayí osīmíní. Wa yapi áamáyo fíwí uráparīnīáonīmaní. Wa yapi rīkīkírífo yarīnīáonīmaní. Wa yapi apixí tīnī fíwí inarīnīáonīmaní. Takísí nānī nīgíwí nearáparīnī dao yapi mīmónīnīnī. Ayīnānī yayí osīmíní. ¹² Sabaríá ayí ayo sfá wīyaúmmī aiwá nīwíá nīwírārīnarīnīáonīrīnī. Amīpí nionī meááyí enī yanī nīmērī wé wīkaú enānā wo joxí nānī tarīnīáonīrīnī.’ Parisio Gorixomī e uraríná ¹³ takísí nānī nīgíwí uráparīnīo ná jīamíní e nīrómáná píaxí weánarīnīagí nānī sīnīwí nīmīfeyoarī anīnīmaní maní ayá fá nīxírīnīmānā Gorixomī rīrīmí re wīnīgíní, ‘Gorixoxíní, nionī fíwí yarīnīáonīrīnī. Wá nīwīanēí.’ urīnīgíní.” Jisaso ewayí xwíyíá e nurīrī ¹⁴ re urīnīgíní, “Áamá o Gorixoyá sīnīwíyo dānī wé rónīnī mīmónīmī xegí anī e nānī úagí aiwí wífo wé rónīnī mīmónīnīgíní. Áamá go go xewānīnīyo seáyí e menífoyí

Gorixo xwíámi imíxíníáriní. Go go ‘Sípíoníriní.’ nýaiwiri íními imóníoyí Gorixo seáyí e umeníáriní.” uríjíniginí.

Niaíwí onímiápiami wé ikwíkwíárimí ení nániríní.

¹⁵ Wiepísaríjowa áma wí wígi niaíwípiami Jisaso wé owikwíáriní nímeámi baríjagá nýwínro “Nímeámi mibípaní.” uraníro yaríjagá Jisaso síjwí e nýwíní ¹⁶ niaíwípiami ráiáwá “Bípoi.” nuríri wiepísaríjowami re uríjíniginí, “Áma niaíwí onímiápi xaníyaúmi díj nýwíkwíróro yarígápa Goríxomi díj wíkwíróráyí o xwíoxíyo mímeámí nerí píráníj umejweaní enagí nání niaíwí rípiá xe obípoiíní síjwí wínípoi. Pírí mýwíákipa époi. ¹⁷ Áma go go niaíwí onímiápiáníj mimónípa erí Goríxomi yeáyí murínípa erí nerínáyí, oyá xwíoxíyo wí nípáwiro jweapíríámaní.” seararíjíní.” uríjíniginí.

Amípí mímúróníj wo yaríj wíníj nániríní.

¹⁸ Judáyí ámíná wo nýwímeari yaríj re wíjíniginí, “Nearéwapiyaríj naníjóní, nioní pí neríná díj nýyimíj téníoní aníj íniná jweámá nání imóníáriní?” yaríj e wíagí ¹⁹ Jisaso áma o “Xífo ení naní enagí nání Goríxo téní xíxení imóníjorí?” oyaiwiní re uríjíniginí, “Joxí pí nání ‘Naníjóní nírariní?’ Áma nýoní nání Goríxoní naní imóní. ²⁰ Nwí ikaxí eáníjpi joxí nýjáriní. ‘Apíxí téní fíwí minípaní. Nýwíápnímeari áma mípíkaní. fíwí mýmeapaní. Áma wo nání xwíyá nýyimároní yafí murípaní. Ríníyaúmi wéyo meríní.’ Nwí ikaxí e eáníjpi joxí nýjáriní.” uríj ²¹ yaríj wí re uríjíniginí, “Nioní síní niaíwí imóníjagé dání nýpní níméra bíjáriní.” uríj ²² Jisaso ará e nýwirí re uríjíniginí, “Nwí ikaxí apí píráníj níméra nóbíí aí bí síní menjíní. Díxí iyá íá amípí níní nígíwí nání bí nemáná áma uyípeayíyo míní nýwíá nurínáyí, anínamí amípí ayá téní téníoxí imóníáriní. E nemáná nóbíí nioní nýxídííxíní.” uríj aí ²³ o ará e nýwiríná amípí xwé wí mímúróníj enagí nání aga xwíoxíyo dání díj ríá nuxerí xwírfá nimóní kípíj nýyirí ronagí ²⁴ Jisaso e nýwíní re ríjíniginí, “Áma amípí mímúróníj nene Goríxomi nuxídííne oyá xwíoxíyo páwianí nání aníj míní oyanyéní nero aiwí nípáwíxí mímóníjoi. ²⁵ Kamerí ení rapírapi gíwí kiwearígá óf ayíkwínimí páwíxí mímóní. Áma amípí mímúróníj kamerí ení ófíyimi mípáwípa yaríjyí yafí Goríxoyá xwíoxíyo nípáwiro jweapíxí mímóníjoi.” ríagí ²⁶ áma e nýjweámáná ará wíagíyí —Judáyí níní “Amípí mímúróníj Goríxoyá díj téní amípí mearíjagá nání Goríxo yayí winaríní.” yaiwíagíyíriní. Áma e nýjweámáná ará wíagíyí ududí wíníagí omí re urígíawíxíní, “Joxí nearíípi nepa enánáyí, Goríxo áma gíyo yeáyí uyímíxemeaníáriní?” uríjagá aiwí ²⁷ o re uríjíniginí, “Amípí áma mepaxí imóníjyí Goríxo ananí e nepaxíriní. Goríxo ananí áma yeáyí uyímíxemeapaxíriní.” uríj ²⁸ Pitao re uríjíniginí, “Aí, áma o xegí amípí píní mýwíáriní nerí ríxídípaxí mýwímoníjagí aiwí none negí aní téní amípí níní píní nýwíárimí joxí númí ríxídíjwíni.” uríj ²⁹⁻³⁰ Jisaso awamí re uríjíniginí, “Gíyí gíyí nioní díj nýwíkwíróro wíníyí ení Goríxoyá xwíoxíyo páwííxíní wáí rímeperí nání wígi aníraní, xiepímíraní, xexírfímeáowamíraní, xaníyaúmíraní, wígi niaíwíyoraní, píní nýwíárimí nýxídíírináyí, aní imónípíríámaní. Agwí ríná Goríxo ayí píní nýwíárimí úfá axípi wíní míní nýwímáná áma níní mí ómómíxímí éíná ayí díj aníj íniná jweapíríá nání ení wíníáriní.” uríjíniginí.

Ámí áwaní “Níníkipíríáriní.” uríj nániríní.

³¹ O xegí wiepísaríj wé wúkaú síkwí waú awamí jfámíní e nímeáa numáná re uríjíniginí, “Jerusaremí nání waríjwíni. E rémóná amípí Goríxoyá xwíyá wá rókíamoagíáwa áma imóníjóní nání nýro eagíápi xíxení nímeaníáriní. ³² Negí Judáyí mýyí nýroríráná émayí wa íá nýnóxero ikayíwí nýmeariro iwaní nímépero reanjwí nýro ³³ síkwíá ragí pírfí nuyíkiro nýnimáná nýpíkípiríáriní. E nerí aiwí ríxa sfá wíyaú wíyí óráná ámí nýwíápnímeámíáriní.” áwaní píráníj e uríj aiwí ³⁴ xwíyá apí awamí ínímíjíní imóníjagí nání nýj íá wí mimónípa nero xíofíyí “Ayí nání ríá neararíní?” mýyaiwígíawíxíní.

Síjwí supáriníj womí naníj imíxíní nániríní.

³⁵ O aní xegí yofí Jeriko ríníjpi téní e rímníe rémoaríná áma síjwí supáriníj wo óf manípa téní nýjweámáná áma e pwarígíáyo aiwá nání ríxíní nurííná ³⁶ ará wíyí wíjíniginí. Oxí apíxí obaxí ikwíkwíerí pwaríjagá ará nýwirí yaríj re wíjíniginí, “Pí nání yaríjoi?” uríj ³⁷ áma wí áwaní re urígíawíxíní, “Nasaretí dání Jisaso pwaríjagí yaríjoi.” uríjagá ³⁸ o ráiáwá re ríjíniginí, “Jisasoxí, mýxí ináyí Depítomí xíáwoxíní, joxí wá nýwíaneí.” raríjagí ³⁹ áma Jisasomí xámí umeagíyí o ráiáwá e raríjagí ará nýwíro mýxí nuríro “Píní wíárei.” uríjagá aiwí ráiáwá ení téní ámí wíní wíní nýríní re ríjíniginí,

“Jisasoxi, Depitomi xiáwoxiñi, joxi wá nîwianeñi.” urariñagi ⁴⁰ Jisaso e nîronapimáná sekaxí re urîñinigîñi, “Omî nîwirîmeámî bípoyi.” urîagi áamá wî rîxa nîwirîmeámî anjwî e bâná ⁴¹ Jisaso yarîñî re urîñinigîñi, “Nionî pí oninîrî nîrarîñîñi?” urîagi re urîñinigîñi, “Ámináoxiñi, nionî ámî sîñwî oanîmîñîrî rîrarîñîñi.” urîagi ⁴² Jisaso re urîñinigîñi, “Dîxî sîñwî ananî oxoarîñî. Dîñî nîñkwîrorîñîpîmî dâñî erfkiemeánîrîñî.” uráná ⁴³ re enîñinigîñi. Xegî sîñwî noxoarî sîñwî anîñinigîñi. Sîñwî nanîrî Jisasomî nuxîdîrî Gorîxomî seáyî e umearîná áamá nîñî o e éagi nîwîñîro ayî enî Gorîxomî seáyî e megîawîxiñi.

19

Sakiaso enîñî nânîrîñi.

¹ Jisaso rîxa Jeriko nîrémorî anjî apimî áwîñîmî pwarîná ² áamá wo Sakiasoyî rîñîño —O áamá takisî nânî nigwî uráparîgîfáyo xîráowánîñî imónîgîfá worîñî. Amîpî wî mîmúrónîñorîñî. ³ O “Áamá Jisasoyî rîñîño gorîñî?” nîyaiwirî sîñwî wîñîmîñîrî nerî aiwî rîpîwo enagi nânî oxî apîxî uyimároarîñagi o yopa nîmegîñîmî ⁴ ayó xámî numearî anjîñî nurî “Jisaso óf rîyimî punîño.” nîyaiwirî omî sîñwî wîñîmîñîrî nânî íkfá womî nîpeyirî wenîñî nerî ronáná ⁵ Jisaso nîbîrî e nîronapimáná sîñwî anánîfîyî Sakiasomî nîwîñîrî re urîñinigîñî, “Sakiase, anjîñî wepîñet. Stá rîyî joxî tîñî ñweámîñî. Dîxî anjî e nânî owaiyî.” urîagi ⁶ o anjîñî nîwepîñîrî yayî tîñî nîwirîmeámî xegî anjî e nânî nîmeáa urîñinigîñî. ⁷ Xegî anjî e nânî nîwirîmeámî úagi áamá nîñî sîñwî e nîwîñîro wîkfî dîñî nîwaiwîro re rîñîgîawîxiñî, “Áamá fîwî yarîñî o tîñî ñweámîñîrî nânî pí nânî uñojî?” rînarîná ⁸ Sakiaso e nîrómáná Jisasomî re urîñinigîñî, “Ámináoxiñî, nigî iyá fá amîpî nîñî bî biáu kîkîrî nepayómáná bî áamá uyîpeayî imónîgîfáyo mîñî wîmîfáñî. Áamá gîyî gîyî nionî yapî nîwîwapiyîrî nigwî fîwî urápináyo wigî fîwî urápináyî tîñî nionîyá wî tîñî seáyî e níkwîárîrî mîñî wîmîfáñî.” urîagi ⁹ Jisaso re urîñinigîñî, “Agwî áamá ro arîxo Ebîrfamo Gorîxomî dîñî nîwîkwîrorî yagîpa axîpî nerî nîsanîrî éagi nânî Gorîxo rîxa yokwarîmî nîwiirî yeáyî uyimîxemeañojî. ¹⁰ Ayî rîpî nânîrîñî. Áamá imónîñáonî áamá fîwî néra nuro anîñî íkeamónanîro yarîgîfáyo nânî pîfá nerî yeáyî uyimîxemeámîñîrî bîñáonîrîñî.” rîñîñinigîñî.

Ewayî ikaxî omîñî wîiarîgîfá wé wúkaú nânîrîñi.

¹¹ Áamá ayî xwîyáfá apî arfá nîwîro Jerusaremi Jisaso warîñe nânî rîxa anjwî e imónîñagi nîwîñîro dîñî re nîmóa ugîawîxiñî, “Gorîxo nene xwîoxîyo mîmeámî nerî neamenweanî rîxa nimónîñîñojî. Jisaso Jerusaremi nîrémorîná émayó mîxfî nuxîdowarîmáná mîxfî ináyî nimónîñî xwîoxîyo mîmeámî nerî neamenweanîñojî.” Dîñî e nîmóa warîná Jisaso “O negî mîxfî ináyî apaxî mé nimónîmenîñojî.” oyaiwîpoyîñîrî ewayî xwîyáfá bî nurîñî ¹² re urîñinigîñî, “Áamá áminá wo mîxfî ináyî imónaurî ámî nîbîrî xegî ámayó menwearî emfánîrî anjî ná jfámî imónîñîmî umîñîrî nerîná ¹³ xegî xînáíwánîñî nimónîro omîñî wîarîgîfá wé wúkaú awamî ‘Eîñî.’ nurîñî nigwî gorî áamá anîñî mîñî emá wáu wo nero mearîgîfá wonî wonî nîwîa nurî re urîñinigîñî, ‘Nîgwî nionî seaiaparîñá rîpî sayá imîxîpîrîfá nânî bisîñisî nimîxa warîná seaímeámîñî.’ nurîñî úáná ¹⁴ áamá anjî e xfo tîñî ñweagîfáyî wigî xwîoxîyo dâñî wîkfî dîñî nîwaiwîro wigî áamá wîyo re urowarîgîfawîxiñî, ‘Mîxfî ináyî imîmîximî yarîñomî nuro “O nene neamenweanî nânî mîneaimónarîñî.” urîpoyî.’ urowarîfagîfá awa nuro mîxfî ináyî imîmîximî yarîñomî e urîfagîfá aiwî ¹⁵ o áminá bîomî mîxfî ináyî nimîxîrî xegî anjî e nânî urowarîñîñî. O rîxa mîxfî ináyî nimónîñî anjî e nîrémorîná awa bisîñisî nimîxîrîñî nigwî sayá rfa imîxfawîxiñîrî sîñwî owîñîmîñîrî re rîñîñinigîñî, ‘Gf omîñî nîiarîgîfá nigwî wîñáa obîpoyî.’ ráná ¹⁶ wo nîbîrî re urîñinigîñî, ‘Negî neamenweañoxîñî, nigwî gorî joxî niapîño tîñî bisîñisî nimîxa nurîná rîxa wé wúkaú sayá imîxîñárîñî.’ urîagi ¹⁷ o re urîñinigîñî, ‘Gf omîñî nîiarîñî nañoxîñî, ayî awîaxîrîñî. Joxî nigwî nionî siapîñáo tîñî nionî rîrîñápa xîxenî enî nânî gapîmanî nimónîñî anjî wé bîaumî menwearîxiñî.’ urîñinigîñî. ¹⁸ Ámî wo nîbîrî re urîñinigîñî, ‘Negî neamenweañoxîñî, nigwî gorî joxî niapîño tîñî bisîñisî nimîxa nurîná rîxa wé wú sayá imîxîñárîñî.’ urîagi ¹⁹ mîxfî ináyo re urîñinigîñî, ‘Joxî enî gapîmanî nimónîñî anjî wé bîmî menwearîxiñî.’ urîñinigîñî. ²⁰ Ámî wo nîbîrî re urîñinigîñî, ‘Negî neamenweañoxîñî, nigwî joxî niapîño nionî írîkwîyo wowî mîñî tîñáo sîñî riworîñî. ²¹ Joxî xeanîñî rarîñoxî enagi nânî wáyî nîñîfagî “Nîgwî ro xwîrîfá íkîxéánáyî, iwanjî neanîfáñî?” nîyaiwirî bisîñisî wî mîmîxîñárîñî. Joxî amîpî áamá wa tfáyî dîxî mearî aiwá áamá wa fîwá urfáyî dîxî mîrî yarîñoxî enagi nânî rîrarîñîñî.’ urîagi ²² o re urîñinigîñî, ‘Omîñî nîiarîñî sumî roxîñî, jîwanîñoxî nîrfîyo dâñî xwîyáfá rîmearîmîñî. Nionî xeanîñî rarîñáonî amîpî áamá wa tfáyî nigî mearî aiwá

wa iwáá uríáyí nígí miri yarínáoní enagi nání joxí nífá imónínagí nání ²³ pí nání nígíwí nioní siapínáo nígíwí aníyo mìnítípa enjíní. E nírí sijnwíríyí, nígíwí o tñí ámi bí seáyí e ikwiárinínáná meámíní éáriní. ²⁴ nurí ²⁴ áamá anjwí e rogfáyo re uríníniginí, ‘Áamá romí nígíwí ro nurápiro nígíwí wé wúkaú tñjomí mìní wípoyí.’ uríagí ²⁵ awa re urígíawixíní, ‘Ái, negí neamejweanoxíní, o ríxa wé wúkaú tñjoríní. Pí nání ámi wo wiríní?’ uríagí ²⁶ o re uríníniginí, ‘Nioní re seararíníní, “Áamá gíyí gíyí nioní winápi píránínj níméro xwé nimíxírnínáyí ámi winí meapíríáriní. Gíyí gíyí nioní winápi mímepa nerí kíkíá nerínáyí apí aí ámi nurápiníáriní.” seararíníní. ²⁷ E nerí aiwí nioní tñí míxí imónarínjwáyí “O negí míxí ináyí nimóní neamejweaní nání mímepa imónaríní.” yaiwíáyo níwirímeámí nóbíro gí sijnwí aníjéé dání píkipoyí.’ uríníniginí. ²⁸ Jisaso ewáyí xwíyíá apí nurárimí Jerusaremí nání níyíríná xámí meaníniginí.

Jerusaremíyo nírémoríná míxí ináyí rémoarígíápa rémonj náníní.

²⁹ Jisaso anj onímíá bíau —Anj apíau díwí Oripí rínínjímí dání anjwí e imóníní. Apíau yof Betípasi rínínjímí tñí Betaní rínínjímí tñí tñj e anjwí e nírémoríná wíepísarínjyí waúmí re urowáriníniginí, ³⁰ “Awagwí anj jápímí nání nuri nírémoríná dogí sípíkí e yurárinínagí wínílo —Síní áamá seáyí e éf múnjweaarígíforíní. Omí níkwearí nímepámí bípíyí. ³¹ Áamá wo sijnwí neanírí ‘Awagwí pí nání ikweaarínj?’ earánáyí, re urípíyí, ‘Ámínáo seáyí e éf nínjwearí nímepámí umíní nání yearowárinjoi.’ urípíyí.” urowárfagí ³² awaú nuríná xfo uríápa axípí enagi níwíní ³³ ríxa dogí sípíko ikweaaríná xiáwowa re urígíawixíní, “Pí nání dogíomí ikweaarínj?” uríagí ³⁴ awaú “Yegí Ámínáo seáyí e éf nínjwearí nímepámí uní nání ikweaarínjwí.” nurí ³⁵ Jisaso pwarínje nání nímepámí nuri e nurárimáná wígí rapírípí seáyí e yínígíápi seáyí e níwikwiáiro Jisasomí seáyí e njwiráráná ³⁶ dogíomí éf nínjwearí nímepámí waríná oxí apíxí xfo tñí warígíáyí míxí ináyíyo yayí wianíro yarígíápa wígí iyíá sanjwíyo ríkárinígíáyí nímeparo óf e ikwianjwí neapára nuro ³⁷ o ríxa Jerusaremí tñj anjwí e nírémoríná díwí múnj Oripíyí rínínjímí ípímíeearíná xegí wíepísarínj obaxí xfo tñj e epíroyí egíáyí re egíawixíní. Emímí Jisaso yarínj níníyí sijnwí wínayígíá nání yayí seáyímí dání nero Goríxo nání ríaiwánínj níróro yayí numero ³⁸ re níra ugíawixíní, “Míxí ináyí Ámínáo neurowárinj ro oyá dínj tñí seáyí e oimóníní. ‘Anjnamí njweanoxíní, joxí níwayírónrí onjweaní.’ neaimónaríní. Omíní seáyímí dání yayí oumeaneyí.” níra waríná ³⁹ Parísa wa áamá epíroyí egíáyo áwínímí dání re urígíawixíní, “Nearéwapíyarínjoxíní, díxí wíepísarínjyo míxí nurí ‘E mírípa époyí.’ ureí.” uríagí aí ⁴⁰ o re uríníniginí, “Wí píní wíápiríméoi. Píní níwíárinínáyí, sijná tñyí ení ríaiwánínj níróro nioní nání Goríxomí seáyí e umepíráoi.” uríníniginí.

Jisaso Jerusaremí nání njwí eanj náníní.

⁴¹ Jisaso ríxa Jerusaremí tñj e anjwí e nírémoríná anj apímí níwínírná njwí nearí ⁴² re ríníniginí, “Jerusaremí njweáyíné nioní éf píránínj seanjwírírípaxí imónínjapí nání níjfa nímoníro sijnwíríyí, ayí nanj imónímíní enjíní. E nerí aiwí nioní segí sijnwí anígíe dání pínínínj imónínagí nání seáyíné majíá imónínjoi. ⁴³ Ríwéná áamá seáyíné tñí míxí inarígíáyí awí níseamero segí ákínjápímí píxemoánaníro nání xwíá wáiwínínj níta nípeyíro awí xapíxapí níseamudímómáná ⁴⁴ segí anj pípínámí néra uro níaiwí pípíkímí ero nero anj nímíríná sijná níkíkíróniga peyínínjyí bí xe okíkírónrí sijnwí wínípíríámaní. Yeáyí seayímíxemeámí nání seaiméagí aiwí seáyíné mí mímómíxípa yarínjagíá nání e e sealkáriníáriní ríníniginí.

Anj rídíyowá yarígíwámí dání míxí urowárapínj náníní.

⁴⁵ Jisaso ríxa Jerusaremí nírémorí anj nanjwí Goríxo nání rídíyowá yarígíwámí nípáwírí áamá makeríá nímíxíro nanjwí rídíyowá nání bí yarígíáyo míxíádamí níwiríná ⁴⁶ re uríníniginí, “Bíkwí Goríxoyápímí xegí anj ríwá nání re níriní eáníní, ‘Anj nioníyáyí áamá níbíro xwíyíá rírímí nípíríwáriní.’ níriní eánínagí aiwí seáyíné anj áamá yapí níwíepísiro fíwí uráparígíáyíáiwánínj imíxarínjoi.” uríníniginí.

⁴⁷ O sía ayí ayo anj iwámí dání áamáyo uréwapíyaríná apaxípanínj imónígíá xwéowa tñí njwí ikaxí eánínjpi mewegíáwa tñí Judayí ámíná seáyí e imónígíáwa tñí omí ‘Opíkianeyí.’ níróro aiwí ⁴⁸ oxí apíxí níní oyá xwíyíá aríá wianíro aga níwimónarínjagí nání omí píkipaxí bí mímónínjagí nání sijnwí wínaxíádmégíawixíní.

20

“Joxí néní tñjoxí imónei.” go rínjoi?” urígíá náníní.

¹ Sía Jisaso anj Goríxo nání rídíyowá yarígíwámí nípáwírí áamáyo xwíyíá yayí wínípaxí imónínjpi uréwapíyarínj wíyímí apaxípanínj imónígíá xwéowa tñí njwí ikaxí eánínjpi

mewegíáwa tñi Judayí mebaówa tñi omi niwímearo ² re urigíawixini, “Joxi néní tñjoxi imónéi.’ go rírági joxi áma aní riwámi makeríá nimixíro nanjw ridíyowa náni bí yarigíáyo mixelámí éiniginí?” uríagí ³ o re uriniginini, “Nioni eni yaríní bí oseaimini. Soyíné áwaní níránáyí, nioni yaríní niarigíápi náni eni ananí áwaní searimíni.” nuríri ⁴ yaríní re winiginini, “Jono wayí nínéameaia uño Nwíá anínamí njeawo uragí ríá eniginini? Xegí díní tñi ríá eniginini?” uríagi ⁵ wiwaníjowa yaríní niníro re rinigíawixini, “None ‘Goríxoyá díní tñi eniginini.’ uráná re neariníjoi, ‘Soyíné pí náni o rinípi náni aríá niwiro díní mikwíropa egíáriní?’ nearíni enagi náni wí e urípaxí meníni.” níríníro ⁶ ámi re rinigíawixini, “E nerí aí none ‘Jono xegí díní tñi wáí nurimerí wayí niseameaia uníriní.’ uránáyí áma níní ‘Jono Goríxoyá díní tñi wáí rókiamoní woríni.’ níyaiwiro náni sñá nínéaro neapíkípríxini. Apí eni wí murípa oyaneí.” níríníro ⁷ Jisasomí re urigíawixini, “None majíáriní. Goríxoyá díní tñi yagíráni? Xegí díní tñi yagíráni?” uríagí ⁸ o re uriniginini, “Soyíné Jono náni díní yaiwiarigíápi náni áwaní miníríagíá náni nioni eni ‘Joxi e éiríxini.’ níríníro náni áwaní wí searimíméni.” uriniginini.

Ewayí ikaxí wainí omíní uwínaxídiarigíáwa nánirini.

⁹ O ewayí xwíyá rípi uriniginini, “Áma wo wainí uraxí omíní bí iwíá nura núísáná áma wamí re uriniginini, ‘Gí omíní rípi píráníní sñwí nuwínaxídírxini.’ nurími aní wími urínimínirí náni nurí emá obaxí nñjweanísáná ¹⁰ ríxa wainí sogwí yóí éáná xegí omíní wíiarigíá wo xó xegí wí ourápaunínirí urowáragí aiwí omíní sñwí uwínaxídiarigíáwa omí íá nìxero iwaní nímépero aní omí urigíawixini. ¹¹ Omíní xiáwo ámi xegí omíní wíiarigíá womí urowáraná omíní sñwí uwínaxídiarigíáwa omí eni iwaní nímépero o ayá owíninirí ríperírí numero aní omí wárigíawixini. ¹² Omíní xiáwo ámi omíní wíiarigíá womí urowáraná omí míní níroro bíaríwámíní moaigíawixini. ¹³ Omíní xiáwo awa íniná xegí omíní wíiarigíáwamí iwaní nímépero aní omí urowáraríníagíá náni re yaiwiniginini, ‘Nioni aríre emíniréini? Gí íwí díní síxí uyíjáomí ourowárimini. ‘Omí xixení aríá wípíráriní.’ nímónariní.’ níyaiwirí urowáragí aí ¹⁴ awa xegí xewaxo baríníagi sñwí níwíníro re rinigíawixini, ‘Xanoyá díní meaníó jíwo baríní. Omíní amípiyí negí imóníní náni omí opíkianeyí.’ níríníro ¹⁵ omí íá nìxero bíaríwámíní nímóalmáná pikigíawixini.’ Jisaso ewayí xwíyá e nuríri yaríní re winiginini, “Omíní xiáwo xewaxomí píkiagíá náni awamí pí winíáriní?” Yaríní e níwírí ¹⁶ re uriniginini, “Omíní xiáwo níbírí omíní sñwí uwínaxídiarigíáwamí pípíkímí níyárimáná omíní ámi wa sñwí oníwínaxídípoiínirí míní winíáriní.” uríagi áma e rówapíagíá aríá e níwíro “Jisaso ‘Judayíné omíní sñwí uwínaxídiarigíáyí yapí imóníjoi.’ ríá neararíní?” níyaiwiro re rigíawixini, “‘Oweoi! Wí e eníámání.’ neaimónariní.” uríagíá aí ¹⁷ o sñwí agwí níwínirí re uriniginini, “Seyíné ‘Wí e epaxí meníni.’ yaiwiaríníagíá aí pí náni Bíkíwíyo ewayí xwíyá rípi eníná níríro eagíawixini, ‘Sñá aní mírarígíáwa sñá awíaxí wo náni pía neríná wo ‘Sípíxini.’ níríro emí mófo Goríxo ‘Awíaxoríní.’ níríri nímearí aní xó míraríníwámí iwamíó nítíwayírorí míríníriní.’ xwíyá wáí rókíamoagíáwa e níríro eagíápi pí náni ríníni? Seyíné díní rímóariníjoi? ¹⁸ Síxí botoríxí sñáyo nípiérorí pírí míyeámí inarínípa áma gíyí gíyo sñáyo nípiérorí xaiwí nearínáyí axípi imónípíráriní. Xwasíwí yeáyí bímí sñá nípiérorí nearíná yuní wárarínípa sñáyo áma gíyí gíyo nípiérorí nearíná axípi xwasíwí yuníníni imíximíáriní.’ Jisaso xó sñáóníní nímónirí náni e uriniginini.

Nígwí takísí náni émayó wiayigíá nánirini.

¹⁹ Nwí ikaxí éanínípi mewegíáwa tñi apaxípaníní imónígíá xwéowa tñi awa “Jisaso ewayí xwíyá nínearíníá ‘Soyíné omíní xiáwomí xewaxo píkiáriní imóníjoi.’ ríá neararíní?” níyaiwiro axíná “Ríxa íá oxíraneyí.” níyaiwiro aiwí oxí apíxí e epíroyí egíáyí náni wáyí níwíro íá mixelípa nero ²⁰ sñwí níwínaxída nemero áma wa yapí níwíwápíyíro sñwí níwínaróo oúpoiínirí nurowáíro re urigíawixini, “Soyíné áma nanjóníníní nímóníro yapí níwíwápíya nuríná pasáníní níméra úpoi. Xwíyá omí ananí gní yípaxí wí ránáyí, ríxa omí íá xepírí náni gapímanomí áwaní uraní náni re urípoi, ‘Takísí náni nígwí émayí nearáparígíápi síní míní wianíréwíní? Míní míwípa yaníréwíní?’ urípoi. O ‘Oweoi, síní míní míwípa époi.’ ránáyí émayí omí íá nìxero gwí yípíráoi.’ urowáragíá ²¹ awa nuro Jisasomí níwímearo pasáníní níméra nuríná weyí re umearígíawixini, ‘Nearéwapíyaríníjoxíni, joxí xwíyá níríri nínearéwapíyíriná náyoní nearéwapíyaríníjoxí enagi náni nene níjáriní. Áma gíyí gíyí símeágíá aí símímaní sñwí níwínirí sñwí náni wáyí mé xwíyá Goríxoyá nepání urarínípi nearéwapíyaríníjoxíriní.” nuríro ²² yaríní re wigíawixini, “Díní joxíyá píoi yaiwiaríníni? ‘Nene émayí mixelínáyí Sísomí takísí náni nígwí míní níwíyíranéná apání wíaríníwíní.’ rísímónariní?”

‘Nṛpikwini miyarinwini.’ risimónarini?” uríagfa aiwi ²³ Jisaso yapf wiwapiyaniro yariḡfápi nani dñj adadfi niwiri nǝjǝ nimóniri nani re uriniginini, ²⁴ “Émáfyá monfi bi siwá nǝpoyi.” nuriri rǝxa siwá wiána yarinǝ re winiginini, “Nǝgwǝ rǝpimi yoi goyá eániri sǝmimanǝ goyá nǝwiráriniri inini?” uríagi awa “Émáfyá mǝxǝ ináyǝ Sisaoyá eánini.” uríagfa ²⁵ o re uriniginini, “Nǝgwǝ rǝpimi sǝmimanǝ Sisaoyá nǝwirárininǝgi nani xewaninomi mǝni wǝfrixini. Amǝpǝ nǝni oyá imóninǝfyǝ eni xewaninomi wǝfrixini. E neri aí amǝpǝ Gorixoyá imóninǝfyǝ xǝomi wǝfrixini.” Jisaso Gorixo áma xewaninoninǝ imixininǝgi enagi nani omi dñj owǝkwǝrǝpoyiniri e uríagi ²⁶ awa yapf nǝwiwapiyiro pasáninǝ e uméǝfá aí ámayá sinǝwǝyo dani Jisaso xwiýfá meárinǝpaxǝ wi mǝrarinǝgi arǝfá nǝwiro áma nǝni eni Jisaso píraninǝgi e renǝwǝpearinǝgi arǝfá nǝwiro nani ududǝ nero xwiýfá bi murǝḡfawixini.

“Áma ámi wiápfínimeapǝrǝfárinini.” urinǝfá nánirini.

²⁷ Áma Judayǝ wa, Sajusiýǝ rininǝ wa —Sajusiowa re rarǝḡfáwarini, “Áma nǝpémána enánáyǝ wi nǝwiápfínimeapǝrǝfámanǝ.” rarǝḡfáwarini. ²⁸ Awa nǝbiro Jisasomǝ yarinǝ wianiro nani re urǝḡfawixini, “Nearéwapǝyarinǝjoxini, eniná Moseso nǝwǝ ikaxǝ nǝneariríná nene nani nǝriri rǝwamǝnǝgi re eanǝrinini, ‘Áma go go apǝxǝ nǝmeari nǝiáwǝ meméá péánáyǝ ámi xexirǝméáo apǝxǝ anǝmi nǝmeari penǝyá nǝiáwǝ wo wiemeaíwiniginini.’ Moseso e nǝriri eanǝrinini.” nuriro ²⁹ ewayǝ xwiýfá rǝpǝ urǝḡfawixinini, “Xǝráxogwá wé wǝumi dǝnǝf wáu egǝfáwa xǝráo apǝxǝ wi nǝmeari nǝiáwǝ meméá péáná ³⁰ xogwáo wo anǝmi nǝmeari nǝiáwǝ meméá péáná ³¹ ámi wo nǝmeari nǝiáwǝ meméá péáná wé wǝumi dǝnǝf wáu imónǝḡfáwa nowani o o imi nǝmeaýiro aiwi nǝiáwǝ wi meméá nowani rǝxa péáná ³² apǝxǝ eni xǝráxogwá nowamini nǝmeániri nǝpemǝxárimána xǝ eni peniginini.” Ewayǝ xwiýfá Jisasomǝ e nurimána ³³ omi majǝfá wikixéaraniro nani yarinǝ re wigǝfawixinini, “Gorixo áma nǝyonǝ mí ómómǝximǝ winǝfá nani pegǝfá nǝni nǝwiápfínimearíná í xǝráxogwá wé wǝumi dǝnǝf wáu nowani meagǝḡ enagi nani goyáí imóninǝfárfani?” uríagfa ³⁴ Jisaso re uriniginini, “Ríná áma apǝxǝ nǝwiráriniro mearo inarǝḡfárinini. ³⁵ E neri aí rǝwéná Gorixo menǝeanáná áma oyá sinǝwǝyo dani anani nǝwiápfínimearo nǝweapǝrǝfáfyǝ apǝxǝ nǝwiráriniro meániro inǝpǝrǝfámanǝ. ³⁶ Iná ámi bi nǝpepaxǝ imónipǝrǝfámanǝ. Ayǝ rǝpǝ nánirini. Anǝnajowa yariḡfápa nero nǝweapǝrǝfárinini. Gorixoyá dñjǝyo dani xwáripáyo dani wiápfínimeapǝrǝfá enagi nani ayǝ Gorixoyá nǝiáwǝ nimóniro aninǝf ininá nǝweapǝrǝfárinini. ³⁷ Soyǝné dñjǝ ‘Pegǝfáfyǝ wi nǝwiápfínimeapaxǝ meninǝ.’ yaiwiarinǝgi aiwi anani nǝwiápfínimeapǝrǝfárinini. Xwiýfá eniná Moseso ikǝfá onǝmianána iwǝfá rǝfá mǝnǝf ápiáwǝ wearinǝgi wininǝfpǝ nani rǝwamǝnǝgi nearíná Gorixo xewaninǝ nani urinǝnǝfpǝ re nǝriri eanǝrinini, ‘Gorixonǝ dǝxǝ ráwowa Ebǝrǝfamo tǝnǝ Aisako tǝnǝ Jekopo tǝnǝ awayá Nǝwáonirini.’ Moseso rǝwamǝnǝgi e nearíná xiáwowa rǝxa pegǝfá aiwi o rǝwamǝnǝgi e nǝriri eanǝrinini. ³⁸ Gorixo omi e nuriríná omi xiáwowa rǝxa pegǝfá aiwi Gorixoyá sinǝwǝyo dani wigǝfá dñjǝ sinǝ sinǝ enagi nani e ripaxǝrinini. Gorixo áma pegǝfáfyǝ nani Nǝwáomanǝ. Sinǝf egǝfáfyǝ nani Nǝwáonirini. Oyá sinǝwǝyo dani áma nǝni wǝfá pegǝfá aiwi, wigǝfá dñjǝ sinǝ sinǝ enagi nani nǝni sinǝ sinǝrinini.” uraríná ³⁹⁻⁴⁰ nǝwǝ ikaxǝ eáninǝfpǝ mewegǝfáwa ámi dñjǝ sixǝ mǝnǝpa nero yarinǝf ámi winǝfá bi mǝwǝfá re urǝḡfawixinini, “Nearéwapǝyarinǝjoxini, joxǝ wigǝfá yarinǝf síǝápi nani nuriríná aga nanǝf urarinini.” urǝḡfawixinini.

“Kiraiso nǝiáwǝ goyáoranini?” urinǝfá nánirini.

⁴¹ Jisaso re uriniginini, “Áma pí nani re rarǝḡfárinini, ‘Áma nene yeáyǝ neayimǝxemeanǝfá nani arǝfowayá xwǝfá piáxǝfyo dani iwiaronǝfó sa mǝxǝ ináyǝ Depitoyá xiáwó imóninǝfárinini.’ pí nani rarǝḡfárinini?” ⁴²⁻⁴³ Bikwǝ Samǝyǝ rininǝfyo Depito xewaninǝfó áma arǝfowayá xwǝfá piáxǝfyo dani iwiaronǝfó nani nǝriri rǝwamǝnǝgi rǝpǝ eanǝrinini, ‘Gorixo ḡfá Ámináomǝ re uriniginini, ‘Joxǝ wé náumini éfá nǝnǝwari joxǝ tǝnǝ mǝxǝ ináyǝ xopǝrǝrǝfá rǝwiimǝfáé nani xwayǝ naniri nǝweátrǝxinini.’ Gorixo ḡfá Ámináomǝ e uriniginini.’ Depito rǝwamǝnǝgi apǝ nearíná ⁴⁴ xegǝfá xiáwó nani ‘ḡfá Ámináonirini.’ nǝriri nani arǝḡe xegǝfá xiáwó imóninini?” Jisaso áma nǝni “Áma yeáyǝ neayimǝxemeanǝfá nani arǝfowayá xwǝfá piáxǝfyo dani iwiaronǝfóyǝ rinǝnǝwáo anani Depitomǝ seáyǝ e nimóniri nepa Gorixoyá xewaxorǝfani?” oyaiwǝpoyiniri e uriniginini.

“Nǝwǝ ikaxǝ eáninǝfpǝ mewegǝfáwa yariḡfápa mepanǝ.” urinǝfá nánirini.

⁴⁵ Áma nǝni o e rarǝnǝgi arǝfá wiaríná xegǝfá wǝpǝsarǝnǝwamǝ re uriniginini, ⁴⁶ “Nǝwǝ ikaxǝ eáninǝfpǝ mewegǝfáwa yariḡfápa mepa éfrixini. Awa áma weýǝ oneamépoyiniri rapǝrapǝfá sepiánǝ nǝyinini anǝf emero áma makerǝfá imixarǝḡfáé dani ‘Ámináoxini.’ onearǝpoyiniri emero rotú anǝfyo nǝpáwirónáranǝ, aiwá imǝxarǝḡfáé nǝrémorónáranǝ, ‘Áma nǝyǝfá sǝmǝf sǝmǝf e onǝweaneyǝ.’ nǝyaiwiro ero ⁴⁷ sǝwǝfá yáf rǝḡkinǝfǝfyǝ yapǝ ámayá aiwá pírfá nǝni iwǝfá

manarigfápa apixf aníwayá amipí fwf urápaniro nání ero ámayá síñwíyo dání Gorixomi xwíyá rírimf níwíroná anínf minf nira uro yarigfápa soyfne ení axípi mepa éfrixini. Rfwená Gorixo áamá nìyoní mí ómómíxímí yaríná awa xwíyá xwé meárinípírfáriní.” uríniginíni.

21

Apixf aní wí nígwí waúní tñf nánirini.

¹ O síní aní Gorixo nání rídiyowá yarigíwámí ínímí nuréwapiya nemeárá síñwí aníyí wíniginíni. Amipí mímúronígíyí nígwí Gorixo nání tayarigfe tarínagfa níwínirí ² apixf aní uyípeayf imónínf wí ení nígwí rfá inínf wáu nímeáa níbírí tñgí níwínirí ³ xegf wiepísaríníyo re uríniginíni, “Nioní nepa seararíníni, ‘Apixf aní uyípeayf imónínf rí Gorixo nání nígwí onímíá sípípkwí nítírí aiwí Gorixoyá síñwíyo dání amipí mímúronígíyí tñyo seáyí e imónígoi. ⁴ Amipí mímúronígíyí wígwí nígwí xwé ayo dání bí nímearo nítíro aiwí apixf aní ríyí xegf aiwá nání bí yanípaxf ówí tñgí nání íyá seáyí e imónígoi.’ seararíníni.” uríniginíni.

“Rídiyowá yarigíwá píneapfáriní.” urínf nánirini.

⁵ Xegf wiepísarínf wa aní Gorixo nání rídiyowá yarigíwá nání re rigfawixini, “Aní riwá nímrírfíná síñá awíaxf níkíkiróa nuro aní riwá imínínf mímónípa oenírí amipí naní áamá Gorixo nání wígfáy nímearo okíyá egfáriní.” rarínagfa ⁶ Jisaso arfá e níwírí re uríniginíni, “Amipí naní soyfne síñwí wínarigfá rípi rfwená áamá wa aní riwá nípnearíná síñá níkíkiróníga uní rípi nípnearíyo emí nímeámí éaná síñá wo womí síní seáyí e ikwíárinínfámání.” urfagí ⁷ awa yarínf re wígfawixini, “Nearéwapyaríníoxini, joxí neararínf apí gíná imónínfáriní? Pí símímajónínf neaináná ‘Ríxa nímoníní ayorfáni?’ yaiwíánfáriní?” urfagfa ⁸ o re uríniginíni, “Áamá wa yapf seaiwápiyípfírxinirí dínf píráriní morfíní. Obaxf níbíro gí yof níriníro re rípfáriní, ‘Nioní oníríní. Ríxa ínáriní.’ searáná arfá níwíro númí muxfápaní. ⁹ Soyfne ‘Aní wíyo míxí inaríníoi.’ rarínagfa arfá wíro ‘Áamá nípání míxí ikwínaróaríníoi.’ rarínagfa arfá wíro nerfíná wáyí mikárinípaní. Apí xámí imónínfáriní. E enagí aiwí apí ríxa nímonímáná enáná soyfne ‘Sfá yoparfíyi, o weapínfáyí ríxa nímoníníoi.’ míyáiwípa éfrixini.” nurírí ¹⁰ ámí re uríniginíni, “Áamá gwí axfí níwíápnímearo áamá xenwí wí tñf míxí iníro míxí ináyf woyá woyáyf tñf míxí iníro ¹¹ poboní xwé néra urí aní nìyoní aiwá nání dñwí íkeamóníro aní wí e wí e símíárfí wímearí aní pfíryó dání xegf bí nímonírí ekíyínf ináná áamá wáyf ikárinípírfí nání imónírí enfáriní. ¹² Ayf e enfá imónínagí aiwí síní mímónípa enáná fá níseaxero xeanínf seaikárpírfáriní. E níseairfíná xwíríxf seamepírfí nání awí éanárigfe nísearowáríro gwí aníyo níseanwíráríro nioní níxídarínagfa nání xwíyá seamearípírfí nání míxí ináyfá síñwí tñf e nání tñf gapímanfíyá síñwí tñf e nání tñf níseameámí seaupfáriní. ¹³ E seaiprfá enagí aí ananíríní. Ayf rípi nániríní. Xwíríxf seamearfná nioní nání áwanf urípírfí imónípfáriní. ¹⁴⁻¹⁵ Xwíríxf seamearfná nioní dínf níseakíkayorí níjáf níseaiapírfí xwíyá urípírfí nání imónípfírfí seaimíxímfá enagí nání soyfne xwíríxf seamearíyí wí pfírfí seawíáíkipaxf meníní. Ayínání soyfne síní fá níseaxrípa enánáyf, dínf re mófrixini, ‘Ananíríní. Xwíyá pfírfí wíáíkímínírfí nání menwípepa oemíní. Sa Gorixoyá díníyo dání urfíniginíni.’ yaiwírfírxini. ¹⁶ Segf sénáíwaraní, sénowarání, séríxímeáowarání, nawíní múnígíyáfrání, níkumxínírfí emearígíyáfrání, míyí seauráná segíyí wíamí píkipírfáriní. ¹⁷ Soyfne nioní níxídarínagfa nání áamá nfní wíkf níseaóníro sfmí tñf seaiprfá aiwí ¹⁸ Gorixo yeáyf seayímíxemeanfá enagí nání soyfne anípá wí imónípfírfámání. Segf dñá wí aí anípá imónínfámání. ¹⁹ Soyfne ení neáníro nioní anínf níníxídfíronáyf, segf dínípfí erfíkíemeanípírfáriní.

“Jerusaremí xwírfá íkíxepfáriní.” urínf nánirini.

²⁰ “E nerí aí míxí nímeámí bfáyf aní Jerusaremí rípmí awí mudfímóagfa níwíníroná ‘Ríxa aní rípi xwírfá íkíxepfírfí anwí ayorfáni?’ yaiwírfírxini. ²¹ E níwíníroná áamá Judia píropenísíyo nweagfáyf dñwí múníyo nání éf yíro áamá Jerusaremí apímí nweagfáyf pfíní níwíárimí uro áamá apímí bfárfíwámíní omíníyo amí amí yarígíyá aní apímí ámí mífémopa ero éfrixini. ²² Ayf rípi nániríní. Ínáyf Gorixo xeanínf rfá tñf seaikárinfá apírfíní. Íná amipí nfní nání Bíkíwíyo nírinírfí éánínípfí xíxení imónínfáriní. ²³ Íná xeanínf rfá tñf xwíá tñyo seáímeanfá enagí nání apíxf níáíwí agwí egfíwa tñf síní níáíwí amínf wíarígííwa tñf éf aníní mupaxf imónínagí nání aweyí! Gorixo áamá tñyo wíkf níwónírí xeanínf wíkarárfná ²⁴ míxí nímeáa bfáyf Jerusaremí nweáyo kírá tñf pípfíkímí ero íwí meaaníro nání nípfíkíomearo wígf aní ayf ayo nání nímeámí umíro epfárfáriní. E

nemáná émayí n̄biro Jerusaremi dān̄yífné seáyí e n̄iseaimón̄iro xw̄iraim̄m̄ n̄iseaik̄xéa nuro Gor̄ixo ‘Yoparí e imón̄íw̄in̄iḡini.’ yaiwiár̄ije imón̄in̄jáná r̄ixa re imón̄in̄fár̄ini.

Ámá imón̄in̄jo n̄weap̄ir̄íná n̄án̄ir̄ini.

²⁵ “Sogwí t̄ni emá t̄ni sin̄í t̄ni ek̄iyin̄in̄j̄ ináná amá xw̄íá t̄yo n̄yon̄i gwí ararí n̄weaḡíáyí ayá s̄wí nurorí d̄in̄j̄ r̄íá uxen̄fár̄ini. Raw̄irawá en̄i xwé ayá wí n̄ir̄oga n̄wiáp̄in̄meátsáná n̄ijir̄i moarin̄aḡi n̄w̄in̄iróná udud̄í win̄in̄fár̄ini. ²⁶ Sin̄í sogwí am̄ip̄i an̄j̄ p̄ir̄íyo en̄yí an̄j̄in̄i m̄ixen̄ap̄aḡi n̄w̄in̄iróná ‘Xw̄íá t̄yo n̄wean̄jwaéne pí neaim̄in̄ir̄i r̄íá yar̄in̄i?’ n̄yawiwo wáyí nikár̄in̄iróná ean̄ramoro wep̄ir̄fár̄ini. ²⁷ E neróná sin̄jw̄ re nan̄ip̄ir̄fár̄ini. Ámá imón̄in̄j̄aon̄i nik̄in̄m̄áná en̄j̄ neán̄ir̄i agwí t̄ni naw̄in̄i weap̄arin̄aḡi nan̄ip̄ir̄fár̄ini. ²⁸ E ner̄i aí soȳíné sogwí emá am̄ip̄i ek̄iyin̄j̄ inarin̄aḡi n̄w̄in̄ir̄íná ‘Gw̄in̄in̄j̄ nearoaȳiron̄i an̄jw̄ ayor̄fán̄i?’ n̄yawiwo p̄ir̄an̄j̄ éf̄ n̄ir̄ómáná n̄ion̄i n̄án̄i wen̄in̄j̄ n̄yán̄ir̄i r̄ófr̄ix̄in̄i.” ur̄in̄in̄iḡini.

Ewayí ikaxí ik̄á pik̄ína n̄án̄ir̄ini.

²⁹ O awami ewayí xw̄iyfá b̄i re ur̄in̄in̄iḡini, “Ik̄á pik̄i t̄ni ik̄á n̄n̄i en̄i yar̄in̄j̄p̄i n̄án̄i d̄in̄j̄ mópoȳi. ³⁰ Ik̄á m̄in̄j̄ inarin̄aḡi n̄w̄in̄iróná ‘R̄ixa xwiogw̄ir̄fán̄i?’ yaiwiar̄iḡíápa ³¹ sin̄j̄ am̄ip̄i ek̄iyin̄in̄j̄ en̄i ax̄ip̄i inarin̄aḡi n̄w̄in̄iróná ‘Gor̄ixo nene xwiox̄íyo m̄imeám̄ ner̄i neamen̄wean̄i r̄ixa an̄jw̄ ayor̄fán̄i?’ yaiwífr̄ix̄in̄i. ³² Nion̄i nepa seararin̄in̄i, ‘Ámá agwí r̄íná n̄weaḡíáyí s̄in̄i m̄ipepa en̄jáná am̄ip̄i n̄n̄i n̄ion̄i Jerusaremi n̄án̄i sear̄f̄ap̄i x̄ixen̄i nimón̄in̄fár̄ini.’ seararin̄in̄i. ³³ An̄ína t̄ni xw̄íá r̄ir̄i t̄ni anan̄i an̄ip̄á nimón̄ir̄i aiw̄i xw̄iyfá n̄ion̄iyá wí sur̄f̄má imón̄in̄faman̄i.

‘Aw̄in̄in̄j̄ n̄weáf̄ir̄ix̄in̄i.’ ur̄in̄j̄ n̄án̄ir̄ini.

³⁴ “M̄fr̄ix̄i maiw̄i n̄ip̄úsáná m̄r̄ogw̄i r̄ixa f̄á n̄wiár̄im̄ix̄ir̄íná n̄ip̄ér̄or̄i near̄íná yar̄in̄j̄pa soȳíné en̄i seḡi war̄áyo n̄án̄in̄i n̄yaiw̄in̄iro aiwá xwé n̄iro in̄it̄ḡi wain̄i xwé n̄iro yan̄iro n̄án̄i yar̄ínáyí s̄á n̄ion̄i weap̄im̄f̄áyi ax̄ip̄i e seaimean̄iḡin̄ir̄i d̄in̄j̄ t̄ni n̄weáf̄ir̄ix̄in̄i. ³⁵ S̄á n̄ion̄i weap̄im̄f̄á n̄án̄i imón̄f̄áyi amá xw̄íá r̄ir̄i n̄ir̄im̄in̄i n̄weaḡíáyo n̄wimón̄in̄fár̄ini. ³⁶ Soȳíné in̄íná aw̄in̄in̄j̄ n̄in̄jwearóná Gor̄ixom̄i yar̄in̄j̄ re wífr̄ix̄in̄i, ‘None am̄ip̄i neaimeááná en̄j̄ neán̄ir̄ane m̄ur̄orane amá imón̄in̄j̄oyá s̄m̄man̄j̄m̄in̄i éf̄ rorane yan̄wá n̄án̄i en̄j̄ b̄i s̄x̄í neaim̄ix̄e.’ ur̄fr̄ix̄in̄i.” ur̄in̄in̄iḡini.

³⁷ Ik̄wáw̄iyíná an̄j̄ r̄id̄iyowá yar̄iḡíwám̄i d̄án̄i amáyo nur̄ewap̄íya n̄úsáná sf̄ap̄i t̄ni n̄ipeyear̄i d̄w̄í m̄in̄j̄ Orip̄iȳi r̄in̄in̄j̄p̄im̄i s̄á wém̄in̄ir̄i n̄án̄i yaḡir̄in̄i. ³⁸ O s̄á ayí ayo e yar̄íná amá n̄n̄i w̄f̄á m̄on̄in̄j̄m̄i n̄wiáp̄in̄imearo om̄i an̄j̄ r̄id̄iyowá yar̄iḡíwám̄i d̄án̄i ar̄f̄á wian̄iro n̄án̄i bayaḡár̄in̄i.

22

Jisaso n̄án̄i mekax̄í meḡf̄á n̄án̄ir̄ini.

¹ S̄á Judayí bis̄ker̄f̄á yis̄í mayí úrap̄i nim̄ix̄iro nar̄iḡf̄áyi, s̄á An̄ínajo Wiár̄i Neam̄úroaḡo r̄in̄in̄j̄yi —En̄jáná s̄á ayi Judayo Isip̄iȳi m̄ix̄í in̄áyo f̄á xen̄w̄ir̄ár̄in̄jáná Gor̄ixo naiw̄í ox̄í x̄ám̄in̄j̄ n̄n̄i op̄ik̄im̄in̄ir̄i an̄ínaj̄í oyáo ur̄owár̄in̄j̄ aiw̄i Judayí Gor̄ixo n̄jw̄ ikax̄í ur̄in̄j̄p̄i bis̄ker̄f̄á yis̄í mayí úrap̄i nim̄ix̄iro n̄n̄iro sip̄isip̄i n̄ip̄ik̄iro ówan̄íyo raḡí x̄ópé yár̄f̄á en̄aḡi n̄án̄i an̄ínajo ayo m̄ur̄on̄in̄iḡini. Aȳin̄án̄i xwiogw̄í o o pwéáná s̄á ayi n̄án̄i d̄in̄j̄ mop̄ir̄i n̄án̄i sip̄isip̄i n̄ip̄ik̄iro bis̄ker̄f̄á yis̄í mayí úrap̄i nim̄ix̄iro nar̄iḡf̄ár̄ini. R̄ixa s̄á ayi an̄jw̄i e imónáná ² apax̄ípan̄in̄j̄ imón̄iḡf̄á xwéowa t̄ni n̄jw̄ ikax̄í eán̄in̄j̄p̄i meweḡf̄awa t̄ni ox̄í ap̄ix̄í n̄n̄i n̄án̄i wáyí nero n̄án̄i “Jisasom̄i ar̄ir̄e yum̄f̄i in̄im̄i pik̄ian̄f̄w̄in̄i?” n̄ira war̄íná ³ Is̄ikariot̄i d̄án̄j̄ Judaso —O Jisasoyá wiep̄isar̄in̄j̄ wé wúkaú sk̄w̄í wáw̄ imón̄iḡf̄áyí wor̄in̄i. Om̄i Seteno r̄f̄w̄m̄in̄i n̄ir̄or̄i d̄in̄j̄ ux̄ixér̄óáná ⁴ o nuri apax̄ípan̄in̄j̄ imón̄iḡf̄á xwéowa t̄ni Judayíf̄á porisowa t̄ni xw̄iyfá n̄ir̄in̄áro Judaso re ur̄in̄in̄iḡini, “Soȳíné om̄i f̄á x̄ir̄ip̄ir̄i n̄án̄i n̄ion̄i ar̄ir̄e ner̄i pasán̄in̄j̄ umem̄f̄ár̄in̄i?” uráná ⁵ awa yayí n̄w̄in̄iro re ur̄iḡawix̄in̄i, “Jox̄í e neaif̄áná n̄igw̄í siapan̄f̄w̄ar̄in̄i.” ur̄aḡf̄á ⁶ Judaso “Anan̄ir̄in̄i.” nuri m̄i nuri amá ox̄í ap̄ix̄í ep̄f̄roȳí m̄iwipa en̄jáná om̄i pasá umem̄in̄ir̄i n̄án̄i wen̄in̄j̄ wix̄áfd̄in̄in̄iḡini.

Aiwá An̄ínajo M̄uroaḡí n̄án̄i im̄ix̄iḡf̄á n̄án̄ir̄ini.

⁷ Jisaso, s̄á bis̄ker̄f̄á yis̄í mayí úrap̄i nim̄ix̄iro iwam̄f̄o n̄iḡf̄áyi —Ayí s̄á An̄ínajo m̄ip̄ik̄i Wiár̄i M̄ur̄on̄j̄ n̄án̄i sip̄isip̄i miá n̄ip̄ik̄iro nar̄iḡf̄áyir̄in̄i. S̄á ayi imónáná ⁸ o Pitaom̄i t̄ni Jonom̄i t̄ni re ur̄in̄in̄iḡini, “Awagw̄i none aiwá an̄ínajo en̄jáná neam̄úroaḡí n̄án̄i n̄án̄i n̄án̄i nuri neaim̄ix̄ip̄iȳi.” ur̄aḡí ⁹ awau re ur̄iḡisix̄in̄i, “Jox̄í ‘Awau ge nuri p̄ir̄an̄in̄j̄ oim̄ix̄ip̄iȳi.’ simón̄arin̄i?” ur̄aḡí ¹⁰ o re ur̄in̄in̄iḡini, “Awagw̄i an̄j̄ e n̄ir̄émor̄n̄á in̄it̄ḡi s̄x̄í max̄ir̄in̄j̄ wo t̄ni ór̄ór̄i n̄in̄ir̄íná n̄um̄i nuri an̄j̄ o p̄aw̄iwám̄i awagw̄i en̄i n̄ip̄aw̄iri ¹¹ an̄iwám̄i xiáwom̄i re ur̄isix̄in̄i, ‘Year̄ewap̄iyar̄in̄jo re r̄in̄j̄oi, ‘Nion̄i ḡí seaep̄isar̄in̄j̄oȳíné t̄ni aiwá An̄ínaj̄í Wiár̄i Neam̄úroaḡíyi n̄án̄i an̄j̄ awawá ik̄w̄r̄on̄in̄j̄ ḡiwám̄i d̄án̄i nan̄f̄w̄in̄i?’ Jisaso e r̄in̄j̄oi.”

nuri 12 o anj awawá seáyí émi ikwíróniŋf xwé wámi aiwá narigfáyí aiwá yeanipíri mímiauríwí yárinŋf wámi síwá eafáná e aiwá rfá neayeáisixini.” urowarána 13 awaú nuri Jisaso urípi xixeni nŋwiga nuri aiwá Anjñajo Wiáf Múroagf yi nani imixigfisixini.

“Ripi gí waráriní.” urinŋf nánirini.

14 Rixa aiwá nípíri bíná Jisaso tñi wáf wurimeiarigfáwa tñi aiwá naníro nani nawini nŋwearo 15 o re urinŋinŋini, “Nioni sñi rñinŋf mñimeapa nerfñá ‘Gf seaiepsarŋojné tñi xami aiwá Anjñajf Neamúroagf nani ripi onimini.’ aga nñimónfagi bñáriní. 16 Ayf ripi nani seararŋiní. ‘Aiwa ripi ami bi bi nioni tñi xwáf tñyo dani nanf wamanti. Gorixo xwioxfyo mñimeamf nerf seamenjweanf dani aiwá ripi nani mfkfpi xixeni imóninŋarini. Iná dani nioni ami nŋweapiri nioni tñi nawini nanf wáriní.’ seararŋiní.” nuri 17 kapixf wá nñimeari Gorixomi yaf nŋwimáná re urinŋinŋini, “Kapixf ríwá yanf nñiro niga úpoyi. 18 Inigf wainf ami bi xwáf tñyo dani nñimamanti. Rixa Gorixo soyfne xwioxfyo mñimeamf nerf piránŋf seamenjweanf dani inigf wainf ami iná nñimáriní.’ seararŋiní.” nuri 19 bisferfá bi nñimeari Gorixomi yaf nŋwimáná níkwiríri yanf níwia nuri re urinŋinŋini, “Nioniyá wará tñyf soyfne arírá seaimfá nani ridiyowá nerfŋinŋf imónini. Rf wéná nioni nani dñf seainfna nani nioni éapa bisferfá kwiríri seaipiri éapa axípi éfirixini.” nuri 20 awa rixa aiwá nñimáná enána bisferfá nñimearíná épa kapixf inigf wainf ríwoni wá nñimeari re urinŋinŋini, “Gorixo xwiyfá sñi bi réroarŋinŋf nani nioni nñiperfna gí ragf púyf inigf wainf sixf ríwánŋinŋf imónini. 21 E nerf aiwí arfá nípoyi. Ámá nioni nani mñyf nuriro nioni tñi nŋwearane aiwá narinwini. 22 Ámá imóninŋaoni Gorixo rñj jfayo axípi nñipikiro aiwí ámá nioni nani mñyf nuriro Gorixo xeanŋf xwé winfá enagf nani aweyí!” uríagi 23 wiepsarŋiowa yarŋf re niga ugáfawixini, “None go go e wini nani rfá rarini?” nira ugáfawixini.

“None gñmini go seáyí e imóninŋenŋoi?” rinigfá nánirini.

24 Wiepsarŋiowa xwiyfá ripi eni nñiro sñmí tñi re rinigfawixini, “None wo go go seáyí e neaimóniri enána wone simanŋyónŋf wurfnanf wáriní?” nñiga warfna 25 Jisaso re urinŋinŋini, “Emáyíyá mñx ináyíyá amáyíyá sñŋw e dani seáyí e nimóniro wá eni bi mé sekaxini nuriro aiwí wiwanŋiowa nani re rinarigfáriní, ‘Sfwi niaíwí nñi nioni tfamini imónigfáyí arírá wiarŋinŋonirini.’ rinarigfáriní. 26 Soyfne eni awa yarigfápa axípi e mepani. Segf raronŋinŋf imónfoyf ségwáonŋinŋf imónfwinŋinŋini. Segf bosonŋinŋf imónfoyf senáninŋf omŋf seaiarŋonŋinŋf imónfwinŋinŋini. 27 Dñf piránŋf mópoyi. Nene piof rarŋwáriní? Ámá kikiáf nŋweamáná aiwá narŋo seáyí e imóninŋorani? Aiwa rfá nuyearí yanf wiarŋo seáyí e imóninŋorani? ‘Ayf kikiáf nŋweamáná aiwá narŋo seáyí e imóninŋorani.’ rarŋwáriní. Nioni e imóninŋaoni aiwí soyfne tñi nŋwearíná anani segf ókinŋinŋf nimóniri arírá seaiarŋinŋonirini. 28 Soyfne wa iwamó níwapiyanro yaríná nioni tñi éf nñoro pñi nñinŋiárimí ufamanti. 29 Ayinani gí ápo ‘Joxi mñx ináyf nimóniri ámá ayo menjweárixini.’ nñinŋiápa 30 nioni eni re seararŋiní, ‘Nioni rixa mñx ináyf nimóniri menjweanána soyfne nioni tñi nawini aiwá nñimáf aiwá nñro inigf nñro nero negf Isireriyf gwf wírf wírf wé wúkaú síkwí waú enjyo xíráowayfñenŋinŋf nimóniro menjweapírfáriní.’ seararŋiní.” urinŋinŋini.

“Pitaoxi ráf nñimorini.” urinŋf nánirini.

31 O re urinŋinŋini, “Saimonoxini, Saimonoxini, Seteno soyfne nani Gorixomi sñmí tñi re urarini, ‘Ámá witf aiwá síkf tñyf neyírorfna yarigfápa nioni Jisaso wiepsarŋinŋf awa enj rfá eanŋonirí iwamó owiwapiyimini.’ Obo Gorixomi e urarini. 32 E nerf aiwí dñf soyfneyá níkwíroarigfápi samŋinŋf mepa oeniri Gorixomi rixŋinŋf seauriyaniŋini. Saimonoxini, rf wéná joxi ami dñf nñimori níkinimóniri nioni tfamini nñbñfna ámá nioni níxfdarŋagfa nani dñf rírixfmeáowa simónarigfáyo enj sixf eamixfrixini.” uríagi 33 Pitao re urinŋinŋini, “Amínáoxini, gwí riyíferani, ripikíferani, nñwawini yeapírfáriní.” uríagi 34 o re urinŋinŋini, “Pitaoxini, sfá riyimi karkar sñi rfaiwá nñiápa enána xwiyfá biaú bi nioni nani re urayirfñi, ‘Jisaso nani nioni majfáriní.’ urayirfñi.” urinŋinŋini.

Nigwf tñi íá tñi kirá tñi nánirini.

35 O awami re urinŋinŋini, “Nioni xami ‘Xwiyfá wáf emépoyi.’ nñsearowáriní ‘Nigwf wowf tñi árupianf wú tñi síkwí sfwí ámá bi tñi nñmaxirimi memepa époyi.’ searowáfagi aiwí soyfne amípi wí nani dñw níkeamóniro remegfawixini?” uríagi awa “Oweot, amípi wí nani dñw níkeamóninŋwanigini.” uríagi 36 o re urinŋinŋini, “E nerf aiwí agwí soyfne goxi goxi nigwf wowf tñjoxi nñmaxirimi ut. Árupianf enánáyf eni nñmaxirimi ut. Goxi goxi kirá mñx nani enjyf mayoxi enánáyf dñf iyfá nñipirí bñ éfirixini. 37 Ayf ripi nani seararŋiní. Bíkwíyo nioni nani re nñinŋiri eanini, ‘Rfá kíroarigfáyo mépearigfápa omi

enî nîkumîxîro axîpî mépepîfîrîrîni.’ nîrîrîrî eánîni. Amîpî nionî nânî nîrîrî eánîpî xîgenî nimónîrîñjoi.” urîagi ³⁸ awa re urîgîfawîxîni, “Ámînáoxîni, none mîxîf nânî mîñjî bîxáu rîxa rîpîxáuîrîni.” urîagîa o “Xwîyîfá rîxa apánîrîni.” urîñjîngîni.

Dáwî Oripîyo dání Gorîxomî xwîyîfá rîrîmî wîñjî nánîrîni.

³⁹ E nîrîrîmî anîyo nîpeyearî xegî yarîñjîpa dáwî mîñjî Oripîyi rîññjîpîmî nânî yarîfá xegî wîepîsarîñjowa enî númî nîyiyo ⁴⁰ rîxa nîrémorîfá awamî re urîñjîngîni, “Seteno iwamîfó mîsealîwapiyîpa oenîrî nânî Gorîxomî rîxîñjî urîpoyî.” nurîmî ⁴¹ amá sîñjî ananî iwanîf mopaxîf imónîñje numáná xwîfáyo xómîñjî nîyîkwîmáná Gorîxomî xwîyîfá rîrîmî nîwîrî ⁴² re urîñjîngîni, “Ápe, joxî nîsimónîrîfá xeanîñjî nionî nîmeanîpî kapîxîf nionî nîmîñjîñjî imónîñjîfá ananî emî mîwîarîmopaxîrîni. E nerî aiwî nionî nimónarîñjîpî mé díxîf díñjîf tîñî xîxenî ananî imónîfwinîngîni.” urarîfá ⁴³ anîñajîf wo sîñjîñî nîwîmónîrî enî sîxîf weamîxîñjîngîni. ⁴⁴ E éaná Jîsaso rîñjîf agwî esîñjîwîñjîf wîméaagî Gorîxomî xwîyîfá enî tîñî nurîfá xegî okîñjî nîpwerîfá ragîñjîf nîpuri xwîfáyo nîyîsîsáná ⁴⁵ Gorîxomî xwîyîfá rîrîmî wîarîñje dání éf nîwîearómî nuri xegî wîepîsarîñjowa tîñjî e wenîñjî éyîf wîñjîngîni. Díñjîf sîpî wîarîñjagîf nânî enîf samîñjîf nîwóroa nuro sá órówapîñjagîa nîwîñîrî ⁴⁶ re urîñjîngîni, “Pî nânî soyîné sá wenîjî? Seteno iwamîfó mîsealîwapiyîpa oenîrî nânî nîwîapîñîmearo Gorîxomî rîxîñjî urîpoyî.” urîñjîngîni.

Jîsasomî fá xegîfá nánîrîni.

⁴⁷ Sîñî e urarîfá re enîñjîngîni. Ámá wî íkwîkwîerîf bîmîarîfá amá Judasoyî rîñjîo —O wîepîsarîñjîf wé wúkaú sîkwîf wáu imónîgîfá worîni. O amáyo nîpemeamî nîyapîrî Jîsasomî kíyîf mîaúnîmîñîrî nânî anjwî e báná ⁴⁸ Jîsaso re urîñjîngîni, “Judase, amá imónîñjîñîf pasá nîñîmerîf kíyîf nîmîaúnîmîñîrîf rîbarîñjîni?” uráná ⁴⁹ Jîsaso tîñî rogîfáwa omî rîxa fá xîranîro yarîñjagîa nîwîñîro re urîgîfawîxîni, “Ámînáoxîni, ‘Awamî mîñjî orópoyî.’ rîsimónarîñjî?” nurîro ⁵⁰ wo re enîñjîngîni. Apaxîfánîñjîf imónîñjîf seáyi e imónîñjîyá xîñáñîñjîf nimónîrîf omîñjîf wîiarîñjîmîf mîñjîf rómîñîrîf éyîf pîrîf nîmoyîkîrî arîfá wé náumî dánjo mîñjîf wîrîpîeanîñjîngîni. ⁵¹ Arîfá mîñjîf wîrîpîeáagî Jîsaso “Pîñî wîarîpoyî. E mepanî.” nurîrî amá arîfá mîñjîf wîrîpîeámîf wé seáyi e níkwîarîrîf nanîf imîxîñjîngîni. ⁵² Omî nanîf nîmîxîmáná apaxîfánîñjîf imónîñjîfá xwéowa tîñî porîsîf anîf rîdíyowá yarîgîfîwámîf awî mearoarîgîfáwa tîñî Judayîf mebáowa tîñî awa xîomîf fá xîranîro bîfáyo re urîñjîngîni, “Soyîné mîñjîf tîñî iwanîf tîñî fá maxîrîgîfáyi amá fîwî xauráparîgîfáyo fá xîranîro yarîgîfápa nîanîro rîbarîñjîni?” ⁵³ Nionîf sîfá ayîf ayo anîf sîpîsîpîf rîdíyowá yarîgîfîwámîf ñweanîfá soyîné fá wî mîñîxîrarîgîfawîxîni. E nerî aiwî arîfîwîyîná obo emearîfá soyîné fá nîxîranîro nânî rîseaimónîñjîni?” urîñjîngîni.

Pîtao “O nánî majónîrîni.” urîñjîf nánîrîni.

⁵⁴ Jîsaso e urîagîf aí awa omîf fá nîxero nîméra nuro apaxîfánîñjîf imónîñjîf seáyi e imónîñjîyá anîf e mearémóáná Pîtao awamîf rîfíyîyo yaxîdfîf néra nurî ⁵⁵ amá wî ákîñjîyo anîfîwámîf dáníf rîfá níkearo ñweanîñjîyá nîwîñîrîf o enîf nîpáwîrîf nîwîmearîf e éf ñweanîfá ⁵⁶ apîxîf omîñjîf wîiarîñjîf wîfá rîfá wîfá óñîñjîf Pîtaomîf sîmîmanîf sîñjwîf nîwîñîrîf sîñjwîf agwîf nîwîga nîpeyîrîf amá e ñwîxapîgîfáyo re urîñjîngîni, “Ámá ro enî Jîsaso tîñî emearîñjîf worîni.” urîagîf aí ⁵⁷ Pîtao “Oweoi.” nurîrîf re urîñjîngîni, “Ine, jîxîf rarîñjîo nânî nionîf majîfáñîni.” nurîrîf ⁵⁸ nîñweamáná enîfá amîf wo omîf sîñjwîf nîwîñîrîf re urîñjîngîni, “Joxîf enîf amá Jîsasoyáowa woxîñjîñjîf imónarîñjîni.” urîagîf aí Pîtao “Royîf, nionîf xenîwonîrîni.” nurîrîf ⁵⁹ nîñweanîfá enîfá amá amîf wo amáyo arîkîf “Ámá ro enîf Garîrîf pîropenîsîyîo dánjo enajîf nânîf nepa Jîsaso tîñîf emearîñjîrîni.” urarîfá ⁶⁰ Pîtao re urîñjîngîni, “Royîf, joxîf rarîñjîyîf nionîf majîfáñîni.” sîñîf e urarîfá re enîñjîngîni. Karîkîrîf wo rîxa rîfaiwá rîñjîngîni. ⁶¹ Karîkîrîf rîfaiwá ráná Jîsaso nîkîñîmónîrîf Pîtaomîf sîñjwîf wîñáná o Jîsaso pîñé xámîf re urîfîpîf “Karîkîrîf sîñîf rîfaiwá mîrîf enîfá joxîf bîaúf bîf ayo Jîsaso nânîf nionîf majîfáñîni.” urayîrîfîni.” urîfîpîf nânîf díñjîf wîñfagîf ⁶² nîpeyearîf ákîñjîf bîarîfámîf dáníf ñwîf pîyîf wîrîñjîngîni.

Iwanîf mépero xwîrîxîf mépero egîfá nánîrîni.

⁶³ Ámá Jîsasomîf fá xîrîrîgîfáyi íkayîf wî numearîro iwanîf nîméperîfá ⁶⁴ xegîf sîñjîyîo wîfá nîtáñîmáná iwanîf nearo re nura ugîfawîxîni, “Wîfá nearókîamoarîñjîoxîñîf, iwanîf go rîfá reaarîñjîf? Joxîf wîfá rókîamoarîñjîoxîf enajîf nânîf rîxa áwanîf nearei.” nurîro ⁶⁵ íkayîf wî numearîróná ayá wî nurîfásáná ⁶⁶ rîxa wîfá óñáná Judayîf mebáowa xwîrîxîf imîxarîgîfáyi, ayîf apaxîfánîñjîf imónîñjîfá xwéowa tîñîf ñwîf íkaxîf eánîñjîpîf mewegîfáwa tîñîf awîf eánáná Jîsasomîf awa tîfámîñîf nîméra nîbîro wárfagîfá ⁶⁷ awa re urîgîfawîxîni, “Joxîf yeáyîf neayîmîxemeanîfá nânîf arîfowayá xwîfá pîaxîyo dáníf iwîaronfîyîf rarîñjîwáoxîf enîfáñîf, áwanîf nearei.” urîagîfá aiwîf o re urîñjîngîni, “Nionîf nîsearîfagîf aiwîf soyînéf ‘Neparîñîni.’ nîyáiwîro arîfá nîpîfîméoîf. ⁶⁸ Nionîf enîf yarîñjîf bîf seafánáñîf, soyînéf áwanîf wîf nîrîpîfîméoîf.

⁶⁹ E neri aiwi re seararini, ‘Ámá imóninãoni Gorixo, enj sîxî eâninoyá wé náúmini ñweámî nânî anjwî ayorini. Íniná o tîni ññweari óninj imónimfárinî.’ seararini.” urágî ⁷⁰ nowani re urigfawixini, “Joxî niaiwî Gorixoyáoxirani?” urágîa o “Soyiné apî ñrarini.” urágî ⁷¹ awa re rinigfawixini, “None xewaninjo xwiýá meárinipaxîpi rarini aráa wiwáyî nânî sinjwî wînarogfá ámî wî ñbîro xwiýá meáripaxî mimónini.” rinigfawixini.

23

Omi Pairato tînj e wárigfá nânirini.

¹ E ñiriniro nowani ñwiápini mearo Jisasomi gapîmanî Pairato tînj e nânî ñiméra nuro ² ñirémómáná Jisaso nânî ñixekwîmoro Pairatomî re urigfawixini, “O yapî ñineaiwapiya nuri Judayene yarinjwáyî ñineawiaikiri ‘Émáýá mîxî ináyî Sisaomi ñgwf takisî nânî minî mîwipani.’ ñinearîrî xewaninjo nânî re rarini, ‘Nioni áamá yeáyî seayimixemeámfa nânî aríowayá xwíá piaxíyo dánî iwiaronãoni, mîxî ináyî imóninãonîrîni.’ rarini aráa wiwárinî.” urágîa ³ Pairato Jisasomi yarinjî ñwia nurfáa yarinjî re winiginini, “Joxî Judayíyá mîxî ináyî imóninjoirani?” urágî o “Joxî dîxî rîxa apî ñrarini.” urágî ⁴ Pairato apaxîpáninî imónigfá xwéowami tîni áamá e epíroyî egfáyo tîni re uriniginini, “Xwiýá meáripaxî imóninî ñî nânî páf meginarinini.” urágî aiwî ⁵ awa arfki re urayigfawixini, “Jisaso Judia pîropenîsî re amî amî nemerî áamá ñfni re oyaiwipoyinîrî, ‘O negî mîxî ináyî imónaná émayo mîxî xfdowáranîwárinî.’ oyaiwipoyinîrî nuréwapiya warinorini. Gariri pîropenîsîyo dánî néra binjîyî re enî aî nearéwapiyarini.” urágîa ⁶ Pairato aráf e ñwirî awami yarinjî re winiginini, “O Gariri pîropenîsîyo dánjorani?” urágî ⁷ awa re urigfawixini, “Oyî, Jisaso pîropenîsî gapîmanî Xeroto menjewaninjo dánjorini.” urágîa Xeroto enî iná Jerusaremî ñweanagî nânî Pairato o tînj e nânî wiowáriniginini.

Omi Xeroto tînj e nânî wiowárigfá nânirini.

⁸ Judayowa Jisasomi gapîmanî Xeroto tînj e nânî ñiméra uáná o enjíná dánî amîpî Jisaso yarinjîyî nânî aráf ñwirî “Omi sinjwî owinimîni.” ñiyaiwia bagî nânî omî sinjwî ñwiwiníná yáyî ñwinirî “Jisaso emîmî ñî onîwapiyini.” ñiyaiwirî ⁹ yarinjî obaxî ñwiayarini agî aiwî xíoyá ñî muriniginini. Murîpa yaríná ¹⁰ apaxîpáninî imónigfá xwéowa tîni ñwî ikaxî eâninîpî mewegfáwa tîni xwiýá ráf tînj xekwímogfá ¹¹ Xeroto tîni xegî porisowa tîni uyínî mero ikayíwî meáiro nemáná rapirapî awiaxî wú mîxî ináyoowa yinarigfá imóninî wú nuyirîro amî Pairato tînj e nânî wiowáriniginini. ¹² Xeroto tîni Pairato tîni xámî xepîxepá rónagfíwaú sfá ayimî nawínî imónigfísixinî.

“O pí éagi íkfáyo yekwíroárimîni?” urinî nânirini.

¹³ Jisasomî amî Pairato tînj e nânî ñiméra uáná Pairato “Apaxîpáninî imónigfá xwéowa tîni Judayî mebaowa tîni áamá ñfni tîni obîpoyî.” ñirîrî ¹⁴ awa amî báná re uriniginini, “Soyiné xámî áamá ro ñimeámî ñbîrî re ñirfawixini, ‘O áamá ñfni ‘Émayo mîxî xfdowáranîwárinî.’ oyaiwipoyinîrî ñisearéwapiya emearinorini.’ ñirfá aiwî soyiné xwiýá umeararigfá ñî nânî nioni segî sinjwî anigfê dánî yarinjî wiayagi aiwî omî xwiýá meáripaxî wî mimóniniginini. ¹⁵ Xeroto enî páf ñwirî aî omî xwiýá meáripaxî ñî mimónipa enagî nânî amî none tînj e nânî seapowárenapîrinî. Aráf époyî. None omî pikiani nânî uyínî enjî ñî aga mimónini. ¹⁶ Ayínánî ‘Nioni yarinjápî nânî rînearini?’ oyaiwinirî sa iwanîni ñiméperi wárimîni.” uráná ¹⁷ Judayî xwiogwî ayî ayo aiwá Anjínajo Múroagî nânî narigfáymî “Émáýá gapîmano negî áamá gwî ñweanî wo oneawárinî.” ñiyaiwiro nânî ¹⁸⁻¹⁹ áamá e epíroyî egfá nawínî ñfni xixewiámî re urigfawixini, “Jisasomî ñpikiri Barabasomî —O Jerusaremî ñweagfáýî wa tîni ñwiápini mearo ‘Émayo mîxî oxfdowáraneyî.’ ñirîro mîxî ñwiróná áamá pikíagfa omî émayî fáf ñixero gwî anjîyo ñwirárigforini. “Omi neawárii.” uráná ²⁰ Pairato “Jisasomî owárimîni.” ñiyaiwirî áamá ayo amî ñî urágî aiwî ²¹ ayî rfmînjî tîni re urayigfawixini, “Íkfáyo yekwíroárei. Íkfáyo yekwíroárei.” urayariná ²² Pairato rîxa biaú uríí aiwî amî ñî re uriniginini, “Pí nânî? O pí íwî éf nânî íkfáyo yekwíroárimîni? Xwiýá omî ñimearîrî pikipaxî wî imóninagî mîwinimeáini. Ayínánî iwanîni ñiméperi wárimîni.” urágî aî ²³ áamá ayî Pairato omî íkfáyo oyekwíroárinîrî arfki amî wîni sfmî tîni nurayiróná pfné Pairatoyá xórórî wigfawixini. ²⁴ Pfné oyá xórórî wiagfa nânî re uriniginini, “Segî seaimónarinîpî xe oimónini.” nurîrî ²⁵ áamá ñfni wiwanînjîyî “Neawárii.” uríó —O Jerusaremî ñweagfáýî wa tîni ñwiápini meari “Émayo mîxî oxfdowáraneyî.” ñirîro mîxî ñwiróná áamá pikíagfa omî émayî fáf ñixero gwî anjîyo ñwirárigforini. O nânî ayî “Neawárii.” urfomî Pairato

n̄wáriri Jisaso n̄n̄i wigí d̄inj̄ yaiwíáyó n̄x̄d̄iri porisowa ik̄áyó yekwíroárip̄iri n̄n̄i m̄in̄i win̄inigin̄i.

Jisasom̄i yekwíroáriḡá n̄n̄ir̄ini.

²⁶ M̄in̄i wíáná porisowa om̄i n̄m̄éra nur̄ná Jisasom̄i iwan̄j̄ mépeayíá en̄agi n̄n̄i r̄ixa en̄j̄ meán̄ipa ner̄i ná neága war̄in̄agi n̄w̄in̄iro áamá wo Saimonoȳi r̄in̄iño —O an̄j̄ xeḡí yof̄ Sairini d̄an̄or̄ini. O maiwí am̄íyo d̄an̄i Jerusarem̄i n̄n̄i bar̄in̄om̄i óf̄ e órór̄i nin̄iro “O ik̄á yoxáfp̄á n̄kwón̄im̄i Jisasom̄i ox̄id̄ini.” n̄iyaiwiro om̄i ik̄á yoxáfp̄á san̄w̄íyo n̄iwikwiáriro n̄im̄éra war̄iná ²⁷ áamá ox̄í ap̄ix̄í obax̄í ik̄wikwier̄í r̄íw̄im̄in̄i nuro ap̄ix̄í obax̄í wíwa en̄i r̄íw̄íyo n̄um̄i nuróná n̄wapé t̄ini ám̄ix̄á n̄wíax̄áda war̄in̄agf̄a ²⁸ Jisaso n̄ik̄in̄imón̄iri re ur̄in̄igin̄i, “Jerusarem̄i d̄an̄j̄ ap̄ix̄í riwayíné nion̄i n̄w̄í m̄in̄mieapa époi. Sewan̄jiwayíné n̄n̄i mieain̄iro seḡí n̄iaíw̄íyo miearo éf̄rix̄ini. ²⁹ Aȳí rip̄i n̄n̄i searariñ̄i. R̄íw̄ená xean̄in̄j̄ r̄íá t̄inj̄ seaimeanf̄a en̄agi n̄n̄i ap̄ix̄í n̄iaíw̄í t̄ígíwa wiḡí n̄iaíw̄í n̄n̄i aga d̄inj̄ sip̄i win̄f̄a en̄agi n̄n̄i áamá re rip̄írf̄ar̄ini, ‘Ap̄ix̄í ox̄í roḡíwa t̄ini s̄in̄i ap̄iyá n̄iaíw̄í m̄ix̄ir̄iḡíwa t̄ini ap̄ix̄í s̄in̄i n̄iaíw̄í am̄in̄j̄ m̄in̄i m̄iw̄ipa yariḡíwa t̄ini íwa yaȳí owin̄ini.’ rip̄írf̄ar̄ini. ³⁰ Xean̄in̄j̄ ap̄i aga xaiw̄í seaimeanf̄a en̄agi n̄n̄i áamá d̄íw̄í m̄inj̄yo ‘N̄piér̄ori neaikwarim̄o.’ ur̄iro d̄íw̄í m̄inj̄ on̄imiápi w̄im̄i en̄i ‘Seáȳi e r̄it̄i neait̄i.’ ur̄iro ep̄írf̄ar̄ini. ³¹ Wé rón̄in̄aon̄i ik̄á s̄in̄in̄in̄j̄ imón̄in̄aon̄i aí xean̄in̄j̄ nik̄arf̄áȳf̄ n̄n̄i seȳiné f̄w̄í yariḡíáyó d̄an̄i ik̄á kir̄in̄in̄in̄j̄ imón̄iḡíáȳiné an̄ipax̄í seaik̄ar̄in̄f̄ar̄ini.” ur̄in̄igin̄i. ³² Áamá rik̄ik̄ir̄ó yariḡíwaú en̄i Jisaso t̄ini naw̄ini p̄ikian̄iro n̄n̄i n̄ikun̄ix̄iro n̄im̄éra nuro ³³ r̄ixa yof̄ áamá M̄inj̄ Ḡixweái r̄in̄iñe n̄r̄émoro om̄i ik̄áyó n̄yekwíroárim̄áná m̄id̄im̄id̄an̄i rik̄ik̄ir̄ó yariḡíwaúmi en̄i yekwíroárar̄iná ³⁴ Jisaso Gor̄ixom̄i re ur̄in̄igin̄i, “Ápe, nion̄i niariḡíá t̄iȳí awa maj̄á nimón̄im̄áná niar̄in̄agf̄a n̄n̄i jox̄i yokwar̄im̄f̄ w̄ili.” ur̄ar̄iná porisowa Jisasoȳá rap̄irap̄í gon̄i gon̄i meám̄in̄ir̄éin̄ir̄i s̄árú nero yan̄j̄ inar̄in̄agf̄a ³⁵ áamá n̄um̄i b̄íáȳf̄ e n̄ir̄owap̄iro s̄in̄w̄í n̄w̄in̄iro Judaȳí ámin̄áowa en̄i aí rip̄er̄ir̄i numero re r̄iḡíawix̄in̄i, “O áamá w̄íyo ar̄ir̄á wiagor̄in̄i. O nepa áamá ar̄íowaȳá xw̄íá piax̄íyo d̄an̄i iwiaron̄íoȳi rar̄in̄w̄áo en̄ánáȳf̄, Gor̄ixo n̄ir̄ípear̄i nene yeáȳf̄ neayim̄ixemear̄f̄a n̄n̄i urow̄árenap̄in̄íoȳi rar̄in̄w̄áo en̄ánáȳf̄, xewan̄iño ar̄ir̄á oin̄in̄i.” n̄ira war̄iná ³⁶ porisowa en̄i ikaȳíw̄í numear̄iróná iniiḡí wain̄í m̄ix̄í yar̄in̄j̄p̄i m̄in̄i wian̄iro n̄n̄i an̄w̄i e n̄ib̄iro ³⁷ re urayiḡíawix̄in̄i, “Jox̄i Judaȳíá m̄ix̄í in̄áyox̄í en̄ánáȳf̄, j̄iwan̄jox̄í éf̄ m̄in̄in̄e.” ur̄iḡíawix̄in̄i. ³⁸ “Áamá roȳí m̄ix̄í in̄áȳf̄ Judaȳíáor̄in̄i.” n̄ir̄iro ik̄á wáráyo r̄íwam̄in̄j̄ e neám̄áná oȳá yoxáíyo xw̄ápiyi seáȳí émi p̄rauḡíawix̄in̄i.

³⁹ Rik̄ik̄ir̄ó yariḡíwaú, Jisasom̄i m̄id̄im̄id̄an̄i ik̄áyó yekwíroárf̄íwaú w̄fo Jisasom̄i ikaȳíw̄í nur̄iri re ur̄in̄igin̄i, “Jox̄i nepa áamá yeáȳf̄ neayim̄ixemear̄f̄a n̄n̄i ar̄íowaȳá xw̄íá piax̄íyo d̄an̄i iwiaron̄íoȳi rar̄in̄w̄áox̄ir̄an̄i? J̄iwan̄jox̄í éf̄ m̄in̄in̄iri yawawi en̄i yeamin̄iri et̄i.” ur̄f̄aḡí aí ⁴⁰ w̄fo “E mur̄ipan̄i.” nur̄iri m̄ix̄í re ur̄in̄igin̄i, “R̄in̄in̄j̄ o mear̄in̄j̄p̄i jox̄i ax̄ip̄i n̄mear̄i aiw̄i Gor̄ixo n̄n̄i wáȳf̄ m̄isinar̄in̄an̄i? ⁴¹ Yawawi yeap̄ik̄iáná aȳí anan̄in̄i. f̄w̄í yariḡíw̄íyo d̄an̄i x̄ixen̄i yeap̄ik̄iar̄in̄j̄o. Áamá roȳí f̄w̄í b̄i méaḡí aiw̄i p̄ikiar̄in̄j̄o.” nur̄iri ⁴² Jisasom̄i re ur̄in̄igin̄i, “Jox̄i r̄ixa m̄ix̄í in̄áȳf̄ nimón̄iri n̄men̄wear̄iná nion̄i n̄n̄i d̄inj̄ móir̄ix̄in̄i.” ur̄f̄aḡí ⁴³ Jisaso re ur̄in̄igin̄i, “Nepa r̄ir̄ar̄in̄in̄i. Agw̄i nion̄i t̄ini an̄j̄nam̄i n̄weanf̄w̄i.” ur̄in̄igin̄i.

Jisaso pen̄j̄ n̄n̄ir̄ini.

⁴⁴ R̄ixa sogw̄í áw̄in̄i e n̄wean̄áná re en̄igin̄i. Sogw̄í n̄is̄kwir̄i an̄j̄ n̄m̄in̄i s̄á xaiw̄í n̄iyin̄ára nur̄i r̄ixa 3:00 p.m. imón̄áná sogw̄í ámi nox̄ar̄ori an̄in̄igin̄i. ⁴⁵ Sogw̄í s̄kwíar̄in̄áná rap̄irap̄í sep̄iá an̄j̄ sip̄isip̄í r̄id̄íyowá yariḡíw̄á n̄w̄íá t̄inj̄m̄in̄i epan̄joár̄in̄in̄j̄ áw̄in̄i e nax̄inow̄ar̄iri w̄úkaú epan̄joár̄in̄in̄in̄igin̄i.

⁴⁶ Jisaso r̄faiw̄á re r̄in̄igin̄i, “Ápox̄in̄i, ḡí d̄inj̄ or̄in̄w̄ir̄ar̄im̄in̄i.” nur̄im̄i d̄inj̄ yán̄in̄igin̄i. ⁴⁷ Jisaso d̄inj̄ yán̄f̄agi porisowam̄i seáȳí e imón̄in̄i am̄ip̄i aȳí e éagi s̄in̄w̄í e n̄w̄in̄iri Gor̄ixom̄i yaȳí numer̄i re r̄in̄igin̄i, “Áamá ro nepa wé rón̄iño, sip̄i w̄i m̄im̄ix̄ipa en̄om̄i aí p̄ik̄iwin̄i.” r̄in̄igin̄i. ⁴⁸ Áamá ox̄í ap̄ix̄í n̄f̄ini Porisowa Jisasom̄i yekwíroárar̄iná s̄in̄w̄í w̄inan̄iro b̄im̄if̄áȳf̄ sogw̄í s̄kwíar̄iri ámi ox̄ar̄ori ner̄i Jisaso per̄i éagi n̄w̄in̄iro aȳá f̄á n̄x̄ir̄in̄im̄i wiḡí an̄j̄ e n̄n̄i umiḡíawix̄in̄i. ⁴⁹ Áamá Jisasoȳá xeḡí imón̄in̄j̄f̄ȳ t̄ini ap̄ix̄í Gariri p̄ropen̄is̄íyo d̄an̄j̄ o t̄ini naw̄ini biḡíwa t̄ini ná j̄fam̄i on̄imiápi n̄ir̄ómáná om̄i p̄ikiar̄iná am̄ip̄i ap̄i e éagi s̄in̄w̄í w̄in̄iḡíawix̄in̄i.

Jisasom̄i xw̄íá weȳariḡíá n̄n̄ir̄ini.

⁵⁰⁻⁵¹ Áamá wo xeḡí yof̄ Josepoȳi r̄in̄iño —O Judia p̄iropen̄is̄íyo an̄j̄ xeḡí yof̄ Arimatia d̄an̄or̄ini. O Judaȳíá xw̄ir̄ix̄í mear̄iḡíá mebáȳf̄ wor̄in̄i. O wé rón̄iño en̄agi n̄n̄i xeḡí w̄íá Jisasom̄i p̄ikian̄iro n̄n̄i mekax̄í n̄imero yariḡíápi n̄n̄i “Ap̄an̄ir̄in̄i.” m̄iwim̄on̄in̄j̄or̄in̄i. “Gor̄ixo xwiox̄íyo m̄imeám̄f̄ ner̄i neamen̄weanf̄ápi ḡini ḡiná imón̄in̄f̄ar̄an̄i?” n̄iyaiwiro wen̄in̄j̄ ner̄i n̄wean̄or̄in̄i. ⁵² O émaȳí gap̄iman̄f̄ Pairato t̄inj̄ e n̄n̄i nur̄i Jisaso p̄íyom̄i

xwíá weyárimínirí nání yariní nìwiri Pairato “Oyi.” urágí nuri ⁵³ Jisaso píkiíomi nìmeámí nìwepínirí xwíá e dání rapírapí apíá wenípi tñí xopíxopí nìrorí sínáyo áamá óf rixígíyáimi —Ayi áamá sñí mítágíáyiríní. Ayimí tñínirí nání nìmeámí nuri ínìmi tñíniginí. ⁵⁴ Sabaríá nání amípi píráníñí nímíxíro tarígíáyimi nítirí aiwí Sabaríá náyi ríxa anjwí e enáná tñíniginí. ⁵⁵ Apíxí Gariri píropenísíyo dání númí bííwa “Jisasomí aríge ríá taríní?” nìyaiwiro sñjwí wínaníro númí nuro sñjá óyimi sñjwí nìwíníroná xíomi taríná ení sñjwí nìwíními ⁵⁶ wigí anj e nání nuro Sadéyo Jisasoyá wará xópé éwaniginirí ikfá dífá dñj nanj eaarínj bí tñí gñíí bí tñí píráníñí nímíxíro nítíro sá wegííwa Sabaríáyo njwí ikaxí eánínjpi rarínjpa kikiíá njweagíawixíní.

24

Jisaso ámí wiápínímeanj nániríní.

¹ Sadéyo aga wíá mónínjímí iwa ikfá dífá tñí gñíí tñí xámí píráníñí imíxarígíápi nìmeámí nuro ² ríxa Jisaso xwíá weyáriníne nìrémore sñjá xwáripáyo manj e éf ráráriníño mímegwínárí nímega nuri yání e wenjagí nìwíníro ³ óyimi nípáwiro aí Ámíná Jisaso míwenjagí nìwíníro ⁴ “Píyo gerfani?” nìyaiwiro ududf níníro ronáná re enjíniginí. Ámá wáú egí rapírapí xwínfá eagííwáú sñmímanj e rónapígíisixíní. Sñmímanj e rónapáná ⁵ apíxíwa wáyí níkaríníro sñmímanj xwíáyo íkwíróáná awáú re urígíisixíní, “Sñj úo nání áamá xwíá weyárarígíe pí nání pífá yarinjoi? ⁶ Sñí re míweníní. Ríxa wiápínímeániginí. O sñí seýné tñí Gariri píropenísíyo nemerfná searínjpi nání dñj mópoyí. ⁷ Re searínjiríní, ‘Negí Judayf áamá imónínjao níyí níníróóná áamá íwí yarígíáyí fá níníxero ikfáyo nìyekwíroárpírfá enjagí aí ámí sfá wíyáú wíyí ríxa nórímáná enáná wiápínímeámífaríní.’ rínjiríní.” urágí ⁸ iwa Jisaso xwíyá eníná urínj apí nání dñj nìwínirí ⁹ xwáripáyo pñí nìwíaríní nuro wíepísarínj wé wúkaú síkwí wo awamí iwa wínfápi nání repíyí nìwíro áamá Jisasoyá xegí imónínjío ení níyoní repíyí wíagíawixíní. ¹⁰ Apíxí repíyí wíarígííwa Magídara dñj Mariaí tñí Joanaí tñí Jemisomí xñáí Mariaí tñí ámí wíwa tñíniríní. Iwa wáf wurímeiarígíáwamí wigí wínfápi nání áwanj urágíá aí ¹¹ “Iwa wigí xwíyá ikfá íwíyo dánfínj rarinjoi.” nìyaiwiro “Nepaxíní.” nìyaiwípa nero aí ¹² Pítaw nìwiápínímearí anjíní nuri xwáripáyo nìrémománá nípíkwínirí ínìmi wenínj éyí wínjíniginí. Rapírapí Jisasomí xopíxopí rónínjúní wí e wenjagí nìwínirí ámí xegí anj e nání nurfná e enjagí wínfípi nání ududf néra unjíniginí.

Wíepísinj wáú Emeasí nání warfná wímeanj nániríní.

¹³ Jisasoyá xegí áamá imónínjíyí wáú sfá axíyiminí anj Emeasíyí rínínjímí nání nuri —Anj apí Jersaremit dání ná jfámíne onímíápiríní. ¹¹ kíromita imónínjeríní. ¹⁴ Awaú óyíno nuri Jersaremiyo amípi Jisasomí wífápi nání repíyí niga nuri ¹⁵ xwíyá níríga warfná Jisaso xewaníño anjwí e níbírí nìwímearí awáú tñí nawíní nuro ¹⁶ awáú Jisasomí sñjwí nìwínirí aiwí omí mí mómíxí yarfná ¹⁷ Jisaso yarinj re wínjíniginí, “Awagwí anj nurfná xwíyá níríga warígíípi pí éf nání níríga warínj?” uráná awáú éf nírómáná sñmímanj kípiñí níyirí ¹⁸ wfo, Kíriopasoyí ríníño re urínjíniginí, “Ámá nfní Jersaremit urfnaníro úfáyo sa joxíní e imónípi nání majfáraní?” urágí ¹⁹ o yarinj re wínjíniginí, “Jersaremiyo pí imónínjiginí?” urágí awáú re urígíisixíní, “Nasaretí dñj Jisaso nání rínarínjwí. O Goríxoyá sñjwíyo dání áamá nfníyá sñjwíyo dání ení wíá rókíamoarínj enj eánínj wo nímónirí emími erí xwíyá píráníñí urímerí yarinj nání rínarínjwí. ²⁰ Omí apaxípánjíní imónígfá xwéowa tñí negí ámíná neamenjweagíáwa tñí xwíríxí numero omí ikfá seáyíyo oyekwíroárpoyínirí émáyo mñní wíoi. ²¹ Xámí nene dñj re kíkayówaríní, ‘Goríxo nene émáyíyá gwí njweanwaénénjíní imónínjwaéne nealkweanfá nání urowárenapínfo áamá orfání?’ Dñj e kíkayówaríní. Xwíyá apí aí ámí bí rípiíní. Omí ríxa nípíkímáná enáná sfá wíyáú wíyí oráná ²² agwí sfá ríyimi neneýá apíxíwa ayá nearemóoi. Iwa wíá mónínjímí áamá xwáripá tñj e nání nuro aí ²³ píyí tfo míwenjagí nìwíníro nene njweanwaé nání níbíro re nearáoí, ‘Newané xwáripáyo dání oríná nìwíníranéná anjínaj wáú nírónapírí ‘O sñj unjoi.’ nearííi.’ nearfágí ²⁴ negí áamá wa áamá píyo tfe nání nuro apíxíwa nearfápi sñní axípi e imónínjagí nìwíníro aiwí píyomi sñjwí bí míwínáoí.” Jisasomí repíyí e wíagí ²⁵ Jisaso re urínjíniginí, “Awagwí majímajíá yarígííwagwíríní. Amípi wíá rókíamoagíáwa níríro ríwamínj eagíápi arfá nìwiri aiwí anjíní ‘Neparíní.’ nìyaiwiri dñj míkíwíropa yarígííwagwíríní. ²⁶ Awagwí áamá yeáyí seayimíxemeanfá nání aríowayá xwíá píaxíyo dání iwíaroníoyí rarígíó nání re ríyaiwíarínj, ‘O rfnínj bí míméa ananí míxí ináyí nímónirí níkfíními Goríxo tfámíní njweapaxíriní.’ ríyaiwíarínj? Oweoi, xámí rfnínj níméámáná ríwíyo níkfínípaxíriní.” nurrí ²⁷ ríwamínj Goríxoyáyo amípi xfo nání nírínirí eánínjpi Moseso eané dání repíyí píráníñí nìwíera urí amípi wíá rókíamoagíáwa ríwíyo eagíe dání ení repíyí píráníñí

n̄wiéra uri en̄inigini. ²⁸ An̄f awaú wariḡíe r̄ixa an̄wi e n̄rémorfná Jisaso awaú “O wiárí n̄múrórí un̄iñoi.” oyaiwip̄iyin̄r̄i w̄iwap̄iyarfná ²⁹ awaú urakion̄w̄irán̄r̄i n̄n̄i re uriḡisixini, “Jox̄i m̄iyeamúropani. Sogw̄í r̄ixa wéf en̄agi n̄n̄i sfá rór̄in̄iñoi. Yawawi t̄n̄i sá re oweaneyi.” ur̄iaḡí awaú t̄n̄i sá wém̄in̄r̄i n̄n̄i nawin̄i an̄ño yow̄i n̄páwiro ³⁰ n̄ñweaḡasáná r̄ixa aiwá nan̄ro nerfná Jisaso bis̄kerf̄ápi n̄meari Gor̄ixomi yayf̄ n̄wimáná n̄ikw̄ir̄i m̄in̄i wiarfná ³¹ awaú r̄ixa s̄ñw̄í m̄i wóm̄ix̄ipax̄i nimón̄r̄i om̄i s̄ñw̄í m̄i wóm̄ixáná re en̄inigini. O awaú s̄ñw̄í an̄iḡíe d̄an̄i an̄ñin̄inigini. ³² O an̄ñiaḡi n̄w̄in̄r̄i re rin̄iḡisixini, “O t̄n̄i óño n̄biranéná o xw̄iyá Gor̄ixoyá r̄íwam̄in̄i eán̄iñ̄pi p̄irán̄iñ̄i rep̄iyf̄ n̄iyelaiéra barfná yeḡf xw̄iox̄ño d̄an̄i r̄ixa d̄in̄i n̄ifá yeaīr̄in̄i.” n̄r̄in̄r̄i ³³ axin̄á Jerusaremi n̄n̄i n̄wiáp̄n̄imeám̄i nuri w̄iep̄isar̄in̄i wé wúkaú s̄ikw̄í wo eḡfawami t̄n̄i amá awa t̄n̄i nawin̄i n̄weaḡáño t̄n̄i n̄wimeari ³⁴ ayf̄ “Ámináo r̄ixa wiáp̄n̄imeáinigini. Saimonom̄i s̄ñj̄an̄i wimón̄ñinigini.” r̄inar̄iñaḡí ar̄íá n̄wiri ³⁵ am̄ipi óño nera úf̄ip̄i n̄n̄i áwan̄f̄ n̄ur̄i re uriḡisixini, “O r̄ixa bis̄kerf̄á kw̄ir̄arfná yawawi r̄ixa s̄ñw̄í m̄i wóm̄ix̄w̄isixini.” uriḡisixini.

W̄iep̄is̄in̄ño áwin̄i e éf̄ rónap̄in̄i n̄n̄in̄i.

³⁶ Sin̄i Jisaso n̄n̄i áwan̄f̄ e urarfná re en̄inigini. Xewan̄ño amá n̄iyon̄i áwin̄im̄i d̄an̄i s̄ñj̄an̄i rónap̄in̄inigini. ³⁷ S̄ñj̄an̄i rónap̄áná ayf̄ s̄ir̄f̄ n̄p̄ik̄in̄ro wáyf̄ n̄ik̄ar̄in̄ro “P̄iȳin̄i siw̄i wom̄i s̄ñw̄í r̄íá w̄in̄iñw̄in̄i?” yaiwiarfná ³⁸ o re ur̄in̄inigini, “Seȳíné óf̄ n̄ik̄ar̄in̄ro ‘Jisator̄ani?’ m̄iyaiw̄i d̄in̄i ob̄ibax̄f̄ p̄i n̄n̄i n̄móá war̄iñoi?” ³⁹ ‘Ayf̄ Jisator̄ani?’ yaiwip̄r̄i s̄ikw̄í t̄n̄i wéyo t̄n̄i s̄ñw̄í nan̄f̄poyi. ‘Ḡw̄í t̄n̄i en̄i t̄n̄i en̄i r̄i ren̄i?’ yaiwip̄r̄i wé seáȳi e n̄ikw̄iar̄f̄poyi. P̄iȳin̄i siw̄i ḡw̄í t̄n̄i en̄i t̄n̄i t̄ñ̄r̄an̄i?” n̄ur̄ir̄i ⁴⁰ xeḡf̄ wé t̄n̄i s̄ikw̄í t̄n̄i siwá w̄iaḡí ⁴¹ ayf̄ yayf̄ seáȳim̄i d̄an̄i winan̄ro nero aí sin̄i “Aga Jisator̄ani?” m̄iyaiw̄i udud̄f̄ n̄wiga warfná o ayf̄ “P̄iȳin̄i siw̄imani. O aiwá nar̄in̄i.” oyaiwip̄oyin̄r̄i re ur̄in̄inigini, “Nion̄i n̄im̄i n̄n̄i aiwá b̄i men̄ar̄in̄i?” ur̄iaḡí ⁴² ayf̄ peyf̄ p̄ir̄f̄ b̄i umeaiáná ⁴³ o nur̄ap̄r̄i wiḡf̄ s̄ñw̄í an̄iḡíe d̄an̄i n̄ñin̄inigini.

⁴⁴ O re ur̄in̄inigini, “Xám̄i nion̄i sin̄i seȳíné t̄n̄i n̄emerfná xw̄iyá r̄ip̄i sear̄in̄an̄igini, ‘R̄íwam̄in̄i am̄ipi nion̄i n̄n̄i Moseso n̄w̄í ikax̄f̄ n̄r̄ir̄i ean̄ip̄i t̄n̄i w̄fá rókiamoḡáwa n̄r̄iro eaḡf̄ap̄i t̄n̄i B̄ikw̄í Sam̄iyo n̄r̄in̄r̄i eán̄iñ̄pi t̄n̄i w̄i sur̄fná mé aga x̄ixen̄i nimón̄ñin̄ar̄in̄i.’ sear̄in̄an̄igini.” n̄ur̄ir̄i ⁴⁵ awa r̄íwam̄in̄i x̄f̄o n̄n̄i B̄ikw̄í Gor̄ixoyáyo eán̄iñ̄pi n̄ij̄fá oimón̄f̄poyin̄r̄i wiḡf̄ d̄in̄i j̄f̄ayo nan̄f̄ n̄wim̄ix̄ir̄i ⁴⁶ re ur̄in̄inigini, “En̄íná d̄an̄i B̄ikw̄iyo r̄íwam̄in̄i re n̄r̄in̄r̄i eán̄in̄i, ‘Amá yeáyf̄ seayim̄ixemean̄fá n̄n̄i ar̄fowayá xw̄fá piax̄ño d̄an̄i iwiaron̄f̄ r̄in̄iñ̄i n̄meari n̄iperi aiw̄i sfá w̄iyau w̄iyi óráná am̄i xw̄ar̄ip̄áyo d̄an̄i wiáp̄n̄imean̄f̄ar̄in̄i.’ n̄r̄in̄r̄i eán̄in̄i. ⁴⁷ R̄ip̄i en̄i n̄r̄in̄r̄i eán̄in̄i, ‘Amá om̄i d̄in̄i n̄w̄ikw̄ir̄or̄in̄ip̄im̄i d̄an̄i xeḡf̄ imón̄iñ̄ȳf̄ xw̄iyá r̄ip̄i wáf̄ wur̄imeip̄r̄ar̄in̄i, ‘Seḡf̄ f̄w̄f̄ yar̄iḡf̄ayf̄ r̄íw̄m̄in̄i n̄mamoro san̄iñ̄i imón̄án̄ȳf̄, Gor̄ixoyokwar̄im̄i seaiin̄iñoi.’ Jerusaremi d̄an̄i an̄f̄ n̄im̄in̄i wáf̄ e wur̄imeip̄r̄ar̄in̄i.’ n̄r̄in̄r̄i eán̄in̄i. ⁴⁸ Seȳíné am̄ipi nion̄i n̄n̄i w̄in̄fá r̄ip̄i n̄n̄i áwan̄f̄ ur̄imé̄f̄r̄ix̄in̄i. ⁴⁹ Ar̄fá époyf̄. Ḡf̄ ápo en̄íná seḡf̄ seáwowayá s̄m̄im̄an̄f̄ e d̄an̄i ‘Nion̄i seḡf̄ sear̄fawéyo ḡf̄ kw̄iȳip̄i wim̄f̄ar̄in̄i.’ ur̄in̄iñ̄pi seȳíné seaim̄ean̄fá n̄n̄i nion̄i r̄ixa seaiapowar̄im̄in̄i. Seȳíné Gor̄ixoyá kw̄iȳf̄ émi d̄an̄i sin̄i en̄f̄ m̄iseaeám̄ix̄ipa nerfná an̄f̄ r̄ip̄im̄i p̄n̄i n̄wiár̄im̄i am̄i am̄i mupan̄i. E ner̄i aí r̄ixa en̄f̄ seaeám̄ixáná nion̄i n̄n̄i am̄i am̄i wáf̄ ur̄imé̄f̄r̄ix̄in̄i.” ur̄in̄inigini.

An̄ñam̄i n̄n̄i peyin̄f̄ n̄n̄in̄i.

⁵⁰ O Jerusaremi d̄an̄i ayo n̄wir̄imeám̄i nuri an̄f̄ xeḡf̄ yof̄ Betaniȳf̄ rin̄iñ̄p̄im̄i n̄rémómáná xeḡf̄ wé seáȳi e nim̄ix̄ir̄i ayf̄ Gor̄ixoyá d̄in̄i t̄n̄i p̄irán̄iñ̄i on̄weap̄oyin̄r̄i am̄ipi yar̄in̄f̄ n̄wiri ⁵¹ sin̄i n̄wiarfná Gor̄ixoyá om̄i n̄m̄enap̄im̄i r̄ixa an̄ñam̄i n̄n̄i peyin̄inigini. ⁵² R̄ixa an̄ñam̄i n̄n̄i peyiaḡí ayf̄ e s̄ñw̄í n̄wim̄im̄i am̄i Jerusaremi n̄n̄i nuro seáȳim̄i seáȳim̄i nimóga nuróná ⁵³ in̄íná an̄f̄ r̄id̄iyowá yar̄iḡíwám̄i n̄páwiyaro Gor̄ixom̄i seáȳi e umeaḡf̄ar̄in̄i.

Xwiyáa yayí neainariñí Jono eañpírini.

Ríwaminiñ rípi “Xwiyáa yayí neainipaxí Jono eañpíyí” riniñpírini. O Jisaso wíepisagowa worini. Xewaninjo nani niriñ nearína yumí “Wíepisariñ Jisaso dñí sñxí uyiniyí” niriñ eañorini. O Jisaso ríxa nípémána níwíapínimeámi añínamí nani nípéyimána enána ámi xwiogwí aga obaxí nípwémána enána ríwaminiñ rípi eañrini. Áma “Gorixo arire imóninoríni?” yaiwíarína Jisaso riri eri eñpimi dani nífá imóniríxiniñ niriñ eañrini. “Óf Gorixo táfamíniníñ iníñfíyí Jisasoríni?” níyáiwiro dñí níwíkwírorinípi dani dñí níyiminíñ imóninípi tífáayí ení imóniríxiniñ niriñ eañrini.

Xwiyáayí riniñjo áma imóninípi naniñini.

¹ Iwamífo xwíá riri sñi menána Xwiyáayí riniñjo iná nweañrini. O Gorixo tñi nawini nñwéari o tñi xixeni imóniníni. ² Aga iwamífo dani Gorixo tñi nweañfíorini. ³ O Gorixo nerinípi dani amípi imóninípi nipiñ imóniníni. Pí pí imóninípi wí xegípi mimóní xfo nerinípi dani imóniníni. ⁴ O dñí áma amípi sñí imóniníni tñiníni. Dñí o tñinípi, ayí ámayo Gorixo imóninípi nani wíá wókiní naniñini. ⁵ Wíá apí sfá yináriñe wíá ónarína sfápi wí sfá uyimíxíñfani.

⁶ Áma wo —O wayí neameainí Jonoyí riniñorini. Gorixoyá xwiyáa yaní wíowárinorini. Omí Gorixo urowárenapána ⁷ o áma nñi wíá apí nani aríá níwiro dñí íkwíropí nani áwaní urimíniñ nani bñiniginí. ⁸ O ámayo wíá wókiaríñjomaní. Sa wíá wókiaríñjo nani áwaní nearimíniñ bñiníni.

⁹ Aga nepa wíá wókiaríñjo, ayí rorini. Xwíá tíyo nani nñbírína Gorixo imóninípi nani dñí mopíni nani wíá wókimíxíñorini. ¹⁰ O xwíá tíyo nweañána xwíarí tñi amípi tñi xfo nerinípi dani imóninípi aiwí oxí apíxí mí mñwómíxíñfawixini. ¹¹ O áma xegí Judayí tñí e nani úagí aiwí mumimíxíñfawixini. ¹² E nerí aiwí áma omí numimíñro dñí wíkwírófáyí niaíwí Gorixoyá oimónípoiñiní sñwí wñiníñrini. ¹³ Ayí niaíwí áma emearíxí yapi imóniníñfani. Apíxí xíraríxí yapi imóniníñfani. Ámayá dñíyo dani ení imóniníñfani. Sa Gorixoyá dñíyo dani xegí niaíwíyí imóniníñfani.

¹⁴ Xwiyáayí riniñjo aga áma nimóniní xwíá tíyo nene tñi nweañána nene seáyí e o imóninípi aga xegí bí imóniníñagi wñiníñwaniginí. O, Gorixoyá sñiníñfí émiaonjo xfo tñi xixeni seáyí e imóniníñagi wñiníñwaniginí. Ámaéne wá ayá wí neawianaríñagi wñiníñwaniginí. Gorixo imóninípi nepa xixeni síwá neainaríñagi ení wñiníñwaniginí. ¹⁵ O nani wayí neameainí Jono áwaní niriñfá wá re riniñiginí, “O nioní re riniñorini, ‘Ríwíyo bñífo nioní sñi menána o xámí nweañagi nani nioní seáyí e nimóniní.’ riniñorini.” riniñiginí. ¹⁶ Ayí rípi nani “Ámaéne wá ayá wí neawianaríñagi wñiníñ Gorixo imóninípi nepa xixeni síwá neainaríñagi wñiníñe eníwaniginí.” rariñiní. O wá nñeawianaríñfá bí onímiápi mñeawianí xwapí ayá wí nñeawianarí arírá ámi ámi neainíni. ¹⁷ Ayí rípi naniñini. Moseso Gorixoyá dñí tñi nñwí íkaxí niriñ ríwaminiñ eañí eñagi aiwí ayí Jisási Kiraiso neaíwapiyiniñpimi dani Gorixo wá neawianaríñpi nani nífá imóniníne nepa xfo imóninípi nani nífá imóniníne eníwáriní. ¹⁸ Wainí aiwí Gorixomí áma go sñwí wñiníñrini? E nerí aí Nwíá sñiníñfí émiaonjo —O inína xanoyá sáfíyo nweañorini. Nene “Xano imóninípi apíñfani?” yaiwianí wíá neaókímíxíñfani.

Wayí neameainí Jono xewaninjo nani riniñfí naniñini.

¹⁹ Judayí wí Jerusaremí dani re níyáiwiro, “Wayí umeaiaríñ Jono áma Gorixoyá dñí tñi yeáyí neayimíxemeaní nani aríowayá xwíá piaxíyo dani iwíaronfoyí rariñwáoríni? Woríni?” níyáiwiro apaxípániñfí imóniníñfá wa tñi áma Ripaiyí riniñfíyí wa tñi —Ripaiowa añí Gorixo nani rídiyowá yaríxíñfá mñewegíñfáwamí saní uráparíxíñfáwariñi. Awa tñi nuro Jonomí “Goxiríni?” urípoiñiní urowárána ²⁰ awa nuro omí níwíméaro yaríñfí “Goxiríni?” wíána o yumí bí mñwí waropáñ niniñ “Aga nepa seararíñini.” nuríni “Nioní áma yeáyí seayimíxemeaní nani Gorixoyá dñí tñi aríowayá xwíá piaxíyo dani iwíaronfoyí rariñfónimani. Kiraisoyí rariñfónimani.” uríagi ²¹ awa yaríñfí re wíxíñfawixini, “Joxí ayí o menánáyí, goxiríni? Joxí wíá rókiamoagí Eraijaoxirani?” uríagi o “Ayí nioniní?” uríagi awa “Joxí wíá rókiamoagí Isírerene xwayí nanirí nweañwáoxirani?” uríagi o “Oweoi.” uríagi ²² awa “Joxí ‘Goniríni.’ simónarini? Áma none nearowárenapíayo áwaní uranirí rariñwini. Jíwaníñjoxí ploí rinaríñini?” uríagi ²³ o re uríñiginí, “Nioní wíá rókiamoagí Aisaiao riniñfí tñi xixeni áma dñí meañe dani ríaiwá re rariñáonirini, ‘Óf Ámináo nani píraníñfí wimoipoyí.’ rariñáonirini.” uríagi ²⁴ awa —Parisiowa urowáñfáwariñi. ²⁵ Awa yaríñfí

re wigławixini, “Joxi áamá yeáyf neayimixemearfa nání arfowayá xwáf piaxfyo dání iwiaronfoyi rariñwáoxi mimónipa eri wáf rókiamoagf Irajaoxi mimónipa eri wáf rókiamoagf nene xwayf naniri ñweañwáoxi mimónipa eri enjánáyf, pí nání áamáyo wayf numeaiia warini?” uráfaga ²⁶ Jono re uriniñigini, “Nioni áamáyo wayf numeairfna iniñgí tñini umeaiariñaonirini. E neri aí seýfne tñi áwinimi roñf wo soýfne siñwf mí mómixforini. ²⁷ Áamá nioniyá rfwíyo bñfo nání rariñini. Áamá nioni nání ‘Wé róniñorini.’ niaiwiariñagfa aí o aga seáyf e nimóniñagf nání oyá síkwí sú gwí wikweaipaxonimant.” uriniñigini. ²⁸ Jono iniñgí Jodani rapáyo jfariwámíni añf yoé Betani tñif e wayf umeaiarfna niwímearo yariniñf apí wigławixini.

Jisaso sipisipí rdiýowá nániniñf imóniñf enagi nánirini.

²⁹ Wayf neameainf Jono, sá weño Jisaso xfo tñif e nání barinagf niwiniñf re riniñigini, “Sipisipí miá rdiýowáñf áamá ninenení uyíñf yariniñwápi yokwarimí neainfa nání Gorixo neaiapño iworini. ³⁰ O re riniñigini, ‘Áamá nioniyá rfwíyo bñfo nioni sñi menjána o ñweaagf enagi nání nioni seáyf e nimóniñorini.’ riniñigini. ³¹ Xámi nioni ení áamá nñbiri yeáyf neayimixemeanfwiniginiñf xwayf naniri ñweañwáomi mí mñwómixipa neri aiwi o nání gí Isireriyó wayf numeaiariñpimi dání wáf urókiamoóminiñf bñjariñi.” riniñigini. ³² Wayf neameainf Jono Gorixomí xewaxo wímeanfpi nání mñko nimóniñf áwanf re neariniñigini, “Nioni kwíyf Gorixoyápi añfami dání xawiówf yapí niweapiri omí xerñweaagf winiñanigini.” nñneariri ³³ re neariniñigini, “Xámi nioni ení áamá nñbiri yeáyf neayimixemeanfwiniginiñf xwayf naniri ñweañwáomi mí mñwómixipa neri aiwi iniñgí tñi wayf numeaiia ouniri nñrowarénapiño re nñriniñigini, ‘Áamá joxi kwíyf niweapiri wímeaagf winirfo nání dñf re yaiwiriñini,’ ‘Áamáyo wayf numeairfna kwíyf tñi numeairi síxí umimónfo, ayí orfani?’ yaiwiriñini. ³⁴ Gorixo nñriniñfpi tñi xixení niñwaninoní omí siñwf niwiniñf nání nimeañfpi nání mñkoní ‘O niaiwf Gorixoyáorini.’ searariñini.” neariniñigini.

Wiepísariniñf wáu wáu awami niwiriñmeáa uñf nánirini.

³⁵ Wayf neameainf Jono, sá weño wáfpi tñi xegf wiepísariniñf wáu tñi nawini éf nñrorina ³⁶ weniniñf éyf winiñigini. Jisaso añf warinagf niwiniñf re riniñigini, “Sipisipí miá rdiýowá nání Gorixo neaiapño iworini.” ríagf ³⁷ wiepísariniñowá Jono e ríagf arfá nñwiri Jisasomí nümü warfna ³⁸ o nñkiniñmóniri winiñigini. Awáu nümü barinagf niwiniñf re uriniñigini, “Pí yaniri nümü nñbariniñf?” uráfagí awáu re urigísisixini, “Rabai —Negf agapíne nñriniñf ‘Nearéwapiyariñoxirini.’ rariñwápirini. Rabai, joxi añf giwámi weariniñf?” uráfagí ³⁹ o re uriniñigini, “Awagwí nñbiri siñwf winiñpiyí.” uráfagí awáu tñi nuro añf xfo wegfawixini. ⁴⁰ Wayf neameainf Jono Jisaso nání ríagf arfá nñwiri nümü úfiwáu wfo Adíruorini. O Saimoní Pitaomí xexirímeáorini. ⁴¹ O xámi nuri xexirímeáo Saimono nání pía neri re urimeañigini, “Yawawi áamá negf Xibtruyí pñe tñi Mesaiaoyí rariñwáo —O áamá yeáyf uyimixemeanfa nání arfowayá xwáf piaxfyo dání iwiaronfoyi rariñigini. Kiraisoyí ení riniñorini. Omí rixa siñwf winimeáwí.” nuriñi ⁴² niwiriñmeámi Jisaso tñif e nání nuri wimeáána Jisaso omí siñwf agwí niwiniñf re uriniñigini, “Joxi Jonomí xewaxoxí Saimonoxirini. Rína dání yoé Sipasoxí —Yoé apí Gírikíyf pñe nñriniñf Pitaoyí rariñfapiñini. (Yoé mñkípi sñjáti riniñi.) Yoé Sipasoxí riripíraóti.” uriniñigini.

Piripo tñi Nataniero tñi nánirini.

⁴³⁻⁴⁴ Jisaso, sá weño wáfpi tñi Gariri piropenisfyo nání uminiñf nerfna áamá womí —O Piripoyí riniñorini. Añf yoé Betsaida dññorini. Añf apí ayí Adíruo tñi Pitao tñi ení añf apimí dññowáurini. Jisaso Piripoyí riniñomí niwímeari “Joxi nñxídei.” uráfagí ⁴⁵ Piripo nuri xegf áamá womí —O xegf yoé Natanieroyí riniñorini. Omí niwímeari re uriniñigini, “Áamá Moseso enjina nñriri rfwaminiñf eari wáf rókiamoagfáwa nñro rfwaminiñf earo egfo rixa siñwf winimeáwini. O Nasaretí dññf Josepomí xewaxo Jisasorini.” uráfagí ⁴⁶ Nataniero áamá Gorixo Isireriyó yeáyf uyimixemeanfa nání urowarénapiñfo nání re uriniñigini, “Joxi re riyaiwariñini, ‘Nasaretí dññf nene ayá síwf nearopaxí imóniñf bñ imónipaxirini.’ riyaiwariñini?” uráfagí Piripo re uriniñigini, “Joxi nñbiri siñwf winiñf.” nuriñi nuri Jisaso tñif e barfna ⁴⁷ o Nataniero barinagf niwiniñf o nání re riniñigini, “Isireriyí wo áamáyo yapí bñ mñwiwapiyariñi iworini.” ríagf ⁴⁸ Nataniero ududf niwiniñf re uriniñigini, “Arige neri joxi nioni nání nñjía imóniñf?” uráfagí Jisaso re uriniñigini, “Piripo sñti rfaiwá mñririña éfmi joxi íkáf pikfñami íkwapiñfyo ñweañána siñwf ranfaniñini.” uráfagí ⁴⁹ Nataniero re uriniñigini, “Nearéwapiyariñoxini, joxi niaiwf Gorixoyáoxirini. Isirerene negf mñxí ináyoxirini.” uráfagí ⁵⁰ Jisaso re uriniñigini, “Nioni ‘Joxi íkáf pikfñami íkwapiñfyo ñweañána siñwf ranfaniñini.’ rírafagí nání joxi ‘Gorixomí

xewaxorʻani? n̄niawiri d̄iŋ r̄n̄i kw̄roar̄i n̄i? Nion̄i apim̄i seáyi e imón̄iŋ b̄i yar̄iŋagi s̄iŋw̄f nan̄i r̄f̄ar̄i n̄i.” nur̄i r̄i ⁵¹ om̄i re ur̄iŋin̄iŋ, “Aga nepa searar̄i n̄i. An̄i nam̄i d̄an̄i óf ináná Gor̄ixoyá an̄i naj̄ á má imón̄iŋ aon̄i t̄iŋ e n̄an̄i yiri weap̄r̄i yar̄iŋaḡa s̄iŋw̄f win̄i p̄r̄f̄ar̄i n̄i.” ur̄iŋin̄iŋ.

2

Aga iniŋf iniŋf wain̄f oimón̄iŋ im̄ix̄iŋf n̄an̄iŋi.

¹ S̄fá w̄iyau p̄weaná Gariri p̄iropen̄is̄fyo an̄f b̄i xeḡf yof Kenai r̄n̄iŋŋipim̄i á má wo ap̄ix̄f meaar̄iŋagi n̄an̄i aiwá ap̄i nim̄ix̄iŋo yar̄f̄ná Jisasom̄i x̄inái an̄f ayo ŋwean̄áná ² om̄i t̄n̄i xeḡf wiep̄sar̄iŋowam̄i t̄n̄i urepeár̄f̄a en̄agi n̄an̄i awa en̄i n̄ib̄iŋo ŋwean̄áná re en̄iŋin̄iŋ.

³ Á má aiwá ap̄i n̄an̄i awi eán̄fáyi iniŋf wain̄f n̄n̄i nowáráná Jisasom̄i x̄inái re ur̄iŋin̄iŋ, “Iwe, wain̄f n̄n̄i r̄ixa nowáráo. B̄i sin̄i m̄iwen̄iŋ.” ur̄fagi ⁴ Jisaso re ur̄iŋin̄iŋ, “Ineȳ, j̄ix̄i nion̄i p̄i oen̄iŋ n̄iŋar̄iŋiŋ? Nion̄iyá en̄f eán̄iŋf s̄iŋán̄i imón̄iŋiȳf rinám̄an̄i.” ur̄fagi ⁵ x̄inái á má aiwá n̄ixero yan̄f wiar̄iḡfawam̄i re ur̄iŋin̄iŋ, “O p̄i p̄i sear̄f̄iȳf x̄ixen̄i x̄f̄d̄f̄oyi.” ur̄fagi ⁶ Jisaso s̄iŋá t̄n̄i xwár̄fá s̄ix̄f im̄ix̄iŋŋiŋ wé w̄úm̄i d̄an̄f wo — Ap̄i w̄an̄i w̄an̄i iwaj̄fá ner̄f̄ná 100 ritá iwaj̄fá epax̄f̄p̄ir̄in̄i. Judaȳ wiḡf yar̄iḡfap̄i t̄n̄i x̄ixen̄i ner̄f̄ná Gor̄ixoyá s̄iŋw̄fyo d̄an̄i am̄ip̄i wé rón̄iḡfá imón̄an̄iŋo igw̄fá w̄imoor̄iḡfápa yan̄iŋi yar̄iḡfap̄ir̄in̄i. Jisaso s̄ix̄f wé w̄úm̄i d̄an̄f wo ap̄i wen̄agi n̄iwin̄iŋ ⁷ á má aiwá yan̄f wiar̄iḡfawam̄i re ur̄iŋin̄iŋ, “Iniŋf niwiro iwaj̄fá ner̄f̄ná magw̄f epoȳ.” ur̄fagi awa aga iniŋf iwaj̄fá neróná magw̄f im̄iŋf yáráná ⁸ o awam̄i re ur̄iŋin̄iŋ, “Xwár̄fá s̄ix̄f t̄fyo d̄an̄i niwiro n̄imeám̄i nuro seáyi wiar̄iḡf̄oȳf̄né seáyi e seaimón̄iŋom̄i m̄in̄i w̄ipoȳ.” ur̄fagi awa n̄imeám̄i nuro m̄in̄i w̄iáná ⁹ seáyi wiar̄iḡfawam̄i bos̄f umiear̄iŋo aga iniŋf r̄ixa wain̄f imón̄f̄p̄i ḡḡf̄f ner̄i — O awa iw̄ife n̄an̄i maj̄fá ner̄i aiw̄i aiwá yan̄f wiar̄iḡfawa nij̄f̄ar̄in̄i. O ḡḡf̄f ner̄i ap̄ix̄f meaar̄iŋom̄i “Eñi.” nur̄i r̄i ¹⁰ re ur̄iŋin̄iŋ, “Á má n̄n̄i iniŋf wain̄f yan̄f n̄iŋia nuróná re yar̄iḡf̄ar̄in̄i. Xám̄i awiax̄f̄p̄i yan̄f n̄iŋia núisáná á má wain̄f ap̄i r̄ixa n̄n̄imáná en̄áná nan̄f on̄im̄iáŋp̄i imón̄iŋŋiŋ yan̄f n̄iŋia war̄iḡf̄ar̄in̄i. E yar̄iḡfá en̄agi aiw̄i jox̄i e méñiŋ. Jox̄i xám̄i wain̄f nan̄f imón̄iŋŋiŋ yan̄f n̄ineaiap̄ir̄i aiw̄i wain̄f aga awiax̄f̄p̄i yóm̄iŋŋiŋ n̄imer̄i agw̄in̄i neaiapar̄iŋiŋ.” ur̄iŋin̄iŋ. ¹¹ Jisaso Gariri p̄iropen̄is̄fyo an̄f Kenayo n̄iŋwear̄f̄ná em̄im̄i ap̄i iwam̄fó n̄iŋw̄ap̄iyir̄iŋŋipim̄i d̄an̄i en̄f eán̄iŋf x̄fo imón̄iŋŋiŋ s̄iŋwá winar̄f̄ná xeḡf wiep̄sar̄iŋowa s̄iŋw̄f n̄iwin̄iŋo d̄iŋf wikw̄froḡfawix̄in̄i.

¹² E nemo an̄f xeḡf yof Kapaneam̄i r̄n̄iŋŋipim̄i n̄an̄i n̄iwer̄f xeḡf x̄inái t̄n̄i xexir̄f̄meáowa t̄n̄i xeḡf wiep̄sar̄iŋowa t̄n̄i en̄i naw̄in̄i n̄iŋero e s̄fá ár̄in̄f w̄i weḡfawix̄in̄i.

Jisaso an̄f rid̄iyowá yar̄iḡf̄iwám̄i n̄ipáwiri en̄f̄p̄i n̄an̄iŋi.

¹³ Jisaso s̄fá An̄iŋajo Neam̄úroagoŋ r̄n̄iŋŋiyi an̄f e imón̄iŋáná Jerusaremi n̄an̄i n̄iyoar̄i ¹⁴ an̄f rid̄iyowá yar̄iḡf̄iwám̄i ákiŋáyo n̄ipáwiri wen̄iŋf éf̄yf̄f win̄iŋin̄iŋ. N̄igw̄f n̄an̄i wa bur̄imákau b̄f ero sip̄isip̄f b̄f ero xawiówf b̄f ero yar̄iŋaḡa n̄iwin̄iŋ n̄igw̄f senis̄f wiar̄iḡfawa en̄i éf̄f n̄iŋwearo yar̄iŋaḡa n̄iwin̄iŋ re en̄iŋin̄iŋ. ¹⁵ Sámi n̄imear̄i s̄ikw̄fá n̄iyirear̄f̄ná sip̄isip̄f t̄n̄i bur̄imákau t̄n̄i m̄ix̄f x̄f̄dowár̄iŋi x̄iawowam̄i en̄i m̄ix̄f x̄f̄dowár̄iŋi n̄igw̄f senis̄f yar̄iḡfawayá n̄igw̄f̄p̄i n̄imear̄i em̄i noyax̄imori wiḡf ikwian̄f̄f en̄i m̄iŋiwar̄ori nemáná ¹⁶ xawiówf b̄f yar̄iḡfawam̄i m̄ix̄f re ur̄iŋin̄iŋ, “N̄imeám̄i úpoȳ. An̄f ḡf ápoyá riwá maker̄fá an̄iŋan̄iŋ p̄i n̄an̄i im̄ix̄ar̄iŋo?” ur̄fagi ¹⁷ xeḡf wiep̄sar̄iŋowa B̄ikw̄fyo r̄f̄wam̄iŋf re n̄iŋin̄iŋ eán̄iŋŋiŋ n̄an̄i d̄iŋf win̄iŋin̄iŋ, “ ‘Ápox̄in̄iyá an̄iŋám̄i p̄irán̄iŋf éf̄r̄ix̄in̄iŋ s̄im̄f n̄ixead̄f̄p̄en̄iŋŋipim̄i d̄an̄i m̄iȳf̄fyo ur̄fkw̄inar̄iŋiŋ.’ n̄imón̄ar̄in̄i.” n̄iŋin̄iŋ eán̄iŋŋiŋ n̄an̄i d̄iŋf win̄iŋin̄iŋ. ¹⁸ Judaȳf ámin̄áowa Jisaso éŋp̄i s̄iŋw̄f n̄iwin̄iŋo m̄ix̄f re ur̄iḡfawix̄in̄i, “Nene ‘E epaxor̄f̄an̄i?’ siaiŋian̄i n̄an̄i em̄im̄i b̄i r̄ixa r̄ineaiŋw̄ap̄iŋiŋ?” ur̄fagi ¹⁹ Jisaso re ur̄iŋin̄iŋ, “Soȳf̄né an̄f riwá p̄neáŋpoȳ. E ner̄f̄náŋf, nion̄i ámi s̄fá w̄iyau w̄iyim̄i m̄ir̄im̄f̄ar̄in̄i.” ur̄fagi ²⁰ Judaȳf ámin̄áowa re ur̄iḡfawix̄in̄i, “None an̄f riwá m̄ir̄ar̄f̄ná x̄wiogw̄f 46 neam̄úron̄iŋar̄in̄i. Jox̄i anan̄i s̄fá w̄iyau w̄iyim̄i m̄ir̄ipaxox̄ir̄an̄i?” ur̄fagi aiw̄i ²¹ o e nur̄iŋf̄ná ewaȳf ikax̄f xewan̄iŋo n̄an̄i n̄iŋin̄iŋ re ur̄iŋin̄iŋ. ²² Ayin̄an̄i r̄f̄wéná Jisaso Gor̄ixoyá d̄iŋfyo d̄an̄i p̄iȳf weŋe d̄an̄i n̄iŋiáŋp̄in̄imeámáná en̄áná wiep̄sar̄iŋowa ewaȳf ikax̄f x̄fo an̄iŋwá n̄an̄i ur̄iŋiŋŋiŋ n̄an̄i d̄iŋf n̄iwin̄iŋ “B̄ikw̄fyo x̄fo n̄an̄i n̄iŋin̄iŋ eán̄iŋŋiŋ t̄n̄i x̄wiŋfá x̄fo r̄in̄iŋŋiŋ t̄n̄i nepar̄in̄i.” n̄iyaiwiro d̄iŋf wikw̄froḡfawix̄in̄i.

Jisaso á má n̄n̄i x̄wiox̄f̄yo d̄an̄i yaiŋiŋar̄iḡf̄ap̄i n̄an̄i nij̄fá imón̄iŋf n̄an̄iŋi.

²³ S̄fá An̄iŋajo Neam̄úroagoŋ r̄n̄iŋŋiyi n̄an̄i aiwá im̄ix̄ar̄iḡf̄in̄á Jisaso sin̄i Jerusaremi n̄iŋwear̄f̄ná em̄im̄i yar̄iŋaḡf̄á á má obax̄f e ŋweaḡf̄aȳf s̄iŋw̄f n̄iwin̄iŋo om̄i d̄iŋf n̄iŋkw̄f̄roŋo apax̄f mé “Or̄f̄an̄i?” yaiŋiŋar̄iŋaḡf̄a aiw̄i ²⁴ xewan̄iŋo nepax̄iŋo n̄imón̄iŋf s̄iŋán̄i “On̄iŋin̄i.” n̄iŋin̄iŋ áwan̄f m̄iŋowiŋar̄on̄iŋin̄i. O á má n̄n̄i yar̄iḡf̄ap̄i n̄an̄i nij̄fá imón̄iŋo en̄agi n̄an̄i áwan̄f m̄iŋowiŋar̄on̄iŋin̄i. ²⁵ Á má wiḡf yaiŋiŋar̄iḡf̄ap̄i x̄wiox̄f̄yo adad̄f n̄iŋiŋf nij̄fá imón̄iŋo en̄agi n̄an̄i w̄i á má n̄ib̄iŋo ap̄i n̄an̄i áwan̄f ur̄ipaxom̄an̄i.

3

Jisaso tñi Nikodimaso tñi xwiyá rínigí nánirini.

¹ Ámá wo —O xegí yof Nikodimasoí rínirini. Gwí mónigá yof Parisiyí rínirini worini. Axo Judayí meba worini. ² O sfá wiyimí árfwiyimí nuri Jisasoní níwimeari re uriniginí, “Rabai, ‘Joxí nearéwapiyaríní Gorixo rírowarénapíjoxí imónirini.’ neaimónarini. Gorixo díní mukikayonáná ámá wo emimí joxí yarínípi epaxí mimóniragí nání rarínini.” uríagi ³ Jisaso re uriniginí, “Ága nepa rírarínini. Ámá gíyí gíyí seáyimí dání mewepa nerínáyí, Gorixoyá xwioxíyo wí nweapírfá menini.” uríagi ⁴ Nikodimaso re uriniginí, “Ámá go go ríxa xwé níwiarómáná arige nerí ámi eweaníjo? ‘Ámí xínáiyá agwíyo páwíáná omí ámí síní xínáí xírípaxíriní.’ níriri rínirariní?” uríagi ⁵ Jisaso re uriniginí, “Ága nepa rírarínini. Ámá inígíyo dání ewearí Gorixoyá kwíyíyo dání ewearí mepa nerínáyí, wí Gorixoyá xwioxíyo nípáwiri nweapaxí menini. ⁶ Xaniyaumí dání xírarígápi, ayí warápinirini. Kwíyíyo dání imónarínípi, ayí díní síní imónirínípi. ⁷ Nioní re rírápi nání, ‘Joxí “Gorixoyá xwioxíyo nweáimígini.” nísimóniríná wí seáyimí dání ewearípi ní múropaxímaní.’ rírápi nání ududí misinipani. ⁸ Imíní yarínípi nání díní moi. Imíní xegí wimónarínimani yaríná joxí íwí rarínagí aríá níwirí aiwí gímí dání bípíraní, gímí nání úpíraní, joxí níjía imónarínimani. Níjía mimónípa nerí aiwí ‘Imíní menini.’ rípaxímaní. Kwíyí ení axípi imónini. Ámá síní ewearíná síníwí wínipaxí mimóniragí aiwí ‘Síní mewéáyíriní.’ rípaxí menini.” uríagi ⁹ Nikodimaso re uriniginí, “Joxí nírarínípi arige nerí imónipaxíriní?” uríagi ¹⁰ Jisaso re uriniginí, “Joxí áminá negí Isírene nearéwapiyaríní woxí enagí aí nioní rírarínápi nání majía rímónirini? ¹¹ Ága nepa rírarínini. None níjía imónirínáyí nání rírane síníwí wínirínáyí nání áwaní rírane yarínagwí aiwí píné none rarínwáyí soyíné arikwíkwí yaríjo. ¹² Amípi xwíá rírímí imóniríní nání áwaní searíná soyíné ‘Neparini.’ níyaiwiro díní míkíwíropa yarínagí nání amípi anínamí imónirínípi áwaní nísearínáyí, arige nero ‘Neparini.’ níyaiwiro díní íkwíropíró? ¹³ Ámá imóníjo —O anínamí dání weapíriní. O ámá níyoní aiwí oní anínamí nání yinirini. ¹⁴ Eníná negí aríowa ámá díní meanje nemeróná ámá weaxíá sídní óyí síní upírfá nání Moseso ainíxí tñi weaxíání nímíxiri íkfáyo níjwirárimáná seáyí e mífeyoápi síníwí níwínirínípi dání síní ugíawixini. Ainíxí weaxíání imíxirínípi níjwirárimo mífeyoagípa ámá imóníjomí axípi numfeyoapírfáriní. ¹⁵ Ámá omí díní wíkwírófá gíyí gíyí díní níyímíní tígíyí imónípfá nání omí numfeyoapírfáriní. ¹⁶ Ayí rípi nánirini. Gorixo ámá níyoní díní síxí xwapí ayá wí nuyirí nání xegí níaiwí sínídní émiaoní nene nání wírenapíriní. Ámá xewaxomí díní wíkwírófá gíyí gíyí manínpa nero díní níyímíní imónípi tígíyí imónípfá nání wírenapíriní. ¹⁷ Ayí rípi éwiniginí Gorixo xegí xewaxomí xwíá rírímí nání uowarénapíriní. O ámayo xwíyá umeárfwiniginí níuowarénapíriní. Yeáyí uyímíxemeáníwiniginí níuowarénapíriní. ¹⁸ Xewaxomí díní wíkwírófá gíyí gíyí Gorixo xwíyá umeárpaxí mimóníjo. E nerí aiwí xewaxomí díní míwíkwírófá gíyí gíyí Gorixoyá sínídní émiaoní díní míwíkwíroarígí enagí nání ríxa xwíyá umeárpaxí imóníjo. ¹⁹ Sa míkí tíyo dání Gorixo ‘Xwíyá tñjoxini.’ uríri ‘Xwíyá mayoxini.’ uríri enfáriní. O xwíárimí nweagíyí e éfríxíní wimónarínípi wíánípi wókíagi aiwí ámá wígi yarígápi sípíní imónípi enagí nání wíá ókínípi nání mímimónípa nerí sfá yinínípi nání wimónaríní. ²⁰ Ayí rípi nání ámá sípíní yarígíyí níní wíá ókínípi nání aga mímimóní sfá yinínípi nání wimónaríní. Wígi yarígápi wíá ókímíxnanígní wíá ókíne nání barígíamani. ²¹ E nerí aiwí ámá yadímíní yarígí gíyí gíyí Gorixo wimónarínípi oemíní aríá níwirí yarínípi sínídní oimóní wíá ókíne nání ananí barígíariní.” uriniginí.

Wayí umeainí Jono jisaso nání rínípi nánirini.

²² E nemáná Jisaso tñi wípisaríníowa tñi Judia píropenísfíyo nání nuro wí e awa tñi nawíní níjwearóná ámayo wayí numeaiá waríná ²³ wayí neameainí Jono aní yof Inoníyí ríniríní —Aní apí Serimí dání anwí erini. Jono aní apimí níjwearíná e inígí obaxí wearíne enagí nání o ení ámá bímiarígíyo wayí numeaiá waríná ²⁴ —Íná Jono síní gwí aníyo mójwiráriníní. ²⁵ Íná Jono xío xegí wípisaríníowa re egíawixini. Níwíápnímearo wígi Judayí wo tñi xwíyá níriníroná Gorixoyá síníwíyo dání naní imónarí nání inígíyo ígíá eánarígápi nání xwíyá xímíxímí níniro ²⁶ e nemowa wayí neameainí Jono tñí e nání nuro re urígíawixini, “Nearéwapiyaríní, ámá joxí tñí inígí Jodaní rapáyo jfárwámíni nweagí —O joxí áwaní nearíriní. O re yarini. Ámayo wayí numeaiá warini. E yaríná oxí apíxí níaiwí níní o tñí e nání

warinjoŋi.” urŋagŋa ²⁷ wayŋ neameainŋ Jono re urinjiniginŋi, “Ámá wigŋ dŋŋŋyo dánŋ seáyŋ e imónarigŋamanŋ. Anŋnamŋ nŋweanŋ ‘Ámá o e nerŋ seáyŋ e oimónŋni.’ mŋyaiwipa nerŋnáyŋ, wŋ e nerŋ seáyŋ e imónŋpaxŋamanŋ. ²⁸ Xámŋ nionŋ áwanŋ re seararinŋagŋ arŋá nigŋárŋni, ‘Nionŋ Kiraisoni, ámá yeáyŋ seayimŋxemeanŋa náni arŋowayá xwŋá piaxŋyo dánŋ iwiaronŋoyŋ rarŋgŋonŋmanŋ. Omŋ xámŋ umeáwŋniginŋniŋ nŋrowárenapinŋonŋniŋ.’ seararinŋagŋ rŋxa arŋá nigŋárŋni.” nurŋri ²⁹ ewayŋ xwŋyŋá bŋ rŋpŋ urinjiniginŋi, “Apixŋ nŋwirárŋoyŋ ayŋ apixŋ oyáŋrŋni. Apŋ wáŋ wiŋjoyáŋmanŋ. E nerŋ aiwŋ o damŋ dánŋ éŋ nŋrorŋ apixŋ meáo yayŋ yarinŋagŋ arŋá nŋwirŋná xŋo enŋ yayŋ seáyimŋ dánŋ yarinŋrŋni. Ayŋnánŋ dŋŋŋ níŋá nŋninŋri bŋ onŋmiápŋ mŋninarinŋniŋ. ³⁰ Nionŋ rŋxa yŋwŋ nimóga warŋná xewanŋŋo niwiarorŋ aga nepa néra nunŋŋoi.” nurŋri ³¹ ámi re urinjiniginŋi, “Ámá eramŋ dánŋo ámá nŋyonŋ seáyŋ e wimónŋŋorŋni. Ámá xwŋá rŋrŋmŋ dánŋonŋ aga ámá imónŋri amŋpŋ xwŋá tŋyo dánŋ náni rŋri yarinŋáonŋrŋni. E nerŋŋŋ aiwŋ anŋnamŋ dánŋo aga nŋyonŋ seáyŋ e wimónŋni. ³² Xewanŋŋo anŋnamŋ dánŋ sŋŋwŋ winŋrŋ arŋá wirŋ enŋyŋf náni ámáyo áwanŋ nura warinŋagŋ aiwŋ wŋ o áwanŋ rarŋŋŋpŋ mumŋmŋnarŋŋoi. ³³ E seararinŋagŋ aiwŋ ámá áwanŋ o rarŋŋŋpŋ arŋá nŋwirŋ ‘Neparŋni.’ yaiwŋá gŋyŋf gŋyŋf rénŋŋf rarŋŋoi, ‘Neparŋni. Gorŋxo xŋo rarŋŋŋpŋ tŋni xŋxenŋ yarinŋorŋni.’ rarŋŋoi. ³⁴ Ayŋ rŋpŋ nánŋrŋni. Ámá Gorŋxo urowárenapinŋomŋ xewanŋŋoya kwŋyŋf ayŋkwŋ mŋwinŋf enŋagŋ náni xŋoyá xwŋyŋá nŋra warinŋorŋni. ³⁵ Xano xewaxomŋ dŋŋŋ sŋxŋ nuyŋri amŋpŋ nŋnŋ fánŋŋf wiepŋxŋniasinŋrŋni. ³⁶ Ámá xewaxomŋ dŋŋŋ wikwŋroarŋgŋá gŋyŋf gŋyŋf dŋŋŋ nŋyimŋŋŋf imónŋŋŋpŋ tŋgŋáyŋrŋni. E nerŋ aiwŋ xewaxomŋ arikwŋkwŋ wiarŋgŋáyo dŋŋŋ nŋyimŋŋŋf imónŋŋŋpŋ wimeanŋá menŋni. Wikŋ Gorŋxo ámá ayo wónarŋŋŋpŋ anŋŋf wikwŋmonŋárŋniŋ.” urinjiniginŋi.

4

Jisaso tŋni Samariayŋf apixŋf wŋ tŋni xwŋyŋá rŋnigŋŋí nánŋrŋni.

¹⁻³ Parisiowa arŋá re wigŋawixŋni, “Jisaso wiepŋsarŋŋŋyŋf imŋxŋrŋ wayŋ umeairŋ yarfŋá oyáyŋf wayŋ umeairŋŋŋ Jonoyá wiepŋsarŋŋŋyo rŋxa wiárŋ múroarŋŋoi.” arŋá e wiágŋa aiwŋ Jisaso xewanŋŋo ámáyo wayŋ umeaiarŋŋagŋ marŋáŋ, sa xegŋ wiepŋsarŋŋowa wayŋ umeaiarŋŋagŋa náni Parisiowa arŋá e wigŋawixŋni. Áminá Jisaso Parisiowa arŋá e wŋá enŋagŋ náni níŋŋá nimónŋrŋ ámŋ Gariri pŋropenŋsŋyo náni umŋnŋrŋ náni Judia pŋropenŋsŋyo pŋnŋ nŋwiárŋmŋ nurŋ ⁴ “Aga Samariayŋf anŋ tŋŋjmanŋ oumŋni.” nŋyaiwimo imanŋ nurŋná ⁵ Samariayŋf anŋ bŋ xegŋ yoi Saikaŋ rŋnŋŋŋpŋ —Anŋ apŋ xwŋá enŋná Jekopo xewaxo Josepomŋ winŋŋpŋ tŋŋf e anŋwŋ erŋni. ⁶ Minŋŋwŋ Jekopo inŋŋŋf iwŋnŋa náni rŋpŋŋŋwá erŋni. Anŋ apŋ tŋe nŋrémómáná sogwŋ áwŋnŋ e nŋweanŋáná anŋ éŋ náni enŋ samŋŋf uwéagŋ inŋŋŋf náni minŋŋwŋ rŋpŋŋŋŋwá tŋŋf e sá nŋŋwearŋ ⁷⁻⁸ wiepŋsarŋŋowa aiwá bŋ yanŋro náni anŋ apimŋ náni rŋxa numáná enáná Samariayŋf apixŋf wŋ inŋŋŋf iwimŋnŋrŋ barŋŋagŋ nŋwinŋrŋ re urinjiniginŋi, “Inŋŋŋf iwŋŋpŋ bŋ onŋmŋni.” urŋagŋ ⁹ i re urinjiniginŋi, “Arŋge simónŋŋagŋ joxŋ ‘Inŋŋŋf bŋ niapetŋ.’ nŋrarŋŋŋŋŋ? Joxŋ Judayŋf woxŋrŋni. Niŋnŋ Samariayŋf apixŋf winŋ enŋagŋ náni rŋrarŋŋŋniŋ.” —Judayŋf Samariayŋf tŋni wŋ kumŋxŋnarŋgŋá menŋagŋ náni i e urŋagŋ ¹⁰ Jisaso re urinjiniginŋi, “Jŋxŋ Gorŋxo ámáyo anŋá wiarŋŋŋpŋ náni níŋŋá imónŋrŋ nionŋ ‘Inŋŋŋf bŋ niapetŋ.’ rŋrŋáonŋ náni níŋŋá imónŋrŋ nerŋ sŋŋwŋrŋyŋf, jŋxŋ yarinŋf níáná nionŋ inŋŋŋf dŋŋŋ sŋŋŋ sieweapaxŋf imónŋŋŋf bŋ siapŋmŋnŋrŋf éárŋniŋ.” urŋagŋ ¹¹ i re urinjiniginŋi, “Ámináoxŋni, inŋŋŋf ayŋ ná mŋmŋ rŋwonŋ. Inŋŋŋf iwŋrŋ náni enŋ mŋmaxŋrŋŋagŋ náni inŋŋŋf iwŋrŋ mimónŋŋŋni. Ayŋnánŋ joxŋ inŋŋŋf dŋŋŋ sŋŋŋ eweapaxŋf imónŋŋŋpŋ ge iwŋrŋŋŋŋ? ¹² Joxŋ ‘Negŋ arŋo Jekopomŋ —O minŋŋwŋf rŋwá nŋrŋpŋrŋ inŋŋŋf xewanŋŋo nŋrŋ xewaxowa nŋro xegŋ sipŋsipŋ burŋmákau amŋpŋ nŋro enŋorŋni. Omŋ ananŋ wiárŋf múroŋáonŋrŋniŋ.’ rŋyaiwinarŋŋŋŋŋ?” urŋagŋ ¹³ Jisaso re urinjiniginŋi, “Ámá inŋŋŋf rŋwámŋ níŋá gŋyŋf gŋyŋf nŋnŋ ámi inŋŋŋf náni winayŋnŋárŋniŋ. ¹⁴ E nerŋ aiwŋ ámá inŋŋŋf nionŋ wiápŋ níŋá gŋyŋf gŋyŋf ámi inŋŋŋf náni winayŋnŋá menŋni. Ayŋ rŋpŋ nánŋrŋni. Inŋŋŋf nionŋ mŋnŋ wiápŋ ámá xwioxŋyo inŋŋŋf simŋŋf meaarŋŋe dánŋ úrŋrŋmŋf yarinŋpánŋŋf nimónŋrŋf dŋŋŋ nŋyimŋŋŋf imónŋŋŋpŋ inŋná nŋweapŋrŋa náni wimŋxŋnŋárŋniŋ.” urŋagŋ ¹⁵ apixŋ re urinjiniginŋi, “Ámináoxŋni, niŋnŋ ámŋ gwŋnŋ yeáyŋ mŋnŋpa oenŋrŋ inŋŋŋf joxŋ rarŋŋŋpŋ niapetŋ. Inŋŋŋf iwimŋnŋrŋ mŋbŋpa emŋa náni enŋ niapetŋ.” urŋagŋ ¹⁶ o re urinjiniginŋi, “Jŋxŋ nurŋ dŋxŋf oxomŋ nŋwirŋmeámŋ re náni bŋpiyŋ.” urŋagŋ ¹⁷ apixŋ re urinjiniginŋi, “Oxŋf mayŋnŋrŋniŋ.” urŋagŋ Jisaso re urinjiniginŋi, “Jŋxŋ ‘Oxŋf mayŋnŋrŋniŋ.’ nŋrarŋŋŋpŋ xŋxenŋ nŋrarŋŋŋniŋ. ¹⁸ Ayŋ rŋpŋ nánŋrŋniŋ. Jŋxŋ oxŋ wé bŋ nŋpŋnŋ rŋmeagŋŋŋrŋniŋ. Jŋxŋ ámá agwŋ meánŋŋo dŋxŋf oxo menŋagŋ náni xŋxenŋ nepa nŋrarŋŋŋniŋ.” urŋagŋ ¹⁹ apixŋ re urinjiniginŋi, “Ámináoxŋni, ‘Joxŋ e nŋrarŋŋagŋ náni wŋá rókiamoarŋgŋá woxŋrŋfaniŋ?’ nimónarŋniŋ.” nurŋri ²⁰ re urinjiniginŋi, “Enŋná negŋ arŋowa Gorŋxomŋ yarinŋf wiŋro yayŋ wiŋro yanŋro náni dŋwŋf rŋpimŋ náni bagŋárŋniŋ. E nerŋ aiwŋ Judayŋné re rarŋgŋárŋniŋ, ‘Wŋ e marŋáŋ, sa Jerusaremŋ dánŋniŋ yayŋf nŋwirŋná ayŋ apánŋ yarinŋŋoi.’ rarŋgŋárŋniŋ.” urŋagŋ ²¹ Jisaso re urinjiniginŋi, “Ineyŋ, pŋránŋŋf arŋá niŋ. Sŋá

wiyi dŵfŵ ripimi dānīrani, Jerusaremi dānīrani, āpo Gorixomi yayi mīwipŵrfa nāni parimōfārinī. ²² Seyŋé yayi wiarigŵ arigéninŋ imóninŋpī nāni majá imóninŋo. E nerī aiwī yayi wiarinŋwáo arigéninŋ imóninŋpī nāni Judayene nijfārinī. Ayi ripi nānirinī. Gorixó ámayó yeáy uyimixemeámīniri yarinŋpī gwí Judayene imóninŋwárimī dāni yarinŋ enagi nāni o, yayi wiarinŋwáo nene nijfārinī. ²³ E nīrīriri aiwī sfá áamá e nero yayi nīrīxīniri wimónarinŋpī tīnī xixenī wiarigfáyí āpo Gorixomi xegí kwiyíyo dāni yayi wiro xixenī xfo imóninŋpī nāni dīnŋ nīmoro yayi wiro wipŵrŵyī rīxa aŋwī e nerī rīxa parimōŋo. Ayi ripi nānirinī. Ámá xfo nāni e nero yariŋfáyí nionī gí yayi niariŋfáyí imónfŵrīxīniri wimónarinŋ enagi nāni rarinŋinī. ²⁴ Gorixó kwiyīnī enjorinī. Ayinānī omī yayi wiarigfáyí xegí bī epaxīmanī. Sa kwiyíyo dāni yayi wiro xixenī xfo imóninŋpī nāni nepa dīnŋ nīmoro yayi wiro epaxīrinī.” urfagi ²⁵ apixi re urinŋinŋinī, “Mesaiao —Ámá Gorixó yeáy neayimixemeanfa nāni arŵowayá xwíá piaxíyo dāni iwiaronŵoyi rarinŋwáorinī. O áamá nimóniri bīnfāpī nāni niini nijfārinī. O nībiríná amīpī nīnī áwanŋ nearinŋfārinī.” urfagi ²⁶ Jisaso re urinŋinŋinī, “Oyí, jīxi tīnī xwiyíá rīnarigwí ronirinī.” urinŋinŋinī. ²⁷ E uraríná xegí wiepīsarīŋowa, anŋ jīapimī nāni úfáwa ámī nībīro weninŋ éfáyí winigfawixinī. Apixí wí tīnī xwiyíá rīnarinŋagí nīwinīro ududí nero aiwī wo nīwiāpīnīmearī xwiyíá bī re murinŋinŋinī, “Joxi pí urāpīmīniri urarinŋinī? Pí nāni í tīnī xwiyíá rīnarinŋinī?” murīpa éáná ²⁸ apixi xwárfá sīxí e nītīmī anŋ jīapimī nāni nuri ámayó re urinŋinŋinī, ²⁹ “Ámá niini enjiná dāni nēra bīnāpī nīpīnī nāni áwanŋ nīrarinŋomī nurane sīŋwí owīnaneyī. O Kiraiso, áamá yeáy neayimixemeanfa nāni arŵowayá xwíá piaxíyo dāni iwiaronŵoyi rarinŋwáo menīrani?” urémeááná ³⁰ ayi anŋpimī pīnī nīwiārimī Jisasomi sīŋwí winé nāni ugíawixinī.

³¹ Wiepīsarīŋowa apixi ámayó wirīmeámīniri úáná “Nearéwapiyarinŋoxinī, aiwá bī neí.” urarinŋagí aí ³² o re urinŋinŋinī, “Áiwá nīmī nāni soyŋé majfāpī tīŋāonirinī.” urfagi ³³ wiepīsarīŋowa nepa aiwá nāni neararinŋiri re rīnigfawixinī, “None jīamī úáná ámá wo nībirī aiwá nīnī nāni mīnī rfa wiŋo?” rīnaríná ³⁴ Jisaso re urinŋinŋinī, “Nionī nīrowárēnapīŋo e éwinŋinŋiri wimónarinŋpī eri xfo ‘Joxi e érixinī.’ nīrinŋpī xixenī yāriri nerínáyí, ayi gí aiwānŋinŋ imóninī. ³⁵ Seyŋé ewayí xwiyíá ripi mīripa yariŋfārinī, ‘Emá waú waú sīnirinī. Rīxa mūróáná aiwá mianŋwārinī.’ mīripa yariŋfārinī? Seyŋé e nīrīro aiwī nionī re seararinŋinī, ‘Nīwiāpīnīmearo omīnŋyo mīnī mīnī weninŋ emiamópoyi. Aiwá rīxa yóf nerī mīpaxí imóninī. ³⁶ Agwí aiwá miarinŋí go go omīnŋ neríná xegí éfāpī nāni nīgwí nīmearī ayi dīnŋ nīyīmīnŋ imóninŋpīrfa nāni rīxa yarinī. Aiwá íwíá urarinŋo tīnī miarinŋo tīnī nawīnī nīwaūnī yayi episi nāni e yarinī. ³⁷ Xwiyíá seyŋé re rariŋfāpī, ‘Wo íwíá uriri wo mīri yariŋfārinī.’ rariŋfāpī, ayi nionī rīrīfāpī tīnī xixenī rininī. ³⁸ Nionī gí sealepīsarīŋāoyíné, aiwá soyŋé íwíá murigfāpī mīpīrī nāni searowārinŋarinī. Soyŋé aiwá wa íwíá urigfāpī nīmīroná awa anŋpī mīnī egfāpī miarinŋo.” urinŋinŋinī.

³⁹ Samariayí, anŋ jīapimī dānŋfíyí apixi áwanŋ re urfagi “Ámáo niini enjiná dāni nēra bīnāpī nīpīnī nāni áwanŋ nīrinŋo.” urí enagi nāni obaxí o nāni dīnŋ nīwīkwīrōro nāni ⁴⁰ nībīro nīwīmeāróná nene tīnī onŋweaneyinīro yarinŋ wiaga o sfá wiyáu e weninŋinŋinī. ⁴¹ Ámá obaxí wīnī wīnī enī xwiyíá o rarinŋpī ará nīwiro nāni dīnŋ nīwīkwīrōro ⁴² apiximī re nura ugíawixinī, “Jīxi nearfīpī ará nīwirane nānīnī omī dīnŋ nīwīkwīrōarīŋwīnī. Newanīŋene enī o xwiyíá rarinŋagí ará nīwirane rīxa nijfá nimóniri re yaiwiarinŋwīnī, ‘Ámá nīyonī yeáy uyimixemeámīniri bīŋorfanī?’ yaiwiarinŋwīnī.” urigíawixinī.

Gapīmanŋ woyá nīaíwomī nanŋ ímīxīnŋ nānirinī.

⁴³ Sfá wiyáu wenŋo anŋ apimī pīnī nīwiārimī Gariri pīropenīsfyō nāni unīnigīnī. ⁴⁴ Jisaso xewaninŋo re rīŋo enagi nāni, “Wíá rókiamoarīnŋ gomī ámá xegí anŋ e dānŋfíyí wé íkwianŋwíyo unŋwīrārīgíŋarīnī? Oweoi.” rīŋo enagi nāni ámī Gariri pīropenīsfyō nāni unīnigīnī. ⁴⁵ Ayinānī Gariri pīropenīsfyō rémóáná Gariri ŋweáyí enī aiwá sfá Anŋnajo Múroagíyī nāni Jerusaremiŋo nāni nīyiro nīŋweāróná amīpī xfo yarinŋpī winigfá enagi nāni wigí anŋyo rémóáná umīmīnigíawixinī.

⁴⁶ Jisaso Gariri pīropenīsfyō anŋ Kenā rīnīŋe —E xāmī aga inīgí aí wainŋ ímīxīnŋ erinī. E nīrémorī ŋweanāná gapīmanŋ wo xegí íwo sīmīxí nerī anŋ yóf Kapaneamīyo ŋweanāná ⁴⁷ xano ará re wininŋinŋinī, “Jisaso Judia pīropenīsfyō pīnī nīwiārimī nībīrī Gariri pīropenīsfí tīyōmīnī rémónapīŋo.” rarinŋagí ará e nīwīrī Jisaso tīŋf e nāni nīyapīrī xegí nīaíwo rīxa nīpēmīniri anŋwī ayo enagi nāni o nīweapīrī gí íwomī nanŋ oīmīxīniri yarinŋ wiagí ⁴⁸ Jisaso re urinŋinŋinī, “Seyŋé nionī emīmī mēpa erī amīpī ayá rīwamónīpaxí mēpa erī yarinŋagí nīnanīrínáyí, wí dīnŋ nīkwīrōpīrīmēoi.” urfagi ⁴⁹ gapīmano re urinŋinŋinī, “Ámīnáoxinī, gí íwo penīgīniri joxi anŋnī weapei.” urfagi

⁵⁰ Jisaso re urinjinigini, “Dixf anj ut. Dixf iwo sinj uninjo.” urfagi o xwiya Jisaso urfipi “Neparini.” niyaiwiri dinj nikwrori xegf anj e nani nuri nuri ⁵¹ of e sa wenjo wifpi tfini sinj ofyo warina xegf xinaiwaninj nimoniro ominj wiirigfawa of e orof ninro re urigfawixini, “Dixf iwo rixa sinj uninigini.” urfaga ⁵² o yarinj re winjinigini, “Gina nanj imonjinigini?” urfagi awa re urigfawixini, “Aginá 1:00 p.m. imonana wara rfa pirf pini wiarinigini.” urfaga ⁵³ xano re yaiwinjinigini, “Aginá Jisaso ‘Dixf iwo sinj uninjo.’ nirfina simixf pini wiarfafani?” niyaiwiri xfomi dinj niwikwrori xegf fwiaxe eni dinj wikwrogfawixini. ⁵⁴ Jisaso Judia piropenisyo pini niwiarimi ami Gariri piropenisyo nemerfina emimi ami bi api enjinigini.

5

Sikwf ikf enj womi nanj imixinj nani.

¹ Jisaso e nemo niqweanisaná Judayf wigf yarigfapa Gorixo nani dinj moanro aiwa Jerusaremio imixarfina o e nani niyoari niremomana ² —Jerusaremio akina fwi wiyi Sipisipiyi rininjyi tfinj e ipi wa Xibiruyf pfini tfinj xegf yof Betesaidai rininjwa e riwonjwarini. Midimidani rfwiyi nani anj wiawfo we wu mirinjerini. ³ Anj wiawfo we bi api mirinje ama simixf yarigfayf tfinj sinjw suparigfayf tfinj sikwf ikf egfayf tfinj sikwf we kirinj egfayf tfinj ayf obaxf e niqwearo linigf yaromi epi sinjw owinaneyiniri qweaarigferini. ⁴ Wainf waina anjanaf Gorixoya wo niweri ipiwami yaromi meana ama simixf tgfayf go go xami pawiana xegf wara nanj imonarinj enagi nani qweaarigferini.] ⁵ Jisaso e niremori ama e qweaarigfayf wo —O xegf simixfpi yarfina xwiogw 38 murojorini. ⁶ O e wenjagi sinjw niwiniri “Simixf enina dani nera binjorani?” niyaiwiri nijfa e nimoniri nani re urinjinigini, “Joxi ‘Nanj oimomini.’ risimonarini?” urfagi ⁷ simixo re urinjinigini, “Ama roxini, ipiwa yaromi eana ama ipiyo ninimeari niwaripti nani mayoniri. Niwanjoni niwiapfnimeami nuri pawiminiri yarfina ama wa xami pawiarigfari.” urfagi ⁸ Jisaso re urinjinigini, “Niwiapfnimeari dixf ikwanjw nixoperi nimeami ut.” urana re enjinigini. ⁹ Nanj nimoniri xegf ikwanjw nimeami anj uninigini.

Sfa ayi Sabarfai ayimirini. ¹⁰ Ayinani Judayf aminaoowa nanj imonfomi re urigfawixini, “Sabarfayimi enagi nani dixf ikwanjw xe nimeami ouniri sinjw ranipaxf mimonjwini. Nwfarini.” urfaga ai ¹¹ o re urinjinigini, “Ama nioni nanj nimixfo, o ‘Dixf ikwanjw nimeami ut.’ nirfagi nimeami warinini.” urfagi ¹² awa yarinj re wigfawixini, “‘Dixf ikwanjw nimeami ut.’ go rinjorini?” yarinj e wigfa ai ¹³ ama o xfomi nanj wimixfo nani nijfa mimonipa ner nani awanj uripaxf mimonjinigini. Ayf rpi nani. Jisaso ama e eptroyf egfayo awinimi dakwiagf nani.

¹⁴ E nemana enana Jisaso ama o anj ridiyowa yarigfiwami ronjagi niwiniri re urinjinigini, “Arfa ni. Simixf joxi yarinjpi rixa nanj imonjinigini. ‘Xami sipimi ami bi wiarf muroninjpi sinjiniri nani fwf ami mepa erixini.’ rirarinini.” urana ¹⁵ o nuri Judayf aminaoowami Jisaso nani re urinjinigini, “Nanj nimixfo, ayf orini.” urfagi nani ¹⁶ Jisaso Sabarfayo omi nanj wimixf enagi nani awa “Ririxini wikarwanigini.” niyaiwiro iwawfo e wianro egfawixini. ¹⁷ E wianro eaga aiwi Jisaso re urinjinigini, “Amipi gf apo bi pini mwiarf aninj minf nera binjpi nioni eni axipi e ner amayo arira wiarinini.” urfagi nani ¹⁸ Judayf aminaoowa rixa mekaxf numero “Omi pikiwanigini.” rinigfawixini. O “Sabarfayo nwfarini.” rininjpi niwiaikiri efyf nani marfa, xewanjo Gorixo nani “Gf aporini.” nirfina ayf reninj rfyf, “Nioni Gorixo tfini xixent imonjinini.” eninj rfyf nani eni e rinigfawixini.

“Apo amipi faninj niepfxniasinjfini.” urinj nani.

¹⁹ Ayinani Jisaso niwiapfnimeari “Xamjoni bi osearimini.” nuri xewanjo nani re urinjinigini, “Aga nepa seararinini. Xewaxo xegf dinjyo dani amipi wf epaxf menini. Xano yarinjpi sinjw niwiniri apini yarinjini. Pi pi xano yarinjpi xewaxo eni axipi e yarinjini. ²⁰ Ayf rpi nani seararinini. Xano xewaxom dinj sixf nuyiri amipi xfo yarinjpi siwa wiarinini. Soyfne ududf eptfa nani emimi xewaxo agwi yarinjpi seayf e imoninj bi ewinjiniri wiepisinfarini. ²¹ Xano ama pfiyo ami sinj nimixiri dinj sixf umimoarinjpa xewaxo eni xfo xegf dinjyo dani ama xfo wimonarinjyo anan dinj sixf umimoarinjini. ²² Rpi eni xano ama womi xwiya umeararinjmani. Xewaxo ama niyoni xwiya mearwinjiniri winj enagi nani oni xwiya meararinjini. ²³ Ama nini xanomi we ikwanjwyo uqwirarigfapa xewaxom eni axipi e erixiniri ama niyoni xwiya mearwinjiniri mini winjini. Ama xewaxom we ikwanjwyo muqwiraripa yarigfayf xano, uowarenapijomi eni we ikwanjwyo muqwirarigfari.” nuri ²⁴ re urinjinigini, “Aga nepa seararinini. Ama xwiya nioni rarinjapi arfa niro

nioni n̄rowárénapijomi d̄inj w̄ikw̄íro ro éfá ḡiyf ḡiyf r̄ixa d̄inj n̄iyim̄inj imóninj̄p̄i t̄ḡíȳf̄r̄ini. Wí x̄w̄iyfá meár̄in̄p̄íra nán̄i mimóninj̄o. S̄ini óf̄ pear̄iḡíȳim̄ini m̄iwar̄inj̄o. D̄inj n̄iyim̄inj imóninj̄ íniná n̄weap̄írf̄áȳim̄ini war̄inj̄o.” nur̄iri ²⁵ re ur̄inj̄iniḡini, “Aga nepa searar̄inj̄ini. Sfá áamá piȳín̄inj̄ imón̄iḡíȳf̄ man̄j̄ Gor̄ixomi xewaxoyá arfá niwiro x̄f̄d̄ip̄írf̄iyi r̄ixa an̄wi e ner̄i r̄ixa par̄imoj̄o. Áamá arfá niwiro x̄ixen̄i éf̄áyf̄ d̄inj n̄iyim̄inj̄ imóninj̄p̄i íniná n̄weap̄írf̄a nán̄i meap̄íráoi. ²⁶ Ayf̄ rip̄i nán̄ir̄ini. Xano d̄inj n̄iyim̄inj̄ imóninj̄p̄i m̄fk̄f̄ t̄j̄no nimón̄ir̄i áamá x̄o wimónar̄inj̄yo wiar̄inj̄pa xewaxo en̄i d̄inj n̄iyim̄inj̄ imóninj̄p̄i m̄fk̄f̄ t̄j̄no oimón̄ir̄i win̄j̄r̄ini. ²⁷ Rip̄i en̄i xewaxo áamá imóninj̄o en̄aḡt̄ nán̄i anan̄i áamá n̄iyon̄i m̄i ómóm̄ix̄im̄f̄ win̄fa nán̄i en̄i imón̄fw̄in̄ḡin̄ir̄i f̄án̄inj̄ wiep̄íxf̄n̄iasinj̄r̄ini. ²⁸ Nion̄i sear̄íap̄i nán̄i d̄inj̄ udud̄f̄ m̄iseain̄ipan̄i. Ayf̄ rip̄i nán̄i searar̄inj̄ini. Sfá áamá x̄w̄ar̄ip̄áyo weḡfá n̄f̄nyf̄ xewaxoyá man̄j̄ r̄aná arfá niwiro wiap̄ín̄imeap̄írf̄áȳi an̄wi e nimóga bar̄inj̄aḡt̄ nán̄i searar̄inj̄ini. ²⁹ Arfá niwiro x̄w̄ar̄ip̄áyo d̄an̄i n̄wiap̄ín̄imear̄oná nan̄j̄ yar̄iḡíȳf̄ d̄inj̄ n̄iyim̄inj̄ imóninj̄p̄i íniná pir̄án̄inj̄ n̄weap̄írf̄a nán̄i mearo sip̄i yar̄iḡíȳf̄ x̄w̄iyfá meár̄in̄iro ep̄írf̄ar̄ini. ³⁰ Niiwan̄ijon̄i ḡf̄ d̄inj̄yo d̄an̄i am̄ip̄i wí epax̄f̄ mimóninj̄ini. Ápom̄i arfá wiar̄inj̄ap̄i t̄f̄ni x̄ixen̄i áamáyo x̄w̄iyfá umearar̄inj̄ar̄ini. Nion̄i ḡf̄ nimónar̄inj̄p̄i m̄ix̄f̄d̄ipa ner̄i n̄rowárénapij̄o wimónar̄inj̄p̄i n̄ix̄f̄d̄ir̄i nán̄i áamáyo x̄w̄iyfá numear̄ir̄íná x̄ixen̄i ayo umearar̄inj̄ar̄ini.” ur̄inj̄iniḡini.

Jisaso nán̄i áwan̄j̄ r̄iḡfá nán̄ir̄ini.

³¹ Ám̄i re ur̄inj̄iniḡini, “Soyf̄né d̄inj̄ re n̄iaiwiar̄inj̄aḡfá aiw̄i, ‘Xewan̄inj̄o nán̄i áwan̄j̄ nearáná ‘Nepar̄ini.’ w̄iaiwiap̄ax̄f̄ men̄ini.’ n̄iaiwiar̄inj̄aḡfá aiw̄i ³² ám̄i wo nion̄i nán̄i áwan̄j̄ searar̄inj̄r̄ini. Nion̄i nán̄i n̄isear̄ir̄íná ‘Ayf̄ nepar̄ini.’ yaiwiap̄ax̄f̄r̄ini.” nur̄iri ³³ re ur̄inj̄iniḡini, “Xám̄i seḡf̄ wam̄i wayf̄ neameain̄j̄ Jono t̄j̄nj̄m̄ini uowáráná o nion̄i nán̄i áwan̄j̄ n̄isear̄ir̄íná nepax̄inj̄ imóninj̄p̄i t̄f̄ni x̄ixen̄i sear̄inj̄iniḡini. ³⁴ Soyf̄né re r̄iseaimónar̄ini, ‘Xewan̄inj̄o nán̄i áwan̄j̄ r̄inar̄inj̄p̄i aga áamá wí r̄ar̄iḡf̄ap̄im̄i d̄an̄i sop̄inj̄ onon̄ir̄i rar̄ini.’ r̄iseaimónar̄ini? Oweoi, seyf̄né Gor̄ixo yeáyf̄ seayim̄ixemean̄fá nán̄i wayf̄ neameain̄j̄ Jono nion̄i nán̄i sear̄inj̄p̄i m̄inj̄f̄ n̄iror̄i searar̄inj̄ini. ³⁵ O uyf̄w̄f̄ ápiáw̄f̄ wear̄inj̄p̄an̄inj̄ ner̄i áamáyo wfá ókim̄ixar̄íná soyf̄né xeḡf̄ x̄w̄iyfá uyf̄w̄f̄ wfán̄inj̄ imóninj̄áná yayf̄ ax̄inán̄i eḡfawix̄in̄i. ³⁶ O nion̄i nán̄i áwan̄j̄ n̄isear̄íaḡt̄ aiw̄i nion̄i nán̄i áwan̄inj̄f̄ sear̄ip̄ax̄f̄ imóninj̄f̄ b̄i om̄i seáyf̄ e wimón̄ini. Em̄im̄f̄ am̄ip̄i ḡf̄ ápo e epax̄f̄ imón̄fw̄in̄ḡin̄ir̄i niap̄inj̄p̄i nán̄i rar̄inj̄ini. Nion̄i em̄im̄f̄ n̄iseair̄íná ap̄i nion̄i nán̄i áwan̄j̄ r̄én̄inj̄ searar̄inj̄r̄ini, ‘Xeḡf̄ xano uowárénapij̄or̄ini.’ énj̄inj̄ searar̄inj̄r̄ini. ³⁷ Gf̄ ápo, nion̄i n̄rowárénapij̄o en̄i nion̄i nán̄i r̄ixa áwan̄j̄ sear̄inj̄r̄ini. Om̄i soyf̄né arfá b̄i wiro x̄fo imóninj̄p̄i s̄nj̄w̄f̄ b̄i w̄in̄ro meḡf̄ar̄ini. ³⁸ X̄w̄iyfá x̄fo sear̄inj̄yf̄ seḡf̄ x̄wiox̄íyo m̄iwen̄ini. Ayf̄nán̄i áamá o n̄rowárénapij̄oni d̄inj̄f̄ m̄in̄ikw̄íro j̄o. ³⁹ Soyf̄né d̄inj̄f̄ n̄iyim̄inj̄f̄ imóninj̄p̄i meáwan̄inj̄in̄iro Gor̄ixoyá Bikw̄íyo f̄á roro par̄iro yar̄iḡf̄ar̄ini. R̄fwam̄inj̄f̄ ayo n̄ir̄in̄ir̄i éán̄inj̄p̄i nion̄i nán̄i áwan̄j̄f̄ r̄in̄inj̄aḡt̄ ai ⁴⁰ soyf̄né d̄inj̄f̄ n̄iyim̄inj̄f̄ imóninj̄p̄i t̄ḡf̄áyf̄ imóninj̄f̄ra nán̄i nion̄i t̄f̄ám̄ini m̄ib̄ipax̄f̄ seaimónar̄ini.” nur̄iri ⁴¹ re ur̄inj̄iniḡini, “Nion̄i áamá weyf̄f̄ n̄iméfr̄ix̄in̄ir̄i b̄ij̄áon̄i men̄aḡt̄ aiw̄i ⁴² nion̄i soyf̄né nán̄i n̄ij̄f̄ar̄ini. Soyf̄né Gor̄ixomi d̄inj̄f̄ s̄ix̄f̄ uyar̄iḡíoyf̄néman̄i. ⁴³ Nion̄i ḡf̄ d̄inj̄yo d̄an̄i b̄ij̄áon̄iman̄i. Gf̄ ápo n̄in̄ir̄f̄pear̄i n̄rowárénapij̄oni aiw̄i soyf̄né m̄in̄im̄im̄inar̄inj̄o. Áamá wo x̄fo xeḡf̄ d̄inj̄yo d̄an̄i b̄án̄áyf̄, anan̄i num̄im̄ipax̄oyf̄nérin̄i. ⁴⁴ Soyf̄né áamá weyf̄f̄ oneamepoyin̄ir̄i ero Gor̄ixo —On̄i n̄j̄w̄fá imóninj̄or̄in̄i. O weyf̄f̄ oneamen̄ir̄i x̄fo wimónar̄inj̄p̄i m̄ix̄f̄d̄ipa ero yar̄iḡíoyf̄né, soyf̄né s̄ini e ner̄oná arige nero d̄inj̄f̄ n̄ikw̄írop̄íráoi? Oweoi!” nur̄iri ⁴⁵ re ur̄inj̄iniḡini, “Nion̄i nán̄i re m̄in̄iaiwiapa époyf̄, ‘Xanoyá s̄nj̄w̄íyo d̄an̄i nene x̄w̄iyfá neax̄ekw̄ímon̄f̄ar̄ini.’ m̄in̄iaiwiapa époyf̄. Áamá seyf̄né seax̄ekw̄ímon̄f̄o, ayf̄ Mosesor̄in̄i. Soyf̄né om̄i d̄inj̄f̄ n̄iwikw̄ímóa nuro re yaiwiar̄iḡf̄ar̄ini, ‘O ar̄ir̄a neain̄f̄ar̄ini.’ yaiwiar̄iḡf̄ar̄ini. ⁴⁶ Am̄ip̄i Moseso n̄ir̄ir̄i ean̄j̄p̄i d̄inj̄f̄ n̄ikw̄íro s̄nj̄w̄ir̄iyf̄, nion̄i nán̄i n̄ir̄ir̄i ean̄j̄f̄ en̄aḡt̄ nán̄i nion̄i en̄i d̄inj̄f̄ n̄ikw̄íroan̄iro eḡf̄ar̄ini. ⁴⁷ E ner̄i ai x̄fo n̄ir̄ir̄i ean̄j̄p̄i nán̄i d̄inj̄f̄ m̄ikw̄íropa yar̄iḡíoyf̄né, soyf̄né arige nero x̄w̄iyfá nion̄iyápf̄ en̄i d̄inj̄f̄ n̄ikw̄írop̄íráoi? Oweoi wí e epax̄f̄ men̄ini.” ur̄inj̄iniḡini.

6

Jisaso ox̄f̄ 5,000 aw̄i éán̄iḡíáyo aiw̄a m̄ini win̄j̄f̄ nán̄ir̄ini.

¹ Jisaso e nur̄ar̄imo neméśáná ip̄i Gar̄iri r̄in̄inj̄fw̄am̄i —Ip̄i awá xeḡf̄ yof̄ ám̄i b̄i Taibir̄iasiyf̄ r̄in̄inj̄w̄ar̄ini. Awam̄i j̄f̄ar̄iw̄am̄i d̄an̄i nán̄i nur̄i n̄wean̄jáná ² áamá obax̄f̄ em̄im̄f̄ x̄fo s̄m̄ix̄f̄ yar̄iḡíáyo wiar̄inj̄p̄i s̄nj̄w̄f̄ n̄iwiga nuro nán̄i ep̄íroyf̄ nero om̄i n̄úm̄f̄ ux̄f̄dar̄íná ³⁻⁴ sfá Judayf̄ aiw̄a An̄ján̄ajo Neam̄úroaḡo r̄in̄inj̄f̄yi nán̄i im̄ix̄ip̄ir̄i r̄ixa an̄wi e imóninj̄áná Jisaso d̄íw̄íyo nán̄i n̄iyir̄i xeḡf̄ wiep̄isarij̄owa t̄f̄ni e éf̄ n̄ij̄wearo ⁵⁻⁶ Jisaso s̄nj̄w̄f̄ an̄íyf̄f̄ w̄in̄inj̄iniḡini. Áamá aga ayá wí ep̄íroyf̄ nero x̄fo t̄f̄ám̄ini b̄im̄iar̄inj̄aḡfá n̄iw̄in̄ir̄i x̄fo en̄ip̄i nán̄i n̄ij̄fá nimón̄ir̄i aiw̄i re yaiw̄inj̄iniḡini, “Gf̄ wiep̄isarij̄a Piripo nepa en̄j̄ nean̄ir̄i d̄inj̄f̄

rfa n̄kw̄roni? Iwamfó owiwap̄iyim̄ni.” n̄yawiwi re ur̄in̄igin̄i, “Ámá t̄iȳ aiwá n̄p̄r̄i n̄n̄i ge b̄f ner̄i wian̄f̄w̄n̄i?” ur̄fagi 7 Piripo re ur̄in̄igin̄i, “None aiwá óf̄ in̄in̄i 200 t̄ni b̄f nerane yan̄f̄ n̄wiranén̄aȳf̄, ámá re ep̄roȳf̄ eḡf̄aȳf̄ aga obax̄f̄ imón̄in̄aḡf̄a n̄n̄i won̄i won̄i b̄i on̄imiápi aī meapax̄f̄ imón̄in̄imen̄in̄joī.” ur̄fagi 8 wiep̄sar̄in̄j̄ȳf̄ wo —O Saimon̄i Pitaom̄i xogwáo Ad̄ruoȳf̄ rin̄in̄orin̄i. O re ur̄in̄igin̄i, 9 “Íw̄f̄ woyá bis̄sker̄f̄a p̄irawá bari t̄n̄i im̄ix̄in̄in̄j̄f̄ wé wú t̄n̄i peȳf̄ orá biaú t̄n̄i nen̄aḡi aiw̄f̄ ámá obax̄f̄ ep̄roȳf̄ eḡf̄a t̄f̄yo yan̄f̄ wipax̄f̄ rimón̄in̄i? Ow̄eoi!” ur̄fagi 10 Jisaso ará xwap̄f̄ en̄e n̄n̄i wiep̄sar̄in̄j̄owam̄i re ur̄in̄igin̄i, “Ámá n̄n̄i éf̄ on̄weápaȳin̄r̄i ur̄f̄poȳf̄.” ur̄fagi wiep̄sar̄in̄j̄ow̄a Jisaso ur̄f̄pa éaná ox̄f̄ n̄n̄i éf̄ n̄wean̄áná f̄á róf̄aȳf̄ 5,000 imón̄in̄igin̄i. 11 Jisaso ámá n̄n̄i éf̄ n̄weáaḡf̄a n̄w̄in̄r̄i bis̄sker̄f̄a p̄irawá bari t̄n̄i im̄ix̄in̄in̄j̄f̄p̄i n̄imeari Gor̄ixom̄i yaȳf̄ n̄wimáná ámá e éf̄ n̄weaḡf̄ayo yan̄f̄ n̄imer̄i n̄w̄ia un̄igin̄i. Peȳf̄ orápiáú en̄i n̄imeari ax̄f̄p̄i ner̄f̄ná wiḡf̄ onaneȳin̄ro wimón̄arin̄j̄f̄p̄i t̄n̄i x̄ixen̄i n̄w̄ia un̄igin̄i. 12 R̄ixa ap̄an̄i n̄n̄iro agw̄f̄ im̄i uyiaḡi n̄w̄in̄r̄i wiep̄sar̄in̄j̄owam̄i re ur̄in̄igin̄i, “W̄i xw̄ir̄f̄a mik̄ixep̄a oépoȳin̄r̄i n̄n̄iro t̄f̄apia aw̄i eam̄époȳf̄.” ur̄fagi 13 awa bis̄sker̄f̄a p̄irawá bari t̄n̄i im̄ix̄in̄in̄j̄f̄ wé wú ap̄i ámaȳf̄ n̄n̄iro t̄f̄apia aw̄i neamer̄o sox̄f̄ f̄á xwé wé wúkaú síkw̄f̄ waum̄f̄ aumaum̄f̄ nero magw̄f̄ miár̄iḡf̄awix̄in̄i. 14 Ámaȳf̄ em̄im̄f̄ Jisaso w̄iwap̄iȳf̄p̄i s̄in̄j̄w̄f̄ n̄w̄in̄ro n̄n̄i re rin̄iḡf̄awix̄in̄i, “Nepar̄in̄i. W̄íá r̄ókiamoar̄in̄j̄ xw̄f̄a t̄f̄yo b̄in̄f̄o or̄in̄i.” rin̄arin̄aḡf̄a 15 Jisaso x̄f̄om̄i m̄ix̄f̄ in̄aȳf̄ im̄ix̄ip̄r̄i n̄n̄i m̄iwimón̄arin̄j̄aḡi aī aȳf̄ “f̄á nuxerane m̄ix̄f̄ in̄ayo oim̄ixaneȳf̄.” yaiwiar̄in̄aḡf̄a d̄in̄j̄ adad̄f̄ n̄w̄iri n̄ij̄f̄a nimón̄in̄r̄i n̄n̄i ayo e n̄w̄ar̄im̄i xeḡf̄p̄i d̄f̄w̄f̄ m̄in̄j̄yo n̄n̄i ȳin̄igin̄i.

Jisaso ip̄i Gar̄ir̄iyo xw̄ir̄in̄j̄w̄f̄ nosax̄a un̄j̄f̄ n̄n̄ir̄in̄i.

16 St̄ápi t̄n̄i xeḡf̄ wiep̄sar̄in̄j̄ow̄a ip̄i iman̄j̄ e n̄n̄i n̄wero 17 ew̄éyo n̄p̄ixemoán̄iro Kapaneam̄i n̄n̄i or̄iw̄am̄i d̄an̄i xemoan̄iro n̄n̄i n̄imeám̄i nuro r̄ixa s̄f̄a ȳin̄j̄aná Jisaso awam̄i s̄in̄i m̄iwimeám̄i en̄aná re en̄igin̄i. 18 R̄f̄w̄ip̄i xwé er̄i ip̄i imeam̄f̄kw̄f̄ er̄i yar̄f̄ná 19 wiep̄sar̄in̄j̄ow̄a ew̄éyo n̄reax̄a nuro s̄in̄i ip̄iyo áw̄in̄i e kiromita wé w̄uran̄i, wé w̄úm̄i d̄an̄j̄ woran̄i, n̄úfasáná wen̄in̄j̄ éf̄aȳf̄ w̄in̄iḡf̄awix̄in̄i. Jisaso ew̄é t̄f̄am̄in̄i ip̄iyo xw̄ir̄in̄j̄w̄f̄ nosax̄a bar̄in̄aḡi w̄in̄iḡf̄awix̄in̄i. S̄in̄j̄w̄f̄ e n̄w̄in̄ro éf̄ yar̄in̄aḡf̄a aī 20 o re ur̄in̄igin̄i, “Anan̄ire. Nion̄ir̄in̄i. W̄áȳf̄ mepan̄i.” ur̄fagi 21 awa om̄i r̄ixa “Re xemón̄apei.” uran̄iro yar̄f̄ná re en̄igin̄i. R̄ixa ip̄iyo j̄ar̄iw̄am̄in̄i an̄j̄ wiḡf̄ d̄in̄j̄ n̄yawiwo war̄iḡf̄e iwiék̄f̄in̄imeaḡf̄awix̄in̄i.

Ámaȳf̄ Jisaso n̄n̄i p̄f̄a eḡf̄a n̄n̄ir̄in̄i.

22 Ámá or̄iw̄am̄i d̄an̄i bis̄sker̄f̄a n̄f̄e s̄á weḡf̄aȳf̄ w̄f̄ap̄i t̄n̄i n̄wiápf̄in̄imearo re yaȳi wiḡf̄awix̄in̄i, “Aḡiná ew̄é ám̄i w̄i re m̄iwé ná b̄an̄i wen̄aḡi w̄in̄f̄wan̄igin̄i. Nene s̄in̄j̄w̄f̄ w̄in̄j̄aná Jisaso xeḡf̄ wiep̄sar̄in̄j̄ow̄a t̄n̄i ew̄ép̄am̄i m̄ip̄ixemoán̄arin̄j̄aḡf̄a n̄w̄in̄ir̄ane wiep̄sar̄in̄j̄owan̄i n̄p̄ixemoán̄iro war̄in̄aḡf̄a w̄inowár̄f̄wan̄igin̄i.” yaiwiar̄f̄ná 23 ew̄é w̄i an̄j̄ yóf̄ Taibir̄ias̄i d̄an̄i bis̄ker̄f̄a Ámin̄áo xeḡf̄ xanom̄i yaȳf̄ n̄w̄ir̄i w̄iaḡf̄ n̄f̄e n̄n̄i b̄aná 24 ámá e ep̄roȳf̄ eḡf̄aȳf̄ Jisaso s̄in̄i wiḡf̄ t̄f̄e m̄in̄wean̄aḡi w̄in̄ro wiep̄sar̄in̄j̄ow̄a en̄i m̄in̄wean̄aḡf̄a w̄in̄ro ner̄i n̄n̄i ew̄é b̄f̄ayo n̄p̄ixemoán̄iro Jisaso n̄n̄i Kapaneam̄iyo p̄f̄a yan̄iro uḡf̄awix̄in̄i.

“Nion̄i aiwá an̄j̄nam̄i d̄an̄j̄in̄j̄f̄ imón̄in̄j̄áon̄ir̄in̄i.” ur̄in̄j̄f̄ n̄n̄ir̄in̄i.

25 Aȳf̄ ip̄iyo j̄ar̄iw̄am̄in̄i Jisaso Kapaneam̄iyo n̄wean̄áná n̄w̄imearo re ur̄iḡf̄awix̄in̄i, “Near̄ewap̄iyarin̄ox̄in̄i, jox̄i re n̄n̄i ḡin̄á b̄f̄ox̄in̄i?” ur̄fagi 26 Jisaso re ur̄in̄igin̄i, “Aga nepa seararin̄in̄i. Seȳf̄né em̄im̄f̄ nion̄i seaiwap̄iȳf̄p̄i s̄in̄j̄w̄f̄ n̄w̄in̄ir̄óná s̄iw̄an̄in̄j̄f̄ n̄seair̄i seaiwap̄iyim̄in̄r̄i éap̄i n̄n̄i n̄ij̄f̄a nimón̄iro n̄n̄i nion̄i n̄n̄i p̄f̄a r̄iyarin̄j̄oī? Ow̄eoi, seȳf̄né bis̄sker̄f̄a n̄n̄ir̄óná agw̄f̄ im̄i seaȳf̄f̄ en̄aḡi n̄n̄i nion̄i n̄n̄i p̄f̄a yar̄in̄j̄oī.” nurīr̄i 27 ewaȳf̄ xw̄iȳf̄a re ur̄in̄igin̄i, “Aiwá p̄iȳf̄ p̄enarin̄j̄p̄i meaan̄iro n̄n̄i mepa nero aiwá n̄n̄ir̄in̄j̄p̄imi d̄an̄i d̄in̄j̄ n̄ȳim̄in̄j̄f̄ imón̄ipax̄f̄p̄i meaan̄iro n̄n̄i éf̄rix̄in̄i. Aiwá ap̄i ámá imón̄in̄j̄áon̄i anan̄i seaiap̄ipax̄f̄r̄in̄i. Ápo Gor̄ixo ‘M̄im̄iw̄iároar̄in̄j̄or̄f̄an̄i?’ n̄in̄iaw̄ir̄i x̄f̄o e éw̄in̄igin̄ir̄i n̄ir̄f̄ean̄on̄i aiwá ap̄i anan̄i seaiap̄ipax̄f̄r̄in̄i.” ur̄fagi 28 aȳf̄ re ur̄iḡf̄awix̄in̄i, “Nene p̄i ner̄f̄ná Gor̄ixo ámá e oépoȳin̄r̄i wimón̄arin̄j̄p̄i yan̄f̄w̄in̄i?” ur̄fagi 29 Jisaso re ur̄in̄igin̄i, “Seȳf̄né r̄ip̄i neróná Gor̄ixo wimón̄arin̄j̄p̄i yar̄in̄j̄oī. Ámá x̄f̄o n̄irowár̄enap̄in̄on̄i d̄in̄j̄ n̄n̄ikw̄r̄orónaȳf̄, x̄f̄o wimón̄arin̄j̄p̄i yar̄in̄j̄oī.” ur̄fagi 30 aȳf̄ re ur̄iḡf̄awix̄in̄i, “Nene s̄in̄j̄w̄f̄ n̄w̄in̄ir̄ane d̄in̄j̄ r̄ikw̄f̄roan̄i n̄n̄i p̄i em̄im̄f̄ neaiwap̄iȳir̄in̄i? Jox̄f̄ aga p̄iȳf̄f̄ er̄f̄in̄i? 31 B̄ikw̄f̄yo xw̄iȳf̄a re n̄ir̄in̄r̄i éan̄in̄j̄pa, ‘O aiwá n̄p̄r̄i n̄n̄i an̄j̄nam̄i d̄an̄i w̄in̄igin̄i.’ n̄ir̄in̄r̄i éan̄in̄j̄pa neḡf̄ ar̄f̄owa ámá d̄in̄j̄f̄ meanje nemeróná aiwá maná r̄in̄in̄j̄p̄i —Aiwá ap̄i Gor̄ixoȳá d̄in̄j̄yo d̄an̄i xeḡf̄p̄i weaḡf̄p̄ir̄in̄i. Ar̄f̄owa ámá d̄in̄j̄f̄ meanje nemeróná aiwá ap̄i naḡf̄ar̄in̄i.” ur̄fagi 32 Jisaso re ur̄in̄igin̄i, “Nion̄i aga nepa seararin̄in̄i. Aiwá en̄iná an̄j̄nam̄i d̄an̄i seaiap̄in̄j̄o, aȳf̄ Mosesom̄an̄i. Agw̄f̄ en̄i aga aiwá nepax̄in̄j̄p̄i an̄j̄nam̄i d̄an̄i seaiap̄arin̄j̄o, aȳf̄ ḡf̄ ápor̄in̄i. 33 Aiwá nepax̄in̄j̄f̄ ápo Gor̄ixo

[illegible]

⁶⁰ Ayinání xegí wíepí-saríníyí obaxí amípi o nurewápyíyíní nura úpi arfá n-wiróná re gíawixíní, “Xwiyá o rarínípi ududí inínípi raríní. Ámá go xixení arfá winírfeníjoi?” arínjagá aiwí ⁶¹ Jisaso xegí wíepí-saríníyí obaxí o rípi nání anjúpí irínarínjagá íjóní nimóníní re urínjiginí, “Xwiyá ududí seainípxí searfápi dání róeámioarínjoi? Níni píni níníwíaríní upíri ríseaimónaríní?” ⁶² Seyné ámá imóníjóní xewanjóní reapínjagé nání ámí peyarínjagí nínanírínáyí, pí wípíri seaimónínfárfani? Síní píni níníwíaríní upíri nání seaimónínfárfani?” nurirí ⁶³ re urínjiginí, “Díní n-yíymíní níná njeapírfa nání wíarínípi, ayí kwíyí Goríxoyápiríní. Ámáyí wígí ení eánígá tñní rí imónípxí meníní. Xwiyá nioní searfápi ámá díní níkwírorínjímí díní inína

ñweapírfá nání kwíyí ewearíñpíríni. ⁶⁴ E nerí aí wíyíné xwíyíá nioníyá síní dññ mñíkwíróaríñjoi.” uríñínigíni. Jísaso iwamíó dání áamá xíomí dññ mñíkwírófáíyí nání nífá imóníri xó nání míyí uríñfó nání ení nífá imóníri enjoi enjagí nání e nuríri ⁶⁵ re uríñínigíni, “Wíyíné dññ mñíkwíróaríñjagí nání re searíñagíni, ‘Ápo áamá go go nioní tññ e xe ouníri sñwí mñwíñpa neríñáyí, o nioní tñámíni wí bípaxí meníni.’ searíñagíni.” uríñínigíni.

⁶⁶ Xwíyíá apí nura úf enjagí nání xegí wíepísaríñfí obaxí omí pñí nñwíarími nuro ámi o tñí nawíni bí anjí memegíawíxíni. ⁶⁷ Ayínáni Jísaso xegí wíepísaríñfí wé wúkaú síkwí waú awamí re uríñínigíni, “Soyíné ení ‘Ríxa pñí nñwíarími owaneyí.’ ríseaimónaríni?” uríñagí ⁶⁸ Saimoní Pitao re uríñínigíni, “Ámínáoxíni, none go tñámíni wanfíwíni? Xwíyíá dññ nñyímíñfí tñwáone imónani nání imóníñfí joxíni tñjoxíriñí. ⁶⁹ None ríxa dññ nñíkwírórane nífá re imóníñwíni, ‘Joxí stíyíkwí mñíñfí Goríxo rírfípeañjoxírfíni? Yeáyí neayímíxemeaní nání aríowayá xwíá píaxíyo dání iwíaroníoyí raríñwáó, ayí joxíriñí.’ nñyáiwírane nífá imóníñwíni.” uríñagí ⁷⁰ Jísaso re uríñínigíni, “Nioní áamá wé wúkaú síkwí waú soyíné mísearípeapa renjagíni? E nerí aí woxí oboxíñfí imóníñfíni.” uríñínigíni. ⁷¹ Isíkariotí dññ Saimonomí xewaxo Judaso —O wíepísaríñfí wé wúkaú síkwí waú awa woríni. O xó nání míyí uríñfó enjagí nání e uríñínigíni.

7

Jísasomí xogwáowa xíomí dññ mñwíkwírógíá náníriñí.

¹ Jísaso e nñyárimo néisáná Judayí ámínáowa xíomí píkianíro nání mekaxí mearíñjagí nífá nimóníri nání “Judia píropenísfíyo oememíni.” mñwimóní Garirí píropenísfíyo anjí emearíñá ² aiwá Judayí anjí pákí pákí iníñfíyo nññwearíñá imíxayarígíápi —Aiwá apí, ayí eníñá fíwíaríawé Moseso tñí nemeróná seníá anjío nññweaxa wagíápi nání dññ wíñíni nání xwíogwí ayí ayo Judayí wígí anjíyí pñí nñwíarími nuro sáá wé wíúmí dññ waú wo anjí pákí pákí iníñfíyo nññwearo aiwá imíxayarígíápiñíni. Aiwá apí ríxa anjwí e imóníñjána ³ xogwáowa re uríñfawíxíni, “Díxí wíepísaríñfí wíñíyí ení emíñfí amípi joxí yaríñfípi sñwí wíñíñfí nání anjí re pñí nñwíarími Judia píropenísfíyo nání uí. ⁴ Ayí rípi nání ríraríñwíni. Ámá wo áamá nñí xó nání nífá oimóníñfíyíni nñwimóníñfíyí, xegí yaríñfípi iními yaríñfímani. Emíñfí joxí yaríñfípi nepa neríñáyí, jíwaníñjoxí nurí áamá nñíyíá sñwíyo dání sñwá wíñíriñí.” uríñfawíxíni. ⁵ Awa xegí xogwáowa aí dññ mñwíkwírópa nero nání e uríñfawíxíni. ⁶ Jísaso re uríñínigíni, “Soyíné upírfíñá ananí gíñí gíná upírfá nání imóníñjagí aiwí nioní umíáíñá síní mimóníni. ⁷ Ayí rípi nání seararíñíni. Ámá xwíá tñyo dññ nñíyí soyíné tñí sñmí tñí iníñpaxí mimóníñjoi. E nerí aiwí nioní wígí yaríñfípi nání ‘Sípíríni.’ nuríri waropárfí wíararíñjagí nání sñmí tñí niaríñjoi. ⁸ Segípi aiwá nene xwíogwí o omí imíxayaríñwápi nání yoápoý. Nioní gí umíáíñá síní mimóníñjagí nání wí umíméíni.” ⁹ nurárimí Garirí píropenísfíyo ñweañínigíni.

Jísaso aiwá anjí pákí pákí iníñfíyo nññwearóná imíxarígíápi nání yoanjí náníriñí.

¹⁰ Jísaso, xexírfímeáowa ríxa aiwá apí nání yoáfámi enáná xó ení ámayá sñwíyo dání mñyoá yumí iními nñyíri Jerusaremí nñrémorí ñweañáná ¹¹ Judayí aiwá imíxarígíe xó nání pñá néra nuro “O geríni?” nñrígá nuro ¹² áamá e epíroyí egíáyí ikeagígwí ayá wí nñrígá nuro wí “Ámá nanjoríni.” ríro wí “Oweoi, nanjomaní. Ámá nñyoní dññ nukíníxíri xenjwímí nípemeáíni waríñjoríni.” ríro nero aiwí ¹³ Judayí ámínáowa nání wáyí nero nání áamá wí o nání áamá sñmímanjé e dání mñríníñfawíxíni.

¹⁴ Jísaso sá aiwá imíxarígíáyí ríxa áwíni e imóníñjáná anjí rídíyowá yaríñfíwámi nání nurí nípáwírí ámayo uréwapíyaríñá ¹⁵ Judayí ámínáowa dññ ududí nñwíñro re ríñfawíxíni, “Aríre nerí nífá o raríñfípi nimóníri ríá raríni? Síkurfá menjoi.” raríñjagí ¹⁶ Jísaso re uríñínigíni, “Xwíyíá nioní searéwapíyaríñjapi nioní gípímani. Nioní nñrowaréñapíñjopíríni. ¹⁷ ‘O wimónaríñfípi oemíni.’ wimónaríñfí gíyí gíyí nioní searéwapíyaríñjapi nání nífá nimóníri re yáiwípaxíriñí, ‘Goríxoyá dññfíyo dání ríá nearéwapíyaríni? Xó xegí dññfíyo dání ríá nearéwapíyaríni?’ nñyáiwírí nífá imóníñpaxíriñí. ¹⁸ Ámá go go xó xegí dññfíyo dání nñríríñáyí, áamá weyí onímépoyíniñfí yaríñfíni. E nerí aí áamá nñíni áamá xíomí urowaréñapíñomí weyí oumépoyíniñfí yaríñjoi, o aga nepaxíñjoríni. Yadímíñfí yaríñjoríni. ¹⁹ Eníñá Moseso ñwí ikaxí nñríníri eáníñfípi míseaiapípa renjínigíni? E nerí aí soyínéyá wo aí ñwí ikaxí eáníñfípi píráñfí xídaríñfímani. Pí nání soyíné nioní nñpíkianíro yaríñjoi?” uríñagí ²⁰ áamá e epíroyí egíáyí re uríñfawíxíni, “Imíó xíxéroaríñfí roxíni, áamá gíyí rípíkianíro yaríñjagí raríñíni?” uríñagí ²¹ Jísaso re uríñínigíni, “Nioní emíñfí ná bíni éagí seyíné síní ududí ikáríñaríñjoi. ²² Moseso ñwí ikaxí ‘Segí nñáíwíyo nñxírímáná sáá wé wíúmí dññ waú wo mñróáná

s fá ayimí iyí s f m í s f o w á k w i r i x i n i .’ r i n i g f á n á n i r i n i . E n i s e a r i r i a i w i a y í M o s e s o m a r f á i , n e g í a r f o w a s t w í a p i é r o w i a p n i g f á r i n i . A y i n á n i s e y í n é s e g í n i a i w i y í n w í i k a x í r i n i n i p i n i x f d i r i n i p i m i d á n i n a n j o i m ó n i p o y i n i r i S a b a r f á y o a i w i i y í s f m í s f o w á k w i a r i g f á r i n i .²³ S e y í n é ‘N a n j í n e r a n e n w í i k a x í M o s e s o n i r i r i e a n j í p i p í r í m i w i a i k i p a o y a n e y i .’ n i y a i w i r o S a b a r f á y o e n i i y í s f m í s f o w á k w i a r i g f á r i n i . S e y í n é e y a r i g f á e n a g i n á n i p i n á n i n i o n i á m á w o m i S a b a r f á y o n a n j w i m i x f á p i n á n i w i k í n ó n a r i n i o ?²⁴ S i n w í t n i n i n i w i n a x f d i r o m i r i p a é p o y i . X f o y a r i n a g f á p i e n i m i n ó m i x i r f n á r f r i x i n i .’ u r i n i n i g i n i .

Jisaso nání “Kiraisorfani? Worfani?” rinigfá nánirini.

²⁵ Ámá Jerusaremi nweagfáyí wí re nira ugáfawixini, “Ámá ro ámá nípikiani ro egfó menirani? ²⁶ Sínwí wínfpoyi. Ámá níní arfá egfó sínjání nírori rariñagí aí mebá neamenjwagfáwa omí xwíyí fá b i murariñoi. Awa ‘Ámá ro Kiraiso, ámá yeáyí neayimixemeanfa nání arfowayá xwí fá piaxíyo dání iwíaronfóyí rariñwáo, ayí oríani?’ m i y a i w i p a r i y a r i n o i ?²⁷ E n e r i a i ‘ Á m á o K i r a i s o , á m á a r f o w a y á x w í fá p i a x í y o d á n i i w i a r o n f o y i r a r i n w á o r f a n i ? ’ w i a i w i p a x í m e n i n i . A y í r i p i n á n i r i n i . N e n e x i n á i x f o m i x i r i n e n á n i n i j f á i m ó n i n w i n i . E n e r i a i w i K i r a i s o , á m á G o r i x o y e á y í n e a y i m i x e m e a n f a n á n i u r o w á r e n a p i n f o i m ó n i n f á n i y í á m á w o ‘ E d á n o r i n i . ’ r i p a x í m e n i n i . A y i n á n i ‘ O K i r a i s o r f a n i ? ’ w i a i w i p a x í m i m ó n i n w i n i .’ r a r i n a g f á²⁸ J i s a s o a n j r i d i y o w á y a r i g f i w á m i d á n i n u r e w a p i y i r f n á e n j t n i n i r i r i r e u r i n i n i g i n i , “ S e y í n é n e p a n i o n i n á n i n i j f á e r o ‘ O e d á n o r i n i . ’ r i p a x í i m ó n i r o y a r i g f á y í n e r a n i ? N i o n i g í d i n j t n i b i n á m a n i . N e p a x i n j i m ó n i n o — O s o y i n é m a j f o r i n i . O n i o n i n i r o w á r e n a p i n i r i n i .²⁹ O t i n j e d á n i b i n á o n i e n a g i n á n i o n i n i n i j f á r i n i . O n i o n i n i r o w á r e n a p i n i r i n i .” u r f a g i n á n i³⁰ o m i f á x i r a n i r o n e r o a i w i f á x i r i p a x i n á s i n i m i m ó n i n a g i n á n i f á b i m i x i r i g f a w i x i n i .³¹ E n e r i a i á m á e e p í r o y í e g f á y í o b a x í w i d i n j n i w i k w í r o r o r e n i r a u g f a w i x i n i , “ K i r a i s o , á m á y e á y í n e a y i m i x e m e a n f a n á n i a r f o w a y á x w í fá p i a x í y o d á n i i w i a r o n f o y i r a r i n w á o n i m ó n i r f n á e m i m í á m á r o y a r i n i p i m i n i m ú r o r i e n f á r a n i ? O w e o i .” r i g f a w i x i n i .

Jisasomí fá oxirfopoyinirí uowárigfá nánirini.

³² Parisiowa ámá e epíroyí egfáyí Jisaso nání ikeagíg wí e rariñagfá arfá n i w i r o n á n i a w a t n i a p a x i p á n i n j i m ó n i g f á x w é o w a t n i d i n j a x i p i n i x i r i r o J i s a s o m i f á o x i r f o p o y i n i r i r i d i y o w á y a r i g f i w á m i a w i m e a r o a r i g f á w a m i u r o w á r f a g f á a w a n u r o o u r é w a p i y a r i n e r é m o a g f á³³ J i s a s o r e u r i n i n i g i n i , “ S e y í n é t n i r e b i o n i m i a p i n i n j w e á m o n i g í n i r o w á r e n a p i n o t f e n á n i u m f á r i n i .³⁴ R i x a u á n á s e y í n é n i o n i n á n i p f á n i n i r o a i w i w í s i n w í n a n i p r f á m a n i . S e y í n é n i o n i n j w e á m f á e u p a x í w i m i m ó n i n o i .” u r f a g i³⁵ J u d a y í á m i n á o w a r e r i n i g f a w i x i n i , “ O g i m i n á n i u m i n i r i r a r i n i ? A g a g i m i n á n i u á n á n e n e o n á n i p f á m e g i n a n i w á r i n i ? N e g í á m á y í G i r i k i y í a n j y o n j w e a g f á m i n á n i n u r i é m á y o u r é w a p i y i m f á n i r i r f a n e a r a n i n i ?³⁶ X w i y í f a o r e r f í p i , ‘ S e y í n é n i o n i n á n i p f á n i n i r o a i w i w í s i n w í n a n i p r f á m a n i . S e y í n é n i o n i n j w e á m f á e u p a x í w i m i m ó n i n o i .’ r f í p i p i n i y a i w i r i r f a r i n o i ? ” r i n i g f a w i x i n i .

Inigfá oyfá tñj nání uriní nánirini.

³⁷ S fá a i w á a p i i m i x a r i g f á y í y o p a r f y i — A y i s e á y i e i m ó n i n j y i r i n i . S fá a y i i m ó n i n j a n á J i s a s o é f n i r o r i e n j t n i r e r i n i n i g i n i , “ Á m á i n i g f á n á n i g w i n í y e á y í w í f g i y í g i y í n i o n i t f á m i n i n i b i r o i n i g f á o n f o y i .³⁸ N i o n i d i n j n i k w í r o f á g i y í g i y í B i k w í y o n i r i n i r i e á n i n j r i p i t n i x i x e n i i m ó n i p r á o i , ‘ W i g í x w i o x í y o n á i n i m i d á n i i n i g f á d i n j n i y i m i n j i m i x a r i n j p i o y f á t n j p w e n f á r i n i .’ n i r i n i r i e á n i n j p i t n i x i x e n i i m ó n i p r á o i .” u r i n i n i g i n i .³⁹ J i s a s o e n i r i r f n á k w i y í G o r i x o y á x f o m i d i n j w i k w í r o f á y í m e a p r f á p i n á n i e u r i n i n i g i n i . I n á J i s a s o s i n i a n j n a m i n i p e y i r i m i k f n i p a e i n á e n a g i n á n i G o r i x o s i n i x e g í k w i y í p i á m á y o s i x í m u m i m o p a y a g i n á r i n i .

Jisaso nání dñj xixegfni tñi nepayoro rigfá nánirini.

⁴⁰ Ámá e epíroyí egfáyí o e rariñagí arfá n i w i r o w í r e n i r a u g f a w i x i n i , “ Á g a n e p a r i n i . Á m á r o w f á r ó k i a m o a g í n e n e x w a y í n a n i r i n j w e a n w á o r i n i .” n i r a w a r f n á⁴¹ w i r e n i r a u g f a w i x i n i , “ ‘ Á m á r o G o r i x o y e á y í n e a y i m i x e m e a n f a n á n i a r f o w a y á x w í fá p i a x í y o d á n i i w i a r o n f o y i r a r i n w á o , K i r a i s o r i n i .’ n e a i m ó n a r i n i .” n i r a w a r f n á w i r e n i r a u g f a w i x i n i , “ G a r i r i p i r o p e n i s f y o d á n j w o K i r a i s o , á m á a r f o w a y á x w í fá p i a x í y o d á n i i w i a r o n f o y i r a r i n w á o i m ó n i p a x f r a n i ? O w e o i , e d á n j w o á m á a r f o w a y á x w í fá p i a x í y o d á n i i w i a r o n f o y i r a r i n w á o i m ó n i p a x í m e n i n i .⁴² B i k w í y o r e m i r i n i p a r e n i , ‘ K i r a i s o , a r f o w a y á x w í fá p i a x í y o d á n i i w i a r o n f o y i r a r i n w á o n e g í a r f o D e p i t o y á f w i a r f a w é w o i m ó n i n f á r i n i . A n j B e t i r e x e m i — E n j n á D e p i t o x e g í n j w e a a g e r i n i . O m i e d á n i x i r i n f á r i n i .’ m i r i n i p a r e n i ? ” n i r a n u r o n á n i⁴³ á m á e e p í r o y í e g f á y í o n á n i d i n j x i x e g f n i t n i n e p a y o r o n i r i r o n á⁴⁴ w i “ R i x a f á o x i r a n e y i .” n i w i m ó n i r i a i w i o m i f á b i m i x i r i g f a w i x i n i .

“Nion+ um+áé nán+ soy+né wí upax+ men+ni.” ur+ñ+ nán+r+ni.

²¹ O ámi re uríjínigini, “Nioni pñi niseawiárimí úaná soyfne nioni nání pfa nñiro aí segí fwí yariǵápi sini yokwarimí miníjána pepíríarini. Nioni umfae soyfne bípaxí wí mimóníjoi.” uríagi ²² Judayí ámináowa re nira ugíawixini, “O ‘Nioni umfae soyfne bípaxí mimóníjoi.’ ríagi nání xewaniño pikínimíniri nání minearípa ríyarini?” nira warfna ²³ o re uríjínigini, “Nioni eramí dájonirini. Soyfne bíramí dájoyfnerini. Soyfne xwíá tío dájoyfnerini. Nioni xwíá tío dájonimani. ²⁴ Ayínáni re searíni, ‘Segí fwí yariǵápi sini yokwarimí miníjána pepíríarini.’ searíni. Ayí rípi seararini. Soyfne dñí nínikwíro ‘Ayí orini.’ miniaiwipa nerónáyí, segí fwí yariǵápi sini yokwarimí miníjána pepíríarini.” uraríagi ²⁵ awa re uríǵawixini, “Goxirini?” uríagi Jisaso re uríjínigini, “Nioni iwamí dání searagóni onírini. ²⁶ Soyfne yariǵápi nání xwíyá searímeari nání xwíyá xwapí xiríjónirini. Soyfne ará miniaríjagi aiwí nioni nírowarénapíjo nepaxíjorini. Amípi omí ará winjápi áma nñi ará egíe dání rarijári.” uríagi aiwí ²⁷ ayí majfá nimóníro “Ápo Goríxo nání rfa neararini?” miyaiwiaríjagi nání ²⁸ Jisaso re uríjínigini, “Soyfne áma imóníjóni íkáyoyí nekíwíroarípi seayí e nñimíeyoarína níjfa ‘Ayí orini.’ imónípiíríarini. Nioni gí dñí tñi amípi bí yarijámáni. Ápo nírewapíyinjípi rarijári.” ²⁹ Ínina nioni nírowarénapíjo yayí winípxápi yarijagi nání nioni pñi níníwíarimí minú sini dñí níkáyoni.” uríjínigini. ³⁰ Xwíyá api urarína áma obaxí dñí wíkwírogíawixini.

Áma áxenwarí iníǵáyí nání uríjíní nánirini.

³¹ Jisaso Judayí omí dñí wíkwírófáyo re uríjínigini, “Soyfne gí xwíyá rarijápí dñí fá níxírónáyí, nioníyá gí seapeísaríjá nepaxíyíne imóníjoi. ³² Xwíyá nepaxíyí imóníjopi nání níjfa nimóníro e nemána xwíyá api dñí fá níxíríníjímí dání áxenwarí miníǵáyíne imónípiíríarini.” uríagi ³³ wa re uríǵawixini, “Negí arfo Ebíríamoyá fwiáfawenerini. Eníjána dání áma wayá xínáíwanéníj nimónírane omíj míwíagwaéne, joxí aríge nerí ‘Áxenwarí miníǵáyíne imónípiíríarini.’ neararíjini?” uríagi ³⁴ Jisaso re uríjínigini, “Aga nepa seararini. Áma fwí yarijíní go go fwí xó yarijíníyá xínáíwíj nimóníri áxenwarí winí. ³⁵ Áma xínáíwáníj nimóníro omíj wíaríǵáyí aníj aníwámí xíáwo tñi njewearíǵámáni. E nerí aí xewaxo ínina aníj e njewearíjíní.” nuríri áma e rówapíǵáyí re oyaiwípoyníri, “‘Soyfne xínáíwayíneníj nimóníro omíj wíaríǵáyíne yapi imóníjoi.’ rfa neararini?” oyaiwípoyníri ewayí xwíyá api nuríri ³⁶ re uríjínigini, “Ayínáni xewaxóni xínáíwayíneníj nimóníro omíj wíaríǵáyíne áxenwarí seainíjpi anípa seaimíxíyáná aga áxenwarí miníǵáyíneníj imónípiíríarini.” nuríri ³⁷ re uríjínigini, “Nioni níjfarini. Seyfne arfo Ebíríamoyá fwiáfawéyínerini. E nimóníro aí seyfne gí xwíyápi segí xwíoxíyo aumaumí miní enagi nání nioni nípiíkaníro nání yarijoi. ³⁸ Nioni ápo tñi níjwefarína síjwí winíjápí nání rarijári. Seyfne ení amípi segí ápo rarijagi ará wíǵápi yariǵáriní.” uríjínigini.

“Segí ápo oborini.” uríjíní nánirini.

³⁹ Awa re uríǵawixini, “Negí arfo Ebíríamorini.” uríagi Jisaso re uríjínigini, “Nepa Ebíríamoyá fwiáfawéyíne enánáyí, xó yagípa epaxíriní. ⁴⁰ E nerí aí nioni xwíyá nepáni Goríxomí ará winjápi seararíjóni nípiíkaníro yarijoi. Soyfne nianíro yariǵápa arfo Ebíríamo wí e menjínigini. ⁴¹ Ayínáni re searíni, ‘Segí ápo yarijíní yarijoi.’ searíni.” uríagi ayí re uríǵawixini, “Negí inókiwa fwí níniro neaxíǵámáni. Negí ápo imóníjo ná woní Goríxorini.” uríagi ⁴² Jisaso re uríjínigini, “Nioni gí dñí tñi bíjámáni. Goríxo nírowarénapígi o tñí e pñi níwíarimí bíjána enagi nání Goríxo nepa segí ápo enánáyí, soyfne nioni dñí síxí níyípxáriní. ⁴³ Soyfne nioni xwíyá rarína ará nero aí pí nání níjfa mimónípa yarijoi? Ayí rípi nánirini. ‘Xwíyá ará owíaneyí.’ míseaimónaríjagi nání níjfa mimónípa yarijoi. ⁴⁴ Soyfne náíwí segí ápo oboyáoyíne enagi nání xó wimónaríjána náíwíyíne ení ‘Axípi oyaneyí.’ seaimónaríjíní. O eníjána dání ámayo píxíwíró yagorini. Nepa bí mírípxá imóníjo enagi nání pí pí xwíyá níxírína yapíni rarijorini. O yapí rarijoi imóníri áma yapí rariǵá níyíyá xanóníj imóníri enagi nání gíni gíná yapí níxírína sa mfkí xó imóníjopi tñi níxeni rarijíní. ⁴⁵ E nerí aí nioni nepaxíj imóníjopi seararíjagi nání ‘Neparini.’ níyaiwiro dñí míníkwíroaríjoi. ⁴⁶ Soyfne goxí fwí nání xwíyá nímeárpaxíriní? Oweoi, wí xwíyá nímeárpaxímaní. E nerí aí nioni nepáni seararína pí nání ‘Neparini.’ níyaiwiro dñí míníkwíroaríjoi? ⁴⁷ Áma Goríxoyáyí xwíyá xóyápi ará wíaríǵáriní. Soyfne Goríxoyáoyíne mimóníjagi nání xwíyá oyápi ará miniaríjoi.” uríjínigini.

“Arfo Ebíríamo sini menjána nioni njewearíriní.” uríjíní nánirini.

⁴⁸ Judayí ámináowa omí ikayífwí re uríǵawixini, “None joxí re níxíríranená, ‘Áma sípi roxíyí Samariayí woxirini. Imí xíxéoaríj roxini.’ níxíríranená níxeni mírípa

réwini?” uríagfa ⁴⁹ Jisaso re uríñinigini, “Nioni imfo dñf mñixixéroarini. Gf ápomí wé ikwianwíyo unwírararíagfaí aí soyiné wé ikwianwíyo mñinwírararíño. ⁵⁰ Nioni gf dñf tñi seáyí e imónimfánirí mñyaríagfaí aiwí wo nioni nání ‘Seáyí e oimónini.’ niaiwióyí soyiné tñi nioni tñi neapayonfo nweani. ⁵¹ Aga nepa seararíñini. Ámá giyf giyf xwíyfa nioniyápi nixídrínáyí, wí npepírfámaní.” uríagfa ⁵² Judayí ámináowa re urígfawixini, “Joxi e raríagfaí nání ríxa nífá re imóníjwini, ‘Joxi imfo xixéroaríñi woxini.’ nífá e imóníjwini. Arfo Ebírfamo tñi wá rókiamoagfa tñi pegfáriní. E éagfa aí joxi re raríñini, ‘Ámá giyf giyf xwíyfa nioniyápi nixídrínáyí, wí npepírfámaní.’ raríñini. ⁵³ ‘Joxi negí arfo Ebírfamo penomí seáyí e mñwimóníjoxíriní.’ neaimónarini. Wá rókiamoagfa wani pegfáriní. Joxi goníriní yaiwinaríñini?” uríagfa ⁵⁴ Jisaso re uríñinigini, “Nítwaníñoni seáyí e nímfeyoánírfínáyí, surímá imónánpaxíriní. Seáyí e nímfeyoaríño, ayí gf áporini. O nání soyiné ‘Negí Nwíáorini.’ rarígfáriní. ⁵⁵ E níríro aí xfo nání nepa nífá mimóníño. E neríñí aiwí nioni nífáriní. ‘O nioni majfáriní.’ nírírfínáyí, nioni soyínéníñí yapí raríñáoní imóníjoxíriní. E nerí aí o nioni nepa nífá nimóníñí nání xwíyfa oyápi xídaríñáriní. ⁵⁶ Segí arfo Ebírfamo sfá nioniyápi nání ‘Sínjwí wíñimfárfáni?’ nñyáiwirí nání yayí winíñinigini. Oyi, o sínjwí nñanirí yayí seáyími dání winíñinigini.” uríagfa ⁵⁷ Judayí ámináowa re urígfawixini, “Joxi síní xweyanoxí meníyí ‘Arfo Ebírfamomí sínjwí wíñagáoníriní.’ ríraríñini?” uríagfa ⁵⁸ Jisaso re uríñinigini, “Aga nepa seararíñini. Arfo Ebírfamo síní menjána nioni xámí nweagáriní.” uríagfa ⁵⁹ awa “‘Goríxo tñi xíxeni imóníjorfáni?’ oníaiwípoyínirí rífa neararíni?” nñyáiwiro omí síná eaníro nání síná meáagfa aiwí xewaníño re eníñinigini. Yumí nimóníñí aní rídiyowá yarígfíwámí dání peyeañinigini.

9

Sínjwí supáriní womí naní imixíñí náníriní.

¹ E nemo nípurná weníñí éyí wíñiníñinigini. Ámá wo xínáí xírinje dání sínjwí supáriní néra unjo nweañagfaí wíáná ² xegí wiepísaríñowa ení sínjwí nñwíñiro yaríñí re wígfawixini, “Nearéwapíyaríñoxini, fíwí go enípimi dání xínáí sínjwí supáriní ro xíriníriní? Xfo éagí náníraní, xaníyáú éagí náníraní?” yaríñí e wíagfa ³ Jisaso re uríñinigini, “Ámá ro fíwí éagí marfáí, xaníyáú ení fíwí éagí marfáí, sa omí dání emímí Goríxoyá síwáníñí iníñífa nání e eno xíriníriní. ⁴ Agwí síní ikwáwíyíná imóníñáná emímí nírowárenapíño ‘E éwíñinigini.’ yaiwíaríñípi éwaníñini. Áríwíyíná amá wo emímí mepaxí imóníñáná ríxa anjwí e enagfaí nání raríñini.” uríñinigini. Dñf re oyaiwípoyínirí, “Xfomí píkiáná áríwíyíníñí imóníñáriní.” oyaiwípoyínirí e nurrí ⁵ amí re uríñinigini, “Nioni xwíá tñyo nñjwearíná amá nñniyí nání wá wókímíxíñini.” nurrárimí ⁶ xwíáyo reanjwí nurrímaná xwíá tñni reanjwí tñni yiyí nídrí amáoyá sínjwíyo xópé nñwímaná ⁷ re uríñinigini, “Joxi nuri ipí Siroamíyí ríñíñíwámí nání —Yofí mfkí ayí mewáriníñí náníriní. E ríñíñíwámí nání nuri sínímaníño wayí rónéi.” uríagfa ⁸ o nuri sínímaníño wayí nurrímaná re eníñinigini. Ríxa sínjwí aníño bíñinigini. ⁸ Ríxa sínjwí aníño baríñagfaí amá aní xfo tñí e nweagfáyí sínjwí e nñwíñiro sínjwí supáriní enagfaí nání éf nñjweámáná aiwá nání ríxíñí urago baríñagfaí sínjwí nñwíñiro re nñra ugáfawixini, “Ámá royí e nñjweámáná aiwá nání ríxíñí neararíño meníraní?” nñra waríná ⁹ wí re nñra ugáfawixini, “Ayí oríni.” nñra waríná wí “Oweoi, ayí o yapí imóníñíyí woríni.” nñra waríná xewaníño arfkí re uríñinigini, “Nioni oníriní.” uraríñagfaí ¹⁰ ayí re urígfawixini, “Joxi aríge nerí díxí sínjwí oxoáini?” uríagfa ¹¹ o re uríñinigini, “Ámá Jisasoyí rarígfó xwíá bimí reanjwí nurrí yiyí nídrí gf sínjwíyo xópé nñnimáná re nñríño, ‘Joxi ipí Siroamíwámí nání nuri wayí rónéi.’ níríagfaí nioni nuri wayí nñrónírfá re éini. Sínjwí noxoari aníñini.” uríagfaí ¹² ayí re urígfawixini, “Ámá o ge nweani?” uríagfaí o “Nioni majfáriní.” uríagfaí ¹³⁻¹⁴ amá ayí sfá Jisaso xwíapími reanjwí nurrí yiyí nídrí omí sínjwí naní wímíxíñíyí Sabarfáyi enagfaí nání amá xámí sínjwí supáragomí Parisiowa tñí e nání níméra nuro wáraná ¹⁵ Parisiowa ení omí yaríñí re wígfawixini, “Joxi aríge nerí sínjwí oxoáíriní?” uríagfaí o re uríñinigini, “O xwíriníwí bí tñni gf sínjwíyo xópé níáná nioni nuri wayí nñrónírfá sínjwí oxoáini.” uríagfaí ¹⁶ Parisíyí wá re nñra ugáfawixini, “Ámá o Sabarfá nání nñwí ikaxí ríñíñípimi xopírarí nñyayirí nání Goríxo tñí e dání bíñjomaní.” nñra waríná wá re nñra ugáfawixini, “Ámá fíwí yaríñíyí wo enánáyí, aríge nerí emímí o yaríñíñíñí imóníñípi epaxíriní?” nñra nurróná dñf xíxegíni tñni nepayoro nání ¹⁷ amí sínjwí supáragomí re urígfawixini, “O díxí sínjwí roxaóí enagfaí nání pí amáoxíni raríñini?” uríagfaí o re uríñinigini, “O Goríxoyá wá rókiamoaríñí wo meníraní?” uríñinigini.

¹⁸ O xegí sínjwí oxoáíyí nání píráñíñí áwaní uraríñagfaí aiwí xámí sínjwí supáragomí aiwí Judayí ámináowa arfá mñwípa nero re yaiwígfawixini, “Nepa sínjwí supárago amí

siñwí manñorini.” niyaiwiro “Ámá siñwí oxoáoyá xaniyaú obípiyi.” niri-ro ayaú ríxa bána ¹⁹ yariñf níwiróná re urigfawixini, “Niaíwí ayagwíyáorani? Ayagwí re rírarini, ‘Xináí nixiríná siñwí supárinjo xirínfíni.’ rírarini? E xirínf enánáyf, arige neri agwí siñwí noxoari anarini?” uríagfa ²⁰ xaniyaú re urigfisixini, “Ayf yegí iwo enagí nání yayawi níjfarini. Xináí nixiríná siñwí supárinf eníyí nání ení yayawi níjfarini. ²¹ E neri aí agwí o siñwí oxoáoyf nání yayawi majáriní. Siñwí supáriníyí woxoáo nání ení yayawi majáriní. Xewaninomi yariñf wípoi. Sini onomani. Xewaninjo nání áwanf osearini.” urigfisixini. ²² Xaniyaú Judayf ámináowa nání wáyf winíagf nání e urigfisixini. Ayf rípi nánirini. Judayf ámináowa re rinárigfá enagí nání, “Ámá gíyí gíyí Jisaso nání waropárf nero ‘O Kiraiso, ámá yeáyf neayimixemeanfa nání aríowayá xwíá plaxíyo dánti iwiaroníyí rariñwáorini.’ ránáyf, rotú aníyo dánti yof emí kwírimoaníwáriní.” ²³ rinárigfá enagí nání xaniyaú re urigfisixini, “Onomani. Xewaninomi yariñf wípoi.” uríagfa ²⁴ Parisiowa ámí “Siñwí supárago obini.” niri-ro o ríxa bána re urigfawixini, “Joxí Goríxomíni seáyí e numíeyoari waropárf inei. Ámá ‘Naní nimixinot.’ rariño íwí yariñíyí wo enagí nání none níjfarini. Ayínáni waropárf inei.” uríagfa ²⁵ o re uriniginini, “O íwí yariñorani? Nanorani? Nioni majáriní. E neri aí rípi nání nioni níjfarini. Xámí siñwí supáragáoni aiwí agwí o nífpimí dánti siñwí noxoari aninini.” uríagf ²⁶ awa re urigfawixini, “O pí sírini? Arige neri díxí siñwí roxoáriní?” uríagfa ²⁷ o re uriniginini, “Nioni ríxa áwanf searíagf aí arfá miniarinot. Arige niyaiwiro ‘Ámí arfá osianeyí.’ niri-rinot? Soyíné ení ríxa xegí wiepísariniyíníyí imónaníro mírípa ríyarinot?” uríagf ²⁸ awa ikayíwí numearíro re urigfawixini, “Xewaninjomíni xegí wiepísariniyíyí woxíriní. None neaiepísaí Mosesoyáonerini. ²⁹ None Mosesomí xwíyá Goríxo urinípi nání níjfa imóninwiní. E neri aí ámá oyí e dánorfanini none majáriní.” uríagfa ³⁰ ámá o re uriniginini, “Soyíné rariíagfápi ududf ninípaxf rariinot. Soyíné o bñe dánti majfá enagfá aiwí o gí siñwí noxaóriní. ³¹ Ámá íwí yariíagfáyí Goríxomí rixínf uráná arfá míwípa yariñf enagí nání nene níjfarini. E neri aí ámá go go Goríxomí wéyo numeri xfo wimónarinípi níxdírináyf, Goríxo ámáomí arfá níwirí xfo rixínf urarinípi nání arírá wípaxíriní. ³² Aga eníná dánti aí nene arfá wí re míwínwáriní, ‘Ámá wo níwíapínímeari xináí xirínje dánti siñwí supárinf womí siñwí oxoáiniginí.’ rariñagfá arfá míwínwáriní.” nuríri ³³ re uriniginini, “Ámá o Goríxo tñf e dánti mibípa neri siñwíyíyí, xfo yariñípi bí epaxí imónimíní éfmaní.” uríagf ³⁴ awa mífí re urigfawixini, “Íwí nínírinípmí dánti rixíriníoxini, joxí none rínearéwapiyarinini?” nurímaná xegí yof emí kwírimogfawixini.

Siñwí supáriníyíyí imónigfáyí nánirini.

³⁵ Jisaso “Ámá siñwí supáragoyá yof kwírimóoi.” rariñagfá arfá e níwirí o nání pfá nemerí níwímeánáná re uriniginini, “Joxí ámá imóninjomí dñf ríwíkwíronini?” uríagf ³⁶ o re uriniginini, “Ámináoxini, ámá imóninjo gorini. Nioni dñf wíkwírómí nání áwanf nírei.” uríagf ³⁷ Jisaso re uriniginini, “Omí joxí ríxa siñwí wíníriní.” nuríri siñjani re uriniginini, “Joxí tñí rínarígwí rontí, ayf onirini.” uríagf ³⁸ o re uriniginini, “Ámináoxini, nioni ríxa dñf ríkwíronini.” nurími xfo tñf e xómíyí níyíkwirí yayf wíniginini.

³⁹ Jisaso re riniginini, “Ámá níyoní epayómífa nání xwíá tñyo nání bñjáriní. Ámá siñwí supárigfáyíyíyí imóniníyíyí siñwí anípirí imóníro siñwí anígíyíyíyí imóniníyíyí siñwí supáripíri imóníro epírfá nání bñjáonirini.” ríagf ⁴⁰ Parisí xfo tñí aníwí e rówopígífáwa re urigfawixini, “None nání ení ‘Siñwí supárigíoyínérini.’ ríneararinini?” uríagfa ⁴¹ Jisaso re uriniginini, “Soyíné siñwí supárigíoyíné siñwíyíyí, ríwí nímóarigfápi nání xwíyá meárinípaxímaní. E neri aí soyíné ‘Siñwí aníwáonerini.’ niri-ro nání ríwí nímóarigfápi nání xwíyá meárinípírfáriní.

10

Ewayí ikaxí sipísipí awí mearoarinjo nánirini.

¹ “Aga nepa seararinini. Go go sipísipí xwíná íwíyo mípáwípa neri wí e dánti ogámí neri nípxemoánírináyí, íwí meariní wo imónini. Íwí xaurápariní wo ení imónini. ² E neri aí xwíná íwíyo páwíarinjo, ayí sipísipí xiáworini. Awí mearoarininot. ³ O xwíná róninje nání bána íwí e íniná awí roño ówaní wíkwíláná xiáwo xegí sipísipí nání yof rána xiáwoyá maní arfá níwirí uxídaná níméra nípeyari ⁴ ríxa xfoyá nání bñaríwámíni enáná o xámí umearífná sipísipíyí xiáwoyá maní umínínariníyí enagí nání númí warígaríni. ⁵ Xeníwí womí wí númí uxídíprímeói. Maní ámá xeníwí woyá umínínariníyí níwíníro nání númí

muxfdipa nero éf upfároi.” urinjinigini. ⁶ Jisaso ewayf xwiýfá api urfagi aiwi xfo api nani nijá oimónfopoyiniri uréwapiyiminiri yarinjipi nani nijá mimónigfawixini.

“Sipisipí pírániñf awí mearoarñáoni nionirini.” urinj nánirini.

⁷ O ayf nijá mimónipa yarinjagfa nani ámi ewayf xwiýfá re urinjinigini, “Aga nepa seararinjini. Niont sipisipí xwfná fwiniñf imóniñáonirini. ⁸ Niont sinti mibpa enáná bigfá gíyí gíyí fwí meaarigfáyiniñf imóniñoi. fwí xauráparigfáyiniñf eni imóniñoi. E nerí aí sipisipíyí wigf manf arfá mtiwigfáriní. ⁹ Niont niñwanñjoni fwiniñf imóniñáonirini. Gíyí gíyí nioniyáomíni fwiapána yeáyf uyimixemeámfáriní. Ará wíwákwiní epfíra nani fwiapiro peyearo nero epfíráriní. ¹⁰ fwí meaarñjo sipisipíyo pípi wiminiri barinjmani. fwí xaurápiri pipikimí erí xwirfá ikixerí wiminiri barinjagi aiwi xewanñjoni rípi wiminiri binjáriní. Ewáranñf éfrixiniri dññf niyimññf imóniñfpi sixf umimómniñf binjáonirini. ¹¹ Sipisipí nani píranñf awí mearoarñáoni, ayf nionirini. Sipisipí nani awí píranñf mearoarñáoni sipisipí aríra wiminiri nerfná ‘Niont ntipikíáná ayf ananirini.’ yaiwiarñjári. ¹² Nigwí meáminiri awí mearoarñf wo —O sipisipí xiáwo nimóniri píranñf awí mearoarñjo marfáí, o sfwí sayf sipisipí roanñmñiri barinjagi nñwinfná sipisipí pñi nñwiárimí éf uáná sfwí sayf rírómí erí xfdíxídownáf erí yarinjirini. ¹³ O sa nigwí nani meáminiri yariño enjagi nani sipisipí nani nepa dññf moarññmani.” nuriri ¹⁴⁻¹⁵ re urinjinigini, “Sipisipí píranñf awí mearoarñáoni, ayf nionirini. Ápo tñti niont tñti xixe mí ómíxinarigwípa niont tñti sipisipí niontyáyf tñti eni xixe mí ómíxinarñwáriní. ‘Niont gí sipisipí imóniñfyo aríra wiminiri nani nupeirfná ayf ananirini.’ yaiwiarñjáonirini.” nuriri ¹⁶ re urinjinigini, “Niont sipisipí ámi wí —Sipisipí xwfná tñyo dññf imóniñfíyí marfáí, ámi wí eni tñjáonirini. Ayf wí anññf e xe ñweáfríxñiri sññwí wñipaxf mimóniñfni. Ayo eni wññf tññf e awí neaáfrimíngíni. Ayf gí manf arfá nñniro xwfná tñyo dññf tñti nawini imóniño awí mearoarñf ná woni axoní tññf imóniño epfíráriní. ¹⁷ Ámi sññf nimóniri wiápnímeámí nani sipisipíyo aríra wiminiri nerfná ‘Niont nñperfná ayf ananirini.’ yaiwiarñjagi nani ápo dññf sixf niyini. ¹⁸ Niont ámá xe onñpikíopoyiniri sññwí mñwinípa nerfnáyf, wí nñnñpikíapxñmani. Xe onñpikíopoyiniri sññwí wñnarññf gíyí marfáí, niñwanñjoniñiri. Peri ámi wiápnímeari emfá nani ení sixf eánññfpi tñjáonirini. Gí ápo o e éwñnginiri sekaxf nñññf éagi nani api e epaxonirini.” urinjinigini.

¹⁹ Judayf ámináowa Jisaso e rarinjagi arfá nñwiwo nani dññf xixegñi tñti nepayoro bi bi nñññróná ²⁰ wfa obaxowa re nñra ugáfawixiní “Imfó dññf uxíxéroarñjagi nani xóxw nerí rariní. Pí nani arfá wiarñjoi?” nñra warfná ²¹ wfa re nñra ugáfawixiní, “Xwiýfá o rarinjipi imfó xixéroarñf wo yapi mñññnariniñi. ‘Ámá imfó dññf xixéroarññfíyí ámá sññwí supárigfáyo sññwí woxoapaxf imóniñoi.’ riseaimónarini? Oweoi.” nñra ugáfawixiní.

Jisasomí rfwí umogfá nánirini.

²² Sfá Judayf enjíná émáyf wa anñ ridiyowá yarigfiwámí xórórf nero xwirfá ikixegfá enjagi nani ámi píranñf imixáragfápi sfá api nani dññf winini nani awí neáñiro yayf yayarigfápi imóniñáná ²³ —Ayf iniá earí imññf riri yarinjínáriní. Íná Jisaso anñ ridiyowá yarigfiwámí nñpáwiri anñ wiámfó wigf enjñanñf mñxf ináyf Soromono nani rññññpimí emearfná ²⁴ Judayf ámináowa nñwimearo mññf mññf xapíxapí numero re urigfawixiní, “Gíná jñwanñnoxí nani xe nijá oimónfopoyiniri nearíráriní? Anññf yumí nearíráriní? Joxí Kiraisoxí, ámá yeáyf neayimíxemearfá nani arfowayá xwfná piáxyo dññf wiaronñf yariññwáoxí enjñáyf, sññání áwanñf nearíneí.” uríagfá ²⁵ Jisaso awami re urinjinigini, “Niont ríxa áwanñf searfagi aiwi soyfné ‘Nepa neararini.’ nñyaiwiwo dññf mññkwíroarñjoi. Emññf gí ápo e éwñnginiri nñññf niont yarinjápi sññání áwanñf ayf oríññññf seararinjagi aí ²⁶ soyfné gí sipisipíyíñéññf mimónipa nerí nani niont dññf mññkwíroarñjoi. ²⁷ Sipisipí nioniyáyf gí manf arfá nñniro nñxfdarigfáriní. Niont áyo mí nñwómíxiri ²⁸ dññf anññf íniná ñweapfíra nani mññf wiarñjagi nani wí anññpírfá meníni. Sipisipí niontyáyf nññwéu tñti fá xñññjagi nani ámá gíyí nñññpírfáriní? ²⁹ Gí ápo sipisipíyí niapññññf. O ámá niyoní seáyí e wimóniñjagi nani niontyá gí imóniñfíyí ápo nññwéf tñti ení fá xñññjagi nani ámá gíyí urápnírfáriní? ³⁰ Niont tñti ápo tñti axowawirini.” urfagi ³¹ Judayf ámináowa xami yanñro egfápa sññá tñti Jisasomí opñkianeyinñro meaarñjagfa ³² Jisaso re urinjinigini, “Niont emññf ápo e éwñnginiri nñññfpi obaxf seañwapiyíáriní. Gfñññf gípi seañwapiyíápi nani sññá tñti nñpikianñro yariñjoi?” urfagi ³³ Judayf ámináowa re urigfawixiní, “Amñpi nanñ joxí yarinjipi wí nani sññá tñti rñpikianñrí mñyariñwini. Joxí aga ámáoxí enjagi aiwi Nwáonñrññññf nñññññññf dññf Gorixomí rñperírf umeararñjagi nani rñpikianñrí yariñwini.” uríagfá ³⁴ Jisaso xfomí wíkf wónarigfápi piyífá owépopoyiniri re urinjinigini, “Segf ñwáf ikaxf eánññpimí Gorixó re rñññfpi nñññññf meáñpa rení, Nwáonñ re rñññññf,

“Seyíné ení ñwáéyíné imóníñoi.” ríñanigíni.’ níríníri meánpa reni? ³⁵ Soyíné níjfaríni. Xwíyá Bíkwyó eáníñpí wí surfma rínipaxí mimóníni. Ayínáni Goríxo segí aríowami ‘Seyíné ení ñwáéyíné imóníñoi.’ uríñf enagí nání ³⁶ soyíné pí nání ápo nínírfeari xwíá tfo nrowárenapíñoni re searána, ‘Nioní Goríxomi xewaxoníni.’ searána pí nání míxí níníriro ‘Joxí Goríxomi ríperírf umeaníni.’ nírariño? ³⁷ Nioní emímf gí ápo e éwínigíníri níníñpí mepa neríñáyí, díní níníkwírooro ‘Nepa oríni.’ mńiaiwípa éfírixíni. ³⁸ E nísearíri aiwí nioní emímf ápo e éwínigíníri níníñpí nepa neríñáyí, soyíné xwíyá nioní seararíñpí aríá níníro díní mńíkwírooro nero aí emímf nioní yaríñagí síñwí nínaníro nání díní níníkwírooro ‘Ayí oríni.’ niaiwífírixíni. ‘Ápo tńí nawíni imónígfíwauríni. Axowaúrini.’ nńiaiwíro níjfa imónípíri nání emímf nioní yaríñpí díní íkwírópoyí.” uríagí ³⁹ xámí yaníro egíápa omí íá oxíraneyíniro yarína ananí éf mńoníñigíni.

⁴⁰ Jisasó ámí nuri inígfí Jodaní rapáyo níxeri Jono xámí ámáyo wayí umeainje nání nuri e ñweanána ⁴¹ áma obaxí xó tńí e nání nńíro re rínayígfawíxíni, “Wayí neameainí Jono emímf wí mepa nerí aiwí amípi áma ro nání ríñfíyí ríxa xíxeni imóníni.” nírínayíroná ⁴² ámí obaxí wí díní wíkwírogfawíxíni.

11

Rasaraso pení náníriini.

¹⁻² Áma wo, Betaní dńfí Rasarasoyí ríníño símíxí yarína —Aní ayí xó xegí xexírfímeáipáu Mariaí tńí xínapi Mataí tńí ípaúyá aní ení eríni. Mariaí ayí apíxí ríwíyo Ámínáoyá síkwíyo weríxí nńíwíwayímómána dńá tńí kwíriníri. Ímí xexírfímeáo Rasarasó símíxí wíaríñagí nání ³ xínapíxaníñpáu Jisasó tńfí e nání xwíyá re urowárigísisíxíni, “Ámínáoxíni, aríá eí. Áma joxí díní síxí uyaríñoyí símíxí yaríni.” urowárfagíí aí ⁴ Jisasó aríá e níwírná re ríníñigíni, “Símíxí o yaríñpí nípéní nánímani. Ámáyí ení síxí eáníñf Goríxoyá síñwí wínaníri ero Goríxomi xewaxoní yayí seáyí e dání nńímeaníri ero epírfá nání símíxí apí wímeaníri.” uríñíñigíni. ⁵ Jisasó Mataími tńí xínaníñmí tńí ípaúmi xexírfímeáo Rasarasómi tńí ayo díní síxí nuyíri aiwí ⁶ “Rasaraso símíxí yaríni.” uríagí aríá níwírná ámí sfá wíyá xó ñweanje ñweaníñigíni. ⁷ E nńíweanísána xegí wíepísaríñowami re uríñíñigíni, “Ámí Judia píropenísíyo nání owaneyí.” uríagí ⁸ wíepísaríñowa re urígfawíxíni, “Nearéwapyaríñoxíni, ayí xámí síñá tńí rípíkianíri egíe nání ámí numíníri rńíneararíñíni?” uríagí xó íkwáwíyíníñf imóníñagí nání ⁹ ewayí xwíyá re uríñíñigíni, “Sogwí fíwíapíe dání wée nání awá wé wúkaú síkwí wáu tńfíri. Áma íkwáwíyína aní nerína ná eánarígfámáni. Xwíá tfo wáu ókíñagí nání síñwí píráñíñf nńíwínaíxída nuro nání ná eánarígfámáni. ¹⁰ E nerí aí áma áríwíyími aní nerína ná eánarígfáríni. Síñwí nńíwíga upíri wíá mókíñagí nání ná eánarígfáríni.” nuri ayí re oyaiwípoyíníri “Goríxo wímónaríñpí níxídfírná ayí íkwáwíyína aní nemerínaníñf ríá imóníni?” oyaiwípoyíníri ¹¹ e nurimáná awami re uríñíñigíni, “Negí níkumíxíníri emearíñwáo Rasarasó símíxí nerí sá wení. E nerí aí nioní saiwíarí wímíníri waríñíni.” uríagí ¹² wíepísaríñowa re urígfawíxíni, “Ámínáoxíni, sa sání níwerírná ananí naní imóníniñoi.” nuriro ¹³ awa “Rasaraso sa sá wenagí nání ríá neararíni?” níyaiwíro e uríagí aí Rasarasó ríxa péf nání iními nuriro nání ¹⁴ ámí nípíkwíni síñáni áwaní re uríñíñigíni, “Rasaraso ríxa píyíri. ¹⁵ E nerí aí soyíné síñwí wínípfírfí nání yayí ninaríni. O símíxí yarína nioní xó tńí mńíweáá enagí nání soyíné nioní emífpí síñwí nínaníroná díní níkwírópíri nání yayí ninaríni. O tńfí e nání owaneyí.” uríagí ¹⁶ Tomaso —O xegí yóf ámí bí Didimasoyí rarígfóríni. O xó tńí wíepísaríñf wíamí re uríñíñigíni, “O tńí nawíni peaníwá nání none ení owaneyí.” uríñíñigíni.

¹⁷ Jisasó Rasarasoyá aní tńfí e nání anwí e nńírfírná aríá re wíníñigíni, “O ríxa nípéri xwárfapáyo tígíamí enána sfá wíyá wíyáú pwéfríni.” aríá e wíníñigíni. ¹⁸ Aní Rasarasoyá Betaníyí ríníñe Jerusaremí dání aiwímímani. Sa kíromita wáu wo imóníñeríni. ¹⁹ Ayínáni Judia píropenísíyo dńfí obaxí wí xexírfímeáo Rasarasó péf nání Mataími tńí Mariaími tńí ípaúmi oganí wíaníro nání nńíro ípaú tńí ñweanána ²⁰ Mataí “Jisasó baríni.” rínaríñagí aríá níwíri óf e wírmíaumíníri nuri xínaníñf Mariaí síní aníyo ñweanána ²¹ í Jisasómi re urémeaníñigíni, “Ámínáoxíni, joxí re nńíwearí síñwíyíyí, gí nńíxímeáo nípémíníri enímani. ²² E nerí aí níni re nípímónaríni, ‘Goríxomi pí pí nání yaríñf wíyíyí agwí aí ananí xíxeni síiníñoi.’ nípímónaríni.” uríagí ²³ Jisasó re uríñíñigíni, “Díxí rńíxímeáo ámí níwíapíniímeaníñoi.” uríagí ²⁴ Mataí re uríñíñigíni, “O sfá yoparfíyí áma nńí níwíapíniímeaníroná o ení wíapíniímeanífpí nání níni níjfaríni.” uríagí ²⁵ Jisasó re uríñíñigíni, “Áma píyí egífáyí ámí níwíapíniímearo síñf epíri nání díní síxí

umímoarínáýf, ayf nioníní. Nioní dínf níkwírófá gíyf gíyf nípero aí ámí sínf upíríáriní.
²⁶ Ámá sínf nero dínf níkwírófá gíyf gíyf wí aníníprífá meníní. Jíxí dínf níníkwírórí
 ‘O napa ríá nírariní?’ ríníaiwíaríní?” urfagi ²⁷ í re uríniginí, “Oyí, Ámínáoxíní,
 níni joxí dínf níkwírórí re síaiwíaríní, ‘Kíraisoxí, níaiwí Goríxoyáoxíríani? Eníná
 dání re rígfóxríani, ‘Aríowayá xwíá píaxíyo dání ámá wo yeáyf neayímíxemeánfá nání
 iwíaronfáriní?’ rígfóxríani?’ síaiwíaríní.” uríniginí.

²⁸ E nurímí nuri xínáníf Maríaimí “Eíní.” nurírí yumí re uríniginí,
 “Nearéwapiyarínó nírémónapírí jíxí nání ‘Obíní.’ raríní.” urfagi ²⁹ í arfá e níwíríná
 aníní níwiápínímeámí Jísaso tñf e nání uníniginí. ³⁰ Jísaso síní aní e mírémónapírí síní
 Mataí tñf órórí ínífie nweanáná ³¹ Judayf aníyo Maríai tñf nawíní níhweámáná oganf
 wíarígíáyf í aníní níwiápínímeámí peyeáagi níwíníro xexírímeáoyá xwáripáyo ámíxíá
 emínítrí nání warínítrí númí úagfá ³² Maríai Jísaso ronje nírémorí níwínítríná xíoyá
 síkwí tñf e nípfkínímearí re uríniginí, “Ámínáoxíní, joxí re níhwearí síhwríyí, gí
 níxímeáó péminítrí enímaní.” urfagi ³³ Jísaso í ámíxíá yarínagí níwínítrí Judayf í tñf
 barígíáyf ení ámíxíá yarínagfá níwínítrí wá níwunítrí xwíoxíyo dání dínf ríá uxearínagí
³⁴ re uríniginí, “Seyíné omí ge tígfawíxíní?” urfagi re urígíawíxíní, “Ámínáoxíní,
 níbírí síhwrí wínei.” urfagfá ³⁵ Jísaso ení nwf earíniginí. ³⁶ Nwf éagí Judayf síhwrí
 e níwíníro re rígfawíxíní, “Omí aga dínf síxí uyíno enagí nání ríá eaaríní?” raríná
³⁷ wí re rígfawíxíní, “Ámá royf síhwrí supáriníomí síhwrí míwoxoapa eníraní? Rasaraso
 síní síní enítrí níbírí síhwríyí, píyí mepa oenítrí síní ímíxímínítrí mepa epaxíríani?”
 rígfawíxíní.

Jísaso Rasaraso píyomí síní ímíxíní nánítríní.

³⁸ Jísaso ámí wá bí níwunítríná oyá xwáripá —Awá sñá ófíyí enagí nání sñá wo
 píroáriníwáriní. Awá tñf e nírémorí ³⁹ re ríniginí, “Sñá ro ríwómópoyí.” uráná
 penomí xexírímeái Mataí re uríniginí, “Ámínáoxíní, nene omí tñhwaé dání síá wíyáú
 wíyáú ríxa óriní enagí nání ríxa píyaní neaeeníní.” urfagi ⁴⁰ Jísaso re uríniginí,
 “Nioní re mírírípa réaniginí, ‘Jíxí dínf níkwírórírínáyf, ení éaníní Goríxoyápi síhwrí
 wínítríní.’ mírírípa réaniginí?” urfagi ⁴¹ wá sñá emí ríwómóáná Jísaso aníníamí síhwrí
 nanánítrí re ríniginí, “Ápoxíní, Rasaraso nání ríxíní wuríyíápi arfá níagi nání yayí
 síarínítríní. ⁴² Nioní ríxíní ríranáyf, joxí íníná arfá níarínagí nání nioní níjáf aíwí oxí apíxí
 re rogáf tí dínf níkwíróríro ‘Goríxo uowárenapíníoríani?’ oníaiwípoyínítrí rírarínítríní.”
 nírimáná re eníginí. ⁴³ Ení tñf nítrítrí rfáiwá re ríniginí, “Rasarase, íwíapeí.” ráná
⁴⁴ re eníginí. Penó íwíapínítríní. Penó íwíapáná íríkwí wí wéyo tñf síkwíyo tñf
 xopíxopí rónítrí rapírípí wú tñf múníyo xopíxopí rónítrí enagí nání Jísaso re uríniginí,
 “Xopíxopí róníníyí íkwíkwéámí níwíro wáripoyí.” uríniginí.

Judayf ámínáowa “Jísasomí opíkianeyí.” rínárigfá nánítríní.

⁴⁵ Judayf obaxí wí Maríai tñf e nání bíáyf Jísaso e éagi níwíníro omí dínf
 wíkwíroagfá aíwí ⁴⁶ wí Parisiowa tñf e nání nuro Jísaso éfpí nání áwaní urfagfá
 nání ⁴⁷ Apaxípáníní ímónígá xwéowa tñf Parisiowa tñf Jísaso nání xwíyáf ímíxaníro
 nání Judayf mebáowamí awí neaáíro re nítríga ugíawíxíní, “Ámá oyf emímí ayá wí
 yarínagí nání aríre yaníwáriní?” níra nuríná ⁴⁸ re rínígíawíxíní, “None o xegí yarínípi
 xe aníní néra ounítrí síhwrí níwínítrínáyf, ámá níni omí dínf níkwíróríro neróná
 Romí dáníyo —Ámá Romíyí rínígíáyf Judayf símaníwíyóníní íníní wurínígíáyftríní.
 ‘Ámá ayo míxí oxídwáraneyí.’ raríná ayf níbíro negí aní rídíyowá yaríníwáiwá
 pípíníamí ero negí ámayo ení xwíríá íkíxero epíríxínítrí nání arí yaníwáriní?” rínaríná
⁴⁹ wígíyí wo, Kaiapasoyí ríníno —O xwíogwí omí dání apaxípáníní ímónígíawamí
 seáyí e wímóníjoríní. O níwíapínímearí míxí nurítrí re uríniginí, “Soyíné aga níjáf
 bí mímónígíoyínéríní. ⁵⁰ Rípí nání ení dínf neníwípero mímóaríní, ‘Negí ámá níni
 pepíríxínítrí ayf ríníní meaanítrí éfápi nání ámá ná woní ríníní apí nímeaní níperínáyf,
 negí díníyo dání nanítríní.’ mímóaríní.” uríniginí. ⁵¹ O nítrípi xegí díníyo dání
 míríniginí. O xwíogwí omí dání apaxípáníní ímónígíawamí seáyí e wímóníno enagí
 nání wíá nírókíamorí réníní ríniginí, “Jísaso negí Judayf arírá níwíríná upeíníno.
⁵² Negí Judayf nánítrí maríáf, Goríxoyá níaiwí ímónígíá amí gímí nweagíyí ení ámá
 axíyínítrí ímónípríá nání upeíníno.” éníní rfagí nání ⁵³ síá ayímí dání xíomí píkianíro
 nání mekaxí níra ugíawíxíní.

⁵⁴ Jísaso xíomí píkianíro mekaxí níra warínagfá nání Judayf tñf e ámí sínáníne
 memepa nerí ámá dínf meanfí tñhímíní omíní tñf e nání nuri aní onímíá bí Ipíremíyí
 rínínípímí xegí wíepísaríníowa tñf nawíní nweanáná ⁵⁵ síá Anínajo Neamúroagoí
 ríníníyí aníwí e ímónínagí nání ámá obaxí síá ayí síní mímónípa enáná Judayf wígí

yarigfápa Gorixo oneamímínirí igfá eánanro nání wigf omonj tñjfmíní pñí nñwiárimí Jerusaremíyo nání nuro ⁵⁶ e dání Jisaso nání pfá nemero anj ridíyowá yarigíwáyá ákínjáyó íniríwámíní éf nñromeróná re nñriga ugáfawixíní, “ ‘O aiwá rípi nání wí mñbipa epaxfríní.’ rñseaimónaríní?” nñriga ugáfawixíní. ⁵⁷ Apaxfpáninj imónigfá xwéowa tñní Parisiowa tñní Jisasomí fá oxíraneyññróná re rñnárígfá enjagí nání “Jisaso ge ge nñweanagí áamá go go nñwínñróná nñbñro áwanj nearfñríní.” rñnárígfá enjagí nání e nñriga ugáfawixíní.

12

Mariaí werixf nanj bi Jisasomí síkwfyo iwayimónj nániríní.

¹ Jisaso sfá Anjánajo Neamúroago rñnjíyí imónínfá nání sfá wé wíúmí dánj wo sñí enjáná o anj Betaniyó rñnjíe Rasaraso, ámf sñj imixínjo nñweanfpimí nání nurí nñweanáná ² áamá anj apimí dánj wí aiwá Jisaso nání rfá nñyearo Matai aiwá nñxerí yanj nñwia warfná Rasaraso áamá Jisaso tñní aiwá narígfáyf tñní nawíní nñnweámáná aiwá narfná re enjíniginí. ³ Mariaí werixf awiaxf nñgwí xwé ronj wá —Sñxí wñxáú enjáná xegf sanj kiro wo imónipaxfwáriní. Awá nñmearí Jisasomí síkwf sósfáyo nñwayimómáná xegf dfá tñní kwíkwírmí yarfná xegf sinadínj áamá anjwámí nñweagfáyo nñyoní weaárfagí af ⁴ Isikarioti dánj Judaso —O wiepñsarínjowa ení woríní. Jisaso nání mñyf wurímánñrí imónínjo, ayf oríní. O nñwiáfpñmearí re rñjíniginí, ⁵ “Pí nání werixf dnj nanj eaarínj awá ámáyo K300.00 nání bf nerane nñgwí meáwápt áamá uyípeayfyo arñrá wianí mñní mñní wñwipa réwíní?” rñjíniginí. ⁶ O uyípeayfyo dnj sipí nñwírí nání e murí fwf meaarínjoríní. Ayñnání nñgwí wowíyf o fá nñxírñrí nání nñgwí wa tfápi bi fwf meaarínjo enjagí nání e rfagí ⁷ Jisaso re rñjíniginí, “Í niarínjpi xe owinñrí sñjwí wññpoyí. Sfá nioní nññpñrfáyimí e nání xe oxíríní. ⁸ Áamá uyípeayf sñí seyné tñní anínj nñweapñrfá enjagí nání ayo gñí gñá ‘Arírá owianeyí.’ nñseaimónñrínáyf, ananí arírá wipaxfríní. E nerí aiwí nioní seyné tñní nawíní anínj re nñweámfá menjagí nání seararínjíní.” urínjíniginí.

Apaxfpáninj imónigfá xwéowa “Rasarasomí ení pñkiwaniginí.” rñnigfá nániríní.

⁹ Judayf obaxf “Jisaso anj apimí nñweaní.” rñnarínjagfá arfá nñwiro Jisasomíní sñjwí wñnanñro marfái, Rasaraso, sñj imixínjomí ení wñnanñro bñagfá aiwí ¹⁰ Apaxfpáninj imónigfá xwéowa xwíyfá nñmñxiro “Rasarasomí ení pñkiwaniginí.” rñnigfawixíní. ¹¹ Jisaso Rasaraso piyomí sñj imixínj enjagí nání Judayf obaxf wigf ámináowa tfámíní pñní nñwiárimí nuro Jisasomí dnj wñkwíroarínjagfá sñjwí nñwínñro nání e nñrññro mekaxf megáfawixíní.

Jisaso Jerusaremíyo nñrémorfná mñxf ináyf rémoarígfápa rémonj nániríní.

¹² Áamá obaxf aiwá sfá Anjánajo Neamúroago rñnjíyí nání imixarígfápi nání Jerusaremíyo epfroyf egfáyf sá wegfa wñápt tñní arfá re wigfawixíní, “Jisaso Jerusaremíyo re nání baríní.” arfá e nñwiro ¹³ írimínj eaarígfáyf wí nñdoro o tñní óf e órórf inañro nání nñmeámí nuróná apf re nñra ugáfawixíní, “Gorixomí seáyí e oumeaneyí. Áamá Gorixo uowárénapínj royf oyá dnj tñní seáyí e oimóníní. O mñxf ináyf Isírerene negoríní.” O tñní óf e órórf inañro apf e nñra warfná ¹⁴⁻¹⁵ Jisaso Bñkwíyo re nñrññrí eánínjpi tñní xñxení enjíniginí, “Saioní —Jerusaremí nání dfwí yof bi Saionñríní. Apimí nñweáyné sñjwí wññpoyí. Segf mñxf ináyo dogí sñpñkíyo nñnweámáná iwo barínjagí nání amípi wí nání wáyf mepaní.” nñrññrí eánínjpi tñní xñxení o dogí sñpñkí wo nñmearí seáyí e nñxerñwearí nñmeámí bñjíniginí. E éagí aiwí ¹⁶ axínáyf wiepñsarínjowa xfo yarínjpi nání “Ayf nání rfá yaríní?” mñyaiwí majfá néra nñfásáná Jisaso rñxa nñkññrí nñwiáfpñmearí anjñnamí nání nñpeymáná enjáná xfo nání e nñrññrí eánínjpi nání dnj wññrí áamá ayf xfomí seáyí e numero wigfápi nání ení dnj wññrí egáfawixíní.

¹⁷ Áamá Jisaso Rasaraso xwáripáyo weñáná “Íwíapeí.” nurí sñj imixarfná xfo tñní e nñnñwearo sñjwí wñnarogfáyf o éfpí nání repíyf nñwiéra emearínjagfá nání ¹⁸ áamá epfroyf egfáyf emímí xfo enj apí nání repíyf néra warínjagfá arfá wífá enjagí nání o tñní óf e órórf inañro nání ugáfawixíní.

¹⁹ Ayñnání Parisiowa re rñnigfawixíní, “Sñjwí wññpoyí. Áamá obaxf tñní barínjagfá nání none o nání rñnáríwápt aríge yanfwní? Sñjwí wññpoyí. Oxí apíxf sfwí nñaiwí nññí omí rñxa nñmí barínjoi.” rñnigfawixíní.

Émáyf wí Jisasomí sñjwí wñnanñro egfá nániríní.

²⁰ Áamá sfá aiwá apí imixarígfápi Gorixomí seáyí e umeañro nání úfáyf wí áamá Gñrikíyí rñnjíyíriní. ²¹ Ayf Píripomí —O wiepñsarínjowa wo anj Betisaida rñnjí Garirí pñropenísfyo íkwíronínjpi dnjoríní. Ayf omí nñwímearo rñxínj re urígfawixíní, “Rároxíní, ‘Jisasomí sñjwí owñnaneyí.’ neaimónaríní.” uríagfá ²² Píripo nurí xexírfmeáo

Adiruomi áwanj nurim awaú nuri Jisasomi áwanj urfagí ²³ Jisaso áma ayo re urinjinigini, “Áma imónináon seáy e nimóniri ikínimfa nán rixa anjw ayorini.” nuriniri ²⁴ ewayf xwiyá bi xfo penfápi nán re urinjinigini, “Ága nepa seararinjini. Witf siyf wo urf neri xwáyo mپیéropa nerfnáyf, xegípi ropaxfrini. Urf neri xwáyo nپیérorfnáyf, ná obaxf wepaxfrini. ²⁵ Áma xewaninjo nánini ayá rimixiníff go go anfnimixininfáriní. Áma xewaninjo nánini ayá mirimixiníff áma wíyo nán ení ayá urimixiníff go go manfnimixiníff dñj nýiminj imóninjpí tñjo imóninfáriní. ²⁶ Áma ‘Jisaso wimónarinjpí éimiginí.’ yaiwiarinj go go nioní nixfdwimiginí. Nioní amí gimí nweáámí ‘Jisaso wimónarinjpí éimiginí.’ yaiwíff go go xfo ení e nweanfáriní. Áma nioní e étrixiniri nimónarinjpí yarinj gomí gomí ápo wé ikwianwíyo unjwirárfnáriní.

Jisaso xfomi pikipirfápi nán urinj nánirini.

²⁷ “Agwí riná rixa dñj rfá nixearinagí ápomí píot urimfíni? ‘Ápoxini, xeaninj nioní nímeanfpi ‘Míwímeapa oení.’ osimónini.’ uriminfáriní? Oweoí, riná apí onímeaniri nán biñj enagí nán wí e uriméini. ²⁸ ‘Ápoxini, dixf yof seáy e imixiri enj sixf eáninj joxiápi ámány siwá wírf étrixiní.’ rirarinjini.” ráná re eniginí. Anfnami dání xwiyá bi re rinénapiniginí, “Nioní emimf joxi níwíwapiyirinjipimí dání gf yof rixa seáy e nimixiri gf enj sixf eáninjpi siwá níwiri aiwí amí bi tñí siwá wimfni.” rinénapiniginí. ²⁹ Xwiyá e rinénapfagí áma e epfroyf nero rówapigfáyf arfá e níwiro nán wí “Sa akiríwí rarini.” raríná wí “Anfnajf wo xfomí urinjoí.” raríná ³⁰ Jisaso ayf e rinarinagfá arfá níwiri re urinjinigini, “Manj apá nioní nán mtrínénapinjoí. Seyfné dñj mopíri nán rinénapinjoí. ³¹ Gorixo áma xwá tñyo dñjyó xwiyá umeáriní rixa anjw ayorini. Xwá ririmi menjweano —O oborini. Omí xopiráf winí ení anjw ayorini. ³² Níwaninjoí nípkíro ikfáyo níjwárfáro seáy e nimfeyoááná nioniyá dñjyó dání áma nñí nioní tfáminí bipfráriní.” nuriri ³³ xewaninjomí ikfáyo níyekwíroárfíná penfápi nán dñj omópoyiniri e urfagí ³⁴ áma e epfroyf egfáyf re urigfawixini. “Negf njw ikaxf eáninjyó dání ‘Kiraiso, áma yeáyf neayimíxemeánfa nán arfowayá xwá piaxfyo dání iwiaronfoyf rarinjwáo, aninj iníná nweanfáriní.’ rininagí arfá winjw enagí nán joxi arige neri ‘Áma imóninjomí nípkíro ikfáyo níjwárfáro seáy e umfeyoapfráriní.’ neararinjini? Áma imóninjoyf gorini?” urfagí ³⁵ Jisaso xewaninjo wáninj enagí nán ewayf xwiyá bi nuriri re urinjinigini, “Wfápi sfá áriní wíyo seyfné tñj e ónininjoí. Sfá seaóriniginiri sñí wfá ónináná anj époyí. Áma sfá yiníjmi yarigfáyf ‘Amí iyf riwarinjiní?’ mýaiwiarigfá enagí nán seararinjini. ³⁶ Wfápi sñí seyfné tñí níjwéari seaórináná wfápiyá niaiwífnéninj wimóniprfá nán wfápmí dñj wíkwírópoyí.” urinjinigini.

O xwiyá apí nurárimí pñí níwíárimí nuri pñí nweanjiniginí.

Judayf obaxf Jisasomi dñj míwíkwírogfá nánirini.

³⁷ Judayf Jisaso wigf síjw tñj e dání emimf ayá wí wíwapiyiagí aí sñí dñj míwíkwíró nero “Ayf orfaní?” mýaiwigfawixini. ³⁸ Ayf rípi nán e egfawixini. Xwiyá wfá rókiamoagf Aisaiaoyf rininjo xegf Judayf nán niri enj rípi, “Ámináoxini, negf repiyf wiarinwápi gíyf ‘Neparini.’ níyaiwiro dñj neakwírogfáriní? Oweoí. Ámináoxiniyá enj sixf eáninjpi gíyo siwá wíáná mí nómi xiro níjfa imónigfáriní? Oweoí.” niri enjpi xixeni imóninfa nán Judayf Jisasomi dñj míwíkwírogfawixini. ³⁹⁻⁴⁰ Xwiyá amí bi Aisaiao niri enj rípi, “Áma ayf píraninj síjw wíniro dñj píraninj moro neróná saninj nimóni wigf fwi yarigfáyf emí nímamoro amí Gorixo tfáminí upfrixiniri síjw upfórt dñj sfáninj wimixiri enjriní.” Aisaiao e niri enjpi xixeni imóninfa nán Judayf Jisasomi dñj míwíkwíropaxf imónigfáriní. ⁴¹ Aisaiao orinj níwínrfná Gorixo uowárenapiníto níkniri nweanagí níwiniri nán o nán e rinjini. ⁴² Judayf nñí Jisasomi dñj míwíkwíroarínagfá aiwí Judayf áminá obaxf wí aí omí dñj níwíkwíróro aiwí Parisiowa negf rotú aninj dñí yof emí neakwírmopfrixiniri wáyf nero nán waropáf niníro “Jisasomi xfádarináonirini.” mtrínigfawixini. ⁴³ Weyf Gorixo umearinjpí nán mímimónipa neri weyf áma umeárfápi nán níwimóniri nán waropáf niníro “Jisasomi xfádarináonirini.” mtrínigfawixini.

“Nioní rarínápmí dání áma nñí epayóniprfáriní.” urinj nánirini.

⁴⁴ Jisaso enj tñí rfáiwá niri re rinjinigini, “Nioní dñj níkwíroarigfá gíyf gíyf nionini dñj mnikwíroarínjoí. Nírowárenapinjomí ení dñj wíkwíroarínjoí. ⁴⁵ Nioní síjw nanarigfá gíyf gíyf nírowárenapinjomí ení síjw wíwarinjoí. ⁴⁶ Áma nioní dñj níkwírófáyf aninj sfá yinije mñjweapa étrixiniri xwá tñyo wáninj wókímixiniri biñáriní. ⁴⁷ Nioní áma xwá tñyo nweagfáyo xwiyá umeármíniri mibf áma níyoní yeáyf uyimíxemeáfníri biñáriní. Ayínání áma xwiyá nioní rarínápi arfá nñiro aí

mñn+xídfá gíyí gíyo nioní wí xwíyá umeárarínámáni. ⁴⁸ Ámá nioní ríwí nñn+moró xwíyá nioní rarínápi peayí nñwianró éfáyí woní woní xwíyá meárin+pa xpí ríxa wení. Xwíyá nioní uráná arfá mñnigfáyo dání sfá yoparfíyimi xwíyá meárin+pa xpí enagí nání rarínáni. ⁴⁹ Nioní gí dññíyo dání wí mñrí ápo, xewanínjo nñrowárenapínjo amípi nioní urím+ápi nání sekaxí nñrínf enagí nání gí dññíyo dání rarínámáni. ⁵⁰ Ápo sekaxí rínf+pimi ámá dññí nñkwírorínf+pimi dání dññí nñy+mínf tífá aníñ íniná nñweapírfá nání imón+pa xpí enagí nání nioní nñjáfáriní. Ayínání amípi nioní seararínápi, ápo nñrínf+íní seararínáriní.” uríniginíni.

13

Jisaso wiepísarínjowami síkwí sosfáyo igfá weanf nánirini.

¹ Aiwá sfá Anñajó Neamúroagó rínínfíyí nání síní mimíxípa enáná Jisaso xwíá tíyo pñní nñwíárimí xano tfe nání yíní anjwí ayo enagí nání o nñjáfáriní. Ámá xfo xegí imón+gífáyo dññí sixí nuya nñbísáná xfo pene nání aí nuya uríniginíni. ² Sfápi tñní xfo tñní wiepísarínjowa tñní aiwá apí naníro nání awí neánimáná Obo re eníniginíni. Saimonomí xewaxo Isikariotí dññí Judaso nuri Jisaso nání míyí ouríníri dññí nñwíkwírómáná enáná ³ Jisaso xegí xano amípi nñní fánínf wiepíxíniasínf enagí nání nñjáfá imóníri Goríxo tfámíní bññfpi nání nñjáfá imóníri ámi xfo tfámíní unfápi nání ení nñjáfá imóníri nerí nání ⁴ aiwá narígíe dání nñwíápínímeari xegí rapírapí e pánínfíyí nñpírárímáná roaríxí wú nñmeari íríníyo nñkfkíyínímáná ⁵ iníngí píreríxí wínami níwayímorí wiepísarínjowami síkwí sosfáyo igfá níweáa nuri roaríxí kfkíyínínjü tñní nñkwíra nuri ⁶ ríxa Saimonomí Pitaomí wimíníri yarfná re uríniginíni, “Ámínáoxíní, joxí gí síkwíyo igfá neáminíri ríyaríníní?” uríagí ⁷ Jisaso re uríniginíni, “Nioní simípi nání agwí joxí majfá nimóníri aiwí ríwéná ‘E níwapíyímíníri ría eníniginíni?’ nñyáiwírí nñjáfá imónírfáriní.” uríagí ⁸ Pitao re uríniginíni, “Ná ríwíyo aiwí joxí gí síkwíyo wí igfá nearfá meníni.” uríagí Jisaso re uríniginíni, “Nioní dñxí síkwíyo igfá mñreapa nerfnáyí, joxí nioní tñní nawíní kumíxín+pa xpí mimóníníní.” uríagí ⁹ Saimonomí Pitao re uríniginíni, “Ámínáoxíní, síkwíyoní igfá mñneapant. Gí wéyo tñní mññíyo tñní aí igfá neat.” uríagí ¹⁰ Jisaso re uríniginíni, “Igfá eánínf go go kíyí bñ menagí nání sa síkwíyoní igfá eánípa xpí imóníni. Soyfné kíyí bñ menagí aiwí noyfnéni marfá.” uríniginíni. ¹¹ Xfo nání míyí wuríno nání nñjáfá nimóníri nání “Noyfnéni kíyí mayoyfnémani.” uríniginíni.

¹² Ríxa síkwíyo igfá níweáa núisáná xegí rapírapí nñmeari níyíníri aiwá narígíe ámi éf nñjweari re uríniginíni, “Nioní seáíapi nání dññí ‘Ayí nání ría neaiaríní?’ rímónjo?” ¹³ Soyfné ‘Nearéwapíyarínjoxíní nñíro ‘Ámínáoxíní nñíro yarígífaríní. E imónínáoní enagí nání e nñníróná xixení nñrarígífaríní. ¹⁴ Nioní Ámínáoní imóníri searéwapíyarínáoní imóníri enagí aiwí segí síkwí sosfáyo igfá seaeáiní. Ayínání soyfné ení segí síkwíyo xíxe igfá eánírfíxíní. ¹⁵ Nioní ríxa sñjwepígfí seáíwapíyíagí nání nioní seáíapa soyfné ení axfpi e niga úfírxíní. ¹⁶ Aga nepa seararíníní. Ámá xñnálnínf nimóníri omínfí wíaríníyí go xegí bosomí seáyí e wimónaríníní? Xwíyá yanfí wíowárinjo ení urowárinjomí seáyí e wimónaríníní?” nuri ¹⁷ re uríniginíni, “Soyfné nioní sñjwepígfí seáíwapíyíla apí nání nñjáfá nimóníro xixení nerfnáyí, yayí seainípa xpí seáimeanfáriní. ¹⁸ Nioní noyfnéni nání mñseararíníní. Searípeárinjáoyfné imónígfápi nání nioní nñjáfá aiwí Bíkíwíyo re nñríníri eánínf rípi, ‘Ámá nioní tñní aiwá nawíní narígíwílo nioní xopírarí nimíníri síkwí nímífeyoarí sosfá neanfáriní.’ nñríníri eánínfpi xixení imóníwíniginíri noyfnéni searípeanáríní. ¹⁹ Soyfné amípi ríwíyo imónínfpi imónarínagí nñwíníroná ‘Ayí orfáni?’ nñaiwípíri nání agwí re dání amípi síní mimónípa éfmi áwanf seararíníní. ²⁰ Aga nepa seararíníní. Ámá nioní urowárinjáyo umímínípfírfá gíyí gíyí nioní ení nímímínarínjot. Nioní nímímínípfírfáyí nñrowárenapínjomí ení umímínarínjot.” uríniginíni.

“Míyí nuríno Judasoríní.” ínimí urínf nánirini.

²¹ Jisaso e nurísfáná dññí ríá uxéagí sñjání áwanf nuri re uríniginíni, “Aga nepa seararíníní. Soyfné woxí míyí nurínínjot.” uríagí ²² xegí wiepísarínjowa o rfo nání majfá enagí nání kfkími nimóníro sñjwí nainega nuróná ²³ wiepísarínjowa wo —O Jisaso xfo dññí sixí uyínoríní. O xfo tññí e anjwí e éf nñweanagí nání ²⁴ Saimonomí Pitao omí sñmímajfó nñwírfná rénínf uríniginíni, “Joxí yarínf nñwírí ámá xfo rfo nání áwanf rei.” Énínf uríagí ²⁵ wiepísarínjo xfo tfámíní nñkñnómónaumaná yarínf re wíniginíni ‘Ámínáoxíní, joxí rfo, ayí goríní?’ uríagí ²⁶ Jisaso re uríniginíni, “Aiwápmí múyo neagwírí wimo, ayí oríní.” nurimáná aiwápmí múyo neagwírí Isikariotí dññí Saimonomí xewaxo Judasomí mñní wíniginíni. ²⁷ Mñní wíáná Seteno Judasomí dññí xixéróagí Jisaso re uríniginíni,

“Joxi erípi anjini ei.” urfagi aí ²⁸ xfo tñi aiwá narigfáwa o Judaso e oeniri urípi nani majfá nero ²⁹ wí dñj re yaiwigfawixini, “Judaso nigwí wowí xriño enagi nani re ría uríñoi, ‘Aiwá Anjínají Neamúroagí rípi nani nanípi joxi bí neaii.’ ría uríñoi? ‘Uyípeayíyo arirá wimíniri nani amípi bí mñi wii.’ ría uríñoi?” yaiwiarfná ³⁰ Judaso, múyo neagwiri wípi nurápanimo árfwiyimi peyeanjiginí.

Jisaso ñwí ikaxí sñjpi uríñj nánirini.

³¹ O ríxa peyeáaná Jisaso re ríñjiginí, “Ámá imóniñáoni ríxa seáyí e imónfagi ámayí sñjwí nanípiri ríxa rináriní. Nioni e éagi nñananífná Gorixoyá enj sixí eáníñjpi nani ení nífá imónípiráoi. ³² Nioni e nimóniríñjipimi dání Gorixoyá enj eáníñj sñjani nimónífnáyí, nioni ení seáyí e nñnimíxiri nñniiníñoi. ³³ Gí niaíwoyíné, sñi soyíné tñi bí onímiápi ñweámíni. Soyíné nioni nani pía nípírfá enagi aiwí negí Judayo re uríñjapa, ‘Nioni umfáe soyíné ení wí upaxí meníni.’ uríñjapa agwí soyíné ení axípi seararíñjini.” nuriri ³⁴ re uríñjiginí, “Nioni ñwí ikaxí sñj bí osearimíni. Nioni dñj sixí seayaríñjapa soyíné ení axípi xixe dñj sixí yínírixini. ³⁵ Sewaniñoyíné dñj sixí xixe nñyinífnáyí, ámá sñjwí niseaníro re seaíaiwípfárfáini, ‘Oyá wiepísinowaríani?’ seaíaiwípfárfáini.” uríñjiginí.

“Pitaoxini, joxi ríwí nímorfíni.” uríñj nánirini.

³⁶ Saimoni Pitao re uríñjiginí, “Ámínáoxini, joxi gími umíniri nani neararíñjini?” urfagi Jisaso re uríñjiginí, “Agwí nioni ume agwí joxi wí mñixídpaxí enagi aí ríwéná joxi anani nixídirfáriní.” urfagi ³⁷ Pitao re uríñjiginí, “Ámínáoxini, pí nani ‘Agwí joxi mñixídpaxíriní.’ nírariñjini? Joxi éf rímínímníni nani yarfná nioni nípíkirífnáyí, ananirini.” urfagi ³⁸ Jisaso re uríñjiginí, “Joxi nepa nioni éf nñmíniri nani rípikipaxoxirani? Aga nepa rírariñjini, ‘Karíkarí sñi ríaiwá mñipa enáná joxi biaú bí nioni nani ‘O nani nioni majfáriní.’ rírfíni.’ rírariñjini.” uríñjiginí.

14

“Goríxo tñj e nani óyíñj imóniñáonirini.” uríñj nánirini.

¹ Wiepísaríñjyo “Soyíné dñj ríá mñeaxeapaní.” nuriri re uríñjiginí, “Goríxomi dñj wíkroro nioni ení dñj níkwíro efríxini. ² Anj gí ápoyáyo awawá obaxí ikwíroníni. Nioni soyíné nani anj wé searoárimá enagi nani anj awawá ayí mikwíronípa nerí sñjwíriyí, anani áwanj searimíniri enáriní. ³ Nioni nuri anj wé nisearoárimí ámi nñbiri soyíné ení nioni ñweámífé nioni tñi nawíni ñweapírfá nani niseairíménapiimi umfáriní. ⁴ Óf nioni anj apimi nani umfáyi nani soyíné nífáriní.” urfagi ⁵ Tomaso re uríñjiginí, “Ámínáoxini, joxi urfe nani none majfá nerane nani aríge óf urfáyi nani nífá imóníñwíni?” urfagi ⁶ Jisaso re uríñjiginí, “Ámá ‘Goríxo tñj e nani úimíginí.’ wimónaríñjyo nani nñwaníñoní óyíñj imóniñáonirini. Amípi Goríxo nani nepa imóniñjpi ámá ayo síwá wirí dñj nñyíñj imóniñjpi sixí umímori yaríñáonirini. Ámá wo óf wíyimi dání ápo tñj e nani wímeapaxímaní. Nioníni óf ápo tfe naniyíñj imóniñáonirini. ⁷ Soyíné nioni nani ‘Oríani?’ nñniaiwiro píraníñj nífá nimóníro sñjwíriyí, gí ápo nani ení píraníñj nífá imónaníro egfáriní. E nisearíri aiwí agwí ríá dání soyíné o nani nífá nimóníro sñjwí wíñgífáriní.” urfagi ⁸ Píripi re uríñjiginí, “Ámínáoxini, joxi ápo síwá neaíáná ‘Ayí apánirini.’ neaimónarini.” urfagi ⁹ Jisaso re uríñjiginí, “Píripi, nioni soyíné tñi eníáná dání emenjá aiwí joxi nioni nani sñi píraníñj nífá mimónípa reñjini? Ámá nioni sñjwí nanfá gíyí gíyí ápomí ení wíñfáyí enagi nani joxi pí nani ‘Ápo ení síwá neaii.’ nírariñjini? ¹⁰ Ápo xewaxoní tñi nawíni imónírai xewaxoní ápo tñi nawíni imónírai enagwí nani joxi sñi ‘O xano tñi axowauríani?’ nñniaiwíri dñj mñíkwíroaríñj reñjini? Xwíyíá nioni seararíñjpi gí dñjyo dání seararíñjamaní. Amípi nioni yaríñjapi ení ápo, nioni tñi nawíni imónígwífoyá dñjyo dání yaríñjariñi. ¹¹ Xwíyíá nioni re searfápi, ‘Ápo nioni tñi nawíni imónírai nioni ápo tñi nawíni imónírai enwí.’ searfápi nani ‘Neparíni.’ nñyaiwiro dñj níkwírópoyí. ‘E oyaneyí.’ mñseaimónípa nerífnáyí, emími amípi nioni niseaíwapiya barfná soyíné sñjwí wíñgífápi nani ‘Neparíni.’ nñyaiwiro dñj níkwírópoyí. ¹² Aga nepa seararíñjini. Nioni dñj níkwíroarígná gíyí gíyí amípi nioni seaíwapiyaríñjapi ení epírfáriní. Oyi, nioni ápo tfe umfá enagi nani amípi nioni seaíwapiyaríñjapi wíarí seáyí e imóníñjpi aí epírfáriní. ¹³ Xewaxoní enj eáníñj ápoyá ámayo síwá nñwiríñjipimi dání ‘Ápo seáyí e imóníñjoríani?’ wíaiwírixini soyíné pí pí nani ápomí ríxíñj nurífná xegí xewaxoními dání nuríri ríxíñj uránáyí, nioni anani xixení niseaiimfáriní. ¹⁴ Amípi ápomí ríxíñj nurífná nioními dání nuríri ríxíñj urfápi nioni anani niseaiimfáriní.

“Nioni Kwíyí Goríxoyápi uowárimfáriní.” uríńf nánirini.

¹⁵ “Soyíne nioni dínf sixí níníyirínáyí, nioni sekaxí searínápi xixeni xídipíríriní. ¹⁶ Nioni ápomí ríxínf uráná arirá seaipaxí imónínf ámi wo soyíne téní nawíní anínf íriná njeawíníngíní segí táfáminí uowárenapínfáriní. ¹⁷ Kwíyí xfo nání nepa imónínfípíní seaíwapiyarínf nání raríní. Ámá xfomí dínf míwíkwíroarígíyí kwíyí xfoyápipí mí níwómíxíro níjáfá mimónípaxí enagí nání arirá wimíní enáfí umímínípaxí meníní. E nerí aí kwíyípi ríxa soyíne téní nawíní imónínfagí nání apí nání níjáfá imónínf. Idáná soyíne ení níseaimearí xwioxíyo seanweanfáriní. ¹⁸ Nioni wimiáoyínénínf segípi níseawárimí umfámaní. Ámí soyíne ténf e nání bímfáriní. ¹⁹ Ámá nioni dínf míníkwíroarígíyí sínwí minanípa epírí nání anwí ayoríní. E nerí aí soyíne ámí sínwí nanípíríriní. Nioni ámí sínf emfá enagí nání soyíne ení sínf epíríriní. ²⁰ Sáf soyíne nioni ámí sínf éaná nanípíríyímí re níyaiwíro níjáfá imónípíríráriní, ‘O xano téní imónínf enjáná none xfo téní imónírane xfo none téní imónínf enagwí nání xfo téní axoneríní.’ níyaiwíro níjáfá imónípíríráriní. ²¹ Ámá go go gí sekaxí rarínápi fáfá níxíríní níxídírínáyí, nioni dínf sixí níyarínf. Nioni dínf sixí níyarínf gomí gomí gí ápo dínf sixí uyírí nioni uyírí nerí níwanínoní nání yumí bí míwí xixeni síwá winímfáriní.” uráfí ²² Judaso —Isikarioti dínf Judaso marfái, wíepísarínjowa Judasoyí rínínf woríní. O re urínínigíní, “Ámínáoxíní, pí éagí nání ámá níní xwáfá tío njeagíyá síwá míwinípa nerí newanínonení síwá neainíríriní?” uráfí ²³ Jisaso re urínínigíní, “Ámá go go nioni dínf sixí níniyírínáyí, xwíyáfá nioni rarínápi xídínfáriní. Omí gí ápo dínf sixí nuyírí yawawí o téní níníbirai o téní nawíní anínf njeanfáriní. ²⁴ Ámá nioni dínf sixí míníyarígíyí nioni rarínápi xídarígífámaní. Xwíyáfá nioni seararíná soyíne aráfá niarígífápi, ayí nioni gí dínf téní rarínápipímání. Ápo nírowárenapínjowá dínf téní rarínápiríní.” nurí ²⁵ re urínínigíní, “Nioni síní soyíne téní níjwearíná amípí apí nání searfíní. ²⁶ E nerí aí ríwéná arirá seainí —O kwíyí Goríxoyápiríní. Xfo ámá nioni níxídarígíyá nání uowárenapínfápiríní. Apí amípí níní nání seaíwapiyíáná nioni níseara warínf nípiní nání dínf seainínfáriní. ²⁷ Nioni soyíne píní níseawíárimí nurí aiwí soyíne nioniyá dínf téní níwayíróníro njeapíríráriní. Nioniyá dínf téní níwayíróníro njeapírírápi nání níriní ámá xwáfá tío dínf wígf dínf téní yarígífápi nání míríníní. Nioniyá dínf téní aga níwayíróníro njeapírírá nání imónípíríráriní. Ayínání dínf ráfá níseaxerí wáfí bí minípa éríxíní. ²⁸ Xwíyáfá nioni searfáfá rípi, ‘Nioni píní níseawíárimí nurí ámí seyíne ténf e nání bímfáriní.’ searfápi soyíne ríxa aráfá nioí. Nioni ápo ténf e nání umí enagí nání soyíne nepa dínf sixí níniyírínáyí, yayí seáyímí dání seainímíní éríriní. Ápo seáyí e nímúronj enagí nání raríní. ²⁹ Soyíne nioni searfápi xixeni imónínfagí níwínírná dínf níkwíro ‘Ayí o nearínfíriní?’ yaiwíro oépoyníní síní mimónípa éfmí seararíní.” nurí ³⁰ re urínínigíní, “Xwáfá tío menjweanjo —O oboríní. O ríxa barínagí nání nioni soyíne téní níjwearí ámí ayá wí searímíméiní. O nioni ení míneáníjo enagí aiwí ³¹ ámá xwáfá tío dínf níní re níaiwíríxíní, ‘O xanomí dínf sixí uyínfáriní?’ níaiwíríxíní ápo sekaxí nírinípi téní xixeni oemíní.” nurí re urínínigíní, “Re dání níwíápíníméámí ríxa owaneyí.” urínínigíní.

15

“Wainí uraxí nepaxínf imónínfípíní imónínfáoníní.” uríńf nánirini.

¹ Jisaso ewayí xwíyáfá nurí re urínínigíní, “Wainí uraxí nepaxínf imónínfípí, ayí nioníní. Wainí omínf xíáwo gí áporíní. ² Wírenf nionímí dání neáníní ná míwéyí níní ápo emí wíxímoaríní. Wírenf ná wearínfí níní xwíogwí wíomí ná xwé wéwíníngíní o emí wíwákwmí níyárimáná máfá imíxáraríní. ³ Xwíyáfá nioni seararínápipímí dání soyíne ríxa máfánínf ínínf. ⁴ Soyíne uraxí wírenf éánínfápi axípi nioni neánírxíní. E nerínáyí, nioni wírenfínf axípi soyíne seaeánímfáriní. Wainí mfkómí wírenf meánípa nerínáyí, ná míwepaxí imónínfápi soyíne ení nioni wírenfínf míneánípa nerínáyí, ná wepaxí meníní. ⁵ Nioni uraxí wainí mfkínfínf imónínfáoníní. Soyíne uraxí wainí wírenfínf imónínfáoníní. Ámá nioni wírenfínf neánínf go go nioni xfoyá mfkí imónínfáoní enagí nání ná xwénínf wearíní. Ayí rípi náníní. Soyíne nioni píní níniwíárimí nurínáyí, amípí wí epaxí meníní. ⁶ Wírenf emí móyí yeáyí yárarínfá ámá nioni wírenfínf míneánípa éf gomí gomí emí móána yeáyí yáraríní. Wírenf axípiní e eníyí awí neaáríní ráfá íkeaaráná ráfá nowáraríní.” nurí ⁷ re urínínigíní, “Soyíne nioni wírenfínf neáníní xwíyáfá nioniyápi xídíní nerínáyí, soyíne pí pí seaimónarínfí nání ápomí ríxínf uráná ananí seainíní. ⁸ Soyíne e nero ná xwénínf nerínfípímí dání ení sixí éánínf gí ápoypí ámáyo síwá wíáná ‘O seáyí e imónínfáoní?’ wíaiwípíríráriní. Soyíne e nerínfípímí dání ení ‘Xegí wíepíníyí wírfáriní?’

wipimóninfáriní. ⁹ Ápo dñj sñx nñyinjpa nioní ení dñj sñx seayinjñi. Ayínáni nioní dñj sñx seayinjápi anñj neayiwíninjñi éfrixíni. ¹⁰ Soyíné nioní sekaxí searfáyo xixení nñxídrónáyí, nioní gí ápo sekaxí nñrñjpi pírániñj xídarñjagi nání dñj sñx nñyarñjpa nioní ení axípi anñj soyíné dñj sñx seayimfáriní. ¹¹ Dñj nífá bñ onñmiápi seairí yayí bñ onñmiápi seainirí oenñrí nání mñseararñjñi. Dñj nífá nñirí yayí ninarñjpa soyíné ení dñj nífá ayá wí seairí yayí seainirí oenñrí seararñjñi. ¹² Sekaxí nioní rarñjapi rípiñi. Nioní dñj sñx seayarñjpa soyíné ení axípi xixe dñj sñx yínfrixíni. ¹³ Ámá wo xegí ámayo dñj sñx nuyiríná arírá wimñirí nání upeípi dñj sñx uyarigfápi bñ tñi xixení mimónñi. Aga seáyí e mürónñi. ¹⁴ Soyíné nioní sekaxí seararñjapi xixení axípi nerónáyí, gí ámayíné imónñi. ¹⁵ Xináiwánñj nimónñi omñj wíiarigfáyí wigí boso 'E emfánñi nání rfa neararñj?' miyaiwí majfá imónarigfá enjagi nání sñi 'Inókiwayñénñj imónigfayínéyí searimiméni. Amípi ápo nñraríná arfá wñj nñpñi áwanj nñsearñrí nání 'Gí ámayínéyí seararñjñi. ¹⁶ Soyíné nioní fá nñyamñxigfámaní. Ayí nioní soyíné nuro ámayo nurewapiyirñjpi dñi aiwá nñyimññj wéfríxñirí fá yiyamñximí nñseairí searfeanárñi. Ayínáni pí pi nání ápomí rñxñj nuriríná nionimí dñi nurirí uránáyí, ananí xixení seainfáriní. ¹⁷ Sekaxí nioní rarñjapi rípiñi. Aga xixe dñj sñx yínfrixíni.

"Gí seaipeisarñjagfayíné enjagi nání ámá sñmí tñi seaipfáriní." urñj nánirñi.

¹⁸ "Ámá xwífá tíyo enjpi nánñi moarigfáyí soyíné sñmí tñi seaiarñjagfá nñwñiríná dñj re mófríxñi, 'None sñi sñmí tñi mñneaipa neríná xámí Jisasomí wigfáraní?' mófríxñi. ¹⁹ Soyíné ámá xwífá tíyo wenjpi nánñi moarigfáyí tñi nawíní nimónñi sñjwñrñyí, soyíné wigfí imónanñi éfá enjagi nání dñj sñx seayipaxfáriní. E nerí aí soyíné ámá xwífá tíyo wenjpi nánñi moarigfáyí tñi nawíní mimónñi ero ayí tñi axípi mimónñi éfrixñirí fá yiyamñximí seairí enj enjagi nání ayí sñmí tñi seaiarñjñi. ²⁰ Ewayí xwíyáfá nioní searfá rípi, 'Ámá xináínñj nimónñi omñj wíiarñj go go xegí bosomí seáyí e wimónarñfmaní.' searfápi nání dñj mófríxñi. Nioní xeanñj nñnikáríronáyí, soyíné ení xeanñj seaikárípfáriní. Xwíyáfá nioniyápi arfá nñiro nññxídrónáyí, soyínéyápi ení arfá nñseairo seaxfápfáriní. ²¹ E nerí aí nioní nñrowárénapiño nání nñjfa pírániñj mimónñi nero nání soyíné nioní nññxídró 'Jisasoyáonerñi.' rarñjagfá nání xeanñj rípi nñpñi seaikárípfáriní." nurí ²² re urñjñigñi, "Nioní nñbñrí xwíyáfá murípa nerí sñjwñrñyí, wigí fwí nero nioní rfwí nñmófápi nání xwíyáfá meárñipaxí imónanñi éfámaní. Nioní ríxa bñj enjagi nání ayí re wí rípaxí menñi, 'Negí enjwápi nerfíná fwí miyarñjwñrñi enjwáriní.' rípaxí menñi. ²³ Ámá nioní sñmí tñi niarigfáyí gí ápomí ení sñmí tñi wiarñjñi. ²⁴ Nioní emímí amípi ámá enjíná dñi aiwí mñwíwapiyigfá bñ mñwíwapiyipa nerí sñjwñrñyí, wigí fwí nero nioní rfwí nñmófápi nání xwíyáfá meárñipaxí menñi. E nerí aiwí nioní emímí wíwapiyñjpi sñjwí nñnanñi aí nioní tñi gí ápo tñi ení nñwawíní sñmí tñi yeaiarñjñi. ²⁵ Ríwamñj nioní nání wigí nñwí ikaxí eánñjño dñi eánñj rípi, 'Mkfí menjagi aiwí sñmí tñi nigfáriní.' nñrñrñi eánñjpi xixení imónñi nání niarñjñi." urñjñigñi.

²⁶ Ámí re urñjñigñi, "Arírá seainfo —O Goríxoyá kwíyípfáriní. Api nioní ápo tñj e dñi soyíné tñj e nání urowárénapiñfápfáriní. Api kwíyí Goríxoyápi xfo tñj e dñi nñbñrí xfo nání nepa imónñjpiñi seaiwapiyarñjpi nání rarñjñi. Api nñbñríná nioní nání áwanj searñfáriní. ²⁷ Soyíné nioní ámayo iwamfó nurewapiya uñe dñi nioní tñi emeagfayíné enjagi nání seameañj mñkoyíné ení ámayo nioní nání áwanj urípfáriní.

16

¹ Soyíné axínáni dñj nññkwírooro nemáná óreamioapfrixñirí api nñpñi seararñjñi. ² Ayí re seaipfáriní. Rotú anjño dñi segí yoí emí nñseakwírmoro aiwí rfwéná xe nimónñríná ámá seapiñfáyí Goríxo wimónarñjpiñi yarñjwñrñi seapiñfáriní. ³ Ápo nání nñjfa pírániñj mimónñi ero nioní nání ení axípi e mimónñi ero nero nání api seaipfáriní. ⁴ Xwíyáfá nioní searfápi, ayí rípi nání searfñi. Xeanñj api ríxa nimónaríná nioní nñseara úapi nání dñj mopfáfa nání searfñi. Api nání iwamfó soyíné tñi emenjwáe dñi áwanj mñsearñjanigñi. Sñi soyíné tñi nemerí nání áwanj mñsearñjanigñi.

Kwíyípi enfápi nání urñj nánirñi.

⁵ "Ríxa nñrowárénapiño tñj e nání warñjagi aí soyíné woxí 'Joxí gímí nání urññi?' mññrarñjñi. ⁶ Nioní 'Ríxa numfñi.' searfagi nání soyíné ikññjpi sñpi seaiarñi. ⁷ E nerí aí aga nepa seararñjñi, 'Nioní soyíné tñi anñj re nñjwearíná arírá nñseaipaxí aiwí pñi nñseawiárñi nuríná arírá aga seáyí e imónñjpi seaipaxfáriní.' seararñjñi. Ayí rípi nánirñi. Nioní pñi nñseawiárñi mupa nerfínáyí, arírá seainfomí —Kwíyípi nání rarñjñi. Omí murowárénapiña epaxfáriní. Nioní nurínáyí, omí soyíné tfáminí

uowárenapimá enagi nán rariñini. ⁸ Kwiyípi nñbíríná áamá xwá tño dányí re yaiwíríxini, Nene “fwípi, ayí apíríani?” moariñwápi tñi “Wé róniñpi, ayí apíríani?” moariñwápi tñi “Goríxo áamá xwiyá numeáriríná e winíárfani?” moariñwápi tñi apiaú api xenwín moariñwárfani?” yaiwíríxini wíwapiyínárfani. ⁹ Ayí nion dñj mñnikwíropa yariñagá nán kwiyípi “fwípi, ayí apíríani?” oyaiwípoyníri wíwapiyiri ¹⁰ nion ápo tñj e nán yíáná o nñmimínimáná soyñé sñi sñwí ámi wí mñnaná enagi nán kwiyípi “Wé róniñpi, ayí apíríani?” ení oyaiwípoyníri wíwapiyiri ¹¹ Goríxo obo, áamá xwá tño menjewanomí ríxa xwiyá umeárinj enagi nán kwiyípi “Goríxo xwiyá numeáriríná e winíárfani.” ení oyaiwípoyníri wíwapiyiri eníárfani.” uríñnigini.

¹² Ámi re uríñnigini, “Nion xwiyá xwapí ámi bñ tñi ‘Osearimni.’ nimónariñagi aiwi agwí soyñé ará nípaxí mimóniñjo. ¹³ E nerí aiwi kwiyí amípi nepaxíñ imóniñpi nán rariñpi nñbíríná Goríxo nán nepáni imóniñpi nñi seaiwapiyínárfani. Api xegí dñj tñi wí mīsearípa nerí ápomíni ará wiaríñpiñ ríná enagi nán amípi Goríxo nán imóniñpi xixení searéwapiyínárfani. Amípi ríwíyo niseoríkiampi nán ení wá searókiamoníárfani. ¹⁴ Kwiyípi xwiyá nion rariñapi wá niseorókiamorí nion nán nīsearíri nán nion seáyí e nimíxiniárfani. ¹⁵ Ápo nion faniñj niepíxíniasiñj enagi nán amípi nñi oyá imóniñpi nioniyárfani. Ayínani nion re searíñi, ‘Kwiyípi nion rariñapi ará nñiri wá searókiamoníárfani.’ searíñi.” uríñnigini.

“Íkñiñj sipí nīsearísaná yayí seainíárfani.” uríñ nánirini.

¹⁶ Jisaso ámi re uríñnigini, “Nion bñ onímiápi soyñé tñi nñjweámáná enáná sñwí nanípírméoi. Soyñé segípi ámi bñ onímiápi nñjweámáná sñwí nanípírfárfani.” uríagi ¹⁷ wíepisariñyí wa re ríñgíawixini, “O pí enípi nán ríá re áwanj neararini, ‘Nion bñ onímiápi nñjweámáná enáná sñwí nanípírméoi. Soyñé segípi ámi bñ onímiápi nñjweámáná sñwí nanípírfárfani.’ Rípi ení ‘Ápo tñj e umíñiri rariñini.’ neararíñpi pí enípi nán ríá neararini?” nñrini ¹⁸ re ríñgíawixini, “‘Bñ onímiápiyí rariñyí pí nán ríá neararini? None xfo rariñpi nán nñj mimóniñwini?’ ríñariñagá ¹⁹ Jisaso awa yariñj owianeyini wimónariñagi nán nñjá nimóniñ nán re uríñnigini, ‘Nion ‘Bñ onímiápi nñjweámáná enáná sñwí nanípírméoi. Segípi ámi bñ onímiápi nñjweámáná sñwí nanípírfárfani.’ searíapi nán yariñj nñiro ríñnariñjo? ²⁰ Aga nepa searariñini. Soyñé ámíxá nero jwí piyí wíñiñpiñ aiwi áamá xwá tño dányí — Ayí Goríxo tñi xepíxepá rónigíayírfani. Ayí yayí seáyími dani winíñiñjo. Ríná soyñé íkñiñj sipí nīsearí aiwi ríwéná dñj nñá seainíárfani.” nuríri ²¹ ewayí xwiyá bñ rípi uríñnigini, “Apíxiwa niaíwí nñxírfíná yariñgápi nán dñj mópoi. Apíxí niaíwí sñwí wanaríná ‘Ríñiñj nñniñi niaíwí xíñmi nán ríxa ríñaríni?’ nñyáwiri nán íkñiñj sipí wiaríñrini. E nerí aí ríwéná niaíwí ríxa nñxírmáná niaíwí xíñfo nán dñj nñá winariñagi nán ríñiñj winípi nán ará íkeamariñrini. ²² Soyñé ení axífníñj seaimónini. Agwí soyñé íkñiñj sipí nīsearí aiwi nion ámi sñwí seanáná xwioxíyo dñj nñá seainíárfani. Yayí apí áamá wí amípi wí nīseakíro aí pírí searakipaxí mimóniñpi nán rariñini. ²³ Dñj yayí seainíe dani nion ámi amípi bñ nán yariñj nípírfámani. Aga nepa searariñini. Ápomí amípi bñ nán ríxíñj nurírfíná nioními dani uránáyí, anani nīseaiapíñárfani. ²⁴ Íñiná dani ápomí nioními dani ríxíñj murípa néra nñbíasáná aí dñj nñá seainíárfani bñ onímiápi mīseainípa éwiniginiñ omí anani ríxíñj uríñrini. Ríxíñj uráná seaiapíñárfani.” uríñnigini.

“Nion áamá Goríxo tñi xepíxepá rónigíayo ríxa xopírírí winíárfani.” uríñ nánirini.

²⁵ Ámi re uríñnigini, “Xwiyá nion nīseara úapi ewayí xwiyá tñi nīsearíri aiwi ríwéná ewayí xwiyá tñi ámi bñ mīsearí ápo nán sñjani áwanj searímfáíná nimóniñárfani. ²⁶ Íná Goríxomí ríxíñj nurírfíná nioními dani urípírfárfani. Sewaniñjoyíñé ríxíñj uráná anani ará seainíá enagi nán ‘Íná nion soyñé nán ápomí ríxíñj seauríymíárfani.’ mīsearariñini. ²⁷ Xewaniñjo dñj síxí nīseayiri nán ará seainíárfani. Soyñé nion dñj síxí nñiyo ‘Ápo tñj e dani bñjoríani?’ niaiwiyo yariñagá nán xewaniñjo dñj síxí nīseayiri nán ará seainíárfani.” nuríri ²⁸ re uríñnigini, “Eníñá nion ápo tñi nñjweagáoní aí o tñj e dani pñi nñwíarími xwá tño nán bñjoríni. Re nñjweanísáná xwá tño pñi nñwíarími ámi o tñj e nán umíñi.” uríagi ²⁹ xegí wíepisariñjowa re uríñgíawixini, “Ayí apíríni. Agwí joxí ewayí xwiyá tñi mīnearariñini. Ríxa sñjani áwanj nearariñini. ³⁰ Agwí none dñj re nñsiaiwirane nñjá imóniñwini, ‘Amípi nñi nán nñjoríani? Áamá yariñj mīwípa éñmi aiwi wígi xwioxíyo ‘Yariñj apí owimíni.’ yaiwíaríñapi nán nñjá imóniñjoríani?’ nñsiaiwirane nñjá imóniñwini. Ayínani dñj re nñsiaiwirane dñj ríkwíroariñwini, ‘Joxí Goríxo tñj e dani bñjoríni.’ ríkwíroariñwini.” uríagi ³¹ Jisaso re uríñnigini, “Agwí soyñé dñj ríñikwíroariñjo?

³² Soyíné xǫǫxǫdowáǫ seaiáná nioní nǫǫǫpǫ pǫnǫ nǫnǫwǫáǫmǫ segǫ aǫǫmǫ náǫnǫ xǫxegǫnǫ umǫpǫrǫnǫ rǫxǫ aǫwǫ e nerǫ rǫxǫ imónǫnǫ. Soyíné nioní pǫnǫ nǫnǫwǫáǫmǫ núagǫ aǫ áǫo dǫǫǫ nǫkǫkayonagǫ náǫnǫ nioní nǫǫǫpǫ ǫweapaxǫmǫnǫ. ³³ Soyíné ayǫ sǫwǫ mǫsearó ‘O tǫnǫ ikǫáǫnǫwǫonerǫnǫ?’ nǫyǫiwinǫ kǫkǫǫ éǫrǫxǫnǫrǫ xwǫyǫfǫ nioní nǫsearǫ bǫáǫpǫ searǫáǫrǫnǫ. Soyíné xwǫfǫ tǫyo ǫweaǫánǫ ámǫ Gorǫxo tǫnǫ xepǫxepǫ rónǫǫǫǫyǫ xeanǫǫǫ seaikǫáǫpǫrǫfǫ enagǫ aǫwǫ nioní ayo rǫxǫ xopǫrǫrǫfǫ wǫá enagǫ náǫnǫ dǫǫǫ sǫxǫ nǫnǫro ǫweáǫrǫxǫnǫ.” urǫǫnǫǫnǫ.

17

Wiepǫsarǫǫǫfǫ náǫnǫ rǫxǫǫǫfǫ wurǫyǫǫǫpǫ náǫnǫrǫnǫ.

¹ Jisaso xwǫyǫfǫ apǫ nura núisánǫ aǫǫnǫmǫ náǫnǫ sǫǫwǫ nanánǫrǫ re rǫǫnǫǫnǫ, “Ápoxǫnǫ, nǫmónǫnǫ náǫnǫ rǫxǫ rǫnǫrǫnǫ. Dǫxǫ rǫwaxonǫ enǫ sǫxǫ éánǫǫǫfǫ joxǫyǫpǫ ámǫyo sǫwǫ wǫmǫ náǫnǫ joxǫ ‘O ámǫ náyonǫ seáyi e imónǫǫǫǫfǫnǫ?’ onǫiawǫpoyǫnǫrǫ núǫrǫxǫnǫ. ² Ámǫ joxǫyǫfǫ dǫǫǫfǫ dǫnǫ nioní nǫxǫǫdarǫǫǫfǫ dǫǫǫfǫ nǫyǫmǫǫǫfǫ imónǫǫǫǫfǫ sǫxǫ umǫmopaxo imónǫwǫnǫǫnǫrǫ ‘Ámǫ nǫnǫ náǫnǫ nénǫ tǫǫoxǫ imónéi.’ nǫrǫǫǫfǫ enagǫ náǫnǫ rǫrǫrǫǫnǫ. ³ Ámǫ rǫpǫnǫ nerǫǫǫpǫmǫ dǫnǫ dǫǫǫfǫ nǫyǫmǫǫǫfǫ imónǫǫǫǫfǫ tǫǫǫǫfǫ imónǫrǫǫǫǫfǫrǫnǫ. Joxǫ náǫnǫ ‘ǫwǫfǫ imónǫǫ, ayǫ Gorǫxorǫnǫ. Ámǫ wo mǫǫweanǫnǫ.’ dǫǫǫfǫ rǫmoro Jisási Kiraisonǫ, joxǫ nǫrowárenapǫǫnǫ náǫnǫ ‘Nepa ayǫ orǫnǫ.’ dǫǫǫfǫ nǫmoro yarǫǫǫǫfǫ, ayǫ dǫǫǫfǫ nǫyǫmǫǫǫfǫ imónǫrǫǫǫǫfǫrǫnǫ. ⁴ Joxǫ o e éwǫnǫǫnǫrǫ nǫrǫǫǫpǫ xǫxenǫ nǫpǫnǫ nǫyǫáǫrǫfǫ enǫ sǫxǫ éánǫǫǫfǫ joxǫyǫpǫ nǫwǫwǫpǫyǫrǫǫǫpǫmǫ dǫnǫ seáyi e joxǫ imónǫǫǫǫfǫ ámǫ xwǫfǫ tǫyo dǫǫǫfǫ sǫwǫnǫǫfǫ wǫáǫrǫnǫ. ⁵ Ápoxǫnǫ nioní e éá enagǫ náǫnǫ xǫmǫ xwǫfǫ rǫrǫ sǫnǫ mǫmónǫpa enǫmǫ joxǫ tǫnǫ nǫǫwearǫfǫ nǫkǫnǫrǫ ǫweaagǫpǫ ‘Ámǫ nioní tǫnǫ nǫǫwearǫfǫ nioní tǫnǫ nawǫnǫ seáyi e nǫmónǫrǫ axǫpǫ oǫkǫnǫnǫ.’ osimónǫnǫ.” nurǫrǫ ⁶ re urǫǫnǫǫnǫ, “Ámǫ xwǫfǫ tǫyo dǫǫǫfǫ joxǫyǫfǫ dǫǫǫfǫ tǫnǫ nioní nǫxǫǫdarǫǫǫfǫfǫ joxǫ imónǫǫǫǫfǫ náǫnǫ xǫxenǫ nǫǫfǫ oimónǫpoyǫnǫrǫ wǫwǫpǫyǫǫǫrǫnǫ. Ayǫ ámǫ dǫxǫyǫfǫ nioní nǫapǫǫǫfǫfǫ náǫnǫ rǫrǫrǫǫnǫ. Dǫxǫfǫ xwǫyǫfǫ nioní nǫrǫǫǫpǫmǫ pǫrǫnǫǫfǫ nǫxǫfǫ nǫbǫro ⁷ rǫxǫ nǫǫfǫ re imónǫǫǫfǫ, ‘Ámǫpǫ joxǫ fǫnǫǫfǫ nǫepǫxǫnǫsǫǫfǫ nioní nǫrǫrǫ yarǫǫǫpǫ nǫpǫnǫ joxǫ nǫapǫǫǫfǫrǫnǫ.’ Nǫǫfǫ e imónǫǫǫfǫ. ⁸ Xwǫyǫfǫ joxǫ nǫrǫǫǫpǫ xewanǫǫnǫ rǫxǫ urǫfǫ enagǫ náǫnǫ nǫǫfǫ e imónǫǫǫfǫ. Xwǫyǫfǫ nionǫyǫpǫ arǫfǫ nǫnǫrónǫ dǫǫǫfǫ nǫnǫkǫwǫroxo xǫxenǫ re nǫsǫiawǫro nǫǫfǫ imónǫǫǫfǫ, ‘Gorǫxo tǫámǫnǫ bǫǫǫrǫnǫ.’ nǫsǫiawǫro ‘Gorǫxo urowárenapǫǫǫfǫfǫ?’ nǫiawǫǫǫfǫ.” nurǫrǫ ⁹ re urǫǫnǫǫnǫ, “Ámǫ xwǫfǫ tǫyo dǫǫǫfǫ ápoxǫ tǫnǫ xepǫxepǫ rónǫǫǫǫfǫ arǫfǫ owinǫrǫ yarǫǫfǫ mǫsǫarǫǫnǫ. Ámǫ joxǫyǫfǫ dǫǫǫfǫ tǫnǫ dǫǫǫfǫ nǫkǫwǫroarǫǫǫfǫfǫ dǫxǫ imónǫǫǫfǫfǫ náǫnǫ yarǫǫfǫ sǫarǫǫnǫ. ¹⁰ Ámǫpǫ ámǫ aǫ nionǫyǫyǫfǫ ayǫfǫ joxǫyǫfǫ imónǫnǫ. Ámǫpǫ ámǫ aǫ joxǫyǫyǫfǫ enǫ ayǫfǫ nionǫyǫfǫ imónǫnǫ. Ayǫfǫ dǫǫǫfǫ nǫnǫkǫwǫroarǫǫǫpǫmǫ dǫnǫ ámǫyo rénǫǫfǫ urarǫǫnǫ, ‘Seáyi e imónǫǫ, ayǫfǫ orǫnǫ.’ urarǫǫnǫ. ¹¹ Nioní joxǫ tǫámǫnǫ bǫmǫ enagǫ náǫnǫ xwǫfǫyo re bǫ tǫnǫ sǫnǫ ǫweámǫménéi. E nerǫ aǫ ámǫ rowa sǫnǫ xwǫfǫ tǫyo re ǫweapǫrǫfǫ enagǫ náǫnǫ ápoxǫnǫ, —Joxǫ sǫyǫkǫwǫfǫ mǫnǫǫfǫ imónǫǫoxǫrǫnǫ. Joxǫ dǫxǫfǫ enǫ éánǫǫǫfǫ —Enǫfǫ éánǫǫfǫ joxǫ neámǫxowǫrǫǫǫfǫ náǫnǫ rǫrǫrǫǫnǫ. Apǫ tǫnǫ pǫrǫnǫǫfǫ uméǫrǫxǫnǫ. Yawawǫ nawǫnǫ imónǫǫǫfǫfǫ ayǫfǫ enǫ axǫpǫ nawǫnǫ imónǫpǫrǫfǫ náǫnǫ pǫrǫnǫǫfǫ uméǫrǫxǫnǫrǫ rǫrǫrǫǫnǫ. ¹² Nioní áwǫfǫ awa tǫnǫ emearǫfǫ enǫfǫ sǫxǫ éánǫǫfǫ joxǫ neámǫxowǫrǫǫǫfǫfǫ tǫnǫ nǫméra nǫbǫrǫ awǫnǫǫfǫ nǫmearóá barǫfǫ awa wo mǫyorǫrǫnǫpa nemánǫ aǫwǫ Bǫkǫwǫfǫ dǫnǫ rǫwamǫǫfǫ éánǫǫǫfǫfǫ xǫxenǫ imónǫnǫ náǫnǫ awa wonǫnǫ xewanǫǫfǫ nerǫǫǫpǫmǫ dǫnǫ yorǫrǫnǫmǫnǫrǫ yarǫnǫ. ¹³ Agwǫfǫ nioní joxǫ tǫǫfǫ e náǫnǫ bǫmǫfǫnǫ. E nerǫ aǫ dǫǫǫfǫ nǫfǫ nioní nǫnǫrǫǫǫfǫ awa enǫ bǫ onǫmǫáǫpǫ mǫwǫnǫfǫ xwé wǫwǫnǫǫnǫrǫ sǫnǫ xwǫfǫ tǫyo nǫǫwearǫfǫ nioní nǫrǫ warǫǫpǫ rǫrǫrǫǫnǫ.” nurǫrǫ ¹⁴ re urǫǫnǫǫnǫ, “Nioní ámǫ ápoxǫ dǫǫǫfǫ rǫkǫwǫroarǫǫǫfǫfǫ xwǫyǫfǫ joxǫyǫpǫ urǫǫǫfǫ enagǫ náǫnǫ ámǫ xwǫfǫ tǫyo dǫǫǫfǫfǫ ayo sǫmǫfǫfǫ wǫarǫǫfǫ. Nioní xwǫfǫfǫ joxǫyǫfǫfǫ mǫmónǫpa enǫpǫ awa enǫ xwǫfǫ tǫyo dǫǫǫfǫǫfǫ mǫmónǫǫǫfǫfǫ náǫnǫ sǫmǫfǫfǫfǫ wǫarǫǫfǫ. ¹⁵ Awamǫ joxǫ xwǫfǫ tǫyo dǫnǫ owǫrǫmeanǫrǫ mǫrǫrǫrǫǫnǫ. Sǫpǫ wǫkǫrǫrǫǫfǫ xwǫrǫfǫ mǫwǫkǫxepa enǫfǫ náǫnǫ joxǫ pǫrǫnǫǫfǫ méwǫnǫǫnǫrǫ rǫrǫrǫǫnǫ. ¹⁶ Nioní xwǫfǫ tǫyo dǫǫǫfǫfǫ mǫmónǫpa enǫpǫ awa enǫ xwǫfǫ tǫyo dǫǫǫfǫǫfǫ mǫmónǫpa enǫpǫfǫ náǫnǫ ámǫ xwǫfǫ tǫyo dǫǫǫfǫfǫ tǫnǫ axǫyǫfǫfǫ mǫmónǫǫfǫ. ¹⁷ Xwǫyǫfǫ joxǫyǫpǫ aga nepǫnǫ imónǫǫǫfǫfǫ náǫnǫ ámǫ rowa joxǫ simónǫrǫǫǫfǫfǫ náǫnǫ xǫxenǫ kumǫxǫnǫpǫrǫfǫ náǫnǫ xwǫyǫfǫ apǫ nuréwǫpǫyǫrǫǫǫpǫmǫ dǫnǫ pǫrǫnǫǫfǫ imǫxǫrǫxǫnǫ. ¹⁸ Joxǫ xwǫfǫfǫ náǫnǫ wǫwǫnǫǫnǫrǫ nǫrowárenapǫǫǫfǫfǫ xamǫǫnǫ enǫ awamǫ urowǫrǫǫǫrǫnǫ. ¹⁹ Joxǫ ámǫyǫfǫ náǫnǫ wǫwǫnǫǫnǫrǫ nǫrowárenapǫǫǫfǫfǫ tǫnǫ xǫxenǫ nǫwǫnǫǫnǫfǫ owǫimǫnǫrǫ náǫnǫ okumǫxǫnǫmǫnǫ. Ámǫ rowa enǫ joxǫ e éǫrǫxǫnǫrǫ simónǫrǫǫǫfǫfǫ náǫnǫ okumǫxǫnǫpoyǫnǫrǫ náǫnǫ joxǫ wǫwǫnǫǫnǫrǫ nǫrowárenapǫǫǫfǫfǫfǫ tǫnǫ xǫxenǫ owǫimǫnǫ.” nurǫrǫ ²⁰ re urǫǫnǫǫnǫ, “Nioní awa náǫnǫnǫ rǫxǫǫfǫ mǫrǫrǫrǫǫnǫ. Awa uréwǫpǫyǫfǫfǫfǫ dǫǫǫfǫfǫ nǫkǫwǫróǫǫfǫfǫ náǫnǫ enǫ ápoxǫnǫ rǫrǫrǫǫnǫ. ²¹ Ayǫfǫ nǫnǫ axǫyǫfǫǫfǫfǫ imónǫpǫrǫfǫ náǫnǫ yarǫǫfǫ sǫarǫǫnǫ. ‘Ápoxǫ nioní tǫnǫ imónǫrǫ nioní joxǫ tǫnǫ imónǫrǫ egwǫfǫfǫ ayǫfǫ enǫ yawawǫ tǫnǫ nawǫnǫ oimónǫpoyǫfǫ.’

nimónarini. Ámá níní díní níníkwíroro ‘Gorixo uowárenapíagi weapíorfaní?’ ní-
aiwífríxíní. ‘Ámá tíyí axíyíní oimónípoi.’ nimónarini. ²² Ení síxí eáníj joxí
neámíxowárinípi awa ení yawawí axowawí imónígwípa axowáníj oimónípoiíní
nání weámíxowáriní. ²³ Awa aga xíxeni axowáníj oimónípoiíní nioní awa
tíní nawíní imóníj joxí nioní téní nawíní imóníj enjwíní. Ámá níní re níyaiwíro
níjía imónípíra nání e imóníjwíní, ‘Gorixo omí uowárenapífríní. Omí díní síxí
uyínípa awamí ení díní síxí uyíní.’ níyaiwíro níjía imónípíra nání e imóníjwíní.”
nurí ²⁴ re urínígní, “Ápoxíní, ámá joxíyá díní téní níxídarígá rowa nioní xámí
joxí téní níjwearíná níkíníj njeaagápa ámí níkíníj njeaagáná síjwí nanípíra nání
nioní njeamífaé awa ení nioní téní njeáfríxíní nání nimónarini. Ápoxíníyá díní téní
níkíníj njeaagápi nání ríraríní. Ayí rípi nání. Xwíá ríri síní mímóníjnaná díní
síxí níyíjoxí enagí nání raríní. ²⁵ Ápoxíní, joxí wé róníjoxí. Joxí nání ámá xwíá
tíyí díníyí xíxeni mímónípa enagí aiwí nioní joxí nání níjía xíxeni imóníj. Rowa
ení joxí nání ‘O omí uowárenapíorfaní?’ nísiawíro níjía imóníj. ²⁶ Joxí
imóníjpi nání awamí ríxa níwíwápiyí wá urókiamonáriní. Díní joxí síxí níyarínípa
awa ení wínyo axípi uyípi ríxa nání ámí bí téní wíwápiyí. Nioní ení awa téní nawíní
imónímfá nání ámí bí téní wíwápiyí.” urínígní.

18

Jisasomí íá xirígá náníriní.

¹ Goríxomí ríxíní e nurárimo xegí wiepísarínjowa téní nuro íréníj xegí yóí Kidíroníyí
ríníjípámí níxemoró omíníj ojíkwí bí oríwámí dání iníníjpi té rémogíawíxíní. ² Judaso,
Jisaso nání míyí uríno ení Jisaso téní xegí wiepísarínjowa téní iníní e awí eánayarígá
enagí nání omíníj ojíkwí apí nání níjfaríní. ³ O émayí porisí wamí awí earí aní rídíyowá
yarígíwámí awí mearoarígíawamí ení Parisíowa téní apaxípáníj imónígá xwéowa téní
e dání awí earí nemáná awa ramíxí téní uyíwí téní míxínápi téní níxírmáná ojíkwípi
nání nuro rémóaná ⁴ Jisaso xíomí wíkarípípi nípíní nání ríxa níjía imóníj nání anjwí e
nurí re urínígní, “Soyíné go nání pía yaríní?” uríagi ⁵ awa re urígíawíxíní, “Nasaretí
dání Jisaso nání pía yaríníwíní.” uríagi Judaso xíomí pasáníj umearíní awa téní
ronáná Jisaso “Ayí nioníní.” urínígní. ⁶ “Ayí nioníní.” uráná awa re egíawíxíní.
Óí nero ríwímínaníj úfáyí xwíáyo píkinímeagíawíxíní. ⁷ Xwíáyo píkinímeagíawíxíní o ámí re
urínígní, “Go nání pía yaríní?” uríagi awa “Nasaretí dání Jisaso nání pía yaríníwíní.”
uríagi ⁸ Jisaso “‘Ayí nioníní.’ ríxa searíaníní. Ayínání nioní nání pía nínrífnáyí,
ámá rowayí xe oúpoiíní síjwí wínípoi.” urínígní. ⁹ Xámí Goríxomí re urípi, “Ámá
joxíyá díní téní xífríxíní níapíníj wómí míwíoríriní. Urípi xíxeni imóníj nání e
urínígní. ¹⁰ E uraríná Saimoní Pitao kirá bá nímxearí re enínígní. Mífrí
nurí apaxípáníj imónígíawamí seáyí e wimóníjyo omíníj wíaríjómí —O xegí yóí
Maríkasoyí ríníjoríní. Omí míníj rómíníj éyí pírí noyíkirí arfá míníj wíwípieaníní.
¹¹ Pírí noyíkirí arfá míníj wíwípieagí Jisaso Pitao míxí re urínígní, “Kirápa
xegí aníyo ámí upíro. Xeaníj kápíxíníj ápo o oníníj níaparínípi ‘Mínípa oení.’
rísimónaríní?” urínígní.

Jisasomí Anaso téní e nání níméra nuro wárigá náníriní.

¹² Émayí poríowa téní wígí seáyí e wimóníj téní Judáyí aní rídíyowá yarígíwámí
awí mearoarígíawa téní Jisasomí íá níxero gwí níjro ¹³ xámí Anaso téní e nání níméra
ugíawíxíní. Anasomí xíneagwo Kaiapasoríní. Xwiogwí omí o apaxípáníj imónígíawa
seáyí e wimóníjoríní. ¹⁴ Xámí xegí Judayo re uríní, ayí oríní, “‘Negí ámá níní
pépíxíní ayí ríníj meaaníj éfápi nání ámá ná woní ríníj apí nímeaní níperínáyí,
ananíní.’ nimónaríní.” urínígní.

Pitao “Oyá niepísaríní wonímaní.” ríníj náníriní.

¹⁵ Omí xíneagwo, Anasoyí ríníj téní e nání Jisasomí níméra waríná Saimoní Pitao téní
wiepísaríníj ámí wo téní awaú Jisasomí ríwíyo níxída nuri apaxípáníj imónígíawamí
seáyí e wimóníjyo aní téní e níréománá wiepísaríní wíomí apaxípáníj imónígíawamí
seáyí e wimóníj símímaníj oyá níjía enagí nání o Jisaso téní aní ákíníyo inímí nípáwí
¹⁶ Pitao síní bfaríwámí níwí e ronagí nání nuri apíxí ákíníj íwíyímí awí roaríní
Pitao nání nurímo nípeyearí níwíwímeamí níwíwíwí ¹⁷ apíxí ákíníj íwíyímí awí roaríní
Pitao re urínígní, “Joxí ení ámá royá wiepísaríní woxí meníraní?” uríagi o
“Nionímaní.” nurími nípáwí ¹⁸ xínáíwáníj nímoníro omíníj yarígíayí téní aní rídíyowá
yarígíwámí awí mearoarígíawa téní e níwíwíro imíníj raríníj nání ríá níkeamáná

ríá imónaríná Pitao eni ríá oimónimnirí anjwí e nuri awa tñi nawíni nrori ríá imónarijaginí.

Anaso Jisasomi yariñ nñwia urí nánirini.

¹⁹ Apaxípaníñ imónigfawami seáy e wimóniño Jisasoyá wiepísaríñyí nán yariñ wiri xwíyá ámayo uréwapíyariñpí nán yariñ wirí éagi ²⁰ Jisaso re uríñinigini, “Nioni áma nñyoní sñññe dání uréwapíyariñáriní. Nioni gíná gíná nuréwapíyiríná rotú anjyo dññrání, anj rídiyowá yariñgíwami dññrání, sa negí Judayí awí eánarigf e dññ uréwapíyariñá enagi nán ²¹ joxí pí nán nioni yariñ niariñini. Nioni xwíyá uraríná arfá niarigfáyo yariñ wí. Pí pí uraríñápi nán ayí ananí nñfárini.” uráná ²² anj rídiyowá yariñgíwami awí mearoarigfáyo wo anjwí e éf nñrómaná Jisasomí wé tñi nupíkákawiri re uríñinigini, “Apaxípaníñ imónigfawami seáy e wimóniñomi e nuriríná ‘Apáni urariñini.’ rísimónarini?” uríagi ²³ Jisaso re uríñinigini, “Nioni xenwíni nñriri sñpíni rarínáyí, xenwí ríápi nán áwanj neareí. Nioni nanj rarínáyí, pí nán iwanj neariñini?” uríagi ²⁴ Anaso Jisaso sñi gwí jiníñaná apaxípaníñ imónigfawami seáy e wimóniñí ámi wo, Kaiapasoyí rññño tññ e nán wiowáriníñinigini.

Pitao “Oyá niepísaríñ wonimani.” ámi uríñ nánirini.

²⁵ Saimoní Pitao ríá ikeaaríññe éf nñrómaná ríá imónaríná e rówapigfáyo wí re uríñinigini, “Joxí eni xegí wiepísaríñyí woxí menirani?” uríagi aí o “Oweoi.” nuríri “Nioni eni wonimani.” uríagi ²⁶ Apaxípaníñ imónigfawami seáy e wimóniñoyá xínáiwáníñ nimóniro omíñ wíarigfáyo wo —O Pitao arfá mññ wirípieañomi xexíñmeá woríni. O eni Pitaomí re uríñinigini, “Nioni ojkwíyo Jisaso tñi nawíni roñagi sññwí ranífoxi menirani?” uríagi ²⁷ Pitao ámi “Oweoi.” uráná re eníñinigini. Karíkarí ríaiwá ríñinigini.

Jisasomí Pairato tññ e nán wiowárigfá nánirini.

²⁸ Wfá moníñmí Kaiapasó tññ e dññ émayí gapímanowayá anjwami nán Jisasomí níméra nuro aíwí Judayí ámináowa none nñpáwiríñpimi dññ xwírfá ikíxenáná aíwá Anjñajo Neamúroagoí rñññyí nán mññpaxí imónanigíñirí mñpáwí yariñagí ²⁹ gapímaní pñrimíá imóniño —O émayí wo xegí yoí Pairatoyí rñññoríni. O awa tññ e nán nñwiapíri re uríñinigini, “Omí pí xwíyá nán xwíyá mearaníro níméami baríñoi?” uríagi ³⁰ awa re uríñinigini, “Áma ro íwí mñyariño enánáyí, joxí tñe nán níméami baníri éwamant.” uríagi ³¹ Pairato re uríñinigini, “Sewaníñoyíne níméami nuro segí ñwí ikaxí rariñpí tñi xíxení xwíyá umearípoi.” uríagi Judayowa re uríñinigini, “Émáoyíne íwí yariñgíyo opíkípoiñirí sññwí neanarigfámaní.” uríñinigini. ³² Xwíyá Jisaso xámí re uríñipí, “Nioni nññpíkírná e nññiro nñpíkípfárini.” uríñipí xíxení imónini nán Judayowa Pairatomi xwíyá e uríñinigini. ³³ Pairato ámi gapímanowa wígf anj íwami nñpáwímáná “Jisaso obíni.” nñriri re uríñinigini, “Joxí mñxí ináyí Judayíáoxíñirí?” uríagi ³⁴ Jisaso re uríñinigini, “Díxí dññ tñi rññrariñini? Wa ríñagí rññrariñini?” uríagi ³⁵ Pairato re uríñinigini, “Nioni díxí Judayí wonirani? Díxí gwí axíri imónigfáyo tñi apaxípaníñ imónigfá xwéowa tñi joxí nññíméami nññiro nioni tññ re ríwáráoi. Joxí pí éagi níméami ríwáoi?” uríagi ³⁶ Jisaso re uríñinigini, “Áma mñxí ináyí nimóniro xwíá tñyo menweaarigfáyo yapi mimóniñini. Nioni xwíá tñyo dññyí mñxí ináyí imóníwíñgíñirí mññrípéagí enagi nán xwíá tñyo menweaarigfáyoñíñ mimóniñini. Mñxí ináyí xwíá tñyo dññ woní nimónirí sññwíyí, gí Judayowa fá mññxíñpá oépoiñirí gí sñññíñ nñnarigfáyo mñxí nñwípaxíñirí. E nññriri aí mñxí ináyí nioni imóniñpí xwíá tñyo dññmaní.” uríagi ³⁷ Pairato re uríñinigini, “Ayínáni ‘Joxí mñxí ináyí woxíñirí.’ nimónarini.” uríagi Jisaso re uríñinigini, “‘Mñxí ináyoxíñirí.’ joxí xíxení nñrariñini. Nioni nepaxíñí imóniñpí ámayo áwanj uríñinigini gí ókí nññriri xwíá tñyo nán bíri enáñini. Áma nepaxíñí imóniñpí xídarigfá gíyí gíyí nñni nioni arfá niarigfáriní.” uríagi ³⁸ Pairato re uríñinigini, “Nepaxíñí imóniñpí píñini?” uríñinigini.

Pairato “Ananí yekwíroarípoi.” ríñ nánirini.

E nuríño Judayí nñni tññ e nán nñpéyari re uríñinigini, “O xwíyá meárññpaxí bí rariñagi arfá mñwíni. ³⁹ E nerí aí xwíogwí ayí ayo sfá Anjñajo Neamúroagoí rariñgíyí nán aíwá imíxaríná áma gwí ñweañ wo seawáriariñáriní. ‘Judayeneyá mñxí ináyí imóniño oneawáriní.’ ríseaimónarini?” uríagi ⁴⁰ ayí xwamíání nñwíera nuro “Omí mñneawáripáni. Barabasomí —O ámayá amípi píkioráparíñí woríni. Omí neawáriní.” nura ugíawixini.

19

¹ Ayí Pairatomí e urarínagá nání porisowa Jisasomí nímeámí nuro síkwá nearo ragí pírí nuyíkiárimáná ² ópiyá enjíníj imóníj wírí níkfíyímáná míxí ináyí amínanwíníj imóníj mñíyó d́kínarígápa mñíyó ud́kiáriro rapírapí ayíá rínj míxí ináyí yínarígá wú nímearo omí uyíró nýárimáná ³ x́fó t́nj e anjwí e uro “Ámínáoxíní, Judayíá míxí ináyoxíríní.” uríro wé upikákwiro nýayimáná enáná ⁴ Pairato ámí nýpeyarí re uríníjíní, “Aráá nýpoyí. ‘Xwíyá meárinípaxí b́ ḿrarínagí aráá níwirí nímeámí ŕwíaparíní?’ oníaiwípoyní nímeámí f́wíaparíní.” nurí ⁵ Jisaso, ópiyá enjíníj imóníj rí ud́kiáriro rapírapí ayíá rínj uyíró éfó f́wíapáná Pairato ámá e awí neaárimáná rogíáyo re uríníjíní, “Ámá royoí. Sínjwí wínípoyní.” uríagí ⁶ Apaxípáníj imóníj xwéowa t́níní anj rídíyowá yarígíwámí awí mearoarígáwa t́níní omí sínjwí níwíníróná xwamiání níwiro “Íkfáyo yekwíroárf́poyí. Íkfáyo yekwíroárf́poyí.” uríagí Pairato re uríníjíní, “Níoní o xwíyá meárinípaxí b́ ḿrarínagí aráá níwirí nání sewanínjóné nímeáa nuro yekwíroárf́poyí.” uríagí ⁷ Judayowa re urígíawixíní, “O nání negí njwí ikaxí eáníyó dání b́ ríníní. Ayo dání ‘Xe sínj ouní.’ ríparí mimóníní. O ‘Níaiwí Goríxoyáoníní.’ ríníj enagí nání xe sínj ouní sínjwí wínípaxí meníní. Xe píkoí.” uríagí ⁸ Pairato xwíyá apí aráá níwiríná wáyí ámí b́ t́níní níwíní ⁹ ámí gapímanowayá anjwámí nípáwírí Jisasomí yaríní re wíníjíní, “Joxí ǵmí dájoxíríní?” uríagí aí Jisaso xwíyá b́ muríníjíní. ¹⁰ Xwíyá b́ muríníjíní níwíní nání re uríníjíní, “Joxí xwíyá b́ ḿníní ríyaríní? ‘O íkfáyo níyekwíroárf́poyí níkwéawírí mepa epaxóríní.’ ríníaiwíaríní? Gí d́nj t́níní níryekwíroárf́poyí níryekwíroárf́paxíríní. Nírwíríná nírwírí paxíríní.” uríagí ¹¹ Jisaso re uríníjíní, “Eramí njweano apí xe oimóníj sínjwí míanípa nerí sínjwíríyí, joxíyá d́nj t́níní wí e ríparí imóníní éfmaní. Ayínání sípí joxí nírf́pí xwé nerí aíwí níoní joxí t́f nání níwiowárf́oyápí aga seáyí e imóníní.” uríagí ¹² Pairato aráá e níwirí nání omí wárimíní éyí Judayí xwamiání níwíayíro re urígíawixíní, “Joxí ámá romí níkwéarí níwírínáyí, émayínéyá míxí ináyí Sisao t́níní níkumíxíní emearíní woxí mimóníní. Ámá go go xewaníjo nání ‘Míxí ináyóníní.’ nírinínáyí, Sisao mímówárimíní yaríní enagí nání raríní.” urarínagí ¹³ Pairato xwíyá apí aráá e níwirí nání Jisasomí nímeámí wáf e nýpeyarí sínj t́níní wáf imíxíníje —Ayí Xíbírúyí ṕné t́níní Gabataí ríníjeríní. E íkwíanjwí xwíríxí numeríná éf njweaarígíánámí éf nínjwearí ¹⁴ —Śfá ayí Judayí Anjánjo Múronjíní nání aíwá imíxárarígíayíríní. Ayímí sogwí ríxa áwínímí njweámíní enáná Pairato re uríníjíní, “Sínjwí wínípoyní. Segí míxí ináyo ríworíní.” uríagí ¹⁵ Judayí xwamiání re wígíawixíní “Xe nímeáa xe nímeáa oúpoyní. Nímeáa nuro íkfáyo yekwíroárf́poyí.” urarínagí Pairato re uríníjíní, “Segí míxí ináyo ‘Íkfáyo oyekwíroárf́poyí.’ ríseaimónaríní?” uríagí apaxípáníj imóníj xwéowa re urígíawixíní, “Negí míxí ináyí ámí wo meníní. Émayínéyá míxí ináyí Sisao ení negoríní.” uríagí ¹⁶ Pairato Jisasomí oyekwíroárf́poyíní porisowámí t́níní wiowáriníjíní.

Jisasomí yekwíroárf́gá náníní.

¹⁷ Jisasomí anj apímí dání níméra nuróná xewaníjo íkfá yoxáfpá xwanjwí níkwónímí nurí wí e xwá yof b́ Mñj Gíxweáí ríníje —Xíbírúyí ṕné Gorígotaí ríníjeríní. E níréromo ¹⁸ e Jisasomí yekwíroárf́gíawixíní. Níyekwíroárf́gá Jisaso áwíní e enáná ámá wáw ení mídímídání yekwíroárf́gíawixíní.

¹⁹ Pairato ŕfwamíníj b́ re níriní nearí yoxáfpámí seáyí e ṕrauníjíní, “Nasaretí d́nj Jisaso, Judayí míxí ináyóníní.” ŕfwamíníj e nearí ṕraúagí ²⁰ Jisasomí yekwíroárf́e anj apímí ná j́amí mimóníjagí nání Judayí obaxí nípuróná ŕfwamíníj —Apí nearíná Xíbírúyí ṕné t́níní earí Romíyí ṕné t́níní earí Gríkíyí ṕné t́níní earí enjíríní. Apí fá roarínagí nání ²¹ Apaxípáníj imóníj seáyí e imóníjgáwa Pairatomí re urígíawixíní, “Joxí ŕfwamíníj re níriní meapaní, ‘Judayí míxí ináyóníní.’ níriní meapaní. Sa re níriní eai, ‘Xewaníjo ‘Judayí míxí ináyóníní.’ ríníjóníní.’ níriní eai.” uríagí aí ²² Pairato re uríníjíní, “Níoní eáapí xe oeáníní.” uríníjíní.

²³ Porisowa Jisasomí ríxa níyekwíroárf́máná rapírapí amípí o yíníjípí yanj nímero biaú biaú nítro nowaní x́xení nímearo aí xegí soríá gwí b́ míkíwénínj —Ú nímíxírná axúní imíxárf́gíríní. ²⁴ Ú nání re ríníjíawixíní, “None maxepa oyaneýí. Áwíní e nítmáná go go meanírféníjóníní sárú oyaneýí.” ríníjíawixíní. B́kwíyo xwíyá níriní eáníj rípi, “Rapírapí níoní seáyí e yínarínáyí yanj nítro gí soríá meapírí nání go go meanírféníjóníní sárú egíawixíní.” ²⁵ níriní eáníjípí x́xení imóníní nání porisowa e egíawixíní.

Jisasomí x́nání t́níní x́nínímáí t́níní Kíriopasomí xiepí Mariaí t́níní Magídara d́nj Mariaí t́níní íwa íkfá yoxá Jisasomí yekwíroárf́pámí anjwí e ronáná ²⁶ Jisaso xegí x́nání e

ronagí nîwînîrî wiepîsarînjî xfo dînjî sixî uyiño enî anjwî e ronagí nîwînîrî xînáimi re urînjînjînjî, “Ineyî, dîxî îwo iworînjî.” nîrîmána ²⁷ wiepîsarînjomî re urînjînjînjî, “Dîxî rînáî iyîrînjî.” urînjî wiepîsarînjî sîá ayîmî dâni xegî anjîyo nânî pîránînjî numêra unjînjînjî.

Jisaso penjî nânîrînjî.

²⁸ E nurârîmo nijîá re nimônîrîná “Xano e éwînjînjîrî nîrînjîpî rîxa nîpînjî yârînjî.” nijîá e nimônîrîná Bîkwîyo xfo nânî nîrînjîrî eânînjî nîpînjî xîxenî oimônîrî re rînjînjînjî, “Inîjîgî nânî nînarînjî.” râná ²⁹ sixî wainî mîxî yarînjîpî magwî inînjî wá wenagî nânî wa îrîkwî bî nîmearo inîjîgî wainî apîmî igîá neámána xîsopîyî rînjînjî wegwîánînjî imônînjîwâmî nikîroárimána xegî manî tînjî e wîmîxîagî ³⁰ Jisaso wainî mîxî yarînjîpî nînjîmána “Rîxa pîxwînjîgoî.” nîrîrî mînjî warî nînjîrî dînjî nîyámîga unjînjînjî.

Porisowa Jisasomî mîwîyo ayînjwî ikîrogîá nânîrînjî.

³¹ Sîá Jisasomî yekwîroárigîáyi —Ayî anjînajo Judayo mûronî nânî aîwá amîpî pîránînjî nimîxîro tarîgîáyi rînjînjî. Ayî rîxa sîá orána Sabarîá aga seáyi e imônînjîyî nimônînjî enagî nânî porisowa Jisasomî tînjî awaúmî tînjî awî menjwanána sabarîá imônînjînjîrî Judayî ámînáowa nuro Pairatomî re urîgîawîxînjî, “Apaxî mé dînjî simîgîwîá nîyînjîrî opépoyînjîrî sîkwîyo enî pîrî jeápoýî. Nîpéáná wigî warápi oyoaneyînjîrî enî pîrî jeápoýî.” urîagîá ³² porisowa nuro mîdîmîdânî yekwîroárigîáwáumî sîkwîyo pîrî nîjearo aî ³³ Jisaso yekwîroárinîje wenînjî éfáyi wînjîgîawîxînjî. O rîxa nîpéagî nîwînîro nânî xegî sîkwî pîrî mîjeapa nero aî ³⁴ porisî wo wákwîrîxá tînjî ayînjwî ikîroána axîná inîjîgî tînjî ragî tînjî wîapînjînjînjî. ³⁵ Ámá Porisowa e yarîná sînjwî wînarônajî áwanî nîrîrîná xîxenî aga nepa rînjîrînjî. Nîonî rarînjîpî nijîá xîxenî e nimônîrî nânî seyîné “Neparînjî.” yaiwîro dînjî ikwîroo éfîrixînjîrî áwanî searînjînjî. ³⁶ Bîkwîyo re nîrînjîrî eânînjîpî xîxenî imônînjî nânî porisowa omî e wigîawîxînjî, “Xegî enî bî pîrî jeapîrîámanî.” ³⁷ Bîkwîyo ámî bî re nîrînjîrî eânînjîpî, “Ayînjwî ikîroárigîomî sînjwî wînjîpîrîárinî.” rînjînjîpî enî xîxenî e imônînjînjînjî.

Jisasomî xwîáyo weyárigîá nânîrînjî.

³⁸ E nîyârîmána enáná ámá wo —O Arimatia dânjî Josepoyî rînjînjîrînjî. O Jisasoyá wiepîsarînjîyî wo aî Judayî ámînáowamî wáyi nîwîrî nânî inîmî xîdarînjîrînjî. O Pairato tînjî e nânî nuri “Jisaso pîyo omeámînjî.” uráná Pairato xe omeanîrî sînjwî wînjîagî o nuri pîyomî xwîá weyárimînjîrî nânî nîmeámî uáná ³⁹ ámá ámî wo —Xegî yoé Nikodimasoyî rînjînjîrînjî. O xámî árfwîyimî Jisaso tînjî xwîyîá rînjîgîorînjî. O enî nîbîrî ikîá dîá biaú —Bî muryî rînjînjîpî tînjî bî earosîyî rînjînjîpî tînjî apiaúrînjî. Apiaú xámî nawînjî nîfá megîápiaú xegî sanî 30 kîro imônînjîpîrînjî. Apî tînjî pîyomî xópé oemînjîrî nîmeámî nîbîrî ⁴⁰ awaú pîyomî nîmeari Judayî wigî ámá pîyî nîrîrîná yarîgîápa rapîrapîyo rîgîwîrîgwî nîrorîná ikîá dîá dînjî nanî earînjîpî tînjî xópé nîyârîmána ⁴¹ nîmeámî omînjî anjwî e inînjîpîmî nânî —Omînjî apî Jisasomî yekwîroáre dâni anjwî e enîpîrînjî. Sînjá óf sînjî ámá mîtarîgîáyi tînjîpîrînjî. Omînjî apîmî nânî nîmeáa nuri ⁴² sîá ayî Sabarîá nânî Judayî amîpî pîránînjî nimîxîro tarîgîáyi imônînjîagî nânî sînjá óf anjwî e inînjîyimî nânî nîmeámî nuri e tîgîsîxînjî.

20

Jisaso wîápnîmeanî nânîrînjî.

¹ Sadéyo wîá monînjîmî sînjî sîá yînjîáná Magîdara dânjî Mariaî sînjá óyîyimî Jisaso wenî nânî nuri wenînjî éyî wînjînjînjînjî. Sînjá xwé óyîyimî éfî rârârînjî sînjî mîpîrónî rîxa wî e wenagî nîwînîmî ² anjînjî nuri Saimonî Pitaomî tînjî wiepîsînjî wîo, xfo dînjî sixî uyiñomî tînjî nîwîmeari re urînjînjînjî, “Ámînáomî rîxa nexwearo gîmî rîá tîfawîxînjî? Newané majîárinî.” urîagî ³ Pitaó tînjî wiepîsînjî wîo tînjî anjî e pînjî nîwîárimî xwáripáyo nânî nuri ⁴ anjînjî nuri wîo Pitaomî nîmûrorî xwáripáyo xámî nîrémorî ⁵ nîrîkwînjîrî inîmî wenînjî yánîfîyî wînjînjînjînjî. Rapîrapî Jisasomî xopîxopî rónînjînjî wenagî nîwînîrî aîwî inîmî mîpáwî wenînjî yarîná ⁶ Saimonî Pitaó enî rîwîyo nîbîrî bîarîwámînjî éfî nîrómáná wenînjî mé xwáripáyo inîmî nîpáwirî wenînjî éyî wînjînjînjînjî. Rapîrapî xopîxopî rónînjînjî wenagî nîwînîrî ⁷ rapîrapî mînjîyo xopîxopî rogîíu wîu tînjî nawînjî mîwé xegî wî e nîkîrónîrî wenagî wînarîná ⁸ wiepîsînjî wîo, xámî xwáripáyo rémoó enî nîpáwirî rapîrapî e imônînjîagî nîwînîrî “Neparînjî.” nîyaiwîrî dînjî wîkwîronînjînjî. ⁹ Íná awaú Bîkwîyo Jisaso ámî xwáripáyo dâni nîwîápnîmeanîpî nânî nîrînjîrî eânînjîpî nânî sînjî pîránînjî dînjî mîmopa neri majîá neri nânî ¹⁰ ámî egî anjî e nânî ugîsîxînjî.

Magîdara dânjî Mariaî Jisasomî sînjwî wînjî nânîrînjî.

¹¹ Mariai xwáripá tñj e anjw e nírómáná njwf neari e neríná xwáripáyo inimi nírřkwiniri wenñj yáñfñj winñjinigini. ¹² Jisaso tigfe anñajñj waú rapirapñ apá wenñ niyinimáná wfo minñj tígámñni njweari wfo sikkw tígámñni njweari enagñi wináná ¹³ awaú Mariaimñ re urigfisisixini, “Ineyi, jixi pi nani njw eaarñjini?” urfagi i re urñjinigini, “Gf Ámináo nexweari tfe nani niñi majfá enagñi nani njw eaarñjini.” nurimáná ¹⁴ nikiniñoniri wenñj éyñj winñjinigini. Jisaso daiwo ronagñ nñwiniri aiwi mñ mñwómñxinigini. ¹⁵ Mi mñwómñxagñ Jisaso re urñjinigini, “Ineyi, pi nani jixi njw eaarñjini? Go nani pfa yarñjini?” urfagi Mariai omññj xiáwo nñrariniñ re urñjinigini, “Ápoxini, joxi piyomi nñmeamñ nuri wí e tñrá oenwñriyñ áwanñ nñrei. Niñi nuri nñmeari nñmeamñ umññni.” urfagi ¹⁶ Jisaso “Mariaixini!” urfagi i nikiniñoniri Xibñruyñ pñné tñni Rabonaiyi — Api “Nearéwapiyarñjoxini.” nñrñrñá rarigfápirini. E urfagi ¹⁷ Jisaso re urñjinigini, “Nioniñ sñni gf ápo tfe nani mñpeyñá enagñi nani jixi fá mññxepani. Jixi nuri amá nioni gf nñrñxñmeá imónigfáyo re urei, ‘O re rñjot, ‘Nioni gf ápo Gorixoxo tfe nani peyarñjini. O seyñné eni segñ ápo Gorixorñni.’ rñjot.” urémeai.” urfagi ¹⁸ Magidara dagnñ Mariai nuri xegñ wiepñsinjño áwanñ re urémeanñjinigini, “Niñi Ámináoimñ rñxa sñnjw winññni. Xfo nñrřpñ, ayñ apñrñni. Ayñ apñrñni.” nura unñjinigini.

Xegñ wiepñsinjowa xfoimñ sñnjw winñgñfá nánñrñni.

¹⁹ Sadéyo sfá axfñyimi sfápi tñni wiepñsinjowa Judayñ ámináoowa nani wáyñ nero nani anñ wigñ njweagñiwamñ ówanñ xaiwñ niyárimáná njweañáná re enñjinigini. Jisaso awamñ áwini e nñronapñri re urñjinigini, “‘Gorixoyá dññj tñni nñwayñrónñro onjweapoyñ.’ nimónarñni.” nurimáná re enñjinigini. ²⁰ Wé nñrř ogfúkaú siwá wirñ miwñ wákwñrñxá tñni ikñrogfáyi siwá wirñ éagñ wiepñsinjowa Jisaso amñ sññj enagñi sñnjw nñwinñro nani dññj nñfá winarñná ²¹ amñ re urñjinigini, “‘Soyñné Gorixoyá dññj tñni nñwayñrónñro onjweapoyñ.’ nimónarñni. Ápo nioni xwñfá tñyo nirowarénapññpa nioni eni soyñné searowárarñjini.” nurimáná ²² awamñ pñramñ imñmñ niwñowárirñ re urñjinigini, “Kwíyñ Gorixoyápi numimññro apñ tñni nawiniñ eméñrñxini. ²³ Soyñné amá fñw yarñgñfápi yokwarimñ nerññáyñ, ayñ Gorixoxo eni yokwarimñ wiñarñni. Soyñné yokwarimñ mñwiipa nerññáyñ, ayñ Gorixoxo eni yokwarimñ mñwiñarñni.” urñjinigini.

Tomaso Jisasomñ sñnjw winñjñfá nánñrñni.

²⁴ Wiepñsinjowa wo, Tomaso — O wiepñsinjñ wé wúkaú sikkw waú imónigfáwa worini. Xegñ yof amñ bi Didimasorñni. O mñnjweañáná wñ Jisaso wiwanñjowamñi wimeañ enagñi nani ²⁵ Tomasomñ re urigfawixini, “None Ámináoimñ rñxa sñnjw winñwini.” urfagñ ai o re urñjinigini, “Nioni wéyo nñrř ogfáyaú mñwinñpa eri nñrř ogfáyaúimñ wé mñwixñmopa eri mñwñ wákwñrñxá tñni ikñrogfáyiimñ gf wé mñwixñmopa eri nerññáyñ, dññj wí ‘Nepa orññ.’ nñyaiwirñ wíkwñrómñméñni.” urñjinigini. ²⁶ Sfá wé wúimñ dagnñ waú wo nñrñmáná enáná amñ xegñ wiepñsinjowa anñño inimi njweañáná Tomaso eni wñ tñni nerñmeaññro njweañáná Jisaso anñ ówanñ niyárimñnjagñ aiwi awamñ áwini e nñronapñmáná re urñjinigini, “‘Gorixoyá dññj tñni nñwayñrónñro onjweapoyñ.’ nimónarñni.” nurimáná ²⁷ Tomasomñ re urñjinigini, “Dixñ wé sñmñ re nñnimñxénapñri gf wéyo sñnjw naneñ. Dixñ wé re nñnimñxénapñri gf mñwñyo nñwixñmoy. Sñni dññj mñnikwñró mepani. Aga dññj nñkwñró.” urfagi ²⁸ Tomaso re urñjinigini, “Joxi gf Ámináooxñrñni. Gf Njwñfáoxñrñni.” urfagi ²⁹ Jisaso re urñjinigini, “Joxi sñnjwñ nñnanñri nani rñxa ‘Neparñni.’ nñyaiwirñ dññj rñnikwñróñni? Amá nioni sñnjwñ mñnanñpa nero aí ‘Neparñni.’ nñyaiwiwo dññj nñkwñrófáyñ yayñ winññyññrñni.” urñjinigini.

“Bikkwñ rñpi amáyñ dññj wíkwñrófñxiniñ eanñni.” urññj nánñrñni.

³⁰ Jisaso emimñ amñ ayá wí wiepñsarñjowa sñnjw anñgñe dani enñ aí apñ nani bikkwñ rñpimñ rñwamññj bi meaññni. ³¹ E nerñ aí seyñné Jisasomñ dññj wíkwñróro “O Kiraiso, amá yeayñ neayimñxemeanñfá nani Gorixoyá dññj tñni arñowayá xwñfá piaxñño dani iwiaronñfñyñ rariñjwáorñni?” wiaiwiwo “Gorixoyá xewaxorñni?” wiaiwiwo éñrñxiniñ rñwamññj rñpi nñrññniñ eanñni. Omi dññj nñwíkwñróññjñpimñ dani dññj niyñimññj imónñññpi tígñfáyñ imónñññxiniñ nñrññniñ eanñni.

21

Wiepñsinjñ wé wúimñ dagnñ waú amñ Jisasomñ sñnjw winñgñfá nánñrñni.

¹ Jisaso e néisáná xegñ wiepñsinjowamñ ipñ Tailbiriñsiyñ rññññfá — Xegñ yof bi Gaririñyñ rññññfáwariñ. Awá rñwñje amñ sññaniñ siwá nñwinñrñná rñpi enñjinigini. ² Saimonñ Pitao tñni Tomaso, Didimasoyñ rñññño tñni Gaririñ pñropenñsñño anñ yof Kena dagnñ Nataniero tñni Sebediomñ xewaxowáú tñni wiepñsinjñ amñ waú tñni awa nerñmeaññro nawiniñ nñnjwearoná ³ Saimonñ Pitao re urñjinigini, “Nioniñ ubenñ ipñyo mamówárimñ umññni.” urfagi awa re

urígʼfawixini, “None eni joxi tñi wanʼfwni.” nuriro nipeyaro ewéyo nípíxemoániro sʼá ayimi árwíyimi peyʼ nani nera nuro aiwi simi egʼfawixini.

⁴ Rixa sogwí xemónapimniari yariñ tñi Jisaso nibiri ipi imanjápa tñi roñagi aiwi xegʼ wiepʼsinjowa omi mi mʼwómixʼ éagʼa ⁵ Jisaso re uriniginini, “Niaiwíyné, segʼ ubenʼ mamówarigʼáyo peyʼ fá mʼmʼnʼpa reñot?” uraná awa “Oweot.” urigʼa ⁶ o re uriniginini, “Ubenʼ ewé námni mamówarána peyʼ bi mʼmʼnʼhoi.” urigʼa o rʼfpi tñi xixeni yariná re eniginini. Peyʼ xwé obaxí ayá wi mʼnʼfagi nani mʼmʼxepaxʼ wimóniniginini. ⁷ Mʼmʼxepaxʼ wimónfagi wiepʼsinj Jisaso dñj sʼixʼ uyiño Pitaomi re uriniginini, “E nearʼo negʼ Ámináorini.” urigʼa Saimoni Pitao aría e nʼwiri Jisasomi xami owimeámniiri xegʼ raprapʼ seáyi e yinarinju —Ú nʼwirárimána yarinjuri. Ú nʼmeari niyiniáná ipiyo nʼmawiri xeamoniginini. ⁸ Ipiyo nʼmawiri xeamoagʼ ai wiepʼsinj wfa ipi imanjápa tñi e anwi e sa 100 mita imóninagʼi nani ewepami peyʼ ubenʼ magwʼ mʼninju ú tñi nʼmʼxéa nibiro ⁹ imanjápa niwiekʼnimearo weninʼ éfayʼ winigʼfawixini. Rʼa nʼkeánimána peyʼ bi rʼkwaminʼyo weri bisʼkerfá bi eni weri enagʼi wʼnarfá ¹⁰ Jisaso re uriniginini, “Peyʼ soyfneyá ubenʼyo mʼnʼfpi bi nʼmeámni yapʼpoyi.” urigʼa ¹¹ Saimoni Pitao ewéyo nípíxemoániiri ubenʼ peyʼ magwʼ mʼninju imanjápa tñe nani nʼmʼxéa biniginini. Peyʼ xwérixani 153 mʼninagʼi aiwi ubenʼ ú wi marʼkíninagʼi wininiginini.

¹² Jisaso re uriniginini, “Soyfneyé anwi e nibiro aiwá nʼpoyi.” urigʼa xegʼ wiepʼsinjowa omi rixa mi nʼwómixʼro “Negʼ Ámináorini.” nʼwaiwiro nani wo yarinʼ “Goxirini?” wipaxʼ mʼimóni yariná ¹³ Jisaso rʼa wearine anwi e nuri bisʼkerfá nʼmeari yanʼ nʼwia nuri peyʼ eni axipi e nʼwia uniginini. ¹⁴ Jisaso xwáripáyo dani nʼwiápinmeámána wiepʼsinjowami xami biaú siwá nʼwinimána ami siwá wininʼ bi apirini.

Pitaomi “Nioniyáyo piráñinʼ uméirixini.” urinʼ nánirini.

¹⁵ Rixa aiwá nʼnini Jisaso nʼwiápinmeari Saimoni Pitaomi re uriniginini, “Jonomi xewaxo Saimonoxini, joxi dñj sʼixʼ nʼniyirfá dñj sʼixʼ amá rowa nʼyigʼápi mi wiárf nʼmúrori rʼniyini?” urigʼa o re uriniginini, “Oyi, Ámináoxini, nioni dñj sʼixʼ rʼsinjapi nani joxi nijfárin.” urigʼa o re uriniginini, “Sipisipi miá nʼmerfá aiwá wiarigʼápa joxi amá nioni tʼfámi bʼfáyo axipi neri piráñinʼ uréwapiyirixini.” uriniginini. ¹⁶ Jisaso ami bi nuri re uriniginini, “Jonomi xewaxo Saimonoxini, joxi dñj sʼixʼ rʼniyini? Mʼniyinj reñini?” urigʼa o “Oyi, Ámináoxini, nioni dñj sʼixʼ rʼsinjapi nani joxi nijfárin.” urigʼa Jisaso “Amá sipisipi awi mearoarigʼápa joxi axipi neri amá nioni gʼ imóninʼyo piráñinʼ uméirixini.” uriniginini. ¹⁷ Jisaso ami bi nuri re uriniginini, “Jonomi xewaxo Saimonoxini, joxi dñj sʼixʼ rʼniyini? Mʼniyinj reñini?” urigʼa Pitao Jisaso rixa biaú bi “Joxi dñj sʼixʼ rʼniyini?” urigʼa nani dñj sipi nʼwiniri re uriniginini, “Ámináoxini, amipi nni nani joxi nijfoxirini. Nioni dñj sʼixʼ rʼyinjapi nani eni nijfoxirini.” urigʼa Jisaso re uriniginini, “Sipisipi aiwá wiarigʼápa joxi eni amá nioni nʼxʼdarigʼáyo axipi neri piráñinʼ uréwapiyirixini. ¹⁸ Aga nepa rʼrarini. Joxi sʼni iwʼ sʼkinʼ nerfá jiwanijoxi arerixʼ niyini dñj simónfmini wagʼrini. E neri ai joxi rixa xweyanʼ nerfá dñj wé wúkaú wimixána amá wi gwʼ nʼrijiro joxi ‘Mupa oemini.’ yaiwiarinʼmni nʼmeáa rupʼfárin.” uriniginini. ¹⁹ Wiepʼsinjowa re oyaiwipoyiniri, “Pitao penfapi nani rʼa nearini? O e neri nʼperinʼpimi dani seáyi e Gorixo imóninʼpi nani siwá neainfáfan? Oyi.” oyaiwipoyiniri e uriniginini. E nuriáná re uriniginini, “Joxi nixʼdei.” uriniginini.

Jisaso wiepʼsinj xʼo dñj sʼixʼ uyiño nani rinʼpi nánirini.

²⁰ Pitao nʼkinimóniri wiepʼsinj Jisaso dñj sʼixʼ uyiño —O xami neri meámimána aiwapi nʼniróna Jisaso tʼfámi nʼkinimónauri yarinʼ re winorini, “Ámináoxini, miyʼ rurino gorini?” urinorini. O awaumi númi barinagʼi nʼwiniri ²¹ Jisasomi re uriniginini, “Ámináoxini, amá romi eni pi wipʼfárfan?” urigʼa ²² Jisaso re uriniginini, “O nioni ami aninami dani weapimfáina nani xe nʼweáwiniginiri nʼnimónirfáy, ayʼ dñj joxiyá menagʼi nani pi nani nʼrarini? Jiwanijoxini sa nixʼdei.” uriniginini.

²³ Ayinani amá Gorixoyá imónigʼáy rpi rʼnimegʼárin, “Wiepʼsinj o wi nʼpenfámani.” rʼnimegʼá aiwi Jisaso “Joxi nʼperfámani.” wi murʼ rpi nʼwiniri uriniginini, “O nioni ami weapimfáina nani xe nʼweáwiniginiri nʼnimónirfáy, ayʼ dñj joxiyá menagʼi nani pi nani nʼrarini?” uriniginini. ²⁴ O Jisaso wiepʼsarini Pitaomi e urinorini. O amipi api nani áwanʼ niri rʼwaminʼ eanorini. Nene o nani nijfá re imóninʼwini, “O áwanʼ rinʼpi nepáni rinini.” nijfá e imóninʼwini.

²⁵ Amípi Jisaso eŋí ámi obaxí ayá wí ení eŋagi aiwi nioní re nimónaríni, “O eŋípi nípini náni bikwíyo ríwamíŋí pírániŋí nearínáyí, xwíá tíyo bikwí api déropaxírini.” nimónaríni.

Wáf wurimeiarigfáwa egfápi nánirini.

Rfawamijf rípi, “Wáf wurimeiarigfáwa egfápiyf” riniñjipi Ruko níriri eanjípirini. O Jisasoyá wíepisagíyf womani. Judayf eni womani. Émáyf dokítá worini. Poro tñni Sairaso tñni émáyf anjýo wáf nurimeríná wirimeárogoríorini. O Tiopiraso amípi wáf wurimeiarigfáwa Jisaso ríxa anjñami nání nipeyimáná enáná egfápi nání nífá oimóniri rfawamijf rípi eanjíriní. Rfawamijf nearíná Tiopiraso re oyaiwiníri eanjínigini, “Iwamfó ámá Jisasoyá siyikf imónigfáyf sa Jerusaremi dání nimóniróná ayf Judayínf imónagfá aiwi Goríxo xfoyf kwíyípi síxf umimóaná anj apimf wáf nura neméfasáná e dání wáf nura numiro Samariayf anjýo nura neméfasáná ámi nuro émáyf anjýo eni nura neméfasáná enáná émáyf obaxf eni Jisasoyá siyikf nimóga nuróná ayá wí nimóga nuro Judayo múrogfawixini.” oyaiwiníri rfawamijf neari rípi eni oyaiwiníri, “Pitaomi tñni Poromi tñni eni Goríxo nurípearf enj síxf weámíxíjowaúrñani?” oyaiwiníri emímf amípi Jisaso enjpa Pitao xámí néra unjípí nání níriri eari ámi rfawýo Poro néra unjípí nání níriri eari enjínigini.

¹⁻² Tiopirasoxini, rfawamijf nioní xámí níriri eanjápi, ayf Jisaso iwamfó eri wíwapiyiri enjípí tñnf e dání sfá xegf wáf wurimeiarigfáwamí —Awa xfo rípeañowarini. Awamí Goríxoyá kwíyíyo dání sekaxf nurimáná xfo anjñami nání peyiníyí tñnf e nání níriri eanjáriní. ³ O ríñjif nimeari níperí níwíápínímeámáná sfá 40 nóra waríná awa “O ámi síñf rífa ñweaní?” oyaiwípoyníri ámi ámi síwá winayiri Goríxo ámá xfoyáyf xwioxíyo míméamí nerí umeñweanfápi nání uréwapiyiri neríná awa síní ududf mé “Ayf orfáni?” níyaiwiro níwípimónimáná enáná re enjínigini. ⁴ Awamí awí neaárimáná sekaxf re uríñjínigini, “Ápo ‘Níseaiapimfáriní.’ searíñjipi —Api, ayf nioní searáná soyíné arfá niarigfápirini. Api síní míseaiméapa enáná anj Jerusaremi tñyo dání níwárimí mupa nero api nání weníñf nero ñweáfrixini. ⁵ Ayf rípi nánirini. Jono wayf níseameairíná iniigf tñni seameainj aiwi síní sfá obaxf mórípa enáná Goríxo xfoyf kwíyí tñni wayf seameainfáriní.” uríñjínigini.

Jisaso anjñami peyiní nánirini.

⁶ Awa ríxa awí neánimáná omí yaríñf re wígfawixini, “Ámináoxini, eníná negf wa mífxf ináyf nimóniro negf neáfawéyo umeñweagfápa ríná dání joxí eni axfípi mífxf ináyf nimóniri Isírerene xwioxíyo míméamí níneairí neamenwearfáraní?” Yaríñf e wíagfá ⁷ o re uríñjínigini, “Sfá seyíné yaríñf niarigfápi nání parímonfáyí —Ayí ápo Goríxo xfo xegf nénf tñño nimóniríñjípimí dání níriri tagíyirini. Ayí nání seyíné níjáf imónípiñf mímóníñjagí nání áwanj searímíméini. ⁸ E nerí aiwi rípi nání níjáf imónípiñf nání áwanj searímímíni. Kwíyí oyápi níseaiméari enj síxf seaimxáná soyíné nioní seaiméañá mfkoyíné nimóniro ámá Jerusaremi ñweagfáyo áwanj urímero ámá Judia píropenísíyo tñni Samaria píropenísíyo tñni amí amí ñweagfáyo urímero ámá xwífá yoparf íkwíróñíñjímí ñweagfáyo aí urímero éfrixini.” ⁹ E nurárimáná awa síní síñwí winaríná o Goríxoyá dñj tñni nípeyiri wígf síñwí anigf dání agwf bimi aínjínigini. ¹⁰ Nípeyiri agwf bimi aínáná awa síní anjñami síñwí anáníñáná re enjínigini. Ámá rapírapí apfá wenj yínigfíwaú awa tñnf e nírónapíri ¹¹ re urígfísixini, “Garíri píropenísíyo dányófné, pí nání re éf nírómáná anjñami weníñf yáníñoi? Ámá o, Jisasoyf ríñño seyíné tfe dání Goríxoyá dñj tñni anjñami nání ríxa nípeyiri aí soyíné síñwí winaríná peyípa ámi axfípi wepíñfáriní.” urígfísixini.

Ámá womí Judaso nání wayfá urípeagfá nánirini.

¹² Awa dñwf Oripíyf ríñjípimí —Api Jerusaremi dání anjwi e enjípíriní. Sabarfáyo Judayf ná jfami mupa nero aí Jerusaremi dání dñwf mñjf api tñnf e nání ananí wagfápirini. Apimí pñí níwíárimí nuro ¹³ ríxa Jerusaremi nírémero anj pákfí seáyf émi míríníñjwámí —Iwá awa sá wearígfíwáriní. Iwámí nání waiwíyo nípeyiro páwígfawixini. Awa wígf yof rowarini. Pitao tñni Jono tñni Jemiso tñni Adíruo tñni Píripo tñni Tomaso tñni Batoromuo tñni Matíyuo tñni Arípíasomí xewaxo Jemiso tñni Saimoní Sereto tñni Jemisomí xewaxo Judaso tñni awarini. ¹⁴ Ámá awa dñj ná bñí tfgfáwa nimóniro ámá wí ámi tíyf eni apíxf wíwa tñni Jisasomí xínái Mariaí tñni Jisasomí xexírfmeáowa tñni eni awa tñni nawíní awí neánayiro anjñí mñf Goríxomí xwíyí rírimf wiayaríná ¹⁵ sfá wíyi ámá awí eánfáyf nñni ámá 120 enáná Pitao áwínímí éf nírómáná re uríñjínigini. ¹⁶ “Gf nírixímeáyfné, eníná mífxf ináyf Depito kwíyí Goríxoyápipimí dání Judaso nání —O ámá ‘Jisasomí fá oxíraneyí.’ yaiwífáyo o tñnf e nání nípeameamí unjorini. O nání níriri Bíkwyfo eanjípi surfímá imónípañf mímóníñjagí nání amípi Judaso enjípí

ayínáńi xixení imónińǵıńi. ¹⁷ O none tńni nemerane yanǵwá nńni urıpeanǵı enaǵı nńni o eni nearıpeanǵıy worıńi. ¹⁸ (O sıpı wikarıńǵıpımı dńni nıǵwı meanǵıpı tńni xwǵá bı bı nemáná e dńni ná neanıńrńná xegı agwıyo áwınımı narıkınıńi agwı amıpı nıpıńi mıxeánowıńıńıgıńi. ¹⁹ Jerusaremı ńweagıǵayı nńni o e inıı nńni arıá nıwıro nńni wıǵı pńné tńni xwǵá apı yoı Akerıdamayı —Yoı mıkı ayı ámá nıperi raǵı xwǵáyo punǵı nńnińi. Yoı e wıǵıǵarıńi.) ²⁰ “Xwıyǵá rıpı Bıkwı Samıyı rıńıńıyo nıńıńı eanıńaǵı nńni Judaso xfo enıpı enıńıńi, ‘Anǵı oya yıwı imónıwıńıgıńi. Ámá wı e mıńweapa éríxıńi.’ Xwıyǵá apı surıma imónıpaxı mımónıńaǵı nńni amıpı Judaso enıpı xixenı imónińǵıńi. Xwıyǵá amı bı rıpı Bıkwı axıyo enı nıńıńı eanıńi, ‘O e nimónıńı éwıńıgıńıńı rıpeanǵıpı ámá wo xe nimónıńı éwıńıgıńi.’ eanıńaǵı nńni ²¹⁻²² noneyá wo anıpá imónıńáná ‘Ayı ananıńı.’ rıpaxı menıńi. Aynánı ámá none Jisaso tńni emearıńá inıńá nawıńı wagwáyı wo none tńni nawıńı Jisaso wıapıńımeanıpı nńni áwanı uranıwá nńni aga orıpeaaneyı. Ámá iwamıó Jono wayı nıneameaia wage dńni Jisaso xegı xanoyá dıńı tńni anıńamı nńni peyıne nńni o tńni emeagwáyı wo nńni rarıńıńi.” Pitao e urıǵı ²³ ayı ámá waú nńni — Wıo Josepı Basabasoyı rıńıńıorıńi. Oya yoı amı bı Jasıtasorıńi. Wıo Mataiasorıńi. Awaú nńni re rıńıǵawıxıńi, “Ámá rowaú ananı womı Judaso nńni wayıá rıpeapaxowaúıńi.” nıńıńıro ²⁴ Gorıxomı yarıńı nıwıro re urıǵawıxıńi, “Ámıńáoxıńi, joxı ámá nńni wıǵı xwıoxıyo sıpı tńni nanı tńni nńni imónıńǵıpı nıjfoxı enaǵı nńni ámá awaú ǵımıńı go joxı simónıǵı rıpeáo sıwá neaiı. ²⁵ Jisaso awa wáı nurımeıńıxıńıńı nearıpeáoǵı aı Judaso xfo ‘Anıńı apı oımónıńıńı.’ mıwımónı pńni nıwıarıńı xegı ‘Oumıńı’ wımónarıńıńıńı rıxa úı enaǵı nńni joxı o nńni wayıá oımónıńı sıńı rıpeáo sıwá neaiı.” Yarıńı e nıwımáná ²⁶ Judayı wıǵı yarıǵápa neróná “Rowaú ǵımıńı go xixenı ayo imónıńıenıńı?” nıyaiwıro sárıńıńı nero Mataiasomı wáı wurımeariǵá wé wúkaú sıkwı wo awa tńni axıpı imónıńı nńni sıjomı kumıxarıǵawıxıńi.

2

Kwıyıpı Gorıxomı dıńı wikwıroarıǵáyo wımeanıpı nńnińı.

¹ Sıá Pedikosıyı rarıǵáı —Sıá ayı Judayı aiwá omıńı sıńıyo dńni mıfápı Gorıxomı yayı wıanıro nńni nımeáa nıbıro peaxı tarıǵáıyıńı. Sıá ayı imónıńáná ámá Jisasomı dıńı wikwıroarıǵáıy anı wıwá axıwámı awı eanıńáná re enıńıgıńi. ² Anıńamı dńni rıwıpı xwénıńı ıwı nıra weapıfıy anı ayı ńweagıwámı nıwámıńı árıó inarıńıńıgıńi. ³ Árıó inarıńıńáná sıńwı wıńıyáı wıńıǵawıxıńi. Rıá ápiáwıńıńı imónıńı bı apıńıanıwı nıra nurı womıńı womıńı nıńweaxa úaǵı xıxe sıńwı ainenıǵawıxıńi. ⁴ Sıńwı e ainenarıńá re enıńıgıńi. Ayo nıyomı Gorıxo kwıyı xıoyáı ayá wı sıxı umımónıńıgıńı. Sıxı umımóána kwıyıpı wımıxıfıpı tńni xixenı nero pńné xegı wı wıńıyı mıńıpaxı imónıńǵáıy aı ananı rıpaxı nimónıro nıra uǵawıxıńi.

⁵ Judayı wı —Ayı anı xwǵá rırı nıńımıńı amı ǵımı ikwıróńıńıyo xırıǵáıyıńı. Gorıxomı pıranıńı oxıdaneyıńıro anıńı mıńı yarıǵáıyıńı. Ayı nıbımımáná Jerusaremı urıńıgıńá rıwıpı xwénıńı ıwı nıra weapıńıpı inarıńı. ⁶ ıwı nıra weapáná ámá xwé ayá wı epıroyı nero Jisasomı xıdarıǵáıy wıǵı aga pńné xıxegıńı tńni nıra warıńaǵı arıá nıwıro nńni ududı nero ⁷ ayá nıńıwamónıro dıńı sıńá nıweanıro re rıńıǵawıxıńi, “Ámá aga pńné xıxegıńı tńni rarıǵáı rowa nowanı Garırı pıropenıfıyo dıńı menıńıńı? ⁸ Nowanı e dąńowa enaǵı aiwı arıge nero negı aga pńné onıńá dńni arıá nıwıa uńwá xıxegıńı tńni neararıńá arıá nıwıa warıńwıńı? ⁹ Nene wiene Patıayı rıńıńıwaéne wiene Midıayı rıńıńıwaéne wiene Iramıyı rıńıńıwaéne wiene Mesopotemia dąńene wiene Judıa dąńene wiene Kapadosa dąńene wiene Podası dąńene wiene Esia dąńene ¹⁰ wiene Pırigia dąńene wiene Pabıria dąńene wiene Isıpı dąńene wiene Sairıńı tıńımıńı Ribıa pıropenıfıyo dąńene wiene Romı dąńene nene nıbırane re urıńıwaéne —Wiene aga nepa Judayenerıńı. Wiene Judayı yarıǵáıpı nıxıdırane nńni nawıńı imónıńıwaénerıńı. ¹¹ Ámı wiene Kırıtı dąńene wiene Arebıa dąńenerıńı. E e dąńene aiwı nınenenı wine wine awa amıpı Gorıxo enıńá enı neanıńı yagıy nńni nınearıńıńá negı aga pńné xıxegıńıyo dńni rarıńaǵı arıá wıarıńwıńı.” E nıńıga nuróná ¹² ududı nıra nuro ududı nıkarıńıro nńni wı re nıńıga uǵawıxıńı, “Pı neaımeanı nńni rıa yarıńı?” nıńıga warıńaǵı aiwı ¹³ wı rıperıńı nıwıro re nıra uǵawıxıńı, “Awa wainı sıńıpı xwé nıńımáná papıkı nero nńni rarıńı.” nıra uǵawıxıńı.

Pitao Jisaso nńni xwıyǵá urıńı nńnińı.

¹⁴ E nıra warıńá Pitao Jisasoyá wiepısaǵı wé wúkaú sıkwı wo imónıńá wıa tńni éı nırómáná enı tńni repıyı nerı re urıńıgıńı, “Ǵı Judıa pıropenıfıyo dąńıyıńé tńni ámá amı amı dńni nıbıro Jerusaremı urıńıǵáıyıńé tńni nıonı repıyı searıńá pıranıńı arıá ókarı nımónıro none neaımeáıpı nńni nıjıá imónıpoyı. ¹⁵ Ayı rıpı nńni searıńıńı. Agwı

sini 9:00 a.m. áma waini xwapí mniþa yariǵíná imóninjagi náni soýné áma nioni tñi re rogá rowa náni yaiwiarigfápi nepa papiki nero mirariñoi. ¹⁶ Awa yariǵfápi, ayí eniná wáf rókiamoagí Joeroyi riniño niri ri eaaǵí rípi, ayí apiriñi, ¹⁷ ‘Gorixo re rariñi, “Sfá yopariyí tñiñá kwiýí nioniyápi tñi áma nñi wiyí wiyoni ayá wí sixí umímóaná segí niaíwí oxí tñi apixí tñi xwiýfá nioniyápi wáf urókiamoaro segí íwí sikiñyí íkwíkwí yáiro segí xweyanýí oriñá winiro epíríarini. ¹⁸ Íná áma wiyá xinaíwaniñí nimóniro omiñí wiarigfá oxowami tñi apixiwami tñi ayo aǵ kwiýfápi tñi sixí umímóaná xwiýfá nioni náni wáf rókiamopíríarini. ¹⁹ Nioniyá dñí tñi anǵ pírfyo dani ayá riwamónipaxí imóninjagi iniri xwáf ririmi dani ekiyiniyí iniri neríñá re eníarini. Xwárimí ragí purí ríá werí siñwirfá awimiñini imóninjagi tiri yaríñá ²⁰ anǵ pírfyo sogwí sfá yiniñí emá ragí riñí imóniri eníarini. E nemána enána sfá Ámináoni áma niyoni mí omómiximi wimfá nani seáyí e imóninjagi parimóníarini. ²¹ Ayi sini mparimopa enána áma dñí niniwírooro ‘Ámináoxini, yeáyí neayimixemeai.’ níríá niyoni yeáyí uyimixemeámíarini.” Gorixo e rariñi.’ wáf rókiamoagí Joero e niri ri eaaǵípi áma rowa yaríñá seýné axípi xixeni winariñoi.

²² “Gí Isireriyíne, xwiýfá nioni searimí rípi eni arfá nípoi. Nasaretí dñí Jisaso náni rariñi. O Gorixoyá dñí tñi emimí tñi ayá riwamónipaxí imóninjagi tñi amípi bí áma mepaxí imóninjagi tñi néra unǵpimi dani Gorixo síwá réniñí neainíriñi, ‘O nioni niriþearí uowárenapiníarini.’ síwá éniñí neainíriñi. O seýné tñi niñwearíñá néra unǵ apí nipiñi nani seýné níjfa imóniñoi. ²³ Eníñá Gorixo xewaniño ‘Apí neriñipimi dani ámayo yeáyí uyimixemeámíagíni.’ niyaiwiriñi ipimóariñipi tñi xixení segí manjyo dani omí áma Gorixo náni dñí wí mmoarigfáyí yoxáfpami ení noro niyekwiroáiro pikigáwixini. ²⁴ Omí pikigfá aiwí piyípi omí aninjí gwíñinjí yiniþaxí menagí nani Gorixo níkweariñipimi dani siñí wimixána ámi wiápinimeaninjigini. ²⁵ Mixí ináyí Depito o nani niri ri ríwamíri re eaaǵípi nioni searariñipi tñi xixeniriñi, ‘Ámináo nioni nñweanǵe iníñá nñweanagi winariñanigini. O nioni tñí e anjwí e niñweanagi náni óf bí emíamani. ²⁶ Ayináni gí xwioxíyo dani dñí nífá niniñiri yayí xwiýfáni rariñi. Apini marfái, gí wará urí epaxí riri ‘Niriñi niyiminjí imónimfá nani nimixiniñarini? Oyi, e nimixiniñarini.’ niyaiwiri dñí nísikwímorí nñweanini. ²⁷ Ayí rípi naniñi. Joxí dñí nioniyá piyinjí siwí tñamini, Xedisíyí riniñí tñamini niniwárimí onuniri mniñí eri áma joxí aninjí mniñí rixídariníarini xwáripáyo dani piyí oeniri siñwí mniñí eri eríá nani dñí nísikwímorí nñweanini. ²⁸ Óf dñí niyiminjí imóninjagi iníñá nñweámíá naniyi joxí ríxa síwá niñiriñi. Joxí dñí niniñikayoríñá nioni tñi niñweariñoxinjí imóninjagi náni dñí nífá bí onímiápi mniñí aga xwé niniñiñoi.’ Depito e ragíriñi. ²⁹ Gí ámayíne ‘Negí arfo Depito nani xwiýfá bí osearenjwépemini.’ nimónarini. O níþeagi xwáf weyárigfo xwáripá sini jfe rípiñi. ³⁰ Ayináni eníñá o wáf rókiamoarini wo imóninjagi náni re niyaiwiri ‘Gorixo siñjáo dani ‘Dixí rírfawéyí wo mixí ináyí nimóniri joxí menjweaninjápi axípi menjweaníarini.’ niriñoniríarini?’ niyaiwiri náni ³¹ ná ríwíyo imóniníaripi náni níjfa nimóniri Kiraiso, aríowayá xwáf piaxíyo dani iwiaroníoyí rariñjwá xwáripáyo dani wiápinimeaníaripi náni riñiriñi. Xwiýfá o riñí rípi ‘Joxí gí dñí piyinjí siwí tñamini niniwárimí onuniri mniñí eri xwáripáyo dani piyí oeniri siñwí mniñí eri eríarini.’ riñípi, ayí xfo náni mírí Kiraiso náni riñiriñi. ³² Áma Jisaso riniño Gorixoyá dñí tñi xwáripáyo dani wiápinimeanípi nenení neaimenǵí míkonerini. ³³ Ayináni o Gorixoyá dñí tñi xfo tñamini níþeyiri seáyí e o imóninjagi tñi xixení nimóniri wé náúmni niñweámáná xano xíoyá kwiýí ‘Nioni ámayo wimíarini.’ rariñípi wiagi o ení nene kwiýfá sixí neaimóagi náni seýné ududí seainariñí rípi arfá neairo siñwí neanro yariñoi. ³⁴ Ayí rípi náni searariñini. Áma aníñami náni peyiño, ayí Depitomani. Xewaniño re riñiriñi, ‘Áminá Gorixo gí Ámináomi re uriniñigini, ‘Joxí gí wé náúmni nñweatí. ³⁵ Joxí mixí siñjáo bíayó xopírírí riwimífae náni siñwí naniri nñweatíxini.” omí Gorixo e uriniñiri. Depito xewaniño e riñí enagi náni ‘Aníñami náni peyiño, ayí omani.’ yaiwipaxíriñi. ³⁶ Ayináni gí Isireriyí nñiñí aga níjfa rípi xixení oimóníoyí. Jisaso, seýné íkíayó yekwiroárigfo, o ayí aníñami náni peyiñorini. Gorixo o ámináo oimóniri wimixiri áma yeáyí neayimixemeaníá nani aríowayá xwáf piaxíyo dani iwiaroníoyí rariñjwá oimóniri wimixiri eníriñi.” Pitao e uriniñigini.

³⁷ Pitao e uraníñá ayí arfá níwiwo íkíniñí sipí níwiri náni Pitaomi tñi wáf wurimeiarigfá wíamí tñi re urigfáwixini, “Niriñímeaóyíne, nene arí yaníwini?” uríagfá ³⁸ Pitao re uriniñigini, “Segí íwí yariǵfáyí ríwimíni nímamoro áma nñi ‘Jisasi Kiraisomi dñí ríá wíkwíroariñoi?’ seaiwipíri náni wayí meápoi. E éaná Gorixo segí íwí yariǵfáyí yokwarimí níseaiiri xíoyá kwiýfápi níseaiapiñiñoi. ³⁹ Ayí rípi naniñi. Kwiýí eníñá dani Gorixo ‘Ámayo wainini náni uowárenapimíarini.’ rariñípi, ayí re

ronjwáonení nání ríńjmaní. Seyíné tńńí segí niaíwí tńńí áamá ná ńjámí anń gĩmí ńweagíáyo —Ámá Goríxo xíoyá oimónńpoyínńrí wéyo fá umírńńfá gíyí gíyo —Ayo ńiyoní nání Goríxo e ríńjńpí nání dńjń níkwíro “Ayí nepaxíní.” uríńjńgíní.

⁴⁰ O xwíyí fá ámí ayá wí tńńí woákíkí nńwírí enń rírémíxí nńwía nurí re urayíńjńgíní, “Xeanńjń ámá uyíńńí yarígí fá tńyo wímeanńpí nene ení neaímeanńgínńrí wáyí nńseainńrí Goríxo yeáyí oneayímíxemeañńrí kńńmónńńríxíní.” urayíńjńgíní. ⁴¹ Ayíńání ámá Pitao raríńjńpí nání dńjń níkwíro “Ayí nepaxíní.” wiaíwí fáyí wáyí nńmearo nání sfá ayímí Jisasomí xđdarígíáyí tńńí ámá sńjń ámí 3,000 kumíxínarígíawíxíní. ⁴² Sńjń kumíxínarígíayí anńjń minń ríńpí néra ugíawíxíní. Wáí wurimeiarigíáwa uréwapiyarńńá arńá wíayiro xíxe aríńń inayiro Jisaso penńpí nání dńjń wimónń nání aíwá nawíní nayiro Goríxomí xwíyí fá rírímí wíayiro néra wagíáríní.

Jisasomí uxđdarígíáyí egíáń nánńríní.

⁴³ Wáí wurimeiarigíáwa Goríxoyá dńjń tńńí emímí ayá wí ero ayá ríwamónńpaxí imónńńpí ayá wí ero yaríńjagí nání ámá nńńń wáyí nero “Pí oépyínńrí rńa neaíwapiyaríńjń?” nńyáiwiro e yarńńá ⁴⁴ Jisasomí dńjń wíkwíroarígíáyí nńńń nńkumíxínńro nawíní nemero amńpí wígí imónńńpí aí tńńí rńxa nawíní nńxńńro ⁴⁵ wígí wo amńpí bń nání dńwí íkeamónńfagí nńwínńńńá wígí xwíarant, amńpíraní, nígwí nání bń nero dńwí íkeamónńfomí aríńá nńwiro e néra wagíáríní. ⁴⁶ Sfá ayí ayo nawíní nemeróná anń ríđiyowá yarígíwámí awí neanayiro wígí winńyí tńńí aíwá nńnayíróńá aíwá nńńńrí nńńńro wíkí tńńí bń onńmíáńpí minń aga yayí seáyímí dání nńńńro ⁴⁷ Goríxomí yayí seáyí e numero e yarńńá ámá nńńń yayí nńwínńrí “Ayí nanń inaríńjń.” yáíwíagíáríní. E yarńńá Ámíńá Goríxo sfá ayí ayo ámá xńomí dńjń wíkwíróagí nání yeáyí uyímíxemeañńjńyí xámí dńjń wíkwírógíá winńyí tńńí nawíní kumíxagíáríní.

3

Pitao síkwí íkí enń womí nanń imíxíńjń nánńríní.

¹ Sfá wíyímí 3:00 p.m. Judayí Goríxomí xwíyí fá rírímí wiarígíńá Pitao tńńí Jono tńńí e yanńrí nání anń ríđiyowá yarígíwámí nání yarńńá ² ámá wo —O sńńń xńńńyá agwíyo dání síkwí íkí enńríní. Sfá ayí ayo xegí ámáyí omí íkwíarńwíyo nńńmńńá nńmeámí nuro anń ríđiyowá yarígíwámí íwí Awíaxoí rńńńjńyímí ńwírńrayígíoríní. Ámá anń ríđiyowá yarígíwámí páwíarígíáyo nígwí nání ríxíńjń ourńńńrí óf ayímí ńwírńrayígíoríní. ³ O Pitao tńńí Jono tńńí anń ríđiyowá yarígíwámí páwíaríńrí yaríńjagí nńwínńrí awaúmí nígwí nání ríxíńjń urarńńá ⁴ Pitao tńńí Jono tńńí omí sńjńwí agwí nńwínńaríńrí Pitao re uríńjńgíní, “Joxí sńjńwí yeanet.” uríagí ⁵ o “Nígwí bń niapanńrí raríńjń.” nńyáíwírí sńjńwí winéńapíagí aí ⁶ Pitao re uríńjńgíní, “Nionń nígwí sirípáraní, goríraní, mayonń aíwí nionń xńńńjńpńń bń osiapímíní. Enń sńxí eánńjń Nasaretí dńjń Jisasoí Kíraisoyáyo dání joxí ananń nanń imónńpaxí enagí nání ‘Nńwíáńńńmearí anń eí.’ rńraríńjńńí.” nurńńrí ⁷ xegí wé náúmíńńí fá nńxńńrńń mńeyoáńńá sńńń mé re enńńgíní. Xegí síkwí sosíápiáu tńńí xómńjńpiáu tńńí rńxa síwí fá nńyírí re enńńgíní. ⁸ Enń tńńí nńwíáńńńmearí píranńjń eí nńróńńáń íwamóń anń nerí awáu tńńí nawíní anń ríđiyowá yarígíwámí nńpáwírí nńmawírí nńmawírí nńxeamóńa nemerńńá Goríxomí yayí seáyímí dání nńméra unńńgíní. ⁹ Ámá nńńń o anń emerí Goríxomí yayí seáyímí dání umerí yaríńjagí sńjńwí nńwínńro ¹⁰ omí rńxa mń nńwómíxńro “Ámá anń íwí Awíaxoí rńńńjńyímí nńjwearí nígwí nání ríxíńjń neararíńjń ayí ro oríní.” nńyáíwiro nání “Arige nerí nanń rńa imónńjń?” nńyáíwiro ududí bń onńmíáńpí mé o imónńpí nání dńjń nńyága ugíawíxíní.

Pitao anń ríđiyowá yarígíwámí dání uríńjń nánńríní.

¹¹ Omí nanń wímíxíagí nání Pítaomí tńńí Jonomí tńńí nńmakíkiyírí anń wíámńfó Soromonoyáń rńńńjńpímí ronńńá ámá nńńń mńńń nńbńmíro ududí íkńrńńarńńá ¹² Pitao ámáyí e yaríńjagí nńwínńrí nání nńwíáńńńmearí re uríńjńgíní, “Gí Isíreríyíńé, pí nánń ududí ayá wí níkńrńńńro sńjńwí agwí yeanaríńjń? ‘Egí enń sńxí eánńjńyo dńńarńńrí, síwí wé rónńjń yarígíńpímí dńńarant, omí nanń wímíxíagí anń yarńń.’ ríyeaníawíaríńjń? Oweoí! ¹³ Nńwíá negí arńowa Ebíńfamo tńńí Aisako tńńí Jekopo tńńí awayáomí xewaxo Jisaso ámí seáyí e oimónńrí wímíxarńń. O seyíńé éńáyí opíkípoyínńrí wíowáńńá Pírató ‘Jisaso íwí bń mńf enagí nání gwí nńwíkwearí owárímíní.’ wímónńfagí aí seyíńé Píratoyá sńjńwíyo dání rńwí umogíoríní. ¹⁴ Ámá aga wé rónńjńoríní. Styíkńwí bń mńńńjńoríní. Omí seyíńé rńwí numoro ámá píkíxwírńfó yaríńjń wo nání ‘Neawáńń.’ urígíawíxíní. ¹⁵ Seyíńé dńjń nńyímíńjń mńkí íkńńpí xíáwomí nńpíkíro tńagíá aíwí Goríxoyá dńjńyo dání xwáńpáyó dání nńwíáńńńmearí neaímeanń mńkone wawíríní. ¹⁶ Jisasomí yawawí dńjń wíkwíroarígíwíńpímí dání ámá síkwí íkí enń ro —O seyíńé sńjńwí winńro níjńá imónńro

egfórini. O apimi dání ríxa síkwí síwáfá yínoí. Oyi, yawawi Jisasomí díní nìwíkwírorai éwí enagi nání áamá ro segí sínwíyo dání ríxa naní nímóníri síxí kwíyíníjé onoi. ¹⁷ Ai níríxímeáyíné, nioní nījáfáriní. ‘Seyíné Jisasomí ríwífí numoróná majáfá nero “Goríxo urowárenapíjoríni?” mīyáiwí wíaríná segí áminá seamenweagfáyí ení axípí wígfáriní.’ nímónáriní. ¹⁸ E nerí aiwí xwíyáfá eníná Goríxo xegí wáf rókiamoagfáwayá maníyo dání áamá nene yeáyí neayimíxemeaní nání xwáf píaxíyo dání iwíaronfóyi rariñwáo nání re ragípi, ‘O ríníjé nímearí penfáriní.’ ragípi, apí seyíné wíkarígápipimi dání xíxeni imóníjíní. ¹⁹⁻²⁰ Ayínání Goríxo seyíné segí fíwí egfápi yokwarímí oneaiíní nání díní sípí niseairí ríwífmíní nímamoro xó tfámíní kínímónípoyi. Goríxo ámí Jisasomí —O aríowayá xwáf píaxíyo dání iwíaronfóyi rariñwáo, nene yeáyí neayimíxemeaní nání urípeanoríni. Omí nene nání ámí neawárenapíyirí díní síxí neamímori enáfáyi parímówinígíní nání segí fíwí egfápi ríwífmíní nímamoro xó tfámíní kínímónípoyi. ²¹ O xegí díní tñí ámí wáiní wáiná weapíxaxí meníni. Goríxo amípí síní bí imíxínáfáyi nání —Ayí eníná dání xegí wáf rókiamoagfáwayá maníyo dání ragíyiríni. Ayí nání síní anínamí weníjé nerí njeani. ²² Moseso o nání nírírná re ragí enagi nání rariñjíní, ‘Arírá seainí nání Áminá Goríxoyá díní tñí segí imóníjéyí wo wáf rókiamoaríní nioníníjé nímóníri iwíaronfáriní. Amípí o searíí níní seyíné aráfá níwíro xíxeni éfíxíní. ²³ Ámá wáf rókiamoaríní imónífomí aráfá mīwíáfáyi síní wígfí Isírerí wíníyí tñí nawíní níkumíxíníro njeapíxíní Goríxo ámá ayí ayo níyoní emí pípíkímí enáfáriní.’ Moseso e ragí enagi nání rariñjíní. ²⁴ Goríxoyá wáf rókiamoagfá nowaní, Samueroyí ríníjo wuríyíje dání oyá ríwíyo dání níwuriya bígfáwa ení amípí Jisaso sfá nene njeaníwá ríná enípi nání ragfá enagi nání segí fíwí yarígífápi ríwífmíní mamópoyi. ²⁵ Xwíyáfá Goríxoyá wáf rókiamoagfáwa níwuriya bagfápi tñí xwíyáfá Goríxo xewaníjo negí aríowamí nurírná Aríto Ebíríamomí símímaníyo dání ‘Díxí iyí axípámí dání áamá gwí wírí wírí níní xwáf tíyo njeagfáyo píráníjé wímíxímífáriní.’ réoráragípi tñí apíáu, ayí seyíné nání ríníjagí nání rariñjíní. ²⁶ Goríxo xegí xewaxomí nurípearí nurowárenapírná níyínéní píráníjé seaimíxínífápipimi dání segí uyíní yarígífápi píni níwíarímí kíkífá éfíxíní nírí nurípearí xámí seyíné tñí e nání urowárenapíjé enagi nání rariñjíní.” uríjínigíní.

4

Pitaomí tñí Jonomí tñí gwí yígífá náníriní.

¹⁻² Awaú áamá ayo síní uraríná apaxípáníjé imónígífá wa tñí aní rídiyowá yarígífáwámí awí mearoarígífáyo seáyí e imóníjo tñí Sajusiowa tñí awa níbíro awaú nuréwapíyirí “Jisaso wíápínímeaní nání áamá níní ení wíápínímeapífáriní.” uraríjagí aráfá wáfá enagi nání wígfí xwíoxíyo dání díní ríá ápiáwíníjé níwóróá nuro ³ fá níxíróro ríxa sfá enagi nání wíaríná xwíríxí uméwanígíní gwí aníyo nírírígífawíxíní. ⁴ E éagfá aiwí Pítao uraríná aráfá wíáfáyi obaxí wí Jisasomí díní wíkwírógíawíxíní. Sfá ayí díní wíkwírófáyfí áamá xámí díní wíkwírógíáfí tñí níkumíxínímáná oxí níní 5,000 imóníjínigíní.

Pitaomí tñí Jonomí tñí xwíríxí umegfá náníriní.

⁵ Sá wegífáwa wáf tñí Judayí wígfí umenweagfáwa tñí ámináowa tñí nírí ikaxí eáníjépi mewegífáwa tñí Jerusarémíyo awí neánírná ⁶ apaxípáníjé imónígífáyo seáyí e wímóníjo —O Anasoyí ríníjoríni. O tñí oyá áamá axígwíowa Kaiapaso tñí Jono tñí Arekísadao tñí agwíowa ení awí eánífáwa tñí awí neáníro njeanáná ⁷ Pitaomí tñí Jonomí tñí gwí aníyo dání níméamí níbíro awí eánígífáyo áwíní e éfí uraríná yaríní re wígfáwíxíní, “Síkwí íkí enomí píráníjé níwímíxíní aríge wífírní? Pí ení eáníjépipimi dáníraní, yó goyápipí dáníraní, neríná awagwí éfípi éfírní?” uríagfá ⁸ Pítao kwíyí Goríxoyáyi ayá wí síxí wíníjagí nání níwíápínímeari re uríjínigíní, “Isírerene neamenweagfóyíné tñí negí ámináoyíné tñí ⁹ yawawi síkwí íkí ení romí naní imíxíwífípi aríge nerí naní imíxírfáriní agwí níjáfá imónaníro nání yaríní yeaiaríjagífa nání ¹⁰ apí nání soyíné níjáfá xíxeni imónípfí nání áwaní bí osearíjíní. Ámá naní imóníí re éfí roní ro yawawí Nasaretí dání Jisaso Kíraisomí dání —Omí Isírerene ríwífí umóáná íkfáyo yekwíroaríagfá aiwí Goríxo ámí síní wímíxíagí nání wíápínímeanoríni. Omí dání áamá ro naní imónífírní. ¹¹ ‘O goríani?’ mīyáiwípa époyí. Bíkwíyo níríní eáníjépi tñí xíxeni síná aní mīrarígífóyíné ‘Spíoríní.’ nírí emí mogfó Goríxo nímearí aní xó mīraríjéwámí iwamíó nítiwayírorí eno, ayí ná woní oníriní. ¹² Ámá nene yeáyí neayimíxemeapaxí imóníjé ámí wo meníni. Goríxo ámá nene yeáyí neayimíxemeapaxí imóníjo nání nínearírná áamá níní xwáf rírí nírimíní njeagfáyo aiwí yófí ámí wo nání níríri nearíjémani. Ayí ná woní oníriní.” uríjínigíní.

¹³ Xwirixí umearigíáwa Pitao t́nɪ Jono t́nɪ masísfá b́ ḿwí rariŋagí ńwɪnɪróná awaú sikurá megííwaú aga ḱnɪxowaú enagí nánɪ nǐfá nimónɪro nánɪ ududɪ nero “Awaú arige neri nǐfá awaú rariŋgípi imónɪŋírɪnɪ?” nǐyaiwiróná ríxa sɪŋwí mǐ ńwómɪxɪro re yaiwigíawixɪnɪ, “Awaú Jisaso t́nɪ emeagííwaúrɪnɪ?” nǐyaiwiro ¹⁴ áamá síkwí ikí enǐ nanǐ imónfo awaú t́nɪ nawínɪ ronagí nánɪ ámɪ xwíyá b́ murípaxɪ imónɪŋawixɪnɪ. ¹⁵ E neri aiwí awaúmǐ sekaxí “Awagwí xwirixí eamearɪŋwá re ṕnɪ nǐwíarɪmǐ b́arwámɪnɪ b́ nǐweápiyi.” nurimáná wigípi xwíyá nimɪxɪro ¹⁶ re rɪnɪŋawixɪnɪ, “None awaúmǐ pí wianf́wɪnɪ? Ámá oxí apíxɪ ńnɪ Jerusalemǐ re nǐweagíáy emímǐ seáyɪ e imónɪŋǐ éfípi nánɪ ríxa nǐfá imónɪŋo. Ayínánɪ none wí ‘Awaú méfírɪnɪ.’ urípaxɪ mimónɪŋagí aiwí ¹⁷ xwíyá awaú rariŋgípi ámɪ sínɪ b́ t́nɪ nǐrɪga nuro ámá ńnɪ rɪnɪmepírɪxɪnɪ awaúmǐ íkwairɪf́ ńwirane ‘Awagwí ámɪ arf́kǐ b́ t́nɪ ámá Jisasoyǐ rɪnɪŋo nánɪ muréwapɪyipa eri xwíyá murípa eri épiyi.’ ouraneyi.” nǐrɪnɪro ¹⁸ “Awaú ámɪ obípiyi.” nǐrimáná nǐwí ikaxí re uríŋawixɪnɪ, “Awagwí ámɪ arf́kǐ b́ t́nɪ Jisaso nánɪ muréwapɪyipa eri xwíyá murípa eri épiyi.” uríŋfá aiwí ¹⁹ Pitao t́nɪ Jono t́nɪ re uríŋisixɪnɪ, “Ǵmɪnɪ ǵpi Goríxoyá sɪŋwíyo dánɪ xɪxenɪ ríá imónɪnɪ? Yawawi Goríxo yearɪŋpǐ nǐxf́dɪrai nerf́nǐ ‘Awaú Goríxoyá sɪŋwíyo dánɪ nanǐ yarɪŋɪ.’ ríseaimónarɪnɪ? O yearɪŋpǐ mé soyíné yeararigíápi nǐxf́dɪrai nerf́nǐ ‘Awaú Goríxoyá sɪŋwíyo dánɪ nanǐ yarɪŋɪ.’ ríseaimónarɪnɪ? Sewanɪŋoyóné dɪŋf́ nǐmoro rípoyi. ²⁰ Ayí rǐpǐ nánɪ rariŋwí. Yawawi winǐgwípi t́nɪ arf́ wigwípi t́nɪ wí ṕnɪ nǐwíarɪf́ mǐrípaxɪ menagí nánɪ rariŋwí.” uríŋfá ²¹ awa iwanǐ mépepaxɪ imónɪŋpǐ nánɪ ṕfá nǐmegɪnɪro nánɪ ámɪ íkwairɪf́ b́ t́nɪ nǐwíá nǐfásáná ámá ńnɪ awaú éfípi nánɪ Goríxomǐ yayí seáyɪmǐ umearɪŋagíá nánɪ awaúmǐ sa wárigíawixɪnɪ. ²² Ámá emímǐ neri nanǐ imɪxífo, o xegí xwiogwí ríxa 40 nǐmúrorɪ ámínáo enagí nánɪ ámá ńnɪ Goríxomǐ yayí seáyɪmǐ numéra ugíawixɪnɪ.

Goríxomǐ xwíyá rǐmǐf́ wigíá nánɪrɪnɪ.

²³ Xwirixí umearigíáwa awaúmǐ wáraná awaú egí nǐkumɪxɪnɪro yaríŋfáy t́ŋf́ e nánɪ nuri apaxípanɪŋf́ imónɪŋfá xwéowa t́nɪ wigí Judayǐ ámínáowa t́nɪ uríá nǐpɪnɪ nánɪ repíyǐ nǐwíá úagí ²⁴ ayí arf́a e nǐwimáná dɪŋf́ ná b́nɪ t́ŋfáy nimónɪro Goríxomǐ xwíyá rǐmǐf́ nǐwiro re uríŋawixɪnɪ, “Ámínáoxɪnɪ, joxí anǐf́na t́nɪ xwíarǐ t́nɪ rawírawá t́nɪ imɪxɪrǐ amǐpǐ ńnɪ ayo nǐyonɪ yarɪŋpǐ imɪxɪrǐ enjoxɪrɪnɪ. ²⁵ Xwíyá joxíyá rǐpǐ dǐxɪ kwíyǐpimǐ dánɪ negí arfo Depito —O dǐxɪ rɪnánɪŋf́ nimónɪrǐ omɪŋf́ siagorɪnɪ. O nǐrɪrǐ Bíkíwíyo ríwamɪŋf́ re eanǐrɪnɪ, ‘Emáyǐ pí nánɪ mǐxɪ ríá ápiáwǐ nǐwerf́nɪŋf́ imónɪŋfawixɪnɪ? Pí nánɪ wigí surf́má imónɪnǐfápi nánɪ ipimóarigíawixɪnɪ? ²⁶ Ámíná Goríxomǐ t́nɪ ámá xíoyá dɪŋf́ t́nɪ xiáwowayá xwíá piáxíyo nánɪ niwiarorǐ yeáyǐ uyimíxemeáwɪnɪŋɪrǐ urípeanomǐ t́nɪ awaúmǐ mǐxǐ ináyǐ xwíá t́yo dánǐ t́nɪ ámáyo umeríweagíáwa t́nɪ mǐxǐ wianɪro nánɪ mǐxǐ épímɪxamoro xopírárǐ wianɪro nánɪ awí neánɪro egíawixɪnɪ.’ Depito dǐxɪ kwíyǐpi t́nɪ e nǐrɪrǐ eanǐrɪnɪ. ²⁷ Apǐ t́nɪ xɪxenɪ anǐ rǐpimǐ dánɪ mǐxǐ ináyǐ Xeroto t́nɪ gapímanǐ Podiasǐ Pairato t́nɪ emáyǐ ámɪ wa t́nɪ negí Isireríyǐ t́nɪ dǐxǐ ríwaxo Jisasomǐ —O dǐxǐ rɪnánɪŋf́ nimónɪrǐ siarɪŋorɪnɪ. Siyíkwǐ b́ múnɪŋorɪnɪ. Omǐ xopírárǐ wianɪro nánɪ awí eánɪŋawixɪnɪ. ²⁸ E neri aiwí joxí majf́á imónɪŋpǐ yanɪro nánɪ awí reánɪŋawixɪnɪ? Oweo, sa Goríxoxǐ enǐnǐ enǐ neánɪrɪf́nǐ pí pí e éfírɪxɪnɪrǐ ipimóaragípinǐ yanɪro nánɪ awí eánɪŋawixɪnɪ. ²⁹⁻³⁰ Ámínáoxɪnɪ, agwí joxí awa íkwairɪf́ nǐneairo nearf́apimǐ dɪŋf́ kíkayotǐ. Nene dǐxǐ rɪnánɪwɪnɪŋf́ nimónɪrane siarɪŋwaéne dǐxǐ enǐ eanɪŋf́yo dánɪ sɪmǐxǐ t́ŋfáyó píranɪŋf́ wimɪxɪrane dǐxǐ ríwaxo Jisaso, siyíkwǐ múnɪŋomǐ dánɪ emímǐ b́ t́nɪ ayá ríwamónipaxɪ b́ t́nɪ wíwapɪyirane nerf́nǐ ayá igíŋf́ mé xwíyá joxíyápi xɪxenɪ uranf́wá nánɪ enǐ síxɪ b́ neaeámíxei.” ³¹ Goríxomǐ xwíyá e nurimáná enáná re enǐnɪŋɪnɪ. Anǐ ayí awí neánɪro nǐweagííwá sírf́ nuga unǐnɪŋɪnɪ. Sírf́ nuga warf́nǐ kwíyǐ Goríxoyápi ayá wí síxɪ wínɪŋɪnɪŋɪnɪ. Ayá wí síxɪ wínɪŋáná xwíyá Goríxoyápi ayá b́ mé xɪxenɪ nuréwapɪya ugíawixɪnɪ.

Jisasoyá siyíkwǐ imónɪŋfáyǐ xíxe nínowíayǐ iníŋfá nánɪrɪnɪ.

³² Ámá Jisasomǐ dɪŋf́ nǐwíkwíroro axípi imónɪŋfáyǐ dɪŋf́ xíxegɪnɪ b́ b́ mímó axípinǐ nímóá nuróná re yayagíarɪnɪ. Wigíyǐ wo xegí amǐpǐ b́ enáná “Ayí aga nǐŋɪnɪrɪnɪ. Negí imónɪŋfáyǐ womǐ arf́á nǐwírf́nǐ apǐ wípaxɪ menɪnɪ.” yaiwiagíámanɪ. “Wone wone negí amǐpǐ, ayí nǐnenenɪyánɪŋf́ imónɪnɪ.” yaiwiagíarɪnɪ. ³³ E nero wáí wurimeiarigíáwa enǐ síxɪ eánɪŋf́ Goríxo imónɪŋpǐ ámáyo síwá nǐwírf́nǐ Jisaso xwárfáyó dánɪ nǐwíápf́nɪmeámǐ emearɪŋagí sɪŋwí wínarogíápi nánɪ repíyǐ wiayarɪf́nǐ Goríxo nanǐ ayá wí nǐwíkára unǐnɪŋɪnɪ. ³⁴ Ayí rǐpǐ nánɪrɪnɪ. Wigíyǐ wí amǐpǐ b́ nánɪ anɪŋf́ dǐfwǐ níkeamóga waríŋagíá sɪŋwí mǐwɪnɪpa yagíarɪnɪ. Xwíá t́nɪ anǐ t́nɪ surf́má enǐpǐ t́ŋfáyǐ nǐgwí nánɪ b́ nero nǐgwí xéfápi nǐmeámǐ nǐbɪro ³⁵ wáí wurimeiarigíáwamǐ múnɪ wíáná awa wigí wí dǐfwǐ íkeamónarigíáyo wípaxípi t́nɪ xɪxenɪ yanǐ nǐwíá wagíarɪnɪ. ³⁶ E néra nuróná wigí wo Josepoyǐ rɪnɪŋo —O Judayǐ aiwí

xiáweyí Ripaiyí enagi nání siyikí Ripaiyí woríni. Piriñwá Saipirasi dání xiriñjoríni. Wáf wurimeiarigfáwa yó síñí bí Banabaso —Yóí mǫkí ayí ení rirémixí yaríño enagi nániríni. Yóí e wírígforíni. ³⁷ O ení xwǫ́a surǫ́má bí tñjoríni. Apí bí nemáná nígwǫ́ xéǫ́pí nímeámi nibirí wáf wurimeiarigfáwa negí uyípeayíyo yaní owípoyiníri mǫnǫ́ winjínigíni.

5

Ananaiaso tñí Sapairai tñí xiapéxiagwǫ́ ayaú nániríni.

¹ Ámá wo xegí yóí Ananaiasoyí riníño tñí xiepi xegí yóí Sapairaiyí riníñí tñí egí xwǫ́a surǫ́má bí ámáyo nígwǫ́ nání bí neri ² xiaowo xiepi níǫ́fá imóníñáná nígwǫ́ xéǫ́ bí xegí yumí nítimáná bí wáf wurimeiarigfáwa “Nígwǫ́ xéǫ́ nípiní apí neaiaparíni.” oyaiwípoyiníri nímeámi nuri mǫnǫ́ wíagi aiwí ³ Pitao re uríñínigíni, “Ananaiasoxíni, Obo xfo wimónaríñípi oenirí dñí rixixéroxíni, pí nání kwíyí Gorixoyápmi yapí wíwapiyimíníri xwǫ́a bí nerǫ́nǫ́ nígwǫ́ xéǫ́pí bí dǫ́xí pǫ́nǫ́ nítimáná bíní neaiaparíñíni? ⁴ Síñí bí mepa nerǫ́nǫ́ dǫ́xí mimóníñípiraní? Xwǫ́a apí bí nerǫ́nǫ́ nígwǫ́ xéǫ́pí dǫ́xí dñí tñí pí pí ‘Oemíni.’ nísimóníñírná ananí mepaxípiraní? E nimóníri aí joxí pí nání dñí ínǫ́mí níkwíróñímáná ‘Wáf wurimeiarigfáwami yapí owíwapiyimíni.’ yaiwínigíni? Yapí joxí neaiwapiyimíníri éǫ́pí, ayí ámáone marǫ́fá, Gorixomí wíwapiyimíníri éñigíni.” urǫ́agi ⁵ Ananaiaso xwíyǫ́a apí arǫ́a níwimáná re eníñigíni. Xwǫ́ayo nípiérorí dñí níyámíga uníñigíni. Dñí níyámíga úáná ámá o éǫ́pí nání arǫ́a wíǫ́yǫ́ nǫ́nǫ́ wáyí níkáriga ugǫ́awíxíni. ⁶ O dñí níyámíga nuri píyí wenagi íwí síkíñowa níwíapíñímearo rapírapí tñí wowí nero nímeámi nuro xwǫ́a weyárigǫ́awíxíni.

⁷ Ananaiasomí xiepi xegí wí e sepiá bí onímíapí níñweanǫ́sáná xegí xiagowmí winǫ́pí nání síní majíí nimóníñírná Pitao tñí e nání nibirí páwíáná ⁸ o re uríñínigíni, “Nígwǫ́ xwǫ́a bí nerǫ́nǫ́ xéǫ́pí nípinípi, ayí rípi apíraní? Jíxí níreí.” urǫ́agi “Ayí rípi apíraní.” uráná ⁹ Pitao re uríñínigíni, “Ayagwí pí nání ‘Kwíyí Ámínáoyápi ení éáníñípiñírní yapí níwíwapiyirai iwamǫ́ owíwapiyaiyí.’ rínísisíxíni? Ámá dǫ́xí ragwo xwǫ́a weyárigfáwa ríxa fwi e riwa rónapíño. Jíxí ení xwǫ́a níweyáripíri nímeámi rupíráoi.” uráná re eníñigíni. ¹⁰ Í ení Pitaoyá síkwí tñí e nípiérorí dñí níyámíga uníñigíni. Dñí níyámíga úagi íwí síkíñowa níwíapiro í píyí wenagi níwíñiro nímeámi nípeyero xegí oxo xwǫ́a weyárie mǫ́dáníñí e xwǫ́a weyárigǫ́awíxíni. ¹¹ E éáná Jisasoyá siyikí imónígǫ́ayí nǫ́nǫ́ tñí ayaúmi wímeáǫ́pí nání arǫ́a wíǫ́a gíyí gíyí tñí wáyí níkáriga wagíáríni.

Wáf wurimeiarigfáwa emímf xixegíni ayá wí egǫ́a nániríni.

¹² Wáf wurimeiarigfáwa ámá wígí tǫ́amíni mimónígǫ́ayí tǫ́e nemerǫ́nǫ́ emímf tñí ayá ríwamónipaxí imóníñí tñí néra nuro axípi nawíni nimóníño aní rídiyowá yarígíwámí ínǫ́mí awí neánírná aní wíámǫ́ Soromonoyá ríñíñípmi awí neáníro yaiǫ́ga aiwí ¹³ Jisasomí dñí mǫ́wíkwíroarígǫ́ayí wáyí nero nání “Awa tñí awí bí oéananeyí.” níyaiwípa yagíáríni. E nero aí awa nání xwíyǫ́a níñíróná “Ámá nañowaríni.” ragíáríni. ¹⁴ Ámá ámí ayá wí ayá wí Ámínáomí dñí wíkwíróǫ́ayí oxí tñí apíxí tñí íníná sǫ́a ayí ayo wí tñí wí tñí kumíxinayígíáríni. ¹⁵ Ámá emímf wáf wurimeiarigfáwa néra warígǫ́apí síñwí níwíñiro nání “Negí ámá símíxíyo Pitaoyá onapámígí ení aí wíáná naní imónípiñí.” níyaiwíro wígí ámá símíxí yarígǫ́ayí nímeámi nuro óf e Pitao nípurǫ́nǫ́ onapámígí inípaxífmíni íkwíañwíyo wíráragíáríni. ¹⁶ Ámá Jerusaremi tñí e aní mǫ́nǫ́ mǫ́nǫ́ íkwíróñíñíyo nweagíǫ́ayí ení wígí ámá símíxí xixegíni tǫ́gíayí tñí imǫ́ xixéroníyí tñí nímeámi wáf wurimeiarigfáwa tñí e nání bímíáná píráñíñí imímíximí wíagíáríni.

Wáf wurimeiarigfáwami xeaníñí wígíá nániríni.

¹⁷ Apaxípáníñí imónígǫ́ayo seáyí e wimóníño tñí xegí níkumíxiníri emearígǫ́awa tñí —Awa xegí gwí mónígǫ́awa Sajusíyí ríñíǫ́awaríni. Awa tñí wáf wurimeiarigfáwami sípí dñí bí onímíapí mǫ́wíaiwí aga sípí dñí xwé ayá wí níwíaiwíro nání níwíapíñímearo re egíawíxíni. ¹⁸ Awamí fá níxero gwí aníyo nǫ́wírárigǫ́awíxíni. ¹⁹ Gwí aníyo nǫ́wírárigǫ́a aiwí árfwíyimi Ámínáoyá aníñají wo níweapíri gwí aníyo ówaní níkwíri awamí nímxéamí níwíapíri re uríñínigíni, ²⁰ “Soyíné nuro aní rídiyowá yarígíwámí éf nírómáná ámá e rówapígǫ́ayo xwíyǫ́a ámá dñí níyíminíñí imónípiñí nání ríñíñí nípiní nání uréwapiyípoi.” urǫ́agi ²¹ arǫ́a níwimowa nuro wá nǫ́ga waríñí tñí aní rídiyowá yarígíwámí nípáwíro ámá éf rówapígǫ́ayo uréwapiyarírná apaxípáníñí imónígǫ́ayo seáyí e wimóníño tñí xegí níkumíxiníri emearígǫ́awa tñí awí neánírná negí Isireríyí mebá parímení imónígǫ́a nowaní tñí xwíyǫ́a oimíxaneyíñíro nání “Eñí.” nuriro ríxa awí neánírná aní rídiyowá yarígíwámí awí mearoarígǫ́a wa wáf wurimeiarigfáwami wírímiaupíri nání gwí aníyo nání uowáragǫ́a aiwí ²² gwí aníyo nírémorírná awa nání pǫ́a nímegíñíro ámí Judayí mebáowa awí éáníge nání nibíro repíyí níwíro ²³ re

urigfawixini, “Gwí anjyó nírémómáná ówanj sini xaiwí yáriniri awí mearoarigfáwa fwi tñj e awí roro enjagá nîwînirane aí ówanj nîkwirane nîpáwirane sîjwí wîñfwayí sîni inîmî njewanjagá mîwînîwîni.” urfagfa ²⁴ anj rîdiyowá yarigfiwámí awí mearoarigfáyo seáyí e wimónîjî tñî apaxfá imónigfá xwéowa tñî arfá e nîwiróná ududf ayá wí nero re rîñigfawixini, “Agwí pí imónîmîñiri nánî rfa yarini?” rinarfna re enjîñigini. ²⁵ Ámá wo nîrémónapîri áwanj re urîñîñigini, “Aí, ámá aginá soyfne gwí anjyó njwirarigfáwa anj rîdiyowá yarigfiwámí éf nîrómáná ámayo uréwapiyarîñot.” uraná ²⁶ anj rîdiyowá yarigfiwámí awí mearoarigfáwa tñî wigí seáyí e wurîñigfó tñî awamí ámí fá xîrîpîri nánî nuro aí awa uréwapiyarfna arfá wiarigfáyí sîñá neaeapîrixinîrî wáyí nîwîro nánî awamí fá nîxero nîméra nîbîróná uyîñí wí mîmépegfawixini.

Wáf wurimeiarigfáwa Judayf mebaowami masisfá mîwî urigfá nânîrini.

²⁷ Wáf wurimeiarigfáwamí nîmeáa nîbîro Judayf mebaowa awí eánigfí éf uraráná apaxfánîñî imónigfáyo seáyí e wimónîjî xwíyá numearîrfná ²⁸ re urîñîñigini, “None arfá jiyikí nîsearane sekaxí ‘Segí uréwapiyarigfó nánî sîni muréwapiyipa époyí.’ searfagwí aí soyfne arfíki o nánî nuréwapiyiróná segí uréwapiyarigfápi rîxa Jerusaremî tîyo nîyoni fá menárinigoi. None xenwone nánî re oneaiawipoyinîrî, ‘Awa omî nîpîkiro nánî reá roánigfáwarfani?’ oneaiawipoyinîrî uréwapiyarigfóyîñérinî.” urfagí aí ²⁹ Pitao tñî wáf wurimeiarigfá wfa tñî re urigfawixini, “Ámá neararigfápi marfái, Gorîxo neararîñîñî pîrf wiakîpaxí mîmónîñwîni. Ayínánî soyfne arfá jiyikí nîneaoîrî nearigfápi wiakîarîñwîni. ³⁰ Ayí rîpi nânîrini. Jisasomî soyfne nîpîkîróná yoxáfyo yekwîroarigfá aiwí Nwfá negí arfowa enjíná dání nîxfá bagfóyá dîñyó dání o ámí wiáfpnîmeanîrini. ³¹ O ayí Gorîxo gí wé náumîni onîñjewanîrî seáyí e nîwîmîxîrfná ‘Xíawowayá xwíá piáxfyo dání iwiaronj wo imónîrî mîñî ináyf wo imónîrî éwîñigini.’ nîyaiwîrî wîmîxîñîrini. Isîrerene negí fwí yarîñwápi rfwîmîni mamorane yokwarîmf neaîpaxí imónîrane yanfwa nánî o rîxa e nîmónîrî xanoyá wé náumîni njwanî. ³² None seararîñwá api sîñwí nîwînirane nánî mfkonerîni. Kwíyîpi enî ‘Apî neparinî.’ oyaiwipoyinîrî neaîwapiyarîñîrini. Nonenî marfái, ámá Gorîxomî manj pîrf mîwiafíki arfá wíá gíyí gíyo enî xegí kwíyîpi rîxa mîni wîñîrini.” urigfawixini.

³³ Xwîrîxí mearigfáwa xwíyá e rarîñjagfá arfá nîwîro wíki rfa ápiáwîñîñî nîwero opîkianeyîñîro wimónîñîñigini. ³⁴ Opîkianeyîñîro wimónarfná ámá wo —O xegí yof Gamerioyî rîñîñorîni. O Parisi worîni. Nwfí ikaxí eánîñîpi uréwapiyarîñî worîni. Nuréwapiyîrfná narfîni nenjwperî rarîñî enjagí nánî ámá nîni wé íkwianjwfyónîñî njwirarigfîrîni. O xwíyá urîni nánî awí eánigfí éf nîrómáná sekaxí re urîñîñigini, “Ámá rowamí bî onîmiápi bfamî wárfpoyí.” nurîrî rîxa bfamî wárfná ³⁵ re urîñîñigini, “Gí Isîreroyfne xwíyá bî osearîmîni. ‘Ámá rowamí owianeyí.’ yaiwiarigfápi sîni mepa neróná xámî dîñî pîrânîñî mópoyí. ³⁶ Ayí rîpi nánî seararîñîni. Enjíná onîmiápi ámá Tiudasoyî rîñîñî enjîpi nánî dîñî mópoyí. O xewanîñî nánî re rîñîñîñigini, ‘Ámíná seáyí e imónîñá wonîrîni.’ nîrîñîrî yarfná ámá 400 xwíyá o rîñîpi arfá nîwîro nánî gwí numónîro yarfná émayí omî pikîáná xegí gwí mónigfáwa wîwîni éf umigfawixini. Éf umíagfá nánî o oemîñîrî enjîpi surfma yárinîñigini. ³⁷ E nemáná enjáná ámá ámí wo —Garîri pîropenisfyo dánj Judasoyî rîñîñî nánî rarîñîni. O gapîmanfýf ámá nîni yof njwirarigfíná nîwiáfpnîmearî xegí dîñyó dání ámá wí o tñî gwí numónîro ‘Émayó mîxf oxífdowáraneyí.’ nîrîro yarfná omî anîñîmîxfagfá omî arfá wigfáyí enî wîwîni éf umíamogfawixini. ³⁸ Ayínánî ámá rowa yanîro yarigfápi pîrf mîwiafíki nero wé fá umîxeánîpoyí. Ámá rowa Gorîxoyá dîñyó dání marfái, wigí dîñyó dání nîpîmoarîro nerfínáyf, wa awamí xopîrárî wîpîrfá enjagí nánî xe éfîrxîñîrî sîñwí wîñfpyí. ³⁹ E nerî aí awa wigí dîñyó dání marfái, Gorîxoyá dîñyó dání nerfínáyf, soyfne xopîrárî wí wîpaxí menîni. E owianeyîñîro nerfínáyf, Gorîxo tñî mîxfîñîñî iníagfá sîñwí ainenîpîrfîrîni.” urîñîñigini.

Wáf wurimeiarigfáwamí rîñîñî wíagfá aí yayf egfá nânîrini.

⁴⁰ Xwîrîxí umearigfáwa Gamerio “E époyí.” urfîpi arfá nîwîro nîxfdíro nánî wamí “Wáf wurimeiarigfáwamí nîwîrîmeámí fwiáfpoyí.” nurîmáná rîxa nîméra fwiápaná síkwíá ragí pîrf uyíkîmf nero njwí ikaxí re urigfawixini, “Jisaso nánî sîni bî muréwapiyipa éfîrxîni.” nurîro wárigfawixini. ⁴¹ Wárfná awa xwîrîxí umearigfáwa tñj e dání nîpeyero nuróná re nîyaiwîro nánî, “Gorîxo Jisasomî xfdarîñwáone ayá neaimoarîñî neaikárfápi xîxenî meapaxowarîñîrî xe fá xero iwanj mépero éfîrxîñîrî sîñwí neanîfîrîñî?” nîyaiwîro nánî yayf néra nuro ⁴² iníná sfá ayí ayo anj rîdiyowá yarigfiwámí dánírîni, ámá anj wíwá wíwámí dánírîni, arfíki uréwapiyîro wáf urîméro

neróná “Ámá Gorixo yeáyf neayimixemeanfa nání uowárenapíño, aríowayá xwíá piaxíyo dání iwíaroníoyí raríñwáo, ayí Jisasoríní.” urígíawixíní.

6

Seáyf wípírfá nání áamá wé wíúmi dájf wáu rípeagíá nániríní.

¹ Íná Jisasomí xídarigíáyf ámí wí téní sayá nimóga nuróná wigí Judayf émáyf téní míní xírígíáyf wí níwíápíní mearo Judayf anj ná téní e xírígíáyo aníñúmí ikaxí re urígíawixíní, “Negí yaríñwápa sía ayí ayo aiwá yanj níwia nuróná negí apíxí aníwamí soyíné pí nání múoaríño?” aníñúmí ikaxí e nura waríná ² Jisasoyá wiepísagí wé wúkaú síkwí wáu imónígíáwa níwíápíní mearo áamá Jisasomí xídarigíá síyikí imónígíá níyoní “Eíní.” nuríro re urígíawixíní, “None aiwání yanj seaiapaní nání xwíyá Goríxoyá searéwapiyaríñwápi píní níwíaríná ‘Ayí nanj meníní.’” neaimónaríní. ³ Ayínání negí nírixímeáyíne, negí áamá nanjíní yarígíápi nání fá roáriníjowa náníní yeyimá nearo wé wíúmi dájf wáu nání nearáná none aiwá yanj níseaiapa emepírfá nání rípeaaníwíní. Áamá kwíyí Goríxoyápi ayá wí síxí wíníri dájf émí saímí moro egíáwa nání raríñwíní. ⁴ Awa aiwá apí yanj mearíná noneyí rípiní mímáyo nítinírane aníñf míní yaníwáriní. Goríxomí ríxíñf urírane áamá xwíyá oyápi nání xíxení níjía oimónípoyníri uréwapiyirane yaníwáriní.” uríagíá ⁵ áamá Jisasoyá síyikí imónígíá níní “Apáníriní.” níyaiwíro áamá wé wíúmi dájf wáu rowamí eyírogíawixíní. Wo Sítipenoyí ríníño — O Jisasomí enj neáníri dájf wíkwírorí kwíyípi ayá wí síxí wíníri enjoríní. Ámí wo Píriporíní. Ámí wo Pírokorasoríní. Ámí wo Naikenaoríní. Ámí wo Taimonoríní. Ámí wo Pamenasoríní. Ámí wo Nikoraso — O émáyf anj yof Adíokí dájf wo aiwí enjíná dání síwí xegí imónígíáyf yarígíápi píní níwíarímo Judayf yarígíápiní yaríñoríní. ⁶ Áamá awamí neyíro ro wáf wurimeiarigíáwa téní e nání nímeámí uáná wáf wurimeiarigíáwa awa nání Goríxomí ríxíñf nurímáná enj neáníro píraníñf éfírixíníri wigí wé seáyí e wíkwíarígíawixíní.

⁷ Xwíyá Goríxoyápi síní níriga nemeríná áamá Jerusaremí ñweagíá Jisasomí xídarigíáyf ámí wíní ayá wí sayá nimóga nuro apaxípáníñf imónígíá obaxí ení aríá níwíro dájf níwíkwírómáná xíxení egíawixíní.

Sítipenomí fá xírígíá nániríní.

⁸ Sítipeno, Goríxo xíomí wá ayá wí wíaníri enj síxí weámíxíri enj enagí o áamá síñwí anígé dání emímí seáyí e imóníñf téní ayá ríwamónípaxí imóníñf téní níwíwapiya waríná ⁹ Judayfá rotú anj áamá Áxenwarí Minígíá ríníñíyo awí eánarígíá wa — Wa anj yof Sairíní dájnowaríní. Wa anj yof Arekísadíria dájnowaríní. Awa téní wigí Judayf wíníyí — Wa Sírisia píropenísíyo dájnowaríní. Wa Esia píropenísíyo dájnowaríní. Awa téní níwíápíní mearo Sítipeno téní xwíyá xímíxímí níñíro míxí níriníroná ¹⁰ kwíyí Goríxoyápi síxí wíníñf enagí nání o dájf émí saímí nímorí píraníñf reñwípwearíñgí nání wí xopírárí níwíri murípaxí imónígíawixíní. ¹¹ Xopírárí níwíri murípaxí nímóníro nání wigí wíamí yumí inímí re urígíawixíní, “Omí nuxekwímoro re rípoyní, ‘O negí arífo Mosesomí ríperíríníñf umerí Goríxomí umerí yaríñgí aríá wíwáriní.’” rípoyní.” nurárimí nuro ¹² omí wíkwí níwóníro fá oxírípoyníri áamá sípíáyo téní ámináowamí téní ñwí ikaxí eáníñf mewegíáwamí téní símírírí xwíyá nura nemero éaná ayí wíkwí wóníagí níbíro omí fá níxero nímeámí nuro Judayf meabáowa awí eánígíe wárigíawixíní. ¹³ E nemáná áamá omí yapí ouxekwímópoyníri uríáyf éf níro ro re urígíawixíní, “O negí anj ñwíá ríwá nání sípí ríri negí ñwí ikaxí eáníñf nání ení sípí ríri aríkwí yaríñoríní. ¹⁴ Rípi raríñgí aríá wíwá enagí nání raríñwíní, ‘Nasaretí dájf Jísaso anj ríwá nípinínearí síwí nene xídaníwá nání Moseso nérowíápíníri nearagípi xwíá iwení nání ámí síñf bí érowíápíníñf aríní.’” raríñgí aríá wíwá enagí nání raríñwíní.” uraríná ¹⁵ meabáowa xwíríxí umearígíe ñweagíáwa nowaní omí síñwí agwí níwíníroná xegí símímanj anjñajowayá símímanjíníñf xwíná eaaríñgí wínígíawixíní.

7

Sítipeno xwíríxí umearígíáwamí rírimí wíñf nániríní.

¹ Apaxípáníñf imónígíáyo seáyí e wímóníño Sítipenomí yaríñf re wíñínigíní, “Xwíyá joxí ríxekwímóarígíápi neparaní?” uríagí ² o re uríñínigíní, “Nígí nírixímeáyíne téní ápoyné téní xwíyá bí searímí nání aríá nípoyní. Enjíná negí arífo Ebíríamo anj yof Xaraníyo nání mú síní xwíá Mesopotemia ríníñf pími ñweanáná Nwíá anjñamí aníñf seáyí e nímóníri ñweanó xífo téní e nírónapíri ³ re uríñínigíní, ‘Joxí xwíá díxí rínáí ríxíñje téní díxí nírixímeáyo téní píní níwíarímí xwíá níoní síwá símífé nání

úrìxìxìni.' urfagi ⁴ Karidiayí anjyó xfo nweane pñni nñwiárimì nuri Xaraniyo nñrémorì nurrìnríná xano e nípémáná enáná Gorìxoyá dñjyó dñni nñjweaxa nñbìrì xwíá agwí seyíné nweagfápimi nweaagfíriní. ⁵ Apimi nweaagfí aiwí Gorìxo xwíá apì onímíá bíkwí nánì aí 'Ága joxí dñxíriní.' nurrìrì mñwiagfí enagfí nánì o sñnì sñjñ nñjwearì nemeríná 'Xwíá rìpì nionì gírìriní.' wí rìpaxfí imónagfímaní. E nerì aí o sñnì nñaiwí meméa enáná Gorìxo sñmímanjyó dñni re urìnjìnjìgìni, 'Joxí tñnì dñxí ráríawé tñnì segfí imóníná nánì seaiapímfáriní.' nurrìrì aiwí ⁶ rìpìnjñjñ enì urìnjìnjìgìni, 'Dñxí ráríawé nuro áamá anj mídánjyí nimónìro émayí anj wíyo nweanáná omìnjí ríá tñjñ nñwiro numépero yaríná xwiogwí 400 múronfáriní. ⁷ Dñxí ráríawéyo áamá gwí axfírimì omìnjí ríá tñjñ wípírfáyo xamìnjyó nionì ríá umeáraná dñxí ráríawéyí e nñjweagfásáná e pñnì nñwiárimì nñbìro xwíá rìpimi dñnì Gorìxonì yayfí nñnìmero seáyí e nñmepírfáriní.' Negfí arfómì xwíyíá e nurrímáná ⁸ re urìnjìnjìgìni, 'Nionì "E seaiimfáriní." réroárfápi nánì dñjñ moríá nánì sñmímajfó rìpì éríxìxìni.' urfagi Ebírfamo xewaxo Aisakomì nemearíná ríxa sáá wé wífumì dñjñ wáú wo nórímáná enáná iyí sñmí sfo wákwinjìnjìgìni. Aisako e dñnì Jekopomì nemearì iyí sñmí sfo wákwinjìnjìgìni. Jekopo e dñnì negfí arfo írìnjowa wé wúkaú síkwí wáú awamì nemearíná enì iyí sñmí sfo wákwinjìnjìgìni. ⁹ Arfo írìnjí awa Josepomì sipí dñjñ nñwíaiwiro 'Isipiyí anjyó xñnánìnjñ nimónìrì omìnjí nñwiiríná, ananìríní.' nñwíaiwiro nìgwí xeanìro nánì bñ egfawixìni. Omì e sipí wiagfá aí sñnì Gorìxo ananjí dñjñ nùkìkayorì ¹⁰ Isipiyí xeanìnjñ wìkárìgíe dñnì éf numínírná oyá dñjñ tñnì Isipiyí mñxí ináyí Peroyí rìnjyoyá sñjwí tñjñ e dñnì Josepo dñjñ nífá winipaxfí rìrì píránìnjñ nenjwiperì rìrì yarìnjagí nñwìnrì nánì gapìmaní ámínáo oimónìrì Isipiyí anj nìyoni tñnì xfoya anj tñnì menjweaníá nánì rípeanìnjìgìni. ¹¹ Josepo gapìmaní nimónìrì menjweanáná Isipiyí anjyó tñnì Kenanìyí anjyó tñnì aiwá nánì dñwí níkeamónìro sñyíkí eánìgíawixìni. Negfí arfowa enì aiwá nánì pñá neróná bñ mñmanìpaxfí nimónìro aiwí ¹² arfo Jekopo xwíyíá 'Isipiyí anjyó aiwá wení.' rñnarìnjagí arfá nñwirì nánì negfí arfo írìnjowa iwamfó nuro meapírfá nánì urowarìnjìnjìgìni. ¹³ Ámì ríwíyo aiwá bñ yanìro úáná Josepo xewanìjo nánì áwanj nurrìrì 'Segfí séríxímeáonìrìni.' urfagi Isipiyí mñxí ináyí Peroyí rñnjyó Josepomì xanìmrówa tñnì xexírfímeáyí tñnì nánì nífá imónìnjìnjìgìni. ¹⁴ Josepo gí ápimìrówa weapírfíxìrìrì xwíyíá yanj wíowáfagí epówa o tñjñ e nánì nñweróná oxí apíxí nñaiwí nñnì ayí áamá 75 nñwero ¹⁵ Bíkwíyo nñrìnrì eánìnjípa Jekopo Isipiyí anjyó nánì nñwerì e dñnì nípémáná enáná negfí arfo írìnjowa enì e dñnì pegíawixìni. ¹⁶ Piyí awamì xwíá weyáranìro nánì nñmeámì Kenanìyí anjyó Sekemìyí rñnjyó nánì nñmeámì nñyiro sñjñ óf arfo Ebírfamo Xamomì fwiárfawéyo nìgwí nñwirì bñ enjyimi tígíawixìni.

¹⁷ Ríxa Gorìxo arfo Ebírfamomì sñmímanjyó dñnì 'Dñxí ráríawéyo e nñwiimfáriní.' urìnjípi parìmonfáyi ríxa anjwí e imónaríná negfí arfowa Isipiyí anjyó dñnì sayá nimóga waríná re enjìnjìgìni. ¹⁸ Ámá arfo Josepo enjpi nánì majfá imónìnjñ wo mñxí ináyí nimónìrì Isipiyí anjyó nñmenjwearíná ¹⁹ negfí arfowamì nepaxìnjñ pákíní nimónìrì wíwapiyirì wígfí nñaiwí sñjñ xíríáyí yíwí tñmearígfápimi dñnì piyí oenìrì sipí wìkárìrì enjorìni. ²⁰ O ayo e wìkáraríná nñaiwí wo —O negfí arfo Mosesoyí rñnjyóriní. Gorìxoyá sñjwíyo dñnì nñaiwí awíaxorìni. Omì xínáí nñxìrìrì xantyaú egfí anjyó emá wáú wo nñmenjweagfíásáná ²¹ Pero urarìnjípa nerì piyí oenìrì nánì wí e xegfípi wírfáraná xfómì xegfí xemiáí iwo wí e wírfárinìnjagí nñwìnrì nñmearì píránìnjñ nñmeríná xegfí xewaxónìnjñ nñméra unjìnjìgìni. ²² Ayínánì negfí arfo Moseso Isipiyí anjyó síkurfá yagfápt xfo enì síkurfá néisáná Isipiyíyá nífá imónagfápi xixenì nípìnì nífá nimónìrì xwíyíá ríro omìnjí erì enfa nánì dñjñ síxí níga wíápínìmeanjìnjìgìni. ²³ E nerì aí xegfí xwiogwí nñnì ríxa 40 imónáná re wimónìnjìnjìgìni, 'Gf nñrìxímeá Isírerìyo bñ nurrì sñjwí owínmìnì.' nñwimónìrì nánì nurrì ²⁴ wenjñ éfyí winìnjìnjìgìni. Isipiyí wo xfo xegfí xexírfímeáyí womì sipí nñwìkárìrì iwanj mēpearìnjagí nñwìnrì 'Gf nñrìxímeáomì ourakíwarìmìnì.' nñyáiwirì Isipiyomì xfómì enì iwanj bñ oeamìnrì éfyí piyí nípìkìrì tñnjìnjìgìni. ²⁵ Piyí nípìkìrì nñtírná gf nñrìxímeáyí re nñaiwípírfáonìrì éfyí, 'O yarìnjípimi dñnì Gorìxo gwínnjñ nweanjweáne neaíkweawarìmìnrì nánì ríá yarìnjñ?' nñaiwípírfáonìrì éfyí xewanìjo yaiwírfá axfípi e nñwíaiwígíawixìni. ²⁶ Sá wenj wíápi tñnì xegfí Isírerìyí tñjñ e nánì nurrì wáú mñxí inarìnjagí nñwìnrì piyíá owírfmìnrì nánì re urìnjìnjìgìni, 'Ámá axí rowagwí, pí nánì axowagwínì iwanj xaiwí eánarìnjì?' urfagi ²⁷ wíomì xaiwí nearì xopírfárf wimìnrì éo arfo Mosesomì nñxoyípiowarìrì re urìnjìnjìgìni, 'Go sñmíxíagí joxí neamenjweanjoxí imónìrì xwíyíá píránìnjñ yeaimìxípaxoxí imónìrì nerì yarìnjñ?' ²⁸ Joxí agíná Isipiyomì píkìnjípa nionì enì nípìkìmìnrì ríyarìnjñ?' urfagi ²⁹ arfo Moseso arfá e nñwimo éf nurrì anj mídánj wo nimónìrì Midianìyí anjyó nñjwearì apíxí nñmeámáná nñaiwí wáú nemearì nñjweanìsáná ³⁰ ríxa xwiogwí 40 múróáná áamá dñjñ meanje dñwí Sainai tñjfmìnì emearíná re enjìnjìgìni. Íkfá enj tñjñ wínáina ríá ná mñnì ápiáwñnì wearìnjyó dñnì anjñanj wo sñjñnì wimónìnjìnjìgìni. ³¹ Arfo Moseso íkfá ana ríá ná mñnì ápiáwñnì wearìnjagí

níwínírná xfo wínarínjpi nání ududí neri ‘Píránínj sijnwí owínímíní.’ níyaiwirí anjwí e waríná Ámináo re urínjínigíní, ³² ‘Nioní Nwáf díxí arfowa Ebírfamo tñí Aisako tñí Jakopo tñí afa níxídagóníní.’ uríagí arfo Moseso níwí nípkíní ní óf níkáríní nání ‘Ámí sijnwí bí tñí owínímíní.’ mīwimónipa yarínjagí aiwí ³³ Ámináo re urínjínigíní, ‘Xwáf joxí roje njwáf imónínje enagí nání díxí síkwí sú yóaréí. ³⁴ Isipiyí anjyo dání gí ámayo umépeanró wikárarigfápi sijnwí wíníri amípí níní wikárarigfápi nání “Yeyí!” rarínjagí afa wíri enáoní yeáyí wimíxíimígíní níwí weaparíní. Ayínání joxí wiáphínímeaí. Nioní “Isipiyí anjyo nání orírowáraumíní.” nimónaríní.’ urínjínigíní.”

³⁵ Sítipeno e nuríri ámí re urínjínigíní, “Ámá o —O xámí re urígíforíní, ‘Go simíxíagí joxí neamejweanoxí imóníní xwíyá píránínj yeaimíxíapaxoxí imóníní neri yarínjíní?’ urígíforíní. O anjínají íkáfí onímíánána tñj e dání sijnáni wimónínje enj síxí weámíxáná arfowamí yeáyí uyimíxemeaí umenjwearí éwínígíní urírowarínjo, ayí axo negí arfo Mosesoríní. ³⁶ Negí arfowamí Isipiyí anjyo dání nípemeámí unjoríní. Anj ayo dání nípemeámí umíníri nerfíná ayá ríwamóníxí bí tñí emítmí bí tñí níwíwapiyo urí ípí ayí rínj ríwonj tñj e dání wíwapiyí ámá dínj meanje nemeróní xwiogwí 40 múroaríná wíwapiyí enjoríní. ³⁷ Rípi ení negí arfo Isírerowamí urínjo axoríní, ‘Segíyí wo wáf rókiamoarínj nionínínj imóníní nání Goríxo rípeanfáriní.’ urínjo, ayí axoríní. ³⁸ Negí arfowéyí ámá dínj meanje awí neánro njweanáná díwí mñj Sainaiyí rínínjípímí níyírí rojáná anjínají Goríxoyá xwíyá uragoríní. O seyíné níjáf imóníní nání ení xwíyá Goríxoyá antpá mimóní anjíní íníná ríníxí paxí imónínjpi anjínajo rarínjagí arfí níwírí ríwamínj nearí wínjínigíní. ³⁹ E neri aí negí arfowéyí ‘Mosesomí awayíní arfá owianeyí.’ mīwimóní nero ríwí numoro amípí Isipiyí anjyo wenjpi nání ayá sípí níwírí nání ‘Ámí e nání mupaxenerání?’ níyaiwínro ⁴⁰ arfo Mosesomí xogwáo Eronomí re urígíawíxíní, ‘Joxí njwáf bí nene negí xídaníwá nání neaimíxeí. Nene re dání apí xwanjwí níkwónímí nuranéná apí xámí neameaní nání neaimíxeí. Ayí rípi nání rírarínjwíní. Ámá Moseso ro, nene Isipiyí anjyo dání níneapimeámí bínjo díwí rípmí peyláná pí wímeaagí ámí ríxa mīweaparíní? Nene majfáriní.’ nurárimáná ⁴¹ sínjá gorí bí awí neaárorí apí tñí burímákau miá xopaikígí mímíxíro nanjwí bí burímákau miápi nání rídíyowá yaníro nání nímeámí níbíro wígí wé tñí imíxíápi nání yayí seáyímí dání néra ugíawíxíní. ⁴² Ayínání Goríxo ríwí numorí emá tñí sogwí tñí sínj tñí nání xe dínj níkwíróa úfírxíní wárinjínigíní. Wáfagí ayí wáf rókiamoagfáwa Bíkwyíro Goríxo nání níwuriyíro eagí rípi tñí xíxeni egíawíxíní, ‘Isíreríyíné, ámá dínj meanje nemero xwiogwí 40 múroaríná nanjwí nípkíro rídíyowá wiagí, ayí Goríxoníraní? Oweoi, nionímání. ⁴³ Isipiyí anjyo pñí níwíarímí nuróná sentá anj njwáf xegí yó Morokíyí rínínjípíyá tñí njwáf sínjínínj imíxínínj Repaníyí rínínjípí tñí —Nwáf apíawí sewanínjyíné xídaníro nání imíxíápiáuríní. Apíawí nímeámí ugíá enagí nání nioníyá dínj tñí míxí wá níbíro xwírtá nísealkíxero seapíkíomeafáyo níwírímeámí nuro anj xegí yó Babironí tñj e oríwámí dání wárpírfáriní.’ Wáf rókiamoagfáwa Goríxo nání e níwuriyíro ríwamínj eagfápi tñí negí arfowéyí xíxeni egíawíxíní. ⁴⁴ Negí arfowa ámá dínj meanje nemeróná sentá anj —Sentá anj iwá Goríxo Mosesomí ‘Ámá mímíxíróná e éfírxíní. E éfírxíní.’ uríri mímíxíróná iwá sijnwí níwínaxída úfírxíní sítwá wírí éaná imíxagíwáriní. Iwá Goríxo nání nepaxínj imónínjpi sítwá wiagíwá ení nímeámí emeagfáriní. ⁴⁵ Ámá dínj meanje nímeámí emeagfáwa pegfámí dání ámí wígí níaiwíyí xamínjyí Josuao tñí sentá anjwá nímearo emá gúwí wírí wírí negí xwáf rípmí njweaagfáyo Goríxo míxí xídwárinje dání wíwanjyíyí nurápiro sentá anj Goríxomí seáyí e umepírfíwá nímeámí níbíro nípákíróná ayí negí míxí ínáyí Depito tñj e nání nípákía bagfáriní. ⁴⁶ Depito nání Goríxo yayí wínfagí xómí Depito ríxínj re urínjínigíní, ‘Nwáf gí arfo Jakopo ríxídagoxí, anj joxí njwearí nání wíwá onímíyíní sijnwí nanet.’ urínj aí ⁴⁷ anj iwá Depito xamínjo mummíyínigíní. Umíríyínjo, ayí xewaxo Soromonoríní. ⁴⁸ E neri aí Goríxo, seáyí emí imónínjo anj ámá mírarígíayo njweaarínjomani. O nání wáf rókiamoagfí wo xwíyá níwírí ríwamínj re eanjíní, ⁴⁹ ‘Ámináo re rínjoi, ‘Anjína gí éfí njweámí nání íkwíawífnaríní. Xwáfárimí gí síkwí íkwíarímí náníriní. Nioní seáyí e seaimónínjóní enagí nání pí anj nímíyíyírfáoi? Wí e nioní sá njweámíae gíyí eríní? ⁵⁰ Re rínaiwíarínjoi, ‘Xwáfáriní tñí anjína tñí xewanínjo mímíxípa enjíní?’ rínaiwíarínjoi?’ Ámináo e rínjoi. Wáf rókiamoagfí wo e níwírí eanjíní.” Sítipeno e nurímáná ⁵¹ re urínjínigíní, “Mínj sítwáf níyíro ámá Goríxomí muxídarígíyí yarígíápa aríkwíkwí néra uro arfá mīwí ero yarígíoyíné íníná kwíyí Goríxoyápi sítwá seainímíní yaríná mírírakí inarígífáriní. Segí arfowa néra bagfápa axípi e yarígíoyínéríní. ⁵² Wáf rókiamoagfáyo negí arfowa xeanjíní mīwikárigfá wo rimóníní? Oweoi. Enjína ‘Goríxoyá wé rónínjo bínfáriní.’ xwíyá yanj e níwíro áwanj uragfáwamí negí arfowa nípkía bagfá aiwí ríná soyíné awa enjína dání

ragfómi rfwf numoro miyf nuriro nani pikigfoynérini. ⁵³ Gorixoyá nwf ikaxf rininfpí anfnajowa Mosesomi urigfápmi dani tfgáyfné imóninagfa aí nepa mimáyo ntninro mxfdarigfoynérini.” Sítipeno e uriniginint.

Sítipenomí sijná nearo pikigfá nánirini.

⁵⁴ Xwirixí umeanro nani awí eánigfáwa Sítipeno e rarínagí arfá nñwiróná wíkf rfá ápiáwfninfpí nñwero nani makirfwf nñmoro yarínagfa aiwí ⁵⁵ Sítipeno Gorixoyá kwíyfpí ayá wí síxí umímojo enagí nani anfnamí síjwí agwí anánfíyí wñniniginint. Wá Gorixo tñj e dani píronaparínagí síjwí wñnirí Jisaso oyá wé náúmíni éf ronagí wñnirí nerí ⁵⁶ re uríniginint, “Ái, niont ríxa anfina oxoánrí enagí wñnirí ámá imóninjo Gorixoyá wé náúmíni éf ronagí wñnirí enjini.” uráná re egfawixini. ⁵⁷ Arfá nípfróniro xwamiánf neróná omí fá xíranro nani axiná mrf nípumiro ⁵⁸ fá nñxero xixoyfpí nñméra nuro ríxa anj apimí ákinjáyo bñaríwámí dani sijná tñni eaanro yarigfáwa wígf iyfá nípírayiro ámá wo, Soroyí rñinjo oneameinro xfoya síkwí tñj e nñtayimáná ⁵⁹ Sítipenomí sijná tñni neáa ugíawixini. Sijná tñni neáa warfná o rfaiwá re riniginini, “Ámíná Jisasoxini, gí dñjfpí orínjwírarimini.” nñrimí ⁶⁰ xómínf nñyikwirí ámí enj tñni rfaiwá nñríná re riniginini, “Ámínáoxini, ‘Omí sípí wíkarfápmí nani yokwarimf wiimfámamí.’ miyaiwipa ei.” nurárimí penjiniginint.

8

¹ Soro xegf ámáowa Sítipenomí pikiarfná dñj sípí bñ mñwí “Apáni yarínjoi.” yai-winiginint.

Soro ámá Jisasoyá síyikf imónigfáyo xeaninfpí wíkarinfpí nánirini.

Sfá ayimí dani ámá Jisasoyá síyikf imónigfá Jerusaremí nñweagfáyo xeaninfpí rfá tñj wíkararfná ayf nñni éf numiamoróná wí Judia píropenisfyo amí amí nñwearo wí Samaria píropenisfyo amí amí nñwearo nero aiwí wáí wurimeiarigfáwa Jerusaremí dani éf mugíawixini. ² Ámá Gorixomí píraninfpí xfdanro nani aninfpí minf yarigfá wí Sítipeno píyomí nñmeámí nuro xwíá nñweyárimáná ámíxá nñmero enj tñni nñwí mieáagfa aí ³ Soro re eniginint. Ámá Jisasoyá síyikf imónigfáyo paimimf nñwia nuri anj wíwá wíwámí nñpáwírí pñá nmerí oxfrani, apíxfrani, fá nñxerí nñropémí nuri gwí anfyo nñjwírára uniginint.

Samaria píropenisfyo xwíyá yayf neainarinfpí nani wáí urimegíá nánirini.

⁴ Ámá amí amí xfdíxídwárf éfáy éf numiamoróná xwíyá Jisaso nani wáí nuri ⁵ wígf wo, Píripoyí rñinjo anj yof Samaria rininfpímí nñrémorí ámá Gorixo yeáyf neayimíxemeanfá nani urowárenapinjo nani wáí urarfná ⁶ ámá ayá wí o tñj e epíroyf nero o nura unfpí arfá wiro emimí o néra unfpí síjwí wñnro neróná dñj nawini nimónimáná arfá ókiarí mónigfawixini. ⁷ Ayf rípi nánirini. O yarínfpímí dani imfó dñj xixéroarigfáyf ámá ayo pñni nñwiárimí nuroná xwamiánf nñyárimí uro enj síwímí egfáyf nanj imóniro síkwí ikf egfáyf nanj imóniro yarínagfa nñwñnro nani omí arfá ókiarí numóniro ⁸ anj apimí dani yayf seáyimí dani néra ugíawixini.

⁹ Ámá wo —O xegf yof Saimonorini. Anj apimí dani xegf ikayfwf tñni ayáf mfkf níkirí xegf yarínfpí yarfná ámá Samaria píropenisfyo nñweagfáyf ududf wiagforini. O e nerí nani “Niont seáyí e mimóninjáontrfanti?” rñnagorini. ¹⁰ Ámá seáyí e nimónntrí menñweagfáyfrani, inimi wurínigfáyfrani, anj apimí dñj nñni omí arfá ókiarí numóniro re ragforini, “Enj síxí eáninfpí Gorixoyá rarínjwápmí xfo imóninfpí, ayf axfpí o imónini.” ragforini. ¹¹ Ayáf mfkf níkirínfyo dani xegf néra warínfpí yarfná ududf níkarinro nani arfá ókiarí numóniro e ragforini. ¹² O nani ámá anj apimí dñjyíf síní e yaiwíarfná Píripo xwíyá Gorixo xwioxfyo mñmeámí nerí umenñweanfá nani rñninfpí yayf neainarinfpí nani wáí urirí Jisaso Kiraíso nani wáí urirí yarínagí arfá nñwiróná dñj wíkwírogíawixini. Dñj wíkwírófáyf oxfrani, apíxfrani, wayf meagfawixini. ¹³ Saimono anj xwíyá Píripo nñra unfpí nani “Neparini.” nñyaiwírí dñj nñwíkwírorí wayf meanjiginini. E nemáná Píripomí wí pñni mñwiárf aninfpí síjwí nñwíwíaxídméri Píripo emimf tñni ayá rñwamónipaxf seáyí e imóninfpí tñni yarínagí nñwñnirfná ámí ámí ududf níkarínga uniginint.

¹⁴ Wáí wurimeiarigfáwa wígf Jerusaremí nñweagfámí dani arfá re nñwiro nani, “Samariayf xwíyá Gorixoyá ríxa arfá nñwiro umímináo.” arfá e nñwiro nani wígf waú Pitaomí tñni Jonomí tñni urowárfagfa ¹⁵ awaú nñwerí kwíyf Gorixoyápmí Samariayo ení wímeaní nani Gorixomí ríxinfpí urigfísixini. ¹⁶ Ayf rípi nánirini. Ámá ayf Jisasomí dñj nñwíkwíroro nani wayf nñmearo aiwí kwíyfpí síní mñwainigfáyfrini. Sini mñwainí

enagi nání awaú Gorixomí rixinjí nurimáná ¹⁷ o omí wé seáyí e ikwíkwíarínmí éáná kwíyípi ayo aíninjíniginí.

¹⁸ Saimono wáf wurimeiarigfíwaú wé seáyí e wikwíararigfípimi dání Goríxo xegí kwíyípi ayo mání wiarinjagi nínwíníri ngwí bí níróarí awaúmi mání wimíníri nerí ¹⁹ re uríinjíniginí, “Awagwí yarigfípa nioní ení áamá gíyí gíyí nìyoní wé wikwíaráná kwíyí Goríxoyápi aíníní nání ení sǐxǐ éáninjí awagwí imóníngwí nioní ení bǐ neámǐxǐpiyí.” urfagi áí ²⁰ Pítao re uríinjíniginí, “Joxí ení sǐxǐ éáninjí imóníngwí Goríxo anípá yeaiapíntí rǐpí ‘Ngwí tǐnǐ bǐ epaxonírǐnǐ.’ yaiwíaríinjagi nání joxí dǐxǐ ngwí áí tǐnǐ anínítrǐxǐnǐ. ²¹ Dǐnjǐ joxíyá ‘Awaú yarigfípa oemíní.’ yaiwíaríinjagi Goríxoyá sǐnjwíyo dání aga nanǐ wí mimóníinjagi nání joxí yawawí tǐnǐ nawíní níkumǐxǐnǐri yawawí yaríngwípi epaxí mimóníinjaginí. ²² Ayínání sǐpí joxí emínítrǐ éfǐ rǐpí rǐwǐmíní nímamori jǐwaníjoxí dǐxǐ dǐnjǐyo dání ‘E oemíní.’ yaiwípi nání ‘Goríxo ananǐ yokwarínmí rǐa nínítrǐféníjoxí?’ nǐyáiwírǐ rǐxǐnjǐ uré. ²³ Joxí yawawí sǐpí dǐnjǐ yeaiwíaríinjagi ayá wí dǐnjǐ sǐxǐ rǐyíinjagi sǐnjwí nǐraníri fǐwǐ joxí yarínpími dání gwíníngǐ yáriníinjagi sǐnjwí nǐraníri nání raríinjíní.” urfagi ²⁴ Saimono re uríinjíniginí, “Awagwí nǐraríngfípi wí mǐnǐmeapa oenítrǐ nání aiwaníjowagwí Ámínáomí yaríinjǐ nǐwípiyí.” uríinjíniginí.

²⁵ E nemowáú egí sǐnjwí tǐnǐ Jisaso emearínná wíníngfípi nání uríri xwíyá Ámínáo nání uríri nǐyárimí anǐ e pǐnǐ nǐwíarími Jerusaremí nání nuríná Samariayǐ anǐ obaxǐ wíyo xwíyá yayǐ neainaríinjagi wáf nura múrogfísixíní.

Piripo áamá Itiopia dǎnjǐ womǐ uréwapíyíjǐ nánítrǐnǐ.

²⁶ Piripomí anǐnájǐ Ámínáoyá wo nurítrǐ re uríinjíniginí, “Joxí nǐwíapínnímeámí óf Jerusaremí dání anǐ Gasayǐ rǐnǐnjǐpími nání inínjǐyí —Óf ayí áamá dǐnjǐ meanje inínjǐyíríní. Ayí tǐnjǐ e nání ut.” urfagi ²⁷ o nǐwíapínnímeámí nurí óyí tǐnjǐ e nǐrémorínná weníngǐ éyífǐ wíníinjíniginí. Gapímanǐ Itiopia dǎnjǐ wo —O Itiopiayǐ anǐyo meníweanǐ Kadesíyǐ rǐnǐnjǐyá amípí ayá tǐnjǐ imóníngǐ nǐpíní mewejo, ayí oríní. O Jerusaremí dání Goríxomí yayǐ seáyími numemo baríinjagi wíníinjíniginí. ²⁸ O áamá xegí anǐ e nání nurínná karí osí íropearínpími éfǐ nǐnjweámáná xwíyá Goríxoyá wáf rókíamoagǐ Aisaiao nǐrǐri eanǐpí fá nǐróa waríinjagi ²⁹ kwíyí Goríxoyápi Piripomí re uríinjíniginí, “Joxí nurí osí íropearínpími njweanǐjomi wímeat.” urfagi ³⁰ Piripo anǐnǐ mǐrǐ nurí anǐwí e dání arfá wíyífǐ wíníinjíniginí. O wáf rókíamoagǐ Aisaiao nǐrǐri eanǐpí fá nǐróa waríinjagi arfá nǐwírǐ re uríinjíniginí, “Joxí fá roaríinjǐ mǐkǐpí nání rǐxa nǐjǐa nímónínná rǐroaríinjíní?” urfagi ³¹ o re uríinjíniginí, “Áamá wo mǐniepǐsipa nerínnáyǐ, aríge nerí mǐkǐpí nání nioní ngfípi nǐjǐa imónínnínní?” nurítrǐ re uríinjíniginí, “Joxí nǐxemónapíri nioní tǐnǐ oníweaǐyí.” uríinjíniginí. ³² Xwíyá Bíkíwíyo éáníngǐ o fá roaríinjǐ arfá wínípi, ayí rǐpítríní, “Sǐpí sǐpí nǐpíkianíro nání níméra waríngfápa omí ení axǐpí nméra ugǐawíxíní. Sǐpí sǐpí miáyá fá wíwákíwímí yarínná ogenǐ bǐ mǐraríinjǐpa o ení axǐpí manǐ bǐ mǐyoámoníngíní. ³³ Ayá imínmí wíkárínná áamá wo nurakírǐ ‘fǐwǐ bǐ menjoríní.’ muríinjíniginí. Nǐpíkíáná xwíyá tǐyo bǐ tǐnǐ mǐnjweanǐ nání xegí áamá imóníngfáyo wíwaníngfífǐ wíkáríngfápi nání go áwanǐ urínnǐfǐrǐnǐ?” xwíyá o fá roaríinjagi wímeanǐpí ayí apítríní. ³⁴ Itiopia dǎnjǐ gapímano Piripomí yarítrǐ nǐwírǐ re uríinjíniginí, “Wáf rókíamoagǐ nǐrǐri eanǐ apí xewaníjo nání nǐrǐri eanǐfrání? Áamá wo nání nǐrǐri eanǐfrání? Joxí ananǐ áwanǐ nǐrǐréní?” urfagi ³⁵ Piripo xwíyá Bíkíwíyo éáníngǐ áamá fá rófpími dání iwamíró nuréwapíya nurí Jisaso nání repíyífǐ wíníinjíniginí.

³⁶ Awaú sǐnǐ nerímeáními óf ayímí nuri iníngǐ wú wearíngǐ e nǐrémori Itiopia dǎnjǐ gapímano re uríinjíniginí, “Sǐnjwí wíneí. Iníngǐ e wearítrǐ. Nioní ‘Wayí omeámínní.’ nǐnimónínnáyǐ, pí nǐrakíoníwǐrǐraríinjagi nání wayí mǐmeapa epaxí imónínnínní?” urfagi ³⁷ [Piripo re uríinjíniginí, “Joxí dǐnjǐ bǐ bǐ mamó Jisasomínní dǐnjǐ nǐwíkwírorínnáyǐ, ananǐ wayí meapaxí imónínnínní.” urfagi o re uríinjíniginí, “Jisasí Kiraiso Goríxomí xewaxorínní.” nǐyáiwírǐ nání dǐnjǐ wíkwíronínní.” nurítrǐ] ³⁸ osí íropearínpími omíngǐ mearínjomi “Re íkwíroárei.” nurítrǐ Piripo tǐnǐ Itiopia dǎnjǐ tǐnǐ nayoari iníngfíyo nání nǐwerí nǐpáwírǐ e dání Piripo áamá omí wayí umeainíngíní. ³⁹ Wayí numeairí awaú iníngfíyo dání nímínnímeámí peyarínná re eníngíní. Kwíyí Ámínáoyápi Piripomí anǐnǐ ménapíinjíniginí. Anǐnní ménapáná Itiopia dǎnjǐ gapímano Piripomí ámi sǐnjwí bǐ mǐwínípa nerí aiwí óf xegí waríngfíyimi nurínná yayí néra uníngíní. ⁴⁰ Piripo weníngǐ éyífǐ wíníinjíniginí. “Anǐ xegí yofǐ Asidotí rǐa rémóinní?” nǐyáiwírǐ e dání nurínná anǐ óf e apí apí íkwíroníngfíyo xwíyá yayí neainaríinjagi wáf nura nímúrorí anǐ yofǐ Sisaria rǐnǐnjǐpími rémoníngíní.

¹ Soro siní áamá Jisasomí x́darigfáyí píní wiárfírxíní éf nìremorí re nìra nemeríná, “Jisasomí aníñ nuxádirónáyí, mýfó pákínínyóníñ urfkwínání pípíkímí wianfwaríní.” nìra nemeríná apaxfápáníñ imónigfáyo seáyí e wimóníño t́ñf e nání nuri ² omí re uríñínigíní, “Nioní aní yof Damasíkasi nání nuri Judayene negí rotú aníyo awí eánigfáyí oxfrani, apíxfrani, gíyí gíyí óf Jisaso t́fámíní iníñfýmí x́daríñagfá nìwinírná f́á nìxírí gíwí níjírí Jerusaremi re nání nìmeámí bímfa nání joxí payí b́ Judayeneyá rotú aní wiwá wiwámí mewegfáwa nání nírí ríwamíñf nearí niapowáreí.” nuri rí o payí nearí mìní wiowáráná ³ Soro payí nurápirí nìmeámí nuri nuri nuri ríxa Damasíkasi t́ñf e anwí e rémóáná re eníñigíní. Aníñamí dání wáf nókienapírná omí wáf wókíaríñínigíní. ⁴ Wáf wókíaráná o xwáfyo pákínímeááná re eníñigíní. Aníñamí dání xwíyá re rínénapíñínigíní, “Soroxíní, Soroxíní, joxí pí nání nioní ríkíkírfó níkáraríñíní?” uríagí ⁵ Soro re uríñínigíní, “Ámínáoxíní, joxí goxíríní?” uríagí “Nioní Jisasomí joxí ríkíkírfó níkáraríñonírní.” uríñínigíní. ⁶ E nuri re uríñínigíní, “E nerí aí joxí níwiápínímeámí aní apí ikwíróñíñfímí nání nuri e nweanáná áamá wo joxí aga nerí ṕ nání áwaní rírníñí.” uraríná ⁷ Soro t́níní warigfáyí e nírowapímáná xwíyá b́ mírípaxí nimóníro xwíyá rínénapíñíñf aráf níwiro aiwí áamá womí síñwí míwínigfawixíní. ⁸ Soro xwáfyo ṕkínímeáé dání níwiápínímeárí xegí síñwí noxoarí naní aiwí ampí wí síñwí níwípaxí mimóníñagí nání omí wéyo f́á nímáxíríro níméra nuro Damasíkasi níremoro ⁹ níñwearíná o síní síñwí míwíníñpaxí nerí inígí nírí aiwá nírí mepa yaríná sf́á wíyáú wíyí óríníñigíní.

¹⁰ Áamá Damasíkasi nweaníyí wo —O xegí yof Ananaiasoríní. Jisasomí ux́daríñf woríní. Omí Ámínáo oríñá nupárirí “Ananaiase!” uráná o “Ámínáoxíní, nioní nweaníñí.” uríagí ¹¹ Ámínáo re uríñínigíní, “Joxí níwiápínímeámí óf Awiaxo ríníñfýmí nání nuri aní Judasoyáiwámí dání áamá aní xegí yof Tasasí dáf Soroyí ríníño nání yaríñf wí. ‘O re ríñweaní?’ Yaríñf e wí. Aí agwí o nioní xwíyá rírímí niaríñagí nání raríñíní. ¹² O oríñá níwinírná re wínírní. Áamá wo, Ananaiasoyí ríníño níwiápí xfo ámí síñwí aníñí nání wé seáyí e wíkwíaríagí wíníñf enagí nání ení raríñíní.” uríagí aí ¹³ re uríñínigíní, “Ámínáoxíní, áamá obaxí áamá joxí níraríño nání xwíyá raríñagfá aráf wíñaríní. O áamá joxíyá imónigfáyo Jerusaremi dání sípí wíkaríñfí nání aráf wíñaríní. ¹⁴ Apaxfápáníñ imónigfá xwéowa payí nearo wiowárenapíagfá nání áamá joxí xwíyá rírímí nísiríná yof Jisasoyí raríñfáyo gwf yipaxí nimóními bíñoríní.” uríagí aí ¹⁵ Ámínáo re uríñínigíní, “O gí inókíníñf omíñf nílaríño imónírní yof nioníyápi nání émayo t́níní wígí míxf ináyíyo t́níní díxf Isireríyo t́níní wáf urírí ení f́á nání ríxa rípeañáo enagí nání joxí ananí o t́ñf e nání uí. ¹⁶ O nioní nání wáf urímeárná ríníñf wímeárnápi nání xamíñoní níjáf níwírí wíwapiyímírní.” uríagí ¹⁷ Ananaiaso aráf e níwímí nuri aníwámí nípáwírí wé seáyí e níwíkwíarímáná re uríñínigíní, “Jisasomí díñf níwíkwírórai nání gí nírxímeá imóníñf Soroxíní, Ámíná Jisaso, óf joxí baríñfýmí síñání simóníño joxí ámí síñwí anírí kwíyí oyápi síxf rímimorí ení nání nírowárenapíagí baríñíní.” uráná axíná re eníñigíní. ¹⁸ Síñwíyo yáníñf imóníñf upáríñfí ríxeámioaníñigíní. Ríxeámioááná o ámí píráñíñf síñwí naní nání níwiápínímeárí wayí nìmeámáná ¹⁹ aiwá nínírní ení síxf eáníñínigíní.

Soro Damasíkasiyo níñwearíná uréwapíyíñf nánírní.

Soro áamá Jisasomí x́darigfá Damasíkasiyo nweagfáyí t́níní sf́á wí níñwearíná kíkí f́á b́ mé re eníñigíní. ²⁰ Apaxí mé xegí Judayíyá rotú aní wí e wí e míríníñfyo nípáwiemerí Jisaso nání “Ayí Goríxomí xewaxoríní.” urímeníñíní. ²¹ E urímeárná xfo raríñagí aráf wiarigfáyí ńníní aníñf ududí níwiníro re níriga ugíawixíní, “Jerusaremi dání áamá Goríxomí xwíyá rírímí níwíríná yof Jisasoyí raríñfáyo ríkíkírfó níwíkarímí bíño, ayí ro meníraní? Áamá re dáf axípi yaríñfáyo ení gwf níyírí nìmeámí nuri apaxfápáníñ imónigfá xwéowa t́ñf e wárimínírní bíño, ayí ro meníraní?” níriga waríná ²² Soro wáf nuri merí píráñíñf níñwípéa nuríná xegí Judayo ududí wíní nurekárírní “Áamá Goríxo yeáyí neayímíxemeanfá nání urowárenapíño, ayí Jisasoríní.” uraríná ayí o e uraríñfí xopírárí wípaxí b́ mimónigfawixíní.

Judayí Soromí mekaxí umegfá nánírní.

²³ Sf́á ayá wí ríxa nímúrómáná enáná xegí Judayí Soromí píkianíro nání awí neáníro mekaxí méagfá aiwí ²⁴ Soro ayí xfo nání mekaxí méfápi nání aráf wíagí nání ayí o éf umínírní nání peyeááná opíkianeyíníro aní apí nípímíní ákíñáyo mídímídní f́wí ge ge iníñe ikwáwíyímíraní, árfwíyímíraní, iníná aníñf awí níróa pwaríñagfá aiwí ²⁵ xegí uréwapíyaríñfí re egíawixíní. Ríxa sf́á yíníñáná Soromí soxí f́á xwé wúmí nímiárímáná gwf níjímáná ákíñáyo seáyí émi dání awayíní nímamówára wepínáná o xwáf míde dání níróámínímeámí uníñigíní.

Soro ámi Jerusaremi nánì unj nánìrini.

²⁶ Soro ríxa Jerusaremi nánì nuri e nírémómáná xewaníjo áamá Jisasomi xídarigfáyí tñí gwiaumf oinimíníri yaríná ayí “O ení nene tñí Jisasomi xídaríjwáyí womaní.” níyaiwiro wáyí níwiéra waríjagfá aiwí ²⁷ Banabaso omí sanj nurápírí wáf wurimeiarigfáwa tñj e nánì níwirimeámí nuri Soro óf e nuri Ámínáomí síjwí wíníri o tñí xwíyá ríníri enjípí nánì repíyí wirí o Damasíkasi níjwearí Jisaso nánì wáf nurírná ayá igígí mé urarínjípí nánì repíyí wirí enjínigíní. ²⁸ E enjíná dání Soro Jisasomi dñj wíkwíroarigfáyí tñí gwiaumf níniro ananí Jerusaremi anj nípimíní nemeárná ayá igígí mé Ámíná Jisaso nánì nuréwapíya nuri yaríná ²⁹ Judayí émáyí tífámíní xírígíyí níwiápnímearo re egáfawixíní. O tñí xwíyá xímíxímí níniro mífí nírnífnasáná ríxa “Omí piyo dání pikianiréwíní?” níniro e yaníro yaríjagfá aiwí ³⁰ Jisasomi dñj níwíkwíro nánì xegí xexírfímeá imónígíyí omí owikáraneyíníro rínarígíápí nánì níjía nímónímáná omí nímeámí anj yofí Sisaria nánì níwero e dání anj Tasasí tñjímí nánì uowáraugfawixíní.

³¹ Ayínání áamá Jisasyá síyíkí imónígíá Judia píropenísfýo jweagfáyíraní, Garírí píropenísfýo jweagfáyíraní, Samaria píropenísfýo jweagfáyíraní, nñí níyopíyáírí níjwearo dñj sfíkí nomíxíga nuróná Ámínáo nánì wáyí wiro kwíyí Goríxoyápi arírá wirí yaríná áamá síj wíní wíní níkumíxíga ugáfawixíní.

Pitao Iniasomi nanj imixinj nánìrini.

³² Pitao anj apí apí ikwíróníjyó nemeárná anj yofí Ridayí ríníjípímí nánì níwerí nírémorí áamá Goríxoyá imónígíá e jweagfáyí tñí níjwearíná ³³ áamá wo —Xegí yofí Iniasoyí ríníjoríní. Xegí enj nñí síwímí enj enjagí nánì ikwíanjwíyo wenjáná xwiogwí wé wíúmí dñj wáu wo múroñjoríní. O ikwíanjwíyo wenjagí Pitao síjwí níwíníri ³⁴ re uríníjíní, “Iníase, Jisasí Kíríaiso píráníjí símíxíagí nánì níwiápnímeari díxí ikwíanjwí kíroárei.” uráná re enjínigíní. O axíná wiápnímeanínigíní. ³⁵ Níwiápnímeari emearíjagí áamá anj apí Ridayí ríníjípímí dñjyí tñí áamá ayoxí Saroníyí ríníjípímí jweagfáyí tñí omí síjwí e níwíníro nánì níkínímóníro Ámínáo tífámíní dñj wíkwírográfawixíní.

Pitao uráná Tabitaí wiápnímeanjan nánìrini.

³⁶ Anj yofí Jopayí ríníjyó apíxí Jisasomi xídaríj wí —Í xegí yofí Tabitaíríní. Gíríkíyí pñé tñí Dokasíríní. Í kíkíá bí mé aníj mífí áamá uyípeayí imónígíáyo nánì ayá níwianíri nánì sanj nurápa waríjíní. ³⁷ Í Pitao síní Ridayó jweanáná símíxí níwerí penínigíní. Péagí píyímí píráníjígíá néaro anj awawá ikwíróníjyó seáyí émi nímímáná ³⁸ “Pitao anj yofí Ridayó jweaní.” rínaríjagfá aríá níwíro Jopa anj apímí dání anjwí e enjagí nánì Jisasomi xídarigfáyí wígí wáu uowáráná awáu nuri wauní ríxíj re urígísisíxíní, “Joxí nene tñj e nánì beí. Síní mepaní.” uráfagí ³⁹ Pitao níwiápnímeámí awáu tñí níbíro anj e rémóáná ayí anj awawá seáyí émi ikwíróníjwámí nánì nípeameámí nípeyíro apíxí aní imónígííwa xío roñe anjwí e éfí nírómáná jwí néaro rapírapí aíkí amípí nñí í síní wíyí tñí níjwearíná imíxagípi síwá níwia waríná ⁴⁰ Pitao ayo “Wáfímí nánì peyeápayí.” nurowárimáná xómíj níyíkwírí Goríxomí yaríj níwímáná apíxí píyí wenjímíní níkínímóníri re uríníjíní, “Tabitaíxí, wiápnímeaí.” uráná re enjínigíní. Í ríxa síjwí noxoari Pitao jweanagí níwíníri sá wíráríníjé dání níwiápnímeari éfí jweanínigíní. ⁴¹ Níwiápnímeari éfí jweááná Pitao ímí wéyo fá níxírímáná nímfeyoari áamá Goríxoyá imónígíáyo tñí apíxí aníwamí tñí ení rfáiwá nuríri ríxa fíwípaná í ámí síj uagí nánì ayo mñí wíjínigíní. ⁴² Pitao e éfí nánì áamá anj Jopayí ríníjé nímíní jweagfáyí aríá níwíaríróná obaxí wí Ámínáomí dñj níwíkwíroa ugáfawixíní. ⁴³ O sfá ayá wí Jopa níweríná áamá wo tñí —O xegí yofí Saimonoyí ríníjoríní. Burímákau wará enj erí yeáyí imíxírí yaríjoríní. O tñí jweagfíní.

10*Anjanj wo Koniriasomi síjání urónapíj nánìrini.*

¹ Anj yofí Sisariayí ríníjípímí áamá wo —O xegí yofí Koniriasoyí ríníjoríní. Émáíyí porísí símíj níwíníro axe gwí mónígíá Itariyí ríníjyó seáyí e imóníjyí woríní. ² “Goríxomí píráníjí ouxídmíní.” níyaiwírí aníj mífí yaríjoríní. O tñí áamá xegí anjyó jweagfáyí tñí Goríxo nánì wáyí níwíníro nánì Judayí uyípeayíyo sanj urápayírí nígwí mñí wíayírí yaríjoríní. Íníná Goríxomí xwíyá rírní wíayaríjoríní. ³ O sfá wíyímí 3:00 p.m. imóníjáná oríj wíwaríná anjanj Goríxoyá wo níwímeari re uríníjíní, “Koniriasoxíní!” uráfagí ⁴ o síjwí agwí níwínáriníjísáná sífí nípíkíníri re

uríñínigíni, “Ámínáoxíni, píriní?” uríagi aníñajo re uríñínigíni, “Goríxo xwíyá joxi rírimí wiayaríñpí ará siri uyípeayíyo sañí nurápiríná mñi wiayaríñpí sñwí raníri nerí nání yayí winaríñagi nání nírowárenapíñoi. ⁵⁻⁶ Agwí joxí áamá wo Saimonoyí ríñínjomí — O xegí yofí bí Pitaoríni. O áamá burímákau wará ení erí yeayí imíxíri yaríñj Saimonoyí ríñínjoyá aní rawírawá imanípá tñi míríníñiwámí ñweantí. Omí wirímiaupíri nání Jopa nání áamá wamí uowárei.” ⁷ Aníñajo e nurími úaná Koniriaso xegí aníwámí omíñj wíariígíyáí wáumí “Eíni.” nuríri símíñj wínaríñj xfo tñi aníñj mñí emearíñj womí ení — O “Goríxomí píraníñj ouxfídimíni.” níyáiwíri aníñj mñí yaríñjoríni. Omí ení “Eíni.” nuríri awamí ⁸ amípi nñni aníñajo uríñpí nání repíyí níwímáná Jopa nání uowaríñínigíni.

Pitao íkwíkwí níyárirí wíñíñpí náníñíni.

⁹ Sá wegíáwa wíápi tñi níwíápnímeámí nuro nuro sñi óf e nuróná Jopa tñj e anwí e rémoaníro yaríná Pitao íkwawedí imóníñáná Goríxomí xwíyá rírimí wímíñíri nání aní xfo wearíñiwámí waiwíyo níxéga nípeyíri aní ríwí seáyíyo íkwíróñíñe dání e yaríná ¹⁰ agwí wíagi “Aíwá onímíni.” níwímóníri aí ayí aíwá sñi ríyamí yaríná íkwíkwí níyárirí ¹¹ weníñj yáníyí wíñíñínigíni. Aníñamí dání óf nínímáná rapírapí xwé wúníñj imóníñj bí mídání biaú mídání biaú íá níxírimáná xwíáyo nání awayíni nímamówára wepíñnaríñagí níwíñíri ¹² ríxa xwíáyo íkwíarínáná weníñj éyíyí wíñíñínigíni. Nanwí xwé xíxegíni tñi amípi agwí tñi napéa waríñpí tñi íñj xíxegíni tñi iwáfpími wenagí wínaríná re eníñínigíni. ¹³ Xwíyá bí nírinénapíri re uríñínigíni, “Pítaoxíni, níwíápnímeamí nanwí apí nípíkíri nei.” uríagi aí ¹⁴ Pitao re uríñínigíni, “Ámínáoxíni, aga oweoi. Nanwí Judayene ñwí íkaxí eáníñpími dání ‘Ñwíaríní.’ ríñíñpí, ayá níníníri píaxí neánípaxí imóníñpí sñi mñíñáoní enagí nání joxí nírfípi wí emíméni.” uríagi ¹⁵ xwíyá áamá bí re ríñénapíñínigíni, “Goríxoní ríxa ‘Ñwíá mímóníni.’ rárfípi nání sñi dñj re míyáiwipani, ‘Níníñíñáyí, sñi ayá níníníri píaxí neánípaxí imóníñpí ríñíñí?’ míyáiwipani.” ríñénapíñínigíni. ¹⁶ Pitao sñwí wíñíri ará wíri éfpí axípi biaú bí níwíñayímáná enáná re eníñínigíni. Iwáfpí apaxí mé nípeyíri aníñamí aíníñínigíni.

¹⁷ Pitao íkwíkwí níyárirí wíñípi nání “Pí nání ríá wíñíñí?” níyáiwíri ududí ayá wí níkáriga waríná re eníñínigíni. Áamá Koniriaso xfo tñj e nání wáf uowaríáwa aní wíyo Saimonoyá aní nání yaríñj níwíera níbímáná ríxa ákíñj íwí e nírónapíro ¹⁸ ríaiwá re rígfawíxíni, “Áamá Saimono ámí yofí bí Pitaoyí ríñíño re ríñweaní?” ríaiwá e raríná ¹⁹ Pitao íkwíkwí níyárirí mífípi nání “Pí nání ríá wíñíñí?” níyáiwíri dñj e píkinaríná Goríxoyá kwíyípi omí re uríñínigíni, “Ará níi. Áamá wáu wo joxí símeaníro nání pía siaríñoi. ²⁰ Wígí dñjyó dání maríáí, níwaníñjoni awa joxí siríménapíri uowárenapíá enagí nání joxí níwíápnímeámí níwepíñíri dñj obíboxí ‘Pí nání ríá yaríñíni?’ mímó ananí awa tñi níkumíxíñíri nawíni úpoyi.” uríagi ²¹ Pitao awa rogíe nání níwepíñíri re uríñínigíni, “Ará nípoyi. Áamá soyíné pía yaríño, ayí nioní nání yaríñoi. Soyíné pí nání bíoyíñéríni?” uríagi ²² awa re urígfawíxíni, “Koniriaso — O porísí 100 imónígfáyo seáyí e wímóníñjoríni. Áamá wé róníño nímoníri Goríxomí wáyí wíaríñjoríni. Díxí Judayí nñni ‘O áamá nanjoríni.’ rarígfóríni. Omí aníñají wo re urénapíñínigíni, ‘Joxí xwíyá o ríñíñápi ará wírfá nání omí wirímiaupíri nání díxí wamí uowárei.’ urénapíñj nání bíwáoneríni.” uríagi ²³ Pitao “Ananí níwíápníro nioní tñi sá oweaneyí.” uríñínigíni.

Pitao Koniriasoyá aníwámí nání uñj náníñíni.

Sá weño wíápi tñi níwíápnímeamí awa tñi nuróná áamá Jopa dñj Jisasomí dñj níwíkwíróro nání xexírméá imónígfáwa tñi nawíni nuro ²⁴ ófmi sía wíyi wegíáwa níwíápnímeámí waríná Koniriaso xegí xexírméayí tñi xegí níkumíxíñíri emearígfáyí tñi awi neaárímáná weníñj nerí ñweanáná Pitao aní apími Sisariayí ríñíñpími nírémorí ²⁵ aní Koniriasoyáiwámí páwímíñíri éyíyí o Pitao tñi nerímeánírfíná oyá síkwí tñj e nípíkinímeamí mñj xwíáyo íkwíróñínigíni. ²⁶ E éagí aíwí Pitao omí aríwí numearí re uríñínigíni, “Joxí níwíápnímeamí éf roí. Nioní ení sá áamá woníñíni.” nuríri ²⁷ o tñi xwíyá níriníri nerímeáními nípáwírfíná áamá obaxí awi neáníro ñweanagí níwíñíri ²⁸ re uríñínigíni, “Judayene re ríñaríñwápi nání emáyíné xamíñjyíné ení níjía imóníñoi, ‘Nene emáyí tñi gwíaumí níñíranénáraní, xwíyá níñweanénáraní, apími dání negí ñwí íkaxí ríñaríñwápmí wíákiaríñwíni.’ E ríñaríñwápi nání xamíñjyíné níjía imóníñoi. E nerí aí Goríxo nioní re oyaiwíñíri oríñj nípáríñínigíni, ‘Émáyi aí wo tñi gwíaumí mñípaxí mímóníni.’ E oyaiwíñíri oríñj nípáríñj enagí nání ‘Émáyi tñi gwíaumí níñírfíná píaxí eánípaxírfíni.’ wí sñi rípxaxonímani. ²⁹ Goríxo síwá éñíñj níí enagí nání áamá rowa nioní níñímeaníro bání nioní urakímíñíri wí murí sa ará níwíri númí bífanígní. Ayíñaní yaríñj bí oseaimíni. Pí nání níñímeáfoníñíni?” uríagi ³⁰ Koniriaso re uríñínigíni, “Nioní agíná ayímíni sfápi tñi xíxeni reyáíná 3:00 p.m. imóníñáná

anj riwámi dánt Gorixomi xwiyfá rirímf wiarfna re enjínigini. Ámá rapirapí xwínfá earinj yíninj wo nírónapiri ³¹ re nírínigini, 'Koniriasoxini, joxi Gorixomi yarinj wiarinjpi arfá siri joxi ámá uyípeayíyo arírá wiayarinjpi sínjwí raniri neri nání yayí winarinjagi nání nírówárenapíjoí. ³² Agwí joxi ámá wo Saimonoyi ríninjomi — O xegí yofí bí Pitaorini. O ámá burímákau wará enj éri yeáyí imíxiri yarinj Saimonoyi ríninjoya anj rawírawá imanjpá tñi míríninjwámí nweani. Omi wirímiaupfí nání Jopa nání dñxí wami urowárei.' níríagi ³³ nioni síní mé anjini ámá wa joxi sirimeapfí nání urowáraná joxi nanj neri awa tñi bfini. Agwí nene Ámináo 'Xwiyfá ayo urírixini.' rirínjpi nínini arfá wianirane nání Gorixoyá sínjwí aníje dánt awí neánárirane nweanjwini." uríniginini.

Pitao anj Koniriasoyáiwámí dánt uréwapíyinj nánirini.

³⁴ Pitao manj níyoámori re uríniginini, "Xámi nioni Gorixo yarinjpi nání majfá neri aiwí agwí ríxa níjfa imóninjini. O wí sñmf sñmf e nímeri anímf yaríáninj epaxomani. ³⁵ Omi wáyí wiwo wé róninj imóninjpi ero yarigfá gíyí gíyí gwí wírí wírímí dánt imónigfáyí aiwí xfo tñamini bání anani yayini níwirí umímínarinjini. ³⁶ Xwiyfá Gorixo Isírerene yanj neaiapinj rípi nání seyné ríxa níjfarini. Jisási Kiraisomi — O Ámináo nimóniri ámá nýoni seáyí e wimóninorini. Omi dñj wíkwíroarínjwápmi dánt Gorixo tñi piyfá wírinpaxí imóninjwini. ³⁷ Jono xámi wayí xegí umeainjpi nání wáf nememána enjána Gariri dánt iwamóga nimóga bñrí Judia píropenísíyo amí amí imónímerí enjpi nání xamínjyíne níjfarini. ³⁸ Nasareti dñj Jisaso nání rarinjini. Omi Gorixo níripeari xegí kwíyípi wírí enj síxí weámíxiri éána o Gorixo dñj ukíkayonagi nání nemeírá ámayo nanjini níwiiri ámá obo dñj níxíxerori sípí wíkararinjyí nýoni nanj imíxímenjpi nání seyné ríxa níjfarini. ³⁹ Amípi o negí Judayí anjyí ero negí anj xwé Jerusaremípmi dánt eri enjpi wone sínjwí winaronjwóne riwonerini. Omi nípíkiróná yoxáfíyo yekwíroárfagfa aí ⁴⁰ sfá wíyaú wíyi nórimána enjána Gorixoyá dñjyí dánt níwiápfínimeari ámá sínjwí anigfí dánt síjání wimóníniginini. ⁴¹ Gí ámá Judayí nñni sínjwí anigfí dánt marfái, ámá Gorixo enjána dánt sínjwí wínarófríxini nri neaeyíronone — None o xwáripáyó dánt níwiápfínimeámána enjána o tñi iniigí nírane aiwá nírane enjwáonerini. Noneyá sínjwí aníjwae dánt síjání níneaimóniri ⁴² sekaxí re nearíniginini, 'Soyfne nioni nání ámayo wáf urímero "Ámá sínjwí nweagfáyó tñi ríxa pegfáyó tñi nýoni áwini e níjweámána wígf yarigfápi eyeyírómf enífa nání Gorixo rípeano, ayí orini." Áwanj e urímero éfríxini.' ⁴³ E nearíjo nání wáf nearókiamaogfá nñni re nearagforini, 'Ámá omi dñj wíkwírófáyí nñni xfo wíinjpmi dánt Gorixo anani yokwarímf wíiarínjini.' nearagforini." uríniginini.

Émayo Kwíyí Gorixoyápi waininj nánirini.

⁴⁴ Pitao xwiyfá api síní nura warfna re enjínigini. Ámá xwiyfá o rarinjpi arfá wiarífáyó nýoni kwíyí Gorixoyápi wainíniginini. ⁴⁵⁻⁴⁶ Kwíyí Gorixoyápi wainána Judayí Jisasomi dñj wíkwíroarigfá Pitao tñi bíáyí weninj éfáyí wínigfawixini. Xwiyfá arfá wiarífá tñi ríxa pñé xíxegíni ayí majfá imónigfáyí ríro Gorixomi seáyí e umero yarinjaga níwiniro nání re yaiwígíawixini, "Gorixo xegí kwíyí émayo sípí míwí nene xwé ayá wí neaiapínpa ayo ení anfá axípi rífa wiarini?" níyaiwiro udufí níkaríga warfna Pitao re uríniginini, ⁴⁷ " 'Ámá kwíyí Gorixoyápi wainí tñi iniigí tñi wayí meapaxí mimóníjoí.' go ríníjoí? Oweoi, kwíyípi nene neaainjnpa axípi wainí enagi nání ámá wo e rípaxí mimónini." nuríri ⁴⁸ sekaxí re uríniginini, "Ámá tñi Jisási Kiraisomi dñj wíkwíroarínjaga nání wayí umeapoyí." urána ayí " 'Joxi nene tñi sfá ámi wíni re onjweaneyí.' neaimónirini." urígfawixini.

11

Pitao Koniriasoyá anjwámí enjpi Jerusaremí dánt áwanj urínj nánirini.

¹ Wáf wurimeiarigfáwa tñi ámá Jisasomi dñj níwíkwíróro nání xexírímeáninj imónigfá Judia píropenísíyo wí e wí e nweagfáyí tñi xwíyá rípi rínarínjagi arfá níwiro "Émayí ení Gorixoyá xwíyápi arfá níwiro dñj wíkwírógíarini." rínarínjagi arfá níwiro nweanjána ² Pitao Jerusaremí nání níyiri rémóána xegí Judayí wí — Ayí Jisasomi dñj níwíkwíróro aiwí re rarigfáyíriní, "Émayí Jisasomi dñj níwíkwíróroná iyí sñmf sfó níwákwiníro nene imóninjwápa nimóníroná, ayí ananirini." rarigfáyíriní. Ayí wí Pitaomi míxí nuríro ³ re urígfawixini, "Joxi pí nání negí yarinjwápi ogámí neri émayí, iyí sñmf sfó níwákwinípa egfáyí tñi gwíaumí níniri nawíni aiwá níjíniginini?" urígfá aí ⁴ Pitao xámi imóníe dánt repíyí níwíera nurí nurenjwípea nurfna re uríniginini, ⁵ "Nioni anj yofí Jopayo níjwearí Gorixomi xwíyá rirímf níwirfna íkwíkwí níyárirí oríjána nípáraná weninj yánfáyí wínjaniginini. Rapirapí xwé wúninj imóninj bí mídáni biaú mídáni

biaú nîxîrîmâná anînamî dâni awayîni nîmamowârîga weaparîngagi nîwînrî nionî tînjî e ikwiârînénapáná ⁶ rapîrapî iwáf inînjûmî pîránîjî sînjwî owînrîmînrî inîmî sînjwî agwî wînfáyî wînrîjanîgînt. Nanjwî áamá iwîf mearîgáfáyî tînrî sayî tînrî agwî tînrî níropéa warînjyîf tînrî inîjî tînrî inîmî wenagî nîwînrîrná ⁷ anînamî dâni xwîyá re rînénapîngî arfá wînjagînrî, 'Pîtaoxînrî, nîwîápînrîmearî nanjwî apî nîpîkirî nei.' nîrfagî arfá nîwirî aî ⁸ nionî re urîjanîgînrî, 'Ámînáoxînrî, amîpî "Nwáfînrî." rînrînjîpî, nînrîrná pîaxî eánîpaxî imónînjîpî sînrî iwamfó gîgî bî méaonînrînt. Aga wî nîmîméînrî.' urfagî aî ⁹ xwîyá anînamî dâni rînénapîpî amî bî nîrînénapîrî re nîrénapînjîngînrî, 'Gorîxomî rîxa "Nwáfî mîmónînrî." rârîápî nânî joxî sînrî dînjî re mîyîwîpînrî, "Nînrîrnáyîf, sînrî ayá nînrînrî pîaxî neánîpaxî imónînrî." mîyîwîpînrî.' Xwîyá e nînrînénapîmâná ¹⁰ xwîyá apî axîpî biaú bî nînrînénapîmâná írîrîwáfîpî amî anînamî nânî mîxeánénapînrînjîngînrî. ¹¹ Mîxeánénapáná axíná re enînjîngînrî. Áamá waú wo —Awa Sisaria dâni nionî tînjî e nânî uowârîfawarînrî. Awa anî none wearîjwáiwámî rémónapîngîfawîxînrî. ¹² Rémonapáná kwîyîf Gorîxoyá re nîrînjîngînrî, 'Joxî awa tînrî ananî ut. Awa tînrî nawînrî nuróná dînjî kîkîmî nîmóga nurî "Pî nânî áamá rowa tînrî warînjînrî." mîyîwîpînrî.' nîrfagî nionî tînrî áamá Jisasomî dînjî nîwîkwîrîro nânî nîrîxîméa imónîngîfá wé wîúmî dînjî wo rowa tînrî nurane áamá nionî nânî uowârénapîfóyá anîwámî páwîáná ¹³ o xegîf anîfyo anînajîf wo sînjánî nîwîmónînrî urînjîpî nânî repîyîf nîneairî re nearînjîngînrî, 'Anînajo re nîrfîngînrî, "Dîxîf áamá wa Saimonomî —Oyá yof bî Pîtaorînrî. Omî wirîmiaupîrî Jopa nânî uowáreî." nînrînrî ¹⁴ re nîrfîngînrî, "Xwîyá o nîbîrî rîrînrîfápî joxî tînrî áamá joxîyá anîwámî wearîgáfáyî tînrî arfá wîpîrîfápmî dâni Gorîxo yeáyî seayîmîxemeanfárînrî." Anînajo e nîrfîngînrî.' nearfagî ¹⁵ nionî xwîyá iwamfó uréwapîyarînrî re enînjîngînrî. Kwîyîf Gorîxoyápî nene xámî nîneaiméarînrî neaainîjîpa ayo enî axîpî wainînjîngînrî. ¹⁶ Axîpî wainîfagî nîwînrî xwîyá Ámînáo nearagî rîpî nânî dînjî nîrónînjîngînrî, 'Jono inîngîf tînrînrî wayîf seameaîagî aîwî Gorîxo seyîné xegîf kwîyîpî tînrî wayîf seameainîfárînrî.' rînjîpî nânî dînjî nîrónînjîngînrî. ¹⁷ Gorîxo nene Ámîná Jisasî Kiraisomî dînjî nîwîkwîrîmâná enáná xegîf kwîyîpî anîfá neaîapînjîpa áamá ayo enî axîpî wîagî nânî 'Nionî Gorîxo xegîf dînjîpî dâni yarînjîpî pîrfî urakîpaxorînrî.' rîseaimónarînrî? urfagî ¹⁸ awa Xwîyá Pîtao urîfîpî pîránînjîf arfá nîwîro omî amî xwîyá bî murîf Gorîxomî seáyî e numeróná re rîgîfawîxînrî, "Gorîxoyá dînjî tînrî émayîf enî wîgîf íwîf yarîgîfápî rîwîmînrî nîmamoro dînjî nîyîmînjîf imónînjîpî meapaxî imónînjîpî." rîgîfawîxînrî.

Adiokî njweáyîf wî Jisasomî dînjîf wîkwîrórná imónînjîpî nânînrînrî.

¹⁹ Xámî Sîtipenomî nîpîkiróná Jisasomî dînjîf wîkwîroarîgáfáyo xeanînjîf nîwîkârîro xîfîxîfîdowáfîf éagífa émayîf anîmînrî numîamoróná wî xwáf rawîrawápámî enîpî xegîf yof Pînisia njwearo wî pîrînjwîf Saipîrasi rînrînjîyîmî njwearo wî anî bî xegîf yof Adiokî njwearo neróná xwîyáf Gorîxoyápî émayîf muréwapîyîf wîgîf Judayonî nuréwapîyá nuro aî ²⁰ wîgîf wa pîrînjwîf xegîf yof Saipîrasi dâni xîrîgáfáyîf tînrî anî yof Sairînrî dâni xîrîgáfáyîf tînrî Adiokî nîréromo wáf nurîmeróná émayîf enî xwîyá Ámîná Jisasomî nânî yayî wînrîpaxîpî nura emegîfawîxînrî. ²¹ E yarînrî Ámîná Gorîxo dînjîf ukîkayorî enî sîxîf weámîxîrî yarînjagî nânî áamá obaxîf wîgîf njwáf nânî yarîgîfápî arfá nîkeamoro Ámînáo tîfámînrî nîkînrîmónîro dînjîf wîkwîrîfawîxînrî.

²² Áamá Jerusaremî dâni Jisasoyá sîyîkîf imónîngîfáyîf xwîyá rîpî rînarînjagífa arfá nîwîro "Adiokîyo émayîf obaxîf Jisasomî dînjîf wîkwîroarîngîpî." rînarînjagífa arfá nîwîro nânî Banabasomî Adiokî nânî uowârîfagífa ²³ o nurî anîf apîmî nîrémorî wînrînjîngînrî. Gorîxo émayîf wá nîwîanîrî ayo wîmîxarînjîpî nîwînrîrná dînjî nîfá nîwînrî enî rîrémxîf nîwirî re urînjîngînrî, "Gorîxomî wîf rîwîf mumó anînjîf mînrîf ayá tînrî xîfîfîrîxînrî." urînjîngînrî. ²⁴ O áamá nanj yarînjî imónînrî Gorîxoyá kwîyîpî ayá wî sîxîf wînrînrî Jisasomî dînjîf ayá wî wîkwîrînrî yarînjî enagî nânî e urînjîngînrî. Áamá obaxîf Ámînáomî dînjîf wîkwîrófáyîf axînrînjîf nîmónîro nîkumîxîga warînjagífa ²⁵ Banabaso Soro nânî pîfá emînrînrî anîf yof Tasasî nânî nurî ²⁶ apîmî njweanagîf nîwînrî nîwirîméamî bîfíwaú nawînrî Adiokîyo nînjwearînrî áamá e dînjîf Jisasoyá sîyîkîf imónîngîfáyîf tînrî awî neánayîro obaxîf wîyo nuréwapîya nurînrî xwîogwîf wo awaúmrî e mûronîngînrî. Adiokîyo e iná dâni áamá wî áamá Jisasî Kiraisomî uxîdarîgáfáyîf nânî yof Kîrîsîtenîyîf iwamfó wîrîgîfárînrî.

²⁷ Iná wáf rokîamoarîgífa wa Jerusaremî pînrî nîwîarîmî Adiokî nânî nîweapîro ²⁸ wîgîf wo Agabasoyî rînrînjî éf nîrorî Gorîxoyá kwîyîfyo dâni wáf nurókîamorrî re urînjîngînrî, "Aîwá nânî xwáf tîyo nîyonîf aga dîwîf ayá wî íkeamónanfárînrî." E urînjîpî Romîyîf mîxîf ináyîf Kîrodiasoyî rînrînjî meñweanáná dîwîf apî íkeamónfagífa nânî ²⁹ Jisasomî xîdarîgáfáyîf wonî wonî xîxegînrî nîwîpaxîf imónînjîpa wîgîf dînjîf re yaiwîgîfawîxînrî, "Negîf nîrîxîméa Judia pîropenîsfyo njweagífáyo arîrâ wîanfáwá nânî nîgwîf apî apî nîtrîane wîowârîwanîngînrî." nîyîwîwîro ³⁰ xîxentî e nero nîgwîf awî eáfápî Banabaso tînrî Soro tînrî

awáu nîmeámi nuri Jisasoyá sîyikf ímónigfáy Jerusaremi ñweagfáyo wipenweagfáwami mîni wipîsfî nânî wiowárigfawixîni.

12

Mîx íináyf Xeroto Jemisomî pîkirî Pitaomî gwí uyirî enjî nânîrîni.

¹ Íná Judayf mîx íináyf Xeroto Jisasoyá sîyikf ímónigfáyf wíyo rîkîkîrfó wikárîni nânî fá nîxîrîrî ² porisf wamî uráná kirá tîni Jonomî xîráo Jemisomî pîkigfawixîni. ³ Jemisomî pîkiagfá nânî Judayf yayf yarîñagfá nîwîni Xeroto sipî ámi bî nerî re enjîni. Pitaomî enî fá xîrîñîni. Sáf Pitaomî fá xîrîñîyî tîñíná Judayf Gorîxo eníná múronjîpî nânî dîñj mofîrî nânî bisfkerfá yisf mayf úrapî nîmîxîro narigfíná omî Xeroto fá xîrîñîni. ⁴ Omî fá nîxîrîmánná re yaiwîñîni, “Sáf Anjîñajo Neamúroagof rîñîñj rîpî rîxa pwéáná omî gwí anjîyo dánî nîmîxearî ámá nîni sîñwî anigfê dánî xwîrîxf numerî pîkîmîgîni.” nîyaiwîrî gwí anjîyo nîñwîrîrîrînná porisf awî éanigfá biaú biaú xîxegfî wáu wáu awî mearoayipîrî nânî wáñîñîni. ⁵ E wáránná Pitaomî gwí anjîyo awî mearoarîñagfá aí Jisasoyá sîyikf ímónigfáyf Gorîxo omî arîrá owîniñîrî anjîf mînf arfá rfá wé yarîñj nîwiéra ugíawixîni.

Anjîñajf wo Pitaomî gwí anjîyo dánî mîxearf nânîrîni.

⁶ Sáf Xeroto “Ayimî omî nîmîxearî ámá sîñwî anigfê dánî xwîrîxf uméimîgîni.” yaiwîñîyî sîni wáf mónîñánná Pitaomî sênfá wîrfkau nîyárimánná áwîniñî sá wejâná porisf wáu mîdîmîdánî ñwearî wa gwí anjî ówanj nîyárimánná bfarîwámî dánî awî roro enjâná re enjîni. ⁷ Ámináoýá anjîñajf wo nîrónapîrî gwí anjîyo wáf ókiáráná Pitaomî mîwíyo saiwîárî wîmîniñîrî nânî ayîñwî nûrorî re urîñîni, “Joxî anjîni wíápîni meaf.” uráná re enjîni. Sênfá arfkau xegf wéyo dánî íkweámioanîni. ⁸ Sênfá arfkau íkweámioagf anjîñajo ámi re urîñîni, “Dîxf arerîxf yîniñî sîkwî sù yîniñî ei.” nurîrî o rîxa e éáná re urîñîni, “Dîxf iyfá nîkîkîyîniñî nîxfdei.” urfagî ⁹ gwí anjî awámî dánî omî númî nîpeyearî númî nurfánná “Anjîñajo nîrî xwíyáf nîrîrî yarîñjîpî, ayf nepa rfá niarîni?” mîyaiwî “Sa orîñá rfá wîñîni?” nîyaiwîrî ¹⁰ awáu porisf xfo tîñj anjî e awî rogíawamî múrorî jfámî awî rogíawamî enî múrorî nemánná ákîñá ówanj aínîxf tîni imîxîniñîñamî —Anamî pîni nîwiárîmî nîpeyearfánná gwí anjîyo pîni nîwiárîmî rîxa anjî apî íkwîrónîñîpîmî emearigfánnîni. Ana tîñj e rémóánná re enjîni. Xegfîpî íkwîmîniñîni. Xegfîpî íkwîmînná nîpeyearî óf wíyîmî nuríná re enjîni. Anjîñajo rîxa pîni nîwiárîmî únná ¹¹ Pitaomî xegf dîñj fá nîxîrîrî re rîñîñîni, “Ámináo nîni éf nîmîniñîñîrî nânî xegf anjîñajo nurowárenapîrî Xeroto “Gf enjî éanîñîyo dánî e wikárîmîgîni.” yaiwîarîñîpî pîrf urakîrî gf Judayf ‘Xeroto omî e wikárîwîñîni.’ nîyaiwîro dîñj wikwîmoarigfátpî pîrf urakîrî nerî gwí anjîyo dánî nîmîxéanîrîfani? Oyî, e nîonîrîni.” rîñîñîni. ¹² Dîñj e fá nîxîrîmo anjî apîxf Mariaíyî rîñîñî wíyá —Ímî xewaxo Jonî Makorîni. Omî xînná Mariaíyî rîñîñîyá anjî iwámî nânî nuri ámá obaxf anjîwámî awî neanárîmánná Gorîxo xfomî arîrá owîniñîrî nânî yarîñj nîwia warfánná nîrémorî ¹³ ákîñá íwî mîde dánî iwanj nearî ikaxf rîmákíánná apîxf wí, anjî iwámî xînnáñîñî nimónîrî omîñj wíiarîñj wí —Í xegf yof Rodaírîni. Í iwanj neanárî ikaxf rîmákîñîfagî nânî gorfaniñî sîñwî owîniñîñîrî nurî ¹⁴ “Goxîrîni?” nurîrî Pitaoyá manj umîñîñîfagî nânî dîñj nîfá wíagî re enjîni. Xámî ówanj mîwíkwîmeaf anjîni nuri ayá tîni re urîñîni, “Pitaomî ákîñá ówanjîyo bfarîwámîni dánî bîraiwo ronî.” urfagî ¹⁵ ámá ayf re urigíawixîni, “Jîxî xaxá nerî rarîñîni.” urfagfá aí í axîpî arfkî ámi bî tîni urarínná ayf re urayigfawixîni, “Pitaoyá anjîñajo rfá ronî?” urayarîñagfá aiwî ¹⁶ Pitaomî sîni ówanj iwanj nearî ikaxf rîmákîarîñîfagî ayf nuro ówanj nîkwîro wîñîgíawixîni. Pitaomî rîwo ronjagî nîwîniñîro dîñj nîyága úagfá aí ¹⁷ Pitaomî ayf xwíyáf mîrîpa oépyîñîrî wé ówanj nuyimánná Ámináo nîwiirî gwí anjîyo dánî nîmeámî nupeyearfánná éfîpî nânî repîyf nîwiéra nurî re urîñîni, “Jemisomî tîni negf nîrîxímeaf ímónigfáyo tîni nîni nîf apî nânî áwanj urfîrîxîni.” nurárîmî nîpeyearî mî nânî urîñîni.

¹⁸ Rîxa wáf ónná porisf Pitaomî awî mearoarigfáwa o mîñweanagî nîwîniñîro “Pitaomî arîge nerî rîxa upojî?” nîrîniñîro ayá ípîpíá nîñwîrîrîga warfánná ¹⁹ mîx íináyf Xeroto Pitaomî nânî páf néra nurî páf nîmegînnánná porisf awî mearogfá awamî yarîñj imîmf nîwiárîmánná wámî sekaxf re urîñîni, “Awamî nîmeámî nuro pîkîpoyî.” Sekaxf e nurîmo Judia pîropenîsîyo pîni nîwiárîmî anjî yof Sisaria nânî nîwerî e urîñîñîni.

Mîx íináyf Xeroto penjî nânîrîni.

²⁰ Xeroto ámá Taia ñweáyo tîni Saidonî ñweáyo tîni wíkf bî onîmiápi mîwónf ayá wí wónarîñagî wígf wí awî neanárîmánná o ñweanî nânî nîbîro xámî Xerotoyá gapîmanf seáyi e ímónigfá wo tîni —O xegf yof Birasitasorîni. O tîni xámî Xeroto wíkf wónarîñîpî

nánì xwíyá nimíxíro re urígáwixíni, “Joxí Xeroto wíki neaónarínípi nánì omí xwíyá níneauríyiri piyá neawíri. Ámá díxí míxí ináyomi símanjwíyóníní wúrínígíáyo aiwá bí yarínjwáone enágí nánì rírarínjwíni.” uráná o re uríniginíni, “Soyné t́nì nawínì nírorane seauríyímíáriní.” urági awa weníní nero njweanáná ²¹ śá Xeroto xwíyá imíxínfá nánì rárínjyí parímóáná o míxí ináyowa yínarígíápi okiyá nínímáná xegí síá íkwíanjwí seáyí e imíxínínjnamí njjwéari xwíyá rírímí wíaríná ²² ámá awí eánígíáyí ríáwí níróro re rayígáwixíni, “Xwíyá apí ámá woyá mírínaríníni. Apí anjnamí d́ání njwá imóníní woyáníní rínaríní.” rayaríná re enjiginíni. ²³ Ayí urarígíápi nánì xewanínjo pírí nírakíníni “Goríxomíní seáyí e numerí rípoiyí.” murípa éagi nánì Goríxoyá anjnanj wó rínj wíáná agwí ayínjwí noríná piyí omoníniginíni.

²⁴ E nerí aí wíyá Ámínáoyá surímá mímóní síní níriga nuri nánì ámá obaxí níkumíxíga ugáwixíni.

²⁵ Banabaso t́nì Soro t́nì awaúmi nígwí rípi negí nírixímeá imónígíá Jerusaremí njweagíáyo míní wíisíxíníni wíowarígíápi ríxa níyárimáná Joní Makomí níwirímeámí Jerusaremí ṕnì níwíarímí ámí Adioki nánì yígáwixíni.

13

Banabasomí t́nì Soromí t́nì wáf urímepísí nánì nírépearo uowarígíá náníníni.

¹ Jisasoyá síyíkí imónígíá Adiokíyo njweáyí wígí wa wáf rókíamoarígíá imóníro wa uréwapíyarígíá imóníro egíáwa rowaríní. Wo Banabasoríní. Ámí wo Simiono xegí yofí bí Najjeroyí wírígíoríní. Ámí wo Sairíní d́ání Rusiasoríní. Ámí wo Maneyeno —O gapímání Xeroto t́nì nemeríná xwé iwíaronjoríní. Ámí wo Sororíní. ² Ayí awí neáníro Ámínáomí yayí níwíro aiwá njwá njweanáná kwíyí Goríxoyápi re uríniginíni, “Banabaso t́nì Soro t́nì nioní awaú e éisíxíníni wéyo fá umírínjápí xíxení emepísí nánì nurípearo uowarígíáyo.” uráná ³ ayí aiwá njwá njwearo Goríxomí xwíyá rírímí wíro néfasáná awaúmi wé seáyí e níwikwíarímáná uowarígíáwixíni.

Banabaso t́nì Soro t́nì pírinjwí Saipírasípímí d́ání wáf urímegíí náníníni.

⁴ Awaúmi kwíyí Goríxoyápi uowarígíá níwerí anj yofí Serusia rínjípímí d́ání sípíxí womí nípíxemoáníni níjweámáná pírinjwí Saipírasí rínjínjyímí nánì nuri ⁵ sípíxo anj yofí Saramístíyí rínjípímí iwíékínímeááná awaú sípíxíyo d́ání nayoari Judayíá rotú anj wí e wí e mírínjínjyo d́ání Goríxoyá xwíyápi wáf nurímeríná Joní Mako ení sanj nurápmérí ⁶ ríxa pírinjwí míwí mídání d́ání mídání nánì wáf nura neméísáná anj yofí Pepostíyí rínjípímí nírémore wínígáwixíni. Ámá ayáí ḿkí íkíní wo —O Judayí woríní. Mímóní wáf rókíamoaríní woríní. Xegí yofí Ba-Jisasoyí wírígíoríní. ⁷ O t́nì píropenisí apímí d́ání pírimíáo —O xegí yofí Sejasí Porasoríní. D́ínj neyírorí aumaúmfínjoríní. O t́nì níkumíxíníni njweagíloríní. O anj apímí njweanagí Banabaso t́nì Soro t́nì sínjwí e níwíníni wáf urímearíná pírimíáo xwíyá Goríxo nánì wáf rarígípi ará owímíníni awaúmi “Éníní.” urági aí ⁸ ayáí ḿkí íkíní —Gríkíyí wígí ṕné t́nì Erimiasoyí rínjoríní. O pírimíáo Jisasomí d́ínj ḿwíkwíroa oeníní awaúmi xegí d́ínjyo d́ání pírí rákímíníni éagi aiwá ⁹ Soro —O xegí yofí bí Poroyí urígíoríní. O kwíyí Goríxoyápi ayá wí síxí wínjagí nánì ayáí ḿkí íkínjómí ríxa sínjwí agwí níwínáríní ¹⁰ míxí re uríniginíni, “Oboyá níaiwínjíní imóníní roxíní, ámá wé róníní yarígíá gíyí gíyo pírí urakímíníni yarínjoxíriní. Arfíkí yapí wíwapíyiri f́wí urápíni néra warínjoxíriní. Ámínáo nánì nepaxíní rínjínjpi joxí anjíní míní yapíní imoríéíní?” nurí ¹¹ re uríniginíni, “Agwí nioní re rírarinjíní, ‘Ámínáo ríxa d́ínj ríkíkayóagi nánì joxí sínjwí nísupáríní śá obaxí wíyo sogwí sínjwí wínírfámání.’ rírarinjíní.” uráná re enjiginíni. Agwí wíánínj úríríní śá uyínáríní éagi nánì “Ámá go go wéyo fá níxíxíríní ófí síwá nínríénjínj?” níyaiwiri ámá nánì ṕfá emenjiginíni. ¹² E éagi pírimíáo sínjwí níwíníni Jisasomí d́ínj wíkwíronjiginíni. E nerí Ámínáo nánì uréwapíyarígíápi nánì ududí níwíga unjíniginíni.

Banabaso t́nì Soro t́nì Pisidia píropenisíyo nánì nuri Adiokíyo wáf urímegíí náníníni.

¹³ Poro t́nì níkumíxíníni emearígíáwí t́nì Peposí ṕnì níwíarímí nuro sípíxí womí nípíxemoáníro níjweámáná nuro Pabiria píropenisíyo anj xegí yofí Pega rínjípímí iwíékínímeááná nayoaro e d́ání Joní Mako awaúmi ṕnì níwíarímí ámí xegí axí Jerusaremí nánì úagi aiwá ¹⁴ Poro t́nì Banabaso t́nì awaú Pega nímúrorí Pisidia píropenisíyo anj xegí yofí Adiokíyí rínjípímí nírémore Sabaríáyo Judayíá rotú anjínjyo nípáwiri éfí njweanáná ¹⁵ njwí íkaxí eánínjípímí bí fá roro wáf rókíamoagíáwa eagíápímí bí fá roro níyárimáná rotú anj íwámí mewegíáwa ámá womí awaú éfí njweagíe nánì nuowáíro re urígáwixíni, “Re ureí, ‘Negí nírixímeá imónígíáwagwí, awagwí xwíyá enj rírémíxí neapaxí bí enjánáyí, ananí nearípiyí.’ ureí.” uowaráná nuro sípíxí womí

axáƿi e uráná ¹⁶ Poro níwíáƿínímeári wé ówáŋ nuyimáná re uríníngíní, “Gí Isírereníyíné tńí émáƳ Goríxomí wáyí níwíro nání nene tńí nawní awí neánirane Goríxomí yayí wíarínwáyíné tńí aráá níƿoyí. ¹⁷ Nwá Isírereneyá arówéyí uxídagó, o eníná negí arówamí neyírorí ayí aní mídánŷí nímoníro Isípíyí aníyo nweanáná oyá dínŷí tńí sayá nimóga numáná enáná o ení síxí neáníri emímí níwíwápíya unípímí dání aní ayo dání níwírimeámí bíníniginí. ¹⁸ Níwírimeámí báná ayí áamá dínŷí meane nemonóná xwíogwí 40 ƿwearíná o ayá nurímíxírí wé fá numíxeáníísáná ¹⁹ Kenaníyí aníyo áamá gwí wírí wírí wé wúúmí dínŷí waú apímí xwíríá níkíxerí xwíá wígí nweagáƿí nuráƿírí negí arówamí mńí wíníniginí. Apí níƿíní yaríná xwíogwí 450 ƿweníniginí. ²⁰ Goríxo e níwíísáná oyá dínŷí tńí áamá wa aníwá nímonáyíro wá rókíamoagí Samueroí ríníŋo tńíná nání nímenjweága níbíasáná ²¹ negí arówa Goríxomí re urígáwaxíní, ‘Míxí ínáyí neamenjweaní nání neaimónaríní.’ uráná o Kisomí xewaxo, Soromí —O xiáwo írínŋo Bejímamoyáoríní. Omí míxí ínáyí nání urípeááná o numenjewaríná xwíogwí ámí 40 ƿweníniginí. ²² Goríxo omí surfímá nímixírí ámí Depito xamínŋo míxí ínáyí nímonírí oudenjweanírí imíxínŋo nání woákíƳ neri re nearíníniginí, ‘Jesíomí xewaxo Depito áamá nioní dínŷí unwírírípaxí wo imónínŋagí wíníníoríní. Nioní nímonárínŷí níƿíní xíxeni enforíní.’ nearíníniginí. ²³ O ‘Depitoyá Ƴwíríawéyí wo Isírereníyo yeáyí uyímíxemeanfá nání oímíxímíní.’ níyáiwírí negí arówamí símímanŷíyo dání urínŋa xíxeni neri áamá Jísaoyí ríníŋo imíxínŷíríní. ²⁴ O síní áamáyo Ƴíaumímí mńwíníŋáná Jonó xámí Isírereníyo níyoní wáf nemerí ‘Segí Ƴwí yarígáƿí rńwímíní mamóáná wayí seameaimíní.’ nurímerí ²⁵ ríxa Goríxo e éwíníníní wímíxínŷí yoparíƿí urímíánírí nerfíná re rayínŷíríní, ‘Seyíné nioní nání ‘Goríní.’ yáiwíarínŋo? Seyíné wenínŋo neri níwewagónímaní. E neri aí aráá níƿoyí. Áamá nioníyá rńwíyo bínfo nioní aga seáyí e nímúronŋo enŋagí nání xegí síkwí sú gwí wíkweaipaxí mímóníníní.’ rayínŷíríní.

²⁶ Gí nírixímeá imónínŷíyíné, Ebíríamoyá Ƴwíríawéyíné tńí émá Goríxomí wáyí níwíro nání ayí tńí re awí eánínŷíyíné tńí ríƿí osearímíní. Xwíyíá áamáyo yeáyí uyímíxemeapaxo náníƿí nínenení aráá wianí nání Goríxo ríxa urowárenapínŷíríní.

²⁷ Ámá Jerusaremí nweagáƳí tńí wígí meba nímoníro umenjweagáƳá tńí omí ayí oríanírí mí mńwómíxípa ero eníná dání wá rókíamoagíáwa o nání nírirí rńwamínŷí eagáƿí —Apí Sabaríá ayí ayo dání fá roarígáƿíríní. Apí mńkí nání dínŷí mímó surfímá fá níroro nání ‘Ayí o nání ríá ríníní?’ míyáiwípa ero néfasáná wá rókíamoagíá awa níróro eagáƿí tńí xíxeni omí wíkírígáwaxíní. Wá rókíamoagíá awa níróro eagáƿí tńí xíxeni níwíkíróná ‘Sípíoxíríní.’ nuríro xwíyíá umearígáwaxíní. ²⁸ E nemowa nímeámí nuro omí xwíyíá numearírí Ƴíkípaxí imónínŷí bí nání Ƴá nímegínírí alwí gapímaní Pairatomí ‘Píkoi,’ urígáwaxíní. ²⁹ Omí níƳíkíróná wá rókíamoagíáwa o nání níróro eagáƳ níƿíní xíxeni níwímáná enáná wa yoxáƳpámí dání níyoámí níwepíníro xwáripáyo weyárfagá alwí re eníniginí. ³⁰ Goríxoyá dínŷí tńí xwáripáyo dání ámí wíáƳínímeaníniginí.

³¹ NíwíáƳínímeámáná sá ayá wí áamá Garírí Ƴíropentíŷíyo dání o tńí nawní Jerusaremí nání bígáyo sínjání wímónayíníniginí. Ayínání sínjání wímónayíníyí negí Isírereníyí imónínŷíyo áwaní urímepírí nání imónínŷíyí. ³²⁻³³ Yawawí ení xwíyíá yayí seainíƳ ríƿí searínrai níyáiwímí barínwí. Goríxo negí arówamí símímanŷíyo dání nurírná ‘Níseaimíáríní.’ urínŷí Jísaoyá dínŷí tńí wíáƳínímeanípímí dání awayá Ƴwíríawene ríxa xíxeni apí, xío urínŷí neainínŷíríní. Xwíyíá Bíkíwí Samíyo soní biaúyí rínínŷípímí nírinírí eánínŷí ríƿí, ‘Joxí Goríxoníyá íwoxíríní. Agwí nioní símíxáná imónínŷíríní.’ Xwíyíá e nírinírí eánínŷí ení xíxeni imónínŷíríní. ³⁴ Nene dínŷí re yáiwíáníwá nání ‘O Goríxoyá dínŷí tńí wíáƳínímeáƳí nání ámí níperi wí Ƴíyí epaxí meníní.’ yáiwíáníwá nání Bíkíwíyo nírinírí eánínŷípa Goríxo re urínŷíríní, ‘Depítomí símímanŷíyo dání nurírná “Ayá nírinímíxírí Ƴíránínŷí síimíáríní.” urínŷí joxí ení axíƳ nísiimíáríní.’ urínŷíríní. ³⁵ Ayínání o nání Bíkíwí Samíyo soní ámí bímí Depito re rínŷíríní, ‘Goríxoxí áamá e wíwínínínírí urínŷí anínŷí míní xídarínŋo joxí xwáripáyo dání xe Ƴíyí oenírí sínŷí wínírfá meníní.’ rínŷíríní. ³⁶ Depito imónínŷí nání nene níjíríní. O Goríxo e éwíníníní wímónarínŷíyo néra núísáná Ƴéáná negí arówa xwíá weyárinínŷíyo weyáraná Ƴíyí eníniginí. ³⁷ E neri aí áamá Goríxoyá dínŷí tńí wíáƳínímeanŋo wí Ƴíyí meníniginí. ³⁸ Ayínání gí nírixímeá imónínŷíyíné, yawawí searínŷíƳí nání xíxeni níjía re imóníƳoyí. Jísaoyé Ƴíyí dání Goríxo negí Ƴwí yarínwáƳí yokwarímí nealípaxíríní. ³⁹ Ƴwí yarínwá nŷí íkaxí Moseso nírinírí eanínŷí xídarínŷíwáƳímí dání yokwarímí nealípaxí mímónínŷí Jísaoyé dínŷí wíkíwírówá gene gene xegí xewaxo neainínŷípímí dání ananí yokwarímí nealíri gwínínŷí neajínínŷí nealkewawárirí epaxíríní. ⁴⁰⁻⁴¹ Ayínání wá rókíamoagíáwa níróro eagáƳ ríƿí xíxeni seaimónínínínírí wáyí níseainírí dínŷí móríxíní, ‘Goríxo rínŷípímí íkayíwí umeararígáƳíyíné, xámí sínŷí níwíníro ududí nemáná anínŷíríní. Ayí ríƳí nání seararíníní. Nioní seyíné tńíná yarínŷí áamá wa

áwanj searfagáa aiwi seyíne agwi aí ná ríwíyo aí bí “Neparíni.” yaiwipírfa meníni.¹ xwíyáa apí wáf rókiamoagíáwa nítró eagfápi xíxeni seaimónínigíntrí wáyí níseaintrí dínj móríxini.” uríniginíni.

⁴² Poro tñi Banabaso tñi e nura numowau peyearíná áamá arfá wíyáyí ríxínj re urayigíawixini, “Awagwí ámi Sabarfá wíomi dání xwíyáa agwí neararigípi axípi anani nearéwapíyípsíraní?” urayigíawixini. ⁴³ E nemána ríxa rotú anj tñj e píni níwiárimí amí amí numiamoróna Judayí obaxí wí tñi émayí Goríxomi wáyí níwiro nání Judayíninj imónigíyáyí wí tñi Poromi tñi Banabasomi tñi númí warínagáa awau ámi nura nuríná enj ríremíxí níwiri re urígísisixini, “Seyíne Goríxo wá níneawiantrí neainjpi fá níxítró njeáfríxini.” urígísisixini.

⁴⁴ Sabarfá wo ríxa parimóána áamá anj apimi njeáyí nápi xwíyáa Goríxoyápi arfá wiantró nání awí eánigáa aí ⁴⁵ áamá ayá wí awau rarígípi arfá wiantró nání epíroyí yarínagáa Judayí sínjwí e níwítró sípi dínj bí onimíápi mívaiwí ayá wí níwíawiro nání Poro uréwapíyípsíraní?” urayigíawixini. ⁴⁶ E yarínagáa aí Poro tñi Banabaso tñi ayá igígí bí mívínj re urígísisixini, “Yawawí aga xwíyáa rípi yegí Judayíne níseamúrorai émayó xámí urípaxí menjagí nání seyíne xámí seararínjwí. E nerí aí xwíyáa rípi arfá mívai aríkwíkwí neróna seyíne áwanj rénínj níyearíro yarínjoi, ‘Dínj níyímínj imónínjpi meapaxí imónigíyáyí tñi xíxeni mímónínjwíni.’ Áwanj éninj níyearíro yarínagáa nání agwí yawawí seyíne píni níseawíárimí émayó uréwapíyanírai warínjwí. ⁴⁷ Ayí rípi nánirini. Ámínáo sekaxí nearínj rípi njwí ikaxí eánínjyo re eánini, ‘Goríxoni joxí émayó uyíwínínj wáf wókímíxíra nání rínjwíráfáriní. Joxí nioní nání uríríapimi dání áamá xwíá nírimíní gími njeagíyáyo yeáyí uyímíxemeámífa nání e oimóní rírowárfáriní.’ Goríxo e nínearírná yawawí nání enínj rínj enagí nání émayó uranírai warínjwí.” urígísisixini. ⁴⁸ E urarínagáí émayí arfá níwírona dínj nífá níwíntrí xwíyáa Ámínáoypí nanj e rínarínagí nání re rínigíawixini, “Apí seáyí e imóníni.” nítríntró áamá Goríxo dínj eyíróarínjyí dínj wíkwírógíawixini.

⁴⁹ Xwíyáa Ámínáoypí anj apí tñj e níminí rínáriméaríná ⁵⁰ Judayí re egíawixini. Apíxí seáyí e imónigíáa ayí tñi rotú njeaarígíwámí tñi anj apimí seáyí e nímoníro menjweagíawami tñi símírírí wíagáa ayí Poromi tñi Banabasomi tñi sípi níwíkaríro wígí tñj e dání míxí xídwárigíawixini. ⁵¹ Wígí tñj e dání míxí xídwárigíagáa awau “Nene sipíni wíkararínjwaéneríani?” oyaiwínípoynítrí egí síkwíyo xwíá síkí xénínjpi pírfí wíakímí níyárimí anj yóf Aikoniamíyí rínínjipimí nání ugísisixini. ⁵² E nerí aí anj apimí dání Jisasomi dínj níwíkwíróro uxídarígíyáyí yayí bí onímíápi mívínj yayí seáyí dání níga uro kwíyí Goríxoyápi ayá wí síxí wínínjipimí dání enj neága uro néra wagíáriní.

14

Poro tñi Banabaso tñi Aikoniamí dání egí nánirini.

¹ Awau xámí egípa Aikoniamíyo níremómána Judayíáa rotú anjyo nípáwiri nuríná píranínj renjwípearínagáí nání áamá xwé ayá wí, Judayí tñi Gírikíyí tñi áamá gwí apíau dínj wíkwírógíawixini. ² E nerí aiwí Judayí arfá níwíro dínj mívíkwírópá wíyáyí Gírikíyí áamá Jisasomí dínj wíkwíróarígíyáyo símí tñi owípoynítrí símírírí níwíro yarínagáa nání ³ awau e ayá wí níjwearíná “Áamá tíyí wí míxí níyeaipaxí aí Ámínáo anani yeamenínjoi.” níyaiwiri ayá igígí bí mívínj sa níra ugísisixini. E yaríná Ámínáo “Awau neararígípi nepa rífa neararínj?” owípimónípoynítrí gí dínjyo dání xe nuríri emímí tñi ayá ríwamónípaxí imónínjpi tñi owíwapíyípiyíntrí enj síxí níweámíxa uníniginí. ⁴ E nerí aí áamá anj apimí njeagíyáyí dínj bí bíau níxítró wí Judayí, dínj níwíkwíróarígíyáyí tñi kumíxíntró wí wáf wurimeiarígíwau tñi kumíxíntró neróna re eníniginí. ⁵ Gírikíyí wí tñi Judayí wí wígí seáyí e nímoníro umenjweagíyáyí tñi ayí níwíápínímearo “Awau mí sipí níwíkarírane sínjá tñi opíkianeyí.” nítríntró yaríná ⁶ e owianeyíntró yarígíápi nání awau níjía nímonítrí nání Raikonía píropenísyó anj símí bíau xegí yóf Rísítírapimí tñi Debípimí tñi nání éf uri anj mídímídání ikwíróónínjpiami ení nání éf uri nerí ⁷ anj ayo dání xwíyáa yayí neainarínjpi wáf urímegísisixini.

Poro tñi Banabaso tñi Rísítírapimí dání egípi nánirini.

⁸ Awau anj yóf Rísítíraí rínínjipimí emearíná áamá e dánj wo — O xínái agwíyo dání síkwí líkí enj xítrínjorini. Xegí síkwíyo enj bí meánínagí nání o bí onímíápi irú nípímíxítrí anj yagomani. O éf níjwearí ⁹ Poro urarínjpi arfá wíaríná re eníniginí. Poro sínjwí agwí níwínáriní wíníyí wíníniginí. Xegí síkwí sípi enjyí nanj wímíxíní nání Jisasomí dínj wíkwíróarínagí níwíntrí ¹⁰ imí tñi nítrí “Níwíápínímearí díxí síkwí tñi píranínj éf roí.” uráná re eníniginí. Úrapí éf níroamori anj eníniginí. ¹¹ Poroyá

maníyo dání éf níroamori aní yariṇagí áamá e epíroyí egíáyí síṇwí apí níwíníro xwíyá nímfeyoaro níríroná wígí Raikoníayí píné t́nǐ re ríḡfawixíni, “Negí ṇwáá aṇṇamí ṇweagíáwa ríxa áamá nímoníro nene t́ṇṇ e nání riwáú weapfíi.” níríro ¹² “Banabaso, o negí ṇwááo Susoyí wírínṇoríní.” ríro Poro xwíyá yañí umeaiaríṇo eṇagí nání “O negí ṇwááo Xemisoyí wírínṇoríní.” ríro neróná ¹³ Susoyí wírínṇo —O nání aní rídíyowá yariḡfíwá aní apímí ákínáyo bíaríwámí dání umíríyínṇoríní. Oyá apaxípánṇí ímoníṇo urfá íwí yeyí iníṇí bí nímaxírímí burímákáú oxí wo t́nǐ níméra níbírí ákíná íwí e éf nírómáná áamá e epíroyí egíáyí t́nǐ “Awaú nání rídíyowá owianeyí.” níwimóníro e wianíro yaríná ¹⁴ wáf wurimeiarigíáwá, Banabaso t́nǐ Poro t́nǐ ayí “Awaú nání e owianeyí.” rínaríṇagíá arfá níwiri re egísisixíni. Ayí “Nene wianíri yaríṇwápi awaú aga níwimónaríní.” oyaiwípoyíníri egí iyfá naxerí áamá epíroyí egíe áwínímí aṇṇí nuri xwíyá ímí t́nǐ níra nuri ¹⁵ re uríḡfísisixíni, “Áamá tíyíné, pí nání e yeaiaríro yaríṇoi? Yawawí ení seyíné ímoníḡfápa ámáwawíríní. Yawawí sa rípi nání yaríṇwíi. Seyíné segí ṇwáápi níxífdíroná surímá yaríḡfápi píní níwíarímí Goríxomí —ṇwáá nepa dínṇ t́ṇṇ oyí oríní. O aṇṇa ímíxírí xwíá ímíxírí rawírawá ímíxírí nerí amípi dínṇ ayo yaríṇípi ímíxínoríní. Omí seyíné xídfíprí nání yawawí xwíyá yayí seainípaxí rípi wáf seararíṇwíi. ¹⁶ Áamá ḡwí wírí wírí nǐnǐ aga eṇíná dání níṇweaxa bíḡfáyí Goríxo wígí síwíyo xe oxídfípoyíníri níwíga níbírí aíwí ¹⁷ xewaníṇo ímoníṇípi nání yumfí níseainí xegí naṇí níseaiiríṇípmí dání síwáníṇí níseaiḡa bíṇíriní. Segí omíṇí ná wearíṇíná wenfá nání oyá dínṇ t́nǐ iníá eaénapírí aíwá píripírí iníri yaríná seyíné níwíro yayí nígá waríḡfáriní. Ayínání o e níseaiiríṇípmí dání xewaníṇo ímoníṇípi nání síwáníṇí níseaiḡa bíṇíriní.” ¹⁸ Xwíyá e nuri aíwí áamá ayí aríki “Awagwí nání xe rídíyowá oepoyíníri síṇwí neanípiyi.” uraríṇagíá awaú aníṇí mǐnǐ pírfí urakianíri néfísáná eṇáná ayí kíkíá egíawixíni.

Poromí śṇṇá nearo tígíá náníriní.

¹⁹ Judayí wí Adiokí dání bíro Aikoniamí dání bíro nero áamá obaxí e ṇweagíáyo dínṇ úkínímíxáná “Poromí sípi e owikáraneyí.” wimónaríṇípi níxífdíro re egíawixíni. Omí śṇṇá t́nǐ nearo “Ríxa píyífaní?” níyaiwíro aní apímí dání níropémí nípeyearo e wáfagíá aí ²⁰ áamá Jisasomí dínṇ níwíkwírooro xídaríḡfáyí píyo wenḡe mǐdímí dání rówapáná re eṇínḡṇí. O ámí wíápnímeaṇínḡṇí. Ámí níwíápnímeaí aní apímí nání nuri sá wenḡe wáfípi t́nǐ Banabaso t́nǐ aní yofí Debí ríníṇípmí nání nuri ²¹ aní apímí dání xwíyá yayí neainaríṇípi wáf nurímeríná áamá obaxí Jisasomí dínṇ níwíkwírooro oxídfípoyíníri níwimíxárimí ámí Rísítíra nání nuri e ení nurára múrori Aikoniamí e ení nurára múrori Adiokí e ení nurára múrori neríná ²² awaú xámí nura púaná Jisasomí uxídfíḡfáyí eṇí neáníro omí píní mǐwíarí aníṇí mǐnǐ xídfíprífa nání eṇí rírérmíxí níwíera nuri re uríḡfísisixíni, “Xeaníṇí ayá wí níneaímeáa numáná eṇáná Goríxoyá xwíoxíyo páwíaríwáriní.” nuri ²³ áamá wa Jisasoyá síyíkí ímoníḡfáyo wípeṇweapírfáwa aní apí apímí níwurípeaária níwerí xámí aíwá ṇwáá ṇwíráriníri Goríxomí xwíyá rírímí wiri néfísáná Ámínáo, wígí dínṇ wíkwíroaríḡfo píraníṇí oumeníníri wéyo níwimí ugísisixíni.

Poro t́nǐ Banabaso t́nǐ ámí egí axámíní ugíí náníriní.

²⁴ E nemowáú Pisidia píropenísíyo áwínímí nípurí Pabiria píropenísíyo níréromí ²⁵ aní yofí Pega ríníṇípmí xwíyá Goríxoyápi nurára ní múrori aní yofí Atería ríníṇípmí nání níwerí ²⁶ e dání sípíxí womí nípíxemoáníri níṇweámáná nuri Adiokíyo nání nuri —E ayí awaú ríxa eméfpí wáf emearíná Goríxo wá wíáníapímí dání éfísisixíníri omí wéyo níwíro wárigíferíní. E nání nuri ²⁷ nírérománá Jisasoyá síyíkí ímoníḡfáyo awí neaáriní amípi awaú nemeíriná Goríxo eṇípi nání repíyí níwíera nuri Goríxo émayí níkínímoníro dínṇ oníkwírfípoyíníri ówaníṇíṇí wíkwíiṇípi nání repíyí níwiri ²⁸ e nemowáú Jisasomí uxídaríḡfá aní apímí ṇweáyí t́nǐ nawíní sfá ayá wí e ṇweagísisixíni.

15

Émá Jisasomí xídaríḡfáyí nání xwíyá ímíxíḡfá náníriní.

¹ Áamá wa Judia píropenísíyo dání níweapíro Adiokí nírérománá áamá Jisasomí dínṇ níwíkwírooro nání wígí xexírímeá ímoníḡfáyo nuréwapíyíro re uríḡfawixíni, “Seyíné Judayene t́nǐ xíxení ímoníprí nání negí arífo Moseso ríṇípi iyí sǐmí sfó mǐwákwínípa nerónáyí, Goríxo yeáyí seayímíxemeapaxí meníní.” uraríṇagíá ² Poro t́nǐ Banabaso t́nǐ xwíyá sǐmí t́nǐ xímíxímí níwíro xwíyá ayá wí níṇḡa níwíápnímí mearo néfasáná áamá e dání Jisasoyá síyíkí ímoníḡfáyí re ríníḡfawixíni, “Poro t́nǐ Banabaso t́nǐ negí wa t́nǐ Jerusaremi nání nuro wáf wurimeiarigíáwa t́nǐ áamá e dání Jisasoyá síyíkí ímoníḡfáyo wípeṇweagíáwa t́nǐ nerímeánímáná ‘Íyí sǐmí sfó wákwínípoi.’ neararíḡfá rípi nání xwíyá nímíxíroná, ayí naṇíriní.” níwíro ³ urowáraúáni awa xwáá Pínisiayí ríníṇípmí

tíni Samaria p̄ropenis̄fyo tíni n̄ipuríná an̄f ap̄i apimi Jisasomi d̄inj n̄iwikw̄roro n̄ani xexir̄fmeá imónigfá wiyoni wiyoni émáy Gorixo t̄fám̄ini k̄inimónigfápi n̄ani e e áwan̄f nura n̄imúroróná yayí n̄iwimóá uḡawixini.

⁴ E nemowa rixa Jerusaremi n̄irémoro an̄f e d̄anj Jisasoyá siyikf imónigfáyf t̄ni wigf wipen̄weagfáwa t̄ni wáf wurimeiarigfáwa t̄ni yayf wiemeááná Poro t̄ni Banabaso t̄ni awaú émáyf t̄njf e emearf̄ná Gorixo egf wéyo d̄ani n̄era un̄f n̄ip̄ini n̄ani repiyf wiarf̄ná re en̄inigini. ⁵ Parisi imónigfá Jisasomi d̄inj wikw̄roarigfá wa n̄iwáp̄in̄imearo re riḡawixini, “Émá Jisasomi d̄inj wikw̄roarigfáyf negf iyf s̄m̄f s̄fó wákwinariṇwápi mepa epaxf wí mimónini. Ayf ṇw̄f ikaxf negf ar̄fó Moseso ean̄f̄pimi m̄ix̄f̄d̄ipa nerf̄ná, ‘Ayf anan̄f̄rini.’ ur̄ipaxf mimónini. Ayo nur̄ewapiyirane ‘Apimi an̄inj̄ m̄in̄f x̄d̄f̄f̄rixini.’ ur̄fwanigini.” riḡawixini. ⁶ Ayin̄ani wáf wurimeiarigfáwa t̄ni Jisasoyá siyikf imónigfáyo wipen̄weagfáwa t̄ni ap̄i n̄ani xwiyfá im̄ixan̄ro n̄ani awi nean̄ro ⁷ rixa xwiyfá ayá wí r̄rowiágf̄ n̄in̄fasáná en̄jáná Pitao n̄iwáp̄in̄imeari re ur̄inj̄inigini, “Gf̄ n̄ir̄ix̄f̄meá imónigf̄oyf̄né, x̄am̄i d̄ani émáyf xwiyfá yayf neainariṇ̄f̄p̄i ar̄fá wiro d̄inj wikw̄roro ep̄f̄ríá n̄ani soyf̄néá wo iwamfó wáf ur̄fwanigini Gorixo eyir̄oṇo, ayf nioni en̄agf̄ n̄ani soyf̄né n̄ijf̄arini. ⁸ Nioni ayo wáf ur̄imeááná Gorixo —O ámayá xwiox̄f̄yo imóniṇ̄f̄pi n̄ni n̄ani n̄ijfá imóniṇ̄orini. O xegf̄ kwiyf̄pi nene neaiap̄iṇ̄f̄pa ax̄f̄pi m̄ini n̄iwir̄iṇ̄f̄pimi d̄ani s̄iwá r̄en̄iṇ̄f̄ neaiṇ̄f̄rini. Émayf̄ eni d̄inj n̄in̄ikw̄roróná, ayf anan̄f̄rini. S̄iwá éniṇ̄f̄ neaiṇ̄f̄rini. ⁹ Judayene xegf̄ b̄i neaiir̄f̄ émayo xegf̄ b̄i wiir̄i en̄f̄mani. Nene neaiiṇ̄f̄pa ax̄f̄pi ayf̄ eni d̄inj wikw̄roarigf̄a n̄iw̄in̄r̄i yokwarim̄f̄ wiin̄f̄rini. ¹⁰ Ayin̄ani soyf̄né Gorixo wikf̄ oneaón̄r̄i p̄i n̄ani yar̄iṇ̄o? ṇw̄f ikaxf̄ Moseso ean̄f̄pimi d̄ani san̄f̄ negf̄ ar̄f̄owa anan̄f̄ n̄imeám̄i upaxf̄ mimóniṇ̄f̄pi —Ap̄i, ayf̄ ṇw̄f ikaxf̄ negf̄ ar̄f̄owa ox̄f̄daneyin̄iróná n̄ix̄f̄d̄ipaxf̄ mimóniṇ̄f̄p̄ini. Ap̄i p̄i n̄ani émá Jisasomi d̄inj wikw̄roarigf̄a wikwiaran̄ro yar̄iṇ̄o? Soyf̄né Gorixo ayo m̄iwikwiariṇ̄f̄p̄i wikwiaran̄ro ner̄iṇ̄f̄pimi d̄ani Gorixo nene wikf̄ oneaón̄r̄i yar̄iṇ̄o. ¹¹ Nene d̄inj wí re m̄imó, ‘ṇw̄f ikaxf̄ eaniṇ̄f̄p̄i x̄dar̄iṇ̄wápi d̄ani yeáyf̄ neayim̄ixemeapax̄f̄rini.’ wí m̄imó d̄inj re neaiṇ̄imónini, ‘Áminá Jisaso émayo wá n̄iwian̄r̄i ayo n̄ani wayfá upein̄f̄yo d̄ani Gorixo yeáyf̄ uyim̄ixemeaar̄iṇ̄f̄pa Judayene eni ax̄f̄pi e yeáyf̄ neayim̄ixemeaar̄iṇ̄f̄rini.’ D̄inj e neaiṇ̄imónini.” ur̄inj̄inigini.

¹² Awí eánigfáwa xwiyfá b̄i m̄ir̄f̄ s̄ini ar̄f̄ani n̄iwiro yar̄f̄ná Banabaso t̄ni Poro t̄ni éf̄ n̄irori xwiyfá nur̄iri em̄im̄f̄ t̄ni ayá riwamónipaxf̄ imóniṇ̄f̄ t̄ni awaú émáyf̄ t̄njf e wáf ur̄imearf̄ná Gorixo egf̄ wéyo d̄ani wiwapiṇ̄f̄p̄i n̄ani repiyf̄ n̄iwir̄i ¹³ rixa n̄ir̄ar̄imáná en̄jáná Jemiso n̄iwáp̄in̄imeari re ur̄inj̄inigini, “Gf̄ n̄ir̄ix̄f̄meá imónigf̄oyf̄né, xwiyfá nioniyá b̄i eni ar̄fá n̄ipoyf̄. ¹⁴ ‘Gorixo émáyf̄ n̄ani wí d̄inj m̄im̄or̄in̄ini.’ yaiwiagwá aiw̄f̄ xewan̄iṇ̄o émáyf̄ wí nioniyá imónif̄rixin̄r̄i n̄iwieyir̄or̄iṇ̄f̄pimi d̄ani áamá ayf̄ n̄ani mon̄f̄p̄i iwamfó s̄iwá neaiṇ̄f̄rini. Ap̄i n̄ani Saimono rixa repiyf̄ neaiṇ̄o. ¹⁵ Agw̄f̄ o near̄f̄p̄i, ayf̄ wáf rókiamoagfáwa Depitoyá f̄wiarf̄awé n̄ani n̄ir̄iro eagfá rip̄i t̄ni x̄ixen̄f̄ imónini, ¹⁶ ‘Ap̄i n̄ip̄ini n̄imónimáná en̄jáná Gorixont̄i ámi n̄ib̄r̄i an̄f̄ segf̄ m̄ix̄f̄ in̄ayf̄ Depitoyá p̄neamioagiwá ámi m̄ir̄im̄f̄arini. An̄iwá xw̄ir̄fá ik̄ix̄en̄iṇ̄f̄p̄i ámi n̄im̄ir̄iṇ̄f̄ s̄iṇ̄f̄ im̄ix̄im̄f̄arini. ¹⁷ Ayf̄ rip̄i n̄ani e em̄f̄arini. Judayf̄ gw̄f̄ ax̄f̄r̄i mar̄f̄at̄, áamá gw̄f̄ w̄ir̄f̄ w̄ir̄f̄ n̄ni Ámináon̄f̄ t̄fám̄ini ob̄f̄poyin̄r̄i n̄ani ámi ap̄i e m̄ir̄im̄f̄arini. Ayf̄ émá nioniyá imónif̄rixin̄r̄i wéyo f̄á um̄ir̄iṇ̄ayf̄ nioni t̄fám̄ini ob̄f̄poyin̄r̄i ámi m̄ir̄im̄f̄arini. ¹⁸ Ámináon̄f̄ xwiyfá rip̄i seyf̄né n̄ijfá oimónif̄poyin̄r̄i en̄jáná d̄ani sear̄iṇ̄aon̄f̄ sear̄iṇ̄iṇ̄f̄.’ Xwiyfá wáf rókiamoagfáwa eagfá ap̄i t̄ni Saimoni near̄f̄p̄i t̄ni x̄ixen̄f̄ imónini. ¹⁹ Ayin̄ani d̄inj nioniyá eni rip̄ir̄ini. Émá Gorixo t̄fám̄ini uk̄in̄imónarigfáyo upup̄f̄ḡf̄ m̄iwikáriṇ̄f̄pa oyaneyf̄. ²⁰ ṇw̄f ikaxf̄ eaniṇ̄f̄p̄i n̄ip̄ini n̄ani m̄iwikwiariṇ̄f̄pa nemáná aí sa payf̄ wí nearane re ur̄fwanigini, ‘Judayene xw̄ir̄fá neaiṇ̄paxf̄ imóniṇ̄f̄p̄i rip̄i rip̄i mepa éf̄rixini. Ámá wí mimónf̄ ṇw̄fá imóniṇ̄f̄p̄i n̄ani r̄id̄iyowá yar̄igf̄ap̄i m̄in̄ipa éf̄rixini. Ap̄ix̄f̄ n̄imearf̄ná sewin̄f̄ m̄imeán̄ipa éf̄rixini. N̄an̄w̄f̄ gw̄f̄ siṇ̄w̄f̄yo x̄ir̄áná ragf̄ s̄ini en̄f̄p̄i m̄in̄ipa éf̄rixini. Rakiw̄f̄ eni m̄in̄ipa éf̄rixini.’ Ap̄ini payf̄ nearane ur̄fwanigini. ²¹ Ámá en̄jáná d̄ani n̄era n̄ib̄ro nene ṇwean̄wá ríná eni Sabarfá ayf̄ ayo an̄f̄ ap̄i apimi áamá wa ṇw̄f̄ ikaxf̄ Moseso ean̄f̄pimi d̄ani f̄á roro ur̄ewapiyiro yar̄iṇ̄agfá n̄ani émáyf̄ Judayene xw̄ir̄fá neainariṇ̄f̄p̄i n̄ani n̄ijfá imóniṇ̄o. Ayin̄ani r̄fwam̄iṇ̄f̄ ap̄ini nearane e ur̄fwanigini.” ur̄inj̄inigini.

Émayf̄ n̄ani payf̄ nearo wiowárigfá n̄an̄ir̄ini.

²² Wáf wurimeiarigfáwa t̄ni Jerusaremi d̄ani Jisasoyá siyikf imónigfá n̄ni t̄ni wigf wipen̄weagfáwa t̄ni eni d̄inj ná b̄ini n̄ix̄ir̄iro re r̄in̄iḡawixini, “Negf̄ wí Poro t̄ni Banabaso t̄ni payf̄ n̄imax̄ir̄im̄f̄ up̄f̄r̄i n̄ani n̄ir̄ipearan̄énáyf̄ nan̄f̄rini.” n̄ir̄in̄iro Judasomi —O xegf̄ yof̄ ámi b̄i Basabasorini. Om̄i t̄ni ámi wo Sairasomi t̄ni —Awaú Jisasomi d̄inj n̄iwikw̄roro n̄ani xexir̄f̄meá imónigfáyo seáyf̄ e

imónigfíwaurini. Awaumi nírípearo ²³ payí re níríniri eáninípi wiowarigfawixini, “Wáf wurimeiarinwáone tñi Jisasoyá siyikí imónigfáyo umerjweanwáone tñi nene segí séríxímeá imóninwáene seyíne negí níríxímeá imónigfáyíne nání — Wiyíne aní yoí Adiokiyo nweagfáyíne, wiyíne Siria píropenisíyo nweagfáyíne, wiyíne Sirisia píropenisíyo nweagfáyínérini. Seyíne nání payí rípi nearí wiowárenaparinwini. Seyíne nínínéni yayí oseainini. ²⁴ None ríxa aríá re wíwáriní, ‘Negíyí wí none “Soyíne nuro e urípoyi.” muríwámi ayí seyíne tfe nání níbíro searéwapíyaríná díní ríá seaxerí díní smígwiá seayiniri enjínini.’ aríá e wíwá enagi nání ²⁵⁻²⁶ none ríxa díní ná bíní tñi nímónimáná ‘Ayí rípi neranéná nanjínini.’ neaimónííriní, ‘Ámá negí wamí nírípearane Banabasomí tñi Soromí tñi —Awaú nene díní síxí uyinwáwaurini. Negí Áminá Jisasí Kiraiso nání wáf nurímeríná yoí mayí nímóniri urimegfíwaurini. Awaumi tñi negí wamí tñi seyíne tñí e nání nurowárenapíriná, ayí nanjínini.’ neaimónííriní. ²⁷ Ayínání ríwamíní re eaarinwápi Judaso tñi Sairaso tñi awaú maní tñi ení ananí áwaní searísisixíniri urowárininwini. ²⁸ None xwíyá nímíxíranéná kwíyí Goríxoyáyo dání re ríníwaniginí, ‘Nwí ikaxí ayá wí sanjíniní imóninípi míwikwiáripání.’ ríníwaniginí. Nwí ikaxí émayíne aga píní míwiáripaxí imóninípi, ayí rípinínini. ²⁹ Ámá wígfí mímóní nweá imóninípi nání rídiyowá yarigfápi mínípa éfírixini. Rakiwí mínípa éfírixini. Nanjwí gwí sinjwíyo xíraná ragí síní enagi nání mínípa éfírixini. Apíxí nímearóná sewíní míméanípa éfírixini. Seyíne nene ríwá apíní e nerónáyí, ayí apání yarínjoí. Negí xwíyá apínini.”

E níríro payí eagfawixini. ³⁰ E nemowa míní wiowáraná awa payí níméamí Adioki nání níwero nírémómáná ámá e díní Jisasoyá siyikí imónigfáyo awí neaárimáná payí míní wíagfá ³¹ ayí fíá níróróná xwíyá ení rírémíxí níwiro eáninagí nání díní nífá winíniginí. ³² Díní nífá winaríná Judaso tñi Sairaso tñi awaú ení wáf rókíamoorígíwau enagi nání wígfí xexírfímeá imónigfáyo xwíyá ayá wí bí tñi ení rírémíxí níwiri ení síxí níwímíxíri egísisixini. ³³ E nemowau sfá wí e nínwagfísaná enáná awaumi ámí wígfí urowarigfáwa tñí e nání nurowáriní yayí wiowárfagfá nání xexírfímeá imónigfá e nweagfáyo píní níwíarímí kíkífá néra ugísisixini. ³⁴ [Jerusaremí nání nuri aiwí Sairaso “Adiokiyo ámí bí tñi nínjwearíná, nanjí emííni.” yaiwiníniginí.] ³⁵ Awaú e éagfí aí Poro tñi Banabaso tñi Adiokiyo nínjwearí ámá obaxí wí tñi nawíní xwíyá Ámináoayápi wáf urímeri uréwapíyiri egísisixini.

Poro tñi Banabaso tñi ewáramónigfí nánirini.

³⁶ E nemowau ríxa sfá wí múróáná Poro Banabasomí re uríniginí, “Yawawi ámí nurai anjí apí apímí xwíyá Ámináoayápi wáf nurímeríná ámá Jisasomí díní níwíkwíro nání yegí níríxímeá imónigfáyí aríge ríá nweanjiníri síjwí owínímeaaiyí.” uríagi ³⁷ Banabaso “Ayí ananínini.” níyaiwiri “Joní Mako ení yawawi tñi nawíní owaneyí.” wimóníagi aiwí ³⁸ Poro aríki re urarínagí nání, “Xámí wáf urímeanírane nuranéná síní nápi oyaneyíniri nání mú Pabiria píropenisíyo dání píní níyeawiárimí ujo ámí yawawi tñi nawíní níwírímeámí mupa oyaiyí.” urarínagí nání ³⁹ míxí nírínowieánísaná apímí dání newáramóniri Banabaso Joní Makomí níwírímeámí nuri sípíxí womí nípíxemoániri nínjwearí pírinjwí Saipírasíyí rínínjipímí nání ugísisixini. ⁴⁰ E nání úagfí aí Poro Sairasomí nímeari xexírfímeá imónigfáyí awaú wáf emearíná Ámináo wá níwianíri uméwiníniginí omí wéyo míní wíáná e díní píní níwíarímí nuri ⁴¹ Siria píropenisíyo tñi Sirisia píropenisíyo tñi áwíní e nuri anjí apí apímí nírémómáná ámá Jisasoyá siyikí imónigfá wíyí wíyo nuréwapíya nuríná ení síxí wímíxígisixini.

16

Poro Timotiomi níwírímeámí uñfí nánirini.

¹ Poro anjí Debiyí rínínjipímí nírémorí ámí nuri Rísítíraí rínínjipímí nírémoríná winíniginí. Ámá Jisasomí xídarígfáyí wo —O xegí yoí Timotíriní. Xínáí Jisasomí díní wíkwíroariní wírini. Í Judayí enagi aí omí xano Gírikíyíriní. ² Ámá Rísítíra nweáyí tñi Aikoniamí nweáyí tñi Jisasomí díní níwíkwíro nání xexíxexírfímeá imónigfáyí Timotio nání “Ámá nanjí woríní.” rarígoríní. ³ O nání Poro “Yawawi tñi nawíní oemeaneyí.” níwimóniri nání omí nímeari iyí símí sfó wákwíniginí. Ayí rípi nání e enjíniginí. Judayí aríwámídání nweagfáyí níní o xegí xano Gírikíyí enagi nání xífo iyí símí sfó níwákwínínípi nání níjfa e imónigfá enagi nání Poro negí Judayo wáf urímearíná omí aríá níwípa epírixíniri iyí símí sfó wákwíniginí.

⁴ Anj́ apí apimí nurára nímúróroná xwíyá wáf wurimeiarigáwa t́nǐ Jerusaremiyo Jisasoyá siyikí imónigfáyó wípenweagfáwa t́nǐ awa xwíyá nimixíróná rinárigfá rǐpǐ, “Negf́ ńwǎ ikaxf́ eánǐnj́ rǐpimǐnǐ émá Jisasomǐ dǐnj́ nǐwǐkwíróro nánǐ negf́ nǐrǐxímeá imónigfáyó ogámǐ mepaxf́ imónǐnǐ. Apimǐnǐ nǐxídiróná apánǐrǐnǐ.” e rinárigfápǐ nánǐ áwanj́ nurára múroarǐnjagfá nánǐ ⁵ anj́ apí apimí áamá Jisasoyá siyikí imónigfáyó dǐnj́ wíkwíroarǐnjagfápǐ enj́ neánǐro xáiwf́ fá nǐxíróro nánǐ sfá ayf́ ayo áamá ámǐ wí Jisasomǐ dǐnj́ nǐwǐkwíróro wíniyǐ t́nǐ kumǐxinagfárinǐ.

Poró Tirowasiyo nǐjwearf́nǐ orǐnj́ wǐnjǐpǐ nánǐrǐnǐ.

⁶ E nemowa pǐropenisf́ biaú Pírǐgia t́nǐ Garesia t́nǐ rǐnǐnjǐpǐau t́njǐmǐnǐ warf́nǐ kwíyǐ Gorǐxoyápǐ xe Esia pǐropenisf́yo nánǐ nuro áamá e njweagfáyó xwíyá yayf́ wǐnjǐpaxf́pǐ wáf urǐmǐfǐrxǐnǐrǐ sǐnjwǐ mǐwǐnǐ urakiowárinǐnjǐnǐ. ⁷ Awa ámǐ wǐmǐnǐ nánǐ nǐkǐnǐmónǐro nuro rǐxa Maisia pǐropenisf́yo nǐrémómáná Bitinia pǐropenisf́yo nánǐ owaneyǐnǐrǐ yarf́nǐ ámǐ kwíyǐ Jisasoyápǐ xe oúpoyǐnǐrǐ sǐnjwǐ mǐwǐnǐ urakiowárinǐnjǐnǐ. ⁸ Awa Maisia pǐropenisf́yo nímúroro anj́ Tirowasiyǐ rǐnǐnjǐpimǐ nánǐ nǐwero ⁹ nǐrémómáná sfá ayimǐ árfwǐyimǐ Poró sá wejǐnǐ orǐnj́ wǐnjǐyǐ wǐnjǐnjǐnǐ. Áamá Masedonia pǐropenisf́yo dǐnj́ wo éf́ nǐrǐrǐ waunǐ rǐxinǐ “Joxǐ Masedonia re nánǐ nǐbǐrǐ arǐrǐ neaǐ.” urarǐnjagf́ orǐnj́ e nǐwǐnǐrǐ nánǐ ¹⁰ none (rǐfwamǐnj́ rǐpǐ eanjáonǐ t́nǐ) re yaiwǐnjwanǐgǐnǐ, “Gorǐxo rǐxa áamá ayo e dǐnǐ wáf ourǐmǐpoyǐnǐrǐ sǐwǎ nǐneairǐ orǐnj́ rǐa neapárarǐnǐ?” nǐyaiwirane Masedonia t́fámǐnǐ nánǐ píyo wanǐrǐwǐnǐrǐ pǐf́a neranéná sǐpǐxf́ wo e nánǐ umǐnǐrǐ yarǐnjagf́ wǐnjǐnjwanǐgǐnǐ.

Ridiaǐ nǐkǐnimónǐrǐ Jisasomǐ dǐnj́ wíkwíroarǐnjǐ nánǐrǐnǐ.

¹¹ E nemone sǐpǐxomǐ nǐpǐxemoánǐrane nǐjwearane anj́ Tirowasiyǐ rǐnǐnjǐpimǐ dǐnǐ pǐnǐ nǐwǐarǐmǐ nurane pǐrǐnjwǐ Samotǐresiyǐ rǐnǐnjǐpimǐ t́njǐ e nánǐ nǐmeámǐ nurane nímúroane sá wejǐwáone wáfǐ t́nǐ anj́ Niaporǐsiyǐ rǐnǐnjǐpimǐ t́njǐ e nánǐ nǐmeámǐ nurane wǐarǐf́ nímúrómáná ¹² e dǐnǐ anj́ Pǐripaiyǐ rǐnǐnjǐpimǐ —Anj́ Masedonia pǐropenisf́yo ikwǐróntǐ seáyǐ e imónǐnjǐf́, ayf́ bǐ Pǐripairǐnǐ. Romíyǐ nǐbǐro anj́ apimǐ dǐnǐ anj́ nǐmǐrǐro njweagfápǐrǐnǐ. Apimǐ none nǐrémómáná sfá obaxf́ wí e nǐjwearane ¹³ Sabarfáyó “Inǐgǐf́ wearǐnjǐ t́njǐ e áamá Gorǐxomǐ xwíyá rǐrǐmǐ wǐarǐgǐferǐnǐ.” nǐyaiwirane anj́ apimǐ nánǐ ákǐnjǐ f́wíyo nǐpeyearane inǐgǐf́ e wearǐnjǐ ú t́njǐ e nánǐ nǐwerane éf́ nǐjweámáná apǐxf́ e awǐ neánǐro njweagfíwamǐ xwíyá yayf́ neainarǐnjǐpǐ urarǐnǐ ¹⁴ apǐxf́ wí —Í xegf́ yof́ Ridiaǐrǐnǐ. Anj́ Taiatairǐ rǐnǐnjǐpimǐ dǐnjǐrǐnǐ. Í rapǐrapǐ ayf́a rǐnjǐ nǐgwǐ xwé ronǐpǐ nǐgwǐ xenǐ nánǐ bǐ yarǐnjǐrǐnǐ. Judayf́ mimónǐnjǐ aǐ Gorǐxomǐ wáyf́ nǐwǐrǐ nánǐ yayf́ wǐarǐnjǐ wǐrǐnǐ. Í xwíyá Poró rarǐnjǐpǐ arǐf́a nǐwǐrǐ Gorǐxo í xwíyá apǐ dǐnjǐ ikwǐropaxf́ oimónǐrǐ xwioxf́yo pǐránǐnjǐ wǐmǐxáná í “Poró neararǐnjǐpǐ neparǐnǐ.” nǐyaiwǐrǐ Jisasomǐ dǐnjǐ wíkwíroarǐnjǐnǐ. ¹⁵ Jisasomǐ dǐnjǐ nǐwǐkwíróro rǐxa wáyf́ nǐmearǐ áamá xegf́ anjǐwámǐ í t́nǐ nawǐnǐ njweagfáyf́ enǐ wayf́ nǐmearo e nemáná í re nearǐnjǐnjǐnǐ, “Soyf́né re nǐniaiwǐrónáyf́, ‘Neparǐnǐ. Ámǐnáomǐ dǐnjǐ wíkwíróf́ wǐrǐnǐ.’ nǐniaiwǐrónáyf́, gǐ anjǐwámǐ nánǐ nǐbǐro ananǐ sá wepǐrǐrǐeó?” Anjǐf́ minǐ e nearayǐagf́ nánǐ í t́nǐ unjwanǐgǐnǐ.

Poromǐ t́nǐ Sairasomǐ t́nǐ gwǐanj́yo njwǐrǐrigf́a nánǐrǐnǐ.

¹⁶ E nemone sfá wíyǐ Gorǐxomǐ xwíyá rǐrǐmǐf́ wǐarǐgǐf́e nánǐ warf́nǐ apǐxf́ wí —Í áamá wíyá xǐnǐánǐnjǐ nimónǐrǐ omǐnjǐ wǐiarǐnjǐrǐnǐ. Imfó xǐxéroarǐnjǐpimǐ dǐnǐ áamá sǐnǐ majf́a imónǐgǐfápǐ áwanj́ urékweaarǐnjǐrǐnǐ. Áamá ímǐ xiáwowánǐnjǐ imónǐgǐfáwa í ámayó áwanj́ urékweaarǐnjǐpimǐ dǐnǐ nǐgwǐ xwé urápayarǐgǐrǐnǐ. Í none t́nǐ óyǐmǐ órórf́ ninǐranéná ¹⁷ í Poró t́nǐ none númǐ nǐneaxf́dǐrǐ arf́kǐ rǐfáiwǎ re nǐra neaxf́dǐnjǐnjǐnǐ, “Áamá rowa Nwǐfá wíyo nímúroarǐ aga seáyǐ émǐ imónǐnjomǐ xǐnǐáiwánǐnjǐ nimónǐro omǐnjǐ wǐiarǐgǐfáwarǐnǐ. Óf́ Nwǐfá e imónǐnjǐ nene yeáyf́ neayimǐxemeanf́a nánǐ inǐnjǐyǐ nánǐ wáf neararǐgǐfáwarǐnǐ.” nǐra neaxf́dǐnjǐnjǐnǐ. ¹⁸ Ámǐ ámǐ sfá ayá wíyo axf́pǐ e nǐneaxf́dǐrǐnǐ e rayarǐnjagf́ nánǐ Poró rǐxa anǐnjǐ bǐ onǐmǐápǐ mǐwǐnǐpa yarǐnjagf́ nánǐ nǐkǐnǐmónǐrǐ imfó ímǐ xǐxéroarǐnjǐpimǐ mǐxf́ re urǐnjǐnjǐnǐ, “Jisasǐ Kiraisoyá enj́ eánǐnjǐyo dǐnǐ sekaxf́ re rǐrarǐnjǐnǐ, ‘Apǐxf́ rǐmǐ pǐnǐ nǐwǐarǐmǐ u.’ rǐrarǐnjǐnǐ.” uráná re enjǐnjǐnǐ. Sǐnǐ mé imfó apǐ ímǐ pǐnǐ nǐwǐarǐmǐ unjǐnjǐnǐ. ¹⁹ Ímǐ pǐnǐ nǐwǐarǐmǐ úáná xanowánǐnjǐ imónǐgǐfáwa re nǐyaiwǐro, “Óf́ apǐxf́ rǐ áwanj́ rékweaarǐnjǐpimǐ dǐnǐ nǐgwǐ meaayarǐnjwáyǐ rǐxa anǐpǐ imónǐgoǐ. Ámǐ bǐ sǐnǐ meapaxf́ mimónǐnǐ.” nǐyaiwǐro Poromǐ t́nǐ Sairasomǐ t́nǐ fá nǐxero makerf́a imǐxarǐgǐf́e nánǐ nǐropémǐ nuro gapǐmanowa sǐnjwǐ anǐgǐf́e dǐnǐ xwǐrǐxf́ oumeaneyǐnǐro nǐmeámǐ nuro ²⁰ awa t́njǐ e nǐwǐarǐro re uxekwǐmogfawǐxǐnǐ, “Áamá Judayf́ rowaúyǐf́ áamá negf́ anj́ rǐpimǐ njweagfáyó nearakiowárpaxf́ yarǐnjagf́ nánǐ nene pǐránǐnjǐ mǐnjweapaxf́ neaimónarǐnǐ. ²¹ Sǐwǐf́ nene Romíyene imónǐnjagwǐ nánǐ gapǐmanfýf́néyá sǐnjwíyo dǐnǐ ananǐ fá xǐrǐrane xǐdǐrane epaxf́ wí mimónǐnjǐpǐ áamá

rowaú wáf neararini. uraná re enjiginini. ²² Ámá e epíroyf egfáyf eni níwíápínimearo awaúmi mǎxí wianiro yaríná gapímanowa egf íyǎf nupíríro porisf wami sekaxf re urigfawixini, “Soxǎf mépépoyi.” urǎgǎ ²³ iwanǎf rǐpǐ rǐpǐ nímépeayimáná níméra nuro gwǎf anǎfyo níwárróná gwǎf anǎfyo awí mearoarini re urigfawixini, “Joxǎf awaúmi éf mupaxǎf imóninǎf njwirárinwápi níwírárimáná píraninǎf awí mearórixini.” ²⁴ Sekaxǎf e uráná awaúmi gwǎf anǎfyo níméami nípáwiri awawá ná inimi ikwíroninǎfimi nání níméami nípáwiri e níwírárinǎf re enjiginini. Egǎf síkwǎf íkǎf wára winami níwíxímorí wára wina tǎnǐ níwakírǎfiárimáná rokimi yáriniginini. ²⁵ E wikǎrfǎgǎ aǐ rǐxa áriwegǎf imóninǎf Poro tǎnǐ Sairaso tǎnǐ Gorixomi xwíyǎf rǐrimǎf wiri yayǎf umeaniri nání sonǎf rǐri yarǎnǎgǎf ámá gwǎf anǎfyo nweagfáyǎf arǎf wiaríná re enjiginini. ²⁶ Pobonǎf xwǎf aǐ tǎnǐ yaiwíamǎf méáná gwǎf anǎfyo nímirǎríná sfǎǎ piárá xwǎfami eapíninǎf yǎf ríwómínimínirǐ neríná re enjiginini. Gwǎf anǎf ówanǎf nǎnǐ íkwínowiri senǎf ámayó yárininǎf yǎf nǎnǐ íkweánowiri enjiginini. ²⁷ Gwǎf anǎf wami awí mearoarini sá wenǎf dǎnǐ níwíápínimeari weninǎf éyǎf winiginini. Gwǎf anǎf ówanǎf íkwínowinǎf níwinirǐ “Gwǎf nweagfǎf nǎnǎf rǐxa éf úfawixini.” níyiwiri ámá ayǎf éf úfá nání gapímanowa nionǐ nípíkípfǎrixinirǐ xegǎf kǐrá nímíxearǐ rǐxa píkinimínirǐ éyǎf ²⁸ Poro enǎf tǎnǐ rǎfiáwá nurirǐ re uriginini, “Jiwanǎfjoxǐ mǐpíkínipani. Gwǎf nweanwáone nínonenǐ sínǐ ríwone nweanwini.” urǎgǎ ²⁹ o awí mearoarigǎf wǎfami “Uyǎf nímixáromeaénapíoyi.” nura mǎf nípáwiri wáyǎf winǎgǐ enǎf óf níkáriga Poro tǎnǐ Sairaso tǎnǐ tǎgfǎf nípfkínimeari ³⁰ awaúmi nímíxéami nípeyearǐ bíariwámínǐ nírómáná re uriginini, “Ápowagwǐ Gorixo yeáyǎf níyimíxemeanǐ nánǐ pí emǎf?” urǎgǎ ³¹ awaú re urigfísixini, “Ámíná Jisasomǐ dǎnǎf wíkwíróáná Gorixo yeáyǎf níyimíxemeanǐ ámá díxǎf anǎf wami joxǐ tǎnǐ nweagfáyó enǐ yeáyǎf uyimíxemeanǐ.” urigfísixini. ³² E nurirǐ omǐ tǎnǐ ámá xegǎf anǎf wami nweagfǎf níyonǐ tǎnǐ xwíyǎf Ámináo nánǐpǐ rǐrimǎf wíáná ³³ sínǐ áriwegǎf imóninǎf aǐwǐ o awaúmi “Eini.” nurirǐ iwanǎf mépéfáyó igǎf níweámáná re enjiginini. Wayǎf mearǐ ámá xegǎf anǎf wami nweagfáyǎf enǐ wayǎf mearo nemáná enǎná ³⁴ o awaúmi xegǎf anǎf wami nímeáa nípáwiri aǐwǎf níxerǐ mǐnǐ níwíríná xǐo tǎnǐ ámá xegǎf anǎf wami inimi nweagfáyǎf tǎnǐ “Rǐxa Gorixomi dǎnǎf wíkwírówaénerǎf?” níyawi nánǐ yayǎf seáyǎf dǎnǐ nǎf ugǎfawixini. ³⁵ Gapímanowa wǎfapi tǎnǐ níwíápínimearo porisǎf wami awí mearoarini tǎnǎf e nánǐ xwíyǎf yanǎf re wiowárigfawixini, “Omǐ ‘Ámá awaúmi wǎre.’ uríoyi.” wiowárfǎgǎ awa nuro uráná ³⁶ o xwíyǎf apǐ Poromǐ áwanǎf nurirǐ re uriginini, “Gapímanowa nionǐ nánǐ xwíyǎf yanǎf re wiowárenapáoi, ‘Awaúmi owárinǐ.’ wiowárenapǎfǎgǎ nánǐ awagwǐ ananǐ níwíapirǐ kíkǐáf nǎf úpiyi.” urǎgǎ aǐ ³⁷ Poro re uriginini, “Yawawi Romíyǎf wawí imóninǎf aǐ mǎf wí menǎgǐ aǐ gapímanowa, xwǎf rǐxǎf níyeamero ámá obaxǎf sfǎgwǎf anǎf dǎnǐ iwanǎf yeamépero gwǎf anǎfyo yeajwiráro egfáwa inimi níyeamíxearo yeawáraniro rǐrarini? Oweoi, aga wí e yeapaxǎf mímónini. Wiwaninowa níbiro ‘fiwǎpípiyi.’ yearáná peyanfwi.” urǎgǎ ³⁸ porisowa xwíyǎf Poro urǎfǐpǐ ámǐ nímeáa nuro gapímanowami repíyǎf níwiro “Awaú Romíyǎf wáurinǐ.” urǎgǎ awa arǎf níwíróná wáyǎf níkárinro ³⁹ nuro awaúmi píyíyǎf nuríro gwǎf anǎfyo dǎnǐ nímíxearo níwárróná arǎf wáunǐ rǐxinǎf re urayigfawixini, “Awagwǐ anǎf rǐpimi pǎnǐ níneawíárimǐ nuríná ‘Ayǎf nanǎf.’ neaimónarinǐ.” urayarinǎf ⁴⁰ awaú gwǎf anǎfyo dǎnǐ nípeyearǐ anǎf apǎf Ridiáiyǎf rǐninǎf wáwami nánǐ nuri nípáwiri ámá Jisasomǐ dǎnǎf níwíkwíro nánǐ egǎf xexǎfmeá imónigfáyǎf tǎnǐ e nawínǐ nerímeániro xwíyǎf ámǐ bí tǎnǐ enǎf rǐrémíxǎf níwíárimǐ ugǎfawixini.

17

Tesaronaika nweayǎf Poromǐ tǎnǐ Sairasomǐ tǎnǐ iwanǎf weaniro egǎf nánirini.

¹ E nemowa e dǎnǐ nuro anǎf biaú Abiporisǐ tǎnǐ Aporonia tǎnǐ rǐninǎf piaúmi nímuróa nuro anǎf Tesaronaika rǐninǎf pimi —Anǎf apimi Judayǎf wigǎf rotú anǎf wíwá mǐrǐninǎf pimirini. Apimi níremómáná ² Poro xegǎf iníná yarínǎf e enǐ axǎf neri Sabarǎf wíyáwí wíyimi Judayǎf wigǎf rotú anǎfyo awí neániro nweanǎf níwímearǐ Bíkwǎf Gorixoyá dǎnǐ nurenwípea nuríná ³ ayǎf re oyaiwípoynirǐ urayiginini, “Bíkwíyo dǎnǐ apǐ apǐ nírinirǐ eáninǎf nánǐ ámá yeáyǎf neayimíxemeanǐ nánǐ Gorixoyá dǎnǎf tǎnǐ arǎfwayá xwǎf piáxfyo dǎnǐ iwaronfóyǐ rǎrinwáomǐ wa píkárá rǐninǎf o nímeari xwǎfipáyó dǎnǐ wíápínimeanǎf apimi wí nímuropaxǎf mímónini.” oyaiwípoynirǐ mǎf kǐpǐ nánǐ uréwapíyirǐ mǎf níróa urǐ neríná re urayiginini, “Ámá Jisasoyǐ rǐninǎf ro, nionǐ wáf seararináo, o ayǎf ámá yeáyǎf neayimíxemeanǐ nánǐ arǎfwayá xwǎf piáxfyo dǎnǐ iwaronfóyǐ rǎrinwáorini.” urayiginini. ⁴ E nurínǎf pimi dǎnǐ Judayǎf wíyo dǎnǎf ukínímíxǎf ayǎf dǎnǎf “Neparini.” níwípímónirǐ nánǐ Jisasomǐ dǎnǎf níwíkwíro Poro tǎnǐ Sairaso tǎnǐ nawínǐ níkumíxinro Gírikíyǎf Gorixomi wáyǎf níwiro nánǐ yayǎf

umearigáýf obaxí tñi anj apimi seáyi e nimóniro menweagáwayá apixí wiwa tñi eni dñj níwkwíro nani awaumi níkwimxinayiro yaríná ⁵ Judayf Jisasomi dñj mñwkwírófáwa awaumi sipi dñj níwaiwiwo nani níwiápnímearo re egáwixini. Makerfá imixarigfe dani áma sipiyf wa Poromi tñi Sairasomi tñi wíkw níwóniro mñx wiprí nani smfráxwíró níwiemero ayf ríxa íkwíkwierf niga uro wíkw níwóga uro yarínagfá níwkwíro níwirimeámi anj apimi áwinimi nípuróná mñxni népmixamóa nípuo Poro tñi Sairaso tñi anj Jesonoyáiwámi rfa njeanjiníro e nani nuro awaumi áma negf anj rípmi njeagáýfya síjwí anigfe dani xwírxí oumeaneyiníro anj iwámi prf íkwieámf néra nípáwiwo ⁶ awaú nani pfá nímeginíro nani Jesonomi tñi Jisasomi dñj níwkwíro nani xexirímeá imónigfá wami tñi fá níxero anj apimi dñj gapímanowa tñj e nani níropémi nuróná rfaiwá re nira ugáwixini, “Áma anj xwíá nímini íkwíróniñyo njeagáýf wígf yarigfápi mé pñi owiáripoyiniri sipini urekárarigfáwa ríxa nene eni nínearekáríro yarínjot. ⁷ Awa Jesono numimíniri xegf anjwámi nani nípeameá níuowarini. Awa njw íkaxí negf mñx ináyf Sisao ríñj níwíalkiro xegf bi néra nuro re rarigfáwarini, ‘Segf mñx ináyf Sisao, ayf surfmá mñx ináyorini. Wo omi seáyi e wimónijo xegf yof Jisatorini.’ rarigfáwarini.” rfaiwá e nira nuro ⁸ áma e epróy egáýf tñi anj apimi dñj gapímanowa tñi ayf rfaiwá e rarínagfá arfá níwiwo smf níróniro wíkw níwóga níwiápnímearo ⁹ gapímanowa xwírxí numéfasaná Jesonowa ámi axípi bi mepa oépyiniri nígwí bi nurápiro wárigfawixini.

Poro tñi Sairaso tñi Beriayo egúpi nánirini.

¹⁰ Sfá ayimi árfwiymi Jisasomi dñj níwkwíro nani xexirímeá imónigáýf Poromi tñi Sairasomi tñi fá xírpírixiniri ríxa anj Beriaf ríñjípimi nani éf uowáragfá awaú nuri anj apimi níremoriná Judayfya rotú anj e mñrínjwámi nípáwiri xwíyá yayf neanarínjpi wáf urigísixini. ¹¹ Judayf Beria njeáýf —Ayf Judayf Tesaronaika njeagáýf yapí mimónjot. Dñj píraníñf eyíroarigáýf enagf nani seáyi e wimónjot. Ayf smf níxeadpéníro “Xwíyá Poro neararínjpi arfá owianeyi.” níwimóniro sfá ayf ayo re níyaiwiwo, “O neararínjpi, ayf Bíkwiyo níriniri éanínjpi tñi nepa xixeni rfa imónini?” níyaiwiwo Bíkwií fá níróa uro pfá nímera uro neróná ¹² obaxí wí Jisasomi dñj wíkwíro Gírikiyí anj apimi dñj seáyi e imónigáýf wí oxí tñi apixí tñi eni dñj wíkwíro yaríná re enínigini. ¹³ Judayf Tesaronaika njeagáýf xwíyá rípi, “Beriayo eni Poro xwíyá Goríxoyá wáf urarini.” ríñarínjagf arfá níwiwo re egáwixini. Anj apimi nani nuro áma e dñjyf Poromi mñx owípyiniri smfráxwíró wiemeána áma obaxí ríxa epróy nero wíkw níwóga wiápnímeagfawixini. ¹⁴ Áma obaxí ríxa epróy nero wíkw níwóga wiápnímeaarínjagfá Jisasomi dñj níwkwíro nani xexíxexímeá imónigáýf síjwí e níwiniro re egáwixini. Apaxí mé Poromi rawírawá tñj e nani éf uowáragfawixini. Poromi rawírawá tñj e nani éf nuowáriro Sairaso tñi Timotio tñi sñi e njeanáná ¹⁵ áma Poromi éf níwíga ufáýf omi sfá obaxíyo nímera núfasaná anj Atenisiyí ríñjípimi níremoro e dani wárauána o ámi sekaxf re uowárinínigini, “Sairaso tñi Timotio tñi nioni tñj e nani bípaxf imónjánáýf, anjñi bísisixini.” uowáraná omi e níwárimi ugáwixini.

Poro Atenisi dani wáf urínj nánirini.

¹⁶ Poro Atenisi dani awaú nani weníñf nerí níjwearíná anj apimi mimóni njwá imóniní —Ayf xopaikigf xixegfni áma imixigáýfiri. Ayf aga ayá wí ámi ámi nímini éf nurárara unínjagf níwini nani smf níróni nimerfna ¹⁷ Judayfya rotú anjyo nípáwiyirí ayf tñi éma Goríxo nani dñj moarigáýf tñi xwíyá ríñiro sfá ayf ayo makerfá imixarigfe nani nuayirí áma o eméina e rówapigáýf tñi xwíyá ríñiro néra nurfna ¹⁸ ámayo uréwapiyarigfá Epikurianiyí rínigfá wa tñi Stóikiyí rínigfá wa tñi Poro tñi ximiximf xwíyá rínigfawixini. O wáf nurfíná Jisaso nani uríri áma xwáripáyo dani wiápnímeapírfá nani uríri yarínjagf nani wa peayf níwianíro re rígfawixini, “Áma xwíyá rírowiárf emearínj ro pí xwíyá nearimíniri rfa rarini?” ríro wa “O anjñami dñj njwá imónigfá áma anj mídánjyfyá nani nearimíniri rfa rarini?” ríro nero ¹⁹⁻²¹ omi níwirimeámi nuro —Áma Atenisi dñjyf tñi áma anj mídánj anj apimi urínigáýf tñi kiki fá bi mé aníñf miní pí pí xwíyá síñj ríñfpi arfá wiwo áwanj uríro yaníro nánini yarigáýfiri. Ayf omi níwirimeámi nuro Ariopagasiyí ríñjípami dani xwíyá réwapínarigfe nani níwirimeámi nuro re urigfawixini, “Xwíyá síñj joxí wáf neararínjpi nene píráñj arfá nísirane níjfa imónani nani áwanj nearé. Ayf rípi nani rírarínjwini. Xwíyá joxíyá nínearfna nene sñi arfá mñwiarínjwápi rarínjagf nani xwíyá mfkípi nani níjfa imónani nani rírarínjwini.” uríagfá ²² Poro Ariopagasi tñj e dani éf nírómaná re urínínigini, “Atenisi dñjyfné, segf njwá imóninípi nímeróná awayini ayá tñi wéyo umearínjagfá síjwí seaniñjini. ²³ Ayf rípi nani seararínjini. Xami nioni anj rípmi nimerí

segf njwá éf nurárara unínjyo —Ayo seyéné yariñf níwiro seáyí e umearígfáyorini. Ayo píranínjf sijnwá mí nómixa nuréná winífaniginí. Éf urárarinínjf bimí rífwaminínjf rípi 'Nwá nene majáfó nánirini.' eánjogá winífaniginí. Ayinání njwá seyéné majáfá nimóníro aiwí yariñf níwiro seáyí e umearígfó nání áwanjf bí osearimíni. ²⁴ Nwá xwá riri nírimini imíxiri amípi nání arimí enjýf imíxiri enj, o anjámni tñí xwárimí tñí Ámináo seáyí e wimónínjo enjagí nání dínj re yaiwipaxf mimóníni, 'O anj nanwá rídiyowá yanfwa nání negf wé tñí mírariníwáyo njweaarínjriní.' dínj e yaiwipaxf wí mimóníni. ²⁵ Xewanínjo áamá ntyoní wígf dínjpi síxí umimorí sijnf nimóníro anj upaxf imónípfri nání wimíxiri amípi nání áamá nípíri nánirani, yinípíri nánirani, wimíxíyiri yariño enjagí nání rípi ení yaiwipaxf mimóníni, 'O amípi wí nání dífwí lkeamónariníjagí nání negf wé tñí arítrá wipaxorini.' Dínj apí ení yaiwipaxf wí mimóníni. ²⁶ Nwá o xewanínjo re níyawiwí, 'Áamá gwí arí arí e e njweapírfáriní. Gwí arí arí xífáíwa xírípírfíná iná iná imónínfáriní.' níyawiwí anínjñí neyíroarímáná áamá ná woní imíxínjipimí dání áamá gwí wírf wírf níní nimógó bijnwáriní. ²⁷ Áamá gwí arí arí níní xewanínjo nání pífá néra nuro ámírínjñí neróná sijnwá winímeapírfá nání xfo enj apí e enjriní. E nerí aí o nene xíxegfíní njweanjwá gene gene tñj e dání ná jfámí míneaimóníni. ²⁸ Ayí rípi nání searariníní. Segf soríxowa aí re rígfápi, 'Nene ení Nwáfo neaemeanejenerení.' rígfápi tñí xíxeni nene enj eánjñí oyáyó dání imónírane njwearane anj emerane yariñwini. ²⁹ Nene Nwá o neaemeaneje imónínjagwí nání dínj re níyaiwipa oyaneyí, 'Nepa Nwá imónínjo imónínjpi, ayí ámaéne dínj nímorane wé tñí xopaikígf imónínj njwá sijnáyo dání imíxarinjwápirani, sínjá goryíyo dání imíxarinjwápirani, sínjá sirípayó dání imíxarinjwápirani, sa apínjñí ífá imónínj?' níyaiwipa oyaneyí. ³⁰ Ayinání Nwá o —O Goríxorini. O áamá xámí o nání majáfá nero wígf njwápirini níméra bigfápi nání peá nímorí kíkífá níwía níbiri aiwí agwí áamá amí gímí njweagfá ntyoní re neararini, 'Segf fwi yariñgápi nání rífwimíni nímamoro sanínj nimóníro njweápyí.' neararini. ³¹ Ayí rípi nání e neararini. O sáf wíyimi áamá xwá riri nírimini njweanjwáyo xwíyá píranínj níneamearínfá woní woní negf yariñwápi nání yariñf imímí neainfá nání ríxa rárinjriní. Nene xwíyáfá neamearínfó ení ríxa rípearinjriní. Nene 'Rípearinj, ayí orání?' yaiwianfwa nání o péo ámi sijnf nerí owiápfínímeanrí enj síxí weámíxaná wiápfínímeanjriní.' Poro e uráná re enjíniginí. ³² Áamá e awí eánjgáfáy Poro xwíyáfá 'Xwáripáyó dání wiápfínímeanjriní.' rígfáí arfá níwiróná wí ríperírfí wígfawixini. Wí 'Xwíyáfá joxí neararinjpi ríwéná ámi bí tñí arfá sianfwarini.' urígfawixini. ³³ E uráná Poro réwafnarígfé dání píni níwiárimí úagí aí ³⁴ áamá wí —Oxí wo xegf yof Daionisiasoyí ríninjorini. O Ariopagasí dání réwafnarígfáy wíwini. Apíxí wí xegf yof Damarisíyí ríninjorini. Áamá ámi wí ení nawínirini. Ayí omí níkumíxíníro númí nuro jísasomí dínj wíkwírofgawixini.

¹ Poro e nemi Atenisi pɛni nɛwɛarimi anɛ yoɛ Korini rɛniɛɛɛpimi nani nuri e
² nɛrɛmɛmɛnɛ amɛ Juday wo — Xegɛ yoɛ Akwiraoyi rɛniɛɛɛrɛni. Xinaɛ Podasɛ piropenɛsɛyo
dani xiriɛɛrɛni. Xiepi xegɛ yoɛ Pɛrisiraɛrɛni. Romiɛ mɛxɛ inayɛ Kiɛrodiaso Juday
anɛ apimi ɛweagɛ niyoni sekaxɛ re urɛɛɛ ɛnagɛ nani “Romi anɛ rɛpimi dani pɛni
nɛnewiariɛni uɛrixiɛni.” urɛɛɛ ɛnagɛ nani ayaɛ Itari piropenɛsɛyo pɛni nɛwɛarimi Korini
nani siɛɛ bigɛɛyaurɛni. Ayaumi Poro nɛwimeari ³ niɛgwɛ omɛɛɛ o yarɛɛɛɛpɛ ayaɛ enɛ
yarɛɛɛ ɛnagɛ nani ayaɛ tɛni nawini niɛwearo senɛ anɛ pakipɛrɛɛ nani imɛmɛximɛ nero
niɛwearɛnɛ ⁴ Poro Sabarɛ ayaɛ ayo Judayɛɛ rotu anɛ ayoɛ nani nuri ayɛ tɛni Grikiɛɛ
tɛni enɛ re owipimɛnɛni, “Xwiɛɛɛ Goriɛxoyapiɛ dani Jisao nani neararɛɛɛɛɛ neparɛni.”
owipimɛnɛni ayɛ tɛni nawini rotu anɛɛɛ dani xwiɛɛɛ xɛmɛximɛ niniro rɛnayeɛɛawixɛni.

5 E nêra nurîná Sairaso tîni Timotio tîni Masedonia piropenisîyo dâni nîbîri Poromî wimeáána o xegî nigwî omînjî yarînjî pîni nîwiârîmána Sabarîayoni marîái, sîá ayî ayo Judayî tînjî e nânî nuayirî pirânînjî urêwapiyimînrî nerîná woákîkî re wiayînjînjîni, “Ámá yeáyî neayimîxemeanîa nânî arîwayá xwîá piaxîyo dâni iwiaronîoyî rarînjwáo, ayî Jisasorîni.” 6 E urayarîná ayî rîxa xîxewiámî nurîro ikayîwî uraná Poro xegî iyîá nîpirîri sîkî xênînjî pîrî wiaikîmî yarînjînjîni. Pîrî wiaikîmî nîyarîri re urînjînjîni, “Seyîné anîánányî sewanînjîyîné rîá meârînýo dâni anînjîpîrîárîni. Seyîné arîá mîniarînjagîa nânî nionî wî nîxîmeapaxîmanî. Agwî nionî seyîné pîni nîseawiârîmî rîxa émáyo wáf urîmînrî riwonî warînjîni.” urânjînjîni. 7 E nurârimo pîni nîwiârîmî nurî anjî ámá woyá —O xegî yofî Titiasî Jasitasoyî rînjînjorîni. Gorîxo nânî wáyî nîwirî nânî yayî umearînjî worîni. Xegî anjî Judayîá rotû anjîyo dâni orîwámî dâni mîrînjînjorîni. Oyá anjîwámî nânî nurî e dâni xwîyá urarîná re enînjînjîni. 8 Judayî wo —Xegî yofî

Kirisipasorini. Judayá rotú anýo awí eánarigáyo seáyí e umenweanorini. O tñni áamá o xegí aniwámi wearigáyi tñni Poro urarini pñi ará nwiwo Jisasomi dñj nwiwifororo émayí Korini nweagáyi obaxí eni ará nwiwo dñj wíkwifororo wayí mearo yaríná ⁹ sá wiyimi Ámináo re eniginini. Poromi orinjá nupáriti re uriginigini, “Joxí wayí misinipa oeni. Xwiyá nioni nání joxí nura warini pñi mwiári sñni aninj nura úrixini. ¹⁰ Ayí rípi nání rirarinini. Nioni joxí dñj ríkiyoni nání áamá mxi sífipimi dání wí rñinj sininfámani. Áamá anj rípi nioni dñj nniwifororo nání ngí imoníyí obaxí enagi nání rirarinini.” urágí nání ¹¹ o anj apimi niweari Gorixo nání nurewapiya waríná emá 18 muroniginini.

¹² Judayí Koriniyo nweagáyi, Romiyí wo xegí yof Gario pñimiá nimóniri Grikíyí piropenisí e menjeanána, Judayí dñj axípi tñni nimóniro niwápinimearo Poromi xwiyá umeáraneyinro wáf pñimiá Gario xwixí umearije nání nimeámi nuro ¹³ Poromi nuxekwímore re urigáwixini, “Áamá ro áamá Gorixomi yayí numeróná njwí ikaxí rñinjipimi niwíkiro xegí bi nero érixiniri dñj xewwímini ukínimixarini.” urágá aí ¹⁴ Poro ríxa manj exoáminiri yaríná pñimiá Gario Judayí ayo re uriginigini, “Poro íwí éf sinwíyí, ríkiyí éf sinwíyí, nioni re yaiwiminiri éarini. ‘Áamá rowa uxekwímoarigápi ará niwírná, ayí ananirini.’ yaiwiminiri éarini. ¹⁵ Soyíne uxekwímoarigápi, ayí xwiyá tñni yof tñni segí njwí ikaxí eáninjipimi dání rñinjipimi nání o tñni mxi rñinagá nání segípi xwiyá nimixiro eyíropoyí. Nioni ‘Xwiyá api osaeýiromini.’ minimónarini.” nurí ¹⁶ xwixí umearije dñj mxi dñj wiowararíná áamá wí re egáwixini. ¹⁷ Judayí wigí rotú anýo awí eánarigáyo seáyí e umenweanorini — O xegí yof Sotenisorini. Omí fá nixero pñimiá Gario xwixí umearije mídánije iwanj mépearinagá aí o dñj sípi wí mwi kikié eniginini.

Poro ámi Siria piropenisíyo nání nuri Adiokiyo rémonj nánirini.

¹⁸ Poro sñni sá ayá wí e niweanisaná áamá e dñj Jisasomi dñj niwíkwifororo nání xexímea imonigáyo yayí niwíarimo Siria piropenisíyo nání úmiginiri sípíxí womi nípiemoáni Pírisirai tñni Akwirao tñni eni nawini nípiemoáni o tñni nuro Poro Gorixomi dñj niwíkwiforori nání njwá nweanipi nání anj xegí yof Segíria rñinjipimi dání dñj nñoniri ¹⁹ ríxa anj Epesasi rñinjipimi nñémoro Poro ayaúmi anj apimi niwárimí Judayá rotú anj e mñinijwámi nání nuri nípawiri ayí tñni xwiyá nñinro ²⁰ ayí “Joxí sñni bi tñni niweámoxi úrixini.” neaimónarini.” urágá aiyi o “Ananirini.” mñimón ²¹ yayí niwíarimi nuríná re uriginigini, “Gorixo niwimónirínáyí, nioni ananí ámi re seaiménaríní.” nurárimí nuri sípíxíyo nípiemoáni Epesasi pñi niwíarimi nuri nuri ²² sípíxo ríxa anj Sisaria rñinjipimi iwiéknimeáaná Poro nayoáminimeámi Jerusaremi nání niyiri Jisoyá siyikí imonigáyo yayí niwíara nímuroairi anj yof Adiokiyo nñémori ²³ e sá wí niweanisaná pñi niwíarimi nuri xwá yof Garesia rñiniri Pírgia rñiniri enje — Ayí xó xámi wáf urimejerini. E nípuríná áamá Jisasomi dñj wíkwíroarigáyo xwiyá ámi bi tñni nuriri enj síxí niweámixára muroniginini.

Aporoso Epesasiyo tñni Koriniyo tñni dñj uréwapiyini nánirini.

²⁴⁻²⁵ Judayí wo — Xegí yof Aporosorini. Anj yof Arekisadria dñj xirinj worini. Xwiyá nñiríná nenwiperi émi saimí rarinorini. Bkwí Gorixoyáyo nñiniri eáninjipimi nípiní aumaúni ininorini. Óf Ámináo mxi dñj pñi nání pñininj uréwapiyigí enagi nání ámayo Jisaso nání uriri pñininj uréwapiyiri neríná sñmí nixeadipéniri uréwapiyarinorini. E nerí aí wayí Jono umeaigápi nñiniri níjfa imoninorini. O Epesasiyo nñémori ²⁶ Judayá rotú anj iwaúmo nípawiri ayá igigí mé xwiyá Gorixo nání urarinagá aí Pírisirai tñni Akwirao tñni o apñi nání rarinagá ará niwírná omí niwíarimeámi nuri óf Gorixomi xñdipaxíyi nání bi, o sñni majfá enjpi nání áwanj nuriri ámi bi tñni pñininj uréwapiyigísinini.

²⁷ Aporoso “Nioni Grikíyí piropenisíyo nání úmiginini.” wimónaná áamá Epesasi dñj Jisasomi dñj niwíkwifororo nání xexímea imonigáyi omí dñj síxí numimowáiro payí bi nearo Grikíyí piropenisíyo nweagá Jisasomi dñj wíkwíroarigáyi nání rñwamini re egáwixini, “Áamá ro seaiméaná yayí tñni nipemeámi úrixini.” Rñwamini e nearo wíowarána o nuri e nñémónaná áamá Gorixo wá wianarinagá nání Jisasomi dñj wíkwíroarigáyo xegí nurewapiyirini pñi dñj ará niwírná ará bi onimiápi mñiniginini. ²⁸ Ayí rípi nánirini. O áamá obaxí sinjwí anigé dñj Judayí xewwí nñimoro rarinagá tñni ximiximí nñinro nñiniróná o Bkwí Gorixoyáyo dñj mñj nñiniri “Áamá yeáyí neayimixemeaná nání aríwayá xwá piaxíyo dñj iwíaronfoyi rariwáo, ayí Jisasorini.” nuríná xwiyá mímupaxí imoninipi nuriri xórórí bi onimiápi mñiniginini.

19

Poro ámi Epesasiyo nîrémorî e dâni ejîf nânîrîni.

¹ Poro, Aporoso sîni anj yof Korintiýî rîniñjîpimi njeañaná, o dîwîni ejîmi áwîniñmi nîpumáná ámi anj yof Epesasiyo nîrémorî Jisasomi xîdarigíá wíyo nîwîmeari ² yariñjî re wiñîniñgîni, “Soyíné Jisasomi dîñjî wîkwîróáná kwíyî Gorîxoyápi seaimenjoyínérani?” urîagî awa re urigíawixîni, “Xwíyî re rîniñjîpi, ‘Gorîxoyá kwíyî bî njeani.’ rîniñjîpi aí rînarîñagíá sîni aríá bî mîwiñwáonerîni.” urîagíá ³ o re urîniñgîni, “Wayî nîmearóná pí wayî meagíoyínérîni?” urîagî awa “Wayî Jono umeaiagîpi axîpi meanwáonerîni.” urîagíá ⁴ o re urîniñgîni, “Wayî Jono umeaiagîpi, ayî áamá re oyaiwípoyîniñîrî umeaiagîpiñîni, ‘Áamá ayî wigî íwî yariñgíápi rîwîmîni mamóíayîrîni?’ oyaiwípoyîniñîrî umeaiagîpiñîni. O áamáyo wayî api nûmeairîná re uragîrîni, ‘Áamá nioníyá rîwíyo bîñfomî dîñjî wîkwîrófîxîni.’ O e urago, ayî Jisasó nânî uragîrîni.” urîagî ⁵ awa Poro e urîpi aríá nîwîro wayî áamá Áminá Jisasomi dîñjî nîwîkwîrófîná meaiagíápi meagíawixîni. ⁶ Wayî api meááná Poro wé seáyî e wîkwîaráná re enîniñgîni. Kwíyî Gorîxoyápi áamá awami wainîniñgîni. Kwíyîpi waináná awa xwíyîá mîkfî api apimi dâni ananî rîro wíá rókiamoarigíáñjî rîro egíawixîni. ⁷ Áamá e egíáwa nowanî wé wúkaú síkwî wáu awarîni.

⁸ Poro anj apimi nîñweari Judayíyá rotú anjyo nîpáwîrî ayá bî mé xwíyîá nura nuri áamá ayî re owîpîmónîrî, “Ayî áamá Gorîxo xío xegî xwioxíyo mîmeámî nerî umenjeañfápi nânî áamá ro neararîñjîpi, ayî neparîni.” owîpîmónîrî nurenjîwîpéa nuri njeañáná emá wáu wo rîxa nîmúrómáná enjáná ⁹ Judayî wî dîñjî wakîsî nîniro Poro rarîñjîpi pîrfî nîwîaikiro áamá obaxî epíroyî egíá sîñwî anigíe dâni óf Gorîxo tîñjî e nânî inîñjîyi nânî Jisasomi xîdarigíáyî nânî ikayîwîf rarîná o ayo pîni nîwîarîmî nuri áamá Jisasomi dîñjî nîwîkwîróro nânî wiepisarîñjî wîniñjî imónîgíáyo nîwîrîmeámî xío tîni nawîni nuro sîá ayî ayo anj xwíyîá réwapînarigíá Tiranasoíwámî dâni nurenjîwîpéa uñîniñgîni. ¹⁰ O e yariñagî nânî áamá Judayîrânî, Gîrikíyîrânî, Esia píropenîsîyo njeagíáyî nîni Poroyá manjîyo dâni xwíyîá Ámináo nânîpi aríá wiarîná xwiogwî wáu múronîniñgîni.

Sipaomî xewaxowa imífo mîxîf oumáinowáraneyîniro egíá nânîrîni.

¹¹ Poro Gorîxoyá dîñjî tîni emîmîf xegî bî áamá sîñwî mîwînarigíá imónîñjîpi yariñagî nânî ¹² irîkwîrânî, roarîxîrânî, o kwîrînarîñjîpi áamá nurápiñmi nuro áamá sîmîxîf yariñgíáyîf tîñjî e nânî nîmeámî úaná sîmîxîf ayî pîni wîarîrî áamá imífo dîñjî xîxéroarîñjîyîf tîñjî e nânî nîmeámî úaná imífo pîni nîwîarîmî urî yagîrîni. ¹³ Judayî anj wî e wî e nemero “Imífo mîxîf umáinîpaxonerîni.” rînarîgíáyîf wî re yagíárîni. “Imífo áamá romî xîxéroarîñjîyîf mîxîf umáinowáraneyî.” nîyaiwîro iwamífo yof Jisasoyáyo dâni mîxîf umáinowáranîro neróná imífoyo re nura wagíárîni, “Nionî yof Poro wáf neararîño, Jisasoyî rîniñjomî dâni rîrarîñagî nânî áamá xîxéroarîñjî romî pîni nîwîarîmî ú.” nura nuro nemeríná ¹⁴ Judayíyá apaxîpánîñjî imónîñjî xwé wo —Xegî yof Sipaoyî rîniñjorîni. Omî xewaxowa wé wíumî dâñjî wáu imónîgíáwa enî axîpi e yanîro yarîná ¹⁵ imífo awa urarigíá re urîniñgîni, “Nionî ananî Jisasomi mî omîxîrî Poro nânî nîjîá imónîrî enagî aiwî soyíné goyínérîni?” uráná re enîniñgîni. ¹⁶ Áamá imífo dîñjî xîxéroarîñjî nîmawîrî nîxeamomerî awamî xopîrârfî wíáná rîniñjî xaiwîf wîñagíá anj iwámî dâni éf nuróná aikîf urîfíáwa ugíawixîni. ¹⁷ Anj iwámî dâni éf nuróná aikîf urîfíáwa úfáyî nânî áamá Judayîrânî, Gîrikíyîrânî, Epesasi njeagíáyîf nîni aríá nîwîarîro nânî wáyî níkarîniro Áminá Jisasoyá yof nîrîróná seáyî e numero ¹⁸ Jisasomi dîñjî wîkwîrófíyîf obaxîf wî nîbayîro wigî yariñgíápi waropárfî wîro wíá urókiamónîro nîyayîro ¹⁹ wigíyîf obaxîf wî ayá xîxegîni yariñgíáyîf wigî ikayîwîf sîñwî wînaxîdîwanîniñîrî bîkwíyo njiwîrîrîniñjîyîf nîmeámî nîbîro áamá nîniyá sîñwíyo dâni ríá níkeaárîmánná nígwîf bîkwîf ríá íkeaáríápi bî neróná tarigíápi fâ nîroróná nîni K50,000 imónîmîniñîrî éagî wîniñgíawixîni. ²⁰ Api nîpîni nimóga warínná xwíyîá Ámináo nânîpi surímmá mîmónî wî e wî e sîni xwé nîrîga emearîñagî nânî áamá ámi ámi ayá wî kumîxîniyagíawixîni.

Epesasi njeagíáyîf sîmîmiákwîf nero egíá nânîrîni.

²¹ Api rîxa nîmónîmánná enjáná Poro Gorîxoyá kwíyîpîmî dâni re yaiwîniñgîni, “Nionî nuri Masedonia píropenîsîyo áwîniñmi urî Gîrikíyîf anjyo áwîniñmi urî nîyárimónî Jerusaremî nânî úmîniñgîni.” E nîyaiwîrînná re rîniñgîni, “Nionî rîxa Jerusaremîyo nânî nuri nîrémorínáyîf e dâni wî e nânî xámî mupaxî nimónîrî nuri anj Romíyî rîniñjîpîmî sîñwîf wîniñmîniñgîni.” nîrîrî ²² áamá xîfomî seáyîf wîiarigíáwáumî —Egî yof Timotiomî tîni Erasítasomî tîni awaúmi Masedonia píropenîsîyo nânî nuowárfîrî aí o sîni ámi bî tîni Esia píropenîsîyo njeañáná ²³ áamá wî nîwîápîniñmearo óf Gorîxomî xîdarigíáyî nânî mîxîf nîrînowieañîrînná sîmîmiákwîf onîmiápi megíawixîni. ²⁴ E egínná áamá wo —Xegî yof

Demitriasorini. O xegí nígwí omíní neríná amípi síná siripá tñi imíxarigfápi yaríníyí woríní. Esia píropenisíyo jweáyí wígí jwáfá xwépi — Apí xegí yof Atemisíyí ríníjípíriní. Apí wígí aní rídiyowá yarigfíwámí éf uráráríníjípíníj imóníníjpi siripá tñi wígí jwáfá onímíá bia ananí níméámí nuro wígí aní xíxegfíníyo típírfa nání imíxarigfáyí woríní. Ámá omíní xfo yaríníjpa axípi neróná nígwí onímíá meaarigfámáni. ²⁵ O ámá omíní xfo yaríníjpa axípi yarigfáwámí tñi ámá omíní xegí bí onímíápi yarigfáwámí tñi awí neaaríri re uríníjíní, “Gf ámáoyfne, soyfne níjfaríní. Omíní none yaríníwá rípi náníní nígwí wí míneamúroaríníni. ²⁶ Ámá Poroyí ríníjyo negí aní Epesasiyoní marfái, negí Esia píropenisíyo nímíní ení yaríníjímí soyfne síníwí wíniro arfá wíro yarigfáriní. O ámá wígí jwáfá fáfá xírarigfá imóníníjpi ríwí oumópoyíníri neríná re uraríníjoríní, ‘Jwáfá ámá wé tñi imíxarigfápi nepaxíní mimóníní. Mímóní jwáfáriní.’ E uraríníjagí nání ámá obaxí arfá níwíro jwáfá nene imíxaríníwápi ríxa ríwí umogfáriní. ²⁷ None o raríníjpi xe oríníri síníwí níwíníranénáyí, nígwí omíní none nerane nígwí míneamúroaríníjpi peayí wianíjapaxí imóníníjapíní marfái, rípi ení imóníníjíní. Aní rídiyowá yaríníwáiwá, negí jwáfá Atemisíyí ríníjípí nání míríníjwá nání ení peayí níwianíro ‘Sípíríní’ ríjapaxí imóníní jwáfá apíxí imóníníj í, ámá Esia píropenisí tíyo jweagfá níní tñi xwáfá nímíní jweagfáyí tñi yayí umearigfí ení surfímá nímóníní xwáfá iwerí enfáriní.” uríagí ²⁸ awa arfá níwíroná wíkfí bí ayíkwí míwóníjagí ení tñi ríwíwá re níra ugáfawixíní, “Epesasi jweagfáwéneyá jwáfá Atemisípi, ayí seáyí e imóníníjíní.” níra nuro ²⁹ aní nímíní ríwíwá rírowíámí niga nurfíná ámá níní re egáfawixíní. Wáfá ámá awí eánarígíe nání nawíní xwamiání néra mírí nuro ámá Masedonia píropenisíyo dáníj Poro tñi emearigfíwau — Egí yof rowaúmi Gaiasomí ríníjyomí tñi Arisítakasoyí ríníjyomí tñíníni. —Awaúmi fáfá nixero níropémí uáná ³⁰ Poro ámá wíkfí tñi awí eánarígíe píyífá xwáfá bí ourímíní yaríná ámá Jisasomí xídarigfáyí xe ouríní síníwí míwínaríná ³¹ gapímaní Esia píropenisí ayo umeníjweagfá wa —Awa Poro tñi níkumíxíniro emearigfáwaríní. Awa xwíyífá Poro nání nurowárinóná re urayigfáwixíní, “Aríki ámá awí eánígíe nání mupaní.” uraríná ³² ámá awí eánígíe dání xwamiání nero wa wígí bí nání ríro wa wígí bí nání ríro neróná arikíkí níníro nání ámá nápi arfá kwíkwíkwíkwí nero “Ayí rípi nání awí eáníwáénerfání?” míyáiwípa nero ³³ wa Judayí wígí wo Arekísadaoyí ríníjyo xwíyífá rírímí oneaiíníri wáráná ámá e epíroyí egfáyí wí “Ayí o nání awí eáníwáénerfání?” yáiwíaríná o re oyáiwípyíníri, “Judayí ríá apí neamearígfámání.” oyáiwípyíníri xwíyífá ourímíníri nání wé ówaní uyímíníri éyífí re egáfawixíní. ³⁴ Awa o Judayí wo eníagí síníwí mí níwómíxíro nání nawíní axíná nírayíro ayá wí ríwíwá re nura ugáfawixíní, “Epesasi jweagfáwéneyá jwáfá Atemisípi, ayí seáyí e imóníní.” Aníj miní e níra nuro níra nuro ³⁵ gapímanowayá payí weaiaríníjyo níbírí ámá epíroyí egfáyo pírfí wíakímí níyárimáná re uríníjíní, “Epísasi jweagfáoyfne, ámá wo síní majfá re rimóníní, ‘Epísasi jweagfáyí aní rídiyowá yarigfíwá wígí jwáfá xwé Atemisíyí ríníjípí nání míríníjwá tñi jwáfá apí aníjmaní dání píérónapíníjpi tñi meníjweagfáyíriní.’ Ámá wo síní majfá e rimóníní? Oweoi. ³⁶ Nioní searfá apí ámá wo ‘Ayí nepamaní.’ ríjapaxí mímóníníjagí nání soyfne níyopíyára oseauní. Úrapí mikárinípa épyí. ³⁷ Ayí rípi nání seararíníni. Ámá soyfne fáfá níxemi bíá rowaú negí aní rídiyowá yaríníwáiwámí dání amípi bí fíwí míméapa eri negí jwáfá imóníní nání ikayíwí aí bí mírípa eri éfíwáuríní. ³⁸ Xwíríxí nání mímóníjpa nerí gapímanowá xwíríxí arfá wianíro nání míjweapa reníj? Ayínání Demitriasó tñi omíníj axípi yarigfáwa o tñi nawíní kumíxíníjwáwa tñi ámá womí xwíyífá oumearaníro nerónáyí, xwíyífá umeararígíe nání ríxa nuro e dání xíxe oxekwímonípyí. ³⁹ Soyfne xwíyífá síní wí tígíáyíne enánáyí, xwíyífá nání sfá awí eánaríníwáíná dání ríríríxíní. ⁴⁰ Ayí rípi nání seararíníni. Agwí none éwapíníwá rípi míkí mayí eníagí nání gapímanowá ‘Píyo dání awí neáníro rírowíámí níníro símímíákwí éofí?’ nearáná ‘Xwíyífá ananí uríjapaxí imónáníwíni.’ ríseaimónaríní? Oweoi, ríxa gapímanowá xwíyífá neamearíjapaxí imóníníjwíni.” ⁴¹ Gapímanowayá payí weaiaríníjyo e nurífsáná ámá e awí eánígífáyo xíxegfíní urowárapíníjíní.

20

Poro ámí Masedonia Píropenisíyo emerí Gírikíyí aníyo emerí ení náníníni.

¹ Ámá xwíyífá rírowíámí níníro símímíákwí yarigfá píní níwíaríro kíkífá yaríná Poro ámá Jisasomí xídarigfáyo xfo tñí e nání “Eíní.” nuríri ríxa báná ení rírémíxí níwírí yayí níwíarímí Masedonia píropenisíyo nání úmíjíníri e dání píní níwíarímí ² nurí píropenisí apímí áwínímí nípuríná ámá e jweagfá Jisasomí dáníj wíkwírogfáyo ení rírémíxí ayá wí níwíera nípurí Gírikíyí aníyo nírémorí ³ e jweagfá emá wáú wo ríxa níwírómáná enáná ríxa Síria píropenisíyo nání úmíjíníri sípíxí womí

píxemoánimíniri éyí Judayí wí o nání mekaxí rínaríjagíá nání ámi díní re yaiwíniginí, “Ámi Masedonia píropenisíyo nioní bínáimani oumíní.” níyaiwiri imaní nuri ⁴ áamá rowa ení o tñí nawíní ugíawixíní. Wo Beria díní Pírosomí xewaxo Sopataoríní. Ámi waú Tesaronaika díní Arisítakaso tñí Sekadaso tñí awaúríní. Ámi wo Debi díní Gaiasoríní. Ámi wo Timotioríní. Ámi waú Esia píropenisíyo díní Tikikaso tñí Tiropimaso tñí awaúríní. ⁵ Awa nioní tñí Poromí tñí xámí níyeamearo Tirowasí dání yawawi nání weníní nero jweanáná ⁶ Judayí Goríxo múroníyí nání díní mopírí nání sáá bisíkerfá yisí mayí nimíxíro narígíáyí ríxa pwéaná yawawi Piripai e dání pñí níwiárimí nurai sípíxí womí nípíxemoánirai níjwearai sáá ríxa wé wú yeamúróaná awamí Tirowasíyo níwimearai e jweanáná sáá wé wúúmí díní waú neamúroniginí.

Yutikaso píyomi Poro síní imíxíní nániríní.

⁷ Sadéyo nene aiwá nírane rosapá imíxírane yaní nání awí neáníranená Poro áamá e díní awí eáníáyo xwíyáá nuríná “Wáfáriná ríxa aní úmíginí.” níyaiwiri nání xwíyáá aníní miní xwáá nímirí níra nurí ríxa áríwegí imónáná ⁸ aní awawá seáyí e ikwíróoníní nene awí neánímáná xwíyáá arfá wiaríjwáwámí ramíxí obaxí míxároóríníjagí aí ⁹ íwí síkíní wo —O xegí yó Yutikasoríní. O pípíwíyo níjweámáná Poro aníní miní xwíyáá xwáá nímirí nura warfáná arfá níwiri sá nífasí níyayísáná ríxa sá díní mamó níweáirí re eníginí. Pákíki wíxau wá ikwíróoníní seáyí e enowámí dání pírimioaniginí. Pírimioáaná áamá níwepíníro nímeáriná xwáámí píyí wenjagí meáagá aiwí ¹⁰ Poro níwepíní íwí síkínómí seáyí e nupíkákwiní nímfkwíyínímáná re uríniginí. “Seyfne díní sípí míseaipani. Ámi síní eníjoi.” nurímí ¹¹ ámi nípeyirí ayí tñí nawíní aiwá níkwírí nínimáná ayí tñí xwíyáá nírga núfasáná ríxa wá nóga waríní tñí Poro pñí níwiárimí úagí ¹² ayí íwí síkíní o ámi síní éagí nímeámí wígí aní e nání nuro díní wáá bí onímiápi níwóniginí.

Poro Tirowasíyo pñí níwiárimí Mairitasíyo nání uní nániríní.

¹³ Poro “Awa aní Asosíyí ríníníjímí nání sípíxíyo warfáná nioní xwíáyo úmíginí.” níyaiwiri none sípíxí womí nípíxemoánirane Asosíyo nání nurane xfo nání weníní nerí jweanfáwá nání ófí neaimolí enagí nání none omí xámí numearane sípíxomí nípíxemoánirane Asosí nání nurane nírémorane jweanáná ¹⁴ Poro ríxa xwíáyo níbírí aní apímí neaímeáaná o tñí nerímeánímí sípíxíyo nurane aní Mítríní ríníníjímí nírémorane ¹⁵⁻¹⁶ e dání pñí níwiárimí nurane sípíxomí sá wenjáone pírinjwí Kaiosíyí ríníníjímí oríwámí dání ní múrorane ámi sá wenjáone pírinjwí Semosíyí ríníníjímí nírémorane Poro nioní Esia píropenisíyo nírémorí níjwearfáná sá ayá wí ní múroniginí re yaiwíaríniginí, “None aníní nuranénáyí, sáá Judayenyá Pedikosíyí ríníníyí síní nípwéfmí enáná Jerusaremí rémoaníwáfaní? Ayínání Epesasi múróimiginí.” yaiwíaríní enagí nání none Epesasi míwíékínímeá ní múrorane ámi sípíxomí sá wenjáone aní Mairitasíyí ríníníjímí rémonjaniginí.

Poro Jisasoyá síyíkí imónígíá Epesasi jweáyo wípenjweagíáwamí uríní nániríní.

¹⁷ Poro Mairitasíyo níré mómáná e dání áamá Jisasoya síyíkí imónígíá Epesasiyo jweagíáwí wípenjweagíáwa nání re uowáriniginí, “Awa obípoiyí.” nuowáriní ¹⁸ awa ríxa o tñí e nání báná re uríniginí, “Sáá nioní segí Esia píropenisí tío iwamfó rémonáyimí dání pñí níseawiárimí unáyí nání seyfné tñí nawíní níjwearfáná pí pí enápi nání soyfné níjfaríní. ¹⁹ Seyfné tñí níjwearfáná Ámináoyá xínáíníníjímí nímóní o nání wáf níwurimeirí nísearíní seáyí e mímónípa nerí ínímí níseaimóní enáriní. Seyfné nání díní sípí níaríjagí nání wáíní wáíná jwí níseaeayirí enáriní. Judayí nioní nání mekaxí nírinaríjagíá nání xeaníní obaxí nímeaní aiwí ²⁰ nioní wé fí mímxéání xwíyáá seyfné arfá níwiro níxídíróná naní seaimíxípaxípi wí yumí míseai nerí áamá obaxí sínjwí anígíe dáníraní, aní xíxegíyo ínímí dáníraní, nísearéwopíyirí enáriní. ²¹ E nerfáná Judayíneraní, Gírikíyíneraní, ayá nísearemorí re searayínáriní, ‘Segí íwí yarígíápi ríwífmí nímamoro Goríxo tífámíní níknínímónírfáná negí Áminá Jisasi Kiraisomí díní wíkwírópoyí.’ searayínáriní.

²² Arfá nípoiyí. Agwí kwíyí Goríxoyápi o Jerusaremí nání úwíniginí níkníkayonagí nání aní apímí rémoáná pí pí nímeanípi nioní majfá aiwí, sa e nání waríní. ²³ E rémoáná pí pí nímeanípi nioní majfá enagí aiwí aní apí apímí múroarfáná Goríxoyá kwíyí ayá re níremoaríní, ‘E rémoáná gwí ríyíro xeaníní seakáríro epírfáriní.’ ²⁴ Ayá e níremoaríní aiwí, nioní díní míjwíaríniginí. Ayínání míní yíwí nírimí e nání ananí waríní. Síní umfá nání ‘Ayí seáyí e imónínípfífaní?’ míyaiwí, pí pí níkáripírfá aí gí xámí néra bínápa síní axípi néra nuri rípiní nerfnáyí, ‘Ayí seáyí e imónínípfífaní?’ nímonáriní. Áminá Jisasi re níyaiwiri sekaxí nírinípi, ‘O Goríxo ámayo

wá wianinjé enagi nání xwiyá yayí winipaxípi wá nírimeíwínigini.’ nīyawiwi sekaxí nínjépi yoparípi nīpini wá nuráriméríná ‘Ayí seáyí e imóninjépiríani?’ nīmónariní.

²⁵ Arfá nīpoyí. Nioní seýné tñjímí nimerí xwiyá áamá Gorixomí dñjé wíkwíroarigfáyo xegí xwioxíyo mīmēámí nerí umeñweanípi nání wáf searímeañjáyíné, nīyínéní ámí gí sīmímanjé bī sñjwí nanipíríá menjépi nání nioní nījǎríní. ²⁶⁻²⁷ Ayínání ayá re searemoarínjíní, ‘Enjíná dání Gorixo “Re éimigini.”’ yaiwíarínjépi nání nioní áwanjé nīsearíríná wé fá mīmíxeání nīpini xixení searárínjé enagi nání áamá nīyíyá wo anínáná “Poró ríá nīmēarínjé.” rīpaxí imóníníá meníní.’ seararínjíní. ²⁸ Áamá Jisasoyá imónígfá sewanínjéyíné umeñweagfápímí ríkíkírífo wiarigífoýíné imónípiríxíní wáyí seainíwínigini. Áamá Gorixoyá siyíkí imónígfá nīyoní —Ayí nání yoxáípámí dání nupeíríná xewanínjé gwínjépi roayíroarínjéyíriní. Ayo nīyoní numeywearíná Gorixoyá kwíyípi sipísípi awí mearoarigfápa axípi awí umearófríxíní seaimíxárinjéyíné xixení píránjépi umeñweáfríxíní. ²⁹ Ayí rípi nání seararínjíní. Nioní ríxa píní nīseawíarímí úáná áamá sfwí sayí sipísípi roarigfápánjépi nīmónímí seýné tǎmíní nībīro áamá soýíné umeñweagfáyo xe nanjé oépyónípi sñjwí mīwíní xwíríá seaikíxeayípiríáriní. ³⁰ Ayí rípi nání ení seararínjíní. Segíyí wa ení nīwíápnímearo re nīyawiwi yapí wíwapiyípiríxíní, ‘Jisasomí xǎdarigfáyí wígí wíníyo píní nīwíarímí nioníní oníxǎdípoyí.’ nīyawiwi yapí wíwapiyípiríxíní. ³¹ Ayínání nioní seýné tñjépi nīñwearí xwiogwí wáu wo nīmúroaríná woxíní woxíní nání dñjé sipí nīsearíríní nīwí tñjé enjé rírémíxí searínjépi bī píní mīwíarí anínjé mīnǎ yayínjépi nání ríwímíní mīmámó sñjwí tñjé anínjé mīnǎ éfríxíní. ³² Agwí nioní Gorixo seameníá nání xegí wéyo seawárrí soýíné xwiyá o áamá nīyoní wá nīwianíní enjépi nání dñjé wíkwíropírí seawárrí yarínjíní. Xwiyá apí ananí sfkǎkǎ seomíxírí amípí nanjé Gorixo áamá nioní gí imónínjéyo wítmigíní imónínjépi meapaxíyíné seaimíxírí epaxí imóníní. ³³ Nioní seýné tñjépi nīñwearíná segí woyá sñjé goríraní, sñjé sirípáraní, rapírápíraní, wí sñjwí fíwí mīwíníjáríní. ³⁴ Nioní seýné tñjépi nīñwearíná enjépi sewanínjéyíné nījǎríní. Amípí wí mīsearápí ‘Pí yínípi pí nírí emfíní?’ nīyawiwi nerfíná wé gí rúmi dání ngwí omínjé nerí ngwí nīmēarí bī nerfíná nioní gí bī erí áamá nioní tñjé nīweaarigfáyo ení bī wíirí enjéríní. ³⁵ Amípí níní nioní enjépi nerfíná ríxa re seaiwapiyínjíní. Áamá sipíyí seáyí nerí mīnípaxí imónínjéyo arírá wíríxíní. Xwiyá Ámíná Jisaso rínjé rípi, ‘Yayí mīnǎ wíarínjé winarínjépi yayí uráparínjé winarínjépi seáyí e imóníní.’ xwiyá apí ení ríwímíní mīmámó dñjé móríxíní.” urínjínigini.

³⁶ Poró xwiyá apí nīpíní nurárimí xómínjé nīyíkwírí awa tñjé Gorixomí xwiyá rírímí nīwíro ³⁷⁻³⁸ awa xwiyá Poró “Gí sīmímanjé ámí bī sñjwí nanipíríámaní.” uríí enagi nání dñjé sipí nīwírí nīwí nearo omí nīmákíkiyayíro kíyí nīmíáúnayíro xíomí nīmēáa nuro sipíxí tñjé e wárigfawíxíní.

21

Poró ámí sipíxíyo nīpíxemoánípi uríí náníriní.

¹ E nemone awamí píní nīwíarímí ámí sipíxíyo nuranéná nīyakía mú irínípi pírínjwí yofí Kosíyí rínínjépi nírémorane sá wenjwáone nurane pírínjwí Rosíyí rínínjépi nírémorane e dání nurane anjé yofí Patará rínínjépi nīwíékínímeareane ² e nayoarane sipíxí ámí wo Pinisia píropenísíyo nání umínípi yarínjépi nīwínítrane omí nīpíxemoánítrane nīñweámáná nīmēámí nurane nurane ³ pírínjwí yofí Saipírasiyí rínínjépi wé onamíjúmíní enjéná nīmúrorane nurane nurane xwiyá re rínárinjé enagi nání, “Anjé yofí Taiayí rínínjépi sipíxí royá sanjé e tǎwaníginí.” rínárinjé enagi nání none Siria píropenísíyo anjé apímí nīwíékínímeámáná ⁴ e nayoarane áamá Jisasomí xǎdarigfáyí nání pǎá nimerane ayí tñjé sǎá wé wíúmí dǎnjé wáu nīweanjáná ayí kwíyí Gorixoyáyo dání Poromí re urayigfawíxíní, “Joxí Jerusaremiyo nání wí nuri xwírínjwí mosaxípaní.” nurayíro ⁵ sǎá none ayí tñjé nīweaaní imónínjéyí níní ríxa óráná anjé apímí píní nīwíarímí nurane ayí tñjé wígí apíxí tñjé wígí nīaiwí tñjé nīñeameámí nuro rawírawá imanjé e dání xómínjé nīyíkwírane Gorixomí xwiyá rírímí nīwímáná yayí ninowárimí ⁶ none sipíxomí píxemoánáná ayí wígí anjé e nání ugíawíxíní.

Agabaso Poromí íkwairíwí winjépi náníriní.

⁷ E nemone Taia píní nīwíarímí nurane anjé yofí Toremesíyí rínínjépi nírémómáná nayoarane áamá Jisasomí dñjé nīwíkwírooro nání negí níríxímeá imónígfáyo yayí nīwíarane ayí tñjé sǎá ayí sá wenjwáone ⁸⁻⁹ wǎpí tñjé e dání píní nīwíarímí nurane anjé Sisariayí rínínjépi nírémómáná nayoarane anjé xwiyá yayí winipaxí wáf urarínjé Pírípoyí rínínjé —O enjíná wáf wurimeiarigfáwamí seáyí wíríxíní wé wíúmí dǎnjé wáu rípeáníjowa woríní. O xegí xemíáíwa —Íwa Gorixo nání wáf rókíamoarigfíwaríní. Apíyá wípaú wípaú íwa tñjóríní. ¹⁰ Oyá anjéyo nīpáwirane o tñjé sǎá wí nīweanjáná wáf

rókiamoariní wo —Xegí yof Agabasorini. O Judia piropenisíyo píní níwíarimi níweapiri ¹¹ none níneaiméari oríná ikaxí níneairi re eniginini. Poroyá arerixí nurápiri xegí wéyo tñi síkwíyo tñi níjáríniri re riniginini, “Kwíyí Gorixoyápi rinípi ripirini, ‘Arerixí riri xiáwomi Judayí Jisaremi dání axípi re gwí nuyiro émayo miní wipíríarini.’ Kwíyí Gorixoyápi rinípi apirini,” nearfagi ¹² none ará e níwiranená none tñi áma e nweáyí tñi Poromi wauní rixíni re urayinwanigini, “Joxi Jisaremi nání mtiyipani,” urfagwí aí ¹³ Poro re neariniginini, “Seyíné pí nání nwiní nwiní nearo íkíníni sípí nípaxí níkarariní? Awa nioni gwí níjáránáyí, ‘Ayí ananirini.’” níyaiwiri nání e nání mtiwarinini. Áminá Jisasomi xídarinagí nání nípkíánáyí, ‘Ayí ananirini.’” níyaiwiri nání ení warinini,” nearfagi ¹⁴ none omí urakipaxí mimónfagi níwinirane omí xwíyá ámi bí murí re rininwanigini, “Ámináo ‘Omí wímeáwinigini.’” yaiwiarinípi xe wímeáwinigini.” rininwanigini.

Poro Jisaremiyo níremori Jisasoyá siyikí imónigíáyo umenweagíáwami repíyí winí nánirini.

¹⁵ E nemone sfá ayí ríxa neamúróáná none yúráfí nemáná rawírawá píní níwíarimi Jisaremiyo nání níyirane ¹⁶ Sisaria dání áma none píní níwíarimi yarinwáé dání Jisasomi xídarigíáyí wa tñi níyirane awa none aní Nesonoyá —O Saipirasi pirinwipimi dání worini. Eníná dání Jisasomi díní níwíkwírori xídagí worini. “Oyá aníyo sá owépoýí,” níyaiwiro nání níneaipemeámi níneayiro e neawarígíawixini.

¹⁷ E nemone ríxa Jisaremi nání níyirane e rémóáná áma Jisasomi díní níwíkwíroro nání negí nírixímeá imónigíáyí yayí níneairo níneamíníagá ¹⁸ sá wenwáone wíápi tñi Poro tñi none níwíápnímeámi Jemiso tñí e nání nurane Jisasomi díní wíkwíroarígíáyo wípenweagíáwa ení Jemiso tñí awí eánínáná ¹⁹ Poro ríxa yayí níwímáná xó émayí tñíníni wáf níurímeríná Goríxo xóyá wéyo dání wiemení bí nání repíyí níwíera úagí ²⁰ awa ará níwíroná Goríxomi seáyí e numero re urígíawixini, “Gwíáoxini, negí Judayí sípí ayá xwé wí Jisasomi díní wíkwíronagíá joxi ríxa níjía imóninini. Ayí níní negí nwiní ikaxí eníná dání níriniri eáninipimi xídaníro nání símí xeadípénariní. ²¹ Ayo áma wí joxi nání re urígíawixini, ‘Poro émayíyá aníyo nemeríná negí Judayí émayí tñíníni nweagíáyo re uréwapíyarínirini, ‘Nwí ikaxí negí aró Moseso níriniri eánipimi píní wíáiro síwí negí arówa érowíápníngíápmi míxídpá ero nero segí níaiwí iyí símí sfó mtiwákwiá érixini.’” Áma ayo Poro e uréwapíyarínirini. ²² E urígíá enagí nání arí yaníwini? Negí Judayí Jisasomi xídarigíá aní ripimi tñíníni nweagíáyí ananí joxi bípí nání ríxa ará níwipírí enagí nání ²³ xwíyá none ríraní rípi axípi érixini. Negí áma nwiní nweagíá wá wá wá nweanó. ²⁴ Joxi awa tñi níkumíxíníro nene xwíraimimí neainarinípi anípá imónínífa nání yarinwápi awa tñi nawini nero ámi naní imónínirini. E neríná wá wá awa wígfí dáf níróno xwíraimimí winarinípi anípá imóníro naníwí Goríxo nání rídiyowá wíro epírífa nání bí wírixini. Joxi none rírarinwápi axípi e neríná áma níní re yaiwíráoi, ‘Poro nání neararígíápi mífí mayínini. O ení negí nwiní ikaxí eáninipimi níxídirí píraniní yariníorini.’ yaiwíráoi. ²⁵ E nísearirane aí eníná xwíyá nímíxiranéná ‘Éma Jisasomi díní wíkwíroarígíáyí negí nwiní ikaxí eániní níníni xídfírixini? uraniréwini?’ níriniranéná re rínarinwanigini, ‘Nwí ikaxí rípiáú rípiáú píní níwípaxí mimónini.’ nírinirane payí re nearí warinwanigini, ‘Nanwí áma wí mimóní nwiní imóniní nání rídiyowá éfápi mtiwá érixini. Rakiwí ení mtiwá érixini. Nanwí sínwíyo gwí xíráná ragí síni enagí nání mtiwá érixini. Apíxí nímearoná sewini mímeánífa érixini.’ Apíáú apíáú nání nearí wíowarinwanigini.” urfagíá ²⁶ Poro sá wenó wíápi tñi áma nwiní nweagíá wá wá awamí níwímeámi nuri xwíraimimí winarinípi anípá imóníníwínigini yarígíápa xó tñi nawini wígfí yarígíápa nemáná o aní rídiyowá yarígíáwami nípáwiri apaxípániní imónígíáyo áwaní re uriniginini, “Sfá áma awa xwíraimimí winarinípi anípá imónínífa nání yarígíápi nípini néfasáná Goríxo nání xíxegíni woni woni rídiyowá wípíríyá sfá ayimínini.” uriniginini.

Judayí Poromi aní rídiyowá yarígíáwami dání míxí wígfí nánirini.

²⁷ E nemo sfá wé wíúmí dání wá awa xwíraimimí winarinípi anípá imónínífa nání yarígíápi ríxa yoparípi anwí e imóníniniri yaríná Esia piropenisíyo dání Judayí wí Poro aní rídiyowá yarígíáwami nweanagí níwiníro re egíawixini. Áma e epíroyí egíáyo símirí níwiemero omí ía níxero ²⁸ ríaiwá re rígfíawixini, “Negí Isireriyíné ríxa síniní neainípoýi. Áma re roní royí áma xwífa nímníni nweagíáyo nuréwapíyemeri áma negí gwí axí imóníníwá nání uréwapíyiri negí nwiní ikaxí eáninípi nání uréwapíyiri negí aní rídiyowá yarinwá ríwá nání uréwapíyiri neríná apí nípini nání ‘Sípíriní.’ urariníorini. Sa apínini maríái, áma Gírikíyí wí aní rídiyowá yarinwá ríwá nípemeámi níwíápníngíápmi dání nwiní imóniní re ríxa xórófí eníriní.” níriníro ²⁹ —Xámí áma Esia

piropenisfyo dáfj Tíropimasoyi rínŋo Poro tñi anj apimi nawíni emeariŋagfi wináf enagi nán xenwí re mogfawixini, “Poro omi ridiyowá yarŋwáiwámi inimi nipemeámi fwiapiŋorini.” xenwí nímoro nání rfaiwá enj tñi níríroná e níríro ³⁰ áamá anj apimi njeagfá nñi simímiákwí e yarigfápi arfá nñiwi mñf nñbñmiro Poromi fá nixero ridiyowá yarigfiwámi dání níropémi peyeáaná apaxf mé ówanj nñi nñyára ugfawixini.

Romíyí porisowa Poromi urápígíá nánirini.

³¹ E nemowa Poromi nípikianiŋo nání yarfná áamá wí porisowámi seáyi e imóniŋomi xwíyíá re urémeagfawixini, “Jerusaremi njeáyi nñi simímiákwí inarini.” urémeagfa ³² o anjaníni xegí porisf wami tñi awami seáyi e wimónigfawami tñi nñwiri-meámi Poromi pikianiŋo yarigfe nání weáná ayí porisowa tñi wigí seáyi e wimóniŋo tñi weaparŋagfa nñwiniŋo ámi Poromi iwanj meá pñi wiárigfawixini. ³³ Pñi wiáragfa porisowami seáyi e wimóniŋo anjwi e nñbiri Poromi fá nixeri xegí porisf wami re uriniginini, “Gwí senfá wirfkaú tñi yípoyi.” nuriri ayo yarŋf re wiarŋagini, “Áamá ro gorini? O pí éfíni?” ³⁴ Yarŋf e wiarŋagí aiwi áamá e epíroyí egfáyí xwamiání nñiŋo wí xegí bi nání ríro wí xegí bi nání ríro nero arikikí yarŋagfa o arfá kwíkwíkwíkwí nñwiri nání o yarŋf wiarŋfpi e dání nñjáf pírániŋf imónipaxf menagi nñwiniŋi re uriniginini, “Porisoneyá anjwámi nání nñmeámi úpoyi.” uráfí ³⁵⁻³⁶ omi níméra warfná ríxa áamá e epíroyí egfáyí númi nuro rfaiwá imí tñi “Rurápapikianiŋoi?” nñrígá warfná awa ríxa anj iwámi sñjáf waiwí tñj e nñrémorfná áamá Poromi pikianiŋo yarigfáyí porisowami urápikianiŋo yarŋagfa nání omi seáyi e nñmíeyoaro nixirimi peyigfawixini.

Poro Judayí xfomi umeararigfápi owákwimñirí urinŋfpi nánirini.

³⁷ Porisowa ríxa wigí anjwámi nñmeáa páwianiŋo yarfná awami seáyi e wimóniŋomi Poro re uriniginini, “Nioni xwíyíá bi ananí ríriminiréni?” uráfí o re uriniginini, “Ai, joxí Gírikíyí pñé ananí rariŋini. ³⁸ Ayinání re nimónarini, ‘Joxí áamá Isipíyí xámi re ríŋo, ‘Émáyo mñxf xídfwanigini.’ nñriri áamá 4,000 gwí mónigfá, Iríkariŋfái rínŋowami nñwiri-meámi áamá dñj meaje nání uŋo, ayí joxímani.’ nimónarini.” uráfí ³⁹ Poro re uriniginini, “Áamá joxí rariŋo, ayí nionímani. Nioni anj onímiá yof mñriniŋf bimí dāŋonímani. Sirisia piropenisfyo anj Tasasiyí rínŋiŋpimi dāŋf Judayí wonirini. Waunf rixiŋf bi oririmiŋi. Áamá tñyo xwíyíá ouriniŋi ananí siŋwí naniriréni?” nuriri ⁴⁰ o ríxa ananí xe ouriniŋi siŋwí wináná Poro sñjáf waiwíyo e nñrómáná áamá ayí xwíyíá mñrípá oépoyiniŋi wé ówanj nuyiri ríxa nñjáf imónáráná wigí Xibíruyí pñé tñi nuriri re uriniginini,

22

¹ “Rárowayíné, ápowayíné, xwíyíá áamá wí nixekwímoarigfápi wákwimñirini searána ananí arfá nípírréoi?” uráfí ² arfá wíyíyí Poro nurirfná wigí Xibíruyí pñé tñi rariŋagí arfá nñiwi erówarí aí bi mé aga nñjáf imónárágfa Poro ámi re uriniginini, ³ “Nioni Judayí wonirini. Sirisia piropenisfyo anj yof Tasasiyí rínŋiŋpimi gí noki nixirŋoni aí anj rípimi dání xwé iwiarŋonirini. Negí nearéwapiyagí Gameriŋo nñiréwapiyirfná nñwí ikaxf eániŋfpi negí arfowa neaiapigfápi nání aga xixeni pírániŋf nñiréwapiyiniŋf enagi nání agwí seyíné Gorixomi oxídaneyiniŋi sími nixeadfpiŋiŋo yarigfápa nioni ení axípi e imóniŋaonirini. ⁴ Ayinání enjíná nioni áamá Óf ‘Gorixo tñámiŋi imóniŋoi.’ rínŋiŋfimiŋi dñj wíkwíroarigfá anñimiximñirini nání xeaniŋf nñwiri oxíyorani, apixíyorani, gwí nñyiri gwí anjyo wáragonirini. ⁵ Negí apaxípánŋiŋf imóniŋf xwé tñi negí áminá mebá imónigfáwa tñi ení ‘O nepa e yagorini.’ searipaxí imóniŋoi. Awa negí Judayí anj yof Damasíkasiyí rínŋiŋpimi njeagfáyí nání payí nearo niapowáráná nioni áamá e njeagfá óf axíyimi xidarigfáyí ení anj rípimi dání rínŋiŋf meáfrixiniŋi ayo fá nixeri gwí nñyimáná áamá re nání nñmeámi bñmá nání anj rípimi pñi nñwiáriŋiŋi nuri Damasíkasiyo nání uŋanigini.

Poro “Apí yarfná Gorixo nikñmñixiŋirini.” urinŋf nánirini.

⁶ “E nemoní nuri nuri Damasíkasi tñj anjwi e rémómñirini neri ríxa ikwawedf enáná re enjiginini. Anjaními dání wáf siŋwí mñmñj iníí xwé bi nokiárénapiŋiginini. ⁷ Wáf apí nokiárénapána nioni xwíyáyo nípikini-meari arfá wíyíyí xwíyíá bi re nñrinénapfagi winjanigini, ‘Soroxini, Soroxini, pí nání xeaniŋf níkarariŋini?’ nñrinénapfagi ⁸ re urinjanigini, ‘Ámináoxini, joxí goxirini?’ uráfí o ‘Nioni Nasareti dāŋf Jisasoni joxí xeaniŋf níkarariŋonirini.’ nñrífagi ⁹ —Áamá nioni tñi warigfáwa wáf nokiárénapfpi pírániŋf siŋwí nñwinaxfdiŋo aiwi o tñi xwíyíá rñnarigwífomi arfá nípikwini mñwigfawixini. ¹⁰ ‘Joxí xeaniŋf níkarariŋonirini.’ nñrífagi re urinjanigini, ‘Ámináoxini, nioni pí oeniri nñrariŋini?’ uráfí Ámináo re nñriniginini, ‘Joxí nñwiápnñimeámi

Damasikasi jápimi nán nuri e rémóaná áamá wo nísimeari e éwíniginiri rirípeanári nán áwaní riríníjoi.¹¹ níríagi¹¹ nioni wáf apí sɔ́nwíyo nínipirorí sɔ́ni sɔ́nwí mímíní níníní sɔ́nwí manípaxí niarínjagi nán áamá nioni tɔ́ni warígíáwa wéyo árfwí nínímaxiró Damasiyasiyo nán níníméra nuro e nírémori ɔ́weanána¹² áamá wo, xegí yó Ananiasoyi ríníjo —Judayí aní apimi ɔ́weagfáyí níní ‘Ámá awíaxí woríní.’ rínagíoríní. Negí ɔ́wí ikaxí ríníjipi bí múroagomani. Aníníj mɔ́nɔ́ nípíní xíxeni axípi xídagoríní.¹³ O nóbiri nioni tɔ́ni aníwí e nírómáná re níríniginíní, ‘Gí níríxímeáo imóníj Soroxíní, dɔ́xí sɔ́nwí ámí anei.’ níráná re enaniginíní. Gí sɔ́nwí ámí nanírí omí sɔ́nwí wíníjaniginíní.¹⁴ Omí sɔ́nwí wínáná o re níríniginíní, ‘Nwíá negí arfowa xídagí joxí e éwíniginírí wimónarínípi nán níjáf érí Wé Róníjomi ení sɔ́nwí wínírí xíoyá maníyo dání xwíyáf rafíná arfá wirí oenírí rirípeanáríní.¹⁵ Ámá níyoni xíó nán áwaní nuríríná jíwaníjoxí wáf nírókíaríní sɔ́nwí wínírí arfá wirí éfpi nán repíyí wirfá nán rirípeanáríní.¹⁶ Ayínání joxí pí nán sɔ́ni yómíní yaríníj? Ríxa níwíápínimeari wayí meai. Joxí Ámínáomí ríxíní urírípimi dání dɔ́xí fíwí yarínípi yokwarímí nísiírí wayí píráníjíníj ríroníjoi.’ níríagi nioni axípi e enaniginíní.

“Goríxo Poroní émayí tɔ́níní nírówáríniginíní.” uríníj náníríní.

¹⁷ “E nemoní ámí Jerusaremtí nán nóbiri aní rídíyowá yarínwá ríwámí dání xómíní níríkwírí Ámínáomí xwíyáf rírímí níwiríná íkwíkwí níyáírí weníní éáyí¹⁸ Ámínáo re nírariníagi wíníjaniginíní, Joxí sɔ́nwí nanírí arfá nírí enípi nán aní rípimi dání uráná arfá mɔ́sipa epírí enagi nán joxí sɔ́ni mepaní. Aníní aní rípimi píni níwíarímí utí.’ níríagi¹⁹ nioni re uríniginíní, ‘Ámínáoxíní, nioni éwapínagápi áamá re ɔ́weáyí níní níjáf imóníjoi. Ámá joxí nán díní ríkwíroarígíáyo nioni fáf níxerí gwí aníyo níjwírírí iwaní níméperi yagáoní enagi nán wíwaníyí ríxa níjáf imóníjoi.²⁰ Joxí nán wáf urimeagí Sitipenomí píkgííná nioni aníwí e nírómáná “Ayí omí nípíkíroná apání yaríníjoi.” níyáiwírí omí píkaríná wígí íyáf awí mearonaniginíní.’ uríagi²¹ Ámínáo re níríniginíní, ‘Joxí utí. Nioni ná íjamí émayí tɔ́níní nírówárímí enagi nán joxí ananí utí.’ níríniginíní.” uríniginíní.

Porisí seáyí e imóníjo Poromí éf umíníj náníríní.

²² Ámá e epíroyí egfáyí Poromí arfá níwía níbfasáná aiwí xwíyáf “Émayí tɔ́níní nírówárímíaríní.’ níríníjíní.” ríe nán arfá níwimáná xwíyáf xwamiání níríro ímí tɔ́ni re rígfawíxíní, “Ámá e imóníjo xe ɔ́jweanírí sɔ́nwí wínípaxí míneaimónaríní. Ríxa rurápákiaríníj?”²³ Xwamiání e nírá nuróná wíkf ayíkwí níwóga mívarínjagi nán wígí íyáf níwíríyo úpíríxá míméamí yáníro xwáf síkí úpíríxá míméamí yáníro yarínjagí²⁴ porisí seáyí e imóníjo sekaxí re uríniginíní, “Omí porisone negí aní ríwámí míméáa nípáwíro ámá ayí xwamiání níwíróná ríá tɔ́nɔ́ wíwaníro yarígíápi míkípi nán warópáí oeníní nán síkwáf ragí pírfí nuyíkíro yaríní imímí wípoyí.” uríagi²⁵ awa omí míméáa nípáwíro síkwáf ragí pírfí uyíkianíro nán gwí jáná Poro Porisí aníwí e ronómí re uríniginíní, “‘Romíyíyá ɔ́wí ikaxí re ríníní,’ rísimónaríní, ‘Ámá Romíyí womí míkípi nán píá mé xámí síkwáf eápayí.’ ríníní.’ rísimónaríní?” uríagi²⁶ poriso arfá e níwimáná seáyí e wimóníjo tɔ́nɔ́ e nán nuri re uríniginíní, “Ámá Romíyí romí joxí pí wimíní yaríníj?” uríagi²⁷ porisí seáyí e imóníjo Poro tɔ́nɔ́ e nán nípáwírí re uríniginíní, “Jíwaníjoxí nírei. Joxí Romíyí woxíraní?” uríagi²⁸ o “Oyí.” uríagi²⁸ porisí seáyí e imóníjo re uríniginíní, “Nioni gapímanowamí nígwí xwé wíáná ‘Romíyí woxíríní.’ níníro nímxígíaríní.” uríagi²⁹ Poro re uríniginíní, “Gí inókí tɔ́ni ápo tɔ́ni eníná dání Romíyí wímíxígípaú enagí nán nioni gí nókí níxírínje dání Romíyí imóníjá wóníní.” uríagi³⁰ porisí síkwáf ragí pírfí nuyíkíro yaríní wíwaníro nán gwí jáfíáwa wáyí níwínírí omí wáramogíawíxíní. Wígí porisí seáyí e wimóníjo ení “Poro Romíyí wóríání?” níyáiwírí níjáf níwimónímáná “Omí senfá tɔ́ni gwí jípayí.” uríagi enagi nán wáyí wíníjiginíní.

Poro xwíyáf wákwinímíní nání Judayí mebaowa awí eánígíe dání uríníj náníríní.

³⁰ Poriso, sá wépo wíápi tɔ́ni Judayí omí uxekwímoarígíápi nán xíxeni níjáf oimónímíní omí níkwéawárímáná wamí sekaxí re urowárapíniginíní, “Apaxípáníj imónígíá xwéowa tɔ́ni Judayí mebaowa tɔ́ni awí oeanípayí.” nurowárapírí awa ríxa awí eánáráná Poromí níméra níwepíní awa sɔ́nwí anígíe éf uráríniginíní.

23

¹ Poro mebaowamí sɔ́nwí agwí níwínírí re uríniginíní, “Gí níríxímeáoífé, Goríxo sɔ́nwí anínáná amípi nioni iwamíó dání sfá ríyímí nán enápi nípíní aí nán díní níyáikíroríná bí nán ayá sfwí máníró díní peá nunaríní.” uríagi² apaxípáníj imóníj

xwéow, Ananiasoyi ríninjo áamá Poro tñj e anjw e rogíyáyo “Omí wé maníyo upíkákwpoyi.” uráná ³ Poro Ananiasomí re uríjínigini, “Kíkéróníj ínimí pípíwí enagí aí seáyí e xwíá naníjíníj eáníj roxini, Goríxo joxi ení wé nírúpíkákwiníjoi! Joxi negí jwí ikaxí níríníj eáníjpa xwíxí nímémíníj e éf nínjwearíná jwí ikaxí apimí ogámí nerí ‘Omí wé upíkákwpoyi.’ uríjipí nání ‘Ayí apání yaríníj.’ rísimónaríníj?” uríjagí aí ⁴ áamá e rówapígíyíj míxí re urígíawixini, “Joxi ananí apaxípáníj imóníj seáomí ikayíwí urarínjoxíraníj?” uríjagí ⁵ Poro re uríjínigini, “Níríxímeáoyíné, ‘Apaxípáníj imóníj xwé woríani?’ míyáiwí nerí ríini. Xwíyíá Bíkíyíyo re níríníj eáníjagí nání, ‘Joxi segí seáyí e nímóníj seamenjweagí wo nání xwíyíá sípí bí mírípaní.’ níríníj eáníjagí nání o seáyí e imóníj pí nání nífá nímóníj síjwíríyí, wí e rímíníj eámaní.” nuríj aí ⁶ mebáowa wa Sajusi imóníj wa Parisi imóníj enagí níwíníj gí Parisi rowa gwí onímóníj poyíníj ení tñj re uríjínigini, “Níríxímeáoyíné, nioní Parisi woníriní. Parisi imóníj wíyáuyá xewaxoníriní. Nioní ‘Ámá pegíyíj ámí níwíápínímeapíráriní.’ níyáiwíj díníj kíkayónagí nání xwíxí nímearígíoníriní.” uraríná ⁷ Parisiowa tñj Sajusiowa tñj wíwíníj míxí nírínowíeáníro díníj bí bíaú níríro yaní epayónígíawixini. ⁸ Ayí rípí náníriní. Sajusiyí re rarígíyíjíní, “Ámá pegíyíj ámí wíápínímeapaxí meníni. Aníjíníj wí meníni. Kwíyí ení meníni.” rarígíyíjíní. E nerí aí Parisiíj “Nípíní ananí imóníj paxí imóníj.” rarígíyíjíní. Apimí dání díníj bí bíaú níríro yaní nepayóníro ⁹ xíxewíámí nírínowíeága nuro jwí ikaxí eáníj pímí mewegí Parisiowayá wa níwíápínímeáro Sajusiowa tñj xímíxímí níníro níríroná re urígíawixini, “Ámá ro fíwí bí éo mímóníjagí wíníjwíní. Aníjíníj woraní, kwíyí bíraní, omí xwíyíá uránáyí, ayí pí eníjoi?” nuriro ¹⁰ xíxewíámí ayá wí nírínowíeága wíápínímearíná porísí seáyí e imóníj Poromí mídímídání mímíxewíámí níníroná omí dídíyímí nero píkípíxíníj xegí porisowamí sekaxí re uowárainíjíní, “Soyíné níwepíníro ení neáníro ayo Poromí nurápiro negí porísí aní ríwámí nání nímeámí yapíyoyí.” uowáráíná awa xíxéní o uríjpa e egíawixini.

¹¹ Poro sfá ámí ríxa wíyímí árfwíyímí sá wenjáná Ámínáo mífímídání nurónapíj re uríjínigini, “Joxi díníj síxí ínei. Jerusaremí tíyo dání xwíxí rímearíná joxi nioní nání ‘Síjwí e wíníj arfá e wírí enáríní.’ uraríníjpa émayíyá aní xwé Romíyo ení axípi urírfá enagí nání díníj síxí ínei.” uríjínigini.

Judayí Poro nání mekaxí megíá náníriní.

¹² Wíápi tñj Judayí wí Poro nání mekaxí nímeróná awá jwíá nínjwíríníro síjá womí dání re rínígíawixini, “None inígí mínípa erane aíwá mínípa erane néra nurane Poromí píkíwá dání ámí nípaxí imónáníwáriní.” níríníro ¹³—Ámá mekaxí apímero “Síjá romí dání raríníjwíní.” rígfáwa áamá 40 wíárf múrogíáwaríní. ¹⁴ E nemowa apaxípáníj imóníj xwéowa tñj Judayí ámínáowa tñj tígíe nání nuro yumí re urígíawixini, “None awá jwíá nínjwírínírane síjá womí dání re ríníwáriní, ‘Poromí síní mípíkípa neranéná aíwá bí aíwí nímeapaxí imóníjwíní.’ Síjá womí dání e rínárfwá enagí nání ¹⁵ soyíné tñj mebáowa tñj ámí xwíxí níwíro yaríní wíayaníroníj nímóníro porísíyo seáyí e wímóníj omí wáf re urepeárpoyí, ‘Joxi none Poromí ámí píráníj yaríní wianí nání nímeámí weapeí.’ uríyoyí. None omí nípíkianí nání yumí áyá eánáníwíní. Poromí nímeáa níweapíj síní anjw e míbípa enjáná nípíkianíwáriní.” urígíawixini.

¹⁶ Poromí xexírímeáíyá náíwío “Awa yumí áyá eánaríní.” rínaríníjagí arfá níwírí porisowayá anjwámí nání nuri nípáwírí Poromí áwaníj uríjagí ¹⁷ o porísí womí “Eíní.” nuríj re uríjínigini, “Íwí síkíníj ro díxí porísí seáyí e simóníj omí xwíyíá wí áwaníj uríní nání o tñj e nání nípeameámí útí.” uríjagí ¹⁸ o íwí síkíníj omí nípeameámí porísí seáyí e wímóníj tñj e nání nuri re uríjínigini, “Poro, gwí njewaní ‘Eíní.’ níníriníj re níríníjoi, ‘Íwí síkíníj ro xwíyíá wí díxí seáyí e simóníj omí uríní nání o tñj e nání nípeameámí útí.’ níríjagí nípeameámí baríníj.” uríjagí ¹⁹ porísíyo seáyí e wímóníj omí wéyo íá níríníj nímeámí algí wí e nání nuri algíj nínjweámáná yaríníj re wíníjíní, “Xwíyíá joxi áwaní níríjipí pí xwíyíáriní?” uríjagí ²⁰ o re uríjínigini, “Judayí xwíyíá ná bíní sfímí e níta nuróná re ríníwáriní, ‘Poromí ámí míkípi nání yaríní bí wíaníjíní nímónírane porísíyo seáyí e wímóníj omí yapí re uréwapíyíwaníjíní, ‘Wíáriná joxi Poromí mebáowane xwíxí ámí bí umeáníwá nání nímeámí weapíríxíní.” uríwaníjíní.’ ríníwáxiní. ²¹ Ámá 40 wíárf múrogíáwa awá jwíá nínjwíríníro síjá womí dání re ríníwáxiní, ‘Omí píkíwá nání aíwá mínípa erane inígí mínípa erane éwaníjíní.’ níríníro omí píkianíro nání ríxa yumí áyá neáníro njewaníjagí nání awa nuowárenapíro yaríníj síáná arfá míwípaní. Awa joxi ríxa re uráná, ‘Wíáriná nioní Poromí soyíné tñj e nání ananí nímeámí weapímíáriní.’ uráná nání xíxéní nírínáriníro weníj nero njewaníjoi.” uríjagí ²² porísí seáyí e imóníj íwí síkíníj omí arfá jíyíkí norí re uowáriníjíní, “Xwíyíá

joxi repiyí níniri áwaní nírífpi nání áamá womi aí ‘Nioni omi e uríini.’ muripani.” urowáriniginí.

Poromi Pírimia Piriso tñf e nání wiowiáriní nánirini.

²³ Porisí seáyí e imóninjo xegí porisí áminá imónigfáyí waúmi “Eini.” nuriri re uriniginini, “Awagwí porisí éf tñi mǎxí yarigfáyí 200 apimi ‘Nikíniri nweápoi.’ uriri osíyo ninweámáná mǎxí yarigfáyí 70 apimi ‘Nikíniri nweápoi.’ uriri wákwiǎxá tñi mǎxí yarigfáyí 200 apimi ‘Nikíniri nweápoi.’ uriri nemáná rǎxa árfwiyimi 9:00 p.m. imónáná aní yof Sisariayi ríninipimi nání upíri nání awí eaárfpiyi. ²⁴ Osí wí eni Poro seáyí e éf ninweámáná uní nání nímeari omi éf numíga nuro pírimia Piriso tñf e wárfpoyi.” nuriri ²⁵ payí re ríniní wínániní ríwamíní eaniginini.

²⁶ “Nioni Kirodiasí Risiasoni payí rǎna pírimia Pirisoxi tñf e nání neari wírenaparinini. Negí áminá seáyí e imóninjoxi nioni yayí bí osimíni. ²⁷ Judayí áamá romi fá nǎxiri ro rǎxa nípikiani ro yarínagfa nioni arfá ‘Romiyí woríni.’ níwiríná gí siminí núnarigfáyí tñi mǎfí nurane omi éf umíninwaniginini. ²⁸ Nioni omi uxekwímoarigfápi mǎfípi nání nijfá imónimí nání wigí Judayí mebaówa xwiyfá imǎxarigfá nání nimeámí nuri aiwi ²⁹ omi xwiyfá nuxekwímoróná none pikipaxí bí uríro gwí yipaxí bí uríro mǎyarínagfa níwíniri xwiyfá wigí nwf íkaxí eáninipimi dání wiwaniníyí mǎxí rínarigfápi nánini uxekwímoarínagfa wíniniginini. ³⁰ Ámá wo níbiri áwaní re níráná, ‘Judayí Poromi pikiani ro nání yumí mekaxí mearinjo.’ níráná nioni síní mé omi joxi tñf e nání níwiowárenapiri áamá omi uxekwímoarigfáyo sekaxí re urániginini, ‘Nuro pírimiaóyá siníwí aníje dání uxekwímófirixini.’ urániginini. Ayí xwiyfá rǎxa apirini.”

³¹ Porisowa wigí seáyí e wimóninjo sekaxí urípa axípi nero árfwiyimi Poromi níméra nuro aní yof Adipatirisiyi ríninipimi nírémoro ³² rǎxa wíá ónáná porisí skwí tñi warigfáwa xe osíyo ninweámáná mǎxí yarigfáwa Poromi anani re dání níméra oúpoyiniri pñi níwíarimi ámi wigí porisí aníwami nání uagfa ³³ awa níméra nuro rǎxa Sisariayo nírémoro pírimiaó tñf e nání nuro payí miní níwiwo Poromi eni xfo tñf e níwáiróná “Ayí rorini.” urfagí ³⁴ pírimiaó payína nurápiri rǎxa fá nírómáná “Ro áamá nioni umenweanáyó dání woráni? Mí dánoráni?” níyaiwiri Poromi yaríní re winiginini, “Píropenisí gíyo dánoxirini?” urfagí Poro “Sirisia píropenisíyo dánonirini.” urfagí ³⁵ o re uriniginini, “Ananirini. Ámá joxi rǎxekwímoarigfáyí rémónapáná díxí xwírǎxí arfá simíarini.” nuriri wami sekaxí re uriniginini, “Omi gapímaní aní mǎxí ináyí Xeroto mǎragiwami níwíráriro menweápoi.” uriniginini.

24

Piriso Poroyá xwírǎxí arfá winí nánirini.

¹ Rǎxa sfá wé wú óráná apaxípaniní imóniní xwé, Ananiaso tñi Judayí meba imónigfáyí wa tñi áamá womi —O xwírǎxí neróná xwiyfá wuriyaríní worini. O xegí yof Tetasorini. Omi níwirimeámí Sisaria nání níwero pírimiaómi níwímearo xwiyfá Poromi xwírǎxí umeanro nánipi urfagí ² Poromi “Eini.” nuriro o rǎxa bání Tetaso Poromi nuxekwímorfáná pírimiaómi re uriniginini, “Negí áminá awíaxí seáyí e imóniní Pirisoxi, joxi neamenweanagí nání nene mǎxí bí miní kikiáni nweanáná xwiogwí rǎxa obaxí pwéiniginini. Joxi díní pírániní nenwíperi níneamenwearíná amípi eníná dání nípikwini mimóninípi díní joxiyá tñi gwí axíri imóninweáne neaeyíroiarínagí nání agwí rǎxa naní nimóga warínwini. ³ Negí aní gimi gimi api nípini e neaiaríjo, ayí joxini enagí nání nene níjáriní. Ayínáni yayí tñi rírarínwini. ⁴ E neri aiwí nioni ayá wí áxémá síaráná aníní siníniginini joxi nealínípi nání ayá wí rírímiméini. Sa wauní rǎxiní rípiní orírímini, ‘Joxi ayá nínearimíxiri pñé bí onírfpoyiniri siníwí neanei.’ orírímini. ⁵ Ámá Poroyí ríniní royfí sfwí arfíkióniní nealkárarínorini. Negí Judayí xwíá níyoní nweagfáyo mǎxí épímíxamórarínorini. Negí áamá arfowa níneaiwapiya bigfápi arfá níkeamoro yof siní Nasarete neirínro kumíxinayíápi, ayí o mǎfí íkinirini. ⁶ Negí aní ridiyowá yarínwáiwá aí xórorí emíniri yarínagí níwíniranéná fá xirínwaniginini. [Negí nwf íkaxí eanínípi ríninípa xwírǎxí oumeaneyínirane fá xírfagwí aiwí ⁷ porisí seáyí e imóniní Risiasoní ríninjo mǎxí nimónimí níbiri ení neániri omi xfo nínearápiweri ⁸ sekaxí re nearíniginini, ‘Ámá romi xwírǎxí umeaniri éfáfiní pírimiaó siníwí tñf e dání uméfirixini.’ nearowárfagí nání barínwini.] Ayínáni amípi none rírarínwápi nání xewaninjoxi yaríní níwia nurínipimi dání anani none uxekwímoarínwápi nání xixeni níjfa imónirini.” Tetaso e nuriri ⁹ Judayowa eni Poromi nuxekwímoró pírimiaómi re urífwáxiní, “Amípi Poro nání rírífpi neparini.” urífwáxiní.

¹⁰ Piriimiáo Poro ríxa xwíyá oríníri níkinimóníri síjwí wínáná Poro re uríniginí, “Joxí áamá gwí rírími nímejwearí xwíríxí nímeámí bayíyáyo aríá níwiéra waríná xwiogwí obaxí rímúroñojé enjagi náni nioní níjfaríní. Ayínáni joxíyá síjwíyo dání xwíyá wákwiními náni níriríná ‘Ayí ananíní.’ níyaiwirí yayí ninaríní. ¹¹ Ámá rowa re rírípaxíríní, ‘O Goríxomí yayí wímíníri náni Jerusaremíyo rémoje dání sfá ayá wí marfáí, wé wúkaú síkwí waúni wóríniginí.’ rírípaxíríní. ¹² Nioní anjí rídíyowá yarígíwámí dáníraní, rotú anjío dáníraní, anjí apímí wí e dáníraní, wa tñí xwíyá mǎxí rínarínjagi síjwí nínaníro mǎxí épímǎxamóarínjagi nínaníro megfawíxíní. ¹³ Agwí níxekwímoarígíá renjípíyí pírimíáoxí ‘Nepaxíní.’ yaiwirí náni ení mǎkí bǎ síwá sípaxí mímómíñojé. ¹⁴ E nerí aí awa ríríá rípíní, ayí neparíní. Nioní Njwá negí arfowa xídagfómí nuxdírdíná Ó Goríxomí xídarígíáyí rínínjímí dání xídarínáríní. Ámá óf ayímí xídarígíáyí náni awa re rarígíáríní, ‘Negí arfowa níneaiwapiya bigfápi arfá níkeamoro píni wíarígíáríní.’ rarínjagíá aí nioní síní amípí negí njwí ikaxí Moseso nírirí eanjípí tñí xixení imónínjípímí dínj wíkwírorí amípí wá rókíamoagfáwa níróro eagfápmí dínj wíkwírorí enjíní. ¹⁵ ‘Ámá pegfáyí níní wé rónígíáyíraní, uyíní egfáyíraní, níní ámi níwíápnímeapfíríríní.’ níyaiwirí Goríxomí dínj ukíkayonjíní. Wiwaníjowa ení axípi e níyaiwíro dínj ukíkayonjíní. ¹⁶ Nioní dínj e níyaiwirí nukíkayorí náni Goríxoyá síjwíyo dáníraní, ámáyá síjwíyo dáníraní, pí pí neríná ayá sípí mǎnipa oenírí anjíní mǎnǎ wé nírónrí oemíníri yarínáríní. ¹⁷ Wí e meagáoní xwiogwí wí ríxa nímúrófmí ámi gǎ anj e náni níbírí nígwí bǎ gǎ ámá gwí axírí imónínjáyíyá uyípeayíyo mǎnǎ wírí Goríxo náni rídíyowá níwíirí éimígíníri nímeámí níbírí. ¹⁸ Ríxa xwírímímí nínínjípí anípá éwíniginíri yarínjwápi níyárimáná anj rídíyowá yarínjwáiwámí nípáwírí e éimígíníri bínápi yaríná ayí síjwí náni meagfawíxíní. Síjwí nanímeagáoná nioní ámá ayá wí tñí epíroyí nerí símímíákwí mé aga kíkíá yarínjagí á Judayí Esia píropenísíyo dínj wí ¹⁹ —Ayí nioní náni xwíyá bǎ tígíáyí enjánáyí, níbíró joxíyá síjwí tñj re dání nínxekwímóro síjwíríyí, nanj imónímíníri éfíríní. ²⁰ Ayí joxí tñj re mǎbipa éagíá náni nioní Jerusaremíyo mebáowa awí éánígé dání xwíríxí níniméroná xwíríxí nápi síjwí wínígíápi náni re rogíá rowa wiwaníjowa áwanj ‘Ná rípíríní.’ orírípoyí. ²¹ Mepa oenjwíríyí, awa Jerusaremíyo dání xwíríxí nímearíná xwíyá nioní ímí tñí re uríná rípíní ‘Nioní “Ámá pegfáyí ámi wíápnímeapfíríríní.” níyaiwirí kíkayonjagí náni agwí soyíné xwíríxí nímearínjóní.’ uríná apíní náni joxíyá síjwí tñj e dání níxekwímopaxíríní. ²² Poro e uríagí aí pírimíá Píriso ámá Óf Goríxo Tíámíníyí rínínjímí xídarígíáyí náni bǎ níjá imóníí enjagi náni sfá xwíríxí píránínj wímíxíníyí náni ná jé níta nuri re uríniginí, “Porísí seáyí e imónínjío, Rísiaso weapáná segí xwíríxí píránínjí seaimíxíyímíáríní.” nuri ²³ porísí Poromí awí mearoarínómí re uríniginí, “Joxí omí awí nímearorí aiwí gwíni mǎyáripa éfíríní. Xe eríró eméwíniginí. Xegí níkumíxíníri emearígíáyí omí arírá wianíro bánáyí, pírfí murakipání.” uríniginí.

Piriso tñí xiepi Dírusirai tñí Poromí aríá wígí náníní.

²⁴ Sfá wí ríxa nórimáná enjáná Píriso tñí xiepi Dírusirai —Í Judayí apíxí wíríní. Í tñí ípaú Poromí awí mearogíe nírémorí “Ámá wa omí nímeámí obípoyí.” nuri Poro ríxa níbírí “Kíraisí Jisasomí dínj níwíkwíroríná, ayí apíríní.” repíyí níwíéra warínjagi arfá wíaríná ²⁵ o “Wé rónínjí neríná, ayí apíríní.” urírí “Nípíreáníri neríná, ayí apíríní.” urírí “Goríxo ámá níyoní mǎ ómómíxímí neríná, ayí apíríní.” urírí yaríná Píriso ríxa wáyí wíníagí re uríniginí, “Joxí ámi awí nímearoarígíe náni uí. Ríwéná nioní ámi ananí arfá símíá náni nínimóníní ‘Eíní.’ rírímíáríní.” nurarímí ²⁶ níjwearíná Poro nígwí bǎ oníapíníri dínj e nukíkayorí wáiní wáiná re yayagíríní. “Ámá wa Poromí níwíríméámí obípoyí.” nuri Poro báná o tñí xwíyá rínayagíríní. ²⁷ E yayaríná xwiogwí wáu ríxa pwéáná ámá síj wó, xegí yóf Posiasí Pésitasoyí rínínjío pírimíáo nímoníri Píriso imónínjípí urápáná Píriso re enjíniginí. Judayí nioní náni yayí owínjipoyíníri wíwapiyímíníri náni Poro xe gwí onjweaníri wáriníniginí.

25

Poro Romíyí mǎxí ináyo xwíríxí píránínjí nímxíyíwíniginíri urínjí náníní.

¹ Pésitaso, pírimíá síj imónínjío píropenísí o mejweaníyo nírémománá ríxa sfá wíyáú wíyí óráná anjí Sísaria rínínjípímí píni níwíarímí Jerusaremí náni níyírí rémóáná ² apaxípánínj imónígíá xwéowa tñí Judayí wígí seáyí e wímónígíáwa tñí omí níwímearo Poro náni áwanj nurióná nuxekwímóayíro awayíní ríxínj re urígíawíxíní, ³ “Poromí negí neaimónarínjípí wianí náni ananí ‘Oyí!’ nearíréíní? ‘Poromí Jerusaremí tñj re náni wa nímeámí yapfíríxíní.’ neaimónaríní.” nuriro ayí ínimí “Óf e áyá neánírane

pikiwaniginí." n̄iyaiwiro e uríagfa aiwí ⁴ Pesitaso re uríjiginigíní, "Poró síní Sisaria gwí ɲweani. Níwaniginí e nání umfa nání an̄wí e imóníní. ⁵ Ayínání segí Judayíne seáyí e seaimónígíáwa nioní t̄n̄í nawíní úwaniginí. Ámá o ɲwí sealkáríjio en̄jánáyí, ananí xwíyá umearíp̄ríní." uríjiginigíní.

⁶ Pírímíá Pesítaso e nurín̄ríná s̄fá wé wúkaúrání, wé wúúmí d̄án̄f wáu woraní, síní m̄múron̄jána Jerusaremi p̄n̄í n̄wíárími Sisaria nání n̄werí e n̄rémorí sá wen̄o wíápi t̄n̄í siá ikwian̄wí xwíríxí mearígíánami éf n̄ɲweámáná sekaxí re urowáríjiginigíní, "Poromí n̄wirímeámí bípoyí." urowáráná ⁷ wa nuro Poromí n̄meámí báná Judayí Jerusaremi d̄án̄í weap̄áyí Poromí m̄d̄im̄id̄ání n̄rówap̄imáná xwíyá m̄wákwin̄ipaxí imóníj̄í ayá wí nuxekwímoayiro aiwí Pírímíáo "Neparíní." yaiwin̄í nání m̄k̄fí b̄í s̄wá wipaxí mimónípa egíawixíní. ⁸ E yaríná Poro xwíyá owákwin̄im̄ín̄rí nuríre re uríjiginigíní, "Nioní negí Judayí ɲwí ikaxí eáníj̄pí b̄í p̄r̄í m̄wíal̄kí erí r̄id̄iyowá yarígíiwámí ení xórórí b̄í mé erí Romíyí m̄xí ináyí Sisaomí ení s̄ipí b̄í m̄wikárí erí en̄j̄ríní." uríagí ai ⁹ pírímíá Pesítaso Judayí x̄fo nání yáyí owín̄poyín̄rí Poromí re uríjiginigíní, "Nioní díxí xwíríxí Jerusaremi d̄ání ar̄fá sirí xwíyá awa r̄ixekwímoarígíápi eyeyírómfí erí em̄fa nání 'E nání ananí oum̄íní.' r̄isimónaríní?" uríagí ai ¹⁰ Poro re uríjiginigíní, "Siá ikwian̄wí xwíríxí mearígíá Sisaoyá man̄íyo d̄ání im̄xárín̄j̄í r̄ínami d̄ání xwíríxí n̄n̄mepaxí imóníje r̄íxa re ron̄jíní. Ayí wí e d̄ání xwíríxí ananí n̄mepaxí mimóníní. Joxí n̄j̄fáríní. Nioní gí Judayo ɲwí b̄í m̄wikáríjanigíní. ¹¹ ɲwí erí s̄ipí imóníj̄í n̄p̄ik̄ipaxípi b̄í erí en̄áoní en̄jánáyí, 'M̄n̄p̄ik̄ipani.' r̄ipaxonimani. E nerí ai awa xwíríxí n̄mearígíápi m̄k̄fí mayí imóníj̄ánáyí, ámá wo awa omí wigí d̄ín̄f t̄n̄í owí̄poyín̄rí m̄íní n̄wipaxí mimóníní. Ayínání yaríj̄í re osimíní, 'M̄xí ináyí Sisaowanij̄io nígí xwíríxí ar̄fá níwín̄gíní.' nimónaríní." uríagí ¹² pírímíá Pesítaso xegí gap̄imani yaríj̄í wiemean̄fa nání in̄mí wurín̄gíá wa t̄n̄í xwíyá n̄rín̄imáná re uríjiginigíní, "Joxí 'Sisao ar̄fá níwín̄gíní.' r̄íyí nání o t̄j̄f e nání r̄írowárán̄wáríní." uríjiginigíní.

Poro nání Pesítaso Agírípaomí áwan̄f uríj̄í nán̄ríní.

¹³ R̄íxa s̄fá wí ór̄fíní en̄jáná Judayíyá m̄xí ináyí wo —O xegí yóf Agírípaoyí r̄ín̄j̄oríní. O t̄n̄í xexírímeái Benaisí t̄n̄í ipaú pírímíá sín̄j̄ Pesítasomí yáyí owíaiyín̄rí Sisaria nání n̄b̄r̄í e nerí ¹⁴ s̄fá obaxí e ɲwean̄jána pírímíá Pesítaso xwíríxí Poroyá nání m̄xí ináyí Agírípaomí áwan̄f nuríre re uríjiginigíní, "Ámá wo, Píriso gwí ɲwír̄árago ɲweani. ¹⁵ Nioní Jerusaremiyo nání nurí ur̄ín̄j̄áná apaxíp̄án̄j̄í imónígíá xwéowa t̄n̄í Judayí wigí mebaowa t̄n̄í omí xwíyá nuxekwímorore n̄rígíawixíní, 'Joxí omí "Nepa s̄ipí ayíkwí m̄wikáríj̄oxiríní." nuríre negí neaimónaríj̄pí wianí nání neaiapet.' n̄r̄íagfa ai ¹⁶ nioní awamí re uríjanigíní, 'Romíyene re yaríɲwámání. Ámá x̄fomí uxekwímoarígíáyí t̄n̄í síní nawíní axí e awí neán̄iro omí xwíyá ayí uxekwímoarígíápi nání wákwin̄im̄ín̄rí síní m̄r̄ípa en̄jáná amíná ámá wigí wimónaríj̄pí xe owí̄poyín̄rí wíaríɲwámání.' uríjanigíní. ¹⁷ Ayínání awa re nání níweap̄iro awí eánáná nioní síní mé wíápi t̄n̄í xwíríxí nání siá ikwian̄wínami éf n̄ɲweámáná wamí re uríjanigíní, 'Ámá omí n̄wirímeámí bípoyí.' uríagí ¹⁸ omí n̄meámí báná uxekwímoarígíáwa éf n̄roro nuxekwímoróná ɲwí m̄wákwin̄ipaxí imóníj̄í nioní 'Apí nání uxekwímop̄íréoi?' yaiwin̄ápí nání muxekwímó nero ¹⁹ sa wigí ɲwíá imóníj̄pí n̄m̄epero 'Apí neríná apí neríná, ayí anan̄ríní.' r̄ínarígíápi nání m̄xí r̄ín̄tro ámá p̄íyí wo Jisasoyí r̄ín̄j̄io —O nání Poro 'Síní sín̄j̄ ɲweani.' raríj̄oríní. O nání m̄xí r̄ín̄tro egíawixíní. ²⁰ E yaríj̄agfa n̄wín̄r̄í nioní re yaiwin̄janigíní, 'Xwíríxí nápi níj̄fá imóním̄í nání aríge nerí pírán̄j̄í yaríj̄í wíayim̄ín̄r̄éoi?' n̄iyaiwírí d̄ín̄f udud̄f ninaríj̄agí nání omí re uríjanigíní, 'Nioní díxí xwíríxí Jerusaremi d̄ání ar̄fá sirí xwíyá awa r̄ixekwímoarígíápi eyeyírómfí erí em̄fa nání "E nání ananí oyimíní." r̄isimónaríní?" uríagí ai ²¹ Poro yaríj̄í re n̄ín̄j̄iginigíní, "M̄xí ináyí Sisaowanij̄io gí xwíríxí ar̄fá n̄ín̄fa nání f̄á n̄x̄r̄í r̄í on̄imej̄weani." nimónaríní. n̄r̄íagí porisí wamí sekaxí re uríjanigíní, 'Nioní Sisao t̄j̄f e nání wíowárímf̄ae nání awí mearófr̄ixíní.' uríjanigíní." Pírímíá Pesítaso e uríagí ²² Agírípaore re uríjiginigíní, "Nioní ení ámá omí ar̄fá b̄í owimíní.' nimónaríní." uríagí "Wíáríná joxí ení ananí ar̄fá wír̄fáríní." uríjiginigíní.

Agírípaore t̄n̄í Benaisí t̄n̄í Poromí ar̄fá wigí nán̄ríní.

²³ Sá wegíá wíápi t̄n̄í Agírípaore t̄n̄í Benaisí t̄n̄í ipaú okíyá n̄ín̄fáná wá nimóníga wigí an̄f xwé awí eánarígíiwámí n̄p̄awírí porisíyo seáyí e wimónígíáwa t̄n̄í ámá an̄f apimí seáyí e nimón̄r̄í meɲweagíáwa t̄n̄í ení nawíní n̄p̄awíro éf ɲwean̄jána pírímíá Pesítaso wamí sekaxí nuríre Poromí r̄íxa n̄wirímeámí báná ²⁴ re uríjiginigíní, "M̄xí ináyí Agírípaoxí t̄n̄í ámá n̄n̄í yawawí t̄n̄í re awí eánígíáyíne t̄n̄í xwíyá b̄í osearimíní." nuríre re uríjiginigíní, "Ámá ro nání Judayí n̄n̄í nioní an̄f r̄ipimí ɲwean̄jánarání, Jerusaremi nání úán̄arání, gí ar̄fá en̄jaé d̄ání imí t̄n̄í "Xe sín̄j̄ oum̄í." m̄neaimónaríní."

nirayarigfá romi sɪŋwɪ wɪnɪpoyi. ²⁵ Omi yarɪŋɪ nɪwɪa nuri aiwɪ fɪwɪ o enɪpɪ nánɪ pɪkipaxɪ imónɪŋɪ bɪ nánɪ pɪfá meginárɪŋanigɪnɪ. Xewanɪŋo ‘Sisao xwirɪxɪ nionɪyá arfá níwɪnɪgɪnɪ.’ nɪrfagɪ nánɪ nionɪ omɪ Sisao tɪŋɪ e nánɪ wiowárimfá nánɪ rɪxa ráriŋjárɪnɪ. ²⁶ E nerɪ aɪ xwiýfá negɪ mɪxɪ ináyɪ áminá Sisao nánɪ ‘Poro e enɪrɪnɪ. E enɪrɪnɪ.’ nɪrɪrɪ payɪ nearɪ wiowárimfá nánɪpɪ sɪnɪ pɪfá nɪmeginɪrɪ nánɪ nionɪ omɪ áamá nɪyɪnéni yarɪŋɪ wiayiro mɪxɪ ináyɪ Agɪripaoxɪ anɪpaxɪ wiayirɪ mɪkɪ iperɪ epɪrfɪpimi dántɪ o xwiýfá nionɪ ananɪ payɪ eapaxɪ bɪ searɪnɪ nánɪ omɪ seyfné tɪŋɪ re nánɪ ‘Eɪnɪ.’ urɪfɪnɪ. ²⁷ Ayɪ rɪpɪ nánɪrɪnɪ. ‘Gwɪ ɲweanɪ wo xɪfomɪ uxekwɪmoarigfápi nánɪ rɪwamɪŋɪ meá sa nɪwiowárimfá, ayɪ xaxánɪŋɪ nerɪ emfɪnɪ.’ nímónarɪnɪ.” urɪŋɪnigɪnɪ.

26

¹ Agɪripao Poromɪ re urɪŋɪnigɪnɪ, “Joxɪ díxɪ enɪ ananɪ rei.” urɪfagɪ Poro wé nɪmómáná xwiýfá wákwinɪmɪnɪrɪ nánɪ re rɪŋɪnigɪnɪ, ²⁻³ “Mɪxɪ ináyɪ Agɪripaoxɪnɪ, joxɪ sɪwɪ Judayene yarɪŋwáɪ nɪnɪ nɪjɪfá erɪ nene ‘Apɪ nerɪnáyɪ, Gorixomɪ pírániŋɪ xɪdárɪŋwɪnɪ.’ nɪrɪnɪrane dɪŋɪ xɪxegɪnɪ moarɪwápi nánɪ nɪjɪfá erɪ enɪnɪ. Apɪ nɪpɪnɪ aga nɪjɪfá xɪxenɪ imónɪŋjoxɪ enagɪ nánɪ nionɪ joxɪ arfá ene dántɪ amɪpɪ Judayɪ nɪxekwɪmoarigfápi nánɪ nɪwákwinɪmɪnɪrɪ rɪmɪ nánɪ aga yayɪ ninarɪnɪ. Ayɪnánɪ waunɪ rɪxɪŋɪ rɪpɪ orɪrɪmɪnɪ, ‘Gɪ xwiýfá nɪwákwinɪmɪnɪrɪ rarɪŋápi joxɪ arfá nɪnɪrɪnɪ anɪŋɪ misɪnɪpa oenɪ.’ nímónarɪnɪ.

⁴ Nionɪ enɪnɪ sɪnɪ onɪmiáiná dántɪ agwɪ re nánɪ néra bɪŋápi nánɪ Judayɪ nɪnɪ nɪjɪfá rɪnɪ. Onɪnɪ dántɪ gɪ gwɪ axɪrɪ imónɪgɪfáyɪ tɪnɪ nɪŋweari Jerusaremi dántɪ xwé iwiaronjárɪnɪ. ⁵ Enɪnɪ dántɪ nionɪ Parisiyɪ —Judayɪ Gorixomɪ oxɪdaneyɪnɪro neróná dɪŋɪ xɪxegɪnɪ bɪ bɪ moarigfápi dántɪ gwɪ nímóga ugɪfá ayɪ ayo nɪyonɪ Parisiyɪ rɪnɪgɪfáyɪ ɲwá xenɪwɪrárɪnɪgɪfápi wɪnɪyɪfáyo seáyɪ e múronɪ. Ayɪ Gorixomɪ nɪxɪdɪróná yarɪgɪfápa nionɪ enɪ nɪxɪfá bɪŋápi nánɪ Judayɪ nɪnɪ nɪjɪfá rɪnɪ. Ámá ayɪ ‘Áwanɪ oraneyɪ.’ nɪwimónɪrɪnáyɪ, ‘Nepa Poro e yagorɪnɪ.’ nɪrɪpaxɪrɪnɪ. ⁶ Agwɪ nionɪ Gorixomɪ negɪ arɪfowamɪ nurɪrɪ sɪmɪmanɪŋɪ tɪnɪŋɪpɪ nánɪ ‘Neparɪnɪ.’ nɪyaiwirɪ dɪŋɪ ukikayonagɪ nánɪ ayɪ xwiýfá nɪmeararɪŋoɪ. ⁷ Negɪ Judayɪ gwɪ wɪrɪ wɪrɪ wé wúkaú síkwɪ wáu enɪ ikwáwɪyimɪrantɪ, árfwɪyimɪrantɪ, inɪnɪ Gorixomɪ yayɪ umero xɪdɪro neróná re nɪyaiwiro nánɪ, ‘Nene Gorixomɪ negɪ arɪfowamɪ nurɪrɪ sɪmɪmanɪŋɪ tɪnɪŋɪpɪ imónanɪ nánɪ éwanɪgɪnɪ.’ nɪyaiwiro nánɪ dɪŋɪ axɪpɪ ukikayonagɪ. Mɪxɪ ináyoxɪnɪ, axɪ apɪ nánɪ nionɪ dɪŋɪ ukikayonagɪ nánɪ nɪgɪ Judayɪ xwiýfá nɪxekwɪmoarigfápi. ⁸ Gorixoyá dɪŋɪ tɪnɪ pegɪfáyɪ wápi nɪmeararɪgɪfápi nánɪ seyfné pɪ nánɪ ‘Wɪ “Neparɪnɪ.” yaiwipaxɪ mimónɪnɪ.’ yaiwiarigfá rɪnɪ?

⁹ Enɪnɪ níwɪwanɪŋonɪ enɪ re yaiwɪagáonɪrɪnɪ, ‘Yoɪ Nasaretɪ dánɪ Jisasomɪ dɪŋɪ wɪkwɪroarigfáyɪ xe oépoynɪrɪ sɪŋwɪ wɪnɪpaxɪ mimónɪnɪ. Xwirɪfá oikɪxémɪnɪrɪ nánɪ ayá wɪ nerfáná, ayɪ nanɪ yarɪŋɪnɪ.’ yaiwɪagáonɪrɪnɪ. ¹⁰ E nɪyaiwirɪŋɪyo dántɪ Jerusaremiyo rɪpɪ yagárɪnɪ. Apaxɪpánɪŋɪ imónɪgɪfá xwéowa ‘Ámá Jisasomɪ dɪŋɪ wɪkwɪroarigfáyo gwɪ yipaxoxɪrɪnɪ.’ nɪnɪrɪro nɪrɪpéááná nionɪ nuri ayo gwɪ yemerɪ gwɪ anɪŋɪ ɲwɪrárɪrɪ nerfáná apɪnɪ yagámánɪ. Xwirɪxɪ numeranéná ‘Opɪkɪpoyɪ.’ rɪfáyɪ tɪnɪ nionɪ enɪ nɪkumɪxɪnɪrɪ ‘Opɪkɪpoyɪ.’ ragárɪnɪ. ¹¹ Rotú anɪ ayɪ ayo nɪpáwiemerɪ rɪnɪŋɪ nɪwiwimerfáná ‘Jisasomɪ sɪnɪ dɪŋɪ mɪwɪkwɪroarɪŋwɪnɪ.’ nɪrɪro ikayɪwɪ umearɪpoyɪnɪrɪ wɪwapiyagárɪnɪ. Nionɪ áamá ayɪ nánɪ wɪkɪ rɪfá ápiáwɪnɪŋɪ nónarɪŋagɪ nánɪ ayɪ nuro émayɪ anɪmɪ aɪ ɲweanáná nionɪ enɪ nümü nuri fá nɪxɪra wagárɪnɪ.

Poro “Nionɪ apɪ níwɪnɪrɪŋɪpimi dántɪ kɪnimónɪŋárɪnɪ.” urɪŋɪ nánɪrɪnɪ.

¹²⁻¹³ “Mɪxɪ ináyoxɪnɪ, nionɪ e néra nurfáná apaxɪpánɪŋɪ imónɪgɪfá xwéowa nionɪ Damasiká nánɪ nuri áamá anɪ apimɪ Jisasomɪ dɪŋɪ wɪkwɪroarigfáyo enɪ fá xɪrɪwɪnɪgɪnɪrɪ nɪnɪrɪpéaro payɪ nearo niapowáránná nionɪ anɪ apimɪ nánɪ nuri sɪnɪ óíyo nurfáná rɪxa ikwawedɪ enáná wáf bɪ anɪnamɪ dántɪ ókíenapɪfagɪ wɪnɪŋanigɪnɪ. Sogwɪ wáf nókirfáná anarɪŋɪpɪ tɪnɪ xɪxenɪ marfáɪ, aga seáyɪ e imónɪŋpɪ mɪdɪmɪdánɪ nókiárfagɪ wɪnɪŋanigɪnɪ. Nionɪnɪ marfáɪ, áamá nionɪ tɪnɪ ugɪfáwa enɪ wɪnɪgɪfawɪxɪnɪ. ¹⁴ Niononɪ xwɪfáyo nɪpɪkɪnɪmeámáná nionɪ arfá wíáyɪ Xibɪruyɪ pɪné tɪnɪ xwiýfá bɪ re rɪnénapɪfagɪ wɪnɪŋanigɪnɪ, ‘Soroxɪnɪ, Soroxɪnɪ, joxɪ pɪ nánɪ nionɪ xeanɪŋɪ níkárarɪŋnɪ? Joxɪ Jisasomɪ rɪnɪŋɪ owimɪnɪrɪ nerfáná jɪwanɪjoxɪ ayɪŋwɪnɪŋɪ omónarɪnɪnɪ.’ rɪnénapɪfagɪ arfá nɪwirɪ ¹⁵ yarɪŋɪ re wɪŋanigɪnɪ, ‘Ámináoxɪnɪ, goxɪrɪnɪ?’ urɪfagɪ o re nɪrɪŋɪnigɪnɪ, ‘Nionɪ Jisasomɪ joxɪ xeanɪŋɪ níkárarɪŋonɪrɪnɪ. ¹⁶ E nerɪ aɪ joxɪ nɪwápi nɪmearɪ éf roɪ. Nionɪ rɪpɪ emɪ nánɪ joxɪ tɪfámɪnɪ simónɪfɪnɪ. Joxɪ nionɪ nánɪ ámayo wáf nurɪyemerɪ agwɪ sɪŋwɪ nanarɪŋɪ rɪpɪ nánɪ áwanɪ urɪrɪfá nánɪ rɪrɪpéáɪnɪ. Apɪnɪ áwanɪ urɪrɪfá nánɪ marfáɪ, amɪpɪ rɪwíyo síwá simfápi nánɪ enɪ áwanɪ urɪrɪfá nánɪ rɪrɪpéáɪnɪ. ¹⁷ Nionɪ díxɪ gwɪ axɪrɪ imónɪgɪfáyɪ sípɪ síkáranɪro yarfáná éf rɪmɪnɪrɪ émayɪ —Ayɪ joxɪ nionɪ nánɪ wáf urɪrɪfá nánɪ rɪrowárimfá rɪnɪ. Ayɪ sípɪ síkáranɪro yarfáná éf rɪmɪnɪrɪ simfá rɪnɪ. ¹⁸ Ayɪ rɪpɪ nánɪ joxɪ émayɪ tɪfámɪnɪ rɪrowárimfá rɪnɪ. Joxɪ wáf nura warɪŋɪpimi dántɪ ayɪ nɪwápi nɪmearo sɪŋwɪnɪŋɪ noxoaro wigɪ nerfáná sfá yɪnɪŋɪmɪnɪ yarɪgɪfápi pɪnɪ

níwíarími wáf óníjíní nání kínimóníro Seteno menjweanjími dání píní níwíarími Goríxo menjweanjími kínimóníro yarfíná nioní wígf íwí yarijáfí yokwarími wíirí ámá nioní dínj níníkwíro nání nioní gí imónígfáyí tñí kumíxáíí emíá nání joxí émayí táfími nírowárimfáíni. níríjínigíni.” nuríí ¹⁹ re uríjínigíni, “Míxí ináyí Agírípaoxíni, ayínání oríjá anjínami dání nípárenapíípi wí pírí níwíalíki nerí ²⁰ re néra unáíni. Iwamfó Damasíkasiyo dání uréwapíyíri Jerusaremi dání ení uréwapíyíri Judia píropenísfíyo níyoní dání uréwapíyemeri émayí tñjíní ení uréwapíyemeri neríná re nura unáíni, ‘Segí íwí yarijáfí ríwími ní mamoro Goríxo táfími ukínimóníro nero ámá síjwí níseanaxíímerfíná “Wígf íwí yarijáfí ríxa ríwími ní mamoro nání rífa yaríjoi?” seaiawípaxí imóníjíní éfíxíni.’ nura unáíni. ²¹ Nioní e néra unáíni enagí nání Judayí wí níwíáíni méaro anjí rídíyowá yaríjwáiwámi dání fáf níníxííro nípíkianíro éagí aíwí ²² Goríxo arírá ní enagí nání agwí nioní oníxwéyíné síjwí anígíe dání éf nírómáná “Wáf rókiamoagfáwa tñí Moseso tñí “E nímónínfáíni.” ragfáíni ríxa imóníjíní. seararíjíní. ²³ ‘Awa re ragfáíni, “Ámá yeáyí neayímíxemeaní nání Goríxoyá dínj tñí aríowayá xwáf píaxíyo dání iwíaronfómí ríjínj wímeanfáíni.” níró ámí rípi ragfáíni, “Xewaníjo xwáíráyo dání wíáíni méanfá enagí nání o iwamfó xwíyá wíáníj imóníj Goríxo ámayó yeáyí uyímíxemeanfáíni nání Judayo tñí émayó tñí wáf urínfáíni.” ragfáíni ríxa axípi e imóníjíní. seararíjíní. uríjínigíni.

²⁴ Poro xwíyá wákwínimíní nání e nura warfíná pírimíáo Pesítaso ímí tñí re uríjínigíni, “Poroxíni, joxí xaxá nerí raríjíní. Díxí níjáfá xwé imóníjíní xaxá rímearíni.” uríagí aí ²⁵ Poro re uríjínigíni, “Ámíná seáyí e imóníjíní Pesítasoxíni, nioní xaxá nerí míríríjíní. Nepaxíj imóníjíní seararíjíní. Díjí síxí níyínímáná seararíjíní. ²⁶ Ayí rípi náníni. Míxí ináyí ro amípi nioní seararíjíní nání níjáfá wímeanfáíni nání dínj sfíjá neánaríni. Api, ayí ímími píní nímóníjíní enagí nání ‘Omí wíarí mímúropaxí imóníni.’ nímónaríjagí nání omí nítamíxwíní murrí nípíní repíyí níwíera waríjíní.” Pesítasomí e nurímáná ²⁷ re uríjínigíni, “Míxí ináyí Agírípaoxíni, ‘Wáf rókiamoagfáwa níró e agfáípi nepa ríníni.’ píyáwíjíní? Joxí díjé e yáíwíjoxí enagí nání nioní níjáfáíni.” uríagí ²⁸ Agírípao Poromí re uríjínigíni, “Axínání ná bíní níntíríná ‘O Jisasomí dínj wíkwíropaxoríni.’ ríníaiwíaríjíní?” uríagí ²⁹ Poro re uríjínigíni, “Nioní ‘Goríxomí ríxíj bí oseauríyímíni.’ nímónaríni. Joxí náníni marfáí, ámá sfá ríyímí arfá níarígá nání nioní ná bíní searáníaríni, aníj mímí searáníaríni, nioní Jisasomí dínj wíkwíroaríjíní níyínéní ení axípi níwíkwíro nioní imóníjíní axípi oimónípoyíní nímónaríni. Nioní gwí níyígí rípi seyíné ení axípi oseayípoyíní níseararíjíní.” uríjínigíni.

³⁰ Míxí ináyó tñí pírimíáo tñí Benaisí tñí níwíáíni méaro ámá ayí tñí nawíní éf jweagfáyí ení níwíáíni méaro ³¹ wíwíni wí e éf nírómáná re rínígfáwíxíni, “Ámá o ananí nípíkíípi náníraní, gwí jwírípíípi náníraní, íwí bí menjííni.” níríníro ³² Agírípao pírimíáo Pesítasomí re uríjínigíni, “Ámá o ‘Míxí ináyí Sisao xwííxí nioníyá níeyíróíwíngíni.’ mírípa nerí síjwíríyí, ayí ananí kíkíá wáípaxííni.” uríjínigíni.

27

Poromí Romíyí aníyo nání sípíxíyo wíowáígfá nánííni.

¹ Ríxa none nání re rárínjíná, “Romíyí aníyo Itaríyí ríníjíními nání sípíxíyo owíowáíneyi.” rárínjíná porísí 100 bímí seáyí e wímóníjíní wo — O símíjíní wíarígíá Sisaoyá ríníjíní woríni. O xegí yof Juriasoyí ríníjíní. O Poromí tñí gwí jweagfá wamí tñí níméra ouní rí wíowáíni ² Adíramítíamí dájíyíyá sípíxí wo Esia píropenísfí tñj rííwámíni umíníri yaríjagí níwíníne ámá wo xegí yof Arísítakaso — O Masedonia píropenísfíyo anj yof Tesaronaika dájoríni. O tñí nawíní nípíxemoáníne níjwearfíná xwíáípmí píní níwíarími nurane ³ sípíxomí sá wénjwáone wíápi tñí anj yof Saidoníyí ríníjíní níwíékínínearane ayoááná Juriaso Poromí ayá nurímíxíí nání xegí níkumíxííni émarígíyí míránj owípoyíní ayí tñj e nání xe ouní síjwí wíjíníjíní. ⁴ Ámí sípíxomí nípíxemoáníne anj apímí píní níwíarími nuranéná ímíjíní sfímími níneaxemí baríjagí nání níyakía nurane nání pííjwí Saíprásíyí ríníjíní oríwámí dání nímeámí nurane ⁵ ímanjámí nuranéná Sírisia píropenísfíyo tñí Pabiria píropenísfíyo tñí nímúróa nurane Rísia píropenísfíyo anj yof Mairá ríníjíní níwíékínínearane nayoámáná ⁶ porísí 100 bímí seáyí e wímóníjíní Arekísadíria dájíyíyá sípíxí wo Itari píropenísfíyo umíníri yaríjagí níwíníri nímeámí níneaurí o tñí sípíxomí nípíxemoáníne ⁷ anj apímí píní níwíarími nurane sípíxo awayíní awayíní waríjagí nání sfá ayá wí nóróa nurane ríá meakíroaríjagí níwíníne aníj mímí neríjíními dání anj yof Naidásiyí ríníjíní tñj e anjwí e níréómáná ímíjíní

símfíminí nìneaxemi barìnjagì nánì nìyakia nurane xwíá síminí imónìnjí Sarìmoniyí rìnjìnjìpimì nìmúrorane pìrìnjwí yof Kìritìyí rìnjìnjìpimì orìwámì dání nìyakirane ⁸ sipìxí omìnjí mearìgíáwa ríá nìmeakìroro sa anìnjí miní nerìnjìpimì dání Kìritì tìnjí imanìjípámì nìxída nìpurane wí e “Rawírawá síminí rìwonjì Nanjì Imónìnjot” rìnjìje —E anjì Rasia rìnjìnjìpimì dání anjwí erìní. E rémonjwanìgìní.

⁹ Síá ayá wí ríxa nórímáná enáná Judayí fíwí yarìgíápi Gorìxo yokwarìmfí wìnjí nánì dìnjí mopírì nánì aìwá ñwíá ñwíràrìnarìgíáyí ení ríxa múrófímfí enáná xwiogwí nánì rawírawá samìnjí mìwearijíná enagì nánì Poro aríá jìyíkì norì ¹⁰ re urìnjìnjìgìní, “Ámáoyíné, gí dìnjí re nìmónarìní, ‘Agwí none re píní nìwíarìmfí ámfí sipìxomì nìmeámì nuranénáyí, xwíríá ikìxénìpaxíriní.’ nìmónarìní. ‘Sanjì nìmeámì warìjwápi tñí sipìxo tñí anífníá nánì maríá, none ení anífnaníwárìní.’ nìmónarìní.” uríagì aì ¹¹ porísfí 100 bimì seáyí e wimónìnjò sipìxomì omìnjí mearìnjò tñí sipìxomì xiáwo tñí awaù rarìgíápi nánì dìnjí nífá wíagì nánì omì Poro yopa murìgìnjìnjìgìní. ¹² Ayí ipí síminí rìwonjì sipìxo ñweanìjìpimì xwiogwí nánì rawírawá síwíá yíáná sipìxí pírànìnjí wèpaxe mímónìnjagì nánì ámfá ná sipìxíyo ñweagíápi re rínárigíawìxìní, “Ananì e epaxí enánáyí, re dání píní nìwíarìmfí sipìxomì nìmeámì nurane ipí síminí rìwonjì yof Pínikasìyí rìnjìnjìwámì —Síminí rìwonjì awá pìrìnjwí Kìritìpimì axí rìwámìnjí rìwonjìwárìní. Xwíá mídánì mídánì wíapínìmeanjì enagì nánì e rawírawá wìnjwí mé enèriní. Sogwí wearìnjìmfí dání rìwonapìnjìwárìní. Awámì nìrémoreane rawírawá síwíá yaríná awámì ñweawànìgìní.” rínárigíawìxìní.

Ríwípí xwé éáná rawírawá imeamíkwí enjì nánìrìní.

¹³ Imìnjí rawírawá tìnjí rìwámì dání sipìxomì Pínikasì tìnjí e awayìní nìxemi upaxípi barìnjagì nìwínìróná “Síminí rìwonjì none ráríwáwámì nánì ananì sipìxomì nìmeámì upaxíriní.” nìyaiwìro ainíxí gwíyo dání mamówárìnjí ìpeanìjì nìmìxearo sipìxomì nìmeámì nuróná pìrìnjwí Kìritì imanìjípá tìnjí e anjwí e dání nìxída nìpuro ¹⁴ sínì ná jfámìní e munìjáná re enìnjìgìní. Ríwípí ikíá jìjímì epaxí bì —Imìnjí apí yof Mìwímfí Bìrìnjìpìyí rìnjìnjìpìrìní. Apí tìnjìmfí dání nìweapìrì ¹⁵ sipìxomì xenjweááná sipìxí símfí imìnjí barìnjìmfí mèmopaxí enagì nánì negí wanrì yarìjwáé nánì píní nìwíarìrane “Imìnjí xe nìméra oneaunì.” nìyaiwirane e yaríná ¹⁶ none pìrìnjwí yof Kodayí rìnjìnjìpimì orìwámì dání nìpuríná imìnjí bì onìmiápi yimáronáná ewé sipìxomì dānjí nìropémì warìjwápi anìnjí miní nerìnjìpimì dání nìmìxéáa nìbìrane sipìxo tìnjí e enáná ¹⁷ sipìxomì ikwíarànìrane nánì nìmìxéáa nìyapìrane nìkwíarìmáná sipìxí xwéo orónonìnjìnjìrì sámfí tñí xegí sipìxí mìwí mídámídánì nìxemi nìbìro gwí nìja nìpwémáná sipìxo enjì tñí nìxemi nurì xwíá ipí seáyí e rìwonjáná ìnimì anjwí e imónìnjìpimì —Apí yof Sairítasìyí rìnjìnjìpì Apírìka dání anjwí erìní. Apimì sipìxo anjìní nuríná síxí úronìnjìnjìrì wáyí wínfagì sipìxo awayìní ounrì ainíxí gwí yurárinìnjí ìpeanìjìpì nìmamówáritìro nìropémì nuróná imìnjí xe nìneaxemi oneaunìrì wìnjìjwanìgìní.

¹⁸ Sipìxomì sá wenjwáone wíápi tñí sipìxo wíapínìmearì eámorì néra warìnjagì awa sipìxo nayí oenrì sanjì wí emì mìmeámí nero ¹⁹ sá wenjwáone wíápi tñí sipìxí omìnjí mearìgíáwa wìwanìjowa sipìxomì sanjì unìnjí ikwéarì wíarìrìrì yarìgíáyí bì emì mìmeámí egíawìxìní. ²⁰ Ríwípí símfí tñí anìnjí sipìxomì xenjweaaríná síá obaxí ayá wí oríagì aì sínjí tñí sogwí tñí bì anarìnjagì sínjwí mìwínìpa nerane nánì “Ámfí rìwarìjwìnjì?” nìyaiwirane sínjwí mìwínaxíðìpa nerane nánì dìnjí “Wí e nìwiékínìmearane sínjí waníwárìní.” nìyaiwía warìjwápi dìnjí peá nìmónìrane “Ríxa nanífnaníwárìní.” nìyaiwía nurane ²¹ awa síá ayá wí neamúroaríná nìmeamìwíarìnjìnjìrì ayá síwí uroarìnjagì nánì aìwá mìní néra numáná enáná Poro nìwíapínìmearì ámfá awìní e nìrómáná re urìnjìnjìgìní, “Ámáoyíné, nìonì searìnjápmì aríá nìniro nìnìxíðìro pìrìnjwí Kìritìyo píní nìwíarìmfí sipìxo nìmeámì mupa nero sínjwírìyí, segí amìpi xwíríá ikìxénìrì anpá imónrì éfpíyí wí e emìnjí émfání. ²² E seararìnjagì aìwí sipìxí ro xwíríá nìkìxénìrì aì ámfáone wí anífnaníwá menagì nánì dìnjí peá mímóní sínì dìnjí síxí oseainìní. ²³ Ayí rìpì nánì seararìnjìní. Síá rìyìmìní áfíwìyìmfí Gorìxo —Nìonì ámfá oyáyí imónìnjá wonìrìní. Oyá anjìnají wo nìonì tìnjí e nìrónapìrì ²⁴ re nìrìnjìnjìgìní, ‘Poroxìní, joxí Romìyí anjìyo ananì nìrémorì mìní ináyí Sísaò xwírìxí rìmenífe símfímanjì e uroríarìní. Ayínánì sínì wáyí mìsinìpanì. Aríá nìí. Gorìxo joxí tñí ámfá sipìxí romì ñweagíáyí tñí nìyífnénì xe sínjí óupoyìnjìrì yaiwí enagì nánì woxí aì inìgí namìpaxímanì.’ ²⁵ Anjìnajo e nìríf enagì nánì soyíné dìnjí síxí oseainìní. Ámáoyíné, nìonì Gorìxomì dìnjí re wìkwíronjìní, ‘Nìonì nìrífí xìxeni nìmónìnjìnjì.’ nìwìkwírorì nánì e seararìnjìní. ²⁶ E nerì aì imìnjí sínì nìneaxemi waríná pìrìnjwí bimì síxí úroaníwárìní.” urìnjìnjìgìní.

²⁷ None ríwípí rawírawá Edírìayí rìnjìnjìwámì sipìxomì nìneaxemi waríná ríxa síá wé wúkaù síkwí wáu wáu imóníyìmfí áriwégí imónáná sipìxí omìnjí mearìgíáwa “Xwíá bì

tíhí e ríxa aŋwí eríani?” nīyawiwo ²⁸ gwí e e kíkírfá neaáriga puŋfí tīnī iwamfó neróná “Xwáfá síní ná mfmírani? Sa mfmí onímiápirani?” yaiwiarigfá rí nīmearo nīmamowářirow iwamfó síhíwí nīwīnaxfđiróná xwáfá síní ná mfmí enagi nání 40 mīta imónihagi nīwīnīro ámí bī tīnī nūfasáná ámí bī nīmamowářirow xwáfá tīhí e ríxa 30 mīta enagi nīwīnīro ²⁹ sípíxí imihí nīxemi nūrfáná wí e síhíyá síxí úronigínīrī sípíxí ámí bī tīnī nīxemi mupa oenīrī íkwémihíyó dānī aíníxí ípeaaríhí wíríkaú wíríkaú nīmamowářirowáná wáfá aŋfínī oónīnīrī wígí íkayíwí nīra ugáfawixínī.

³⁰ Sípíxí omihí mearigfáwa sípíxomī pīnī nīwīarīmī éf owaneyīnīro ámayó yapí nīwīwapiyīro “Sípíxí sīmīyó dānī enī aíníxí ípearíhí bī mamowářirowīrī yaríhíwīnī.” nūrīro ewépá rawírawáyo íkwíarínáná apāmī nīpíxemoánīrī éf owaneyīnīro ríxa mamowářirowáná ³¹ Poro porisí 100 bīmī seáyí e wimónihomī tīnī xegí porisowamī tīnī re uríhínigínī, “Ámá sípíxí omihí mearigfá rowa sípíxí romī none tīnī mīhíweapa neríhíyí, soyíné síhí nūro xwáfá tīhí e rēmopíríméoi.” uráná ³² porisowa mīrī nīwīapínīmearo ewépá gwí nīyimáná awayínī mamowářirowígíarī mīhí nīwákwirow rawírawáyo mamowářirowígíawixínī.

³³ Wáfá ónīne nánī Poro ení rírémíxí nīwia nūrī re urayínigínī, “None ríwípí rípí nánī ayá sfwí nearoaríhagi nánī aiwá mīnī mīmīwíalí nīnīrane yaríná sfá obaxí ríxa nóra nūrī agwí ríxa wé wúkaú síkwí wáu wáu imónihíyírínī. ³⁴ Ayínánī nionī ení rírémíxí nīseairí ‘Aiwá bī nīmearo nīpoyí.’ seararíhínī. Sewaníhíyíné aiwá nīnīro oerfíkiemeáníhíyírínī seararíhínī. Woxí aī bī maníhípa epírí enagi nánī seararíhínī.” nūrímáná ³⁵ bīsfkerfá bī nīmearí wígí síhíwí anígíe dānī aiwá apí nánī Goríxomī yayí numemáná níkwírírī ríxa naríná ³⁶ ámá nínī enī ríxa dīhí wáfá bī wónfagí aiwá bī nīmearo nīnīro ³⁷ —Ámá sípíxíyó hīweaníwáene ayí 276 enerínī. ³⁸ Nene ríxa apánī nīnīmáná sípíxo nayí oenīrī wítí aiwá mīnífwápí rawírawáyo emī mīmeámí egáfawixínī.

Sípíxo síxí nūrōrī orónowīnīhí nānīrínī.

³⁹ Ríxa wáfá ónáná árfwíyīmī “Xwáfá bī aŋwí erínī.” yaiwífápí síhíwí nīwīnīróná mī mómíxípa nero aī sīmínī ríwōhí bī iníkínī wíarōhagi nīwīnīro e epaxí enánáyí, sípíxo nīmeáa nīyirane e oiwíékínīmeaneyínīrī éfáyí ⁴⁰ wa gwí aíníxí ípeaaríhí mamowářirowíníhí rawírawáyo ípeanē amí xe oépeanīrī níkwewára pwaríná wa imihíhí sīmínī ríwōhípīmī nánī nīxemi oneaunīrī sípíxoyá rapírāpí nemíméa nīpeyīro soná enī níkwéaro iníkínī wíarōhē nánī omihí nīméra wanīro yaríhíagá aī re enínigínī. ⁴¹ Sípíxo xwáfá inīmī enáná rawírawá akwínánáná ríwōhē síxí nūrōrī sīmí xwáfáyo xaiwí noranjárinīrī nánī wíhíwí bī mēpaxí imóniháná rawírawá sípíxí íkwémihíyó miákwíayíáná sípíxo ríxa orónowíaríhagi wínígíawixínī. ⁴² Sípíxo ríxa orónowíaríhagi nīwīnīro porisowa xāmī re rínarígí enagi nánī “Sípíxo sípí éánáyí, ámá gwí hīweagfá none awí mearoaríhíwáowa iníbé neáa éf upíríxínīrī pípíkímí éwanígínī.” rínígíapa “Ríxa opíkianeyí.” rínaríhíagá aiwí ⁴³ porisowamī seáyí e wimónihó “Poromī nīméra nūrī Romíyí aŋfíyo xíxenī rēmówanígínī.” nīyaiwírī nánī awa wianīro yarígíapí pírí nūrakírī sekaxí re nearíhínigínī, “Ámá iníbé warígíáyíné ríxa nīmawírī nīxeamoro iníbé neáa nūro imāhí e iwíékínímeápoyí. ⁴⁴ Iníbé mīwarígíáyíné íká wáráranī, sípíxo ororómí ínfípiranī, fá nīxírímáná níkwíaríga nūro imāhí e iwíékínímeápoyí.” nearfagí nene axpí e nerane nánī wo aī inígí mīnamí nīnenenī imāhí e iwíékínímeaníwanígínī.

28

Poromī Morítayo hīweanáná wimónihíhí nānīrínī.

¹ Nene wo manínī nīnenenī imāhí e iwíékínímeámáná ámá e dāhíyí “Píríhíwí ríyí xegí yofí Morítaí ríníhíyírínī.” raríhíagá arfá nīwirane rōnjáná ² ayí none neaiapanīro nánī ayá tīnī nero iníá aníhí síyamó erí imihí rírī yaríhíagi nánī rfá níkeámáná nīnenenī nīneapíemeámí nūro rfá tīhí e neawáfagí aī ³ Poro rfá kírhí bia awí nearí saríwá nerí nīmeáa nībírī rfá íkeaararíná re enínigínī. Weaxfá wo rfá usínfagi nīrémímeámí nīwīapírī Poroyá wéyo sídíní norí ríríwīnínigínī. ⁴ Ríríwíagí wé éf mīxeááná sídīro sínī yekwíronagi ámá píríhíwí ayīmī dāhíyí síhíwí e nīwīnīro wíwínī re rínígíawixínī, “Ámá ro rawírawáyo mīnamí aī ámá píkíxwírífo ení worfání? Ayínánī hīwáf aŋfínāmī dāhí imónígíayí ‘Xe síhí mupa oenī.’ yaiwiarígíapīmī dānī weaxfá sídíní rfá onojí?” rínígíagá aiwí ⁵ Poro weaxfáomī wíwíá nīrōrī rfá níkeaarímáná ríníhí bíkwi onímiápí aī mīwīnínigínī. ⁶ Ríníhí bíkwi onímiápí aī mīwíníhí aiwí ámá ayí “O xegí wé ríxa nīmíníníhí.” yaiwíro “Ríxa nīpíerōrī pīyí neníhí.” yaiwíro nero nánī síhíwí nīwīnīro nīhíwearo ayá wí síhíwí nīwīnīro nīhíweagfásáná “Sípí apí wímeaníhí.” yaiwiarígíapí mīwímeáagí nīwīnīróná ámí dīhí síhí bī nīmoro re nīrīga ugáfawixínī, “Ámá ro hīwáf aŋfínāmī dāhí imóníhíyí worfání?” nīrīga ugáfawixínī.

⁷ None iwiékfinimeáwáé amá pírínjwí apimi amá n̄yoni seáyí e n̄imónirí menjewanjáy omínj b̄ in̄inj er̄in̄i. O xegí yof Pabiriasoyí r̄in̄in̄orin̄i. O yayí n̄ineairí n̄ineapemeám̄ nuri none sfá wiyáú wiyi o t̄n̄i n̄in̄wearane m̄iran̄j̄ neaiarfná ⁸ Pabiriasomi xano rfá p̄ir̄ wiyayirí agwí xoxí urorí wiar̄in̄agí n̄an̄i “O sim̄ix̄ wen̄i.” rar̄in̄agfá Poro arfá e n̄wiri o weje n̄an̄i nuri n̄ipáwiri Gorixomi yar̄in̄j̄ n̄iwimáná wé seáyí e n̄iwikwiárirí nan̄j̄ im̄ix̄in̄igin̄i. ⁹ Nan̄j̄ nim̄ix̄imáná en̄áná amá pírínjwí apimi n̄jweagfá sim̄ix̄ yarigfáy n̄n̄i Poro omi nan̄j̄ im̄ix̄f̄p̄i n̄an̄i arfá n̄iwiro o t̄n̄j̄ e n̄an̄i bayarfná nan̄j̄ im̄im̄ix̄im̄ en̄in̄igin̄i. ¹⁰ E yarfná amá ayí wéyo n̄ineamero aiwá am̄ip̄i nan̄j̄ b̄ n̄ineaiapa nuro none r̄ixa pírínjwí apimi p̄f̄n̄i n̄iwiar̄im̄i wan̄irí yarfná of e sip̄ix̄fyo nuranéná aiwá nan̄f̄wá n̄an̄i an̄pá b̄ neaiapowár̄igfawix̄in̄i.

Poró Romiyo rémonj̄ n̄an̄ir̄in̄i.

¹¹ None pírínjwí apimi emá wáú wo n̄jewanwóne sip̄ix̄í Arekisadiria d̄ánj̄ wo — Rawirawá xwiogwí n̄an̄i sf̄wá yin̄agí n̄an̄i pírínjwí apimi e n̄in̄jewan̄isáná um̄in̄irí yar̄in̄orin̄i. O sip̄ix̄í sf̄m̄í ikayf̄wí t̄n̄i im̄ix̄in̄in̄j̄p̄i amá ayáí waun̄inj̄ sip̄ix̄omi sf̄m̄í e im̄ix̄in̄in̄orin̄i. Sip̄ix̄omi n̄ip̄ixemoán̄irane pírínjwí apimi p̄f̄n̄i n̄iwiar̄im̄i nurane ¹² an̄j̄ yof Sairakusiýí r̄in̄in̄j̄pimi niwiékfinimearane sfá wiyáú wiyi e wenjwóne ¹³ ámi sip̄ix̄omi n̄ip̄ixemoán̄irane n̄iyakía nurane an̄j̄ yof Rijiam̄iyí r̄in̄in̄j̄pimi n̄irémorane e sá wenjwóne w̄f̄p̄i t̄n̄i im̄inj̄ rawirawá t̄n̄j̄m̄i d̄an̄i yapar̄in̄agí n̄iw̄in̄irane sip̄ix̄omi n̄imeám̄i nurane omi sá wenjwóne w̄f̄p̄i t̄n̄i sim̄in̄í r̄iwon̄j̄ yof Putioraiýí r̄in̄in̄j̄wám̄i n̄irémorane nayoámáná ¹⁴ re yaiw̄in̄wanigin̄i, “Amá Jisam̄i d̄inj̄ n̄iwikwíroto n̄an̄i n̄ir̄ix̄imeá imónigfáy an̄j̄ rip̄imi re wí r̄ixa n̄jewan̄o?” n̄iyaiwirane p̄f̄a nerane wí t̄n̄i r̄ixa ner̄imeán̄irane ayí “Sfá wé w̄f̄um̄i d̄ánj̄ wáú nene t̄n̄i anan̄i re n̄jewan̄pax̄irani?” near̄igfá ayí t̄n̄i w̄in̄iyí near̄if̄apa e n̄jewan̄wanigin̄i. Ap̄i ap̄i n̄era n̄ib̄f̄wasáná Romi an̄j̄ t̄n̄j̄ e rémon̄wanigin̄i. ¹⁵ Romiyo n̄jweagfá n̄ir̄ix̄imeá imónigfáy wí none n̄an̄i “Awa of̄yimi bar̄in̄j̄o.” r̄inar̄in̄agfá arfá n̄iwiro of e owir̄imeaneȳin̄i n̄ib̄roná wí an̄j̄ Apias̄i t̄n̄j̄ e makerfá im̄ix̄arigf̄e awí roro wí Amá An̄j̄ M̄id̄ánj̄ N̄ib̄iro Sá Wearigf̄iwá Wíkaú Wíwáyí r̄in̄in̄j̄p̄i t̄n̄j̄ e awí roro egf̄áyo Poro siñwí n̄iw̄in̄irfná Gorixomi yayí numeri d̄inj̄ s̄ix̄í in̄in̄igin̄i.

¹⁶ None r̄ixa Romi náyo rémóáná gap̄imanowa Poromi gwí an̄f̄yo m̄in̄jwirárí an̄j̄ wíwám̄i xegf̄p̄i n̄jewan̄áná poris̄í awí mearoar̄in̄j̄o xe awí omearon̄irí siñwí w̄in̄igf̄awix̄in̄i.

Poró Romiyo d̄an̄i wáf ur̄inj̄ n̄an̄ir̄in̄i.

¹⁷ Poro sfá wiyáú wiyi r̄ixa nóráná “Judayí áminá imónigfá Romiyo re n̄jweagfáy ob̄f̄oyi.” n̄ir̄irí awa r̄ixa o t̄n̄j̄ e awí eánáná re ur̄in̄igin̄i, “Gf̄ Judayíné, nion̄i negí Judayo xwír̄fá wik̄ixém̄in̄irí wí mepa er̄i sf̄wí en̄jáná d̄an̄i negí arf̄owa érowiáp̄in̄igf̄áp̄i p̄ir̄i wiaik̄im̄in̄irí wí mepa er̄i éagí aiwí Jerusaremit̄yo d̄an̄i gwí n̄iyigf̄oni negí Judayí Romiyo m̄in̄i n̄iwigf̄ar̄in̄i. ¹⁸ Romiyo m̄in̄i n̄iwíagfá ayí xwír̄ix̄í n̄in̄imero yar̄in̄j̄ n̄in̄iayiróná f̄wí nion̄i n̄ip̄ik̄ipax̄í b̄i menj̄aon̄i imónin̄agí n̄inan̄iro n̄an̄i r̄ixa Poromi kikiá owáraneȳin̄irí éagfá aiwí ¹⁹ negí Judayí p̄ir̄i wiaik̄im̄i nero ‘Wáripaxomani.’ rigf̄awix̄in̄i. E rar̄in̄agfá nion̄i siñwí e n̄iw̄in̄irí ‘Go arfá eje d̄an̄i ráná xe kikiá oun̄irí nim̄ix̄ip̄ir̄f̄ar̄ani?’ n̄iyaiwir̄i n̄an̄i re ur̄in̄anigin̄i, ‘Romiýí m̄ix̄í in̄áyí Sisao gf̄ xwír̄ix̄í arfá n̄iw̄in̄igin̄i.’ ur̄in̄anigin̄i. Nion̄i negí Judayí n̄an̄i xwíyá b̄i uxekw̄imóm̄f̄a n̄an̄i m̄irar̄in̄in̄i. ²⁰ E nigfá ap̄i n̄an̄i áwan̄j̄ sear̄im̄in̄irí n̄an̄i ‘Awami siñwí n̄iw̄in̄irí xwíyá ur̄im̄i n̄an̄i ob̄f̄oyi.’ r̄anigin̄i. Amá Isirerene yeáyí neayim̄ixemeán̄f̄a n̄an̄i d̄inj̄ uk̄ikayoar̄iwám̄i nion̄i d̄inj̄ uk̄ikayon̄agí n̄an̄i gwí ain̄ix̄í r̄ir̄i n̄iyin̄in̄i.” ur̄in̄igin̄i. ²¹ E ur̄f̄agí awa re ur̄igf̄awix̄in̄i, “Judia p̄iropen̄isf̄yo d̄an̄i jox̄i n̄an̄i payí b̄i m̄imean̄jwár̄in̄i. Negí wo e d̄an̄i en̄i n̄ib̄ir̄i rep̄iyí n̄ineair̄in̄arant̄, áwan̄j̄ n̄inear̄ir̄in̄arant̄, jox̄i n̄an̄i sip̄i b̄i m̄inear̄ir̄in̄i. ²² E ner̄i aí ‘D̄inj̄ jox̄i yaiwiar̄in̄j̄ rip̄i,’ ‘Gorixomi pir̄an̄inj̄ x̄f̄dar̄igf̄áy ap̄i ap̄i ner̄in̄j̄pimi d̄an̄i pir̄an̄inj̄ x̄f̄dar̄igf̄ar̄in̄i.’ yaiwiar̄in̄j̄p̄i arfá osianeȳi.’ neaimónar̄in̄i. Ayí none rip̄i n̄an̄i arfá n̄iwirane n̄ijfá imónin̄agwí n̄an̄i r̄irar̄in̄jw̄in̄i. Amá Of̄ Gor̄ixo t̄f̄am̄in̄i in̄inj̄iyiyí r̄in̄in̄j̄yim̄i n̄ix̄f̄iro gwí m̄on̄igfáy n̄an̄i amá am̄i am̄i n̄jweagfáy ‘Ayí nan̄j̄ m̄iyar̄in̄j̄o.’ r̄inar̄igfá n̄an̄i none n̄ijf̄ar̄in̄i.” ur̄igf̄awix̄in̄i.

²³ Judayí áminá awa “Sfá ayimi Poro xwíyá near̄in̄i n̄an̄i awí eánf̄wanigin̄i.” n̄ir̄in̄ar̄iro sfá ayi r̄ixa imónáná obax̄í an̄j̄ x̄fo n̄jewan̄jwám̄i n̄an̄i b̄aná wáf m̄on̄in̄j̄m̄i d̄an̄i sf̄ap̄i t̄n̄i n̄an̄i Gor̄ixo ámayí xegí xwiox̄f̄yo m̄imeám̄i ner̄i umen̄jewan̄f̄ap̄i n̄an̄i áwan̄j̄ nur̄irfná rep̄iyí n̄iwíera ur̄i nion̄i Jisasom̄i d̄inj̄ w̄ikw̄iwar̄in̄j̄apa ayí en̄i owikw̄ir̄ipoyin̄irí o n̄an̄i nur̄ewap̄iyirfná n̄wí ikax̄í Moseso n̄ir̄ir̄i ean̄j̄pimi d̄an̄i t̄n̄i wáf rókiamoagfáwa n̄ir̄iro eagf̄apimi d̄an̄i t̄n̄i m̄inj̄ n̄ir̄oa ur̄i ner̄i nura warfná ²⁴ wa x̄fo urar̄in̄j̄p̄i arfá n̄iwiro “Nepar̄in̄i.” wip̄imón̄f̄agí aiwí wa arfá n̄iwiro d̄inj̄ m̄ikw̄ir̄ogf̄awix̄in̄i. ²⁵⁻²⁷ Awa e nero Poro urar̄in̄j̄p̄i n̄an̄i d̄inj̄ b̄i biaú n̄imoro n̄an̄i xwíyá ná b̄in̄i r̄in̄ar̄ipax̄í m̄imón̄í yarfná Poro xwíyá yopar̄í rip̄i ur̄aná omi p̄f̄n̄i n̄iwiar̄im̄i

ugfawixíní, “Kwíyí Goríxoyápi wá rókiamoagí Aisaiaoyí ríníjomi ‘Joxí áamá ayo nuri e uríírixíní.’ uráná o nuri negí aríowéyo aga xíxeni re uríírixíní, ‘“Seyíné aríá néra nuro aí níjía wí imóníprífámani. Sínwí naga nuro aí díjí ‘Ayí apíríani?’ wí mopírífámani.”’ uríírixíní. Ayí rípi nánírxíní. Wigí díjí téní néra warígíáyí mání sínjáníj imonagí nání ríraríjíní. Wigí sínwí mísupáripa ero aríá mípírónpa ero nero sínwíryí, wigí sínwí téní sínwí aníro aríá ero díjí píráníj neyíro moro wigí íwí yarígíáyí ríwímíní mamoro éánáyí, Goríxoní píráníj wímíxípxírxíní.’ Aisaiao Goríxo nání e níwuriyírná negí aríowéyo imónagípi téní aga xíxeni nírxí wuríyínírxíní. ²⁸ Ayínání seyíné aga níjía re imónípoi, ‘Goríxo xíto nene yeáyí neayímíxemeámínírxí enípi nání wáí urarígíáwa ríxa éamáyo ourípoiínírxí nání uowárxínírxíní. Ayí aríá wípírxírxíní.’ yaiwípoi.” ²⁹ [Poro e uráná Judayí míxímíxeawiámí niga nuro omí pínní níwíárxímí ugíawixíní.]

³⁰⁻³¹ Poro e aní xíto bí eníwámí níjwearí áamá xíomí xwíyíá oníweaneyínírxí bíáyo yayí níwimorí xwíyíá Goríxo áamáyí xegí xwíoxíyo míméámí nerí umeníweaníápi nání wáí nurírxí ínímí bí mímóní Ámíná Jisasí Kiraiso nání uréwapíyaríná áamá wí pírxí urakianíro mepa egíawixíní. E yaríná xwíogwí wáú múronínígíní.

Payî Poro Romîyo ɲweáyî nánî eanɲinarîni.

Payî rîna Jisasoyá siyikíyî anɲ yof Romîyo ɲweagááyî nánî Poro nîrîrî eanɲinarîni. Anɲ apî, Itari píropenîsîyo ikwíronɲîpî anɲ amî amî ikwíronɲîyo seáyî e imónîni. E Romîyî mîtxî ináyî Sisaoyî rîniɲo ɲweagááɲîrîni.

Payî rîna Poro Korinîyo nîɲweámáná apîxî Pibiyî rîniɲîmî nearî wiowáɲɲinarîni. Sîni Romîyo bî memé enɲîmî nearî wiowáɲɲinarîni. Ayî nîjía nimónîro re oyaiwípoyînrî nîrîrî eanɲiniginî, “Ámá nîni fwi yarîgááyî imónîɲoi. Wigí fwi nerîɲîpîmî dání Gorîxo tîni xepîxepá rónîɲoi. Nwí ikaxî Moseso nîrîrî eanɲîpî nîxîdirîɲîpîmî dání ámá wé rónîɲî wî imónîpaxîmanî. Sa Gorîxomî xewaxo Jisasomî dîɲî nîwîkwírorîɲîpîmî dání oyá sîɲwîyo dání wé rónîɲî imónîro ámî o tîni nawîni imónîro epaxîrîni.” oyaiwípoyînrî nîrîrî eanɲiniginî.

¹ Poronî payî rîna nearî mónaparîɲîni. Nionî Kiraisî Jisasoyá xînáínɲîɲî nimónîrî yarîɲá wonîrîni. Gorîxo wá nurîmeiarîɲî wo imónîwîniɲînrî wéyo fá numîrîrî oyá xwîyíá yayî neainarîɲîpî nurîmeiwîniɲînrî nîrîpearî nîponîrîni. ² Xwîyíá apî o enîná xegí wá rókiamoagááwa nîrîro rîwamîɲî ɲwáí rîniɲîyo eagíáɲîmî dání nînearîrî sîmî e tîniɲîpîrîni. ³ Xwîyíá yayî neainarîɲî apî xegí xewaxo nánî rîniɲîpîrîni. O aga ámá nimónîrîná imónîɲîpî nánî dîɲî nîmoranéná re yaiwiarîɲwárinî, “Mîtxî ináyî Depitoyá iyî axîpá imónîɲîyî worîani?” yaiwiarîɲwárinî. ⁴ Kwîyî xegí bî o imónîɲîpî nánî dîɲî nîmoranéná re yaiwiarîɲwárinî, “Gorîxo enɲ sîxî eánîɲî xfo imónîɲîpî ayá wî sîwá nearî xwáɲpáyo dání owíáɲîmîmeanîrî ámî sîɲî wîmîxîrî nerîɲîpîmî dání rénîɲî nearîɲîrîfani, ‘Gí nîiwaxorîni.’ nearîɲîrîfani?” yaiwiarîɲwárinî. O Jisasî Kiraiso negí Ámínáo nánî rarîɲîni. ⁵ Omî dáníni Gorîxo wá nîneawianîrî xegí wá wurîmeiarîgááwa oimónîpoyînrî nearîpearîrîni. None wá wurîmeiarîná émayî xîxegîni nîni wî wî dîɲî “Xwîyíá apî neparîni.” yaiwiro sîni pîrî mîwíalkî aríá yîmîgí wiro éfrîxînrî nearîpearîrîni. Kiraisomî e wífrîxînrî nearîpearîrîni. ⁶ Seyíné enî ayî wíyînénrîni. Jisasî Kiraiso xfoyá imónîpîrî nánî wéyo fá seaumîrîɲî wíyînénrîni. ⁷ Anɲ Romîyo ɲweagááyîné —Ámá Gorîxo dîɲî sîxî seayîrî nionîyá oimónîpoyînrî wéyo fá seaumîrîrî enɲîyînénrîni. Seyíné nánî nionî payî rîna nearî mónaparîɲîni. “Negí ápo Gorîxo tîni Ámíná Jisasî Kiraiso tîni awaú wá seawianîrî seyíné nîwayîrónîro ɲweapîrî nánî sealiiri éisîxîni.” nimónarîni.

“Romîyîné sîɲwî seanîmîgîni.” nimónarîni.” urîɲî nánîrîni.

⁸ Payî rîna nearîná xámi rîpî osearîmîni. Anɲ nîmîni xwîyíá rîpî fá menárarîɲagá nánî gí Gorîxomî yayî wiarîɲîni, “Romîyo ɲweagáá Jisasomî xîdarîgááyî pírániɲî dîɲî wîkwíroarîɲoi.” Xwîyíá apî anɲ nîmîni fá menárarîɲagá nánî seyíné nîyînéni nánî yayî wiarîɲîni. Jisaso neaiiɲîpîmî dání seyíné e yarîɲagá nánî Gorîxomî yayî wiarîɲîni. ⁹ Xewanîɲo —O e éwîniɲînrî nîrîɲîpî anɲî minî nîwiirîná xwîyíá xegí xewaxo nánî yayî neainarîɲîpî wá urîmînrî nánî yarîɲáorîni. Xewanîɲo nionî xfo mîrîxînrî nurîrîná sá bî mîɲweá íniná seyíné nánî yarîɲî seawiarîɲáɲî nánî ananî sopîɲî opaxîrîni. ¹⁰ Omî rîxîɲî nurîrîná seyíné tîɲî e nánî mîbîpaxî imónayîɲá enagî aiwî agwî ananî oyá dîɲî tîni bîpaxî imónîmîgînrî anɲpaxî yarîɲî wiarîɲárinî. ¹¹ Ayî rîpî nánîrîni. Nionî seyíné tîɲî e nîseaimearî searéwapîyarîná seyíné kwîyîpîmî dání ámî bî tîni yof imónîro sîkîkî ámî bî tîni nomîxîga upîrî nánî nionî aga nîbîrî sîɲwî seanîmî nánî nimónarîni. ¹² Nionî seyíné nîseaimearîná nionîni enɲ sîxî seaimîxîmî nánî maríá, seyíné enî Jisasomî dîɲî nîwîkwíro píráníɲî xîdarîɲagá seanîrî nionî enî dîɲî nîwîkwírorî píráníɲî xîdarîɲagá nanîro nerîɲîpîmî dání xîxe enɲ sîxî ímîxînanî nánî rarîɲîni.

¹³ Gí nîrîxîmeáyîné, seyíné rîpî nánî majía epîrîxînrî nánî áwanɲ osearîmîni. Ayá wî seyíné tîɲî e nánî bîmîgînrî neri aí amîpî bî pîrî nîrakîayîgá nánî seyíné bî sîni sîɲwî mîseanîɲárinî. “Nionî émá amî gîmî ɲweagááyî tîɲî e nemerî wá urarîná wî aríá nîniro Jisasomî dîɲî wîkwíroɲagá segí wî enî nionî urarîná axîpî wîkwírofrîxînrî segí tîámîni bîmîgîni.” nimónarîni. ¹⁴ Nionî ámá nîyonî kîniɲî imónîgáayorani, wauyî imónîgáayorani, dîɲî émfí saimî mogáayorani, majía imónîgáayorani, ámá ayo nîyonî xwîyíá yayî neainarîɲîpî urîmîá nánî yoxáɲîɲî inárîniɲîni. ¹⁵ Ayînánî nionî ámá Romî ɲweagááyîné enî xwîyíá yayî seainîpaxîpî wá searîmîá nánî sîmî dípénarîɲîni.

“Xwîyíá yayî neainarîɲîpîmî dání Gorîxo yeáyî neayimîxemeaarîɲîrîni.” urîɲî nánîrîni.

¹⁶ Xwîyíá yayî neainarîɲîpîmî dání Gorîxo dîɲî wîkwírofáyo nîyonî —Xámi Judayo yeáyî uyimîxemearî émayo enî yeáyî uyimîxemearî epaxî enagî nánî xwîyíá apî nánî

nioni ayá bí mé anani wá rímeariŋáriní. ¹⁷ Ayínáni nene “Goríxo arige neri áamá ámí wé róníŋí xfo imóníŋípi wimíxínfáŋani?” nīyáiwirane ududf neainipaxímani. Ayí rípi nániríni. Xwíyá yayí neainariŋípi dāni Goríxo wá rēniŋí neaókímíxáriní. Ámá Jisasomi iwamfó dāni dīŋí nīwíkwíróa numána ámí xegí bí mé sa aníŋí wíkwíroarígíyá, ayí wé rónígíyá wimíxariŋí. Bíkwiyo dāni re nīrínirí eáníŋípi, “Ámá Goríxoní dīŋí nīkwíroagá nāni ‘Wé rónígíŋíni.’ rārínáyí dīŋí nīyímiŋí tégíyá imónípiŋáriní.” nīrínirí eáníŋípi nioni searariŋápi tīni xixeni imóníŋagí nāni searariŋíni.

Ámá Goríxomi ríwí umogfá nániríni.

¹⁸ Goríxo áamá wé róníŋí xfo wimónariŋípi mé ríkíkírfo yariígíyá —Ayí wígí ríkíkírfo yariígápi neróná Goríxo nāni níjía imónipaxí imóníŋípi ríwímiŋí mamoiarígíyáriní. Ámá ayí nāni Goríxo anínamí dāni wíkí wónfagi nāni pírf umamoniŋípi ríxa síŋáni piaumíni iníni. ¹⁹ Ayí rípi nāni rariŋíni. Goríxo áamá xfo nāni re yaiwipaxípi, “O imóníŋípi, ayí api ríá imóníni?” yaiwipaxípi yumí mīwimóní síŋáni imóníni. Goríxo xewaníŋo imóníŋípi nāni síwá winíŋí enagi nāni rariŋíni. ²⁰ Xewaníŋo imóníŋípi —Api síŋwí tīni síŋwí wínipaxí mimóníŋagí aí eníá anína imíxírí xwíári imíxírí ene dāni áamá apimí síŋwí nīwíníŋí “Xfo imóníŋípi, ayí apírŋani?” yaiwipaxíriní. “Ení amípi api imíxíŋo eáníŋípi ná ríwíyo aí wí samíŋí wenfámāni.” yaiwírí “Xfo imíxíŋípi xegí bí nīwimóní nāni aga seáyí e ríá wimóníni?” yaiwírí epaxíriní. Ayínáni áamá Goríxomi wí yapí re uréwapíyipaxí meníni. “Nioni joxí imóníŋípi nāni majfá nimóní nāni nīpíkwiŋí mimóníŋí enáoníni.” urípaxí meníni. ²¹ Eníá áamá ayí síní xixeni “Goríxo api ríá imóníni?” nīyáiwiro aiwí re egíawixíni. O Nwíáo enagi nāni wé íkwianwíyo tīpaxípa mītípa ero amípi xfo imíxíŋípi nāni yayí mīwípa ero wígí dīŋí nīmoríá majimajfá ikáriníro dīŋí xerwíni nīmóá núfasána dīŋí ríá xeyánígíyá imóníro egíawixíni. ²² “Dīŋí émfí saímí monwaeníni.” nīrīro aiwí majimajfá ikárinígíyá nimóníro ²³ Nwíá mīpé aníŋí imóníŋomí mūmímíni ríwí numoro mimóní nīwíá bí fā oxíraneyíniro ámarani, iníŋani, odípírani, nanwí onímiápiarani, xopaikígí bí nīmíxíro “Negí nīwíá imóníŋípi, ayí rípiŋíni.” rígfawixíni.

Ámá Goríxomi ríwí numoríá egfápi nániríni.

²⁴ Goríxo áamá e majímajfá níkaríniro yariŋagfá nīwíníŋí wígí fēapá winariŋípi dāni sípi imóníŋípi xē oikírípeáníŋíŋí síŋwí winíŋíŋíni. Síŋwí e winfagi wíwaníŋíyí piaxí eámíxínígíawixíni. ²⁵ Ayí rípi nāni Goríxo e eníŋíni. Ámá ayí nepa imóníŋí Goríxo nāniŋí ríwí umoro yapí imóníŋípi fā xíríro nemána amípi níni imíxíŋomí —O aníŋí mīnī yayí umepaxoríni. “Ámá níni e éfíxíni.” nimónariŋoríni. Omí yayí numero fā mīxírí xfo imíxíŋípiŋíni fā xíríro wéyo umero yariŋagfá nāni Goríxo e eníŋíni. ²⁶ Ayínáni Goríxo wígí fēapá winariŋípi dāni piaxí weánipaxí imóníŋípi xē oikírípeáníŋíŋí síŋwí winfagi apíxiwa oxí nīmeáníŋí xíríníŋíŋíŋí imóníŋípi píni nīwíáro apíxí wí tīni nīpíkwiŋí mimóníŋípi nīga ugíawixíni. ²⁷ Oxowa ení apíxí nīmearo xíríŋíŋíŋí imóníŋípi píni nīwíáro “Oxí wíá tīni fwi oinaneyí.” nīyáiwiro aga símfí nīxeadípéníroná oxí wíá wíá tīni fwi níníro piaxí weánipaxí imóníŋípi inígíawixíni. Ayínáni “Wígí néra ugíápi tīni xixeni pírf Goríxo umamoniŋípi ríxa wímeaŋíriní.” rariŋíni.

²⁸ Ámá “Goríxo api imóníŋoríni?” nīwíaiwiro símfí e mītíŋípa yariŋagfá nāni o wígí “Sípi e e oyaneyí.” yaiwíarígápi nāni xē mīŋí nīga úfíŋíŋíŋí síŋwí winíŋíŋíni. Síŋwí e winíŋí enagi nāni ayí amípi nīpíkwiŋí mimóníŋí áamá mepaxí imóníŋípi néra nuro re yariígáriní. ²⁹ Nīpíkwiŋí mimóníŋí níni nāni mīŋí iníro ríkíkírfo epaxí imóníŋí níni nāni mīŋí iníro anímí yarfá epaxí imóníŋí níni nāni mīŋí iníro “Ámá wí ríá omeáríŋíŋíŋí.” yaiwíarígápi nāni mīŋí iníro yariígáriní. Apíni yariígámaní. Rípi ení ayá wí yariígáriní. Síŋwí fwi wíníro “Amípi api nioni meapaxíŋíni.” bí onímiápi mīyáiwí ayá wí yaiwiro nīwíáŋíŋí mearo áamá píkiro símfíráxwíro ero yapí wíwapiyíro áamá wí nāni nuríŋí sípi owímeaníŋí uríro únúníŋí wíkáro mīmayífo wíro ³⁰ xwíyíŋíŋí upwíráro Goríxo nāni símfí tīni ero áamáyo xíxewíámí ríníro mīxí kíníro mīxí meakíníro sípi imóníŋí áamá síní níjía mimónígíŋí ewapíniro xínáixaneyó maní wíákiro yariígáriní. ³¹ Rípi ení yariígáriní. Majfá ikáriníro dīŋí upwíráripaxí mimónípa ero wíyo dīŋí sípi mīwípa ero wá mīwíaniŋí ero yariígáriní. ³² E yariígíyá Goríxo re rāríŋípi nāni níjía nimóníro aiwí, “Ámá sípi api yariígíyá wí síŋí upaxímaní. Pepaxíriní.” rāríŋípi nāni níjía nimóníro aiwí sípi api imóníŋípiŋí nīxída nuro apíni mé sípi seáyí e imóníŋí rípi ení nero fwi api néra warígíyó weyí ayá wí meariígáriní.

2

"Gorixo áamá n̄iyoni mí ómóm̄ixim̄f neríná wiḡf eḡfápi t̄n̄i x̄ixeni wiin̄fárini." ur̄inj̄ nán̄irini.

¹ Ayinán̄i áamá w̄iyo x̄wiýfá umeárariḡfá w̄iȳnén̄i w̄iȳnén̄i b̄i osearim̄ini. S̄fá yopar̄iyimi Gorixo áamá n̄iyoni mí ómóm̄ixim̄f yarfn̄á "Ayf̄ nán̄i f̄w̄f ap̄i en̄árini." ur̄ipax̄f imón̄inj̄p̄i t̄ḡfáȳneman̄i. Ayf̄ rip̄i nán̄irini. Ámá f̄w̄f yariḡfápi nán̄i x̄wiýfá umeárariḡfáȳné, seȳfnē en̄i f̄w̄f ax̄fpi yariḡfáȳné en̄aḡi nán̄i win̄iyo x̄wiýfá numear̄iróná sewan̄inj̄f̄ȳné en̄f̄n̄inj̄f mear̄inariḡfá en̄aḡi nán̄i Gorixo mí ómóm̄ixim̄f seaiar̄iná x̄wiýfá b̄i ur̄ipax̄f imón̄inj̄fárani. ² Rip̄i n̄iyaiwiri n̄ijfá imón̄inj̄wini, "Ámá sip̄i e yariḡfáyo Gorixo x̄wiýfá numear̄iri pir̄f numamorfn̄á x̄en̄w̄ini b̄i mé x̄ixeni ayo r̄fá wiar̄ini?" yaiwin̄j̄wini. ³ f̄w̄f ax̄fpi nero aī seḡf win̄iýf f̄w̄f yariḡfápi nán̄i x̄wiýfá umeárariḡfáȳné, win̄iyo numear̄iróná seḡf ax̄fpi eḡfápi nán̄i píot̄ yaiwinar̄inj̄oi? "X̄wiýfá Gorixo neamear̄in̄fápiimi anan̄i múopaxener̄ini." r̄iyaiwinar̄inj̄oi? ⁴ Gorixo seḡf f̄w̄f yariḡfápi r̄f̄w̄fm̄ini omamópoyin̄iri wá n̄iseawian̄iri seaiinj̄p̄i nán̄i majfá nimón̄iróná rip̄i en̄i r̄iseaimónar̄ini, "O wá ayá w̄i neawian̄iri pir̄f apax̄f mé m̄ineamamó eri ok̄in̄imón̄ipoyin̄iri x̄wap̄f ayá w̄i x̄wayf̄ nan̄iri n̄jewari yar̄inj̄p̄i peayf̄ wian̄ipax̄f imón̄inj̄p̄i yarini." r̄iseaimónar̄ini? ⁵ Oweot̄, seȳfnē d̄inj̄f wak̄is̄ n̄iniróná seḡf f̄w̄f yariḡfápi r̄f̄w̄fm̄ini m̄imamooriḡfáyo dán̄i s̄fá Gorixo sip̄i áamá yariḡfápi nán̄i wik̄f r̄fá ápiáw̄n̄inj̄f n̄iwer̄i pir̄f umamon̄fáyi nán̄i x̄fo pir̄f seamamon̄fápi win̄i win̄i ik̄wik̄warim̄n̄inj̄f yárar̄inj̄oi. ⁶ B̄ikw̄iyo re n̄ir̄in̄iri eán̄inj̄fpa, "Gorixo áamáyo pir̄f numamorfn̄á woni woni x̄ixeḡn̄i wiḡf n̄era uḡfápi t̄n̄i x̄ixeni pir̄f umamon̄fárini." n̄ir̄in̄iri eán̄inj̄fpa en̄fárini. ⁷ Ámá Gorixo yayf̄ neamer̄i seáȳi e neaim̄ix̄iri neḡf wará ur̄f mepax̄f neaim̄ix̄iri d̄inj̄f n̄iyim̄inj̄f t̄nj̄waéne neaim̄ix̄iri éw̄in̄igin̄iri epax̄fpi t̄n̄i x̄ixeni nero p̄ini m̄iwiárf̄ an̄inj̄f min̄i yariḡfáyo o pir̄f numamorfn̄á d̄inj̄f n̄iyim̄inj̄f t̄ḡfáȳf imón̄ip̄iri nán̄i wim̄ix̄in̄fárini. ⁸ E ner̄i aī áamá wiwan̄inj̄f̄ȳf nán̄ini d̄inj̄f nimón̄iwo x̄wiýfá nepax̄inj̄f imón̄inj̄p̄i arik̄w̄fkw̄f n̄iwiwo n̄ip̄ik̄w̄ni m̄imón̄inj̄p̄imi x̄fdar̄iḡfáyo pir̄f numamorfn̄á xeḡf wik̄f r̄fá ápiáw̄n̄inj̄f wear̄inj̄p̄imi dán̄i pir̄f umamon̄fárini.

⁹ Ámá sip̄i yariḡfá ayf̄ ayo x̄ean̄inj̄f m̄imen̄inj̄w̄f ayik̄w̄f m̄ir̄ipax̄f imón̄inj̄p̄i w̄imean̄fárini. Judayf̄ e yariḡfáyo an̄ipax̄f n̄iw̄imeari aī émáyf̄ e yariḡfáyo en̄i w̄imean̄fárini. ¹⁰ Ap̄i e n̄iwiri aī áamá nan̄j̄ yariḡfá ayf̄ ayo seáȳi e umer̄i w̄e ik̄wian̄j̄w̄yo n̄j̄wir̄ir̄iri n̄iwayir̄on̄iwo n̄jewap̄iri nán̄i wiir̄f en̄fárini. Judayf̄ e yariḡfáyo an̄ipax̄f e n̄iwiir̄i aī émáȳo en̄i wiin̄fárini. ¹¹ Gorixo áamáyo pir̄f numamorfn̄á s̄im̄f s̄im̄f e n̄imer̄i pir̄f umamon̄fárini. Sa áamá wiḡf eḡfápi t̄n̄i x̄ixeni pir̄f umamon̄fá en̄aḡi nán̄i rar̄inj̄ini. ¹² Ámá Gorixoyá n̄w̄f ikax̄f eán̄inj̄p̄i mayf̄ nimón̄iwo f̄w̄f yariḡfáyf̄ an̄inj̄p̄iri nán̄i x̄wiýfá numear̄irfn̄á n̄w̄f ikax̄f eán̄inj̄p̄imi dán̄i numear̄iri "Jox̄f x̄wiýfá e eán̄inj̄f ap̄i n̄iwiáik̄iri en̄j̄f̄fani?" nur̄iri umeárin̄fámani. E ner̄i aī n̄w̄f ikax̄f eán̄inj̄p̄i t̄ḡfá f̄w̄f yariḡfáyo o ap̄imi dán̄i x̄wiýfá nur̄iri umeárin̄fárini. ¹³ Ayf̄ rip̄i nán̄irini. Ámá x̄f̄oyá n̄w̄f ikax̄f eán̄inj̄p̄imi nepa m̄ix̄f̄d̄f sur̄fm̄á ar̄fá wiárf̄áyf̄ nán̄i Gorixo d̄inj̄f re yaiwin̄fámani, "Nion̄iyá s̄inj̄w̄yo dán̄i wé rón̄inj̄f imón̄iḡfáȳf̄fani?" yaiwin̄fámani. Ámá ar̄fá n̄iwimáná x̄ixeni x̄fdar̄iḡfáyf̄ nán̄ini "Wé rón̄inj̄f imón̄iḡfáȳf̄fani." rar̄in̄fárini. ¹⁴ Émáyf̄—Ayf̄ n̄w̄f ikax̄f eán̄inj̄p̄i mayf̄ imón̄iḡfáȳf̄fani. Ayf̄ wiḡf d̄inj̄f t̄n̄i n̄w̄f ikax̄f eán̄inj̄p̄i r̄in̄inj̄fpa nerón̄áyf̄, n̄w̄f ikax̄f eán̄inj̄p̄i mayf̄ imón̄inj̄aḡfá aiw̄i wiḡf d̄inj̄f̄yo dán̄i re yaiwiar̄iḡfárini, "Mepax̄f imón̄iri anan̄i nepax̄f imón̄iri en̄j̄pi, ayf̄ ap̄ir̄fani?" yaiwiar̄iḡfárini. ¹⁵ Ayf̄ pí pí neróná wiḡf d̄inj̄f̄yo dán̄i "Nion̄i e nerfn̄á sip̄i r̄fá yar̄inj̄ini?" yaiwin̄iwo "E nerfn̄á nan̄j̄ r̄fá yar̄inj̄ini?" yaiwin̄iwo yariḡfápi s̄iwá rén̄inj̄f inar̄iḡfárini. N̄w̄f ikax̄f B̄ikw̄iyo eán̄inj̄fpa neḡf x̄w̄iox̄iyo en̄i ax̄fpi é̄n̄inj̄f reán̄ini? S̄iwá é̄n̄inj̄f inar̄iḡfárini. ¹⁶ X̄wiýfá yayf̄ neainar̄inj̄f nion̄i rar̄inj̄api r̄in̄inj̄fpa s̄fá Gorixo xeḡf x̄ewaxo Jisasom̄i dán̄i áamá wiḡf eḡfápir̄ani, d̄inj̄f in̄im̄i ik̄w̄iwoar̄iḡfápir̄ani aī, pir̄iwo win̄fáyi imónáná áamá n̄iyoni wiḡf eḡfápi t̄n̄i x̄ixeni pir̄f umamon̄fárini.

"Judayf̄ n̄w̄f ikax̄f eán̄inj̄p̄imi d̄inj̄f n̄iwik̄w̄f̄ororo aī wiaik̄iariḡfárini." ur̄inj̄f nán̄irini.

¹⁷ E ner̄i aī w̄iȳfné "Nene Judayf̄ w̄r̄in̄inj̄waéner̄ini." r̄inar̄iḡfáȳfné re yariḡfárini. N̄w̄f ikax̄f Moseso ean̄j̄p̄imi d̄inj̄f n̄iwik̄w̄f̄oróná "Neḡf ap̄imi x̄fdar̄inj̄wápiimi dán̄i Gorixo yeáyf̄ neayim̄ix̄emean̄fárini." r̄iwo seáȳi e n̄imen̄iwo "Ámá Gorixoyá ayá t̄nj̄waéne imón̄inj̄wini." r̄iwo yariḡfárini. ¹⁸ Seáȳi e n̄imen̄iwo "Gorixo áamá e é̄r̄ix̄in̄iri wimónar̄inj̄p̄i t̄n̄i x̄ixeni r̄ixa n̄ijfá imón̄inj̄wini." r̄iwo "N̄w̄f ikax̄f eán̄inj̄p̄imi dán̄i near̄ewap̄iyiḡfene en̄aḡi nán̄i nan̄j̄ imón̄inj̄p̄imi s̄inj̄w̄f mí nóm̄ix̄irane 'Ap̄i nan̄j̄ imón̄inj̄p̄iri.' r̄ipaxener̄ini." r̄iwo yariḡfárini. ¹⁹ "Ámá s̄inj̄w̄f sup̄ar̄iḡfáyo nene s̄inj̄w̄f t̄nj̄waéne anan̄i n̄ipemeám̄i upaxener̄ini." yaiwinar̄iḡfápa seȳfnē d̄inj̄f re n̄iyaiwin̄iwo d̄inj̄f s̄nj̄á eán̄iwo, "Émáȳo ur̄ewap̄iyipax̄f imón̄iḡfáyf̄ áamá wimani. Ayf̄ nen̄en̄ir̄ini." n̄iyaiwin̄iwo d̄inj̄f s̄nj̄á

eánitro “Émáyf Goríxo nání majfá nero sfá yiniñfmñññf emearigfáyo wfá wókímixipaxf imónigfáyf áamá wímaní. Ayf neneniríní.” yaiwiníro yarigfáriní. ²⁰ “Ámá dññf mamó nerí arfíki yarigfáyo ayiyumf wipaxf imónigfáyf, ayf neneríní.” yaiwiníro “Ámá sní niaíwíf dññf mogfáyo uréwapíyipaxf imónigfáyf, ayf neneríní.” yaiwiníro “Nwíf ikaxf eánññpí tññwaéne enagwí nání mfkf amípí nání nñfá imónírane nepaxññf imónññpíní rírane yarññwaéneríní.” yaiwiníro yarigfáriní. ²¹ Seyíné e e nñyáiwiga warigfápi nepa nimónñrínáyf, áamá wíyo uréwapíyarigfáyné pí nání sewanñfýfné mñrewapññf yarigfáriní? Ámáyo “fwíf mñmeapaní.” nuríro aí seyíné ení fwíf mñmeá yarigfáynéraní? ²² “Meánigfáyné, fwíf minípaní.” nuríro aí seyíné ení fwíf miní yarigfáynéraní? “Ámá xopaikigf nimíxíro ‘Negí ñwfápi, ayf rípiñí.’ rarigfápi nání xwífá neainaríní.” nñíro aí seyíné anñ ñwfá xopaikigf nání mñrññññfyo nñpáwíro fwíf mñmeapa yarigfáriní? ²³ Weyf nimeníro “Nwíf ikaxf eánññpí tññwaéne mímónípa reñwíní?” rarigfáyné, apímí nñwiaíkiríná pí nání “Ayf Goríxomí ayá mñwímó wé ikwianñfyo uñwírararññwíní.” yaiwiarigfáriní? ²⁴ Judayíné “Goríxomí xídarññwíní.” nñíro aí sípí apí apí yarigfáyné enagí nání Bíkwyf xixení rípi nñrññí eánñí, “Sípí seyíné yarigfápipímí dání émayf Goríxomí ikayíwí umeararigfáriní.” E nñrññí eánññpí seyíné nání xixení rñññí.

“Ámá iyf sñmf sfó wákwinarigfápipímí dání Goríxoyá imónarigfámaní.” urññf nánñrññí.

²⁵ Judayíné ñwf ikaxf eánññpímí xixení nñxídirónáyf, segf síwíf “Ámá o Goríxoyá imónññf worfani?” yaiwipñf nání iyf sñmf sfó wákwinarigfápi nanñ seaiipaxf aí ñwf ikaxf eánññpímí nñwiaíkirínáyf, iyf sñmf sfó mñwákwiníro aí nanñ seaiipaxf mímónf nerí mñwákwinigfáyf yapí imónññpí. ²⁶ Ámá iyf sñmf sfó mñwákwinigfáyf ñwf ikaxf eánññpí xixení nñxídirónáyf, iyf sñmf sfó mñwákwinigfá aí Goríxo “Ayf áamá nionñyáñfñí.” yaiwiarññagí nání wákwinigfáyné imónññpí. ²⁷ Judayíné ñwf ikaxf eánññpí tññfáyné imóníro iyf sñmf sfó wákwiníro egtáyné aí apímí wiaíkiánáyf, émayf —Ayf iyf sñmf sfó mñwákwinarigfáñfñí. Ayf mñwákwinigfá aí ñwf ikaxf eánññpí tññí xixení yarigfápipímí dání seyíné xwíyá seaxekwímopaxf mímónípa epñfáraní? Oyí, xwíyá seaxekwímopaxf epñfáriní. ²⁸ Ayf rípi nání seararñññí. Segf waráyo lgi wegá bimí dání áamá Goríxoyá imónarigfámaní. Wákwinarññf áamá Goríxoyá wímíxipaxf imónññpí ení iyf sñmf seyíné sfó wákwinarigfápipímí. ²⁹ Oweoí, áamá nepa Goríxoyá imónigfáyf wígf xwíoxfyo inímí dání e imónarigfáriní. Wákwinarññf áamá xfóya wímíxipaxf imónññpí, ayf wígf dññfyo dání imónarigfáriní. Nwíf ikaxf eánññpí xídarññpímí dání maráf, kwíyf Goríxoyápipímí dání áamá oyá imónarigfáriní. Ámá e imónigfáyo wíñfýf seáyí e umepñfámaní. Goríxoní umenfáriní.

3

“Judayf xwíyá Goríxoyá eánññpí tññfáñfñí.” urññf nánñrññí.

¹ Ámá iyf sñmf sfó wákwinarigfápipímí dání Goríxoyá imónipaxf menagí nání píyo dání Judayene émayó múroññwíní? Negí wákwinarññwápipímí dání aga pí nanñ neaiarñññí? ² Aí, nene Judayene enagwí nání amípí nanñ bí bí obaxf neaimeañfñí. Nanñ bí bí obaxf xíraní imónññpí, ayf rípiñí. Goríxo xwíyá xfóyápi Judayf nñxídiro mewefññññí neaiapñññí. ³ Judayf dññf nñwíkwíro xwíyá apímí xáíwíf fáf mñxíñpá egtáf enagí nání píof rípañññí? “‘Ayf dññf nñwíkwíro xáíwíf fáf mñxíñpá egtáf nání Goríxo ‘Nanñ e nñseaiimfáriní.’ uraññpí arfáf ikeamonfáriní. Xixení e enfámáni.’ rípañññí.” rñseaimónarññí? ⁴ Aga oweoí! Ámá nññí yapí rarigfá imónññagf aí Goríxo nání wí e rípañf menññí. Nepání nññí xegf rarññpí tññí xixení yáranñññí. Bíkwyf dání axípi re rñññí, “Ámá ‘Goríxoxí fwíf nene enwápi nání xwíyáf neameáranññpí xixení neameáranñññí.’ rññpñfáriní. Joxí xwíyáf rñmeáraníro yaríñá xopírarf wíñfáriní.” rñññagí nání re yaiwíñwíní, “Goríxo rarññpí tññí xixení yáranñññí?” yaiwíñwíní. Ayñání “O xegf Judayo ‘E nñseaiimfáriní.’ uraññpí wí arfáf ikeamonfámaní.” seararñññí.

⁵ E nerí aí Judayene Goríxomí manñ nñwiaíkirane sípí enwápipímí dání o nearññpí tññí xfo xixení píranññf xídarññpí sññání piaumñmf nññññáyf, píof rípañññí? Ámá wí nene nñwiaíkirane sípí yarññagwí sññwíf nñneanñññfyo dání “Neparíñí. Ámá wímaní. Sa Goríxoní xfo rññpí tññí xixení yáranñññí.” yaiwiarññagfá nání nene re rípañññí, “Goríxo Judayene wíkf nñneaónñí píñf nñneamamorfná nñpíkwíní mñyarñññí.” rípañññí? “Ámá dññf nñpíkwíní mamó rarigfápa nñmorí ríra rarñññí?” nñmónarññí. ⁶ Oweoí, wí e rípañf menññí. “Judayene sípí enwápi nání Goríxo píñf nñneamamorfná nñpíkwíní mñyarñññí.” rípañf enánáyf, o arige nerí áamá nñyoní ení píñf umamopaxf imónññí? O áamá nñyoní ení píñf umamopaxo enagí nání wí e rípañf

menini. ⁷ Ámá wo re niriñigini, “Ámá wí nioni Gorixomi manjyo niwialkiri sipi yariñagi siñwá nñaniro re yaiwipíraoi, ‘Ámáyo xóo xegí urariñjipi símí e nitiñiri xixeni xídarinjo, ayí ámá wímaní. Sa Gorixorini.’ E niyaiwiro omi yayí numerínáyí, pí nání o nioni íwí éápi nání xwiyá nñimeárirí pirí nímamopaxíriní? Sipí nioni éápi dání ámá Gorixo yariñjipi nání dñj nanj nimoro yariñagfa nání nioni arige pirí nímamopaxíriní?” Ámá wo e niriñigini. ⁸ Ámá o e niriñjipi nepa enjánáyí, ámá wí nioni yapí nñixekwámoro repiyí “Poró e nira warinorini.” rariğápa axípi re oraneyí, “Nanj imóninji sijnani imxani nani ne sipi nera owaneyí.” oraneyí. E niseariri ai ámá e rariğáyí xixeni xwiyá meárinjipírarini.

“Ámá wé róninji imóninji wí menini.” urinji naniñini.

⁹ Ayinani pioi raniwéwini? “Judayene seayi e imóninji bi neaimeanji enagi nani émayo seayi e wimóninjiní.” raniwéwini? Wí e raniwéwini. Ayí rípi naniñini. Nioni xami niriñná “Ámá nñenení Judayenerani, Gírikíyenerani, negí íwí yariñwápi neaíkwaripeaárinini.” ríxa rárfa enagi nani wí e ríxaxí menini. ¹⁰ Bíkwiyo dani rípi rípi nira uninjiyí nioni searariñjipi sopinji nonini. Bíkwiyo wí e rípi niriñiri éanini, “Ámá wí aga wé róninji mimóninjo. Wo aí e mimónini. ¹¹ Ámá wí nijiá nimóniro ‘Arige neri Gorixomi inimi wurinimiriñini?’ yaiwiarigámani. ¹² Nini omi ríwí umóagfa nani oyá siñwáyo dani ríxa sipi imóninjo. Wí wé róninji imóninji yariğámani. Wo aí e miyarinjiní.” niriñiri éanini. ¹³ Ámí wí e rípi eni niriñiri éanini, “Wígí manjyo dani rariğápi xwáripá oxoámioanáná pñyanj eaarinjinjiní imónini. Yapí owiwapíyaneyinro ayá wí nira warigáriní. Weaxíá sidinji noríná ámá pikariñjipa wígí xwiyá niriñóná axípi yariñjini.” eni niriñiri éanini. ¹⁴ Ámí wí e rípi eni niriñiri éanini, “Xwiyá ámayo ikayíwí umeariro ramixiro yariğápi wígí manjyo magwí rároni.” eni niriñiri éanini. ¹⁵ Ámí wí e “Ayí ámá opíkianeyiniri aga símí xeadipénariğáriní. ¹⁶ Ayí nemerigfe aga uyíní niwíkarífasáná ríxa ‘Yeyí!’ rariná pñi niwárimí warigáriní. ¹⁷ Óf ámá niwayiróniro ñweapíri nani imóninjiyimi wí warigámani.” eni niriñiri éanini. ¹⁸ Ámí wí e “Ayí ‘Gorixo seayi e imóninjaní?’ niyaiwiro wí wáyí wiarigámani.” eni niriñiri éanini. Api api nira uninjiyí nioni searariñjipi tñi xixenirini.

¹⁹ Nene nijiá re imóninjiní. Ámá niniñi ñweagáyi Gorixomi xwiyá manj nexoámoro muripaxí imóniro oyá siñwáyo dani xwiyá meárinjipaxí imóniro epífa nani pí pí ñwí ikaxí éaninjiní dani rininji Judayene, apimi xídfírixiniri nearepeárinjene nearariní. ²⁰ Ayí rípi naniñini. Ámá wí “Ñwí ikaxí éaninjiní piráninji oxídimini.” niyaiwiro éáyí api tñi xixeni mé wiwaninjiyí “Nioni niwialkiri íwí éaonirani?” niyaiwiniri nijiá e imónariğáriní. Ayinani ámá ñwí ikaxí éaninjiní nixídrinjiní dani wí Gorixoyá siñwá tñj e dani wé róninjiyí imónipíra menini.

“Ámá Jisasomi dñj wíkwírófáyí wé róninjo.” urinji naniñini.

²¹ E neri ai agwí riná óf Gorixo xíoyá siñwá tñj e dani ámá wé róninji oimónipoyiniri wimixárinjiyí xewaninjo ríxa siwá neainjiní. Ñwí ikaxí Moseso enjáná niriñi enjipi tñi xwiyá wíá rókiamoagáwa niriñi eagápi tñi apiaú óf agwí riná Gorixo ámá wé róninji oimónipoyiniri wimixárinjiyí nani niriñi sopinji norí aiwí wé róninji api ámá wiwaninjiyí ñwí ikaxí éaninjiní nixídrinjiní dani imónipaxímaní. Xegí bi imóninjiní. ²²⁻²³ Ayí rípi searariñini. Gorixo ámá go go Jisasi Kiraisomi dñj wíkwíroarinjagi niwiniríná “Gí wé róninji worini.” rariñjini. Ayí rípi naniñini. Ámá nñenení íwí nerane Gorixo seayi e imóninji api éríxiniri imóninji mé písií weárinwá enagwi nani o Judayo xegí bi wiiri émayo xegí bi wiiri neri yeayí uyimíxemeanímani. Dñj wíkwírófá gíyí gíyí nñi nani o “Dñj wíkwíroarinjagi, ayí gí wé róninjiyíriní.” rariñjini. ²⁴ Gorixo winiyí eni xixe bi onipoyiniri mineali wá nñeawianiri Kiraisí Jisaso nñeapeiríná nearoayirónjiní dani “Gí wé róninjiyíriní.” rariñjini. ²⁵⁻²⁶ O ámá “Jisaso nene anñaninjiní nani wayá neapeinriní?” niyaiwiro dñj wíkwíroarinjaginí dani wígí íwí yariğápi yokwarimí wiimiginiri omi ámayá siñwá anigfe dani rídiyowáninji wiárinjiní. E neríná “Niñwaninjo wé róninji imóninji tñi xixeni yariñariní.” éninji niriñi siwá neainjiní. Ayí rípi nani rarinini. Enjáná dani Gorixo kikiáninji neri “Ámá íwí éápi nani axíná pirí oumamómíni.” niyaiwí sa nímúróa núsáná agwí riná ámá nñi “Neparini. Gorixo wé róninji imóninji tñi xixeni yariñorini.” yaiwipíra nani xewaxomi e wiárinjiní. Ayinani Jisasomi dñj wíkwírófá gíyí gíyí nani anani “Wé róninjiyíriní.” ríxaxorini.

²⁷ Ayinani ámá go “Ñwí ikaxí Moseso niriñi enjiní xídarinjiní dani wé róninji imóninjaníriní.” niriñi mxi meakínipaxí imónini? Owéoi, ñwí ikaxí

eánínǵpǵi xǵdarǵǵápǵmǵi dání marǵái, sa Jisasomǵi dǵnǵ wǵkwǵroarǵǵápǵmǵi dání wé rónǵǵǵáyǵ imónarǵǵá enagǵi nání amá e rǵpaxǵ imónǵǵǵáyǵ wǵ menǵnǵ. ²⁸ Ayǵnání re neaimónarǵǵírnǵi, “Gorǵxo ‘Amá ayǵ wé rónǵǵǵáyǵírnǵi.’ nǵrǵrǵírnǵá wǵǵí nǵwǵ ikaxǵ eánínǵpǵi xǵdarǵǵǵápǵmǵi dání rǵrǵarǵǵírnǵi. Jisasomǵi dǵnǵ wǵkwǵroarǵǵǵápǵmǵi dánínǵi e rǵrǵarǵǵírnǵi.” E nǵneaimónǵnǵi urǵwapǵyarǵnǵwǵrǵnǵi. ²⁹ “Gorǵxo Judayonǵi yeáyǵ uyǵmǵxemeanǵa nání imónǵnǵorǵnǵi.” rǵyaiwǵarǵnǵo? “Émáyo enǵ yeáyǵ uyǵmǵxemeanǵa nání mǵmónǵnǵorǵnǵi.” rǵyaiwǵarǵnǵo? Oweoi, émáyo nání enǵ imónǵnǵorǵnǵi. ³⁰ O ná wonǵi imónǵnǵo enagǵi nání “Amá ayǵ gǵ wé rónǵǵǵáyǵírnǵi.” nǵrǵírnǵá bǵ bǵ yarǵnǵagǵa nǵwǵnǵrǵnǵǵpǵmǵi dání e rǵrǵnǵámǵnǵi. Iyǵ sǵmǵi sǵó wǵkwǵnǵǵǵáyǵírnǵi, sǵó mǵwǵkwǵnǵǵǵáyǵírnǵi, sa Jisasomǵi dǵnǵ wǵkwǵroarǵnǵagǵa nǵwǵnǵrǵnǵǵpǵmǵi dánínǵi “Wé rónǵnǵi imónǵǵǵáyǵírnǵi.” rǵrǵnǵǵírnǵi. ³¹ Nene re nǵrǵranénáyǵ, “Amá Jisasomǵi dǵnǵ wǵkwǵroarǵǵǵápǵmǵi dánínǵi Gorǵxo ‘Ayǵ wé rónǵǵǵáyǵírnǵi.’ rǵrǵarǵǵírnǵi.” nǵrǵranénáyǵ, “Nǵwǵ ikaxǵ eánínǵpǵi xwǵá oiwenǵnǵrǵi yarǵnǵwǵnǵi.” rǵseaimónarǵnǵi? Aga oweoi! E nǵrǵranénáyǵ, nǵpa nǵwǵ ikaxǵ eánínǵpǵmǵi sǵkǵkǵ nomǵxǵrǵi yarǵnǵwǵnǵi.

4

“Ebirǵamo Gorǵxomǵi dǵnǵ wǵkwǵróagǵi nání ‘Wé rónǵnǵorǵnǵi.’ rǵrǵírnǵírnǵi.” urǵnǵi

¹ Negǵ arǵo írnǵo, Ebirǵamo —O nene yapǵi imónǵnǵorǵnǵi. O xǵǵí enǵpǵi nání dǵnǵ nǵmorane “Gorǵxo apǵmǵi dání ‘Amá wé rónǵǵǵáyǵírnǵi.’ rǵrǵarǵǵírnǵi?” nǵrǵranéná pǵoi ranǵwǵnǵi? ²⁻³ Arǵo Ebirǵamo xewanǵnǵo enǵ neánǵrǵi enǵpǵmǵi dání Gorǵxo “Gǵ wé rónǵnǵorǵnǵi.” nǵrǵrǵírnǵi sǵnǵwǵrǵíyǵ, xewanǵnǵo ananǵi mǵxǵ meakǵnǵnǵpaxǵírnǵi. E nerǵi aí Bǵkwǵyo dání pǵoi nǵrǵnǵrǵi eánínǵi? “Ebirǵamo ‘Gorǵxo nǵpa nǵrǵarǵnǵi.’ nǵyaiwǵirǵi dǵnǵ wǵkwǵróagǵi nání o nání Gorǵxo ‘Wé rónǵnǵorǵnǵi.’ yaiwǵírnǵírnǵi.” nǵrǵnǵrǵi eánínǵagǵi nání Gorǵxoyá sǵnǵwǵ tǵnǵi e dání mǵxǵ meakǵnǵnǵpaxǵírnǵi wǵ mǵmónǵnǵi. ⁴ Nene nǵǵǵá rǵpǵi imónǵnǵwǵpǵi nání dǵnǵ omoaneyǵi. Amá wo o xǵǵí nǵǵwǵ omǵnǵi éǵpǵi nání nǵǵwǵ wǵáná, “Anǵpá wǵpǵírnǵi.” yaiwǵarǵnǵwámǵnǵi. “Xǵǵí omǵnǵi éǵpǵi nání xǵxenǵi wǵpǵírnǵi.” yaiwǵarǵnǵwǵrǵnǵi. ⁵ Nǵǵwǵ omǵnǵi yarǵnǵwǵpǵi nání dǵnǵ e nǵyaiwǵirane aí amá Gorǵxo “Wé rónǵǵǵáyǵírnǵi.” rǵrǵarǵǵírnǵi nání dǵnǵ nǵmoranéá “Ayǵ wǵǵí egǵǵpǵi tǵnǵi xǵxenǵi rǵa wǵarǵnǵi?” wǵ yaiwǵipaxǵmǵnǵi. Amá nǵonǵi gǵ enǵ neánǵrǵi yarǵnǵápǵmǵi dání Gorǵxo “Wé rónǵnǵorǵnǵi.” orǵnǵrǵi mé sa omǵi —O amá íwǵ yarǵǵǵáyǵ xǵomǵi dǵnǵ wǵkwǵróagǵa nǵwǵnǵírnǵá ananǵi “Wé rónǵǵǵáyǵírnǵi.” rǵrǵarǵǵorǵnǵi. Omǵi dǵnǵ nǵwǵkwǵróarǵnǵáyǵ, o “Ayǵ dǵnǵ nǵkwǵróarǵnǵagǵa nání gǵ wé rónǵǵǵáyǵírnǵi.” yaiwǵírnǵírnǵi. ⁶ Nǵonǵi seararǵnǵápǵi tǵnǵi xǵxenǵi enǵnǵa mǵxǵ ináyǵ Depito yayǵ amá nǵwǵanǵnǵonǵi enǵ neánǵrǵi pǵrǵnǵnǵi oemǵnǵrǵi yarǵǵǵápǵmǵi dání marǵái, yayǵ dǵnǵ wǵkwǵroarǵǵǵápǵmǵi dání Gorǵxo “Gǵ wé rónǵǵǵáyǵírnǵi.” rǵrǵǵagǵi nání winarǵnǵpǵi nání xwǵíyǵá bǵ enǵ nǵrǵírnǵi re rǵnǵírnǵi, ⁷ “Amá wǵǵí rǵkǵkǵírnǵó yarǵǵǵápǵi Gorǵxo yokwarǵmǵi wiǵnǵi gǵíyǵ gǵíyǵ yayǵ owǵnǵnǵi. Amá wǵǵí íwǵ egǵǵpǵi Gorǵxo rǵxa yokwarǵmǵi wiǵagǵi nání amǵi rǵwéná xwǵíyǵá mǵmeárǵnǵpǵírnǵi imónǵǵǵá gǵíyǵ gǵíyǵ yayǵ owǵnǵnǵi. ⁸ Amá wǵǵí íwǵ egǵǵpǵi nání Amǵnáo rǵxa dǵnǵ peá nǵmori nání amǵi ‘Sǵpǵi e enǵrǵanǵi?’ mǵwǵaiwǵipa enǵáyǵ yayǵ owǵnǵnǵi.” Depito e rǵnǵírnǵi. ⁹ “Yayǵ amá Gorǵxo ‘Wé rónǵǵǵáyǵírnǵi.’ urǵrǵpǵmǵi dání winǵpaxǵi imónǵnǵpǵi, ayǵ amá iyǵ sǵmǵi sǵó wǵkwǵnǵǵǵáyǵírnǵi nǵnǵírnǵi.” rǵseaimónarǵnǵi? Sǵó mǵwǵkwǵnǵǵǵáyǵírnǵi nání enǵ menǵranǵi? Bǵkwǵyo xwǵíyǵá re nǵrǵnǵrǵi eánínǵpǵi, “Gorǵxomǵi Ebirǵamo dǵnǵ wǵkwǵróagǵi nání ‘Gǵ wé rónǵnǵi worǵnǵi.’ yaiwǵírnǵírnǵi.” nǵrǵnǵrǵi eánínǵpǵi nene mǵnǵi íroarǵnǵwá enagǵi nání re nǵmónarǵnǵi, “Yayǵ apǵi sǵó mǵwǵkwǵnǵǵǵáyǵírnǵi nání enǵírnǵi.” nǵmónarǵnǵi. ¹⁰ Ebirǵamo arǵge enǵnǵa Gorǵxo “Wé rónǵnǵorǵnǵi.” rǵrǵírnǵírnǵi? Iyǵ sǵmǵi rǵxa sǵó wǵkwǵnǵǵǵírnǵi, sǵnǵi sǵó mǵwǵkwǵnǵǵírnǵi? Rǵxa sǵó wǵkwǵnǵǵáná marǵái, sǵnǵi sǵó mǵwǵkwǵnǵǵáná rǵrǵírnǵírnǵi. ¹¹ Ayǵ rǵwǵíyonǵi Gorǵxo sekaxǵ re urǵnǵírnǵírnǵi, “Íǵi wenǵpǵi nainenǵírnǵá ‘Nǵonǵi Gorǵxoyá wonǵírnǵi?’ yaiwǵírnǵi nání iyǵ sǵmǵi sǵó wǵkwǵnǵi.” urǵagǵi o dǵnǵi sǵnǵi sǵó mǵwǵkwǵnǵǵáná wǵkwǵróagǵi nání “Gorǵxo ‘Wé rónǵnǵorǵnǵi.’ rǵrǵírnǵírnǵi?” yaiwǵírnǵi nání íǵi apǵ enǵírnǵi. Ayǵnání Ebirǵamo amá iyǵ sǵmǵi sǵó mǵwǵkwǵnǵǵá aí Gorǵxomǵi dǵnǵ wǵkwǵróagǵa nání “Wé rónǵǵǵáyǵírnǵi.” rǵrǵarǵǵírnǵi nání iwámǵó éǵǵǵo enagǵi nání wǵǵí xǵáwo írnǵónǵnǵi imónǵnǵi. ¹² Sǵó wǵkwǵnǵǵáyǵírnǵi nání enǵ wǵǵí xǵáwo írnǵónǵnǵi imónǵnǵi. Dǵnǵ mǵwǵkwǵró sǵónǵi wǵkwǵnǵǵáyǵ marǵái, amá sǵó mǵwǵkwǵnǵíro aí Ebirǵamo sǵó mǵwǵkwǵnǵǵáná Gorǵxomǵi dǵnǵ wǵkwǵírnǵpǵa axǵpǵi wǵkwǵroarǵǵǵáyǵírnǵi nání enǵ wǵǵí xǵáwo írnǵónǵnǵi imónǵnǵi.

“Ebirǵamo dǵnǵ wǵkwǵroarǵǵpǵmǵi dání Gorǵxo sǵmǵímanǵíyo dání urǵnǵpǵi wǵmǵǵírnǵi.” urǵnǵi nǵnǵírnǵi.

¹³ Ebirǵamo nǵwǵ ikaxǵ rǵnǵnǵpǵmǵi xǵdarǵnǵagǵi nǵnǵranǵi, oyá iyǵ axǵpá imónǵǵǵáyǵ xǵdǵpǵírnǵá enagǵi nǵnǵranǵi, Gorǵxo xǵǵí sǵmǵímanǵíyo dání “Dǵxǵ iyǵ axǵpá imónǵǵǵáyǵírnǵi tǵnǵi anǵ nǵmǵnǵi segǵi imónǵnǵírnǵi.” urǵírnǵi. Xǵomǵi dǵnǵ wǵkwǵróagǵi nání “Wé rónǵnǵorǵnǵi.”

rárirí símmanjýo dání e urírí enjírini. ¹⁴ Ámá dínj mîwîkwîró njwî ikaxí eáninjîpimîni xîdarigáyo Gorîxo Ebîrfamomî símmanjýo dání “E nîseaiimfárinî.” urínjîpî nepa nîwîmearî sînjwiríyí, ámá Gorîxomî dínj wîkwîroarigáýí surímá ero xwíyá Gorîxo urínjîpî surímá xwíání uxewieárîrî epaxírini. ¹⁵ Ayí rîpî nánîrini. Ámá njwî ikaxí eáninjîpimî xîxenî oxîdîmînrî éfáyí wigí nîwiaikîrînjîpimî dání Gorîxo pîrî umamonfápi nánî yarigfárinî. E nerî aí njwî ikaxí mîrîniþa enjánáyí, nîwiaikîpaxí imóninjîpî enî menîni. ¹⁶ Ayínánî Gorîxo Ebîrfamomî “Joxímî dání ámá nîyonî nanj wîimfárinî.” urínjîpî ámáyo nîwîmearíná xegí bî mimónî íniná ámáyo wá nîwianîrî anîpá wîiarînjápi tîni xîxenî oimónîrî nánî ámayí nîni xîomî dínj wîkwîroarigfápimî dáníni owîmearîrî enjírini. Njwî ikaxí eáninjîpî tîgíáyoni owîmearîrî enjîmanî. Ebîrfamo Gorîxomî dínj wîkwîronjîpa wîkwîroarigfá gíyí gíyo enî owîmearîrî enjírini. O dínj wîkwîroarînjwápi épenjo enagî nánî nîneneniyá negí arîo írinjóninjî imóninjîrîni. ¹⁷ Bîkwíyo xwíyá rîpî “Gorîxomî ámá gwí wîrî wîrî obaxí ayá wî nánî xiáwo írinjoxî imónîwînjîgînrî simîxîfîni.” nîrînrî eáninjîpî nionî seararînjápi tîni xîxenî imóninjagî nánî rarînjîni. Ayínánî Gorîxo —O ámá pegfáyí ámî wiápinîmearpîrî nánî dínj sixí uyirî amîpî sîni mimóninjîpî oimónîrî rîrî yarîño, ayí orîni. Ebîrfamo dínj wîkwîronjo, ayí axorîni. Ayínánî o “E nîseaiimfárinî.” urínjîpî bî arfá mikeamonîni. Sîni símmanjî e tîni. ¹⁸ Ebîrfamo Gorîxo “Dîxí rárfawéyî obaxí e imónîpîrfárinî.” nîrinjîpî xîxenî nînimearî ámá gwí wîrî wîrî obaxíyá xiáwo írinjoni imónîmîgînrî yagfárinî. E nerî Gorîxo “E nîseaiimfárinî.” urínjîpî nánî dínj nîmoríná “‘Apimî dání xîxenî e nîmearfárinî?’ nîyaiwirî dínj wîkwîropaxîmanî.” wimónfagî aí nîmearwînjînrî anînjî Gorîxomî dínj nîwîkwîrorî nîwîkwîmóa unîngîni. ¹⁹ E nerî xewanîjo imóninjîpî nánî dínj nîmoríná “Xwîogwí nioniyá 100 nánî anjwî e enagî nánî rîxa yîwî imóninjáonîrfárinî?” yaiwirî “Gf apîxí Seraî enî rîxa rîpaîwî imóninjîrfárinî?” yaiwirî nerî aiwî Gorîxomî dínj wîkwîronjîpî bî mîwáramó anînjî fá nîxîra nuri. ²⁰ Gorîxo xegí símmanjýo dání “Dîxí apîxí Seraî nîaiwî wo xîrînfárinî.” urínjîpî nánî dínj nîwîkwîroríná dínj bî bî mîmó omî yayí numeri enjî neágá nuri xegí dínj wîkwîronjîpî xaiwí fá nîxîra unîngîni. ²¹ Xaiwí fá nîxîra nuri ná re yaiwînjîgîni, “Gorîxo ‘Nîseaiimfárinî.’ nîrinjîpî e mepaxorîni? Owéoi, aga xîxenî e epaxorîni.” yaiwînjîgîni. ²² Ayínánî Bîkwíyo nîrînrî eáninjîpa Gorîxo Ebîrfamo dínj e wîkwîroarînjagî nîwînrî nánî “‘Gf wé róninjî worfárinî?’ yaiwînjîgîni.”

²³ Bîkwíyo dání “‘Gf wé róninjî worfárinî?’ yaiwînjîgîni.” nîrînrî eáninjîpî, ayí Ebîrfamo nánîni mîrîniþî. ²⁴ Nene dínj neaimonfa nánî enî nîrînrî eánîni. Gorîxomî —Oyá dínj tîni Áminá Jisaso xwáripáyo dání wiápinîmearînrî. Omî dínj wîkwîroarînjagwî nánî “Gf wé rónigfáýrinî.” rárinîfene dínj neaimonfa nánî enî nîrînrî eánîni. ²⁵ Negí íwî yarînjwápi yokwarîmî neaiíná nánî rîdiyowáninjî wîrî nene nánî “Wé rónigfáýrinî.” rínfa nánî xîoyá dínj tîni xwáripáyo dání wiápinîmearî enjo, ayí Jisaso dínj wîkwîroarînjwáorîni.

5

“Gorîxo ámá xîo tîni nawîni imónîfîrxînrî Kiraiso enjîpimî dání piyá neawîrinjîrîni.” urínjî nánîrîni.

¹ Ayínánî Gorîxo nene Jisasomî dínj wîkwîroarînjagwî sînjwî nîneanîrî “Wé rónigfáýrinî.” rárarînjî enagî nánî re rîpaxírini, “Nene negí Áminá Jisaso Kiraiso neaiinjîpimî dání rîxa Gorîxo tîni nawîni piyá wîrînrînjwîni.” rîpaxírini. ² Jisasomî dínj wîkwîroarînjwápi dání Gorîxo xîo ámáyo wá nîwianîrî wîarînjîpî nánî xe nîjfa imónîro apî wîmearíyí imónîro oépoyînrî sînjwî neanînjenerîni. E imónînjwaéne seáyî e Gorîxo imóninjîpî síwá neaiwînjîgînrî dínj wîkwîmoarînjwápi nánî dínj nîfá neainarîni. ³ Apî nánîni dínj nîfá neainarînjîmanî. Xeanînjî nene neaimearînjîpî nánî enî dínj nîfá neainarînjîrîni. Ayí rîpî nánîrîni. Xeanînjî neaimearînjîpî, ayí xaiwí neaimîxîni nánî rîa neaimearînrî dínj nîfá neainarînjîrîni. ⁴ Nene pí pí neaimearînjîpî xaiwí nîneaimîxa úaná Gorîxoyá sînjwíyo dání mîmîwîaró yarînjwaéne imónarînjwárinî. Mîmîwîaró yarînjwaéne imóninjagwî nainenîranená “Seáyî e Gorîxo imóninjîpî síwá neainînfárinî?” nîyaiwirane dínj ikwîmoarînjwárinî. ⁵ Dínj e nikwîmoranená rîpaîwînjî wî meaanîwámanî. Ayí rîpî nánîrîni. Gorîxo xegí kwíyí sixí neaimonjîpimî dání xewanîjo síwá rénînjî neainînjî enagî nánî, “Nionî seyîné nánî aga wá nonarînjînrîni.” Síwá énînjî neainînjî enagî nánî dínj nikwîmoranená wî rîpaîwînjî meaanîwámanî. Dínj “E neaimearînrî?” nîyaiwirane wîkwîmoarînjwápi xîxenî neaimearînrîni.

⁶ Ayí rîpî nánî “Dínj wîkwîmoarînjwápi nánî rîpaîwînjî meaanîwámanî.” seararînjîni. Xámî Gorîxomî rîwî umoagwaéne enjî ónînjî nerane xewanîjene yeáyí yimîxemeánanîrane nánî wî mimónîjáná Gorîxo xe oenîrî wimónînjîná ámá Kiraiso yeáyí

neayimixemeamfániri nání neapeinjírini. ⁷ Ámá wé róninjí wo nání arirá wíimiginírí ananí pepaxí imónigfáyí obaxíraní? Oweoi, aga winí winá áriní wa ámá naní wo nání arirá wíimiginírí mñj winipaxí imónarigfárini. ⁸ E nerinjí aiwí nene ríxa ámá wé róninjí nimónimáná enáná marfái, nene siní uyíní wiaríná Kiraiso neapeinjípimi dání Goríxo nene nání dñj sípí neainjípí nání neaiwapiyinjírini. ⁹ Ayínání re nýaiwirane aiwí, “Jisaso niperíná xegí ragí púpí igfáninjí neaeamóáná nene nání Goríxo ‘Wé rónigfáyíriní.’ rárinjírini.” nýaiwirane aiwí rípi anjipaxí yaiwinjwini, “Rfwená Goríxo ámáyo pírf numamoríná Kiraiso enjípimi dání yeáyí neayimixemeanfárini.” yaiwinjwini. ¹⁰ Ayí rípi seararinjini. Nene Goríxo tñí xepíxepá róninjáná xewaníño xegí xewaxo penjípimi dání xó tfámíni bipaxí oimónípoiynírí piyíá neawírinjé enagi nání rípi anjipaxí yaiwinjwini, “Goríxo ámáyo pírf numamoríná ríxa piyíá neawírinjene xewaxo nwiápíni meari sínjí imóninjípimi dání yeáyí neayimixemeanfárini.” yaiwinjwini. ¹¹ Apí nánini dñj nífá neainarinjímaní. Nene negí Áminá Jisasi Kiraiso —O nene Goríxo tñí nawíní imónanífwá nání piyíá neawírinjorini. O dñj sípí níneairíná neaiinjípí nání dñj nímoranéá “Xano Goríxo ení apíninjí imóninjoríani?” nýaiwirane yayí seáyíni dání yariñwáriní.

“Adamo enjípimi dání ámá xwíyíá meárinigfá nimóniro aí Jisaso enjípimi dání wé rónigfá imónigfárini.” uríñj nánirini.

¹² Ayínání ámá wo manjí wiaikinjípimi dání xwíá tñyo jweagfáyí nñí fwí epírfá nání épenjírini. Ámá o fwí nerinjípimi dání penj enagi nání ámá nñí ení wigí fwí nerinjípimi dání pearigfápi xímeanjírini. ¹³ Nwí ikaxí eáninjípí siní menáná ámá fwí néra wagfá aiwí njwí ikaxí “Apí mepani. Apí mepani.” ríninjí bí siní menj enagi nání Goríxo wiwaninjíyí ayá udunipaxí enjípí ikwí wínamí nñjwírara pweagfímaní. ¹⁴ E nerinjí aiwí nene níjía re imóninjwini. Ámá Adamo tñj e dání nñjweaxa níbéro Moseso tñj e nání jweagfáyí nñí nípéa wagfárini. Ámá nñí Adamo —O ámá rfwíyo bíño neaiinjípí nání dñj moani nání árixáninjí neaiinjorini. Ámá nñí o wiaikínjpa mñwiaikípa nero aí nñí nípéa wagfárini.

¹⁵ E nerí aí Goríxo wá níneawianírí anípá neaiinjípimi dání imóninjwápi, ayí Adamo enjípimi dání imóninjwápi tñí xixení meníni. Ayí rípi nání seararinjini. Ámá o wiaikinjípimi dání ámá obaxí pegfá aiwí rípi nání anjipaxí yaiwinjwini, “Goríxo ámáyo wá wianírí ámáo, Jisasi Kiraisoyí ríníño ayá nurimíxírí enjípimi dání wiirí enjípí Adamo enjípimi seáyí e nímurorí ámá obaxí ayá wíyo wímeanjírini.” yaiwinjwini. ¹⁶ Rípi nání ení dñj nímoranéá “Goríxo wá níneawianírí neaiinjípimi dání imóninjwápi, ayí Adamo enjípimi dání imóninjwápi tñí xixení meníni.” yaiwianíwini. Adamo wiaikínj ná bimíni dání ámá xwíyíá meárinigfáyí imónigfárini. E nerinjí aiwí Goríxo ámá ayá wí wiaikiaríñagfá níwinimáná ayí ení xixení onípoyínírí mñyaiwí wá níwianírí wiinjípimi dání ámá obaxí wé róníñagfái ráríninjíyí imónigfárini. ¹⁷ Nioní searfápi, ayí rípi seararinjini. Ámá wo Goríxomí manjío wiaikinjípimi dání ámá nñí pearigfá aiwí rípi imónaníwápi anjipaxí imónini. Nene Goríxo wá ayá wí níneawianírí winíyí ení wigí onípoyínírí mé anípá “Wé rónigfáyíneríni.” nearárinjéne Jisasi Kiraiso neaiinjípimi dání dñj níyimíñjípí tñjwaéne imónirane xó tñí nawíní seáyí e imónirane yanfáwáriní. ¹⁸ Ayínání nene dñj rípi moanigíni, “Ámá ná woní wiaikinjípimi dání ámá nñí xwíyíá meárinipaxí imónigfáyí imónigfápa ámá ná woní níperi wé róninjí enjípimi dání ámá nñí ‘Xwíyíá mayíyíriní.’ rínáripaxí imónigfáyí imóniro dñj níyimíñjípí tñgíyí imónipaxí imóniro egfárini.” moanigíni. ¹⁹ Ayí rípi seararinjini. Ámá wo Goríxo “E érixíni.” uríñj wiaikinjípimi dání ámá obaxí fwí yariñjáyí imónigfápa ámá ná woní Goríxo “E érixíni.” uríñj aríá níwirí xixení xídnjípimi dání ámá obaxí “Wé róninjí imónigfáyíneríni.” urárininjíyí imónipírfárini.

²⁰ Ámá re oyaiwípoiynírí, “Aí, bí onímiápi mñwiaikiaríñwini. Aga ayá wí wiaikiaríñwini.” oyaiwípoiynírí Goríxo Mosesomí njwí ikaxí nírinírí eáninjípí wéyo fá umírinjírini. E nerí aí xó ámá ayá wí níwiaikía ugfápi tñí xixení wá níwiaga mñwírf nímurorí níwiaga unjírini. ²¹ Ámá nñí wigí fwí nerinjípimi dání pearigfápa nñí ení Goríxo wá níwianírí “Wé róninjí imónigfáyíriní.” rárarinjípimi dání dñj níyimíñjípí — Apí negí Áminá Jisasi Kiraiso enjípimi dání neaímeaaríñjípíriní. Apí tñgíyí imónipírfá nání wigí níwiaikía ugfápi tñí xixení wá níwiaga mú wíarf nímurorí níwiaga unjírini.

6

“Kirisó tñí nawíní ikáriníñwaéne xó tñí perane wiápíni mearane enjwaénéninjí imóninjwini.” uríñj nánirini.

¹ Gorixó fwi áamá ayá wí n̄wíakíá warigfápi t̄ni xixen̄i wá n̄wíagi úm̄igin̄i yar̄ijaḡi n̄ani p̄ioi ran̄wini? “Gorixó ámi bi t̄ni wá oneawian̄in̄i ámi fwi bi t̄ni n̄era owaneyi.” oraneyi.” riseaimónarin̄i? ² Oweoi, aga wí e mir̄ipa oyaneyi. Sini fwi m̄epa ōepoyin̄i r̄ixa piȳin̄ij imón̄ijwaéne ar̄ige nerane fwi n̄era wan̄wini? ³ Rip̄i n̄ani seýné sini maj̄á rimón̄ijoi? Nene Kiraisi Jisaso t̄ni ikár̄in̄ijwaéne imón̄ani n̄ani waȳi n̄imearanéáy, nene eni x̄o pen̄p̄an̄ij n̄iperane x̄o t̄ni nawini ikár̄in̄i n̄ani waȳi m̄ear̄wárin̄i. ⁴ Ayin̄ani neḡi waȳi m̄ear̄wápin̄i d̄ani Kiraiso t̄ni nawini nikár̄in̄ir̄iná x̄o n̄iperi x̄wáyo weyár̄in̄ijp̄an̄ij nene eni n̄iperane x̄wá neaweyár̄in̄ijenén̄ij imón̄ijwaniḡin̄i. Kiraiso n̄ipémáná xanoyá en̄i eán̄ij m̄úrón̄ij imón̄ijp̄i t̄ni ámi sin̄ij n̄eri wiápn̄imean̄ijpa nene eni x̄ami fwi n̄ani d̄ij s̄ix̄ uyagwápi p̄ni n̄wiár̄irane sin̄ij im̄ir̄in̄ij mimón̄ijp̄i ox̄iraneýin̄i waȳi n̄imearanéá x̄wá neaweyár̄in̄ijenén̄ij imón̄ijwaniḡin̄i. ⁵ Nene x̄o t̄ni nawini nikár̄in̄irane n̄ani x̄o pen̄p̄a nene eni pen̄waén̄en̄ij imón̄ijagwi n̄ani rip̄i eni an̄ipax̄i imón̄in̄i. X̄o wiápn̄imean̄ijpa nene eni ax̄ip̄i wiápn̄imean̄wárin̄i. ⁶ Nene nij̄á re imón̄ijagwi n̄iperane x̄o r̄ipax̄in̄i. fwi n̄ani sin̄i áxen̄war̄i min̄ipa yan̄wá n̄ani x̄ami d̄ij s̄ix̄ uyagwápi sin̄i muyipa éf̄rix̄in̄i nene Jisaso t̄ni nikár̄in̄i n̄ani x̄om̄i yoxáfp̄ami niyekw̄ir̄oár̄iróná x̄ami fwi n̄ani d̄ij s̄ix̄ uyagwápi eni yoxáfp̄amin̄ij yekw̄ir̄on̄ijniḡin̄i. ⁷ Ayf̄ áamá r̄ixa péf̄áy sin̄i fwi n̄ani áxen̄war̄i min̄i gw̄in̄ij wiápn̄imean̄wárin̄i en̄i rarin̄in̄i. ⁸ Kiraiso péáná nene en̄in̄ij pen̄wá en̄aḡi n̄ani d̄ij n̄iw̄kw̄ir̄orane rip̄i eni yaiwin̄wini, “O t̄ni nawini d̄ij niȳim̄in̄ij imón̄ijp̄i t̄ijwaéne imón̄an̄wárin̄i.” yaiwin̄wini. ⁹ Ayf̄ nij̄á rip̄i imón̄ijagwi n̄ani e yaiwin̄wini. Kiraiso n̄ipémáná x̄wárp̄ayo d̄ani n̄iw̄ápn̄imeari n̄ani ámi bi pen̄f̄amant̄. Piyf̄ áamá pear̄igf̄apim̄i sin̄i ar̄á wiápn̄imean̄wárin̄i n̄ani mimón̄in̄i. ¹⁰ Ayf̄ rip̄i n̄an̄ir̄in̄i. O n̄iper̄ná ná win̄ani fwi áamá yar̄igf̄ap̄i n̄ani pen̄ijniḡin̄i. E n̄eri aī r̄ixa n̄iw̄ápn̄imeari sin̄ij nimón̄in̄i n̄ijwear̄iná Gorixom̄i wé ik̄w̄ijw̄iyo oūw̄ir̄ar̄im̄in̄i n̄ani n̄weant̄. ¹¹ Ayin̄ani seýné eni “Nene r̄ixa pen̄waén̄en̄ij imón̄ijwaéne fwi n̄ani sin̄i áxen̄war̄i min̄i en̄waén̄er̄an̄i?” yaiwin̄ro “Kiraisi Jisaso t̄ni nawini ikár̄in̄ijwápin̄i d̄ani Gorixom̄i wé ik̄w̄ijw̄iyo oūw̄ir̄ar̄an̄i n̄ani sin̄ij imón̄ijwaén̄er̄an̄i?” yaiwin̄ro éf̄rix̄in̄i.

¹² Ayin̄ani “Neḡi wará n̄ipepax̄i imón̄ijn̄i fwi n̄ani min̄i in̄ar̄ijwápi sin̄i yan̄i n̄ani áxen̄war̄i xe n̄ineaīga oun̄i.” niȳaiwipani. ¹³ Seḡi sikw̄iran̄i, wérani, fwi n̄ani feapá seain̄aná “Ayf̄ ap̄i n̄ani r̄á imón̄in̄i?” niȳaiwimáná “Ap̄i t̄ni xe fwi oem̄in̄i.” niȳaiwiri sip̄i mepant̄. Áamá n̄ipémáná ámi sin̄ijn̄ij imón̄igf̄áyiné, sewan̄ijf̄áyiné an̄ij Gorixoyá oimón̄aneyin̄ro min̄i win̄poyi. Seḡi wérani, sikw̄iran̄i, ap̄i t̄ni Gorixó n̄ani wé rón̄ij imón̄ijn̄ip̄i oyaneyin̄ro eni om̄i min̄in̄ij win̄poyi. ¹⁴ Seyné Gorixoyá sin̄ijw̄iyo d̄ani áamá wé rón̄ij imón̄ip̄ir̄á n̄ani n̄w̄i ikax̄i n̄ir̄in̄i eán̄ijp̄i f̄á m̄iseax̄en̄w̄ir̄ar̄in̄i Gorixó ayá n̄isear̄im̄ix̄ir̄i ar̄ir̄á seaiar̄ijaḡi n̄ani fwi n̄ani feapá seain̄ar̄ijn̄ipim̄i ar̄á wiápn̄imean̄wárin̄i n̄ani mimón̄ipa éf̄rix̄in̄i.

“Wé rón̄ijn̄ip̄i yan̄i n̄ani áxen̄war̄i in̄ijwaén̄er̄in̄i.” ur̄ijn̄i n̄an̄ir̄in̄i.

¹⁵ Ayin̄ani p̄ioi ran̄ir̄éwin̄i? “N̄w̄i ikax̄i n̄ir̄in̄i eán̄ijn̄ip̄i m̄ineax̄en̄w̄ir̄ar̄in̄i r̄ixa Gorixó ayá n̄inear̄im̄ix̄ir̄i ar̄ir̄á neaiar̄ijaḡi n̄ani an̄ani fwi n̄era owaneyi.” ran̄ir̄éwin̄i? Oweoi, aga wí e r̄ipax̄i men̄in̄i. ¹⁶ Seyné bik̄ir̄ain̄i war̄igf̄áwa yar̄igf̄ápa n̄ani re niȳaiwipa reñoi, “M̄irax̄w̄i o n̄iment̄ n̄ani oyá x̄in̄áin̄in̄ij nimón̄in̄i om̄ijn̄i owiim̄in̄i.” niȳaiwiri e nimón̄ir̄ináy, o p̄i p̄i ur̄f̄ipim̄i ar̄á wiápn̄imean̄wárin̄i n̄ani xeḡi x̄in̄áin̄in̄ij imón̄ijn̄orin̄i.” niȳaiwipa reñoi? Bik̄ir̄ain̄i war̄igf̄áwa yar̄igf̄ápa seýné eni ax̄ip̄i imón̄ijn̄ip̄i. “fwi n̄ani feapá neain̄ar̄ijn̄ip̄i yan̄i n̄ani rimón̄ijn̄ip̄i?” niȳaiwiro ap̄in̄i f̄á n̄ix̄ir̄irónáy, x̄in̄áiw̄aȳn̄én̄in̄ij nimón̄in̄ro ap̄i n̄era n̄uf̄asáná an̄in̄ip̄ir̄árin̄i. E m̄epa nero “Gorixó wimón̄ar̄ijn̄ip̄i yan̄i n̄ani rimón̄ijn̄ip̄i?” niȳaiwiro f̄á n̄ix̄ir̄irónáy, x̄in̄áiw̄aȳn̄én̄in̄ij nimón̄in̄ro xixen̄i ar̄á ȳim̄iḡi n̄era n̄uf̄asáná wé rón̄ij imón̄ip̄ir̄árin̄i. ¹⁷⁻¹⁸ E n̄isear̄ir̄i aiw̄i seýné x̄ami fwi yan̄ro n̄ani x̄in̄áiw̄aȳn̄én̄in̄ij nimón̄in̄ro áxen̄war̄i nin̄ro aiw̄i agw̄i sin̄i e miȳar̄ijoi. R̄ixa x̄w̄iyf̄á sear̄ew̄apiȳar̄iná ar̄á n̄w̄i x̄ir̄igf̄ápi xixen̄i ox̄id̄aneyin̄ro yar̄ijoi. Seyné fwi n̄ani feapá seain̄ar̄ijn̄i áxen̄war̄i nin̄ro gw̄in̄ij seayin̄agf̄ip̄i r̄ixa seaik̄weawárin̄ij en̄aḡi n̄ani wé rón̄ij imón̄ijn̄ip̄i ep̄ir̄á n̄ani apim̄i x̄in̄áiw̄aȳn̄én̄in̄ij imón̄igf̄árin̄i. Ayin̄ani Gorixom̄i yaȳi wiar̄ijn̄i. ¹⁹ Ámaéne x̄w̄iyf̄á ar̄á n̄wir̄anéá an̄in̄i “Ayf̄ ap̄i n̄ani r̄á rarin̄in̄i?” niȳaiwi yar̄ijwaéne en̄aḡi n̄ani nion̄i d̄ij re yaiwin̄in̄i, “Xeḡi r̄in̄ijn̄ip̄i t̄ni n̄ir̄ir̄iná apax̄i mé nij̄á mimón̄ipa epax̄i en̄aḡi n̄ani sa ámaéne yar̄ijwápi t̄ni nikum̄ix̄ir̄i our̄im̄in̄i.” niȳaiwiri sear̄ar̄ijn̄in̄i. X̄ami seýné seḡi wé n̄an̄iran̄i, sikw̄i n̄an̄iran̄i, “Ayf̄ ap̄i t̄ni fwi n̄ani r̄á imón̄ijn̄ip̄i?” niȳaiwiro xe ap̄i t̄ni n̄ip̄ikw̄in̄i mimón̄ijn̄ip̄i ero r̄á k̄iroro oyaneyin̄i neróná rik̄ik̄ir̄ó ámi bi t̄ni bi t̄ni yagf̄ápa agw̄i rin̄á re éf̄rix̄in̄i. Seḡi wé n̄an̄iran̄i, sikw̄i n̄an̄iran̄i, “Ayf̄ ap̄i t̄ni wé rón̄ij imón̄ijn̄ip̄i em̄i n̄ani r̄á imón̄ijn̄ip̄i?” niȳaiwiro ap̄i yan̄i n̄ani áxen̄war̄i oin̄aneyin̄ro éf̄rix̄in̄i. E ner̄ijn̄ipim̄i d̄ani siyikw̄i min̄igf̄áyiné imón̄ir̄ix̄in̄i. ²⁰ Ayf̄ rip̄i n̄ani sear̄ar̄ijn̄in̄i. X̄ami seýné fwi yan̄ro n̄ani x̄in̄áiw̄aȳn̄én̄in̄ij nimón̄in̄ro áxen̄war̄i

niniróná wé róninj ímóninjpi nání éfríxíntrí mîseaxenwirárininjriní. ²¹ Segí fwi xámi yagfápi nání “Píní yagwárfani?” niyaiwiro ayá seainarinjpi pí nanj seaiagfáriní? Ámá apimi dánti sa anínjprífa enagí nání nanj bí seaiagfámaní. ²² E nerí aí seýné fwi epírfá nání feapá seainagfipimi dánti ríxa gwíninj sealkweawárinjfyiné nimónímáná Goríxo wimónarinjpi epírfá nání xínáíwayínéninj nimóníro yarínjagfá nání nanj rípi seaiiaríní. Siyikwí bí múnigfáýné seaimxírí dínj niyimínjpi tígíáýné imóníprí seaimxírí yaríní. ²³ Ayí rípi seararinjini. Ámá nigwí omínj neróná wigí éfápi nání nigwí mearigfápa ámá fwi éfápmi dánti anínjprírfáriní. E nerí aiwi Goríxo xíxe nání mniapí anípá neaiaparinjpi —Apí dínj niyimínj imóninjpríriní. Apí negí Ámíná Jisasi Kiraiso tñi nawíní ikárinjwaéne neaiaparinjriní.

7

“Penjwaénéninj ímóninjwaéne njwí ikaxf éáninjpi síní fáninj mîseaxenwiráriníni.” urínj nániríní.

¹ Gí níríxímeáyíné, ámá mîpé síní sínj njwearná njwí ikaxf ríninjpmi xídíprífa nání uxenwirárininjpi nání síní majfá rimóninjoi? Njwí ikaxf ríninjpi nání njfá imónigfáýné enagí nání rarínjini. ² Ewayí ikaxf rípi nání dínj nimoranéná nioní seararinjpi ananj dínj mopaxfíriní. Apíxí oxí nîmeánírfá njwí ikaxf “Oxí nîmeánírfá o tñí anínj kumíxínírfíni.” ríninjpmi dánti oxo síní njweanjána o tñí nawíní njweanfá nání fáninj xenwiráriníni. E nerí aí oxo nîperínáyí, njwí ikaxf ímí xegí oxo nání fáninj xenwirárininjpmi ríxa rakiowáriníni. ³ Ayínání iyá oxo mîpé síní sínj njweanjána omí pñí níwíárimí nuri womí meánáná “Ámá o oyá apíxíriní.” ríprírfáriní. E nerí aí iyá oxo péánáyí, njwí ikaxf o nání fáninj xenwirárininjpmi ríxa rakiowáriní enagí nání í nuri womí meánfagí aí “Ámá o oyá apíxíriní.” ríprírfámaní.

⁴ Ayínání gí níríxímeáyíné, ámá pegfáýí pí pí njwí ikaxf ríninjpi síní fáninj mîxenwirárinígfápa seýné ení Kiraiso tñí nawíní ikárinígfáýné, xfo penjpmi dánti ríxa pegfá enagí nání síní njwí ikaxf éáninjpmi dánti wé róninj oimónaneyíníro xídíprífa nání fáninj mîseaxenwiráriní. Seyné ení ámá wo tñí —O nîpémáná ámi sínj nerí wiáprínímeanjoríní. Seyné ení ámá o tñí nawíní níkumíxíníro Goríxo nání neróná ikfá sogwí nanj wearínjna yapí imónífríxíntrí njwí ikaxf níríntrí éáninjpi síní fáninj mîseaxenwiráriní. ⁵ Ayí rípi nániríní. Nene síní Jisasomí dínj mîwíkwíró ámá wigí dínjyó níxídróná yarínjgápa neranéná fwi nání feapá neainarinjpi njwí ikaxf éáninjpmi dánti síwáninj neapiomeagfíriní. E yagí enagí nání anínanfáwá nání ikfá sogwí sípi wearínjna yapí yagwáriní. ⁶ E nerí aí ríxa penjwaénéninj nimónírane nání njwí ikaxf éáninj xámi fáninj neaxenwirárininjpmi dánti gwíninj nealkweawáriníjeneríní. Ayínání agwí nene Goríxomí nuxídranéná xámi njwí ikaxf ríwamínj eagfápmíni sínjwí níwínaxfídrane yagwápmi mé ámi sínj bí, xíoyá kwíyí neaiwapíyarínjpmi níxídrí yarínjwíní.

“Njwí ikaxf níríntrí éáninjpi fwi nání síwá neapiomeaarínjriní.” urínj nániríní.

⁷ Ayínání píoi raniréwíní? “Njwí ikaxf éáninjpi sípíriní.” raniréwíní? Oweotí, wí e rípxí meníní. Níwaníjoni njwí ikaxf éáninjpi fá mîropa nerí sínjwíríyí, aríge nerí “E nerífná ayí fwi rífa yarínjini?” yaiwimíntrí enjáriní? Njwí ikaxf “Amípi wayá sínjwí fwi mîwínípa erfíni.” ríninjpi meánípa nerí sínjwíríyí, nioní aríge apí nání njfá nimóníni “Sínjwí fwi níwínífná ayí fwi rífa yarínjini?” yaiwimíntrí enjáriní? ⁸ Fwi nání feapá ninarínjpi njwí ikaxf “Sínjwí fwi mîwínípa erfíni.” ríninjpmi dánti ananj amípi xíxegíni sínjwí fwi owínítrí nání síwá nípiomeanjíriní. Sínjwí fwi wínífná nání apí apí síwáninj nípiomeagí apí e enjáriní. Njwí ikaxf “E mepaní. E mepaní.” ríninjpi mîrínípa nerí sínjwíríyí, fwi nání feapá neainarinjpi síwá wí mîneapiomeapaxí imónímíntrí enj menagí nání seararinjini. ⁹ Enjíná nioní njwí ikaxf éáninjpi nání majfá nimónírfá “Ananj nanjóníriní.” niyaiwíntrí maiwí njweagáriní. Íná fwi nání feapá ninarínjpi nínímeámí sáninj nímewéagí aiwí nioní njwí ikaxf éáninjpi nání ríxa njfá nimónírfáyí, fwi nání feapá ninarínjpi saíwíárfíninj nínjíriní. E níagí nání nioní “Fwi yarínjónírfani?” niyaiwíntrí “Goríxoyá sínjwíyó dánti anínímgízníri yarínjónírfani?” yaiwínjjanígníni. ¹⁰ “Njwí ikaxf éáninjpi nioní níxídrífná dínj niyimínj imónímífa nání imóninjprírfani?” xámi dínj e niyaiwírí aí pírárinj níjfé nimónírfá apí síwá rénínj nínjíriní, “Joxí dínj niyimínj imónínjoxímaní. Nanínírfáriní.” Síwá éníj nínjíriní. ¹¹ Fwi nání feapá ninarínjpi njwí ikaxf éáninjpmi dánti síwá níniapiomearfá yapí níniwapíyírí nánífnífa nání nínj enagí nání rarínjini. ¹² Ayínání re niyaiwirane njfá imóníjwíní, “Njwí ikaxf éáninjpi Goríxo tífáminí imónínjagí nání awíaxí imóninjpríriní. Njwí ikaxf éáninjpmi dánti sekaxí ríninjfyí nfní awíaxí imóníní. Wé róninj imónínjpi

nání ríníri nanj imóninjipi nání ríníri yariñyífrini.” E ntyaiwirane nijjá imóninjwini. ¹³ Ayínání “Nanj imóninjí apí nioní aníñmífa nání nimíxíñfrini.” ríminíréini? Oweoi, wí e rípañ mimóníni. Goríxo nioní rípiáú yaiwíwínigíníri íwí nání feapá ninarinjipi xe íwí enífa nání wíwapiyirí aníñmífa nání wimíxíri oeníri síñwí nanínigini, “Íwí nání feapá ninarinjipi re enjírání? Nwí ikaxípmi dání —Apí nanj imóninjipirini. Apimí dání aníñmífa nání nimíxíminíri enjírání?” yaiwiri “Nwí ikaxí ríninjipimi dání síwá nipiomeaarinjagi nání íwí ayí aga xwírfá nínipaxí imóninjipirání?” ení yaiwiri éwínigíníri íwí nání feapá ninarinjipi xe íwí enífa nání wíwapiyirí aníñmífa nání wimíxíri oeníri síñwí nanínigini.

“Íwí nání feapá neainarinjipi áxewaríninjí neaiárarinjífrini.” urínj náníriní.

¹⁴ Nene nijjárini. Nwí ikaxí eáninjipimi dání kwíyí Goríxoyápi xóo wimónarinjipi nání síwá neaiarinjagi aí íwí nání áxewarí nínárininjoni enjagi nání nioní gí mimónarinjipimi xídarinjáriní. ¹⁵ Ayí rípi seararinjini, “Nioní yarinjapi nání ududí ninarini. ‘Apí oemini.’ mimónarinjipi mé sípipi, xwírfá ninarinjipi aí yarinjáriní.” seararinjini. ¹⁶ Nioní “Sípi apí mepa oemini.” mimónarinjipi nerínáyí, ayí “Nwí ikaxí ríninjipi nanj imónini.” ríninjipi tñí xíxeníninjí níriri woákíki yarinjini. ¹⁷ Ayínání “Nioní sípi apí oemini.” mimóninjipi nání e yarinjámání. Íwí feapá ninarinjí gí xwioxýo níronjipimi dání nínáná sípi e yarinjáriní. ¹⁸ Nioní “Nanj imóninjipi oemini.” nínimóníri aiwí wí mepa nerí nání dínj re ntyaiwiri nijjá imóninjini, “Gí xwioxýo —Nioní gí dínj dání nínimóníri xídarinjapi nání rarinjini. Gí xwioxýo nípíkwini mimóninjipini rífa níníni?” ntyaiwiri nijjá imóninjini. ¹⁹ Ayí apíriní. “Nanj imóninjipi oemini.” mimónarinjipi mepa nerí sípi “Mepa oemini.” mimónarinjipi yarinjáriní. ²⁰ Nioní “Sípi mepa oemini.” mimónarinjipi yarinjagi enjagi nání ayí níwaninjoni “Sípi apí oemini.” mimóninjipi nání e yarinjámání. Íwí feapá ninarinjí gí xwioxýo níninjipimi dání yarinjáriní.

²¹ Ayínání nioní íniná yarinjapimi dání síñwí re anímeáníni. “Nanj oemini.” mimónarinjipi sípi nání feapá ninarinjí gí xwioxýo níninjipi pírfí nírakiarinjini. ²² Gí dínj tñí njwí ikaxí Goríxo rínjipi nání dínj nímoríná “Ayí nanjfrini.” ntyaiwiri yáyí ninarinjagi aiwí ²³ gí xwioxýo níninjipimi dání ninarinjipi xegí bí imóninjagi anímeáninjini. Gí xwioxýo nípíkwini mimóninjí níninjipi, ayí njwí ikaxí Goríxoyá gí dínj tñí “Apí nanj rífa ríníni?” yaiwiarinjapi tñí apíáú míxíñinjí inarínjiti. Apí níninjipi íwí nání feapá ninarinjipi nání gwíninjí nijárinarini. ²⁴ Ai, nioní e imóninjáoni enjagi nání ikíninjí sípi nimíxárinini. Wará aníñmífa nání imóninjíri tñjáoñí íwí nání feapá ninarinjí gwíninjí járininjipi go níkwewarípañxí imónini? ²⁵ Ai, negí Áminá Jisási Kiraiso neaiinjipimi dání Goríxo neaíkwewarípañxí imóninjagi nání omí yáyí owianeyí. Ayínání nioní nira úápí, ayí rípi seararinjini, “Nioní gí dínj tñí ‘Nwí ikaxí Goríxo rínjipi oxídmíni.’ nínimóníri aiwí íwí nání feapá ninarinjí nání gwíninjí járininjipimi —Apí nípíkwini mimóninjí gí xwioxýo níninjipirini. Apimí xídarinjáriní.” seararinjini.

8

“Goríxo wimónarinjipimi xídaníwá nání oyá kwíyípi neaiapínjfrini.” urínj náníriní.

¹ Ayínání Kiraisí Jisaso tñí ikárininjwaéne omí dínj wíkwíróaná “Wé rónigíáyfrini.” ríninjipi tñí xíxeni mimónirane nání síní xwíyí bí neameáripaxí mimóninjwini.

² Goríxoyá kwíyípi —Apí Kiraisí Jisaso tñí ikárininjwaéne dínj ntyimínj tñjwaéne imónani nání neaimíxarinjipirini. Apí dínj neaxíxéroarinjipimi dání íwí nání feapá neainarinjipi nene neaaníñmíxarinjipi neaíkwewaríninjí enjagi nání “Síní xwíyífa neameáripaxí mimóninjwini.” seararinjini. ³ Nwí ikaxí eáninjipi tñí xíxeni oxídaneyínírná nípíkwini mimóninjí xwioxýo neaíninjipimi dání enj míneaeárinjagi nání nene mepaxí imóninjwápi, ayí Goríxo neaiinjfrini. Xegí xewaxo —O wará íwí nání feapá neainarinjipi iníñwápa axípi iníñorini. O negí íwí yarinjwápi yokwarímí neaiini nání Goríxo rídiyowáninjí oeníri níwífrénapírná feapá neainarinjipi nání gwíninjí neajárinjipimi xwíyífa umeárinjfrini. ⁴ Agwí nene nípíkwini mimóninjí negí xwioxýo neaíninjipimi níxídrínjipimi dání marfáti, xegí kwíyípi e éfríxíníri e éfríxíníri síwá neaiarinjipimi níxídrínjipimi dání njwí ikaxí Goríxo xóo rínjipi tñí xíxeni xídaní nání feapá nání gwíninjí neajárinjipimi xwíyífa umeárinjfrini.

⁵ Ámá nípíkwini mimóninjí wigí xwioxýo iníñjipimi xídarigíáyí apíni símf e tñnarigíáriní. Ámá Goríxoyá kwíyípi síwá wiarínjipimi xídarigíáyí ení apí símf e tñnarigíáriní. ⁶ Ámá nípíkwini mimóninjí wigí xwioxýo iníñjipi símf e tñnarigíáyí nanínjipírfá aiwí ámá Goríxoyá kwíyípi síwá wiarínjipi símf e tñnarigíáyí dínj ntyimínj tígíáyí imóníro níwayíróniro njewaro epíríáriní. ⁷ Ayí rípi náníriní. Ámá nípíkwini mimóninjí xwioxýo iníñjipi símf e nítíníri yariyíáyí “Nwí ikaxí Goríxoyápi

xɔdɪpaxenerfani?" miyaiwɪ nero nani omi sɪmf tɪni niwiro yariɣɔɣɪrɪni. E yariɣɔɣɪrɪni ɲwɪ ikaxɪ Gorixoyá wɪ epaxɪ mimónɪɣɔɣɪrɪni. ⁸ Nɪpɪkwɪni mimónɪɣɪ xwioxɪyo inɪɲɪpɪ yani nani imónɪɣɔɣɪ Gorixoyá yayɪ winɪnɪfá nani eni wɪ epaxɪ menɪni.

⁹ Nɪpɪkwɪni mimónɪɣɪ xwioxɪyo inɪɲɪpɪ xɔdarɪɣɔɣɪ e nimónɪro aɪ seyɪné axɪpɪ gwɪnɪɲɪ mɪseajárɪni Gorixoyá kwɪyɪpɪ apɪ éfɪxɪnɪrɪ apɪ éfɪxɪnɪrɪ sɪwá seaiarɪɲɪpɪmɪ xɔdarɪɣɔɣɪnérɪni. Kwɪyɪ Gorixoyá nepa segɪ xwioxɪyo searónánáyɪ, e imónɪɣɔɣɪnérɪni.

Ámá go gomi Kiraisoyá kwɪyɪpɪ mɪrónánáyɪ, ayɪ oyáo mimónɪɣɪ nani seararɪɲɪni. ¹⁰ Kiraiso xegɪ kwɪyɪpɪmɪ dani segɪ xwioxɪyo searónánáyɪ, fɔwɪ egɪápi nani segɪ wará nɪpɪpɪfá nani rɪxa imónɪɣɪ aɪ Gorixoyá "Wé rónɪɣɔɣɪrɪni." rɪxa ráriɲɪ enagɪ nani segɪ dɪɲɪpɪ rɪxa niyɪmɪɲɪ imónɪni. ¹¹ Kwɪyɪ Gorixoyá —Apɪ Jisaso xwárɪpáyo dani wiápinɪmeanɪpɪrɪni. Apɪ segɪ xwioxɪyo searónánáyɪ, Kiraisi Jisaso, pɪyɪ éáná ámi sɪɲɪ wimɪxɪɲo seyɪné eni segɪ warápi —Apɪ urɪ epaxɪ imónɪɣɪpɪrɪni. Segɪ warápi xegɪ kwɪyɪ seyɪné searónɪpɪmɪ dani sɪɲɪ seaimɪxɪnɪfáni.

"Kwɪyɪ Gorixoyápi xɔyá niaɪwɪ imónani nani neaimɪxɪɲɪrɪni." urɪɲɪ nánɪrɪni.

¹² Ayɪnani gɪ nɪrɪxɪmeáyɪné, rɪpɪ osearɪmɪni, "Gorixoyá nanɪ bɪ rɪxa e neaiɪrɪ bɪ sɪni neaiɪrɪ enɪfá enagɪ nani nene nɪpɪkwɪni mimónɪɣɪ negɪ xwioxɪyo inɪɲɪpɪmɪ xɔdani nani sɪni fánɪɲɪ mɪneaxɪɲwɪrárɪni rɪxa xegɪ kwɪyɪpɪ sɪwá neainarɪɲɪpɪmɪ xɔdani nani fánɪɲɪ neaxɪɲwɪrárɪni." osearɪmɪni. ¹³ Ayɪ rɪpɪ nani seararɪɲɪni. Seyɪné nɪpɪkwɪni mimónɪɣɪ inɪɲɪpɪmɪ nɪxɔdɪrónáyɪ, nanɪnɪpɪfárɪni. E nerɪ aɪ Gorixoyá kwɪyɪpɪ seaiwapiyariɲɪpɪmɪ nɪxɔdɪrɪɲɪyo dani fɔwɪ nani fɛapá seainarɪɲɪpɪ pɪkɪmoarɪɣɔɣɪpánɪɲɪ nerɪnáyɪ, dɪɲɪ niyɪmɪɲɪ tɪɣɔɣɪné imónɪpɪfárɪni. ¹⁴ Ámá Gorixoyá kwɪyɪpɪ xe nɪneaipeameámi úwɪnɪɣɪnɪrɪ xɪxeni xɔdarɪɣɔɣɪ, ayɪ Gorixoyá niaɪwɪnɪɲɪ imónɪɲo. ¹⁵ Ayɪ rɪpɪ nánɪrɪni. Kwɪyɪ Gorixoyá sɪxɪ seamimónɪpɪ, ayɪ ámi xɔomi wáyɪ owɪpoyɪnɪrɪ gwɪ omɪɲɪ yariɣɔɣɪnénɪɲɪ imónɪpɪrɪ nani seaimɪxɪɲɪmani. Oweoi, kwɪyɪ o neaiapɪɲɪpɪ niaɪwɪ xɔyá piaxɪ mearɪɲɪ winɪɲɪ oimónɪpoyɪnɪrɪ seaimɪxɪɲɪrɪni. E neaimɪxɪɲɪpɪmɪ dani Gorixoyá "Ápoxɪni, Raráoxɪni." urarɪɲwárɪni. ¹⁶ Nene negɪ dɪɲɪ nɪmorane "Niaɪwɪ Gorixoyáénerfani?" niyaiwinɪranéná oyá kwɪyɪ xamɪɲɪpɪ sopɪɲɪ neawarɪɲɪrɪni. ¹⁷ Nene niaɪwɪ Gorixoyáéne enagwɪ nani o mɪni neaiapɪmɪfánɪrɪ tɪɲɪpɪ meanɪwárɪni. Apɪ nɪmearanéná Kiraiso tɪni nawɪni meanɪwárɪni. Rɪnɪɲɪ o meanɪpa agwɪ rɪná nene eni xe oneaiméawɪnáyɪ, rɪwéná o tɪni neaiapɪmɪfánɪrɪ tɪɲɪpɪ nɪmearanéná o tɪni nawɪni nɪkɪnɪrane seáyɪ e imónanɪwárɪni.

"Ráwéná Gorixoyá tɪni nɪɲwɛarane seáyɪ e imónanɪwárɪni." urɪɲɪ nánɪrɪni.

¹⁸ Nionɪ anɪnamɪ dani seáyɪ e imónɪɲɪ nene neaiméanɪpɪ nani dɪɲɪ nɪmorɪná dɪɲɪ re yaiwɪarɪɲárɪni, "Apɪ aga seáyɪ e imónɪɲɪ enagɪ nani rɪnɪɲɪ agwɪ rɪná nɪmearanɪpɪ, ayɪ sipɪpiarɪfani?" niyaiwɪrɪ paimɪmɪ wɪarɪɲárɪni. ¹⁹ Amɪpɪ Gorixoyá xwɪá tɪyo nimɪxɪrɪ tɪɲɪ ikɪfárani, nanɪwɪrɪnɪ, ámarani, nɪpɪni xegɪ niaɪwɪ imónɪɣɔɣɪ piaumɪmɪ winɪnɪfápi nani sɪmf nɪxeadɪpénɪro wenɪɲɪ nero ɲweanɪ. ²⁰⁻²¹ Ayɪ rɪpɪ nani e nerɪ ɲweanɪ. Amɪpɪ o imɪxɪɲɪpɪ Adamo fɔwɪ épéáná urɪ nɛra úwɪnɪɣɪnɪrɪ ramɪxɪɲɪyɪ anɪɲɪ mɪramɪxárɪnɪpa eri seáyɪ e imónɪɲɪ niaɪwɪ Gorixoyáéne gwɪnɪɲɪ neaikweaawáráná imónanɪwápi tɪni axɪpɪ imónɪrɪ éwɪnɪɣɪnɪrɪ ramɪxárɪnɪrɪni. Amɪpɪ xɔo imɪxɪɲɪpɪ xegɪpɪ ramɪxárɪnɪɲɪmanɪ. Rɪwéná ámi píránɪɲɪ imɪxɪmɪɣɪnɪrɪ Gorixoyá ramɪxárɪnɪrɪni. ²² Nene nɪjɪfárɪni. Apɪxɪ niaɪwɪ xɪrɪmɪnɪrɪ nani "yeyɪ" rɪrɪ rɪnɪɲɪ winɪrɪ yariɲɪpa amɪpɪ nani Gorixoyá imɪxɪɲɪfɪ eni ámi mɪramɪxárɪnɪɲɪ imónɪmɪfánɪrɪ nani axɪpɪnɪɲɪ "yeyɪ" rɪrɪ rɪnɪɲɪ winɪrɪ yariɲɪrɪni. ²³ "Yeyɪ" rɪrɪ rɪnɪɲɪ winɪrɪ yariɲɪpɪ, ayɪ apɪni marɪfá, ámaéne Gorixoyá kwɪyɪpɪ —Apɪ amɪpɪ ná rɪwɪyo neaiapɪmɪfánɪrɪ nɪwákwinɪnɪɲɪ neaiapɪɲɪpɪrɪni. Apɪ tɪɲwáéne eni Gorixoyá negɪ warápi sɪɲɪ inani nani nearoayɪrorɪ xɔo xegɪ piaxɪ neamenɪ nani neaimɪxɪrɪ enɪnɪná nani "yeyɪ" nɪrɪrane xwayɪ nanɪrane ɲweanɪ. ²⁴ Gorixoyá yéayɪ neayimɪxɪmeáagɪ nani amɪpɪ nanɪ xɔo neaiinɪfápi nani dɪɲɪ nɪwikwɪmori ɲweanɪwɪni. E nerɪ aɪ amɪpɪ nene dɪɲɪ nɪwikwɪmóá warɪɲwápi rɪxa nɪneaiméari sɪɲwɪrɪyɪ, sɪni apɪ oneaiméanɪrɪ dɪɲɪ wikwɪmopaxɪ menɪni. Ámá dɪɲɪ wikwɪmoarɪɣɔɣɪpɪ rɪxa wimeááná sɪni apɪ nani dɪɲɪ mɪwikwɪmopa yariɲagɪfá nani rariɲɪni. ²⁵ E nerɪ aɪ nene "Gorixoyá seáyɪ e imónɪɲɪ apɪ neaimɪxɪnɪfárɪni." yaiwɪarɪɲwápi sɪni mɪneaiméapa enáná dɪɲɪ nɪwikwɪmoranénáyɪ, sɪmf nɪxeadɪpénɪrane gɪni gɪná neaiméanɪrɪenɪɲoɪnɪrɪ anɪɲɪ mɪnɪ xwayɪ nanɪrɪ ɲweanɪwárɪni.

²⁶ Negɪ dɪɲɪ wikwɪmoarɪɲwápi dani dɪɲɪ sɪxɪ inarɪɲwápa Gorixoyá kwɪyɪpɪ eni omi dɪɲɪ owɪkwɪroaneyɪnɪrɪ nerɪnɪ enɪ meánɪwáéne arɪrá neaiarɪɲɪrɪni. Omi rɪxɪɲɪ nurɪranéná "Apɪ urɪpaxɪrɪfani?" miyaiwɪ majá yariɲagwɪ aɪ kwɪyɪ xamɪɲɪpɪ xwɪyá tɪni murɪpaxɪ imónɪɣɪ ararɪxɪ nɪrɪnɪná apaxɪpánɪɲɪ nimónɪrɪ neaurɪyarɪɲɪrɪni. ²⁷ Neaurɪyarɪnɪ Gorixoyá —O anani ámayá xwioxɪyo adadɪ niwɪrɪ pí pí dɪɲɪ moarɪɣɔɣɪpɪ nani nɪjɪfá imónarɪɲorɪni. O xegɪ kwɪyɪpɪ xɔyá ámaéne nani nɪneaurɪyɪrɪnɪ gɪ ámayá

e imónîrîxînîrî wimónarîñîpîni neauriyarîñagî nânî pî pî urarîñîpî nânî ananî nijá imónîni. ²⁸ Nene nijá re imónîñwîni. Amîpî nîni Gorîxomî dîñî sixî uyarîgáyo wîmeaarîñîpî nanî imónîñîpîrîni, sipî imónîñîpîrîni, oyá dîñî tîni nanî wimîxîná nânî wîmeaarîñîrîni. Ámá xóyá imónîrîxînîrî yaiwîaragîpî tîni xîxenî imónîrîxînîrî wéyo íá umîrîñîyo e wîarîñîrîni. ²⁹ Ayî rîpî nânîrîni. Ámá amîpî nîni sinî mimónîñáná xó yeáyî uyimîxemeanfa nânî xámî nijá imónîñîyî xewaxo imónîñîpa ayî enî axîpî nimónîrîná Kiraiso xîráónîñî imónîrî xogwé obaxîñîñî tîño imónîrî enfa nânî repearîñîrîni. ³⁰ Repearîñîyo apîni nîwirî pîni mîwîarî ámá xóyá imónîrîxînîrî wéyo íá umîrîñîrîni. Wéyo íá umîrîñîyo apîni nîwirî pîni mîwîarî “Gî iwo upeîñîpîmî dání dîñî wîkwîroarîñagîa nânî wé rónîñî imónîñîyîrîni.” rarîñîrîni. E rarîñîyo apîni nîwirî pîni mîwîarî seáyî e xó imónîñîpa ayî enî axîpî imónîñîrîa nânî wimîxîñîrîni.

“Dîñî sipî Gorîxo nene nânî neaiarîñîpî wî pîrî rakîpaxî mimónîni.” urîñî nânîrîni.

³¹ Gorîxo apî apî e neaiîñî enagî nânî pîo ranîrêwîni? O nene tîni nawîni imónîñagwî nânî go sîmî tîni neaipaxî imónîni? Oweotî, wî e mimónîni. ³² O xegî xewaxomî kîyî mîmiaúnî nene nânî xe opîkîpoyîni urowarénapîñî enagî nânî nene re mîyaiwîpaxî renîwîni, “O ayî enî xîxe onîipoyîni mîyaiwî xóyá xewaxo anîpá wîrenapîgî nânî amîpî xómî pîráníñî xîdîpaxî imónîni nânî imónîñîpî enî ananî neiapîñîrîni.” mîyaiwîpaxî renîwîni? ³³ Gorîxo íá yîyamîxmî neaijene go xwîyîá neaxekwîmopaxî imónîni? Oweotî, wî e mimónîni. Nene nânî “Wé rónîñî imónîñîyîrîni.” rarîño, sa Gorîxo enagî nânî ³⁴ ámá go negî íwî enjwápi nânî xwîyîá neamearîpaxî imónîni? Oweotî, ayî rîpî nânî wî e mimónîni. Jisasî Kiraiso —O nene nânî peñorîni. Apîni mé ámî nîwîapîñîmearî xano tîni xîxenî nimónîrî xegî wé náúmîni ñweañorîni. E nîñwearîná apaxîpánîñî nimónîrî rîxîñî neauriyarîñîrîni. O apaxîpánîñî nimónîrî rîxîñî neauriyarîñagî nânî ámá xwîyîá neamearîpaxî wo menîni. ³⁵ Kiraiso nene nânî dîñî sipî nîwirî neaiîñîpî wî pîrî rakîpaxî imónîni? Xeanîñî neaiímeánarîni, rîmewá nîneairîñarîni, ámá wî xwîraimîmî neaikîxéánarîni, aiwá nânî dîwî níkeamónîranénarîni, íkwauiyîxî nimónîranénarîni, ámá wî mîyîó ráráyo nene nurfkwîrîñarîni, kirá tîni rîrómî neaiarîñarîni, apî nîpîni nîneaimearî aiwî Kiraiso dîñî sipî nîwirî neaiîñîpî wî pîrî rakîpaxî mimónîni. ³⁶ Nionî seararîñápi Bîkwîyo nîrîni eánîñî rîpî tîni xîxenî imónîni, “Nene Gorîxoxîniyaéne imónîñagwî nânî íniná pîpîkîmî neaianîro yarîgîrîni. ‘Nanîwî nîpîkîanîwá nânî rîa imónîni?’ nîyaiwîro pîkîarîgîápa neaiapîkîarîgîrîni.” Nîrîni eánîñî apî nionî seararîñápi tîni xîxenî imónîni. ³⁷ Apî nîpîni neaimearîñagî aiwî negî dîñî sixî neayînomî dání xopîrîrîñîñî nîwiranéná mîgî nîwimîxîrane xopîrîrî wiarîñwîrîni. ³⁸ Nionî rîpî aga nîpîmónîni, “Nene nîperîñarîni, sinî xwîá tîyo nîñwearîñarîni, anîñajîrîni, imîforîni, amîpî agwî rîná imónîñîpîrîni, amîpî rîwéná imónîñîpîrîni, anî pîrîyo dîñî enî eánîñî imónîñîyîrîni, ³⁹ anîñajî tîñîmîni imónîñîpîrîni, xwánajî tîñîmîni imónîñîpîrîni, ai amîpî nîni Gorîxo imîxîñîyî wî dîñî sipî o nene nânî neaiarîñîpî —Apî Ámîná Jisasî Kiraiso neaiîñîpîmî dání síwá neaiñîpîrîni. Apî wî pîrî rakîpaxî menîni.” nîpîmónîni.

9

“Gî Judayî obaxî Jisasomî rîwî umogîá enagî nânî gî dîñî rîa nîxearîni.” urîñî nânîrîni.

¹ Nionî Kiraiso tîni ikarîniñáonî enagî nânî agwî nionî searîmîpî nepa searîmîfîni. Gorîxoyá kwîyîpî neaiwîpîyarîñîpîmî nîxîdîrîná dîñî nîyaikîrîni “Ayî ananîrîni? Sipîrîni?” nîyaiwîrî pîkîarîñápi nionî yapî mîseararîñagî nânî sopîñî nîwarîni. ² “Gî Isîrerîyî Jisasomî rîwî numero ‘Yeáyî neayîmîxemeanfa nânî urowarénapîno, ayî omanî.’ yaiwîarîñagîa nânî íniná nionî dîñî rîa nîxerî íkîñîñî nuyîmîni erî niarîni.” seararîñîni. ³ Gorîxo Poronî sinî Kiraiso tîni nawîni mikarîniþa oenîrî peá nîñîmori emî nîmoarîñîpîmî dání nionî gî nîrîxîmeáyî —Ayî gî ámá gwî axîrî imónîñîyî nânî rarîñîni. Ayî Kiraisomî dîñî wîkwîropîrî nânî arîrá wîpaxî enánáyî, “Xe peá onîmónî.” nimónîpaxîrîni. ⁴ Ayî gî Isîrerîyî nânî rarîñîni. Gorîxo xegî piáxî menjî wimîxîñîyîrîni. Moseso tîni ámá dîñî meañî e nemeirîná Gorîxoyá apákîkî inarîñîpî sîñwî wînagîyîrîni. Gorîxo “E nîseaiimîfîrîni.” réoarîñîpî arîa wiagîyîrîni. Nwî íkaxî Moseso eanîpî meagîyîrîni. Omî yayî wianîro nânî epaxî imónîñîpî nânî nijá imónîñîyîrîni. Sîmîmanîyo dání Gorîxo “E nîseaiimîfîrîni.” urîñîyîrîni. ⁵ Xiáwo írîñî xámî imónîñîwá, ayî ayîyîrîni. Ayîyá xiáwîyo dání yeáyî neayîmîxemeanfa nânî imónîño ámá imónîñîrîni. Amîpî nîyonî seáyî e wimónîño, ayî orîni. O Gorîxo, anîñî íniná nene yayî umepaxî imónîñîrîni. “E éwanîgîni.” nimónarîni.

Ámá Gorîxo íá yamîxárîñîyî nânî urîñîpî nânîrîni.

⁶ Gí Judayí nápi Jisasomi ríwí umogfá enagi aí “Xwíyá Goríxo ayo ‘E niseaiimfáriní.’ urínpí písí weáriní.” rípaíxímaní. Ayí rípi nániríní. Negí aríto Jekopoyá fwiárfawéyí níní omí dání nemeága nuro nání Isireriyí aiwí wí Goríxoyá mimónínagfá nání níní nepa Isireriyí imónígíámaní. ⁷ Ebírfamoyá fwiárfawéyí níní ení xfoyá enagi aí níní Goríxoyá niaíwíní imónígíámaní. Oweoi, eníná Goríxo Ebírfamomí re urínínigíní, “Díxí rárfawé nepaxíní imónígíáyí segí niaíwí wamí dání marfáí, Aisakomí dáníníní nemeága upírfáriní.” urínínigíní. ⁸ Ayí rípi nání seararíníní. Goríxo niaíwí Ebírfamomí emeaníyí níní nání “Ayí niaíwí nepaxíní imónígíáyífáriní?” miyaiwí sa niaíwí xfo Ebírfamomí símímaníyó dání xwíyá urínípmí dání emeaníyí nání “Ayí nepaxíní imónígíáyífáriní?” niyaiwírí ríníriní. ⁹ Ebírfamomí símímaníyó dání re uríní enagi nání, “Xwiogwí wíomí rínáníní imónáná Seraí niaíwí wo ríxa xírináná ámí bímífáriní.” uríní enagi nání raríníní. ¹⁰ “Goríxo apíní ení enagi nání seararíníní.” marfáí, Rebekai áamá ná woní, negí aríto Aisakoyá niaíwí ayáf agwí enáná enípmí dání ení axípi síwá réníní neaiaríní. Áamá nepa xfoyá imónígíáyí áamá emeánarígíápmí dání imónarígíámaní. ¹¹ Niaíwí ayáf Iso tñí Jekopo tñí sñí míxírí agwíyo neríná sñí naní bí erí sípi bí erí mepa enáná Goríxo áamá xfo yarínípi nání re oyaiwípoynírí, “O áamá nioníyá oimónípoynírí fá niyamíxáriníníyí, wiwaníyíyí wígí naní epírfápirant, sípi epírfápirant, apí nání díní nímori fá yamíxárinímaní. Sa xewaníyo e emíáníri enjwípeáragípi nání díní nímori áamá fá yamíxáriníriní.” Díní e oyaiwípoynírí ¹² Rebekaimí re urínínigíní, “Xíráo xogwáomí íníní wurínínífáriní.” urínínigíní. ¹³ Bíkwyó dání re rínínípi, “Goríxoní xogwáo Jekopo nání nínimónírí aí xíráo Iso nání mímimónaríní.” rínínípi nioní “Goríxo xfo wimónarínípiní yáraríníní?” seararínápi tñí xixení ríníní.

¹⁴ Ayínání piotí raniréwíní? “Goríxo áamáyo fá niyamíxárinírná enípi nípiíkwíní meníriní.” raniréwíní? Oweoi, wí e rípaíxí mimóníní. ¹⁵ Ayí rípi nániríní. Moseso Goríxomí ríxíní uráná Bíkwyó níríní eánínípa Goríxo re urínínigíní, “Áamá nioní wá owianímínírná ananí wá wianímíní. Áamá nioní ayá urímíxímínírná ananí ayá urímíxímíní.” ¹⁶ Goríxo e uríní enagi nání ayí áamá wígí díní tñí “E oimónaneyí.” yaiwiarínagfá nání fá yamíxáriníníyí imónarígíámaní. E i oimónaneyíníro aníní míní yarínagfá nání fá yamíxáriníníyí imónarígíámaní. Sa Goríxo wá wianarínípmí dání fá yamíxáriníníyí imónarígíáriní. ¹⁷ Bíkwyó dání Moseso tñíná Goríxo Isípiyí míxí ináyomí re uríní enagi nání nene ananí díní axípi mopaxíriní, “Nioní xopírírí síápmí dání ení eáníní nioníyá sínání piaumímí inírí yofí nioníyá xwáfá nírímíní yaní níwéa urí éwínígínírí nioníyá díní tñí joxí míxí ináyí nímónírí meníweanoxíriní.” ¹⁸ Goríxo e uríní enagi nání nene re niyaiwirane níjáf imóníníwíní, “Áamá ‘Wá owianímíní.’ wimóníníyó wá wianaríníriní. Áamá ‘Díní wakísf oinípoynírí owimíxímíní.’ wimóníníyó díní wakísf inípi nání wimíxaríníriní.” niyaiwirane níjáf imóníníwíní.

“Goríxo nípiíkwíní míyaríníní.” rípaíxí mimóníní.” uríní nániríní.

¹⁹ Seyíné re nípiífráot, “Joxí neararínípi nepa enánáyí, Goríxo pí nání áamá wígí sípi egíápi nání sñí ayairírí wiaríníriní? O ‘Áamá xe apí apí oimónípoyní.’ yaiwiarínípi áamá go pírf urakípaíxí imóníní? Oweoi, wí e mimónínagí nání raríníwíní.” E nírná ²⁰ re searímífní, “Seyíné pí áamáyné nímónímáná Goríxomí xíxewíámí wiaríní? ‘Xwáfá síxí xwáfá tñí imíxíwá imíxaríníomí ‘Níwání imónínápi pí nání e nímíxíní?’ uríníníoi.’ ríseaimónaríní? ²¹ ‘Xwáfá síxí imíxaríníyo xwáfá axí xéípmí dání xwáfá síxí wíxaú nímíxírná wíwá ayí aiwá ríá nání imíxírí wíwá ráf síxí yíníní nání imíxírí epaxí mimóníní.’ ríseaimónaríní?” searímífní. ²² Goríxo “Áamá fwi egíápi nání wíkí nónínípi owíwíyímíní.” wimónírí “Pírf umamómí nání gí ení eánínípi síwá owíwíyímíní.” wimónírí nerí aí áamá xwáfá síxí xwíríá íkíxeníwínígínírí ipímóáriníníyíníní imónígíáyo apaxí mé pírf mumamó kíkíá nerí sa síníwí níwíga warínagí nání áamá go xíxewíámí níwírí “Joxí nípiíkwíní míyaríníní.” urípaíxí imóníní? ²³ O áamá xwáfá síxí wá wianímíginírí ipímóáriníníyíníní imónígíáyo —Ayí ení seáyí e xfo imónínípi bí imónífríxínírí eníná dání ipímóáriníníyíníní. Ayo wá wianaríná áamá níní síníwí níwíníro re yaiwífríxínírí, “Seáyí e Goríxo imónínípi, ayí xegí bí imóníní apíríani?” yaiwífríxínírí wíníyo apaxí mé pírf mumamó kíkíá néra upíríní. ²⁴ Áamá xwáfá síxí wá wianímíginírí ipímóáriníníyíníní imónígíáyí, ayí neneníní. Nioníyá oimónípoynírí wéyo fá neaumíríjeneríní. Gí Judayí wíenení fá neaumíríjémaní. Émá wíyo ení fá umíríníriní. ²⁵ Nioní “Goríxo émayí ení nioníyáyí oimónípoynírí wéyo fá umíríníriní.” seararínápi eníná xwíyá wáf rókíamoagí Xoseao Bíkwyó níríní eanfí rípi tñí xixení ríníní, “Áamá Goríxoníyá mimónígíáyí nání ‘Gí ámaríní.’ rírí áamá díní síxí muyípa enáyí nání ‘Gí díní síxí uyínáyíriní.’ rírí emífáriní. ²⁶ Aní nioní ‘Áamá nígíyínémaní.’ urínápi nání re rípiífáriní, ‘Niaíwí Nwáf díní níyímíní

tíñoyáyíříní. rípiřfáríní.” Xoseao e níriri eanříní. ²⁷ Eníná wá rókiamoagí Aisaiaoyi rínño Isíreríyá fwiářawéyí nání níríná re rínříní, “Isíreríyá fwiářawéyí áamá obaxí iníkí rawírawápámí enříyí imónínřpa imónínřagí aiwí Goríxo árínřpímí yeáyí uyimíxemeanříní. ²⁸ Ámíná Goríxo ‘Xwíá tŕyo ňweagŕáyo pírř umamómíngíní.’ rínřpí nŕyáříná síní mé pírř umamóáríná enřagí nání raríníní.” Aisaiao e níriri eanříní. ²⁹ “Goríxo xegí Judayo wá mŕwianřpa nerínáyí, wí yeáyí uyimíxemeanříyí imónípaxí meníní” oyaiwípyíníř nání Aisaiao ámí řpí ení rínříní, “Ámínáo — O anřnájí nŕnı sımínř wínarígřoríní. O Isírerene negí áamá bı xe onŕweápoyíníř sŕñwí mŕneanřpa nerí sŕñwíríyí, áamá anř Sodomíyí rínínřpímí ňweáyí tŕnı Gomorayí rínínřpímí ňweáyí tŕnı nŕnı aná imónagŕápa nene ení imónanří enřwáříní.” níriri eanříní.

“Judayí xenřwí xđdarígŕá enřagí nání wé rónígŕáyí mímónígŕáříní.” urínř nánříní.

³⁰ Ayínánı nene píoř ranřřwínı? Sa řpí ranřwínı. Émáyí wí “Goríxo áamá nánı ‘Gŕ wé rónígŕáříní.’ níráríná ayí apímı dání rárarínřřanı?” nŕyaiwiro “Wé rónínřwáyí” oimónaneyínıro anínř mínř mepa nero aí apí tŕnı xıxenı imónígŕawixínı. Wé rónínř Goríxo áamá Jisasomı dínř wíkwřroarínřagŕa nŕwínřřnı rárarínřřpı apı tŕnı xıxenı imónígŕawixínı. ³¹ E imónínřagŕa aí Isíreríyí ňwí ikaxŕ rínínřpímı nıxđdřínřřpímı dání wé rónínř oimónaneyínıro anínř mínř neróná wé rónínř ňwí ikaxŕ eánínřyo rínínřřpı tŕnı xıxenı mímónígŕawixínı. ³² Ayí pı nánı apı tŕnı xıxenı mímónígŕawixínı? Ayí Jisasomı dínř nŕwíkwřrorínřřpímı dání oimónaneyínıro mé wígđ dínř tŕnı ňwí ikaxŕ rínínř řpímı nıxđdřıne oimónaneyínıro yarínřagŕa nánı wé rónínř apı tŕnı xıxenı mímónígŕawixínı. Ayí Jisasomı — Judayí Jisasomı nŕřkiro aí “Goríxomı xewaxomı wı pıkıpaxenemanı. Ayínánı o Goríxomı xewaxomanı.” rarígŕá enřagí nánı o sŕñá áamá níkirıpeaánıř ná eánarígřónínř imónínřorínı. Omı níkirıpeaánıro nánínř eánígŕawixínı. ³³ Bıkwíyo dání apı nánı xıxenı re nŕřnıř eánínı, “Arŕá épyı. Goríxonı đwŕ Saionıyí rínínřřpımı — Apı Jerusaremıyı rínínı. Apımı áamá níkirıpeaánıř ná eánıro sŕmırıř wırı epŕřa nánı sŕñá wo e tŕnı. E nerı aí omı dínř wíkwřřóŕáyí xŕo rínřpı tŕnı xıxenı wınná enřagí nánı ayá wı epŕřřamanı.” Bıkwíyo dání xıxenı e nŕřnıř eánínı.

10

“Judayí nápi Kiraisomı dínř mŕwıkwřřógŕá enřagí nánı Goríxo yeáyí uyimíxemeanřmanı.” urínř nánřínı.

¹ Gŕ nŕřxŕmeáyíné, Goríxo gŕ Isírerıyo yeáyí uyimíxemeáwınígínıř íkŕnínř sŕpı nıarínřagı nánı omı rıxínř anínř mínř wurıyarínřárínı. ² E nerı aí ayí yeáyí mŕyımıxemeánřoı. Nıonı ayí yarígŕápı nánı pıránínř dínř íá nıxŕřıř nánı áwanř rarínínı. Ayí Goríxomı oxđdaneyínıro sŕmŕ nıxeadřpénıro nero aí pıránínř dínř nenřwıpémáná mŕyarınřoı. ³ Ayí řpı nánı seararínı. Ayí “Áamá e yarígŕápımı dání Goríxo ‘Wé rónígŕářínı.’ urararínřřanı?” nŕyaiwıríná xenřwı yaiwıarígŕářínı. Xenřwı dínř re nŕyaiwıro, “Negı pıránínř yarínřwápımı dání Goríxo ‘Wé rónígŕářínı.’ nearínřárínı.” nŕyaiwıro apını nıxđđıro nánı Goríxomı yeáyı sımajwřyónínř mŕwurínřpa ero “Apı neróná wé rónígŕářínı imónıpŕřárínı.” rárínínřřpımı mıxđđıpa ero egŕá enřagı nánı seararínı. ⁴ Gŕ Judayí dínř re moarígŕápı, “ňwí ikaxŕ rínínřřpımı nıxđdřínřřyo dání wé rónínřwaéne imónanřwářínı.” Dínř e moarígŕápımı Kiraiso pŕř wıakımónřřínı. E enř enřagı nánı omı dínř wíkwřřóŕá gıyí gıyí nánı Goríxo “Wé rónígŕářínı.” rárínřárínı. ⁵ Moseso áamá wé rónígŕá imónıpŕřı nánı ňwí ikaxŕ eánínřřpımı xđdarígŕáyí nánı nŕřıř řřwamínř nearíná rénínř rínřřínı, “Áamá wé rónígŕá imónıpŕřı nánı ňwí ikaxŕ eánínř řpı nŕpını yarígŕáyí xıxenı e nerínřřpımı dání dínř nŕyımínř tŕgŕá imónıpŕřárínı.” ⁶ Wé rónínř áamá ňwí ikaxŕ eánínřřpımı xđdarígŕápımı dání imónínřřpı nánı Moseso e rínř enřagı aiwı dínř wíkwřřóŕwápımı dání “Áamá wé rónígŕářínı.” rárínřene Kiraiso yeáyı neayımıxemeanřa nánı řıxa nŕweapıřı nŕpémáná ámı wıápŕnımeanř enřagı nánı Bıkwíyo dání nŕřnıř eánínřpa re rarínřwářínı, “Re mŕyaiwınřpanı, ‘Anřnamı nánı gene peyanřwářanı?’ mŕyaiwınřpanı. Ayí xwıyá ‘Apımı dání Goríxo ámáyo yeáyı uyimíxemeanřárínı.’ rínínřřpı arŕá wıanřwá nánı Kiraisomı anřnamı dání gene nŕpeyırane nŕpemeámı weapanřwá nánı rarínı. ⁷ Řpı enı mŕyaiwınřpanı, ‘Sıřıřıkŕ sŕřřwı mayı imónínřřmı nánı gene weanřwářanı?’ mŕyaiwınřpanı. Ayí Kiraisomı amı dání gene nŕwepŕnıřane nŕpemeámı yapanřwá nánı rarínı.” ⁸ Bıkwíyo xwıyá Gorıxoyářı nánı pıoř rínını? Řpı re rínını, “Xwıyá apı ná řřamı mímónını. Anřwı e segı sŕmımanř tŕñ e imónínřagı nánı apı ananı xwıyá řıro dínř moro epaxŕ imónını.” Bıkwíyo e rínını. Xwıyá áamá Jisasomı dínř wíkwřřóŕřıxınıř none wář rarínřwápı nánı rarínı. ⁹ Xwıyá apı, ayí řpıřínı. Ámáyíné ayá mé Jisaso nánı “Ámınáorını.” nŕřıř woákŕkŕ erı “O Gorıxoyá dínř tŕnı xwářpáyo dání wıápŕnımeanřřínı.” nŕyaiwırı dínř

wikwírori nerínáyí, Gorixo yeáyí seayimíxemeaníáriní. ¹⁰ Ayí ripi seararíníni, “Gorixo áamá wo Jisasomí díní wikwíroarínagí níwinírná ‘Wé róníporíní.’ ráriri maníyo dání woákíki yarínagí níwinírná yeáyí uyimíxemeari yaríníriní.” seararíníni. ¹¹ Nioní seararínápi Jisaso nání Bíkwyíyo dání re níríníri eánínípi tñí xixení seararíníni, “Ámá omí díní níwikwírorínáyí, xíto rínípi tñí xixení wiíná éjagí nání ayá wí winíná meníní.” níríníri eánínípi tñí xixení raríníni. ¹² Ayí ripi náníriní. Ámíná díní nínenéní wikwíroarínwáo — O áamá arírá nealíwiníginíri yaríní wiarígíá níyoní wá bí onímiápi míwianí ayá wí wíanaríníporíní. O ná woní éjagí nání Judayo xegí bí wiiri émayó xegí bí wiiri yarínímaní. ¹³ Bíkwyíyo re níríníri eáníní ripi “Giyí giyí Ámínáo yeáyí oníyimíxemeaníri yaríní wífáyo yeáyí uyimíxemeaníáriní.” níríníri eánínípi nioní seararínápi tñí xixení axípi ríníjagí nání seararíníni. ¹⁴ Ámá wo gí Judayí nání re níránáyí, “Kiraísomí díní níwikwíroagí éjagí nání aríge nero yeáyí oneayimíxemeaníri yaríní wípíráoi? O nání aráá míwígíáyí éjagí nání aríge nero díní wikwírópíráoi? Ámá wo o nání wáí muríní éjagí nání aríge nero aráá wípíráoi? ¹⁵ Gorixo áamá wa wáí urípírfá nání muowáriní éjagí nání aríge nero wáí urípíráoi?” Ámá wo Poroní rarínápi pírfí nírakímíníri nání e níránáyí, re urímíni, “Bíkwyíyo dání ‘Ámá xwíyíá yayí winípxáí imónínípi wáí urímearígíáyí nurémearíná ayí awíaxíriní.’ níríníri eánínípi nání wáí urípírfá nání Gorixo ríxa muowáripa reníniginí? ¹⁶ Wáí ourímépoyíníri uowárfagí aí Judayí níní xwíyíá yayí winípxáípi pírániní xixení aráá níwiro míxáídgíawíxíní. Wíá rókíamoagí Aisaiao Bíkwyíyo re níríri eaníníni, ‘Ámínáoxíní, none áwaní uraríníwápi giyí aráá níneairí díní íkwíroaríní? Oweoi, wí e míyaríníoi.’ Níríri eaní apí nioní seararínápi tñí xixení imónínípi nání raríníni. ¹⁷ Ayínání nene nínáá ripi imóníníwiní. Ámá xwíyíá Kiraíso nání aráá níwíríníyo dání díní wikwíroarígíáriní. Ámá wí xwíyíá apí wáí urarígíápipi dání aráá wiarígíáriní.” urímíni. ¹⁸ Ámá wo “Xwíyíá Kiraíso nání wáí rarígíápi Judayí nepa aráá ríá wígíawíxíní?” níránáyí, re urímíni, “Ága ríxa aráá wígíawíxíní. Bíkwyíyo dání re níríníri eáníni, ‘Ámá xwíá ríri nírímíní nweagíáyí wígí maní ríxa aráá wígíawíxíní. Ámá aní nímíní nweagíáyí wígí xwíyíápi ríxa aráá wígíawíxíní.’ níríníri eánínípi nání ‘Judayí ríxa aráá wígíawíxíní.’ raríníni.” urímíni. ¹⁹ Ámí áamá wo “Xwíyíá wáí uragíápi nání Judayí majíá imónagíárfaní?” níránáyí, re urímíni, “Oweoi, émayí aí níjía imónínjánáyí, ‘Judayí níjía mímónagíáriní.’ rípxáí meníní.” urímíni. Moseso Gorixo nání re níwuriyírí eaní éjagí nání raríníni, “Judayíné Gorixoní áamá xejwí wíyo pírániní mearínagí síjwí nínaníríná sípi díní wíaiwípíáriní. Ámá seyíné ‘Majíá imónígíárfíní.’ wíaiwiarígíáyo pírániní mearínagí síjwí nínaníríná wíki wónípíárfíní.” Moseso e níwuriyírí eaní éjagí nání raríníni. ²⁰ Judayí “Gorixo émayó maríáí, nenení neamímíníníáriní.” yaiwiarínagíá aí wíá rókíamoagí Aisaiao ení xwíyíá Gorixo nání níwuriyíríná ayá ígígí mé nerí re níwuriyírí eaníníni, “Ámá omí ge dání winímeaníréwiníri míyarígíáyí Gorixoní ríxa síjwí naníneagíárfíní. Ámá Gorixoní nání yaríní míwipa egíáyo níwaníníponí xámi píaumímí winínáriní.” Émayí nání Aisaiao e níríri ríwamíní nearí aiwí ²¹ gí Isíreríyí nání Gorixo ríní ripi ríwamíní eaníníni, “Ayí Gorixoní tñámíní obípyoníri aníní míní wé awíá níwíaxíárfíná ná mé áamá maní níwíalíkirí ríwí síwíá yírí yarígíáyo wé awíá wíaxíárfíní.” níríri eaníníni.

11

“Isíreríyí árfíní bímí Gorixo wá wíanarínípi wímeaaríní.” uríní náníriní.

¹ Ayínání “Gorixo xegí Isíreríyo ríxa aníníni ríwí umoníníni.” rímíníréíní? Oweoi, wí e rípxáí meníní. Nioní ení Isíreríyí woníníni. Ebíríamoyá íwíárfawéyí woníníni. Síyíkí Bejímáno tñí imónínjá woníníni. Nioní e imónínjáoní aí Gorixo wí ríwí mímínímoní éjagí nání “Isírerí níyoní ríxa aníníni ríwí umoníníni.” rípxáí meníní.” seararíníni. ² O xegí ámayó —Ayí amápi síní mímónínjáná áá yiyamíxímí eníyíríní. Ayo wí ríwí umonínímaní. Wíá rókíamoagí Irajáo nání Bíkwyíyo níríníri eánínípi síní majíá rimóníníoi? O Gorixo ayo ení xíxe ríwí umówiníginíri xegí Isíreríyí nání anínímí ikaxí nurírná re uríníniginí, ³ “Ámínáoxíní, díxí wíá rókíamoarígíáwamí nowamíní píkiro joxí nání rídíyowá epírfá nání íráí oníníyí pípínámí ero éfá éjagí nání joxí díní ríkwíroná yoparoní nweaníní. Nioní ení nípíkianró nání ríxa píá níaríníoi.” uríagí aí ⁴ Gorixo píoi uríníniginí? “Joxíní maríáí, áamá níní nioníyá imóníníyí 7,000 imóníní. Ayí wayá nwfá xopaíkígí imóníní Bíaríyí rínínípipimí xómíní níyíkwiro yayí mumearígíárfíní.” uríníniginí. ⁵ Ayínání eníná e imónínípa agwí ríná ení axípi árfíní wí Gorixo xegí wá wíanarínípi tñí xixení neríná íá neayamíxíní árfíní wiene nweanwíní.

⁶ Gorîxo âmáyo fá nuyamîxîrîná xegî wá nîwianîrîñjîpimî dâni fá uyamîxîñjî enjagî nânî “Ámaéne nanjî bî yarîñjagwî nîneanîrî nânî fá neayamîxîñjîrîni.” yaiwipaxî menîni. Ámá nanjî yarîñjagfa nânî fá nuyamîxîrî sîñwîrîyî, wá wianarîñjîpî mimónî, mimónî wá wianarîñjîpî imónîmîniñî enjîrîni. ⁷ Ayînanî píoi rîpaxîrîni? Isîrerîyî wé rónîñjî apî oimónaneyîniro anîñjî minî yarîñgîpî mimónîpa egfá aiwî ámá Gorîxo xegî dîñjî tîni fá uyamîxîñjîyîni xîxenî imónîñgîrîni. Wîniyî Gorîxoyá dîñjîyo dâni wigî dîñjî rîxa wakîsî inîgîrîni. ⁸ Nionî seararîñjîpî tîni xîxenî Bikwîyo dâni re nîrîniñî eánîñjîpa, “Ayî dîñjî píranîñjî nîmoro ‘Gorîxo apî neaiwîpîyîmîniñî rîfa yarîni?’ mîyaiwî éfrîxîniñî káká sîñwî anîrî arikwîkwî arfá wirî dîñjî xaxá merî epîrî wimîxîñjî enjagî nânî apî e néra nîbîfasáná agwî rîná enî sîni yarîñjî.” Bikwîyo dâni e nîrîniñî eánîñjîpa agwî rîná xîxenî dîñjî wakîsî inarîñjî. ⁹ Depito enî re rîñjîrîni, “Ayî ‘Nîwayîrónîrî ñweanwîni.’ nîyaiwîro maiwî ñweanáná aiwá yayî yanîro nânî nîmîxîro narîñgîpî dîñjî Gorîxoxîniyá tîni xe sîpogwîñjî imónîrî mîrénîñjî imónîrî éwîñgîni. Xe nikîrîpeaánîrî ná eánarîñgîpîñjî imónîrî rîfa meaárînarîñgîpîñjî imónîrî éwîñgîni. ¹⁰ Gorîxoxî yarîñjîpî nânî sîñwî anopasîñjîpîrî nânî joxîyá dîñjî tîni sîñwî xe sfá uyîniñî joxî yarîñjîpî nânî majfá nero ikárînarîñgîpî xe anîñjî aiwá fá xwénîñjî nîmearîkwîniñî emero éfrîxîni.” Depito e rîñjîpa gî Judayî nápi xîxenî apî nero dîñjî wakîsî inarîñjî.

“Judayî manjî wialkigfá enjagî nânî Gorîxo émayîné yeáyî seayîmîxemeaarîni.” urîñjî nânîrîni.

¹¹ Ayînanî ámá wo yarîñjî re nîánáyî, “Judayî Jisasomî dîñjî mîwîkwîropa nero nikîrîpeaánîrî ná neánîrîñjîñî neróná anîñjî axîpî e imónárîwanîñjîñî egfáranî?” Yarîñjî e nîánáyî, re urîmîñî, “Aga oweoi, ayî wialkigfá enjagî nânî Gorîxo émayî yeáyî uyîmîxemeaarîni. Judayî o émayî nanjî wiilarîñjagî sîñwî nîwîniñîróná sîpî dîñjî nîwaiwîro Jisasomî dîñjî owîkwîrópoyîniñî nânî e yarîni.” urîmîñî. ¹² Ayî manjî wialkigfá enjagî nânî agwî rîná Gorîxo ámá xwá tîyo ñweagfá wîniyo nanjî ayá wî nîwiirî aiwî Judayî Gorîxo fá uyamîxîñjî nîni rîxa Jisasomî dîñjî nîwîkwîrorîñáyî, émayî enî nanjî xwapî ayá wî wiinîrîni. Judayî nikîrîpeaánîrî ná eánîgîfá enjagî nânî Gorîxo émayî nanjî ayá wî nîwiirî aiwî Isîrerî Gorîxo fá uyamîxîñjî nîni Jisasomî dîñjî nîwîkwîrorîñáyî, émayî nîwiirîfá xámi nanjî wiinîpa mé ámi seáyî e imónîñjîpî wiinîrîni.

¹³⁻¹⁴ Agwî Romîyo ñweagfá émayîné xwîyá bî osearîmîni. Gorîxo émayî wáf ourîniñî nîrowárenapîñjî enjagî nânî nionî e nerîná rîpî enî yarîñjîrîni. Gfá ámá gwî axîrî imónîñgîfá “Gorîxo émayî nanjî rîfa wiilarîni?” nîyaiwîro sîpî dîñjî wialwiarîñjîpî dâni wierfkiemeáîmîñjîñî xfo émayî ourîniñî nîrowárenapîñjîpî yarîñjîrîni. E nerîná “Gorîxo e éwîñgîniñî nîrowárenapîñjîpî seáyî e imónîñjîpîrîfani?” nîyaiwîrî yayî tîni néra warîñjîrîni. ¹⁵ Ayî rîpî seararîñjîni, “Gorîxo Isîrerîyo rîfwî umonîpîmî dâni ámá xwá tîyo ñweagfá wîniyî tîni xfo nawîni píyá wîrîñgîfá imónîñjagfa nânî Isîrerîyo ámi numîmîrîfá ayî rîxa xwárfpáyo dâni wiápîni meáfáyîñjî imónîpîrîfá rîni. ¹⁶ Bisfkerfá iwamfó nîmîxîrîfá xámi bî onîmîápî nîxerî ‘Rîpî, ayî Gorîxo nânîpîrîni.’ nîyaiwîrî táná nápi nîpîni Gorîxoyáñjî imónarîñjîpa Judayî fwiáfawéwa Gorîxoyá imónîñgîfá enjagî nânî rîfwîyo imónîñgîfá enî axîpî oyá imónîpîrîfá rîni. Ikfá pîpîñjî wirî ‘Gorîxo nânîrîni.’ nîyaiwîrî nîrîñáyî, renjî enî oyá imónîñjîpa Judayíá xiáwo irîñjîyo Gorîxoyá imónîñgîfá enjagî nânî rîfwîyo imónîñgîfá enî axîpî oyá imónîpîrîfá rîni.” seararîñjîni. ¹⁷ E nerî aí ewayî xwîyá rîpî osearîmîni, “Gorîxo xegî Judayo rîfwî numorîná ikfá orîpî renjîñjî bî nóreari émayîné —Seyîné renjî orîpî ámá wíwá urarîgífa marfá, orîpî xegîpî yaparîñjîpî dâniñjî renjî eánîgîfá yîñjîrîni. Seyîné Gorîxo nîmearî wîniyî renjî eánîge seanjwîrîfá enjagî nânî seyîné orîpî pîpîñjîpîmî dâni inîñgî nîniñîfá Judayíá xiáwo irîñjîyo Gorîxo nanjî wîlagîpîmî dâni inîñgîñjî nîniñî renjî wîniyî tîni píranîñjî renjî onarîñgîrîni. ¹⁸ E nerî aiwî Judayo Gorîxo rîfwî numorîná renjîñjî óreanjîyî nânî wárixayîné mimónîpa époyî. Wárixane oimónaneyîniñîrónáyî, xámi píranîñjî dîñjî nîyaiikîrî re mófrîxîni, ‘Renjene pîpîñjî nânî inîñgî ímîxarîñwámani. Pîpîñjîyî —Ayî Judayíá xiáwo irîñjîyîrîni. Ayî nene nânî inîñgî ímîxarîñjîrîni.’ mófrîxîni.” osearîmîni.

¹⁹ Émá Jisasomî dîñjî wîkwîroarîñgîfá yîné re nîránáyî, “Nene neanjwîrîrîmîniñî nânî ayó óreanjîni.” nîránáyî, ²⁰ re searîmîni, “Seyîné ananî rarîñjî. Ayî Jisasomî dîñjî mîwîkwîroarîñjagfa nânî óreanjîni. E nerî aí seyîné enî píyo dâni marfá, sa dîñjî wîkwîroarîñgîpîmî dâni óreaf seanjwîrîrîñjîyîné imónîñgîfá yîné enjagî nânî wá mimónîpa ero wáyî ero éfrîxîni.” searîmîni. ²¹ Gorîxo “Renjî ikfá bimî dâni nóreari ñwîrîrîñjî marfá, ikfá ná apámî dâni eánîñjîpî xe oeánîni.” mîyaiwî óreanjî enjagî nânî émayîné enî “Xe oeánîni.” mîyaiwî axîpî neaóreanîñjîni “Wáyî éfrîxîni.” seararîñjîni. ²² Ayînanî Gorîxo âmáyo wá nîwianîrîfá wirî wîkfá tîni nîwirîfá wirî yarîñjîpî nânî dîñjî mófrîxîni. Jisasomî dîñjî mîwîkwîropa nerîñjîpîmî dâni nikîrîpeaánîrî nânîñjî eánîgîfáyo Gorîxo wîkfá tîni nîwîrî aiwî émayîné wá seawianarîni. Seyîné dîñjî wîkwîroarîñgîpîmî dâni anîñjî wá

seawianipaxf imóniñánáyf, ayf anani wá niseawiaga unfáriní. E mepa nerfnáyf, seýfné ení seawákwimo náníyí. ²³ Renj óreámonñiñf imóniñfáyf ení ðiñf miwikwíró yarígfápi ríxa emí nímoro ðiñf wíkwíróánáyf, Goríxo wígf óreanje dání ámi ñwirárinfáriní. Goríxo anani ámi ñwiráripaxf enagf nání raríñiñí. ²⁴ Émáýfné Goríxo íkíá oripf xegípi yaparíñnamí dání nóreari áma aiwá omíñf nerfná mepa yarígfápa neri ámayánami seañwirárinf enagf nání xegf anami dání óreanñf anípaxf ámi wígf axínamí ñwiráripaxf imóniñagf nání seararíñiñí.

“Goríxo ámi Isireríyo yeáyf uyimíxemeanfáriní.” uríñf nániríni.

²⁵ Gf níríxímeáyfné, seýfné “Nene ðiñf émf saímí monjaéneríni.” nýaiwiníro “Goríxo xegf Judayo aníñiñí emí monñíni.” yaiwipírxíniñí xwíyá yumfí imóniñf rípi nání majíá oimónífoyiniñí mímimónaríni. Xwíyá yumfí imóniñfípi, ayf rípiñíni. Éma Goríxo fá uyamíxíñf nání xfo tíámíni bipíríe nání Isireríyí nápi ðiñf wakís niga upírfáriní. ²⁶ E néra numaná enjáná Goríxo Isirerí nýoni yeáyf uyimíxemeanfáriní. Nioní seararíñápi Bíkwyó dání xwíyá níríniñí eáníñf rípiáú sopíñf níwaríni, “Éf neaminíno dfwí Saioní —Dfwí Saioníyí riniñfípi Judayíyá aní e nání riniñfípiñíni. Éf neaminíno dfwí Saioní ñweañwaéneyáo nimónirí Jekopoyá fwiárfawene uyíniñf yaríñwápi emí neawiaikimónfáriní.” níríniñí eánirí ²⁷ ámi wí e “Goríxoní wígf fwí egíápi yokwarímí níwiiríná ‘Rípi níwiimfáriní.’ réroárimíni.” níríniñí eánirí enjípíáu nioní seararíñápi tñní xixeniríni. ²⁸ Judayí xwíyá yayf neainíxíñf imóniñfípi ríwíf numoro nání Goríxomí símí tñní wiarígfáyf imóniñagíá nání Goríxo émáýfné nanj sealiaríni. E neri aí Goríxo wígf xiáwo íríñfíyo fá uyamíxíñf enagf nání xfoyá ðiñf síxí uyíñfí imóniñfoi. ²⁹ Goríxo wá níwianiríná anípa níwiri nioníyá oimónífoyiniñí wéyo fá numírírná ámi yarápiñfó míwiaríño enagf nání raríñiñí. ³⁰ Émáýfné enjáná Goríxomí wiaikíagíá aiwí agwí ríná Judayí xamíñfíyí wiaikíaríñagíá nání Goríxo seýfné ayá searímíxaríni. ³¹ Judayí Goríxo émáýfné ayá searímíxaríñagíá níwianiríná sípi ðiñf níseaiwíríni ámi xfo tíámíni kímimónáná xamíñfíyo emí ayá urímíxíñfá nání émáýfné wiaikíagíápa ayf ení axípi nero xfomí wiaikíaríñoi. ³² Goríxo áma níyoní Judayorani, émáyorani, ayá urímíxíñfíniñí “Áma níní gf manj níwialkíarígfáyíniñí.” níríríni gwíñiñf yaríñíniñí.

“Goríxo ðiñf émf saímí monjo enagf nání yayf uméwaníñi.” uríñf nániríni.

³³ Goríxo ðiñf émf saímí morí níjía imónirí enjípi aga seáyí e imóniñagí nání nioní minj síñá weanípaxíniñí. Nene ámaéne ðiñf o “E éimíxíni.” nýaiwiri monñfí nání aníñf mímí yaríñf niga nurane aí “E rífa moní?” yaiwipaxene meníni. Nene ðiñf o nímorí yaríñfípi nání aníñf mímí “Aríge nímorí rífa yaríni?” nýaiwirane aí mfkípi nání xixení ðiñf mopaxene meníni. ³⁴ Nioní seararíñápi Bíkwyó dání re níríniñí eáníñfípi tñní xixeniríni, “Ámináo ðiñf moaríñfípi nání áma wí níjía rímóniño? Oweoi. Omí áma wí píraníñfí ðiñf ureñwípegfáraní? Oweoi. ³⁵ Áma gíyí wíníyí xámí wíáfípi nání xfo wíxaxf imóniñjoríni? Oweoi.” níríniñí eáníñfípi nioní seararíñápi tñní xixení imóniñí. ³⁶ Amípi níní oyá ðiñf tñní imónirí xegf imóniñfápa oyá ðiñf tñní síní imónirí o náníni imónirí enagf nání raríñiñí. Nene íriná omí seáyí e numéra úwaníñiñí. “E éwaníñiñí.” nimónaríniñí.

12

“Ríðiyowá Goríxo wimónaríñfípi iníwaníñiñí.” uríñf nániríni.

¹ Ayínání gf níríxímeáyfné, Goríxo wá neawianayaríñagí nání enj rírémíxí bí osearímíni. Nanwí noní Goríxo nání ríðiyowá yárarígfápa sewaníñfífné ení o nání ríðiyowá síñf síyíkwí mímíñf xfo wimónaríñfípiñfí oimónaneyínróná “Negf ðiñfíyo oxíðínaneyí.” mýaiwí “Oyá ðiñfíyoní oxíðíaneyí.” nýaiwiro xamíñfífné mímí wínírxíniñí. E neróná Goríxomí yayf umeaníro nání epaxípi tñní xixení yaríñoi. ² Goríxomí mímídarígfáyf yarígfápa axípi mé “E éfírxíniñí.” wimónaríñfípi nání níjía imónípiñí nání segf ðiñf xámí moagíápi xe síñf bí oneaimíxíniñí síñwí wínírxíniñí. Xe ðiñf síñf bí oneaimíxíniñí xfo wimónaríñfípi —Api awíaxf imónirí oyá síñwíyo dání apání imónirí wé róníñf imónirí enjípíniñí. Api nání anani níjía imónípaxíniñí. ³ Nioní Goríxo wá níwianiríniñí níñfípi dání níyífnéni woxíni woxíni rípi osearímíniñí, “E imóniñjóníñíni?” nýaiwinírná díxf imóniñfípi nání níwírórí ‘Seáyí e imóniñjóníñíni?’ mýaiwinípaní. ‘E imóniñjóníñíni?’ nýaiwinírná ðiñf wíkwíroarígfá woxíni woxíni Goríxo e epaxo e epaxo oimónirí simíxíñfípi nání ðiñf nímorí díxf nepa imóniñfípi tñní xixení ‘E imóniñjóníñíni?’ yaiwinírníniñí.” osearímíniñí. ⁴ Negf wará ná wírímí dání wéraní, síkwífrani, bí bí iníñwíni. Bí bí iníñwápi tñní axípiñí yaríñwámanti. Xíxegíniñí yaríñwáriní. ⁵ E imóniñfápa axípi Kiraiso tñní íkáríniñweane

enî re imónîŋwîni. Obaxene aiwî omî dîŋŋ wîkwîroariŋagwî nânî nînenenî axîpî wará ná bimî dâni síkwî wé ayî imónîŋpânîŋŋ nimónîŋŋ ikwîrónîŋwîni. ⁶ Nînenenî wá neawianîŋpî tîni xîxenî nîneaiirîná xîxegîni e epaxî e epaxî oimónîpoyîni nî neaimîxîŋŋ enagî nânî xîxegîni epaxî imónîŋwâpî tîni xîxenî oyaneyî. Gorîxo xwîyá xîoyáŋŋ wá urókiamóŋŋîxîni nî neaimîxánáyî, negî dîŋŋ wîkwîroariŋwâpî tîni xîxenî e éwanîgîni. ⁷ Negî wîniyo arîrá wîŋŋîxîni nî neaimîxánáranî, wîniyo wîwapîyîŋŋîxîni nî neaimîxánáranî, ⁸ enî rîrémîxî wîŋŋîxîni nî neaimîxánáranî, xîxenî e éwanîgîni. Negî wîniyo negî amîpî nînowîyáŋŋ inîŋŋîxîni nî neaimîxánáyî, sipî mîwî éwanîgîni. Negî wîniyo umeŋweapoyîni nî neaimîxánáyî sîmî nîxeadîpénîrane éwanîgîni. Negî wîniyo wá wianîŋŋîxîni nî neaimîxánáyî, kîpîŋŋ mîyî yayî tîni éwanîgîni.

“Kiraoso tîni ikárinîgîŋŋé apî apî néra úŋŋîxîni.” urîŋŋ nânîrîni.

⁹ Segî wîniyo dîŋŋ sipî niwîrîná mimónî mîwîwapîyîpa éŋŋîxîni. Sipî imónîŋpî rîwîmîni nîmamori nanî imónîŋpî fá xîŋŋîxîni. ¹⁰ Xexîxexîŋŋéayî ayá rîrîmîxî nîniro pîránîŋŋ menarîgîŋŋa inîŋŋîxîni. Negî wîniyo wéyo umeaneyîniro sîmî xeadîpénîŋŋîxîni. ¹¹ Rîwî sîwá mîyî nîŋŋîwîni éŋŋîxîni. Ámináoŋŋ nîxîdîróná xîoyá kwîyîŋŋ e niŋŋîxîni seaimîxarîŋŋîpîni sîŋwîŋŋîŋŋ wîaxîdîŋŋîxîni. ¹² Ámináo seaiinîŋŋ nânî dîŋŋ ikwîmoariŋŋîpîni dâni dîŋŋ nîŋŋ seaiinîwîŋŋîni. Xeanîŋŋ seaiŋéáŋá xwámámî wîŋŋîxîni. Íníná Gorîxomî rîxîŋŋ urayîŋŋîxîni. ¹³ Ámá Gorîxoyá imónîgîŋŋ wî dîwîŋŋ ikeamónariŋŋagî nîwîniŋŋá segî bî mîni wîŋŋîxîni. Ámá anî mîdîŋŋ wî seaiŋéáŋá segî anîyo nânî nîpemeámî úŋŋîxîni. ¹⁴ Ámá rîmewá seaiarîgîŋŋ Gorîxo nanî wîwîŋŋîŋŋî rîxîŋŋ urŋŋîxîni. Ayo uramîxîwîŋŋîŋŋî rîxîŋŋ murî nanî imîxîwîŋŋîŋŋî rîxîŋŋ urŋŋîxîni. ¹⁵ Ámá yayî yarîŋŋagî nîwîniŋŋá ayî tîni nawîni yayî ero ŋwî eariŋŋagî nîwîniŋŋá ayî tîni nawîni ŋwî earo éŋŋîxîni. ¹⁶ Segî wîniyo nânî “Wô sipîorîni. Wô naŋorîni.” mîyaiwîpanî. Ná bîni axîpîni móŋŋîxîni. “Seáyî e imónîŋwaénerîni?” mîyaiwîŋŋa nero ámá yunîgîŋŋ tîni ananî gwiaumî nîniro eméŋîxîni. “Nene dîŋŋ émî saimî moŋwaénerîni?” mîyaiwîŋŋa éŋŋîxîni. ¹⁷ Sipî seaiŋáŋá seýné enî xîxe sipî mîwîkâripanî. Ámá nîni “Apî nerîná xîxenî rîa yarîni?” yaiwîarîgîŋŋ nânî dîŋŋ nîmoro éŋŋîxîni. ¹⁸ Dîŋŋ mîxîmîni nikwîmori mepa éŋŋîxîni. Ananî nepaxî enánáyî, ámá nîni tîni pîyá niwîŋŋîro ŋweáŋŋîxîni. ¹⁹ Gî dîŋŋ sîxî seayîŋŋîŋŋ, rîkîkîŋŋ seaiŋáŋá seýné enî “Pîŋŋ oumamoaneyî.” nîyaiwîro mé Gorîxo wîkîŋŋ rîá ápiáwîŋŋîŋŋ wónîŋŋŋŋ xe ayo wîmeáwîŋŋîŋŋîŋŋ sîŋwî wîŋŋîŋŋîxîni. Bikwîyo dâniŋŋ rîpî nîŋŋîŋŋ eániŋŋagî nânî seararîŋŋîŋŋ, “Rîkîkîŋŋ yarîgîŋŋ nânî “Gorîxonî pîŋŋ umamómîŋŋîŋŋ.” nîmónarîni. Rîkîkîŋŋ seaiŋáŋáŋŋ marîŋŋ, niwanîŋŋonî pîŋŋ numamori rîŋŋîŋŋ wîmîŋŋîŋŋ. Ámináo e rîŋŋîŋŋ.” Bikwîyo dâni e nîŋŋîŋŋ eániŋŋagî nânî “Sewanîŋŋîŋŋ ‘Pîŋŋ oumamoaneyî.’ nîyaiwîro xîxe mîwîpa éŋŋîxîni.” seararîŋŋîŋŋ. ²⁰ E mepa nero Bikwîyo dâni re nîŋŋîŋŋ eániŋŋa éŋŋîxîni, “Joxî tîni sîmî tîni inarîgîŋŋ agwî wîarîŋŋagî nîwîniŋŋá aiwá mîni wîŋŋîŋŋ. Gwîŋŋ yeáyî wîarîŋŋagî nîwîniŋŋá inîŋŋ niwîŋŋîŋŋ. E niwîŋŋá wîŋŋ sipî seaiarîgîŋŋ nânî ayá wîmoriŋŋ.” Bikwîyo dâni e nîŋŋîŋŋ eániŋŋa éŋŋîxîni. ²¹ Rîkîkîŋŋ seaiŋáŋá xîxe sipî nîwîrónáyî, ayî seýné xopîŋŋîŋŋ seaiarîŋŋ. Sewanîŋŋîŋŋ pîŋŋ oumamoaneyîŋŋ nerónáyî, sewanîŋŋîŋŋ samîŋŋîŋŋ imîxînarîŋŋ. Seýné e mepa nero nanîŋŋ niwîrónáyî, xopîŋŋîŋŋ wîarîŋŋ. Ayínánî sa apîni éŋŋîxîni.

13

“Gapîmanîyo sîmanŋwîyónîŋŋ yeáyî wurîŋŋwanîgîni.” urîŋŋ nânîrîni.

¹ Ámá ayî ayî gapîmanîyo sîmanŋwîyónîŋŋ yeáyî wurîŋŋîŋŋîxîni. Gapîmanî wî nimónîróná wîŋŋ dîŋŋyo dâni imónarîgîŋŋ. Gorîxoyá dîŋŋyo dâni imónarîgîŋŋ. O xe oimónîpoyîni sîŋwî wînarîŋŋîŋŋ gapîmanîŋŋ imónarîgîŋŋ enagî nânî rarîŋŋîŋŋ. ² Ayínánî gapîmanîyo ámá gîyî wîaikianîro nerîŋŋáŋŋ, ayî Gorîxo “E oimónîpoyî.” yaiwîŋŋîŋŋ enî pîŋŋ rakianîro yarîŋŋ. Ámá e éŋŋîŋŋ rîá meááŋŋanîro yarîŋŋ. ³ Ayî rîpî nânî seararîŋŋîŋŋ. Gorîxo gapîmanîŋŋ nimónîro seamenŋweagîŋŋ nanî yarîgîŋŋ enî óŋ wîmîxîŋŋîŋŋîŋŋ wîmîxîŋŋîŋŋ. Sipî yarîgîŋŋ enî óŋ wîmîxîŋŋîŋŋîŋŋ wîmîxîŋŋîŋŋ. “Neamenŋweagîŋŋ nânî wáyî mepa oemîni.” nîseaimónîŋŋáŋŋ, nanîŋŋ erîŋŋ. E yarîŋŋagî sîŋwî nîseaniŋŋáŋŋ, yayî seamepîŋŋîŋŋ. ⁴ Seamenŋweagîŋŋ Gorîxo seýné nanî seaiŋîŋŋîŋŋ wîmîxîŋŋ enagî nânî seararîŋŋîŋŋ. E nerî aiwî seýné sipî nerîŋŋáŋŋ, enî óŋ erîŋŋ. Gapîmanîŋŋ kîkîŋŋ éwanîŋŋîŋŋ iwanîŋŋ fá rîxîŋŋîŋŋ? Oweoi, Gorîxo sipî néra warîgîŋŋ re oyaiwîpoyîniŋŋ, “O nene nânî wîkî wónîŋŋagî nânî gapîmanîŋŋ pîŋŋ e rîa neamamoariŋŋ?” oyaiwîpoyîniŋŋ seamenŋweagîŋŋ sipî yarîgîŋŋ pîŋŋ umamómîŋŋîŋŋ wîmîxîŋŋ enagî nânî seararîŋŋîŋŋ. ⁵ Ayínánî nene ayo sîmanŋwîyónîŋŋ

yeáyf wurínfwanigini. “Pirí mīneamamopa epírfa nánini simanwáyóniní yeáyf wurínfwanigini.” marfái, “Nene woni negí yarínwápi nání niyaiwiniríná ‘Ayo simanwáyóniní nīwuriniríná, apáni yarínwini.’ yaiwianfwa nání eni simanwáyóniní yeáyf wurínfwanigini.” seararínini. ⁶ “Apáni ría yarínwini?” yaiwianfwa nání eni gapīmanfyo nīgwí takisí nání mīni wiarínwáriní. Goríxo neamenweáfrixiniri wimixínowa pirániní neamenweanīro nání aniní mīnī yarínwagfa nání seararínini. ⁷ Seamenweagfá gīyo pí pí mīnī wipaxf imóninípi ananī mīnī wífrixiní. Takisí nání pí pí nīgwí wipírfa nání imónigfáyo sa ananī mīnī wífrixiní. Simanwáyóniní yeáyf wurínfwaniríná nání imónigfáyo e wurínfrixiní. Wé ikwanwáyo umepírfa nání imónigfáyo e uméfrixiní.

“Winiyo dīnī sīpī nīwiríná nīwí ikaxf rīninīpi tīnī xīxenī yarínjoi.” uríní nánirini.

⁸ Seyíné fwi éfápipi dání “Nīgwí neaipei.” searipaxfíné mimónipa éfrixiní. Api mimóní “Dīnī sīpī neaii.” searipaxfíní imónfrixiní. Pí nání marfái, áamá wo wíyo dīnī sīpī nīwiríná nīwí ikaxf eáninīpi tīnī xīxenī yaríní enjagí nání rarínini. ⁹ Bīkwíyo dání ripí ripí rīniníyí, “Meánigfáyné wí tīnī fwi mīnīpani. Nīwiáfrinīmeari áamá mīpīkipani. fwi mīmeapani. Amīpí wayá nání sīnwí fwi mīwīnīpani.” api rīniníyí tīnī sekaxf ámi bī eni rīniní enánáyí, nīnī nawíní nīkwieroríná sekaxf ná bīmīnī, Jisaso “Jīwanījoxi nání dīnī sīpī inarínīpa áamá wíyo nání dīnī sīpī wífrixiní.” rīnīpimi ikwīkwírí inījagí nání seararínini. ¹⁰ Áamá wo womī nepa dīnī sīpī nīwiríná sīpí bī wiarínīmani. Ayínání “Áamá wīgí wīniyo dīnī sīpī nīwirínáyí, nīwí ikaxf rīniníyí tīnī xīxenī yarínjoi.” seararínini.

“Jisaso weapínfáyi anjwi e enjagí nání pirániní éwaniginí.” uríní nánirini.

¹¹ Ripí eni osearimīnī. Agwí ríná nene nīweanwáiná nání seyíné nījía imóninījoi. Sía Kiraiso nīweapiri yeáyf neayimixemeanfáyi nene dīnī iwamíto wīkwíróáná ná jfami imóninīpa sīnī e mimóninījagí nání sá wegíyíné wíáfrinīmeapaxíná rīxa rínáriní. ¹² Sía nīyiga nūísáná rīxa wía nókia warínīpa sía nene xwíá tīyo nīweanfwa nání imóniníyí rīxa nóra waríní. Kiraiso weapínfá nání anjwi e imóninījagí nání áamá aikí nīríriri tarigfápa amīpí sīpí árfwiyíná yarigfápi pīnī wíáfrane áamá mīxí nání ikínarigfápa amīpí naní ikwáwiyíná yarigfápi fā xīfrane oyaneyi. ¹³ Áamá ikwáwiyíná pirániní yarigfápa neranéná papíkí erane uyíní erane mēpa éwaniginí. Áamá wí tīnī fwi inīfrane iyí ede dání onarigfápi monīpa éwaniginí. Xeaniní rīnīmerane sīpí dīnī yaiwinīfrane mēpa éwaniginí. ¹⁴ E mēpa nerane negí Áminá Jisasi Kiraiso wimónarinīpi aikíniní nīyīnīfrane fwi nání fēapá neainarinīpi yani nání wí dīnī mīmopa éwaniginí.

14

“Séríxímeáyo xwíyíá numeariro ‘Sīpí yarínjoi.’ murīpani.” uríní nánirini.

¹ Áamá Jisasomí dīnī nīwīkwíroríná wīgí dīnī samíní nīwero ududí nīwinīro “Api nerínáyí, Goríxo negí yarínwápi nání yayí enīfrēninījoi?” yaiwinariníyá seyíné ananī umīmīnīpoyi. Ayí tīnī xwíyíá xīmīxīmí inīpírí nání umīmīnīpírí nání mīseararínini. Naníní nero umīmīnīpírí nání seararínini. ² Áamá Jisasomí dīnī nīwīkwíroríná wīgí dīnī ení neánīro wí ududí mīwinīpa nero “Api nerínáyí, Goríxoyá sīnwíyo dání ananī yarínwini.” yaiwinariníyí pí pí reaxí winífrí ananī narigfáriní. Áamá Jisasomí dīnī nīwīkwíroríná wīgí dīnī samíní wearigfáyi nanjwí mīnī aiwání narigfáriní. ³ Áamá “Pí pí reaxí winífrí ananī nīpaxfríní.” nīyaiwiro narigfáyi áamá “Nanjwí nīnīpaxfríní.” nīyaiwiro mīnarigfáyo peayí mīwianīpa oēpoyi. Áamá nanjwí mīnarigfáyi ení pí pí reaxí winífrí ananī narigfáyo xwíyíá numeariro “Nīpīkwini mīyarínjoi.” murīpa oēpoyi. Ayo Goríxo rīxa umīmīnīnī enjagí nání rarínini. ⁴ Pí pí ananī narigfáyo xwíyíá numeariro “Nīpīkwini mīyarínjoi.” urarigfá gīyíné áamá woyá xínáiwániní mīmónīro omíní wīlarigfáyo xwíyíá numearīranénáyí, “Apáni yarínwini.” rīseaimónariní? Oweot, xwíyíá numeariríná “Sīpí yarínjoi.” urírí numīmīnīrī “Ananī yarínjoi.” urírí epaxo ná woní wīgí bosīworíní. Ayí nanjwí nīnīrínáraní, mīnīpa nerínáraní, wīgí bosīwo — O Áminá Goríxoríní. Oyá dīnī tīnī xfómí dīnī nīwīkwíróa upaxí enjagí nání o ananī umīmīnīfríní.

⁵ Áamá wí “Sía ayi wí tīnī xīxenī mīmóniní. Goríxoyá sīnwíyo dání ayá tīnīyí ría imóniní?” yaiwīarigfáriní. Wí “Sía wíyí seáyí e mīmóní nīnī Goríxomí yayí umeanfwa nání apáni ría imóniní?” yaiwīarigfáriní. Áamá ayí ayí “Sía wíyí seáyí e imóninīfrani? Nīnī axípi imóninīfrani?” nīyaiwíríná “Nioní e rīyaiwīarínini?” nīyaiwírí ipīmónfrixiní. ⁶ Áamá “Sía ayí seáyí e imóninīyīrínini?” nīyaiwiro xīdarigfáyi Ámináo

nene yariŋwápi nání yayí owiníníri nání e yariǵáríni. Ámá pí pí reaxí winíŋpi narigǵáyí ení Ámináo nene yariŋwápi nání yayí owiníníri nání narigǵáríni. Ayí ananí níníróná wigí narigǵápi nání Ámináo mi yáyí wiarigǵá enagi nání rariŋíni. Ámá nanjwá minarigǵáyí ení Ámináo nene yariŋwápi nání yayí owiníníri nání “Apí minípa oyaneýi.” niyawiwo xǵdarigǵáríni. Ayí ení wigí narigǵápi nání Gorixomi yayí wiarigǵáríni. ⁷ Ayí rípi searariŋíni. Negíyí wo xíomíni yayí winíni nání sɪŋɪ ŋweapaxímani. Xíomíni yayí winíni nání “Opémíni.” yaiwipaxímani. ⁸ Nene sɪni sɪŋɪ niŋwearíni ayí Ámináo nene yariŋwápi nání yayí owiníníri yariŋwáriní. Pí pí neríni Ámináo yayí owiníníri yariŋwáriní. Níperíni ení yayí owiníníri pearíŋwáriní. Ayínání nene níperínáraní, sɪni sɪŋɪ niŋwearínáraní, newaníjene yayí inaníwaníri mé sa Ámináo yayí winíníni nání éwanigíni. ⁹ Ayí rípi nání searariŋíni. Kiraiso áamá pegíyáyo tɪni mɪpé sɪni sɪŋɪ ŋweagíyáyo tɪni wigí Ámináo imónimífaníri ríxa níperi ámi wiápínimeaní enagi nání searariŋíni. ¹⁰ Kiraiso áamá níyíyá Ámináo imónimífaníri níperi wiápínimeaní aɪ dɪŋɪ samíŋɪ wegíyáyo pí nání segí sérixímeá dɪŋɪ ení eáníŋɪ tǵgíyáyo xwíyáfi numearíro “Sípí yariŋɔi.” urariŋɔi? Dɪŋɪ ení eáníŋɪ tǵgíyáyo ení pí nání segí sérixímeá dɪŋɪ samíŋɪ wegíyáyo peayí wianariŋɔi? Gorixo áamá níyoní xwíríxí umeníyáfi nínene ní neameníni enagi nání searariŋíni. ¹¹ Bíkíwíyo dání re níriníri eáníni, “Ámináo re ríŋíriní, ‘Aníŋɪ noní ŋweanáo, níwaníŋoní imóníŋápimí dání searariŋíni. Ámá níni Gorixoní nání xómíŋɪ níyíkwiróná yayí nínimero woákífi níníróná “Níyoní nání Ámináo, ayí joxíríni.” níripírífaníni.” Ámináo e ríŋíriní.” Bíkíwíyo dání e níriníri eáníŋagi nání “Ámá nínene xwíríxí neamenífaníni.” searariŋíni. ¹² Ayínání nene níjía re imóníŋwíni. Pí pí newaníjene enjwápi nání Gorixo xwíríxí neamearíni “Ayí apí nání e enjwáriní. E enjwáriní.” nura waníwáriní.

“Sérixímeáyo óreámioapaxí imóníŋɪpi mɪwíwapiyípani.” uríŋɪ nániríni.

¹³ Ámá níyoní xwíríxí umenó, ayí Gorixo enagi nání Jisasomí dɪŋɪ wíkwíronjwaéne xwíyáfi xíxe nímeariníne “Nípikwíni mɪyariŋɔi.” rínaríŋwápi sɪni mɪrínípa nerane dɪŋɪ píraníŋɪ re neyírorí éwanigíni, “Negí nírixímeá sɪpí epíríxíníri níkirípeaanípaxí imóníŋpírání, nóreámioapaxí imóníŋpírání, bɪ mɪwíwapiyípa éwanigíni.” Dɪŋɪ e neyírorí éwanigíni. ¹⁴ Níoní Áminá Jísaso tɪni ikáriníŋápimí dání níjía nímoníri dɪŋɪ re níyawiwí nípimóníni. “Pí pí áamá narigǵápi níníriná bɪ piaxí weánipaxí meníni.” níyawiwí nípimóníni. E neríŋɪ aɪ áamá “Apí níriníni piaxí weánipaxífaní?” yaiwiarigǵá gíyí gíyí ayíni aiwá apí piaxí weánipaxí imóníni. ¹⁵ Segí dɪŋɪ tɪni “Apí ananí nípaxíriní.” níyawiwo nírinóná wíwapiyariǵápiní dání sérixímeá axípi nemáná “Sípí imóníŋpí náfonífaní?” níyawiwí xwíríxí níxíxénínáyí, “Ayo sɪni dɪŋɪ sɪpí níwírane píraníŋɪ umearíŋwíni.” ríseaimónaríni? Kiraiso yeáyí uyimíxemeámáníri upeiní enagi nání sérixímeáyo segí narigǵápiní dání xwíríxí mɪwíwíxepaní. ¹⁶ Ayínání segí “Ananí nípaxíriní.” níyawiwí narigǵápiní sérixímeá wí níseaxídiro axípi neríŋpími dání piaxí níweanénínáyí, áamá wí segí yariǵápi nání “Ayí sɪpí imóníŋpí yariŋɔi.” rípiríxíníri apí e mepaní. ¹⁷ Ayí rípi nání searariŋíni. Gorixo, xwíoxíyo páwíáníwáomí íníní níwúríníranéná ayí xwíyáfi íníní tɪni aiwá tɪni nání “Apí nípaxíriní. Apí mɪnínipaxíriní.” raníwá nání íníní wúrínariŋwámáni. Ayí wé róníŋɪ imóníŋpí xǵdírane áamá tɪni píyáfi wéríníne kwíyí Gorixoyápiní dání dɪŋɪ níá neainíri yaníwá nání íníní wúrínariŋwáriní. ¹⁸ Ámá e nero Kiraisomí xǵdarigǵá gíyí gíyí Gorixo “Ayí apání yariŋɔi.” yaiwíri áamá “Ayí mɪmíwíaró xíxeni yariŋɔi.” ríro yariǵáyí enagi nání rariŋíni. ¹⁹ Ayínání “Nene yariŋwápiní dání áamá níwayíroníro ŋwearo wigí dɪŋɪ wíkwíroarigǵápi yófi imóníro epaxí imóníŋpíni oyaneýi.” níyawiwo xáiwí fá xíríxíníni. ²⁰ Aiwá segíyí wí “Níwáriní.” yaiwiarigǵápi níriníŋpími dání Gorixo emíníri yariŋpí mɪpíneamóníŋɪ oyaneýi. Pí pí áamá narigǵápi Gorixoyá sɪŋwíyo dání ananí nípaxí imóníŋagi aɪ áamá bɪ níriní wíyo óreámioaníri wímíxáná ayí sɪpí yariŋɔi. ²¹ Nanjwá nírinínáraní, íníní wainí nírinínáraní, pí pí neríni apimí dání segí sérixímeá óreámioapaxí imóníŋpí mepa nerónáyí, ayí naní yariŋɔi. ²² Seyné woxíni woxíni Gorixo sɪŋwí raníje dání “Íníní wainí tɪni nanjwí tɪni nání emíapi nání e ipí ríyawiŋíni?” níyawiwo ipimóníŋíriní. Ámá íníní wainí tɪni nanjwí tɪni nání dɪŋɪ níyáikírómáná “E neríni ayí ananíriní.” yaiwinarigǵápiní xǵdarigǵáyí wigí dɪŋpí “Níoní sɪpíní yariŋíni.” mɪyáwinípa yariŋagíni nání yayí winaríŋíriní. ²³ E nerí aiwá áamá wigí dɪŋɪ tɪni “Níoní apí níriníni Gorixoyá sɪŋwíyo dání nípikwíni mímóníŋáná ríra naríŋíni?” yaiwinarigǵápi níwíakíníri nerínáyí, wigí dɪŋíyo dání “Sípí ríra yariŋíni?” yaiwinarigǵáriní. Ayí “E neríni apáníriní.” yaiwinarigǵápi tɪni xíxeni mé níwíakíníri nání wigí dɪŋpími dání “Níoní sɪpíní yariŋíni.” yaiwinarigǵá enagi nání rariŋíni.

“Gorixoyá sɨɨwɨyo dání ayé e ananɨ epaxenerinɨ.” mɨyawiɨnɨ eɨɨpɨ arɨkɨ nerɨnáyɨ, ayé ɨwɨ yariɨɨɨ.

15

“Negé neaimónarɨɨɨpimɨni mɨxɨdɨnɨ wɨnɨyɨ wimónarɨɨɨpimɨ eni xɨdɨwanɨɨɨni.” urɨɨɨ nánɨrɨni.

¹ Nene Jisasomɨ dɨɨɨ nɨwɨkwɨroranéná dɨɨɨ eɨɨ eánɨɨɨ tɨɨwaéne negé neaimónarɨɨɨpɨ nánɨni mɨxɨdɨnɨ re yaiwɨwanɨɨɨni, “Ámá Jisasomɨ dɨɨɨ nɨwɨkwɨroro aí wɨɨ dɨɨɨ samɨɨɨ wegɨáyɨ amɨpɨ Gorixoyá sɨɨwɨyo dání ananɨ epaxɨ imónɨɨɨpɨ nánɨ ududɨ nero ‘Nepa e epaxɨmanɨ.’ nɨyawiɨro xɨdarɨɨɨɨɨɨɨɨɨɨ?” nɨwɨaiwimáná nɨyunɨrane éwanɨɨɨni. ² E neranéná nene dɨɨɨ samɨɨɨ wegɨáyo nanɨɨ wɨiariɨɨwápimɨ dání sɨkɨkɨ oomɨxaneyɨnɨrɨ wɨɨ yáyɨ winɨpaxɨ imónɨɨɨpimɨ xɨdɨwanɨɨɨni. ³ Ayé rɨpɨ nánɨ seararɨɨɨni. Kiraiso aí xegé wimónarɨɨɨpimɨni mɨxɨdɨnɨ xɨo Gorixomɨ urɨɨɨpɨ nánɨ Bɨkwɨyo re nɨrɨnɨrɨ eánɨɨɨpa, “Ámá joxɨ ikayɨɨwɨ rɨmeararɨɨɨpɨ ayé nionɨ eni nɨrɨɨrɨni.” Bɨkwɨyo dání apɨ nɨrɨnɨrɨ eánɨɨɨpa Gorixo wimónarɨɨɨpimɨni xɨdɨɨɨ eɨɨagɨ nánɨ re seararɨɨɨni, “Negé neaimónarɨɨɨpimɨ mɨxɨdɨnɨ dɨɨɨ samɨɨɨ wegɨáyɨ wimónarɨɨɨpimɨ xɨdɨwanɨɨɨni.” seararɨɨɨni. ⁴ Xwɨyɨá eɨɨná Bɨkwɨyo nɨrɨrɨ eagɨá gɨyɨ gɨyɨ nene ɨá nɨroranéná éwapɨnɨwanɨɨɨnɨrɨ eagɨárɨni. ɨá nɨroranéná anɨɨɨ minɨ xɨdɨpaxɨ imónɨrane dɨɨɨ sɨxɨ ɨnɨrane eɨɨwápimɨ dání dɨɨɨ Gorixo neaiɨnɨpɨ nánɨ ikwɨmóɨrɨxɨnɨrɨ eagɨárɨni. ⁵ “Gorixo —O ámá dɨɨɨ sɨxɨ ɨnɨro xɨomɨ anɨɨɨ minɨ xɨdɨro epɨrɨ nánɨ ananɨ wimɨxarɨɨɨorɨni. O seyɨné ‘Kiraisɨ Jisaso eɨɨpa nerane oxɨdaneyɨ.’ nɨyawiɨroná dɨɨɨ axɨpɨnɨ xɨɨro nawɨnɨ nimónɨmáná piránɨɨɨ ɨɨwearo éɨrɨxɨnɨrɨ seaimɨxɨwɨnɨɨɨni.” nimónarɨni. ⁶ “Seyɨné dɨɨɨ axɨpɨnɨ tɨɨɨáɨné nimónɨro nánɨ manɨ ná bámi dánɨɨɨɨ nɨrɨro omɨ —O negé Áminá Jisasi Kiraisomɨ xanorɨni. Omɨ seáyɨ e uméɨrɨxɨnɨrɨ e seaimɨxɨwɨnɨɨɨni.” seararɨɨɨni.

“Kiraiso ‘Émáyo eni yéáyɨ uyimɨxemeáɨmɨɨɨni.’ yaiwɨɨɨpɨ tɨnɨ xɨxeni e eɨɨrɨni.” urɨɨɨ nánɨrɨni.

⁷ Ayɨnánɨ Kiraisomɨ dɨɨɨ wɨkwɨroarɨɨwaéne yariɨɨwápimɨ dání ámá Gorixomɨ seáyɨ e umepɨrɨá nánɨ “Kiraiso neamɨmɨnɨɨɨpa negé wɨnɨyo eni oomɨmɨnaneyɨ.” nɨyawiɨrane xɨxe mɨmɨnɨwanɨɨɨni. ⁸ Nionɨ seararɨɨɨpɨ, ayé rɨpɨrɨni. Kiraiso “Gorixo dɨɨɨ ɨɨwɨrɨrɨpaxɨ imónɨɨɨorɨni?” yaiwɨnɨrane “Arɨowamɨ Gorixo wɨɨ sɨmɨmanɨyɨo dání ‘Niseaiɨmɨfárɨni.’ réroárɨɨpɨ xɨxeni neaiɨɨɨrɨni?” yaiwɨnɨrane yanɨwá nánɨ xɨo ɨyɨ sɨmɨ sɨfo wákwɨnɨɨwaéneyá ɨnókɨnɨɨ nimónɨrɨ arɨrá neaiɨɨrɨni. ⁹ Judayene arɨrá neaiɨɨnɨ marɨá, émayɨ eni Gorixo wá nɨwianɨrɨ wɨɨ eɨɨagɨ nánɨ xɨomɨ yáyɨ uméɨrɨxɨnɨrɨ ayo eni Kiraiso arɨrá wɨɨrɨni. Émayɨ nánɨ nionɨ seararɨɨɨpɨ Bɨkwɨyo nɨrɨnɨrɨ eánɨɨɨ tɨyɨ tɨnɨ xɨxeni imónɨɨagɨ nánɨ seararɨɨɨni. Wí e ayé re nɨrɨnɨrɨ eánɨni, “Ayɨnánɨ ámá émayɨ arɨá egɨe dání Gorixoxɨ nánɨ woákwɨ wɨrɨ dɨxɨ yó nɨrɨrɨná sonɨyo dání rɨrɨ emɨárɨni.” nɨrɨnɨrɨ eánɨni. ¹⁰ Ámɨ wí e eni re nɨrɨnɨrɨ eánɨni, “Émayɨné Gorixo xegé Judayɨ tɨnɨ yáyɨ éɨrɨxɨni.” nɨrɨnɨrɨ eánɨni. ¹¹ Ámɨ wí e eni re nɨrɨnɨrɨ eánɨni, “Émayɨné nɨyɨɨnɨ Ámináomɨ yáyɨ uméɨrɨxɨni. Ámá nɨmɨnɨ ɨɨeagɨáyɨ nɨnɨ yáyɨ uméɨrɨxɨni.” nɨrɨnɨrɨ eánɨni. ¹² Ámɨ wáá rókɨamoagɨ Aisaiáo nɨrɨrɨ eanɨɨpimɨ eni re nɨrɨnɨrɨ eánɨni, “Xiáwo Jesioyá piaɨyɨo dání wo nɨwiarorɨná mɨxɨ ɨnáyɨ nimónɨrɨ émayo umenɨwanɨfárɨni. Émayɨ dɨɨɨ ‘Píránɨɨ neaiɨnɨ, ayé orɨni?’ nɨyawiɨro wɨkwɨmopɨrɨfárɨni.” nɨrɨnɨrɨ eánɨɨagɨ nánɨ seararɨɨɨni. ¹³ “Gorixo —O ámá dɨɨɨ ‘O nanɨ e neaiɨnɨfárɨni?’ nɨyawiɨro wɨkwɨmoarɨɨɨpɨ nánɨ wimɨxarɨɨɨorɨni. O seyɨné xɨomɨ dɨɨɨ nɨwɨkwɨrorɨná dɨɨɨ nɨfá seainɨrɨ nɨwayɨrónɨro ɨɨwearo epɨrɨá nánɨ xwapɨ ayá wí seaiɨwɨnɨɨɨni.” nimónarɨni. Seyɨné eɨɨ eánɨɨɨ oyá kwɨyɨpɨ eɨɨ sɨxɨ seaeámɨxɨɨpimɨ dání “Gorixo e neaiɨnɨfárɨni?” nɨyawiɨro dɨɨɨ nɨwɨkwɨmorɨná ayá wí wɨkwɨmóɨrɨxɨnɨrɨ “Gorixo apɨ seaiɨwɨnɨɨɨni.” nimónarɨni.

Poró xɨo émayo wá urɨmɨéɨpɨ nánɨ yáyɨ wɨnɨɨ nánɨrɨni.

¹⁴ Gɨ nɨrɨxɨmeáyɨné, nionɨ eni seyɨné nánɨ dɨɨɨ re nɨseaiɨwɨrɨ nɨpɨmónɨni, “Ayé wɨɨ wɨnɨyo nanɨ wɨipaxɨ imónɨɨpɨ nánɨ nɨfá imónɨro wɨwɨnɨ xɨxe éwapɨnɨpaxɨ imónɨro egɨáyɨ eɨɨagɨ nánɨ wɨnɨyo nanɨ imónɨɨpɨ onɨmiáɨpɨ bɨ mɨwɨi xwapɨ ayá wí nɨwɨia warɨɨɨfárɨni.” nɨseaiɨwɨrɨ nɨpɨmónɨni. ¹⁵ E nɨsearɨrɨ aí seyɨné xwɨyɨá bɨ bɨ dɨɨɨ seaimómɨ nánɨ payɨ rɨna neáa nurɨná ayá ɨgɨɨ mé nɨrɨrɨ eáárɨni. Ayé rɨpɨ nánɨrɨni. Gorixo wá nɨnɨwianɨrɨ ¹⁶ Kiraisɨ Jisaso nánɨ émayo wá urɨwɨnɨɨɨnɨrɨ nɨrɨpeanɨrɨni. Émayɨ xegé kwɨyɨ ámá xɨoyá wimɨxarɨɨɨpimɨ dání aiwá peaxɨ tɨnɨɨ Gorixo wimónarɨɨɨpɨnɨɨ oimónɨpoyɨnɨrɨ nionɨ ámá apaxɨpá nimónɨrɨ yariɨɨɨnɨɨ nerɨná xwɨyɨá Gorixo tɨámɨnɨ imónɨɨɨ yáyɨ neainɨpaxɨ imónɨɨpɨ wá urarɨɨárɨni. ¹⁷ Ayɨnánɨ Kiraisɨ Jisaso tɨnɨ ikárɨnɨɨáonɨ eɨɨagɨ nánɨ Gorixomɨ nuxɨdɨrɨná yariɨɨpɨ nánɨ mɨxɨ meakɨnɨnɨpaxɨrɨni. ¹⁸⁻¹⁹ Nionɨ seáyɨ e nɨkárɨnɨrɨ amɨpɨ wí nánɨ mɨrɨ sa Kiraiso nionɨ yariɨɨpimɨ dání eɨɨpɨ

nánini orimíni. Nioni émayí tñjímíni wáí uríri Gorixoyá kwíyípi ení nímíxíngípimí dání emímí tñí ayá ríwamónipaxí imóníngípi tñí wíwapiyíri yaríná ayí aráá níníro nání Jisasomí dñj wíkwírogíáriní. Ayínání iwamíó Jerusalemí dání néra neméísaná Iririkamí píropenisí tñj e nání amí amí nemeríná xwíyíá Kiraiso nání yayí neainipaxípi nímíni íá meárinjanigíni. ²⁰ Api e neríná “Kiraiso nání nijá imóníngíamí ourímémíni.” mímimóní “Majá imóníngíamí ourímémíni.” nīyáiwirí e enáríni. “Ámá wo sñjá aní nání xámí tīwayíroníyo omírímíni.” mímimóníngí enagí nání e enáríni. ²¹ “Majá imóníngíamí ourímémíni.” nímimóníri enápi Bíkwyíyo re níríníri eáníngípi tñí xíxeni imóníni, “Ámá o nání síní murémeáníngíyí sñjwí wínípiríáriní. O nání xwíyíá aráá mīwígíyáí nijá imónípiríáriní.” E níríníri eáníngípi tñí nioni enápi tñí xíxeni imóníni.

“Sipení nání nuríná Romíyo imaní seamúrómfáriní.” uríngí náníriní.

²² Ayínání seyíné tñámíni obímíni:ri xwapí ayá wí nímimóníri aí e enápi áxerwarí níniga waríngípi nání wí nībípaxí nímimóníngímaní. ²³ E nerí aí nioni tñá rímíni wí e síní urímepaxí mímimóníri erí xwiogwí obaxí nímúroaríná ení amí amí “Romíyí tñámíni úmígíni.” nímónayirí ení enagí nání ²⁴ nioni “Sipení píropenisíyo nání nuríná seyíné ení sñjwí niseaga seamúrómígíni.” nímónaríní. “Seyíné tñí xwíyíá niseanwaxa seamúroaríná gí dñj bī yayí oníníri:ri óf e nání aiwá bī niapowárfírxíni.” nímónaríní. ²⁵ “É mīgíni.” nímimóníri aí anígwi ámá Gorixoyá imóníngíá Jerusalemí nweagíáyo arírá wímíni:ri e nání waríngíni. ²⁶ Ámá Gorixoyá imóníngíá Masedonia píropenisíyo tñí Gíríkí píropenisíyo tñí nweagíáyí, ayí ámá Gorixoyá Jerusalemíyo nweagíá dñwí ikeamónaríngíáyo arírá wíwaníngíni:ri raúroaríníngíá enagí nání nioni nígwi api níméamí e nání waríngíni. ²⁷ Wiwaníngíyí wígí dñj tñí yayí nero “É éwanígíni.” rínígíawíngíni. E nerí aí “Émayí ayo arírá mīwipaxí imóníngíáyríní.” riseaimóníni? Oweoi, Judayí Jisasomí dñj wíkwírogíáyo dání émayí xwíyíá yayí neainaríngípi aráá nīwíro dñj nīwíkwíroríná kwíyí tñgíyí nímóníro nání wíwaníngíyí ení ayo wígí amípi bī tñí arírá wípaxí enagí nání raríngíni. ²⁸ Ayínání wígí raúroaríníngíápi níméaá nurí mímí nīwírí “É nírémoríná éimígíni.” nímónaríngípi nípíni nīyárimóní Sipení píropenisíyo nání nuríná seyíné tñjimaní seamúrómfáriní. ²⁹ Nioni re nīyáiwirí nijá imóníngíni, “Seyíné tñjímíni nībírí seaímeááná Kiraiso nanj nīneaiiríná bī onímíápi mīneaiíní ayá wí neaiínáriní.” nīyáiwirí nijá imóníngíni.

³⁰ Gí níríxímeáyíné, anígwi ení rírémíxí bī rípi:ri oseaimíni. Seyíné negí Ámíná Jisasi Kiraiso nání dñj moro negí níríxímeá nání dñj spí wianíwá nání kwíyípmí dání imóníngwápi nání dñj moro nero Poroní tñí nawíní gwí nímóníro nioni nání aníngí mímí Goríxomí ríxíngí nuríyífríxíni. ³¹⁻³² Nioni Goríxo nīmimóníngípmí dání seyíné tñámíni yayí tñí nībírí seyíné tñí xwíyíá nīnwearíngípmí dání dñj síxí ímímí nání ríxíngí re nuríyífríxíni, “Judia píropenisíyo nweagíá xwíyíá yayí neainaríngípi aráá mímí wíakíaríngíyí omí wíápímí dání éf umíneí.” nuríyífríxíni. Nioni Jerusalemí nírémoríná ení ámá Goríxoyá e nweagíáyí arírá nioni wímíápi nání yayí wíníwíníngíni:ri Goríxomí ríxíngí nuríyífríxíni.

³³ Goríxo —O ananí ámá nīwayíroníro nweapíri nání wímíxaríngíni. O seyíné dñj seakíayówíníngíni. “Api e éwíníngíni.” nímónaríní.

16

Yayí Poro wíowaríngípi náníriní.

¹ Nioni negí níríxímeáí Pibíyí ríníngí —Í Jisasoyá síyíkí imóníngíá Segíría nweagíáyo nanj wurínaroaríngí wíríní. “Í apíxí awíaxí wíríní.” seararíngíni. ² Í seyíné tñámíni nībíríná seyíné “Í ení Ámínáo tñí ikáriníngí wíríani?” nīyáiwíro umímínífríxíni. E neríná úrapí mímíwí ámá Goríxoyá imóníngíá wígí wíníyo umímínipaxí imóníngípa axípi numímíni:ri pí pí nání ikeamóníngí nīwíníroná arírá wíríxíni. Ayí rípi:ri náníriní. Í ámá ayá wíyo arírá wírí nioni ení arírá nírí yaríngí enagí nání raríngíni.

³ Pírísiráimí tñí xiagwo Akwiraomí tñí “Poro yayí eaiwárenapíngí.” urípoi. Ayaú nioni Kiraisí Jisasomí nīxídrí yaríngípi nání gwí nīmimóníngíyáuríní. ⁴ Nioni éf nīmímíníri nání yóf mayí nímimóníri egíyáú enagí nání Goríxomí yayí wíaríngíni. Nioníní marfái, émá Jisasoyá síyíkí imóníngíá nímíni nweagíáyí ení ayaú nání yayí wíaríngíni. ⁵ Jisasoyá síyíkí imóníngíá xíomí yayí wianíro nání aní ayaúyáiwámí awí eánaríngíáyo ení “Poro yayí seaíwárenapíngí.” urípoi.

Epínitasomí —O gí dñj síxí uyínáoríní. Esia píropenisíyo ámá níní síní enáná xámí Kiraisomí dñj wíkwíroníyo, ayí oríní. Omí ení “Poro yayí síowárenapíngí.” urípoi.

⁶ Mariaími —Í seyíné arirá oseaimínri aninj minj enjirini. Ími eni “Yayí siowárenapiñoi.” urřpoyi.

7 Adironikasomí t́nɪ́ Juniasomí t́nɪ́ awaúmɪ ení “Yayí eaiwárenapɪjotɪ” urɪpoyɪ. Awaú nionɪ t́nɪ́ axígwíonerɪnɪ. Awaú nionɪ t́nɪ́ nawínɪ gwí anɪyo nɛawɛwáwaurɪnɪ. Nionɪ sínɪ Kiraisomí dɪnɪ́ mɪwɪkwíronáná awaú xámɪ o t́nɪ́ ikárɪnɪgɪ́íwau imónɪgɪ́írɪnɪ. Wáf wurɪmeiarɪgɪ́fá seáyɪ e imónɪgɪ́fáyɪ waurɪnɪ.

⁸ Abirietasomĩ —O Ámináoyá wo nionĩ diŋĩ sɨxĩ uyinjáorĩnĩ. Omĩ enĩ “Yayĩ siowárénapĩŋoĩ.” urĩpoyĩ.

⁹Ebanom+ —O Kiraisom+ nixfd+r+ yar+ŋwáp+ nán+ gwf+ n+món+ŋy+f worin+. Om+ tñn+ g+ dñf+ s+x+ uyiŋáo, Sitekisom+ tñn+ awáu+ni eni “Yayf Eaiwárénap+ŋo+.” urfpoy+.

¹⁰ Aperisom̄i —O Kiraisom̄i nix̄d̄ir̄n̄á m̄im̄iw̄iáró pírániḡ x̄f̄dar̄iḡaḡi w̄inar̄iḡw̄á wor̄in̄i. Omi eni “Yaȳ siowár̄enap̄iḡoi.” ur̄f̄poȳi.

Arisitoburasoyá aniwámi wearigáyo eni “Yayí seaiwárenapiñoi.” urípoyi.

¹¹ Yegʻ axowawi Xerodionomiʻ eni “Yayʻ siowárénapiʻŋoti.” urʻpoyi.

Nasisasoyá imónigfáyo —Ayf Ámináoyá wí imónigfáyfíní. Ayo ení “Yayf seiawárenapínoí.” urípoí.

¹² Tiraipainaimi tñni Tiraiposaimi tñni —Ípaú Ámináomi nix'fdiriná áamá wí eni ox'f'ipoyiniri r'fwi niri'kwini'ri anin'j miní yari'gípaúirini. Ípaúmi eni "Yayí eaiwárenap'not." ur'f'poyi.

Gí dñf sixí uyñáo, Pesisomí —O Ámináomí nixídxíná wíníyí ení dñf owíkwífrípoyníní aníñf miní yarínoríní. Omí “Yayí siowárenapínóí.” urípoí.

¹³ Rupasomī —O Ámináomī nixídiríná mowíá xídaríjomani. Omī “Yayí siowárenapiŋojí.” nuríroná xínáimī —Í omī xínái gí inókiníŋí imóníŋiríní. Ímí ení e uríŋoví.

¹⁴ Asigiritasomî tîntî Pîrigonomî tîntî Xemisomî tîntî Patîrobasomî tîntî Xemasomî tîntî negî nîrîxîmeâ awa tîntî nweaqâyo enî “Yayî seaiwârenapînoî.” urîpoyî.

¹⁵ Pírorogasomí t́nín xiepí Juriaimí t́nín Neriasomí t́nín xínápímí t́nín Oribasomí t́nín áamá Goríxoyá imóníngá ayí t́nín nweaqáyo ení “Yayí seaiwárenapínoí.” urípoi.

¹⁶ Jisasoyá siyikí imónigáayné yayí niniróna yayí ó eánenírxiní. Jisasoyá siyikí imónigáa nweaqáa api api nipiini yayí seaiwárenapariñoi.

“Ámá xepixepá orónaneyiníro seaíwapíyarigááyí sñwí wímaxídfírixiní.” uríñí
nániríní.

¹⁷ Gí níríxífxméáyíne, ení rírémíxí bí rípi oseaimíní. Seyíné áamá míxí orínípoiynítrí seaipéísíro óréamíóápoiynítrí seaipwápiyíro yarigíáyó —Ayí none seáipwápiyníwápi níwíakíro xegí bí seaipwápiyaníro yarigíáyítríní. Ayo síñwí wínoxídfípoi. Síñwí níwínoxídfíróná ayí tñní gwíauwí minípa époi. ¹⁸ Ayí rípi nání seararínítrí. Ámá é yarigíáyí nepa Ámíná Kiraisoyá xínáíwánítrí nímoníro omítrí wíiarigíáyímaní. Reaxí wínarínítrí nánítrí dñtrí nímoníro yarigíáyítríní. Ayí dñyímaní íkaxí núrro weyí umeararígápmí dání áamá maiwí “E neáipwápiyaníro ríá yaríñó?” míyáiwí egíáyó yápi wíwápiyarigíátríní. ¹⁹ “Rómí nweáyí xwíyíá yayí neáinarínítrí ríwí mumó píráñtrí xídaríñot.” rínítrítrí arí nímíní yaní íwénímenítrí enagí nání nioní seyíné nání yayí nínarínítrí. E nerí aí áamá nioní seararínítrí yápi seaipwápiyítríxínítrí seyíné naní omónítrítrí nání dñtrí émí saímí moro sípi omónítrítrí nání majíá ero omónítrípoiynítrí nímoníraríñagí nání rarínítrí. ²⁰ Nioní seararínítrí seyíné xíxéní neríñáyí, Goríxo —O ananí áamá níwáyírótríro nweápiyíá nání wímíxarínítrítrí. O síní mé obomí xopírírí níwímáná seyínéyá suyímaníwíro wárinítríní.

“Áminá Jisaso wá seawianíwínigini.” nimónariní.

“Ámá tɨyɨ́ yayɨ́ seaiwárenápaoɨ́.” urɨŋɨ́ nánɨrɨnɨɨ́.

²¹ Timotio —O Kiraisomt nixǝdǝr yarǝnǝpt nǝnǝ gwǝ nǝmǝnǝnǝ worǝnǝ. O yayǝ seaiwarǝnapǝjǝ. Nionǝ tǝnǝ axǝgwǝowa, Rusiaso tǝnǝ Jesono tǝnǝ Sosipatao tǝnǝ enǝ yayǝ seaiwarǝnapǝoi. ²² Tetiasonǝ —Nionǝ Poro ǝwanǝ nǝrǝrǝna payǝ rǝna eaarǝnǝonǝrǝnǝ. Nionǝ enǝ ǝminǝoyǝnǝ yayǝ seaiwarǝnapǝnǝ. ²³ Gaiaso —O Poronǝ xǝgǝ ǝnyǝ nǝwejanǝ pirǝnǝnǝ nǝmǝarǝjǝnǝ. Jisasoyǝ styǝkǝ imǝnǝgǝ ǝnǝ ripimǝ nǝweagǝyǝ xǝgǝ ǝnyǝ awǝ eǝnǝpǝrǝ nǝnǝ umǝmǝnarǝjǝnǝ. O enǝ yayǝ seaiwarǝnapǝjǝ. Erasǝtaso —O ǝnǝ ripimǝ dǝnǝ gapǝmanǝfyǝ nǝgwǝ mǝnǝeajǝnǝ. O tǝnǝ xogwǝo Kwotasoo tǝnǝ awaǝ enǝ yayǝ seaiwarǝnapǝii. ²⁴ ǝminǝ Jisasǝ Kiraisoo seyǝnǝ nǝyǝnǝnǝ wǝ seawǝnǝwǝnǝgǝnǝ. “E imǝnǝwǝnǝgǝnǝ” nǝmǝnarǝnǝ.

“Gorixomí seáyimí uméwanigini.” uriní nánirini.

²⁵⁻²⁶ Seyîné xwîyá yayí neainarîñpî —Xwîyá apî Jisasi Kiraiso nânî nionî wáf urarîñápî tîñî xîxenîrîñî. Apî eñíná dánî ínîmî yumíí imónîñpîrîñî. Ínîmî yumíí nimóga bagí aiwî agwî riná rîxa wáf wókímîxîñîñpîrîñî. Émá nîmîñî ñweagíáyí wí arfá nîwiro dîñî owîkwîrópoyîñîrî Gorîxo —O anîñî nonî ñweañorîñî. O eñíná dánî “E imónîwîñîgîñî.” ráñîñpa wáf rókiamoagíáwa eagíápî wáf urîmearîñwápimî dánî émá nîmîñî ñweagíáyí tîñî e rîxa sîñânî áwanî rîñárîñîñpîrîñî. Xwîyá apî xaiwí fá oxîrîpoyîñîrî seaimîxîpaxo, ayí Gorîxorîñî. ²⁷ Dîñî émî saimî morî ñwáf imónîrî eño, ayí onîrîñî. Omî Jisasi Kiraiso neaiîñpî nânî dîñî nîmorîñpimî dánî yayí seáyî émî oumeaneyî. “E éwanîgîñî.” nimónarîñî.

Payí Poro Koriniyo ñweáyí nání xámi eanínarini.

Payí rina Jisasoyá siyikíyí aní yof Koriniyo ñweagááyí nání Poro xámi níriri eanínarini. Aní api Gírikíyí píropenisiyo xwé bí imóniníþírini. Poro émayí aníyo wáf nurimeríná aní apimi eni nírémorí (Wáf wurimeiarigfá 18:1-17) xwiogwí wo nñwewari nuréwapíyiri ámi wo siní enjáná áwini e dání wí e nání nuri nñwewaríná arfá re wiñinigini, “Jisasoyá siyikí imónigfá Koriniyo ñweáyí nípikwini miyarinoi.” rinarinagfá arfá nñwiri payí ayí Poromí yariní owianeyiníro neari wiowáriníþi eni nimeari nání payí rina neari wiowáriníþinigini. Ayí Jisasomí dññí nñwikwíro aiwí siní niaiwí píopia yapi imóniro fwi Jisasomí dññí miwikwíropera neríná egfáþi fá xiriro yarinagfáþi nání mñxí nuriri eanínigini. Xfomí yariní payí neariníþimi dání wigfáþi nání eni áwaní nuriri eanínigini.

1 Poroní —Nioní Gorixo xegí nñwimóniníþimi dání gí íwí Jisasi Kiraisoyá wáf wurimeiariní wo imóníwínigini wéyo fá numíninoninini. Nioní negí nñrixímeáo, Soteniso tñní nawini nñwewaríná ² siyikí Jisasoyá imónigfá aní Koriniyo ñweagááyí nání —Seyíné Kiraisí Jisaso tñní nawini ikárinigfáyíné enagi nání siyikwí miní imónífríxiniri searíþeanyíñérini. Seyíné áamá aní nñminí gimi gimi ñweagfá negí Áminá Jisasi Kiraisomí —O Áminá ayí tñní nene tñní nání nawini imóninonini. Omí yayí wiarigfáyí nñní tñní nawini xewaniníyo imónífríxiniri wéyo fá seamíniníþínérini. Seyíné nání payí rina neari mónaparinini. ³ “Negí ápo Gorixo tñní Áminá Jisasi Kiraiso tñní awaú wá seawianiri seyíné nñwayiróniro ñweapíri nání seañiri éisixini.” nimónarini.

“Gorixo seaipiníþi nání yayí wiariníþini.” uriní nánirini.

⁴ Seyíné Kiraisí Jisaso tñní ikárinigfáyíné enagi nání Gorixomí nuriríná xfo wá nñseawianiríná naní seaiminíþi nání dññí nñmori ininá seyíné nání yayí wiariníþini. ⁵ Ayí ríþi nání rarinini. Kiraiso tñní ikárinigfáyíné Gorixo wá nñseawianiri naní imóniníþi bí bí nñseaiminiríná réwapinipaxí imóniro nñjá imónipaxí imóniro epírfá nání bí onímiáþi síxí mñseaimimó nñþini ayá wí seaimimoníþini. ⁶ Xwiýfá Kiraiso nání yaní seaipiníþi xwióxyo síkífríxiní seaiminíþinagi nání ⁷ negí Áminá Jisasi Kiraiso ámi xwíá tñño nání nñweapíri piaumí iníwínigini xwayí naniri nñwewaróná e e epaxí imónífríxiniri xegí kwíyíþimi dání síxí seaimimoníþi nání dñwí wí mñkeamóninoi. ⁸ Jisasi Kiraiso sífá xfo áamá nñyoní mí omómíximí eníáyí nání síkífrí nñseaiminíþi nání xwiýfá mñseaxe kwímpaxíyíné imóniníþirínini. ⁹ Gorixo —O seyíné xegí xewaxo, negí Áminá Jisasi Kiraiso tñní nawini gwiaumí inigfáyíné oimónipoyiniri wéyo fá seamíninonini. O ananí áamá ikwiárinipaxí imónino enagi nání “O xñení e neaíiníþirani?” yaiwipaxíni.

“Jisasoyá siyikí imónigfáyíné yaní mepayónipani.” uriní nánirini.

¹⁰ Gí nñrixímeáyíné, gí dññí tñní maríái, negí Áminá Jisasi Kiraiso e wiwapíyíwínigini nñrípéaníþimi dání ení rírémiþí bí oseaimini. Seyíné nñyñení xwiýfá axíþi ríro píraniní nñxiniri ñweapíri nání xixegini yaní mepayónipa ero dññí axíþi moro dññí aga ná bini fá xiriro nero ñweáfríxinini. ¹¹ Gí nñrixímeáyíné, áamá Kírowioyá wí nñbiri seyíné nání nñniróná “Ayí mñxí rírowiágí inariníþi.” nñrfá enagi nání seararinini. ¹² Wiyíné wiyíné ríþi ríþi rarinigfá enagi nání seararinini. Wiyíné “Poro neaiepiariñenerini.” rariná wiyíné “Aporoso neaiepiariñenerini.” rariná wiyíné “Pitao neaiepiariñenerini.” rariná wiyíné “Kiraiso neaiepiariñenerini.” rarinigfá enagi nání ení rírémiþí seaipinini. ¹³ “Kiraiso ná woní imóninagi aí siyikí oyá imónigfáyí xixegini yaní epayónipaxíni.” ríseaimónarini? “Poro nene arírá neainí nání ikfáyo yekwíroárinigfáni.” ríyaiwiarinoi? Seyíné wayí nñseameairíná Poromí oxídfipoyiniri yof nioníyá nñriro wayí seameaigfáraní? ¹⁴⁻¹⁵ Nioní segíyí wíyo wayí mumeaipa nerí aí Kírisíþasomí tñní Gaíasomí tñní awaúminí wayí nñmeairí nání Gorixomí yayí wiarinini. Ayináni áamá wí re ríþaxí menini, “Poroyá yof nñriríná wayí neameaigfenerini.” ríþaxí menini. ¹⁶ Ayí nepariní. Áamá Sitepanasoyáyo ení wayí umeainíþi nání ríxa dññí nñfagi aiwí ámi wíyo ení wayí umeainíþirani? Nioní ríxa dññí mñninarinini. ¹⁷ Ayí ríþi nání rarinini. Kiraiso ámayo wayí umeaíwínigini nñrowárenapinímaní. Xwiýfá yayí neainariní xfo náníþi wáf nurimeíwínigini nñrowárenapinímaní. Kiraiso yoxáþámí nñperíná neaíiníþi surfma eniginiri wáf nurimeíwínigini nñrowárenapinímaní áamá wigí dññyo dání émfí saímí nñmoro uréwapíyarinigfáþi uréwapíyíwínigini nñrowárenapinímaní.

“Ení eániri nñjá seáyí e imóniri Gorixo eníþi Kiraiso síwá neaífrini.” uriní nánirini.

¹⁸ Xwiyá Jisaso yoxáfpámi nene nání neapeinípi nání áamá nanínaníro yariǵáǵá re rariṇaǵa aí, “Xwiyá api majá níkáriníro rariǵáǵáriní.” rariṇaǵa aí nene Goríxo yeáyí neayimíxemeaariníene re yaiwínwini, “Jisaso ikáǵa yoxáfpámi penǵpimi dání Goríxo ení eáninǵi xegí imóninǵipi síwá neainírfani?” yaiwínwini. ¹⁹ Nioní rariṇápmi Bíkwíyo re níriníri eáninǵipi sopinǵi níwarini, “Goríxoní áamá ‘Dinǵ émf saímí moarinǵaénerini.’ yaiwinarigǵáyo dinǵ mǵixeyaiǵi wimǵáriní.” E níriníri eáninǵipi nioní rariṇápmi sopinǵi níwarini. ²⁰ Ayináni Goríxo e winǵa enaǵi nání áamá riná dǵnǵ imónigǵá “Dinǵ émf saímí moarinǵaénerini.” yaiwinarigǵáǵá arirerini? Nwǵ ikaxǵ eáninǵipi mewegǵáǵá ení arirerini? “Xwiyá ximíximí niníri mǵarinǵwaénerani?” yaiwinarigǵáǵá ení arirerini? Áamá Goríxomí dinǵ mǵiwíkwíroarigǵáǵá “Dinǵ émf saímí nímorane rariṇwaénerini.” rariǵáǵápi nání o ríxa re oyaiwípoyníri mǵineaiwapiyipa enírfani, “Nepa dinǵ émf saímí nímororo rariǵáǵápmání. Majá níkáriníro rariǵáǵáriní.” oyaiwípoyníri mǵineaiwapiyipa enírfani? ²¹ Ayí rǵpi nání rariṇini. Goríxo xewaníño dinǵ émf saímí nímoróná áamá xǵomí dinǵ mǵiwíkwíró “Dinǵ émf saímí nene negí moarinǵwápmi níxǵdǵranéná ananí xǵoyá ámaéne imónipaxǵriní.” yaiwiarigǵáǵá api xe oimónipoyiníri síṇwǵ mǵwiní xwiyá none wǵ rariṇwápmi —Api “Majá ikárininǵipirini.” rariǵáǵápi. Apimí dániní áamá nepa dinǵ wíkwíroarigǵáyo Goríxo “Yeáyí uyimíxemeámǵigini.” wimóninǵriní. ²² Gǵ Judayí xwiyá api neparǵaniníri ipímónaní nání emíni bǵ oneaiwapiyípoyníri wimónarinǵriní. Émáǵ xwiyá api neparǵaniníri ipímónaní nání níǵǵa seáyí e imóninǵ bǵ onearéwapiyípoyníri wimónarinǵriní. ²³ E e wimónǵǵi aiwǵ none wǵ níriméranéná xwiyá rǵpi wǵ urarinǵwáriní, “Áamá Goríxo yeáyí uyimíxemeawínǵiníri nání urowárenapíñomí yoxáfpámi yekwíroarigǵawixini.” urarinǵwáriní. E urarinǵa émáǵ “Xwiyá majá ininǵipi rǵa rariṇoi?” yaiwiarigǵáǵáriní. Gǵ Judayí “Sǵmirirí neaiarinǵipi rǵa rariṇoi?” yaiwiarigǵáǵáriní. ²⁴ E nerí aí xǵoyá imónaníwá nání wéyo íǵa neaumiríne Judayeraniní, Gǵiríkyeneraniní, xwiyá api arǵa níwiranéná re yaiwiarinǵwáriní, “Kiraiso níperi níwiǵpínimearinǵpimi dání Goríxoyá ení síxǵ eáninǵi tǵnǵ dinǵ émf saímí o moǵǵipi tǵnǵ síwá neainírfani?” yaiwiarinǵwáriní. ²⁵ Ayí rǵpi náníriní. Áamá dǵnǵ re yaiwiarigǵáǵá, “Goríxo majá níkáriníri yariní.” yaiwiarigǵáǵápi, api aí pí pí níǵǵa áamá imónigǵáyo wíarí nímúrorí seáyí e wimóniní. “Goríxo ení samínǵ níwerí yariní.” yaiwiarigǵáǵápi, api ení aí pí pí ení eáninǵi áamá imónigǵáyo wíarí nímúrorí seáyí e wimóniní.

²⁶ Gǵ nírixímeáyíné, Goríxo gǵ áamá oimónipoyiníri wéyo íǵa seaumíráná íná seyíné imónigǵáǵápi nání dinǵ nímoróná “Poró ayí api nání rǵa nearariní?” yaiwipaxǵriní. Nioníyáǵi oimónipoyiníri wéyo íǵa níseaumírínǵá segíyǵ obaxǵ wí níǵǵa áamá wíǵi dǵnǵyo dání imónarinǵáǵápi xwé bǵ imóninǵáná wéyo íǵa seaumírínǵaniní? Segíyǵ obaxǵ wí xwéríxayíné imóninǵáná wéyo íǵa seaumírínǵaniní? Segíyǵ obaxǵ wí ení rǵnǵ nímoníro áamáyo umenǵweanǵáná wéyo íǵa seaumírínǵaniní? Oweoi. ²⁷ O áamáyo yeáyí uyimíxemeámǵaniní nání neríná áamá “Negí dǵnǵyo dání dinǵ émf saímí moǵwaénerini.” yaiwinarigǵáyo ayá wimómǵaniní nání “Majá ikárininǵi imóninǵipirini.” rariǵáǵápmi oxǵdǵminí. níyaiwiri enírfani. Áamá “Ení síxǵ eáninǵwaénerini.” yaiwinarigǵáyo ayá wimómǵaniní nání “Ení meáninǵipirini.” rariǵáǵápmi oxǵdǵminí. níyaiwiri enírfani. ²⁸ Áamá xǵomí mǵixǵdarigǵáǵá “Api seáyí e imóninǵipirini?” yaiwiarigǵáǵápi anǵpá imíximǵaniní nání “Amípi ayí peayí níwianíro ‘Sípírini.’ rariǵáǵápmíraní, ‘Mípimóninǵriní.’ rariǵáǵápmíraní, sa apimí oxǵdǵminí.” níyaiwiri enírfani. ²⁹ Áamá wo aí Goríxoyá síṇwǵ tǵnǵ e dání mǵixǵ meakǵnínipaxǵ mímónípa éwinǵiníri api api níyaiwiri enírfani. ³⁰ E nerí aí xewaníño neaiinǵpimi dání Kiraisí Jisaso tǵnǵ nawíní ikárinǵwaénerini. Omí dání Goríxo dinǵ émf saímí xǵo moarinǵipi dinǵ síxǵ neamímorí xǵoyá síṇwǵyo dání áamá wé róninǵwaéne neaimíxǵrǵi áamá nioníyá síyíkwǵ múninǵi imónírxǵiníri wimóninǵipi neaimíxǵrǵi negí íwǵ yarinǵwápmi dání gǵwínǵi nearoyírorí enírfani. ³¹ Goríxo Kiraisomí dání api api neaiinǵi enaǵi nání Bíkwíyo re níriníri eáninǵipi, “Áamá mǵixǵ nímeakǵniróná áamá wí nání mǵixǵ nímeakǵnǵi Ámínáo nání mǵixǵ meakǵnǵipoyí.” níriníri eáninǵipi xǵxení xǵdǵrxǵiní.

2

“Níseaiméaríná Jisaso nániní searéwapiyinǵariní.” urinǵi nánirini.

¹ Gǵ nírixímeáyíné, nioní iwamǵó níseaiméarí xwiyá Goríxoyá ínimí imóninǵipi wǵ nísearínǵá “Poró níǵǵa seáyí e imóninǵorǵaniní?” oniaiwípoyníri xwiyá xwé imóninǵi rariǵáǵápi tǵnǵ searíri ámaéne negí dǵnǵyo dání dinǵ émf saímí moarinǵwápi tǵnǵ searíri mé ² dinǵ rǵpiní moǵáriní, “Ámí bǵ gǵ dǵnǵ tǵnǵ gǵwǵ nímixǵrǵi murípa oemini. Sa Jisási Kiraisomí ikáǵa yoxáfpámi yekwíroarigǵáǵápi nániní ouréwapiyimini.” nímorí apiní

seaiwapiyinjáriní. ³ Nioní seyíné t́nń nńjwearńá enń samńj nńńwerń jweanárńń. Wáyf erń óf erń nerń jweanárńń. ⁴ Nisearéwapiyirńáranń, wáń nisearńńńáranń, xwíyá ámá “Apń seáyń e imónńjńpńńfńń?” yaiwiarńgńápi bń tńń nńkumńxńńjńpńmń dńń dńj ńseakńńmńxńmńńńń nerń mńsearń emńmń enń eńńńj Gorńxoyá kwńyńpńmń dńń nńseaiwapiyirńá searéwapiyinjáriní. ⁵ E enńápi, ayń rńpń nńń enńárinń. Seyíné Gorńxomń dńjńńwńkwńróńńń ámáene “Dńjń émf saímń moarńjwńń.” yaiwinarńjwápmń mńwńkwńró Gorńxoyá enń eńńńjńpńmń dńjń owńkwńrópoyńńń e nerń seaiwapiyinjárinń.

“Nńjńá Gorńxoyápi xegń kwńyńpńmń dńńńń imónńpaxńńń.” urńjń nńńńńńń.

⁶ E nńsearńńń ań none ámá Gorńxomń dńjń wńkwńroarńgńá yóf imónńgńáyo nńjńá dńjń émf saímń mónńjńpńmń dńń imónńjń bń urarńjwárinń. Nńjńá apń ámá rńńá dńjń imónńgńápmń dńńmńmń. Nńjńá apń enń ámá rńńá dńjń seáyń e nńmónńro menjweagńáyf —Ayń anńnanńro yarńgńáyńńń. Ayńá imónńgńápmń dńńmńmń. ⁷ Nńjńá dńjń émf saímń mónńjńpńmń dńń imónńjń nionń seararńjápi, ayń Gorńxoyá yumń imónńjńpńńń. Apń ńńmń imónńjagń nńń ámá “Gorńxo enńápi nńń nńjńá oimónaneyń.” nńwimónńro ańwń wńwanńjńyń dńjń mopaxń mimónńń. Apń Gorńxo anńna tńń xwńári tńń sńń mimńxńpa enj dńń yumń dńjń enjwńpearńjńpńńń. Nene xńo tńń anńnamń jweanńwá nńń enjwńpearńjńpńńń.

⁸ Ámá rńńá dńjń seáyń e nńmónńń menjweagńáyf wń Gorńxo yumń dńjń enjwńpearńjńpń nńń nńjńá mimónńgńárinń. Ayń nńjńá nńmónńro sńjwńńyń, Ámńńá enń eńńńj nene yeáyń neayńmńxemeńńá nńń Gorńxo imónńjńpń neaiwapiyinjomń wń ńkńáyo yekwńroarńńro egńámanń. ⁹ None rarńjwápi nńń Bńkwńyo dńń xńxenń re nńńńńń eńńńń, “Amńpi Gorńxo ámá xńomń dńjń sńxń yuarńgńáyo wńpńmoarńjńpń, ayń ámá wń sńjwń mńwńńpa ero arńá mńwńpa ero ‘Neaińpńmoarńjńpń, ayń apńńńń?’ nńyaiwńń dńjń mńmopa ero yarńgńápińńń.” E nńńńńń eńńńjńpń none seararńjwápi tńń xńxenń imónńń. ¹⁰ Gorńxo nene nńń neaińpńmoarńjńpń ámá wńgń dńjń tńń dńjń mńmopaxń imónńjagń ańwń Gorńxo xegń kwńyńpńmń dńń rńxa wńá nearókiamonńńń. Ayń rńpń nńńńńń. Xegń kwńyńpń nemeń amńpi nńń nńń nńjńá imónńń. Amńpi Gorńxo yumń enjwńpearńjńpń nńń ań nńjńá imónńń.

¹¹ Ámá go ámá wo yumń dńjń moarńjńpń nńń nńjńá imónńń? Oweoń, ámá o yumń dńjń moarńjńpń xewanńjyá dńjńpńń apń nńń nńjńá imónńń. Kwńyń Gorńxoyápi enń axńpi imónńń. Ámá wo ań dńjń Gorńxo moarńjńpń nńń nńjńá mimónńpaxń nerń ań xegń kwńyńpńń nńjńá imónńjń enjagń nńń Gorńxo yumń neaińpńmoarńjńpń nńń ananń wńá nearókiamopaxńńń. ¹² Gorńxo wá nńneawianńń e e epaxń imónńńńxńńń sńwń sńxń neamńmonńń nńpńń nńń nńjńá imónńńwá nńń o kwńyń ámá xwńá tńyo xńomń sńwńdarńgńáyńá imónńjńpń sńxń mńneamńmó xńo tńjń e dńjńpń sńxń neamńmonńńń.

¹³ Ayńńńń Gorńxo wá nńneawianńń sńwń sńxń neamńmonńń nńń nńsearéwapiyńńá xwńyńá áxwńńajeneyá dńjń émf saímń nńmorane réwapńńarńjwápmń dńń mńsearéwapiyń xwńyńá Gorńxoyá kwńyńpń nearéwapiyńyńo dńń searéwapiyarńjwárinń. Ámá Gorńxoyá kwńyńpń tńgńáyo kwńyńpń nearéwapiyńyń pńrńńjń ureńjwńpearńjwárinń. ¹⁴ E nerń ań ámá kwńyń Gorńxoyápi mayń imónńgńáyo o wá nńneawianńń e e epaxń imónńńńxńńń xegń kwńyńpńmń dńń sńxń neamńmonńń nńń nurńńńáyf wń mńmńńpaxńmń. Ayń rńpń nńńńńń. Ámá ayń ámá wń Gorńxoyá kwńyńpńmń dńń yarńjagńá nńwńńńńńá kwńyńpńmń dńńń mń omńxńpaxń imónńjagń nńń dńjń pńrńńjń neyńoro “Gorńxoyá kwńyńpńmń dńń rńá yarńjń?” yaiwipaxń mimónńjń. Ayńńńń apń e mńyaiwń majńá neróná “Ámá ayń majńá nńkńrńńro rńá yarńjń?” yaiwiarńgńárinń. ¹⁵ E nerń ań ámá Gorńxoyá kwńyń tńgńáyf amńpi bń nńń dńjń neyńoro “Ayń mńkń apimń dńń rńá imónńń? Apimń dńń rńá imónńń?” yaiwipaxńńń. Kwńyńpń tńgńáyf e yaiwipaxń ańwń mayńyń enń kwńyńpń tńgńáyf imónńgńápi nńń wń dńjń eyńropaxń menńń. ¹⁶ Nionń seararńjápi tńń xńxenń Bńkwńyo re nńńńńń eńńńń, “Ámá gńyń Ámńńáo dńjń moarńjńpń nńń nńjńá imónńjń? Oweoń. Gńyń omń uréwapiyipaxń imónńjń?” E nńńńń eńńńjagń ańwń nene oyá kwńyńpń tńjwáene dńjń Kíraiso moarńjńpń axńpi moarńjwáenerńń.

3

“Searéwapiyarńjwádone sa Gorńxomń xńńńńwanéńńj imónńjwádonerńń.” urńjń nńńńńńń.

¹ Gń nńńxńmeáyńné, nionń e nńsearńńń ań xámń seyíné tńń nńjwearń nńsearéwapiyirńńá ámá kwńyńpń tńgńá wńyónńj searéwapiyipaxń mimónńgńárinń. Ámá kwńyńpń mayń imónńgńá Gorńxomń mńxńdarńgńáyo uréwapiyarńjwápa axńpi searéwapiyinjárinń. Ámá Kíraisomń iwamńó nńxńdńrńńá o tńń rńxa ńkńrńńgńáyńné ańwń sńń pńopia yapń imónńjńńá searéwapiyinjárinń. ²⁻³ Seyíné nńńwń pńopia ańwá mńńpaxńńjń imónńjagńá nńń xwńyńá ńńmń imónńjńpń nńsearéwapiyirńńá ańwá mńseaiapń amńjńńńj seaiapńjńńń. Agwń rńńá ań seyíné kwńyńpń oseaiwapiyimńńń yarńjńpńmń mńxńdń segń dńjń tńń feapá

seainariniḡpimi niḡfđiro sini aiwá niḡpaxniḡniḡ mimóniḡoi. Seyfne segf winiyo sini sipi dñj waiwiro simf tñi inro nerónáy, “teapá neainariniḡpimi xđirane sipi áma Gorixomi niḡfđarigfáyf yarigfápa erane mepa yariḡwini.” riseaimónarini? ⁴ Ayf rípi nani e searariḡni. Seyfne yanf nepayóniro wiyfne “Nene Poromini xđariniḡwaenerini.” riro ámi wiyfne “Aporosomini xđariniḡwaenerini.” riro nerónáy, re riseaimónarini, “Áma Gorixomi niḡfđarigfáyf yapi mepa yariḡwini.” riseaimónarini? ⁵ Seyfne piraniḡ dñj yalikirópoyi. Aporoso pi rfa imóniḡ? Poroni pi rfa imóniḡni? Sa Ámináoyá xináipawiniḡni nimónirai yawawi xixegfni pi pi éisixniḡni fá yeaumiráná yarigfwiririni. Yawawi apini yarigfwiripimi dani seyfne Gorixomi dñj wikwifrogfárin. ⁶ Nioni iwamfó wáf nisearirfna aiwá iwafaniḡni seauriḡarini. Aporoso ríwifo nisearéwapiyirfna aiwá apí yeáyf eniginiḡni inigfniḡni seapiseamenirini. Yawawi e egwifwawi aiwi seyfne Gorixoyá dñjfo daniḡni aiwá ná nerápirfniḡni yapigfárin. ⁷ Ayinani gfmimi go aiwá iwáf uriniḡni, gfmimi go inigf piseanirani, ayf ananirini. Sa Gorixoyá dñjfo dani aiwá ná yapariniḡ enagf nani xfo nanini “Seáyf e imóniḡfo, ayf oráni?” yaiwipaxirini. ⁸ Aiwá iwáf urinjo tñi inigf piseanjo tñi awaú wo wfomi seáyf e niwimónini. Niwaúni xixeni axfpi imóniḡni. Sfá Gorixó ámayo yayf wimonfayimi awaúmi yayf niwimorfna wfo xegf enfpi tñi xixeni wiiri wfo xegf enfpi tñi eni xixeni wiiri enfárin. ⁹ Yawawi Gorixomi xináipawiniḡni nimónirai e éisixniḡni wimonariniḡni yanirani nani gwí nawini mónigwifwawi enaná seyfne oyá aiwá omiḡniḡniḡni imóniḡniḡni nani rariḡni.

Uréwapiyarigfáyf nani anj mirarigfáyf tñi rframiniḡni enf naniḡni.

Seyfne Gorixoyá xegf anjwaniḡni eni imóniḡoi. ¹⁰ Nioni Gorixó wá niniwianiri e nimóniri éwiniḡniḡni sixf niniḡniḡpimi dani áma sfjá anj miranirani nani dñj émf saimf moarigfápániḡni nerfna piraniḡni nisearéwapiyiri sfjá xami tiwayironanigini. Sfná xami nitiwayirómána enána áma ámi xamif wo e dani nimira peyarini. E nerí aí seyfne sfjá xami tiwayironiḡni dani omiraneyiniḡni urapi mé woxini woxini xixegfni piraniḡni dñj nimori mirfrixini. ¹¹ Seyfne njífa re imóniḡoi. Sfná iwamfó tiwayironiḡni, ayf Jisaf Kiraisorini. Sfná ámi sfj wo tiwayironipaxi mimónini. Omi daniḡni seáyf e nimira peyipaxirini. ¹² Omi dani anj nimira niḡeyirfna áma wí sfjá gorf tñirani, sfjá siripá tñirani, sfjá ayá tñj imóniḡniḡni tñirani, miriro winiyf ikfá tñirani, ówf tñirani, ará siyikf tñirani, miriro yariḡoi. ¹³ Áma xixegfni nimira ugáfpi sfá Kiraiso weapiniḡayimi áma nineneni sfjwf winani nani sfjáni imónifárin. Sfnáni imónána re yaiwianirini, “Anj nimiróna ayf tñi mirigfárin?” yaiwianirini. Ayf rípi naniḡni. Sfá ayimi rfa niniḡpimi dani sfjwf winaxfđanirini. Xixegfni mirigfápi wiyfya rfa nana “Ayf Gorixomi dñj niwikwifro a rfa niḡpaxi imóniḡni tñiniḡni mirigfárin?” yaiwirane wiyfya rfa niniḡni éf aí sini miriniḡniḡni niwiniḡniḡni, “Ayf Gorixomi dñj niwikwifronána piraniḡni niḡfđiro rfa niḡpaxi imóniḡni tñiniḡni mirigfárin?” yaiwirane yanirini. ¹⁴ Anj áma giyf giyf sfjá xami tiwayironiḡni seáyf e nimira peyigfápi rfa minf sini miriniḡniḡni, áma ayo Gorixó yayf wimonirini. ¹⁵ Anj áma giyf giyf nimira peyigfápi rfa nowaránáy, “Anj riwá mirariḡni.” yaiwigfápi anpá imónif enagf aiwi Gorixó yeáyf nuyimixemearfna anj xiáfwo rfa niniḡniḡni yarfna rífo daniḡniḡni umixeanirini.

“Seyfne Gorixoyá anj wiwaniḡni imóniḡoi.” uriniḡni naniḡni.

¹⁶ Anj Gorixó tñi awi éanarigfíwaniḡni imóniḡniḡni imóniḡniḡni nani seyfne sini majfá rimóniḡoi? Oyá kwifpi seyfne anjwaniḡni imóniḡniḡni inimi seanjweanipni nani eni sini majfá rimóniḡoi? ¹⁷ Áma giyf giyf anj Gorixó tñi awi éanarigfíwami xwifá sealkixéanáy, iwá nioniyáiwani imónifwiniḡniḡni imixiniḡni enagf nani xfomi eni xwifá wikixenirini. Seyfne niyfeni, ayf anj iwaniḡni imóniḡniḡni nani rariḡni.

“Segyf wone mineamfeyoapani.” uriniḡni naniḡni.

¹⁸ Áma woxi “Niiwaniniḡni dñj émf saimf monáonirini.” niyaiwiniri yapf méwapiḡni. Segyf wo “Nioni áma rina dñjyfyá sfjwifo dani dñj piraniḡni émf saimf monáonirini.” niyaiwinirfni, nepa Gorixoyá sfjwifo dani dñj émf saimf monjo imónifna nani dñj apí pñi niwiarimána wigf sfjwifo dani majfá ikarinariniḡni wo imónifwiniḡni. ¹⁹ Áma Gorixomi niḡfđarigfáyf “Nene dñj émf saimf moariniḡni.” yaiwinarigfápi, ayf Gorixoyá sfjwifo dani majimajfá nikariniḡni yarigfápi enagf nani searariḡni. Bikwifo dani nioni searariḡni tñi xixeni rípi niniḡni éaniḡni nani rariḡni, “Áma ‘Dñj émf saimf moariniḡni.’ yaiwinarigfápi dani sipogwf wioarinfáyo opikiniḡniḡni yariḡni, ayf Gorixorini.” niniḡni éaniḡni nani rariḡni. ²⁰ Ámi wí e eni bi rípi niniḡni éaniḡni, “Áminá Gorixó njífarini. Áma ‘Dñj émf

saímí monwaénerini.’ yaiwinarigfáyí wígí díní tñi enjwípearigfápi surfímá imónini.” níríniri eánini. ²¹ Ayínáni negí nearéwapiyarigfáyí womi seáyí e numfeyoarane “Omíni xídaríjwaénerini.” mírípa oyaneyí. Ayí rípi nání seararínini. Amípi níni ayí seýné arírà seainíá nánirini. ²² Poronirani, Aporosorani, Pitaorani, xwíá rírírani, seýné siní siní níjwearnáraní, níperínáraní, amípi agwí ríná imóníníyífrani, ríwíyo imóníníyífrani, níniyí ayí seýnéyá imónini. ²³ Seyíné ení Kiraisoyá imóninjo. O ení Goríxoyá imóninjo enagi nání “Negí nearéwapiyarigfáyí womi seáyí e mímíxípa oyaneyí.” seararínini.

4

“Goríxo áamá xíoyá imónigfáyo yarigfápi nání píriró umenárini.” uríní nánirini.

¹ Seyíné wáí rímearíjwáone nání díní nímoróná rípiní mófíxini, “Áwa Kiraiso api éfíxíniri wimónarínípi epírí nání xegí xínáiwáníj imónigfáwarfani? Xwíyá oya yumí rinínípi áwaní wuriyipírí nání xegí bosíwowáníj imónigfáwarfani?” yaiwírixini. ² “Bosíwí nimóníro yarigfáyí wígí díní tñi amípi ayá wí nerínáyí, ayí apání yarínjo.” yaiwiaríjwámani. “Sa ná bíní boso urarínípi tñi xíxeni díní ujwírárípxí imónínípi nerínáyí, ayí apání yarínjo.” yaiwiaríjwáriní. ³ Ámá opisí aníyo dání xwíríxí mearígíá wíraní, seýnéraní, segí díníyo dání nioní gí yarínápi nání píriró nímerínáyí, ayá sówí bí múníro “Ápi, ayí ananírini.” yaiwímíni. Níwanínjoni aí gí yarínápi nání píriró nímeríni “E éápi nanírífrani? E éápi sípírífrani?” yaiwinaríjámáni. ⁴ Nioní díní peá nunírí “Íwí bí meáonírini.” níyaiwíníri aiwí “Xwíyá mayoní imónínini.” wí rípxí meníni. Nioní yarínápi nání píriró epaxí imóninjo, ayí ná woní Ámíná Goríxorini. ⁵ Ayínáni siní imónínáná seýné áamá wíyo xwíyá mumeáripáni. Ámínáo —O níbíríná amípi sfá yínínífrani imóníníyí wá okímíxiri áamá díní íníní níkwírómáná egíápirani, rígfápirani, nípiní síjání ímíxiri eníforini. O weapíné nání xwayí naníro njweáfírxini. Íná dání xíxegíni womíni womíni yayí níneameríná wo xegí néra unípi tñi wo xegí néra unípi tñi xíxeni nearínífrani.

“Seýné seáyí e seáyí e nímeróná nanífrani.” uríní nánirini.

⁶ Gí nírxímeáyíné, payí rína nearfíná ewayí xwíyá nioní tñi Aporoso tñi nání níra warínápi, ayí seýné díní píráníj nímoró “Poró nene yarínwápi nání ríá neararíní?” oyaiwípyíníri nání níra warínini. Seyíné yawawí nání níra warínápi nání díní nímoróná Bíkíwíyo níriníri eánínípi ogámí mepa nero seáyí e mímónípa nemáná wíyo ímímí wímíxíro wíyo seáyí e umfeyoaro mepa éfíxíniri seararínini. ⁷ Seyíné nání áamá gíyí “Seáyí e imónigfáyífrini.” yaiwiarínjo? Oweoi, wí e míseaiwiarínjo. Amípi seýné imónigfápi Goríxo wí síxí míseamímoní reñjo? Oweoi, amípi seýné imónigfápi o síwíá síxí seamímonífrini. O síwíá síxí seamímoní enagi nání pí nání seáyí e mímóníro síxí míseamímopa ení náníníj míxí meakínínarínjo. ⁸ Neparfani? Seyíné ríxa aiwá xwé níneróníj agwí ímí ríá seayini? Ríxa amípi wí mímórónígfáyíné mímóníro ríá njweanjo? None siní sípáníj mímónírane njweanáná seýné ríxa míxí ináyí mímóníro ríá njweanjo? Aí, none ení seýné tñi nawíní míxí ináyí mímónírane seáyí e imónaníwá nání re neaimónarini, “Seýné nepa ríxa míxí ináyí mímóníro, síjwíríyí naní imóníníri enífrini.” neaimónarini. ⁹ Nioní díní re mímónarínjagi nání seararínini, “Wáí wurímeaiaríjwáone Goríxo aga síwíá neawárinonerini. Ámá xwíríxí numemáná ‘Ríxa opíkípoi.’ ráríníyíníj imóníjwáonerini. Pí pí níni síjwí tígíyí —Aníjnarani, ámarani, níni síjwí níneaníro rípiá neamearífrí nání áwíníni yarínwáone imóníníwini.” mímónarini. ¹⁰ None Kiraisomí níxídaríne nání majímajíá íkáríníjwáone aí seýné o tñi nawíní níkáríníro nání ríxa díní naní imónínípi tígíyífrini. None ení samíní neawenone aí seýné ríxa ení eánígfáyífrini. None peayí neawianígone aí seýné seáyí e seaimíxígfáyífrini. ¹¹ Eníá dání agwí ríná nání none agwí nání erane inígfí nání neainíri íyíá íríkwíni pánírane áamá wé tñi neaupíkákíwíarígone imónírane aní sá weaníwá nání wí mayone enagi nání aní xwírínímerane ¹² negí wé tñi omíní aníní múní erane áamá ríperífrí nealíná píráníj naní umearírane xeanífrí nealíná xwámámí wírane ¹³ ikayíwí neamearáná píyíá xwíyá urírane yarínwáonerini. Xwíá rírí nírimíni dáníyí ráfí neaimoarígonerini. Ámá níni none píaxí enájí íyaníwíníj neaimoarígonerini. Agwí ríná ení api siní e neaimoarínjo.

“Poroní íkaníní níaxídfírxini.” uríní nánirini.

¹⁴ Ríwamíní nioní neáa waríná api seýné ayá oseaimómíníri meá níawí gí díní síxí seayínáyífrini díní fá oxírípyíníri eearínini. ¹⁵ Seyíné Kiraisomí píráníj xídpírífrá nání yayíwí seamearígfáyí nepa fá míropaxí enánáyí, segí áponíníj imónínáoní ayí

obaxí meníní. Nioní xwiyá yáy seainí paxí imóníjípí iwamfó wáf nisearíná seyíné Kiraisí Jisaso tñí nawíní ikáriní pírí nání nioní seameanjáyínéníj imóníjagá nání seararíní. ¹⁶ Segí áponíníj imóníjáoní, ayí nioní enjagí nání enj rírémxí rípi oseaimíní, “Nioní yarínjapa axípi ikaníníj niaxfdírxíní.” osearíní. ¹⁷ Nioní seararínjápí oépyonírí xámí Timotiomí —O gí díníj síxí uyírí díníj unjwírírí enjóríní. Kiraiso nání wáf urínjapímí dání díníj wíkwíróagí nání gí iwóníj imóníjoríní. Omí seyíné tñámíní uowárenapínjární. O ríxa niseaiméaríná nioní Kiraisomí nixfdírná yarínjápí —Apí nioní amí amí nimeríná Jisasoyá síyíkí imónígá níyoní uréwapíyarínjápíríní. Apí nání o dirírí seainíjoi.

¹⁸ Wiyíné nioní mibípa emíá náníníj seáyí e seáyí e nimeníro wárixayíné imónarínjoi. ¹⁹ E nerí aí Áminá Goríxo níwimónírná nioní síní mé seyíné tñámíní níbírí wárixayínéyá xwiyápi aríá míseai segí enj neáníro seáyí e imónígápi apímí dání rí rimónarígíawixínírí síjwí seanaxfdímíáríní. ²⁰ Ámá manjápání rarínjagá níwíníranéná “Ayí Goríxoyá xwioxíyo páwipírfáyírfání?” yaiwíarínwámání. Enj neáníro uxfdarínjagá níwíníranéná “Ayí oyá xwioxíyo jweáyírfání?” yaiwíarínwá enjagí nání seararíní. ²¹ Seyíné gímíní gípí nání seaimónaríní? “Poró síyíkí nearaní nání iwanj nímeamí bfwínígíní.” riseaimónaríní? “Díníj síxí neayarínjípí neaiwapíyíní nání nípéní nimónímáná bfwínígíní.” riseaimónaríní?

5

Wigí wo xanoyá apíxí tñí fwi nínnírí meánígípi nání mǎxí uríní náníríní.

¹ Xwiyá bí rípi seyíné nání rínímearíní, “Jisasoyá síyíkí imónígá Koríníyo jweagíáyí wí fwi inarínjoi.” rínímearíní. fwi apí emá Goríxomí mǎxídarígíáyí aí xe oínípyonírí síjwí níwínarígíápí nání seararíní. Segí wo xanoyá apíxí tñí fwi nínníríisáná meánígí enjagí nání raríní. ² fwi apí síní enjáná pí nání wárixayíné imónarínjoi? Sípí apí yarínjomí segí síyíkí imónígápmí dání níparíro mopaxí enjagí nání apí e nemáná jwí nearo síjwíríyí, ayí nanj yanírí egíáríní. ³ Nioní ná jfámí níjwearí aí gí díníjípí seakíkayonáoní seyíné tñí jweaarínjápáníjípí sípí apí enjomí ríxa xwiyá umearínjární. ⁴⁻⁵ Áminá Jisaso nírowarínjípímí dání díníj re moárfanígíní, “Ayí awí neáníroná nioní síní díníj ukíkayonáná enj eáníj Áminá Jisasoyápmí dání xwiyá axí rípi rínírxíní, ‘Xe fwi apí yarínjo náomíní xwíríá wíkwíxéná nání Seteno tñí owáraneyí. Ríwíyo sfá Ámináo bíníáyímí xegí díníjípí yeáyí uyímíxemeaní nání agwí Seteno tñí owáraneyí.’ rínírxíní.” díníj e moárfanígíní.

“Ámá sípí enjomí emí parímórxíní.” uríní náníríní.

⁶ Seyíné wárixá imónarígápi aga nanj meníní. Yísí bí onímíápí tǎgí aí bisíkerfá nípmíní ikwíanjwí eapínáraríná nípmíní nímtíga warínjípí nání seyíné níjǎ mimónípa renjoi? ⁷ Yísí onímíápí tǎná bisíkerfá nípmíní ikwíanjwí eapínárarínjapa axípi xámí fwi ná woní éfí aí amá obaxí axípi xéní paxí enjagí nání seyíné bisíkerfá síníjíníj imóníjípí nání yísí xámíjíníj imóníjípí emí kwírimópoyí. Seyíné ríxa bisíkerfá yísí mayí síníjíníj imóníjagí aí seararíní. Ayí rípi náníríní. “Judayene Goríxoyá anjánajo neamúroagípi nání díníj moaní nání sípísípí rídíyowá yarínwápa Kiraiso ení nene nání ríxa rídíyowá íníníj enjagí nání seyíné ríxa bisíkerfá yísí mayí síníjíníj imóníjoi.” nimónaríní. ⁸ Ayínání nene Kiraiso neainjípí nání díníj moaní nání aiwá apí nínnírane yáyí neranéná bisíkerfá yísí xámíjípí —Apí sípí wíkáro ríkíkíró ero yarígíáníj imóníjípíríní. Apí tñí nímxírí míní bisíkerfá yísí mayí —Apí díníj nanjíníj aí xíríro nepa imóníjípíní nání ríro yarígíápíríní. Bisíkerfá yísí mayí apí tñí níwíwanígíní.

⁹ Nioní xámí payí wína re nírrí nearí mónapínjární, “Seyíné amá fwi inarígíáyí tñí nawíní gwíaumí mínípaní.” nírrí nearí mónapínjární. ¹⁰ E nírrí nearíná amá Goríxomí mǎxídarígá fwi ínórórání, síjwí fwi wínórórání, fwi urápíróraní, wigí jwíápmí xfdíróraní, yarígíáyí nání mísearínjanígíní. “Ámá Goríxomí mǎxídarígá apí apí e yarígíáyí tñí gwíaumí wí mínípa oemíní.” níyáiwíronáyí, xwíá rírímí píní níwíaríní nání e epaxí imóníjagí nání wí e mísearínjanígíní. ¹¹ Payí xámí nírrí nearíná ayí rípi imóníjípí nání searínjanígíní, “Ámá ‘Jisasomí nixfdírí nání segí séríxímeáoníríní.’ raríní wo apíxí wí tñí fwi ínírírání, síjwí fwi wínírírání, xegí jwíápmí xfdírírání, amáyo ikayíwí umearírírání, ínígí xwapí nínnímáná papíkí erírání, amáyo amípí wí fwi urápírírání, e yarínjo tñí gwíaumí mínípaní. Aiwá aí o tñí nawíní níkumíxínírí mínípaní.” nírrí eanjanígíní. ¹²⁻¹³ Ayí rípi nání seararíní. Ámá Jisasoyá síyíkí imóníjwáene tñí síní nawíní mimónígíáyó nioní síjwí níwínaxfdírí xwiyá urípaxí rimóníjíní? Oweoi, ayo Goríxo síjwí níwínaxfdírí xwiyá urípaxírní. E nerí aí amá

Gorixomi dñí n̄wíkwíro nání seyíne tñí nawíní imónígfáyo sñjwí n̄wínaxídiro sípí yariñagá n̄wínírná xwíyá uríírxini. Ámá sípí enjomi emí parímóírxini searariñini.

6

“Segí wíyo xwíírxí mumeapani.” uríí nánirini.

¹ Segíyí wo xegí imóníñí wo tñí xwíyá imíxípsi nání nimónírná, aríge neri “Ámá Gorixoyá imónígfáyí tñí n̄rírane píraníñí oyeaimíxípoi.” m̄yáiwí ayo n̄múrorí “Ámá Gorixoyá mimónígfáyí tñí n̄rírane píraníñí oyeaimíxípoi.” n̄yáiwí wígfí opisí aní tñí e nání waríñíñí? ² Gorixoyá ámá imóníñjwaéne Kiraiso n̄weapírná xó tñí nawíní nene ámá Gorixoyá mimónígfáyo xwíírxí umeaníwápi nání síní n̄jífá mimónípa reñoi? Seyíne xwíírxí seáyi e imóníñí apí umeprírá enagí nání “Xwíyá onímiá agwí ríná rinaríñjwápi xwíírxí mimenípaxí imóníñjwaénerini.” r̄yáiwíwinariñoi? Ananí xwíírxí menípaxí imónígfáyínerini. ³ Aníñají maní Gorixoyáyo p̄rí wiaíkgígfáyo xwíírxí nene umeaníwápi nání síní n̄jífá mimónípa reñoi? Seyíne e ep̄rírá enagí nání xwíyá xwíá t̄fyo rinaríñjwáyo anípaxí xwíírxí umeapaxíyínerini. ⁴ Ayínání wíyíne xwíyá bí t̄gfáyíne nimónírná pí nání ámá Jisasoyá síyikí imónígfáyíne, segíyí wo wo tñí xwíyá tñí nimónírná segíyí dñí tñí wo xwíyá arfá n̄wíwí píraníñí wimíxíyípaxí imóníño meníraní? ⁵ Séríxímeaníñí imóníñí wo wómi xwíírxí oumemínírná, ayí naní mimóníñí neri aí Jisasomi dñí m̄wíkwíroarígfáyí píraníñí oyeaimíxípoi n̄rí ayí tñí e nání n̄meámi nurínyá, ayí aga sípí imóníñípi yariní. ⁶ “Jisasomi píraníñí oxídaneyí.” yáiwíarígfáyíne xwíírxí n̄menírná apimí dání ríxa r̄páiwíñí meáarariñoi. Díxí womí xwíírxí mume xe onikárini n̄rínerínyá, “Ayí apání yariñoi.” searímíni. Xwíírxí mume amípi xe f̄wí onírápini n̄rínerínyá, “Ayí apání yariñoi.” searímíni. ⁷ E neri aí seyíne wí e mepa nero sípí ikáriniro f̄wí r̄apeniro yariñoi. Séríxímeaníñí imónígfáyo aí apí e wíkarariñoi. ⁸ Gorixó ámá ríkíkírfó yariñí xé xóyá xwíoxíyo opáwípoi n̄rí sñjwí m̄wínípa enfápi nání seyíne síní n̄jífá mimónípa reñoi? Seyíne xer̄wíni n̄moro yapíñí m̄ewapíñipani. Ámá f̄wí n̄nirí r̄péanarígfáyíraní, wígfí ñwáapimí fá x̄rarígfáyíraní, oxí wo apíxí wí tñí f̄wí inarígfáyíraní, oxí wo wó tñí “f̄wí oinaiyí.” wimónarígfáyíraní, oxí wo wó tñí iyí onarígfáyíraní, ⁹ f̄wí urápekíxearígfáyíraní, amípi wayáyo sñjwí f̄wí w̄narígfáyíraní, inígfí xwé n̄niró papíkí yariñí, ikayíwí umeaarígfáyíraní, majfá n̄wíkaríná f̄wí uráparígfáyíraní, ámá e yariñí wí Gorixó gí xwíoxíyo xe on̄wéapoyíñí wí sñjwí w̄nínfá meníni. ¹⁰ Xámi wíyíne apí bí yagíyíne imóníñjagá aí Ámíná Jisasi Kiraiso tñí kwíyí negí ápo Gorixoyápi tñí egíipimí dání Gorixó segí yagíápi ríxa ígfáñíñí seaeámori síyikíwí m̄níníyíne imóníñíxini seaimíxí xwíyá mayí imónígfáyíne imóníñíxini seaimíxí eníñini.

“Ámá náomi dání pí pí neróná Gorixomi seáyi e umeapaxí imóníñípi époi.” uríí nánirini.

¹¹ Seyíne re n̄yáiwíaríñjagá aiwí “Pí pí ‘Oemíni.’ n̄neaimónírná ananí epaxenerini.” n̄yáiwíaríñjagá aiwí apimí n̄pimíni dání naní seaimíxípaxí meníni. Amípi nioní “Oemíni.” n̄nimónírná apí ananí nepaxoní aiwí wí náníni xe m̄ñí n̄niga ouní sñjwí w̄nínfámani. ¹² Ámá f̄wí inarígfá wí f̄wí wíwaníyí yariñípi nání re oyáiwípoi n̄rí, “Ananirini. Ámá nápi, ayí apí nání meníraní?” oyáiwípoi n̄rí ewayí ikaxí r̄pí rariñí, “Aiwá ayí agwí nánirini. Agwí ení ayí aiwá nánirini.” E rariñípi nepa r̄nínjagá aiwí Gorixó agwí tñí aiwápi tñí anípa imíxíníñí. E neri aí ámaéne f̄wí inánfá nání meníni. Ámínáo wimónaríñípi yaníwá nání imóníñjwíni. Ámínáo ení ámá nápi naní oimónípoi n̄rí yariñíni. ¹³ Gorixó sa negí Ámíná Jisasó owíapíñimeaníni sñj wimíxíñímani. Nene ení wíapíñimeaníwá nání xegí ení eáníñípi dání sñj neaimíxínfá enagí nání rariñíni.

¹⁴ Seyíne Kiraisoyá síyikípi imónígfáyíne enagí nání xóyá nápi dání seyíne bí b̄níní imóníñípi nání síní majfá rimóníño? Ayínání nioní oyá nápi dání b̄níní imóníñípi n̄yónimí nuri apíxí iyí ede dání warígfá wimí n̄kumíxínírná “Ayí ananirini.” r̄yáiwíariñoi? Owéoi, wí e yáiwípaxí meníni. ¹⁵ Ámá apíxí iyí ede dání warígfími kumíxínígfá gíyí gíyí, ayí xí tñí nawíní nimóníro ná ayí ná b̄níní imóníñípi nání seyíne síní majfá rimóníño? B̄kwíyo dání xwíyá r̄pí “Ayá n̄kumíxínírná ná ayí ná b̄níní imóníñíni.” n̄rini eáníñjagá nání searariñini. ¹⁶ E neri aí ámá Ámínáo tñí nawíní kumíxíníyí o tñí nawíní nimónírná kwíyí axípi t̄gfáyí imónarígfáñini.

¹⁸ Ámá wí tñi fwi inanigñiri wáy nero éf úríxini. Pí pí fwi ámá yarigfá winiyf náomi bfarwámñi nero aí apixf tñi fwi inarigfápi xegf bi imónini. Náomi inimi dani nero nani wiwanigñyf xwírfá ikixenarigfáñi. ¹⁹⁻²⁰ Segf ná xixegñi imónigfápi, ayf kwíyf Gorixoyápi nani —Apí Gorixo sixf seamimóaná seainigñipñi. Apí nani segf wará anigñi imónigfápi nani seyñé sñi majfá rimóniñoi? Gorixo Jisaso neainigñipimi dani ríxa bñiñi neainigñi enagi nani ríxa xíoyá imóniñwini. Sñi sewanigñyñéyá mimóniñoi. Ayinani seyñé segf nāpimi dani pí pí neróná Gorixomi seáy e umepaxf imóniñpñi éfrixini.

7

Ámá meánigfáyf nani urigñf nāñirini.

¹ Seyñé payf nearo yarigñf nigfápi nani áwanf bi osearimñi. Oyi, ámá apixf bi mīmeapa nerñáyf, ayf nanf yarigñoi. ² E niseariri aí fwi xixegñi ámá inarigfápi dani feapá seainigñi enagi nani oxi woxi dñi apixf meari apixf wíy wíy eni dñi oxi meañiri éfrixini. ³ Apixf wíy “Gf oxo fá onixirini.” nīsimóniríná xiaxwoxi imi xe fá xirñirixini. Oxi woxi “Gf apiximi fá oxiririni.” nīsimóniríná xiepiyi eni “Xe fá onixirini.” yaiwírixini. ⁴ Xiaxwoxi, ayf dñi nápi nani xiáwoxiñi. Dñi apixi dñi nápi nani xiáirini. Xiepiyi eni, ayf dñi nápi nani xiáiyimani. Dñi oxo, ayf jixiyá nápi nani xiáworini. ⁵ Ayinani wiyagwí wiyagwí “fá oxirinaiyi.” nñiriríná arfá mé mñf xixe “Oyi.” rñfñisixini. Sfá árñf Gorixomi xwíyfá ririmi wiani nani xixe “Oweoi.” nñiriríná, ayf ananirini. E niseariri aí sfá “‘Oweoi.’ orñiaiyi.” yaiwífi ríxa nórímáná enáná ámi fá xirñisixini. Ayf rñi nāñirini. Woxi woxi “Ámá wí tñi fwi inanipi nani mñi minípa oemñi.” nīsimónirí aí xixen apí emñiri nani eni mīreanigñi nani Seteno ámá wí tñi fwi iniri nani rñi rñeawinigñiri “Ámi fá xirñisixini.” seararigñi. ⁶ “Sfá árñf Gorixomi rixigñi uripñi nani xixe ‘Oweoi.’ nñiriróná, ayf ananirini.” seararigñi sekaxf e éfrixirini mīseararigñi. Nīseaimóniríná xe e éfrixirini siñwí seararigñi. ⁷ “Ámá nñi niont apixf mīmeapa enāoni yapí nimóniríná, ayf ananirini.” nimónarini. E neri aí Gorixo ámá o omi xixegñiyo wā nñiwariri nñiwiiríná wíyo meānīpaxf oimónipoyñiri wiir wíyo mīmeānīpaxf oimónipoyñiri wiir eni enagi nani seararigñi.

⁸ Segf ámá sñi mīmeānigfáyf tñi apixf aniyf tñi nani rñi osearimñi. Ayf mīmeānigñi yapí sñi anigñi e nimóniróná nanf yarigñoi. ⁹ E niseariri aí rñi eni osearimñi. “Ámá wí tñi fwi inani nani mñi mīneainípa oyaneyi.” nīseaimónirí aí xixen apí yanñi nani eni mīseaeānīpa nerónáyf xe meānñirixini. “Nīmeānīpñi nani dñi siñi nñiwarí nurñáyf, nanf menagñi nani xe meānñirixini.” seararigñi. ¹⁰ Ríxa meānigfáyf nani nñi wí ikaxf rñi —Apí nioniyápi marfá, Ámínáo rñipñi. Apí osearimñi. Apixf meānigfáwa wígf oxowami nñiwarimi mupani. ¹¹ E mēpa neri nñiwarimi nurñáyf, ámi oxí mīmeānī kiki fá nñeāfrixini. “Kiki fá nñeāfrixini.” mīwimónīpa nerñáyf, ámi xiaxwo tñi kumixinñirixini. Xiaxwowa eni wígf apixiwami emi mīmopa éfrixini.

¹² Ámá xamigñi winiyfñé xwíyfá rñi —Apí Ámínáo rñipñi. Nioniyápiñi. Apí eni osearimñi. Ámínáomi dñi wíkwñoniyf woxi apixf dñi mīwíkwñoniyf wí mīreānigñi í sñi “Anani meānigfáyf omeānīmñi.” nīwimóniríná xiaxwoxi imi emi mīmopa éfrixini. ¹³ Apixf Ámínáomi dñi wíkwñonixi, oxí dñi mīwíkwñoniyf womi meānigñi enānáyf, o sñi “Gf apixf meānigfáyf tñi anigñi nñiwarimi.” nīwimóniríná omi nñiwarimi mupa éfrixini. ¹⁴ Ayf rñi nani rarigñi. Oxi Ámínáomi dñi mīwíkwñoniyf wo arige neri Gorixoyá wo imónipaxñi? Ayf xegf xiepi dñi wíkwñoniyf tñi nawini nēmerigñipimi dani Gorixomi dñi mīwíkwñoniyf ámá xíoyá wo imónipaxñi. Apixf dñi mīwíkwñoniyf wí eni xegf xiaxwo, dñi wíkwñoniyf tñi nawini nēmerigñipimi dani ámá Gorixoyá wí imónipaxñi. Apí mēpa nero pñi nñiwarimi nurónáyf, segf nñiwarí Gorixoyá wí mimóni oyá siñwíyo dani piāxñi eānigfáyf imónipaxñi. Niont seararigñi xixen nerñáyf, oyá imónipaxñi. ¹⁵ E niseariri aí Gorixomi dñi mīwíkwñoniyf meānigfá “Gf apixf Gorixomi dñi wíkwñoniyf rñi nñiwarimi oumñi.” nīwimóniríná xiepiyi xe pñi nñiwarimi onuniri siñwí winñirixini. Dñi mīwíkwñoniyf meānigfá “Gf oxí Gorixomi dñi wíkwñoniyf romi nñiwarimi oumñi.” nīwimóniríná xiaxwoxi xe pñi nñiwarimi onuniri siñwí winñirixini. Nīseawarimi ugñáyfñé sñi áxerwarí inigfáyf yapí mimóniñoi. Gorixo nñiwariróni nñiwaririni nani ríxa wéyo fá neaumñi enagi nani rarigñi. ¹⁶ Oxí dñi mīwíkwñoniyf womi xiepiyi, jixi dñi oxomi pñi mīwíwaripa neri o tñi nñiwarí siñwepigf nñiwarigñipimi dani wíerfkiemearfñi? Mīwierfkiemeapa erfñi? Jixi majfáñi. Apixf dñi mīwíkwñoniyf wími xiaxwoxi, joxi eni í tñi nñiwarí siñwepigf nñiwarigñipimi dani wíerfkiemearfñi?

Miwierfkiemeapa erfárfani? Joxi eni majfáriní. Ayínáni segí áamá Gorixomi dñj mīwkwírogfá meánigfáyo níwárimí mupa éfríxínirí seararínjini.

“Segí imónífríxínirí yanjí seadímíxínjípí imónífríxíní.” uríj nániríní.

¹⁷ Seyné woxini woxini Áminá Gorixo ayí xixegíni apí apí e imónífríxínirí yanjí seadímíxínjípí, o ayí nioniyá áamá oimónífoyínirí wéyo fá seaumíráná imónígápi axí apíni “Xe oimónímíni.” níyaiwiro imónífríxíní. Gorixoyá síyikí nimónirí amí gimi ñweagfá níyoní sekaxí axípi urímearínjíní. ¹⁸ Segíyí wo Judayo enagí nání iyí símí sfó wákwiníjána Gorixo o áamá nioniyá oimónirí wéyo fá numírínáyí, áamá o “Iyí símí sfó wákwiníjípí arige nerí yo míyimíniréni?” níyaiwipa éwínigíní. Segíyí wo iyí símí sfó mīwákwiníjána Gorixo nioniyá oimónirí wéyo fá numírínáyí, áamá o Judayí wonínjíní oimónímínirí iyí símí sfó mīwákwinípa éwínigíní. ¹⁹ Ayí rípi nániríní. Iyí símí sfó níwákwinírínáraní, mīwákwinípa nerínáraní, Gorixoyá síñwíyo dání ná ayo nimóníní. Oyá síñwíyo dání “Ná ayo imóníní.” yaiwírínjípí, ayí sekaxí xfo rínjípímí xídarígápiníní. ²⁰ Ayínáni áamá woxíní woxíní, seyné Gorixo áamá nioniyá oimónífoyínirí wéyo fá seaumíráná pí pí xixegíni imónígápi xe apíni nimóniro ñweáfríxíní. ²¹ Woxí Gorixo áamá nioniyá oimónirí wéyo fá rumíráná áamá woyá xínáixínjíní nimónirí omínj wíiarínjoxí nimónírínáyí, ududí bí mirínípa nerí “Nioní síní axí apíni nimóníríná, ayí ananíní.” yaiwírínjíní. E nerí aí xínáixínjíní nimónirí omínj wíiarínjoxí áamá áxenwarí minígáyínjíní imónípaxí enánáyí, ananí xínáixínjíní nimónirí omínj wíiarínjípí píní níwíríní kíkísfá úiríxíní. ²² Xínáixínjíní nimónirí omínj wíiarínjoxí, ayí rípi nání “Ududí bí mirínípaní.” rírarínjíní. Gíyí Áminá Gorixo áamá nioniyá oimónífoyínirí wéyo fá umíráná áamá wíyá xínáiwánjíní nimóniro omínj wíiarígáyí enánáyí, ayí síní apí imónínjagfá aí Gorixo ríxa gwí roayíronjíríní. Gíyí Ámináo áamá nioniyá oimónífoyínirí wéyo fá umíráná áxenwarí minígáyí enánáyí, ayí xfo wimónarínjípí epírfá nání xegí xínáiwánjíní omínj wíiarígáyí imónínjagfá nání “Ududí mirínípaní.” seararínjíní. ²³ Jísaso nealínjípímí dání Ámináo bínjíní níseairí gwí searoayíronjíní enagí nání áamá wíyíyá xínáíwayínénjíní mimónípa éfríxíní. ²⁴ Gí nírixímeánjíní imónígáyné, Gorixo áamá nioniyá oimónífoyínirí wéyo fá seaumíráná pí pí xixegíni imónígápi o xegí síñwíyo dání apíni imónífríxíní.

Áamá mīmeánigfáyí nání uríj nániríní.

²⁵ Seyné áamá síní mīmeánigfáyí nání payí nearí yarínjíní nígfápi nání Ámináo sekaxí bí mínirínjíní aiwí nioní —Nioní Ámináo wá níníwianirí níinjípímí dání xwíyá dñj ujwírínjípaxí imónínjíní seararínjóniríní. Nioní gí dñjyó dání bí osearínjíní. ²⁶ Xeanínjíní neaímeámínirí yarínjípí ríxa neaímeaarínjíní enagí nání nioní dñj re moarínjíní, “Áamá agwí pí pí imónarígápa anínjíní axípi e imónífríxíní. ‘E nerínáyí, ayí nanjíní.’ nimónaríní.” Nioní dñj e moarínjíní. ²⁷ Woxí ríxa apíxí meañoxí enánáyí, “Ímí arige wárimíniréni?” níyaiwirí mepaní. Woxí apíxí mīmeañoxí enánáyí, “Apíxí arige nerí meámíniréni?” níyaiwirí mepaní. ²⁸ E níseairí aí woxí apíxí nímearíná ayí íwí bí mīyarínjíní. Apíyáixí ení oxí nímeáníríná ayí íwí bí mīyarínjíní. E nerí aí xeanínjíní meánigfáyí síní xwísfá tío ñweanáná wīmeanfápi seameanínjíní seararínjíní. ²⁹ Gí nírixímeányé, e nísearíníná rípinjíní seararínjíní, “Jísaso weapíníyí nání ríxa anjwí ayo enagí nání áamá apíxí ríxa meagfáyné re nimóniro éfríxíní. Apíxí mayowa áxenwarí mínípa nero nání ‘Gorixo wimónarínjípíní oemíní.’ níyaiwiro yarígáwa yapí nimóniro éfríxíní. ³⁰ Ámíxsfá yarígáyné ámíxsfá mīyarígáyí yapí nimóniro éfríxíní. Dñj nísfá seainarínjíní dñj nísfá mīwinarínjíní yapí nimóniro éfríxíní. Amípí bí nero tígáyné amípí mayíyí yapí nimóniro éfríxíní. ³¹ Omínj neríná amípí xwísfá tío wenjíní dání omínj yarígáyné áamá apí nání wí ududí mīwinarígáyí yapí nimóniro éfríxíní.” Amípí agwí ríná xwísfá rírimí enjyí imónínjíní anínjíní imónínfá meníní. Xegí bí imónínfá nání anjwí ayo enagí nání seararínjíní. ³² “Amípí ayá wí nání ududí mirínípa oépayí.” nínimónirí nání seararínjíní. Áamá apíxí mīmeagfáyí Ámináo nioní yarínjápí nání yayí owínínirí nání o yayí wínípaxí imónínjíní nání dñj nímoa warígáfríní. ³³ E nerí aí áamá apíxí meagfáyí “Gí apíxí yayí owínínirí nání arige emíniréni?” níyaiwiro apí nání dñj nímoa nuro ³⁴ dñj bí bíau fá xírarígáfríní. Apíxí síní oxí mīmeánigfáwa tñí apíyáíwa tñí íwa wí wí re yaiwírínjíní, “Níiní gí nápi tñí dñjínjíní tñí síyikwí mínínjíní Ámináo gí áamá e oimónífoyínirí wimónarínjípí tñí xixení oimónímíní.” níyaiwirí o nání wíipaxí imónínjíní náníní dñj moarínjíní. E nerí aí apíxí ríxa oxí meánigfáwa wí wí axípi e yarínjíní. “Gí oxo yayí owínínirí nání arige emíniréni?” níyaiwirí xwísfá tío dání imónínjíní nání dñj nímoa warínjíní. ³⁵ Nioní seararínjápí nanj onínirí níseararínjíní. Sewanínjíní níxífríná nanj osealínirí seararínjíní. Nioní áxenwarí

oseaiminiri mirarinjini. Seyine nanj imoninjipini nero amipi pi pi imoninjipi nani mimiwiaik mيسانipa yarina "Amirao wimonarinjipini oyaneyi." niyaiwiro oepoyiniri nani seararinjini.

³⁶ Ama go go "Apiya nioni nani rixinji nuriyigimi nipikwini miwikararinjini." niyaiwirinay, ixwe nimoniri rixa meapaxi imoninjagi sinjwi winiri "Imi rixa omeamin." niyaiwiri minji niniri nani "Kikifa bi epaxonimani." yaiwiniri nerinay, xe o xegi wimonarinjipi neri imi omeani. E nerina, ayi sipi bi miyarinin. Ananirini. ³⁷ E neri ai go go "Na bini api oemin." rininjipi nani daji sixi iniri feapa winipaxi imoninjipi xe minji onininiri mimonipa eri xewanijo xegi dajiyo dani "Apiya nioni nani rixinji nuriyigimi kiki fa onweani." yaiwiri nerinay, ayi nanj yarini. ³⁸ Ayinani ama apixi xegi rixinji wuriyigimi nimearinna, ayi nanj yarini. Ama apixi xegi rixinji wuriyigimi mimeapa nerina, ayi eni nanj neri seayi e imoninjipi yarini.

³⁹ Apixi wia oxo sini mipi jweanana aniji re yaiwiwinigini, "Oya apixini rimoninjini?" yaiwiwinigini. E neri ai xegi oxo rixa niperinay, sini omi mimeani "Go gomi omeaminini?" niwimonirina, anani meanwinigini. E neri ai ama sipa imoninjipi womi mimeani Jisaso tni ikarinigay womini meanwinigini. ⁴⁰ Ami nimearinna, anani enagi aivi nioni gi daji ayi ripi nimonirini, "I ami mimeani sini aniji apixi ani ni jwearinay, yayi ox tni ni jwearinna wininapimi seayi e imoninjipi wininirini." nimonirini. "Nioni eni Gorixoya kwiyi tinjaronirani?" niyaiwiri seararinjini.

8

Nanjwi mimoni njwapi nani ridiyowa injipi nani uriji nanirini.

¹ Seyine payi nearo nanjwi ama wigi mimoni njwa imoninjipi nani ridiyowa yarigapi nani yariji nigapi nani bi oearimini. Ayi neparini. Seyine riwamiji nearo nirigapa Jisasomi daji wkwronjwaene nineneni rixa nijja imoninjwaenerini. Ayi nepa imoninjagi aivi ripi oearimini. Ama "Rixa nijja imoninjaronirani?" niwimonirina, daji apimi dani warixa imonarinjirini. E neri ai ama wio daji sipi niwiri arira niwirinna apimi dani Jisasoya siyiki imoninjwaene sikiki ami bi eamixinarinwarini. ² None go go "Amipi bi nani rixa nijja imoninjaronirani?" niyaiwininay, nijja Gorixo "Ama nini e oimonipoyi." wimonarinjipi tni sini xixeni wi mimonijorini. ³ E neri ai go go "Nijja imoninjaronirani?" miyaiwini Gorixomi daji sixi nuyirinay, Gorixo "Ama o nioniya imoninjipi worfani?" yaiwini. ⁴ Ayinani gwi ama wi wigi njwapi nani ridiyowa nemana ami makeria imixarina Jisasoya imonigayine bi nero narigapi nani ripi oearimini. Nene nijjarini. Xwa tfo mimoni njwapi obaxi enagi aivi bi nepaxiji imoninjipimani. Nipini nepa njwa mipimoninjipirini. Njwa nepa imoninjipi, ayi na woni Gorixonirini. ⁵ Ama wi re rarigarinini, "Njwa ripi aninami dajipirini." Wi "Xwarimi dajipirini." rarigarinini. Njwa rariga api bi "Nepa njwa imonini." rininjipirini. Bi "Kwiyi seayi e imoninjipi tinjirini." rininjipirini. Api ap obaxi ayi wi imoninjagi aivi ⁶ nene nani njwa imoninjipi, ayi na woni Gorixonirini. O negi aporini. Amipi nani miki ikinorini. Ama xo nani imoninjwaene ayi onirini. Nene nani seayi e imoninjipi eni "Pirini?" maria, ayi na woni Amirina Jisasi Kiraisorini. Omi dani Gorixo amipi nini imixiri sinji nene imoninjwapi neaimixiri enorini.

⁷ E neri ai ama Jisasomi daji wkwroarigay nini nijja api nimoniro "Negi njwa xidagwapi na miki mayi imoninjipirani?" yaiwarigamani. Segiyi wi Jisasomi sini daji miwikwiro nerina wigi njwapi fa nixira niwagfasana yarigay enagfa nani mimoni njwapi nani gwi ridiyowa injipi nini rona "Ayi gwi njwa imoninjipi nani ridiyowa efapi rfa narinjini?" niyaiwiro wigi daji pwiniji imonigapimi dani "Nipikwini miyarinjini." niyaiwiro nani apimi dani pi axi niweaniri udunarinjirini. ⁸ E neri aivi aiwa minipa yarinjwapi dani ranti, narinjwapi dani ranti, Gorixo neaiminarinjiman. Minipa nerina oya sinjwo dani siyikwipianeniji imonarinjwamani. Nini rina eni oya sinjwo dani seayi e imonarinjwamani. ⁹ E neri ai ama Jisasomi daji niwikwiro ai wigi daji yoniji mimonigay wiyine anani nipaxi imoninjipi narinjagfa niseanro nani ayi eni nini mana "Nipikwini mimoninjipi rfa ewini?" niyaiwirinjipimi dani oreamioapirixiniri daji tni nixirini. ¹⁰ Ama Jisasomi daji niwikwiro aivi sini daji yoniji mimonigay segi ama "Njwa riniji ripi na miki mayirini." yaiwarini wo njwa imoninjipi api nani anji ridiyowa yarigawami ni jweamana aiwa ridiyowa efapi narinjagi niwinirina "Nene eni anani nipaxenerani?" niyaiwiniro eni sixi nini mana nipiradi. ¹¹ Rixa nini wigi xwioxo dani wa miwokipa neri udunana re searimini, "Seyineya nijja imonigapimi dani sini yoniji mimonigfa tiyi —Ayi segi seriximeaniji imonigayirini.

Kiraiso upeinjyfrini. Ámá ayf seyfné nijfá nimóniro 'Pí pí njwá ámá mewegfá nepa mimónini.' yaiwiarigfapimi dání ríxa xwírfá ikixenáoi." searimfini. ¹² Ayináni nene negf nrixífméa dñj sñi yóf mimónigfáyo sipí e wikáirane ayf wigf dñj "Apí neranéná nípikwini miyarinjwini." yaiwinarigfapimi wiaikirane nerinjipimi dání Kiraisomi eni sipí wikárinjwini. ¹³ Ayináni nioni gfwf narinjapimi dání gf nrixífméa imónigfáyf óreámioapaxf enánáyf, ayf nóreámioaro uduninigñiní nioni aga ná rfwíyo dání aiwí ámi gfwf bi nímfmáni.

9

"Wáf wurimeiarinjwáone nisearápíapaxfí Poroní wí searápíjámáni." urinjf nániní.

¹ "O áxejwarf ininjorini." riniaiwiarinjoi? "Jisasoyá wáf wurimeiarinjf wo mimónini." riniaiwiarinjoi? "O negf Áminá Jisasomi sijwí mñwininjorini." riniaiwiarinjoi? "O Ámináo nání wáf neararinjipimi dání dñj wíkwíronjwáéne menini." riyaawinarinjoi? ² "Poró Jisasoyá wáf wurimeiarinjf womani." niaiwiarigfáyf wí enánáyf aí seyné anjipaxf nioni wáf wurimeiarinjá imóninjápi nání "Ríxa xixení nijfá imóninjoi." nimónariní. Poroní wáf searáná seyfné ríxa Goríxo tñi nawini ikárinigfáyfné nimóninijipimi dání ámayo áwanjf réninjf urarinjoi, "O nepa Jisasoyá wáf wurimeiarinjf worini." urarinjoi.

³ Ámá pairífi niarigfápi wiaikimíniní nání rípi nura warinjáriní, ⁴ "Jisasoyá wáf wurimeiarinjwáone nání re nñeaiawiro rírarinjoi, 'Áwa yarigfápi nání nigwí nání wayfá inigf nño aiwá nño epaxf mimóninjoi.' nñeaiawiro rírarinjoi?" ⁵ "Wáf wurimeiarigfá wá tñi Ámináomi xogwáowa tñi Pitao tñi awa apíxf nímearo apíxf tñi nawini emearigfápa Porowa axpí wí e epaxf mimóninjoi." nñeaiawiro rírarinjoi? ⁶ Api niaiwiro rírarinjoi? Rímíni rípi niaiwiro rírarinjoi? "Wáf wurimeiarigfá wá wigf nigwí omíñf pñi wiáripaxf aiwí Poró tñi Banabaso tñi awaúni aiwá nipsi nání nigwí omíñf yarigfápi pñi wiáripaxf mimóninjoi." niyeaiawiro rírarinjoi? ⁷ Símíñf wínarigfá ámá wo míf onípoyiní wíriméaf giyf ríxa enj níméámáná wiwaninjf upírowárinarigfáriní? Oweoi, wí e epaxf menini. Ámá giyf aiwá omíñf nurímáná mímianf yarigfáriní? Oweoi, api eni wí epaxf menini. Ámá giyf burímákau níméróná wiwaninjf amíñf mñipa yarigfáriní? Oweoi, api eni wí epaxf menini. ⁸ Nioni ámá dñj moarigfápipimi nixfdirí rfa rarinjoi? Oweoi, njwí ikaxf Moseso níniní eanjipimi dání eni axpí e ríniní. ⁹ Apimi dání re níniní eániní, 'Burímákau tñi wítf aiwá exwexwím nerfná bi mñipa oenrí manj gwí mñjáripáni.' níniní eáninjpi 'Goríxo burímákau nániní dñj nimorí rinjfrini.' ríseaimónariní? ¹⁰ 'Ayf ámaéne nání eni dñj nimorí mñipa enjfrani?' mñseaimónipa renjoi? Oyi, ayf ámaéne nání eni rinjfrini. Moseso ámá aiwá iwáf uripfí nání xwáf yuní nikíxéa warigfáyf tñi aiwá yóf éáná miarigfáyf tñi nñi nawini wigf bi nípírfá nání dñj níkwímoro éríxininí e rárinjfrini. ¹¹ Wáf wurimeiarinjwáone xwíyfá Goríxoyápi niseárinfná aiwá iwáninjf seaurarinjagwi aí re ríseaimónariní, 'Aiwá iwáninjf neaurarigfápipimi dání bi nímíro aiwá nípírfí nání nñearápirónáyfrani, aikf yínipírfí nání nñearápirónáyfrani, ayf nanj miyarinjoi.' ríseaimónariní? ¹² Ámá wí anani nñearápiro nípaxf enánáyf, ayf none anjipaxfrini.' nimónariní." rarínjáriní.

E nerí aí none nisearápíapaxf imóninjpi mñsearápíjwáriní. Ámá xwíyfá yayf neainipaxf urarfná "Amípi wí nearápaniro nání rfa yarinjoi?" niaiwiro dñj mñiwíkwíropa epfrixiní nisearápíapaxf nimónirane aí wí mñsearápí dñwí ikeamóninjwápipimi xwámám wíjwáriní. ¹³ Ámá amípi anj rídiyowá yarigfíwámí inimi enjyo mearigfáwa aiwá nípírfí nání iwámí wenjpi mearigfápi nání seyfné nijfá mimónipa renjoi? Ámá nanjwí Goríxo nání níméami báná rídiyowá wíarigfáwa rídiyowá wílfápi bi nímearo narigfápi nání eni seyfné nijfá mimónipa renjoi? ¹⁴ Axípi Áminá Jisaso sekaxf re rinjfrini, "Ámá xwíyfá yayf seainipaxf wáf nurimeiarigfáwa apimi dání aiwá nípírfí nání meáfríxiní." ¹⁵ Ámináo sekaxf e rinjf aí nioni seyfné tñi nñjwearfná wí mñsearápí nerí agwí eni api bi nioni oniapfóyiní payf neri mñseamónapariní. Ayf rípi nání searariní. Nioni aiwá nisearápírfí mñníf nerí néra unjapi nání mñxf meakfñinarinjapi ámá wo aiwá nñiapírfí nñseanjowíraríniginí nání "Nioni xámí péimiginí." nimónariní. ¹⁶ Arfá nípoyi. Nioni xwíyfá yayf neainipaxf wáf niseárinfná Goríxo e éwiniginírfí sekaxf nírowárenapíñf enjagi nání e yarínjapi nání niwaninjoni mñxf meakfñinipaxf wí menini. Nioni Goríxo e éwiniginírfí nírowárenapíñf mepa nerfnáyf, sfá wí nioni majfá nóripaxfrini. ¹⁷ Gf dñj tñi "Wáf ourímeminí." nñimóniní sijwírfy, "Goríxo yayf nimopaxfpi emíniní yarínjini." ríparíniní. Gf dñj tñi "Wáf ourímeminí." mñnimónf Goríxo sekaxf nírowárenapíñf enjagi nání nerfnáyf, aríge niaiwírfi "O yayf nimopaxfpi

yarínjini.” rímfini? ¹⁸ Ayínáni pípmi dání nioni yayí nimopaxíriní? Nioni ámayó xwíyá yayí neainipaxípi wá nurírná apimi dání urápipaxí imóninjípi murátpa nerínjyo dání yayí nimopaxí imóninjípi yarínjini.

“Ámá pí pí imónigíápa nioni eni imónarinjári.” urínj nánirini.

¹⁹ Nioni nepa ámá womi xínáinínjé nimónirí omínjé wíiarínjóni menjagi aí ámá ayá wí Jisasomi oxídfópoyiníri nání nioni gí dínjyo dání ámá níyíyá xínáinínjé nimónirí omínjé wíiarínjóni imóninjini. ²⁰ Nioni gí Judayí tñi níjwearfná Jisasomi dínjé owíkwírópoyiníri ayíninjé nimónirí yarínjári. Nwí ikaxí ríninjípimi njwá míxenjwírárínjóni aíwí gí Judayí apimi njwá xenjwírárínigíáyí tñi nawíni níjwearfná, “Nioni arige yarfná ayí Jisasomi dínjé wíkwírópíráoi.” níyaiwiri nání nioni eni apimi njwá xenjwírárínjóni imónarinjári. ²¹ Gí Judayí tñi níjwearfná ayíninjé nimónirí aíwí ámá Goríxoyá njwí ikaxí ríninjípimi njwá míxenjwírárínigíáyí tñi nawíni níjwearfná, ayí Jisasomi dínjé wíkwírófírxínirí nioni eni njwá míxenjwírárínjóni imónarinjári. Nioni njwí ikaxí ríninjípimi míxídfí nerí marfái, Kiraiso rínjípimi xfdarínjóni enjagi nání rarínjini. ²² Nioni ámá enjé samínjé wegíáyí tñi nawíni níjwearfná ayí Jisasomi dínjé wíkwírópíri nání nioni eni enjé samínjé níwenjóni nimónirí uréwapíyarínjári. Ámá nñi wíyo eríkiemeámíginirí ayí pí pí imónigíápa nioni eni axípi e imónarinjári. ²³ Nioni apí nípini yarínjapi, ayí rípi nání yarínjári. Xwíyá yayí neainipaxí imóninjípi uráná arfá nípíri nání yarínjári. Xwíyá apí ámayó nanjé wímíxarínjípimi nioni eni onímeanirí e yarínjári.

“Goríxo yayí neaimoníwíniginirí Jisasomi píráinjé ouxídaneyi.” urínj nánirini.

²⁴ Ámá yamíyamúrónigí inarigíáyí nñi anjini nero aí ná woni, múróo xfo dínjé níyaiwiri níyiri mearinjipi nání seyné níjfa mimónipa renojé? Ayínáni seyné eni Jisasomi níxídfírná yamíyamúrónigí nero xami rémoarigíápánjé éfírxini. ²⁵ Ámá re yaiwiarigíáyí, “Nífa xíxegíni yaníro nání awí éanarigíe nání nuri wínjyo múróomíginí.” yaiwiarigíáyí wíwanínjé enjé síxí ímíxínaniró nání pí pí mánjé wínanínjé arfá níkeamoro enjé síxí éamíxínarigíárini. E yarigíáyí urí ímíxínipaxí imóninjípi bí meaaníro nání yarínjagí aí nene urí ímíxínipaxí mimóninjípi meaaníre nání yarínjini. ²⁶ Ayínáni nioni Jisasomi níxídfírná yamíyamúróniginínjé nínirí íríníí xíxeni warínjári. Wé neaníríná xaríxarí nerí meá píráinjé sopínjé norí nírómáná xíxeni earinjónirini. ²⁷ Níwanínjóni enjé síxí oímíxínímínirí nání náoni íwanínjé éanirí pí pí nioni mánjé nínanínjé arfá oíkeamómínirí nání íwanínjé éanirí yarínjári. Ayí rípi nání e yarínjári. Nioni ámá wíyo wáf re nuríméísáná, “Kirisomi níxídfírná yamíyamúróniginínjé níníro xfdírxini.” nuríméísáná enáná Goríxo “Ayí tñi yamínjé mimóninjini.” níriniginirí e yarínjári.

10

“Sípi Judayeneyá neáfawéyí yagíápa mepa éwaniginí.” urínj nánirini.

¹ Gí nírixímeáyíné, negí neáfawéyí yagíapi nání dínjé mopíri nání bí osearímíni. Ayí nñi Moseso Isipíyí anjéyo dání níwírímeámi nurfná agwí Goríxo nípeameámi úwíniginirí tñjípimi símanjwíyóninjé ínimí níjweámáná númí wagíárini. Nñi eni ípi Ragí rínjyó ríninjé níxeróná mídfímdání eadíkíowárinjáná áwíními níxéa ugíawixini. ² Nñi agwípimi símanjwíyóninjé níjweaxa uro ípíwámi xero neróná Moseso tñi nawíni aní níkaríníro néra ugíawixini. ³ Aíwá mayí e nemeróná aíwá manái ríninjé Goríxoyá kwíyíyo dání imóninjípi ayí nñi níga wagíárini. ⁴ Inígí mayí e nemeróná Goríxoyá kwíyíyo dání símínjé meanjé ayí nñi nagíárini. Síjé inígí símínjé meago —O wínjé úfámí númí emeagorini. O, ayí Kiraiso nání rarínjini. ⁵ E nerínjé aíwí ayí nápi yarigíapi nání Goríxo wíkfí níwónirí ámá dínjé meanjé dání amí amí opépoyinirí níwíkára wagíárini.

⁶ Ayí amípí apí apí néra nuróná pegíápimi dání nene nání síjwepígí neainini. Ayí sípi imóninjípi nání mánjé inagíápa nene eni axípi mánjé minípa éwaniginirí síjwepígí neainini. ⁷ Ayí wí wígí njwápmi níxídfírná Bíkíwíyo dání re nírinirí éanínjé tñi xíxeni re egíawixini, “Ámayí aíwá níro inígí níro epíri nání níjweagíásáná ríkíkíró ínaníro nání wíapínímeagíawixini.” nírinirí éanínjé tñi xíxeni e egíawixini. Nene ayí yagíápa nerane mimóní njwá imóninjéyo wí míxídfípa éwaniginí. ⁸ Ayí wí fwi inígíápa —fwi e inígíapi nání Goríxo pírfí umamópoyinirí uráná ámá xfómí píráinjé xfdarigíáyí sífá axíyimi ámá fwi inarigíáyo, nñi 23,000 imónigíáyo pípíkímí emegíapi nání rarínjini. fwi ayí e inagíápa nene eni axípi e minípa éwaniginí. ⁹ Ayí wí Ámíná Goríxo nepa enjé éanínjorfanirí íwamífo wíwapiyagíápa —E wíwapiyáná oyá dínjé tñi ámá ayo weaxí sídínjé óagi nání pegífná nání rarínjini. E íwamífo wíwapiyagíápa nene

eni m̄wīwapiyipa éwanigini. ¹⁰ Ayí wí Gorixomi anin̄úmí wirinagápa —Anin̄úmí e wirináná an̄naji ámayo xwírfa wikixearin̄jo p̄kin̄p̄i n̄n̄i rarin̄ini. Gorixomi anin̄úmí wirinagápa nene eni ax̄p̄i e mepa éwanigini. ¹¹ Ap̄i ap̄i e n̄wímeáa un̄p̄i wigí win̄iyí éf oweayimeán̄poyin̄iri sin̄wepiḡin̄in̄i wiri nene agwí riná sfá yopar̄iyi r̄ixa nimón̄íná n̄wean̄waéne ikwair̄ir̄i neain̄fa n̄n̄i B̄ikwíyo n̄wirarin̄in̄ip̄ir̄ini. ¹² Ayin̄n̄i “Gorixomi pir̄an̄in̄i x̄idar̄in̄áon̄i ayí yagíápa wí epaxon̄iman̄i.” yaiwinar̄in̄i goxí, j̄iwan̄in̄ox̄i ax̄p̄i neri an̄n̄imigin̄in̄i pir̄an̄in̄i men̄fir̄ixin̄i. ¹³ “En̄j eán̄iḡáȳfir̄an̄in̄i ámayo iwam̄fo wīwapiyar̄iḡápi ax̄p̄i m̄ineameáa xegí b̄i imón̄in̄ip̄i neameaar̄in̄i.” m̄iyaiwipani. Gorixó —O áamá d̄in̄j wikwiarin̄ipax̄f imón̄in̄jor̄ini. O iwam̄fo áamá seaiwapiyáná seýné xwámam̄f m̄iwipax̄f imón̄in̄ip̄i xe oseaiwapiȳipoyin̄iri wí sin̄w̄f sean̄íná men̄ini. Áamá wí xe iwam̄fo oseaiwapiȳipoyin̄iri sin̄w̄f n̄isean̄ir̄íná seýné xop̄ir̄ar̄f w̄ip̄ir̄fa n̄n̄i eni xwámam̄f wipax̄f̄in̄e seaim̄ix̄iyin̄f̄arin̄i.

R̄idiyowá mimón̄f n̄wáf̄pi n̄n̄i in̄in̄ip̄i n̄n̄i ur̄in̄f n̄an̄ir̄ini.

¹⁴ Gí n̄ir̄ix̄fmeáȳiné, Gorixó negí neár̄fawéyo nan̄j wíagi aiwí obax̄f ayá wí wigí sip̄i ner̄in̄iyo d̄an̄i xwírfa ik̄ixenaḡá en̄agi n̄n̄i nene d̄in̄j n̄imorane mimón̄f n̄wáf̄pi wí m̄ixir̄ipa nerane ap̄i t̄in̄j e d̄an̄i éfin̄in̄j owaneyi. ¹⁵ D̄in̄j t̄iḡáȳiné, nion̄i d̄in̄j t̄iḡáȳo urarin̄ápa ax̄p̄i n̄isear̄im̄in̄iri yar̄in̄ápi n̄n̄i sewan̄iȳiné d̄in̄j n̄iyaik̄iroro “S̄ip̄ir̄ani? Nan̄ir̄ani?” yaiw̄ipoyi. ¹⁶ Kap̄ix̄f in̄iḡf wain̄f in̄in̄ip̄i —Ap̄i Ámin̄á Kiraiso nene n̄n̄i n̄ineapeir̄íná raḡf pun̄p̄i n̄n̄i d̄in̄j neain̄ínfa n̄n̄i imón̄in̄ip̄ir̄ini. Nene n̄n̄iran̄ená Gorixomi yayí wiar̄in̄wápir̄in̄i. In̄iḡf ap̄i n̄n̄iran̄ená o t̄in̄i m̄im̄in̄in̄ipa yar̄in̄wáran̄i? Aiwá o n̄ineapeir̄íná x̄fo n̄áo r̄in̄in̄j win̄in̄ip̄i —Ap̄i n̄n̄i d̄in̄j neain̄ínfa n̄n̄i n̄ikw̄ir̄ir̄i nar̄in̄wápir̄in̄i. Aiwá ap̄i n̄n̄iran̄ená eni o t̄in̄i naw̄in̄i m̄im̄in̄in̄ipa yar̄in̄wáran̄i? ¹⁷ Aiwá n̄ikw̄ir̄ir̄i nar̄in̄wá ap̄i ná b̄in̄i en̄agi n̄n̄i nene áamá obaxene imón̄in̄jagwí aiwí ná b̄im̄i d̄an̄in̄i n̄ikw̄ir̄ir̄i nar̄in̄wáyo d̄an̄i s̄iyik̄f ná b̄in̄i mimón̄ipa ren̄win̄i? ¹⁸ Gí Isirer̄iyí yar̄in̄ḡápi n̄n̄i eni d̄in̄j mópoyi. R̄idiyowá éf̄api nar̄iḡáȳf Gorixó, e ir̄áf on̄in̄jo t̄in̄i m̄in̄j̄in̄ar̄iḡár̄in̄i. ¹⁹ Nion̄i sear̄im̄in̄iri yar̄in̄ápi seýné r̄ixa d̄in̄j rim̄on̄jo? “R̄idiyowá áamá Gorixomi m̄ix̄f̄dar̄iḡáȳf wigí mimón̄f n̄wáf̄pi n̄n̄i yar̄iḡápi, ayí nepax̄in̄j imón̄in̄ip̄i n̄n̄i r̄fa nearar̄in̄i?” r̄iyaiwiar̄in̄jo? “Wigí n̄wáf̄f imón̄in̄ip̄i eni, ayí nepax̄in̄j imón̄in̄ip̄i n̄n̄i r̄fa nearar̄in̄i?” r̄iyaiwiar̄in̄jo? ²⁰ Oweoi, wí e sear̄im̄in̄iri m̄iyarin̄ini. Rip̄i oyaiw̄ipoyin̄iri seararin̄ini. “Áamá Gorixomi m̄ix̄f̄dar̄iḡáȳf wigí r̄idiyowá yar̄iḡápi Gorixó n̄n̄i r̄idiyowá mé wigí mimón̄f n̄wáf̄f kwíȳf sip̄i t̄in̄ip̄i n̄n̄i r̄idiyowá yar̄iḡár̄an̄i?” oyaiw̄ipoyin̄iri seararin̄ini. Seyné wigí r̄idiyowá éf̄api n̄n̄iróná kwíȳf ap̄i t̄in̄i naw̄in̄i m̄in̄in̄ip̄ir̄ix̄in̄iri seararin̄ini. ²¹ Wí re m̄iyaiwin̄ipa éfir̄ix̄in̄i, “Nene anan̄i kap̄ix̄f Ámin̄áo neaiin̄ip̄i n̄n̄i d̄in̄j moanf̄wá n̄an̄iwá n̄irane mimón̄f kwíȳȳf n̄an̄iwá n̄irane epaxener̄ini. Nene anan̄i aiwá Ámin̄áo n̄an̄ip̄i n̄irane mimón̄f kwíȳȳf n̄n̄i r̄idiyowá éf̄api n̄irane epaxener̄ini.” m̄iyaiwin̄ipa éfir̄ix̄in̄i. ²² “R̄idiyowá mimón̄f n̄wáf̄f n̄an̄ip̄i nar̄in̄wápip̄i d̄an̄i Ámin̄á Gorixó wikí d̄in̄j neaiaiwin̄i n̄n̄i s̄mir̄ir̄f wíwan̄igin̄i.” r̄iseaimón̄arin̄i? “En̄j eán̄in̄j nene eán̄in̄wápi x̄f̄oyápip̄i seáȳi e imón̄in̄jaḡf n̄n̄i p̄ir̄f neamamopaxeneman̄i.” r̄iyaiwinar̄in̄jo?

“Gorixomi yayí umepax̄f imón̄in̄ip̄ini éwanigini.” ur̄in̄f n̄an̄ir̄ini.

²³ Wiȳiné re rar̄iḡápi, “Pí pí ‘Oyaneyi.’” n̄ineaimón̄ir̄íná nene anan̄i epax̄ir̄ini.” rar̄iḡápi nepa n̄ir̄io aiwí ap̄i b̄i ner̄in̄ip̄im̄i d̄an̄i pir̄an̄in̄j im̄ix̄inar̄iḡaman̄i. Gorixomi d̄in̄j wikw̄ir̄on̄waéne “Pí pí ‘Oyaneyi.’” n̄ineaimón̄ir̄íná anan̄i epaxener̄ini.” yaiwinar̄in̄wápi nepa imón̄in̄jaḡf aiwí ap̄i b̄i ner̄in̄ip̄im̄i d̄an̄i s̄ik̄k̄f om̄ix̄inar̄in̄wáman̄i. ²⁴ Seḡiȳf wo “Nan̄j n̄iwan̄in̄on̄in̄i n̄úmean̄i n̄n̄i ar̄ige em̄in̄ir̄éini?” m̄iyaiwipa eri “Nan̄j áamá t̄iyo eni wímean̄i n̄n̄i ar̄ige em̄in̄ir̄éini?” yaiwir̄i éwin̄igin̄i. ²⁵ Pí pí ḡf̄wí áamá wí maker̄f̄a im̄ix̄ar̄iḡe d̄an̄i b̄f yar̄iḡápi seýné anan̄i b̄f nero n̄n̄iróná ayá s̄w̄f searon̄igin̄iri “Mimón̄f n̄wáf̄f n̄n̄i r̄idiyowá éf̄ápir̄an̄i? R̄idiyowá mepa éf̄ápir̄an̄i?” yar̄in̄j min̄ipa éfir̄ix̄in̄i. ²⁶ B̄ikwíyo d̄an̄i “Xw̄f̄a r̄ir̄iran̄i, am̄ip̄i xw̄f̄a t̄iyo en̄j̄pir̄an̄i, n̄n̄i Ámin̄áoaȳ imón̄ini.” n̄ir̄in̄iri eán̄in̄jaḡf n̄n̄i “Pí pí ḡf̄wí en̄j̄pi anan̄i n̄ipaxener̄ini.” seararin̄ini. ²⁷ Áamá Jisasomi d̄in̄j m̄iw̄ikw̄ir̄on̄j wo “Aiwá b̄i onaneyi.” searepeár̄aná seýné “Anan̄i Owaneyi.” n̄iseaimón̄ir̄íná, sa nuro ayá s̄w̄f searon̄igin̄iri pí pí aiwá seaiap̄f̄p̄i n̄n̄i “Wigí mimón̄f n̄wáf̄f n̄n̄i r̄idiyowá éf̄ápir̄an̄i? Mepa éf̄ápir̄an̄i?” m̄iyaiwipa nero anan̄i n̄fir̄ix̄in̄i. ²⁸ E neri aí áamá wo áwan̄j re n̄isear̄ir̄ínáȳf, “Ḡf̄wí rip̄i n̄wáf̄f imón̄in̄ip̄i n̄n̄i r̄idiyowá in̄fir̄in̄i.” n̄isear̄ir̄ínáȳf, áwan̄j sear̄fo n̄n̄i d̄in̄j n̄imoro o seýné nar̄in̄jaḡf n̄isean̄ir̄íná “Ḡf̄wí ap̄i Jisasomi d̄in̄j wikw̄ir̄oar̄iḡá t̄iȳf m̄in̄ipax̄f imón̄in̄ip̄i pí n̄n̄i r̄fa nar̄in̄jo?” n̄iyaiwir̄i ayá s̄w̄f uron̄igin̄iri min̄ipa éfir̄ix̄in̄i. ²⁹ Seyné n̄n̄iróná “N̄ip̄ikw̄in̄i m̄iyarin̄wini.” n̄iyaiwiro ayá s̄w̄f searon̄igin̄iri m̄irarin̄ini. Áwan̄j sear̄fo “Ayí n̄ip̄ikw̄in̄i m̄iyarin̄jo.” n̄iseaiawir̄i ayá s̄w̄f uron̄igin̄iri rarin̄ini. E

seararínagí nání áamá wo níwíáípnímeari re nírinínjoi, “Nene ananí nepaxí imónínjipí pí nání áamá wí ayá sáwí uropaxí imónínjipimí dání áamí mepaxí imónínjwíní? ³⁰ Nioní gíwí apí níníri Goríxomí yayí níwirínáyí, gíwí nioní yayí wíápi nání mǎkí píyo dání pairírí nípaxí imóníní?” Áamá wo e níriní aí ³¹ rípi osearímíní, “Seyíné gíwí níníronáraní, iniigí níníronáraní, pí pí nerónáraní, áamá wí síjwí níseaníróná ‘Goríxomí dínj níwíkwíro nání rǎa yariñoi?’ oseaiwípoyníní omí seáyí e uméyoapaxí imónínjipí éfríxíní.” osearímíní. ³² Judayíraní, Gírikíyíraní, áamá Goríxoyá síyikí imónínjáyíraní, ayí omí síní xídípaxí enánáyí, nene oyá síjwíyo dání ananí epaxí aí ayo óreámioapaxí imónínjipí mepa éwanígní. ³³ Nioní yariñápa seyíné ení axípi éfríxíní. Nioní pí pí neríná níwaníjoni náníní ayá tǎn mǎmení “Áamá obaxíyo Goríxo yeáyí uyimíxemeaní nání omí dínj owíkwírópoyíníri arige nerí ayo ayá tǎn umemǎrǎníní?” níyaiwirí ayí yayí winípaxí imónínjipíní yariñáriní.

11

¹ Nioní Kiraiso yagípi ikanínjí wiarínápa seyíné ení nioní ikanínjí nífríxíní.

“Apíxiwa mǎnǎyo wí pánǎfríxíní.” urínjí náníní.

² Seyíné nioní nání íníná dínj arǎa mǎkeamó Jisasomí xǎdarínwaeéne yariñwápi nání nioní seaiékwíkwíyínápi xáiwí fǎ níxíro yariñagǎa nání yayí bí oseaimíní. ³ Seyíné seaiékwíkwíyínápi xáiwí fǎ níxíro aí “Rípi nání ení níjǎa oimónípoyní.” nimónaríní. Kiraiso áamá oxí níyoní seáyí e wimóníri oxowa xiepiwamí seáyí e wimóníro Goríxo Kiraisomí seáyí e wimóníri ení. ⁴ Ayínání oxí go go Goríxomí ríxínjí nurírínáraní, oyá xwíyǎpi wǎa nurókíamorfánaríní, wí mǎnǎyo nípákínmáná e nerínáyí, o xegí seáyí e wimónínjomi —O ayí Kiraisoríní. Omí ayá wimoaríní. ⁵ E nerí aí apíxí gí gí mǎnǎyo wí mǎdǎkínípa nemáná Goríxomí ríxínjí nurírínáraní, oyá xwíyǎpi wǎa nurókíamorfánaríní, í xegí seáyí e wimónínjomi —O ayí xegí xiagworíní. Omí í ayá wimoaríní. Apíxí e yariǎíwa re imóníǎíwa tǎn xǎxení imóníjoi. Íwamí gwí níyíríná ayá xwé owíníníri dǎa fǎn róáná mǎnǎ wǎa nero nání ayá winaríníwa tǎn xǎxení imónínjagǎa nání rarínjíní. ⁶ Apíxí gíyí “Mǎnǎyo wí mǎpákínípa oemíní.” níwimónírináyí, wíǎ dǎa fǎn ení rónífríxíní. E nísearírí aí apíxí dǎa fǎn róánáyí mǎnǎ wǎa níwimóníri nání ayá níwinírínáraní, úrapí róánáyí wíwíá fǎ níwerí nání ayá níwinírínáraní, mǎnǎyo wí pákínífríxíní. ⁷ Ayí rípi nání rarínjíní. Goríxo áamá oxí íwamí níwíxírí níwíriná seáyí e xewaníjónínjí imónínjipa wimíxínjí enagí nání oxíyí Goríxo xǎo imónínjipí síwánínjí níwinírí nání omí ríxínjí nurírínáraní, oyá xwíyǎpi wǎa nurókíamorfánaríní, amípi wí mǎnǎyo mǎpánípa éfríxíní. E nerí aí apíxíyí wíǎ fíwagwíyí imónínjǎpi síwánínjí níwinírí nání ayí Goríxomí ríxínjí nurírínáraní, oyá xwíyǎpi wǎa nurókíamorfánaríní, amípi wí mǎnǎyo pánǎfríxíní. ⁸ Ayí rípi náníní. Eníná Goríxo áamá oxí níwíxíríná apíxímí dání bí níyorí imíxínjímání. Apíxí níwíxíríná oxomí dání bí níyorí imíxínjíríní. ⁹ Apíxímí oxo arǎa wíwínígníní imíxínjímání. Oweoi, apíxí oxomí arǎa wíwínígníní imíxínjíríní. ¹⁰ Ayínání “Oxíyí apíxíyo seáyí e rǎa wimóníjoi?” yayíwípi nání imónínjipí wí apíxiwa mǎnǎyo pánǎfríxíní. Íwa pí pí yariǎípi anǎnǎjí síjwí wíwíxǎdǎrígǎa enagí nání rarínjíní. ¹¹ E seararínagí aiwí oxí Ámínáo tǎn nawíní níkáríníriná “Nioní apíxí mayoní nerí aí sopínjí noníri yariñáoníní.” rípaaxí meníní. Apíxí ení Ámínáo tǎn nawíní níkáríníriná “Oxí mayíní nerí aí sopínjí noníri yariñáíníriní.” rípaaxí meníní. ¹² Neparíní. Goríxo apíxí íwamí níwíxíríná ayí oxíyo dání níyorí imíxínjíríní. E nerí aí rípi ení neparíní. Oxí fǎn apíxiwa xǎrǎrígǎríní. E nerí aí apíxíraní, oxíraní, píraní, amípi nípíní mǎkí íkíno, ayí Goríxoríní.

¹³ Sewanínjýíné xwíyǎa nioní seararíná rípi nání dínj níyaiquiroro “Sípírání? Nanǎrǎníní?” yayíwípoyní. Apíxiwa amípi bí mǎnǎyo mǎpákínípa nemáná Goríxomí ríxínjí nurírínáyí, “Ananí yariñoi.” ríseaimónaríní? “Ananí mǎyaríñoi.” ríseaimónaríní? ¹⁴ Ámaéne negí imónínjwápmí dání síwá réníjí neainarínjíríní. Áamá oxí dǎa sepiá xǎrǎ enáná ayí ayá winípaxí imóníní. ¹⁵ E nerí aí apíxí dǎa sepiá enáná ayí dínj níwí winípaxí ení. Negí imónínjwápmí dání síwá éníjí neainarínjíríní. Pí nání marǎfí, Goríxo apíxiwa rítfí ínfíríxíníriní dǎa sepiá wíñj enagí nání sepiá enánáyí “Dínj níwí winípaxí ení.” seararínjíní. ¹⁶ Áamá wí “Xwíyǎa Poro rarínjí rípi nání xǎxewíámí ouraneyí.” níwimóníriná rípi urímíní, “None áamí xegí bí yariñwámání. Síyikí Jisasoyá imónínjǎa amí amí njweagǎáyí ení xegí bí xǎdarígǎamání. Ayí nioní rǎpíní yariǎígaríní.” urímíní.

“Áiwá Ámínáo nání dínjí oneainíníri imíxarínwápi úrapí mǎnǎmepaní.” urínjí náníní.

¹⁷ Seyíné Goríxomí yayí wianíro nání awí neáníroná nanǎ mimóní sípípní nimóníri yariǎíǎa enagí nání áamí sekaxí rípi níwíriná segí yariǎíǎa nání weyí nímeariíní

searimiméini. ¹⁸ Xámi ripi searimfini. Nioni áamá wí re rariñagfa arfá winárini, “Jisasoyá siyikí imónigfá Koriniyo jweagfáy Gorixomi yayí umeanro nání awi neántróná nawini mimóní yaní epayónarigfáriní.” rariñagfa arfá niwiri “Bí nepa e rfa yariño?” yai-wiarinárini. ¹⁹ Ayí neparini. “Seyfne dñí ná bini nimoro axípiní mimónigfáyfiní.” nimónarini. Seyfne re yaiwinipfiri nání “Negíyí wiene Jisasomi xixeni nixdírane mimiwiároarñwaene, ayí anerfani?” yaiwinipfiri nání xixegíni yaní nepayónro yariño. ²⁰ Ayinání seyfne awi neántróná “Aiwá Ámináo nání ‘Dñí oseainirí nfríxiní.’ nearinípi nariñwini.” niyaiwiro aiwí nepa minariño. ²¹ Ayí ripi nánirini. Awí neánro aiwá nñtróná niyfinení siní mé aiwá xixegíni rfa yeaárfapi añfíni niyoaro xixegíni nñtro nání wiyfne agwíni jweañaná wiyfne inigí wainí xwapí nñimáná papíki yariñgáriní. ²² Pí nání e yariñgáriní? Aiwá nro inigí nro epífa nání segí añí meníraní? Jisasoyá siyikí seyfne imónigfápmi peayí owiananeyinirí e yariñgáriní? Séríxímeá aiwá nání dñwí ikeamónarigfáyo ayá owimoaneyinirí e yariñgáriní? “Poró weyí neamearipaxí imóninípi yariñwini.” riseaimónarini? Oweoi, api néra warinagfa nání wí weyí seamearimámaní.

Aiwá Ámináo xfo nání dñí winíwinigínirí imixinípi nání uriní nánirini.

²³ Xwiýfá nioni eníiná searéwapiyinípi gí dñíyo dání mīsearéwapiyinárini. Ámináo nīréwapiyiníyo dání searéwapiyinípi, ayí ripirini. Sfá Áminá Jisaso nání Judaso pasá uméfyimi Ámináo aiwá bí nīmeari ²⁴ aiwá api nání Gorixomi yayí niwimáná nkwirirí re riníginí, “Ripi gí waráriní. Seyfne nání ridiyowániní inimípirini. Soyfne nioni seaimípi nání dñí seainífa nání nioni éapa axípi e yayífríxiní.” urinínigini. ²⁵ Awa ríxa aiwá nñimáná kapíxí inigí wainí ininí wí nīmeari xegí yariñpa axípi nemáná re rinínigini, “Goríxo xwiýfá siní ‘E nīseaimífarini.’ raúroaárinípi ‘Nepa xixeni nīneaimífarini?’ oyaiwipoyinirí nioni nīperfina gí ragí púyí inigí wainí síxí ríwániní imóniní. Íniná soyfne inigí ríwá nñiríná nioni nání dñí seainífa nání nfríxiní.” urinínigini. ²⁶ Seyfne o rinípi nero aiwá api nro inigí awá nro nerinípmi dñí o ámi weapínfe nání wáf réniní nra warigfáriní, “Ámináo nene nání ríxa neapeiníriní.” Éniní nra warigfáriní.

“Ámináo ayá aiwápi gíyíne úrapí nñiríná xwiýfá meárinipaxí yariño.” uriní nánirini.

²⁷ Ámá gíyí xámi píraniní dñí mīyaikíro Ámináo ayá winipaxí imóninípi ero aiwáraní, inigíraní, xfo nání dñí wininí nánípi úrapí nro nerónáyí, warápi tñí ragípi tñí xórórfinípi nero nání xwiýfá meárinipaxí imóniní. ²⁸ Ayinání áamá woxí woxí, “Naní imóninípi rfa yariñí? Sipí imóninípi rfa yariñí?” niyaiwiri yariñí niga nūsáná aiwá api tñí inigí awá tñí xe nfríxiní. ²⁹ Ayí ripi nánirini. Ámá aiwá api tñí inigí awá tñí nñiríná “Ámináo xegí warápmi dání neainí enagí nání rfa nariñiní?” mīyaiwipa nerínáyí, ayí xwiýfá meárinanro nání nariñagfa nání rariñiní. ³⁰ Sa mfkí apimí dání segí obaxí wí simíxí nero niyípe nimóniní ero wí ríxa piyí ero egfáriní. ³¹ Nene xámi negí yariñwápi nání yariñí niga nurane “Naní rfa yariñí? Sipí rfa yariñí?” niyaiwirane dñí píraniní nimíxínimáná aiwá api nñirane siníwiriýí, Kíraisó xwiýfá bí nīneamearirí siyikí neareáminirí enímaní. ³² E nerí aí agwí riná Ámináo xwiýfá nīneameariríná ríwéná nene áamá xfomi mīxídarigfáyo tñí nawiní xwiýfá umeárimiginirí ríxa xwiýfá nīneamearirí siyikí nearearini. ³³ Ayinání gí nīrixímeáyíne, aiwá nioni seararínapi nanro nerimeáriní axíná nawiní píraniní onaneyinirí ríwíyo rémoarigfáy nání wenípi nerí jweariní. ³⁴ Seyfne aiwá api nñtróná úrapí nero xwiýfá meárinipfírxinirí segíyí wí agwí ení mīweáñánáyí siní mībpa neróná wigí anjwámí dání aiwá nfríxiní. Aiwá api nání xwiýfá bí siní nīwenagí aí ámi nīseaimearíná searimífarini.

12

“Kwíyípmi dání epaxí imónigfápi bí bí imóniní.” uriní nánirini.

¹ Gí nīrixímeáyíne, seyfne payí nearó Goríxo xegí kwíyípi síxí seamímonípmi dání e e epaxí imónífríxinirí seaimíxíni seyfne yariñí nigíapi nání “Seyfne xe majfá nero oépoi.” mīnimónarini. ² Seyfne siní Gorixomi mīxídipa neróná seagíapi nání níjfa imóniní. Ámáya mimóní jwá imóniníyo —Ayí xwiýfá bí ripaxí mimóninífríni. Ayo oxídpoyinirí yapí pí pí seaiepísíáná seyfne nepaxinirí xídagfápi nání níjfa imóniní. ³ Ayinání “Seyfne níjfa re oimónipoyí.” nimónarini. Ámá wí Goríxoyá kwíyípmi dání nñiríná wí re ripaxí meniní, “Jisaso xewaníño roapíkiníñorini.” ripaxí meniní. Ámá wí Goríxoyá kwíyípmi dání mīrīpa nerínáyí, “Jisaso negí Ámináorini.” ení wí ripaxí meniní.

⁴ Kwíyíþimí dání e e epaxí imónífríxíní sítíxí umímoaríníþí xíxegíní imónínagí aiwí kwíyí axíþí ná bíní imóníníþimí dáníní yarígfáriní. ⁵ E neríníyo dání áamáyo seáyí e e wífríxíní Ámínáo wímíxaríníþí xíxegíní enagí aiwí Ámínáo, ayí ná woní axoríní. ⁶ Ananí nepaxí imónígíþí xíxegíní imónínagí aiwí Goríxo, ayí ná woní e e epaxí imónífríxíní ení sítíxí weámíxaríní. ⁷ E neríní aiwí o áamá xíoyá imónígíá níní xíxe arírá ínfírxíní wómíní wómíní xegí kwíyíyo dání epaxí imóníníþí bí bí yaní wíaríní. ⁸ Bí bí yaní níwírná áamá wo kwíyíþimí dání xe díní émfí saímí nímorí áamáyo píráníní urípaxí oimóníní wírí wo kwíyí axíþimí dání xe nífíá seáyí e nímóníní píráníní uréwapíyíþaxí oimóníní wírí ⁹ ámí wo kwíyí axíþimí dání xe díní ayá wí oníkíwíroníní wírí ámí wo kwíyí axíþimí dání xe ení sítíxí neáníní áamá símíxí yarígfáyo píráníní owímíxíní wírí ¹⁰ ámí womí emímí epaxí oimóníní wírí ámí womí xíoyá kwíyíá wíá urókíamopaxí oimóníní wírí ámí womí áamá wí kwíyí bímí dání rarínagíá aríá níwírná adadí níwírí “Ayí kwíyí apímí dání ríá raríní?” yaiwípaxí oimóníní wírí ámí wo áamá gwí wírí wírí kwíyíá míkí apí apímí dání ananí rípaxí oimóníní wírí ámí womí kwíyíá míkí apí apímí dání aríá níwírí yaní umealpaxí oimóníní wírí yaríní. ¹¹ Goríxo áamá wíyí wíyo yaní xíxegíní e e níwíá nurí aiwí kwíyí axí ná bímí dáníní e e epaxí imónífríxíní nímíxírná womí píþí owímíxíní apí wíaríní. Ámí womí píþí owímíxíní apí wíaríní.

“Obaxene imónínagwí aiwí wará ná bíníní imónínwíní.” uríní náníní.

¹² Ámáyo wará ná bíní enagí aiwí náþimí dání wé síkwí amíþí xíxegíní bí bí imóníní. Waráþimí dání amíþí xíxegíní bí bí imóníní níní obaxí imónínagí aiwí náþí ná bíníní. Áamá Kíraisoyá síyíkíþí imónígíáyí áamá waráþí téní ríramíníyí imónípaxíriní. ¹³ Ayí ríþí náníní. Nene —Wíene Judayeraní, wíene Gíríkíyeneraní, wíene xínáíwanéníní nímónírane omíní wíaríníwáénérání, wíene áxéníwárfí míneainí negí díní téní emearíníwáénérání, —Nínenení ení kwíyí axíþimí dáníní síyíkí ná bíní imónaní nání wayí neameairo kwíyí axíþimí neaíníní ení enagí nání raríní. ¹⁴ Nene nífíá re imónínwíní. Áamá waráþí, ayí ná bíní mímóní síkwíraní, wéraní, mínífrání, xíxegíní bí bí imóníní. ¹⁵ Síkwí kwíyíá rípaxí nímóníní re ránáyí, “Níúnní wéúnní mímónínagí nání náþíyá bínímaní.” ránáyí, “Náþimí dání bí imóníníþimímaní.” yaiwípaxíriní.” ríseaimónaríní? Oweoí. ¹⁶ Aríána ení re ránáyí, “Nínnaní síjwíyíní menagí nání náþíyá bínímaní.” ránáyí, “Náþimí dání bí imóníníþimímaní.” yaiwípaxíriní.” ríseaimónaríní? Oweoí. ¹⁷ Náþí níní síjwínní enánáyí, aríge nerí aríá epaxíriní? Náþí níní aríání enánáyí, aríge nerí díní weáníþaxíriní? ¹⁸ Náþí, ayí axíþí ná bíní mímóníní. Síjwíraní, aríáraní, apí apí e nímóga úwínígníní Goríxo xífo wímóníníþa díní neyírorí nímíxírní tíní. ¹⁹ Waráþimí dání amíþí síkwíraní, wéraní, xíxegíní imóníníþa mímóní axí ná bíní nímóníní, waráþí aríge imónípaxíriní? Oweoí, e neríníyí, wará xegí imóníníþa bí imónípaxí meníní. ²⁰ Negí wará imóníníþí, ayí ríþíriní. Waráþimí dání amíþí xíxegíní wéraní, síkwíraní, imóníníþí ayí obaxí aiwí waráþí, ayí ná bíníní. ²¹ Síjwíyí kwíyíá rípaxí nímónímáná wéúnní wí re urípaxí meníní, “Ná saní míníráparíníxí, pí nání júxí téní nawíní imónímíní? Níyíní ananí nígíþí njeapaxíyíníriní.” urípaxí meníní. Míníyí ení síkwúnní wí re urípaxí meníní, “Ná saní míníráparíníxí, pí nání júxí téní nawíní njeamíní? Níyíní ananí nígíþí njeapaxíyíníriní.” urípaxí meníní. ²² Oweoí, pí pí náþimí dání imóníní “Ení meáníþíþíriní?” yaiwíaríníwáþí menánáyí, omíní amíþí nene náþimí dání yaríníwáþí nípíkwínní epaxí meníní. ²³ Náþimí dání imóníní “Naní onímíáþí imóníníþíriní.” yaiwíaríníwáþí nene ananí píráníní okíyíá mearíníwáriní. Náþimí dání imóníní sijnání mímepaxí imóníníyí píráníní rítí yaríníwáriní. ²⁴ E nerí aí pí pí náþimí dání imóníní “Awíaxí imóníníþíriní?” yaiwíaríníwáþí, ayí rítí mepaxí imóníníþí nání wí e yaríníwámaní. Goríxo áamá waráþí nímíxírní pí pí náþimí dání eníþí nímíwírárnírná “Naní onímíáþí imóníní.” yaiwíaríníwáþí seáyí e imóníwínígníní nímíwírárnírní. ²⁵ Náþimí dání imóníníyí mímídnídní mímíearóníþa ero xíxe píráníní meníro epírfá nání e nímíwírárnírní. ²⁶ Náþimí dání imóníní bí ríníní wínná náþimí dání imóníní nípíní ríníní wínnárarínírní. Bí imóníníþimí yayí umeáná nípíní díní nífá nímíwíá wíaríní.

²⁷ Kíraisoyá síyíkíþí imónígíáyíné oyá waráþíníyí imóníro wíyínní wíyínní oyá náþimí dání síkwínnífrání, wénífrání, xíxegíní imóníro ení. ²⁸ Goríxo áamá xíoyá síyíkíþí imónígíáyí xíxegíní bí bí nímóga úfríxínírní ríþeapíriní. Wí wáí wúrímíarígíáyí imóníro wí xewaníþoyá kwíyíþí wíá urókíamíarígíáyí imóníro wí uréwapíyarígíáyí imóníro epírfá nání ríþeapíriní. Xíránní xíránní imóníní apí apí nímíþeámaná ámí wí emímí epírfá nání imóníro wí símíxí yarígfáyo naní wímíxíþírfá nání imóníro wí dífí íkeamónarígíáyí arírá wípírfá nání imóníro wí pí pí omíní yarígfáyo mepírfá nání

imóniro wí áamá gwí wirí wirí xwiyáá mǎkí apí apimí dání rípírfa nání imóniro epírfa nání rípeanírini. ²⁹ Nńni wáá wurímeiarígááyí rimóníñoi? Nńni wáá rókiamoarígááyí rimóníñoi? Nńni uréwapíyarígááyí rimóníñoi? Nńni emímí yarígááyí rimóníñoi? ³⁰ Nńni simíxíyo naní imíxípirfa nání rimóníñoi? Nńni gwí wirí wirí xwiyáá mǎkí apí apimí dání rípírfa nání rimóníñoi? Nńni xwiyáá mǎkí apí apimí dání rarígáápi yaní umeaipírfa nání rimóníñoi? Oweoi. ³¹ E nisearíri aí seyíné woxini woxini, “Gorixo áamá e e epaxí imónírxiníri kwíyípmi dání síxí umímoaríní apí apí enagí aí sa seáyí e imónínípi oimónímíni.” nýaiwirí símí xeadípenírxini.

13

“Ámáyo nepa díní sípí níwiríná rípi rípi yarígááriní.” uríní nánirini.

“Arige nerí Gorixo wimónarínípi tńni xixeni yaniréwini?” niseaimóniríná epírfaapi nání áwaní bí osearímíni.

¹ Nioní gwí wirí wirí xwiyáá mǎkí ámarani, anínajirani, rarígáapimi dání anani rípaaxí nimóníri aí áamáyo díní sípí mǎwipa nerínáyí, suríma níraríri berí ikaxí níriríná yaiwíníyí yárarínípaníyí imónímíni. Soní udíá xámí mǎwíwírari pa nemána eáána rarínípaníyí entí imónímíni. ² Nioní xwiyáá Goríxoyápi wáá rókiamopaxí imóníri amípi nńni o éimígíníri enwípearíní iními imónínípi nání níjáa imóníri amípi nńni áamá “Ayí apí rífa imóníni?” nýaiwiro níjáa imóníngáapi nání níjáa imóníri nerí aí áamáyo díní sípí mǎwipa nerínáyí, suríma imónímíni. Nioní Goríxomi díní ení neáníri níwíkwírorínípmi dání “Díwí rípi ná jé u.” urípaaxí nimóníri aiwí áamáyo díní sípí mǎwipa nerínáyí, suríma imónímíni. ³ Nioní gí iyáa fái amípi yaní nímeri uyípeayíyo níwirí aí áamáyo díní sípí mǎwipa nerínáyí, wí naní nimíxípaaxí meníni. Negí womí píkianíro yaríná niaíwomí wáripírí nání re nuríri aí, “Nioní fái níwíxíro rífa níwíóárpoyí.” nuríri aí áamáyo díní sípí mǎwipa nerínáyí, nioní éápi wí naní nimíxípaaxí mimóníni.

⁴ Áamá wíníyo díní sípí níwiríná pípi marfái, rípi yarígááriní. Sípi wíníyí wífaapi apaxí mé píri umamoarígáamani. Ayá nurímíxíri naní imónínípmi wíarígááriní. Wíníyo sípi díní wí wíarígáamani. Wíníyo díní sípi wíarígááyí wíwaníyí mǎxí meakíníro wáíxa imóníro ⁵ uyíni wíkaríro yarígáamani. Amípi neneni aríge nerí neaímeanírfeníñoíníri mepa ero apaxí mé símí ríníyí mǎwínípa ero fíwí wíníyí wíkaríapi nání símí xwaníwí níkwóními memepa ero yarígááriní. ⁶ Nípikwíni mimóníyí yarígáapi nání díní nífá mǎwíní wé róníyí imóníyí yarígáapi nání díní nífá wíwaríníri. ⁷ Áamá wíníyo díní sípi wíarígááyí pípi wímeáána “Xe oneaímeaní.” yaiwiro díní wíkwíroarígáapi wí píni mǎwíarípa ero amípi nńni Goríxo níwíiríná nání díní níkwímororo nwearo pípi sípi imóníyí wímeáána xwámámí wiro yarígááriní.

⁸ Áamáyo díní sípi wíaríwápi ná ríwíyo aí wí anípa imónínífa menagí nání aníyí fái xírípaaxíriní. E nerí aiwí Goríxoyá kwíyípmi dání wáá rókiamopaxí imóníwápirani, xwiyáá mǎkí apí apimí dání rípaaxí imóníwápirani, pípi níjáa imóníwápirani, apí nípińni anípa imóníníaríní. ⁹ Nioní seararínápi nání áwaní bí osearímíni. Agwí ríná nene Goríxoyá kwíyípmi dání níjáa imóníwápi sa bíni bíni imóníwíní. Oyá xwiyáá wáá rókiamoaríwápi nípińni marfái, bíni bíni rókiamoaríwáriní. ¹⁰ E neríní aiwí Kiraiso níweapírí amípi Goríxo éimígíníri yarínípi ríxa yóí imónáná agwí ríná nene bíni bíni imóníwápi anípa imóníníaríní. ¹¹ Nioní seararínápi niaíwí tńni ríramíníyí oemíni. Enína nioní síní niaíwí nimónírná niaíwí rarígáapa xwiyáá axípi rírí niaíwí yaiwíarígáapa axípi yaiwirí niaíwí díní moarígáapa axípi morí néísána aí ríxa ámináoní nimónímáná niaíwí yarígáapi síní fái mǎxíri píni wíarínáriní. ¹² Agwí nene Goríxo éimígíníri yarínípi nání níjáa bíni bíni imóníwápi xíxéa fái yíkiníyíyo dání nene síníwí nípikwíni mainenaríníwápi tńni ríramíníyí oemíni. Agwí ríná xíxéayo símímaníni ronagí níwínírane aiwí ríwéná nepa o tńni xixeni símímaníyí síníwí ainenaníwáriní. Agwí ríná nene bíni bíni níjáa nimóníri aí ríwéná xó nene nání xixeni níjáa imónínípa nene entí xó nání níjáa imóníníwáriní. ¹³ E neríní aiwí agwí ríná Goríxomi díní wíkwírorane o neaínífápi nání díní íkwímorane wíníyo díní sípi wírane yaríníwí biaú bí apí aníyíni imóníníapírini. Biaú bí apí bí seáyí e imónínípi, ayí áamáyo díní sípi wíaríwápirini.

14

Kwíyípmi dání epaxí imónínípi nání ámí bí uríní nánirini.

¹ Seyíné “Áamáyo díní sípi owianeyí.” nýaiwiro aníyí miní xídírxini. E nero aí Goríxo apí apí e imónírxiníri kwíyípmi dání seaimíxarínípi “Apí apí oimónaneyí.”

nɪyɪwɪro sɪmɪ nɪxeadɪpɛniro aɪwɪ nɑ bɪni aɪf ɔyɑ xwɪyɪfɑ ɑmɑyo wɪfɑ urɔkɪamɔpɑxɪ
 imɔnɔpɪrɪ nɑni ɑnɪpɑxɪ sɪmɪ xeadɪpɛnɪfɪrɪxɪni. ² Aɪf rɪpɪ nɑni seararɪnɪni. Ⱥmɑ gɪyɪf
 gɪyɪf gwɪ wɪrɪ wɪrɪ xwɪyɪfɑ mɪkɪ wɪnɪyɪf mɑjɪf imɔnɔɪgɪfɑpɪmɪ dɑni nɪrɪrɪnɑyɪf, aɪf ɑmɑyo
 murarɪnɔi. Wɪnɪyɪf xwɪyɪfɑ mɪkɪ ɑpɪ nɑni mɑjɪf imɔnɔɪnɪgɑfɑ nɑni Gorɪxomɪnɪ nurɪrɪ
 kwɪyɪpɪmɪ dɑni yumɪf imɔnɔɪnɪpɪ rarɪnɔi. ³ E nerɪ ɑɪ gɪyɪf gɪyɪf xwɪyɪfɑ Gorɪxoyɑpɪ wɪfɑ
 nɪrɔkɪamɔronɑyɪf, aɪf rɪfɑpɪmɪ dɑni ɑmɑyo sɪkɪkɪ wɔmɪxɪro ɛnɪ rɪrɛmɪxɪf wɪro dɪnɪf wɪfɑ
 wɔkɪmɪxɪro epɑxɪpɪ urarɪgɪfɑrɪnɪ. ⁴ Ⱥmɑ xwɪyɪfɑ mɪkɪ xegɪf wɪyo dɑni rarɪnɪf go go, aɪf
 xewanɪnɔ sɪkɪkɪ ɔmɪxɪnɑrɪnɪ. Ⱥmɑ Gorɪxoyɑ xwɪyɪfɑpɪ wɪfɑ rɔkɪamɔarɪnɪf go go, aɪf Gorɪxo
 wɪmɔnɑrɪnɪpɪ urɪfɪpɪmɪ dɑni Jɪsɑsɔyɑ sɪyɪkɪpɪ imɔnɔɪgɪfɑyo sɪkɪkɪ wɔmɪxɑrɪnɪfɪrɪnɪ. ⁵ Nɪonɪ
 “Seyɪnɛ nɪyɪnɛnɪ xwɪyɪfɑ mɪkɪ bɪ bɪmɪ dɑni ɔrɪpɔyɪf.” nɪnɪmɔnɪrɪ aɪwɪ ɑgɑ ɑnɪpɑxɪf ɑyɑ wɪ
 nɪmɔnɑrɪnɪpɪ, aɪf rɪpɪrɪnɪ. “Gorɪxoyɑ xwɪyɪfɑpɪ wɪfɑ ɔrɔkɪamɔpɔyɪf.” nɪmɔnɑrɪnɪ. Aɪf rɪpɪ
 nɑnɪrɪnɪ. Wɪfɑ rɔkɪamɔarɪnɪf go go Jɪsɑsɔyɑ sɪyɪkɪpɪ imɔnɔɪgɪfɑyo nurɪrɪnɑ xɔ urɪfɪpɪmɪ dɑni
 sɪkɪkɪ nɪwɔmɪxɪrɪ nɑni xwɪyɪfɑ mɪkɪ xegɪf wɪyo dɑni rarɪnɪf go gɔmɪ seɑyɪ e wɪmɔnɔɪnɪgɑɪ
 nɑni rarɪnɪnɪ. Xwɪyɪfɑ mɪkɪ xegɪf wɪyo dɑni rarɪnɪf go go rɑnɑ ɑmɑ wɔ nɪwɪɑpɪnɪmeɑrɪ
 Jɪsɑsɔyɑ sɪyɪkɪpɪ imɔnɔɪgɪfɑ wɪnɪyo ɔ rɪfɪpɪmɪ dɑni sɪkɪkɪ ɔwɔmɪxɪnɪrɪ yɑnɪf nɔmeɑrɪnɑ
 ɛnɪ ɑnɑnɪrɪnɪ. ⁶ Gɪ nɪrɪxɪmeɑyɪnɛ, rɪpɪ nɑni pɪrɑnɪnɪf dɪnɪf mɔpɔyɪf. Nɪonɪ seyɪnɛ tɪnɪf e
 nɑni nɪbɪrɪ xwɪyɪfɑ mɪkɪ wɪyo dɑni nɪsearɪrɪnɑyɪf, “Ⱥpɪ wɪ nɑnɪf neɑɪmɪxɪpɑxɪf imɔnɔnɪ.”
 rɪseɑɪmɔnɑrɪnɪ? Oweoɪ. Nɪonɪ xwɪyɪfɑ Gorɪxo wɪfɑ nɪnɔkɪmɪxɪrɪ nɪrɪnɪpɪ mɪsearɪpɑ
 nerɪfɑrɑnɪ, nɪjɪfɑ ɔ nɑni nɪonɪ imɔnɔɪnɪ bɪ mɪsearɪpɑ nerɪfɑrɑnɪ, xwɪyɪfɑ ɔyɑpɪ bɪ wɪfɑ
 mɪsearɔkɪamɔpɑ nerɪfɑrɑnɪ, bɪ mɪsearɛwɑpɪyɪpɑ nerɪfɑrɑnɪ, sɑ xwɪyɪfɑ mɪkɪ wɪyo dɑni
 nɪsearɑ nurɪnɑyɪf, ɑrɪge nerɪ nɑnɪf wɪ seɑɪmɪfɑrɪnɪ? Oweoɪ, wɪ e epɑxɪmɑnɪ.

⁷ Dɪnɪf mɑyɪf imɔnɔɪnɪpɪ, pɛkɑkɪrɑnɪ, gɪtɑrɑnɪ, aɪf ɑxɪpɪ imɔnɔnɪ. Yɑɪwɪnɪnɪf nɪyɑrɪrɪ
 nɪpɪkwɪnɪ ɪrɪf mɪrɛpɛpɑ nerɪnɑyɪf, ɑmɑ ɑrɪge “Ⱥyɪf ɑpɪ rɪfɑ rarɪnɪ?” yɑɪwɪpɑxɪrɪnɪ? Ⱥmɑ
 kwɪyɪpɪmɪ dɑni xwɪyɪfɑ mɪkɪ wɪyo dɑni ɛnɪ nɪrɪrɪnɑyɪf, ɑmɑ ɑrɪfɑ mɪwɪɑrɪgɪfɑyɪf ɑrɪge
 nerɪ “Ⱥyɪf ɑpɪ rɪfɑ rarɪnɪ?” yɑɪwɪpɑxɪf imɔnɔnɪ? ⁸ Ⱥmɑ mɪxɪf nɑni ɑwɪ rɔnɔ xɔwɪɛnɔmɪ
 dɑni rɪfɑɪwɑ ɔrɪnɪrɪ pɪrɑmɪf nɪpɪkwɪnɪ mɛpɑ nerɪnɑyɪf, ɑmɑ gɪyɪf “Mɪxɪf nɑni rɪfɑɪwɑ ɪyɪ
 rɪrɑɔ?” nɪyɑɪwɪro ɛwɑɪkɪf tɪnɪf nɪkɪnɪnɪf tɪnɪf ɑrɪkɪpɑxɪrɪnɪ? Oweoɪ, pɪrɑmɪf nɪpɪkwɪnɪ
 mɛpɑ nerɪnɑyɪf, wɪ e epɑxɪf mɛnɪnɪ. ⁹ Seyɪnɛ ɛnɪ ɑmɑ wɪyo kwɪyɪpɪmɪ dɑni xwɪyɪfɑ mɪkɪ
 xegɪf wɪyo dɑni nurɪrɪnɑyɪf, ɑmɑ ɑrɪfɑ seɑlɑrɪgɪfɑyɪf ɑrɪge nero “Ⱥpɪ nɑni rɪfɑ nearɑrɪnɔi?”
 nɪyɑɪwɪro nɪjɪfɑ imɔnɔɪpɑxɪrɪnɪ? Oweoɪ, seyɪnɛ urarɪgɪfɑpɪ mɪmɪɑnɪwɪf upɑxɪf imɔnɔnɪ. ¹⁰ Aɪf
 nɛpɑrɪnɪ. Xwɪfɑ rɪrɪmɪ xwɪyɪfɑ mɪkɪ xɪxegɪnɪf tɪnɪf rɑrɪgɪfɑpɪ ɔbɑxɪf imɔnɔnɪ. Xwɪyɪfɑ bɪ
 mɪkɪf mɑyɪf imɔnɔɪnɪf mɑnɪ. Nɑnɪf mɪkɪf tɪnɪf imɔnɔnɪ. ¹¹ E nerɪ ɑɪ ɑmɑ wɔ xwɪyɪfɑ mɪkɪf nɪonɪ
 mɑjɪfɑ imɔnɔɪnɪpɪmɪ dɑni rarɪnɪgɑɪ ɑrɪfɑ nɪwɪrɪnɑ “Ⱥmɑyɪf wɔrɪfɑnɪ?” yɑɪwɪmɪnɪ. Xɔ ɛnɪ
 nɪonɪ ɑrɪfɑ mɪwɪɑrɪnɪgɑɪ nɪnɑnɪrɪnɑ “Ⱥmɑyɪf wɔrɪfɑnɪ?” nɪɑɪwɪnɪnɔi. ¹² Seyɪnɛ Gorɪxo ɑpɪ
 ɑpɪ imɔnɔɪrɪxɪnɪrɪ kwɪyɪpɪmɪ dɑni sɪxɪf seɑmɪmɔarɪnɪpɪ “Oɪmɔnɑneyɪf.” nɪyɑɪwɪro sɪmɪf
 nɪxeadɪpɛniro yɑrɪgɪfɑyɪnɛ imɔnɔɪnɪgɑfɑ nɑni pɪ pɪ nerɔnɑ rɪpɪ ɛfɪrɪxɪnɪ. Kwɪyɪpɪmɪ dɑni
 epɑxɪf imɔnɔɪnɪwɑpɪmɪ dɑni Jɪsɑsɔyɑ sɪyɪkɪf imɔnɔɪnɪwɑɛnɛ ɛnɪf sɪkɪkɪf ɔmɪxɪnɪpɑxɪf imɔnɔɪnɪpɪ
 ɔyɑnɛyɪnɪro ɑyɑ wɪ nɛrɑ Ⱥrɪxɪnɪ.

¹³ Ⱥyɪnɑnɪf segɪyɪf wɔ kwɪyɪpɪmɪ dɑni xwɪyɪfɑ mɪkɪf seyɪnɛ mɑjɪfɑ imɔnɔɪnɪgɪfɑpɪmɪ
 dɑni nɪsearɪrɪnɑyɪf, ɑrɪfɑ mɪwɪɑrɪgɪfɑyɪnɛ yɑnɪf seɑmeɑɪmɪnɪrɪ nɑni Gorɪxomɪf rɪxɪnɪf
 urɪwɪnɪgɪnɪ. ¹⁴ Aɪf rɪpɪ nɑni seararɪnɪnɪ. Nɪonɪf gɪ ɑmɑ ɑrɪfɑ nɪɑrɪgɛ dɑni xwɪyɪfɑ
 mɪkɪf xegɪf bɪmɪ dɑni Gorɪxomɪf rɪxɪnɪf nurɪrɪnɑ gɪf dɪnɪf ɑɪf tɪnɪf mɪrɪf sɑ mɑnɪpɑmɪ dɑni
 nurɪrɪnɑyɪf, “Ⱥpɪ ɔurɪmɪnɪ.” nɪyɑɪwɪrɪf mɪrɪpɑ ɛɑ ɛnɔgɪf nɑni nɪonɪf rɪfɑpɪ bɪ nɑnɪf
 mɪnɪɪɑrɪnɪ. ¹⁵ Ⱥyɪnɑnɪf nɪonɪf pɪ ɛmɪnɪrɛnɪf? Nɪonɪf Gorɪxomɪf rɪxɪnɪf nurɪrɪfɑrɑnɪ, sɔnɪf
 nɪrɪrɪf ɔmɪf yɑyɪf nɔmɛrɪfɑrɑnɪ, xwɪyɪfɑ mɪkɪf bɪ bɪmɪ dɑni mɑnɪpɑf tɪnɪf nurɪrɪf ɑɪf “Ⱥyɪf ɑpɪ
 rɪfɑ urarɪnɪnɪ?” nɪyɑɪwɪrɪf gɪf dɪnɪf tɪnɪf ɛnɪf nɑwɪnɪf urɪfɪmɪgɪnɪ. ¹⁶ Seyɪnɛ e mɛpɑ nero
 Gorɪxomɪf yɑyɪf nɪwɪrɪnɑf dɪnɪf tɪnɪf nɑwɪnɪf mɪrɪf xwɪyɪfɑ mɪkɪf bɪ bɪmɪ, seyɪnɛ mɑjɪfɑpɪmɪ
 dɑnɪnɪf nurɪrɪnɑyɪf, ɑmɑ sɪpɪfɑ imɔnɔɪnɪgɪfɑ seyɪnɛ tɪnɪf nɑwɪnɪf ɑwɪ ɛɑnɑrɪgɪfɑyɪf ɑrɪge nero “Ⱥyɪf
 rɪfɑpɪ xɪxɛnɪf e imɔnɔɪwɪnɪgɪnɪ.” rɪpɑxɪrɪnɪ? Oweoɪ, xwɪyɪfɑ mɪkɪf seyɪnɛ rɑrɪgɪfɑpɪ ɑrɪfɑ
 mɪwɪpɑxɪf nɪmɔnɔro nɑni wɪ e rɪpɑxɪf mɛnɪnɪ. ¹⁷ Seyɪnɛ e nerɪnɑyɪf, Gorɪxomɪf pɪrɑnɪnɪf
 yɑyɪf nɪwɪro aɪwɪf wɪnɪyo sɪkɪkɪf mɪwɔmɪxɪf ududɪf ɪnɪf wɪkɑrɑnɪgɑfɑ nɑni seararɪnɪnɪ.
¹⁸ Seyɪnɛ kwɪyɪpɪmɪ dɑni xwɪyɪfɑ mɪkɪf wɪyo dɑni ɑyɑ wɪ nɪrɔro ɑɪf nɪonɪf ɛnɪf kwɪyɪpɪmɪ
 dɑni xwɪyɪfɑ mɪkɪf bɪ bɪmɪ dɑni seɑyɪf e nɪseɑmɔrɔrɪf nɑni Gorɪxomɪf yɑyɪf wɪɑrɪnɪnɪ.
¹⁹ E nɪmɔnɪrɪf ɑɪf Jɪsɑsɔyɑ sɪyɪkɪf imɔnɔɪnɪgɪfɑ bɪ tɪnɪf nerɪmɛɑnɪrɪf wɪgɪf ɑrɪfɑ ɛgɪɛ dɑni xwɪyɪfɑ
 mɪkɪf bɪ bɪmɪ dɑni nurɪrɪnɑ “fɑ mɪrɔpɑxɪf imɔnɔɪnɪpɪ ɔurɪmɪnɪ.” mɪnɪmɔnɑrɪnɪ. Oweoɪ,
 “Pɔro ɪpɪ rɪnɛɑɪwɑpɪyɑrɪnɪ?” ɔyɑɪwɪpɔyɪnɪrɪf sɑ “Xwɪyɪfɑ mɪkɪf nɪonɪf nɪjɪfɑ imɔnɔɪnɪpɪmɪ
 dɑni nurɪrɪf ‘Ⱥyɪf ɑpɪ rɪfɑ urarɪnɪnɪ?’ yɑɪwɪmɪpɪf ɑrɪnɪf ɔurɪmɪnɪ.” nɪmɔnɑrɪnɪ. “Ⱥ nerɪnɑ
 seɑyɪf e imɔnɔɪnɪpɪf yɑrɪnɪnɪ.” nɪmɔnɑrɪnɪ.

²⁰ Gɪf nɪrɪxɪmeɑyɪnɛ, seyɪnɛ nɪɑɪwɪf ɔnɪmɪɑf dɪnɪf mɪmɑxɪrɪpɑ ɛpɔyɪf. E nɪsearɪrɪf ɑɪf nɪɑɪwɪf
 pɔpɔpɑ fɔwɪ ɔyɑnɛyɪnɪro sɪnɪf dɪnɪf mɪmɔarɪgɪfɑpɑ seyɪnɛ ɛnɪf ɑxɪpɪf imɔnɔɪpɔyɪf. E nero dɪnɪf
 nɪmɔrɪnɑf ɑmɪnɑf yɑpɪf mɔrɪfɪxɪnɪ. ²¹ Ⱥsrɛrɪyɪf ɑrɪfɑ mɪwɪɑrɪnɪgɑfɑ nɑni Gorɪxo ɑmɑ wɪf e

15

Jisaso nípémáná xwáripáyo dání wiápínimeanǵípi nánirini.

¹ Gí níríxímeáyíné, xwíyá yáyí neainarínǵí nioní wá searínǵápi —Apí seýné ará níniríná “Neparini.” níyáiwiro dínǵ níwíkwírooro íká wá aí tǵnǵ neríná sǵkǵkǵ nonirí roarinǵá seýné ení axǵpi xwíyá apí tǵnǵ sǵkǵkǵ nonirí rogǵápirini. Apí nání dirírí oseaimini. ² Seyné nioní wá searínǵápi anínǵ miní xaiwí fá nixíra nurónáyí, Goríxo apimi dání yeáyí seayimíxemeanǵáriní. Seyné siní xaiwí fá rixírínǵo? E mepa nerínáyí, surímá wíkwíroapáriní. ³ Nioní wá nísearíná xwíyá xírání xírání imónínǵ searínǵápi —Apí nioní ení eníná ará winǵápirini. Apí, ayí rǵpíriní. Kiraiso nání eníná Bǵkwíyo dání nírínirí eánínǵá o nene íwí yarínǵwápi yokwarimí neainí fá nání níperi ⁴ wá níweyárimáná enáná Bǵkwíyo dání “O níwiápínimeanǵáriní.” nírínirí eánínǵá sá wíyá wíyí nórímáná enáná Goríxoyá dínǵ tǵnǵ imónínǵmeanínǵini. ⁵ Níwiápínimeámo Pitaomí sǵjání nurónapírí rǵwíyo xegí wiepǵsinǵ wé wúkaú sǵkwí wá awamí sǵjání urónapínínǵini. ⁶ E nemáná ámi rǵwíyo xǵomí dínǵ wíkwírogǵáyí —Ayí 500 apimi wíarí múrogǵáriní. Nioní payí rǵpí eaaríná ríná wíní wíní rǵxa nípero aiwí náyí siní njewanǵ. Apimi ná winání axíná sǵjání urónapínínǵini. ⁷ E nemáná rǵwíyo xegí xogwáó Jemisomí sǵjání nurónapímáná wá wurímeiarǵgá nowamini ení sǵjání urónapínínǵini. ⁸ E néisáná nioní —Nioní apíxiwá naiwí nixíríná kwíyí wíarǵgáyí wonínǵ imónínǵaonirini. Nioní awamí aga rǵwí náyo yoparǵpí sǵjání nimónínínǵini. ⁹ Ayí rǵpí nání rarínǵini. Nioní ámi Goríxoyá síyikí imónínǵáyo xeanínǵ wíkaragáoní enǵápi nání wá wurímeiarǵwá nígí wá níwamini síyikwínǵ imónínǵaoní, ayí nionirini. Goríxoyá síyikí imónínǵáyo xeanínǵ wíkaragá enǵápi nání nepa “Wá wurímeiarǵ imónínǵ woxini.” níripaxí menini. ¹⁰ E nerí aí Goríxo wá níniwianirí niínǵpimi dání agwí ríná nioní imónínǵápi imónínǵini. O wá níwianínǵpí surímá níwianínǵmaní. Oweo, nioní anínǵ miní nerí nání wá wurímeiarǵwá nígí wámí múronǵáriní. E nerí aí níwianínǵoní ení eánínǵpimi dání nerí múronǵamaní. Nioní enǵápi sa Goríxo wá níwianínǵpimi dání enǵ enǵápi nání rarínǵini. ¹¹ Ayínání seýné awamí wígí manǵíyo dání ará níwirínáraní, nioníyáyo dání ará nínirínáraní, wá nínonení seararínǵá seýné dínǵ wíkwírogǵápi, ná bini ayí apírini.

“Ráwéná pegǵáyí nǵnǵ wiápínimeapǵrǵáriní.” urínǵ nánirini.

¹² None wá nísearíná “Kiraiso Goríxoyá dínǵíyo dání wiápínimeanínǵini.” seararínǵá enǵápi nání segǵí wí dínǵ arige níyáiwiro “Pegǵáyí ámi sǵnǵ nero wí wiápínimeapǵrǵá menini.” rarǵgáriní? ¹³ Ayí rarǵgápa ámi pegǵáyí nepa níwiápínimeapa nerínáyí, “Kiraiso aí Goríxoyá dínǵ tǵnǵ wiápínimeanǵmaní.” ranínǵini. ¹⁴ Kiraiso Goríxoyá dínǵ tǵnǵ níwiápínimeapa nerí sǵnwíríyí, xwíyá none wá seararínǵwápi ná mayí imónirí seýné dínǵ wíkwíroarǵgápi ná mayí imónirí epaxǵriní. ¹⁵ Sǵpí imónínǵ apí yanirí enǵá aí ámi bǵ rǵpí ámi yapí rarǵgáyí yapí imónanirí enǵáriní. None “Goríxoyá dínǵíyo dání Kiraiso wiápínimeanǵriní.” xenwí ranirí enǵá enǵápi nání “Yapí rarǵgáyí yapí imónínǵwini.” rǵpaxǵriní. Pegǵáyí nepa Goríxoyá dínǵíyo dání níwiápínimeapa nerínáyí, “Kiraiso ení Goríxoyá dínǵ tǵnǵ wiápínimeanǵmaní.” rǵpaxǵriní. ¹⁶ Ayí rǵpí nání rarínǵini. Ámi pegǵáyí Goríxoyá dínǵ tǵnǵ níwiápínimeapa nerónáyí, “Kiraiso aí wí wiápínimeanǵmaní.” ranínǵini. ¹⁷ Kiraiso Goríxoyá dínǵ tǵnǵ níwiápínimeapa nerí sǵnwíríyí, seýné dínǵ wíkwírogǵápi swíá wíkwírooro segí íwí yarǵgápi nání siní xwíyá meárinǵpaxí imóníro yaníro egǵáriní. ¹⁸ Ámi Kiraisomí dínǵ níwíkwíroarímáná pegǵáyí ení rǵxa anínǵini anǵnaníro egǵáriní. ¹⁹ Nene re níyáiwirane, “Nene nípémáná enáná Kiraiso wí ará neainínámant. Sa xwá rírímíní emearíná Kiraiso ará neainínáriní.” E níyáiwirane omíní dínǵ níkwímoránénáyí, ámi íkínirí sǵpí wipaxí imónínǵ níyoní nání nene anǵpaxí neapaxǵriní. Ayí Kiraiso nepa xwáripáyo dání níwiápínimeapa ení enánáyí nání rarínǵini.

²⁰ Nioní e nísearirí aiwí Kiraiso níperi wenǵmí dání Goríxoyá dínǵ tǵnǵ wiápínimeanǵriní. O ámi rǵxa pegǵáyí nání xámí níwiápínimearíná omíníyo aiwá níwákwíní wí xámí miarǵgápanínǵ wiápínimeanǵriní. ²¹ Ayí rǵpí nání seararínǵini. Ámi wo sǵpí yagǵpimi dání ámaéne pearínǵwáriní. E yarínǵwápa ámi ámi wo enǵpimi dání ení wiápínimeanǵwáriní. ²² Nínenení Adamo tǵnǵ íkárínǵwáéne imónínǵagwí nání pearínǵwáriní. E yarínǵwápa Kiraiso tǵnǵ íkárínǵwáéne neperane aiwí ámi sǵnǵ nerane wiápínimeanǵwá enǵápi nání rarínǵini. ²³ Wiápínimeapǵrǵáyí wígí imónáná wiápínimeapǵrǵáriní. Kiraiso aiwá níwákwíní wínínǵ xámí wiápínimeanǵriní. Omí dání rǵwíyo xǵo weapáná xegí imónínǵáyí wiápínimeapǵrǵáriní. ²⁴ O ámi anǵnamí dání níweapíríná amǵpí nene tǵnǵ ríná imónínǵpí yoparǵpí imónínǵáriní. Íná anǵnajfrani, ámarani, omí manǵ pǵrǵ wiaikarǵgá gíyí gíyí, ení eánǵgáyí imóníro néní tǵgáyínínǵ

imóniro menweagáýf imóniro egfáyo anipá nîwimîxîmâná áamá xfoýá xwioxfyo mîmeámî nerî umeñweanáfáýf xano Gorixomî simañwýónîñf wurîñpîrî wiináfárinî.²⁵ Ayf rîpî nânî rarîñîñî. Gorîxo áamá Kiraiso tîñî sîmîf tîñî inarîgáfáyo xopîrárf nîwirî ikwianwáf xegf sîkwáf ikwiárinfánánîñf wimîxîyîñf nânî mîxáf ináyf nimónîrî menweanfárinî. Bîkwíyo apî nânî e nîrîñîrî eánîñagî nânî rarîñîñî.²⁶ Sîmîf tîñî inarîgfî yoparf anipá imîxîñáfá, ayf pîyîf nene pearîñwápirîñî.²⁷ Bîkwíyo bî rîpî xîxenî nîrîñîrî eánîñî, “Gorîxo amîpî nîñî omî simañwýónîñf wimîxîyîñf rîñîñî.” nîrîñîrî eánîñagî aî ananî re yaiwîpaxfîñî, “Amîpî nîñîyî rîñîñîpî, ayf amîpî nîñî Kiraisomî simañwýónîñf oimónîrî wimîxîyîño enî nânî mîrîñîñî.” yaiwîpaxfîñî.²⁸ Amîpî nîpîñî xewaxomî simañwýónîñf yeáyf wurîñîñáná o dîñf re nîmorî enfárinî, “Gf ápo Gorîxo amîpî nîyoni ámáyoranî, amîpîyoranî, seáyî e nîwimónîrî oumenweanîrî xewanîñonî amîpî nîpîñî simañwýónîñf nimîxîyîñjomî simañwýónîñf yeáyf owurîñîmîñî.” nîmorî e enfárinî.

²⁹ “Ámá pegfáýf wiápnîmeapfárinî.” seararîñwápi nepa mimónîñánáyf, pí nânî wiyfñé segf pegfá wîñîyo nanf owimîxaneyîñiro ámî wayf meaarîgfárinî? “Pegfáýf wî wiápnîmeapfárinî.” rarîgfápi nepa imónîñánáyf, pegfá wîñîyo nanf rîpî oimîxaneyîñiro neróná pí nanfpi owianeyîñiro epaxfîñî? Oweoî, sa surfímá epaxfîñî.³⁰ “Pegfáýf wiápnîmeapfárinî.” rarîñwápi nepa mimónîñánáyf, pí nânî Jisasoyá wáf wurîmeiarîñwáone yof mayf imónanîrî yarîñwîñî? ³¹ Gf nîrîxîfmeáyfñé, sfá ayf ayo nemerîñá “Nionî nîpémfáonîrîñî.” yaiwînarîñápi sîmîf e nîñîñîmî emearîñîñî. E seararîñagî aî “Xewanîño seáyî e nimónîrî rarîñî.” mîñîaiwîpanî. Seyfñé negf Ámîñá Kiraisî Jisaso tîñî anî ikárinîñwáéne nimónîrane nânî nionî mîxáf nîmeakîñîrî “‘Nîpémfáonîrîñî.’ yaiwînarîñápi sîmîf e nîñîñîmî emearîñîñî.” seararîñîñî.³² “Pegfáýf wiápnîmeapfárinî.” rarîñwápi nepa mimónîñánáyf, nionî pí nânî anf Epesasiyî rîñîñîpîmî nîñwearná xwíyá Gorîxoyápi arkfí wáf urîmemîñîrî nânî yof mayf nimónîrî áamá wî sidf îñf rîrómf yarîñîpánîñf yarîgfáýf tîñî nawîñî mîxáf inîñárinî? Pîpî nanf onîñîrî e enárinî? E nerî aî pegfáýf nepa mîwiápnîmeapa nerfñáyf, áamá wîñîyîf re rarîgfápa, “Apaxî mé pearîñwáéne enagî nânî amîpî wî nânî ‘Arîge oyaneyî?’ mîyaiwî sa maiwî inîñîf nîrane aîwá nîrane oyaneyî.” rarîgfápa nionî enî axfpi e rîpaxfîñî.³³ E nerî aî áamá yapî oneaiepîsîpoyîñîrî sîñwáf mîwîñîpanî. Ámá ríá kíroarîgfáýf tîñî nîkumîxîñîro nawîñî nemerónáyf, seyfñé nanf yarîgfápi pîrf nîseawiaikîro sîpî imónîñîpî yapî seaiepîsîpîrîxîñîrî seararîñîñî.³⁴ Seyfñé xaxá yarîgfápi pîñî nîwiármáná pîránîñf dîñf nîmorî segf íwî yarîgfápi enî pîñî wiárfîrîxîñî. Segfýf wî nepa Gorîxo nánî dîñf mîmonjoî. Ayîñánî ayá seainîpaxfîpî rfîñî.

“Pegfáýf nîwiápnîmeapfárinî wará ámî xegf bî nîñîmî wiápnîmeapfárinî.” urîñf nánîñîñî.

³⁵ Ámá wî yarîñf re nîpîráoî, “Ámá pegfáýf ámî arîge nero wiápnîmeapfárinî? Wará ámî gîmîñî gîpî nîñîmî wiápnîmeapfárinî?” nîráná ³⁶ re urfîmîgîñî, “Majîmajfá ikárinarîgfá tîyfñé, ‘Aîwá siyf wiároarîñwáf urf nerî mîpîeropa nerfñáyf, nerápîrî nîyapîpaxfîñî.’ rîseaimónanî? Oweoî, xámî urf nerî nîpîerómáná rîwíyo nerápîrî yaparîñîñî.” urfîmîgîñî.³⁷ Siyf seyfñé wiároarîgfápi wîtf siyfîranî, ámî xegf wîranî, nîwiároa nurfñáyf, rîxa nerápîrî nîyapîmáná imónîñîpî wiároarîgfárinî? Oweoî, siyf anîpápi wiároarîgfárinî.³⁸ Seyfñé siyf anîpápi wiároarîñagfá aî Gorîxo “Apî nerápîrî oyapîñî.” yaiwîarîñîpî tîñî xîxenî nerápîrî yaparîñîñî. Siyf apî apî xegf íwîranî, enfîranî, apî tîñî xîxenî imónîñîpî xîxegfîñî apî yapî páf orîxîñîrî imîxarîñîñî.³⁹ Wará nîñî axfpi mîñîñî. Ámá wará xegf enî bî inîñî. Nanwáf wará xegf enî bî inîñî. Îñf wará xegf enî bî inîñî. Peyf wará xegf enî bî inîñî.⁴⁰ Amîpî anfñamî dánf páf rîxîñîyîf tîñî xwáfárimî dánf páf rîxîñîyîf tîñî nânî enî dîñf mópoyî. Awîaxf amîpî anfñamî dánf páf rîxîñîyîf imónîñîpî xegf bî imónîñî. Awîaxf amîpî xwáfárimî dánf páf rîxîñîyîf xegf bî imónîñî.⁴¹ Wáf ónarîñîyîf nânî enî dîñf mópoyî. Sogwáf wáf ókiarîñîpî xegf bî imónîñî. Emá wáf ókiarîñîpî xegf bî imónîñî. Sîñf wáf ókiarîñîpî enî xegf bî imónîñî. Sîñf nîñîyîf enî wáf ókiarîñîyîf axfpi mimónîñî. Xegf bî xegf bî imónîñî.

⁴² Ámá pegfáýf nîwiápnîmeapfárinî wará inîpîrfápi nionî nîra warîñápnîñf imónîñî. Wará agwî rîñá nîñîrane ñweanwápi —Apî urf epaxf imónîñîpîrîñî. Apî xwáf weyárarîñwá enagî aî urf mepaxf imónîñîpî nîñîmáná wiápnîmeanfárinî.⁴³ Wará nene xwáf weyárarîñwápi, ayf sîpî imónîñîpî aî sîñf nîñîmî wiápnîmeanfáwápi, ayf aga awîaxf imónîñîpîrîñî. Wará xwáf weyárarîñwápi enf meánîñîpî imónîñîpî aî sîñf nîñîmî wiápnîmeanfáwápi enf eánîñf imónîñîpîrîñî.⁴⁴ Wará nene xwáf weyárarîñwápi xwáf tîyo dánf imónîñîpî aî sîñf nîñîmî wiápnîmeanfáwápi, ayf anfñamî dánf kwíyîpiyá wará imónîñî.

Wará xwá tŷyo dānj imóniŋŋŋpɪ enagɪ nāni re yaiwipaxɪrɪni, “Anŋnamɪ dānj kwíyɪpiyá wará imóniŋŋpɪ enɪ rɪa wenɪ?” yaiwipaxɪrɪni. ⁴⁵ Bɪkwíyo dāni apɪ tɪni xixeni imóniŋŋpɪ rɪpɪ rɪniŋagɪ nāni rariŋɪni. “Ámá iwamfó imóniŋŋ Adamomɪ Gorixoxo nimɪxɪrɪnɪ dānj sixɪ umímonŋ enagɪ nāni o dānj tɪŋŋ wo nimónimɪ sɪŋŋ wagɪrɪni.” rɪniŋagɪ aɪ Adamomɪ rɪwíyo imóniŋŋ —O Kiraisorɪni. O ámáyo dānj niyɪmɪŋŋpɪ sixɪ umímonfá nāni kwíyɪ imóniŋŋorɪni. ⁴⁶ E nerɪ aɪ anŋnamɪ dānj kwíyɪpiyá wará xámɪ imónariŋwámáni. Wará xwá rɪrimɪ dānjɪ nimónimáná rɪwíyo anŋnamɪ dānj imóniŋŋpɪ inanɪwárɪni. ⁴⁷ Ámá Gorixoxo iwamfó imɪxɪŋŋ xwá tɪni imɪxɪŋŋ enagɪ nāni xegɪ wará xwárimɪ dānj inariŋwápɪ imónagɪrɪni. E nerɪ aɪ ámá rɪwíyo imóniŋŋ —O Kiraisorɪni. O wará anŋnamɪ dānj imóniŋŋpɪ imóniŋŋrɪni. ⁴⁸ Xwá tŷyo ŋwearigfá gɪyɪ wará ámá xwá tɪni imɪxɪŋŋ inagɪpa inarigfárimɪ. Anŋnamɪ ŋwearigfá gɪyɪ wará ámá anŋnamɪ dāno inɪŋŋpa axɪpɪ inarigfárimɪ. ⁴⁹ Ayɪnāni dānj re oyaiwianeyɪ, “Agwɪ nene wará ámá xwá tɪni imɪxɪŋŋ inagɪpa rɪxa ninɪrane nāni rɪwéná wará ámá anŋnamɪ dāno inɪŋŋpa inanɪwárɪni.” oyaiwianeyɪ.

⁵⁰ Gɪ nɪrɪxɪmeáyɪné, rɪpɪ osearɪmɪni. Ámá wará ikfá iwɪ winánɪŋŋ mimónɪ sɪni gɪwɪ tɪni enɪ tɪni nene imóniŋwápɪ Gorixoyá xwioxɪyo wɪ ŋweapaxɪ menɪni. Negɪ wará urɪ epaxɪ imóniŋŋpɪ amɪpɪ urɪ mepaxɪpɪ tɪŋŋ e ŋweapaxɪ mimónɪni. ⁵¹⁻⁵² Nionɪ rariŋápɪ nāni ududɪ rɪseainarɪni? Ai, nionɪ yumɪ xwíyɪfá Gorixoyápɪ áwanɪ bɪ osearɪmɪni. Gorixomɪ dānj wɪkwɪroarɪŋwaéne nɪnenenɪ mɪpepa nerane aɪ pɛkákɪ yoparɪpɪ ráná sɪni mé ápiarɪwɪ norɪmɪxɪrɪ yariŋŋpa nɪnenenɪ ámɪ wará xegɪ bɪ imónanɪwárɪni. Pɛkákɪ ráná pegɪáyɪ wará urɪ mepaxɪ imóniŋŋpɪ ninɪmɪ wiápɪnɪmearo sɪni sɪŋŋ ŋweanwaéne wará xegɪ bɪ inɪrane yanɪwárɪni. ⁵³ Ayɪ rɪpɪ seararɪŋɪni. Íná negɪ wará urɪ epaxɪ imóniŋŋpɪ sɪni anɪŋŋ minɪ axɪpɪ imónipaxɪmanɪ. Urɪ mepaxɪ imóniŋŋpɪ ikɪkɪ inɪnɪfárimɪ. Íná negɪ wará nɪpepaxɪ imóniŋŋpɪ sɪni anɪŋŋ minɪ axɪpɪ imónipaxɪmanɪ. Mɪpepaxɪ imóniŋŋpɪ ikɪkɪ inɪnɪfárimɪ. ⁵⁴ Negɪ wará piyɪ erɪ urɪ erɪ epaxɪ imóniŋŋpɪ xegɪ bɪ nimónɪrɪ piyɪ erɪ urɪ erɪ mepaxɪ imóniŋŋpɪmɪ rɪxa ikɪkɪ ináná Bɪkwíyo dāni re nɪrɪnɪrɪ eánɪŋŋpɪ tɪni xixeni imóninɪfárimɪ, “Piyɪpiyɪ rɪniŋŋpɪ rɪxa anɪpá imɪxɪŋŋni. Rɪxa xopɪrárɪ winɪni.” ⁵⁵ Xwíyɪfá axɪ ámɪ wɪ e eánɪŋŋ rɪpɪ enɪ xixeni imóninɪfárimɪ, “Piyɪ rɪpɪxɪni, ‘Sɪni ámáyo xopɪrárɪ wipaxɪpɪnɪrɪni.’ rɪsimónarɪni? Oweoi, sɪni e wɪ epaxɪpɪxɪ menɪni. Piyɪ rɪpɪxɪni, ‘Ámáyo pɪkɪmɪ nāni sɪni sidɪŋŋ opaxɪpɪnɪrɪni.’ rɪsimónarɪni? Oweoi, sɪni e wɪ epaxɪpɪxɪ menɪni.” Íná nāni e nɪrɪnɪrɪ eánɪŋŋpɪ tɪni enɪ xixeni imóninɪfárimɪ. ⁵⁶ Íwɪ ámaéne yariŋwápɪmɪ dāni Piyɪpɪ sidɪŋŋŋŋŋ norɪ neapɪkipaxɪ imónɪni. Pipimɪ dāni marfá, nene Gorixoyá ŋwɪ ikaxɪ rɪniŋŋpɪmɪ nɪwɪalɪkɪrɪnɪ íwɪ yariŋwárɪni. Ayɪnāni “Piyɪpɪ ŋwɪ ikaxɪ rɪniŋŋpɪmɪ dāni enɪ eánɪŋŋ nimónɪrɪ ámá pɪkipaxɪ imóniŋŋpɪrɪni.” rɪpaxɪrɪni. ⁵⁷ E nerɪ aɪ Gorixomɪ yayɪ owianeyɪ. O negɪ Áminá Jisasɪ Kiraiso neaiŋŋpɪmɪ dāni Piyɪpɪmɪ xopɪrárɪ wipaxɪ neaimɪxɪŋŋrɪni. ⁵⁸ Ayɪnāni gɪ nɪrɪxɪmeáyɪné, dānj wɪkwɪrogfápi xaiwɪ fá nɪxɪrɪróná bɪ éf mɪmɪxeánɪpa éfɪxɪni. Ámináomɪ nuxɪdɪróná rɪwɪ nɪrɪkwɪnɪrɪ yariŋŋpɪ wɪ surfá imóninɪfá meŋagɪ nāni “Nene xfo ‘E éfɪxɪni.’ rɪŋŋpɪ bɪ onɪmiápɪ nerɪnáyɪ, ayɪ apánɪrɪni.” mɪseaimónɪ anɪŋŋ minɪ xwapɪ ayá wɪ éfɪxɪni.

16

Nɪgwɪ ámá Gorixoyá winɪyo nāni awɪ eaarigfápi nāni urɪŋŋ nánɪrɪni.

¹ Agwɪ seyɪné payɪ nearo “Ámá Gorixoyá imónigfá Judia pɪropenisɪyo ŋweagfáyo nɪgwɪ wianɪwá nāni awɪ eaarɪŋwɪni.” nɪrigfápi nāni bɪ osearɪmɪni. Nionɪ Jisasoyá sɪyɪkɪ imónigfá Garesia pɪropenisɪyo wɪ e wɪ e ŋweagfáyo “Nɪgwɪ awɪ eámeámɪ nerɪnɪ apɪ éfɪxɪni. Apɪ éfɪxɪni.” urɛwəpiyɪŋápɪ seyɪné enɪ axɪpɪ nero re éfɪxɪni. ² Nionɪ rɪxa seyɪné tɪŋŋ e niseaɪmeari ŋweanɪnɪ seyɪné nɪgwɪ ámɪ wɪ awɪ eámeámɪ mepa epɪfɪa nāni Sadé ayɪ ayo awɪ neanɪróná woxɪni woxɪni omɪŋŋ néfasáná nɪgwɪ meáfápi tɪni yamɪŋŋyɪ nɪtɪróná píránɪŋŋ xegɪ wɪ e yómɪŋŋ tɪfɪrɪxɪni. ³ Rɪwéná nionɪ seyɪné tɛ nɪrémorɪnɪ ámá seyɪné re nɪyaiwiro rɪpeáfáyo, “Nɪgwɪ rɪpɪ ananɪ Jerusaremɪ nāni nɪmeámɪ upaxɪyɪrɪni.” nɪyaiwiro rɪpeáfáyo payɪ wɪ nearɪ wiowárɪmɪfárimɪ. ⁴ E nerɪ aɪ “Ayɪ tɪni nurɪnɪ ananɪrɪni.” nimónánáyɪ, nionɪ ayɪ tɪni wanɪwárɪni.

“Rɪwéná seyɪné tɪfámɪni bɪmɪfárimɪ.” urɪŋŋ nánɪrɪni.

⁵ Rɪwíyo nionɪ Masedonia pɪropenisɪyo imanɪ nɪbɪrɪ seaiménapɪmɪfárimɪ. “Masedonia pɪropenisɪ tɪŋŋmɪnɪ xámɪ úmɪgɪni.” nimónariŋagɪ nāni rariŋɪni. ⁶ Imanɪ nɪbɪrɪ niseaiménapɪmáná seyɪné tɪni ayá wɪ onɪmiápɪ ŋweámɪfárimɪ? Emá rawɪrawá imeamɪkwɪ yariŋŋpɪ nɪpimɪni seyɪné tɪni ŋweámɪfárimɪ? Nionɪ majfárimɪ. Sa seyɪné tɪni nɪŋweámomɪ ámɪ gɪmɪni “Oumɪni.” nɪnimónɪrɪnɪ seyɪné nionɪ óf e dānj sixɪ nɪga umfá nāni niapowárɪpɪrɪfárimɪ. ⁷ Ayɪ rɪpɪ nāni rariŋɪni. Nionɪ “Agwɪ sɪŋwɪ niseaga oseamúrómɪni.” mɪnimónarɪni. “Seyɪné tɪni ayá wɪ ŋweámɪgɪni.” nɪnimónɪrɪ dānj e

ikwímoná enagi nání raríníni. Ámínáo xe éwíniginíni sijnwí nínanírínáyí, e emfáriní. ⁸E nerí aiwí sfá Judayene Pedikosiyí ríníñyi imóné nání Epesasyo re nweámfáriní. ⁹Pí nání marfái, nioní yarinápi nání pírí mákímí nianíro yarígá obaxí enagi aiwí Goríxo áamá ayá wí xfo nání díní wikwíropírí nání ouréwapíyiní ówanjíní nfkwiíníni.

¹⁰Timotio niseaimearínáyí, nioní Ámínáo nání nemerí uréwapíyarínápa o ení axípi uréwapíyaríní enagi nání seyíné tñí nínjwearíná ayá síwí muropa ení nání píráníní wéyo uméfríxíni. ¹¹Segíyí wí Timotiomí xe peayí owianpoyíní sijnwí mívínípa éfríxíni. O tñí níríxímeá imónígíyí wí tñí nawíní nioní tñí re nání bipírífa nání weníní nerí njeanagi nání o “Ámá tíf naní níníro niowáráoi.” yaiwíwíniginí seyíné omí píráníní wéyo níméra nuro nioní tñí e nání bínífa nání wfrénapíríxíni.

¹²Negí níríxímeá imóníní Aporoso nání xwíyífa rípiríní. Nioní negí níríxímeá wí seyíné tífamíní nuowárenapíríná omí ení rírémíxí ayá wí wíagi aiwí o “Ríná seyíné tñí e nání obímíní.” mívímónaríníni. E nerí aí “Seyíné tífamíní bipaxí imóníníni.” nívímóníríná bínfáriní.

Yoparípi nuríná urínípi náníriní.

¹³Seyíné píráníní awíníní njeoro díní wikwírogíapi xaiwí ífa xíríro díní síxí íníro ení eáníro éfríxíni. ¹⁴E neróná pí pí seyíné yarígápi áamáyo díní sípí nívíníñyí dání éfríxíni.

¹⁵Gí níríxímeáyíné, nioní ení rírémíxí bí rípi oseaimíní. Sitepanasepówa nání seyíné níjfaríní. Ámá Gíríkí píropenísíyo dáníyí epówa aiwá nívákwiní miarígápa Jisasomí xámí díní níwikwíróro uxídgíepówaríní. Wígí díníyo dání “Ámá Goríxoyá imónígíyo arírá owianeyí.” yaiwigíapi nání sfmí e nítíníro yarígíepówaríní. ¹⁶Seyíné áamá éníní imónígíyo yeáyí níwúríníro áamá ayí tñí níkumíxíníro ríwí níríkwínímáná Goríxoyá imónígíyo arírá wiarígá gíyo ení yeáyí wurínífríxíni.

¹⁷Sitepanaso tñí Potunetaso tñí Akaikaso tñí awa nioní tñí e nání nívíro seyíné nívíro mívínípaxí imónínípi arírá níagífa nání nioní díní nífá nínaríní. ¹⁸Awa nioní díní síxí nímímoro seyíné ení díní síxí seamímoro éagífa nání seáyí e imónígíawa iwa rfaníní sijnwí mí wómíxípoyí. ¹⁹Jisasoyá síyíkí imónígífa Esia píropenísíyo dáníyí yayí seawárenaparíní. Akwirao tñí xiepí Pírísirai tñí ayáu egí aníyo dání Jisasoyá síyíkípi imónígífa awí eánarígíyí tñí nawíní yayí niseawárenapíríná seyíné ení Ámínáo tñí nawíní ikárinígíyíné enagífa nání yayí bí onímíapi miseawárenaparíní. ²⁰Negí níríxímeá re dáníyí níní ení yayí seawárenaparíní. Sewaníníyíné yayí níníroná xíxe yayí óf eánínípoyí.

²¹Xámí neága unípi áamá wo nioní raríná eáf aiwí agwí nioní Poroní gí wé tñí yayí niseawárenapírí ríwamíní rípi nearí wfrénaparíníni. ²²Ámá gíyí gíyí Ámínáomí díní síxí muyípa nerínáyí, xe oroapíkínípoyí. “Ámínáo ríxa oweapíní.” nímónaríní. ²³“Ámíná Jisaso wá seawianwíniginí.” nímónaríní. ²⁴Kiraisí Jisaso tñí nawíní ikáriníníwaéne enagi nání nívínéní díní síxí niseaya úmíginí. “E émíginí.” nímónaríní.

Payí Poro Koriniyo ɲweáyí nání ríwíyo eaɲínaríní.

Payí rína Jisasoyá siyikíyí aɲí yoí Koriniyo ɲweaqááyí nání Poro ríwíyo nírírí eaɲínaríní. Aɲí apí Gíríkíyí píropenisíyo xwé bí imóníɲípíríní. Payí Poro Koriniyo ɲweáyí nání xámí nírírí eaɲína nearíná díní nìkínimóníro píráńɲí éfíríxínírí mǎxí nurírí eaɲí nání emá bí nípíwémáná eɲáná “Ayí nimóníro yarígíápi nání Taitaso sɲɲwí nǎwíniauiní ourowárimíní.” nǎyáiwírí urowárfagí Taitaso sɲɲwí nǎwínaumi nǎbírí áwaní réníɲí uríɲínígíní, “Wí mǎxí joxí uríɲípímí dání ríxa nisaníro nero aiwí wí ‘Poro pípímí dání sekaxí nearípaxírfaní?’ níríro aríkí yaríɲot.” Éńɲí uríagí nání Poro payí rína nírírí nearíná nǎpení xwíyíá bí urírí mǎxí bí urírí xwíyíá xwíyíxá bí urírí nerí eaɲínígíní.

¹ Poroní —Nioní Goríxo wimóníɲípímí dání Kiraisí Jisasoyá wáí wurímeiaríɲá woníríní. Nioní tǎnǎ negí níríxímeá Timotio tǎnǎ yawawí siyíkí Goríxoyá imónígá Koriniyo ɲweaqááyíne tǎnǎ oyá áma imónígá Gíríkíyí aɲíyo wí e wí e ɲweaqááyíne tǎnǎ nání payí rína nearí mónaparíɲwí. ² Negí ápo Goríxo tǎnǎ Ámíná Jisasí Kiraiso tǎnǎ awaú wá seawianírí seyíne nǎwayíróńro ɲweapírí nání seaimíxírí éisixíní.

Xeaníɲí wímeáagí aí Goríxo ikíɲwí umíríɲípi náníríní.

³ Goríxo —O negí Ámíná Jisasí Kiraisomí xano imónírí oyá Nwǎáo imónírí eɲoríní. Omí yayí nǎwirane seáyí e umǎyooaneyí. Wá wíanarígá ámayo wímeaaríɲí nǎpíní mǎkí ikíɲoríní. Ámá pí pípi nání díní sípí wíaríɲíyo mǎɲí ikíɲwí umíríarígápi mǎkí ikíɲo, ayí oríní. ⁴ O mǎɲí ikíɲwí neamíríaríɲípa nene ení axípi pí pí xeaníɲí wímeááyo mǎɲí ikíɲwí umíríaríwá nání pí pí xeaníɲí neaímeááná mǎɲí ikíɲwí neamíríaríɲíríní. ⁵ Ríníɲí Kiraiso ámayo arírá owimónírí neríná wímeaarípi nene ení ayá wí neaímeaaríní. E nerí aí xó neaíɲípímí dání Goríxo mǎɲí ikíɲwí ayá wí neamíríaríɲíríní. ⁶ Xeaníɲí none neaímeáápi, ayí seyíne seaeíkiemeaarane mǎɲí ikíɲwí seamírírane yaníwá nání neaímeaaríní. Mǎɲí ikíɲwí Goríxo neamíríaríɲípi, ayí seyíne mǎɲí ikíɲwí seamíríaríwá nání ení neamíríaríɲíríní. Nepa mǎɲí ikíɲwí seamíríaríɲwáeyíne eɲánáyí, xeaníɲí none xwámámí wíaríɲwápa seyíne ení xeaníɲí axípi imóníɲípi xwámámí wípaxíɲínéríní. ⁷ None re nǎyáiwírí nǎjǎ imóníɲwíní, “Ríníɲí none meaaríɲwápi seyíne ení axípi meaarígíaríní. Ayínání Goríxo mǎɲí ikíɲwí neamíríaríɲípa seyíne ení axípi seamíríaríɲíríní.” nǎyáiwírí nǎjǎ nimónírane nání díní re nǎyáiwírane ikwímoaríɲwápi sfíkí oníní, “Seyíne eɲí neáníro pí pí seaiméápi ananí xwámámí nǎwíro ɲweapíríaríní.” yáiwíaríɲwápi sfíkí oníní.

⁸ Negí níríxímeááyíne, ayí rípi nání seararíɲíní. Xeaníɲí none Esia píropenisíyo ɲweaɲáná neaímeaarípi “Seyíne sǎnǎ majǎa oimónípoi.” mǎneaimónaríní. Xeaníɲí rǎa tǎnǎ none eɲí neánírane aí xwámámí mǎwípaxí imóníɲípi neaímeáagí “Arí yaníwíní?” nǎyáiwírí nǎ “Ríxa nǎpeaníréwíní?” yáiwíɲwáriní. ⁹ Aí, newaníɲone “Eɲí eáníɲwáonerí?” nǎyáiwírane díní mǎɲíwáriní sa Goríxomí —O áma pegíáyí wíapínímeapírífa nání wímíxaríɲoríní. Omíní none díní uɲwíríaríwá nání síkwíá neaíɲípi neaíɲínígíní. Síkwíá neaíɲí apí áma opisí aɲíyo dání xwíríxí arǎa nǎwímáná “Ríxa píkipói.” raríɲo ríxa “Awamí píkipói.” ránáníɲí neaíɲínígíní. ¹⁰⁻¹¹ E nerí aí nene maní umónaní nání mǎmúropaxí imóníɲí apímí dání Goríxo éfí neamíníɲíríní. Ríwíyo bí ení éfí neamíníɲíríní. “Ámí ríwíyo bí maní umónípaxíɲípímí umónanírí yaríná éfí neamíníɲíríní.” nǎyáiwírí díní wíkwímoaríɲwáo seyíne none nání ríxíɲí nǎneauríyíríɲípímí dání arírá nǎneairíná ananí éfí neamíníɲíríní. Goríxo éfí neamínaríɲagí nǎwíníróńá re nǎyáiwíro, “O áma obaxene ríxíɲí wuríyaríɲwápi arǎa nǎneairí nání Porowamí wá nǎwianírí xeaníɲí wímeáápímí dání éfí umíníɲíríaríní?” nǎyáiwíro none nání omí yayí wípíríaríní.

Koriniyo ámí muɲípi nání áwaní uríɲí náníríní.

¹² Ayí rípi nání mǎxí meakíníaríɲwíní. “None naní rǎa wíɲɲwanígíní? Sípi rǎa wíɲɲwanígíní?” yaríɲí e níníranéná re yáiwíaríɲwíní, “Goríxomí mǎxídarígíáyo siyíkíwí mǎɲí nimónímáná wíirane omí píráńɲí nuxídaríná epaxípi nepání wíirane nerane aiwí seyíne ayí aɲípaxí e seaiɲɲwanígíní.” yáiwíaríɲwíní. Ayí “Níjǎ áma wígí díníyo dání imónarígápímí dání marǎtí, Goríxo wá nǎneawianírí eɲí síxí neaimíxíɲípímí dání ayo e wíirane seyíne aɲípaxí e seaiirane eɲɲwanígíní.” nǎyáiwíaríɲwíní nání mǎxí meakíníaríɲwíní. ¹³⁻¹⁴ None seyíne nání payí nearí nǎseamónapírí nǎ ríwamíɲí seyíne fá nǎrooro níjǎ mimónípaxípi nearí wírénaparíɲwámání. Sa ríwamíɲí seyíne ananí fá nǎrooro níjǎ imónípaxípi nearí wírénaparíɲwáriní. Agwí seyíne none e oyaneýínírí

neari wfrénapiñwápi nání “Awa ayí apí nání rfa yaríñoi?” nñyawiwo xixeni mñeaiawiaríñagfa aiwi seyíne rípi epírfá nání dñí seaikwímonjwíni. Rfwená seyíne none yaríñwápi nání “Awa ayí apí nání regfawixíni?” nñyawiwo none e oyaneýiníri yaríñwápi tñí xixeni neaiawipírfá nání dñí seaikwímonjwíni. Seyíne “Porowa e yaníro nání regfawixíni?” xixeni nñeaiawirónáyí, sfá Ámíná Jisaso weapínfáyimi none seyíne nání ayá wí mñíxí seameakñnanfága seyíne ení none nání mñíxí neameakñnífárfáriní.

¹⁵ Seyíne “Ayí neparíni. Poro aga seáyí e oimónimíníri payí nearí mónapiñfáriní. Sa nene nání ayo píraníñí owimíximíníri nearí mónapiñfáriní?” Seyíne ananí e yaiwipíri nání dñí niseaikwímoríná re yaiwíñanigíní, “Xámí seyíne tñí e nání nñbíríná dñí síxí bíaú seamímómíginí.” yaiwíñanigíní. ¹⁶ E nñyawiwríná ayí rípi yaiwíñanigíní, “Masedonia píropenisíyo nání nuríná seyíne tñímaní xámí numáná ámí Masedonia píropenisíyo dání nñbírí Judia píropenisíyo nání nuríná óf e dñí síxí níga umfá nání bí niapífríxíníri ámí seyíne tñí aximantí bñmíginí.” yaiwíñanigíní. ¹⁷ Nioní e yaiwíñá enagí nání seyíne re rñiaiwíaríñoi, “Poro ‘E éimíginí.’ nñyawiwríná dñí íkwíroayíri mñeaaýirí nerí yaiwíñáriní.” rñiaiwíaríñoi. “O ‘Rípi éimíginí.’ nñyawiwríná sípí imónaríñpímí dání nñyawiwrí nání sa dñí íkwírorí mñxearí yaríñoríní.” rñiaiwíaríñoi? ¹⁸ Pí pí Goríxo raríñpí dñí uñwírarípaxípa xwíyá none searíñwápímí ení dñí uñwírarípaxípi searíñwanigíní. Xwíyá none searíñwápi wí dñí íkwírorí mñxearí yaríñwámání. ¹⁹ Ayí rípi nání seararíñí. Íwí Goríxoyáo, Kiraisí Jisaso —O nání nioní tñí Sairaso tñí Timotio tñí none wáf searíñwáoríní. O dñí íkwírorí mñxearí yaríñomání. Oweoi, xegí dñí nñyawiwrí íkwírófpi aníñíni íkwíroaríño enagí nání seararíñí. ²⁰ Goríxo sfmímanjío dáníñí “E nñseaiimfáriní. E nñseaiimfáriní.” nñríríná obaxí rárinípi “Ayí neparíni.” yaiwíanfá nání síwáníñí iníño, ayí Kiraisoríní. O e imóníño enagí nání Goríxomí seáyí e umeanfá nání yoparípi nñríránéná Jisasí Kiraisoyá yof rírane “Apí e imóníwínigíní.” rírane yaríñwáriní. ²¹ Seyíne tñí none tñí nñnenení Kiraiso tñí nawíní ikárinanfá nání sfkíkfí neaomíxaríño, ayí Goríxo xewaníñoríní. Wáf raríñwápi nání nearípeango, ayí axoríní. ²² “Ayí oyárfání?” oyaiwípoyíníri yaríñípa nene ení neaiñíriní. Xegí kwíyípi nñeaiapírfíná nene “O réoaríñpí nípíní xixeni nñeaiimfáriní.” yaiwíanfá nání kwíyípi tñí ikíyíñíñí neaiáríñíriní.

²³ Nioní apaxí mé seyíne tñí e nání nñbírí mñíxí searáná dñí rfa seaxenígíníri “Ámí Koriníyo nání mñbípa éimíginí.” yaiwíñanigíní. Nioní dñí e yaiwíaríná Goríxo, síñwí naníño ananí sopíñí nopaxírfíní. ²⁴ None seáyí e nñseaimónírane seyíne dñí íkwíropaxí imóníñpí “Ayí rípiníriní.” osearaneýiníri mñyaríñwíni. Seyíne Jisasomí dñí nñwíkwíroróná sírí muní nero wíkwíroaríñgí enagí nání none Goríxomí nñíxídránéná seyíne dñí nífá seainífná nání sa seyíne tñí nawíní omíñíñíñí éwanígíníri imóníñwíni.

2

¹ Ayínání nioní seyíne nání dñí yaní nñmeníri re yaiwíaríñanigíní, “Nioní seyíne tñí e nání nñbírí mñíxí searíñpímí dání dñí sípí seaiapaxí mñseaimíxípa éimíginí.” yaiwíaríñanigíní. ² Ayí rípi nání e yaiwíaríñanigíní. Nioní nñbírí mñíxí searíri dñí sípí nñseaimíxírfínáyí, áamá wí gíyí nioní dñí yayí nimopírfárfání? Oweoi, seyíne e nñseairífnáyí, áamá nioní dñí yayí nimopírfá wí meníni. ³ Ayínání nioní mñbí payíni nearí wfrénapiñanigíní. “Nioní báná yayí nimopaxíyíne mñíxí searípímí dání dñí sípí mñseaimíxípa éimíginí.” nñnimóníni nání payíni nearí wfrénapiñanigíní. “Nioní yayí ninaríná seyíne ení seainaríñíriní.” yaiwíaríñápi “Apí aga nepa imóníni.” nípímóníñí enagí nání raríñíni. ⁴ Ayí neparíni. Xámí nioní payí nearí nñwfrénapírfíná dñí rfa samíñí mñnìxé ayá wí nñxearíná ñwí tñí eanjanigíní. Payí ana dñí sípí oseainíri meajanigíní. Seyíne rípi nání nñíjfa oimóníñpoyíníri eanjanigíní, “Poro nene nání dñí sípí nñwírfíná xwapí ayá wí rfa wíaríní?” oyaiwípoyíníri eanjanigíní.

“Sípi éomi ríxa yokwarímí wíñáriní.” uríñfá náníriní.

⁵ Segí áamá xegí sípí neríñpímí dání dñí sípí neaimíxíño nepa nioní dñí sípí mñnimíxíñíriní. Seyíne dñí sípí seaimíxíñíriní. Níyínéni dñí sípí mñseaimíxípa nerí aí wíyínéni dñí sípí seaimíxíñíriní. Omí ayá rfa wepaxí imóníñpí mñrípa éimíginíri apíní seararíñíni. ⁶ Áamá omí síyíkí nñwíaríná segíyí nápi weagífápi “Ayí apáníriní.” nimónaríní. ⁷ Ayínání dñí sípí íwí xewaníño neríñpímí dání winaríñpí aníñí rítfí wíaríñiginíri agwí seyíne ámí síyíkí bí mñweá yokwarímí nñwíro mñíñí ikíñwí umífríxíní. ⁸ Ayínání ení rírémixí rípi oseaimíni. O “Áamá tíyí nioní dñí síxí nñyaríñgíyírfání?” oyaiwíníri naní wí wíífríxíní. ⁹ Payí ana nioní nearí nñwfrénapírfíná re nñyawiwrí eanjaríní, “Nioní payí nearí urífápi nípíní nání arfá yímígí epírfíréoi?”

Aríkwa kwé nípríréoí?" níyáiwimáná iwamó seáiwapíyímíní nání payí ana eanjaríní. ¹⁰ Seyíné á má xegí sípí éfí nání yokwarímí wíánáyí, nioní ení ananí yokwarímí wíarínjaríní. Ayínání nioní á má omí nepa yokwarímí wíipaxí imónínj bí enánáyí, yokwarímí níwíiríná seyíné nání "Aríge nerí arírá wíimfárfaní?" níyáiwírí Kiraisoyá síjwí tñj e dání yokwarímí wíinjaríní. ¹¹ None xíxe yokwarímí mínípa nerínjípímí dání Seteno yafí níneaeipísímáná xopírárí neainígíní nání á má íwí éomí yokwarímí wíinjaríní. Obo yafí neaeipísímíní yarinjípí nání níjía imónínjagwí nání rarínjíní.

Poro anj Tírowasiyo níjweaxa múronj náníní.

¹² Xámí nioní xwíyá Kiraiso nání yayí neainarinjípí wáf urímíní nání anj Tírowasiyo nání nurí nírémoríná Ámínáo ówanjínj níkwíífpímí dání ananí e epaxí imónínjáoní nainéní aiwí ¹³ negí nírixímeá Taitaso segí támíní dání síní mibípa éagí nání pía nímegíní dínj sípí niarinjagí nání iwíéánínjanígíní. Ayínání nioní Tírowasi níjweáyo píní níwíarímí Masedonia píropenísyó nání bíjanígíní.

"Wáf níwúrimeiranéná á máyo sinadinjínjí weaarínjwáriní." urínj náníní.

¹⁴ Taitaso nání dínj sípí niarinjagí nání iwíéánínjáoní aiwí agwí Goríxomí yayí wíarínjíní. Ayí rípí nání yayí wíarínjíní. O Kiraiso pí pí imónínjípímí xopírárí wípaxo oimóníní wímíxínjíní. Apíní maríá, o ge ge níneaeipemeámí umíní neríná xopírárí wípaxíyí oimónífpoyíní níneaimíxí níneaeipemeámí warínjíní. Ayí rípí nání ení yayí wíarínjíní. Goríxo none wáf wúrimeiarínjwápímí dání anj níminí xwíyá Kiraiso nání rínjípí "Ayí apírání?" oyáiwífpoyíní yarinjíní. Xwíyá o nání awí dínj eaarínj bínj anj níminí rínáriménjíní. ¹⁵ Ayí rípí náníní. Sinadinj Kiraiso Goríxomí dínj nánj óweaníní ríá íkeáárá ná nánj weaarínjínj imónínjwá, ayí none imónínjwíní. None sinadinj Goríxo yayí wíarínjínj imónínjwá níneá nuríná á má Goríxo yeáyí oneayímíxemeaníní yarígíyí tñj e néáa urí á má nanínaníní yarígíyí tñj e néáa urí yarinjíní. ¹⁶ Á má maiwí nanínaníní yarígíyí xwíyá wáf rímearínjwá ríá níwíroná "Anfánwárfaní?" yáiwíprí nání píanj pearígífpínj weaarínjíní. E nerí aí á má Goríxo yeáyí neayímíxemeáwínígíní wímónarígíyí xwíyá apí ríá níwíroná "Dínj níyímínj tñjwaéne imónánwárfaní?" yáiwíprí nání sinadinj sínj níjweapírífpínj weaarínjíní. Xwíyá apí wáf níriméríná e epaxíyí gíyíní? ¹⁷ E epaxí imónínjwáyí, ayí noneríní. Ayí rípí náníní. Á má obaxí xwíyá wáf níriméríná "Negí yarinjwápímí dání nígwí meaaní nání ríá yarinjwíní?" níyáiwíro úrapí yarígípa wí míyarinjwáoneríní. Xwíyá wáf níriméríná nepání nímóníní Goríxo apí e érixíní níjweapírífpíní tñí xíxéní níriní yarinjwáriní. Kiraiso tñí níkárinímáná Goríxoyá síjwí tñj e dání rarínjwá éjagí nání "E epaxí imónínjwáyí, ayí noneríní." seararínjíní.

3

"Xwíyá sínj réroárinjípí nání wáf wúrimeiarínjwáoneríní." urínj náníní.

¹ Nioní e seararinjagí nání seyíné "Porowa á má ríxa weyí mearínarínjoi." ríseaimónaríní? Oweoí, seyíné none wáf níriméranéná yarinjwá nání níjía imónínjwá nání á má wí seáyí e níneamíeyoaro "Porowa wáf níriméríná imínj míyarígíáwaríní." níriní payí wína neaeaiarígíonemaní. Á má wí ení none yarinjwá nání níjía imónínjwá nání seyíné "Porowa e yarígíáwaríní." níriní payí wína neaeaiarígíonemaní. Wa nání e níriní payí weaipaxí aiwí none nání wí e níriní payí neaeaipaxímaní. ² Payí "Porowa e imónígíáwaríní." níriní eánínjínj seyíné ríxa imónínjoi. Negí payínj imónígíyíné negí mímáyo tñjagwí nání wí peá seamopaxíyínémaní. Payínj seyíné imónígíá wáf á má níjía nímóníní ríá roarígí éjagí nání rarínjíní. ³ Payínj seyíné imónígíá wáf síwá réninj inarígíaríní. Kiraiso xewanínj níriní eanínjínj imónínjwíní. Síwá éninj inarígíaríní. None searéwapíyínjwápímí dání Kiraiso payí seyíné imónígíáwínj níneáa iníj ríwamínj éanarínj tñí meá Nwíá anj sínj imónínjyá kwíyífpíní seaeajíní. Mososo tñjíná Goríxo níwí ikaxí nuríná sínjyá eanínjínj meá á máyínéyá dínjímí seaeajíní.

⁴ None Kiraisoyá dínjyó dání Goríxo nání dínj sínj neaeánarínj éjagí nání rarínjíní. ⁵ "Newanínjone imónínjwápímí dání wáf rímeapaxí imónínjwíní." wí yáiwínípaxonemaní. Wáf rímeapaxí imónínjwá, ayí Goríxo neaimíxínjípímí dání e imónínjwíní. ⁶ O á má sínj bí "E níseaimíaríní." níriní réroárinjípí wáf níriméipaxí imónínjwíní níneaimíxínjíní. Sínj réroárinjínj apí á má níwí ikaxí eánínjípímí níxídrínjípímí dání oníxídrínjípímí réroárinjínjímání. Kwíyífpíní níneamí neawarínjípímí dání oníxídrínjípímí réroárinjínjíní. Nwí ikaxí eánínjípímí á má "Xíxéní oxídaneyí." níyáiwíro aí apímí wíakíarígí éjagí nání pemíxarínjíní. E nerí aí xegí kwíyífpíní

ámáyo dñj nñyımñjıpi sıxı umımoarıñj enağı nanı xwıyá sıñj réroárinñjıpi nanı wáf nurımeıpaxı imónıfırxınırı neaimıxıñjırını.

Sıñj réroárinñjıpi xámi réroárinñjıpimi seáyı e wımónıñj nánırını.

⁷ Gorıxo xegı ıwı ikaxıpi sıñá piáráyo akırenj ınerıpi nıñwırırırı Isırerıyo mıni wıána wáf xfo pırıpırırı nerı okımıxarıñjıpi enı sıñanı wımónıñnıgını. Apı Mosesomı wáf wókımıxána oyá sımımanjı xwınıfá eañınıgını. Xwınıfá o eañjıpi awayını awayını neayıpoáa warıñagı aı axına sıni enj tını xwınıfá eaarıñagı nanı arfowa sıñwı mımıñj winarıñagı nanı sıñwı mıwınıpaxı imónagıfırını. ıwı ikaxı eanıñj apı, áma pemıxarıñj imónıñjıpi urárána Gorıxoya wáf pırıpırırı nerı okımıxarıñjıpi tını enı sıñanı imónıñj enağı nanı ⁸ “Xwıyá sıñj re réroárinñjı ‘Kwıyıpi ámaéne ananı nıneaainırı dñj nñyımñjı tıñwaéne neaimıxıpaxırını.’ rınıñjıpi ıwı ikaxı eanıñjıpimi wıarı nımúrorı wáf mókımıxıpaxı imónını.” rıseaimónarını? ⁹ Xámi réroárinñjıpi —Apımı dani áma anıñıpırıfá nanı xwıyá meárinarıgıfırını. Apı awıaxı imónagı aıwı sıñj réroárinñjıpi —Apımı dani Gorıxo “Áma wé rónıgıfıfırını.” rárinıfá nanı imónıñjıpırını. Apı xámi réroárinñjıpimi seáyı e nıwımónırı aga awıaxı imónını. ¹⁰ Re rıpaxırını, “Xámi réroárinñjıpi awıaxı aıwı sıñj réroárinñjıpi sogwıyo uyıfıwı mıxároána peá unarıñpa peá umıxıñj enağı nanı rıxa supıkinarıñagıñjı imónıñjırını.” rıpaxırını. ¹¹ Ayı rıpi nanı e rıpaxırını. Xwıyá xámi réroárinñjıpi —Apı opınagwıfá neayıpoáa warıñpánıñj imónıñjıpırını. Apı awıaxı imónagı aıwı xwıyá sıñj réroárinñjıpi —Apı yaxwı mıréroárinı anıñj réroárinñjıpırını. Apı awıaxı nımónırı xámi imónıñjıpimi aga wıarı seáyı e múrónıñj enağı nanı rarıñını.

¹² None “Xwıyá sıñj réroárinñjıpi wı neayıpoáa unıfá menını.” nıyaiwirane dñj sıñá neaeánıfı nanı wáf nırımeranéná ayá ıgıgı bı mé rımearıñwırını. ¹³ None Moseso yağıpa wı yarıñwáonemani. O re yagorını. Xegı sımımanıyo dani xwınıfá eañjıpi neayıpoáa warına gı Isırerıyı sıñwı mınanıpa oépyonırı sımımanıyo rapırıp axımıfó bı tını rıtı inagırını. ¹⁴ E searıñagı aıwı wıgı dñj wakısı inagıfırını. Aı sıfá rıyi tıñj e nanı gını gına xwıyá xámi réroárinñjıpi fá uroána rapırıp axımıfó axıpi tınıñjı wıgı dñjıyo sıni ikwarımoárinını. Ayı rıpi nanı wıgı dñjıyo sıni ikwarımoárinını. Áma Kiraiso tını nıwı nıkarınrıñjıpimi dani rapırıp axımıfó Gorıxo yıpımoarıñjırını. ¹⁵ E nerı aı gı Isırerıyı gını gına enına dani sıfá rıyi tıñj e nanı ıwı ikaxı Moseso eañjıpi fá nırorına rapırıp axımıfó bı sıni wıgı dñjıyo ikwarımoárinını. ¹⁶ Sını wıgı dñjıyo ikwarımoárinıñagı aıwı Ámınáo tıfáminı nıkinımónırı dñjı nıwıkwırorınáyı, rapırıp wıgı dñjıyo ikwarımoárinıñjıpınıñj yıpımonarıgıfırını. ¹⁷ Ámına tıfáminı kınımónıpırıfo, ayı Gorıxoya kwıyıpırını. O xwıyá sıñj nıréroárinına kwıyı apı nanı réroárinrıñjı. Ámınáoayá kwıyı apı áma gıyo nıwaınırıfınáyı, ayı ıwı ikaxı eanıñjıpimi dani áxenwarı mıñıgıfıyı imónıpaxırını. ¹⁸ Ayınanı Ámınáoı dñjı wıkwıroarıñwá nınenenı xfo imónıñjıpi nanı sıwánıñj nıwınıranéná negı sımımanjı rıtı bı mıñıñagı nanı wáf Ámınáo ónarıñjıpi negı sımımanıyo dani xwınıfánıñjı weámıxarıñjırını. E nerına nene wáf xfo seáyı e nımónırı ónarıñjıpi tını xıxenı imónanıfá nanı wáf ámi bı ámi bı nógánıñj warıñwını. Ámınáo ayı kwıyıpırını. Apımı dani xfo imónıñjıpınıñj nımóga warıñwını.

4

“Wáf urarıñwápimi dani Gorıxo wáf wókımıxarıñjırını.” urıñj nánırını.

¹ Ayınanı Gorıxo wá nıneawıarıñjıpimi dani xfo imónıñjıpi nanı ámaıyo sıwánıñj wınıfwanıñırı nearıpeáagı nanı sıni anıñj ayá rıfá neawearını. ² E nerı aı áma ayá neainıñıñırı inımı yarıgıfıpi wı “Ananı oyaneyı.” rarıñwámani. Ináyınıñj nımónırı yapı owıepısaneyınırı wı yarıñwámani. Xwıyá Gorıxoyápi enı nırıranéná nıroayırı nerı rarıñwámani. Apı apı mepa nerane sa xwıyá nepaxıñj imónıñjıpi sıñanı wáf rókıamoarıñagıwı áma e sıñwı nıneanıroná “Awa apanı yarıñot.” neaıwıwıfıfá nanı Gorıxoya sıñwı neanıñe dani e yarıñwırını. ³ Xwıyá yayı neainarıñj none wáf urarıñwápi rıtınıñj nıwınırıfınáyı, sa áma anınanıro yarıgıfıyo rıtınıñj winarıñjırını. ⁴ Ayı rıpi nanı rıtınıñj winarıñjırını. Xwıyá Kiraiso —O pí pí Gorıxo imónıñjıpi tını xıxenı axıpi imónıñjorını. Xwıyá o wá nıneawıarıñj seáyı e imónıñjı neanıñjıpi wáf neaókımıxarıñjırını. Xwıyá yayı neainarıñj apı nánıpi áma Kiraisomı dñjı mıwıkwıró anınanıro nanı yarıgıfıyo wáf mıwókımıxıpa oenırı wıgı ıwıfá imónıñjı —O, ayı oborını. O dñjı pırıpırırı wıñj enağı nanı xwıyá apı rıtınıñj winarıñjırını. ⁵ None wáf nıwınıranéná newanıñjone seáyı e oımónaneyınırı nanı wáf urarıñwámani. ıısası Kiraiso nanı “Negı Ámınáoırını.” urırane none nanı “ıısasomı xıdarıñwá enağı nanı segı sénáıwanenıñj nımónırane omıñj sealıarıñwáone imónıñjwını.” urırane yarıñwırını. ⁶ Ayı rıpi

náni e yariṅwáriní. Goríxo —O amípi níni iwamfó nimixiríná “Sfá yikiárinípi wá oóniní.” riṅoriní. Ripi yariṅo, ayí ení axoriní. O wá níneawianíri seáyi e neaiiṅpi —Api Kiraisoyá sṁmímaníyo dání xwínfániní neaeámixariṅpiriní. Api náni níjáf oimónípoyníri negí díníyo wá neaókímíxiríní. E neaiiṅo, ayí axo enjagi náni rariṅiní.

“Xeaníṅ neaímeaariṅagi aí wáf rani náni sṁni ayá ráf neaweariní.” uríṅ nániríní.

⁷ Wáf nurímeáíxiríníri nearípeariṅpi, ayí ayá tíṅpíniní imóníṅpiriní. Api tíṅwáone ení meánf xwáfá síxí xwáfá tṁní imíxíniníṅiní nimónirane samíṅ imóníṅwáoneriní. Ámá aráf níneairóná re yaiwípirí náni e imóníṅwáoneriní, “Ení eániní seáyi e imóníṅ xwíyáf yayí neainariṅpimi dání neaímeáípi wáf rímeariṅfáwayámani. Sa Goríxoyáriní.” yaiwípirí náni samíṅ e imóníṅwáoneriní. ⁸ Xeaníṅ xíxegíní neaikáariṅagi aiwí sumíniní imóníṅwáonemani. Wáiná neaímeáípi náni ududí neainariṅagi aiwí negí díní aníṅ níyoámíga níneauṅoneriní. ⁹ Ámá wí míxí neaxíḍowáfagí aiwí Goríxo wí neaíeṁsamoariṅonemani. Iwaní níneaeari neafágí aiwí aníṅ eanramorí wearíṅwáonemani. ¹⁰ Íníná wáf níriméranéná rípi níyáiwirane yariṅwáoneriní, “Negí Jisasomí píkiḡfápa none ení níneapikirínáyí, ananíríní.” níyáiwirane yariṅwáoneriní. Ámáyi none e yariṅagwí síṅwí níneaníróná “Jisaso níperi aiwí ámi síṅ nímonírí ṅweanagi náni ráf yariṅo?” yaiwípirí náni api e yariṅwáoneriní. ¹¹ Íníná xwáf tíyo amí ḡmí neméranéná Jisasomí xídaríṅwáone enjagi náni yof mayí nímonírane emearíṅwáriní. Ámáyi wará pepaxí tíṅf imóníṅwáone yof mayí nímonírí yariṅagwí níneaníróná “Jisaso ámi síṅ nímonírí anínamí ṅweanagi náni ráf yariṅo?” yaiwípirí náni e nímonírí emearíṅwáriní. ¹² Ayínání rípi ríparíriní, “None wáf níriméranéná níneaxeaníparí imóníṅwáoneriní. E nerí aí e imóníṅwápimi dání seýíné ríxa díní níyímíní tḡfáyíné imóníṅo.” ríparíriní.

¹³ Ámá wo, Bíkwíyo dání “Nioní Goríxomí díní níwíkwírorí náni ámayo uríṅaniginí.” ríníṅo díní wíkwíroagípa none ení axípi e wíkwíroariṅwáoneriní. Ayínání Jisasomí díní níwíkwírorane náni xwíyáf yayí neainariṅpi ámayo wáf uraríṅwáriní. ¹⁴ Níjáf re imóníṅagwí náni wáf uraríṅwáriní. Ámíná Jisaso xwáripáyo dání owíápfínímeanírí síṅf wímíxíṅo none ení xíomí síṅf wímíxínípa axípi síṅf níneaimíxírí seýíné tṁní nawíní ḡwíaumí níneairí Jisaso tíṅf e neawáriníáriní. Níjáf e imóníṅagwí náni wáf uraríṅwáriní. ¹⁵ Ayí seýíné naní oseaiianeyíníri náni yof mayí imónírane neaxeaníparí imónírane yariṅwáriní. Ámá Goríxoyá xífo wá níwianíṅpimi dání sayá nímóga nuróná ayí omí yayí ayá wí níwíera waríḡfápimi dání “Goríxo seáyi e imóníṅoríani?” wíaiwíparí imóníwíníginíri yof mayí imónírane neaxeaníparí imónírane yariṅwáriní.

“Aníṅamí dání neaímeaníparí sṁmímaní e nítinírane náni díní síxí ínaríṅwáriní.” uríṅ nániríní.

¹⁶ None api náni díní nímorane náni Kiraiso náni wáf uraní náni sṁni ayá ráf neaweariní. Negí warápi xeaníṅ neaímeaariṅpimi dání ríxa sípi nímóga waríṅagi aí díníṅpíní sfá ayí ayo síṅf bí síxí ínaríṅfíní. ¹⁷ Ayí rípi náni sfá ayí ayo negí díníṅpí síṅf bí síxí ínaríṅfíní. Xeaníṅ agwí ríná neaímeáípimi xwámámí níwíera úwáyí náni Goríxo yeáyi níneayímíxemeaírná seáyi e imóníṅpí neaiínfáriní. Api náni díní nímoranéná “Xeaníṅ none neaímeaariṅpí axíná ná bínníníṅf neaímeari onímiápiáníṅf neaímeari yariṅfíní?” níyáiwirane peayí wianariṅwáriní. “Sa sípi agwí ríná neaímeaariṅpí náni díní aráf ikeamopaxípi tṁní xíxeni Goríxo naní neaiínfámani. Ámi wíárf imóníṅf bí tṁní neaiínfáriní.” yaiwíariṅwáriní. ¹⁸ Ayí sípi agwí ríná neaímeaariṅpí —Api síṅwí tṁní síṅwí wíníparí imóníṅpíriní. Apimí síṅwí níwíníranéná e yaiwíariṅwámani. Amípi ríwíyo Goríxo yeáyi níneayímíxemeaírná neaímeaníparí —Api agwí nene síṅwí tṁní síṅwí wíníparí mimóníṅpíriní. Api sṁmímaní e nítiníríná e yaiwíariṅwáriní. Ayí rípi náni rariṅiní. Síṅwí tṁní agwí ríná wínaríṅwápi aníṅ marfáí bí onímiápi imónínfáriní. E nerí aí agwí ríná síṅwí tṁní níwínaríṅwápi íníná aníṅ imónínfá enjagi náni rariṅiní.

5

“Wará síṅf imónaníwápi náni díní nímoríṅpimi dání díní síxí ínaríṅwáriní.” uríṅ nániríní.

¹ Nene níjáf re imóníṅagwí náni ríwíyo neaímeaníparí sṁmímaní e tṁnínwíní. Xwáf tíyo níṅwearanéná senfá aníyo ṅweaariṅwápi —Ayí negí warápi náni rariṅiní. Níperane negí warápi ríxa níṅneamíoaríníṅf nerfíná negí díníṅpí síxí ínaníwá náni aní Goríxo neaimíxíyíní wíwáníṅf imóníní. Wará api ámá imíxíḡfámani. Goríxo imíxíní eanagi náni aníṅamí íníná aníṅ miní imónínfáriní. ² Wará agwí ríná negí díníṅpí síxí íníṅwápimi sṁni síxí nínníne xwáf tíyo níṅwearanéná wará síṅf aníṅamí imóníṅf negí

dijípí sixf wínanfwápimi owínaneyiniri nání yeyínijf nítrirane njweanjwini. ³ Wará sijífpimi negf dijípí sixf níwíniranená wará mayf nimónirane dijípiní mñjweapa yanfwa enagf nání apimi sixf owínaneyiniri yeyínijf rariñwáriní. ⁴ Wará agwí dijí sixf inijwápimi síní níniranená wará sanj neaunarijagf nání yeyínijf rariñwáriní. Dijípiní nimóniniri njweaaneyiniri mñraríñwáriní. Ayf wará níyíminijf imóninijfpi nípepaxf imóninijfpi rítf enífa nání wará anjnamí imóninijfpi sixf níwínirane njweaaneyiniri yeyínijf rariñwáriní. ⁵ Wará sijífpimi sixf wínanfwa nání neaipímoño, ayf Goríxoriní. O “Wará sijífpimi sixf wínanfwa nání ríxa neaipímoárijeneríani?” oyaiwípoyiniri xegf kwíyípi níneaiapíri ikíyijfínijf neaiárijífriní. ⁶ Ayínání pí pí xeaníñf neaímeaaríñagf aiwí dijí e nímoríñjipimi dání dijí sixf níga waríñwáriní. Nene níjíríní. Síní wará xwífa tíyo níjwearíná imóninijwápimi sixf níniranená Ámínáo tíñf e mñjweanjwini. ⁷ Omí negf sijwí tf tñí sijwí níwíniríñjipimi dání bí ení sixf nínirane mé sa dijí níwíkwíroríñjipimi dání ení sixf nínirane yaríñagwí nání rariñjíní. ⁸ “Síní wará urí epaxf imóninijf rípiní dijí sixf níwínirane wará ranfwa nání dijí sixf inijwáriní.” nísearíri aí negf dijípi wará rípiní dání níyoámíga nuri Ámínáo tíñf e njweanírí aga neaimónaríñjíní. ⁹ Ayínání xfo tíñf e njweaanfwaínarání, síní xfo tñí mñjwea xwífa tíyo níjwearanénarání, “E éwanígíní.” yaiwíaríñwápi, ayf rípiríní, “Xfo yayf winípxaf imóninijfpi éwanígíní.” ¹⁰ Ayf rípi nání e yaiwíaríñwáriní. Kiraiso áamá níyoní sijwí mí ómómíximf neríná nínenení ení sijwí mí ómómíximf neainfá enagf nání xfoyá símímanj tíñf e dání éf roanfíwáriní. Xwífa tíyo níjwearíná winí wine nanj imóninijfpirání, sípí imóninijfpirání, enjwápi tñí xixení pírf neamamónfá enagf nání síní xwífa tíyo níjwearanená “Xfo yayf winípxafpi éwanígíní.” yaiwíaríñwáriní.

“Ámá sijíñijf imóninijwini.” uríñf nániríní.

¹¹ Nene “Ámíná Jisaso sijwí mí ómómíximf neainfáriní.” níyaiwíri níjfa e nímonítrane nání wáyf neainaríñjíní. Ayínání áamá níkínímóníro omí dijí owíkwírópoyiniri wáx nuriímeranéná píraníñf aríayó nuremóa waríñwáriní. Goríxoyá sijwíyo dání ríxa sijání piaumímf iníñagwí nání o none yaríñwá nípiní nání xixení níjfa imóniní. Seyíné ení none nání dijí nímoróná re neaiaiwípoyiniri dijí wíkwímoñwini, “Porowa dijí inímf níkwírómímáná mñyaríñgífriní. Wígí yaríñgífpí wí inímf nimóní nípiní sijání piaumímf rífa iníñf?” oneaiaiwípoyiniri dijí wíkwímoñwini. ¹² None e searíagwí nání “Porowa ríxa apí mímóníñgíáwa enagf nání ámf weyf mearínaríñjoi.” ríseaimónaríní? Oweof, wí e mñyaríñwini. Sa seyíné none yaríñwápi nání ríxa níjfa xixení mímónímáná rípi oépojíníri seararíñwini. Seyíné áamá wí tñí —Ámá sijwí maníge dání yaríñgífpí nání dijí mamó sa áamá sijwí aníge dání yaríñgífpí nání “Nanj imóníñgíayífriní.” moaríñgíayífriní. Seyíné áamá dijí e moaríñgíayí tñí xwíyífa nítrínítróná none mímí níneameakíníro wa none nání xejwí rariñgífpí oyanípojíníri seararíñwini. ¹³ Áamá wí “Porowa majímajfá níkáríníro yaríñgíáwaríní.” rariñgífpí “Ayf neparíní.” níseaimóníñfáyf, re yaiwíríxíní, “Sa Goríxomí oxídaneyíníri nero nání e rífa imóníñjoi?” yaiwíríxíní. “Porowa dijí píraníñf ífa níxírimáná yaríñjoi.” níseaimóníñfáyf, “Awa nene arírá neaipírfá nání e rífa imóníñjoi?” yaiwíríxíní. ¹⁴ Pípi nání dijí nímoríñjipimi dání nípíreánírí yaríñwámaní. Kiraiso wá níneawianírí neaiñjípí náníní dijí nímoríñjipimi dání nípíreánírí xámí sípí néra wagwápi pñí níwíaríní yaríñwáriní. O níperfíná áamá nñí nání wayífa penj enagf nání dijí re yaiwíaríñwini, “Apimi dání áamá nñí níperíñijf rífa egíawíxíní?” yaiwíaríñwini. ¹⁵ Ayf áamá dijí níyíminijfpi tégíayf wíwaníñjyf náníní dijí nímóníro nímeníro mé arírá wíñfa nání nípémáná ámf wíapínímeañj xfo náníní dijí nímoró éfríxíníri áamá nñí nání wayífa penjínígní.

¹⁶ Ayínání Jisasomí dijí wíkwíronjwá ríná dání áamá womí sijwí mí níwómíxirane “E imóníñjoríani?” níwaiwírfíná warárimíní sijwí níwínirane mí wómíxaríñwámaní. Ayf neparíní. Xámí none Kiraisomí sijwí mí níwómíxiranéná warárimíní sijwí níwínirane “Nípkwíní meñoríní.” níwaiwíwíre aí agwí síní wí e sijwí mí níwómíxirane yaiwíaríñwámaní. ¹⁷ Áamá go go Kiraiso tñí nawíní níkárínírfíná áamá sijí wóníñj imóníñjoi. Aí, e nímonírfíná sípí xámí imónagípi ríxa naníñíri sijí bí imóníñjoi.

“Ámá nñí ámf xfo tñí gwíaumí inípfí nání wímíxíñfíní.” uríñf nániríní.

¹⁸ Áamá sijí imóníñwápi nání mífí ikíño, ayf Goríxoríní. O Kiraiso neaiñjípimi dání níyopíyárimáná xfomí símf tñí wíaríñwaéne ámf áamá xfoyá imónaní nání neaimíxíñjíní. E nerí none ení áamáyo áwaní re urímeaanfwa nání, “Ámá síní xfomí símf tñí wíaríñgíayíne ámf áamá xfoyá imónípfíri nání ríxa seaimíxíñjíní.” Áwaní e urímeaanfwa nání nearípeanjífríní. ¹⁹ Nioní seararíñjapi, ayf rípiríní. Goríxo xegf

xewaxo Kiraiso neaiinjipimi dani áma nini ámi xfo tñi nawini imónfirixiniri neaiiminiri yarini. Nene wiaikijwapi sini dñj ía mixiri rixa yokwarimf nneaiiri nani peá moni. Api neri none eni wáf nurimeranéná xwiýfá re rininjipi, “Gorixo rixa neaiinjipimi dani ámi xfo tñi nawini imónipaxirini.” rininjipi urfirixiniri nearipeanjirini. ²⁰ Ayinani none xwiýfá Kiraiso yanj neaiapowarinjipi wuriyarijwáonerini. Noneyá manjyo dani urariná Gorixo xewanijo eininijf urarinjirini. Ámáyo Kiraiso nani rixinjf re wuriyarijwárinini, “Gorixomi símf tñi wiarigfáyiné áma xfo tñi anani gwiaumf inani nani xe oneaimixiniri sijwf winipoyi.” wuriyarijwárinini. ²¹ Ayf ripi nani e wuriyarijwárinini. O fwf bi merjo aí Gorixo none o tñi nikárininjipimi dani áma xfo “Wé rónigfáyirini.” rariníáf imónfirixiniri omi negf fwf yarijwápi nijwirárirí fwf yarij wóninjf ntwimixiri xe opikipoyiniri sijwf wininjingini.

6

Wáf wurimeiarigfáwami wimearinjipi nánirini.

¹ Áma xfo tñi nawini gwiaumf inipiri nani o tñi nawini yarijwáone enagwi nani enj rirémixf niseairiri ripi osearaneýi, “Gorixo wá seawianijfáyiné xe surfmá oneaiméaniri mepani.” osearaneýi. ² Ayf Bikwíyo ripi niriniri eánijagf nani seararinjwini, “Gorixoní rixinjf seyiné ntarigfápi arfá seaipaxiná rixa arfá seaijanigini. Sfá ámányé yeáf seayimixemeáfá nani imónaná rixa arfá seaijanigini.” Api Bikwíyo niriniri eánijagf nani piráninjf arfá ókiarí nímónfipoyi. Gorixo arfá neaipaxiná, ayf rinárinini. Sfá o yeáf neayimixemeanfá nani imóninjfi, ayf riyirini. Ayinani “Gorixo wá nneawianiri neaiinjipi xe surfmá oneaiméaniri mepani.” seararinjwini. ³ Wáf wurimeiarinjwáone nameranéná negf yarijwápi nani xwiýfá mneamearipaxf oimónaneýiniri áma none yarijagwi sijwf nneaniróná óreámioapaxf imóninjipi bi yarijagwi sijwf mneanipa oépayiniri aninj minf yarijwárinini. ⁴ Pi pi neranéná “Áma awa Gorixomi xináiwáninjf nimóniro piráninjf ominjfi wiiarigfáwarfani?” oneaiiawipoyiniri yarijwárinini. E neranéná pi pi xeaninjf neaiméápi xwámámf wirane aninjf neainipaxf imóninjf neaiméarinjipi xwámámf wirane dñj ríá neawepaxf imóninjipi xwámámf wirane yarijwárinini. ⁵ Iwanj neamepearínáraní, gwí anjyo neanjwiráranínáraní, sipi owikárfipoyiniri símfáxwíró yariigfáyí ikwikwierf niniro neaiarínáraní, xwámámf wiarinjwárinini. Ominjf aninjf minf okinjf tñi erane ejwáonerini. Si rorane agwini erane ejwáonerini. ⁶ None nani “Awa Gorixomi xináiwáninjf nimóniro piráninjf ominjfi yariigfáwarfani?” oneaiiawipoyiniri ripi eni yarijwárinini. Íkwiráfnáninjf nimóniri erane nepaxinjipi nani nijfá imónirane saninjf imónirane wá ntwumixirane arfá wirane Gorixoyá kwíyf neaainjipimi dani erane mimónf imóninjipi mñiwipapiyí ámáyo nepa dñj sipi niwirane erane ⁷ xwiýfá nepaxinjf imóninjipi yanj urirane enj eáninjf Gorixo neaimixfipimi dani erane yarijwárinini. Áma mixf nani imóninjipi ía xirarigfápa none nameranéná wé róninjf yarijwápi wáf tñanfwá nani wé onamijú tñi ía xirirane xixe mixf wianfwá nani wé náú tñi ía xirirane yarijwáonerini. ⁸ Wi yayf neamero wi paimamf neairo neaiarigfónerini. Wi none nani repiyf niwiróná “Sipi yariigfáwarini.” uriro wi “Nanj yariigfáwarini.” uriro yariigfónerini. Nepáni yarijwáone aiwi wí “Yapf neaipeisarigfáwarfani?” neaiiawiarigfárinini. ⁹ None nani wí “Porowa gowarfani? ‘Awa nani áma obaxf nijfá imóninjoi.’ riseaimónarinini?” rarijagfá aí áma obaxf none nani nepa nijfá imóninjoi. None amí amí nameranéná yof mayf nimónirane aí sini njweanjwini. Siyikf neaeaarigfóne imóninjagwi aiwi sini wí mneapikigfónerini. ¹⁰ Íkfninjf sipi neaiarinjagf aiwi ininá dñj nífá neainarinjirini. “Awa amipi nani dñwf ikeamónigfáwarfani?” neaiiawiarinjagfá aí none xwiýfá yayf neainarinjipi wáf urarfná áma obaxf arfá neaiinjipimi dani Kiraiso tñi nawini nikáriniro nani amipi mímúronigfáyí yapf imónarinjirini. “Amipi bi ía mímáxirigfáwarini.” neaiiawiarinjagfá aí amipi Kiraiso neaiinjipi bi mneamúronjonerini.

“Sijnani seararinjwá enagwi nani seyiné eni xixeni neaiipoyi.” urinjf nánirini.

¹¹ Koriniyo njweáyiné, api api niseara nuranéná yumí bi miseai sijáni ríwárinini. E niseariranéná seyiné dñj sixf seayinjwáone síwáninjf seainwárinini. ¹² None dñj sixf muyipa oyaneýiniri wí éwáonemani. Sewanijfáyiné awami dñj sixf muyipa oyaneýiniri éáf enagf nani nawini mímóninjwini. ¹³ Ayinani xanoní gí niaiwíyo uripaxf ripi osearimini, “Xixe oinaneni. None dñj sixf seayarijwápa seyiné eni neaiipoyi.” osearimini.

“Dñj mñiwikwírogfáyí tñi gwí mímónipani.” urinjf nánirini.

¹⁴ Jisasomi dñj m̃wkw̃roarigfáy tñi wigf yarigfápi oyaneýiñri wí gwf m̃mónipani. Ayf r̃ipi ñañi searar̃iñi. “Ámá wé róniñj imóniñjpiñi yarigfáy tñi mañj wiaikiarigfáy tñi ax̃ipiñi ep̃ífa ñañi imónipaxf imóniñi.” riseaimónariñi? “Axiña wfá oñri s̃fá yiñri epax̃riñi.” riseaimónariñi? ¹⁵ “Kiraíso tñi Obo tñi dñj ax̃ipiñi x̃ir̃iñi.” riseaimónariñi? “Kiraísomi dñj wkw̃rogfáy dñj moro dñj m̃wkw̃rogfáy dñj moro neróná ax̃ip̃i b̃i mopax̃riñi.” riseaimónariñi? ¹⁶ “Gor̃ixoyá añj ñwá —Iwami d̃añi nene yayf umear̃iñwáriñi. Iwá tñi ñwá am̃a meñweaar̃igfápi tñi anañ axf e kum̃x̃ar̃ipax̃riñi.” riseaimónariñi? Oweoi, nene Ñwá añj s̃iñj imóniñjyá añj ñwáfaiwáñj imóniñjagwi ñañi wí e yaiwipax̃mañi. Nioñi searar̃iñjap̃ Gor̃ixoxewanĩjor̃iñj r̃ipi tñi x̃ixeñi searar̃iñi, “Nioñi g̃f amáy tñi nawiñi darónim̃fáriñi. Nioñi wigf Ñwáoñi imóniñjána ayf g̃f amáy imónip̃fáriñi.” Ámináo e ñir̃ir̃i ñañi ¹⁷ am̃a xegf imónigfáyo r̃ipi eni ur̃iñjriñi, “Ámá Gor̃ixoñi dñj m̃iñkw̃ró wigf ñwáfáyo x̃fdarigfáy tñj e d̃añi ñm̃ixeám̃iñim̃i xegf b̃i imónigfáyne imónif̃rixiñi.” Ámináoñi e searar̃iñi. ‘Wigf ñwá imóniñjpiñi —Apim̃i d̃añi piaxf seaeáñpaxf imóniñjpiñiñi. Apim̃i b̃i oñim̃ia amáf m̃iróñi añiñj tñi wé f̃a ayimeaeáñfrixiñi. Seyfne e nerónáy, nioñi anañi seam̃im̃iñim̃fáriñi. ¹⁸ Nioñi segf ap̃oñi imóniñjána seyfne g̃f ñiaíw oxoyfne imóniro ñiaíw ap̃ix̃iwayfne imóniro ep̃fáriñi.’ Ámináoñi —Nioñi eñj eánigfá ñiyoñi seáy e wimóniñjóñiñi. Nioñi e rar̃iñi.” Xwiýfá ap̃i B̃ikw̃ýo ñir̃iñi eáñjagf ñañi “Jisasomi dñj m̃wkw̃roarigfáy tñi wigf yarigfápi oyaneýiñri wí gwf m̃mónipani.” searar̃iñi.

7

¹ Negf dñj sixf seayiñwáyfne, Gor̃ixox negf s̃m̃imañj e d̃añiñj e near̃iñj eñjagf ñañi ámaene pí pí ayá neaduñipaxf yar̃iñwápi, dñj piaxf neaeám̃x̃ar̃iñjpir̃añi, wará piaxf neaeám̃x̃ar̃iñjpir̃añi, ñip̃iñi igfáñj oeam̃iñaneyi. Gor̃ixomi wáyf ñwir̃iñjpiñi d̃añi s̃yikw̃f m̃iñiñwáene oimónaneyiñri wé roarfwañigiñi.

Koriñyo ñweáyf k̃iñimónigfá eñjagf ñañi Poro yayf wiñiñj ñañiñi.

² Seyfne none dñj sixf neayipoyi. Ayf r̃ipi ñañi rar̃iñiñi. Segfýf wom̃i aí sip̃i b̃i m̃wkw̃ar̃iñwáriñi. Segfýf wom̃i sip̃i b̃i w̃ikar̃ar̃iñwámañi. Wom̃i am̃ip̃i b̃i fw̃f ur̃ap̃iñwámañi. ³ Nioñi e ñir̃ir̃iña “Poro xwiýfá neamear̃im̃iñri rar̃iñi.” riseaimónariñi? Oweoi, nioñi r̃ixa re sear̃ar̃iñi, “None dñj sixf ayá wí seayiñwáone eñjagf ñañi seyfne péanáy, none eñi ñepaxf neaiñfáriñi. Seyfne s̃iñj ñweap̃ána none eñi s̃iñj ñweapaxf neaimóniñfáriñi.” sear̃ar̃iñi eñjagf ñañi wí e seaimónipax̃mañi. ⁴ Seyfne x̃am̃i sear̃iñjap̃i x̃f̃d̃ip̃ífa ñañi b̃i oñim̃iap̃i mar̃fá, aga dñj ayá wí s̃iñj neánariñi. Seyfne ñañi m̃ixf ñiseameak̃iñfá eñi ayá wí seameak̃iñfáriñi. Xeañiñj ñiñi none neameámi seyfne ñañi dñj ñimor̃iñjpiñi d̃añi awayiñi ik̃iñjw̃ñiñj ñim̃ir̃iñiñi dñj ayá wí ñifá ninar̃iñiñi.

⁵ None añj T̃irowasiyo p̃iñi ñwiár̃im̃i ñipuri Masedonia p̃iropenis̃fyo ñirémómáná aí k̃ikifá ñweapaxf b̃i m̃ineameá r̃ipi r̃ipi oyaneýiñri éwáy sip̃iñi sip̃iñi neamear̃iña am̃a wí tñi xwiýfá x̃im̃ix̃im̃i ñiñri ñir̃iñirane negf x̃wiox̃fyo d̃añi wáy neaiñri yar̃iñjagwi aiwi ⁶ Gor̃ixo —O am̃a r̃ixa yopa ñimeg̃iñiñjpiñi d̃añi dñj sixf m̃iñigfáyo m̃iñj ik̃iñjw̃ñiñj um̃ir̃ar̃iñor̃iñi. O Taitaso am̃i neameápiñi d̃añi m̃iñj ik̃iñjw̃ñiñj neam̃ir̃iñiñi. ⁷ Taitaso neameápiñi d̃añiñi Gor̃ixox m̃iñj ik̃iñjw̃ñiñj neam̃ir̃iñiñi. Seyfne om̃i num̃im̃iñi m̃iñj ik̃iñjw̃ñiñj um̃ir̃igfápi ñañi rep̃iyf ñineair̃iña apim̃i d̃añi eñi Gor̃ixox ik̃iñjw̃ñiñj neam̃ir̃iñiñi. Taitaso rep̃iyf ñineair̃iña seyfne Poroñi am̃i s̃iñjw̃f nanañiro ñañi ik̃iñj sip̃i seair̃iñjpiñi ñañi rep̃iyf neair̃i “Negf ñip̃ikw̃iñi m̃iyar̃iñwápiñi d̃añi Poroñi ayá r̃fa wimoar̃iñjw̃iñi?” ñiyaiwiro ñañi ñw̃f eaar̃igfápi ñañi rep̃iyf neair̃i Poroñi ar̃fá niañiro ñañi s̃iñi ayá r̃fa seawear̃iñjpiñi ñañi rep̃iyf neair̃i eñj eñjagf ñañi am̃i aga yayf seáyim̃i d̃añi b̃i tñi ñiñiñigiñi. ⁸ Payf x̃am̃i nioñi near̃i seamónap̃iñjána f̃a ñiroróná aga dñj sip̃i seaiñj eñjagf aiw̃i “Nioñi ana pí ñañi near̃i wiowar̃iñjfañi?” ñiyaiwiri dñj sip̃i ñiñjmañi. E ner̃i aí seyfne f̃a ñiroróná axiñáñi dñj sip̃i seair̃iñjagf s̃iñjw̃f ñiseair̃iña nioñi eñi dñj sip̃i b̃i oñim̃iap̃i ñiñigiñi. ⁹ E ner̃i aí agw̃f nioñi yayf ninar̃iñi. Seyfne dñj sip̃i seair̃iñi yayf m̃iñiñi ayf dñj sip̃i seair̃iñi d̃añi segf sip̃i yar̃igfápi r̃f̃w̃m̃iñi mamófa eñjagf ñañi yayf ninar̃iñi. Seyfne dñj sip̃i ñiseair̃iña ayf Gor̃ixox seam̃ix̃ar̃iñjpiñi tñi x̃ixeñi seair̃iñi eñjagf ñañi xwiýfá none seair̃iñwápiñi d̃añi wí x̃wir̃fá m̃iseaik̃ixéwá eñjagf ñañi rar̃iñiñi. ¹⁰ Ayf r̃ipi ñañi searar̃iñiñi. Am̃a dñj sip̃i Gor̃ixox wim̃ix̃ar̃iñjpiñi tñi x̃ixeñi ñwir̃iña apim̃i d̃añi wigf sip̃i yar̃igfápi r̃f̃w̃m̃iñi mamor̃igfáriñi. E neróná dñj sip̃i ap̃i Gor̃ixox yeáy uyim̃ixemeaña ñañi ñipemeám̃i war̃iñj eñjagf ñañi am̃i dñj sip̃i ñwir̃i “Pí ñañi e r̃fa yar̃iñiñi?” yaiwiñipax̃mañi. E ner̃i aí Gor̃ixox wim̃ix̃ar̃iñjpiñi tñi x̃ixeñi mar̃fá, am̃a wigf dñjyó d̃añiñi dñj sip̃i

n̄wiríná ayí wiwan̄ñf̄yí an̄ñp̄r̄f̄a n̄n̄i nipemeám̄i war̄ñf̄ en̄aḡi n̄n̄i rar̄ññ̄i. ¹¹ Ai d̄ñf̄ sip̄i sealf̄ ḡf̄ payí ean̄ap̄im̄i d̄n̄i Gor̄ixo seaim̄ix̄f̄p̄i, ap̄i seȳné d̄ñf̄ p̄r̄án̄ñf̄ n̄moro am̄ip̄i nan̄f̄ x̄zeḡñ̄i ep̄r̄f̄p̄i seaim̄ix̄f̄r̄ñ̄i. Ap̄im̄i d̄n̄i Gor̄ixo an̄ñ̄i s̄m̄ir̄r̄f̄ sealf̄aná sip̄i éoya x̄wiýf̄ap̄i m̄neax̄ñ̄p̄a oen̄r̄i apax̄f̄ mé p̄r̄án̄ñf̄ im̄ix̄ḡawix̄ñ̄i. Ap̄im̄i d̄n̄i en̄i n̄ip̄ikw̄ñ̄i m̄iyar̄iḡf̄ap̄i n̄n̄i wik̄f̄ óñ̄ix̄ḡawix̄ñ̄i. Ap̄im̄i d̄n̄i en̄i Gor̄ixo n̄n̄i w̄ýf̄ seain̄ñ̄iḡñ̄i. Ap̄im̄i d̄n̄i en̄i none ám̄i s̄ñw̄f̄ nanan̄ro n̄n̄i ik̄ñ̄ñf̄ sip̄i seain̄ñ̄iḡñ̄i. Ap̄im̄i d̄n̄i en̄i n̄ion̄i searf̄ap̄i x̄f̄d̄p̄r̄i n̄n̄i d̄ñf̄ r̄f̄a seawen̄ñ̄iḡñ̄i. Ap̄im̄i d̄n̄i en̄i sip̄i yar̄iḡf̄ayo siyik̄f̄ ureaan̄i n̄n̄i oim̄ónaneȳñ̄ro eḡf̄awix̄ñ̄i. Seȳné ap̄i ap̄i n̄era úf̄ap̄im̄i d̄n̄i s̄iwá rén̄ñf̄ neain̄ḡf̄awix̄ñ̄i. Sip̄i éf̄ Poro near̄fo n̄n̄i nene w̄i ayá m̄ñf̄ m̄ñf̄ m̄inearoar̄ñ̄ñ̄i. S̄iwá éñ̄ñf̄ neain̄ḡf̄awix̄ñ̄i. ¹² Ayin̄n̄i áwan̄f̄ r̄p̄i osear̄ñ̄ñ̄i. Nion̄i near̄i n̄iseam̄ónap̄ir̄f̄n̄á sip̄i éo n̄n̄i d̄ñf̄ n̄mori payí ana near̄i m̄ónap̄ñ̄ám̄an̄i. Sip̄i wik̄ar̄fo n̄n̄i en̄i d̄ñf̄ n̄mori near̄i m̄ónap̄ñ̄ám̄an̄i. Ayí seȳné Gor̄ixoyá s̄ñw̄f̄ t̄ñf̄ e d̄n̄i re yaiwin̄f̄r̄ix̄ñ̄ñ̄i near̄i m̄ónap̄ñ̄ár̄ñ̄i, “Ayí nepar̄ñ̄i. Porowa near̄iḡf̄ap̄im̄i p̄r̄án̄ñf̄ x̄f̄dan̄f̄wá n̄n̄i nene s̄ñ̄i d̄ñf̄ r̄f̄a newear̄ñ̄i.” yaiwin̄f̄r̄ix̄ñ̄ñ̄i payí ana near̄i m̄ónap̄ñ̄ár̄ñ̄i. ¹³ Seȳné r̄ixa x̄ixen̄i e yaiwin̄f̄a en̄aḡi n̄n̄i none r̄ixa p̄r̄án̄ñf̄ m̄ñf̄ ik̄ñ̄w̄ñ̄ñf̄ m̄ir̄ár̄ñ̄f̄wám̄an̄i.

M̄ñf̄ ik̄ñ̄w̄ñ̄ñf̄ m̄ir̄ár̄ñ̄f̄wám̄an̄i. D̄ñf̄ n̄if̄a en̄i neain̄f̄r̄ñ̄i. Seȳné n̄ȳñ̄én̄i Taitasom̄i num̄im̄ñ̄ñ̄ñ̄p̄im̄i d̄n̄i d̄ñf̄ s̄ix̄f̄ um̄imoḡf̄a en̄aḡi n̄n̄i o yayí n̄era neaim̄eáf̄ en̄aḡi n̄n̄i none en̄i d̄ñf̄ n̄if̄a ayá w̄i neain̄f̄r̄ñ̄i. ¹⁴ O ám̄i neaim̄eáaná seȳné t̄ñf̄ e n̄n̄i nurowár̄ñ̄f̄n̄á m̄ix̄f̄ seameak̄ñ̄ñ̄ap̄i n̄n̄i b̄i ayá m̄ñ̄ñ̄f̄ár̄ñ̄i. None seȳné t̄ñ̄i n̄ñw̄ear̄ñ̄á am̄ip̄i n̄ñ̄i sear̄ñ̄wáp̄i nep̄án̄i sear̄ñ̄wápa om̄i seȳné n̄n̄i m̄ix̄f̄ n̄iseameak̄ñ̄ñ̄ñ̄i ur̄ñ̄wáp̄i en̄i seȳné num̄im̄ñ̄ñ̄ñ̄p̄im̄i d̄n̄i nepa x̄ixen̄i im̄ónñ̄ñ̄iḡñ̄i. ¹⁵ O seȳné n̄ȳñ̄én̄i num̄im̄ñ̄ñ̄róná óf̄ ero w̄ýf̄ ñ̄ñ̄ro nero p̄r̄án̄ñf̄ ar̄f̄a owianeȳñ̄ñ̄i im̄ónñ̄ñ̄ap̄i n̄n̄i d̄ñf̄ n̄win̄r̄f̄n̄á ám̄i x̄wap̄i ayá w̄i d̄ñf̄ s̄ix̄f̄ n̄iseaya war̄ñ̄i. ¹⁶ Agw̄i n̄ion̄i “Ayí p̄i p̄i neróná x̄ixen̄i ep̄r̄áoi.” n̄iseaiwiar̄ñ̄ñ̄i d̄ñf̄ s̄ñ̄a neánar̄ñ̄ñ̄i en̄aḡi n̄n̄i d̄ñf̄ yayí n̄inar̄ñ̄i.

8

“Masedonia ñweáyf̄ w̄ñ̄ñ̄yo ar̄ñ̄r̄a wian̄ñ̄ro n̄n̄i ñ̄ḡw̄f̄ ñ̄roaár̄ñ̄ro ñweañoi.” ur̄ñ̄f̄ n̄án̄ñ̄ñ̄i.

¹ Neḡi n̄r̄ix̄f̄meáȳné, Jisasoyá siyik̄f̄ im̄ónñ̄ñ̄f̄a Masedonia p̄iropen̄is̄ñ̄yo an̄f̄ ap̄i ap̄im̄i ñweaḡf̄aȳf̄ nan̄f̄ Gor̄ixo wá wian̄ñ̄ñ̄p̄im̄i d̄n̄i eḡf̄ap̄i ñ̄ñ̄f̄a im̄ónñ̄ñ̄ñ̄i n̄n̄i áwan̄f̄ b̄i osear̄aneȳ. ² Xean̄ñ̄f̄ r̄ñ̄mewá w̄ipax̄f̄p̄i n̄w̄imear̄ñ̄ñ̄p̄im̄i d̄n̄i “En̄f̄ r̄f̄a eán̄ñ̄oi?” n̄ñ̄ñ̄ro iwam̄f̄o w̄iwapiyaḡf̄a aí ap̄i peá num̄ix̄ro d̄ñf̄ n̄if̄a ayá w̄i win̄ñ̄ñ̄iḡñ̄i. Wiwan̄ñ̄ñ̄f̄ uyipeaȳñ̄ñ̄ñ̄f̄ im̄ónñ̄ñ̄aȳf̄ aiw̄i Jisasom̄i d̄ñf̄ w̄ikw̄irowar̄ñ̄f̄a w̄ñ̄ñ̄yo ar̄ñ̄r̄a owianeȳñ̄ñ̄i ñ̄ḡw̄f̄ ñ̄roar̄ñ̄á b̄i on̄ñ̄miápi m̄iroá aga ayá w̄i roaár̄ñ̄f̄ár̄ñ̄i. ³ Wiḡf̄ w̄ñ̄ñ̄yo ar̄ñ̄r̄a wian̄ñ̄ro n̄n̄i ñ̄ḡw̄f̄ ñ̄roaro w̄ipax̄f̄p̄i t̄ñ̄i x̄ixen̄i ñ̄roaro aiw̄i wiḡf̄ d̄ñf̄ t̄ñ̄i ap̄im̄i n̄m̄urooro ám̄i b̄i t̄ñ̄i roar̄ñ̄ñ̄aḡf̄a s̄ñw̄f̄ w̄inar̄on̄wáone en̄aḡi n̄n̄i rar̄ñ̄ñ̄i. ⁴ Ayí ar̄f̄ki r̄ix̄ñ̄f̄ re near̄iḡf̄awix̄ñ̄i, “Ámá Gor̄ixoyá siyik̄f̄ im̄ónñ̄ñ̄f̄a Judia p̄iropen̄is̄f̄ar̄ñ̄i ñweaḡf̄ayo w̄ñ̄ñ̄f̄ ar̄ñ̄r̄a wiar̄ñ̄f̄ápa nene en̄i ar̄ñ̄r̄a wian̄ñ̄i n̄n̄i xe ñ̄ḡw̄f̄ f̄ayo oroápaȳñ̄ñ̄i s̄ñw̄f̄ nean̄f̄paȳ.” near̄iḡf̄awix̄ñ̄i. ⁵ E neróná none “E ep̄r̄áoi.” n̄iyaiwirane d̄ñf̄ ikw̄f̄mon̄wápi t̄ñ̄i x̄ixen̄i mé x̄ám̄i Ám̄íná Gor̄ixo p̄i p̄i wim̄ónar̄ñ̄ñ̄p̄i ox̄f̄daneȳñ̄ñ̄ro ñ̄p̄áwimáná o wim̄ónar̄ñ̄ñ̄p̄i n̄ix̄f̄d̄róná Porowane en̄i neāf̄wiap̄iḡf̄awix̄ñ̄i. ⁶ Ayin̄n̄i Taitasom̄i seȳné t̄ñf̄ e n̄n̄i nurowár̄ñ̄f̄n̄á en̄f̄ r̄ir̄ém̄ix̄f̄ n̄wir̄i re ur̄ñ̄wan̄ñ̄ñ̄i, “Iwam̄f̄o Korin̄ñ̄yo ñweáyf̄ jox̄i t̄ñ̄i neḡf̄ w̄ñ̄ñ̄yo ar̄ñ̄r̄a wian̄ñ̄wá n̄n̄i wá n̄wian̄ñ̄r̄ane ñ̄ḡw̄f̄ f̄ayo oroan̄eȳñ̄ñ̄ro eḡf̄ápa ám̄i nero ñ̄ḡw̄f̄ x̄ám̄i ‘Ap̄i roáwan̄ñ̄ñ̄i.’ r̄ár̄iḡf̄ap̄i t̄ñ̄i x̄ixen̄i yár̄f̄r̄ix̄ñ̄i.” ur̄ñ̄wan̄ñ̄ñ̄i. ⁷ P̄i p̄i seȳné neróná ámá w̄i yar̄iḡf̄ap̄im̄i m̄uroar̄ñ̄ñ̄f̄aȳné nim̄ónro yar̄iḡf̄ar̄ñ̄i. Gor̄ixom̄i d̄ñf̄ n̄w̄ikw̄f̄rorónár̄ñ̄i, ap̄i n̄n̄i ámáyo áwan̄f̄ nur̄ir̄ónár̄ñ̄i, ap̄i n̄n̄i ñ̄ñ̄f̄a nim̄ónir̄ónár̄ñ̄i, Gor̄ixo wim̄ónar̄ñ̄ñ̄p̄i yan̄ñ̄ro n̄n̄i s̄m̄f̄ n̄ix̄ead̄p̄én̄ir̄ónár̄ñ̄i, none n̄n̄i d̄ñf̄ sip̄i none seaim̄ix̄ñ̄wáp̄im̄i d̄n̄i n̄iseair̄ñ̄ár̄ñ̄i, ap̄i n̄ip̄ñ̄ñ̄i neróná m̄uroar̄ñ̄ñ̄f̄aȳné nim̄ónñ̄ro yar̄iḡf̄a en̄aḡi n̄n̄i seḡf̄ w̄ñ̄ñ̄yo ar̄ñ̄r̄a wian̄ñ̄ro n̄n̄i ñ̄ḡw̄f̄ ñ̄roaróná en̄i m̄uroar̄ñ̄ñ̄f̄aȳf̄ yap̄i nim̄ónñ̄ro yár̄f̄r̄ix̄ñ̄i.

“Seȳné en̄i roaár̄ñ̄ñ̄ix̄ñ̄i.” ur̄ñ̄f̄ n̄án̄ñ̄ñ̄i.

⁸ “Poro sekax̄f̄ n̄ñ̄ñ̄ñ̄i near̄ar̄ñ̄i. Ḡf̄ d̄ñf̄ r̄ip̄ñ̄ñ̄i en̄aḡi searar̄ñ̄ñ̄i. Nion̄i w̄ñ̄ñ̄f̄ Judia p̄iropen̄is̄f̄yo ñweáyo ar̄ñ̄r̄a wian̄ñ̄ro n̄n̄i s̄m̄f̄ n̄ix̄ead̄p̄én̄iyo yar̄iḡf̄ap̄i n̄n̄i rep̄iȳf̄ sealf̄aná seȳné en̄i s̄iwá rén̄ñf̄ oneāip̄oȳñ̄ñ̄i searar̄ñ̄ñ̄i. Neḡf̄ Judia p̄iropen̄is̄f̄yo ñweáyf̄ n̄n̄i nepa d̄ñf̄ sip̄i neainar̄ñ̄ñ̄i. S̄iwá éñ̄ñf̄ oneāip̄oȳñ̄ñ̄i searar̄ñ̄ñ̄i. ⁹ Seȳné neḡf̄ Ám̄íná Jisai Kiraiso wá n̄neawian̄ñ̄ñ̄i neaiñ̄ñ̄p̄i n̄n̄i r̄ixa ñ̄ñ̄f̄a im̄ónñ̄ñ̄aḡf̄a n̄n̄i rar̄ñ̄ñ̄i. O an̄ñ̄nam̄i n̄ñw̄ear̄ñ̄á am̄ip̄i m̄m̄ur̄ónñ̄yo nim̄ónñ̄ñ̄i aiw̄i seȳné yeáyf̄

seayimîxemeámániri xwá tîyo nánî nîbiríná uyípeayónîjî nimónîri seyíné anjînamî dâñjî amîpî mîmúrónîgáfýiné imónîpírîa nánî seaiinjîrîni.

¹⁰ Seyíné Judia píropenisíyo ñweagáfýo arîrá owianeyînrî yarîgáfîpî nánî dîñjî nioniyá, ayí rîpîrîni. Xwîogwî aga xámî pwenjomî seyíné iwamfó ñîgwî roaárîgáfîpî agwî nêra nuro yoparîpî ñiyárîrínáyí, “Ayí ananîrîni.” nimónarîni. Iwamfó ñîgwî roaárîgáfýí, ayí seyíné aiwî xámî oyaneyînrî wimónarîgáfýí, ayí axíýíné enagî nánî seararînjîni. ¹¹ Ayínánî ñîgwî “Apî oroaaneyí.” rárigáfîpî rîxa ñîpîni roaárîpoyî. Iwamfó oyaneyînrîna dîñjî rîá seaweñîpa yoparîpî ñiroaárîríná seyíné roaárîpaxî imónînjîpî tîni xîxeni roaárîpírîa nánî xe dîñjî rîá seawewînjîni. ¹² Ayí rîpî nánî seararînjîni. Giyí giyí áamá wîyo arîrá wianîro nánî “Ñîgwî apî roaárîwanîgîni.” ñiyaiwimáná amîpî roaárîpaxî imónînjîpî tîni xîxeni roaáránáyí, Gorîxo “Ayí ananîrîni.” wîaiwiarînjîrîni. Amîpî ayí mîroaárîpaxî imónînjîpî “Roaárîrîxîni.” wî yaiwiarînjîmanî. ¹³ Ñîgwî searâpîpírîfáyî kíkîfá ñweapírîa nánî seyíné anîjî seaikárîmînrî nerî mîrarînjîni. Ayí enî seyíné tîni xîxeni apánî tîgáfýí oimónîpoyînrî rarînjîni. ¹⁴ Jisasoyá sîyîkî imónîgáfýí wî amîpî wî mîmúrónîgáfýí imónîjáná wî dîwî ikeamónîgáfýí mîmónî nîni apánî tîgáfýí imónîpírîa nánî agwî rîná amîpî ayá wî seyíné tîgáfîpî dîwî ikeamónîgáfýo arîrá wiarînjî. Seyíné enî rîwéná amîpî wî nánî dîwî ikeamónîro ayí enî amîpî ayá wî tîgáfýí imónîro nerínáyí, arîrá seaipírîarîni. ¹⁵ Bîkwîyo dántî enjîná Isîrerîyí áamá dîñjî meanje nemeróná egáfîpî nánî re nîrînrî eánînjîpî nionî seararînjâpî tîni xîxeni imónînjagî nánî seararînjîni, “Áamá aiwá maná rînjînjîpî xwé meáfáyî xwé ñîmearo aí wîgî ñîpaxî imónînjîpî seáyî e tîgáfýí mîmónîgáfawîxîni. Áamá onîmiápi meáfáyî onîmiápi ñîmearo aí aiwâpî nánî dîwî ikeamónîgáfýí mîmónîgáfawîxîni.” nîrînrî eánînjîpî nionî seararînjâpî tîni xîxeni imónînjagî nánî rarînjîni.

“Taitasomî tîni áamá waúmi tîni uowárenaparînjîni.” urînjî nânîrîni.

¹⁶ Nionî seyíné arîrá seaimî nánî dîñjî rîá ñîwearînjîpa Gorîxo Taitaso enî seyíné arîrá seainî nánî dîñjî rîá owenîrî wimîxarînjagî nánî yayí owianeyî. ¹⁷ Ayí rîpî nánî “Taitaso enî seyíné arîrá seainî nánî dîñjî rîá wearîni.” seararînjîni. “Joxî Korinîyo ñweáyî tînjî e nánî áamî ñîneaiupaxoxîrânî?” uráná “Ananîrîni.” rîfî enagî nánî mîseararînjîni. Xewanîjo enî “Oumîni.” ñiyaiwirî sîmî ñîxeadîpénîrî nánî xegî dîñjî tîni seyíné tînjî e nánî barînjagî nánî seararînjîni. ¹⁸ None omî tîni negî ñîrîxîmeáyî womî tîni enî uowárenawîni. O xwîyá yayí neainarînjîpî wá ñînurîmeríná enjîpî nánî Jisasoyá sîyîkî imónîgáfî amî gîmî ñweagáfýí ñîjîfá ñînrîro íá earoárînjîgorîni. ¹⁹ O apánî imónînjîmanî. Rîpî enî imónînjîrîni. Jisasoyá sîyîkî imónîgáfî Masedonia píropenisí tîyo ñweagáfýí o none Judia píropenisíyo ñweáyo arîrá wianîwá nánî ñîgwî Jisasoyá sîyîkî imónîgáfî apî apimî urápmearíná Porowa tîni nawîni ñîkumîxînrî emewînjînrî urîpeáforîni. Áamá wî none ñîgwî awî eamearînjagwî ñîneanîróná Ámînáomî seáyî e umfeyoaro none nánî “Wîgî wînrîyo arîrá wîpírî nánî dîñjî rîá wearîgáfáwarîni?” neaiawîro epírîa nánî rîpî yarînjîni. ²⁰ Dîwî ikeamónîgáfî nánî ñîgwî yanî ewanîfî nimónîro xwénî xwénî ñîroaro neaiapowáraná yarînjwâpî nánî áamá wî “Porowa ñîpîkwîni mîyarînjî.” neamearîpírîxînrî píranînjî ñînjwîperane áamá o tîni nawîni urápmearînjîni. ²¹ None pí pí oyaneyînrî neranéná Ámînáo “Ayí e neróná wé rónînjî imónînjîpî yarînjî.” yaiwiarînjîpî nánî dîñjî ñîmorane aiwî apî nánîni dîñjî ñîmorane yarînjwáonemani. Áamá “E neróná wé rónînjî imónînjîpî yarînjî.” yaiwiarîgáfîpî nánî enî dîñjî ñîmorane yarînjwáone enagî nánî seararînjîni.

²² Awaú tîni negî ñîrîxîfmeá amî womî tîni enî uowárenaparînjîni. “O none pí pí urarînjwâpî xîxeni xîdînrîenînjî?” ñiyaiwirane “Apî ei. Apî ei.” urînjwâpimî dántî iwamfó wîwâpîyayíáná o arîkî xîxeni xîdarînjagî wînjwáorîni. O seyíné “Ñîgwî apî roaárîwanîgîni.” rárigáfîpî tîni “Xîxeni ñîroaárîpírâo.” ñiyaiwirî dîñjî sînjá weanarînjagî nánî “Nionî enî sanî urînarómîni.” ñiyaiwirî awaú tîni barîni. ²³ Taitaso nánî seyíné rîxa ñîjîfá imónînjî. O xwîyá yayí neainarînjîpî wá urîmeaanîwî nánî gî gwî mónîgwî worîni. Seyíné seáyî seaianîrâi nánî nawîni nimónîrî yarîgáfî worîni. O tîni nawîni barîgáfîwaú awaú Jisasoyá sîyîkî imónîgáfî píropenisí tîyo ñweagáfýí uowárfáwaúrîni. Egî nerîgîpîmî dántî Kíraisomî seáyî e umfeyoarîgáfîwaúrîni. ²⁴ Ayínánî áamá waú wo awa ñîbîro sînjwî seanîjáná “Nene áamáyo dîñjî sîpî wîiarînjwáenerîni.” rárigáfîpî “Neparîni.” oyaiwîpoyînrî apî e iwamfó éríxîni. Seyíné e éánáyí Jisasoyá sîyîkî imónîgáfî apî apî seyíné nánî re seaiaiwîpírîarîni, “Ayí áamáyo dîñjî sîpî wîwirî wîiarîgáfýírfânî?” yaiwîpírîarîni. None seyíné nánî mîxî ñîmeakînrî urînjwâpî nánî enî “Apánî nearîgáfawîxîni.” yaiwîpírîarîni.

9

Nigwɛ arɪrɔ wianɪro nɔnɪ awɪ eaamearɪgɛɛpɪ nɔnɪ urɪŋɛ nɔnɪrɪnɪ.

¹ Nigwɛ Judia pɪropenɪsɛ ɲweáyo arɪrɔ wianɪ nɔnɪ awɪ eaamearɪɲwáɪ nɔnɪ payɛ rɪpɪ seýné nɔnɪ nɪrɪrɪ nearɪnɔ “Mɪkɪ meɲagɪ nɔnɪ surɪmá nɪrɪrɪ rɪa eaarɪɲɪnɪ?” nimónarɪnɪ. ² Seyné apɪ yanɪro nɔnɪ dɪɲɪ rɪá seawearɪɲɪpɪ nɔnɪ ɲɪjɛá nimónɪrɪ nɔnɪ e nimónarɪnɪ. Inɪnɔ Jisasoyá siyikɪ imónɪgɪá Masedonia pɪropenɪsɛ tɪyo ɲweagɪáɪy arɪá egɛ dɔnɪ weýf ɲiseamearɪrɪnɔ re rayarɪɲwáɪrɪnɪ, “Xwiogwɛ xámi pweagomɪ Jisasoyá siyikɪ imónɪgɪá Gɪrikɪ pɪropenɪsɪyo ɲweagɪáɪy apɪ éwanɪgɪnɪrɪ rɪxa érowiáɪpɪnɪgɪárɪnɪ.” E rayarɪɲwáɪpɪmɪ dɔnɪ Masedonia ɲweáɪy wigɛ ámá náɪpɪ nene enɪ axɪpɪ éwanɪgɪnɪrɪ ayá rowɪá wiarɪnɪ. ³ “Payɛ rɪna surɪmá nɪrɪrɪ rɪa eaarɪɲɪnɪ?” nimónɪagɪ aiwɪ seýné nɔnɪ mɪxɛ ɲimeakɪnɪrɪ rayarɪɲwáɪpɪ surɪmá imónɪnɪgɪnɪrɪ negɛ nɪrɪxɪmeá waú wo awamɪ uowárenáparɪɲɪnɪ. Ayɛ ámá re ɲweagɪáyo “Korinɪyo ɲweáɪy nigwɛ fáyo roapɪrɪ nɔnɪ rɪxa nipɪmoárɪmánná ɲweaɲɔɪ.” urɪáɪpɪ seýné nepa xɪxenɪ e oépayɪnɪrɪ ámá rowamɪ uowárenáparɪɲɪnɪ. ⁴ Rɪwéná Masedonia dɔɲɪ tɪýf wɪ nionɪ tɪnɪ nɪbiranéná seýné rɪxa nipɪmoárɪmánná mɪɲweaɲagɪá sɪɲwɛ ɲiseanɪrɪnɔyɛ, none “Ayɛ rɪxa nipɪmoárɪmánná ɲweaɲɔɪ.” ɲiyaiwirane dɪɲɪ sɪɲá neaeánarɪɲɪpɪmɪ dɔnɪ ayá neainɪnɪgɪnɪrɪ nɔnɪ seararɪɲɪnɪ. Seyné enɪ ayá ɲiseainɪpa enɛárantɪ? ⁵ Ayɪnánɪ nionɪ re nimónɪgoɪ, “Negɛ nɪrɪxɪmeá awa xámi nɪnimearo nionɪ sɪnɪ mɪrémóámɪ enáná dɪɲɪ seýné negɛ sɪmɪmanɪ e dɔnɪ ‘Nɪroarɪ wianɪwáɪrɪnɪ.’ nearárɪgɛɛpɪ ‘Rɪxa ipɪmoárɪpoyɪ.’ searɪpɪrɪ nɔnɪ ouowáɪmɪnɪ.” nimónɪgoɪ. Nionɪ nɪrémorɪnɔ nigwɛ apɪ nɔnɪ sɪmɪrɪrɪ seáɪáɪpɪmɪ dɔnɪ marɪáɪ, segɛ dɪɲɪyo dɔnɪ xɪxenɪ apánɪ ipɪmoárɪnɪɲagɪ winɪmɪgɪnɪrɪ awamɪ uowárenáparɪɲɪnɪ.

“Yanɛ ewanɪɪ nimónɪro roaárɪrɪxɪnɪ.” urɪŋɛ nɔnɪrɪnɪ.

⁶ “Porɔ pí yaiwianɪ nɔnɪ rɪa neararɪnɪ?” ɲiyaiwirɪnɔyɛ, ewayɛ xwiýɛá rɪpɪ nɔnɪ dɪɲɪ mópoyɛ. Ámá aiwá xwé ɪwáá urɪo aiwá xwé minɪfárɪnɪ. Onɪmɪá urɪo onɪmɪá minɪfárɪnɪ. Ewayɛ xwiýɛá apɪ ámá wigɛ winɪyo arɪrɔ wianɪro nɔnɪ nigwɛ nɪroaro wiarɪgɛɛpɪ nɔnɪ rɪtamɪɲɪýf nɪnɪrɪ rɪnɪnɪ. Xwé nɪwirɪnɔ Gorɪxo wiɪpɪ xwé imónɪnɪ. Onɪmɪá nɪwirɪnɔ Gorɪxo wiɪpɪ onɪmɪá imónɪnɪ. ⁷ Ayɪnánɪ ɲiyɪnénnɪ xɪxegɪnɪ ámá arɪrɔ wianɪro nɔnɪ nigwɛ nɪroarɪnɔ wɪkɛ dɪɲɪ ɲiyaiwimánáranɪ, ámá wo sɪmeaxɪdɛ seáɪánáranɪ, nɪroarɪ mɪnɪ mɪwɪ xámi “Nigwɛ nɪwirɪnɔ apɪ wiwanɪgɪnɪ.” yaiwiárɪgɛɛpɪ nɔnɪ dɪɲɪ nɪmoro nɪroaro mɪnɪ wɪrɪxɪnɪ. Ámá wigɛ winɪyo arɪrɔ wianɪro nɔnɪ nigwɛ fáyo nɪroarɪnɔ yayɛ tɪnɪ roaarɪgɛɛpɪ Gorɪxo dɪɲɪ sɪxɛ uyarɪɲɪ enagɪ nɔnɪ rarɪɲɪnɪ. ⁸ Ai o seýné aikɛ yɪnɪpɪrɪfá nánɪrɪnɪ, aiwá nɪpɪrɪfá nánɪrɪnɪ, apánɪ tɪgɪáýné imónɪro ámá dɪwɛ ikeamónɪgɪáyo arɪrɔ wɪpɪrɪ nɔnɪ imónɪgɛɛpɪ tɪnɪ xɪxenɪ mimónɪ múroo epɪrɪfá nɔnɪ ananɪ seáyɛ e seaimɪxɪpaxorɪnɪ. ⁹ Nionɪ seararɪɲɪpɪ tɪnɪ Bɪkwɪyo dɔnɪ ámá wé rónɪgɪáýf yarɪgɛɛpɪ nɔnɪ re nɪrɪnɪrɪ eánɪɲɪpɪ tɪnɪ xɪxenɪ imónɪnɪ, “O yanɛ ewanɪɪ nimónɪrɪ dɪwɛ ikeamónɪgɪáyo wiarɪɲɪrɪnɪ. Ayɪnánɪ o wá nɪwianɪrɪ wiɲɲɪpɪ nɔnɪ Gorɪxo ná rɪwɪyo aiwɪ wɪ dɪɲɪ peá monɛámánɪ.” E rɪnɪɲɪpɪ nionɪ seararɪɲɪpɪ tɪnɪ xɪxenɪ imónɪɲagɪ nɔnɪ rarɪɲɪnɪ. ¹⁰ Gorɪxo —O aiwá omɲɪf yarɪgɛɛpɪ ɪwɛ ɪwá urɪpɪrɪ nɔnɪ mɪnɪ wɪrɪ aiwá nɪpɪrɪ nɔnɪ mɪnɪ wɪrɪ yarɪɲorɪnɪ. O amɪpɪ seýné Kiraisomɪ dɪɲɪ wɪkwɛroarɪgɛɛpɪ winɪyo arɪrɔ wɪpɪrɪ nɔnɪ enɪ mɪnɪ seaiapɪrɪ sayá nimɪxa urɪ enɛárɪnɪ. E yarɪnɔ ámá aiwá omɲɪf xwé nɪroa núfasáná aiwá xwé miarɪgɛɛpɪ seýné enɪ yanɛ ewanɪɪ nimónɪro wiarɪgɛɛpɪmɪ dɔnɪ axɪpɪnɪɲɪ e epɪrɪfárɪnɪ. ¹¹ Seyné gɪnɪ gɪnɔ dɪɲɪ re yaiwiarɪnɔ, “Ananɪ yanɛ ewanɪɪ nimónɪrɪ negɪyo owianeyɪ.” yaiwiarɪnɔ Gorɪxo seýné xwénɪ mɪnɪ wɪpaxɛ imónɪpɪrɪfá nɔnɪ amɪpɪ wɪ mɪmúronɪgɪáýɪnénnɪɲɪ seaimɪxɪnɛárɪnɪ. E seaimɪxɪnɛá enagɪ nɔnɪ segɛ sérixɪmeáyo arɪrɔ wianɪro nɔnɪ nigwɛ xwénɪ roaarɪgɛɛpɪ Porowane nɪsearɪpɪrane nɪmeámɪ nurane wianɪrɪ yarɪɲagwɛ sɪɲwɛ nɪneanɪróná rɪxa Gorɪxomɪ yayɛ wɪpɪrɪfárɪnɪ. ¹² Ayɛ rɪpɪ seararɪɲɪnɪ. Arɪrɔ wianɪro nɔnɪ seýné yarɪgɛɛpɪ ámá Gorɪxoyá amɪpɪ wɪ nɔnɪ dɪwɛ ikeamónɪgɪáyo xɪxenɪ arɪrɔ wíáranɪro nero aiwɪ apánɪ mɪyarɪɲɔɪ. Seyné yarɪgɛɛpɪmɪ dɔnɪ ámá obaxɛ Gorɪxomɪ yayɛ seáyɛ e nɪwiéra warɪɲɔɪ. ¹³ Ayɛ rɪpɪ rarɪɲɪnɪ. Ámáýf seýné nigwɛpɪ wianɪro yarɪɲagɪá sɪɲwɛ ɲiseanɪróná rɪpɪ seaiawɪpɪrɪfárɪnɪ, “Nene sɪɲwɛ anɲwáé dɔnɪ ámá ayɛ xwiýɛá woákɪkɛ inarɪgɛɛpɪ —Apɪ yayɛ neainarɪɲɪ Kiraiso rɪɲɪpɪrɪnɪ. Apɪ arɪá yɪmɪgɛ nero xɪxenɪ rɪa xɪdarɪɲɔɪ?” nɪseaiawiro nɔnɪ Gorɪxomɪ seáyɛ e umɛyoapɪrɪfárɪnɪ. Rɪpɪ enɪ seaiawɪpɪrɪfárɪnɪ, “Nene tɪnɪ winɪyo arɪrɔ neaianɪro nɔnɪ mɪnɪ neaiapaxɛ imónɪɲɪpɪ nɪmúroo xwénɪ rɪa neaiaparɪɲɔɪ?” nɪseaiawiro nɔnɪ enɪ Gorɪxomɪ seáyɛ e umɛyoapɪrɪfárɪnɪ. ¹⁴ E nero seýné nɔnɪ rɪxɪɲɪ nɪseaurɪyiróná seýné Gorɪxo ámáyo wá nɪwianɪrɪnɔ ámá wianarɪgɛɛpɪmɪ wíáɪrɪ nɪmúroo wianarɪɲɪpɪ tɪnɪ yarɪgɛɛpɪné imónɪgɛɛpɪ enagɪ nɔnɪ seýné nɔnɪ ɪkɪnɪɲɪ sɪpɪ winɪfárɪnɪ. ¹⁵ Gorɪxo xegɛ xewaxomɪ nɪwɪrenáparɪnɔ neaiɲɪpɪ —Apɪ amɪpɪ bɪ tɪnɪ rɪtamɪɲɪýf mepaxɛ imónɪɲɪpɪrɪnɪ. Apɪ nɔnɪ yayɛ owianeyɪ.

10

Xfo nani rarigfápi xwfo oéaminiri urijf nánirini.

¹ Agwí Poroní —Nioní áamá wí re rarigfónirini, “Neneyá sínjwí tñj e dání ayá igigí nerí aiwí nene sínjwí maníjwáé dání ayá nepeárimánánirí payí nearí rarirjorini.” rarigfónirini. Nioní Kiraiso xwáa tño nemeiná nípénirí awayini yago enagí nání ² rixinj rípi osearimíni, “Nioní segí tñj e níremoríná ayá igigí mé nerí áamá ‘Porowa Kiraisomi míxídarigfáyí yarigfápa yarigfáwarini.’ neaiawiarigfáwami símfí tñi míxí ríá tñj urimfápi seýné ení searimíá nání minimíxipani.” ³ None xwáa tño níjwearanéná áamá Gorixomi míxídarigfáyí tñi níjwearane aiwí ayí dñj moarigfápipi dání dñj nímorane míxí inaríjwáonemani. ⁴ Amípi none míxí nání xíríjwápi áamá ayí xíríjwápi míxíríjwápi. None xíríjwápi símfí tñi inaríjwápi oná ímóníjpi xwírá ikíxeanfá nání Gorixoyá ení eáníj ímóníj tñj xíríjwápi. ⁵ Apí fá níxírírane re yaríjwápi. Pí pí áamá wigí dñjyó dání xenjwí nenjwépémáná érowiápnarigfápi pírfí wiaikirane xwiýá “Seáyí e ímóníni.” rarigfá áamá Gorixó nání níjá mimónípa oépayinirí mudímoaríjpi pírfí wiaikirane nerane áamá nñi pí pí “Oyaneyí.” níyaiwiróná Kiraisomi ará yímíj wípírí nání wigí dñjpi fáníj xíríjwápi. ⁶ Seyné nioní searfápi ríxa ará yímíj níaríjagfá níseaniríná nioní áamá wigí níwíakíarigfápi tñi pírfí umamómíá nání ríxa ípímóníjpi. ⁷ Seyné warárimíni sínjwí níwíníro yaríjot. Segí wo “Kraisoyá ayá tñj ímóníjóni ayí, nionirini.” níyaiwinirí dñj sñjá neánírnáyí, xfo Kiraisoyá ímóníjpa none ení Kiraisoyáne ímóníjagwí nání ámí xewaníj dñj xenjwí neaiawiaríjpi nání dñj níyaikírorí none ímóníjwápi tñi xixení neaiawíwínigini. ⁸ Ámínáo none nénf tígíáyinjí oímóníjpayinirí nínearípearíná seýné xwírá mísealkíxé Jisasomi píraníj xídípi nání ení síxí seaimíxaní nearípeanj enagí nání níwaníjontí míxí ayá wí nímeakínirini áí ayá bí seaimímeníjot. ⁹ “Payí Poro eaaríjpi nene fá níroranéná ení síríjwí neainíni nání ríá eaaríni?” oyaiwípayinirí meaaríjpi. ¹⁰ Wa nioní nání re rarigfáriní, “O payí nearíná xwiýá ríá tñjpi nírirí eaaríjot aiwí áamá sínjwí anígé dání ‘Ení eáníjot íworaní?’ wí wíawípaxí mimóníjorini. Xwiýá níriríná píraníj írfí mírepearíjorini.” ¹¹ Nioní nání e rarigfáwa níjá re ímónírxíni. None seýné sínjwí níneanígé dání payí nearíná ímóníjwápa ámí segí sínjwí anígé dání neranéná axípi nímónírane yaníwáriní. ¹² None ayá nepeárimáná áamá seáyí e nímóníro weyí menaríjwáwa nání ríramíjyí nírirane “Awáníj ímóníjwápi.” wí ríxaxonemani. “Nawíní níkumíxínírane ímóníjwápi.” ení wí ríxaxonemani. E nerí áí áamá ayí wigí wo nání “Apání ríyaríni? Sípi ríyaríni?” níyaiwiróná wíwaníjyí yaríjápi tñi sínjwí níwínaxídíro “O apání yaríni.” rarigfáriní. Wigípi ríramíjyí níga waríjáriní. E neróná sa majímajíá níkáríníro yaríjot. ¹³ Wa e yaríjagfá aiwí none míxí nímeakíníranéná saníj none neatinípi nání dñj mamó nerane wíarf nímúrorane míxí meakínínaníméwíni. Goríxo wáí uríméfríxínirí nínearípearíná none nání saníj neatinípi —Apí seýné ení íníní jweagfápirini. Apí nání dñj nímorane míxí meakínínaníwíni. ¹⁴ Seyné saníj Goríxo neatinípi íníní jweagfáyíne enagí nání none seýné tñj e nání níbíri xwiýá Kiraiso nání yayí neainaríjpi nání wáí nísearírná saníj Goríxo neatinípi wí wíarf nímúrorane eníwámaní. ¹⁵ Ayínání none míxí nímeakíníranéná saníj Goríxo neatinípi wí wíarf nímúrorane áamá wa omí níxídíró ááfípi nání none xenjwone weyí menaríjwámaní. Wí e mé dñj re níyaiwirane íkwímojwíni, “Seýné Jisasomi dñj níwíkwíro ení neága nuróná none épearíjwápipi dání saníj Goríxo neatinípi tñi xixení xwé nímóga upírfáriní.” níyaiwirane íkwímojwíni. ¹⁶ Seyné e nímóga nurónáyí, none ananí seýné tñj e oríwámí dání jweagfáyí tñj e nání áí nurane xwiýá yayí neainaríjpi wáí urírane yaníwáriní. E nerane áamá wa Goríxo urowáriné dání wáí ríméfápi xenjwone weyí nímearinípa yaníwáriní. ¹⁷ E nerí áí Bíkwíyo re nírinirí eáníni, “Go go míxí nímeakínírná Ámínáo enípi nání míxí meakíníwínigini.” nírinirí eáníni. ¹⁸ Ayí rípi nání xwiýá apí mñj nírorí searíjini. Áamá wíwaníjyí weyí mearinaríjáyí nání Ámínáo “Mímíwíró yaríjáyírfáni?” yaiwíaríjmaní. Xewaníjot sínjwí níwínaxídíri píraníj yaríjagfá níwínímaná weyí umearíjyí náníni “Mímíwíró yaríjáyírfáni?” yaiwíaríjriní.

11

Mimóní wáí wurímeiarigfáwa nání urijf nánirini.

¹ Agwí xe Poro majíá níkárínirí xegí enípi nání míxí bí omeakíníni sínjwí naníjyoi. E searíjagí áí ríxa sínjwí e nanaríjot. ² Ayí rípi nání “Xe míxí bí omeakíníni sínjwí naníjyoi.” searíjini. Goríxo seýné naní ímónípírfíá nání dñj ríá wearíjpa

nioni eni niwearini. Seyfne áma yapí seaiwapiyano yariǵá wíyo arfá niwiro mǵá dǵ sǵi apiyáwayfíninǵi imónǵána Kiraisomi seanjwǵarǵmǵa nǵni oxí ná womi omǵnǵi meánǵrǵxǵnǵi searéroáǵnǵa enǵagi nǵni seyfne nǵni dǵnǵi rǵa niwearini. ³ E neri áí enǵiná sidǵro Ipimi yapí niwíwapiyirǵnǵa xegí ináyǵnǵnǵi imónǵnǵipimi dǵni wíwapiyǵnǵpa áma wa seyfne eni yapí niseaiwapiyiro xenjwǵmǵi dǵni nǵmǵera seawarǵnǵa seyfne sǵni ikwǵrǵánǵnǵi nimóniro Kiraisomǵni pǵrǵnǵnǵi mǵxǵdǵpa epǵrǵxǵnǵi wáyí ninarǵni. ⁴ Seyfne rǵpǵi rǵpǵi yariǵagǵa nǵni seararǵnǵi. Áma wa Jisasó nǵni rǵnǵnǵipǵi xǵxenǵi mǵsearǵ xegí bǵ seararǵnǵa seyfne ananǵi arfá wiarǵǵarǵnǵi. Kwíyǵ none searǵnǵa seaainǵnǵipǵi marǵái, xegí bǵ nǵni searǵnǵa xe oneaainǵrǵi arfá wiarǵǵarǵnǵi. Xwíyǵa yayí seainarǵnǵi none wǵ searǵnǵwǵpǵi marǵái, xegí bǵ imónǵnǵipǵi searǵnǵa ananǵi arfá wiarǵǵarǵnǵi.

⁵ Ai nionǵi wǵ re yaiwiarǵnǵaonǵmanǵi, “ Kiraisoyá wǵ wurǵmeiarǵnǵwǵ seáyǵ e imónǵnǵwáonerǵni.” rǵnarǵǵáwa nionǵi imǵmǵi nǵmǵxǵnǵoi.” yaiwiarǵnǵaonǵmanǵi. ⁶ Nionǵi áma sǵnǵwǵ anǵǵe dǵni xwíyǵa nǵrǵrǵnǵa irǵi mǵrǵpearǵnǵaonǵrǵanǵi? Irǵi rǵpearǵnǵaonǵrǵanǵi? Nionǵi majǵarǵni. E neri aiwǵ nǵǵǵa xwíyǵa yayí neainarǵnǵipǵi nǵni imónǵnǵipǵi bǵ onǵmǵáǵpǵi mǵimónǵnǵnǵi. Ai none seyfne tǵnǵi nǵnǵwearane pí pǵ neranǵnǵa “Porowa nǵǵǵa seáyǵ e imónǵǵáwarǵanǵi?” oyaiwipoyǵnǵrǵnǵnǵi sǵwǵa seainǵnǵwǵarǵnǵi. ⁷ Nionǵi seyfne kwíyǵ emaxǵnǵpǵrǵa nǵni Gorǵxoyá xwíyǵa yayí neainarǵnǵipǵi wǵ nǵsearǵrǵnǵa nǵǵwǵ bǵ mǵsearǵpǵnǵipimi dǵni sǵiǵkwǵpǵnǵnǵnǵi imónǵnǵarǵnǵi. Nionǵi e enǵáǵi nǵni “Poró sipǵi neaǵkǵarǵnǵnǵi.” rǵseaimónarǵnǵi? ⁸ Nionǵi xǵmǵ seyfne searǵwapiyǵmǵi nǵni Jisasoyá sǵiǵkǵi imónǵǵá wǵnǵyǵi nǵǵwǵ nǵmónapǵnǵa nionǵi fǵwǵnǵi urǵáǵnǵanǵnǵi. ⁹ Ayǵ rǵpǵi seararǵnǵnǵi. Nionǵi seyfne tǵnǵi nǵweanǵána negí nǵrǵxǵmeá Masedonǵa pǵropenǵsǵyo dǵnǵyǵi wǵ nǵbǵro amǵpǵi nionǵi dǵwǵi ǵkeamónǵnǵipǵi xǵxenǵi niapǵǵá enǵagi nǵni segíyǵi womǵi áí anǵnǵi wǵ mǵwǵkǵarǵnǵanǵnǵi. Pǵ pí nerǵnǵa Korinǵi nǵweáyfne anǵnǵi oseaǵkǵarǵmǵnǵrǵi meǵanǵnǵi. Rǵwǵnǵa ámǵi nǵseaimǵearǵnǵa eni axǵpǵni emǵarǵnǵi. ¹⁰ Xwíyǵa Kiraiso nǵni nepaxǵnǵi imónǵnǵipǵi fǵa xǵrǵnǵaonǵi aga nepa re seararǵnǵnǵi, “Nionǵi ‘Korinǵi nǵweáyó nǵrǵwapiyǵrǵnǵa nǵǵwǵ bǵ murǵarǵnǵarǵnǵi.’ nǵrǵrǵi mǵxǵi meakǵnǵnǵipǵi segí Gǵrǵkǵi pǵropenǵsǵyo nǵmǵnǵi yanǵi nǵwǵa warǵnǵa áma wo áwǵnǵi e dǵni nǵrakǵnǵámǵni.” seararǵnǵi. ¹¹ “Poró pí nǵnǵi rǵa e neararǵnǵi?” rǵseaimónarǵnǵi? “Dǵnǵi sǵxǵ mǵneayarǵnǵo enǵagi nǵni neararǵnǵi.” rǵseaimónarǵnǵi? Oweoi, nionǵi dǵnǵi sǵxǵ seayarǵnǵagǵi nǵni Gorǵxo nǵǵarǵnǵi. ¹² Dǵnǵi sǵxǵ seayarǵnǵaonǵi aiwǵ “Kiraisoyá wǵ wurǵmeiarǵnǵwǵ seáyǵ e imónǵnǵwáonerǵni.” rǵnarǵǵáwa “Porowa wǵ nǵrǵmerǵnǵa yariǵǵapa axǵpǵi yariǵnǵwáonerǵni.” nǵrǵro weyǵ mearǵnarǵǵáǵpǵi mǵwǵiáǵrǵmǵǵnǵrǵi nǵǵwǵ mǵsearǵpǵi yariǵnǵipǵi axǵpǵni nǵra umǵarǵnǵi. ¹³ Ayǵ rǵpǵi nǵni e nǵra umǵarǵnǵi. Áma nionǵi seararǵnǵáwa sa mǵimónǵi wǵ wurǵmeiarǵǵáwarǵnǵi. Ámáyo yapí wǵwapiyano nǵni yariǵǵáwarǵnǵi. “Kiraisoyá wǵ wurǵmeiarǵǵá warǵanǵi?” oneaǵaiwipoyǵnǵrǵi wǵǵi imónǵǵáǵpǵi rǵtǵi ninǵro xegí bǵ imǵxǵnarǵǵarǵnǵi. ¹⁴ Awa nǵni seararǵnǵáǵpǵi nǵni dǵnǵi nǵpǵkǵnǵro ududǵ mǵseainǵpanǵi. Seteno áí xegí imónǵnǵipǵi ananǵi rǵtǵi ninǵrǵi anǵnǵajǵi wǵá okǵmǵxarǵnǵyǵi wónǵnǵi imónarǵnǵrǵnǵi. ¹⁵ Ayǵnǵnǵi oyá xǵnǵáwǵnǵnǵi nimónǵro omǵnǵi wǵiariǵǵáwa wǵǵi imónǵǵáǵpǵi rǵtǵi ninǵro ámáya sǵnǵwǵ tǵnǵi e dǵni áma wǵ rónǵǵá oimónǵpoyǵnǵrǵi yariǵǵáǵi imónǵǵáǵáǵnǵi imónánǵa sǵrǵi mǵpǵkǵnǵpanǵi. Yoparǵi imónǵe wǵǵi egǵáǵpǵi tǵnǵi xǵxenǵi Gorǵxo pǵrǵ umamonǵá enǵagi nǵni rariǵnǵi.

Wǵ nǵrǵmerǵnǵa wǵmeanǵpǵi nǵni urǵnǵi nǵnǵrǵnǵi.

¹⁶ Xǵmǵi rǵáǵpǵi ámǵi dirǵrǵi neri bǵ osearǵmǵni. Nionǵi mǵxǵi meakǵnǵnǵipǵi nǵni “Poró majǵá nǵkǵarǵnǵrǵi rariǵnǵorǵnǵi.” mǵniawipani. E nǵsearǵrǵi áí sǵnǵi “Poró majǵá nǵkǵarǵnǵrǵi rariǵnǵorǵnǵi.” nǵniawirónáyǵi, nionǵi segí arfá egǵe dǵni mǵxǵi meakǵnǵmǵi nǵni seyfne majǵá ǵkǵarǵnarǵnǵi wo weyǵ mearǵnarǵnǵa xe oenǵrǵi sǵnǵwǵ wǵnarǵǵáǵpa nionǵi eni sǵnǵwǵ nanǵpoyǵi. ¹⁷ Nionǵi mǵxǵi nǵmeakǵnǵnǵrǵi searǵmǵpǵi Ámǵnáo e ourǵnǵrǵi wimónarǵnǵipǵi tǵnǵi xǵxenǵi searǵmǵmǵéni. Aga majǵá nǵkǵarǵnǵrǵi “E yariǵaonǵrǵanǵi?” nǵyaiwirǵi dǵnǵi sǵnǵa neanarǵnǵi wonǵnǵnǵi nimónǵrǵi searǵmǵmǵni. ¹⁸ Áma obaxǵi wǵǵi enǵi eanǵǵáǵpimi dǵni egǵáǵpǵi nǵni mǵxǵi meakǵnǵnarǵǵá enǵagi nǵni nionǵi eni axǵpǵi bǵ mǵxǵi meakǵnǵnǵmǵni. ¹⁹ Dǵnǵi émǵi saǵmǵi mogǵáyfne áma wa majǵá nǵkǵarǵnǵro rariǵnǵagǵa arfá niwǵrónǵa ananǵi yayí tǵnǵi arfá wiarǵǵáǵyǵne enǵagi nǵni nionǵi eni segí arfá egǵe dǵni mǵxǵi bǵ meakǵnǵnǵmǵni. ²⁰ Ai áma wa seyfne áxenǵwarǵi seaianǵro nǵni nǵwǵi ǵkaxǵi xegí bǵ searǵkwǵkwíyǵánarǵni, segí amǵpǵi seamǵwǵarekǵxǵéanarǵni, yapí niseaiwapiyirǵnǵipimi dǵni segí amǵpǵi fǵwǵ searǵpánarǵni, wíwanǵjowa seáyǵi e nǵmǵfeyoánǵro paimǵmǵi seaiánarǵni, wǵ tǵnǵi sǵmǵmanǵyó seaupǵkǵkwíánarǵni, xe oneaǵpoyǵnǵrǵi sǵnǵwǵ wǵnarǵǵáǵyǵne enǵagi nǵni rariǵnǵi. ²¹ Xǵmǵi nionǵi seyfne tǵnǵi nǵnǵwearǵnǵa awa seaǵkǵarǵrǵǵáǵpa axǵpǵi seaǵkǵarǵmǵi nǵni enǵi meánǵaonǵi enǵagi nǵni aga ayá ninarǵni.

E neri áí nionǵi rǵxa majǵimajǵá nǵkǵarǵnǵrǵi wa ayá nepearǵmǵaná pí pí mǵxǵi meakǵnǵnarǵǵáǵpǵi nǵni nionǵi eni mǵxǵi meakǵnǵnǵmǵni. ²² Awa “Xǵbiruone imónǵnǵwǵni.” rariǵnǵagǵa áí nionǵi eni wonǵi menǵrǵnǵi? Awa “Isǵrerone imónǵnǵwǵni.” rariǵnǵagǵa áí nionǵi eni wonǵi menǵrǵnǵi? Awa “Ebǵrǵfamoyáonerǵni.” rariǵnǵagǵa áí nionǵi eni oyá

woní menírani? ²³ Ai “Nioní ríxa xóxwí nerí raríníni.” nimónariní. Awa “Kiraísomí xínáíwanéníni nimónirane wíiarínjwóneríní.” rarínjagfa aí nioní Kiraísomí níxífdírí níwíiríná awamí wíarí seáyí e níwúrórí yarínjóníriní. Nírkwínímáná omíní aníní miní nerí múroarínjóníriní. Gwí ámi ámi níjwírírígítoní riwoníriní. Iwaní ámi ámi ayá wí nímépegítoní riwoníriní. Nípepaxí xwapí níkárigítoní riwoníriní. ²⁴ Gí Judayí wé wú fá nínxéayíro iwarogí nínimépeá nuróná 39 imónayiní nání neaayígítoníriní. ²⁵ Romíyí biaú bí fá nínxéayíro wegwfá tñí iwaní neaayígítoníriní. Bíní sfjá tñí nearí nítigítoníriní. Biaú bí sípíxíyo nuríná sípíxí sípí éaná rawírawáyo píeroayínjóníriní. Sfá wíyímí rawírawáyo íkwíarínímenjóníriní. ²⁶ Wáí urímémíníriní nání aní níktíroríná inígí waxí ámi ámi nímaróayipaxí enjóníriní. Ámi ámi nírápekíxeayipaxí nígítoníriní. Gí gwí axírí imóníjwáyí sípí níkárayipaxí egítoníriní. Émáí ení sípí níkárayipaxí egítoníriní. Aní xwéyo nemerínáraní, áamá díjní meanje nemerínáraní, rawírawáyo nurínáraní, mímoní nírxímeá imónígíáyí tñí e nemerínáraní, anínayipaxí néra emenjóníriní. ²⁷ Omíní ríá tñí aníní miní nerínjípímí dání okíní níwenjóníriní. Sfá obaxíyo sí ragáoníriní. Agwíní yayagáoníriní. Inígí nání gwíní yeáyí niayagoníriní. Aiwá náníraní, iyfá náníraní, aní náníraní, ámi ámi dífwí ikeamónayagáoníriní. ²⁸ Apí tñí ámi bí síní mísearípa nerí aiwí sfá ayí ayo Jisasoyá síyíkí imónígíáyí nání “Omí nuxífdíroná aríge ríá yarínjoi?” níyaiwírínjípímí dání díjní saní nunaríní. ²⁹ Wo Jisasomí píraníní oxífdímíníriní nerí samíní wéaná nioní ení díjní sípí níarínjagí nání ení samíní níwéarínjíní. Womí áamá wí xejwfmíní níméra warínjagfa nání ffwí éaná nioní díjní ríá níxéarínjíní.

³⁰ Míxí meakfínínarínjápí wí pñí míwíarípaxí nímoníagí nání amípí nioní ení meánípa nerí enápi —Apí nání áamá díjní nímoríná “Poró ení samíní wéarínjoríani?” yaiwíarígíápiíní. Apí nání ení iwamíó níriní míxí meakfínínmííní. ³¹ Goríxo —O negí Ámíná Jisasomí xano imóníriní Nwíáo imóníriní enjoríní. Aníní íníná seáyí e numéra upaxoríní. O nioní yapí míseararínjá enjagí nání níjía imóníriní. ³² Nioní ení meání nerí ená rípi nání míxí omeakfínínmííní. Eníná nioní aní Damasíkasiyí rínínjípímí njweanjána míxí ínáyí Aretasoyá kíapíxo fá níxíraníro nání xegí símíníyí wínarígíáyo áknjá fwi níyoní awí nurára unínígíní. ³³ E éagí negí nírxímeáyí wí nioní soxí fáyo níniámíaríní gwí níjárímáná áknjá pípífwí wíyímí dání awayíní nímamówára níniépíeroro nání oyá ámáí wí fá míníxegíawíxíní.

12

Poro anjnamí dání orínjá tewfíníj náníriní.

¹ Míxí nímeakfínínrínjípímí dání naní bí nealípaxí menjagí aiwí wí pñí wíarípaxí mímoníjíní. Ayínání Ámínáo wíá nókímíxínjípí tñí oyá díjníyó dání orínjá wínínjápí tñí apíáu nání ení xwíyíxá níriní míxí meakfínínmííní. ² Nioní áamá Kiraíso tñí íkáríníj wó enjíní nání orímíní. Goríxo anjnamí nání uménapíjoríní. Omí uménapíje dání xwiogwí wé wúkaú skwí wáu wáu ríxa pwenjíní. O díjnípíní ríá peyínígíní? Náó ení ríá peyínígíní? Nioní majfáríní. Sa Goríxo níjfáríní. ³ Áamá o anjna —E áamá síyíkwí míní nímoníro sírí muní njweagfíní. E nání nípeyíríná —Díjnípíní ríá peyínígíní? Náó ení ríá peyínígíní? Nioní majfáríní. Sa Goríxo níjfáríní. ⁴ E nání nípeyíríná xwíyíá seáyí e imóníj enjagí nání díjní nímorí áwaní mírípaxípi arfá wírí xwíyíá Goríxo xe ámáyo áwaní ourfínígíníriní síjwí míwínarínjípí arfá wírí enjíní. ⁵ Áamá e yarínjomí nioní weyí umearípaxí aiwí níwíwaníjoní weyí bí mímearínípa nemáná aí ení samíní níwenjípí nání wí níwíamómíméíní. ⁶ Nioní nepa “Weyí omearínínmííní.” nínimónírnínáyí, nepaxíní imóníjíníriní rímí enjagí nání “Majímajfá íkárínarínjoríani?” wí níaiwípaxí meníní. E nerí aí áamá nioní nání díjní nímoróná nioní nemeríná uréwapíyarínjagí arfá níro síjwí naníro egíápi nání wíarí ogámí nero orínjá wínínjápímí dání “O seáyí e e imóníjoríani?” níaiwípírxíníriní “Ámi weyí bí omearínínmííní.” mímimónaríníriní.

Obo Poromí xe ení samíní owímíxíníriní Goríxo síjwí wínínj náníriní.

⁷ Goríxo nioní awíaxí imóníjípí nání orínjá áamá mítewínarígíápi mítewínírinjípímí dání wáí mímonípa éwínígíníriní ení wíyí omí ayínjwí ówínígíníriní síjwí nanínígíní. Ení ayí nepa ení nání mírarinjíní. Nioní wáí mímonípa oení oboyá xwíyá xaní urímeiarígíáyí wo iwaníjíní nínearí samíní nímxíní nání síjwí wínínígíní. ⁸ Apí nání Ámínáomí ríxíní nuríná pñí oníwíaríníriní biaú bí urayíagí aí ⁹ o nioní ríxíní urfáyí tñí xíxéní míní re nírinígíní, “Áamá síjwí níseaníná re yaiwípaxí enjagí nání, ‘Samíníj wegíáyí Goríxo ení níwímíxíníjípímí dání ení síxí weámíxíagí ríá yarínjoi?’ yaiwípaxí enjagí nání nioní wá nírwíaníriní síiarínjápímí joxí fá níxírírnínáyí, ayí apáníriní.”

nirinjigini. E nirinj enagi nani nioni enj eaninj Kiraisoyapi aninj enj sixi onimixiniri enj saminj niwearinipi nani udud minini yayi tni mixi meakinimini. ¹⁰ Ayinani nioni enj saminj niwerfna Kiraiso enj sixi nimixinjipimi dani enj sixi eanarinja enagi nani nioni wafi urimearfnana amipi ama enj saminj wepaxi imixarinjipi nimeaanarani, ama paimimf nikaranarani, dinj rfa niwepaxi imoninjipi nimeaanarani, rfemewa nianarani, xeaninj nikaranarani, api nipini nani "Ayf ananirini." yaiwiarinjin.

Wigf yarigfapi nani ayaf sfwf uoarinj nani urinj nanirini.

¹¹ "Nioni mixi nimeakinirina nira weapfapi majimajfa nikariniri rfarinini." nimonarini. E neri af sewaninjyne mixi api omeakinirini nimixagfa nani api e earini. Nioni nani wa rarigfapa siyikwipinini nimoniri af "Kraisoya wafi wurimeiarinwa seayf e imoninwonerini." rinarigfawa wi minimurofont enagi nani seynne weyfi nimeariro sinwiriya, xixeni epaxi imoninjipi tni yanro egfarinini. ¹² Ayf ripi nani seararinini. Nioni seynne tni niwearfnana Kiraisoya wafi wurimeiarinwa nepaxinj imonigfawa emimf ero ayaf riwamonipaxi imoninjipi ero yarigfapi arfki aninj minf seaipwiyayinjin. ¹³ Jisasoya siyikf imonigfa winyo niwearfnana weyo umearinapa seynne eni axipf niseamemana af wiamonapi, ayf ripinirini. Nioni aiwa nimi nani ngwfi bi nisearapiri aninj miseaikarinjanigini. Sipf e seainapi nani anani yokwarimf niipfirreoi?

¹⁴ Arfa nipoyi. Rixa biau binjoni ami bi biminiri nani imoninjini. Ami bi biminiri nani nimoniri af aninj seaikarimfamani. Segf amipi bi nisearapf sa seynne tni nawini dinj sixi niniri onweaneyiniri bima nani rarini. Seyne nijarinini. Niaiwyf xaniyaumi amipi arira wimiginiri awi eameamf yarpaxfmani. Xaniyaumi niaiwyf arira owaiyiniri amipi bi awi eameamf yarpaxfiri. Segf senomi, ayf nioni eninj imoninjoni enagi nani rarini. ¹⁵ Seyne arira seaimi nani gf amipi nfni emi nmorfnana ayf yayf tni emi momfarinini. Arira seaimi nani nyorfnirina ayf yayf tni yorfnimfarinini. Nioni e neri dinj sixi ayaf wi seayarinjagi nani seynne sa bi onimiapi dinj sixi niyipfirreoi? ¹⁶ Nioni seynne tni niwearfnana aninj wi miseaikarinja aiwi ama wi re searipfraoi, "O sinjw samamf neri fwf nerinjipimi dani yapf seaiepisinirini." E searipfra aiwi wi e miseaikarinjanigini. ¹⁷ Ama nioni seynne tfe nani nurawenapirinipimi dani eni yapf niseaiwapiyiri fwf bi nisearapinjanigini. ¹⁸ Taitaso seynne tnf e nani bini nani enj riremxf wiowarinjanigini. Negf nirixmea o tni biyo eni nikumixiri wfrenapinjanigini. Taitaso yapf niseaiwapiyiri segf amipi bi nisearapinjanigini? Oweoi, wi e menjiginini. Xami none seynne niseamearfnana enwapi nani piraninj dinj mopoyi. Taitaso "Piraninj e oemini." niyaiwiri seainjpa none eni axipf nerane omi numi irikwfninj mkeanipa renjanigini?

¹⁹ Xwiyfa ripi fa nrorona aninj re rineaiwaiwiri, "Porowa wigf egfapi nani xwiyfa wakwinario nani rfa rarinjoi?" rineaiwaiwiri? Negf dinj sixi seayinwayine, wi e oneaiwipoyiniri mjarinwini. Sewaninjyne Kiraisomi nixdrona enj neanro xfdipfra nani Gorixoya sinjw tnf e dani Kiraiso awa e ouripoyiniri neaimixinipini enj nimixiri seararinwini. ²⁰ Nioni ami seynne tnf e nremorfnana "Nanf ayf e imoninagfa owinimini." niyaiwia bimfapi tni xixeni mimoni xegf bi imoninana seaimeamiginiri ayaf sfwf nroarinini. Seyne eni "Porow awayini nimonimana oneameant." yaiwiarigfapi tni xixeni nimonimi niseaimeaf wikf nonimi seaimeamiginiri ayaf sfwf nroarinini. Seyne sini smf tni niwiapfaga uro sipf dinj niyaiwiga uro wikf rfa apiawfninj noga uro riowiamf niga uro ikayfwf nmeariga uro mimayfo niroga uro warixa nimoga uro mixf nepaga uro yarinjagfa sinjw seanimiginiri nani seararinini. ²¹ Nioni ami nibiri niseamearfnana segf sipf yarigfapimi dani Gorixo ayaf nimodana segf sinjw anigfe dani njw eamiginiri ayaf sfwf nroarinini. Xami segfyf wi fwf nero wigf fwf inigfapirant, fwf niniri rpeanigfapirant, piaxf weanipaxi imoninjipi egfapirant, rixa rfwmfimi miamamf sini yarinjagfa sinjw nseanirfnana njw eamiginiri rarini.

13

Ikwairiri niwirfnana urinjipi nanirini.

¹ Seyne tnf e nani rixa biau binjoni ami bi bimfarinini. Rixa niseamearfnana xwiyfa Bikwyo niriniri eaninj ripi "Xwiyfa nimixirfnana sinjw winarofa waurani, wauf worani, sopinj noronayf, 'Api nepa rfa imonini?' yaiwipaxirini." niriniri eaninjipimi nixdriane xwiyfa imixanwarini. ² Xami nibimana ami rfwyfo nibirfnana ikwairiri seainjpa agwi seynne sini niseaimeapa nerfnana segf fwf efayo tni fwf mefa winiyne tni nani payf neari ikwairiri seawarenaparinini. Nioni ami bi nibirfnana ama fwf yarigfayf sini xe oepoyiniri sinjw winimfamani. ³ Seyne dinj re yaiwiarinjagi nani e emfarinini, "Nene

‘Kiraiso nepa Poromí dání rarińńrini.’ yaiwianí nání o e oneaíwapiyini.” yaiwarińagfa nání e emfáriní. O píraníńj owimíximíńrini neríná samíńj níweri seaiarńjomani. Enj tńni seaiarńjorini. ⁴ Enjíná o samíńj wenjáná ikfá yoxáfpámi yekwíroarígfa aiwí Goríxoyá enj eáníńjipimí dání ámi sńjńj ńweanńorini. Xfo tńni nawíni ikárinńjwá enagí nání enj samíńj wenjwóne aiwí seyńné tńńj e nání nńbńrane píraníńj seaimíxanńrini neranéná sńjo tńni nawíni nńkumíxinńrane imónńjwá enagí nání enj eáníńj Goríxoyá tńni seameanńwáriní.

⁵ Seyńné woxini woxini “Nepa Kiraisomí dńńj wíkwíroaríná wonńrfani? Mńwíkwíroaríná wonńrfani?” nńyaiwinńrini iwamfó inńńrinxini. Sewanńjyńné woxini woxini sńjwí ainenaxfđńrinxini. “Jisasi Kiraiso tńni mńńjńńjwaénerini.” nńyaiwinńro sńjwí mí nómíxinńro nńjfa mimónńpa reńo? E nńsearńrini aí sńjwí nainenaxfđńríná mńwiárófáyf imónńjńánáyf, “Kiraiso tńni mńńjńńjwaénerini.” nńyaiwinńro sńjwí mí ómíxinńpaxf menini. ⁶ E nńsearńrini aí nioní dńńj re seaikwímonńrini. Seyńné none sńjwí nńneanaxfđńróná ríxa mńmńwiárówáone imónńjagwí neanarńńo. ⁷ Seyńné sńpí wí mepa oépayinńrini Goríxomí ríxńńj seauriyarńjwáriní. Ámá wí re oneaiaiwípoyinńrini, “Porowa Korinińj ńweáyo wáf nurímeríná wí mńmńwiárogfawixini.” oneaiaiwípoyinńrini seauriyarńjwámaní. “Porowa mńwiárogfawixini.” neaiaiwarińagfa aiwí seyńné nanńj imónńjńpń tńni xixení epńrini nání Goríxomí ríxńńj seauriyarńjwáriní. ⁸ Ayf rńpń nánńrini. None pí pí neranéná xwíyfa nepaxńńjipimí dńńj mńwíkwíroa oépayinńrini wí yarńjwáonemaní. Apimí dńńj wíkwíropaxfńpń yarńjwáonerini. ⁹ None enj samíńj neawéagí aí seyńné enj neáníro Kiraisomí xđdarńjagfa nńseanńríná yayf yarńjwáriní. Seyńné yóf oimónńfpayinńrini Goríxomí ríxńńj seauriyarńjwáriní. ¹⁰ Ayf rńpń nání agwí nioní seyńné tńni mńjweá wí e dání nńjweámáná payf rina eaarńńj. “Nioní segí tńńj e nání nńbńríná Goríxo nńńf tńńónńj oimónńrini nimíxńńjipimí dání rfa tńńj oseamemńni.” mńnimónarńjagí nání payf rina nearí wírenaparńńj. Ayf rńpń nání rarińńj. Goríxo nńńf tńńónńj oimónńrini nńnimíxńríná amá xfomí dńńj wíkwíroarígfaýo uyńńf uméwńńńńńrini nimíxńńjmaní. Enjńni wímíxńwíńńńńrini nimíxńńjńrini.

Yoparńpń urńńj nánńrini.

¹¹ Negí nńríxńmeáyńné, yoparń rńpń nearíná yayf seawárenaparńńj. Seyńné yóf oimónaneyinńro anńńj miní ero nioní enj rńremíxí seaiarńńapń arfa ókíarí mónńro dńńj axńpimíni xđńro pńyfa wero éfńrxini. Seyńné e nerónáyf, Goríxo —O amá nání dńńj sńpí seainí nání seaimíxirini pńyfa wepńrini nání seaimíxirini enńorini. O iníná dńńj seakikayonńńrini. ¹² Goríxomí dńńj wíkwírogfáyńné yayf nńńńróná yayf óf eánenńńrxini. ¹³ Goríxoyá amá nioní tńni re ńweagfáyf yayf seawárenaparńńj. ¹⁴ “Seyńné nńyńńń Ámíná Jisasi Kiraiso wá seawianńrini Goríxo dńńj sńpí seairi oyá kwíyńpń nawíni seakumíxáriní ewńńńńńni.” nimónarńńni.

Payí Poro Garesia p̄ropenís̄yo ɲweáyí nání ean̄inaríní.

Payí r̄ina Jisasoyá siyikíyí p̄ropenís̄ yoʼ Garesiayo ɲweagááyí nání Poro ean̄inaríní. Poro xámí émayí an̄í t̄ɲɲm̄n̄í wáʼ nura nemerfná Garesia p̄ropenís̄yo nání nurí an̄í obaxí e e ikwíron̄ɲ̄yo wáʼ nura emen̄ɲ̄gíní (Wáʼ wur̄meiar̄íǵáwa 13:1-14:26). E nemo ámi wí e nání nurí yarfná Judayí wí Garesia p̄ropenís̄yo nání nuro áma Poro xwíyá Jisaso nání r̄ɲɲɲ̄ yáy w̄n̄pax̄p̄ wáʼ urarfná Jisasom̄ d̄ɲɲ̄ w̄kw̄rogáyo xen̄w̄ nuréwap̄yiro r̄en̄ɲ̄ uríǵawix̄n̄, “Jisasom̄ d̄ɲɲ̄ n̄w̄kw̄roro aiwí iyí s̄m̄ s̄ó m̄w̄akw̄n̄pa ero ɲw̄ ikaxí Moseso n̄r̄r̄ ean̄p̄m̄ en̄ p̄r̄án̄ɲ̄ m̄x̄d̄pa ero nerónáyí, Gor̄xoyáyne imónipax̄maní.” uríǵáp̄ nání Poro n̄j̄á nimónimáná payí r̄ina n̄r̄r̄ ean̄ɲ̄gíní. Xen̄w̄ uréwap̄yaríǵáyí r̄w̄f̄ numero sa Jisaso nání uréwap̄ȳɲ̄p̄ d̄ɲɲ̄ ikw̄r̄r̄ix̄n̄ n̄r̄r̄ ean̄ɲ̄gíní.

1-2 Poroní —Nioní Kiraisoyá wáʼ wur̄meiar̄ɲ̄ won̄r̄n̄. Áma wí Gor̄xo nání wáʼ wur̄meiw̄n̄gín̄r̄ n̄rowár̄enap̄ǵámaní. Wí Gor̄xoyá wáʼ wur̄meiar̄íǵá wo imónf̄w̄n̄gín̄r̄ n̄r̄p̄eaḡámaní. Ápo Gor̄xo —O Jisasi Kiraiso xwár̄p̄áyo dání owiápn̄m̄ean̄r̄ s̄ɲ̄ w̄m̄x̄ɲ̄or̄n̄. O t̄n̄ Kiraiso t̄n̄ awaú n̄r̄p̄eaḡɲ̄on̄r̄n̄. Nioní t̄n̄ negí n̄r̄x̄f̄mea re ɲweaḡá n̄n̄ t̄n̄ Gor̄xoyá siyikí imóníǵá Garesia p̄ropenís̄yo an̄í b̄ bimí ɲweaḡáyne nání payí r̄ina nearí mónap̄ar̄ɲ̄w̄. ³ “Negí ápo Gor̄xo t̄n̄ negí Áminá Jisasi Kiraiso t̄n̄ wá seawian̄r̄i seȳne n̄waȳr̄on̄ro ɲweap̄r̄i nání seaim̄x̄r̄i oépiyí.” nimónar̄n̄. ⁴ Kiraiso nene áma Gor̄xom̄ m̄x̄daríǵáyí yaríǵápa mepa yan̄wá nání uȳn̄í yaríǵá r̄íná dání gw̄n̄ɲ̄ neaikwean̄ nání en̄ɲ̄gíní. E nerfná negí ápo Gor̄xo “E éw̄n̄gíní.” yaiw̄ɲ̄p̄ t̄n̄ x̄xen̄ ner̄i nene f̄w̄ yar̄ɲ̄wápn̄ yokwar̄m̄ neaim̄n̄r̄i nání x̄oxápn̄m̄ xe on̄p̄k̄ipoȳn̄r̄ en̄ɲ̄gíní. ⁵ Ayinání íníná Gor̄xom̄ payí numéra úwan̄gíní. E éwan̄gíní.

“Xwíyá yáy neainar̄ɲ̄p̄ ná b̄n̄ imónn̄.” ur̄ɲ̄f̄ nán̄r̄n̄.

⁶ Nioní seȳne yaríǵáp̄ nání udud̄ xwé ninar̄n̄. Seȳne s̄n̄ mé Kiraiso wá n̄seawian̄r̄ seain̄p̄m̄ dání Gor̄xon̄yá oimón̄poȳn̄r̄ wéyo f̄a seaum̄r̄ɲ̄om̄ n̄w̄iep̄samoár̄m̄ nuro mimón̄ xwíyá yáy neainar̄ɲ̄ bimí ox̄daneȳn̄ro yar̄ɲ̄aḡa nání udud̄ xwé ninar̄n̄. ⁷ Ap̄ nepa xwíyá yáy neainar̄ɲ̄ bimí ox̄daneȳn̄ro yar̄ɲ̄aḡa nání rar̄ɲ̄n̄. ⁸ Ámaone air̄an̄, an̄ɲ̄n̄j̄ wo air̄an̄, xwíyá yáy neainar̄ɲ̄ nioní xámí wáʼ n̄sear̄r̄fná sear̄ar̄ɲ̄p̄ t̄n̄ x̄xen̄ m̄sear̄f̄ xeḡ b̄ n̄sear̄r̄fnáyí, xe roap̄k̄in̄f̄wan̄gín̄. ⁹ N̄sear̄r̄fná r̄ixa e sear̄ar̄ɲ̄wá aiwí ámi ax̄p̄ b̄ osear̄m̄n̄. Ḡȳf̄ ḡȳf̄ xwíyá yáy neainar̄ɲ̄ nioní wáʼ sear̄ar̄fná ar̄f̄a n̄ǵáp̄ t̄n̄ x̄xen̄ m̄sear̄f̄ xeḡ b̄ n̄sear̄r̄fnáyí, xe roap̄k̄in̄f̄r̄ix̄n̄. ¹⁰ “Poro áma n̄n̄ x̄f̄o yar̄ɲ̄p̄ nání yáy owin̄r̄i rar̄n̄.” r̄iseaim̄on̄ar̄n̄? Oweoi, áma mar̄f̄á, Gor̄xon̄ nioní yar̄ɲ̄p̄ nání yáy owin̄r̄i yar̄ɲ̄n̄. “Poro áma sírogw̄ t̄ɲ̄áon̄ oimón̄m̄n̄r̄ yar̄n̄.” r̄iseaim̄on̄ar̄n̄? Nioní áma sírogw̄ t̄ɲ̄áon̄ oimón̄m̄n̄r̄ ner̄i s̄ɲ̄w̄r̄ȳf̄, Kiraisoyá x̄n̄áín̄f̄n̄ɲ̄ nimón̄r̄ om̄ɲ̄f̄ w̄īar̄ɲ̄áon̄ imón̄m̄n̄r̄ en̄ám̄n̄.

“Xwíyá nioní wáʼ sear̄ar̄ɲ̄p̄ Gor̄xo wáʼ nók̄im̄x̄ɲ̄f̄r̄n̄.” ur̄ɲ̄f̄ nán̄r̄n̄.

¹¹ N̄r̄x̄f̄meáȳne, x̄xen̄ imón̄ɲ̄f̄ r̄p̄t̄ osear̄m̄n̄. Xwíyá yáy neainar̄ɲ̄ nioní wáʼ sear̄ar̄ɲ̄p̄ áma wí érowiápn̄ɲ̄ǵáp̄maní. ¹² Áma wo rar̄ɲ̄aḡ ar̄f̄a w̄n̄p̄m̄an̄. Áma wo n̄r̄ewap̄ȳɲ̄p̄maní. Oweoi, sa Jisasi Kiraiso xewan̄ɲ̄o wáʼ nók̄im̄x̄ɲ̄p̄r̄n̄. ¹³ “Ḡf̄ Judayí Gor̄xom̄ p̄r̄án̄ɲ̄ ox̄daneȳn̄ro yaríǵápa n̄n̄ en̄j̄n̄ nerfná yagápn̄ nání seȳne r̄ixa ar̄f̄a w̄ǵawix̄n̄.” nimónar̄n̄. Gor̄xoyá siyikí iwam̄f̄o imón̄íǵáyo xean̄ɲ̄f̄ r̄f̄a t̄ɲ̄f̄ n̄w̄ikár̄r̄i an̄p̄a im̄x̄ár̄f̄im̄gín̄r̄ yagár̄n̄. ¹⁴ Ḡf̄ ar̄f̄owa érowiápn̄ɲ̄ǵáp̄ ox̄d̄m̄n̄r̄ nerfná ḡf̄ n̄r̄ikw̄f̄ wa nioní t̄n̄ x̄xen̄ imón̄aḡámaní. Nioní ḡf̄ ar̄f̄owa nérowiápn̄ro n̄ineaiw̄apiya biḡáp̄ ox̄d̄m̄n̄r̄ ayá r̄f̄a n̄weaḡf̄ en̄aḡ nání nioní t̄n̄ x̄xen̄ imón̄aḡámaní. ¹⁵⁻¹⁶ Nioní e yagáon̄ aiwí Gor̄xo —O ḡf̄ inókí s̄n̄ m̄n̄x̄r̄f̄ en̄áná wá n̄n̄wian̄r̄ɲ̄p̄m̄ dání x̄f̄oyáon̄ oimón̄r̄ nání wéyo f̄a num̄r̄ɲ̄or̄n̄. O Poro ḡf̄ iwo nání émayo wáʼ nur̄meiw̄n̄gín̄r̄ n̄w̄imón̄r̄ o nání wáʼ nók̄im̄x̄ɲ̄n̄á ax̄n̄á nur̄i wáʼ nók̄im̄x̄p̄ nání áma wí t̄n̄ xwíyá b̄ m̄r̄ɲ̄ɲ̄wan̄gín̄. ¹⁷ Wáʼ wur̄meip̄r̄f̄a nání xámí nimón̄íǵáwa Jerusaremí ɲweaḡf̄e nání wí mun̄an̄gín̄. Sa Arebiaȳf̄a an̄ȳóm̄n̄ nur̄i e dání ámi an̄í Damasíkasiȳ r̄ɲ̄ɲ̄p̄m̄ nání un̄an̄gín̄. ¹⁸ E nemon̄ x̄w̄ogw̄f̄ r̄ixa wau wo pwéáná “Pitao t̄n̄ xwíyá ɲweáim̄gín̄.” n̄ȳaiw̄ir̄i Jerusaremí nání nur̄i o t̄n̄ n̄ɲ̄j̄wearfná s̄f̄a wé w̄kaú síkw̄f̄ wú yeam̄úroar̄fná ¹⁹ wáʼ wur̄meiar̄íǵá w̄am̄ s̄ɲ̄w̄f̄

míwínípa néra numáná aí Jemiso, Ámínáomi xogwáomini síñwí wíníjaniginí. ²⁰ Xwiýá agwí nioní nearí wírenaparínápi Goríxoyá síñwí tñí e dání “Yapí bí mírariníni.” nísariri eariníni. ²¹ Pitaó tñí xwiýá níñweámoni ámí aní Siria píropenisíyo tñí aní Sirisia píropenisíyo tñí níkwíróniga unípi tñí e nání unjaniginí. ²² Nioní e ená enagi nání íná Kiraisoyá síyikí imónigá Judia píropenisíyo aní apí apimí ñweagáýfí nioní síní síñwí míaniginí enagi nání símímaní mí mínómíxípaí mímóniro ²³ wígí wíníyí sa xwiýá rípi rínarinagá ará wíayigíawixíni, “Nene xámí xeaníñfí ríá tñí neaikáñjo síní axípi e mé ríxa xwiýá nene dñí wíkwíroariníwá xwíríá oikíxémíniri enípi wá rímearíni.” rínarinagá ará níwíayiro ²⁴ “Ayí Goríxo omí wíémóagi nání ríá e yaríní?” níyáiwiro nání yayí umegíawixíni.

2

Wáí wurímeiarigá wá Poromí umímínigá nániríni.

¹ Xwiogwí wé wúkaú síkwí wáú wáú nememoní Banabaso tñí nerímeánirai Taitasomí níwírímeámí ámí Jerusaremí nání unjaniginí. ² Nioníyá dñí tñí marfáí, Goríxoyá dñí tñí wáí wurímeiarigá gí wá —Awa áamá wí “Wíníyo seáyí e wimónigíawaríni?” waiwiarigíawaríni. Awa tñí xwiýá ñweáimiginíriná nurí xwiýá yayí neainaríñfí nioní émayí aníyo wáí urarinápi nání áwaní nurémearíná awa “Joxí wáí nuríírná xámí néra bñípi tñí agwí yarínípi tñí suríma yaríníni.” níripíríxíní xámí awamí ínimí áwaní urárinjaniginí. ³ E éagi aí Taitaso, nioní tñí úo —O Gírikíyí woríni. O nání aí awí éanigíe dání re wí mínirígíawixíni, “Íyí símí síní sfo míwákwínígná nene tñí nawíní kumíxíní paxomani. Xámí íyí símí sfo owákwípoyí.” wí mínirígíawixíni. ⁴ Mímóní nírixímeá imónigíá —Ayí nene gwíníñfí ñweañwaéne imónírane re yaiwirane “Kiraisomí dñí níwíkwírorínípi mí dání wé róníñfí wiene imóní paxímaní. Omí dñí níwíkwírómáná gíwí íkaxí éanínípi mí níxídirínípi dání Goríxoyá síñwíyo dání wé róníñfí wiene imóní paxíni.” yaiwirane yaníwá nání gwíníñfí neañwíránirí egíáyíriní. Ayí Kiraisomí dñí wíkwíroariníwápi mí dání ñwí íkaxí éanínípi mí xídaní nání áxenarí míníñwaéne síñwí íwí neanímeaaníro nání áamá kíkíá imónigíá wíníñfí nímóga neámeagíáyíriní. ⁵ Ayí xerwí rarigíápi none wí ará níwirane míxídfí xwiýá yayí neainaríñfí nepaxíní imónípi seyíné tífamíni síní aníñfí níriga uníá nání ayo pírfí níwíalkirane enjaniginí. ⁶ Apíní marfáí, wáí wurímeiarigá “Wíníyo seáyí e wimónigíawaríni?” waiwiarigíáwa —Awa xámí Ámínáó tñí emegíáwa aí “Ayí ananiríni.” yaiwiaríñwaríni. Goríxo áamáyo símí símí e mumearíñfí enagi sínwíyo dání rariníni. Awamí xwiýá nioní wáí rímearínápi nání áwaní uréméáná re wí mínirígíawixíni, “Joxí wáí nírirírná xwiýá nímuróri rarínípi, ayí rípiríni.” wí mínirígíawixíni. ⁷ Wí e mínirípa nero sa dñí rípi níaiwígíawixíni, “Goríxoyá dñíyo dání íyí símí sfo míwákwínípa yarigíáyo wáí uríníri uowáriníoríni? Pitaó negí Judayó wáí uríníri uowárinípa éamáyo wáí uríníri uowáriníoríni?” níaiwígíawixíni. ⁸ Goríxo íyí símí sfo wákwínigíáyo wáí uríníri Pitaomí ení síxí wímíxínípa nioní ení éamáyo wáí uríníri ení síxí nímíxíní enagi nání rariníni. ⁹ Apí níniawíro mí mímómíxo “Goríxo Poromí wá níwianíri e wíñíriní?” níniawíro nání Jemiso tñí Pitaó tñí Jono tñí —“Awa aní íyí noraniga punípiníñfí imónigíawaríni?” waiwiarigíawaríni. Awa axípiní re rínarígíawixíni, “None Judayí anífmíni wáí uraníwáriní. Poro tñí Banabaso tñí awáí émayí anífmíni wáí urípííriní.” níriníro yawawí “Awa tñí níkumíxíníri yaríníwáonerfani?” yaiwiani nání siganíxí níyeairo yayí yeawarígíawixíni. ¹⁰ E neróná yawawí “Apí oyaiyi.” níyeaimóníri símí xeadípenarígíawípi nírináiro rípiní yearígíawixíni, “Awagwí áamá re ñweagíá dífí íkeamónigíáyo dñí nímorí arírá bí owíayíníri éfísíxíni.” yearígíawixíni.

Poró Pitaomí áamá síñwí anigíe dání míxí uríní nániríni.

¹¹ E nerí aí Pitaó aní Adiókí ríníñípi mí nání níbíríná xewaníño xwiýá meáriní paxí bí íkárínagí nání nioní mímáyo dání níwíalkíri xfomí “Nípi kwíní míyaríníni.” urínjaniginí. ¹² Ayí rípi nání e urínjaniginí. Áamá Jemiso tífamíni síní mímémónapípa enáná Pitaó ananí áamá éma tñí níkumíxíníri aiwá nawíní nagíriní. E nerí aí áamá awa —Awa re rarígíawaríni, “Émayí Jisasomí dñí níwíkwíroro aí íyí símí sfo míwákwínípa neríináyí, Goríxoyá imóní paxímaní.” rarígíawaríni. Awa rémónapáná Pitaó ríxa wé fá nímíxeáníri síní émayí tñí níkumíxíníri aiwá nawíní nagímaní. Awa nání wáýfí nerí e yagíriní. ¹³ Judayí Jisasomí dñí wíkwíroariní Adiókíyo ñweagíáýfí “Pitaó wé fá nímíxeánírná xíxeni míyaríníni.” níwimóníri aí ayí ení Pitaó enípa axípi éwapíníñfíawixíni. E nero wígí éwapíníñfí mí dání dñí Banabasoyápi ení pírfí yípákwígíawixíni. ¹⁴ E éagíá aiwí nioní ayí xwiýá yayí neainaríñfí píraníñfí fá míxíripa nero apí tñí nepa xíxeni

mīyarīnagfa nīwīnīrīnā Pitaomi áamá nīnī arfá egfe dānī re urīnānīgīnī, “Joxī Judayf woxī aī yegīyf yarīgāpa īnīnā mé émayf yarīgāpa nīmōnīrī yarījoxī enagī nānī pī nānī émayf re oyaiwīpoyīnīrī wīkārīmīnīrī yarījīnī, ‘Judayf yarīgāpa nīmōnīrane mēpa neranēnāyf, nīpīkwīnī mīyarīnīwīnī.’ oyaiwīpoyīnīrī pī nānī wīkārīmīnīrī yarījīnī?” urīnānīgīnī.

“Jisasomi dīnjf wīkwīrófāpīmī dānīnī Gorīxo ‘Wé rōnīgāyfīrīnī.’ rārārījīrīnī.” urīnjf nānīrīnī.

¹⁵ Ámī re urīnānīgīnī, “Yawawī yegī īnókīpau yeaxīrīgīe dānī émayf īmōnīrai nīwī ikaxī rīnīnjīpīmī wīaīkīarīgīwīwawī īmōnīrai mé Judayf īmōnīgīwīwawīrīnī. ¹⁶ E īmōnīgīwīwawī enagī aī Gorīxo áamá nīwī ikaxī Moseso eanjīpī xīdarīgāpīmī dānī wī ‘Wé rōnīgāyfīrīnī.’ mīrārī áamá Kīraīsī Jīsasomī dīnjf wīkwīroarīgīfāpīmī dānī ‘Wé rōnīgāyfīrīnī.’ rārārīnjī enājīpī nānī nījā nīmōnīrai nānī yawawī Gorīxo yegī nīwī ikaxī eānīnjīpīmī xīdarīgīwīpīmī dānī marfāī, yegī Kīraīsī Jīsasomī dīnjf wīkwīroarīgīwīpīmī dānī ‘Wé rōnīgīwīwawīrīnī.’ rārīnā enagī nānī yawawī aī Kīraīsomī dīnjf wīkwīrogwīfīxīnī. O áamá wo aī nīwī ikaxī eānīnjīpī xīdarīnjīpīmī dānī ‘Wé rōnījorīnī.’ wī rārīnā mēnagī nānī Kīraīsomī dīnjf wīkwīrogwīfīxīnī. ¹⁷ Yaiwanījowawī nīwī ikaxī eānīnjīpī nīxīdīrīnānī yarīgīwīpīmī dānī marfāī, Kīraīsō neaiīnjīpīmī dīnjf wīkwīroarīgīwīpīmī dānī Gorīxo ‘Wé rōnīgīwīwawīrīnī.’ yearārīnījīwawī oīmōnīyīnīrī nerīnā Judayeneyā nīwī ikaxī ‘Apī apī éfīxīnī.’ rīnīnjīpīmī wīaīkīgīwīwawī īmōnīgīwīrīnī. E īmōnīgīwīwawī enagī nānī re rīpaxīrānī, ‘Kīraīsō áamá fīwī epīrī nānī wīepīsarīnjorīnī.’ rīpaxīrānī? Oweoi, wī e rīpaxī mīmōnīnī. ¹⁸ Anjī nīonī pīneāārījīwāí ámī nīmīrīrīnāyf, ‘Nīwī ikaxī eānīnjīpīmī wīaīkīarīnoxīrīnī.’ nīrīpaxīrīnī. Ayī rīpī rārīnjīnī, ‘Nīonī Judayeneyā nīwī ikaxī rīnīnjīpī rīwī nīmorfānā nepa sīpī bī mēagī aī xāmī apī nīxīdīrīnjīpīmī dānī wé rōnīgīdōnī īmōnīfīmīgīnīrī enā emī monājīpī ámī fā nīxīrīrīnāyf, ‘Nīwī ikaxī eānīnjīpīmī wīaīkīarīnoxīrīnī.’ nīrīpaxīrīnī.’ rārīnjīnī. ¹⁹ Ayī rīpī nānīrīnī. Nīonī sīnī nīwī ikaxī eānīnjīpīmī oxīdīmīnīrī nerīnā nījā re īmōnījārīnī, ‘Apīmī dānī áamá wī Gorīxoyā sīnjīwīyo dānī wé rōnīgīyfī īmōnīpaxīmānī.’ Nījā e nīmōnīrī nānī sīnī apīmī nīxīdīmī nānī rīxa pegīyfī wonīnjīf īmōnīrī Gorīxomīnī nīxīdīrī dīnjf wīkwīrómī nānī sīnjī egīyfī wonīnjīf īmōnīrī enārīnī. ²⁰ Nīonī Kīraīsō tīnī nawīnī rīxa īkfā yoxāfpāmī pegīwīfīonīrīnī. Ayī rīpī rārīnjīnī, ‘Nīonī Gorīxoyā dīnjf tīnī Kīraīsō tīnī nawīnī īkārīnīgīwīfīonīrīnī.’ rārīnjīnī. Nīonī pī pī yarīnjāpī gī dīnjīyo dānī yarīnjāmānī. Kīraīsō nīonī dīnjf īkīkfī nīnīnjī enagī nānī oyā dīnjīyo dānī yarīnjārīnī. Sīnī xwīfā tīyo nīnjīwīarīnā pī pī yarīnjāpī, ayī Gorīxoyā xewaxomī —O nīonī nānī dīnjf sīpī nīwīnīrī yorīrīnīnjorīnī. Omīnī dīnjf nīwīkwīrōrī yarīnjārīnī. ²¹ E nerīnā Gorīxo nīonī wā nīnīwīanīrī nīnjīpī peā moarīnjāmānī. Nīwī ikaxī eānīnjīpīmī nīxīdīrīnjīpīmī dānī áamá nepa wé rōnīgīyfī īmōnīnānāyf, ayī Kīraīsō penājīpī surfīmā peārīpaxīrīnī.” urīnānīgīnī.

3

Dīnjf nīwīkwīrōrīnjīpīmī dānī īmōnīpaxīpī tīnī nīwī ikaxīpī nīxīdīrīnjīpīmī dānī īmōnīpaxīpī tīnī nānīrīnī.

¹ Majīmājfā īkārīnarīgīfā Garesia nīweagīyfīnē, áamá go dīnjf pīrīpīrfī seajagī yarīnjoi? Kīraīsomī yoxāfpāmī yekwīroārānā nēne nānī neaiīnjīpī nānī nīonī seyfīnē tīnī nīnjīwīarīnā pīrānīnjī repīyfī nīseaiēra uāj enagī nānī sewanīyfīnē sīnjwī tīnīnjīf wīnīgīfā enagī nānī rārīnjīnī. ² Nīonī yarīnjī bī rīpīnī oseaimīnī, “Gorīxo xegī kwīyfīpī nīseaiapīrīnā seyfīnē nīwī ikaxī Moseso eanjīpīmī xīdarīnagīfā nīseanīrī seaiapīnjīrānī? Xwīyfā Kīraīsō nānī rīnīnjīpī arfā nīwīro dīnjf wīkwīróagīfā nīseanīrī mīseaiapīpā enārīnī?” ³ Seyfīnē arīge nero majīmājfā ayā wī īkārīnarīnjoi? Iwāmīfō īnā Gorīxoyā oīmōnāneyīnīro kwīyfīpī enjī seaimīxīnjīpīmī dānī nēra nūfāsānā agwī segī enjī eānīgīpīmī dānīnī yōf oīmōnāneyīnīro rīyarīnjoi? ⁴ Kīraīsomī dīnjf wīkwīróānā seaimēanjī nīpīnī surfīmā rīseaimēanjīnīgīnī? “Oweoi, apī surfīmā wī mīseaimēanjīnīgīnī.” nīmōnārīnī. ⁵ Gorīxo xegī kwīyfīpī sīxī nīseayīrī emīmī nīseaiwīpīyīrīnā seyfīnē nīwī ikaxī Moseso eanjīpīmī xīdarīnagīfā nīseanīrī nānī seaiwīpīyarīnjīrānī? Xwīyfā yāyf neainārīnjī īmōnīnjīpī arfā nīwīro dīnjf wīkwīróagīfā nīseanīrī nānī mīseaiwīpīyīpā yarīnjīrānī?

⁶ Bīkwīyo re nīrīnīrī eānīnī, “Ebīrfāmō Gorīxo urīfīpī dīnjf wīkwīróagi nānī ‘Wé rōnīnjī īmōnīnjī worīnī.’ rārīnjīrīnī.” ⁷ E nīrīnīrī eānīnjagī nānī dīnjf re mōfīxīnī, “Gīyfī marfāt, dīnjf Gorīxomī wīkwīroarīgīyfī Ebīrfāmoyā fīwīarfawē īmōnīgīyfīrīnī.” mōfīxīnī. ⁸ Enīnā Gorīxo re enjīwīpeārīnjī enagī nānī “Émayfī nīonī dīnjf nīkwīróānā ‘Wé rōnīgīyfīrīnī.’ rārīfīmīgīnī.” nīrīrī enjīwīpeārīnjī enagī nānī Bīkwīyo nīrīnīrī eānīnjīpā Ebīrfāmomī xwīyfā yāyf wīnarīnjī īmōnīnjī rīpī urīnjīnīgīnī, “Joxīmī dānī áamá rīxī wīrī wīrī egīfāyo nīyonī nanjī wīīmīfārīnī.” urīnjīnīgīnī. ⁹ Ayīnānī re rīpaxīrīnī,

“Gorixo ámá xómi dñf wikwíroarigfá gíyí giyo Ebírfamo, dñf wikwíronomi tñi nawini nanf wiñyífrini.” ripaxfrini. ¹⁰ Ripi nani eni dñf nimoríná axpí yai-wipaxfrini. Ámá ñwí ikaxf Moseso eanfpimi nixádirinfpimi dani Gorixoyá sñwíyo dani wé róninwaéne oimónaneyiniri yarigfá nñi oyá sñwíyo dani sa anñimixinipírfá nani xwíyá meárinigfáyí imóninjoí. Bikwíyo re niriniri eáninagí nani rarinjini, “Ámá ñwí ikaxf Bikwíyo eáninjoí apí apí niyoní xixení mixáðipa yarigfá gíyí gíyí Gorixoyá sñwíyo dani sa nanñimixinanñiro nani xwíyá meárinarinjoí.” niriniri eáninagí nani rarinjini.

¹¹ Bikwíyo ripi eni niriniri eáninagí nani rarinjini, “Ámá dñf wikwíroarigfá nani Gorixo ‘Wé róninjoí.’ rarinjif dñf niyiminjí tígíá imónipírfaoí.” niriniri eáninagí nani dñf re yai-wiáripaxfrini, “Ámá wo ñwí ikaxf eáninfpimi xðdarinagí nani Gorixo ‘Wé róninjoí.’ uráripaxf mimónini.” yaiwiáripaxfrini. ¹² Wé róninjí oimónaneyinñiro ñwí ikaxf xðdarigfápi, ayf Gorixomi dñf wikwíroarigfápi tñi xixenimani. Ripi Bikwíyo niriniri eáninagí nani rarinjini, “Ámá ñwí ikaxf eáninfpí xðdarigfáyí bñ aí mñwiamó wigí xixení nixádirinfpimi dani dñf niyiminjí tígíáyí imónarigfáfrini.” niriniri eáninagí nani rarinjini. ¹³ Judayene ñwí ikaxf eáninfpimi dani nanñnanfwa nani xwíyá meárininwaéne imóninagí aí Kiraiso xewaninjo nene nani xwíyá neameárinarñi nanñimixáfpimi dani gwíninjí nearoayironfrini. Ayf ripi niriniri eáninagí nani seararinjini, “Ámá pikíáná íkfáyo yekwíroárinigfá gíyí gíyí Gorixoyá sñwíyo dani anñimixinanñiro xwíyá meárinigfáyfrini.” niriniri eáninagí nani “Kiraíso nene nani xwíyá neameárininfpimi dani gwíninjí nearoayironfrini.” seararinjini. ¹⁴ Ebírfamomi sñmímanjyo dani Gorixo “Nanñ e niseaiimfáfrini.” réroárinjpí émayo eni wimeari Judayene Gorixo negf arfowami sñmímanjyo dani “Nigf kwíyfpí niseaiapimfáfrini.” rinjpí nene Kiraiso neaiinjfpí dñf wikwíroarinjwápmi dani neaimearí enfa nani gwíninjí nearoayironfrini.

“Ñwí ikaxfpí niriníná Ebírfamomi ‘Niseaiimfáfrini.’ urinjfpí xwá oiweniniri rinjmani.” urinj nánirini.

¹⁵ Gf nrixímeáyíné, ámaéne yarinjwápi nani xwíyá bñ osearimíni. Ámá wo xwíyá ríxa nréroárinfná “E niseaiimfáfrini.” nuriri nani “Joxí rírfápi íkí sñagí níkwírimónimfámani.” éninj nurirfnáyí, ríwéná ámi omíwiárominiri neri wí rinfáraní? Ámi sñj bñ gíwí nimixiri wí rinfáraní? Oweoi. ¹⁶ Gorixo Ebírfamomi tñi iyf axfpámi tñi sñmímanjyo dani “Dixf iyf axfpámi dani nanñ niseaiimfáfrini.” réroárinjpí nuriri iyf axfpáyí niriníná Ebírfamoyá íwiárfawé obaxf nani mñf ná woni Kiraiso nani rinjfrini. ¹⁷ Nioní osearimíniri seararinjapi ripi imónini. Wigf sñmímanjyo dani “Nanñ e niseaiimfáfrini.” nurárimáná enjáná xwiogwí ríxa 430 nímúrománá enjáná ñwí ikaxfpí nuriri aiwí xámi “E niseaiimfáfrini.” nurirfná “Íkf sñagí níkwírimónimfámani.” éninj urárinjpí nani wí rakininjmani. Ayinani re nimónariní, “ ‘E niseaiimfáfrini.’ urárinjpí Gorixo wí xwá oiweniniri enjmani.” nimónariní. ¹⁸ Ñwí ikaxf rininjfpí xðdarinjwápmi dani Gorixo nene nani neaipmoárinjpí neaiméapaxf nimónirfnáyí, nene re yaiwianigini, “O ‘Niseaiimfáfrini.’ réroárinjpími dñf wikwíroarinjwápmi dani neaiméapaxfmani.” yaiwianigini. E neri aí Ebírfamomi sñmímanjyo dani “Niseaiimfáfrini.” réroárinjpími dñf wikwíronfpimi dani wimeanj enjagí nani dñf wí e yaiwianiméwini.

¹⁹ E seararinjagí nani ámá wo re nirininjoi, “Ñwí ikaxf rininjfpimi xðdarinjwápmi dani Gorixo nene nani neaipmoárinjpí nepa mñneaiméapaxf nimónirfnáyí, pí nani ñwí ikaxfpí nearinjfrani?” nirininjoi. Aí ayf Ebírfamoyá iyf axfpá imóninjo —“Omí dani nanñ niseaiimfáfrini.” urinjo, ayf oriní. O imóníe nani “Íwí nene yarinjwápi xfóyá manñ níwiaikiri rífa yarinjwini?” oyaiwipoyiniri ñwí ikaxfpí nearinjfrini. Ñwí ikaxf apí Gorixo anñajnáyá manjyo dani apaxfpáninj imóninj womi urinjfpirini. ²⁰ Ámá wo apaxfpáninj imóninjo apí uriniri nurowárinfná xewaninjo apí urinimeninjoí. E neri aí Gorixo “E niseaiimfáfrini.” nurirfná ámá apaxfpáninj imóninj womi murowárf wayá sñmímanjyo dani urarigfápa axfpí e enjfrini.

²¹ Ámá wo re rininjoi, “Gorixo xwíyá Ebírfamomi sñmímanjyo dani ‘E niseaiimfáfrini.’ nurimáná ámi ríwíyo xegí ámayo ñwí ikaxfpí nurirfná ikweakwímf neri mñípa renjninigini?” Ámá wo e ráná “Oweoi, wí e ripaxfmani.” urimíni. Gorixo ñwí ikaxf ámá nixádirinfpimi dani dñf niyiminjí imónipírfá nani imónipaxf bñ niri sñwíyíyí, ayf ñwí ikaxf apí xixení xðdarinagfá níwínirfná “Gf sñwíyo dani wé rónigfáyínerini.” uripaxf imónimíniri enjfrini. ²² E neri aí ríwaminj Bikwíyo neánirinjyo dani ámaéne negf íwí yarinjwápi nani Gorixo gwíninjí neayáragfrini. Ámá Jisási Kiraisomi dñf wikwíroarigfáyo sa e yarigfápmi dani “E niseaiimfáfrini.” réroárinjpí tñi xixení wiinfa nani ámaéne íwí yarinjwápi nani ñwí ikaxf neánirinjyo dani gwíninjí neayáragfrini.

“Ñwí ikaxfpí Kiraisomi dñf wikwírórixiniri yayáwí neamejfrini.” urinj nánirini.

²³ Xwiyá dínj wíkwíroarínjwáo nánipí síní mirínípa enáná njwí ikaxí éáníjípí yáywí níneaméra nóbír xwiyá apí sijnání imóné nání gwíníjípí neayáragífríní. ²⁴ Ayí rípi seararínjíní. Njwí ikaxí éáníjípí Kiraiso tñj é nání níneaipemeání neaunfá nání yáywí níneaméra bagífríní. Ámá Kiraisomí dínj wíkwíroarínjagfa nání Goríxo “Gí sijnwíyo dání wé róníjot.” rárarínj énjagí nání nene apí é imónánfá nání yáywí níneaméra bagífríní. ²⁵ Xámí yáywí níneaméra bagí apí xwiyá dínj wíkwíroarínjwáo nánipí ríxa nimónínjagí nání yáywí neamearínjímí síní xídxípa xí meníní.

"Din' wíkwíroaríjwápimi dání Goríxoyá niaíwene imóníjwini." uríj nánirini.

²⁶ Seyíné nityínéní Kiraisi Jisasomi dínj wíkwíroarigítápmi dánt o tñi nawíni nikáriníro nání niaíwí Goríxoyá imónígítáyínériní. ²⁷ Kiraiso tñi oikárinaneyiníro nityínéní wayí nimearo xó imónínjpa oimónaneyiníro rapírapí wúnínj yínígítáriní. ²⁸ Seyíné nityínéní Kiraisi Jisaso tñi nawíni ikárinínjagá nání wiyíné Judayí imónígítáyínérani, wiyíné Girikeyí imónígítáyínérani, wiyíné wayá xínáiwánjyí nimóníro omínj wíiarígítáyínérani, wiyíné omínj wayápi epírí nání áxenwarí minígítáyínérani, wiyíné oxíyínérani, wiyíné apíxíyínérani, nityínéní siyikí ná bini imónínjagá nání Goríxoyá síjwíyo dánt ananí imóníní. ²⁹ Kiraiso tñi nawíni ikárinígítáyíné enagi nání Ebrííamoyá iyí axípa imónínjoi. Ayínáni xóomi símímanjyio dánt “Níseaiimáriní.” Ebróarínjpi seaiinígítáyíné imónínjoi. Segí aró Ebrííamoyá dínjpi meapírítáyínénínj imónínjoi.

4

“Nwɛ́ ikaxápmi nɛ́xɛ́dɛ́rɛ́ná gwɛ́nɛ́ŋɛ́ neayáragɛ́ aɪ́ Kiraiso nearoayíronɛ́rɛ́nɛ́.” urɛ́ŋɛ́ nánɛ́rɛ́nɛ́.

¹ Ewayí xwiyá riþi osearimni. Xano wiefixniasinso sini onimiá nimónirfna xanoya amþiþi niþni meanfo enagi aiwi xnaíwáninþi nimóniro omniþi wiairigáyi yapi imóniþorini. ² Sía xano ráriþyi imóni nani omi áma wi yayíwí umero xfoya omniþi siþwí uwínaþdiro yariþorini. ³ Xám nene enti naiwénénþi imónagwárin. E nimónirane xwiyá sirimniþi éwapiþigápi — Api, ayi te rinariþigápirini, “Api mepani. Api mniþani.” rinariþigápirini. Api oyaneýinri nixðíranéna gwiþniþi neayáragi enagi nani gwi omniþinþi yagwárin. ⁴ Nene e yagwa aiwi Gorixo “Ína imóníwiniþini.” yaiwariþyi imónána xegí xewaxomi xwá tþyo nani urowárenapiþiniþi. Omi apixi wi uxiriri þwí ikaxi eániþipimi nixðírane gwi yárinagwáyi imóniþwá womi uxiriri enorini. ⁵ Gorixo þiaxi níneameri xfoya naiwénénþi imónani nani þwí ikaxi nixðíriþipimi dani gwiþniþi yárinagwaéne neaorayirówiniginiþi urowárenapiþiniþi. ⁶ Agwi “Gorixoya naiweneraniþi?” oyaiwiniþoyinriþi xegí xewaxoya kwíyíþi — Apimi dani Gorixomi nurirfna “Ápoxini. Ápoxini.” urariþwápirini. Api rixa sixi seamimóniþirini. ⁷ Ayinani þwí ikaxi api apí xíðipiri nani sini gwi omniþi yariþigáýinénþi mimóniþoi. Rixa xfoya naiwíyíne imóniþoi. Xfoya naiwíyíne enagi nani xfo seaiþipimi dani xegí dniþi meapirfáyine imóniþoi.

“Seyíné yarigápi nání aga ayá s’wí n’roaríní.” uríní nániríní.

⁸ Xámi Gorixó nán: sín: majtá nimónin: nán: mix+dípa nerfná njwá:segf dñf: tñi imixigfápi —Ap: nepa njwá imóninfpimant. Ap: omenjweaneyin: nán: gwñin: seayarin:nyñe nimóniro yagfárin. ⁹ E nero aiwi seyné rixa xómi: nixfidro amá xóya imóninagfa nán: —Ap: rípa:xi aí amá xóya oimónin:poynin: xewaninjo seaim:ixin: enagi nán: e niri:fná “Ayf xixen: rimfin:” nimónarin. Rixa xóya oimónin:poynin: seaim:ixin: enagi nán: seyné dñf arige nímoro aximín: nikinimóniro amí Judayfay xwiyfá siri:xiñ: éwapin:igfápi —Ap: piránin: seaim:ixipaxf wi mimóninfpirín. Apim: arige nyaiwiwo amí oxídaneyin:ri yarinjo? Ámi Judayf iwamfó érowiápin:igfápi: nixfidrin:ñpimi dani gwñin: oyárinaneyin:ro riyarinjo? ¹⁰ Seyné Judayf sfá ayim: “E epaxrin:” rari:gfápi xfidro emá sin: nán: sfá ayim: “E epaxf imónin:” rari:gfápi xfidro Gorixó nán: dñi mopf: nán: sfá ayf ayi imónaná “Áiwa nimixiro e éfrixin:” rari:gfápi xfidro xwiogwf sin: imónaná “E epaxrin:” rari:gfápi xfidro yarinagfa nán: seararin: ¹¹ Seyné e yari:gfápi nán: aga ayá sfwf niroarin. Nion: seyné tñi ninjwearfá anin: min: nisearéwapiyiri: aí “Stwía searéwapiyin:árfan:?” nimónarinagfa nán: ayá sfwf niroarin.

¹² Gá níríxímeáyíne, waunf rípi osearímíni, “Nwí ikaxí rínínjímí- dání gwínnjé yírónjóní- imónínjapa seýné ení axípí imónínjopí.” osearímíni. Níoní ení seýné imónínjápá sa ámá wont imónínjagí nání searínjíní. Níoní seýné seaiméánná seýné sípí wí múníkárígíawíxíní. ¹³ Seyné níjfaríní. Iwamfó iná dání xwíyíyá yayí neainarínjípí wá nisearíní ná ríramínjé nímoníní nání searínjíníní. ¹⁴ Níoní ríramínjé imónínjagí seýné xwíyí seainíníní ení aíwí seýné wí peayí níwíwíantíoní ríwí múnímí Góríxoyá anjínají

womirani, Kiraiso xewaninjomirani, nimiminirfininji nimiminigfawixini. ¹⁵ Nioni waf searana seyine “Xwiyfa yayi neainpaxipi arfa wianfwaene, nene mimonijwaf renjwini?” niyaiwiro yayi seainijipi gimti nimoro yarijoi? Ina e epaxi mimoniri sijwiriya, niapaniro nani segf sijwaf ai yonipaxi imonijagfa sijwaf seainija enagi nani seararinjini. ¹⁶ Nioni nepaxinji imonijipi tfti xixenti neari seararinjagf nani seyine “O simi tfti neaimfani yariini.” riseaimonarin? ¹⁷ Ama njwaf ikaxi rinijipi tfti gwinij seayaraniro yarijagf mepi niseatinro aiwi nanj seaiwapiyaniro nani mepi seatinarigfaman. Poroni rfwf ntimomana noneya sirogwf oimonipoyiniri seayinjwiroanro yarijoi. ¹⁸ Nanj seaiwapiyipfri nani mepi nitinirona ayf ananirini. Nioni seyine tfti jweanjanani marfai, nioni mijiweanagi aiwi nanj seaiwapiyipfri nani mepi nitinirona ayf ananirini. ¹⁹ Gf niaiwinij imonigfayine, rinij apixiwa niaiwi xiranro ina winarinjpa nioni eni seyine xenjwimi warigfapi pfti niwiaro Kiraiso imonijpa imonipirfe nani ami axipi e niniiga warini. ²⁰ E niseariri ai mixini miseari nipen xwiyfani searimi nani seyine tfti onjweaminiri nani ikininji sipi niarin. Seyine xenjwimi warigfapi nani ududf ninarinagi nani seararinjini.

Xegai tfti Seraf tfti nani niririna ewayf xwiyfa bi urinj narinini.

²¹ Njwaf ikaxi rinijipimi xidarinjwapimi dani Gorixoya sijwifo dani we ronijwaene oimonaneyiniri yarijagfayine, yarinji bi ripti oseaimini, “Njwaf ikaxi eanijipimi dani rinijipi nani nepa dnf mimoarigfayinerani?” ²² Bikwifo dani xwiyfa bi ripti nani niriniri eanijagf nani osearimini. Ebirfamo niaiwi wau emeaagfrini. Wfo xinainij mimoniri omij wijarinji xirinjorini. Wfo xegf xiepi —I xinainij mimoniri omij mijiwiipa yarinjirini. I xirinjorini. ²³ Xinainij mimoniri omij wijarinji xirijpa sa apixiwa oxfti nemero niaiwi xirarigfapa xirinjorini. Xiepi, xinainij mimoniri omij mijiwiipa yarinji xirijpa Gorixo Ebirfamomi simimanjifo dani “E nisiimfariini.” urinjipimi dani xirinjorini. Bikwifo api nani niriniri eanijipi nani osearimini. ²⁴ Xwiyfa ipau nani rinijipi agwi rina imonarinji bi tfti rframijiyf niniri ripaxirini. Ipauf xwiyfa Gorixo rarinji biauf narinini. Xwiyfa bi —Api njwaf ikaxi rinijipirini. Api dfwf Sainaiyi rinijipi tfti e dani rarinjipi, ayf Xegai narinini. Niaiwi i xirinjiyf xinaiwanij mimoniro omij wiipirfa nani imonijiyfrini. ²⁵ Dfwf Sainaiyi rinijipi Arebia imonini. Api Jerusaremi agwi rina imonijipi tfti rframijiyf niniri imonijipirini. Ama anj apimi njweayf xinaiwanij mimoniro omij wijarinjagfayini imonijagfa nani rarinjini. ²⁶ Ama anj apimi njweayf xinaiwanij mimoniro omij wijarinjagfayini imonijagfa ai ama Jerusaremi anjanami imonijipimi njweayf rixa gwinijf yironigfayirini. Anj api Kiraisomi dnf wikwifronjwaene negf nokininji imonijipirini. ²⁷ Bikwifo dani anj apixf ipau tfti rframijiyf ipau nani xwiyfa ripti niriniri eanijagf nani seararinjini, “Apixf niaiwi mixirf oxfti ronjixi yayf eirixini. Jixi apixf niaiwi nixiririna rfinijf winarinjipi sinti misinipa yarinjixi manj nexoar meanj rfririxini. Niaiwi apixf meawarf sinjixiya obaxf nimoga nuro piranijf meanjijya niaiwifo mupofrfa enagi nani meanj rfririxini.” niriniri eanijagf nani seararinjini. ²⁸ Gf nirixfmeayine, Ebirfamomi simimanjifo dani Gorixo “E nisiimfariini.” uranjipimi dani Aisako xirinjpa axipi e imonigfayinerini. ²⁹ Ina niaiwi apixf oxfti tfti nemero xirarigfapa xirijpa, o niaiwi Gorixoya kwiyfipimi dani xirijnomi xeanijf wikaragfrini. Agwi eni axipi e xeanijf seaikaranro yarijoi. ³⁰ E seaikaranro yarinjagfa aiwi Bikwifo dani piof rinini? Ayf re niriniri eanini, “Xinainij mimoniri omij wijarinjimi tfti xegf niaiwomi tfti mixf xfdowaret. Xinainij mimoniri omij wijarinjia xewaxo tfti dixf apixi, rinainij mimoniri omij misipa yarinjia xewaxo tfti awau niwauini dixf dnfipi tfgiwauf mimoniri ampi xanoxiya mmeapa efisixiniri rirarinjini.” niriniri eanini. ³¹ Ayinani gf nirixfmeayine, Kiraisomi dnf wikwifronjwaene xinainij mimoniri omij wijarinjia niaiwenenij mimonijwini. Xinainij mimoniri omij mijiwiipa yarinjia niaiwenenij imonijwini.

5

“Gwinijf yironijwaene ami gwaf yarinipaxf mimonipa ewanigini.” urinj narinini.

¹ Pipti oimonipoyiniri marfai, gwaf yironijwaenenijf oimonipoyiniri Kiraiso gwinijf nealkewarinjirini. Ayinani seyine eni neanro njweafrixini. Ami njwaf ikaxipi nixfdirane gwaf omijf yanfwa nani odipi sami xe oneayipoyiniri sijwaf mijiwinipa efririxini.

² Nioni Poroni searimipi arfa okiarf nimonipoyi. Njwaf ikaxi rinijipi nixfdirinjipimi dani we ronijf imonipirfe xe iyf simi sfio oneawakwipoyiniri sijwaf niwinironayf, Kiraiso niperfina ama niyoni nani enjpi nanj wi seaimixipaxf menini. ³ Ama xe iyf simi sfio oneawakwipoyiniri sijwaf winarigfa wiyf wiyine ami dirirf bi oseaimini. Api e

7 Seyíné iwamátó Kíraísomí nuxáđíróná áamá yamíyamúróńgí níníróná anjńń wíarí múróarígáíyí yapí nímóníró yagíárńń. E nero aí go seapíronqagí xwíyá nepaxonjń ímónńjńpí sńń xíxenń mńxíđarńjń. ⁸ Dńj seyíné agwí íá xírígáńpí Goríxonjń oímónpoyńńń wéyo íá seaumńńjńomí dńń ará wígíápamńń. ⁹ Ewayí xwíyá ámaéne rarńjwá rńpí nńń dńj mópoyí. Bńskerń sńjńpímí yńń bń onńmíáńpí táńá nńmńń íkwńjwí eapńńarńńńńń. Seyíné yarígáńpí apńńń nímónńpá renń? ¹⁰ E nńsearńń aí “Seyíné nńń xíxenń ímónńjńpí nepńńńńń.” nńseaiwírń nńń dńj sńjń neánarńń. Seyíné Ámńńń tńń íkńńńgńjń enagí nńń “Dńj xegí bń mńxńń nńń xńńjń áxńpí nńxńpńńńń.” nńseaiwírń nńń dńj sńjń neánarńń. Ayá searemoarńjń go go enagí aiwí “Goríxo ananń pńń umamonńńńń.” nímónarńń. ¹¹ Gí nńńxńmeáyńń, nńń yarńjńpí nńń pńńńńń dńj mópoyí. Nńńń ámá wí rarígáńpá xwíyá yáy neainarńjńpí wńń nńńmerńńń nepa rńpí nńńńńńńń, “Jńsasomń dńjń nńwńkwńrńń aiwí íyń sńńń enń sńó wńkwńńpoyń.” nńńńńńńń, pńń nńń gń Judayń sńń xeanńńń nńkńrarńńjń? Nńńń nepa e nńńń sńjwńńńń, Judayń “Kńrańso neń nńń yoxáńpńmí neapeńńńńń.” urarńjńpí arńá nńńńróńá apímń dńń sńmńńńń nńńńń óreámńoapaxńńń. ¹² “Ámá ayá searemoarígáíyí wígí íyń sńńń sńó nńwńkwńńń pńń wńńńńńgńpí sńó wńwńkwńńń inayńńńńń.” nímónarńń.

Íeapá winar-ɨŋpimɨ dání epaxɨpɨ tɨnɨ kwíyɨpɨ nipemeámɨ war-ɨŋpimɨ dání epaxɨpɨ tɨnɨ nánɨr-ɨnɨ.

¹⁶ Nioní seararínjápí, ayí rípi-ríní. Gorixoyá kwíyípi xe níneaipemeámí ounírí síjwí nítwíntrónáyí, pí pí múnj seainarínjápí xe oneainíntrí epíríámantí. ¹⁷ Ayí rípi nántríní. Múnj seainarínjápí, ayí kwíyípi mí xwámámí wimíntrí yarínjíríní. Kwíyípi entí múnj seainarínjápí mí xwámámí wimíntrí yarínjíríní. Múnj seainarínjápí téní kwíyípi téní áamá mídímidání nímeorotí míxí inarígífápníj ímoníjagí nání rarínjíní. Ayínání kwíyípi xe níneaipemeámí ounírí síjwí nítwíntrónáyí, amípí múnj seainarínjápí mí dántí oyaneyíntrí seaimónarínjápí anantí epaxí mimóníní. ¹⁸ Kwíyípi xe níneaipemeámí ounírí síjwí nítwíntrónáyí, nwtí ikaxí eánínjápí xídípírí nání gwíníj míseayaríníní. ¹⁹ Múnj inarígífápní nání áamá níyínéní síjání seaimóníní. Múnj níntróná rípi yarígífápní. fwtí inro piáxí weánípaxípi ero rípeánanro nání yarígífápi ero ²⁰ njwápmí mewero ayáí ero sfní téní inro míxíní ríntró sípí dínj yaiwíntró míxí kfníro xíxewíámí ríntró ewáramóníro xepíxepá róníro ²¹ síjwí fwtí wíntró iníjgí xwapí nínímáná papíkí ero papíkí neróná uyíní ero xíxegíní apí apí ímonínjápí entí ero yarígífápní. Enjíná íkwairírí seainjápí áamí axípí íkwairírí oseaimíní. Áamá apí apí yarígífápní, apíníj ímonínjápí entí yarígífápní, ayí Gorixoyá xwioxíyo wí páwípíríámantí. ²² E nerí í áamá kwíyí Gorixoyápi xe níneaipemeámí ounírí yarígífápní rípi yarígífápní. Ámáyo dínj sípí wíro dínj nífá wíntrí níwayítróníro njwearo ayíní xe ófí oneaimópoyíntrí síjwí wíntró ayá urímíxíro píránníj wíiro áamá dínj unwírírípaxípní ero ²³ ayá rírímíxí wípaxí ímoníro nípiíreántró yarígífápní. Nwtí ikaxí bímí dántí apí nípiíní rínínjápí bí “Mepant.” mtríníní. ²⁴ Áamá Kíraisi Jísaoyá ímoníjgíyí wígí xámí nípiíkwíní mimóníjgífápní —Apí sípí nání múnj wíntró íeapá wíntrí yarígífápní. Apí ríwí nímoróná ríxa yoxáípámíníj níyekwíroáíro píkiáírgíawíxíní. ²⁵ Kwíyípi dínj níyímínj ríxa síxí neamímonj enaqí

nání apí níneaipemeámi oumíníri yariñpa oxídaneyí. ²⁶ Negí wíyí wíyíné mǝxí mǝmeakínínpa oyaneýí. Símíś mainenípa erane sípí dñj mǝyáiwínípa erane oyaneýí.

6

“Xixegíní bǝ bǝ arírǝ inífríxíní.” uríñj náníríní.

¹ Gí níríxímeáyíné, segíyí wo uyíní éagí nǝwínimearínáyí, kwíyípi nípemeámi seawaríñyíné sípí éomí awayíní sanjionwírírífríxíní. E neróná seáyí e nimóníro “Sípí xfo éfpa nene wí epaxenemaní.” mǝyáiwípa éfríxíní. Seyíné ení fwí axípi epífríxíní seararíñíní. ² Segí wíníyí dñj ududí winaríñj imóníñjpi wí wímeáagí nǝwínírnáyí, arírǝ wífríxíní. Xíxe e inífríxíní. Seyíné e nerónáyí, ñwí ikaxí Kiraiso ríñjpi xíxeni tñí yariñjoi. ³ Ámá wo “Nioní seáyí e imóníñjónírní.” nǝyáiwinaríñjagí aí o nepa seáyí e mimóníñánáyí, ayí xewaníño yapí éwapínaríní. ⁴ Woxíní woxíní díxí yariñjpi píraníñj sñjwí anaxídínei. E neríná xewaníñoj “Apání yariñjíní.” nǝsimónírná ayí mǝxí meakínínpaxírní. E nerí aí ámá wí tñí ríramíñyí níní “Nioní yariñjapi wí yariǵápi tñí xíxeni mimóníní.” nǝyáiwíníri mǝxí mǝmeakínínpa. ⁵ Níyínení xixegíní segí yariǵápi dñí seaímeaní éagí nání raríñíní.

⁶ Ámá xwíyíá Goríxoyápi uréwapíyariñjyí wigí amípi nanj imóníñjyí bǝ nímearo wigí uréwapíyariñjomi bǝ mǝnǝ wífríxíní. ⁷ Yapí re méwapínípa éfríxíní. Ámá wí Goríxomi majímajíá nǝwikárímaná ríperírí umepaxírní. Ámá pí pí aíwá íwá nura núfasáná xíxeni apí miaríǵá éñagí nání raríñíní. ⁸ Ámá éeapá winaríñjpi yariǵáyí, ayí ámá omíñyíto aíwá íwá uraríǵáyí yapí imóníñoj. Aíwá yóí éfpi miaríǵápa wigí eǵíapímí dñí nímíríñj neríná nanínpífrírní. E epírífa aí ámá kwíyípi nípemeámi waríñjpi xídaríǵáyí wigí eǵíapímí dñí nímíríñj neríná dñj nǝyímíñj tǵíáyí imónínpífrírní. ⁹ Ámáyo nanj nǝwíia nuranénáyí, aníñj neainíagí aí nanj wíiaríñjwápi píní mǝwíarípa éwanígní. Enj samíñj mǝneawepa nerí píní mǝwíarípa nerínáyí, aíwá mǝwáíná nanj mǝnǝwá éñagí nání seararíñíní. ¹⁰ Ayínání síní epaxí nimónírná ámá nǝyoní nanj nǝwíwanígní. Negí Ámínáomí dñj wíkwírogíá nawíní imóníǵáyo ayí anjapaxí wíianíwáyírní.

“Kiraiso yoxáfpámí dñí neaiñjpi náníní mǝxí meakínínpaxírní.” uríñj náníríní.

¹¹ Ríwamíñj nioní gí wé tñí nearíná xwéní xwéní neáa waríñj rípi seyíné mǝ omíxípoi. ¹² Ámá iyí símí sfó owákwínípoi nǝnǝ xíxoyípií seamearíǵáyí, ayí wigí wíníyí “Apání e imóníǵáyí rífa yariñjoi?” oneaíaiwípoi nǝnǝ sfó seawákwianíro yariǵáyírní. Ayí Judayí nene Jisaso yoxáfpámí neaiñjpi nání dñj wíkwíroaríñjagwí nǝneaníróná xeaníñj neaíkarífríxíní e yariǵáyírní. ¹³ Ayí wí ñwí ikaxí ríñjpi nǝnǝ xíxeni yariǵáyí mimóníñjagí aíwí seyíné sfó seawákwíápi nání wárxá imónaníro nání seyíné iyí símí sfó owákwianeyíníro wímónaríñíní. ¹⁴ Ayí e yariñjagí aí nioní pípi nání seáyí e nímérí rímíménní. Ámíná Jisasi Kiraiso yoxáfpámí nǝperíná neaiñjpi náníní nírírí yayí emínní. Ayí rípi náníríní. Kiraiso yoxáfpámí neapeíñjpi dñí ámá Goríxomi mǝxídaríǵáyí yariǵápi síní emífa nání piyíníñj imóníri gí sñjwí wíníñjagé dñí “Wígí yariǵápi ení piyíníñj rífa imóníní?” yaiwírí enjíní. ¹⁵ Sfó nǝwákwínírná ayí ananíríní. Mǝwákwínípa neríná ayí ení ananíríní. Goríxo ámi xegí kwíyípi dñí sñj wí oimónípoi nǝnǝ neaimíxípi, ayí anjapaxí imóníñj éñagí nání seararíñíní. ¹⁶ Ámá nioní seararíñj apí íá nǝxíríro xídaríǵáyo Goríxo wá wianírí nǝwayírónníro ñweapírí nání wíirí éwínígní. Isírerí xfoyá imóníǵáyo ení e éwínígní.

¹⁷ Nioní Jisasomí xídaríñj nání iwanj nímépeayíǵápi ígí ríxa nǝwenagí nání wíyíné nioní dñj rífa nǝxepaxí ámi bǝ mepa éfríxíní. ¹⁸ Gí níríxímeáyíné, Ámíná Jisasi Kiraiso wá seawíanaríñjpi dñí dñj síxí oseamímoní. “E oení.” nimónaríní.

Payí Poro Epesasi ñweáyí nánì eaṅṅarìní.

Payí rína Jisasoyá siyikí imóníḡfá aṅṅ yof Epesasiyo ñweaḡfáyí nánì Poro eaṅṅarìní. Aṅṅ apí Esia píropenisiyo níkwíróṅga uṅṅ ñípimínì seáyí e imónaḡfíprínì. Poro émáýí aṅṅmínì xwíyífá yayí winípxáḡpí wáf nura nemeríná aṅṅ apimí iwamóḡ eméíná Sabarífá ná woní e ñweaṅṅínigínì (Wáf wurimeiaríḡfá 18:18-21). E nemo ámi wí e wí e neméísáná ámi ríwíyo e nánì nurí ñṅweari uréwapíyaríná xwiogwí waú wo múronṅínigínì (Wáf wurimeiaríḡfá 19:1-41). E nemo ámi wí e emearíná omí ífá níxero gwí aṅṅyo ṅwírárfe dánì payí rína nearí Tikikasomí wiowárinṅínigínì.

¹ Poroní —Nioní Goríxo Kiraisí Jisasoyá wáf wurimeiarínṅ wo imóníwínigínìrì xegí dínṅ tñní nṅrìpeaṅonìrìrì. Nioní payí rína ámá Goríxoyá imóníḡfá Epesasi ñweáyíné —Seyíné segí nawínì ikáriníḡfó, Jisasomí nuxídiróná píranínṅ uxídaríḡfáyínérìrì. Seyíné nánì nioní payí rína nearí mónaparínṅínì. ² “Negí ápo Goríxo tñní Ámíná Jisási Kiraiso tñní wá seawianìrì seyíné níwayíróṅṅo ñweapírtí nánì seaìirí éisixínì.” nímónarínì.

“Kiraiso tñní ikárinṅwaéne Goríxo nanṅ imónínṅ apí apí neaiínṅrìrì.” urínṅ nánìrìrì.

³ Goríxo ámá dínṅ ñiyímínṅ tḡḡfáyí nímóníro aṅṅnamí ñweáfríxínìrì níwimíxírná nanṅ wiariínṅpí, apí ñípínì Kiraiso tñní ikárinṅwaéne ríxa neaiínṅ enaḡí nánì omí yayí uméwanínigínì. ⁴ O xwífá rí sínì mimíxímí dánì nene oyá sṅwíyo dánì siyikwí múnṅwaéne imónírane xwíyífá míneamearípxá imónírane yaníwá nánì Kiraiso tñní nawínì ikárinṅwápimí dánì ífá yiyamíxímí neaiínṅínigínì. ⁵ O eníná dánì nene nánì dínṅ sípí wínṅ enaḡí nánì “Ámá nioní ífá yiyamíxímí wíáyí Kiraiso wiínfápimí dánì ḡfá niaíwí píaḡfá memfáyínṅ wimíxímíḡfá.” yaiwiárinṅínigínì. Xegí dínṅyo dánì “É éímíḡínì.” níwimónírì nánì e yaiwiárinṅínigínì. ⁶ Nene re ñiyaiwirane seáyí e umeañfáwá nánì e ñiyaiwiárinṅ enṅrínì, “O wá níneawianírná bṅ onímíápi míneawianí nene o xegí dínṅ síxí uyínṅ tñní nawínì ikárinṅwaéne enaḡwí nánì ‘Ayí ení xíxe níífríxínì.’ mṅwimóní xegí xewaxo anípá wírenapínṅrìfánì?” ñiyaiwirane seáyí e umeañfáwá nánì e ñiyaiwiárinṅ enṅrínì. ⁷ Nene Kiraiso tñní ikárinṅwaéne enaḡí nánì o yoxáfpámí niperí xegí ragí púfpímí dánì Goríxo gwínṅṅfá nearoayírorí xwíyífá xíoyápi níwiaikirane yarínṅwápi yokwarímí neaiirí enṅrínì. E níneaiiríná Goríxo wá onímíápi níneawianírì neaiínṅrìfánì? ⁸ Oweotí, aga wá ayá wí níneawianírnṅpímí dánì nearoayírorí yokwarímí neaiirí enṅ enaḡí nánì rarínṅínì. O dínṅ émí saímí nímorí amípí nñní nánì níjáfá imóníḡ enaḡí nánì ⁹ xewanínṅ e éímíḡínìrì wimóníḡpí tñní xíxentí neríná eníná dánì Kiraiso enífpímí dánì ámá nánì e wiímíḡínìrì enṅwípeárinṅpí —Apí ámáýá sṅwíyo dánì ínìmí imóníḡpíprínì. Apí nánì nene wáf neaókímíxínṅrínì. ¹⁰⁻¹¹ Eníná dánì enṅwípeárinṅpí apí, ayí amípí nñní aṅṅnamí tñní xwífá rímí tñní imóníḡfá “Kiraisomí sṅmanṅwíyonínṅ ínìmí wurínanfáwá nánì rimóníḡwínì?” ñiyaiwiro xíxentí e imónífríxínìrì enṅwípeárinṅpíprínì. Sfá e enṅwípeárinṅpí imóníwínigínìrì rínárinṅfá nímónírná oyá dínṅ tñní xíxentí e imóníníarínì. Pí pí o dínṅ nenṅwíperíná “É éímíḡínì.” níwimónírì yaiwiárinṅpí síwíá mé apí tñní xíxentí yáranínṅpa eníná dánì Kiraiso tñní ikárinṅwaéne nánì “Ámá ayí nioníyá imónífríxínì.” níwimónírì yaiwiáragópí tñní xíxentí nerí e neaimíxínṅrínì. ¹² Judayene —Ámá xámí Kiraisomí dínṅ níwikwímore re yaiwigífáyí, “O neaiínṅpímí dánì Goríxo yeáyí neayímíxemeanfárinì.” yaiwigífáyí nánì nene xámí sṅwí ipenṅwaénerínì. Nene “Aga seáyí e imóníḡ, ayí Goríxorfánì?” ñiyaiwirane seáyí e umeañfáwá nánì xíoyáene neaimíxínṅrínì. ¹³ Seyíné ení Kiraiso tñní ikárinṅfáyíné enaḡí nánì xwíyífá nepaxínṅ imóníḡfá yanṅ seaiapíḡfápi —Apí Goríxo yeáyí seayímíxemeanfá enaḡí nánì yayí seainarínṅpíprínì. Apí seyíné arfá níwiróná dínṅ wíkwírófá enaḡí nánì Goríxo xíoyá imónífríxínìrì xegí kwíyí sṅmímanṅfáyo dánínṅṅfá “Níseaiapímífárinì.” rárinṅpí tñní íkíyínṅínṅfá seaiárinṅrínì. ¹⁴ Kwíyí neaiapínṅpí tñní ríxa íkíyínṅínṅfá neaiárinṅnaḡí nánì dínṅ re monṅwínì, “Goríxo ‘Níseaiimífárinì.’ rárinṅfá sínì míneaimíeanṅpí tñní xíxentí níneaiimífárinì. Xfo ‘Nioní tñní ñṅwearo nioníyáyí imónífríxínì.’ yaiwiárinṅpí tñní xíxentí imónánfáwá nánì gwínṅṅfá neaikwamíxínfárinì.” Dínṅ anínṅfá e monṅwínì. Nene “Aga seáyí e imóníḡ, ayí Goríxorfánì?” ñiyaiwirane seáyí e umeañfáwá nánì xegí kwíyífá tñní íkíyínṅínṅfá neaiárinṅrínì.

“Goríxomí seyíné nánì ríxínṅfá seauríyarínṅrínì.” urínṅ nánìrìrì.

¹⁵⁻¹⁶ Goríxo apí apí e seaínṅfá enaḡí nánì nioní ení ámá wí re rarínṅaḡfá, “Epesasi ñweáyí Ámíná Jisasomí dínṅ níwikwíroro ámá Goríxoyá imóníḡfá nñní nánì dínṅ sípí wiarínṅotí.” rarínṅaḡfá arfá winṅaé dánì nioní seyíné nánì Goríxomí yayí níwiayírná wí píní wiáranínṅamaní. Ríxínṅfá nurírná seyíné nánì dínṅ nímorí ¹⁷ ríxínṅfá re seauríyarínṅrínì,

“Negí Áminá Jisai Kiraisoyá Nwááoxini, seáyí e rimepaxí ápo Gorixoxini, Epesasi nweáyo ananí re wííríxini. Joxí díxí kwíyípmí dání ayí díńj émí saímí mopírí nání sáááá womíxiri díxí imónínjípí nání xíxeni níjía imónínjíría nání wá wókímíxiri éíríxini.” seauriyarínjírini. ¹⁸⁻¹⁹ Seyíné rípi rípi níyáiwíro níjía xíxeni imónínjíría nání ríxínj seauriyarínjírini, “Goríxo nioníyáyí nimóníro nioní tñí nweáfríxini nweáyo fá neaumínjínj díńj íkwímoarínjwápi, ayí apíríani?” yaiwíro “Xfóyaéne awíaxí imónínj neaímeánfápi —Apí ayá tñj símí símí e mepaxí imónínjípírini. Apí, ayí apíríani?” yaiwíro “Xfóya éńj síxí eánínj pírí míwíakípaxí imónínjípí —Apí aga seáyí émí imónínjípírini. Ámá xfómí díńj wíkwíroarígáyó díńj síxí wímoarínjípírini. Apí, ayí apíríani?” yaiwíro epíría nání o segí díńj wá seaókímíxínífa nání omí ríxínj seauriyarínjírini. Xfóya éńj síxí eánínj díńj wíkwíroarígáyó síxí neaímóarínj apí pípi marfái, ²⁰ éńj síxí eánínj Kiraiso xwáripáyó dání owíápnímeánjínj sínj wímíxiri anjnamí xfóya wé náúmíní onjweánj wímíxiri éńjípí, ayí xfómí díńj wíkwíroarígáyó díńj síxí neaímóarínj axípínjínj. ²¹ Wé náúmíní njeawé, o gíyí gíyí seáyí e nimóníro wíńyo seáyí e umenjweaarígáyóarantí, gíyí gíyí néní tñjwáéne nimóníro onjweaaneyínjínj yarígáyóarantí, gíyí gíyí éńj eánínj nimóníro omenjweaaneyínjínj yarígáyóarantí, gíyí gíyí áminá nimóníro yarígáyóarantí, pí pí yóí omínj xíxegínj yarígáyíyá níwíro rarígáyóarantí, ayo níyoní kwíyí imónígáyóarantí, ámá imónígáyóarantí, níyoní o aga wíarí seáyí e wímónínjórini. Agwí rínánj marfái, ná ríwíyo éńj anínj e seáyí e níwímóníro njeawánjínj. ²² Goríxo amípí nñní ámáraní, amípírání, Kiraisoyá suyímanjwíyo wurínjínjínj wímíxínjínj. O amípí níyoní nání Ámináo imónínj onjagí nání ámá xfóya síyíkí imónígáyó mñjínjínj wímónínjfa nání éńj wímíxínjínj. ²³ O mñjínjínj imónínjána ámá oyá síyíkí imónígáyí xegí warárinínj imónínj. Mñjínj tñní waráriní tñní nawíní enjáná wará noní xíxeni imónarínjípa Kiraiso —O amípí nñní Goríxo wímónarínjípí tñní xíxeni imóníwínjínj wímíxarínjórini. O Goríxo “Mñjínj xegípí onjweánj mímómóní wará éńj tñjínj imóníwínjínj.” yaiwínjípí tñní xíxeni imónínjfa nání ámá oyá síyíkí imónígáyí apí e imónínjot.

2

“Nanínanfwá nání imónagwí aí Goríxo sínj neaimíxínjínj.” urínj nánínjínj.

¹ Enjíná seyíné Goríxomí manj níwíakíro íwí yagíápmí dání nanínjíría nání imónagáyínjínj. ² Síní e nimóníroná ámá Goríxomí mñjínjínj sínj yarígáyó axípí e yagíáriní. Seyíné kwíyí sípíyí anj píríyo emearínjínj xiáwómí —O ámá Goríxomí manj wíakíarígáyó sípí éíríxínjínj díńj ukíkayonjórini. Oboríní. Omí seyíné éńj xídagíáriní. ³ Ámá Goríxomí manj wíakíarígáyí yarígáyó nene éńj axípí nerane pí pí nípkwíní mímónínjípí oyaneýínjínj mñjínj níneainínjína sa ananí yagwáriní. Pí pí feapá neainjípírání, negí díńjyó dání oyaneýínjínj neaimónjípírání, sa ananí yagwáriní. Ámá Goríxo wíkwí níwóní pírí umamóáná nanínjíríyí nñní yarígáyó nene éńj negí néra wagwápmí dání nerfíná axípí nanínanfwánjínj yagwáriní. ⁴ Nene e imónanínj yagwá aíwí Goríxo nene nání díńj sípí níwírná xwapí ayá wí wíarínjagí nání “Wá onímíápi wíánjínjínj.” mímómóní ayá wí neawíánjínjínj. ⁵ Nene ríxa nanj imónínjána wá neawíánjínjínj. Nene síní oyá manj níwíakírané íwí yagwápmí dání nanínanfwá nání imónínjána wá níneawíánjínj Kiraiso ámí owíápnímeánjínj sínj níwímíxínjína nene éńj nawíní sínj neaimíxínjínj. Goríxo wá níseawíánjínjímí dání yeáyí seayímíxemeánjínj. ⁶ Nene Kiraisí Jisasó tñní nawíní sínjínj níneaimíxiri neawárinjímání. O tñní nawíní íkárínjwáéne enjagí nání o xwáripáyó dání owíápnímeánjínj níwímíxínjína nene o tñní nawíní wíápnímeáfríxínjínj neaimíxiri anjnamí gí íwo wé náúmíní onjweánj níwímíxínjína o tñní nawíní nweáfríxínjínj neaimíxiri éńjínj. ⁷ Ayí rípi nání e éńjínj. Ámá nñní agwí ríná njeagíyáriní, ná ríwíyo njeapíríyáriní, nñní Goríxo ámá nání díńj sípí níwírní Kiraisí Jisasó uowárenapínjínj nání díńj nímoróná díńj re yaiwírníxínjínj nání e éńjínj, “O díńj wíkwírogáyó wá onímíápi níwíánjínj uowárenapínjímání. Wá ámá wíánjínj tñní xíxeni mé seáyí e imónínjímí aí wíarí nímúróro imónínjípí níwíánjínj uowárenapínjínj.” yaiwírníxínjínj nání Goríxo e éńjínj. ⁸⁻⁹ Seyíné Jisasomí díńj wíkwíróáná Goríxo wá níseawíánjínj seainjímí dání yeáyí seayímíxemeánjínj. Segí díńj tñní egíápmí dání yeáyí seayímíxemeánjímání. Seyíné nanj yarínjagí sínjwí níseanínj nání yeáyí seayímíxemeánjímání. Ámá wí aí wígí egíápi nání weyí mímearínjína éíríxínjínj anjpa yeáyí seayímíxemeánjínj. ¹⁰ Ayí rípi nánínjínj. Agwí nene imónínjwápi Goríxo neaimíxínjenerínj. Kiraisí Jisasó tñní íkárínjwáéne neaimíxínj

enagî nânî “Imîrînjî mimônînjîpîrîni éfrîxîni.” yaiwînjîpî —Apî enjîná dâni repeârînjîpîrîni. Apîmî xîdîrîxîni neaimîxînjenerîni.

“Kiraiso Judayene tîni émayîné tîni nawîni neakumîxârînjîrîni.” urînjî nânîrîni.

¹¹ Ayînânî enjîná seyîné segî sênâiwa seaxîrigîe dâni émâ imônîgîyîné —Seyîné nânî Judayî re seararîgîyînéerîni, “Iyî sîmî sîo mîwâkwînjîgîyîrîni.” seararîgîyînéerîni. E nîrîro aî “Iyî sîmî sîo wâkwînarîjwaénerîni.” rînarîgîyî yarîgîápî, ayî Gorîxoyâ wé tîni marîfâ, amâ wé tîni wâkwînarîgîfîpîrîni. Seyîné enjîná imônagîfîpî nânî sîni dînjî oseainîni. ¹² Îná Kiraiso tîni mikumîxîni xegî bî nimônîro ná jîamînjînjî jweagîfîrîni. Gwî Isîrerîyîyâ imônîgîfîrî —Aî Gorîxo nîonîyârî oimônîrî fâ yamîxînjîrîrîni. Aî tîni seyîné wigîyî wî imônagîfîamîni. Xwîyîfâ gwî arîmî sîmîmanî e dâni “E nîseaiimîfîrîni.” rêroârînjîpî seyîné enî nîseakumîxîrî mîsearagîyînéerîni. Seyîné amâ Gorîxomî mîxîdarîgîyî tîni nîkumîxîni rîwénâ nanî apî neaimîxîrîfîrîni dînjî nîkwîmoro xwayî nanîrî jweagîfîamîni. Gorîxo nânî bî nîjîfâ imônagîfîamîni. ¹³ Enjîná seyîné e nimônîro Gorîxo tîamîni ná jîamînjînjî jweagîfîa aîwî agwî rîná Kiraisî Jisaso tîni nawîni ikârînjîgîfâ enagî nânî o nîseapeîrîfîná xegî ragî pûpîmî dâni nîpemeâmî Gorîxo tînjîmîni anjwî éniñjî seabînjîrîni. ¹⁴ Émayîné Judayî tîni sîni sîmî tîni minîpa epîfîa nânî pîyîfâ neawîrînjîrîni. E nerîná émayîné Judayî tîni sîmî tîni inagîfîpî, apî xwînânînjî nîseamudîmori pîronîpî xîo pépîmî dâni xwîná nîpîneamorînjînjî nerî amâ apîaú sîyîkî ná bîni imônîpîsî nânî imîxînjîrîni. ¹⁵ Xwînânînjî nîseamudîmori pîronîpî —Apî jwî ikaxî eánînjîyo “E éfrîxîni. E éfrîxîni.” nîrîrî sekaxî nîra unîpî tîni “E mepanî. E mepanî.” nîrîrî jwî ikaxî nîra unîpî tîni ayo eánînjîpîrîni. Apî rîxa sîwîa imîxînjîrîni. Ayî émayîné tîni Judayî tîni amâ apîaú nîonî tîni nîkârînjînjîpîmî dâni sîyîkî amî sînjî ná bîni oimônîrî jwî ikaxî eánînjîpî sîwîa imîxînjîrîni. E nerîná amâ apîaúmî pîyîfâ wîrînjîrîni. ¹⁶ Yoxâpâmî penjîpîmî dâni amâ apîaú sîmî tîni inagîfîpî xwapîfâ eaârîrî sîyîkî ná bîni oimônîrî nîkumîxîmânâ Gorîxo tîamîni nîpemeâmî urî emfânîrî jwî ikaxî eánînjîpî ná mayî sîwîa imîxînjîrîni. ¹⁷ O nîbîrî émayîné, Gorîxo tînjî ná jîamînjînjî jweagîfîyîné tîni Judayî, o tînjî anjwî éniñjî jweagîfîyo tîni wâf re searînjîrîni, “Nîyînéni tîni nawîni imônîpîrî nânî rîxa pîyîfâ seawîrînjîrîni.” searînjîrîni. ¹⁸ O, negî wo imônîro apo Gorîxo tîamîni jweagîfî nânî Judayene tîni émayîné tîni ananî xegî kwîyî neaiapînjîpîmî dâni ananî o tînjîmîni upaxî imônînjwîni. ¹⁹ Ayînânî seyîné sîni wî enjîyîné mimônînjî. Sîni xerjwîyîné mimônînjî. Oweoi, rîxa amâ Gorîxoyâ imônîgîyî tîni kumîxînjî. Rîxa Gorîxoyâ fîwîaxî wîyînéniñjî imônînjî. ²⁰ Ayî rîpî seararînjîni. Gorîxo anjî wîwâ nîmîrîrîfîná wâf wurîmeiarîgîfîwâ tîni wâf rókîamoarîgîfîwâ tîni nîtiwayîrîmânâ émayîné enî seâyî e nîseaikwîarîmânâ nîmîra peyarînjîpînjî imônîni. Anjî iwâ nânî sînjâ xâmî nîtiwayîrîrî tîniñjî, ayî Kiraisî Jisasorîni. ²¹ Anjî nîwânî o enjîpîmî dâni pîrânînjî nîkîkîrîonîga urî xwé nimôga urî yarînjagî nânî anjî jwîfâ Âmînáo nânî wîwâ imônîrîni. ²² Émayîné enî Kiraiso tîni ikârînjîgîyîné enagî nânî o anjî Gorîxo xegî kwîyîpîmî dâni jweanîfâ nânî iwâ nîmîra nîpeyîrîfîná xîoyâ sîyîkî imônîgîfâ wînjîyî tîni nîseakumîxîrî nîmîra peyarîni.

3

“Gorîxo yumîfî enjwîpeáragîpî wâf wókîmîxîwînjîgîrîni nîrîpeanjîrîni.” urînjî nânîrîni.

¹ Gorîxo émayîné tîni Judayene tîni nawîni neakumîxînjî enagî nânî Poronî —Nîonî Kiraisî Jisaso nânî émayîné wâf searîmearînjagî nânî gwî nînjwîrîarîgîfîonîrîni. ² Aî “Gorîxo nîonî wâ nîniwîanîrî émayîné wâf searîmîfâ nânî nîrîpeanjîpî nânî seyîné rîxa arîfâ rîfâ wîfawîxîni?” nimônîrîni. ³ Xwîyîfâ nene yumîfî neaimônînjîpî Gorîxo wâf nókîmîxîfîgî nânî apî nânî nîjîfâ imônînjîni. Apî nânî rîxa bî onîmîápî rîfîwamînjî nearî searîfîni. ⁴ Seyîné apî fâ nîrîorónâ re yaiwîpaxîrîni, “Gorîxo enjîná dâni e émîgînjîrî yumîfî yaiwîarîrî Kiraiso agwî rîná neaimîxîrî enjîpî nânî nîjîfâ Poro imônînjîpî, ayî apîrîfîni?” yaiwîpaxîrîni. ⁵ Amâ enjîná dâni neweêa bagîfîyî apî nânî xe nîjîfâ oimônîpîyînjîrî wâf wókîmîxînjîamîni. E mepa nerî aî agwî rîná kwîyîpîmî dâni xegî wâf wurîmeiarîgîfîwamî tîni wâf rókîamoarîgîfîwamî tîni yumîfî enjwîpeáragî apî nânî ananî wâf wókîmîxîrîni. ⁶ Yumîfî Gorîxo enjwîpeáragî wâf neaókîmîxîfîpî, ayî rîpîrîni. Émayîné xwîyîfâ yayî neainarînjîpîmî dînjî nîkwîrîorónâ Kiraisî Jisaso tîni nawîni ikârînjîgîfîyîné imônîgîfîpîmî dâni seyîné Judayî tîni nawîni Gorîxo ipîmoârînjîpî meapaxî imônîro ayî tîni nîkumîxîmîmânâ sîyîkî ná bîni imônîro Gorîxo “E nîseaiimîfîrîni.” sîmîmanîyî dâni rêroârînjîpî ayî tîni nawîni seaimîpaxî imônîro egîfîyînéerîni. Yumîfî Gorîxo enjwîpeáragî wâf neaókîmîxîfîpî, ayî apîrîni. ⁷ Gorîxo xwîyîfâ apî wâf nurîmeîfîwînjînjîrî nînjîrîfîearîfîná “Omînjînjî e nîinîfâ nânî wâ nîwîanîrî anîpâ e owîimîni.” yaiwînjîpî tîni xîxenî nîrîrî “Enjî sixî owîimîmîni.” yaiwînjîpî tîni xîxenî nîrîrî nerî nîrîfîearîfîrîni. ⁸ Amâ Gorîxoyâ

imónigfáyo onaxýfkwíni imóniñáoni, ayf nioni imóniñá aiwi o émáyo awiaxf xegf bi imóniñf Kiraiso neaiiñfpi —Apf aga seáyf émi imóniñf enjagi nánf ámf wígf dñjyo dání wí “Ayf apirfani?” yaiwipaxf mimóniñfpirini. Apf nánf wáf urfwiniginiri Gorixo wá apf e nñiwianiri nñrpeañfiri. ⁹ Ámf Gorixo ayo e wiimiginiri yumf yaiwiáragfpi nánf re yaiwipírfá nánf, “Gorixo nerfna xfo yaiwiáragfpi tñf xixenif enjirfani?” yaiwipírfá nánf wáf wókímxfwíniginiri eni nñrpeañfiri. Xámf Gorixo —O amípi nñni imixinjorini. O inimi rípi yaiwiáragfpi nánf, “Ámfyo yeáyf uyimíxemeámfa nánf apf éimiginí.” yaiwiáragfpi nánf “Ámf xe ananf nífá oimónipoyf.” mtyaiwí yumfí nñwia wagfiri. ¹⁰ Agwí riná añfna tñfmíni nénf tífáfyf tñf áminá imónigfáfyf tñf Gorixo ámf xixegfni imónigfáfyf nkumíxmáná sýikf ná bñf wimíxaríjagf sñjwí nñwiníroná “Nífá xixegfni Gorixo imóniñfpi síxf iníñáná nkwióámíga eaaríjpi yapf rfa imóniñf?” yaiwipírfá nánf enjíná dání ámfyo yumfí nñwia wagfiri. ¹¹ Apf e nerfna xfo enjíná dání “E éimiginí.” yaiwiáragfpi —Apf negf Áminá Kiraisi Jisaso neaiiñfipimi dání xixenif yárijfpiirini. Apf tñf xixenif enjiginí. ¹² Kiraiso tñf níkarínirane nánf ayá igígf mé epaxfiri. “Goríxomi ríxíj bi ouraneyi.” nñneaimónirfna omí dñjf nñwíkwíroríjipimi dání “Ananf arfá neaiñjot.” nñyairane o tñfmíniñf nurane ríxíj urípaxf imóniñwini. ¹³ Ayínánf nioni re osearimíni, “Nionf seýfne arírf seaimíni yariñapi nánf xeaníj rípi nimeáfpi nánf Goríxomi nuríroná anígwí manj rñíj meaarínaniginiri kíkífa mepani.” osearimíni. Nionf nimeáfpi, ayf apimi dání seýfne seáyf e imónipírfá nánf nimeaaríjagi nánf seararíjini.

“Gorixo enj síxf sealmíxfwíniginiri seauríyaríjirini.” uríj nánirini.

¹⁴⁻¹⁵ Ayínánf nioni ápo Goríxomi —O gwí arf arí añfnamí ñweagfáyorani, xwíarími ñweagfáyorani, ayo nñyoní emeanjorini. Omí ríxíj urimíni nánf xómíj nñyíkwiri re uraríjirini, ¹⁶ “Joxí Epesasi ñweáyo joxíyá kwíyípmi dání enj síxf weámíxei. E nerfna joxí píraníj ríxídpírfá nánf seáyf e xewaníjoxí níkníri imóniñfpi tñf wígf dñj enj síxf weámíxei.” uraríjirini. ¹⁷ Ámf añf wiwámí nípáwirfna yariğfápa Kiraiso segf dñj wíkwíroaríjapimi dání nñwíapíri oseañweaniri ríxíj “Enj síxf weámíxei.” seauríyaríjirini. Íkfá xwíáyo pípiñf nñwárirí xaiwí roaríjpa seýfne eni axípi e nero Gorixo wá seawianíjipimi pípiñfniñf nñwáiro xaiwí rófríxíni seauríyaríjirini. ¹⁸⁻¹⁹ Seyfne e nimóníronáyf, ámf Goríxoyá segf wíniyf nñf tñf Kiraiso nene nánf dñj sípi wiaríjpi —Dñj sípi o wiaríjpi ámaene negf wíyo wiaríjwápi tñf xixenif mimóniñf. Apf aga seáyf e ná émi imóniñfpirini. Apf nánf ámf nífá nimóníro aí “Yoparf e iyf rimóniñf?” nñriri nífá xixenif mimónipaxfpirini. Apf nánf seýfne dñj nñmoro “Ayf apf ípi rimóniñf?” yaiwipírfarini. E nerónáyf Gorixo nimóniñf yariñfpi nñpini nánf dñj síxf seaimopaxfiri. ²⁰⁻²¹ Goríxomi —O nene ríxíj nuríranéná “E neaii.” urírane “E epaxorfani?” yaiwirane yariñwápiñf neaiipaxomani. Xfóyá enj síxf eaníjpi ríxa neaimómíjyo dání aga seáyf émi wíarf múropaxf imóniñfpi neaiipaxorini. Omí Kiraisi Jisasoyá sýikf imóniñwaene, o tñf nawíni íkaríniñwaene iníñá aníj minf yayf numéra úwaniginí. Ámf riná dání gínf gíná ñweañwaene yayf numéra waníwá nánf imónarfwiniginí. “E éwaniginí.” nimónarini.

4

“Kiraisoyá sýikf imóniñwaene oyá warári imóniñwini.” uríj nánirini.

¹ Ayínánf Ámináo nánf wáf rímeariñapimi dání gwí nñjwíraríjfonf enj ríremíxí bi rípi oseaimini. Ámf wí seýfne emearíjagf sñjwí nñseaníroná dñj re seaíaiwipírfá nánf, “Gorixo ayf nanj e imónífríxíniñf wéyo ífá umíriñfpi tñf xixenif ayo rfa yariñjot?” seaíaiwipírfá nánf ífá seaumíriñfpi nánf dñj nñmoro píraníj éfríxíni. ² Yuníğáfýfne imónífríxíni. Ámfyo awayini méfríxíni. Ámf wí uyíní nñsealkarírfnáyf aí xe onealkarípoyiniñf sñjwí wñfríxíni. Ayf nánf dñj sípi nñseairíjipimi dání íkwianjwí weapíñfríxíni. ³ Kwíyf Goríxoyá seýfne nawíni íkaríniñf seakumíxíj enjagi nánf píyfa seawíriñfýfne gwiaumf nñriñfipimi dání aníj apíni e imóníwaníginíro xaiwí ífá xífríxíni. ⁴ Ayf rípi nánf seararíjini. Wará Jisasoyá sýikf imóniñwaene imóniñwári ná wíriní imóniñwini. Kwíyf nñnenení neaiméañfpi eni ná bñf imóniñf. Gorixo nioníyá oimónipoyiniñf wéyo ífá nñneaumírfna “Xfo neaiiñfapi, ayf apírfani?” yaiwianí nánf neaimíxíjpi bi bi mimónf axípiñf imóniñjagi nánf dñj “E neaiiñfariñf.” nñyairane wíkwímoaríjwápi eni ná bñf imóniñf. ⁵ Negf Ámináo eni ná woníriñf. Dñj wíkwíroaríjwápi eni ná bñfiriñf. Wayf Kiraisomi dñj nñwíkwírómáná meearíjwápi eni ná bñf imóniñf. ⁶ Gorixo —O ámf nñf emeanjorini. Omí nñf sñmajwíyóníj

wurínígíforíní. Niyoni xfo wimónaríníþimi dání wimíxaríníþoríní. Niyoni díní ukikayóníþoríní. O ení ná woníní.

⁷ Apí nípíní ná bíní ná bíní nimóga unagi aiwí o Jisasoyá siyikí imóníníwaéne wá nínéawianíní ayí e epaxí e epaxí imóníníxíníní síxí neamímóníníþi xixegíní síxí neamímóníní. E neríná sípíí míneai Kiraiso wá nínéawianíní neainíníþi téní xixení neamímóníní. ⁸ Ayínání Bikwíyo dání Kiraiso nání re níníní eáníní, “O émi nání nípéyiríná pikiorápííyí aga ayá wí níméra yiri á máyo wá níwianíní aníþá bí mání wirí eníní.” Bikwíyo dání e níníní eaníní. ⁹ Xwiyá “O émi nání nípéyiríná” ríníníþi pí nání ríníní? Ayí o síní anínámí nání nípéyipa neríná xámi xwíárimí inírwámíní þýíní siwí aníní wépíníþo enagi nání ríníní. ¹⁰ Wépíníþo, ayí þeyíþo axoríní. Nípéyiríná amíþi níní Goríxo “E imóníníwíní.” yaiwíaríníþi xixení imóníní nání oemíní aní þiríyo wíarí seáyí ríwámíní þeyíníní. ¹¹ Xwiyá nioní múní íróá ríþi, “Á máyo wá níwianíní aníþá bí mání wirí eníní.” múní íróá apí, ayí ríþi náníní. Kiraiso á má wíyo wáí nuríméiríníní wimíxíníní. Wíyo wá nírókíamóiríníní wimíxíníní. Wíyo síní Goríxomí míxídarígíþo áwaní nuríróná óníní ímopírífa nání mísí imóníníxíníní wimíxíníní. Wíyo ríxa Goríxomí xídarígíþo umenwearo uréwapíyiro éfríníní pasítá wimíxíníní. ¹² Goríxoyá imóníníwá nínéní xixe arírá iníþaxí imónáníwá nání wonení wonení apí apí e nínéaimíxa uníní. Kiraisoyá wará nene iníníwáí sayá nimóga unífa nání xixe arírá iníþaxí imónáníwá nání apí apí e nínéaimíxa uníní. ¹³ Nene Goríxo apí apí e nínéaimíxa uníþimi dání xewaxomí díní axíþi wíkwírorane o nání xixení níjfa imónírane neranéná bíní bíné maríáí, axenení imónáníwáriní. Yóí Kiraiso imóníníþi nene ení apí téní xixení imónáníwá nání apí apí e nínéaimíxa uníní. ¹⁴ Goríxo apí apí e nínéaimíxa uníþimi dání agwí nene síní þfópía yapí imóníþaxí mímóníníwíní. Ewé imeamíkwí neríná mamówaríní mféyoarí néra waríníþa, imíní neríná nixemí urí nixemí bírí néra waríníþa nene ení axíþi síní e epaxí mímóníníwíní. Xwiyá napa mímóníníþi xegí bí xegí bí nearéwapíyaníro yarígíþimí dání síní nixemí neaurí nixemí neaurí epaxí mímóníníwíní. Ayí ríþi searíníní. Á má nepaxíní nimóníro wígí ináyíníþi nimóníníþimi dání yapí nearéwapíyaníro éfáyo síní arífa yímígí wíþaxí mímóníníwíní. ¹⁵ E mímóníþa nerane xixe wá níwianéníranéná xwiyá napa rarígíþíní fá xíríwaníginí. Apí níxíríranénáyí, nene pí pí neríná yóí imóníníwaéne nimóga nurane Kiraiso téní þíráníní kumíxínaníwáriní. O waráí imóníníwaéne nání múníyí imóníní. ¹⁶ O múníyíníþi imóníní nání oya siyikí imóníníwaéne xfo neaimíxaríníþimi dání wé síkwí úpíkwí sanwí ayí níwíkwíróriní imóníníþáníní imóníníwíní. Apí nípíní e imóníníwíníginí imóníníþi téní xixení neríníþo dání íkwíróriní. Apí apí e imóníníwíníginí imóníníþi téní xixení nero díní sípí níníníwáí, wará níníní xwé níwíaróá urí ení síxí iníní néra uníáriní.

“Xámi yagíþapi yará nípímoro síní bí níníwíaríníþíxíní.” uríní náníní.

¹⁷ Ayínání nioní Ámínáo téní íkáríníþaoní íkwairíní bí oseaimíní. Á má Goríxo nání majfa imónígíþi yarígíþa síní mepa éfríníní. Á má ayí amíþi surímá imóníníþi náníní díní moarígíþi enagi nání raríní. ¹⁸ Síþíþi nání díní nímoro nání wígí díní sfá yímíxínarígíþíní. Majfa íkáríníro díní waktí iníro yarígíþi enagi nání díní níyímíní Goríxo á má xfómí díní wíkwíróarígíþo síxí uyaríníþi tégíþi mímóníní. ¹⁹ Wígí díní sínáníþi imóníníþi nání ayá bí yarígíþamání. “Íwí ináníwá nání rífa imóníníwíní?” níyaiwíro sfmí xeadíþénarígíþíní. Pí pí þíaxí weáiníþaxí imóníníþi aí síní mé wíarí yarígíþíní. ²⁰ Ayí e yaríníþa aiwí seýné Kiraiso nání níséaréwapíyiríná wí e searéwapíyigíþamání. ²¹ Nioní re nimónaríní, “Seýné Kiraiso nání ríxa arífa wígíþíní. Á má Jisaso téní íkáríníþi epaxí imóníníþi ríxa searéwapíyigíþíní.” nimónaríní. Á má Jisasomí xídarígíþíní nepaxíní imóníníþi nání níjfa imónígíþi enagi nání raríní. ²² E éfríníní ríxa searéwapíyigíþi, ayí ríþíní. Seýné síní Jisasomí díní míwíkwíroþa neríná sípí imóníníþi — Apí seýné sípí néra wagíþimí dání síní imóníníþíní. Íwí nání múní inarígíþimí dání xwírá seáikíxémíní nání yapí seáíwapíyímíní eníþíní. Apí yaríníþi þmófríní. ²³ Ámí bí seýné ríxa searéwapíyigíþi, ayí ríþíní. Segí díní moarígíþi ámí síní bí yárfó ífríní. ²⁴ Ámí bí searéwapíyigíþi ríþíní. Seýné ámí á má síní oimóníþoyíní Goríxo seaimíxíþi — Apí Goríxo xewaníþo imóníníþa imóníníþíní. E nimóníróná nepaxíní nimóníníþimi dání wé róníní ero Goríxo wimónaríníþi ero epaxíþíní. Apí seýné níníwíaríníþíxíní.

Ení rírémixí bí wíní náníní.

²⁵ Ayínání segí yapí rarígíþi emí nímómáná woxíní woxíní á má seáimearígíþi gíyí gíyo xwiyá nuríní nepaxíníþi urífríní. Nene Kiraisoyá wará axírimí dáníníþi nínírane xixe íkwíkwírfí iníníwaéne enagi nání raríní. ²⁶ Seýné wíkwí níséaóníní aiwí

wikí seaoñfípimi dání “Xe sipí oemíni.” níyaiwiri e mepa éfríxini. Wikí xwapí ayá wí nógá mupa éfríxini. Sini niseaoñírnáyí, sogwí ipímeáf e dání píní wiáfríxini. ²⁷ E nero obo ayí fíwí éfríxini xé yapí onealwapíyini síñwí míwíni pa éfríxini. ²⁸ Fíwí meaarígáyí ámi fíwí bí mímepa éfríxini. E mepa nero ríwí nírkwinímáná wigí wé tñí omíñí xixení imóníñfípi nero ámá amípí nání díwí ikeamónarígáyó arírá wíwanígniri éfríxini. ²⁹ Segí maníyo dání sipí xwíyá bí aí mírípa éfríxini. Ámá pí pí xwíyá urípaxí imónígáyó wigí imónígápi tñí xixení nuríríná dñí síxí ínípaxí imóníñfípi urífríxini. Gíní gíná nuríróná naní owímíxaneyíniro nání dñí wíá wónípaxí imóníñfípi urífríxini. ³⁰ Seyíné sipí neríñfípimi dání kwíyí Goríxoyápi dñí ríá uxepaxí imóníñfípi wí mepa éfríxini. Kwíyípi, ayí sía yoparíyi Goríxo gwíniñfí sealkweanfí nání ríxa íkíyíñfíñfí seaiáríñfípi enagí nání seararíñfíni. ³¹ Dñí wí sía míyíkínípa éfríxini. Míxí wí rípa xí mimónípa éfríxini. Wikí ríá ápiáwíniñfí mónípa éfríxini. Xwamíáni wí mepa éfríxini. Xwíyápai wí muwíwírári pa éfríxini. Símfí tñí wí míwípa éfríxini. ³² Apí apí mepa nero xíxe dñí sipí iníro wá wíaneníro éfríxini. E neróná Goríxo seaiñfípimi dání segí wikarígápi yokwarímí seaiñfípa seyíné ení xíxe yokwarímí inífríxini.

5

¹ Seyíné niaíwí Goríxo dñí síxí seayíñfíyíné enagí nání omí íkaníñfí wíaxídfífríxini. ² Kiraiso —O ámaéne naní neaimíxímíniro nání yoxáfpámi xé onípíkípoyníni nerífná Goríxomí píyíá wírfamígíni rídíyowáníñfí níniro omí sinadíñfí naní weanoríni. O nene nání dñí sipí níwírífná neaiñfípa nene ení pí pí neranéná “Ámáyo dñí sipí níwíríñfípimi dání ríá yaríñfíni” níyaiwíni rane naní wíwanígníni.

³ Seyíné ámá Goríxoyá imónígáyíné enagí nání ámá wí seyíné nání rípi rípi rípa xí oimónípoyníni síñwí míwíni pa éfríxini, “Ayí fíwí apí inígíawíxini. Píaxí weánípaxí apí egíawíxini. Amípí wí míneamúro pa oeníni aníñfí míní yaríñfí.” Apí apí rípa xí oimónípoyníni síñwí míwíni pa éfríxini. Seyíné apí apí wí mepa éfríxini seararíñfíni.

⁴ Seyíné ríperírfí níríróná xwíraimímí iníñfí bí mírípa éfríxini. Sipí íkaxírani, xwíyá míponíñfírani, bí mírípa éfríxini. E mepa nero Goríxomí xí seaiñfípi nání yayí wífríxini. ⁵ Seyíné rípi nání ríxa níjá imóníñfípa nání raríñfíni. Ámá fíwí inarígáyírani, wigí xwíoxíyo píaxí eámíxínarígáyírani, ámá amípí wí míneamúro pa oeníni aníñfí míní yarígáyí —Ayí amípí míneamúro pa oeníni yarígápi wigí ywíáníñfí nímíxíro mearígáyírani. Ámá ayírani, ayí níniyí wo aí Kiraiso tñí Goríxo tñí awaúyá xwíoxíyo wí níñweanfíamíni.

“Goríxoyá wíá ókíñfíni néra eméwanígíni.” uríñfí náníni.

⁶ Seyíné sipí apí apí oépoyníni yapí searepísipífríxini awíniñfí nweáfífríxini. Ámá Goríxomí maní wíalkíarígáyí apí apí yarígáyí enagí nání o xegí wikí wóníñfípi pírfí umamoní enagí nání seararíñfíni. ⁷ Ayínání seyíné ayí tñí níkumíxíniro mepi mítíni pa éfríxini. ⁸ Eníjá seyíné sipí apí apí néra nuróná sía yíniñfí míniñfí emeagíyíné imónagí aí agwí ríná Ámínáo tñí níkáríniñfípimi dání wíá ómíxíniñfí emearígáyíné imóníñfípa nání seararíñfíni. Ayínání wíá ómíxíniñfí yarígá wíyífnéníñfí nímóníro éfríxini. ⁹ Ámá wíá ómíxíniñfí emearígápi dání pí pí naní imóníñfípi rani, pí pí wé róníñfí imóníñfípi rani, pí pí nepa imóníñfípi rani, nípi nání yarígá enagí nání raríñfíni. ¹⁰ Apí apí nerónáyí, Ámínáo wímónaríñfípi nání éwapífrífríxini. ¹¹ Ámá sía yíniñfí míniñfí emearígáyí tñí níkumíxíniro sipí ayí yarígápi —Apími dání ámáyo naní wí wíipaxí meníni. Apími dání ámá xwíráni íkíxénípaxípi imóníni. Apí mepa éfríxini. E mepa nero ámá níni “Sía yíniñfí míniñfí emearígáyí yarígápi sipí ríá imóníni?” oyaiwípoyníni uyíwí wíáníñfí wómíxífríni. ¹² Fíwí wigí yumí yarígápi nerífnání maríá, sa apí nání níríríná aí ayá neainípaxí enagí nání xwíyá rípi nírírfí eáapími neámíméni. ¹³ E nerí aí amípí ámá yarígáyó wíá wómíxáná “Apí naní ríá imóníni?” Sipí ríá imóníni?” yaiwípafríni. Wíá wómíxáná amípí síñfí nímóníniñfípimi dání wíá ónaríñfí enagí nání raríñfíni. ¹⁴ Ayínání ámá sipí yarígáyó xwíyá rípi Bíkíwíyo dání uríni. “Sá wení roxíni, ríxa ríkwónei. Ámá píyí wegí dání ríxa wíáfpímeaí. E éaná Kiraiso wíá rómíxíniñfí.” uríni.

¹⁵ Ayínání seyíné nemeróná síñwí tñí nemero majíá níkáríni yarígáyí yapí mé dñí émi saimí moarígáyí yapí éfríxini. ¹⁶ Ríná ámá sipí xwapí ayá wí yarígífná enagí nání seyíné sání naní imóníñfípi epaxíná imóníñfíyí, e éfríxini. ¹⁷ Ayínání agwí seyíné xaxá míkáríni pa nero Ámínáo “E éfríxini.” wímónaríñfípi nání níjá oimónaneyíniro éfríxini. ¹⁸ Inígí papíkí yarígápi xwapí níniro papíkí mepa éfríxini. Xwírá sealkíxepaxí enagí nání seararíñfíni. Goríxo wímónaríñfípi yaníwá nání xíoyá

kwíyípi xe neaxixérówinigíniri éfríxini. ¹⁹ Seyíne xwíyá níríniróná sonj Goríxo neaiñipi nán ríninipi tñi seanj Kiraiso nánipi tñi sonj oyá kwíyí nánipi tñi níríro rínífríxini. Ámínáomi yayí numeróná manj tñi sonj níríro aí dñj tñi eni rífríxini. ²⁰ Pí pí seyíne seaímeaarínipi nínini nání ápo Goríxomi yayí wífríxini. “Negí Ámíná Jisasí Kiraiso tñi ikárinñagwi nání yayí wipaxífrani? Oyí, e epaxífrini.” nīyaiwiro e éfríxini. ²¹ Nene arfá níwirane wáyí winwáo Kiraiso enagi nání sīmanwíyóniní xíxe yeáyí uríniníwaniginí.

Wigí xiepiwami urinipi nánirini.

²² Xiepiwayíne, Ámíná Jisasomi sīmanwíyóniní yeáyí wurínarigfápa segí oxowami ení sīmanwíyóniní yeáyí wurínífríxini. ²³ Kiraiso áamá xfóyá siyikí imónigfáyo — Ayo gwíniní roayíronj enagi nání xfóyá warárininí imóninjoí. Ayo Kiraiso mñíyíniní wimóninípa oxowa wigí apíxiwayá mñíyíniní imóninagí nání raríniní. ²⁴ Kiraisoyá siyikí imónigfáyí xfómi sīmanwíyóniní wurínarigfápa apíxiwayíne ení segí oxowa pí pí nání searána arfá níwiro sīmanwíyóniní wurínífríxini.

Wigí xiagowami urinipi nánirini.

²⁵ Xiagowayíne, Kiraiso xegí siyikí imóniníyí nání dñj sipi níwiri arírá winfá nání xe yoxáfpámi onípikipoyíniri enípa oxoyíne ení segí apíxiwami dñj sipi wífríxini. ²⁶ O e nerfíná xegí siyikí imóniníyí pípi imóníwinigíniri marfái, “Dñj wíkwíronwiní.” ráná igfá eámonjipimi dání íkwíráfnániní oimónipoyíniri enjíniní. ²⁷ Xfóyá siyikí imóniníyí xegí sīmīmanjíniní nñwíríniríná imíniní mimóninagí owínimíniní e enjíniní. Rapírapí mīdunípa erí kíkwinjwí meakínípa erí enjíní yapí imóninagí owínimíniní erí siyikwí mīnínípa erí xwíyá mearínipaxí mimóninípa erí enagi sijnwí owínimíniní erí e enjíniní. ²⁸ Ayínání oxoyíne woxíní woxíní jīwaníjoxí dñj sipi níniri pírániní menarínípa segí apíxiwami ení dñj sipi níwiro pírániní uméfríxini. Meánigfipimi dání wará ná bñí imóninagí nání áamá xiepími dñj sipi níwírfíná xfo ení nawíní dñj sipi inaríní enagi nání raríniní. ²⁹⁻³⁰ Nene níjfaríní. Xegí warápmi áamá go peá mónarinífrini? Oweoi. Kiraiso xfóyá warárimí dání síkwí wé iníyíniní imóninagwí nání xfóyá siyikí imóniníwaéne pírániní neamearínípa áamá nñi ení axípi aiwá nīro pírániní menaníní ero yarígfá enagi nání raríniní. ³¹ Bíkwiyo dání re níríniri eániní, “Ayínání oxo xaníyá pñi níwíaríní xegí apíxi tñi níkwíxíniríná síní xíxegíní mimóní ná ayí ná bñíniní imóninarífríniní.” ³² E níríniri eáninípi xwíyá xwé yumí imóniní bñi nání ení ríniní. “Kraiso tñi áamá xfóyá siyikí imóniníyí tñi nání ríniní.” nīmónariní. ³³ E nerí aiwí oxoyíne woxíní woxíní sewanínjyíne dñj sipi inarígfápa segí apíxiwami ení dñj sipi axípi wífríxini. Apíxiwayíne ení segí oxowa searfápi xixení arfá níwiro wéyo uméfríxini.

6

Niaíwíyo urinipi nánirini.

¹ Niaíwíyíne, Ámínáo tñi nawíní ikárinigfáyíne segí ápowami tñi inókíwami tñi xixení manj arfá wífríxini. E nerónáyí, ayí xixení imóninípi yarínagfá nání raríniní. ² Nwí ikaxí wé wúkaú Goríxo nira nurfíná re ríníyí “Seyíne xixení níxídirínáyí, nanípi seaímeanfáriní.” ríníyí xámí rínípi, ayí rípiíniní, “Segí ápowami tñi inókíwami tñi wé íkwianjwí nñwírínífríxini. ³ Xwíá tíyo nñwanáná nanj imóniníyí seaímearí xwiogwí obaxí seamúrori ení nání ayo wé íkwianjwí nñwírínífríxini.” rínípi apíriní.

Xanowami urinipi nánirini.

⁴ Xanoyíne, niaíwíyí wíkí ónipaxí imóninípi nání uyíní mímé Ámíná Jisasomi xídarígfáyí epaxí imóninípi wíepísiri xfo rínípi uréwapíyiri éfríxini.

Xínáiwániní nimóniro omíní wíiarígfáyo urinipi nánirini.

⁵ Xínáíwayíne, nimóniro omíní wíiarígfáyíne, segí bosí xwíá tíyo nñwaníwami wáyí wiro ení síríniní wiro nero arfá yímigí wífríxini. Kiraiso rínípi arfá níwiro xídarígfápa bosowami yapí mñwíwapíyí pírániní yómíní nimóniro sekaxí seararígfápi tñi xixení éfríxini. ⁶ Wí bosowa weyí oneamépyíniri wigí sijnwí anigíe dání nēpániní nimóniro yarígfápa mé seyíne Kiraisoyá xínáíwayíne nimóniro omíní wíiarígfáyíne enagi nání Goríxo “E éfríxini.” wimónarinípi nero ayá tñi segí bosowami arfá wífríxini. ⁷⁻⁸ Xínáiwániní nimóniro omíní wíiarígfáyífrani, omíní wíipíri nání áxerwarí mīnigfáyífrani, nñnáyí pí pí nanj yarígfápi nání Ámínáo pífrí numamorfíná wigí yarígfápi tñi xixení wíiní enagi nání seyíne níjfaríní. Ayínání segí bosowami seararígfápi

neróna “Ámá wí nánini mīyarīḡwini. Negí Áminá Gorixo nāni enī yarīḡwini.” nīyāiwiro yayí tīni éfrīxini.

Bosowami urīḡpi nānirini.

⁹ Wigí Bosoyíne enī omīḡi seaiiarīḡfáwa yómīḡi nimóniro seaífapa axípi e nero píranīḡi uméfrīxini. Bosí seyíne seamiearī ayo umiearī eno aḡnamī ḡweanorini. Wí sīmí sīmí e nīmerī yarīḡfáyīnīḡi mīmónīḡorini. O e imónīḡo enaḡi nāni seyíne nīḡfá imónīḡoi. Ayināni segí omīḡi seaiiarīḡfáwami éf uremoarīḡfápi pīni wiārīfrīxini.

“Mīxí nāni ikínfrīxiniḡi neaiapīḡpi ikínfrīxini.” urīḡi nānirini.

¹⁰ Yoparí osearimīnirī imónīḡpi rīpīrini. Seyíne Ámináo tīni ikárinīḡfá enaḡi nāni enī sīxí ífrīxini. “Enī sīxí o xegí inīḡpimi dāni enī sīxí ífrīxini.” seararīḡni. ¹¹ Seyíne obo xegí ináyīnīḡi nimónīḡpimi dāni yapí seaiepīsimīnirī yaríná xaiwí nimóniro xīxe mīxí wipaxí imónīpírífa nāni Gorixo apí tīni níknīmáná mīxí owīpoyīnirī neaiapīḡpi nīpīni níknīrī éfrīxini. ¹² Aga áamá tīni mīxí inarīḡwá enaḡi nāni mīseararīḡni. Pí pí kwíyí rífa kíroarīḡi aḡi pírīyo yarīḡpi —Apí wí wíyo seáyí e nīwimónirī umearīḡpīrini. Wí nēni tīḡi imónīḡpīrini. Wí aḡna tīni xwíarí tīni íkwírónīḡmī nīmīni sífá yīnīḡmīnī ḡweaarīḡfáyo umeḡwearīḡpīrini. Apí nīpīni tīni nene mīxí inarīḡwá enaḡi nāni rarīḡni. ¹³ Ayināni sífá mīxí xwíraimīnī owikáraneyīnīro seaipírífa ḡyí ḡyí imónáná éf nīwīnīmī mū xopírārí nīwiéra nūfasáná sīni enī neánirī awí ropírífa nāni amīpí Gorixo mīxí nāni ikínfrīxiniḡi neaiapīḡpi nīpīni ikínfrīxini. ¹⁴ Ayināni rīpí rīpí néfasáná enī sīxí nīnīrī xaiwí éf rófrīxini. Xwíyá nepāni imónīḡpi arerīxīnīḡi yínfrīxini. Sīwí wé rónīḡi imónīḡpi sorífa mīxí nāni éf noyíkínífa nāni yīnīḡfápnīḡi yínfrīxini. ¹⁵ Xwíyá yayí neainarīḡpi —Apí Kiraiso ámaéne neaiīḡpimi dāni áamá xó tīni anī imónīpaxípīrini. Xwíyá yayí neainarīḡi apí wáí urīmeanīro imónīpírífa nāni áamá mīxí inanīro nāni síkwí sū yīnarīḡfápa yínfrīxini. ¹⁶ Apí nīpīni nīyīnīmáná dīḡi seyíne Kiraisomi wíkwíroarīḡfápi áamá níknīḡi imanarīḡfápnīḡi nīmanīmī úfrīxini. Níknīḡi ana tīni nīmanīmáná éf obo rífa onīnīrī rífa nīyīnīmáná ónapíḡpi nīpīni supíkipaxí enaḡi nāni seararīḡni. ¹⁷ Yeáyí Gorixo seayīmīxemeanḡpi áamá mīxí mīḡi mīneaxoapa oépoyīnīrī arīxí dīkínarīḡfápa dīkínfrīxini. Xwíyá Gorixoyápi, xóyá kwíyípmi dāni seaīwapiyarīḡpi kírá mīxí nāni xīrarīḡfápnīḡi xīrīfrīxini. E néfasáná enī sīxí nīnīrī xaiwí éf rófrīxini.

¹⁸ Apí apí neríná anípá éfrīxiniḡi mīseararīḡni. “Gorixo arírā neaiwīnīḡnīrī iníná kwíyípmi dāni rīxīḡi urīro yarīḡi wiro éfrīxini.” seararīḡni. Ayināni seyíne maiwí bī mé sīḡwí sīḡwí tīni nero pí pí seaímeápi xwámámí nīwiro áamá Gorixoyá imónīḡi nēni nāni rīxīḡi wuriyírīxini. ¹⁹ Nionī xwíyá yayí neainarīḡi yumí imónīḡpi nāni masísífa mīnīnī áwanḡi urīmīnīrī manḡi yámoaríná Gorixo ananī woákíḡi wipaxonī nīmīxínífa nāni enī rīxīḡi nuriyírīxini. ²⁰ Xwíyá apí yanḡi wurīmeiarīḡaonī enaḡi nāni ḡwí ḡweanīni. “Nionī ayá igíḡ mé e rīmīḡnīrī imónīḡápi tīni xīxenī urīmífa nāni rīxīḡi nuriyírīxini.” seararīḡni.

Tikikaso nāni urīḡi nānirini.

²¹ Tikikaso —O negí nīrīxímeá dīḡi sīxí uyīḡwáorini. Ámináo nāni wáí nurīranéná dīḡi uḡwírārīpaxí yarīḡorini. O nīseaímearíná seyíne nionī pí pí nerī ḡweanápí nāni nīḡfá imónīpírífa nāni nīpīni nāni áwanḡi searīnīḡoi. ²² Ayí rīpí nāni uowárenaparīḡni. O nīseaímearī áwanḡi searáná seyíne “Porowa e nimóniro rífa ḡweanḡoi?” yaiwiro dīḡi wáí seaonīrī epírífa nāni uowárenaparīḡni.

²³ Ḡí nīrīxímeánīḡi imónīḡfáyíne, seyíne nīwayíróniro ḡwearo segí dīḡi nīwíkwírorīḡpimi dāni xīxe dīḡi sīpí inīro epírífa nāni ápo Gorixo tīni Áminá Jisasi Kiraiso tīni awaú dīḡi seakīkayóisixini. ²⁴ Áamá negí Áminá Jisasi Kiraisomi dīḡi sīxí nuyíríná ámi dīḡi peá nīmorí pīni mīwiárarīḡfáyo nīyonī Gorixo wá wianfīwīnīḡni.

Payí Poro Piripai ɲweáyí nání eaɲɲaríní.

Payí rína Jisasoyá siyikí imónígfá aɲf yof Piripai ɲweagfáyí nání Poro eaɲɲaríní. Aɲf apí Masedonia piropenisíyo xwé biríní. Poro émayí aɲf tɲɲíní xwíyá yayí winípaxí imóníɲpí wáf nura nemeɲnáf aɲf apimí ení wáf uríméagí ámá wí Jisasomí dɲɲí wíkwírogfawixíní (Wáf wurimeiarígfáwa 16:12-40). E nemo xwiogwí obaxí ríxa nímúrómáná eɲáná ámí wí e emearíná omí fá nixero gwí aɲfyo nɲwíráro awí níméɲweagfasáná aɲf yof Romíyo nání níméra nuro e gwí aɲfyo ɲwíráná Piripai ɲweáyí aráf níwiro nígwí bí Poro nání awí nearo Epapírodaitasomí wiowáfagfa o xamɲo yayí nerí payí rína e dání nearí axomí wiowáɲɲínígíni.

¹ Poroní tɲní Timotio tɲní —Yawawi xwíyá Kiraisoyá wáf wurimeianírai nání xínáipawíníɲf nimónírai wíiarígwíwawiríní. Yawawi ámá Piripai ɲweagfá Goríxoyá imóníro Kiraisí Jisaso tɲní ikáriníro egfáyíne nɲyínéní nání —segí seaipeɲweagfáwa tɲní seáyí seaiiarígfáwa tɲní af nɲyínéní nání payí rína nearí mónaparíɲwí. ² “Negí ápo Goríxo tɲní Ámíná Jisási Kiraiso tɲní wá seawianíri seyíne nɲwayíróńro ɲweapíri nání seaiiri éfisixíní.” nimónaríní.

“Seyíne nání Goríxomí yayí wíaríɲáríní.” uríɲf nániríní.

³ Íníná seyíne nání dɲɲf nínáná Goríxomí yayí wíaríɲáríní. ⁴⁻⁵ Nioní sfá seyíne Goríxomí dɲɲf wíkwírogfáyimí dání agwí ríná nání xwíyá Jisaso nání wáf wurimeianí nání nawíní ikáriníɲwayíne eɲagí nání omí gíní gíná ríxɲɲf niseauríyíríná dɲɲf nífání ninaríɲagí uraríɲáríní. ⁶ Nioní dɲɲf re yaiwíaríɲáríní, “Goríxo —O seyíne xíomí dɲɲf wíkwíróáná iwamfó píráńɲf seaimíxɲoríní. O sfá Jisaso weapínfáyí nání seyíne yóf ámí bí tɲní bí tɲní mómoga upírfa nání píráńɲf niseaimíxa unfáńɲf.” Dɲɲf e nɲyíawírí nání dɲɲf sfá niseaeání omí yayí e wíaríɲáríní. ⁷ Ayí rípi nání seyíne nání yayí nínínírná “Ayí xíxeni ayo ninaríɲéríní.” nimónaríní. Nioní xwíyá Jisaso yayí neainaríɲpí nání gwí aɲf tɲyo nɲwearíńarantí, xwíyá nímeararígfápí orakínímíníri níríńńarantí, apí sopíɲf oomíníri níríńńarantí, seyíne Goríxo wá níníwianíri e éwínígíníri nírípeańoní tɲní nawíní ikáriníɲagfá nání nioní dɲɲf síxí seayíɲíní. ⁸ Kiraisí Jisaso seayaríɲpa nioní ení dɲɲf síxí niseayírí nání síɲwí oseaimímíníri íkíníɲf sípí niaríní. “Poro nepa nene síɲwí neanímíníri nání íkíníɲf sípí rfa wíaríní?” niseaimónírná Goríxo nioní e yaríɲagí síɲwí naníɲf eɲagí nání raríɲíní. ⁹ Seyíne nání Goríxomí ríxɲɲf niseauríyíríná rípi uraríɲáríní, “Wígí wíníyí nání dɲɲf sípí níwiro arírá inarígfápí sayá nímíxa úfíxíxíní. Úrapí néra mú aga xíxeni níjfa nimóníro ‘Goríxo ámá e éfíxíxíníri wimónaríɲpí, ayí apírfańí?’ yaiwíro dɲɲf nɲyaikiro ‘Sípí imóníɲpí, ayí apírfańí? Nanf imóníɲpí, ayí apírfańí?’ yaiwíro neróná dɲɲf sípí níníro arírá inarígfápí sayá nímíxa úfíxíxíní.” Goríxomí seyíne nání ríxɲɲf niseauríyíríná apíní uraríɲáríní. ¹⁰ Ayí rípi nání apí seauríyaríɲáríní. Seyíne agwí ríná dání sfá Kiraiso weapínfáyí nání mimóní yarígfáyí yapí mimónípa ero xwíyá seaxekwímopaxí mimónípa ero epírfa nání dɲɲf nɲyaikiro “Síwí wé róníɲf imóníɲpí, ayí apírfańí?” oyaiwípoyníri ríxɲɲf seauríyaríɲáríní. ¹¹ Apí seyíne neríná Jisási Kiraiso seaimíxaríɲpímí dání íkfa sogwí nanf níweríná yaríɲpa seyíne síwí wé róníɲf imóníɲpí ayá wí éfíxíxíníri ríxɲɲf e seauríyaríɲáríní. Ámá wí seyíne e yaríɲagfá síɲwí niseaníróná “Wé róníɲf ayí yarígfápí mfkí ikíɲo, ayí Goríxorfańí?” nɲyíawíro omí yayí umero seáyí e umíeyoaro epírfa nání ríxɲɲf e seauríyaríɲáríní.

“Nioní gwí ɲweaɲagí nání xwíyá Jisaso nánípí yanf níwéa waríní.” uríɲf nániríní.

¹² Gí níríxímeáyíne, seyíne rípi nání “Níjfa oimónípoyní.” nimónaríní. Ámípi sípí nioní níméaf rípi xwíyá yayí neainaríɲpímí pírí rakínípaxí mimóní nioní níméafpímí dání ámí bí tɲní yanf níwéa uní. ¹³ Ayí rípi seararíɲíní, “Míxí ínáyoyá símíɲf wínarígfá aɲf ríwámí awí rogíáfí tɲní wí re ɲweagfá níní ení ‘Poro Kiraisomí xfdaríɲagí nání gwí rfa ɲweaní?’ níríro níjfa e imóníɲoi.” seararíɲíní. ¹⁴ Ayí rípi ení seararíɲíní, “Negí níríxímeaf aɲf rípímí ɲweagfáyí nápi nioní gwí ɲweańáná Goríxo arírá niaríɲagí síɲwí nínaníro nání omí ámí bí tɲní dɲɲf níwíkwíro wáyí míwíní eɲf síxí níníro Goríxoyá xwíyá nání ananí wáf raríɲoi.” seararíɲíní. ¹⁵ Ayí neparíní. Wíníyí Poroní sípí dɲɲf níaiwíro xwíyá rírowíagí ero yarígfáyí eɲagí nání Kiraiso nání wáf raríɲagfá aíwí wíníyí nepa nioní nání dɲɲf nanf níníaiwíro wáf raríɲoi. ¹⁶ Dɲɲf nanf e níníaiwíro yarígfáyí, ayí nioní nání dɲɲf síxí níníyíro nání re yaiwíarígfáríní, “Xwíyá yayí neainaríɲpí xfdaríɲagwí nání xwíyá neameáraníro yarígfápí pírí urakíwínígíníri Goríxo rípeańo, ayí Pororfańí?” E nɲyíawíro wáf urarígfáríní. ¹⁷ E neríɲf aíwí sípí

dĩŋf niaiwiariŋfáŋf, ayf nepa “Wé róniŋf oyaneyi.” nŋyawiwo mé nioni gwf nŋweaŋána xwíyá ámi bŋ tŋni umeáraneyinŋiŋf yariŋŋoŋ. “Poromŋ nimúrorane seáŋf e owimónaneyi.” nŋyawiŋiŋfimi dani wáf urariŋfáŋf. ¹⁸ Apiaú xŋxegŋiŋf e yariŋfáŋf nani píotŋ rŋmŋniŋf? Winiŋf nepa mimónŋpa nemána maŋfáŋf wáf urariŋŋagfa nŋwiniŋfáŋf, winiŋf nepa nimónŋmána wáf urariŋŋagfa nŋwiniŋfáŋf, nŋpiaúni Kiraiso nani nŋiŋro wáf rariŋŋagfa nani nioni yayf yariŋŋini.

“Nioni sŋni mŋpé nŋŋwearfna Kiraisomŋ seáŋf e umepŋfna imóniŋfpi éimigini.” urinŋf naniŋini.

Oyi, nepa yayf emŋni. Ayf rŋpi naniŋini. ¹⁹ Nioni re nŋiŋri ipimóniŋŋini, “Rŋiŋf seyŋné nioni nani Gorixomŋ nurŋyiro kwíyŋf Jisasi Kiraiso neawfŋrenapiŋŋfpi arŋrá nŋiŋf yariŋfpiŋfimi dani gwf nioni nŋweaŋána rŋpi rŋxa nŋniwariŋfáŋf. ” nŋiŋri ipimóniŋŋini. ²⁰ Nioni dŋŋf nikwŋmori “Nepa e éimigini.” yaiwiariŋŋapi wepaxf aiwŋ gŋmŋniŋf gŋpi nimopŋfáŋf menini. Áma sŋŋwŋ nŋnaniróna “Kiraíso nŋxŋdŋri nani seáŋf e imóniŋf api rŋa yariŋf?” nŋniawiwo omŋ yayf umepŋfna nani nioni wáf nŋiŋmerfna inŋna ayá igigf mé eŋf sŋxŋ neámŋxŋnŋri yariŋŋapa agwŋ eni sŋni axŋpi e éimigini. “Xe sŋŋf ounŋri nŋniwariŋrónarani, nŋniŋpikirónarani, Kiraisomŋ yayf umepaxf imóniŋfpiŋfimi éimigini.” nimónarini. ²¹ Nioniŋf dŋŋf ayf rŋpiŋini. Sŋni xwáŋf tŋyo nŋŋwearfna Kiraisomŋ yayf umepaxf imóniŋfpiŋfimi emfáŋini. E nerŋ ai rŋxa nŋperfna xwáŋf tŋyo nŋŋwearfna nimeáŋfimi seáŋf e imóniŋfpiŋfimi nimeanfáŋini. ²² Nioni sŋni mŋpé nŋŋwearfnaŋf xwíyáŋf yayf neainariŋfpiŋfimi wáf nurŋmerfna ikáŋf sogwŋ wearŋŋfŋf yapi wepaxf aiwŋ gŋmŋniŋf gŋpi éimiginiŋfimi imóniŋfáŋfimi? Sŋni nŋweámŋiginiŋfimi imóniŋfáŋfimi? Rŋxa péimŋiginiŋfimi imóniŋfáŋfimi? Nioni majfáŋini. ²³ Nŋpiaúni anani imóniŋfŋiginiŋfimi nani rŋxa ayagwŋ imŋxáŋfŋiniŋfimi. Nioni nŋpémána nurŋ Kiraiso tŋni nŋŋwearfna dŋŋf nioniŋf “Ayf awiaxŋfŋini.” nŋyawiŋiŋf aiwŋ “Nioni e nerfnaŋf, sŋni seyŋné arŋrá seapaxŋfŋini.” yaiwiariŋŋini. ²⁴ Ayŋnani nioni seyŋné arŋrá seaimfna nani mŋpé xwáŋf tŋyo nŋweámfna nani “Ayf anŋpaxŋfŋini.” nimónarini. ²⁵ Nioni api nani “Nepariŋf.” nŋyawiŋiŋf nŋniŋmóniŋfimi nani seyŋné Gorixomŋ dŋŋf nŋwŋkwŋrorŋfna none searéwapiŋŋwáŋf xaiwŋf fá nŋxŋra uro dŋŋf niŋf seainŋri enŋa nani re nŋyawiŋiŋf niŋfá imóniŋŋini, “Nioni agwŋ riná mŋpé sŋni nŋŋwearf seyŋné arŋrá seaimf nani emfáŋini.” nŋyawiŋiŋf niŋfá imóniŋŋini. ²⁶ Nioni ámi seyŋné tŋámŋniŋfimi dani seyŋné Kiraisi Jisaso tŋni ikáŋfŋiŋŋagfa nani yayf seáŋfimi dani epŋfna nani “Nioni sŋni mŋpé nŋŋwearfna ámi bŋ arŋrá seaimfna nani imóniŋŋini.” nimónarini.

“Axŋfŋiŋf nimóniŋro xwíyáŋf xaiwŋf fá xŋrŋfŋixini.” urinŋf naniŋini.

²⁷ Pi pí nŋnimóniŋfŋiŋf, urapi mé áma xwíyá Kiraiso nani yayf neainariŋfpiŋfimi dŋŋf wŋkwŋroariŋfáŋf epaxŋfŋimi xŋdŋfŋixini. Nioni ámi nŋbŋri sŋŋwŋ nŋseainŋfáŋfimi, ámi mŋbŋf seyŋné yariŋfáŋfimi nani sa arŋani nŋwirŋfáŋfimi, re rariŋŋagfa arŋa wimfna nani, “Axŋfŋiŋf nimóniŋro xwíyáŋf yayf neainariŋfpiŋfimi xaiwŋf fá xŋrariŋŋoŋ.” rariŋŋagfa arŋa wiri “Áma api pŋrŋpŋrŋf yanŋro yariŋfáŋfimi wákwianŋro nani pŋraniŋf nŋkumŋxŋniŋro dŋŋf ná bŋni fá nŋxŋriŋro yariŋŋoŋ.” rariŋŋagfa arŋa wiri emfna nani “Pŋraniŋf dŋŋf wŋkwŋroariŋfáŋfimi epaxŋfŋimi xŋdŋfŋixini.” searariŋŋini. ²⁸ “Áma pŋrŋf urakianŋri yariŋfáŋfimi Piripai nŋweáŋf wáŋf mŋwŋf yariŋŋoŋ.” rariŋŋagfa arŋa wimŋigini. Ayf seyŋné wáŋf mŋyariŋŋagfa sŋŋwŋ nŋseainŋfŋiŋfimi, “Nene anŋnanŋwá nani imóniŋŋwáene eŋagi nani rŋa neaiwapiŋfimi?” yaiwiniŋfŋiŋfimi nani seyŋné siwaniŋfimi winariŋŋoŋ. E neróna sewanŋfŋiŋfimi eni “Gorŋxo yeáŋf neayimŋxemeanfáŋfimi dani ayo múroanŋfáŋfimi?” yaiwiniŋfŋiŋfimi nani siwaniŋfimi inariŋŋoŋ. ²⁹ Gorŋxo Kiraisomŋ dŋŋf owŋkwŋropoyiniŋfimi sŋŋwŋ seaniŋfŋimantŋ. Omŋ nuxŋdŋfŋiŋfimi rŋniŋfimi bŋ eni wimeáwiniŋfimiŋfimi sŋŋwŋ seaniŋfimi eŋagi nani áma wŋ pŋrŋ searakianŋro yariŋfna xwíyáŋf yayf neainariŋfpiŋfimi xaiwŋf fá xŋrŋfŋixini. ³⁰ Eŋŋina nioni seyŋné tŋŋŋmŋniŋfimi wáf emearfna áma wŋ nŋpŋkwŋniŋfimi mŋnikáriŋpa yariŋfna sŋŋwŋ nanŋfáŋfimi tŋni agwŋ riná eni “Poromŋ ámi sipi wŋkariŋŋoŋ.” rariŋŋagfa seyŋné arŋa e wariŋfáŋfimi tŋni axŋpi seyŋné eni seaiméarŋŋagfimi nani searariŋŋini.

2

“Dŋŋf axŋfŋimi fá nŋxŋriŋfimi éŋfŋixini.” urinŋf naniŋini.

¹ Kiraiso seaiŋfpiŋfimi dani dŋŋf wáf bŋ mŋseanŋpaxŋfŋimi? O wá seawianŋfpiŋfimi dani mŋŋfimi ikŋŋwŋ mŋseamŋriŋpaxŋfŋimi? Seyŋné kwíyŋf Gorixoyáŋfimi tŋni mŋkumŋxŋniŋfimi renŋoŋ? Segf imóniŋfáŋfimi tŋni dŋŋf sipi inŋro wá wianenŋro mŋniŋpaxŋfŋimi? ² Api nŋpiŋfimi nepa imóniŋŋagfimi nani “Poró dŋŋf niŋfá onŋmiáŋfimi mŋwinŋfimi ayá wŋ owinŋini.” nŋseaimóniŋfŋiŋfimi rŋpi éŋfŋixini. Dŋŋf ná bŋni axŋfŋimi fá nŋxŋriŋfimi éŋfŋixini. Dŋŋf sipi inariŋfáŋfimi axŋfŋimi fá nŋxŋra úŋfŋixini. Axŋfŋiŋfimi imóniŋfŋiŋfimi. Api oyaneyinŋróna dŋŋf ná bŋni tŋniŋfimi nŋmoro rinŋfŋixini. ³ Seyŋné sipiŋfimi nimóniŋmána mepa ero wariŋxayŋné nimóniŋmána mepa ero

éfríxini. Woxini woxini re yaiwinírixini, “Nioni siyikwápniní imónináná gí wí seáyí e rínimóniní?” yaiwinírixini. ⁴ Seyíné re miyaiwí, “Nioni gí díní e nimónarinípní níxídiránéná ayí apánirini.” miyaiwí áamá wí wimónarinípní ení “Anani oyaneýi.” yaiwírixini.

“Kiraiso siyikwápniní nimónarinípní dání Gorixomi seáyí e uméyoaníní.” uríní nánirini.

⁵ Seyíné Kiraisi Jisaso yapí pákíní nimóniro o xwá tío nání nibírxná díní monípa seyíné ení axípní mórixini. ⁶ O Gorixo imóninípa aga nepa nimónirí aiwí wí re miyaiwinínigini, “Gorixo tñí xixení imóninípní wí mīwáramopaxí imóniní.” miyaiwí nerí ⁷ e imóninípní pní nīwíarimí aga áamá wóniní nimóniríná omíní wiíná nání Gorixoyá xínáí wíniní imóninínigini. ⁸ Áamá imóninípa nimónimáná xewaníño siyikwápniní nimónirí Gorixo urípní ará nīwiri xixení xídnínigini. Ayí nīpená nániní marfái, yoxáfpámí yekwíroaráná pená nání aí Gorixo urípní ará nīwiri xixení xídnínigini. ⁹ Jisaso e éf enagí nání Gorixo seáyí e numéyoari yóf wíyo nīyoní seáyí e mūróninípní wírinínigini. ¹⁰ Ayí rípní nání e enínigini. Anínami nweáyfrani, xwíáyo nweáyfrani, xwíarimí inimi nweáyfrani, nñni yóf Jisaso ará nīwíroná xómíní nīyikwíro yafí umeró ¹¹ woákfkí nīwíroná “Nīyoní nání Ámínáo, ayí Jisasi Kiraisorini.” ríro epírxá nání Gorixo omí numéyoari yóf seáyí e imóninípní wírinínigini. Kiraisomí áamá seáyí e uméfpímí dání ápo Gorixomí ení seáyí e umepírxáriní.

“E érixiní yeáyí seayimixemeañyíné xixení apí érixini.” uríní nánirini.

¹² Gí díní síxí seayináyíné, Jisaso “Gí díní tñí bí oemini.” miyaiwí Gorixo urípní ará nīwiri xixení níxídiríná síhwepígí neainí enagí nání seyíné xámí Gorixo rínípní ará yímígí nīwíro xixení yagfápa nioní seyíné tñí nweañánání marfái, agwí ríná nioní tñí mīnweá segípní nīnwearíná aí axípní e ará yímígí nīwíro pírániní xídnírxini. Xixení pírániní níxídiróná omí wáyí wíro óf wíro nero naní e érixinirí yeáyí seayimixemeañyíné xixení axípní érixini. ¹³ Xífo wimónarinípní “E oyaneýi.” seaimóniro xixení e ero epírxá nání síkfkí seomíxaríño, ayí xífo enagí nání rarínini.

“Seaiméápní nání anínúmfí ikaxí mírí yafíní érixini.” uríní nánirini.

¹⁴ Pí pí seyíné yarígfpí neríná anínúmfí ikaxí mírípa ero xwíyá xímíxmí nínirí mírípa ero érixini. ¹⁵⁻¹⁶ Segí yarígfpímí dání áamá wí xwíyá seaxekwímpaxí mimónípa ero siyikwí mīnigfáyíné imóniro oépoynirí “Anínúmfí ikaxí mírípa ero xwíyá xímíxmí nínirí mírípa ero érixini.” searariní. Niaiwí Gorixoyániní imónigfáyí síní xwá tío nīnwearóná áamá xaríxarí ero uyíní ero yarígfpí tñí nīnwearo aí xwíyá mīseaxekwímpaxíyíné oimónipoyinirí e searariní. Seyíné áamá sípí ayí tñí nīnwearo xwíyá díní nīyímíní imóninípní meapírxá nání ríninípní nuríroná wíániní wómíxaríño. Seyíné aníní e néra nurónáyí, sfá Kiraiso weapínfáyimí nioní díní re seaiawimíarini, “Nioni nīyunímáná aníní mīn wíwapiyínápní surfímá mimóní ríxa xixení rí rípnimónígo?” níseaiawirí mīxí seameakínimíarini. ¹⁷ Seyíné Gorixomí díní nīwíkwíro xídarígpí, ayí nanwí o nání rídiyowá yarígfpíniní imónini. Nioni seyíné omí pírániní oxídpoyinirí nīyunímáná seaiwapiyaríná áamá wí nīpíkíáná ragí nioniyá púpí, ayí inígí wainí rídiyowá seyíné yarígfpí ríá ápiáwí xwé owenirí seáyí e iwayímófápniní imóniníarini. Nioni nīnīpíkíáná aí seyíné Gorixomí pírániní oxídpoyinirí ríxa seaiwapiyínámí nīpíkíá enagí nání anani nioní nígí nímeápní nání yafí erí seyíné nání yafí erí emfáriní. ¹⁸ Seyíné ení axípní nioní yafí yarínápa segí seaiméápní nání yafí ero nioní nímeápní nání yafí ero érixini.

Timotio nání uríní nánirini.

¹⁹ “Ámíná Jisaso ‘Ananirini.’ nīwimónirínáyí, nioní sfá áríní wí nīpwémáná enáná Timotio seyíné tñí e yaxwí nénapirí seyíné imónigfápní nání áwaní níráná díní wá nóníná nání uowárfímigini.” nimónariní. ²⁰ Áamá nioní tñí re nweagfáyí wo seyíné nání nīmóríná Timotio moarinípa mīmoariní enagí nání “Omí uowárfímigini.” searariní. O nepa seyíné nání “Aríge ríá imóniní?” nīyaiwirí mīmáyo tñiníporini. Áamá re nweagfáyí wí axípní mimóniní. ²¹ Ayí Kiraisi Jisaso apí nání díní omópoyinirí wimónarinípní nání díní mamó wígí wimónarinípní nániní moarígá enagí nání omí seyíné tñí e nání uowárfímigini. ²² O mīmíwíaró Kiraisomí pírániní xídaríño enagí nání seyíné níjfarini. Xámí nioní xwíyápní wáf urímearíná niaiwí xanomí saní uráparinípa nerí saní nírápínorini. ²³ Ayínání “Ámípní nioní nīpírfápní nání ríxa aníníní níjfa nimónarímáná uowárfímigini.” nimónariní. ²⁴ E nerí aí nioní díní re nīyaiwirí ipímóniní, “Timotioní marfái, nīwanínoní ení Ámínáoyá díníyo dání síní mé seyíné tfáminí bímfáriní.” nīyaiwirí ipímóniní.

Epapirōdaitaso nāni urinj nānirini.

²⁵ E neri ai nioni dñj re yaiwiarfñi, “Epapirōdaitaso — O gí nrixímeáonñj imónñj worini. Jisaso nāni wáf urarñwápi nāni gwí mónñwáy worini. Xwirixí nímearigá rípi nāni eni gwí nímónñjy worini. Seyné nioni tñj e nāni urowárenapáná sanj ntrónaronñy worini. ‘O nioni tñi re sñi ami bi tñi onweani.’ niyaiwirfna nanjman. Ami seyné tñj e nāni ourowárenapimñi.” yaiwiarfñi. ²⁶ O seyné nāni ikññj sipí wiri seyné xwíyá “O Romíyo ntrémómáná simixí weni.” rñnarigápi aríá wíá enagj nāni dñj ríá uxerí yarñenagj nāni seyné tñjñmñi ourowárenapimñi. ²⁷ Xami o nepa simixí xwé nerí ríxa nípémññi éf aiwí Goríxo wá wianñpimi dāni ami nanj enñññi. Omñi wá mñwianñ nioni eni wá nñwianññññi. Ayí rípi nāni seararññi. Epapirōdaitaso nñperññy, Poro dñj sipí ayá wí winñññi wá nñwianñ nanj imixñj enagj nāni “Nioni eni wá nñwianññññi.” seararññi. ²⁸ Ayññi seyné omí sñwí nñwinñóná dñj nífá seainñ nioni “Piripai ñweáy sñi Epapirōdaitaso nāni ‘Simixí xwé yarñi.’ ríá yaiwiarñj?” niyaiwirí ududñ ninarñjpi eni pñi wiarñi onññi aga ayá wí “Seyné tñmñi ourowárimñi.” nimónarñi. ²⁹ Ayññi o ami seaiméáná “Negí Amínáo tñi ikarññwáy worfñi?” niyaiwiro yayí tñi numimññi yayí umeró amá onñj imónñgáñ nāni “Seáy e imónñgáññi?” yaiwiro éfññi. ³⁰ O “Kiraíso wimónarñjpi owiimñi.” niyaiwirí nerfñá ríxa nípémññi enj enagj nāni seararññi. O seyné anjwí e menagj nāni aríá mñipaxí imónñjpi xewanñj Poromí owimññi nñññí yof mayí nimónñi ríxa nípémññi enj enagj nāni seararññi.

3

Iyí sñmí sfo wákwinarigáñpimi dñj wíkwñroarigáñ nāni urinj nānirini.

¹ Gí nrixímeáñné, xwíyá yoparí bi rípi osearimñi. “Amínáo tñi ikarññwaénerfñi?” niyaiwinro dñj nífá seainñññi.

Xami rñwamñj nearí seaiapowáriénarñjpi ami axpí nearfñá animñmí mñniarñj enarññi. Nioni e nerfñá amá wí yapí seaiwapiyipñññi sñwí rññmñí seaimñ enagj nāni rarññi. ² Amá sñwí uyññi yarññy yapí imónñgáñ — Ayí sipí imónñjpi yarññyññi. Dñj xejwí re moarñgáññi, “Iyí sñmí sfo wákwinarigáñpimi dñi Goríxoyá sñwíyó dñi amá wé rónñj imónarññi.” Xejwí e nñyaiwiro sfo rónñgáññi. Amá ayí seyné yapí seaiwapiyipñññi sñwí tñi éfññi. ³ Ayí rípi nāni seararññi. Nene Goríxo kwíyí neaiarññpimi dñi omí yayí umerane Kiraíso Jisaso neaiññpi nāni seáy e umerane yarñwaénerñi. Negí imónñwápmññi, newanñene yarñwápmññi, dñj nñwíkwñrorane dñj re mñyaiwiarññwaénerñi, “Apiáñ dñi ananí Goríxoyá sñwíyó dñi wé rónñpaxí imónñwñi.” niyaiwirane dñj sñj neaeánarññman. Sfo wákwinñwaénerani, mñwákwinñwaénerani, Goríxoyá sñwíyó dñi nepa sfo wákwinñj imónñgáñ, ayí nene Kiraísomí dñj nñwíkwñrorññpimi dñi e imónñwñi. ⁴ Nioni gí imónñjpi, nñwanññi, nñwanññi yagáññi, apiáñ nāni dñj nñmorfñá “Apánññi?” niyaiwirí dñj sñj neánñpaxí aiwí apiáñ dñi wé rónñj imónñpaxí menagj nāni dñj wí e nñyaiwirí dñj sñj neánarññman.

“Xami dñj sñj nñeága wagñpi paimñmí wiarññi.” urinj nānirini.

Amá wí “Newanñene apāni imónñwñi.” niyaiwiro dñj sñj weánarñjpi ai nioni anñpaxí imónññi. ⁵ Ayí rípi nāni seararññi. Sfá inókí nñññe dñi sfá wé wñmí dñj wá wó óráná iyí sñmí sfo nñwákwinñññi. Isreriñ wonññi. Siyikí Bejmanoyápmi dāñññi. Gí neárñwé Xibñuyí wonññi. Nwí ikaxí eánññpimi nioni Parisi imónñj woni enagj nāni xññi xñññi wonññi. ⁶ Gí neárñwé érowiápnññi xññi oxñññi éáy sñmí nñxeadñññi nerfñá Jisasoyá siyikí imónñgáñ xeanññ wíkarñmeagáññi. Amá ñwí ikaxí eánññpimi nññññññi dñi wé rónñj yarññpá nioni eni e xññi yarññ enagj nāni amá ayairñ wí nñpaxí mímónñññi. ⁷ E neri aiwí Kiraísomñ anñj dñj wíkwñrófñ nāni xami pí pí dñj sñj nñeága wagñpi agwí ríñá ríxa paimñmí wiarñññi.

“Wé rónñj Kiraíso neaiññpimi dñi imónñpaxññi oimónñmñi.” urinj nānirini.

⁸⁻⁹ Apñi maríá, gí Amíná Kiraíso Jisaso nāni nñjá xññi nimónññí imónñjpi, ayí nioni Judayí wo nimónñññi dñi imónagáññi, nñwanññi yagáññi, nñmórññi seáy e imónñjpi nāni “Xami yagáñ ríxa sipí imónñi.” yaiwinñi. Ai, o niññpi nāni dñj nñmorfñá “Xami dñj sñj neánagñpi, ayí sñkñpiánñj imónñjpiññi?” yaiwinñi. Anñj Kiraíso tñi kumñññi o tñi nawñi ikarññi emfá nāni e yaiwinñi. “Wé rónñj xewanññi ñwí ikaxí eánññpi xñññññi dñi imónñpaxí enñpi oimónññi.” mñnimónñ wé rónñj Kiraísomí dñj wíkwñrófñ imónñpaxí enñpi

—Apí Goríxo áamá xewaxomi dínj wíkwfóarínjagfa níwínírná “Wé rónígáýáriní.” rárarínjíní. “Apíní oimónimíní.” nimónarínjagí nání “Xámi dínj síná neánagpí, ayí síkfpíánínj rimóníní?” yaiwíníní. ¹⁰ Enj eánínj Kiraiso níperi ámi wíápínímeanjípí nioní ení axípi nímeari rínínj o meanjípí axípi meari dínj o níyáiwírí penjípí axípi yaiwírí emfá nání o tñí eríméánígwfíoní imónímmíníní “Siyikwfpíánínj imónínj pia rfa imónaganiginí?” yaiwíníní. ¹¹ Pegíáyí níwíápínímeari ná nioní dínj níyímínj tñáoní imónímfa nání re nimónaríní, “Kiraiso tñí eríméánígwfíoní imónímmíníní.” nimónaríní.

“Ámá yamíyamúrónígí níníróná yarígápa yarínjóníní.” urínj náníní.

¹² “Nioní Goríxo dínj ‘Poró e imóníwíníní.’” níaiwínjípí tñí ríxa xíxení imónínjíní.” míseararínjíní. “Ríxa yóí imónínjíní.” míseararínjíní. E mísearípa nerí aí Kiraisí Jisaso Poró e imóníwíníníní fá níyamíxínjípí tñí xíxení imónímmíníní símí níxeadípéní néra warínjíní. ¹³ Nírixímeáyíné, “Nioní apí tñí ríxa xíxení imónínjíní.” míyaiwí rípiní fá níxíríri yarínjíní. Xámi imónagápi nání arfá níkeamori síní mimónípa enjípí nání dínj nímorí yarínjíní. ¹⁴ E nerfá áamá yamíyamúrónígí níníróná ípímoárínjípí omeaaneyíníro íkfa oranjárínjé nání íríní warígápa nioní ení Goríxo nene nání ípímoárínjípí —Apí Kiraisí Jisaso neaiínjímí dání dínj níyímínj anjnamí dání imónanfwá nání Goríxo wáf nearepeárinjípíriní. Apí meámmíníní axípi énnínj nerí íríní warínjíní.

¹⁵ Dínj yóí imónínjwaéne dínj xegí bí mímó nioní seararínjápíní mówanínjíní. Seyfne dínj nioní nímorí seararínjápí marfá, dínj xegí bí fá níxírírónýá, Goríxo apí nání ení wáf seaókímíxínfáríní. ¹⁶ E nerí aí dínj nanj nene ríxa nímorane xírínjwápí xáíwí wakírímíxíwanínjíní.

“Nioní ikanínj níaxídfópyí.” urínj náníní.

¹⁷ Nírixímeáyíné, sínjwepígí nioní enápmí níaxídfópyí. Sínjwepígí none yarínjwápa yarígáyo ení sínjwí mí ómíxaxídfópyí. ¹⁸ Ayí rípi nání seararínjíní. Ámá obaxí wígí dínjyó níxídfórná yarígápmí dání rénínj níro síwá neainarínjoi, “Xwíyáí Kiraiso yoxáfpámí yekwíroárána neaiínjípí nání rínínjípí nání míneaimóní o tñí xepíxepá rónínjwíní.” Énnínj níro síwá neainarínjoi. Ámá e yarígáýí nání ríxa ámi ámi searayínaniginí. Agwí ení sínjwíríxí tñí seararínjíní. ¹⁹ Ayí rípi náníní. Ámá ayo Goríxo anínímíxínfáríní. Wígí agwí wiarínjípí náníní múnj inarígápi, ayí njwánnínj xírarinjgáýíní. Wígí yarígápi ayá wimopaxí imónínjagí aiwí weyí menarígáriní. Amípi xwá tío wenjípí náníní símí símí e nítíníro yarígáriní. ²⁰ Ámá ayí e yarínjagfa aí ayí rípi nání “Sínjwepígí nioní enápmí ikanínj níaxídfópyí.” seararínjíní. Nene anjnamí njweanfwaéneríní. Ámíná Jisási Kiraiso e dání níweapírí yeáyí neayímíxemeáwínínjíní wenínj nerí njweanfwaéneríní. ²¹ O níweapírí negí wará urí epaxí imónínj tío xóyánínj oimónípyoníní neaimíxáná awíaxí oyá imónínjpa axípi e imónanfwáriní. Ayí xegí enj eánínj amípi níní íníní onurínjpyoníní wímíxípxaxí imónínjípí tñí negí warápi oyánínj neaimíxíyínfá enjagí nání seararínjíní.

4

¹ Ayínání dínj síxí seayínjyáfné, sínjwí seanímíní nání íkínínj sípí niarínjyáfné, Jisasomí píránnínj níxídfórinjípímí dání dínj nífá nímíxíro Goríxo e éwínínjíní nírféaáná mímíwíaró enápi nání síwánnínj níníro yarígáýáfnéríní. Seyfne írívá mé “Ámínáo tñí íkárínjwaénerfani?” níyaiwíníro xáíwí dínj síxí níníro njweárfíxíní.

Apíxí wípaúmi urínj náníní.

² Yuodíaxí tñí Sidíkíxí tñí enj ríremíxí bí oeaimíní. Aípagwí Ámínáo tñí íkárínjgípagwí enjagí nání nawíní nimóníní njweápiyí. ³ Aí, xwíyápi wáf uranfwi nání ríkwínínj nimóníní gwí nawíní mónígwíloxíní, joxí apíxí ípaú dínj ná bíní xírípísi nání wímíxímíní éríxíní. Nioní tñí xwíyá yáyí neainarínj imónínjípí wáf urímeaní nání gwí mímónígípaú enjagí nání rarínjíní. Ípaú Kíremedo tñí wáf nioní tñí wáf urarínjwáowa tñí ení gwí nimóníní nawíní egípaú enjagí nání rarínjíní. Ayíyá yóí íkwí dínj níyímínj imónínjípí meapírífanamí njwíríníní.

“Awayíní éríxíní.” urínj náníní.

⁴ Seyfne íníná “Ámínáo tñí íkárínjwaénerfani?” níyaiwíníro yáyí éríxíní. Ámí axípi dírrí bí oseaimíní. E níyaiwíníro yáyí éríxíní. ⁵ Ámá níní “Ayí sanígáýárfani?” seaiaiwípirí nání awayíní nípení nimóníro éríxíní. Ámínáo weapínfá nání ríxa anjwí e enjagí nání seararínjíní. ⁶ Wí ududí míseainípaní. Pí pí seaímeáána Goríxomí urírfíxíní. Omí nurífná ríxínj “Ananí e neaií.” uríro yáyí wíro éríxíní. ⁷ E nerónáyí, seyfne Kiraisí

Jisaso tñni nawíni ikárinigfá enagí nání nîwayíroníro kikiá nîweapfíri nání Goríxo ananí e seaimíxínfáriní. Nîwayíroníro kikiá nîweapfíri nání Goríxo seaimíxínfápi, apí nání áamá xíxeni nîjía oimónaneyíníro aiwí wí “Ayí apírfani?” yaiwipaxf mimónínpíriní. Goríxo apí tñní seaimíxánáyí, wí dñí sîpí seaimíxíri ududí seainíri epaxímaní.

“Naní imónínpíri náníni dñí nîmoro éfrixíni.” urínpí náníriní.

⁸ Nîríxímeáyíne, yoparf bî rîpí osearímíni. Pí pí nepa imónínpíri tñní pí pí seáyí e umepaxf imónínpíri tñní pí pí wé rónínpí imónínpíri tñní pí pí síyikwí minínpí imónínpíri tñní pí pí awíaxf imónínpíri tñní pí pí weyf umearígfá imónínpíri tñní — pí pí síwí yadímínpí imónínpíri rani, pí pí síwí yayí umepaxf imónínpíri rani, apí nîpíní nání dñí píkínírfrixíni. ⁹ Amípí nioní seaiwapiyíáná seyíne “Neparíni.” nîyaiwíro umímínigfápi — Apí arfá nîro sínpí nanaxídiro egfápiríni. Apí néra uríxíni. E néra nurónáyí, Goríxo — O xfoya dñí tñní áamá nîwayíroníro kikiá nîweapfíri nání wímíxaríporíni. O xegí dñí tñní seakikayónfáriní.

“Seyíne nioní nání dñí nîmoarígfápi nání yayí ninaríni.” urínpí náníriní.

¹⁰ Emá ayá wí ríxa nîpwémáná enáná seyíne ámí nioní nání dñí nîmoro amípí wí wiowárenapfagí nání “Ámínáo tñní nawíni ikáriníngáonírfani?” nîyaiwíri yayí ayá wí yarínpíni. Xámí íná nioní nání dñí nînimoro aiwí nioní anjwí e menagí nání saní nîrápípxf mimónínpagí nání nioní nîjfaríni. ¹¹ Nioní amípí wí nání dñwí níkeamóníri nání mîseararínpíni. Nioní ríxa re nîyaiwíri éwapíníngáriní, “Pí pí nímónírfináyí, ayí ananí xe oimónímíni.” nîyaiwíri éwapíníngáriní. ¹² Nioní wírení meáníngáoní nímóníri nîjwearínáraní, sírfí múní nímóníri nîjwearínáraní, “Ayí ananíríni.” nîyaiwíri kikiá nîweámífa nání ríxa néwapíníri nîjía imónínpíni. Pí pí wí nímeáánáraní, agwí ímf nîníyírínáraní, agwí nînírínáraní, “Ayí ananíríni.” nîyaiwíri kikiá emífa nání ínímí imónínpíri nání ríxa néwapíníri nîjía imónínpíni. ¹³ Apí, ayí rîpíriní. Kiraiso ení síxf neámíxínpímí dání pí pí nímeááná “Ananíríni.” nîyaiwíri kikiá nîweapaxíriní. ¹⁴ E nerínpí aiwí xeanínpí rîpí nímeááná seyíne arírá owianeyíníri nígfápi weyf seamearípxf nígfáriní. ¹⁵ Piripai nîweáyíne, nioníní marfáí, sewaníníyíne ení rîpí nání nîjfaríni. Iwamfó nioní xwíyífa yayí neainarínpí wáf nîrírfná Masedonia píropenísfyo píní nîwiárimí unáíná Jisasoyá síyíkí imóníngfá aní bímí nîweagfápi marfáí, seyínéní nioní saní nîrápaníro nání wiowárenapayígfawíxíni. ¹⁶ Nioní píní nîseawiárimí nuri síni ná jfami mú aní Tesaronaikayo e nîweanáná ná bíní mîwiowárenapígfawíxíni. Biaú wiowárenapígfáriní. ¹⁷ Ámí bî wiowárenapfírfrixíni mîseararínpíni. Seyíne nioní nání wiowárenaparíngfá enagí nání Goríxo naní seaiwíníngíníri seararínpíni. ¹⁸ Amípí níní seyíne wiowárenapfípi nîmearfá xíxeni nîmearfí aí ámí surfíma wí epákwínowíngíni. Wiowárenapáná Epapírodaitaso nîmeámí bífpi ríxa meáá enagí nání nioní ríxa apáníriní. Seyíne saní nîrápaníro wiowárenapfápi, ayí Goríxo nání rídíyowá sinadínpí naní eaarínpíriní imóníni. Apí sinadínpí weááná dñí yayí winípxfínínpí imónínpíriní. ¹⁹ Nwífa nioní xfdaríngáo, o seyíne Kiraisí Jisaso tñní nawíni ikáriníngfáyné enagí nání amípí seyíne dñwí íkeamóníngfápi nîseaiapírfná “Amípí níní nanínpí nání mîmúroníngáonírfani?” nîyaiwíri seáyí e imónínpí seaiapínfáriní. ²⁰ Negí ápo Goríxomí áamá nfní anínpí miní seáyí e umíeyoáwaníngíni. “Apí e éwaníngíni.” nímónaríni.

Yayí wiowárinípi náníriní.

²¹ Nioní “Ámá Jisasi Kiraiso tñní ikáriníngfá nîyoní yayí nîwiírfíxíni.” nímónaríni. Nîríxímeá nioní tñní re nîweagfáyí ení yayí seaiwáranípoí. ²² Ámá Goríxoyá re nîweagfá nfní yayí nîseaiwáro aí áamá Goríxoyá mîxí ináyí Sisaoyá aníyo omínpí wíiaríngfáyí anípxfíriní. ²³ Ámíná Jisasi Kiraiso wá nîseawianíri dñí seakikayówiníngíni.

Payí Poro Korosi ɲweáyí nání eaɲɲarini.

Payí rina Jisasoyá siyikí imónigfá aɲí yó Korosi ɲweagfáyí nání Poro eaɲɲarini. Aɲí apí Esia pɪropenɪsɪyo ikwɪrónɪɲagí aiwí Poro xewanɪɲo pɪropenɪsɪ ayo nemerɪná aɲí apimí memé Epapɪraso aɲí apimí xwɪyɪfá yayí neainarɪɲɪpí wá urɪnɪrɪ urowáraná e ɲweáyí wí Jisasomí dɪɲí wɪkwɪroɲfawixini. Xwiogwí wáu worani, wáu waurani, pwéáná Poro Romiyo gwí ɲweaɲáná Epapɪraso niwimeari áwanɪ rɛnɪɲí urɪɲɪnigini, “Mimóní uréwapɪyarigfá wí Korosi nání nuro Jisasoyá siyikí imónigfáyo ikweakwímfí imónɪɲɪpí nuréwapɪyiro re urarɪɲoi, ‘Gorixoyá imónimfánɪrɪ nɪsimónɪrɪná Jisasomí dɪɲí nɪwɪkwɪrorɪná apánimani. Aiwá ɲwífá ɲwirárinɪro xwɪrɪfá imónɪro nerɪɲɪpimí dánɪnɪ imónipaxfɪrɪnɪ.’ urɪro ‘Gorixomí xómɪɲí nɪyɪkwirɪ seáyí e numero aiwí aɲɲɪɲɪyo ení wí múropaxí mimónini.’ urɪro ‘Jisaso Gorixo tɪnɪ xixenɪ imónɪɲomani.’ urɪro nero sekaxí ámi bɪ tɪnɪ bɪ tɪnɪ seáyí e ikwɪkwarimí wiarɪɲoi.” Áwanɪ e urɪagí Poro Korosi ɲweáyí xɛɲwí uréwapɪyarigfápi rɪwífmɪnɪ omamópoyinɪrɪ payí rina nearí Tikikasomí wíowarɪɲnigini.

1-2 Poronɪ—Nionɪ Gorixo nɪrɪpéaagí nání Jisasi Kiraisoyá wá wurɪmeiarɪɲá wonɪrɪnɪ. Nionɪ tɪnɪ Timotio —O Kiraisomí xɪdarɪɲagí nání negí nɪrɪxɪmeánɪɲí imónɪɲí worɪnɪ. O tɪnɪ yawawí payí rina Korosi ɲweaarigfá Gorixoyá imónɪro Kiraiso tɪnɪ nawínɪ ikárinɪro egfáyíné —Seyíné nɪrɪxɪmeá Kiraisomí píránɪɲí xɪdarigfáyínérɪnɪ. Seyíné nání yawawí payí rina nearí mónaparɪɲwí. Yawawí “Negí ápo Gorixo wá seawianɪrɪ oyá dɪɲí tɪnɪ seyíné nɪwayɪrónɪro ɲweapfɪrɪ nání seaiirɪ éwɪnigini.” yeaimónarini.

“Segí nanɪ yarigfápi nání Gorixomí yayí wiarigwɪrɪnɪ.” urɪɲí nánɪrɪnɪ.

³ Seyíné nání yawawí Gorixomí —O negí Áminá Jisasi Kiraisomí xanorini. Omí rɪxɪɲí nɪseauriyarɪná iníná yayí wiarigwɪrɪnɪ. ⁴ Xwɪyɪfá re rɪnɪɲagí arfá nɪwirane nání, “Korosi ɲweáyí Kiraisí Jisasomí dɪɲí nɪwɪkwɪroro ámá Gorixoyá imónigfá nání nání dɪɲí sipí wiarigfárinɪ.” Xwɪyɪfá e rɪnɪɲagí arfá nɪwirane nání Gorixomí yayí wiarigwɪrɪnɪ. ⁵ Seyíné “Aɲɲamí dánɪ Gorixo yeáyí neayimɪxemeanfárinɪ.” nɪrɪro dɪɲí ikwɪmogfápi nání nímoro nání Jisasomí dɪɲí nɪwɪkwɪroro oyá ámá nání dɪɲí sipí wiarigfárinɪ. Xámí xwɪyɪfá nepaxɪɲí imónɪɲɪpí —Apí yayí neainarɪɲí imónɪɲɪpɪrɪnɪ. Apí arfá nɪwiróná “Nepa Gorixo e neaiinɪfárinɪ.” nɪyaiwiro dɪɲí ikwɪmogfápi nání arfá wigfárinɪ. ⁶ Xwɪyɪfá yayí neainarɪɲɪpí aɲí nɪmɪnɪ arfá wigfápa seyíné ení arfá wigfárinɪ. Aɲí nɪmɪnɪ ámá xwɪyɪfá apí arfá nɪwiro nání síwí nanɪ imónɪɲɪpí néra uro Jisasomí dɪɲí wɪkwɪroarigfáyí sayá nimóga uro yarigfápa seyíné iwamífó arfá nɪwiro wá Gorixo nɪneawianɪrɪ neaiinɪpí nání xixenɪ nɪyɪfá imónigfá ení axɪpí e néra warɪɲoi. ⁷ Xwɪyɪfá yayí neainarɪɲí nionɪ seararɪɲapi, ají Epapɪraso searéwapɪɲɪpɪrɪnɪ. O negí dɪɲí síxí uyɪɲwá worɪnɪ. Xwɪyɪfá Jisaso nání none tɪnɪ wá wurɪmeaianɪwá nání gwí mónɪɲwá worɪnɪ. Seyíné arɪrá seainfá nání Kiraisomí xɪnánɪɲí nímónɪrɪ yarɪɲo ananɪ dɪɲí uɲwɪrɪrɪpaxí yarɪɲí worɪnɪ. ⁸ O seyíné kwíyɪpí seaainɪɲɪpimí dánɪ ámá nání dɪɲí sipí nɪwiro arfá wiarigfápi nání áwanɪ yearémeanfárinɪ.

“Seyíné apí apí epfɪfá nání rɪxɪɲí seauriyarigwɪrɪnɪ.” urɪɲí nánɪrɪnɪ.

⁹ Seyíné nání áwanɪ e yearémeanfí enagí nání sífá iwamífó arfá wigwíyí dánɪ pɪnɪ wí mɪwíarí seyíné nání Gorixomí rɪxɪɲí nɪseauriya warigwɪrɪnɪ. Rɪxɪɲí nɪseauriya nuraíná seyíné rɪpí rɪpí oimónɪpoyinɪrɪ urarigwɪrɪnɪ. Seyíné ámá Gorixoyáyí e éfɪrɪxɪnɪrɪ wimónarɪɲɪpí nání nɪjɪfá onɪmiápi mimóní aga xixenɪ nimónɪróná dɪɲí émí saímfí moro kwíyí oyápi seaainɪɲɪpimí dánɪ “O imónɪɲɪpí apɪfánɪ?” nɪyaiwiro siɲwí mí wómɪxɪpɪrɪ nání imónɪro oépoyinɪrɪ urarigwɪrɪnɪ. ¹⁰ Seyíné apí apí nimónimáná rɪpí rɪpí epfɪfá nání rɪxɪɲí seauriyarigwɪrɪnɪ. Segí pí pí yarigfá nɪpɪnɪ nání Gorixo yayí winɪnfá nání Ámináoyá ámá imónigfáyí epaxɪpí tɪnɪ xixenɪ néra úfɪrɪxɪnɪrɪ rɪxɪɲí e seauriyarigwɪrɪnɪ. Seyíné ámá seaikwiárɪnɪpaxí imónɪɲí xixegfɪnɪ epfɪfá nání ení seauriyarigwɪrɪnɪ. Nɪjɪfá Gorixo nání imónigfápi sayá nimɪxa upfɪfá nání ení seauriyarigwɪrɪnɪ. ¹¹ Seyíné pí pí seaímeááná yayí tɪnɪ “Ananɪrɪnɪ.” nɪyaiwiro xwámámí wipfɪfá nání Gorixo xegí ení síxí eánɪɲɪpimí dánɪ —Apí xfo níkɪnɪrɪ seáyí e imónɪɲɪpɪrɪnɪ. Apimí dánɪ ení seaímɪxɪnfá nání ení rɪxɪɲí seauriyarigwɪrɪnɪ. ¹² Ámá ápo Gorixo tɪnɪ wá ónɪɲe ɲweapfɪrɪfáyí imónɪpɪrɪfápi seyíné ení axɪpí e imónipaxí seaímɪxɪɲí enagí nání seyíné ení wá xfo ónɪɲe ɲweapfárfárinɪ. Ayɪnánɪ seyíné omí yayí umeɲfɪfá nání ení rɪxɪɲí seauriyarigwɪrɪnɪ. ¹³ O sfá yinɪɲe obomí símanɲwíyónɪɲí wurɪnagwáé dánɪ nɪneakwamɪxɪrɪ xegí xewaxo, dɪɲí síxí uyɪɲoyá xwioxíyo ɲweáfɪrɪxɪnɪrɪ neawarɪɲfɪnɪ. ¹⁴ O xegí xewaxo neapeinɪpimí dánɪ nɪnearoayɪróná negí fɪwí yarɪɲwápi yokwarimí neaiinɪfɪnɪ.

Kiraiso, niyoní seáyí e wimóniŋo nání ur-iŋí nánir-iní.

¹⁵ Kiraiso, nene siŋwí wíninjawó, o Gorixo, nene siŋwí mīwiniṣaxí imóninjo náni “E imóninjorant?” yaiwanfwa náni piaumimí neainarinjirinti. Amipi nínti Gorixo imixinjipimi seayi e murogorinti. ¹⁶ Ayí rípi náti “Seayi e murogorinti.” searajinjini. O amipi xwáyó enjýfranti, aññamí enjýfranti, siŋwí winiṣaxí imóninjpíranti, mīwinṣaxí imóninjpíranti, pí pí kwiyí enj éaniro seayi e imóniro yarigáayfranti, api nípiní Gorixo nimixiriná xewaxoyá wéyo dánti imixinjirinti. Api nípiní nimixiriná oyá wéyo dánti imixinjirinti marfái, api nípiní omi yayí umepírfa náni eni imixinjí enagi náni rarinjini. ¹⁷ O amipi síní mimónipa enjímí jweagorinti. O xegí enj éáninjipimi dánti amipi síní xegí wenjpa weni. ¹⁸ Mijnyimi wará nipiní inimi wurúninjapa Kiraiso minjininjí imóninomí xfoya siyikí imóningáyí inimi wurúningaqfa náni seayi e wimóninorinti. Xegí siyikí imóningáyio máfkí ikinjorinti. Amipi nípiní náni xiráni xiráni imónío imóninfa náni xwarípáyo dánti niwiápínimearná óf imeanejorinti. ¹⁹ Ayí rípi náti searajinjini. Gorixo xewaninjo “Niontí imóninjá nipiní gí iwomí xe síxí owíninti.” wimónarinjé enagi náni xewaxo xìxenti e imóninjirinti. ²⁰ Gorixo amipi nínti xwáf tíyo enjýfranti, aññamí enjýfranti, amipi nínti xegí xewaxo éfpimi dánti piyfá wírárínfwaningintí enjirinti. Sipí áma wikáringítapi nánti xegí xewaxo yoxáfpami yekwiróaráná xegí ragí púpimi dánti yíyí xópé níonininjí imóninifántí enjirinti.

“Gorixoxo xífo tñi gwiaumí inipaxí imónaníwá nání neaimixiñíriní.” uríñí náníriní.

²¹ Xámi seyíné dñj sɪpɪ mɔro sɪpɪ ero yagɪápimi dánɪ Gorixomi sɪmɪ tɪnɪ wiɾo o tɪnɪ nawɪnɪ mɪmónɪ xepɪxepá rɔnɪro yagɪáyíné enaɟi aiwɪ ²² o xegɪ xewaxo ámá mɪmónɪrɪ yoxáfpámi penɪpimi dánɪ xfo tɪnɪ nawɪnɪ gwiaumɪ inɪpaxɪ imónɪpɪrɪfá nánɪ seaimɪxɪnɪrɪnɪ. Xegɪ sɪɲwɪ anɪɲe dánɪ éf seauráxána seyíné sɪyɪkwɪ mɪnɪgɪáyíné imónɪro igáñɪrɪ eámónɪgɪáyíné imónɪro xwɪyɪfá mɪseaxekwɪmopaxɪ imónɪro epɪfá nánɪ e seaimɪxɪnɪrɪnɪ. ²³ E seauranɪɲaɟi aí seyíné xwɪyɪfá yayɪ neainarinɪpɪ —Apɪ anɪ nɪmɪnɪ ɲweagɪáyo rɪxa wáf urɪmenwápirɪnɪ. Poronɪ enɪ wáf urɪmemɪfá nánɪ imónɪnɪpɪrɪnɪ. Apɪ seyíné aga xaiwɪ fá nɪxɪra uɾo dñj nɪwɪkwɪrɔróná sɪrɪ munɪ ero xwɪyɪfá apɪ iwamɔf arɪfá nɪwiróná “Neparɪnɪ. Gorɪxo nanɪ e neaiinɪfárinɪ.” yaiwigɪáɪpɪ nánɪ sɪnɪ dñj nɪwɪkwɪmóu uɾo nerónáyɪ, Gorɪxo seyíné rɪxa sɪyɪkwɪ mɪnɪgɪáyíné imónɪnɪáná xegɪ sɪɲwɪ anɪɲe dánɪ éf seaurárinɪfárinɪ.

“Rín+ŋ́ mear+ wá+ ur+ri+ yar+ŋ+in+.” ur+ŋ́ nán+ri+in+.

²⁴ Seyfíné arirá seaimnínri yarfína rínínj nímeáf rípi nání yayf ninaríní. Rfínj Kiraisomí síní mñwimeanínj imónínjpi nioní onínínri yariñíní. Ayf rípi seararínj. Gorixo níntrípearíní nioní áma Kiraisoyá siyikf imónígáyó —Ayf xfoyá wararínj imónígáyfíní. Ayo arirá wimíntrí yarfína xeanínj wíméawíniginrí nírípearínj, ap nípíní xixení onímeanrí yariñíní. ²⁵ Éma imónígáyfá xínáínj níwimónímáná wáf wurímeimfa nání nírípeaagí nání áma xfoyá siyikf imónígáyfínéyá sénáínfínj nímonínri arirá seaimnínri yariñaoníríní. Émáýné xwiýfá Gorixoyápi rokwpá seaimfa nání e nímonínri yariñaoníríní. ²⁶ Xwiýfá api xámíná dání áma nñweaxa bagfá nñyoní ínñmí rínárínjpi aí agwí riná áma Gorixoyá imónígáyó ríxa piaumímí winíní. ²⁷ Xwiýfá ínñmí rínárínjpi api —Api “Gorixo éma imónígáyó nanj ayá wí wimíxíyínfáríní.” rínárínjpi ríní. Api nání Gorixo émayf aí nñjá oimónípoyíntrí wimónínjíní. Ínñmí rínínj api, ayf “Kiraíso seýfíné tñí nawíní imónínjoi.” rínínjpiríní. Aynání seýfíné re nñríro dñj íkwímoarínjoi, “Gorixo seáyí e Kiraiso anñmaní nání nñpeyimání imónínjpi tñí xixení neaimíxínfáríní.” nñríro íkwímoarínjoi. ²⁸ Xwiýfá o nání yayf neainarínjpi wáf nuríranéná áma nñyoní íkwairírí wirane dñj neñwípémáná urírane yariñwáríní. Áma Kiraiso tñí íkárínígáyf ríxa yóf imónínjáná xfoyá sñmímanj e éf uráfwaníginrí e yariñwáríní. ²⁹ Nioní e yármfántrí rfwf níríkwínmáná anínj miní yariñíní. “Kiraíso xewaníno enj síxí ayá wí nímíxínjpi tñí xixení e yármfántrí anínj miní yariñíní.” seararínj.

2

“Yapť seaíwapıyıpırıxınırı yarınını.” urınť nánırını.

1 “Seyfné rípt nánt nífá oimónfpoyi,” nimónaríní. “Seyfné nánt tñt anj Reo-
disia jweáy nánt tñt áma gí smímanj sñt mí mñóníxígfáy nánt tñt nioní rfwí
nífkwíní aníj mñí ríá tñj yarínápi nánt nífá oimónfpoyi,” nimónaríní. 2-3 Ayí
tñt seyfné tñt dñj sixí íntro dñj spí inarígfápmí dánt írkwíníj íkeántro epíra
nánt e yaríní. Xwíyá yumfí rínáriníjfpí xíxent nífá nimónóróná “Ayí apimí dánt
amípí mímúróníjwaeéníj ríá imóníjwíní?” yaiwípíra nánt ent e yaríní. “Xwíyá
Goríxoyá yumfí rínáriníjfpí nánt—Apí Kiraiso nánt ríníjfpíriní. Apí nánt xíxent nífá

imónipírfa nání yariñini.” searariñini. Dñí émf saímí Gorixo mori dñí enwiperi enjpi —Apí ayá tññinñí imóniñpírini. Apí nání ámayo nífá wimixpaxo wo marfái, sa Kiraisorini. ⁴ Ámá wí wigí xwiyá dñí seakini mixipaxí imóniñpimi dání —Apí yapí riniñí aí nepa imoarigápirini. Apimi dání yapí seaiwapiyipríxiniri Kiraíso nání e searariñini. ⁵ Nioni seyíne tñni mñweapa nerí aiwí dñí seakikayonini. Seyíne Kiraísomí dñí níwíkwíroróná sírf muní ero íyí wiámí yariǵáyíneniñí imóniño yariñagfa nání dñí yáyí ninarini.

“Wé searoáriníyíne enagi nání piyíñí ikayíwípi dñí mikwíropani.” uríñí nánirini.

⁶ Seyíne nemeróná xwiyá Áminá Kiraísí Jísaso nání riniñpi xámí umimíngá tñni xixení ámá o tñni ikárinigáíyí epaxí imóniñpa axípi e éríxiní. ⁷ E nero Kiraísí Jísaso nání searéwapiyigápi íkfa pipiñí ná inimi wearini páníñí imóniño aní íkfa xwiyá xaiwíyo dání mirinarini páníñí imóniño Kiraíso nání searéwapiyíáná dñí wíkwírogápi píraniniñí dñí síxí iníro o seaiñipi nání yáyí bí onimiápi mé ayá wí ero éríxiní.

⁸ Ámá wí piyíñí ikayíwí riniñpi —Apí nepa mfkí mayípirini. Ámá wigí dñíyo dání nérowiápiníro rariǵápirini. Kiraíso nání riniñpi marfái, sa ámá omí mixídarigáíyí wigí amípi xixegíni nepa mipimónipaxí imóniñpia nání riniñpírini. Apí searéwapiyaníro éáná dñí níwíkwíro xídpíríxiniri síñwí níyápirómí memepani. ⁹ Ayí ripi nání searariñini. Gorixo imóniñpi bí onimiápi marfái, nipiñí Kiraísomí síxí inini. Xegí nápmi nipiñí síxí inini. ¹⁰ O —Giyí giyí seáyí e nimóniri wíyo umenweaarigáíyorani, giyí giyí néní tǵíáyorani, niyoní o seáyí e wimóniñorini. O tñni ikárinigáíyíne enagi nání Gorixoyá síñwíyo dání dñí wí mǵeakáriní ríxa wé searoárinini. ¹¹ O tñni ikárinigáíyíne enagi nání iyí sǵmí sfo wákwínigáíyíne ení imóniñot. Nepa wé tñni ámá iyí sǵmí sfo wákwínarigápi nání mirariñini. Kiraíso iyí sǵmíniñí sfo níseawákwiríná sipí oyaneýiniñro mñí inagápi —Apí nípikwíni mimóniñí xwioxíyo iníñpírini. Apí seawákwiniñí nání rariñini. ¹² Seyíne wayí nímearóná iníñigíyo fá seaurímxáná Kiraíso tñni nawini xwíá weyárinigáíyíneniñí seaimixiniñí. Gorixo o xwáripáyo dání owiápinímeaniri wiñpi nání dñí wíkwírogáipimi dání o tñni nawini wiápinímeagáíyíneniñí imóniñot. ¹³ Seyíne xámí níwiaikía nuro sipí yaníro nání mñí inagáipimi níxídiro nání ámá aníni mixínaníro imónagáíyíne enagi aiwí Gorixo xegí xewaxo Jísaso tñni dñí niyímiñí tǵíáíyíne oimónipoyiniñí seaimixiniñí. E nerí negí níwiaikía wagwápi nipiñí ení yokwarimí neaiñirini. ¹⁴ Ayí ripiñí neríná e neaiñirini. Nwí ikaxí eániñíyo dání riniñí nene wiaikigawápi nání xwiyá neaxekwímopaxí imóniñpi Kiraísomí íkápami yekwíroáná Gorixo api ení íkápamíniñí yekwíroárinipimi dání anípa imixiniñí. ¹⁵ O ríxa pí pí kwíyí seáyí e nimóniri menweaarigáíyorani, néní tǵíáíyí imónigáíyorani, Kiraíso yoxáípami níperíná enjipimi dání xopírari níwimáná ámá nñni re oyaiwípoýiniñí, “Gorixo ayo ríxa mǵí rfa wimixáriní?” oyaiwípoýiniñí wigí síñwí tǵíe dání nímera púñiniñí enjirini.

“Apí api nímusíroríná nípikwíni mýariñot.” searána arfá mǵipani.” uríñí nánirini.

¹⁶ Ámá wí seyíne aiwá bí nariñagfa síñwí níseaníro “Nípikwíni mýariñot.” searánaranti, iníñí bí nariñagfa níseaníro “Nípikwíni mýariñot.” searánaranti, sfa xwiogwí o omí Gorixo nání dñí oneainiriñí yariǵáyo seyíne kíkífa yariñagfa níseaníro “Nípikwíni mýariñot.” searánaranti, sfa emá síñí wo imónáná yariǵápi mixídariniñagfa níseaníro “Nípikwíni mýariñot.” searánaranti, Sabaríyo yariǵápi mixídariniñagfa síñwí níseaníro “Nípikwíni mýariñot.” searánaranti, wí ayí searariǵápi arfá mǵipa éríxiní. ¹⁷ Ayí ripi nání searariñini. “Apí apí neróná Gorixomí píraniniñí xídariniñí.” searariǵápi ámá náo baríná onapámíǵí inariñpíniñí imónini. Apí nipiñí, ayí nene Kiraíso neaiñipi nání mí neaórininiñí imónini. Ná, ayí Kiraíso xfo imónini. ¹⁸ Ámá wí “Gorixo nene nání yáyí owiniñí oyaneýiniñí ripiñí epaxirini.” yaiwiarigáipimi seyíne mixídpá yariñagfa síñwí níseaníro “Nípikwíni mýariñot.” nísearíro “Sewaniñíyíne síyikwípiániñí mimónariñot. Aníñayíyo inimi níwuriñíro yáyí mumeariñot.” searánayí, arfá mǵwí sa páimimí éríxiní. Ayí ripi nání searariñini. Ámá e níro yariǵáíyí nepa síñwí náyi tñni mǵwiniñpa neriniñpimi dání e ríro mfkí ná mimóniñáná nípikwíni mimóniñí wigí xwioxíyo iníñpimi dání wárixá imóniño yariǵáíyí enagi nání searariñini. ¹⁹ Xwiyá Kiraíso nání riniñí ripi ení fá mixírarigáíyirini. Nene oyá síyikí imóniñwaéne warári imóniñwini. O mñíyi imónini. Warári xómíniñí tñni wíkwí tñni enagi nání xegí imóniñpa imóniñirini. Warári mñíyimi íkíkí winiñagi nání xwé nimóga wariniñpa oyá síyikí imóniñwaéne axípi omí mñíyimiñí íkíkí winiñwá enagi nání Gorixoyá dñíyo dání nimóga wariniñni.

“Mipimónipaxí imóniñpia nání riniñpi arfá mǵipani.” uríñí nánirini.

²⁰⁻²¹ Kiraiso niperfina seyíne o tñi ikárinigfáyíne enagi nani o tñi nawini piyí egfáyíneníni imónigfáriní. Aynani seyíne áma omi mxfidarigfáyí wigí amipi xixegíni nepa mipimónipaxí imónigfáriní nani rinigfárimí siní xfidipaxfáyíne mimónigfáriní. Seyíne e imónigfáriní nani aríre nero áma omi mxfidarigfáyí tñi nawini nimónirónigfáriní wigí rarigfáriní yariñoi? Nwí ikaxí “Apí fá mímamaxíripaní. Apí gígí bí mepaní. Apí amáf ai mironfáriní.” rarigfáriní arfá bí mwiwipani. ²² Ayí rípi nani seararigfáriní. Nwí ikaxí apfínigfáriní nriga unípi, ayí sa amipi aiwáraní, iniigfáriní, nene nínfáná anípa imónarigfáriní nani riníni. Apí sa ámayí érowiápfíniro éwopíniro yarigfáriní. ²³ Apí rarigfáyí Gorixomi yayí owianeyinírfáná dñí áma moarigfáriní xfidíro “Gorixo dñí nífá owiníniro áma wiwanigfáriní siyikwípiánigfáriní oimónigfáriní.” ríro “Gorixo dñí nífá owiníniro iwaní oéánigfáriní.” ríro neróná nepaxigfáriní pákiní nimóniro rarigfáriní enagi nani seyíne xenjwí re wiaiwipaxíriní, “Áma e rarigfáyí nepa dñí émfí saímí nimoro rífa rariñoi?” Xenjwí e wiaiwipaxí aiwí wigí rarigfáriní, ayí áma nxfidirigfárimí dani íwí nani feapá winarigfárimí wí pírí rakipaxí mimónigfáriní.

3

“Anjñami imónigfáriní nani dñí íkwírófrixíni.” uríñí nániríni.

¹ Gorixo Kiraiso xwáripáyo dani owiápfínimeanirí ámi siní nímimíxírfáná seyíne ení axípfínigfáriní siní seaimíxíni enagi nani síwí anjñami dani —Anjñami seáyí eyí Kiraiso seáyí e nimónirí Gorixoyá wé náumini nweanerini. Síwí naní e dani imónigfáriní arige imónanfárfanirí aníñí miní nera úríxíni. ² “Seyíne síwí sípi xwá tño imónigfáriní nani dñí míkwró anjñami imónigfáriní nani dñí íkwírófrixíni.” seararigfáriní. ³ Ayí rípi nani seararigfáriní. Kiraiso péáná seyíne ení o tñi nawini ikárinigfáyíne enagi nani ríxánigfáriní pegfáriní. Áma niperfina xámí yagfáriní pñí wiárarigfáriní seyíne Kiraiso tñi ríxánigfáriní pegfáyíne ení axípi nero xámí yagfáriní pñí wiárigfáriní enagi nani seararigfáriní. Ayí dñí nýmíniñí seyíne Kiraiso tñi imónigfáriní —Apí Gorixo tñi axí e imónigfáriní. Apí áma siníwí nseaniróná anopasínipaxí imónigfáriní nani ení seararigfáriní. ⁴ Kiraiso —O dñí nýmíniñí nene imónigfáriní mífí ikinorini. O ríxa siníni piaumíni ináná seyíne ení o tñi imónigfáriní piaumíni inípfáriní. Piaumíni níniróná Kiraiso níkníni seáyí e imónigfáriní seyíne ení axípi nimóniro yarfáná áma siníwí míseanopasíní mí seaómíxípfáriní.

“Sípi mepa éfrixíni.” uríñí nániríni.

⁵ Aynani “Gí wé síkwí amípi, ayí íwí apí nani rífa imónigfáriní?” nýaiwiri xe íwí apí nani mñí oninirí mé “Apí eminirí nani ríxa áma piyíniñí imónigfáriní?” yaiwinírfrixíni. E nýaiwiníro íwí minípa éfrixíni. Piaxí weánipaxí imónigfáriní mepa éfrixíni. Íwí nani mñí minípa éfrixíni. Íwí nani feapá seainarigfáriní xe oneainirí siníwí miwinípa éfrixíni. Ayá tñí wí mímímúropa oenirí mepa éfrixíni. Áma ayá tñí bí mímímúropa oenirí yarigfáyí Nwífa nepa imónigfáriní nani dñí mamopa nero apí nánini neróná wigí nwfánigfáriní nimíxíro yarigfáriní enagi nani seararigfáriní. ⁶ Ayí rípi nani “Apí apí mepa éfrixíni.” seararigfáriní. Áma pírí nýwiaíkiro e yarigfáriní Gorixo pírí umamoní enagi nani seararigfáriní. ⁷ Eníni seyíne Gorixomi pírí wiaikarigfáyí tñi níkmíxíniro neróná seyíne ení e nera wagfáriní. ⁸ Seyíne xámí axípi e nera wagfáyíne aiwí agwí ríná rípi rípi wí mepa éfrixíni. Wikí mómíni e éfrixíni. Wikí rífa ápiáwínigfáriní miwénípa éfrixíni. Únúnigfáriní miwikáriní éfrixíni. Xwiýfápai mñwíráriní éfrixíni. Ikayíwí mumeáriní éfrixíni. ⁹ Yapí miríni e éfrixíni. Ayí rípi nani “Apí apí mepa éfrixíni.” seararigfáriní. Seyíne xámí imónigfáriní emí nimoro siní e nimóniróná sípi yagfáriní pñí nýwiárfáná ¹⁰ ámi ríxa siníyíne imónigfáriní enagi nani seararigfáriní. Dñí siní agwí ríná seyíne imónigfáriní Gorixo xewanigfáriní imónigfáriní nani xixení nýfá oimónigfáriní seaimíxíriní. Apí dñí xfo imónigfáriní oimónigfáriní siní aníñí axípfíní ámi bí tñi bí tñi niseaimíxa warini. ¹¹ Áma dñí siní tégfáyíne niseaimíxa warinagfáriní nani wiyíne Grikíyínerani, wiyíne Judayínerani, ayí ananiríni. Wiyíne iyí símfí sfó wákwinigfáyínerani, miwákwinigfáyínerani, ayí ení ananiríni. Wiyíne émayínerani, kíníxíyínerani, ayí ení ananiríni. Wiyíne xínáwayíneníni nimóniro omíñí wiairigfáyínerani, omíñí wiipírí nani áxenwarí minigfáyínerani, ayí ení ananiríni. Ná biní xwé imónigfáriní, ayí Kiraiso tñi ikárinigfáriní. O nípimíni seáyí e wimónigfáriní. Pí pí áma imónigfáriní omí dñí nýkwírófrixíni ananí o tñi ikárinipaxíriní.

“Xíxe dñí sípi inírfrixíni.” uríñí nániríni.

¹² Gorixo fá yiyamíxíni seairí áma nioníyá oimónigfáriní seaimíxíni dñí síxí seayirí egfáyíne enagi nani rípi éfrixíni. Wíníyo wá wianírfrixíni. Dñí sípi ení wírfrixíni. Seáyí e seáyí e mimóní siyikwípiayíneníni imónigfáriní. Nýapenímáná urírfrixíni. Ananjñí

murí xe óf oneaimópoyinrí éfrixini. ¹³ Segíyí pí pí seaikárfagá aí seyíne ení xixewiámí mīwipa éfrixini. Segí wo sípí seaikárfagí nání xwiyíá umeapíxaxí enánáyí, yokwarímí wíífríxini. Ámináo yokwarímí seaíinjípa axípi e wíífríxini. ¹⁴ Apí apí nípíní nero aiwí anjípaxí epaxípi, ayí rípiríní. Xixe dínjí síxí yínífríxini. E neróná píránínjí nawíní kumíxínípiríá enagí nání seararínjini. ¹⁵ Kiraiso seyíne píyíá seawírinjé enagí nání omí wí pírfí mīwíalkí segí wíníyí tñí píránínjí nkumíxíníro njewáfríxini. Seyíne Kiraisoyá síyíkí imónígíá wíníyí tñí nkumíxíníro píránínjí onjwéapoyinrí fá seaumírínjéne enagí nání seararínjini. Íníná Goríxomí yayí wíayífríxini. ¹⁶ Xwiyíá Kiraiso nání rínínjípi seyíne aumaúmí inífríxini. Segí sonj tñí seanj tñí apí níríroná nírēwapíníro ikwairírí iníro yarígíápímí dání xwiyíá o nání rínínjípi aumaúmí inífríxini. Sonj tñí seanj tñí apí níríroná manjípíní mírí “Goríxo e neaiinjífríxini?” nīyáiwíro omí xwíoxí aí tñí nífá nīseainírí yayí wífríxini. ¹⁷ Pí pí seyíne níríronáraní, pí pí nerónáraní, “Áminá Jisasomí ínīmí wuríníjwáenerfani?” nīyáiwíro ámá xíoyáyí epaxípiní éfrixini. E neróná “Kiraiso nene nání e neaiinjífríxini?” nīyáiwíro ápo Goríxomí yayí wífríxini.

Xiepíwami tñí xíagwowami tñí urínjí náníníni.

¹⁸ Apíxíwayíne, segí oxowamí símanjwíyónínjí wurínífríxini. Áminá Jisaso tñí ikárínígííwayíne e epaxí enagí nání seararínjini. ¹⁹ Oxoyíne segí apíxíwa nání dínjí sípí seaíwínígíni. Narírímí mīwipa éfrixini.

Níaiwíyo tñí xanowami tñí urínjí náníníni.

²⁰ Níaiwíyíne, segí inókiwa ápowa sekaxí pí pí searáná aríá yímígí wífríxini. E neróná Ámináo yayí wínípaxípi yarínjagá nání seararínjini. ²¹ Xanowayíne, segí níaiwíyo éwapiyí nīwiríná mīxínínjí mīyomíxípa éfrixini. Segí níaiwíyí dínjí anínjí rakiárínípiríxíníní seararínjini.

Bosowami tñí omínjí wíiarígíáyo tñí urínjí náníníni.

²² Xínáíwayínenínjé nímóníro omínjé wíiarígíáyíne, segí bosowa pí pí searáná aríá nīwíro xíxentí éfrixini. Segí bosowayá sínjwí anígíe dáníní e éfrixíníní mīseararínjini. Omínjé yarígíáyí yapí nímóníro wíepísarígíápa mé “Ayá tñí oyaneyí.” nīyáiwíro éfrixini. Seyíne Ámináomí wáyí wíarígíáyíne enagí nání seararínjini. ²³ Omínjé wíiarígíáyíne pí pí nerínáyí “Ámá náníní ríwíiarínjwíní?” nīyáiwíro úrapí yarígíáyí yarígíápa mé “Áminá Jisaso nání ríwíiarínjwíní?” nīyáiwíro píránínjí yarígíáyí yarígíápa seyíne ení e nero ayá tñí éfrixini. ²⁴ Seyíne níjíríní. Ámá wí marfá, Áminá Jisaso yayí nīseaimorí Goríxo “Nanj e nīseaiimíríní.” rárínjípi seaíínfá enagí nání seararínjini. Bosí seyíne wíiarígíá, ayí Áminá Kiraiso enagí nání seararínjini. ²⁵ Gíyí gíyí sípíní nēra nurínáyí, Goríxo pírfí numamoríná mīmearó sípí ayí éfápi tñí xíxentí pírfí umamonfá enagí nání seararínjini.

4

¹ Bosoyíne, “None ení bosí anjínami wo tñjwáonerfani?” nīyáiwíro segí inókiwánínjí nímóníro omínjé seaíiarígíáyo nenjwípero píránínjí numeríná epaxípiní tñí xíxentí uméfríxini.

“Goríxomí ríxínjé neauríyífríxini.” urínjí náníníni.

² Seyíne Goríxomí ríxínjé nuríroná xáíwí nīwakírímíxínímáná nīra úfrixini. E neróná dínjé yaikíá nímómáná mēpa ero yayí wíro éfrixini. ³ E neróná none nání ení ríxínjé neauríyífríxini. None xwiyíá Kiraiso nání enjíná dání ínīmí imónagípi —Xwiyíá apí nioní gwí njewánápíríní. Apí ámáyo woákíki wíánfá nání “Óf wímoí.” nuríro ríxínjé neauríyífríxini. ⁴ “Nioní apí nírírná síjání áwanj uríímígíni.” nímónarínjipi tñí xíxentí uríímá nání ríxínjé neauríyífríxini.” seararínjini.

⁵ Seyíne ámá Jisasoyá síyíkí mímónígíáyí tñí nīnjwēaróná dínjé émí saímí nímómáná éfrixini. Íníná ayí tñí nīnjwēaróná “Ayí Goríxo nání dínjé mopaxíná rínárfani?” nīyáiwíro wé rónínjípiní éfrixini. ⁶ Íníná xwiyíá nuríroná segí xwiyíá aíwáyo saxí nímoróná awíí yarínjípánínjí nímíxíro urífríxini. E neróná ámá seyíne yarínjé seaííá ayí ayo “Apí urípaxíriní.” nīyáiwíro xíxentí urípaxí imónínjípi tñí urípírfáriní.

Tíkikaso tñí Onesimaso tñí nání urínjí náníníni.

⁷ Nioní níkararígíá nípíní Tíkikaso —O negí níríxímeá dínjé síxí uyínjwáoríní. Dínjé unjwírárípaxí imónínjípiní yarínjoríní. Ámináo nání wáí uraní nání gwí móníjwá woríní. O nībírí áwanj searínífríxini. ⁸ Ayí rípi nání uowárenaparínjini. O nīseaimēarí áwanj searáná seyíne “Porowamí wímeaarínjipi, ayí apíríxini?” yáiwíro dínjé wíá seaónírí enfa nání uowárenaparínjini. ⁹ Nioní Tíkikasomí tñí Onesimasomí tñí —O ení

negí níríxímeáyí imóníjé woríni. Dínjé uñwírárípaxí nealiaríjoríni. Negí dínjé síxí uyíjwáoríni. Omí ení segí ténjé e nání urowárenaparíjéni. Awaú amípí none re nealmónaríjépi nání áwanjé searípísíí.

“Ámá tíyíyáyí seaiwárenaparíjéni.” uríjé náníríni.

¹⁰ Arisítakaso —O nioní téní nawíní gwí ñweagwííoríni. O seyíné yayí seaiwárenaparíni. Mako —O Banabasomí xoayoríni. O ení yayí seaiwárenaparíni. O seyíné ténjé e rémónapánáyí, o nání nioní xámí bí searíjé enagí nání yayí wíríxíni. ¹¹ Jisaso —O yóí bí ámí Jasítasoyí wírínijoríni. O ení yayí seaiwárenaparíni. Judáyí níní enagí aiwí Porone ámá wí ení Goríxomí dínjé níwíkwíroríjépipímí dání oyá xwíoxíyo ñweáfríxíní wáí rímeariñwápa axípi nero gwí móníñwáwa, ayí waú woní awaríni. Rípi ení nioní dínjé wá nónígíáwaríni. ¹² Epapíraso —O segíyí woríni. Jisasi Kiraisoyá xínáíníjé nimóníni omíjé wíliaríjé woríni. O ení yayí seaiwárenaparíni. O Goríxomí xwíyíá rírímí níwíríná símí níxeadípéní seyíné nání aníjé míní ríxíjé seauriyaríjéríni. Seyíné yóí imóníro “Goríxo ámá xíoyá e éfríxíní wimónaríjépi, ayí apíríani?” yaiwíaríro éfríxíní ríxíjé seauriyaríjéríni. ¹³ O seyíné nání téní séríxímeá imónígíá Reodisia ñweáyí nání téní séríxímeá imónígíá Xiraporisí ñweáyí nání téní íkíníjé sípí wíaríjé sítjé wínaríjé enagí nání seararíjéni. ¹⁴ Ruko —O dokítá nene dínjé síxí uyíjwáoríni. O ení yayí seaiwárenaparíni. Dimaso ení yayí seaiwárenaparíni.

Poroyí níwíowáriní uríjépi náníríni.

¹⁵ Seyíné segí séríxímeáníjé imónígíá Reodisia ñweáyo “Poroyí seaiwárenaparíjéni.” urípoyí. Nibáimí téní ámá Jisasoyá síyíkí imónígíá íyá anjwámí awí eánarígíáyo téní ení “Poroyí seaiwárenaparíjéni.” urípoyí. ¹⁶ Seyíné payí nioní eaaríjé rína segí awí eánígíe dání íá níroárimáná ámí Jisasoyá síyíkí imónígíá Reodisia ñweagíáyí ení íá orópoyíní wíríxíni. Payí nioní ayí nání eáána seyíné ení nurápiro íá rófríxíni. ¹⁷ Akipasomí re urífríxíni, “Joxí Ámínáo téní íkáríníjoxí enagí nání o e éfríxíní rírípeanjépi nání dínjé nímorí xíxeni nípíní yáfríxíni.” urífríxíni.

¹⁸ Poroní níwaníjoni gí wé téní yoparí rípi yayí níseaiwárenapírí eaaríjéni. Nioní nání “O síní gwí ríñweaní?” níyáiwíro Goríxomí ríxíjé nuríyífríxíni. “Goríxo wá seawíaníwínígíni.” nímónaríni.

Payí Poro Tesaronaika ɲweáyí nání xámi eaɲɲaríní.

Payí rína Jisasoyá siyikí imóníǵá aɲí yóí Tesaronaika ɲweagíáyí nání Poro xámi eaɲɲaríní. Apí Masedonia píropenisíyo aɲí xwé bíríní. Poro émayí aɲíminí xwíyá yáyí winipaxí imóníǵá wáí nurímeríná aɲí apimí uráná émayí obaxí Jisasomí dɲɲí níwíkwírórí aɲí Judáyí e ɲweáyí áriní wí dɲɲí wíkwíróǵawixíní. Judáyí Jisasomí dɲɲí níwíkwíróǵá émayí obaxí Poromí arfá wiaríɲagfa níwíniro nání sipí dɲɲí níwíawíro omí mǵá xíǵowáraná Poro aɲí wí e nání éí nuri e dání Jisasoyá siyikí imóníǵá Tesaronaika ɲweáyí aríge rfa imóníǵoiníri Timotio síɲwí oníwíniawíníri urowárfagí o síɲwí níwínaumo níbíri Poro ríxa Koríníyo nírémorí ɲweaɲáná níwímeari repíyí níwiri yaríní Tesaronaika ɲweáyí wíǵápi nání áwaní uráná Poro payí rína eaɲɲínigíní (Wáí wurímeiaríǵáwa 17:1-4).

¹ Poroní tǵnǵ Sairaso tǵnǵ Timotio tǵnǵ none Jisasoyá siyikí imóníǵá Tesaronaika ɲweáyíné —Seyíné ápo Goríxo tǵnǵ Áminá Jisasi Kiraiso tǵnǵ nawíní ikáriníǵáýíneríní. Seyíné nání payí rína nearí mónaparíɲwíní. “Awaú wá seawianíri seyíné níwayíróniro ɲweapíri nání seaiiri éisixíní.” neaimónaríní.

Tesaronaika ɲweáyí xixení arfá wiro xíǵíro egíá nániríní.

² None íníná seyíné nání Goríxomí yáyí níwirane ríxíɲí nuríranéná seyíné nání ení seauríyaríɲwáriní. ³ Seyíné Áminá Jisasi Kiraisomí dɲɲí níwíkwíróríɲǵpimí dání nuxíǵíróóná ríwí nírkwíníriníǵí egíápi nání arfá mikeamopa erane omí dɲɲí síxí nuyiro nání aníǵí miní egíápi nání ení arfá mikeamopa erane o ámi weapíwíníǵíníri weníǵí nerí ɲweaaríǵápi nání ení arfá mikeamopa erane nerane mimáyo níǵíníne nání ápo Goríxomí nuríranéná ríxíɲí seauríyaríɲwáriní. ⁴ Negí nírixímeáyíné, Goríxo dɲɲí síxí níseayírí fá yíyamíxímí seainípi nání none níǵá imóníǵwíní. ⁵ Ayí rípi nání níǵá e imóníǵwíní. Xwíyá yáyí neainaríɲǵpi wáí nísearémeariná manípa tǵnǵ xwíyáni mísearéwapíyíɲwanigíní. “Xwíyá apí nepa imóníni.” neaipímonaríná emímí ení eáníǵí imóníǵí bí ení kwíyípi dání seaiwapíyíɲwanigíní. None seyíné tǵnǵ níɲwearanéná eníwápi —Apí seyíné aríra oseaianeyíníri eníwápiríní. Apí nání seyíné níǵá imóníǵoi. ⁶ Seyíné none eníwápi nání ení ikaníǵí neairo Ámináomí ikaníǵí wiro egíáriní. E neróná xwíyá yáyí neainaríɲǵpi xixení arfá níwiro níxíǵíróóná xeaníǵí ayá wí seaiméagí aɲí yáyí kwíyí síxí seaimóǵpi tǵnǵ níxíǵá ugíáriní. ⁷ Seyíné e níxíǵá nuróná áma Kiraisomí dɲɲí wíkwíroaríǵá Masedonia píropenisíyo ɲweagíáyo tǵnǵ Gíríkí píropenisíyo ɲweagíáyo tǵnǵ ayo níyoní síɲwepíǵí wíǵáriní. Kiraisomí nuxíǵíróóná xeaníǵí seaiméagí aɲí yáyí tǵnǵ aníǵí nuxíǵírinípi dání síɲwepíǵí wíǵáriní. ⁸ Ayí rípi nání seararíɲíní. Xwíyá seyíné Ámináo nání níriga úǵápi áma ríaiwá níremeága waríǵápaníǵí níriga nuríná Masedonia píropenisíyo tǵnǵ Gíríkí píropenisíyo tǵnǵ apiaúmíní míríníɲínigíní. Aɲí níminí seyíné Goríxomí dɲɲí wíkwíróǵápi nání arfá wíaríǵáwixíní. Ríxa arfá wíǵá eníǵápi nání none ámi aɲí bími nírémoríná seyíné nání bí tǵnǵ rípxáí meníní. ⁹ Ayí rípi nániríní. Áma nǵnǵ none seyíné tǵnǵ e nání bání níneamímíniro egíápi nání repíyí iníro seyíné Goríxo, nepa ɲwá dɲɲí níyímíǵí tǵnǵ imóníǵomí uxíǵíǵíri nání níkínímonímáná segí ɲwáǵpimí ríwí umogíápi nání repíyí iníro ¹⁰ seyíné Goríxomí xewaxo —O xwáripáyo dání owíápnímeaníri síɲí wímíxíjoríní. Íwí áma yaríǵápi nání Goríxo wíǵí rfa ápiáwíníǵí níwóníri ríwéná píǵí umamoníápmí dání éí neamímíaríjoríní. Ayí womaní. Sa Jisasoríní. O aɲínamí dání weapíníe nání seyíné xwayí naníri ɲweaaríǵápi nání repíyí iníro yaríná wímeaaríɲwá eníǵápi nání none ámi bí tǵnǵ urípxáí mimóníǵwíní.

2

Poro Tesaronaika ɲweáyí tǵnǵ níɲwearíná enípi nániríní.

¹ Gí nírixímeáyíné, seyíné níǵáriní. None seyíné tǵnǵ e níseaiméariná wáí yopa míseamearíǵíníɲwanigíní. ² Síni seyíné tǵámíní mísearémeapa nerí aɲí Píripaiyo wáí emearíná apimí dǵnǵyí xeaníǵí neaikáiro ríǵíǵíró neairo egíápi nání seyíné ríxa níǵáriní. E neaikáíǵá aɲí e pǵnǵ níwíarímí seyíné tǵámíní níbíriná áma obaxí píǵíǵíri neaianíro yaríǵáfa áí Goríxo dɲɲí síxí neaimóǵpimí dání masíǵá bí míneainí xwíyá yáyí neainaríɲǵpi xixení níseara ɲwanigíní. ³ Áma xwíyá yáyí neainaríɲǵpi dɲɲí oíkwírópoyíníri nuríranéná nepa mimóníǵpimí dání wí uraríɲwámaní. Nípkwíní mimóníǵpi owíkaraneyíníri wí uraríɲwámaní. Yapí owíwapíyaneyíníri uraríɲwámaní. ⁴ E mepa nerane Goríxo “Porowa mímíwíároaríǵáwaríani?” níyaiwírí xwíyá yáyí

neainariniþi wáf uraníwá nání dñí neanwiráriní enagi nání xó rírixiniri wimóniniþi tñi xixeni axíþini urariniwáriní. Ámá wí nene nání yayí owiníþoyiniri urarigápa none axíþi e wí murí Gorixo —Negí xwioxíyo adadí neaiariniþo, ayí oriní. O none nání yayí owininiri negí rariniwápi ámayo urariniwáriní. ⁵ Seyíné nijáriní. None seyíné tñí e níseaimearíná rixiniþi remeaní wí mīseariniwaniginí. Ripi nání ení Gorixo sopiniþi neapaxí imóniní. Íwí searapanirane nání dñí inimi níkwírómáná níremeá xwiyá bí mīseariniwaniginí. ⁶ None Kiraisoyá wáf wurimeaiariniwáone imóniniþagi nání ananí oneaiþoyiniri searipaxí imóniniþagi ai seyínérani, ámá wíraní, seáyí e oneamearíþoyiniri wí ení menwaniginí. ⁷ None seyíné tñí niþwearanéná niþenimáná awayini níseairane apíxí sñi niaíwí pío tñí xegí niaíwíyo dñí niþwiráriní umeariniþa axíþi e seaiþwaniginí. ⁸ None dñí sixí níseayirane nání “Xwiyá yayí neainariniþi Gorixo tñáminí imóniniþi áwaní ouraneyi.” níneaimóniní dñí aríá níkeaimónimáná seyíné nání aga íkñiniþi sipí neaiariniþagi nání yoi mayí nimóninimí seyíné tñáminí emenwaniginí. ⁹ Gí nírixímeáyíné, “Omíni none seyíné tñí niþwearanéná aniniþi miní ríá tñí enjwápi nání sñi dñí seainariní.” nimónariní. Xwiyá Gorixoyá yayí neainariniþi wáf níseariranéná aiwá none nani nání aniniþi seaikáraniginiri árwíyiraní, íkwáwíyiraní, ríwí nírkwinimáná omíni wé tñí iníná yagwáriní. ¹⁰ None Kiraisomi dñí wíkwíróarigíáyíné tñí niþwearanéná siyikwí mininiþini erane wé róniniþini erane xwiyá níneaxekwímpaxí imóniniþi erane enjwápi nání seyíné sopiniþi neapaxíyínérini. Gorixo ení sopiniþi neapaxí imóniní. ¹¹ None xanowa wígi niaíwíyo píraniniþi umearigíápániniþi axíþi e seameariniwápi nání seyíné nijáriní. Woxini e níseameranéná wairiri seairane ení ríremíxí seairane dñí sixí seamimorane enjwáriní. ¹² Seyíné ámá Gorixoyá —O ámá xíoyá xwioxíyo njweapírfíyo seáyí e xó imóniniþi bí ouxímeáwiniþiniþi wéyo fá seaumirariní. Oyá ámá píraniniþi níxídróná epaxíþi seyíné api tñí xixeni érixiniriþi api api e seaiþwaniginí.

¹³ Ripi nání ení iníná Gorixomi yayí wiariniwáriní. None níbirane xwiyá Gorixoyápi yaní seaiapáná seyíné xixeni aríá níneairóná xwiyá ámáoneyá bñiniþi aríá níneainí xwiyá nepaxiniþi imóniniþiniþi aríá neaigíawixini. Xwiyá api —Api Kiraisomi dñí wíkwírógíáyíné dñí seaimoariníþirini. Api nepa xwiyá oyápi enagi nání aríá e neaigíawixini. ¹⁴ Gí nírixímeáyíné, ámá Kiraisi Jisaso tñí ikárinigíá, siyikí Gorixoyá Judia píropenisíyo imónigíáyo wímeaníþa seyíné ení ríxa seaimoaniginiþi. Wígi Judayí xeaniniþi wíkárigíápa seyíné ení segí gwí axíyí xeaniniþi seaikárigíawixini. ¹⁵ Gí Judayí wáf rókiamoagíawami níþikía níwagíásáná Áminá Jisasomi píkiro none ení mīxí neaxídwáriro egíáyirini. Ayí ámá Gorixo yayí winariniþi rimóniniþi? Aga oweoi. Ámá niyoní sñmí tñí wiarigíáyirini. ¹⁶ None xwiyá émayí émayí níwiro dñí wíkwíróáná Gorixo yeáyí uyimíxemeañápi wáf murímepa oéþoyiniri píripírí neaianíro yarigíáyirini. E neriniþimi dani wígi íwí pákíkí néra úfápi ríxa yurínowiarini. Ayínani Gorixo ríxa wíki níwóniri ayo pírfi umamoariní.

Poro ámi sñiwí winimíniri nání wimóniniþi nánirini.

¹⁷ Gí nírixímeáyíné, none ayí yapí wí mimóniniþwini. None segí tñí e dani mīxí neaxídwáraná negíþi ámi wí e bí onimiápi niþweámáná —Iná none sñi sñimaniþiyo sñiwí mīseanipa nerane ai dñí aríá wí mīsealkeamoniwaniginí. Ámi wí e negíþi bí onimiápi niþweámáná ámi seyíné tñí onjweaneyiniri aga íkñiniþi sipí níneairí e yani nání sñmí xeadíþeniniþwaniginí. ¹⁸ Awá tñí Poroní tñí —Nioní ayí ná bñi maríá. None segí tñáminí “Obaneyi.” neaimóniniþagi ai Seteno pírfi nearakiniþiniþi. ¹⁹ Ayí ripi nání segí tñáminí “Obaneyi.” neaimóniniþagi. Gorixo none yayí neaimoní nání imónigíáyí, ayí seyíné meniraniþi? Dñí nífá neaininí nání imónigíáyí, ayí seyíné meniraniþi? “Ná tiyí rímeáwiniþi?” yaiwianíwá nání imónigíáyí, ayí seyíné meniraniþi? Jisaso ámi bñá oyá sñiwí aníþe dani none igigí bí mé seyíné wáf níseariranéná nániniþi enjwápi nání raníwáriní. ²⁰ None seáyí e nimónirane dñí nífá neaininíþi, ayí seyíné enagi nání rariniþi.

3

Timotio ení sixí oweámixiniri urowarigíá nánirini.

¹⁻² Ayínani seyíné níseawárimí re nání níbiranéná amípi seaímeáþi nání majá nimóga núwasáná “Majá oimónaneyi.” sñi mīneaimónipaxí neríná re egwísisixini. “Yawawi Timotio, negí nírixímeáo —O Gorixoyá xwiyá Kiraiso nání yayí neainariniþi wáf wurimeiní nání imóniniþi worini. O aní Atenisiyí rininiþi ripimi yeawáraná ayí ananirini.” níyaiwirai segí tñáminí nurowárenapi ríainá Kiraisomi dñí wíkwírófápi xaiwí fá xiripíri nání ení sixí seaeámixiri dñí sixí seamimori

éwíniginiri uowárenapigwfixixini. ³ Segíyí wo aí xeaníj seáímeáí apimi dání ududí m'winípa oeniri Timotio apí e éwíniginiri uowárenapigwfixixini. E nerai aí enjína dání Gorixo "Xeaníj apí ayo xe wímeáwíniginí." yaiwiárigene imónijagwí nání sewanijyíne nijáirini. ⁴ Xámí seyíne tñi sñi niñwearanéná "Ríwéná xeaníj níneámeanijoi." m'isearayipa renwaniginí? Apí ríxa níseáímeáí nání seyíne "Rípi apírani?" níyaiwiro ríxa níjía imónijoi. ⁵ Ayinání Timotiomí uowárenapiniginí. Ríxa seyíne imónigíápi nání "Sñi majía oimónimini." m'nimónipaxí nerína o seyíne Kiraisomí dñj wíkwírogíápi sñi píraníj ría wíkwíronojiniri m' seaómixíná nání uowárenapiniginí. "Ámáyo yapí wíwapiyaríño —O oborini. O seyíne Kiraisomí pñi owíarípoyiniri yapí seáiwapiyíáná none aníj miní enjwápi anípa imóniniginiri uowárenapiniginí." seararínini.

Timotio Poromí yayí xwíyía urémeanj nánirini.

⁶ E éagi aiwi agwí Timotio seyíne tñamini pñi níseawiárimí n'ibiri xwíyía yayí yeainipaxípi áwaní yearémeáiniginí. Seyíne sñi Kiraisomí dñj wíkwíro ríxe dñj sípi iníro yaríjagía sñjwí seanípi nání áwaní yearémeáiniginí. None nání dñj nímoróná wá seauniri none seyíne nání "Sñjwí owínaneyi." neaimónarípa seyíne axípi Porowamí sñjwí owínaneyiniri ikíníj sípi seairi yaríjagía sñjwí seanípi nání ení áwaní yearémeáiniginí. ⁷ Gí nírixímeáyíne, Timotio apí áwaní yearémeáí enagi nání dñj ría neaxepaxí imónijápi tñi xeaníjpi tñi apí n'ipini neámeaaríná dñj sípi m'neáí dñj síxí iníjwaniginí. O re yearági nání, "Kirisomí sñi píraníj dñj wíkwíroarínoi." yearági nání dñj síxí iníjwaniginí. ⁸ Seyíne ení neáníro Ámináo tñi ikárinigíápi xaiwí íá níxiríronáyí, none seáyí níkárinirane njeapaxí enagi nání seararínini. ⁹ Gorixomí seyíne nání yayí aníj miní níwirane aí yayí seyíne nání wipaxípi tñi xixení mimónijwini. Ayí pí nánini maríái, seyíne nání yayí níwiranéná dñj níá onímiá neainarínimani. Ayá wí neainaríní enagi nání rarínini. ¹⁰ Segí sñimáníj sñjwí níseanirane Kiraisomí aníj píraníj dñj wíkwíropíría nání sñi mimónigíápi osearéwapíyaneyiniri aníj miní ikwáwíyiraní, áríwíyiraní, wauní ríxíj urarínjwáriní.

Poro Tesaronaika njweyí nání ríxíj wuríyíj nánirini.

¹¹ Negí ápo Gorixo tñi Áminá Jisaso tñi awaú none seyíne tñj e baníwá nání "Ámí óf neaimóisixini." nimónarini. ¹² None seyíne nání dñj sípi níneairi arírá seaiarínjwápa seyíne ení axípi ríxe dñj sípi niníro arírá níwirónáraní, winíyí nání dñj sípi níwiro arírá níwirónáraní, ayá wí epíría nání "Ámináo e seaimíxíwíniginí." nimónarini. ¹³ Áminá Jisaso amá xfo xegí imónigíáyí tñi amí níweapíríná seyíne negí ápo Gorixo sñjwí aníje dání xwíyía m'iseaxe kwí mopaxí imóníro síyikwí mínigíáyíne imóníro epíría nání sfkíki seaoimíxíwíniginí.

4

"Gorixo wimónarínjpi éfrixini." uríj nánirini.

¹ Gí nírixímeáyíne, nioní payí rína yoparípi nearnái Áminá Jisaso wáf nurímeifrixiniri nearowáriníj enagi nání ayá tñi neri ení rírémxí b' rípi oseaianeyí. Seyíne nemeróná Gorixo yayí winipaxípi epíría nání searéwapíyíjwápi tñi ríxa xixení yarínoi. E nero aí apimi níwúro amí b' tñi oyaneyiníro éfrixini. ² Sekaxí riníj Áminá Jisaso nearípeanone searéwapíyíjwápi nání seyíne níjía imónijagía nání rarínini. ³ Gorixo seyíne e éfrixiniri wimónarínjpi ayí rípirini. Síyikwí mínigíáyíne imónírixini. Amá wí tñi íwí b' minípa éfrixini. ⁴ Meánigíáyíne amí wí tñi íwí b' miní Gorixoyá sñjwíyo dání síyikwí míníj imónijápi ero amáyá sñjwíyo dání weyí seamearipaxí imónijápi ero nero xixení meánírixini. ⁵ Émáí —Ayí amá Gorixo nání dñj m'imoarigíáyíni. Ayí íwí inaníro nání m'íní niníro sñm' xeadípnarínigíápa mepa éfrixini. ⁶ Segí séríxímeáníj imónigíáyíya apíxí tñi íwí oinaneyiníro yapí níwímeari níwero sípi níwikarípa éfrixini. Xámí seyíne tñi niñwearanéná áwaní seairane erírí seairane enjwápa xixení amá íwí apí éfáyo Ámináo pírf umamonía enagi nání seararínini. ⁷ Gorixo nene amá wí tñi íwí inaníwá nání nioníyáyí imónírixiniri wéyo íá neaumírinímani. Gí síyikwí mínigíáyí imónírixiniri wéyo íá neaumíriníjini. ⁸ Ayinání rípi nání dñj mófrixini. Gíyí gíyí nioní seararínjpi ríwíminí nímamorínáyí, ayí amáyoni ríwí mumoarínoi. Ayí Gorixomí —O nene síyikwí míníj imónani nání xegí kwíyípi owaininiri síxí neaimóarínjorini. Omí ríwí umoarínoi.

⁹ Séríxímeá nání dñj sípi níseairi arírá níwiríná epaxípi nání Gorixo xewaníño ríxa seáiwapiyíj enagi nání none aí wí ríwamíj nearí searípaxí mimónijwini. ¹⁰ Séríxímeá

segí Masedonia piropenisíyo amí gimí nweagfáyo nání ríxa díní sípí níwiro arírá wiarínjoi. Gí níríxímeáyíné, seyíné e yarínjagfa aí amí bí rípi oépyóníri yaríní oseaimíní. Seyíné díní sípí e wiarígápi amí xwé bí tñí nimóga úfrixíní. ¹¹ Porowa xámí sekaxí nearígápa xíxeni píráníñí oimónaneyíníro éfrixíní. Awayíní yapeníjwaéne oimónaneyíníri ero wí yarígápi marfát, negí yarínjwápíní oainenaxfídaneyíníri ero negí omíní ení nírfkwínímáná oyaneyíníri ero éfrixíní. ¹² E nerónáyí, nípíri nánirani, yínípíri nánirani, dífwí mikeamónípa ero amá Goríxoyá mimónígáýí re seaiaiwipaxípi ero, “Ayí wé róníní imónínípi yarínjoi.” seaiaiwipaxípi ero epírfá enjagí nání seararínjini.

“Ámináo amí weapáná pegfáýí wiápínímeapírfáríní.” uríní náníriní.

¹³ Gí níríxímeáyíné, amá re níyáiwiri, “Gí amá píyí ro Goríxo síní wímíxána níwiápínímeanfáríní.” níyáiwiri mikwímoarígáýí iwíeánarígápa seyíné ení axípi míwíeánípa éfrixíníri péfáýí imónípfírfápi nání xe majfá oimónípyóníri míneaimónaríní. ¹⁴ Jisaso nípémáná amí wiápínímeanfáríní. E enjípi nání nene ríxa “Neparíní.” níyáiwirane díní ikwíronwíní. Ayínání Jisaso enjí apí re yaiwiarínjwápimi sopíní woní, “Amá Jisasomí díní níwíkwírorfíná péfáyo Goríxo xegí tñí e nání o tñí nawíní nímeámí unfáríní.” yaiwiarínjwápimi sopíní woní. ¹⁵ Rípi ranípi, ayí Ámináo rínjípíriní. O amí báná nene síní síní nweajwaéne omí wímeaani nání pegfáyo xámí umeanfámamí. ¹⁶ Íná anjnamí dání apí bí enjí tñí ríníri anjñajíyo xíráóníní imónínjyá maní ríníri pékákí Goríxoyá ríníri yaríná Ámináo xewaníjo anjnamí dání weapínfáríní. Anjnamí dání weapáná amá xíomí díní wíkwírogfá ríxa pegfáýí xámí síní nero wiápínímeapírfáríní. ¹⁷ Ríxa níwiápínímeámáná enjáná síní síní nweajwaéne ení Ámináomí anjí pírfíyo wímeani nání ayí tñí nawíní agwípi tñí e nání neayoaánapínfáríní. ¹⁸ Ayínání segíyí wí wígí amá péáná xwíyá apí nuríro míní ikínjwí umírírixíní.

5

“Ámináo bínfáyi nání sínjwí tñí nweáwanígíní.” uríní náníriní.

¹ Gí níríxímeáyíné, Ámináo weapínfáyi nání seyíné ríxa arfá wígí enjagí nání rífwamíní bí nearí áwanj searípaxí mimóníní. ² Rípi nání seyíné ríxa níjfá imónínjagfa nání rarínjini. “Amá árfwíyimi fíwí meaarígáýí ríná bípírfíreói?” míyáiwipa yaríná barígápa Ámináo ení axípi “Ríná bínírfeníjoi?” míyáiwipa enjáná bínfáríní. Apí nání seyíné ríxa níjfá imónínjagí nání rarínjini. ³ Ayí re raríná, “Ríxa níwayírónrí nweajwíní. Amípi wí nání wáyí neainípaxí mimóníní.” raríná síní méfímeáwá inípaxí ríá tñí wímeanfáríní. Ríníní apíxíwa níaiwí xíraníróná nawínání winarínípa axípi wímeááná apímí wí urakínípfírfá meníní. ⁴ Gí níríxímeáyíné, seyíné sfá yínínímíní memearígáýíné enjagí nání Ámináo níweapíri níseaimírfíná amá fíwí xaurápímíníri wímeááná sírf píkinarígáýí yapi píkinípaxí mimónígáýíriní. ⁵ Níyínéní wíá ónarínímíní nemero ikwáwíyíná yarígáýíné imónínjagfa nání seararínjini. Nene sfá yínínímíní nemerane árfwíyimi yarínjwaénemamí. ⁶ Ayínání Jisasomí díní míwíkwírogfáýí sfá o weapínfáyi nání sínjwí maní maiwí sá wearígápa mepa éwanígíní. Sínjwí tñí níjwearane pírféáníwanígíní. ⁷ Ayí rípi nání seararínjini. Amá sá wearígáýí árfwíyimi wearígáríní. Amá inígí xwapí níníro papíkí yarígáýí árfwíyimi níníro papíkí yarígáríní. ⁸ E nerí aí nene ikwáwíyíná emearínjwaéne imónínjagwí nání pírféáníwanígíní. Amá míxí inaníro nání ikínarígápa nene axípi Goríxomí díní wíkwírorane díní síxí uyirane yarínjwápi sorfá míxí nání yínarígápaníní yínírane “Goríxo yeáyí neayímíxemeanfáríní.” níyáiwirane ikwímoarínjwápi aríxí míxí nání dífkínarígápaníní dífkínírane éwanígíní. ⁹ Goríxo xegí wíkfí ríá ápiáwíníní wearínípi wímeáwínígíníri neaiaiwíarínjenemamí. Negí Áminá Jisasi Kiraiso neaiínjípímí dání yeáyí uyímíxemeámígíníri neaiaiwíarínjenemamí. ¹⁰ Nene síní nweajwáná níweapírfínáraní, penjwámí enjáná níweapírfínáraní, xí o tñí nawíní nweaanfáwá nání neapeínínígíní. ¹¹ Ayínání xíxe míní ikínjwí míríníro sfíkfí omíxíníro éfrixíní. “Seyíné ríxa e inarígápi síní niga úfrixíní.” seararínjini.

“Apí apí éfrixíní.” nura wíjpi náníriní.

¹² Gí níríxímeáyíné, bí rípi éfrixíníri yaríní oseaimíní. Segí arírá seaianíro nání aníní míní yarígáýí —Ayí Ámináoyá díníyo dání seamenjwearo searéwapiyíro epírfí nání imónígáýíriní. Ayo seyíné wéyo umepírfí nání éfrixíní. ¹³ Amá ayí sanj searápaníro yarínjagfa nání díní síxí uyíro wé ikwíanjwíyo njwíráríro éfrixíní. Séríxímeá tñí xepíxepá míróní nawíní nimóníro nweáfrixíní.

¹⁴ Gí níríxímeáyíné, bí rípi ení éfíríxínírí yarińf oseaimíní. Segí áamá ríwí sítwá yigfáyo yumíxíro ayá igigí yarigfáyo dńf sítí umímoro i wegíáyo arírá wíro éfíríxíní. Áamá nýoní nuríríná símeaxfđí mǐwí wígf dńf tńí “E oyaneyí.” nýaiwíríná e éfíríxínírí síńwí wínífíríxíní. ¹⁵ Áamá sípí seaikáríáyo seyíné ení pírf numamoro sípí mǐwikárípa éfíríxíní. Pí pí seaikáraríńagfá aí “Negí wíníyo aríge neríná nanf wíianírėwíní?” nýaiwíro e wíaníro nání éfíríxíní. Áamá nýoní aí e wíaníro nání éfíríxíní. ¹⁶⁻¹⁷ Íníná dńf nífá seainfwinígíní. Íníná Goríxomí ríxńf urífíríxíní. ¹⁸ Pí pí seaímeááná Goríxomí yayf wífíríxíní. Kíraisí Jísasí tńí nawíní ikárínígfáyíné Goríxo e éfíríxínírí wímónaríńagí nání raríńíní. ¹⁹ Seyíné kwíyf Goríxoyá yarińfípímí pírfípírf mǐwípa nero ²⁰ apímí dání xwíyfá wfá rókíamoarígfápí paimímí mǐwípa éfíríxíní. ²¹ E mepa nero aí wfá nísėarókíamoríná “Xwíyfá rípi Goríxo tńámíní imóníńfípí raríńíní.” searánáyf, píraníńf pńá nǐmeaxfđímáná nanf imóníńfípíní xaiwf íá xíró ²² sípí imóníńfípí nípíní ríwí umoro éfíríxíní.

²³ Goríxo —O áamá nǐwayíróníro ńweapírf nání mǐkí ikíńoríní. “O seyíné síyikwí múníńf nímóníga nuro yóf imónípfírf nání seaimíxíwínígíní.” nímónaríní. “Ámíná Jísasí Kíraisí bání seyíné xwíyfá seaxekwímopaxf mímónípa epírfá nání Goríxo segí dńfípíní marfáí, warápi ení seaerfkiemeáwínígíní.” nímónaríní. ²⁴ Nioníyáyf imónífíríxínírí wéyo íá seaumíraríńo —O áamá wíkwíarínípaxf imóníńoríní. O xíxení apí apí e seainfáríní.

²⁵ Gí níríxímeáyíné, none nání ení ríxńf neauríyífíríxíní. ²⁶ Séríxímeá gíyf gíyo yayf nǐwíríná yayf óf weánífíríxíní. ²⁷ Ámínáo arfá enje dání sekaxf rípi osearímíní, “Payf rína nǐnearfíná séríxímeá nýoní íá urowieméfíríxíní.” ²⁸ “Negí Ámíná Jísasí Kíraisí wá seawíanfwinígíní.” nímónaríní.

Payí Poro Tesaronaika ɲweáyí nání ríwíyo eaɲínaríní.

Payí rína Jisasoyá siyikí imónígá aɲí yó Tesaronaika ɲweagááyí nání Poro ríwíyo eaɲínaríní. Ayí payí Poro xámi nearí wiowáɲína nimearo fá n̄rooro aiwí síní d̄ɲí xɛɲwíni n̄moro “Jisaso aɲínami dání ríxa weapíɲéríní.” n̄yawiwo wáyí nero ɲweaɲáná áamá wí Poromí apí nání urémeáagá o sá Jisaso aɲínami dání weapíńáyí t̄ɲína imónínfápi nání píráńɲí uréwapíyiminíri payí ámi rína eaɲíniginí.

¹ Poroní t̄ní Sairaso t̄ní Timotio t̄ní none Jisasoyá siyikí imónígá Tesaronaika ɲweáyíne —Seyíne negí ápo Goríxo t̄ní Áminá Jisasi Kiraiso t̄ní nawíní ikárinígááyíneríní. Seyíne nání payí rína nearí mónapariɲwíní. ² Ápo Goríxo t̄ní Áminá Jisasi Kiraiso t̄ní awaú wá seawianíri seyíne n̄wayíroníro ɲweapíri nání seaíiri éisixíní.

“Seyíne nání Goríxomi yayí wiaríɲwáríní.” uríɲí nániríní.

³ Negí n̄rixímeáyíne, seyíne Jisasomí d̄ɲí n̄wikwíróroná d̄ɲí m̄míxeá ámi xwapí ayá wí t̄ní n̄wikwíróro uro xíxe d̄ɲí s̄pí n̄n̄ro arírá inarígápi wí p̄n̄í m̄wiárf síní ámi b̄í t̄ní b̄í t̄ní n̄ra uro yaríɲagá nání none kiki fá ɲweapaxí m̄móníɲwíní. Sa seyíne nání Goríxomi yayí wipaxí imóníɲwíní. “E neranéná ayí xíxeni imóníɲpí yaríɲwíní.” neaimónaríní. ⁴ Seyíne e yaríɲagá nání siyikí Goríxoyáyo wá nurímeranéná seyíne nání m̄xí re seameakínaríɲwáríní, “Xeaníɲ wíkáro ríkíkíríó wíkáro wiarína aí xwámámí n̄wiwo síní Jisasomí d̄ɲí n̄wikwíróro waríɲoi.” uraríɲwáríní.

Goríxo ámayo pírf numamorína eníápi nániríní.

⁵ Seyíne e yarígápi m̄í dání r̄pí wá neaóníní. Goríxo ámayo m̄í ómómíxímí n̄wiri wígí egíápi t̄ní xíxeni wiínfápi nání d̄ɲí n̄moranéná “Apánírfani?” yaiwipaxíriní. Ayínání seyíne oyá xwioxíyo ɲweáwaníɲn̄ro yarína xeaníɲ seaikáraríɲagá nání o seyíne nání re rárínfáríní, “Ayí ananí n̄oní t̄ɲí e ɲweapaxíyíriní.” rárínfáríní. Apí seyíne yarígápi m̄í dání wá neaóníní. ⁶ Ai Goríxo áma xeaníɲ seaikáraríɲagá pírf numamorí xeaníɲ axípi wíána “Ayí xíxeni imóníɲpí n̄ rífa yaríní?” yaiwianíwáríní. ⁷ Xeaníɲ seaikáraríɲagá pírf n̄wíaikimori kiki fá seyíne seaɲwíraríri none neaɲwíraríri yaríɲagá n̄wíníranéná “Ayí ení xíxeni imóníɲpí n̄ rífa yaríní?” yaiwianíwáríní. Áminá Jisaso s̄ɲání piaumímí n̄n̄rí xegí aɲínají ení eánígááyí t̄ní aɲínami dání n̄weapírfná ríá ápiáwí xwé ápínaɲwí yaríɲpí t̄ní xíxeni e enífáríní. ⁸ E nerína áma Goríxo nání d̄ɲí m̄mopa ero xwíyí fá negí Áminá Jisaso nání yayí neainaríɲpimi m̄xídf arikwíkwí ero yarígáyo pírf umamonífáríní. ⁹ Áma ayo wígí egíápi nání xwírfá n̄wikíxeri pírf numamorína seáyí e xífo xegí ení eáníɲpimi dání imóníɲpí “Xe s̄ɲwí onanípoi.” m̄yáiwí xegí s̄mímaní t̄ɲí e dání aníɲn̄í wieawárinífáríní. ¹⁰ Negí Ámináo áma xíoyáyí imónírfrixíníri wiínpimi dání seáyí e umíeyoaro d̄ɲí wíkwíroarígááyí n̄n̄í m̄ɲí s̄ɲá weán̄ro oépoiɲn̄rí aɲínami dání n̄weapírfná pírf e umamonífáríní. Seyíne m̄kone repíyí enjwápi d̄ɲí n̄kwíróro nání íná seyíne ení ayí t̄ní nawíní omí seáyí e umepírfáríní.

Poro Goríxomi ríxíɲí wuríyíɲpí nániríní.

¹¹ Ámináo m̄í seyíne seáyí e umepírfá enjagí nání íníná seyíne nání Goríxomi ríxíɲí seauríyaríɲwáríní. Goríxo e imónírfrixíníri wéyo fá seaumíɲpí t̄ní xíxeni ayo seaímíxíwíniginíri seauríyaríɲwáríní. Naní imóníɲpí oyaneyíníri seaimónaríɲpí n̄p̄n̄í t̄ní Jisasomí d̄ɲí n̄wikwíróro nání wíńíyo saɲí urápaneyíníri seaimónaríɲpí t̄ní apíáú t̄ní xíxeni epírfá nání xegí ení eáníɲpí t̄ní seaímíxíwíniginíri seauríyaríɲwáríní. ¹² E neríɲpimi dání seyíne omí seáyí e umíeyoaro xífo ení seyíne seáyí e seamíeyoari inípfírfá nání Goríxomi seyíne nání e seauríyaríɲwáríní. O t̄ní Áminá Jisasi Kiraiso t̄ní wá seawianígí enjagí nání xíxe seáyí e m̄eyoanípírfáríní.

2

Xwíyí fá xórórf yaríɲo nání uríɲí nániríní.

¹ Gí n̄rixímeáyíne, xwíyí fá re r̄n̄íɲpí, “Negí Áminá Jisasi Kiraiso ámi weapána nene o t̄ní nawíní awí eánaníwáríní.” r̄n̄íɲpí nání r̄pí éfrixíníri yaríɲí oseaimíní. ² Kwíyí bimi dáníraní, xwíyí fá áma yaɲí wiowárfá bimi dáníraní, payí “Porowa nearo wárenapígápi riní.” rariígá bimi dáníraní, ayá n̄searemori re r̄n̄íɲánáyí, “Sá Ámináo weapíńáyí ríxa imóníɲríní.” r̄n̄íɲánáyí, síní mé d̄ɲí úpírxá n̄seapeyíri ududí m̄seainípaní. ³ Áma wo aí pípmi dání yapí oneaíwapíyíníri s̄ɲwí m̄wínípa éfrixíní.

Xámi áamá obaxí Goríxomi maní xowiaikímí wiro áamá xwiyá xórórí yariño piaumímí iníri nemána enána ayí ríwíyo sáa ayi imóníní enagi nání rariñini. Áamá xwiyá xórórí yariño Goríxo wanínimixínforini. ⁴ Goríxomi aníñí símí tñi wiaríñorini. Pí pí ñwá áamá nimíxiro menjearigápirani, pí pí kwíyí áamá dñí unjwírararigápirani, paimímí ñimerí xewaníño ayo seáyí e mēyoánínfáriní. E neríná aní Goríxo nání ridíyowá yariğıwámí nípawiri áamá obaxí sñwí anigíe dání éf nñjewámáná xewaníño re urínínfáriní, “Nítwaníñoni Goríxoníriní.” urínínfáriní. ⁵ Xámi nioní sñi seyíné tñi nñjewaríná apí nání searíñápi sñi dñí mīseainarínirani?

⁶ Áamá o Goríxo xe piaumímí iníwinígníri ipímóaríníná imóníníe nání agwí sñi omí bí wakírímíxini. Omí wakírímíxínípi nání seyíné nñjírini. ⁷ Obo áamá obaxí maní Goríxoyápi xórórí oēpoyíníri iními dání ríxa nñwíwapiya waríñagí ai omí wakírímíxarínípi Goríxo emí mamóníe nání nñwakírímíxa unífarini. ⁸ Xíomi wakírímíxarínípi Goríxo nñyoámáná enáná xwiyá oyápi xórórí yariño sñi iními mimóní ríxa sñání piaumímí inínfáriní. Omí Áminá Jisaso nñweapíri sogwíníñí pírípírí nerínípmi dání samíní nñwimíxíri xegí madínípi tñi píkínfáriní. ⁹ Xwiyá xórórí yariño ríxa sñání nimóníri nñjewaríná Seteno xewaníñoyá ení sñíxí eánínípmi dání ení sñíxí weámíxíní enagi nání o áamáyí “O Goríxorani?” oníaiwípoyíníri yapí nñwepísiríná emímí ayá wí erí áamá ayá ríwamónípaxípi erí enífarini. ¹⁰ E neríná áamá aníñaníro yariğıfáyo xegí uyíní neríní bí bimí dání yapí wíwapiyáná xewaníño e oníaiwípoyíníri yariñípi tñi xíxení wíaiwípírífarini. Ayí re mñwimóní, “Goríxo yeáyí neayímíxemeáná nání xwiyá Jisaso nání nepaxíní imónínípi aríá owianeyí.” mñwimóní ríwí umogá enagi nání xwiyá xórórí yariño yapí wíwapiyípxíriní. ¹¹ Ayí ríwí umogá enagi nání Goríxo dñí xenjwí omópoyíníri wimíxaríná xwiyá xórórí yariño pí pí yapí wíwapiyínípi aríá nñwiro ayá sñwí uróagi “Neparani.” yaiwípírífarini. ¹² Áamá xwiyá Jisaso nání nepaxíní imónínípi dñí míkwró wígí sñí imónínípi yaníro nání dñí nñá winíñíyo Goríxo xwiyá umeáríní nání dñí xenjwí omópoyíníri wimíxínfáriní.

“Searéwapíyíñwápi xaiwí fá xíříříxíni.” uríñí náníříni.

¹³ Negí nñrixímeáyíne, Áminá Jisaso Kiraiso wá seawianíñíyíne, seyíné nání kikiá ñweapaxí mimóníñwini. Sa seyíné nání iníná Goríxomi yayíní wípxí imóníñwini. Goríxo xegí kwíyípmi dání sñíkwí mñíngíyí oimónípoyíníri seaimíxíri seyíné xwiyá nepaxíní imóníñpmi dñí íkwíro ro yariğıfápmi dání yeáyí uyímíxemeáníri eníná dání fá yiyamíxímí seainí enagi nání omí yayíní wípxí imóníñwini. ¹⁴ Goríxo seyíné apí imóníříxíni xwiyá yayí neainaríní nene wá searíñwápmi dání wéyo fá nñseaumíříříná negí Áminá Jisaso Kiraiso níkníri seáyí e imóníñípa seyíné ení bí e imóníříxíni wéyo fá seaumíříříni. ¹⁵ Ayínání negí nñrixímeáyíne, ení sñíxí nñro xwiyá rířéwapíğí inaríñwá maníyo dání searéwapíyíñwápirani, payíyo dání searéwapíyíñwápirani, xaiwí fá nñxíra úříříni.

¹⁶⁻¹⁷ Negí ápo Goríxo —O wá nñeawianíri iníná ení sñíxí imíxínaníwá nání neaimíxíri ayá nñearímíxířípmi dání awíaxí xó neaimíñápi nání weníñí nerí ñweaníwá nání neaimíxíri enorini. O tñi negí Áminá Jisaso Kiraiso tñi awá ení sñíxí seaimíxíri seyíné pí pí xwiyá nání imóníñápi ríro pí pí nání imóníñápi ero epířá nání seaimíxíri éisíxíni.

3

“Goríxomi ríxíñí neauríyíříxíni.” uríñí náníříni.

¹ Negí nñrixímeáyíne, payí rína yoparípi nearíná rípi osearímíni. Xwiyá Ámináo nání wá rímeainíwápi yaní níwéa nuri seyíné egíapa amí amí yayí tñi aríá wípírí nání Goríxomi ríxíñí neauríyíříxíni. ² O áamá nñpíkwíni mimóníñápi ero sñí ero yariğıfáyí xeaníñí neaikáraníro yariğıfápmi dání éf oneamíníni ení ríxíñí neauríyípoi. Áamá nñi omí dñí mñíkwíroaríğíyí enagi nání rariñini.

³ Negí Áminá Jisaso áamá íkwíarínípxípi yariño enagi nání none re neaimónarini, “O ení sñíxí seaeámíxíri sñí imóníño —O, ayí oborini. O xwířá seaikíxenígníri éf seaimíníri enífarini.” neaimónarini. ⁴ Ámináo dñíyo dání seyíné nání re nñyaiwirane dñí sñá neaeánarini, “Sekaxí none uríñwápi wí pñi mñwíarí agwí xíxení xíđíro ríwíyo ení xíxení níxída uro epíříříni.” nñyaiwirane dñí sñá neaeánarini. ⁵ Seyíné “Goríxo nepa wá neawianaríñorani?” nñyaiwiróná nñjía amí bí tñi imóníro Kiraisomi sñí wíáná ení sñíxí nñni xwámámí wíñípa ero epířá nání Ámináo yayíwí seamewínígní.

“Aíwá nñíří nání omíñí éříříxíni.” uríñí náníříni.

⁶ Negí níríxímeáyíné, Ámíná Jisasi Kiraiso nearowárinjone enagwí nání sekaxí rípi osearímíni. Séríxímeá gíyí gíyí ríréwapígí inarínwá none searéwapíyínwápi míxídfí míyuniipa neri kikiá yarínáyí, ayí t́ń gwiaumí minípani. ⁷ Ayí rípi nání sekaxí api seararínjini. Pípi x́dípaxíyíné maríáí, none seyíné t́ń nínjwearanéná sijnwepígí seaíwapíyínwápi mí x́dípaxíyíné enagi nání seyíné níj́fáriní. None wí nípíreáníri mé memenwanigíni. ⁸ None aiwá wí síwíá mīsearápanínwanigíni. Anínj mīseaikáripa éwanigíníri árfwíyínáraní, ikwáwíyínáraní, ŕfwí níŕkwínímáná nígwí omínj ŕá t́nj anínj miní nerínjípíni dání b́í nerane nínwanigíni. ⁹ “Aiwá anípa mīnearápanípaxawa imónínagífa nání e egíawixíni.” rīseaimónariní? Oweoi, seyíné sijnwepígí seaíwapíyínwápi mí x́dípaxíyíni e enwanigíni. ¹⁰ Seyíné níj́fáriní. None síní seyíné t́ń nínjwearanéná sekaxí re searayínwanigíni, “Ámá ‘Omínj mepa oemíní.’ wimónarígíáyo aiwá mīnín mīwipa éfírixíni.” searayínwanigíni. ¹¹ “Poró pí nání ŕfa e neararíní?” mīyáiwipani. Segíyí wí nání xwíyíá re rínarínagí aŕá nīwirane nání rarínjwíni, “Wí omínj mé sijnwí níyápirómí nemeróná xwíyíá mīmáyíóní néra warínjoi.” rínarínagí aŕá nīwirane nání seararínjwíni. ¹² Nene Ámíná Jisasi Kiraiso t́ń nawíní ikárinínjwaéne enagi nání wíyíné e yarígíáyíné sekaxí nīsearirane enj rírémíxí rípi oseaianeyí, “Píránínj níyuníri nínjweámáná segí omínj éfápíni dání nīmíro nífírixíni.” ¹³ Negí níríxímeáyíné, segí wíníyí nání enj rírémíxí e níseairí aí nanj yarígíáyíné segí yarígíápi nání anínj níseainíri ṕnín mīwíarípaní. ¹⁴ Segíyí wí none seararínwápi “Aŕá mīwipa oyaneyí.” wimónarígíáyo sijnwí mī nīwómíxíro “Ayí Poró nearínjpi aŕá mīwiarígíáyírfani?” níyáiwíro ayá wíníwínígíníri ayí t́ń gwiaumí minípaní. ¹⁵ E nero aí “Ayí nene t́ń símísfí eainínjwáyírfani?” mīyáiwí ségwáo sípí yaríná “Ǵí gwíáoríani?” níyáiwíro dínj píránínj omoníri ikwairírfí nīwíríná urarígíápa urífírixíni.

Yayí nīwiowáriníná urínj nániríní.

¹⁶ Ámínáo —O ámá nīwayíróníro njweapírfípi nání ḿf́kí ikínjoríní. O pí pí seaímeáagi aí nīwayíróníro njweapírfí nání seaimíxíwínígíní. ¹⁷ Poróní nīwanínjóní ǵí wé t́ń yoparfí rípi nearí yayí seaíwárenáparínjini. Níoní payí nearíná yoparfí sírfwí e api eánínagí nīwínírfíná “Poró eanírírfani?” yáiwírfí nání e eaarínjáriní. ¹⁸ “Ámíná Jisasi Kiraiso níyínéni wá seawianíwínígíní.” nīmónariní.

Payí Poro Timotio nání xámi eaŋnarini.

Payí rina Timotio nání Poro xámi eaŋnarini. Timotio Esia p̄ropenisiyo dāŋorini. Xano émayí wo aiwí xínáí Judayí wirini. Poro émayí aŋm̄ini xwiyá yayí winpaxí imóniŋp̄i wáí nurimeríná nioni t̄ni nawini wáí riméwiniginiŋ rípeaŋorini (Wáí wurimeiarigfáwa 16:1-3). Poro t̄ni nawini ami ami neméísaná xwiogwí wau wo Epesasiyo niŋweari uréwapiyiŋe dāni “Ríxa wí e nání oumini.” n̄wimóniríná Timotiomi “Joxí siní re niŋweari Jisasoyá siyikí imónigfáyo umerjweárixini.” nurárimí nuri aŋ wí e dāni p̄ni n̄wiárimí n̄biríná sekaxí urin̄ápi t̄ni xixeni éwiniginiŋ payí rina neari o t̄ni e nání mónapiŋiginiŋ.

¹ Poroni —Nioni Kiraisi Jisasoyá wáí wurimeiarin̄a wonirini. Gorixó —O niŋweari nene yeáyí neayim̄xemeaariŋorini. O t̄ni Kiraisi Jisaso —O nene neairim̄napin̄a nání d̄niŋ níkwimoriŋ jweaŋwáorini. O t̄ni awau Poro wáí yeaurim̄eínfa nání imónwiniginiŋ n̄riŋpeaŋionirini. ² Nioni payí rina Timotioxí —Joxí nioni wáí rimeariŋapim̄ dāni Kiraisomi d̄niŋ wíkwronŋ enaŋi nání gí piaxí rimeariŋa woxniŋiŋ imóniŋoxirini. Joxí nání payí rina neari mónapariniŋ. “Ápo Gorixó t̄niŋ negí Áminá Kiraisi Jisaso t̄ni awau wá r̄wianri ayá r̄rim̄ixiri joxí n̄wayirónirini jweari nání siiri éisixini.” nimónarini.

“Xwiyá wigí d̄niŋ t̄niŋ nipimoriŋ rariŋfáyo wiaik̄irixini.” urin̄iŋ nánirini.

³ Nioni Epesasiyo p̄niŋ n̄wiárim̄i Masedonia p̄ropenisiyo nání um̄inri neríná r̄rin̄ápa am̄ ax̄pi or̄rim̄ini. Joxí Epesasiyo niŋweari áma xwiyá Jisaso nání nepaxiŋp̄i n̄musiroro xegí b̄i uréwapiyarigfáyo p̄riŋ n̄wiaikimori “Ap̄i e muréwapiyipani.” urei. ⁴ “Piŋiŋi ikayíwí r̄in̄iŋpim̄i t̄niŋ ar̄owa enjíná dāni wigí naiáwí nemeága nuro yoí w̄rigfápiŋi t̄niŋ apiáum̄i manax̄f̄dipani.” urei. Apim̄i nanax̄f̄d̄rínáyí, Gorixó “Nioni d̄niŋ n̄in̄ikw̄roriŋpim̄i dāniŋ gí imónigfáyo numeírixini.” yaiwin̄iŋp̄i t̄niŋ xixeni mé wigí d̄niŋ t̄niŋ nipimoro siwian̄i r̄in̄wanarigfá enaŋi nání rariŋini. ⁵ Ayí wigí win̄iyo nání nepa d̄niŋ sipi winin̄fa nání “Sekaxí e ur̄irixini.” r̄irariŋini. Áma ayí ap̄i xixeni n̄ix̄f̄d̄rínáyí, d̄niŋ in̄imi b̄i níkw̄rómáná m̄irí ero d̄niŋ niyairir̄i “Nepa Gorixó wimónariŋp̄i r̄fa yar̄in̄wini?” niyairin̄á esis̄ b̄i min̄i ero Jisasomi d̄niŋ n̄wikw̄rorin̄a s̄ir̄rowiári mepa ero epax̄irini. Ap̄i ap̄i ner̄iŋpim̄i dāni wigí win̄iyo nání d̄niŋ sipi winin̄fa enaŋi nání e ur̄irixini. ⁶ Ayí r̄ipi nání r̄irariŋini. Áma wa ap̄i apim̄i p̄niŋ n̄wiáiro nání r̄íxa xaxá nero ararix̄in̄iŋ rariŋo. ⁷ Awa wigí d̄niŋyo dāni nipimori rariŋfápi nání majfá nero re niyairin̄iŋ rariŋfápi, “Nijfá mimóniŋw̄ ren̄wini? B̄ikw̄yo e e r̄in̄iŋp̄i, ayí ap̄i ap̄i nání rin̄ini.” rariŋfápi nání en̄i majfá nero aī jw̄f ikaxí eán̄iŋp̄i nání negí w̄iyo uréwapiyani nání oimónaneyin̄iŋ yaiwinarigfáwarini.

Nwí ikaxí eán̄iŋp̄i nání urin̄iŋ nánirini.

⁸ Yawawi nijfárin̄i. Nwí ikaxí eán̄iŋp̄i, ayí nan̄i imónini. E nimóniŋagi aī Gorixó jw̄f ikaxí r̄in̄iŋp̄i ayí áma wigí d̄niŋ t̄niŋ nipimori rariŋfápiŋi sop̄niŋ on̄f̄rixiniŋ r̄in̄iman̄i. ⁹ Gorixó e éf̄rixiniŋ wimóniŋp̄i t̄niŋ xixeni neríná ayí re yaiwip̄raoi, “Nwí ikaxí r̄in̄iŋf̄yí áma wé rónigfáyiŋ nániman̄i. Ayí áma xwiyá xowiaikim̄i yarigfáyiŋ t̄niŋ un̄iŋ yarigfáyiŋ t̄niŋ nánirini. Áma Gorixomi r̄íwí r̄iwámin̄i mamoarigfáyiŋ t̄niŋ f̄wí yarigfáyiŋ t̄niŋ nánirini. Áma Gorixomi paim̄im̄i wiarigfáyiŋ t̄niŋ ar̄ki imónigfáyiŋ t̄niŋ nánirini. Xaniyaum̄i pikiarigfáyiŋ t̄niŋ pikioȳim̄i yarigfáyiŋ t̄niŋ nánirini. ¹⁰ Áma ap̄ixí wí t̄niŋ f̄wí inarigfáyiŋ t̄niŋ ox̄i waun̄iran̄i, ap̄ixí wipaun̄iran̄i, onarigfáyiŋ t̄niŋ áma p̄kiomeaarigfáyiŋ t̄niŋ yapi rariŋfáyiŋ t̄niŋ ‘S̄in̄á rom̄i dāni r̄irariŋini.’ nurim̄aná ná miyarigfáyiŋ t̄niŋ ayí n̄f̄niŋ nánirini. Nwí ikax̄iyí, ayí xwiyá nan̄i imóniŋiyo pí pí wiaikiarigfáyiŋ nání en̄i rin̄ini.” yaiwip̄raoi. ¹¹ Xwiyá ap̄i, ayí xwiyá seáyi e imóniŋiŋ, nene yayí neainariŋp̄i t̄niŋ xixeni imónini. Ap̄i Gorixó —O áma n̄f̄niŋ yáyi umepaxí imóniŋorini. O xwiyá nioniŋ d̄niŋ n̄in̄iŋw̄raririŋ wáí nurimeiwiniŋiniŋ n̄riŋpeaŋp̄i nání rariŋini.

Poro x̄fomi wá wian̄iŋp̄i nání yayí win̄iŋ nánirini.

¹² Negí Áminá Kiraisi Jisasomi yayí wiarin̄arini. O “Poro d̄niŋ un̄w̄raripaxor̄fani?” n̄in̄aiwiri xwiyá oyápi wáí ur̄im̄ewiniŋiniŋ n̄in̄riŋpear̄i en̄i s̄ix̄í neam̄ix̄in̄iŋ enaŋi nání om̄i yayí wiarin̄arini. ¹³ Xámi nioni om̄i ikayíwí umer̄iriŋ áma x̄foya siyikí imónigfáyo xean̄iŋ r̄íá t̄niŋ w̄ik̄aririŋ ar̄ki n̄um̄i nuri an̄iŋ m̄ix̄i wiax̄id̄riŋ yagáon̄i aiwí nioni om̄i d̄niŋ m̄iw̄kw̄ropa ner̄i nání majfá níkariniŋ e yar̄in̄agi nání o ayá n̄in̄rim̄ix̄iriŋ ap̄i e niin̄irini. ¹⁴ Nioni sipi imóniŋiŋ e yagáon̄i aiwí negí Áminá Kiraisi Jisaso wá xwap̄i ayá wí n̄wian̄fagi áma x̄fo t̄niŋ nawiniŋ níkariniŋ d̄niŋ w̄ikw̄roriŋ d̄niŋ s̄ix̄í uyiriŋ yarigfápi nioniŋ en̄i ax̄pi n̄umeaŋiginiŋ.

¹⁵ Xwiýfá “Kiraísí Jisasó áamá fúwí yariñwaéne yeáyf neayimixemeanífa nání xwíá tfyo nání bññríní.” rínññpí dññf ñwírárípañpíñí. Áamá nññí arfá ñwíro “Neparíní.” yaiwipaxpíñí. Nínenení fúwí yariñwaéne aiwí ayf yariñfápi tññí xixení mé seáyí e imónññpí yagáoní, ayf nionríní. ¹⁶ Nioní e imónññáoní aí Jisasí Kiraíso áamá xfo nání re owíaiwípoyníñí, “O apaxí mé pírfí mumamó áamá wigí fúwí yariñfápi ríwíminí umamopíñí nání xwayí ñwíwíñí kíkífá ñweaaríñoríñí?” owíaiwípoyníñí nioní ayá ññññmíxíñí yeáyf ñiyimíxemeaníñí. Kiraíso e neríññpímí dání áamá ríwíyo dññf ñwíkwíróñí dññf ñiyimíñf tífífá imónñpírfáyf nání nioní, fúwí xwapí yagáoní sññwepíñf ñññríní. ¹⁷ Ayíñání Goríxo, aññnamíñí míxí ináyf añññf mññf imónñño —O wí mñpé yariññoríñí. Áamá sññwí wíññpaxf mímónññoríñí. Ná woní oní ñwíá nepaxíñf imónñño, ayf oríñí. Omí añññf íñíná seáyí e umfeyoarane yayf umerane néra úwaníñí.

“Xámí ríññwápi nání dññf ñmóñí xopíñríf wíññíñí.” uríñf nánñríní.

¹⁸ Timotioxi, gí íwoxíññf imónññoxí, agwí payf ríña nearí “Joxí éñíñíñí.” ríñññpí, ayf xwiýfá xámí joxí ríwíyo erfápi nání Goríxoyá dññño dání wá ññókiámoríñá ríññwápi tññí xixení axípi ríñññññí. Xwiýfá apímí dání dññf síxí ññññí xopíñríf wíññíñí. ¹⁹ E nerí dññf wíkwíróaríñwápi xaiwí fá xíññí dññf ñyáikiññí “Nepa ñañf rífa yariññí?” ñyáiwíññá esíñf bí minaríññf sññwí ainenaxíñí éñíñíñí. Áamá wa “Joxí e éñíñíñí.” ríñññpí ríwíminí ññmamoro mepa neróná sññí Jisasomí dññf mñwíkwíró ewé sññáyo síxí ññññí xwíñfá íkíñenaríññpa axípi e iníñfawíñíñí. ²⁰ Ayf waú ríwaúríní. Xaimeniaso tññí Arekisadao tññí awaúríní. Awaú “Goríxomí ikayíwí umearíñpaxowawimani.” oyaiwíññpíññí Seteno xe xeaníñf owíkaríññí mññí wíñññíñí.

2

“Áamá nññí nání Goríxomí ríñññf wuriyíñíñí.” uríñf nánñríní.

¹ Áamá Jisasoyá síyíkf imónññfáyí e éñíñíññí ríñññf seáyí e imónññf, ayf rípiñíñí. Áamá nññí nání Goríxomí ríñññf wuriyíro yariñf wíro éñíñíñí. ² Dññf wíkwíróaríñwaéne píyífá werane kíkífá ñwearane yaníwá nání Goríxo negí míxí ináyíyo tññí gapímaní neameñweaaríñfá gíyí gíyo tññí wigí dññf píññññf owímíñññí ríñññf wuriyíñíñí. Nene “Goríxomí ñññññí nání píññññf e rífa yariñño?” neaiwíwipaxf imónññf erane áamáyo yadímíñf imónññf wíññe yaníwá nání ríñññf wuriyíñíñí. ³ Áamá e nerónáyf, Goríxoyá sññwíyo dání ñañf ero apání imónññf ero yariññagfá nání “Ríñññf wuriyíñíñí.” ríññññí. O nene yeáyf neayimíxemeaaríñññí. ⁴ Áamá nññí xwiýfá mñkf nepaxíñf imónññpímí mí nómíññí dññf omópoyíññí wímónaríñññí. Apímí mí omíxaná yeáyf uyímíxemeamíñññí nání wímónaríñññí. ⁵ Nene ñíñññíñí. Ñwíá nepa imónññf, ayf ná woní Goríxoríñí. O tññí xfómí sípí wíkaríññwaéne tññí nání wáwunf imónñño, ayf ení ná woní Kiraísí Jisasoríñí. ⁶ O Goríxo íná e éwíñññññí wímónñññá imónáná áamá ññnenení negí fúwí yariñwápi gwíñññf neaíkwearíññññí neapeññññí. Xfo ñneapeiríññpímí dání síwá rénñf neaññññí. Goríxo áamá ñyioní yeáyf uyímíxemeamíñññí nání wímónaríñññí. ⁷ Nioní Kiraíso e neañññf nání wáñ nurímeiaríñfáyf wo ñimónñí áwanf nurímeiwíñññññí Goríxo ññññfpearí —Aga yapf bí mñññññí. Nepání ríññññí. Goríxo ññññfpearí émayf manf ñioníyáyo dání xwiýfá nepaxíñf imónññf arfá ñiro dññf wíkwíróro epíñfá nání uréwapiyímíññí imónñmí nání ñwíññññíñí. ⁸ Ayíñání ge ge Jisasoyá síyíkf imónññfáyf Goríxomí yayf owianeyíññí awí neaññññá “Oxowa omí ríñññf uríññññí.” ñimónaríñí. Ayf “Oxí síyíkwí mññpa nemáná wigí wíññyo wíkf mñwónñpa ero xíxewíámí mññññpa ero yariñfáwa wé seáyí e ññmfeyoaro éepá nemáná ríñññf uríññññí.” ñimónaríñí.

Apíxiwa epaxípi nání uríñf nánñríní.

⁹ Apíxiwa ení áamá Goríxomí yayf owianeyíññí awí éañññf nání ñññññá píññññf ñññññíro aíkíyí xixení wigí yíññpaxípi ñyíññí bíññññí. Áamá weyf onearíñpoyíññí dñf okíyíf ero ññwíwí okíyíf íññí rapíñf ññwíwí xwé roññf yíññíro mé ¹⁰ apíxf “Ñaiwí Goríxoyáñwexíñí.” ríññññíwa epaxípi wigí áamáyo aríñá ñwíñññpímí dání okíyíñññf íñññññíñí. ¹¹ Apíxiwa oxowa uréwapiyíññá xwiýfá mññf íññmí ññwíñññíro arfá wíññññíñí. ¹² Apíxiwa xe oxowamí seáyí e ñwímónññíro ouréwapiyíñññí wíñññññmí. “Íwa xwiýfá mññf ero oxowamí manf arfá wíro éñíñíñí.” ñimónaríñí. ¹³ Ayf rípi nání ríññññí. Eníñá Goríxo áamá ññññññá xámí imíññño, oxí Adamomí ññññññá ríwíyo apíxf ípímí imíññññíñí. ¹⁴ Ayf rípi nání ení ríññññí. Obo yapf wíwapiyíñño, ayf Adamomímaní. Ípímí yapf wíwapiyíññá í xwiýfá Goríxo uríññf wíññññf enagí nání “Apíxiwa xwiýfá mññf ero oxowamí manf arfá wíro éñíñíñí.” ríññññí. ¹⁵ Nioní e ññññí aí apíxiwa Goríxomí

dijñf n̄wíkwíróa uro ámayo dijñf sipi n̄wia uro siyikwí múnijf imóniro n̄teánirí ero nerónáyf, n̄iaíwí x̄irarigfápmi d̄áni erfkiemeánip̄r̄ár̄in̄i.

3

Siyikf Jisasoyá imónigfáyo wipeñweagfáwa nánir̄in̄i.

¹ Xwiyfá re rin̄ij̄p̄i dijñf ñwirár̄ipaxf imónij̄p̄ir̄in̄i. “Ámá Gorixoyá siyikf imónij̄p̄i bimí” go go “Oumenweám̄in̄i.” ñyaiwirf̄náyf, “Nioní apí e oem̄in̄i.” wimónar̄ij̄p̄i, ayf awlaxf̄rin̄i. ² Ayín̄an̄i Gorixoyá siyikf imónij̄f̄y bimí wipeñweañf go go rip̄i rip̄i imónf̄win̄igin̄i. Xwiyfá mumeár̄ipaxf imónf̄win̄igin̄i. Ap̄ixf ná win̄i meáf̄win̄igin̄i. Dijñf n̄ip̄ikwin̄i mimónij̄f̄ n̄an̄i m̄ik̄ikayó nan̄f n̄an̄in̄i k̄ikayówin̄igin̄i. Dijñf nan̄f n̄imori ámayá siñw̄yo d̄an̄i wé rónij̄f imónij̄p̄in̄i éwin̄igin̄i. Wé ikwianw̄yo uñwirár̄ipaxf imónf̄win̄igin̄i. Ámá wímeáán̄a nipemeám̄i nuri aiwá m̄iran̄f wíwin̄igin̄i. Wín̄iyo uréwap̄iyipaxf imónf̄win̄igin̄i. ³ In̄igf̄ n̄in̄ir̄fn̄a pap̄ikf yarigf̄ap̄i n̄an̄i m̄ij̄f̄ min̄ipa éwin̄igin̄i. Wáw̄f̄n̄ij̄f̄ nimónir̄i apaxf̄ mé m̄ixf̄ mimónipa eri awayin̄i wir̄i éwin̄igin̄i. M̄ixf̄ nipéa memepa éwin̄igin̄i. “N̄igw̄f̄ b̄i aí min̄im̄uropa oen̄i.” yaiwiar̄igf̄ap̄i wí dijñf fá m̄imax̄ir̄ipa éwin̄igin̄i. ⁴ Xegf̄ s̄wí n̄iaíwí piránij̄f̄ méwin̄igin̄i. E nerf̄n̄a n̄iaíw̄yf̄ xanoyá nan̄f arf̄a wiro wéyo umero éf̄rix̄in̄ir̄i éwin̄igin̄i. ⁵ Ámá majf̄á ner̄i xegf̄ s̄wí n̄iaíwí piránij̄f̄ m̄umepa nerf̄n̄áyf, “Gorixoyá siyikf imónigf̄áyf bimí anan̄i piránij̄f̄ umen̄weapaxf̄rin̄i.” r̄iseaimónar̄in̄i? Oweoi, e nerf̄n̄áyf, piránij̄f̄ m̄umen̄weapaxf̄ en̄aḡi n̄an̄i rar̄in̄in̄i. ⁶ Jisasom̄i s̄n̄i aí dijñf n̄wíkwírór̄i n̄ix̄d̄ir̄fn̄a negf̄ neaipen̄weañf wo oimónir̄i siñw̄f̄ m̄iw̄in̄ipa éf̄rix̄in̄i. O e nimónir̄i n̄an̄i wár̄i imónar̄fn̄a obo seáȳi e seáȳi e nimónir̄i n̄an̄ij̄f̄ neánir̄i xwiyfá meár̄in̄ij̄pa o en̄i xwiyfá meár̄in̄igin̄ir̄i n̄an̄i rar̄in̄in̄i. ⁷ Ámá wí xegf̄ yoí r̄an̄a dijñf Jisasoyá siyikf imónigf̄áyf̄néyáyo d̄an̄in̄i marf̄át, sip̄f̄áȳf̄ dijñyo d̄an̄i en̄i “Nan̄or̄in̄i.” yaiwiar̄igf̄o, o seaipen̄weáwin̄igin̄i. Dijñf e m̄iw̄iaiw̄iar̄igf̄o en̄ánáyf, ámá wí n̄w̄iápn̄im̄earo o ayá wimopaxf̄ en̄j̄p̄i n̄an̄i r̄an̄a awí oboýá ñwirár̄in̄igin̄ir̄i n̄an̄i rar̄in̄in̄i.

Jisasoyá siyikf imónigfáyo seáyf wiir̄igf̄áyf̄ nánir̄in̄i.

⁸ Ámá go go “Jisasoyá siyikf imónigfáyo seáyf wiir̄in̄j̄a won̄i oimónim̄in̄i.” n̄wimónir̄fn̄áyf, dijñf fá x̄ir̄in̄jo imónf̄win̄igin̄i. Nan̄f r̄ir̄i sipi r̄ir̄i mepa éwin̄igin̄i. In̄igf̄ pap̄ikf yarigf̄ap̄i n̄an̄i m̄ij̄f̄ min̄ipa éwin̄igin̄i. “Am̄ip̄i wí min̄im̄uropa oen̄i.” ñyaiwir̄i f̄w̄f̄ uráp̄im̄in̄ir̄i mepa éwin̄igin̄i. ⁹ Ap̄i ap̄i mepa ner̄i xwiyfá en̄j̄n̄a d̄an̄i yumf̄i imónij̄f̄ Gorix̄o w̄f̄á ókim̄ix̄in̄j̄p̄i n̄an̄i s̄n̄i ududf̄ m̄iw̄in̄f̄ “Aga nepa r̄f̄a rin̄in̄i?” ñyaiwir̄i x̄aiw̄f̄ fá x̄ir̄f̄win̄igin̄i. ¹⁰ Jisasoyá siyikf imónij̄waéne seáyf̄ neaiipaxf̄ imónij̄f̄ worf̄an̄ir̄i x̄am̄i iwamóó iwamóó w̄iwap̄iyir̄ix̄in̄i. E nerf̄n̄a r̄ix̄a m̄im̄iw̄iáró ner̄i wí xwiyfá mumeár̄ipaxf̄ imónij̄p̄i néra war̄in̄aḡi n̄w̄in̄ir̄ónáyf, xe e oimónir̄i siñw̄f̄ win̄f̄rix̄in̄i. ¹¹ Ap̄ix̄iwa en̄i dijñf fá x̄ir̄igf̄áyf̄ imónir̄ix̄in̄i. M̄imayf̄ó m̄iropa ero dijñf n̄ip̄ikwin̄i mimónij̄f̄ n̄an̄i m̄ik̄ikayó nan̄f n̄an̄in̄i k̄ikayoro éf̄rix̄in̄i. Pí pí nerf̄n̄a ámá dijñf ñwirár̄ipaxf̄p̄in̄i éf̄rix̄in̄i. ¹² Jisasoyá siyikf imónigf̄áyfn̄e seáyf̄ seaiir̄igf̄áwa ap̄ixf̄ ná win̄i meáf̄rix̄in̄i. Wigf̄ s̄wí n̄iaíwí piránij̄f̄ méf̄rix̄in̄i. ¹³ Ayf̄ rip̄i n̄an̄i “Seáyf̄ seaiir̄igf̄áwa ap̄i ap̄i éf̄rix̄in̄i.” rar̄in̄in̄i. Jisasoyá siyikf imónigfáyo seáyf̄ wiir̄igf̄áyf̄ ḡyf̄ ḡyf̄ piránij̄f̄ n̄w̄iur̄ónáyf, ayo wé ikwianw̄yo uñwirár̄ip̄r̄f̄a en̄aḡi n̄an̄i rar̄in̄in̄i. Kiraisi Jisasom̄i dijñf w̄ikwíroar̄igf̄ap̄i n̄an̄i w̄iyo áwan̄f̄ nur̄ir̄fn̄a en̄i igigf̄ mé anan̄i ur̄ipaxf̄ imónip̄r̄f̄a en̄aḡi n̄an̄i rar̄in̄in̄i.

“Joxí ámá Gorixoyáyf̄ epaxf̄p̄i n̄an̄i n̄j̄f̄á oimónir̄i eaar̄in̄in̄i.” ur̄in̄j̄f̄ nánir̄in̄i.

¹⁴ Nioní xwiyfá rip̄i r̄f̄wam̄ij̄f̄ neáa nurf̄n̄a “R̄ix̄a r̄in̄a n̄ib̄ir̄i símeám̄igin̄i.” ñyaiwir̄i dijñf sikw̄f̄mon̄in̄i. ¹⁵ E ner̄i aiwí nioní m̄ib̄ipaxf̄ nimónánáyf, joxí n̄j̄f̄á re imónir̄f̄a n̄an̄i payf̄ r̄ina eaar̄in̄in̄i. Ámá Gorixoyá gw̄f̄ imónigf̄ár̄i —Ar̄í ámá Gorix̄o, dijñf m̄fk̄i ikin̄oyá siyikf imónigf̄áyf̄rin̄i. Ík̄f̄á xwiyfá x̄aiw̄f̄p̄in̄ij̄f̄ nimóniro xwiyfá nepax̄in̄ij̄f̄ imónij̄p̄im̄i war̄igf̄áyf̄rin̄i. Ayf̄ Gorix̄o e éf̄rix̄in̄ir̄i wimónar̄ij̄p̄i t̄fn̄i x̄ixen̄i nerf̄n̄a epaxf̄p̄i n̄an̄i joxí n̄j̄f̄á imónir̄f̄a n̄an̄i eaar̄in̄in̄i. ¹⁶ Aga nepar̄in̄i. Xwiyfá nene dijñf ikw̄f̄roar̄in̄w̄ap̄i, Gorix̄o w̄f̄á m̄ókim̄ix̄ipa en̄án̄a s̄n̄i n̄j̄f̄á mimónipa en̄w̄ap̄i —“Ap̄i aga seáȳi émi imónij̄p̄ir̄f̄an̄i?” ñyaiwir̄ane rar̄in̄w̄ap̄ir̄in̄i. Ayín̄an̄i sean̄f̄ n̄ir̄ran̄en̄a r̄ip̄i rar̄in̄w̄ár̄in̄i, “O s̄ñ̄an̄i ámá imónir̄i kw̄iyf̄p̄i ‘O aga wé r̄on̄ij̄or̄in̄i.’ ow̄iaiw̄ip̄oyin̄ir̄i neaiw̄ap̄iyir̄i en̄or̄in̄i. An̄fn̄ajowa siñw̄f̄ w̄inax̄f̄d̄iro xwiyfá o n̄an̄i rin̄in̄ij̄p̄i an̄j̄ n̄im̄in̄i rin̄im̄er̄i en̄or̄in̄i. Ámá xw̄f̄á t̄f̄yo ñweagf̄áyf̄ dijñf w̄ikwíróro Gorix̄o an̄fn̄am̄i n̄an̄i w̄f̄ran̄ir̄i en̄or̄in̄i.” rar̄in̄w̄ár̄in̄i.

Ámá Jisasom̄i r̄áf̄w̄i numoro kw̄iyf̄ xegf̄ bimí x̄f̄d̄ip̄r̄f̄áyf̄ nánir̄in̄i.

4

¹ Kwiyí Gorixoyápi ríxa áwaní re rémixamoníriní, “Sfá yopariyí tñjiná áamá wí Jisasomi siní dñí mīwkwíró ríwí numoríná re epíríaríní. Kwiyí ámi xegí bimi —Apí áamá yapí wíwapiyarínípiríní. Apimí xídiro áamá kwiyí apimí dání uréwapiyarigíáyí rarigíápi arfá wiro imóyo dání éwapínarigíápi arfá wiro epíríaríní.” Gorixoyá kwiyípi áwaní e rémixamoníriní. ² Apimí dání uréwapiyarigíáyí yapi owíwapiyaneyíníri yarigíápi dání wíwapiyarigíáriní. Wigí dñípi íwí ayá wí yarigíápi dání ríxaxí órñagí nání íwí nero aí “Ayí íwí ríá yaríní?” nīyáiwiríná esisí bí minarigíáriní. ³ Ayí “Apíxí mīmeánipani.” ríro “Aiwá apí ñwáriní. Mīnīpani.” ríro yarigíáyíriní. E nerí aí nene xíomi dñí nīwkwírorane xwiyá nepaxíní imóníñpi nání dñí moarínjwaéne Goríxo aiwá apí apí nání yayí nīnimáná níríxíníri imíxíñíriní. ⁴ Ayí rípi nání raríníriní. Amípi Goríxo imíxíñíriní nñí naníriní. Wí ríwíminí mamopaxí mīmóníriní. Nene Goríxomi yayí nīwirane nīpaxíní imóníñagí nání raríníriní. ⁵ Goríxoyá síñwíyo dání aiwá nīpíní ananí nīpaxí imóníñagí nání raríníriní. Ayí xewaníño amípi nñí iwamó nīmíxíriní “Nīpíní naníriní.” ríñípi dání nīpaxí imóníri nene nīnīranéná apí nání yayí wiarínjwápi dání nīpaxí imóníri enagí nání raríníriní.

“Ríríxímeáyo uréwapiyirí Goríxomi píráníní xídirífa nání iwamó éwapíníri éiríxíní.” uríní náníriní.

⁶ Xwiyá apí joxí yegí níríxímeáyo nuréwapiyirínáyí, surímá wí mé áamá Kiraisí Jisasoyá xínáíwaníní nīmóníri omíní xixení nīwíríná yarigíápa axípi e eríaríní. Joxí e neríná aiwá nīnīrínípi dání ení sixí eánarínjwápa axípi dñí joxí xwiyá nene dñí wíkwíroarínjwápi —Apí xwiyá píráníní renjwipéníní joxí nīxída warínípiríní. Nepaxíní imóníñpi dñí. Apimí dání ení sixí eáníraríní. ⁷ E nerí aí píyíní ikayíwípi —Apí sa xwíá tíyo dñípiríní. Níaiwí dñí mīmogíápiantí rīpaxípiríní. Apimí dñí bí mīkwíró arikwíkwí nīwíera nurí áamá Goríxomi xixení nīxídiríná yarigíápi tñí xixení erfá nání áamá níá yaníro nání iwamó éwapínarigíápa axípi dñí iwamó éwapínírixíní. ⁸ Ayí rípi nání “Áamá Goríxomi xixení nīxídiríná yarigíápi tñí xixení erfá nání iwamó éwapínírixíní.” rírariní. Wará rírowá oneaíníriní nání iwamó nīréwapíníñpi, apimí dání naní onímiápi neaiipaxíriní. E nerí aí Goríxomi xixení xídaníwá nání iwamó nīréwapíníñpi, apimí dání naní ayá wí neaiipaxíriní. Agwí riná siní xwíá tíyo nīñwearanénáraní, ríwíyo anínamí nīñwearanénáraní, naní neaiipaxí enagí nání raríníriní. ⁹ Xwiyá apí, ayí dñí ñwiráripaxí imóníñpi dñí. Áamá arfá nīwírí xídiríaxíriní. ¹⁰ Ayí ríwíyo anínamí nīñwearanénáraní, siní xwíá tíyo nīñwearanénáraní, Goríxomi xixení xídaníwá nání iwamó nīréwapíníñpi dñí naní neaiiwiníginíri agwí riná ríwí níríkwínímaná aníní miní yarínjwáriní. Nene Nwá dñí noní imóníño —O áamá nīyoní yeáyí uyimíxemeámáníri enjoríní. Xíomi dñí wíkwíroarínjwaéne anípaxí yeáyí neayimíxemeaaríníriní. “O nene e neaíníaríní.” nīyáiwirane dñí níkwímorane nání aníní miní yarínjwáriní. ¹¹ Xwiyá apí nīpíní sekaxí uríri uréwapiyirí éiríxíní.

“Díxí nerínípi dání síñwepígí wíríxíní.” uríní náníriní.

¹² Joxí siní áamá ríá mīrínjoxí aí xe peayí onanípoyíníri síñwí mīwínipani. Joxí wé íkwíarínjwíyo ríñwiráripí nání Jisasomi dñí wíkwíroarigíáyí epaxí imóníñpi nání síñwepígí wíríxíní. Jíwaníñoxí nīra nurínípi dání síñwepígí wírí nemeríná píráníní nerínípi dání síñwepígí wírí wíníyo dñí sípí nīwírínípi dání síñwepígí wírí dñí ñwiráripaxípi nerínípi dání síñwepígí wírí íkwíránnání nīmóníri nerínípi dání síñwepígí wírí éiríxíní. ¹³ Nioní bímífaé nání weníní nerí nīñwearíná Goríxomi yayí umeaníro nání awí eánarigíe dání xwiyá Goríxoyápi íá nuroimáná apimí dání uréwapiyirí ení ríremíxí wírí éiríxíní. ¹⁴ Xámí Jisasoyá síyíkí imóníñgáyo wípenjweagíwá joxí erfápi nání Goríxoyá dñíyo dání wíá rókiamoro wé seáyí e síkwíaríro éaná Goríxo xegí kwíyípi dñí e epaxí oimóníri dñí sixí símonípi dñí yaikíá mīmopani. ¹⁵ Xwiyá “Joxí e éiríxíní. E éiríxíní.” rírarinípi nīpíní xixení wé oróáríminíri éiríxíní. Áamá gíyí gíyí síñwí nīraníroná joxí xwiyá nioní “E éiríxíní.” rírarinípi nerí wé níroa warínjagí raníprífa nání e éiríxíní. ¹⁶ Jíwaníñoxí yarínípi nání síñwí ainenaxídirí uréwapiyarínípi nání ení síñwí ainenaxídirí éiríxíní. Kíkífa bí mīñweá arkí e yayíriní. Ayí rípi náníriní. Joxí e neríná jíwaníñoxí eríkiemeáníri díxí maní arfá síarígíáyo eríkiemearí erfá enagí nání raríníriní.

5

“Ámáyo píráníní owimíxímíníri nurírná díxíyo urarínípa uríriní.” uríní náníriní.

¹ Áminápia wími pírániŋf owimiximíniri nerfíná xwamiánf tñni muripani. Dixf ápowami nipenf urariŋpa urfirixini. Íwí sikiŋowami pírániŋf owimiximíniri nerfíná dixf rigwáowami urariŋpa nipenf urfirixini. ² Apianŋpiani nurirfíná dixf rinókiwami urariŋpa urfirixini. Apiyáiwami nurirfíná ikwíráf winániŋf nimóniri rínapíwami urariŋpa urfirixini.

Apixf aníwa nání urinŋpi nánirini.

³ Apixf anf wí úmayí imóniŋagi níwinirfíná wéyo uméfirixini. ⁴ E rirariŋagi aí apixf anf gí gí niaíwí tñni imónirirani, íwiáfawéyí tñni imónirirani, enánáyí, ayí epíríá seáyí e imóniŋpi rípirini. Wigí imóniŋgáyo wéyo umepíríá nání éwapínfirixini. Wigí xaniyau umegípa wiwaninŋyí ení ríxa xwé niwiaroríá axípi umepíríá nání éwapínfirixini. E nerónáyí, Goríxo yayí winariŋpi yariŋagíá nání rariŋini. ⁵ Apixf anf aga úmayí imóniŋf gí gí Goríxo arírá oniníri dñŋf wikwíroariŋfirini. E nerfíná árwíyimirani, ikwáwíyirani, omí rixinŋf uríri yariŋf wirí yariŋfirini. ⁶ E nerí aí apixf anf gí gí “Pí eníŋoi?” níyaiwirí mñŋf winariŋpini “Oemini.” níwimónirínáyí, síní sñŋf nimóniri níŋwearí aí aga penŋini imónini. ⁷ Apixf aníwayá niaíwíyí tñni íwiáfawéyí tñni pírániŋf numero xwíyíá muripaxí imónirixiníri nioní rirariŋpi sekaxí nura úfirixini. ⁸ Ayí rípi nání “Nioní rirariŋpi sekaxí nura úfirixini.” rirariŋini. Ámá go go xegí imóniŋfyo mumepa nerfíná Jisasomi dñŋf wikwíroariŋpi ríwí rírwáminí nímamori sípi ámá dñŋf mñwikwíroariŋgíyí yariŋgápmi nímurorí aga sípi imóniŋpi yariŋini. E nerí aí go go xaniapiaúmi mumepa nerfíná ayí aga anípaxí sípi imóniŋpi yariŋini.

⁹ Apixf anf wí síní xwiogwí 60 mñmúropa enáná ikwí Jisasoya siyikí imóniŋgáýné apixf aníwami arírá wianíwaníro nání wigí yof níwirariŋgíánami mñŋwiráripa éfirixini. E nerí aí í oxí ná womíni pírániŋf meánagi enagi winíri ¹⁰ “Sanf pírániŋf nearáparinirini.” rariŋagíá aríá wirí “Xegí niaíwí pírániŋf meagirini.” rariŋagíá aríá wirí ámá aní mñdánfyo aiwá múnari yagi imóniŋagi winíri ámá Goríxoyáyo arírá níwirfíná siyikwípinŋf nimónimáná arírá wiagi imóniŋagi winíri ámá wí dñŋf ríá uxeariŋagi níwinirfíná seáyí wiagi imóniŋagi winíri pí pí naní imóniŋpi “Oemini.” níyaiwirí dñŋf wikwíroagi imóniŋagi winíri nerfínáyí, íyá yof ananí ikwínamí níwiráfirixini. ¹¹ E nerí aí apixf anf síní apianŋpia mimóniŋpa egíwayá yof mñŋwiráripa éfirixini. Ayí rípi nání rariŋini. Apixf anf síní apianŋpia mimóniŋfiwa “Ámí oxí wo tñni oinaiyi.” wimónaná síní Kiraiso nání dñŋf mamóniŋf nero “Ámí womí omeánimini.” wimónariŋf enagi nání rariŋini. ¹² Íwa e nerónáyí, oyá sñmimarŋfyo dánfniŋf re rariŋgápi, “Ámí oxí mñmeánf sa Kiraiso tñni níkarínirfíná apánirini.” rariŋgápi ríwíminí mamóariŋgá enagi nání xwíyíá meárniŋfiwa imónariŋfirini. ¹³ Rípi ení yariŋgá enagi nání rariŋini. Omñŋf bí mé kikiŋf néra waníro nání néwapíga nuro aí nepa kikiŋf bí yariŋgámani. Aní iwá iwámi nemeróná xwíyíá mñmayíro roro wiáfí nírémore xwíyíá répiroro neróná xwíyíá pírániŋf níripaxí mimóniŋpi rariŋfirini. ¹⁴ Ayínání “Apixf anf síní apianŋpia mimóniŋfiwa re éfirixini.” nimónarini. “Ámí oxí mñmeáníro niaíwí níxíro uméfirixini.” nimónarini. Íwa e neróná ámá Jisasomi dñŋf mñwikwíro nene nání wikí neaóniŋfyo wo íwa apíni yariŋagíá níwinirfíná “Íwa sípi yariŋoi.” nearipaxí wí imóninífamani. ¹⁵ E nerí aí apixf anf wiwa Setenomi xfdípíri nání ríxa Jisasomi pñni níwiárimí wigími warigíá enagi nání rariŋini. ¹⁶ Apixí Kiraisomi dñŋf wikwíroariŋgá gíyí gíyí wigí apixf anf enánáyí, Jisasoyá siyikí imóniŋgáyo aninŋf wikáripírxiníri wiwaninŋyí íwami pírániŋf numero arírá wífirixini. Ayí Jisasoyá siyikí imóniŋgáýf apixf anf úmayí imóniŋfiwami arírá wipíríá nání rariŋini.

Jisasoyá siyikí imóniŋgáyo wipenweagíáwa nánirini.

¹⁷ Jisasoyá siyikí imóniŋgáyo wipenweagíá numenwearíá naní nero pírániŋf yariŋgáwa yayí owiníni aiwáraní, nígwíraní, mñni wiarigápi “Biaú mñni wipaxowaríani?” níyaiwíro wé ikwianŋfyo uŋwiráfirixini. Wipenweagíá xwíyíá Goríxoyápmi dání ení rírémixí wíro uréwapíyíro yaníro nání aninŋf mñf yariŋgáwa nání ayí anípaxíriní. ¹⁸ Bíkwíyo dání xwíyíá ríplau níriníri eáninŋagi nání rariŋini, “Burímákau wíŋfí exwexwími oeníri xwírinŋwí xapíxapí nosaxa pwaríá bí mñniŋpa oeníri maní gwí mñkírwipant.” níriníri eáníri “Nígwí omñŋf yariŋgíyí wigí omñŋf egíápi nání nígwí meapaxíriní.” níriníri eáníri enagi nání wipenweagíyí re yaiwífirixiníri rariŋini, “Neaipenweagíáwami yayí owiníni mñni wiarinŋwápi biaú mñni wipaxowaríani?” yaiwífirixiníri rariŋini.

¹⁹ Ámá ná woní níwiápnimeari Jisasoyá siyikí imóniŋgáyo wipenweaní womí xwíyíá nuxekwímore “Sípi yariŋini.” riránáyí, aríá mñwipant. E nerí aí sñŋwí wínarófáyí waúraní, waú worant, enánáyí, ayí ananí aríá wífirixini. ²⁰ Wipenweagíá aríki íwí yariŋgáyo Jisasoyá siyikí imóniŋgá níyíyá sñŋwí anigé dání mñxí urfirixini. Wa ení wáyí nero axípi mepa epíríá nání “Níyíyá sñŋwí anigé dání urfirixini.” rirariŋini.

²¹ E neri aí nioní Gorixoyá siñwí tññ e dání tññ Kiraisi Jisasoyá siñwí tññ e dání tññ anñají xfo fá yiyamxím enñýfýa siñwí tññ e dání tññ xwiyá joxi mñímúropaxí imónññ rípi orirímññ. Joxi nioní wipenweagfáwa nání rírarññápi neríná wí nání “Ámá nionýáyírfani?” niyawiñi niyñwíróññi mepa érixíññ. Wí díxýoni símí símí e níméri mepa érixíññ. Xixeni wigí yarigfápi tññ wíñrixíññ. ²² Joxi ámá wo ayá tññ nímearí Jisasoyá siyikí imónigfáyo wipenweañ wo imónfwinigññi niwimixiri wé seáyí e mñiwikwiáñpant. Apaxí mé wipenweañ wo oimónñi wimixáná fwí ayí yarigfápi rixímeanigññi rarññi. Joxi fwí bi mé ikwíráfñaxíññi imónfwinigññi rarññi. ²³ Timotioxi, iníná aga símíxí agwíyo siayarññpi naní siní nání aga inigññi mññipa neri marisínfá nání wayfá inigí wainí bi tññ nñrixíññ. ²⁴ Sipí ámá wa éfápi siñññe dání éfá enagí nání siní pía mñññáñ aí ríxa siññi imónarñññi. E nimónñi aí sipí wa éfápi iníñi dání éfá enagí nání pía néfasáná enáná siññi imónarñññi. ²⁵ Axípi éñññ naní wa éfápi siñññe dání éfá enagí nání siññi imónarñññi. E nimónñi aí naní wa yumí éfápi anññ yumí imónaripaxímani.

6

Ámá xínáíwánññ nimónñi omññ wiariigfáyí nánññi.

¹ Ámá xínáíwánññ nimónñi omññ wiariigfáyí wigí bosowa nání “Awamí wéyo umerane xixeni arfá ymíxí wirane epaxowarññ?” niyawiñi apí e wíñrixíññ. Awa Gorixo nání sipí mññipa ero none ámayo uréwapiyarññwápi nání sipí mññipa ero oépyoññi rírarññi. ² Go go xegí boso Jisasomí dññ wíkwíroarññ wo enánáyí, dññ re niwíaiwiri paimímí mñwipa éwinigññi, “Xfo ení gí Jisasomí dññ wíkwíroarññ wo enagí nání sa gí nñrixímeanññi imónññ worññ?” E niwíaiwiri paimímí mñwipa neri rípiñi yaiwíwinigññi, “Gí bosí omññ wiariñáo Jisasomí dññ wíkwíroarññ wo imónñi Gorixo dññ síxí uyarññ wo imónñi eno enagí nání arfá ymíxí nñwí omññ owiimññi.” yaiwíwinigññi. Xínáíwánññ nimónñi omññ wiariigfáyí nání rírarññápi dání siyikí Jisasoyá imónigfá joxi tññ e nweagfáyo uréwapiyiri ení ríremíxí wiri érixíññ.

Mimóní uréwapiyarigfáyí nánññi.

³ Ámá go go xwiyfá nioní rírarññápi marfái, xegí bi imónññpi —Apí xwiyfá píranññi réwapññigfápi tññ xixeni mimónññpiññi. Xwiyfá negí Ámíná Jisasi Kiraiso rññpi tññ xixeni mimónññpiññi. “Gorixomí píranññi nñxídiríná epaxí, ayí apññi.” rñññpi tññ xixeni mimónññpiññi. Xwiyfá xegí bi imónññi apí fá xírarññ go go ⁴ wári nimónñi aí aga nñfá naní bi mimónññorññi. O xwiyfá rírowiámí inarigfápi nání wí tññ orínaneyññi símí xeadfénarñññi. Xwiyfá xímíxímí nññi rarigfápi nání ení wí tññ orínaneyññi símí xeadfénarñññi. E yarññpimi dání ámá sipí dññ yaiwíñro xwiyfá mñximíxewiámí inro ikayíwí rññi aní dññ yaiwíñro ⁵ xíxewiámí rññi yarigfáññi. Ámá e yarigfáyí dññ xeyánññ imónñi xwiyfá Jisaso nání nepaxññ imónññpi bi siní mñxénññ imónñi egfáyíññi. Xenwíñ re yaiwíarigfáññi, “Gorixomí nñxídirññpimi dání amípi xwé meapírfá nánññi.” yaiwíarigfáññi.

“Íá xirññápi apánññi.” yaiwíarigfáyí tññ e mñyawiariigfáyí tññ nání urññ nánññi.

⁶ Ayí e yaiwíarññagfá aí ámá “Amípi nioní fá xirññápi, ayí apánññi.” yaiwíarigfáyí Gorixomí nñxídirññpimi dání amípi Gorixo “E wíñmíxíññi.” yaiwíarññpi wí mñmúronigfáyíññi. ⁷ Inókiwa neaxirigíe dání amípi wí tññ imónññwéne íá neaxirigfáññi? Péwáe dání ení amípi wí níméamí waníwáññi? Oweoi. ⁸ Ayínání sa aiwá naní nánññi, aikí yínani nánññi, apání enánáyí, dññ re oyaiwianeyí, “Nene íá xirññwápi ayí apánññi.” oyaiwianeyí. ⁹ E neri aí ámá amípi wí mñmúropa oenñi yarigfáyí re yarigfáññi. Amípi wí nánñi ayá síwí nuroríná mññ síxí nññññpimi dání wíwanññyí mñréyónññ pñkinarigfáññi. Ayí majfá níkarññi amípi ríwéná xeanññ wímeapaxí imónññpi nání ikñññ sipí wíarñññi. Maiwí e néra nñfasáná ríwéná síwá neri píeropírfáññi. ¹⁰ Ayí rípi nání rarñññi. Ámá nígwí nánñi dññ sipí nñwírná ayí fwí xixegññi oépyoññi wípemearñññi. Ámá wí nígwí nánñi ikñññ sipí nñwírnñpimi dání xwiyfá nene dññ íkwíroarññwápi ríxa pññ nñwíarññi majímajfá néra xenwíñ nuro rñññ mearññarññagfá nání rarñññi.

“Píranññi neri dññ niyímññpi xaiwí íá maxírfírixíññi.” urññ nánññi.

¹¹ “Gorixo ‘Timotio e éwinigññi.’ wimónarññpi tññ xixeni oemññi.” yaiwíarññoxi, sipí apimi píranññi éf menírixíññi. E neríná “Wé rónññ imónññpiññi oemññi.” yaiwíñ “Gorixomí píranññi nñxídiríná epaxíññi oemññi.” yaiwíñ “Omí anññ dññ owíkwíróññi.” yaiwíñ “Ámayo dññ sipí owimññi.” yaiwíñ “Pí pi níméápi xwámámí

oemini.” yaiwiri “Ámáyo n̄piyin̄ owimini.” yaiwiri éirixini. ¹² Joxi Jisasomi d̄inj n̄wikw̄rorina áamá “X̄fo xopir̄ar̄ ninir̄fen̄jo?” n̄yawiwin̄ri en̄j neán̄ri en̄j menar̄iḡipa ax̄p̄i éirixini. E neri d̄inj n̄yimin̄j joxi e oimón̄ri w̄yo fá rum̄ir̄inj̄p̄i x̄áiw̄ fá max̄ir̄ir̄ixini. Joxi nan̄j imón̄inj̄ d̄inj wikw̄ron̄j̄p̄i r̄ixa áamá obax̄i ar̄á eḡie d̄ani warop̄ar̄i win̄j en̄agi n̄ani r̄irarin̄j̄. ¹³ Gor̄ixo —O pí pí d̄inj t̄inj imón̄inj̄p̄i n̄ani m̄k̄f̄ ikin̄jor̄ini. O t̄ini Kiraisi Jisaso —O m̄x̄i in̄áȳ Podias̄ Pairato xw̄ir̄x̄ umear̄ina x̄fo n̄ani warop̄ar̄i x̄ixeni in̄jor̄ini. O t̄ini awau ar̄á eḡie d̄ani xw̄iȳ fá joxi m̄imúropax̄i imón̄inj̄ r̄ip̄i or̄ir̄imin̄j̄. ¹⁴ Joxi sekax̄i Áminá Jisasi Kiraiso n̄inear̄imi peyin̄j̄p̄i x̄ixeni éirixini. E neri Jisaso s̄ijn̄an̄j̄ piaum̄im̄ in̄e n̄ani joxi r̄idun̄ipax̄i imón̄inj̄p̄i mepa n̄era uri áamá xw̄iȳ fá “O sip̄i yar̄ini.” r̄imear̄ipax̄i imón̄inj̄p̄i mepa n̄era uri éirixini. ¹⁵ Gor̄ixo moár̄ijn̄ina nimón̄ir̄ina o s̄ijn̄an̄j̄ piaum̄im̄ in̄in̄f̄arin̄j̄. Aȳ r̄ip̄i n̄ani rar̄ijn̄j̄. Gor̄ixo yaȳ x̄fo winar̄inj̄p̄i n̄ani xewan̄jo m̄k̄f̄ ikin̄jor̄ini. Ná woni on̄ini seáȳ e imón̄inj̄or̄ini. M̄x̄i in̄áȳ n̄imin̄j̄ j̄weaḡf̄áyo seáȳ e wimón̄inj̄or̄ini. Áminá n̄yon̄i en̄i seáȳ e wimón̄inj̄or̄ini. ¹⁶ An̄inj̄ non̄j̄ j̄weajo, aȳ ná woni on̄ir̄ini. W̄f̄a o om̄ixar̄inj̄p̄i in̄áȳn̄inj̄ p̄iroarin̄j̄ n̄ani áamá an̄wi e pupaxomani. Áamá w̄i s̄ijn̄w̄ win̄iḡf̄omani. W̄i en̄i s̄ijn̄w̄ win̄ipax̄i imón̄inj̄omani. Om̄i áamá n̄nenen̄i seáȳ e um̄ewan̄iḡini. O an̄inj̄ in̄ina neamen̄j̄eaw̄in̄iḡini. “E imón̄w̄in̄iḡini.” nimón̄arin̄j̄.

Áamá am̄ip̄i w̄i m̄imúron̄iḡf̄áyo epax̄p̄i n̄an̄ir̄ini.

¹⁷ Áamá agw̄i r̄iná am̄ip̄i w̄i m̄imúron̄iḡf̄áyo re ur̄ir̄ixini, “W̄ar̄ixaȳné m̄imón̄ipa ero am̄ip̄i seȳiné m̄iseamúroarin̄j̄p̄i n̄ani ‘An̄inj̄ fá x̄iran̄f̄war̄ini. W̄i an̄ip̄a imón̄in̄f̄a men̄ini.’ m̄iyaiwipax̄i en̄agi n̄ani apim̄i d̄inj̄ m̄ijn̄w̄ir̄ar̄ipa ero éirixini. E mepa nero Gor̄ixo —O yaȳ onealn̄in̄ir̄ip̄i n̄ineaiap̄ir̄ina xwap̄i aȳ w̄i neaiapar̄inj̄or̄ini. Om̄in̄i d̄inj̄ un̄w̄ir̄ar̄ipoyi.” ur̄ir̄ixini. ¹⁸ Rip̄i en̄i ur̄ir̄ixini, “Ámáyo nan̄j̄ni wiir̄o san̄j̄ nur̄ap̄ir̄on̄a on̄imiap̄i mur̄ap̄i aȳ w̄i ur̄ap̄iro yan̄j̄ ewan̄i imón̄iro am̄ip̄i b̄i w̄awun̄j̄ oim̄oaneȳin̄iro t̄iro éirixini. ¹⁹ Seȳiné e nerón̄áȳ, nepa am̄ip̄i aȳ t̄inj̄ imón̄ir̄i n̄ip̄emán̄a r̄f̄w̄yo seaimean̄f̄a imón̄ir̄i en̄j̄p̄i aw̄i eámeám̄ ȳararin̄jo. Ap̄i d̄inj̄ j̄w̄ir̄ar̄ipax̄i imón̄inj̄p̄ir̄ini. Ap̄i d̄inj̄ n̄yimin̄j̄ imón̄inj̄p̄i max̄ir̄ip̄ir̄f̄a n̄ani s̄ijn̄an̄j̄ eán̄ar̄iḡf̄ap̄ir̄ini.” E ur̄ir̄ixini.

“Nion̄i n̄ira weap̄f̄ap̄i s̄m̄iman̄j̄m̄ini t̄inei.” ur̄inj̄ n̄an̄ir̄ini.

²⁰ Timotiox̄i, nion̄i e éir̄ixin̄ir̄i d̄inj̄ r̄ijn̄w̄ir̄ar̄inj̄ap̄i r̄f̄w̄m̄ini m̄it̄ipani. S̄m̄iman̄j̄m̄ini t̄inei. Áamá Gor̄ixomi m̄ix̄id̄ar̄iḡf̄áyo xw̄iȳ fá ik̄f̄a iw̄yo d̄ani rar̄iḡf̄ap̄i t̄ini xw̄iȳ fá ik̄weakw̄im̄ r̄inar̄inj̄p̄i —“Ap̄i x̄ixeni n̄ij̄f̄a imón̄inj̄p̄ir̄ini.” n̄ir̄iro aī yap̄i rar̄iḡf̄ap̄ir̄ini. Ap̄i t̄ini ḡf̄ t̄inj̄ e d̄ani xe or̄ipoyin̄ir̄i s̄ijn̄w̄ m̄iw̄in̄ipa éirixini. ²¹ Aȳ áamá w̄i “Xw̄iȳ fá apim̄i d̄ani n̄ij̄f̄a imón̄inj̄waener̄ini.” n̄ir̄in̄ir̄inj̄pim̄i d̄ani r̄ixa maj̄imaj̄f̄a n̄era xen̄w̄im̄ uḡf̄a en̄agi n̄ani rar̄ijn̄j̄.

“Gor̄ixo w̄a r̄iwian̄f̄w̄in̄iḡini.” nimón̄arin̄j̄.

Payí Poro Timotio nání ríwíyo eaŋnaríní.

Payí rína Timotio nání Poro ná ríwíyo eaŋnaríní. Poro ámí aŋí yóí Romíyo gwí nŋwearíná Timotio síní Epesasiyo nŋweari Jisasoyá siyikí e imóníngáyo umeŋweaŋaná Poro “Nioní nŋpíkípírí aŋwí ayorŋaní?” nŋyaiwíríná Timotio eŋí neága nurí pí pí wímeáŋpímí xopírárí wípaxí imóníwíníngíní payí rína nearí dŋŋí síxí umímoníngíní.

¹ Poroní —Nioní Goríxo wimóníngí nání Kiraisí Jisasoyá wáf wurímeiaríngá woníríní. O tŋní níkaríníngínpímí dání dŋŋí nŋyimíngí imóníngá Goríxo negí sŋmímaŋíyo dánŋíníngí “Apí seaiimfáriní.” nearíngí nání wáf wurímeiwiníngíní nŋrípeaŋoníríní. ² Nioní Timotioxi —Joxí gí niaíwoxíngí dŋŋí síxí ríyíngáoxíní. Joxí nání payí rína nearí mónaparíngíní. “Negí ápo Goríxo tŋní Ámíná Kiraisí Jisaso tŋní awaú wá ríwianírí ayá rírímíxírí joxí nŋwayíronírí ŋweari nání siiri éfísixíní.” nimónaríní.

“Joxí nání Goríxomí yayí wiaríngíní.” uríngí náníríní.

³ Nioní aníngí ikwáwíyiraní, árfwíyiraní, Goríxomí joxí nání ríxíngí nŋruríyíríná omí —O nioní yaríngí re níníríná “Negí aríowa omí pírángí nŋxídiróná yagíápa nioní ení axípi xídaríngáoníraní?” yaríngí e níníríná esísí bí mŋníní xídaríngáoníríní. Omí joxí nání ríxíngí nŋruríyíríná yayí wiaríngíní. ⁴ Nioní yayí nísíarímí nŋbíríná joxí ŋwí neawáfagí raníngápi nání dŋŋí nŋmoríná ámí dŋŋí nífá ayá wí nínínfá nání “Sŋŋwí oranímíní.” nŋyaiwírí íkŋíníngí sípí niaríngíní. ⁵ Joxí nání dŋŋí nŋmoríná dŋŋí re ninaríngíní, “O mímóní dŋŋí wíkwíroŋomani. Aga nepa Jisasomí dŋŋí wíkwíroŋoríní.” Dŋŋí e ninaríngíní. Díxí ríáí Roisí xámí wíkwírorí díxí rínáí Yunisí ení wíkwírorí yagíápa joxí ení “Axípi wíkwíroaríní.” nimónaríní.

“Xwíyífá yayí neainaríngí nání ayá mŋsinípaní.” uríngí náníríní.

⁶ Ayínání dírírí rípi osimíní. Nioní gí wé seáyí e síkwíaríná Goríxo e epaxo imóníwíníngíní simíxíngí —Apí ríxa ríŋayíní yáriníngíngíní. Apí ámí ríá ápiáwí xwé oenírí pírámfí yaríngáwápáníngí ínfíríxíní. ⁷ Ayí rípi nání ríraríngíní. Goríxo kwíyí ayá ígígí neainípxí imóníngípi mŋneaiapí eŋí neánírane ŋweaaníwá nání neaimíxírí ámáyo dŋŋí sípí wíáníwá nání neaimíxírí awayíní nŋpíreánírane yaníwá nání neaimíxírí ení nání imóníngípi neaiapíngí eŋagí nání raríngíní.

⁸ Ayínání negí Ámíná Jisási Kiraisí nání wáf nuríríná ayá wí mŋsiní ananí wáf uríríxíní. Nioní o nání wáf urímeiaríngí nání gwí nŋŋwíráríngíoní nání ení ayá mŋsinípa éwíníngíní. E mepa nerí Goríxo eŋí síxí simíxíngínpímí dání re yaiwíríxíní, “Nioní ení Poro eŋípa axípi nerí xwíyífá yayí neainaríngípi wáf uraríngápi dání xeaníngí nŋnimearínáyí, ananíríní.” yaiwíríxíní. ⁹ O nene yaríngáwápi nání dŋŋí nŋmorí yeáyí nŋneayímíxemearí gí ámá síyikwí mŋnígíyí oimóníngíngíní wéyo íá neaumíngíngíní. Eŋíná dání “Nioní wá nŋwianírí e wíimífáriní.” yaiwíragípi nání dŋŋí nŋmorí yeáyí nŋneayímíxemearí nioníyáyí oimóníngíngíní wéyo íá neaumíngíngíní. O xwífá síní mŋmíxíngíná re nŋyaiwíríngínpímí dání wá neawianíngíní, “Kirisí Jisaso ámáyo yeáyí uyímíxemeawíníngíní urowáfíngíní.” nŋyaiwíríngínpímí dání wá neawianíngíní. ¹⁰ Eŋíná dání wá e neawianíngí eŋagí aí agwí ríná Kiraisí Jisaso —O yeáyí neayímíxemeawí nání neaiŋoríní. O ríxa xwífá tŋyo nŋbíríngínpímí dání Goríxo “Wá seawianíngíní.” ráríngípi ríxa sháŋí piaumíngí íngíngíní. Xwíyífá nene yaríngáwápi nání Jisaso wíá neaókímíxáná re nŋyaiwirane níjáfá imóníngíwíní, “Pearíngáwápi Jisaso xopíráríngí íyí ríwíngíngíní? Dŋŋí nŋyimíngí nene maníngí aníngí ŋweaaníwá nání ípi ríneaiapíngíngíní?” nŋyaiwirane níjáfá imóníngíwíní. ¹¹ Xwíyífá yayí neainaríngípi apí nání áwaní urímerí wáf urímerí uréwapíyemerí éwíníngíní nŋrípeaŋoníríní. ¹² E nŋrípeaŋoní eŋagí nání xeaníngí rípi nimearíngíní. E nerí aí apí nání nioní ayá wí mŋninaríngíní. Ayí rípi nání ayá wí mŋninaríngíní. Goríxo, nioní dŋŋí wíkwíroŋáo nání nioní níjáfáriní. “O xwíyífá yayí neainaríngí wáf ríméwíníngíní nání fáníngí niepíxíngíníngípi sfá Jisaso weapíníyí imóní nání ananí meŋweapaxoríní. Ámá ámí sŋŋí xegí bí tŋní sayá nímíxírí rípiríxíní meŋweapaxoríní.” nimónaríngípi nání ayá wí mŋninaríngíní.

¹³ Xwíyífá eŋwípearíngíngí, nioní xamíngí e dání wáf uríngí uréwapíyírí éwíníngíníngí sŋŋwépiŋí siaríná arfá níngípi xaiwí íá xíríríxíní. Kiraisí Jisaso tŋní nawíní níkaríníngíní dŋŋí wíkwírorí dŋŋí síxí uyírí neríngínpímí dání xwíyífá apí xaiwí íá xíríríxíní. ¹⁴ Xwíyífá ayá tŋŋí imóníngí fáníngí siepíxíngíníngí apí kwíyí Goríxoyápi dání —Apí síyikwí bí mŋníngíngíní. Dŋŋí neaxíxéroŋíngíní. Apímí dání fáníngí siepíxíngíníngí íá nŋxíríngí meŋwearíngíní.

“Esia piropenisáyo dánýf níniepísamoárími ugáwixíní.” urínf náníníni.

¹⁵ Joxí nífáriní. Esia piropenisáyo dánf Jisasomí dínf wíkwíroarígá níní níniepísamoárími ugáwixíní. Níniepísamoárími nuróná wigf wáu Pigeraso téní Xemosenisó téní awáu ení níniepísamoárími ugáxisixíní. ¹⁶ E nerí aí “Áminá Jisaso Onesiporasomí téní ámá xegf anjwámí wearígáyo téní ayá urímíxíwínígíní.” nimónariní. Ayf rípi náníníni. O ámi ámi dínf síxí nímímoayíníriní. Nioní gwí nweanáo nání aiwí ayá míwíní ¹⁷ anj Romí rípi nímímoaríná nioní nání ayá téní pía néra nurí níméanínigíní. ¹⁸ Ayínání “Sfá negf Áminá Jisaso ámá nýyoní mí ómómíxímí enáfayimí omí ayá urímíxíwínígíní.” nimónariní. Nioní síní Epesasáyo nweanáná seáyf o níinjípi nání ení joxí ríxa níjfa imónínjini.

2

“Xwíyápi wíyo ení fánínf wíepíxíniasírixíní.” urínf náníníni.

¹ Ayínání gf níaiwínínf imóníjoxí, joxí re níyaiwínínjípimí dání, “Kiraisí Jisaso téní nawíní ikárinínjóní enagí nání Goríxo wá wí máníwianpa yarínfraní?” níyaiwínínjípimí dání ení síxí eánei. ² Xwíyá nioní ámá obaxf aráf egíe dání raríná aráf níinjípi joxí ení ámá dínf unjwírárípxáf imónígáyo áwanj nurí fánínf wíepíxíniasírixíní. Ayf e dání xamínf wíyo uréwapíyípxáf imónípfíra nání rírarínjini.

“Jisasomí xádarínagí nání síkárápi xwámámf wíríxíní.” urínf náníníni.

³ Ewayf xwíyá bí rípi nání dínf moi. Síminf wínarígáyo wámí wímeanfípi nání ududf mírínípa nero wigf míxí ináyomí enj neáníro númí uxádarígáwa yapí joxí ení axípi e nimóníní Kiraisí Jisasomí níxádríná símeanfápi nání ududf mírínípa nerí xe onímeanfí xádríníxíní. ⁴ Síminf wínarígáwa síminf wínarínwáo none yarínwápi nání yayf owínínípi pí pí omínf ámá sfá ayf ayo yarígápi xe nawíní rígwírígwínínf oeaníní mé ná bíní xfo wimónarínjípíní yarígáriní. ⁵ Ewayf xwíyá rípi nání ení dínf moi. Yamíyamúrónígí inarígá go go yamíyamúrónígí inípfí nání xiáwo rárfípi xíxeni aráf míwí anínf wínfagí nání manj níwíakírí xegf dínf téní áwíní e níyaimí níyapírfínáyf, yayf níwimorí yamíyamúrónígí nínírfíná múróomí mání wínfípi wípxáf meníní. ⁶ Ewayf xwíyá rípi nání ení dínf moi. Ámá nírfkwíní omíseáyf éo, o xámí wíwámí nímúrorí aiwá nímirí nípxoríní. ⁷ Ewayf xwíyá nioní níra weaparínáyf nání dínf moi. Joxí e neríná Ámínáo símíxínjípimí dání re yaiwípxáriní, “Ayf aptí nání ríra ríníní? Aptí nání ríra ríníní?” yaiwípxáf enagí nání “Aptí nání dínf moi.” rírarínjini.

⁸ Joxí Jísasí Kiraisó nání aráf wí míkeamopaní. Nioní xwíyá yayf neainarínjípí wáf nírfíná re rarínápa “O nípémáná ámi xwárfáyo dání wíáfínímeanjoríní. Negí arfo míxí ináyf Depitoyá íwíáfawéyí woríní.” E rarínápa o xíxeni aptí e imónínjoríní. ⁹ Nioní xwíyá aptí wáf urarínagí nání “O nípíkwíní míyaríníní.” níniáiwiwo xeanínf nínikárayíro ámá ríkíkírífo yarígáyo gwí njwírárarígápa aptí ení aptí ení nígfáriní. Nioní gwí njwírárarígá aiwí xwíyá Goríxoyápi ení gwínínf mínjwáriníní. ¹⁰ Xwíyá Goríxoyápi ení gwínínf mínjwárinínjagí nání nioní ámá Goríxo xegf ía yíyamíxímí enjáf nání dínf nímorí nioní níkararígápi nípipíní xwámámf wíarínjíní. Ámá ayf Kiraisí Jisasomí dínf wíkwíróáná o téní nawíní níkárínínjípimí dání yeáyf uyímíxemearí anjnamí xfo téní anínf seáyf e nimóníro nweapfíra nání wímíxírí éwínígíní e yarínjíní. ¹¹ Xwíyá re rínínjípí nene dínf njwírárípxáfíriní, “O téní níkárínínjípimí dání penjwaénénínf enánáyf, dínf níyímínf ení ténjwaéne nimóníro o téní nweanfáwáriní. ¹² Nene pí pí neaímeáfíyo xwámámf níwíranénáyf, wíyo ení seáyf e níwimónírane xfo téní nawíní umenjweanfáwáriní. Nene ‘O negf Ámínáomani.’ nírfíranénáyf, xfo nene nání ení ‘Ayf nání nioní majfáriní. Gf ámá wímani.’ rínfáriní. ¹³ Nene íníná dínf neanjwírárípxáfípi mepa yarínagwí aiwí o sa anínf dínf unjwírárípxáfípi yarínjoríní. Ámí sínj bí nímíxírí rípxáf mímónínjio enagí náníníni.” Xwíyá e rínínjípí nene dínf njwírárípxáfíriní.

“Uréwapíyarígáyo xwíyá xímíxímí níniro mírínípa éfíxíní.” urínf náníníni.

¹⁴ Xwíyá nioní rírarínápi ámá joxí ténf e nweagáyo dírfí wíríxíní. E neríná Goríxo sínjwí anínjé dání joxí ríperírf xwíyáfinínf bí míf aga nepa sekaxf re urfírfíxíní, “Xwíyá nání xímíxímí níniro mírínípa épyí.” urfírfíxíní. Xímíxímí níniro rínarígápi ámá wíyo nanj bí wíarínjímání. Aráf wíarígáyo xwírfá wíxíxearínf enagí nání rarínjini. ¹⁵ Goríxo “Timotio mímíwíároarínf wo ríra imóníní?” osíaiwíní anínf mímí éfírfíxíní. Xwíyá nepaxínf imónínjípí xegf rínínjípa nírenjwípéa nurí urfírfíxíní. E nerí re éfírfíxíní. Ámá wigf omínf neríná nanj éfá enagí nání “Ámá omínf nioní éápi sínjwí níwínírfínáyf, ayá nínpíxámání.” yaiwírígáyo yarígápa axípi éfírfíxíní.

Sípi xwíyá Goríxomí míxádarígáyo rarígápi náníníni.

¹⁶ Xwiyá áamá Gorixomí mîxáðipa neríná rîro íká íwíyo dání rîro yarigápi gí tînj é dání orípoyinîri sîjwí mîwînpa érixîni. Ayí ripi nânî rariñini. Xwiyá íká íwíyo dání rariñini, ayí Gorixomí mîxáðipa epírfa nânî ná jê xixoyípi mfoarinîrini. ¹⁷ Ámá ayí wigí píné e rariñini oremáninj xwé nimóga uníá enagi nânî rariñini. Ámá e rariñini wigí wáu Xaimeniaso tîni Pairitaso tîni awaúrini. ¹⁸ Awáu xwiyá nepaxinj imóninjpi pîni nîwiárinî majimajá nêra xenwîmî nuríná re rariñini, “Kiraisomî dînj wîkwíroaené negí dînj sînj neaimîxîpimi dánî rîxa wiápinîmeáwá enagi nânî nîpémáná negí warápi ámi ríwéná bi wiápinîmeaníamani.” rariñini nânî ámá dînj wîkwíroaené wi mîdîmîdânî ayagwí imîxárinîrini. ¹⁹ Wí mîdîmîdânî ayagwí imîxárinîá enagi aiwí xwiyá Gorixoyápi sîjáninj eáarinîni. Xwiyá oyápi sîjá anj nîmîrîroná sîjá iwamfó nîtwîwayîrîrî tîgápi wí mîkwierómioá xaiwí sîjáninj eáninjpi yapî imónîni. Sîjáninj eáninjpi rîwamînj rîpiaú nîrîrî eánîni, “Ámá xíoyá imónigáayí ayí Ámináo o nîjîrîni.” rîrîrî “ ‘O gí Ámináorîni.’ rariñini gíyí gíyí wigí sipí yarigápi rîwîmîni umamórixîni.” rîrîrî enjîpiaú apimi nîrîrî eánîni.

“Gorixomî seáyí nanj wiipaxoxi imónîrîrîni.” urînj nânîrîni.

²⁰ Anj xwé wiwámî sixí xîxegîni wentî. Sixí awíaxí sîjá gorí tînrîni, sîjá sirípá tînrîni, imîxînjpi mîwenîni. Úrapí sixí íká tînrîni, xwíá tînrîni, imîxînjpi enî wîni. Wíníyí ayá tîni mearigápinîni. Wíníyí ayá tîni mîmearigápinîni. ²¹ Ayínánî ámá gíyí gíyí sipí api nîpîni nânî igíanj eánigáayí, ayí ámá Gorixomí seáyí nanj wiipaxîrîni. Sixí ayá tîni mearigáwáninj imónînoj. Xí “Awá tîni é éimîgîni.” wimónarînjpi nânî rariñinj imónînwáninj imónînoj. Sixí rîxa dînj peyeañfá yapî mîmónî anj xíawo sîni awá tîni aiwá ríá yeaanîpaxí imónînwá yapî imónînoj. Sixí pí pi nanj imóninjpi neríná meámîrîni wí e píranînj nimîxîniro weníwá yapî imónînoj. ²² Ayínánî íwí sîkînojíné íeapá seainîpi píri nîwiaikîrîmî éí úrîxîni. “Wé róninj imónînjpi mîni oiponîmîni.” yaiwîrî “Xwiyá nepaxinj imónînjpi dînj nîkwíroa oumîni.” yaiwîrî “Ámáyo dînj sipí owimîni.” yaiwîrî “Ámá tîni piyá owîrînayeî.” yaiwîrî nerî ámá íkwîrîfánînj imónigápinî dánî Ámináo arîrî oneainîri urarigáayí tîni nawínî xîxeni é érixîni.

“Xwiyá íkweakwîmî rariñini aríá mîwí píranînj wé urórixîni.” urînj nânîrîni.

²³ E nerî aí xwiyá majimajá níkarîniro dînj ríá nîxeyánîmáaná íkweakwîmî rînarigápi bi xe onîxîmeanîrîni sîjwí mîwînpa érixîni. Joxí nîjîrîni. Xwiyá api nîrîrîroná xa xîmîxîmîni nîniro rînarigá enagi nânî rariñini. ²⁴ Ámináo yá xínáinînj nimónîrî omînj wíarigá gíyí gíyí xwiyá xîmîxîmî nîniro mîrîpa érixîni. E mepa nero ámá nîni nânî wá wumîxîro píranînj uréwapîyîpaxí imónîro “Sipí ámá ayí níkarîpi ananîrîni.” yaiwîro érixîni. ²⁵ Uréwapîyaríná manj píri wíaikîmî yarigáyo awayîni xwiyá nurîro píranînj wé uroanîro érixîni. Ayí “Xwiyá nepaxinj imóninjpi, ayí apîrîfani?” nîyaiwîro xîxeni é waropárf epírfa nânî xámî imónigápi Gorixoyá dînj tîni rîwîmîni mamórixîni awayîni xwiyá nurîro píranînj wé urórixîni. ²⁶ Ámá ayí ámi dînj íá nîxîrîro awí obo —O xí wimónarînjpi oépoyîrîni yapí wîwapiyîrîni. O awí nweanî manj umónápinî dánî ayí nurakîrîmî úrîxîni awayîni xwiyá nurîro píranînj wé urórixîni.

3

“Jisasomî oxáðîmîni.” yaiwîarînjagi aí ámá sipí xîxegîni epírfa nânî sanjî runîrîrîni.” urînj nânîrîni.

¹ Joxí ripi nânî dînj íroneî. Síá yoparf imónînjfî tîjíná Jisaso weapînfáyi sîni mîmónîjána “Omî anînj ouxídaneyî.” yaiwîarînjagi sanjî wunîpaxí imóninjpi wímeanîrîni. ² Ayí ámá sipíyí ripi ripi epírfa enagi nânî rariñini. Wîwanînjfî dînj sipí inîro nîgwí nânî íkînjfî sipí inîro mîxí meakîniro wárxá imónîro íkayíwí rîro xínáixaneyo aríkwîkwí wîro ámá amîpi nanj bi wíagá aí yayí mîwîpa ero pí pi nîwíá imóninjfî wíwíá rîrómî ero ³ úrîxîmeáyo dînj sixí muyîpa ero sîmîsî neainîroná piyá mîwîrînpaxí imónîro sipí owímeanîrî mîmayíó rîro pí pi íeapá wînarînjfî mîwiaikîpaxí imónîro pí pípi oyaneîrîneróná ímî tîni ero pí pi nanj imóninjfî nânî wíkwí onîro ⁴ wigí wíníyí aí nânî mîyí urîro pasá umero ayá nepeárimána úrapí ero wîwanînjfî nânî “Seáyî e mîmónîpa renjwîni?” yaiwîniro amîpi neríná Gorîxo yayí wînarînjfî nânî íkînjfî sipí bi mîwí wîwanînjfî yayí wînarînjfî nânî íkînjfî sipí wîro epírîrîni. ⁵ Mîmónî xwiyá nîrîro “Gorixomî píranînj xídanîro ríá yarînoj?” oneaiwîpoyîrîni nero aiwí oyá enj eáninj xíomî xíðipírfa nânî wîmîxîpaxí imónînjpi rîwí umopîrîrîni. Ámá e yarigáayí tînj é yaríróirîxîni. ⁶⁻⁷ Ayí ámá ayíyá wí ripi yarigá enagi nânî “Ayí tînj é yaríróirîxîni.”

rirarinjini. Wigí xwiyá piyipiýf urarigáipimi dání anj ákínáyo nípáwiro apíxí wigí fwi éfáipimi dání ayá udunaríjwami —Íwa dínj nípikwini mímáxirígíwarini. Wigí múnj winarínjipimi dání sipi oyaneýiniri nipemeánimi warígíwarini. Nijá oimónaneyiniri anínj minéwepániri aí xwiyá nepaxínj imónínjipi tñi xixeni nijá mimónarígíwarini. Íwami yapí wíwapiyaríná arfá níwiro nání gwíyónínj níkirípeániri jweano. ⁸ Eníná Janiso tñi Jaboriso tñi awáu Mosesomi manj pírí wiaikím yaniri nání egípa amá sipi ayí —Ayí dínj rfa xeyánigáýf enagi nání dínj nípikwini mímóarígíwarini. Xwiyá nepa imónínjipimi dínj míkwoarínagfa nání Goríxo rfwf umonjýfiri. Ayí eni awáu egípa axípi xwiyá nepaxínj imónínjipi pírí wiaikím yaniro yarígífarini. ⁹ Eníná yegí Isireriyí wigí awáu Mosesomi manj pírí wiaikím owiaiyiniri yarígípi síjwí níwínaxídíroná “Majímajá níkaríniri rfa yarínji?” yaiwiagípa agwí ríná eni amá nñi sipi yarígíýf wigí yarígípi síjwí mí nómixíroná “Majímajá níkaríniro rfa éfawixini?” yaiwipírfá enagi nání xwiyá nepaxínj imónínjipi pírí wiaikím yaniro yarígípi sipúrúf epírfarini.

“Nioni riréwapiýinapi xaiwí fá xirírixini.” urínj nánirini.

¹⁰ Joxi nioni tñi nimerai síjwí nanaxídagoxi enagi nání nioni amáyo uréwapiyemeagápirani, nimeríná yagápirani, e oemíniri yagápirani, Goríxomi dínj níwíkwíróa wagápirani, wíki mívónipa nerí awayini yagápirani, amá nání wá nunagápirani, xeanínj xwámámí wiagápirani, api nípini yagápi nání joxi nijáfarini. ¹¹ Nioni anj Adiokiyí rínínjipimi tñi Aikoniamiyí rínínjipimi tñi Risítirai rínínjipimi tñi anj apiáu apimi wáf urímearfá xeanínj níkarítagi nání rínínj nímeanjpi nání eni joxi nijá imónínjini. Xeanínj rfa tñj níkaríyíagfa aí xwámámí winárin. Api nípimíni dání Ámínáo éf nímímínjirini. ¹² Ai, amá Kiraísi Jisaso tñi nawíni ikárinígá enagi nání omí píranínj oxídaneýiniri yarígá níyoní eni xeanínj wímeanfárin. ¹³ Amá sipi yarígíýf tñi mimóní yarígíýf tñi wigí sipi yarígípi sayá nimíxa nuróná wíyo yapí wíwapiyiro wíwanínjyí oboýa dínjyo dání yapí éwapiñiro epírfarini. ¹⁴ E epírfá enagi aí xwiyá joxi riréwapiýinapi dání nijá imóniri “Api nepaxínj imónínjipírfani?” yaiwíariri enjpi wí arfá mikeamó xaiwí fá xirírixini. Ayí rípi nání rirarinjini. Joxi nene xwiyá api rirínjwaéne nání “Ayí dínj jwiráripaxíýfírfani?” níyiwíri píranínj níjfa imóniri ¹⁵ onína dání ríwamínj Goríxoyá níriniri éanínjpi nání nijá imóniri enagi nání rirarinjini. Ríwamínj níriniri éanínj api joxi fá nírorínjipimi dání dínj émf saímí monjpi morfa nání síwánínj sipemearí Kiraísi Jisasomi dínj wíkwírópimi dání yeáyí ríyímíxemeanfá nání síwánínj sipemearí epaxírin. ¹⁶ Goríxoyá ríwamínj níriniri éanínj nípini xfoýa kwíýpimi dání níriro eagíýfírin. Nepa imónínjipi nání nearéwapiýipaxí imóniri xenjwí yarínjwápi nání síwá neapíxí imóniri ayíyumi neapíxí imóniri wé rónínj imónínjipi yaníwá nání yayíwí neamepaxí imóniri enjpirini. ¹⁷ Xwiyá api amá Goríxoyá imónínjýf rípiáu epírfá nánirini. Xfo “E éríxini.” wimónarínjipi epírfá nání enj síxí éaníro pí pí nanj imónínjipi epírfá nání ipimóniro epírfá nánirini.

4

“Xwiyá Goríxoyápi wáf uríri xixeni erí éríxini.” urínj nánirini.

¹ Kiraísi Jisaso níweapíri amá níyoní síjání níwimónímáná míxí ináyínj neri amá xfoýáyf xwíoxíyo míméamí erí pegíýorani, sínj síj nímóniri jweagíýorani, womí womí píá nímera urí ení enagi nání o tñi Goríxo tñi awáu síjwí anígíé dání xwiyá apimi joxí wíarí mímüropaxí imónínj rípi orirímíni. ² Xwiyá Goríxoyápi wáf urírixini. “Arfá owianeyi.” wimónarínjagi níwínírfánarini, “Arfá mívípa oyaneýi.” wimónarínjagi níwínírfánarini, wáf uríri nání ipimónírixini. Amá Goríxoyá imónínjýf sipi yarínjagfa níwínírfá wigí yarígípi nání ayá owuduníniri míxí uríri “Píni wíarfípoi.” uríri éríxini. Jisasomi píranínj ouxídípoiýiniri enj ríremíxí wírixini. Api api neri aí apaxí mé nanj mimónarínjagfa níwínírfá wíki tñi murí awayini nuréwapiya úrírixini. ³ Ayí rípi nání rirarinjini. Xwiyá enjwípeárinínjipi amá páimímí níwiro arfá níwí epírfína ríxa anjwí erini. Ayí api arfá níwí re epírfarini. Xwiyá xegí bí imónínjipini arfá owianeyiniri wigí wimónarínjipi tñi xixeni uréwapiyarígíýfíni nímearo awí eámeámínj epírfarini. ⁴ Xwiyá nepaxínj imónínjipi ríwímfíni nímamoro piýínj ikayíwíyo arfá níwiro xídáníro nání epírfarini. ⁵ Ayí e epírfá enagi aí joxi dínj nanjini nímorí xixeni íríni éríxini. Pí pí símeápi sa xwámámí wíri amáyo xwiyá yayí neanarínjipi wáf urímeamíniri erí Kiraísoyá xnáixínj nímóniri omínj wírfá nání imónínjoxi amáyo e wíwínígíniri imónínjipi tñi xixeni erí éríxini. ⁶ Ayí rípi nání rirarinjini. Goríxo nání nanj rídíyowá nerírfá ápiáwí xwé oweniri inígí wainí iwayímoarígípánínj nioni gí ragí ríxa iwayímoaníro yarínj. Nioni nípíkírfíre anjwí ayo enagi nání rarínjini. ⁷ Nioni Kiraíso mí nuxídírfá amá “Xfo xopíráf nínrífenínj?”

niyaiwiniri enj neániri enj menarigfápáninj yárfáonirini. Ámá yamiyamúrónigf niniróná yoparí e múroarigfápáninj yárfáonirini. Xwiýfá nene dñj íkwíroarinjwápi wí mímíwíaró xáiwí fá nixira úáonirini. ⁸ Ayínáni ámá yamiyamúrónigf niniróná xámi múróomi yayí wimoarigfápa nioní nání ení ríxa imónárininjpi, ayí ripirini. Ámináo —O ámayo pífá nimeríná xixení wigí yarigfápi tñi wíiarinjorini. O yayí nínimori Kiraiso enjipimi dání “Wé róninjoxirini.” nírárinápirini. Apí nioní nánini mimónini. Ayí ámá gíyí gíyí Kiraiso negí síjwí aníjwáé weapíwíniginirí wimónarigfáýf nání ení imónini.

“Nioní tñj e nání anjñí bñrixini.” urinj nánirini.

⁹ Timotioxi sñi mé nioní tñj e nání bírfá nání aninj miní éirixini. ¹⁰ Ayí ripí nání rírarinjini. Dimaso amípi ámá Goríxomi mixelarigfáýf yarigfápi nání wimónagí níniepísamoárimí anj Tesaronaikayo nání úniginí. Kíreseníso ení Garesia píropenístyo nání úniginí. Taitaso ení Darímesia píropenístyo nání úniginí. ¹¹ Ruko xegí xewíni nioní tñi njewaní. Ayínáni joxi Makomí níwirímeámí bñrixini. O sanj níronaropaxí imóníjo enagí nání rírarinjini. ¹² Nioní Tikikaso ríxa anj Epesasiyo nání urowárfáriní. ¹³ Joxi níbiríná gí iyfá nípánoyí anj yofí Tirowasiyo Kapasoyá anjwámí pñi wíarínáú tñi bíkwí tñi nímeáxa bñrixini. E neríná “Bíkwí sipísipí wará tñi imixíninjpi, apí anjipaxírfani?” niyaiwiri apí ení nímeáxa bñrixini.

Arekísadao nání urinj nánirini.

¹⁴ Amípi ainíxí tñi imíxarinjí Arekísadao, o aga sipí níkáriníniginí. E níkárfagí aí Ámináo xfo níkárininjpi tñi xixení pírfí umamonfáriní. ¹⁵ O aga sipí níkárininj enagí nání joxí ení ámá omí síjwí níwínaxídrí éirixini. O none uréwapíyemearínjwápi mímíwíaikí emínirí nání mñrímñrí níaxídrinjí enagí nání raríjiní.

“Ámá níniepísamoárimí úagfá aí Goríxo éf nímímíninjñrini.” urinj nánirini.

¹⁶ Iwamfó xwírixí nímearíná nioní wákwínímínirí xwíýfá uraríná ámá wo sopíñj mñnó nñi níniepísamoárimí úfawixini. “E nífápi nání Goríxo xwíýfá bí mumearípa éwíniginí.” nímónariní. ¹⁷ Ayí níniepísamoárimí úagfá aiwí Ámináo wí mñiepísamó enj síxí nímíxí enagí nání nioní anj xwírixí níarígíwámí dání xwíýfá nioní wáf rímearínápi uraríná émayí anj amí gímí dñjýfí arfá nigfáriní. Aí, manj nioní umóníñápimi dání Ámináo éf nímímíninjñrini. ¹⁸ Ayínáni nioní njífáriní. Nioní sñi xwífá tñyo njewaná pí pí Poromí sipí owikáraneyínirí nífápi Ámináo ananí éf nínímímíníísáná anjnamí xíoyá xwíoxíyo onjewaní yeáyí nýyimíxemeanfáriní. Ayínáni omí íníná seáyí e numíeyoáa úwaniginí. Apí e éwaniginí.

Yayí níwíowárfáriní urinjpi nánirini.

¹⁹ Joxi Pírisiraímí tñi Akwíraomí tñi ayaúmí tñi Onesiporasepówamí tñi ámá ayo “Poró yayí seaiwárenapíñoi.” urírixini. ²⁰ Re nání níbiríná Erasítaso anj Koríníyo uríñjñrini. Tíropimaso símíxí yaríñagí anj Mairitasíyo wárfáriní. ²¹ Rfíwípi yaríñíná sñi mimóníñáná sñi mé anjñí bñrixini. Yubiuraso tñi Pudeníso tñi Rainaso tñi Kírodiao tñi yegí nírixímeá re njweagfáýf nñi tñi yayí siowárenapíñoi. ²² Ámináo wá ríwianirí dñj ríkíkayorí éwíniginí. Apíriní.

¹⁰ Ayf rĩpi nánti “Ámá api api imónĩgĩáyoni urĩpeátrixini.” rĩrarĩjĩnti. Ámá “Jisasya siyĩkĩ imónĩgĩáyo urėwapiyarĩnĩ wonĩ imónĩmĩgĩni.” yaiwinarĩgĩáyĩ obaxĩ ayĩ waumĩnĩ ero surĩmá xwiýfá rĩjwanĩrĩ ámayo yapi wiwapiyanĩro urĩro yarĩgĩáyĩrĩnĩ. Ámá e yarĩgĩáyĩ obaxĩ re rarĩgĩáyĩrĩnĩ, “ ‘Gorixomĩ pĩránĩnĩ ousĩdĩmĩnĩ.’ nĩwimónĩrĩnĩ Jisasomĩ dĩnĩ nĩwĩkwĩrĩro ai iyĩ sĩmĩ sfo nĩwákwĩmĩrĩnĩ ayĩ anĩpaxĩ epaxĩnĩ.” rarĩgĩáyĩrĩnĩ. ¹¹ Ayf wayá amĩpĩ fwi ourápaneyĩnĩro murewapiypaxĩ imónĩnĩpi urėwapiyarĩgĩápĩmĩ dání ámá wiyfá sfwĩ naiwĩ ai tĩnĩ rĩxa ayagwĩ ayónarĩgĩá enagi nánti wĩgĩ urėwapiyarĩgĩápĩ xe urėwapiypoyĩnĩrĩ sĩjwĩ mĩwĩnĩpaxĩ imónĩnjwĩnĩ. Sa pĩroárpaxĩ imónĩnjwĩnĩ. ¹² Enĩnĩ wĩwanĩyĩfá Kĩritĩyĩ wo —O wĩgĩfĩ dĩnĩ émĩ saĩmĩ monĩyĩ worĩnĩ. O re nĩrĩrĩ eanĩrĩnĩ, “Kĩritĩyĩ anĩnĩ yapi rĩmearĩgĩáyĩrĩnĩ. Sfwĩ sayĩnĩnĩ

imónigáýfíriní. Aiwá ímí tñí nño ríwí síwá yiro yariǵáýfíriní.” ¹³ E nñirí eanǵí nipa ríní. Ayínáni mimóní uréwapiyariǵáyo mǵí ríá tñí ará ófyo dání urírixíni. Ayí Jisasomí dñí nǵwíkwíroríná samíñí wegíápi ení síxí eámíxínño ¹⁴ Judayíyá piyíñí ikayíwípi nání ará ókíarí mimónípa ero ámá xwíyíá nepaxíñí imóníñípi ríwíwíni mamogíáýí sekaxí rariǵápi ará mǵwípa ero epíri nání mǵí ríá tñí urírixíni. ¹⁵ Ámá íkwíráñíñí imóníǵáýí amípi apia nñí nání “Wé sía neayíkinípaxímaní.” yaiwíaríǵáriní. E yaiwíaríñǵá aí ámá íkwíráñíñí nimónño Jisasomí dñí mǵwíkwíropa yariǵáýí amípi apia nñí nání “Wé sía neayíkinípaxíriní.” yaiwíaríǵáriní. Wigí dñí sípíwí imóníri erí dñí nǵyáikíroríná “Apí piáxí eánípaxíraní? Meánípaxíraní?” moaríǵápi sía uyíkiníri erí enǵagí nání e yaiwíaríǵáriní. ¹⁶ Ayí manípámí dáníni waropá rí nínñóná re rariǵáriní, “Nene Goríxo nání dñí moǵwaéneríní.” nñíro aiwí wigí yariǵápipímí dání waropá rí réníñí inaríǵáriní, “O nání wí dñí moǵwaénerímaní.” rariǵáriní. Wigí yariǵápi nání Goríxo xwírá wíñí omí arikwíkwí wíro naní imóníñíyí bí epaxí mimónípa ero enǵagí nání rariñíni.

2

Ámá ríá ríǵáwá náníriní.

¹ Ayí e yariñǵá aí jíwaníñoxí nuréwapiyíriná xwíyíá enwípéníñí imóníñípi tñí xíxéní urírixíni. ² E neríná ámá ríá ríǵáwámí re urírixíni, “Nípíkwíni mimóníñí imóníñípi dñí mǵíkayopa ero ámínáowa yapíni pákíní imóníro dñí naní íá xíro épyí. Jisasomí dñí nǵwíkwíroríná samíñí mǵwépa ero ámáyo dñí sípí wíro wí sípí seaikaráná xwámámí wíro neróná samíñí mǵwé épyí.” urírixíni.

Apíxiwá náníriní.

³ Apianíwámí ení re urírixíni, “Pí pí neróná síyíkwí mǵnǵíwayíné nimónímáná ero sípí owímeaníri xwíyíá mǵmayó mǵropa ero iníǵí papíkí yariǵápi nání mǵnǵí mǵnǵípa ero apíyá imóníǵíwámí naní imóníñípi nání wíwapiyíro épyí.” urírixíni. ⁴ “Apíyá imóníǵíwá wigí oxowámí tñí naiwíyo tñí dñí síxí nuyíriná wípaxípi nání wíwapiyíro ⁵ dñí naní íá xíripíri nání wíwapiyíro íkwíráñíñí imóníǵáýí imónípíri nání wíwapiyíro omíseáýíwa omíomípoyníri wíwapiyíro wá nǵwuníri aríra wípíri nání wíwapiyíro wigí oxowámí píráñíñí yeáyí wuríñípi nání wíwapiyíro érixíni. Ámá wí apíyá imóníǵíwá e mepa yariñǵá nǵwíwíriná xwíyíá Goríxoyápi nání ‘Sípíriní.’ rírixíni apí apí epíri nání wíwapiyípyí.” urírixíni.

Íwí Síkíñowa náníriní.

⁶ Íwí síkíñowa ení pí pí neríná dñí naní íá nǵxíro epíri nání ení ríremíxí wírixíni. ⁷ Joxí pí pí neríná díxí naní yariñípi tñí íwí síkíñí imóníǵáwámí síñwepíǵí wírixíni. Nuréwapiyíriná naní imóníñí bí tñí sípí imóníñí bí tñí gwí nimorí muréwapiyípa erí ámínáowa yapí pákíní nimóníri erí ⁸ xwíyíá enwípéníñípi —Apí ámá wí ‘Sípíriní.’ rípaxí mimóníñípiríní. Apí uréwapiyíri érixíni. Joxí tñí xewíxewí róníǵáýí ayá wíñí nene nání xwíyíá sípí bí mǵripaxí imóníro epírfá nání apí “E érixíni.” ríraríñíni.

Xínáíwáníñí nimóníro omíñí wíaríǵáýí náníriní.

⁹ Xínáíwáníñí nimóníro omíñí wíaríǵáýo ení ríremíxí re wírixíni, “Segí bosowámí símanǵwíyóníñí wuríñí yayí wíñípaxípi wíro xíxewíámí wí murípa ero ¹⁰ wigí amípi wí éfí mǵmínípa ero dñí seanwíarípaxí imóníñípi wíwapiyíro épyí.” urírixíni. Xínáíwáníñí nimóníro omíñí wíaríǵáýí pí pí neróná apí apí e nǵxídiríñípipímí dání xwíyíá Goríxoyá —O yeáyí neayímíxemeaaríñoríní. Xwíyíá oyápmí okíyíáníñí yaroaríná ámá “Xwíyíá apí sípímaní.” yaiwípírfá nání apí “E urírixíni.” ríraríñíni.

“Goríxo wá neawíanaríño enǵagí nání ríxa síñánípíaumímí iníni.” uríñí náníriní.

¹¹ Ayí rípi nání “Jisasomí dñí wíkwírogíáýí apí apí érixíni.” ríraríñíni. Goríxo wá nǵneawíaníri “Wííímíǵíní.” yaiwíaríǵápi Jisaso nǵweapíriñípipímí dání ámá nǵyoní ríxa síñání píaumímí wíñíñíriní. O ámá nǵyoní yeáyí uyímíxemeámíñíri nání enǵápi síñání píaumímí iníñíriní. ¹²⁻¹³ Ayí nene síñí xwíá tǵyo nǵwéarane yayí neainíñípi nání dñí wíkwímoaríñwápi nání weníñí neri nǵwéaraneá Goríxo re yaiwíaní nání xegí wá neawíaníñípi wíá neaókímíxíñíriní, “Goríxo nene ámá omí ríwí ríwámíni nǵmamoríná yariǵápi pñí wíaríne ámá omí mǵxídaríǵáýí mǵnǵí wíaríñípi pñí wíaríne nerane dñí tñí erane wé róníñí erane Goríxomí píráñíñí nǵxídiríná epaxípi erane yaníwá nání rínealíwapiyáriní?” yaiwíaní nání xegí wá neawíaníñípi wíá neaókímíxíñíriní. Yayí neainíñípi nání dñí wíkwímoaríñwápi, ayí Jisaso Kíraisso —O negí Nwíá seáyí e imóníñoríní. Nene yeáyí neayímíxemeaaríñoríní. Yayí neainíñípi nání dñí wíkwímoaríñwápi, ayí o wíá sogwíñíñí píripíri yariñípi tñí síñání nimónímí

weapinápáriní. ¹⁴ O negí ríkikíríó yariñwápi nípimíní dání gwíñiní nealkweawáriní áamá nioniyáyíni nimóníro imíriní mé naníni oépoyníni igfániní neaeámorí éimiginíni xewaníño xe onípikípoyiníni sñwí wíñiníniginí.

¹⁵ Íniná nioní ríraríná rípi díxí tñí e ñweagfáyo uríri oxídfópoyiníni ení ríremíxí wirí áamá xwíyá rípi tñí xixení mīyariǵfáyo mīxí uríri éirixiní. E neríná áamá wo nioní xe paimímí oniníni sñwí mīwínípa nerí néní tñjoxí nimónírinípmí dání éirixiní.

3

“Xámí yagwápi mé wé róniní imóninípmí éwaniginí.” uriní nánirini.

¹ Joxí áamá Jisasomí dñí wíkwíroaríǵá joxí tñí e ñweagfáyo re nuríri diríri wíayíríxiní, “Gapímaníyorani, néní tǵíáyorani, símaníwíyóniní yeáyí wuríño aríá yímíǵí wíro époi. Pí pí imíriní mimóninípmí epíri nání ipimónípoi. ² Áamá wíyo xwíyápai mīñwíráripa ero wíki tñí xwíyá rariǵfáyíné mimónípa ero époi. Awayíní samíní imóníro áamá nīyoní wé ikwianíwíyo umero époi.” nuríri diríri wíayíríxiní. ³ Ayí rípi nání ríraríniní. Nene ení eníná dñí naní bī mímó majíá ikárinagwaéneriní. Maní wíaiǵiagwaéneriní. Yapí éwapínagwaéneriní. Íeapá neainaríní xixegíní imóninípmí erane mīñí neainaríní xixegíní imóninípmí erane yaní nání gwíñiní neayageneriní. E néra nuranéná áamáyo sípí wíkarani nání imónírane sípí dñí wíaiwirane símí tñí oneáipoyiníni wíwapíyirane newaníjene ení símí tñí inírane yagwaéneriní. ⁴ Nene e imónagwaéne aiwí Goríxo —O nene yeáyí neayimíxemeañporiní. O áamá nñí nání wá wuníri wá wianíri yariño enagí nání wá nñeaoókímíxiríná ⁵ nene yeáyí neayimíxemeañriní. Imíriní mimóniní newaníjene wé nírónírane yariñwápi nání dñí nímorí nání yeáyí neayimíxemeañmaní. Xewaníño wá nñeawianíri nání yeáyí neayimíxemeañriní. Ayí íwí nene yariñwápi yokwarímí nñeaiiríná xíoyá kwíyípmí dání —Apí igfániní neaeámoarínípmí dání áamá ámí sñí imóníñwaéne neaewearí dñí nīyímíní tñjwaéne neaimíxíri enípmíni. Apimí dání yeáyí neayimíxemeañriní. ⁶ Apí nñeaiapíriná sípí mñeai Jisáí Kiraiso, negí yeáyí neayimíxemeaño neaiínípmí dání ayá wí neawírénapíyíníni. ⁷ Ayí o wá nñeawianírinípmí dání “Wé róníǵáyíriní.” ráríjene imónírane dñí nīyímíní imóniní nene e oimónaneyiníni dñí ikwímoaríñwápi tñjwaéne imónírane yaníwá nání kwíyípi neawírénapíyíníni.

⁸ Xwíyá apí, ayí nepa áamá dñí ñwiráripaxí imóninípmíni. Ayínání apí nání nuríriná samíní nimónímáná murí ení neánímáná urírixiní. Áamá Goríxomí dñí wíkwíroaríǵáyí píraníní nero imíriní mimóninípmí —Apí naní imóninípmí nání áamáyo sa naníni wíipaxípmíni. Apí aríge nerí yaníwáraníni símí xeadípenípmí nání e urírixiní. ⁹ E nerí aí áamá majímajíá níkaríníro xwíyá mīxímíxeawíámí inaríǵápi rariñagfá nīwínírnáraní, aríowa eníná dání wíǵí níaíwí nemeága nuro yóí wíriǵápi nání rariñagfá nīwínírnáraní, ñwí ikaxí eáníñpí nání xwíyá xímíxímí níníro rariñagfá nīwínírnáraní, ayí tñí wí níkumíxíníni mírípaní. Xwíyá ayí rariǵápi naní imóninípmí xídaní nání neaiipaxí mimóninípmí naní rariñiní. Sa mīponíní xwíyá enagí nání rariñiní.

¹⁰ Áamá gíyí gíyí Jisasoyá síyíkí imóníǵáyo xewíxewí oimónípoyníni wíwapíyaríñagfá nīwínírná eríri biaú wíagí aiwí aríki yariñagfá nīwínírná ríwí umórixiní. ¹¹ Joxí níjfaríní. Áamá e yariǵfáyí wíǵí dñí sá nīyímíxíníro íwí néra waríǵápmí dání xwíyá meárinaríǵá enagí nání rariñiní.

Yayí nñiwíwáriná urínípmí nánirini.

¹² Nioní ríxa dñí neyíroníri “Ríwípí yariñíná aní ríxa Nikoporisiyí rinípmí ñweámíǵíní.” yaiwíaríná enagí nání nioní Atemasomíraní, Tikikasomíraní, joxí tñí e nání nuowárinínáyí, joxí ení neáníri nībírí aní apimí nimeáiríxiní. ¹³ Sinaso —O xwíxí wíenwípeiaríní woríní. O tñí Aporoso tñí egí aní nuríná amípí wí nání díwí mīkeamónípa erí ó e dñí síxí níga urí epísí nání “Bí wíowárimíginí.” nīyáiwírí aníní mímí éirixiní. ¹⁴ Negí imóníǵáyí íká ná mīwearíníñiní mimónípa ero Goríxomí píraníní níxídróná imíriní mimóninípmí epírfá nání ayí ení áamá díwí ikeamóníǵáyo arírá wíipaxípi éwapínírxiní.

¹⁵ Nioní tñí re ñweagfáyí nñí yayí síowárenaparíñwíni. Áamá nene Goríxomí dñí wíkwíroaríñagwí nání dñí síxí neayariǵfáyo “Poró yayí neawárenaparíní.” urírixiní. “Seyíné nīyínéní Goríxo wá seawianíwíníginí.” nimónariní.

Payí Poro Pairimono nání eaŋnarini.

Payí rina Pairimono nání Poro eaŋnarini. Pairimono áamá aní yoí Korosi ɲweáyí worini. Amípi wí mímúroŋorini. Xínáiniŋí nimóniri wíiarígááyí wí eni tɲorini. Oya xínáiniŋí nimóniri omiŋí wíiarígááyí wo, Onesimasoyi riniŋo re eniŋigini. 1wí nīwīkārīmī éf nuri Romiyo nīrēmori Poro, e gwí ɲweaŋomī nīwīmeaŋiŋipimi dāni āmi dīŋí émóagí Poro payí neari Onesimasomī nīwiowārīfíná Pairimono yokwarīmí nīwīri oumīmīniri neari wiowārīŋigini.

1 Poroni —Nioni Kiraisi Jisasomī nīxǎdīri yariŋápi nání gwí aníyo niŋwīrírígíonirini. Nioni tñi negí nīrīxímeá Timotio tñi payí rina neari mónapariŋwi. Pairimonoxi, yegí dīŋí sīxí riyigwíioxi —Joxi yawawi tñi nawini Jisasomī nīxǎdīri yariŋwá nání gwí móniŋwá woxirini. 2 Joxi tñi negí nīrīxímeáí Apiáí tñi Akipaso tñi —O none tñi negí nawini roariŋwá worini. O tñi Jisasoyá siyikí imónígá joxiyá aní iwámi awí eánarígááyí tñi ayí nñi eni aí tñi nání payí rina neari mónapariŋwi. 3 “Negí ápo Gorixoxi tñi Áminá Jisasi Kiraiso tñi awáú wá seawianiri seyíne pírániŋí nīwayiróniro ɲweapíri nání seaaliiri éfisiŋini.” nimónarini.

“Joxi yariŋípi nání yayí ninarini.” uríŋí nánirini.

4-5 Nioni negí Gorixomī xwíyá ririmi nīwiri joxi nání rixiŋí nīruriyiríná aríá re nīwiri nání, “O áamá Gorixoyá imónígá nīyoní dīŋí sīpi nīwiri aríá wiri Áminá Jisasomī dīŋí wīkwírori yariŋorini.” Aríá e nīwiri nání joxi nání rixiŋí nīruriyiríná Gorixomī yayí wiarīŋarini. 6 Joxi nene tñi nawini Kiraisomī dīŋí wīkwíroariŋagwi nání nawini ikáriníŋwápmi dāni “rīpi re oimónini.” nimónarini, “Amípi naní Kiraisomī nuxǎdīríná epaxí imóniŋwá nīpini nání xixeni nījá oimónini.” nimónarini. 7 Gí nīrīxímeáoxini, joxi áamá Gorixoyá imónígááyí dīŋí sīpi nīwiri neríŋipimi dāni dīŋí sīxí umimóní enagí nání nioni yayí ayá wí nīniniri dīŋí nífá ninarini.

Pairimonomī Onesimaso nání rixiŋí wuriŋí nánirini.

8-9 Ayínáni Poroni —Nioni rixa xweyaŋoni nerí Kiraisi Jisasomī nuxǎdīríná yariŋápi nání gwí ɲweaŋanirini. Nioni yawawi Kiraiso nání nawini gwí mónigwíiwawi enagí nání masísá bí mīsi “O e nerínáyí naní imóniŋípi yariŋi.” yaiwiarīŋápi e éirixiniŋí sekaxí bí riripaxí aiwi dīŋí sīxí yinarígáwíiwawi enagí nání awayini rixiŋí bí oririmiŋi. 10 Onesimaso —O nioni gwí aní tīyo niŋweaŋí wá uríŋipimi dāni Gorixomī dīŋí wīkwíroariŋí enagí nání gí iwóniŋí emeááorini. “O nání rixiŋí bí owuríyimiŋi.” nimónigot. 11 Xámí “Yíwí imóniŋoríŋiŋi?” waiwiagi naniŋí agwí joxi tñi nioni tñi nīwawini dīŋí uŋwīrírīpaxí imóniŋorini. 12 Agwí nioni omi joxi tñi e nání nurowārīfíná gí dīŋí aí tñi nīxeyániríŋiŋí wírénapariŋini. 13-14 Nioni xwíyá yayí neainariŋípi wá urimeariŋáoni enagí nání gwí aníyo ɲweaŋáná “Onesimaso nioni tñi niŋweaŋi joxi nání wayíá aríá onini.” nīnimónirí aiwi joxi “Ayí ananirini.” sini mīnirīpa enánáyí, “E apí xe oemini.” mīnimóníŋí nání āmi joxi tñi e nání urowárénapariŋini. Joxi “Poro sekaxí nīrīŋipimi dāni oemini.” mīyaliwí dīxí dīŋíyo dāni “Xe Poro tñi niŋweaŋi aríá owini.” yaiwíríá nání omi joxi tñi e nání urowárénapariŋini. 15 Ayí rīpi nání rirariŋini. O āmi aníŋí joxiyá imóniníá nání bí onimiápi pñi nīrīwīlārīmī nībiri ɲweaŋíŋani? 16 O sini dīxí rínáiniŋí nimóniri omiŋí siariŋo aí sini axí apini mimóní apimi mímúrori Jisasomī dīŋí nīwīkwírori nání gí nīrīxímeá dīŋí sīxí uyíáoniŋí imóniŋirini. E nimóniri aiwi joxi anipaxí “Ríxa gí nīrīxímeáoniŋí imóniŋí woríŋi?” waiwipaxorini. 17 Ayínáni “Poro nioni tñi nawini gwí mónigwííoríŋiŋi?” nīniawirínáyí, Onesimaso símeááná nioni mīmīmīnīmīniri enípa omi eni axípi umīmīnīrīxini. 18 E nīrīriri aí o pñi nīrīwīlārīmī nuríná sīpi nīsikārīmī uŋíŋirani, amípi 1wí rirāpiŋíŋirani, anani nioni riyipáromíŋirini. 19 Poroni nīwaníŋoni gí wé tñi ríwamíŋí rīpi “Nioni riyipáromíŋirini.” nīriri eaariŋini. Ayí joxi eni maŋí nioniyáyo dāni raríná Jisasomī dīŋí wīkwíróagí nání joxi nioni eni nīyipáropaxí imóniŋípi nání mīrīrīpa éimigini. 20 Gí nīrīxímeáoxini, Áminá Kiraiso tñi nawini ikáriníŋwíioxi enagí nání nioni rixiŋí riríŋí xixeni nīirixini. E nerínáyí, apini mé dīŋí sīxí eni nīmimoríŋirini.

21 “Aríá yímiŋí niniŋot.” nīsiaiwiri dīŋí sīŋá neánariŋagí nání re nīnimóniri payí eaariŋini, “Joxi nioni riríŋipini mé apí mímúrori āmi seáyí e imóniŋí bí tñi eríŋirini.” nīnimóniri payí rina eaariŋini. 22 Rixiŋí āmi bí rīpi oririmiŋi, “Aní awawá nioni wepaxí imóniŋíwá óf nimoáririxini.” oririmiŋi. Ayí rīpi nání rirariŋini. Seyíne

Gorixomɪ rɪxɪŋɪ nuriyarɪgɪapimɪ dɔnɪ oyá dɪŋɪ tɪnɪ gwɪ aŋɪyo dɔnɪ nɪwáráná seyɪné tɪámɪnɪ bɪmɪgɪnɪrɪ dɪŋɪ nikwɪmori nánɪ rarɪŋɪnɪ.

Yayɪ nɪwiowárɪrɪnɔ urɪŋɪpɪ nánɪrɪnɪ.

²³ Epapɪraso —O enɪ Kiraisɪ Jisasomɪ uxɪdarɪŋɪ wo enagɪ nánɪ nionɪ tɪnɪ nawínɪ gwɪ ɲweagwɪforɪnɪ. O joxɪ nánɪ yayɪ siowárénaparɪnɪ. ²⁴ Mako tɪnɪ Arisɪtakaso tɪnɪ Dimaso tɪnɪ Ruko tɪnɪ —Awa Jisasomɪ nɪxɪdɪro yarɪŋagɪa nánɪ gwɪ nɪmónɪgɪáwarɪnɪ. Awa enɪ yayɪ siowárénaparɪŋoi. ²⁵ “Áminá Jisasɪ Kiraiso anɪŋɪ wá niseawiaga úwɪnɪgɪnɪ.” nɪmónarɪnɪ.

Payí áamá Xibiruyí nání eánínínaríní.

Payí rina Judayí Jisasomí díní n̄wíkwíro nání oyá síyíkí imónígá aní bimi n̄weagááyí nání eagánaríní. Xibiruyí rínínípi wígí p̄né rarígápi t̄n̄i n̄ikum̄xín̄i rínínagí nání yóí e w̄ríníní. Payí rina eanoyá yóí m̄n̄wír̄arínínagí nání “Ámá o n̄r̄r̄i ean̄r̄fan̄i?” yaiwipaxí mimónínaríní. Jisaso ríxa an̄ínamí n̄peyimáná xwíogwí ríxa obaxí n̄p̄wémáná en̄áná payí ean̄o Judayí Jisasoyá síyíkí imónígá ayo xeaníní wímeaayarin̄agí nání an̄íní Jisasomí díní m̄wíkwíró p̄n̄i n̄wíar̄ro xámí yagápi ámí f̄á x̄r̄f̄r̄x̄ín̄i n̄r̄r̄i ean̄ínigíní. Ayí re n̄iyaiwiro an̄íní s̄n̄í imónínípi xaiwí f̄á x̄r̄f̄r̄x̄ín̄i n̄r̄r̄i ean̄ínigíní, “An̄ínají n̄iyon̄i Jisaso seáyí e m̄wimónípa ren̄i? Mosesomí en̄i seáyí e mimónípa ren̄i? Apaxípáníní imónígá xwéowami en̄i seáyí e m̄wimónípa ren̄i? R̄d̄iyowá x̄fo ná wínán̄i nealínínípi apaxípáníní imónígá xwéowami ámí ámí nealíarígápipi seáyí e mimónípa ren̄i?” n̄iyaiwiro an̄íní Jisasomín̄i díní n̄wíkwíróa úf̄r̄x̄ín̄i n̄r̄r̄i ean̄ínigíní.

“Ríná Goríxo xegí xewaxo en̄p̄imí d̄ání nearín̄r̄n̄i.” urín̄í n̄án̄r̄n̄i.

¹ Goríxo en̄íná w̄f̄á rókiamoagáwa r̄f̄wamín̄í earo x̄ixegín̄i ero egápipi d̄ání x̄foya xwíyá negí ar̄fowéyo ayá wí nura n̄bayl̄sáná ² agwí s̄f̄á yopar̄yí t̄n̄í ríná xegí xewaxo xwíyá r̄r̄i am̄p̄i wíwap̄yemer̄i en̄p̄imí d̄ání nearín̄r̄n̄i. Xegí xewaxo am̄p̄i imónínípi n̄p̄ín̄i nání xiáwo imóníwín̄gín̄i ur̄ípean̄orín̄i. Omí d̄ání an̄ína t̄n̄i xw̄f̄arí t̄n̄i im̄xín̄r̄n̄i. ³ O Goríxo ník̄n̄r̄i seáyí e imónínípi ax̄p̄i en̄i aupák̄f̄k̄ inarín̄orín̄i. Xano yapí pákín̄i imónín̄orín̄i. Sogwí s̄n̄í emá am̄p̄i n̄p̄ín̄i oyá xwíyá en̄í eánín̄í r̄ín̄ípipi d̄ání xomax̄n̄í yárin̄ínagí nání xegí imónínípa s̄n̄i imónín̄i. Xewan̄íjo f̄wí ámá yarígápi nání yokwarim̄í wiipaxí oimón̄i n̄wíar̄imáná n̄peyir̄i Nw̄f̄á seáyí emí imónín̄oyá wé náúm̄n̄i éf̄ n̄weani.

“Goríxomí xewaxo an̄ínajíyo seáyí e m̄urón̄n̄i.” urín̄í n̄án̄r̄n̄i.

⁴ Goríxo o e imóníwín̄gín̄i n̄ur̄ípear̄i n̄wim̄x̄r̄f̄ná an̄ínají e imóníf̄r̄x̄ín̄i ur̄ípean̄ípipi aga seáyí e wíar̄í imónínípi t̄n̄i x̄ixen̄i seáyí e wim̄xín̄r̄n̄i. ⁵ Omí B̄kw̄íyo n̄r̄n̄r̄i eánín̄í r̄ip̄i Goríxo urín̄ípa an̄ínají ḡíyo ax̄p̄i urín̄r̄n̄i, “Joxí ríxa ḡí íwoxí oimón̄i sim̄x̄f̄arín̄i. Agwí ríná jox̄ín̄í semeáárín̄i.” E urín̄ípa an̄ínají ḡíyo ax̄p̄i urín̄r̄n̄i? Oweoi, wí e mur̄ín̄r̄n̄i. Xewaxo nání ámí b̄i re r̄ín̄ípa an̄ínají ḡíyí nání ax̄p̄i r̄ín̄r̄n̄i, “Nion̄i xegí xanon̄i imóním̄f̄n̄i. O ḡí íwo imónín̄íoi.” r̄ín̄ípa ax̄p̄i an̄ínají ḡíyí nání r̄ín̄r̄n̄i? Oweoi, wí e m̄r̄ín̄í en̄agí nání “O ayo seáyí e wimón̄n̄i.” n̄r̄r̄i eaarín̄i. ⁶ Xegí n̄iaíwí xám̄n̄ín̄í emean̄omí xw̄f̄á r̄r̄r̄m̄i nání w̄r̄enap̄ín̄i nání nimón̄r̄f̄ná B̄kw̄íyo n̄r̄n̄r̄i eánín̄í r̄ip̄i en̄i r̄ín̄ínigín̄i, “An̄ínají Goríxon̄iyáyí n̄n̄i omí nup̄k̄ín̄mearo seáyí e uméf̄r̄x̄ín̄i.” r̄ín̄í en̄agí nání o seáyí e wimón̄n̄i. ⁷ An̄ínají nání B̄kw̄íyo re n̄r̄n̄r̄i eánín̄i, “Goríxo xegí an̄ínají —Ayí x̄fo sekaxí ur̄f̄p̄i t̄n̄i x̄ixen̄i seáyí wiip̄r̄i nání imónígááyín̄i. Ayí im̄ín̄ín̄í imóníf̄r̄x̄ín̄i wim̄x̄r̄i r̄f̄á ápiáw̄n̄ín̄í imóníf̄r̄x̄ín̄i wim̄x̄r̄i yarín̄r̄n̄i.” An̄ínají nání e n̄r̄n̄r̄i eánín̄agí aiwí ⁸ xewaxo nání re n̄r̄n̄r̄i eánín̄i, “Goríxox̄ín̄i, díxí ámáyo numen̄wear̄íná ná r̄f̄wíyo aí s̄n̄i ax̄p̄i an̄ín̄í umen̄wear̄i pí pí wé rón̄ín̄í imónínípi t̄n̄i x̄ixen̄i ner̄i umen̄wear̄i er̄f̄arín̄i. ⁹ Joxí wé rón̄ín̄ípi nání simón̄í ur̄ín̄ípi nání m̄simón̄ípa er̄i yarín̄agí nání Goríxon̄i díxí Nw̄f̄áon̄i n̄r̄r̄ípear̄i ámá díxí imónígáyo seáyí e sim̄x̄f̄agí nání d̄ín̄í níf̄á sinarín̄i.” E n̄r̄n̄r̄i eánín̄agí nání “Xewaxo an̄ínajíyo seáyí e r̄f̄á wimón̄n̄i?” yaiwipax̄r̄n̄i. ¹⁰ Xewaxomí urín̄í r̄ip̄i en̄i n̄r̄n̄r̄i eánín̄i, “Ám̄náox̄ín̄i, iwam̄f̄o d̄ání am̄p̄i n̄n̄i wí s̄n̄i mimónín̄jáná joxí xw̄f̄á r̄r̄i íkw̄r̄or̄i an̄ína díxí wé t̄n̄i im̄x̄r̄i en̄r̄n̄i. ¹¹ Apí an̄ín̄íná en̄agí aiwí joxí s̄n̄i an̄ín̄í min̄í n̄wear̄arín̄i. An̄ína t̄n̄i xw̄f̄arí t̄n̄i iȳf̄á n̄ip̄an̄oyí ur̄í ner̄f̄ná yarín̄p̄án̄ín̄í imónáná ¹² joxí iȳf̄á n̄ixoper̄i tarígápa ax̄p̄i e t̄r̄f̄arín̄i. Ámá iȳf̄á ur̄í emí n̄imor̄i s̄n̄í wú p̄anarígápa ax̄p̄i an̄ínam̄í t̄n̄i xw̄f̄arim̄i t̄n̄i e im̄x̄r̄f̄arín̄i. E ner̄i aí joxí imónínípi an̄ín̄í min̄í s̄n̄i ax̄p̄i nimón̄r̄i xwíogwí d̄ín̄í n̄imor̄i f̄á ropaxí mimón̄í n̄ip̄wer̄i aí joxí wí m̄ípepa er̄f̄arín̄i.” Xewaxomí e n̄ur̄r̄i aí ¹³ ámí axomí re urín̄ípa an̄ínají ḡíyo en̄i ur̄ín̄r̄n̄i, “Nion̄i ámá joxí s̄m̄í t̄n̄i siarígáyo xopir̄ar̄i n̄iwir̄i íkwian̄wí díxí s̄kw̄í íkwíar̄f̄án̄ín̄í sim̄x̄iyim̄f̄á íná nání n̄lon̄i imónín̄ápa x̄ixen̄i ax̄p̄i nimón̄n̄i ḡí wé náúm̄n̄i éf̄ n̄n̄wear̄i wen̄ín̄í ner̄i n̄weat̄i.” Xewaxomí e urín̄ípa an̄ínají ḡíyo ax̄p̄i urín̄r̄n̄i? Oweoi. ¹⁴ Xewaxo ríxa e imónín̄íjo en̄agí aiwí an̄ínají n̄n̄i ayí sa kwíȳf̄r̄n̄i. Goríxo sekaxí ur̄f̄p̄i x̄ixen̄i seáyí wiip̄r̄i nání imónígááyín̄i. Ámá x̄fo xegí yeáyí uyim̄x̄emean̄f̄áyo ar̄r̄á uwiip̄r̄i nání uowárarín̄íȳr̄n̄i.

2

“Jisaso neaiinjipi sámimanjimi tinfirixini.” urinj nánirini.

¹ Xewaxo anjajayyo seáy e wimónijjo enagi nán xwiyá o nán arfá winwápi pñi nwiáirane ewé gwí miyárinjáná ná jfami nikwiáriga warinjpa axípi e yanigñiri apimí xaiwí fá nixirirane piránij xfdwanigñi. ² Ayí rípi nán seararinjñi. Enján Gorixo negí arfowéyo anjajay uríro wíwapiyiro éfapimí dání uragípi aí pñr wiaikipaxí mimónipa erí amá xwiyá apimí ogámí nero pñr wiaikigí ayí ayo Gorixo xixení pñr umamori enj enagi nán ³ agwí ríná nene rípi wí yaiwipaxene menini, “O awiaxí neri yeáy neayimixemeanfa nán neaiinjipi ríwí nukínimoranénáy, ananí pñr o neamamonfapimí dání nurakínarimi upaxfrini.” yaiwipaxene menini. Xámí Áminá Jisaso xewanijjo Gorixo yeáy neayimixemeanñiri neaiiarinjipi nán ninearimáná enjáná amá omí arfá wigfáwa nene “Neparini.” yaiwianí nán sopinj noro wáf neararíná ⁴ Gorixo ení nene “Neparini.” yaiwianí nán emimí tñi ayá ríwamónipaxí imóninj tñi amipí xixegñi amá mepaxí imóninj tñi sopinj noa unjñini. O xfo wimónarinjipi tñi xixení amá awa kwíyipimí dání emimí epaxí oimónipoyñiri winjpi tñi egfapimí dání sopinj noa unjñini.

Yeáy neayimixemeanfapi nán mfkí ikinjo Jisasorini.” urinj nánirini.

⁵ Gorixo amá anj sñj imóninfárimí —Arí nán nioní nñriri ríwaminj eaarinjñi. Arimi njweapñfáy Gorixo anjajowami sámawfyoninj yeáy wurñipñrfa nán rarinjñi. ⁶ E neri aí amá wo Gorixomi urinj rípi Bikwíyo wí e nñrini eánijagi nán “Ámáý Gorixoyá dñj tñi amipí nñyoní seáy e nñwimónipñrñini.” nene re yaiwipaxñini, “Ámáý pí imónijagfa nán Gorixoxi ayí nán dñj nñmori umearinjñini? Ayí joxi ananí peayí wianipaxíy enagi nán rarinjñi. ⁷ Aninj marfá, bí onñmiápi nán amá anjajayyo inñi owimónipoyñiri nñwárití aí amí ríwíyo dání wé ikwianjwíyo unjwárití seáy e wimixirí nerfá seáy e numfeyori [amipí nán joxi dñj wé tñi imixinjy seáy e nñwimóniri oumenjeáfrixñiri urípeanjñini.] ⁸ Joxi anjajñani, amipñrñi, nñni amáyo inñi wurñwñgñini wimixinjñini.” Bikwíyo e nñrini eánini. Gorixo nñni amáyo yeáy wurñwñgñini nñwimixirfá payíkeyí bí mimixipa enj enagi nán nene re yaiwipaxñini, “Ámáý Gorixoyá dñj tñi amipí nñyoní seáy e rfa wimónini?” yaiwipaxí aí agwí ríná nene amipí nñni amáyo inñi imónijagi mí mñwómixarñwini. ⁹ E neri aiwí amá Gorixo onñmiápi nán anjajowami inñi wimixijomí ríxa mí wómixinjwárití. O, ayí Jisaso nán rarinjñi. O Gorixo nene nán wá nñeawianiri piráninj e wimigñiri yaiwíaragñi tñi xixení nerfá amá nñenení nán neapeinfá nán onñmiápi bí anjajowami inñi wimónwñgñini wimixinjñini. Inñi e nñwimónirfá rñnj nñmearí penj enagi nán Gorixo ríxa wé ikwianjwíyo unjwárití seáy e wimixirí enjñini. ¹⁰ Gorixo —Xfomí dání amipí nñni imóniri nñni ení o nán imóniri ení. O re enjñini. Amá obaxí xegí fwiaxéninj nimóniro xewaxo nikñiri seáy e imónijpa axípi imónipñrfa nán omí rñnj ayá wí wímeañpimí dání wé uroáfrimigñiri nerfá xixení imóninjipi tñi enjñini. “Yeáy neayimixemeanfa nán apání mfkí ikipaxo, ayí Jisasorñini?” wiaiwipñr nán Gorixo e enjñini. ¹¹ Jisaso —O amáý Gorixoyá imónifrixñiri wimixarñjorini. O tñi amá Gorixoyá xfo imixinjy tñi wigí xano ná womí dñnini eweagfáy enagi o ayí nán ayá mñwiní ananí “Gf nñixímeá imónigfáyñini.” rarinjñini. ¹² O Gorixomi re urinjipi Bikwíyo nñrini eánijagi nán rarinjñi, “Joxi nán gf nñrixímeáyo ‘E imónijorini. E imónijorini.’ ourimini. Amá joxi seáy e rñmepñr nán awí eánigfáyo áwñmí dání nioní joxi seáy e rñmearñiri nán sonj orñmearimini.” nñrini eáninj enagi nán rarinjñi. ¹³ Xwíyá Jisaso Gorixo nán rñj rípi ení re nñrini eánini, “Nioní omí aga xixení dñj unjwárití rñni.” Xwíyá amí axo rñj rípi ení re nñrini eánini, “Amá Gorixo niaiwí nemearñinj niapinjy, ayí aí tñi nawini riyenerini.” ení nñrini eáninj enagi nán re seararinjñi, “Jisaso ayí nán ayá mñwiní ananí ‘Gf nñrixímeá imónigfáyñini.’ rarinjñini.” seararinjñi.

“Jisaso nepa amá imónijnigini.” urinj nánirini.

¹⁴ Ayinani niaiwí rarinjy warárimí dání gfwí tñi enj tñi tfgfáy imónigfá enagi nán xewaxo ení axípi imónijnigini. Xewanijjo nñperinjipimí dání amáyo anfá wimixipaxí imónijomí —O ayí oborini. Omí mñgí wimixirí ¹⁵ amá inñá nanñanñgñiri wíwanjy wáy nerinjipimí dání gwñnj njweagfáyo nikwearñinj wárití éimigñiri warárimí dání amá gfwí tñi enj tñi tfgfáy imónigfápa axípi e imónijnigini. ¹⁶ Ayí neparini. O anjajayyo aríra owimñiri nerfá e mimónijnigini. Amá Ebñramoyá iyí axípa imónigfáyo aríra owimñiri nán nerfá wará ayí inñgápa axípi inñijnigini.

¹⁷ Ayináni o apaxípaníñf imóníñf xwé wo nimónimáná xegf xexírfmeáníñf imóníñfáyo piráníñf ayá urimixíri Gorixo xfo uríñfpi nání dñf upwiráripaxf imóníñfpi eri neríná fwi áma yarígfápi yokwarimf wiipaxf oimóníri rídiyowá yarígfápa axípi rídiyowáníñf iníimíníri nání pípi iníipaxf marfái, sa wará xegf xexírfmeáyf inígfápi iníipaxf enjagf nání xfo eni axípi e iníñínigíní. ¹⁸ Rfíníñf wímeanípimi dání obo iwamfó wíwapíyíño enjagf nání áma obo agwi riná dání óreamioáfríxíníri wíwapíyaríñfyo eni arírá wípacf imóníño enjagf nání raríñíni.

3

“Moseso seáyi e imónagf wo enjagf aí Jisaso aga seáyi e wíarf múroni.” uríñf náníriñi.

¹⁻² Ayináni gf níríxímeáyíne, —Seyíne Gorixo anínamí dání xfoyá imónífríxíníri wéyo fá seaumíriñfígnéríni. Seyíne Jisaso nání dñf éomófríxíní. Gorixo nene tñf e nání uowárenapíño, ayf oríni. Apaxípaníñf imóníñf xwéó, nene “Apimi dñf wíkwíroaríñwáriní.” raríñwápimi píraníñf xídfífríxíníri arírá neainíñfá nání imóníño, ayf oríni. Moseso eníná áma Goríxoyá aníñíñf imóníñfáyo numeírfná xíxení wíñfpa áma Gorixo xfo wimónaríñfpi e éwínígníñf urípeaágf nání xíxení wíñf, ayf axo Jisatoríni. O nání píraníñf dñf éomófríxíní. ³ Ayf rípi seararíñíni. Aní wíwá nání “Naníwáriní.” níríro míñf sñjá nímeeáñiro aiwí aní iwámí míríño nání aga míñf sñjá seáyi e umeeáñipaxíriní. Axípi e imóníñfpa Moseso nání míñf sñjá umeeáñipaxí imóníñfagf aiwí Jisaso nání ayf aníipaxí míñf sñjá umeeáñipaxíriní. ⁴ Aní ayf ayf wí xegfpi mímónf nfní áma mírarígfá aiwí amípi nfní imóníñfpi imíxíño, ayf Gorixo enjagf nání raríñíni. ⁵ Ayf rípi nání eni “Jisaso nání dñf píraníñf éomófríxíní.” seararíñíni. Moseso eníná áma Goríxoyá aníñíñf imóníñfáyo xíxení píraníñf numeírfná áma xínáíwáníñf nimóníro wígf bosowamí píraníñf níwíiróná yarígfápa axípi éñíñf nerí amípi Gorixo ríwíyfo ríníápi nání woákíkf wíñf aiwí ⁶ Kiraiso Moseso nimóníri enípa axípi nimóníri enímaní. Omí wíarf nímúrorí re eníriní. Níáwa áma xanowayá imóníñfáyo píraníñf numeírfná yarígfápa Kiraiso axípi e nerí áma xanoyá aníñíñf imóníñfáyo xíxení píraníñf umeírfíní. Nene wará saríwá mímáriní nerane “Jisaso e nímeeáñífríní.” nýaiwirane dñf wíkwímoaríñwápimi dání sáyf nimóníri raríñwápi aníñf mínf xáíwí fá níxíra nuranénáyf, ayf aní Goríxoyáníñf imóníñwíni.

“Maní pírí wíalkíagfáyf dñf síxí ínfífríxíníri ene míñweaagfáriní.” uríñf náníriñi.

⁷ Ayináni Gorixo xegf kwíyípi tñf Bíkwyfo dání ríñf rípi tñf xíxení segf seárfawéyf maní níwíalkíro dñf síxí ínfífríxíníri imóníñe ñweaagfámaní, “Agwí riná maní Goríxoníyá seararíñagf arfá níníroná ⁸⁻⁹ eníná segf seárfawéyf áma dñf meanje nemeróná yagfápa mepa éfríxíní. Ayf gf maní xowíalkímí níníro nepa ení eáníñforaníri iwamfó níwapiyíro neróná xwíogwí 40 pwearíñá nioní emímf níwíwapiya upápi sñwí níwíga nuro aí wígf dñf wakísf níníro ríwí nímooagfáriní. E yagfápa seyíne ení axípi mepa éfríxíní. ¹⁰ Ayináni segf seárfawé iná ñweaagfáyf nání wíkf níwóníri re ríñanigíní, ‘Ayf iníná dñf xeríwíni moro Goríxoní sekaxf uraríñápimi míxídfpa ero yarígfáyfríní.’ níríri ¹¹ wíkf ríá ápiáwíñíñf níwónírfná sñjá womí dáníñf re ráríñanigíní, ‘Xwíá dñf síxí íñíprífa nání wípímooaríñárimí wí ñíñweapírfámaní.’ ráríñanigíní.” Segf seárfawé iná ñweaagfáyf Bíkwyfo dání e níríníri eáníñfpi tñf xíxení nero Goríxomí maní pírí níwíalkíro nání dñf síxí ínfífríxíníri ene wí míñweaagfáriní.

“Neárfawéyf Goríxomí maní wíalkíagfápa mepa éwanígní.” uríñf náníriñi.

¹² Gf níríxímeáyíne, wíyíne sípi nero aríkwíkwí níwíríñpimi dání Nwíá wí mípé aníñf sñf imóníñomí ríwí umófríxíníri píraníñf awíñíñf meníweáñífríxíní. ¹³ Wíyíne fwi nera nurríñpimi dání yapí nówapíñiro dñf wakísf níníroná Goríxomí ríwí umopífríxíníri sfá Bíkwyfo dání Agwíyí ríñíñfíyí sñf imóníñánáyf, sñf epaxf enánáyf, sfá ayf ayo xíxe ení rírémíxí inayífríxíní. ¹⁴ Ayf rípi nání seararíñíni. Dñf Kiraisomí iwamfó dání níwíkwíforanéná wará saríwá mímáriní nerane xáíwí fá xíríñwápi aníñf xáíwí fá níxíra nurane negf peaníwae nání sñf xáíwí fá níxíra nuranénáyf, nepa Kiraiso tñf íkáríníñweáneríní. ¹⁵ Bíkwyfo re níríníri eáníñfpi tñf xíxení neríñpimi dání ananí dñf wíkwíroaríñwápi xáíwí fá níxíra upaxíriní, “Agwí Gorixo seararíñagf arfá níwíroná eníná segf seárfawéyf omí maní xowíalkímí níwíroná dñf wakísf níníro nání ríwí umooagfápa seyíne ení axípi e mepa éfríxíní.” E níríníri eáníñfpi tñf xíxení neranénáyf, dñf wíkwíroaríñwápi xáíwí fá níxíra waníwáriní.

¹⁶ Ayf rípi nání seararíñíni. Áma Gorixo raríñagf arfá níwíroná maní xowíalkímí wíagfáyf, ayf gíyíriní? Nfní ayf áma Moseso Isípíyí aníño dání wírímeááná e pñf níwíarímí wágfáyf meníraní? ¹⁷ Xwíogwí 40 apí pwearíñá Gorixo áma gíyo wíkf níwóga wagfíriní? Ayf axíyí fwi nero áma dñf meanje dání nípéa emeagfáyf meníraní?

¹⁸ Ámá Gorixo sñjaya dání nuriríná “Xwá e nñwearóná dñj sixí íñfrixinirí enjírímí wí nñwearpírámání.” uragýf gýfíríní? Ayf axýf xómi manj pírí wiaikiagfáyf menírání?
¹⁹ Ayínání nene nñjá re imónñwini. Neárfawé íná ñweaagfáyf dñj mñwíkwíropa nero nání Gorixoyá xwá dñj sixí íñfrixinirí enjírímí wí nñremoro ñweaagfámání.

4

“Nene dñj sixí ínanfwa nání imónñe sñi imónñi.” urñj nánirini.

¹ Ayínání Gorixo ayf dñj sixí íñfrixinirí negí neárfawéyo sñmñmanfyo dání urñj pñ sñi enjagí nání xó ámayo eyeyírómf neríná wiyíné nání re seaiaiwínigínirí, “Ayf e ñweapaxí mímónñot.” seaiaiwínigínirí wáyf nerane píránñj oyaneyí. ² Negí neárfawéyí ámá dñj meanje nemeróná xwíyá xwá dñj sixí íñfrixinirí enjírímí nání yayf winipaxí imónñj pñ arfá wíagfá nene ení axípí arfá wíñwáriní. Ayf arfá nñwiro al arfá nñwiróná dñj mñwíkwíropa nero nání surímá arfá nñwíaríro xwá dñj sixí íñfrixinirí imónñjírímí mñremó ámá dñj meanje dání penowígíawixíní. ³ Dñj wíkwíroarñjwaéne dñj sixí íñfrixinirí enje páwiarñjwáriní. Ayf Gorixo rípí rñj enjagí nání “Dñj sixí ínanfwa nání imónñe ríxa rfa neaipmoáriníní?” nñyáwirane nñjá imónñjwini, “Gorixoní manj nñwiaikiarñgífáyo wíki rfa ápiáwínñj nñwóniríná sñj wómí dánññj re rárinanigíní, Xwá ayf dñj sixí íñpírfa nání wípímoárinñapímí wí nñwearpírámání.” rárinanigíní. Xwá rí tñi anña tñi imíxáriné dání amípí nñpíní xó imíxárpí ríxa yárinñjagí aiwí xwíyá apí e rñjñigíní. ⁴ Bíkwyó wí e sáf wé wúmf dñj wo nimónñmáná Sabarfá imónññyí nání re nñrínirí eáníní, “Gorixo sáf wé wúmf dñj wo pwearíná amípí nimíxa nñsáná pñí nñwíaríri Sabarfá imónññyímí kikiáf nñwearí dñj sixí íññjíríní.” nñrínirí eáníní. ⁵ Amí wí e dñj sixí íñpaxe nání re nñrínirí eáníní, “Xwá dñj sixí íñpírfa nání Gorixoní wípímoárinñapímí wí nñwearpírfa meníní.” nñrínirí eáníní. Xwíyá apiaú nñrínirí eánñjagí nání “Nene dñj sixí ínanfwa nání imónñe ríxa rfa imónñí?” nñyáwirane nñjá imónñjwini.

⁶ Eníná xwíyá xwá dñj sixí íñpírfa nání imónñjírímí nání yayf winipaxípí arfá wíagfáyf Gorixomí manj xowiaikímí nera warñjagfa nání dñj sixí íñfrixinirí enje xe ñweáfríxinirí sñjwí mñwínpa enj erí wíní e xe ñweáfríxinirí sñjwí wínínfá erí enjagí nání ⁷ re nñyáwirane nñjá imónñjwini, “Nene dñj sixí ínaní nání imónñe ñweaanfwaína nání Gorixo ríxa sáf amí wíyí rárinñjíríní.” Bíkwyó dání sáf ayí, ayf Agwíyí rñññfyríní. Neárfawéyí arfá mñwigé dání ná rfwíyo Gorixo manj mñf ínáyí Depitoyáyo dání xwíyá Bíkwyó nioní xámí mñj iroárfápi nñríní re rñjñigíní, “Agwí manj Gorixoníyá seararñjagí arfá nñwiróná dñj wakísí mññpa époyí.” rñj enjagí nání “Nene dñj sixí ínanfwaína rfa imónñí?” yaiwiarñjwáriní. ⁸ Josuao negí neárfawéyo xwá dñj sixí íñfrixinirí enje nípemeámí nuri nñremóríná dñj sixí Gorixo e íñfrixinirí wimónñj pñ nepa nññro sñjwíyí, ayímí dání rfwíyo Gorixo sáf dñj sixí ínanfwa nání imónñj amí wíyí nání rñmínirí enjámání. ⁹ Ayínání nene re nñyáwirane nñjá imónñjwini, “Sáf Gorixo amípí nññí mññxárimáná dñj sixí íññññññj imónñj axípí ámá xóyá imónñjagí nání dñj sixí íñpíríná sñi imónñí.” yaiwínwini. ¹⁰ Dñj sixí íñfrixinirí enj pímí páwíño, xó Gorixo xwá amípí nññí imíxímí nñyárimáná kikiáf nerí dñj sixí íññjpa axípí e nerí xegí e éwínigínirí urípeañj nñyárimáná xewanñjo ríxa dñj sixí nññí ñweaní. ¹¹ Ayínání neárfawéyí manj Gorixomí pírí nñwiaikiro sñjwepígí neaíwapiyagfápímí nñxídrane omí rfwí umoanigínirí dñj sixí íñfrixinirí enje ñweáwanigínirí anñj mñf nerane píránñj nñfkwínirane oyaneyí. ¹² Ayf rípí nání seararñjíní. Xwíyá Gorixoyápi pí pí oenirí wimónarñj pñ tñi xixení epaxí imónñí enj eánirí enj píríní. Xegí ñwá yínññññj imónñj pñ kírā manj mñmímdání wenj nñññyí ñwá yínññj tñi xixení mímónñí. Kírā aga ñwá yínñj fá xómñj xfáyo tñi enj wíwíyo tñi dakwipaxípa xwíyá oyápi ámayo wairírí nñwiríná wígí xwioxíyo fá nñmiárinirí ayá tñi dñj tñi kumíxínñe dakwiarñjíní. Pí pí ámá dñj moro pí pí “Emínirí oemíní.” wimónñí yarígfápi eyeyírómf yarñjíní. ¹³ Amípí nññí Gorixo —Pí pí éwápi nániraní, rfwápi nániraní, yarñj imímf neaíáná “Ayf apí nání e ríaríní. E éaríní.” uranfwáyo, ayf oríní. Amípí nññí o imíxínñyí xegí sñjwí anñe dání wí pññí imónñpaxí meníní. Amípí nññí xegí sñjwíyo dánñññj nñparárimáná sñjññí imónñí.

“Negí apaxípánñj imónñj xwé Jisasoríní.” urñj nánirini.

¹⁴ Nene apaxípánñj imónñj xwé wo —O ríxa anñámání peyíño, ayf Gorixomí xewaxo Jisasoríní. Apaxípánñj imónñj xwé o tñjwaéne enjagí nání woákkíf nerane “Apímí dñj wíkwíronjwini.” rarñjwápi xáíwí fá oxíraneyí. ¹⁵ Ayf rípí nání rarñjíní. “Negí apaxípánñj imónñj xwé nene wé rónñj imónñj pñ oyaneyínirí neríná enj meání yarñjagwí nñneaniríná wí dñj sñpí mñneaiaríníní?” ríseaimónaríní? Oweoi, nene fwí oépoyínirí neaímeaarñj pñ o ení fwí oenirí wímeaagi aiwí wí fwí meño nání nene

wí e wiaiwipaxí meníní. Sa “Samíní nimóní yariñagwi níneaníríná ananí díní sipí neaiaríñoríani?” wiaiwipaxíríní. ¹⁶ Negí apaxípáníñí imóníñí xwéo e imóníño enagi nání amípi samíní neaimíxípxí imóníñí wí neaiméááná Goríxo — O ámayo ayá xwapí urimíxaríñoríni. O wá newianírí ayá nearimíxírí oenírí wará saríwá mímárinípa nerane oyá sía ikwianwína tñí e anwí éñíní úwaníñíní.

5

[illegible]

Jisasomí ríwí umóríxíní eríwí náníní.

¹¹ “Nioni ‘Kiraiso nani nirirfina Merikisedeko nani nirirfinij apfinij apfinij imonini.’ osearimini.” nanimoniri aiwi arfa iwayf pifrogayine, seyné mfkpi nani nijfa imonipfri nani arige searimini? ¹² None ayá wí searépawiyinwá enagwi nani xaminyiné e danti wiyo nurépawiyipax nimonirfina ayf nanj imonininiri enj aiwi seyné sini majmajfa yarinqqa nani ama wi ámi Kaisro nani siriminij imonijipimi danti nisearépawiyipax imonigfayinerini. Seyné aiwa nipax mimón aminjini narigfáy yapí imonijoí. ¹³ Ayf ripi nani seararijnini. Áma aiwa nipax mimón sini aminj narigfáy níni “Apí nerfna wé ronijipi yarijoí.” rinijipi nani majfa nero nani sini niaiwf popia yapí imonijoí. ¹⁴ E nerí aí aiwayf áma rixa ámináninj imonigfáy narigfarini. Áma e imonigfáy wigf dinj tñi piráninj éwapinarigfa enaqi nani nanj imoninjpirani, sipi imoninjpirani, anani mí ómoxarigfayérini.

6

¹⁻² Ayináni, nene xwiyá Kiraiso nání s̄ir̄im̄n̄j̄ imón̄n̄j̄p̄n̄i an̄n̄j̄ min̄ m̄r̄in̄pa oyaneyi. Íníná ám̄i ám̄i xwiyá s̄ir̄im̄n̄j̄ imón̄n̄j̄ r̄ip̄i r̄ip̄i n̄t̄iwaȳr̄or̄i m̄r̄in̄pa oyaneyi. Xwiyá neḡí f̄w̄i am̄ip̄i n̄ra n̄r̄fná an̄fn̄m̄x̄in̄an̄r̄ane yar̄n̄j̄p̄ápi aga r̄f̄w̄m̄n̄i n̄mam̄opax̄p̄r̄an̄i, xwiyá Gor̄ixom̄i aga d̄n̄j̄ n̄w̄kw̄ropax̄p̄r̄an̄i, xwiyá iḡá x̄ixeḡn̄i eán̄ar̄n̄j̄p̄r̄an̄i, Gor̄ixo nar̄j̄ ow̄im̄x̄in̄r̄i w̄e seáȳe e wik̄wiár̄ar̄n̄j̄p̄r̄an̄i, ám̄a peḡf̄áȳi ám̄i wiápn̄in̄meap̄r̄f̄ápn̄an̄i, Gor̄ixo ám̄áyo m̄i om̄óm̄x̄im̄f̄ ner̄i xwiyá umeár̄n̄a an̄n̄j̄ j̄weap̄r̄f̄ápn̄an̄i, xwiyá ap̄i ap̄i ám̄i n̄t̄iwaȳr̄or̄i m̄ewápn̄a oyaneyi. Sa xwiyá Gor̄ixoyá ám̄a ar̄f̄a n̄w̄ir̄n̄j̄p̄im̄i d̄áni yóf̄ imón̄n̄j̄p̄ax̄p̄i ewápn̄an̄i n̄áni ox̄f̄meaneyi. ³ Gor̄ixo ap̄i xe oep̄oȳn̄r̄i s̄h̄w̄j̄ n̄nean̄r̄ín̄áȳi, an̄an̄i yan̄f̄w̄n̄i.

4 Ayí ripi nání “Xwiyá xámi nitiwayirorane éwapínjwápi píní niwiáirane xwiyá yóí imónaníwá nání imónínjpi oxímeaneyí.” seararínjní. Ámá Goríxo xewaníjo nání “E imónínjorfaní?” oyaiwípoyníní ríxa wá wókímíxíí ámá aiwá gígí neríná níjá awíí yarínj imónínjpi nání imónarígíápa axípinínj e nero anínami dání Goríxo

neaiapinípi nání nñfá imóníro kwíyí oyápi áamá wíyo tñní nawíní wainíri⁵ áamá aiwá awíí imónínípi gígí neríná “Naní imóníní.” yaiwiarígíápa xwíyá Goríxoyápi tñní ení eáníní o yeáyí nñeayimíxemearí neameníwanííná imónínípi tñní axípi gígííní neríná “Naní imóníní.” yaiwiro néfasáná⁶ díní wíkwíroarígíápi ríwíminí nñmamorínáyí, ayí Goríxomí xewaxomí ikayíwí oumeapíoyíníri ámí yoxáfpámíníni yekwíroárarínagíá nání ámí xwíyá kñnimónífríxíníri urípaxí imónínípi bñ meníní.⁷ Ayí rípi nání seararíníni. Xwíá iníá ámí ámí nearí aínáná áamá aiwá omíní íwíá uríáyí nání aiwá naní yaparínípi, ayí Goríxo aiwá naní oyapíníri xwíyá tñní píráníní imíxarínípi-ríní.⁸ E nerí aí xwíá iníá ámí ámí nearí naíníri aiwí aiwá naní míyapí ará ení tñíní kisonárarínípi, ayí ráfníní imónínípi enagí nání Goríxo ríxa nñramíximíníri nání imóníní ará yimíníri nání imóníní enípi-ríní.

⁹ Díní sixí seayínáyíné, nioní míxí e nñsearíní aiwí “Seyíné nioní míxí searíápi míyaríníoi.” nímónaríní. “Óf Goríxo yeáyí seayimíxemeaníá nání imóníníyímíní xídaríníoi.” nímónaríní.¹⁰ Ayí rípi nání seararíníni. Goríxo xixení mímónínípi tñní míyaríní enagí nání amípí seyné xíomí nñxídróná ero áamá xegí imónígíáyo arírá wígíápi síní nñwiríníyo dántí síwá réníní winíro “Nene Goríxoxí díní sixí ríyínwíní.” síwá éníní winíro yarígíápi nání o wí ará íkeamopaxí meníní.¹¹⁻¹² Seyíné ríwí síwá nñyírí mé áamá ení neáníro Goríxomí díní wíkwíro “Xewaníní oí oneaimoní.” yaiwiro yarígíáyo dántí Goríxo sñmímaníyo dántí “Nisiimíaríní.” urínípi wímeaníyíyo íkaníní wíaxídpí-rí nání seyné wíyínéní wíyínéní amípí nñní oneaiméaníníri díní íkwímoarígíápi seaimeaníe nání aníní miní ríwí nñyúníro díní níkwímóá úfríxíní.

“Goríxo ríníápmí díní nñwíkwímóá úfríxíní.” uríní nání-ríní.

¹³⁻¹⁴ Eníá Goríxo Ebírfamoyá sñmímaníyo dántí Bíkíyíyo nñríníri eáníní rípi uríníniginí, “Nioní píráníní simíxírí díxí rárfawéyo sayá wímíxírí nemíaríní.” uríníniginí. E sñjá wo ará ení dántínípi nurífná áamá wo xíomí seáyí e múróóníyo ará ení dántí rípxí menagí nání xewaníníyo nání nñríníri uríníniginí.¹⁵ Ayínání Ebírfamoyóoníní nímóníní “Goríxo nñrínípi xegí díní tñní xe óf nímówínígíní.” nñyáwírí weníní nerí nñjweanísáná enáná wímeaníniginí.¹⁶ Áamá “Nepa neararíní.” oyaiwípyíníri nuríróná nñyímíní imóníní seáyí e wímóníní bímí dántí urarígíaríní. Áamá xwíyá xímíxímí nñnro nñríníróná xwíyá aptí ríápmí dántí saníjínífríní.¹⁷ Ayínání Goríxo áamá xíó Ebírfamomí sñmímaníyo dántí urínípi wímeaníyí re oyaiwípyíníri, “Goríxo aríomí ‘Naní e nñseaimíaríní.’ urínípi ámí ná ríwíyo aiwí xegí díní nñkñnimóníní kíkíí epaxímaní.” oyaiwípyíníri sñjáyo dántíníri nñríní xewaníníyo dántí nñríníyo e urínípi nání ámí sopíní wáriníniginí.¹⁸ Goríxo, yapí mñrípaxí imóníní “Símímaníyo dántí ríraríníni.” urínípi síwíá imónípaxí menagí aiwí ámí síwíá mímónípaxí bñ xewaníníomí dántí uríníní enagí nání nene ananí ení sixí neámíxíníri jweaníwíní. Nene —Goríxo yeáyí neaimíxíwíníginíri o tñámíní éí nurane sñmaníyíoníní yeáyí wuríníjwaénéríní. Nene o neaiíníá nání díní wíkwímoaríníwápi xáíwí íá xíraní nání ení sixí neámíxíníri jweaníwíní.¹⁹ Nene díní wíkwímoaríníwá apímí dántí díní sñkíí nomíxínírane jweaníwíní. Sñkíí oníníwá enagí nání aní rídíyowá yarígííwámí awawá jwíáwámí rapírapí epaníóaríníjómí íniríwámínínníní ananí páwíaríníwáriní.²⁰ Íníní e Jisaso ríxa aníní íníná nání apaxípáníní imóníní xwé Meríkisedeko imónínípa axípi nímóníní nene arírá neainíníá nání xámí nñneameáá páwíní-ríní.

7

Meríkisedeko, apaxípáníní imóníníyo nání uríní nání-ríní.

¹ Meríkisedeko —O míxí ináyí aní Seremíyí rínínípmí umeríweaagoríní. Nwíá seáyí e imóníníyo apaxípáníní imóníníri. O Ebírfamo míxí ináyí wáu wáu awamí xopírírí nñyárimo weaparíná óf e órórí nñríníná Goríxoyá díníyo dántí naníni owímeaníri xwíyá bñ tñní naní wímíxíníri.² Amípí Ebírfamo píkiomeápi yaní wé wúkaú nñmemáná bñ mñní winíyo, ayí Meríkisedeko oríní. Xegí yóf Meríkisedekoyí rínínípi, ayí xámí negí aga pñnéyo dántí míxí ináyí wé róníní umeríweaagoríní ríaríníwápi-ríní. O Seremí dántí míxí ináyoyí rínínípi ení negí aga pñnéyo dántí míxí ináyí áamá nñwayíróóníro jweapí-ríní nání wímíxaríníyo ríaríníwápi-ríní.³ Bíkíyíyo dántí xwíyá bñ mñrínínagí nání o nání re rípxí-ríní, “O xano tñní xínáí tñní mayí erí xegí íwíaríawé ení mayí erí enjoríní. Sía xínáí xírníyí mímónípa erí sá xíó peníyí mímónípa erí enjoríní. Ayínání o nñaiwí Goríxoyáóníní imóníníyo enagí nání apaxípá aníní miní imóníníri.” rípxí-ríní.

⁴ Seáyí e Meríkisedeko imónínípi nání bñ díní mópyí. Negí aríó íríníyo Ebírfamoyó amípí awíaxí imóníní wí míxí nerí píkiomeaníyí yaní wé wúkaú nñtímáná bñ mñní winíyo ayí oríní.⁵ Rípaíoyá íwíaríawé apaxípáníní imónígíáwa Goríxoyá jwí íkaxí

ríninjápi tñi xixení nixádiró nání wígf axíyí, ayí ení Ebírfamoyá fwiárfawéyí imóninjápa aiwí wígf amípi yaní wé wúkaú méfápi bí uráparígfáwá. ⁶ E nerí aí Merikisedeko, Ripaioyá fwiárfawéyí wo mimóninjápi aiwí Ebírfamo, Goríxo símmanjyó dání “E niseaíimfáriní.” urínjo nípíkiomeari yaní wé wúkaú méfápi bí Merikisedeko nurápirí omí naní bí owímeaníri xwíyá bí tñi naní wimíxíniginí. ⁷ Xwíyá rípi áamá wí “Nepamantí.” níyáiwírí ripaxípmantí. Nanípi owímeaníri xwíyá bí tñi wimíxarínjo, seáyí e wimóníjoríní. Nanípi wímeáo, omí símanjwíyóníní ínimí wuríníjoríní. ⁸ Ripaioyá fwiárfawéwa —Awa nípepírfá nání imónígfáwaríní. Awa wígf axíyí yaní wé wúkaú méfápi bí nurápiróná ayí áamá nípepírfáwaní uráparígfá aiwí Merikisedeko nurápiríná xfo nání Bíkwyó rínínjpa aníní jweano urápiniginí. ⁹⁻¹⁰ Rípi ení ripaxíriní, “Ebírfamo yaní xfo méfápi Merikisedeko tñi óf e óróf níníri míní wíáná Ripaio —Oyá fwiárfawé wígf wíníyí yaní wé wúkaú méfápi bí uráparígfáwamí xiáworíní. O ení síní xegí xiáwo Ebírfamoyá kímínjyó ínínjagi nání xiáwo Ebírfamo yaní nímerí Merikisedekomí wípa éniní nerí míní winíniginí.” ripaxíriní.

Apaxí xámínjpa síní e enjáná síní imónínj ámi bá nání urínj náníriní.

¹¹ Enjáná Goríxo jwí ikaxí xfo rínjpi Mosesomí míní níwíríná Ripaioyáyí apaxípánínj imónípfá nání ráríniginí. Apaxí Ripaioyáyí imónígfápa Goríxo apá e enfápi nání imóníwíniginí rárínjpi tñi ayí xixení nero wé níroáiro shjwíríyí, apaxí ámi xegí bí imónínj bá, Erono imónífpánínj marfái, Merikisedeko imónífpánínj imónínj bá imónímíníri enjmaní. ¹² Apaxí Ripaioyáyí imónínjpa apání mimónínjagi nání ámi bá imónínjriní. Ayínání jwí ikaxí níríníri eánínj axípiní síní nimónípxámaní. Ámi bí ení imónípxáriní. ¹³ Áminá Jisaso, Goríxo e rínjyí Ripaioyáomantí. Gwí wírímí dánjoríní. Xegí gwí arímí dání wo enjáná rídiyowá erí apaxípánínj imóníri yagímaní. ¹⁴ Níjfa re imóníjwíní. Negí Áminá Jisaso Judaoyá gwírímí dání imónínjriní. Jwí ikaxí Goríxo rínj Moseso enánj Judaoyáyí wí apaxípánínj imónípfá nání níríní meaníniginí.

“Jisaso apaxí Merikisedeko imónífpánínj imónínjriní.” urínj náníriní.

¹⁵ Apaxí xegí bí imónínj bá, Merikisedeko imónífpánínj imónírfináyí, nioní re searfápi ríxa sínjání wíá óríroní, “Jwí ikaxí níríníri eánínj axípiní síní imónípxámaní. Ámi bí nimónípxáriní.” seararfápi ríxa sínjání wíá óríroní. ¹⁶ O apaxí Merikisedeko imónínj apá nimónírfná jwí ikaxí re rínínjyó dání, “Ámá gwí arímí dánjyíraní, e imónígfáyíraní, ayíní apaxípa imónípxáriní.” rínínjyó dání imóníjmaní. Owéoi, o sa xegí ení eánínjyó dání dínj manínpaxí imónínjpi tñjo enjagí nání imónínjriní. ¹⁷ Bíkwyó níríníri eánínj rípi nioní seararínjapi tñi xixení enjagí nání rárínjini, “Joxí apaxípa Merikisedeko imónínjpa axípi e nimóníri anínj íniná jweárixíní.” Goríxo e urínjpi nioní seararínjapi tñi xixení enjagí nání rárínjini. ¹⁸ Sekaxí xámí rínínj wí ení neáníri arírá neaípxá imónínj bí mírínarínjagi nání Goríxo ríxa peá nímorí tñjíní. ¹⁹ Ayí jwí ikaxí Moseso neaípiníjpímí áamá níxádiróná wé rónínj imónígfáyí mimónípxá enjagí nání rárínjini. E nerí aí Goríxo Kíraisomí negí apaxípa wimíxínj enjagí nání dínj nene ríxa agwí ríná wíkwímoarínjwápi xámí jwí ikaxí rínínjipímí ikwímoagwápmí seáyí e múróníní. Apímí dáníní nene Goríxo tñj e anjwí éniní upaxíriní.

²⁰⁻²¹ Goríxo Jisasomí apaxípa níwimíxírfná xewanínjo nání sínjá arfá enjé dánínínj níríníri imíxínjriní. Ripaioyáyí apaxípa nimónírfná Goríxorantí, áamá worantí, xámí “Sínjá romí dání rírarínjini.” rárínjwápa murínjíná ná imónagáriní. E nerí aí nioní seararínjagomí Goríxo Bíkwyó níríníri eánínj rípi uríniginí, “Ámináoní ‘Joxí apaxípa nimóníri anínj íniná jweárixíní.’ nírínírfná sínjáo dánínínj rírfáoní ámi gí dínj tñi níkinimóníri wí wíakímfámaní.” uríniginí. ²² Ayínání nene “Goríxo ‘E niseaíimfáriní.’ réroarínj seáyí e imónínj bí xixení neaíimfáriní.” yaiwianfáwá nání Jisaso negí íkíyínj neaíarínjínj imóníní.

²³ Apaxípa xámí imónígfáwa pearígfáwa enjagí nání anínj imónípxá meníní. Ayínání obaxí nimóga wagíáriní. ²⁴ E nerí aiwí Jisaso anínj jweano enjagí nání apaxípa o imónínjpi anínj pírfí tñjweanípiríní. ²⁵ Ayínání o áamá xfómí dínj níwíkwírorínjyó dání Goríxo tñj e anjwí éniní úfáyí nání nání Goríxomí ríxínj wuriyíná nání anínj jweano enjagí nání agwíraní, ná ríwíyorantí, anínj yeáyí uyimíxemeapaxoríní.

²⁶ Apaxípánínj imónígfá go go marfái, xwé imónínj wo o imónínjpa nene nání xixení imóníní. Síyíkwí bí mínípa erí xwíyá bí uxekwímpaxí mimónípa erí píaxí weánípxá imónínj bí muxénípa erí enjoríní. Íwí yarígfáyí yapi wayfá mimónípa nerí aga xegí bí imóníjoríní. Goríxoyá dínj tñi anjnamí seáyí ríwámíní peyínjoríní. ²⁷ Apaxípa xámí seáyí e imónígfáwa sfá ayí ayo Goríxo wíwanínjowa wígf íwí yarígfápi yokwarímí oneaíiníro xámí rídiyowá níyárimáná ríwíyó dání íwí wígf áamá yarígfápi nání rídiyowá wíarígfápa Jisaso axípi e wí epaxomantí. Xewanínjo íwí bí menjo enjagí nání ámayó

yeáyf uyimixemeámínirí nawínání rídiyowániní wiiníní enagí nání wí e epaxomani.
²⁸ Ayf rípi nání “Apaxípaníní imónígá go go marfát, xwé imóníní wo o imónínípa
 nene nání xixení imóníní.” seararíní. Ámá nwf íkaxí ríninípmi dání apaxípa
 oimónípoiínirí rípeáfáwa wé rónínípmi oyaneyíníro nero aí ení neáníro mîxîmopaxí
 wigíáwaríní. E nerí aí xewaxo axípi e éniní imóníníomani. Goríxo, Mosesomí nwf
 íkaxípi nurímaná xegí xewaxo apaxí amípi níní aníní nání sípearímf yárfwíniginí
 imónínípa imónífwíniginí xewaníní nání sínáyo dáfíníní níníní urípeaníní.

8

Nene nání anínamí díní apaxípaníní imóníní xwé náníní.

¹ Xwíyá nioní repíyí néra úa kumíxinayínípi, ayf rípiríní. Negí apaxí xwé imónínípa
 xixení nepa seáyí e imóníní. O ríxa anínamí Nwá aga seáyí e wíarf imóníníoyá síá
 íkwáníwána tñí e nání nipeyírí o tñí xixení nimóníní nání oyá wé náumíní éf nweani.
² O apaxípa ámaní nimónínína yarígápa axípi nerí sená aní míkí íkíníwámí dání —Iwá
 ámá wo ríkaríníwámani. Sa Goríxo ríkaríníwáriní. Iwámí dání yarínoríní. ³ Apaxípaníní
 imónígá xwé wo wo nowani Goríxo wigí ámá nání yayí owiníní rídiyowá wiíro peaxí
 utíro epírfá nání rípeánígá enagí nání Jisaso ení apaxípaníní imóníní xwé wo enagí
 nání ámá xegí imónígáyo nání rídiyowá bí mîwiipa epaxí mimóníníriní. O ení ámá
 níní nání rídiyowá bí wiíníriní. ⁴ Ámá xwá tío díní apaxípaníní imónígáwa nwf
 íkaxí ríninípmi nixídíro rídiyowá wiíro aiwá peaxí utíro yarígá enagí nání o síní
 xwá tío níníwéarí síníwíríyí, apaxípaníní imóníní wo imóníníní enímaní. ⁵ Apaxípa
 xwá tío imónígáwa míkí Kiraiso anínamí dání enípi mîyarígáwaríní. Wigí xwá tío
 dání neróná yarígápi sa onapámíginí Kiraiso anínamí yarínípi náníní yarígá enagí
 nání raríní. Moseso Goríxo nání sená aní xwá tío ríkaríníní yaríná o píraníní
 erírí níníwírí re urínípi nioní seararínápmi sopíní níníwáriní, “Joxí sená aní ríwáníní
 xopaíkígí oríkaríníní díní mîjínípi dání síwá sínápi xixení nixídíro ríkaríníní.”
 Goríxo Mosesomí e urínípi nioní seararínápi tñí xixení imónínípi nání “Apaxípa xwá
 tío díní imónígáwa sa Kiraiso anínamí dání yarínípi nání onapámíginí yaríní.”
 yaiwíníwíní. ⁶ E nerí aí agwí ríná Goríxo Jisaso apaxípaníní wo nimóníní e níníwíníginí
 urípeaníní apaxípa xwá tío nweagáwa e éríxíní urípeanínípi seáyí e mürónínípi
 nání o yarínípi ení seáyí e wimóníní. Agwí ríná xwíyá Goríxo ríwíyo réroárinípi —
 Api Jisaso neainínípi dání imónípaxí enípiríní. Api ení xámí réroáragípi seáyí
 e müróníní. Ayf rípi náníní. Ríwíyo símímaníyo dání “Naní e e niseaimífaríní.”
 réroárinípi, ayf xámí Mosesomí nwf íkaxí nuríná símímaníyo dání “Seyné píraníní
 níníxídíroná e e niseaimífaríní.” réroáragípi seáyí e müróníní. ⁷ Xwíyá xámí Goríxo
 Mosesomí nuríná réroárinípi dání o “Gí ámá nwf íkaxí apímí nixídíroná píraníní
 imónínípi.” wimónínípi tñí xixení nimóníní síníwíríyí, ámí ríwíyo bí réroáriníní
 enímaní. ⁸ Goríxo ámá ayo ayairí wíní enagí nání nene ení re yaiwíxaríní, “Xwíyá
 xó xámí re níní réroáragí, ‘Gí ámayí nwf íkaxípmi nixídíroná píraníní e imónínípi.’
 réroáragí xó wimónínípi tñí xixení imónínímaní.” yaiwíxaríní. Ayínání Bíkíwíyo
 dání re níníní eáníní, “Ámínáoní re seararíní, ‘Arfá époi. Goríxoní gí ámá Isíreríyí
 tñí Judáyí tñí nání xwíyá ‘Nioní e e niseaimífaríní.’” síní bí réroáriní nání aníwí
 eríní. ⁹ Nioní wigí wíarfáwéyo ámá níaíwí mîmeyówá níméra warígápa Isípíyí
 aníyo dání níméra nuríná xwíyá réroáragípi apíníní imónínípi nání mîraríní. Ayf
 nioní sínínína réroárfá apímí xixení mîxídaríní níníwíní nání nioní ení xixení
 peá numorí ríwí umonganíní. ¹⁰ Ámínáoní re raríní, “Xwíyá ríwéná ‘Gí Isíreríyo
 e e niseaimífaríní.’” réroárinípi, ayf rípiríní. Gí nwf íkaxí ríninípi wigí xwíoxíyo
 aumaúmí wíaríní níníwírí níníyárimáná nioní ayíyá Nwáoní imónínímaní. Ayf ení ámá
 nioníyá imónínímaní. ¹¹ Nioní aumaúmí e wíaríná wigí imónígáyo wí níníwíapínímearo
 wigí wíníyo nuréwapíyíro “Goríxo nání níní imónípoi.” urípfírfá meníní. Ámá
 níní síyíkwíníní imónígáyaní, xwéríxaríní, níní nioní nání ríxa níní imónígáyo
 imóníní enagí nání wí e urípfírfámaní. ¹² Ayf rípi náníní. Nioní ayá urímíxí
 wigí fíwí yarígápi yokwarímf níníwíríná díní peá morí emfá enagí nání raríní.”
 Bíkíwíyo e níníní eáníní. ¹³ Goríxo xwíyá síní réroárinípi níníwíríná xámínípi íríkwíníní
 imíxamóníní. Amípi íríkwíníní imíxamónínípi ríxa níkeamóga warínípi nání
 apaxí mé anínaríní.

9

Apaxípa xwé imónígáwa Goríxo nání naníwíní rídiyowá yarígá náníní.

¹ Xwiyáá Gorixó xámi réroárinjépi nuriríná xegí áamá nĩbíro xfómi yayí numeróná “Nene e nĩwĩríná xfo wimónarinjépi ríá yarĩwĩnĩ?” nĩyawiwo epíríá nánĩ wiékwíkwiyiri xfo nánĩ anjé njwá xwáá t̃fyo imóninjiwá nánĩ wiékwíkwiyiri enjĩnigĩnĩ. ² Anjé njwá iwá, ayí seníá anjé rĩkárĩnjinjwárinĩ. Awawá óf e ikwíróninjwámi uyíwí obaxí níkĩkĩróáriga unjána mĩxároarigíápi t̃fni aiwá ikwĩanjwé Gorixó nánĩ peaxí tarigíána t̃fni bisĩkeríá Gorixó nánĩ peaxí tayarigíápi t̃fni awámi wejerĩnĩ. Awá yof awawá njwáwáyí tarigíáwárinĩ. ³ Rapĩrapĩ áwĩnĩ e epanjíoárinjinjũmĩ inĩrĩwámi dání awawá ámi wá ikwíróninĩ. Awá xegí yof awawá njwáá seáyĩ e imóninjwáyĩ rarigíáwárinĩ. ⁴ Awawá ná inĩmĩ ikwíróninjwámi Gorixómi d̃njé nanjé oweanĩrĩ ríá ikeááripíríá nánĩ s̃njá gorí t̃fni imĩxĩninjépi t̃fni bokisĩ xwiyáá Gorixó réroárinjépi nánĩ imĩxĩninjwá t̃fni apĩ awawá awámi e wenĩ. Bokisĩ awá nimĩximáná s̃njá gorí t̃fni yopĩrĩmĩ yárinjinjwárinĩ. Bokisĩ awámi inĩmĩ xwáráá s̃ixĩ s̃njá gorí t̃fni imĩxĩninjwámi inĩmĩ aiwá yof maná rĩninjépi t̃fni eranjé Eronoyá wirĩnjé eáninjwá t̃fni s̃njá piára Gorixó njwé ikaxí urĩnjépi eáninjána t̃fni bokisĩ awá ayí apĩ apĩ inijnjwárinĩ. ⁵ Awá “Seáyĩ e Gorixó imóninjépi, ayí apĩrĩnĩ?” oyaiwĩpoyĩnĩrĩ xopaikigí anjĩnájé iwí mĩdání wúkaú wú mĩdání wúkaú wú onijnjwáwá seáyĩ e njwĩrĩrinjinjwárinĩ. Awá njweagíe inĩrĩwámi Gorixó yokwarĩmĩ oneaiĩnĩrĩ ragí wĩwĩfá eáarĩyárigĩferĩnĩ. Apĩ apĩ nánĩ repiyí nĩseaiéra urĩ píraninjé áwanjé “Apĩ, ayí apĩ nánĩ imóninĩ. Apĩ nánĩ imóninĩ.” nĩseara urĩ epaxĩnĩ rĩnámĩnĩ.

⁶ Amĩpĩ apĩ apĩ rĩxa e nĩyárimáná apaxípa imónigíáwa awawá óf e ikwíróninjwámi Gorixó yayí oneaiĩnĩrĩ yarigíápi epíríá nánĩ iníná páwĩyárinjagíá aiwí ⁷ awawá ná inĩmĩ ikwíróninjwámi apaxípa xwé, onĩnĩ xwiogwí o omĩ ná bĩnĩ páwĩarĩnjĩnĩ. Nĩpáwĩríná onepáo páwĩarĩnjĩmĩ. Iwí xfo t̃fni xegí áamá t̃fni maiwĩ nero yarigíápi Gorixó yokwarĩmĩ oneaiĩnĩrĩ ragí nanjé rĩdĩyowá éfpiyá bĩ nĩmeámĩ páwĩarĩnjĩnĩ. ⁸ Apimĩ dání kwiyí Gorixoyápi síwá rēnĩnjé neaiarĩnĩ. Awawá óf e ikwíróninjwá s̃inĩ apaxípa imónigíáwa opáwĩpoyĩnĩrĩ nánĩ ikwíróninjána óf nene anjĩnamĩ páwĩanfá nánĩ imóninjĩyĩ s̃inĩ s̃ijnánĩ mĩmóninĩ. ⁹ Awámĩ dání yagíápi Kiraiso agwĩ rĩná enjépi nánĩ neaiwápyarĩnjĩnĩ. Awámĩ dání Gorixó nene nánĩ yayí owĩnĩnĩrĩ nánĩ imóninjépi neróná rĩdĩyowá wĩro peaxí tiro yarĩnjagíá aĩ áamá e wĩfáayí d̃njé wá nĩwónĩro re yaiwĩnĩpaxí menĩnĩ. “Apaxípa imónigíáwa rĩdĩyowá e nĩfáyo dání Gorixó rĩxa yokwarĩmĩ nĩfĩ enjagĩ nánĩ oyá s̃ijnwíyo dání rĩxa wé róninjé imóninjáonĩrĩnĩ?” yaiwĩnĩpaxí menĩnĩ. ¹⁰ Ayí rĩpĩ nánĩrĩnĩ. “Rĩdĩyowá neróná e éfĩxĩnĩ. E éfĩxĩnĩ.” r̃ninjépi sa “Aiwá nĩro inĩgĩ nĩro igíá xĩxegĩnĩ eánĩro éfĩxĩnĩ.” r̃ninjépi imóninjépi enjagĩ nánĩ e yaiwĩpaxímanĩ. E e r̃ninjépi apĩ “Apimĩ dání áamá xwioxí nanjé imónipaxĩrĩnĩ.” mĩrĩninjépi r̃inĩnĩ. Apĩ, ayí xfo amĩpĩ s̃injé imĩxĩnĩfē nánĩ wiékwíkwiyĩnjépi enjagĩ nánĩ rarĩnjĩnĩ.

Kiraiso xewanĩjo rĩdĩyowáninjé wĩnijné nánĩrĩnĩ.

¹¹ E nerĩ aĩ Kiraiso amĩpĩ nanjé neaĩmeaarĩnjépi nánĩ apaxípa xwé wo nimónĩríná seníá anjé xwáá t̃fyo rĩkárĩninjwámi mĩpáwĩ anjĩnamĩ páwĩnjĩnigĩnĩ. E nĩpáwĩríná seníá anjé wé roárinĩrĩ aga seáyĩ e imóninĩ enjĩnijné wĩwámi páwĩnjĩnigĩnĩ. Iwá áamá rĩkárĩgíwámanĩ. Xwáá t̃fyo d̃anjwámanĩ. Anjĩnamĩ rĩkárĩninjwárinĩ. ¹² Nĩpáwĩríná memé rĩdĩyowá éfpiyá ragĩranĩ, burĩmákaú miá rĩdĩyowá éfpiyá ragĩranĩ, nĩmeámĩ aga njwá imónĩje mĩpáwĩ xewanĩjo rĩdĩyowáninjé nĩnĩmáná xegí ragí nĩmeámĩ nawĩnĩnĩ páwĩnjĩnigĩnĩ. Ayĩnánĩ anjé iníná njewanfá nánĩ yeáyí neayimĩxemeanjorĩnĩ. ¹³ Áamá Gorixoyá s̃ijnwíyo dání xwĩrĩá wĩnijnánáyí apaxípa imónigíáwa memé ragí t̃fni burĩmákaú oxíyí ragí t̃fni burĩmákaú s̃ipĩkĩ ríá nĩfĩ kĩkĩnaxíá t̃fni apiaú apĩ wé t̃fni nĩmeaayĩrĩ wĩwĩfá nĩróa úáná áamá xwĩrĩá inĩgíápi Gorixoyá s̃ijnwíyo dání nanjé imónarigíá enjagĩ nánĩ ¹⁴ ragí Kiraisoyá —O s̃iyikwí bĩ mĩnĩjo aĩ kwiyí nĩyĩmijné imóninjépi arĩrĩ wĩaríná xewanĩjo rĩdĩyowáninjé inijnorĩnĩ. Oyá ragí punjépi anjĩpaxí negí xwioxíyo igíánijné neaeámoarĩnjĩnĩ. Amĩpĩ nene anjĩnĩximĩnánĩ nánĩ yarĩnjwápi igíánijné neaeámoarĩnjé enjagĩ nánĩ d̃njé wá nĩneaónĩrĩ “Iwí éwápi nánĩ s̃inĩ ayá mĩneadunĩnĩ.” yaiwĩarĩnjwárinĩ. Njwáá anjépi s̃injé imónĩjo wimónarinjépi éfĩxĩnĩrĩ igíánijné neaeámoarĩnjĩnĩ.

“O pépimĩ dání xwiyáá s̃injé réroárinjinjépi mĩrogwí rĩxáninjé wĩarĩmónijnĩrĩnĩ.” urĩnjé nánĩrĩnĩ.

¹⁵ Kiraiso nĩperíná xegí ragí púpĩmĩ dání áamá xwiyáá Gorixó xámi réroárinjépi pĩrĩ wĩakĩgíáyo gwĩnijné nĩroayĩrorĩ nánĩ xwiyáá s̃injé réroárinjépi nánĩ wáwunjé imónijnorĩnĩ. Áamá Gorixó nioniyá imónĩrĩxĩnĩrĩ wéyo fā wumĩrĩnjéyo amĩpĩ xfo wĩgí s̃ĩmĩmanjéyo dání “Nĩseaiĩmĩfárinĩ.” nurĩrĩ réroárinjépi xĩxenĩ wĩmearĩ anjé iníná imóninĩ enfa nánĩ wĩgí wáwunjo imónijnĩrĩnĩ. ¹⁶ Xwiyáá Gorixó réroárinjépi, ayí áamá s̃inĩ nĩnjwearíná “Nionĩ péáná amĩpĩ nioniyá áamá ayĩnĩ meáfĩxĩnĩ.” nĩrĩrĩ payí eáarĩnjĩnánijné imóninĩ. Payí xano nĩrĩrĩ t̃ijnépi xegí nĩaiwí nĩxĩdĩro amĩpĩ meaanĩro neríná xámi áamá nĩnĩ nĩjĩá nimónĩro “Xano rĩxa iyí rĩpéiniginĩ?” yaiwĩarĩnjána e meapaxĩrĩnĩ. ¹⁷ Payí ana eáarĩnjo s̃inĩ mĩpépa

nerfína payá ana sɪnɪ surfmana imonarɪŋfɪrɪnɪ. Ayɪ rɪpɪ nánɪrɪnɪ. Payá ana nearɪ tɪŋo sɪnɪ sɪŋɪ ɲweanáná rɪxa xfo rɪŋɪpɪ mɪrogwɪ rɪxánɪŋɪ ɲwɪárɪmónɪpaxɪ mɪmónɪnɪ. Xfo rɪxa nɪperfína xɪxenɪ nɪwɪárɪmónɪpaxɪ imónɪnɪ. Payá ana xiáwo nɪperɪŋɪpɪmɪ dání rɪxánɪŋɪ wɪárɪmónarɪŋfɪna imonarɪŋfɪpa xwɪyáá Gorɪxo réoárɪŋɪpɪ enɪ ragɪ púfɪpɪmɪ dání rɪxánɪŋɪ wɪárɪmónarɪŋfɪpɪ imonarɪŋfɪrɪnɪ. ¹⁸ Nanwɪ bɪ mɪpɪkɪpa nero sɪŋwɪrɪyɪ, xwɪyáá Gorɪxo xámɪ réoárɪŋɪpɪ rɪxá wɪnɪŋɪ nɪwɪárɪmónɪmɪnɪrɪ enɪfmanɪ. Ayɪnání apɪ aí nanwɪ pɪkɪáná ragɪ punɪpɪmɪ dání wɪárɪmónɪŋɪnɪgɪnɪ. ¹⁹ Ayɪ rɪpɪ seararɪŋɪnɪ. Xámɪ Moseso sekaxɪ ɲwɪ ikaxɪ eánɪŋɪpɪmɪ dání rɪnɪŋɪpɪ nɪpɪnɪ xegɪ Isɪrerɪyo nura núśáná burɪmákau miá tɪnɪ memé tɪnɪ apɪau rɪdɪyowá éfɪpɪyá ragɪ tɪnɪ inɪɪgɪ tɪnɪ nɪmeámáná ará ɪwɪ xisopɪyɪ rɪnɪŋɪpɪ nɪmeárɪ sɪpɪsɪpɪ fá ayá rɪŋɪ bɪ tɪnɪ nawɪnɪ gwɪ nɪkɪrɪwɪmáná igɪ fá nearɪ Bɪkwɪpɪmɪ wɪwɪfá earɪ áamá nɪyonɪ wɪwɪfá earɪ nerfína ²⁰ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Ragɪ rɪpɪmɪ dání xwɪyáá Gorɪxo ‘Seyné apɪ e xɪdɪfɪrɪxɪnɪ.’ nɪnearɪrɪ réoárɪpɪ rɪxa rɪxánɪŋɪ wɪárɪmónarɪnɪ.” urɪŋɪnɪgɪnɪ. ²¹ Axɪpɪ e sená anɪ rɪkárɪnɪŋɪwámɪ ragɪ tɪnɪ wɪwɪfá rorɪ sɪxɪ amɪpɪ ínɪmɪ wenɪpɪ wɪwɪfá rorɪ enɪnɪgɪnɪ. ²² Ayɪnání ragɪ wɪwɪfá nɪróa nurɪŋɪpɪmɪ dání amɪpɪ ayá wɪ ɲwɪ ikaxɪ rɪnɪŋɪpɪ tɪnɪ xɪxenɪ igɪ fá eámónɪŋɪpɪnɪŋɪ imonarɪŋfɪrɪnɪ. Rɪdɪyowá nerɪ ragɪ mɪpupa nerfɪnáyɪ, Gorɪxo ɪwɪ áamá egɪápɪ wɪ yokwarɪmɪ wɪarɪŋfmanɪ.

“Kiraiso nɪperɪŋɪpɪmɪ dání ɪwɪ nene yarɪŋwápɪ rɪtɪ yárɪŋfɪrɪnɪ.” urɪŋɪ nánɪrɪnɪ.

²³ Sená anɪ rɪkárɪnɪŋɪwáranɪ, sɪxɪ amɪpɪ ɪwámɪ ínɪmɪ wenɪpɪrɪnɪ, apɪ nɪpɪnɪ —Ayɪ mɪkɪ anɪnamɪ wenɪpɪ tɪnɪ ramɪxɪŋá imónɪŋɪpɪrɪnɪ. Apɪ nɪpɪnɪ rɪdɪyowá Moseso nerɪ ragɪ wɪwɪfá nɪróa úpɪmɪ dání igɪ fá eámónɪŋɪpɪnɪŋɪ imónɪpaxɪ enagɪ aí mɪkɪ anɪnamɪ wenɪpɪ rɪdɪyowá éfɪ seáyɪ e imónɪŋɪpɪmɪ dánínɪ igɪ fá eámónɪŋɪpɪnɪŋɪ imónɪpaxɪrɪnɪ. ²⁴ Kiraiso awawá ɲwɪfá imónɪŋɪ áamá ikwɪrogɪfá wámɪ —Awá mɪkɪwámánɪ. Sa mɪkɪ imónɪŋɪwámɪ dání ramɪxɪŋáwáranɪ. Kiraiso awámɪ mɪpáwɪŋɪnɪgɪnɪ. Anɪnamɪ mɪkɪ imónɪŋɪwámɪnɪ nɪpáwɪrɪ nene nánɪ arɪrá owɪmɪnɪrɪ neri sɪŋwɪrɪyɪ, Gorɪxo xwɪfá tɪnɪ ²⁵ O xwɪogwɪ ayɪ ayo apaxɪpánɪŋɪ imónɪgɪfá xwéowa wɪwanɪŋowayá ragɪ marfáɪ, ragɪ rɪdɪyowá éfɪpɪyá nɪmeámɪ awawá ɲwɪfáwámɪ páwɪyarɪgɪfápa ámɪ ámɪ nɪwɪanɪŋonɪ rɪdɪyowá owɪnayɪmɪnɪrɪ e nɪpáwɪrɪ mɪŋweanɪnɪ. ²⁶ Apaxɪpánɪŋɪ imónɪgɪfá xwéowa rɪdɪyowá yayarɪgɪfápa rɪdɪyowá owɪnayɪmɪnɪrɪ neri sɪŋwɪrɪyɪ, Gorɪxo xwɪfá tɪnɪ anɪfna tɪnɪ imɪxɪŋe dání ámɪ ámɪ nɪpáwɪayɪrɪfna rɪnɪŋɪ nɪwɪnayɪpaxɪ imónɪmɪnɪrɪ enɪfɪrɪnɪ. E nerɪ aí rɪnɪ sɪfá yoparɪyɪ tɪŋɪnɪ ná bɪnɪ rɪdɪyowánɪŋɪ nɪwɪnɪrɪŋɪpɪmɪ dání ɪwɪ áamá yarɪgɪfápɪ rɪtɪ owɪmɪnɪrɪ xwɪfá tɪyo nánɪ bɪŋɪnɪgɪnɪ. ²⁷⁻²⁸ Áamá nɪnɪ anɪŋɪ sɪŋɪ ɲweapaxɪ mɪmónɪ ná bɪnɪ nɪpémáná enáná Gorɪxo mɪ ómómɪxɪmɪ wɪnɪfáranɪ. Ná bɪnɪ pearɪgɪfápa Kiraiso enɪ áamá nɪnɪ ɪwɪ yarɪgɪfápɪ yokwarɪmɪ owɪmɪnɪrɪ axɪpɪ ná bɪnɪ rɪdɪyowánɪŋɪ nɪwɪnɪrɪ penɪnɪgɪnɪ. Rɪwéná ámɪ bɪ nɪbɪrɪfna áamá ɪwɪ yarɪgɪfápɪ yokwarɪmɪ owɪmɪnɪrɪ nánɪ mɪbɪ áamá xfo nánɪ sɪmɪ nɪxeadɪpénɪro xwayɪ nanɪrɪ ɲweagɪfáyo anɪŋɪ yeáyɪ uyɪmɪxemeaárɪmɪnɪrɪ bɪnɪfáranɪ.

10

“Rɪdɪyowá xwɪfá tɪyo dání yarɪgɪfáyo dání yokwarɪmɪ wɪ seaiipaxɪ menɪnɪ.” urɪŋɪ nánɪrɪnɪ.

¹ ɲwɪ ikaxɪ nɪrɪnɪrɪ eánɪŋɪpɪ, ayɪ nepa Gorɪxo sɪmɪmanɪfáyo dánɪnɪŋɪ “Nanɪ e e nɪseaiimɪfáranɪ.” urɪŋɪpɪ tɪnɪ xɪxenɪ mɪkɪ ayo mɪmónɪ mɪkɪ apɪ nánɪ sa onapámɪgɪrɪnɪŋɪ inarɪŋɪpɪ imónɪnɪ. Sa e imónɪŋɪ enagɪ nánɪ xwɪogwɪ ayɪ ayo onapámɪgɪ inarɪŋɪ rɪnɪŋɪpɪmɪ nɪxɪdɪróná rɪdɪyowá axɪnɪ yayarɪgɪfápɪmɪ dání áamá “Gorɪxo tɪŋɪ e anɪwɪ éntɪŋɪ oumɪnɪ.” yaiwɪfáyɪ wé roárɪnɪgɪfáyɪ imónɪpaxɪ wɪ menɪnɪ. ² Rɪdɪyowá yayarɪgɪfápɪmɪ dání nepa xwɪoxɪ igɪánɪŋɪ eámónɪgɪfáyɪ nɪmónɪro sɪŋwɪrɪyɪ, dɪŋɪ wɪfá nɪwónɪmáná sɪnɪ “ɪwɪ éápɪmɪ dání sɪnɪ ayá nɪdunɪŋonɪrɪfánɪ?” yaiwɪnɪpaxɪ wɪ menɪfáyo nánɪ ámɪ rɪdɪyowá bɪ mepaxɪ imónanɪro egɪfáranɪ. Rɪxa pɪnɪ wɪáranɪro egɪfáranɪ. ³ E nerɪ aí rɪdɪyowá xwɪogwɪ ayɪ ayo yayarɪgɪfápɪmɪ dání wɪgɪ ɪwɪ yarɪgɪfápɪ nánɪ dɪŋɪ wɪmoarɪŋfɪrɪnɪ. ⁴ Ayɪ rɪpɪ nánɪrɪnɪ. Burɪmákau oxɪfɪrɪnɪ, meméranɪ, rɪdɪyowá éfɪpɪyá ragɪfáyo dání ɪwɪ yarɪgɪfápɪ yokwarɪmɪ wɪipaxɪ wɪ menɪnɪ.

⁵ Ayɪnání Kiraiso xwɪfá rɪrɪmɪ nánɪ weapɪmfánɪrɪ nɪmónɪrɪfna Bɪkwɪfáyo nɪrɪnɪrɪ eánɪŋɪ rɪpɪ xanomɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Joxɪ ‘Áamá aɪwá peaxɪ tɪro nanwɪ nɪpɪkiro rɪdɪyowá ero oépoyɪ.’ mɪsimónɪpa nerɪ aí nɪonɪ nánɪ áamá wará bɪ nɪmɪxɪyɪŋɪrɪnɪ. ⁶ Gorɪxoxɪnɪ, joxɪ áamá rɪdɪyowá nerfína Gorɪxo negɪ yarɪŋwápɪ nánɪ yáyɪ owɪnɪrɪ bɪ mɪnɪ nonɪ rɪfá ɪkeaárarɪgɪfápɪ nánɪ yáyɪ mɪsinɪpa erɪ rɪdɪyowá ɪwɪ yarɪŋwápɪ Gorɪxo yokwarɪmɪ oneaiɪnɪrɪ yarɪgɪfápɪ nánɪ yáyɪ mɪsinɪpa erɪ yarɪŋoxɪrɪnɪ. ⁷ Ayɪnání nɪonɪ nánɪ Bɪkwɪ xopɪnɪŋɪnamɪ dání rɪnɪŋɪpɪ tɪnɪ xɪxenɪ re rɪrɪŋanɪgɪnɪ, ‘Gorɪxoxɪnɪ, joxɪ simónarɪŋɪpɪnɪ oemɪnɪrɪ rɪxa rɪwonɪ bɪfɪnɪ.’ rɪrɪŋanɪgɪnɪ.” urɪŋɪnɪgɪnɪ. ⁸ Kiraiso re nurɪmáná, “Gorɪxoxɪnɪ, joxɪ áamá aɪwá peaxɪ otɪpoyɪnɪrɪ mɪsimónɪpa erɪ nanwɪ nɪpɪkiro rɪdɪyowá

oépoyníri mĩsimónipa erĩ áamá rĩdiyowá nerĩná Gorĩxo yayĩ owinĩri bĩ mĩnĩ nonĩ rĩá ikeáárarĩgĩápi nání mĩsimónipa erĩ rĩdiyowá wĩgĩ Ƴwĩ yarĩgĩápi Gorĩxo yokwarĩmĩ oneaiĩnĩri yarĩgĩápi nání mĩsimónipa erĩ yarĩnĩnĩ. Apĩ nĩpĩnĩ yarĩnagĩa aĩ joxĩ yayĩ wĩ mĩsinarĩnĩnĩ.” Kiraiso áamá rĩdiyowá apĩ apĩ nĩwĩ ikaxĩ nĩrĩnĩrĩ eánnĩpĩmĩ rĩnĩnĩpĩ tĩnĩ xĩxenĩ yarĩnagĩa aĩwĩ Gorĩxomĩ xwĩyĩá apĩ e nurĩmáná ⁹ re urĩnĩnĩgĩnĩ, “Joxĩ simónarĩnĩpĩnĩ oemĩnĩrĩ bĩáonĩ riwonĩrĩnĩ.” E urĩnĩ enagĩ nání o rĩdiyowá amĩpĩ nĩpĩnĩ áamá xámi néra wagĩápmĩ sĩwĩá imĩxĩrĩ xewaxo rĩdiyowá inĩpĩnĩ seáyĩ e ikwĩkwĩnĩnĩgĩnĩ. ¹⁰ Jisaso Kiraiso xano e éwĩnĩgĩnĩrĩ wimónarĩnĩpĩ nĩxĩdĩrĩ xewanĩño nawĩnání rĩdiyowánĩnĩ inĩnĩpĩmĩ dání ámaéne Gorĩxo áamá xwioxĩ igĩánĩnĩ eámónĩgĩáyĩ imónĩrĩxĩnĩrĩ wimónarĩnĩpĩ imónĩnĩwárinĩ.

“Kiraiso rĩdiyowánĩnĩ seaiĩnĩpĩmĩ dání yokwarĩmĩ seaiĩpaxĩrĩnĩ.” urĩnĩ nánírĩnĩ.

¹¹ Apaxĩpánĩnĩ imónĩnĩgĩá nowanĩ sĩá ayĩ ayo anĩ rĩdiyowá yarĩgĩáwámĩ éfĩ nĩrómáná wĩgĩ yarĩgĩápi neróná rĩdiyowá áamá Ƴwĩ yarĩgĩápi wĩ yokwarĩmĩ wĩpaxĩ mĩmónĩnĩpĩnĩ ámi ámi yayarĩgĩá aĩ ¹² Kiraiso axĩpĩ e mĩyarĩnĩnĩ. O Ƴwĩ yarĩnĩwápi yokwarĩmĩ neaiĩmĩnĩrĩ nání rĩdiyowánĩnĩ nĩnĩrĩná nawĩnání Ƴwĩ yarĩnĩwápi anĩnĩ xwapĩrĩ eáárinĩá imónĩnĩpĩ nemáná nĩpeyĩrĩ ámi Gorĩxo tĩnĩ xĩxenĩ nimónĩrĩ oyá wé náúmĩnĩ éfĩ nĩweanĩnĩgĩnĩ. ¹³ E éfĩ nĩnĩwearĩ xano áamá omĩ sĩmĩ tĩnĩ wiarĩgĩáyo xopĩrĩrĩ nĩwĩrĩ ayo sĩkwĩ wikwĩarĩnĩá nání wimĩxĩyĩnĩ nání xwayĩ nanĩrĩ nĩweanĩ. ¹⁴ Ayĩ rĩpĩ nání rarĩnĩnĩ. O rĩdiyowá ná bĩnĩ nĩnĩrĩnĩpĩmĩ dání áamá Gorĩxo xwioxĩ igĩánĩnĩ eámónĩgĩáyĩ imónĩrĩxĩnĩrĩ wimónarĩnĩyĩ anĩnĩ e imónĩpĩrĩá nání wé roárinĩrĩnĩ.

¹⁵ “O xwioxĩ igĩánĩnĩ eámónanĩwá nání sĩpearĩmĩ yárinĩrĩnĩ.” seararĩnĩpĩ kwĩyĩ Gorĩxoyápi enĩ Bĩkwĩyo nĩrĩnĩrĩ eánnĩpĩmĩ dání axĩpĩ nĩrĩrĩ sopĩnĩ warĩnĩ. Bĩkwĩyo nĩrĩnĩrĩ eánnĩnĩ rĩpĩ nĩrĩnĩmáná, ¹⁶ “Ámĩnáonĩ re rarĩnĩnĩ, ‘Xwĩyĩá rĩwéná ‘Gĩ imónĩnĩgĩáyo e e nĩwĩmĩárinĩ.’ réroárinĩpĩ, ayĩ rĩpĩrĩnĩ. Gĩ nĩwĩ ikaxĩ wĩgĩ xwioxĩyo aumaámĩ wĩárinĩ nĩwĩárinĩ emfárinĩ.’” nĩrĩnĩmáná ¹⁷ ámi re rĩnĩnĩnĩgĩnĩ, “‘Wĩgĩ Ƴwĩ egĩápi nání tĩnĩ rĩkĩkĩrĩó egĩápi nání tĩnĩ ámi wĩ dĩnĩ nĩnĩnĩámánĩ.’ Ámĩnáonĩ e rarĩnĩnĩ.” E rĩnĩnĩnĩgĩ nání “Kwĩyĩpĩ enĩ Bĩkwĩyo nĩrĩnĩrĩ eánnĩpĩmĩ dání axĩpĩ nĩnearĩrĩ sopĩnĩ warĩnĩ.” seararĩnĩnĩ. ¹⁸ Ƴwĩ apĩ Gorĩxo rĩxa yokwarĩmĩ neaiĩnĩ enagĩ nání sĩnĩ xĩo yokwarĩmĩ oneaiĩnĩrĩ nání ámi rĩdiyowá epaxĩ menĩnĩ.

“Wará sarĩwá mĩmárinĩ Gorĩxo tĩámĩnĩ úwanĩgĩnĩ.” urĩnĩ nánírĩnĩ.

¹⁹ Ayĩnání gĩ nĩrĩxĩmeáyĩné, Jisaso nĩperĩná xegĩ ragĩ punĩyo dání nene wará sarĩwá mĩmárinĩ ananĩ Gorĩxo tĩnĩ e awawá nĩwĩá seáyĩ e imónĩnĩwámĩ páwĩpaxene imónĩnĩwĩnĩ. ²⁰ O ófĩ sĩnĩ imónĩnĩyĩ nene nání nĩneaimoirĩná rapĩrapĩ áwĩnĩ e epanjioárinĩnĩ mĩneapĩropa nerĩ Gorĩxo tĩámĩnĩ ananĩ opáwĩpoyĩnĩrĩ nání érowĩápĩnĩrĩ xewanĩño rĩdiyowánĩnĩ inĩnĩyo dání ófĩ sĩnĩ dĩnĩ nĩyĩmĩnĩ imónanĩwá náníyĩ neaimoirĩ ²¹ apaxĩ áamá Gorĩxoyá imónĩnĩwáene nání seáyĩ e imónĩnĩ bá imónĩrĩ enagĩ nání ²² nene nepání nimónĩnĩ Gorĩxo tĩámĩnĩ anjwĩ énnĩnĩ úwanĩgĩnĩ. Wará sarĩwá mĩmárinĩ dĩnĩ wĩkwĩrorane “Newanĩnene Ƴwĩ éwápmĩ dání ayá neadunĩnĩnerĩnĩ?” yaiwĩnarĩnĩwápi Jisaso xegĩ ragĩ wĩwĩá nearonĩpĩmĩ dání xwioxĩ igĩá eámónĩnĩwáene imónĩrĩne inĩgĩ wĩá órĩronĩ tĩnĩ igĩá eáfĩ yapĩ imónĩrĩne nerĩnĩpĩmĩ dání o tĩámĩnĩ anjwĩ énnĩnĩ úwanĩgĩnĩ. ²³ Sĩmĩmanĩyo dánínĩnĩ “E e nĩseaiĩmĩárinĩ.” nearĩño, o nene dĩnĩ uqwĩrĩnĩpaxo enagĩ nání wé fá mĩxeáanĩrĩne mĩ waropárfĩ nerane “O nearĩnĩpĩmĩ dĩnĩ wĩkwĩmáronĩwĩnĩ.” rarĩnĩwápi enĩ sĩnĩ xaiwĩ fá oxĩraneyĩ. ²⁴ “Arĩge nerane xĩxe dĩnĩ sĩpĩ inĩrane arĩrá inĩrane yanĩwárfĩnĩ?” nĩyaiwĩrane e yanĩ nání enĩ dĩnĩ omoaneyĩ. ²⁵ Áamá wĩ yarĩgĩápa nene Gorĩxomĩ yayĩ umeanĩrane awĩ eánarĩnĩwápi rĩwĩmĩnĩ mĩmamó xĩxe enĩ sĩxĩ neámĩxĩnĩrane sĩá xĩo mĩ ómómĩxĩmĩ neainĩyĩ anjwĩ e nimóga barĩnagĩ nĩwĩnĩranéná ámi ayá wĩ nĩga úwanĩgĩnĩ.

“Gorĩxomĩ xewaxo peayĩ nĩwĩanĩranénáyĩ, pĩrĩ neamamonĩárinĩ.” urĩnĩ nánírĩnĩ.

²⁶ Ayĩ rĩpĩ nání seararĩnĩnĩ. Nene “Xwĩyĩá nepaxĩnĩ imónĩnĩpĩ, ayĩ apĩrĩnĩ?” rĩxa e nĩyaiwĩmáná aĩ sĩnĩ arĩkĩ “Ámi Ƴwĩ oyaneyĩ.” nĩyaiwĩrane e neranénáyĩ, Ƴwĩ apĩ yokwarĩmĩ neaiĩnĩá nání rĩdiyowá ámi gĩmĩnĩ gĩpĩ inĩpaxĩrĩnĩ? ²⁷ Oweoĩ, arĩkĩ e neranénáyĩ, pĩpĩ epaxĩ marfá, sa Gorĩxo xamĩño pĩrĩ neamamonĩápi nání mĩnĩ yĩwĩ nĩnĩrane nĩwearane áamá xĩo tĩnĩ nawĩnĩ mĩmónĩ sĩmĩ tĩnĩ wiarĩgĩáyo rĩá rĩmĩmenĩnĩwĩ eánarĩnĩpĩ nĩnĩápi nání mĩnĩ yĩwĩ nĩnĩrane nĩwearane epaxĩrĩnĩ. ²⁸ Áamá go go nĩwĩ ikaxĩ Moseso eanĩpĩmĩ pĩrĩ wĩáikĩáná áamá sĩnĩwĩ wĩnarogĩáyĩ wáu woranĩ, wauranĩ, áwanĩ ránáyĩ, ayá mĩrĩmĩxĩ sa pĩkĩarĩgĩárinĩ. ²⁹ Ayĩnání áamá nĩaiwĩ Gorĩxoyáomĩ peayĩ wĩanĩro o nĩperi xegĩ ragĩ punĩpĩ —Apĩmĩ dání xwĩyĩá Gorĩxo “E e nĩseaiĩmĩárinĩ.” réroárinĩpĩ rĩxánĩnĩ wĩáimónĩnĩgĩ xwioxĩ igĩánĩnĩ eámónarĩnĩwápi apĩrĩnĩ. Xegĩ ragĩ punĩ apĩ “Pĩrĩnĩ?” nĩyaiwĩro ránnĩnĩ imoro kwĩyĩ wá neawĩanarĩnĩpĩmĩ ikayĩwĩ umearĩro yarĩgĩáyĩ, áamá sa e yarĩgĩáyĩ nání seyĩné dĩnĩ pĩó seaimónarĩnĩ? “Pĩrĩ aga rĩá tĩnĩ Gorĩxo

umamonfápi nîwímeafíná aga xîxenî ayo wímeanfárinî.” mîseaimónîpa renî? ³⁰ Xwíyá rîpi, “Nîwanîjónî pîrî numamori enj meámfárinî.” rîrî ámi xwíyá rîpi, “Ámínáonî gí ámayá eyeyírómî emfárinî.” rîrî enj, ayí ná wonî Gorîxo enjagî nánî nene dînjî e yaiwipaxîrinî. ³¹ Nwáá dînjî anînjî imónînjîpî tîjî pîrî neamamómînrî nánî fá neaxéaná ayí nene mînjî yíwî írîpaxî imónînjagî nánî rarînjîni.

“Sîpî seaikárarigfáyo xwámámî wírixîni.” urînjî nánîrinî.

³² Xámî xwíyá Gorîxoyá iwamfó wá seaókíáná egfápi nánî ámi dînjî irónfîpoyî. Íná xeanînjî ríá tînjî ayá wí seaikárfagfá aîwî xwámámî néra ugíawixîni. ³³ Wainá ámayá sîjwî e nîseameámî nuri nîseawárimáná ikayíwî seamearîro xeanînjî seaikárfîro yaríná seyíné xwámámî wigíawixîni. Wainá seyíné seaikárarigfápa wikárfáyî tîni axí e níkumîxînrîro ayo wímeaarînjîpî “Nene enî nîneaiméafíná ayí ananîrinî.” nîyaiwîro e egíawixîni.

³⁴ Ámá gwí ñweagfáyî nánî dînjî sîpî nîwîro arírá wigíawixîni. Segí xwáá anjî amîpî searápeixéagfá aîwî “Negí amîpî nearápeixéfápmî seáyî e imónînjîpî —Apî ná ríwîyo aî bî manfínî anînjî imónînfápirîni. Apî sîni ríá wenî?” nîyaiwîro nánî dînjî sîpî mîseai yayí tîni xwámámî nîwíera ugíawixîni.

³⁵ Ayínánî wará saríwá mîmárinî Jisasomî xfdarigfápi pîni mîwíarîpanî. E nerónáyî, Gorîxo yayí seaimonfárinî. ³⁶ Ayí rîpi seararînjîni. O gí ámá imónînjáyî e éríxînrî wimónarînjîpî xîxenî néra núfasáná sîmîmanjîyo dánînjî “E e nîseaimfárinî.” searînjîpî neaiméawîngînrî xwámámî nîwíera úríxîni. ³⁷ Gorîxo Bîkwîyo nîrinîrî eánînjî rîpi ámá nene yeáyî neayimîxemeanfó nánî rînjî enjagî nánî rarînjîni, “O bînfá nánî ná jîamî mîmónîni. Sîni yómînjî mé rîxa anjîni bînfárinî. ³⁸ Gí wé rónînjîpî yarigfáyî dînjî níkwîrorînjîpîmî dánî dînjî nîyîmînjî imónînjîpî tígíáyî imónîpîrfárinî. E nerî aî ámi wé fá mîxeánánáyî nionî wí dînjî yayí nîniníámamî.” Gorîxo e rînjî enjagî nánî “Xwámámî nîwíera úríxîni.” seararînjîni. ³⁹ E nîsearîrî aî “Nene ámá wé fá nîmîxeánîrî anínaníwaene wí mîmónî dînjî níkwîrorînjîpîmî dánî eríkiemeánîjwaene imónînjwîni.” nîmónarîni.

11

Ámá dînjî níkwîrorînjîpîmî dánî yagfápi nánîrinî.

¹ Ámá Gorîxomî dînjî wíkwîroarigfáyî xíoyá dînjî tîni dînjî re nîyaiwîro wîpmónîni, “Nene dînjî wíkwîmoarîjwápi o aga xîxenî nîneaimfárinî. Amîpî xó neaiapîmfárinî nearînjîpî nene sîni sîjwî tî tîni mîwînarîjwápi aî aga nepa imónîni.” nîyaiwîro wîpmónîni. ² Enjíná ñweagfáyî píyo dánî Gorîxo “Ayí nanjî yarîjî.” rînjîmanî. Ayí dînjî wíkwîroarîjagfá nánî rînjîrinî. ³ Nene dînjî níkwîrorînjîpîmî dánî re nîyaiwirane níjîá imónînjwîni, “Gorîxo xwáárinî tîni anjîna tîni nîmîxírfíná xegí xwíyá ríwîyo dánî imónînjî enjagî nánî amîpî nene sîjwî wînarîjwápi nîmîxírfíná amîpî nene sîjwî tî tîni mîwînrîpaxî imónînjîpî tîni imîxînjîrinî.” Níjîá e imónînjwîni.

⁴ Aíborfó Gorîxomî dînjî níkwîrorînjîpîmî dánî o nánî nanjwî rídiyowá neríná xíráo Keno éspîmî seáyî e imónînjî bî enjîngîni. Ayínánî Gorîxo rídiyowá o éspîmî yayí numeríná “Aíborfó ámá wé rónînjî worîni.” rînjîngîni. Ayínánî o rîxa penjî amî aî Gorîxomî dînjî níkwîrorî enjîpî nene Bîkwîyo fá roarfíná sînfînjî nearéwapîyarîni.

⁵ Inoko Gorîxomî dînjî wíkwîroarîjagî nánî mîpepa oenîrî ménapînjîngîni. Gorîxo ménapfî enjagî nánî o nánî pía megîngíawixîni. Ayí rîpi nánî rarînjîni. Sîni mîménapîpa enjáná Gorîxomî píranînjî uxídarîjagî nánî Gorîxo o nánî yayí winînjîpî nánî Bîkwîyo wí e nîrinîrî eánînjagî nánî rarînjîni. ⁶ Ámá Gorîxomî dînjî mîwíkwírófáyî nánî o dînjî yayí winîpaxî wí menîni. Ayí rîpi nánîrinî. Gíyî gíyî “Gorîxo táfáminî ounfîni.” nîwimónîrfíná “Pí pí nepaxfmanî. Sa Gorîxo nepa ríá ñweanî?” yaiwîro “Ámá xó táfáminî banîro yarígfáyo yayí wîmoarîjorárinî?” yaiwîro nero dînjî wíkwîropaxîrinî.

⁷ Nowao Gorîxomî dînjî níkwîrorî nánî o amîpî sîni mîwímeapa éfpî nánî erírfí wíáná xó aríá nîwirî xegí fíwaxeyówa yeáyî uyimîxemeámfárinî sîpîxî wo imîxînjîngîni. O xegfîpî dînjî níkwîrorî e nerînjîyo dánî ámá íná xwáá tîyo ñweagfáyo xwíyá umeárinî ámá Gorîxomî dînjî wíkwîroarîjagfá nánî “Ayí wé rónígfáyîrinî.” rárarînjî wo imónîrî enjîngîni.

⁸ Ebírámo Gorîxomî dînjî níkwîrorî nánî o “Díxî anjî re pîni nîwíarîmî xwáá nionî síwá símfáe nánî úríxîni.” uráná aríá nîwirî xwáá “Joxî mearfárinî.” uríáyo nánî unjîngîni. Nuríná “E nánî ríá warînjîni?” mîyaiwîpa nerî aî ananî pîni nîwíarîmî unjîngîni. ⁹ O Gorîxomî dînjî níkwîrorî nánî ámá anjî mî dánónînjî nîmónîrî xwáá Gorîxo sîmîmanjîyo dánî “Nionî nîsiapîmfárinî.” urînjîpîmî nîjweaxa unjîngîni. Apîmî nîjwearíná xwáá ámá wíyíyáyonînjî nîjweaxa nemerî senfá anjî nîpákîa nuri emenîngîni. Xegí xewaxo Aisako tîni xiáwo Jekopo tîni awá —Gorîxo egí sîmîmanjîyo

dáni “Xwáá rípi níseaiapimfáriní.” uríjowaúriní. Awaú ení xano enjpa axfpi e egfísixini. ¹⁰ Ebírfamo xwá apimi níjweaxa nemeáná anj Goríxo dñj neñwiperi ikwfronjipimi —Anj api aninj imónínfa nani píraninj nítiwayírori ikwfronjipirini. Apimi e njweáimiginiri weninj neri níjweari nani e néra unjiginí. ¹¹ Seraí ení Goríxomi dñj níwikwírori nani oyá dñj tñi niaíwí xirípaxí imóninjiginí. Í oxí níróa nútsáná ríxa rípaíwí imóninjí aí re yaiwinjiginí, “Goríxo, níni ríxa niaíwí xirímfa nani ráriño xfo rípi tñi xixeni yáraríño enagí nani níni anani dñj unjwárárpaxorini.” yaiwinjiginí. ¹² Ayínani Ebírfamo —O áma ná woni aí xweyanj sipípi neri ríxa nípémíniríninj neríná niaíwí tmeááná omí dani íwiárfawé sinj anj pírfyo dani ónaríñyí fá míropaxí imóniri iniki rawírawápami wíaronjyí fá míropaxí imóniri enjpa imóninjiginí.

¹³ Áma níni níri ríwamíñj neáa weaparinjyí níni Goríxomi dñj níwikwíróa nuro xwíyá wígf símmanjyo dani “Níseaiimfáriní.” uríñjpi sñi níwímeapa enjáa pegfawixini. Goríxo wíinápimi ná jíami dáníñj sinjwí níwinírfná yayí nero “Ayí awíaxíriní.” níyaiwiro waropárf nero re nírárimí pegfawixini, “Xwáá rírimí níjwearanéná áma anj mí dāgenéninj nímoniri njweanwini.” ¹⁴ Áma éñinj imóninjipi rigíyá sñani waropárf rípiñinj yaríño, “Néj njweapaxí imóníne nani weninj neri njweanwini.” sñani waropárf apíñinj yaríño. ¹⁵ Wígf anj xámi píni níwíárimí bigíe nani dñj sipí wiaríñagí nani e níriro sinjwíyí, ámi axí e nani upírfápi imóníñagí nani anani upaxí imónanro egfáriní. ¹⁶ E mepa nero anj seáyí e imóninjí bimi —Apí anjnamí imóninjipirini. Apimi njweáwaniginíro dñj sipí níwia wagíriní. Ayínani Goríxo áma ayí xfomi “Joxí negí Njwáoxíriní.” urarigíapi nani ayá níwiníñagí nani xfo tñi nawíni njweapírfá nani anj bñ wikwíroinirini.

¹⁷⁻¹⁸ Ebírfamo Goríxomi dñj níwikwírori nani o nepa níni nímonarinjipi xfidínírfeníñoñiri iwamífo wíwapiyáaná xegí xewaxo Aisakomi Goríxo uríñjpi tñi xixeni rídiyowá emíniri enjiginí. Axomi Goríxo símmanjyo dani re uríñjiginí, “Díxí iyí axípa e imónipírfáriní.” ríñjyí Aisakomi dani nemeáa upírfáriní.” uríñj enagí aí xegí xewaxo Aisako, ná woni sinjñinj émiaonjmi rídiyowá nani píkimíniri neríná ¹⁹ dñj re monjiginí, “Áma ríxa pegfá aiwí Goríxo owíápiñimeáopíñiri ámi sinj wímíxipaxoríñi?” níyaiwiri Goríxo pírfí urakíáná xewaxomi ámi sñi sinj meáagí nani rēñinj rípxáriní, “Ebírfamo xegí niaíwomí yowíyo dani míxeanjiginí.” rípxáriní.

²⁰ Aisako Goríxomi dñj níwikwírori nani xegí xewaxowáu Jekopomi tñi Isomi tñi awaumi ríwéná wímeanfápi nani dñj nímoni xwíyá bí tñi nanj wímíxipaxoríñi.

²¹ Jekopo Goríxomi dñj níwikwírori nani ríxa nípémíniri anjwí e neríná xegí xewaxo Josepoyá xewaxowáumi Goríxoyá dñj tñi nanj wímeáwinjiginiri xwíyá bí tñi nanj níwímíximáná xegí eranjwámí níkwíronírfná Goríxomi yayí umenjiginí.

²² Josepo Goríxomi dñj níwikwírori nani ríxa nípémíniri neríná ríwíyo xegí Isireriyí Isipiyí anjyo píni níwíárimí upírfápi nani nurírfná re uríñjiginí, “Nuróná gí enj aí tñi nímeámi nuro xwáyo níweyárfírxini.” uríñjiginí.

²³ Mosesomi xaniyáú Goríxomi dñj níwikwírori nani niaíwí xírfío awíaxí imóníñagí níwiniri sekaxí Isipiyí dñj níwí ináyo “Isireriyí niaíwí oxí níxírfírfná píkfírxini.” ráriñjpi nani wáyí mepa neri Mosesomi emá wáú wo nani píni njwírárfísisixini. ²⁴ Moseso Goríxomi dñj níwikwírori nani ríxa xwé níwíarori neríná “Isipiyíyá míxí ináyomi xemiáiyá xewaxoyí mñirípa oépoi.” wímóninjiginí. ²⁵ “Sfá ámaéne xwáá tíyo njweaaríwápi árfni imóníñagí nani xe yayí ríkírfío neríñjipi dani oneaímeaniri yarigíápi xe néra úimiginí.” níwímóní “Níni áma Goríxoyáyí tñi kumíxínáná uyíñí wíkararigíápi níni tñi nawíni oneaíkárpoyi.” yaiwinjiginí. ²⁶ Xfomi Goríxo yayí níwímóríni wíinápí nani dñj re monjiginí, “Áma Goríxo yeáyí neayímíxemeanífa nani urowárenapífo nani peayí níwianíro ayá wímopírfápa níni ení níniroñáyí, Goríxo yayí níwímóríni nínfápi amípi ayá tñj Isipiyí anjyo wenjímí seáyí e imóninjí enagí nani ayí ananirini.” níyaiwiri nani “Áma Goríxoyáyo uyíñí wíkararigíápi níni tñi nawíni oneaíkárpoyi.” yaiwinjiginí. ²⁷ O Goríxomi dñj níwikwírori nani Isipiyí anjyo píni níwíárimí unjiginí. Míxí ináyo xfomi wíkfí wóníñjpi nani wáyí neri mú Goríxomi —O áma wí sinjwí níwíaríñgíforini. Omí sinjwíñj níwíñiri nani xfomi wímeanjipimi xwámámí níwiri Isipiyí anjyo píni níwíárimí unjiginí. ²⁸ Axo Goríxomi dñj níwikwírori nani anjñají pípiíkími emearíño xegí Isireriyíyá niaíwíyo ení mípíkípa oeniri re uríñjiginí, “Sipísipí miá nípíkíro ragí segí anjí fwiyo xópé níyára úpoi.” nurírfná aiwá sfá Anjñajo Neamúoagó ríñjyí nani érowíápiñjiginí.

²⁹ Isireriyí Goríxomi dñj níwikwíroro nani ipí Ayíá Ríño ríñjfwámí níxeróná inígf mídímídani deawáraná xwá yeáyí yíkíárféninj úagfa aiwí Isipiyí ení axíyimi owaneyiniri éfáyí wíniyí aí tñi inígf emadíronárinjiginí. ³⁰ Isireriyí Goríxomi dñj níwikwíroro nani o urípi nero anj yof Jerikoyí ríñjpiyá sñj ákíñjyo bñaríwámíni

sáá wé wúumi dǎnj wáu apimi awí nímudǎmoayimáná enáná sǎná ákinápi nípini ikwierónowiniginí. ³¹ Rexapí —Í iyí ede dǎni warigí aní apimi dǎnirini. —Í Gorixomi dǎnj níwkwírori nǎni Isireriyí aní apimi sǎnj winǎnirí bíwaumí yayí tǎni nípemeámí úagi nǎni Isireriyí áamá uyíní yarigíáyo nípikiróná imí mípikigíawixini.

³² Agwí ámi bí pípi níriri eámíni? Ámá rowa, Gidiono tǎni Barako tǎni Samisono tǎni Jepitao tǎni Depito tǎni Samuero tǎni wáa rókiamoagíáwa tǎni áamá awa egíápi nǎni repiyí níseaiéra nuríná sáa neaóripaxíni. ³³ Ámá ayí Gorixomi dǎnj níwkwíroro nǎni áamá mǎkí bí bimí xopírǎrǎ wíro wé róninjí imóninjípi ero Gorixo wígí sǎmimaníyo dǎni “Sǎnj searǎpímǎrini.” uríípi wímeari Gorixoyá dǎnj tǎni pusí sayí raioníyí ríninjíyo maní upírorí ³⁴ ríá xwé narínjírímí iníigíyóninjí ananí xopírǎrǎ emero áamá kirá tǎni pikianirí yarigíáyo éfí nurakínárimí uro mǎgí nimónimáná ámi enjí sǎxí eáninjí iníro mǎxí inípíríá nǎni enjí ríá yǎkíro émá sǎmínjí winarigíá bí bimí mǎxí xǎdowáiro ³⁵ apíxí wígí áamá Gorixoyá dǎnj tǎni xwǎripáyo dǎni wíápínimeááná yayí tǎni ámi umímíníro egíawixini. E nerí aí Gorixomi dǎnj wíkwíroarigíá wíyo áamá wa íá níxero gwí níjoro Gorixomi ríwí umópoyínirí nímépéa nuro “Gorixomi ríwí umóánáyí, nene gwíyo dǎni seaikweawǎraníwini. E mepa nerínáyí, níseamépéa núwasáná níseapíkianíwini.” uríagíá aí ámi xwǎripáyo dǎni níwíápínimearíná dǎnj níyímínjí imóninjípi meáwaniginirí nǎni ayí uríápi aríá mǎwígíawixini. ³⁶ Gorixomi dǎnj wíkwíroarigíá ámi wíyo ikayíwí umearíro wíyo iwaní ragí pírí uyíkímí ero wíyo seníá tǎni gwí jíro wíyo gwí aníyo njwǎrǎro ³⁷⁻³⁸ wíyo sǎnj tǎni píkiro wíyo só tǎni áwini e sǎo díyero wíyo “Enjí eánigíáyírǎni?” níriri iwamíó wíwapiyíro wíyo kirá tǎni píkiro wígíawixini. Ámi wíyo áamá wí —Ayí sípí áamá imóninjíagíá nǎni áamá Gorixomi dǎnj wíkwíroarigíá ayí tǎni níkumíxinirí njweapaxí mimónigíáyírǎni. Ayí xeaninjí wíkáro uyíní umépero yaríná ayí dǎwí ikeamóro memé wará tǎni sípsípí wará tǎni rapírǎpí nǎni wayíá yíníro áamá dǎnj meaními aní kwírónímero dǎwíni enjímí nemero sǎnj sirírikíyo nípáwíro njwearo xwǎrinjwíyo nípáwíro njwearo egíawixini. ³⁹ Ámá ayí nǎni Gorixomi dǎnj níwkwíroro nǎni o “Mímíwíároarigíáyírǎni?” waiwíarínjí enagi aí o wígí sǎmimaníyo dǎni “Níseaiimǎrini.” urínjipi mǎwímeaníginini. ⁴⁰ Ayí rípi nánirini. Enjíná nene nǎni Gorixo dǎnj re nejníperi yaiwíaríniginini, “Ámá ayí nǎni seáyí e imóninjí bí wíimiginini.” yaiwíarínjí enagi nǎni apí áamá nioní nǎra weapíáyo síní mǎwímeaníginini. Ayí wígípi Gorixo “Gí áamá wé rónigíá apí imónírxini.” yaiwíarínjipi tǎni xixení imónínírxíá nǎni maríái, ayí tǎni nene tǎni nawíni imónaníwá nǎni ayo xámi mǎwímeaníginini.

12

“Gorixo síyikí nearearíná Jisasomi sǎnj wí winaxídǎpoyi.” urínjí nánirini.

¹ Ayínání nene pí yaníwini? Ámá “Gorixomi dǎnj níwkwíroríná e epaxírǎni?” oyaiwípoyínirí síwáninjí níneainirí neaiwápiyarigíá ayí obaxí ayá wí mǎdimídání wíá wíá wíá neadéonagíá nǎni pí yaníwini? Sa rípiní oyaneí. Amipí nǎni upupígí neaikararínjipi píni wíárirane negí íwí síní mé ípeaarínwápi píni wíárirane nemáná Gorixo apí e imónírxinirí wimónarínjipi imónaníwá nǎni áamá yamíyamúrónigí inarigíápa nene ení omí níxǎdíranéná enjí neánirane axípi e oyaneí. ² E neranéná Jisasomi —O nene Gorixomi dǎnj wíkwíroaníwá nǎni imóninjípi mǎkí ikirí wé roárirí enjorini. O dǎnj níá ríwíyo winínjǎpi nímeáwiníginirí níyekwíroáriróná wíápipí xwámámí níwírí ayá winípaxí wíkárápi nǎni páimímí enjorini. Níwíápínimeámáná ámi Gorixo tǎni xixení nimóníní mǎxí ináyí síá ikwíanjwí o éfí njweanínami wé náumíní éfí njweaníní. Omí sǎnjwí owínaxídaneyí. ³ Ayá sípí seaimíxirí enjí saminí seawerí mepa eníá nǎni íwí yarigíáyí sípí ayá wí wíkáragíá aí xwámámí wíno —Ayí Jísaso nǎni rarínjini. O nǎni píránjí dǎnj mópoyi. ⁴ Seyíné íwí yarigíáyí seaikararigíápi xwámámí níwíá núfasáná aíwí segí wí síní mǎseapíkigíarini. ⁵ Nene niaíwene náníninjí Bíkwíyo enjí rírémíxí nínirí eáninjí rípi seyíné ríxa aríá ikeamogíarini, “Gí niaíwoxini, Áminá Gorixo síyikí rírearínjipi nǎni peayí mǎwíwanípani. Píránjí simíximínirí nǎni mǎxí rírándáyí, ayá sípí mǎsimíxípani. ⁶ Ayí rípi nánirini. Ámá Ámináo “Gí niaíwíráni?” níyaiwírí dǎnj sǎxí uyarínjío síyikí urearí síkwíá earí yarínjí enagi nǎni rarínjini.” Bíkwíyo e nírínirí eáninjípi seyíné ríxa peá mogíá enagi nǎni rarínjini. ⁷ Seyíné Gorixo xeaninjí seaiméaarínjipimí dǎni xe síyikí oneareanirí ríxa xwámámí níwíera warínjoi. Niaíwí xano síyikí murearínjí wo rimónini? Oweoi, mimónini. Ayínání xano xegí niaíwíyo wíarínjipa Gorixo ení axípi e seaiarini. ⁸ E nerí aí Gorixo xegí niaíwí níyoní síyikí ureaarínjí enagi nǎni seyíné síyikí mǎseareapa nerínáyí, xegí niaíwíyíné mimóní sa óf e dǎnj niaíwíyínéninjí imónínjoi. ⁹ Rípi nǎni ení dǎnj mópoyí. Nene síní niaíwí enáná

negí xwáá t́yo d́njf ápowa siyikí neareagf aiwi wé ikwianjẃyo unjwíraragwárini. Nene e neranéná nanj nerí aiwi re riseaimónarini, “Ápo Gorixomi —D́njf t́njf imóninjf ńpini imix́no, ayf orini. Omí inimi wurínipaxímani.” riseaimónarini? Oweoi, anjipaxí inimi wurínipaxí enagi náni e nerane d́njf ńyiminjf t́jwaéne oimónaneyi. ¹⁰ Ayf rípi nánirini. Nene siní niaiwí enáná xwáá t́yo d́njf ápowa aninjf maríá, siyikí ná biníninjf ńnearearíná “E ńwiríná ayf nanj imóninjfpi wíwapiyarinjwini.” wimónarinjfpi neareagf aiwi Gorixo siyikí ńnearearíná siyikwí mininjf xfo imóninjfpi nene ení imónaníwá náni arírá owiminirí nearearinjfrini. ¹¹ Giyf giyf nanj oimónipoyinirí siyikí nurearí siní e wiaríná yayf ḿwini d́njf śpini wiarinjfrini. E nerí aí siyikí nurearinjfpimi d́ni yayf wé numéra núisáná wárinjfyf náninjf ńwerí wé róninjf ero ńwayiróniro njwearo epaxfrini.

Erírí ńwiríná urinjfpi nánirini.

¹² Ayináni segí wé iminjf ḿxwenjfyf ámi ŕá simíxiro síkwí xóminj ikwíó seaiarinjfyf ámi irú ṕmixiniro nemáná enj neániro Gorixomi xídfririxini. ¹³ Segí xóminj xenjwfmíni njweanjf muyfkinipa nerí ámi nanj oimónirí óf símf ininjfyimi úfririxini. ¹⁴ Ámá ńni t́ni ḿxí miní arige píraninjf menaniréwiniro aninjf miní ero siyikwí mininjf Gorixo “Ámá nioniyáyf e imónífririxini.” wimónarinjfpi —Apí t́ni x́xení mimónigfáyf Ámínaomi wí sinjwí winiprfámani. Apí t́ni x́xení oimónaneyiniro aninjf miní ero éfririxini. ¹⁵ Segí wo Gorixo ayá ńsearimíxirí seaiinjfpimi ŕwíf mamonígini ńri awíninjf mearónífririxini. Aiwá maiwí síxfo ńyiríná yikí yarinjf b́ t́ni yíáná aiwá ńpini yikí imixarinjpa segí wo śipi nerinjfo d́ni ńyínéní axípi seainigini ńri píraninjf awíninjf mearónífririxini. ¹⁶⁻¹⁷ Segí wo Isóninjf —O xíráo imóninjfpimi d́ni xanoyá amípi meapaxí imóninjfpi aí aiwá ná biní ńminirí náni amípi apí peá ńmori “Gí gwíáo xe meáwinigini.” wimónagorini. Ámi ŕwífo d́ni ápo xwiyfá b́ nanj onimixinirí rixinjf uríagí aí xano arfá ḿwíagi náni xwiyfá b́ t́ni nanj onimixinirí njwí ptyf ńrinirí aiwí xfo xámí ŕwíf umonjfpí amí ŕwífo ńkinimónirí meapaxí mimóniniginí. Segí wo ámá óninj Gorixomi ŕwíf umoarigfáyf yapí imóniniginirí nánirani, f́wí inarigfáyf yapí imóniniginirí nánirani, píraninjf awíninjf mearónífririxini.

“Seyné siní kíkíninjf mé ríxa náyo páwiarinjoi.” urinjf nánirini.

¹⁸ Seyné Gorixo t́áminí ńbiróná enjíná amípi negí arfowéyf d́wí Sainaiyf rininjfpimi d́ni śjwíf wínro arfá wirow eglápi wí ḿwinarinjoi. Ayf d́wí ananí wé t́ni f́á xirípaxí imóninjfpimi anjwí e nuróná ŕá ápiáwí werí sfá xaiwí yidoáriní ŕwípi t́ni ápianjwí t́ni nawíní erí yarínjagí ńwiniro ¹⁹ pékákí enj t́ni rinirí ikaxí xwiyfá rinarinjfpinj rinirí yarínjagí arfá wigfawixini. Xwiyfá ikaxí ńriríná rinarinjfpí arfá ńwiróná Mosesomi rísísfí re urígfawixini, “Nene ámi Gorixomi arfá owianeyí.” ḿneaimónarini.” urígfawixini. ²⁰ Ayf Gorixo sekaxí “Ámá worani, memé aírani, d́wí rípimi amáf ńrónirínáyf, śjyá nearo píkirixiní.” urífpí náni wáyf winfagí náni e urígfawixini. ²¹ Ayf śjwíf e winfápi minj yfwí ńrro njweapaxí enagi Moseso ení re riniginí, “Nioni wáyf níkarinirí enj śririnjwí ninariní.” riniginí.

²² Agwí riná seyné d́wí enjíná segí arfowéyf bagfá axfpimi mibí ríxa d́wí Saioniyí rininjfpimíninjf rémófawixini. D́wí apimi Nwá aninjf śjyá imóninjfoyá anj ikwíróninjerini. Anj apí Jerusaremíyí rininjf anjnamí ikwíróninjfpirini. E anjinaf f́á ḿropaxí imóninjfpí awí neánimáná yayf néra wiápnarigferini. ²³ E ámá Gorixoyá niaiwí xámjóninjf imónigfáyf —Ayf anjnamí aninjf njweaprfá náni wífo yof ríxa anamí njwiráninjfrini. Ayf awí eanigferini. E Gorixo, ámá nýioni ḿi ómómíxmí enfo njweanjerini. D́njf ámá xwíáyo ńnjwearóná wé róninjf yarigfáyfapí anjnamí peyíáná Gorixo wé uróarinjfyf t́njf e, ayf erini. ²⁴ E Jisaso ení t́njf erini. O xwiyfá śjyá Gorixo “E e niseaimífrini.” réorarinjfpí náni negí wáwunjf imóninjporini. Ragí o ńperfíná punjfpí —Apí xwiyfáninjf ńriniríná “Nioni péapimi d́ni seyné d́njf ńyiminjf imóninjfpí meaprfáriní.” rininjfpirini. Apí ragí enjíná xíráo Keno xogwáo Aiboríomi píkiríwíró wíáná punjfpí —Apí xwíáyo d́ni “Nioni náni enj meaf.” rininjfpirini. Apimi seáyí e imónini. Apí ńpini t́njf e seyné ríxa agwí barinjoi.

“Gorixo neararinjfpí arikwíkwí ḿwípa éwanigini.” urinjf nánirini.

²⁵ Xwiyfá seararinjomi arikwíkwí wipfririxinirí śjwíf ainenaxídfpoyí. Negí arfowé enjíná Moseso xwíá t́yo d́ni erírí wíagi aiwí arikwíkwí wigfáyf Gorixo pírf umamófpimi ḿmúrogfá enagi náni seyné ení anjnamí d́ni erírí neaiarinjomi arikwíkwí ńwirínáyf, “Pírf neamamómínirí enfáfpimi ananí ńmúropaxenerini.” rýyaiwinarinjoi? ²⁶ Enjíná o d́wí Sainaiyf rininjfpimi d́ni xwiyfá ráná xwíá rírími poboní nerí yaiwíámí meagi aiwí agwí riná nenfápi náni Bíkwiyo ńrinirí eáninjf rípi nearinjfrini, “Nioniyá d́njf

tíni xwárái ámi bi yaiwiámí nimenírfná xwáráini marfái, anína tíni eni yaiwiámí menírfáriní.” nearíñíriní. ²⁷ Xwiýfá Goríxo nírinírfná ámi biyí ríñípi, ayí rípi áwaní nearímáníri ríníni. Amípi anípa imónipaxí mimóníñpi íniná aníñí imóníwíniginíri amípi anípa imónipaxí imóníñpi —Apí xfo xwá amípi nimíxírfná imíxíñpiíriní. Apí anípa imíxárimáníri nání ríníni. ²⁸ Ayínání Goríxoyá xwioxíyo nweanwápi wí anípa mimónipaxí enagi nání omí yayí numerane “Ení eáníñí Goríxo imóníñpi, ayí apírfaní?” níyaiwirane awayini fá níyamíxínírane níñwearane xfo e éfíxíñíri wimónaríñpi neranéná yayí winípxí imóníñpi éwaníginí. ²⁹ Negí Nwááo amípi sípi imóníñpi ríá naríñpáníñí imóníño enagi nání apí e éwaníginí.

13

“Goríxo yayí winípxípi oyaneyi.” níseaimónírfná rípi rípi éfíxíni.” uríñí náníriní.

¹ Seyíné áma Jisasomí dñí níwíkwíro nání sérixímeáníñí imóníñpi nání dñí sípi wiaríñpi píní míwíarí ananí síní wírfíxíni. ² Áma wí “Áma aní mí dñíyo aiwá mírání wiaríñwíni.” níyaiwíroná maiwí aníñajíyo wírfá enagi nání seyíné áma aní mí dñíyo arfá míkíamó aiwá mírání wírfíxíni. ³ Segí sérixímeá gwí aníyo nweagíyí nání dñí arfá míkíamó seyíné eni nawíni gwí níñwearóníñí nimóníro arírá wírfíxíni. Sérixímeá paimíni wiaríñpi nání dñí peá mímó “Nene eni gíwí tññwaéne enagi nání axípi e neaipaxírfaní?” níyaiwíro arírá wírfíxíni. ⁴ Áma fíwí inaríñpi ríxa nímeánírfná inaríñpiyoraní, síní nímeánípa nemáná inaríñpiyoraní, níyoní Goríxo pírfí umamonfá enagi nání seyíné segí meáníñpi peayí níwianíro wí tíni fíwí minímepe éfíxíni. fíwí nírinírfná ayí Goríxoyá síñwíyo dání piáxí weánípxípi yaríñagí nání raríñíni. ⁵ Xwá tñyo níñwearóná nígwí nání dñí sípi seaiaríñpi xé áxeñwaríñíñí oneainíri síñwí míwínípa éfíxíni. Bíkíwíyo nírinírfná eáníñí rípi Goríxo xewaníño re ríñí enagi nání raríñíni, “Nioní wí míríwáramó erí wí mísíepísamó erí emfáriní.” ríñí enagi nání raríñíni. ⁶ Ayínání nene wará saríwá mímáriní Bíkíwíyo nírinírfná eáníñí rípi rípxeneríni, “Arírá níaríño, ayí Ámíná Goríxo enagi nání nioní wí wáyí emímeíní. Áma pí pí nínikáriníro aí Goríxomí dñí wíkwíroaríñpi pírfí nírakípxí meníni.” rípxeneríni.

“Neaipeñweagíáwa yagíápi imíkaníñí owianeyi.” uríñí náníriní.

⁷ Ámíná xámí xwiýfá Goríxoyápi nísearéwapíyíro seaipeñweagíáwa nání dñí irónípoi. Awa síní mípé níñwearóná néra núfasáná imóníñpi nání dñí nímoró Goríxomí dñí níwíkwíro yagíápa axípi oyaneyíniro imíkaníñí wíaxídfípoi.

⁸ Jisási Kiraiso imóníñpi ámi xegí bí xegí bí imónaríñmání. Aníñí imóníñpi enírfá dání apíní imóníri agwí ríná ení síní axípi imóníri ná ríwíyo ení aníñí míní axípi imóníri enfáriní. ⁹ Ayínání xwiýfá Kiraiso neaiñpi nání ríñíñpi marfái, xwiýfá xegí bí nání éwapíñaríñí xíxegíni imóníñpi iníñí wáxíñíñí xé oneamároníri síñwí míwínípaní. Ayí rípi náníriní. Goríxo ayá nínearímíxíri neaiñpími dání dñí síxí nírinírfná, naní neaimíxípxí imóníñpi xídaríñwíni. Nanjwí nání njwí ikaxíyo “Rípi njwáxíni. Rípi ananírfná.” ríñíñpími dání wí dñí síxí neainípxí meníni. Ayínání áma xámí “Njwí ikaxí ríñíñí apími oxídfíni.” níyaiwíro xídfíñpi apí naní wí wímíxíñmání.

“Rídiyowá nání wayfá Goríxo wimónaríñí rípi éfíxíni.” uríñí náníriní.

¹⁰ Nene íráf oníñwá Jisási Kiraiso rídiyowáñí neaiñíñwá tññwaeneríni. Rídiyowá Jisaso iníñpi —Apí dñí níwíkwíroaríñpi dání ananíñí níñírane naní imónaríñwáriní. Apí áma síní senfá aní ríkaríñíñwámí dání yagíápi xídaríñpi bí nípxí meníni. ¹¹ Rípi nání dñí mópoi. Apaxípa imóníñpi xwéowa xwíogwí o omí fíwí none tíni negí áma tíni yaríñwápi Goríxo yokwaríni oneaiñíri nanjwí nípíkímaná ragí púpi nímeámí awawá njwá ríñíñwámí nípáwíro wíwíwí neaárfí aiwá nanjwí náó áma nweagíe bíaníríwámíni ríá ikeáaríñírfáriní. ¹² Ayínání Jisaso ení xegí áma agwí axíyóníñí míníñpi xfo níperírfná ragí púpi dání síyíkwí míníñí Goríxo e imónírfíxíñí wimónaríñpi wímíxíñmání nání ákíñá fíwí e bíaníríwámí dání ríñíñí meáníñíni. ¹³ Ayínání nene áma síní “Njwí ikaxíyo ‘Apí njwáxíni. Apí ananírfná.’ ríñíñpími oxídfíni.” raríñpi nweagíe píní níwíaríni o tñí e nání nurane dñí “Xfomí ayá wíayíñpi nene ení neaiarírfná ayí ananírfná.” oyaiwianeyí. ¹⁴ Ayí rípi nání seararíñíni. Aní bí xwá tñyo nene aníñí íniná nweanwá nání mimóníñpi aí aní aníñamí ríwíyo imóníñpi nene nweawáníñí dñí níwíkwíroaríñí yaríñwá enagi nání raríñíni. ¹⁵ Ayínání Jisaso neaiñpími dání Goríxomí rídiyowá nání wayfá yayíni uméwaníñí. Negí maníyo dání áma wíyo pí pí nírinírfná oníni negí Ámínáoríñíñí níriníwane waropárfí wíwaníñíni. ¹⁶ Goríxo áma xíoyá wíniyo naníni wíro díwí ikeamóníñpi amípi bí míní wíro yaríñagí níwínírfná yayí winaríñí enagi nání

seyíné api nání arfá mikeamó nero éfríxíní. E neróná ridíyowá nání wayfá Goríxo wimónarínípi yarínagí nání raríníni.

¹⁷ Segí áminá seyíné Jisasomí píráníñí xídfírxíníri seaipenweaarígíawamí —Awa Goríxo yaríní imímí wíáná niseaipenwearíná egíápi nání “Ayí api nání enwáriní. Api nání enwáriní.” urípírfáwaríní. Awamí arfá níwiro ínímí yeáyí wurfínírxíní. Seyíné píráníñí arfá níwiro ínímí níwurfíníronáyí, awa niseaipenwearóná wigí díní ríá muxé díní yayí níyaiwiro seaipenweapírfáriní. Seyíné e mepa nerónáyí, naní imónínípi wí seaimíxíníá meníní.

¹⁸ Amípi none neranéná píráníñí íá níyamíxíníri éwanígíníri nerane nání re neaimónaríní, “Goríxoyá síñwíyo dání píráníñí wé rónínípiní néra warínwíní.” neaimónaríní nání seyíné none nání Goríxomí xwíyíá rírímí wípoyí. ¹⁹ Nioní pírfí nírakiarínípi anípá imónáná seyíné tíámíní aníní bímíá nání Goríxomí ríxíní ayá wí urfírxíníri dirírfí seaiaríníni.

Goríxomí nurííná urínípi náníriní.

²⁰ Goríxo —O áamá níwayíróntíro ñweapaxípi nání mfkí ikínoríní. Oyá díníyo dání negí Áminá Jisaso xwáripáyo dání ámí síñí nerí wíápinímeaníní. Ragí o níperíná púípímí dání xwíyíá níyímíní imóníní Goríxo “E e níseaimíáriní.” réroárinípi aníní wayíroáriní enagí nání sipísipí imóníñwaéne neamearíní xwé imóníñoríní. ²¹ Seyíné amípi Goríxo wimónarínípi nípiní epaxí imónípi nání seaimíxíwínígíní. E neríná Jisasi Kiraiso —Aníní íníná seáyí e numepaxí imóníño, ayí oríní. O seaiínípiní dání pí pí xíyo yayí winípaxí imónínípi imónírxíníri seaimíxíwínígíní. “Aga e imóníwínígíní.” nimónaríní.

Yoparí urínípi náníriní.

²² Gí nírxímeáyíné, ení rírémíxí nioní seaíá rípi sepiá ayá wí níriní meapa nerí nání rípi re osearímíní, “ ‘Píráníñí arfá ókiarí nímónírane apímí oxídaneyí.’ yaiwípoyí.” osearímíní. ²³ Seyíné rípi nání níjía imónípoyí. Negí nírxímeá Timotio ríxa gwí aníyo dání wáfawíxíní. O síní mé nioní nímeááná yawawí nawíní níbírai síñwí seananíwíríní. ²⁴ Segí seáyí e nímóníri seaipenweaarígíawamí téní Goríxoyá imónígíá níyoní téní none nání yayí neawiemeaipoyí. Áamá nioní téní Itari píropenísíyo re ñweanwáyí yayí seaiwárenaparínwíní. ²⁵ “Goríxo níyínéní ayá seaiwíáníwínígíní.” nímónaríní.

Payí Jemiso eanínarini.

Payí rina áma Jisasomi dínj wíkwíroarigfáyo mîxí uxíðowárarínagfá nání amí amí numiamoro wí enj nimóniro anj apí apimí urínigfáyí nání Jemiso eanínarini. Xewaníjo nání áwanj píranínj mîrínínj enagí aí “Jisasomi xogwáo, Jemisoyí rínínjoríani?” wíaiwíarínwáorini. Jisasoyá síyíkí imónigfá Jerusaremi nweagfáyo wípejnweagfá seáyí e imónínjorini (Wáf wurímeiarigfáwa 15:13, 21:18). Jisaso ríxa anínami nípeyimáná xwiogwí ríxa obaxí onímíapí nípwémáná enáná Jono áma wí “Jisasomi dínj wíkwíroarínwini.” níro aí omí píranínj nuxíðírfná epaxípi tñí xíxeni mé yarigfápi nání arfá níwiri nání ayí re oyaiwípoyníni “Jisasomi píranínj níxíðírfná epaxípi, ayí rípiírfani? Rípiírfani?” oyaiwípoyníni payí rina nírií eanínigini.

¹ Jemisoní —Nioní Goríxomi tñí Jisasi Kiraisomi tñí xínáínínj nimóníri omínj wíiarínj wonínini. Nioní payí rina gí áma Jisasomi dínj wíkwíroarigfáyíne nání —Seyíne gwí bî bî wé wúkaú síkwí waú apíyíne wí enj nimóniro nweagfáyínérini. Ayíne nání payí rina nearí yayí seawárenaparínini.

“Iwamfó neaiwapiyarigfápi enj neaeámixípxáíni.” urínj náníriini.

²⁻³ Gí nírixímeáyíne, seyíne ríxa níjáfá rípi imónínjoi. Jisasomi dínj níwíkwíroróná enj neáníro rífa xídarínjoi níwamfó seaiwapiyífápi níwámámí níwíera nurónáyí, xeanínj rífa tñj ríwíyo seaímeanfápi ení xwámámí wípxáí imónípírfáriní. Seyíne níjáfá e imónínjagfá nání xeanínj xíxegíni seaímeááná kíkími mimóní “Dínj nífá neainínfápi nání rífa neaímeaaríní?” yaiwífírxini. ⁴ Áma xeanínj wíkararigfápi níwámámí níwíera núfasáná imónípxáí imónínjoi seyíne ení axípi imónípírfá nání xwámámí níwíera úfírxini. E neróná Goríxo gí áma e imónífírxini níwimónínjpi bî mímúró nípi ní píranínj níyíparómíníróna wé roárinigfáyíne xíxeni e imónípírfáriní.

“Dínj emí saímí mímónjini.” níseaimónírfná Goríxomi ríxínj uríírxini.” urínj náníriini.

⁵ Síní dínj nípiíkwini émf saímí mímóarínj go go “Xeanínj nímeaarínjpi, ayí apí nání rífa nímeaaríní?” míyaiwípa nerínáyí, xewaníjo Goríxoyá dínj tñí dínj émf saímí e mopaxí oimónímíníri omí ríxínj uríwínigini. Goríxo áma níyoní yanj níwírfná símí tñí míwí yanj ewaní nimóníri xwéní mîni wíarínj enagí nání ananí ríxínj uríwínigini. ⁶ E seararínj aí ríxínj nurírfná dínj bî biaú nímorí “Goríxo aga nepa níniapínírféníjo? Míniapípa enírféníjo?” míyaiwí aga xíxeni dínj níwíkwírómáná “Nepa xíxeni niapípxoríni.” níyaiwíri ríxínj uríwínigini. Áma dínj bî biaú moarínj go go rawírawáyo ímeamfkwí nerírfá imínj níxemi urí níxemi bíri yarínjínj imónínjagí nání ⁷ áma ónínj imónígfáyí bî re míyaiwípa éfírxini, “Goríxomi ríxínj uráná o ananí níniapíníjo.” míyaiwípa éfírxini. ⁸ Áma ayí dínj nímoróná ná bîni mamó dínj náiroayíri nero moro amípi ení neróná “E oemíni.” yaiwífápi mé xegí bî xegí bî ero yarígfáyí enagí nání e míyaiwípa éfírxini.

Áma díwí ikeamónígfáyí tñí amípi mímúrónígfáyí tñí apiaú náníriini.

⁹ Segí séríxímeá díwí ikeamónígfáyí re níyaiwíro mînj sínj meakínírfírxini, “Nioní Jisaso neaiínjpi dání Goríxo seáyí e nímxínjoríani?” níyaiwíro mînj sínj meakínírfírxini. ¹⁰ E nerí aí séríxímeá amípi wí mímúrónígfáyí re níyaiwíro mînj sínj meakínírfírxini, “Nioní Goríxoyá sínwíyo dání sa ikwíarínjónírfani?” níyaiwíro mînj sínj meakínírfírxini. Ará síyí píyí nerí píroarínjpa ayí ení anínj mînjwéa axípi apaxí mé pepírfá enagí nání rarínini. ¹¹ Seyíne níjáfáriní. Sogwí xaiwí níwepíníri nanírfná ará yeáyí yíkíarána xegí síyípi píyí nerí nípiérínowírfná xámí awíaxí imónínjpi síní mimóní xwírfá inarínírfini. Áma amípi wí mímúrónígfáyí ení “E nerírfá ámi bî tñí bî tñí nímeapaxírfini.” yaiwíarígfápi síní níxíða nuróná síní mé nero axípi e pepírfáriní.

Iwí oépoyníri wímeaarínjpi nání urínj náníriini.

¹² Áma Goríxomi xídarínjagfá nání xeanínj wímeaarínj nípiimíní xwámámí níwíera núfasáná enáná Goríxo yayí níwimorí dínj níyímínj imónínjpi —Apí nání níriírfná “Áma nioní dínj síxí níyarígfá gíyí gíyo mîni wímírfáriní.” rínínjpiírfini. Yayí níwimorírfá dínj níyímínj apí síxí umimónífa enagí nání áma xeanínj wífáyo xwámámí yarígfáyí Goríxoyá dínj tñí yayí wípxáyírfini. ¹³ Áma xeanínj wímeaarírfá re mîrípa éfírxini, “Goríxo nioní fíwí oeníri xeanínj apí níwapiyírfini.” mîrípa éfírxini. Ayí rípi náníriini. Goríxo áma wí xómi fíwí oeníri wíwapiyípxáí mimónínjorini. Xfo ení ámayo fíwí oépoyníri wíwapiyarínjomaní. ¹⁴ Oweot, nene newanínjene wine wine pípi nání níneaimónírfná

ƒeapá nĩneainĩrĩnĩpĩmĩ dání ƒwĩ oépoynĩrĩ nearĩpearinĩrĩnĩ. ¹⁵ Apĩxĩ nĩaiwĩ agwĩ neri xĩrarĩgĩápa ƒeapá neainarĩnĩpĩ nĩaiwĩ agwĩnĩnĩ neri ƒwĩ ayĩ nĩaiwĩnĩnĩ xĩrarĩnĩwĩrĩnĩ. ƒwĩ ayĩ nĩaiwĩnĩnĩ nĩxĩrĩmání nĩaiwĩ xwé iwiaroarinĩpĩ ƒwĩ yárfwápĩmĩ dání nĩperane anĩnarĩnĩwĩrĩnĩ. ¹⁶ Gĩ nĩrĩxĩmeáyĩné, dĩnĩ sĩxĩ seayĩnĩáyĩné, nionĩ re searĩápi, “Seyĩné ƒwĩ oépoynĩrĩ seaiwapiyarinĩpĩ pĩpĩmĩ dání marĩái, apĩmĩ dání seaiwapiyarinĩrĩnĩ.” searĩápi pĩnĩ nĩwiáiro yafĩ méwapĩnĩpanĩ. ¹⁷ Pĩ pĩ nanĩ imónĩnĩpĩrĩnĩ, pĩ pĩ awiaxĩ imónĩnĩpĩrĩnĩ, gĩmĩ dání marĩái, anĩnamĩ dánínĩ neaĩmeaarĩnĩrĩnĩ. Ápo Gorĩxo —O pĩ pĩ anĩnamĩ wĩá ónarĩnĩpĩ nání mĩkĩ ikinĩorĩnĩ. Sogwĩ onapámĩgĩ nĩnĩrĩná sepiá imónĩrĩ rĩpĩwĩ imónĩrĩ yarinĩpĩ nimónĩrĩ ámĩ xegĩ bĩ imónĩrĩ xegĩ bĩ imónĩrĩ yarinĩomantĩ. Onĩ amĩpĩ awiaxĩ imónĩnĩpĩ anĩpá neaiaparĩnĩrĩnĩ. ¹⁸ Amĩpĩ o imĩxĩnĩpĩ nĩpĩmĩnĩ dání ná bĩnĩ ayĩ nene aiwá nĩwákwinĩ mĩnĩnĩnĩ oimónĩpoyĩnĩrĩ xewanĩño “E émĩgĩnĩ.” wimónĩnĩpĩmĩ nĩxĩdĩnĩrĩ oyá xwiýfá nepa imónĩnĩpĩmĩ dání nene neaemeanĩrĩnĩ.

“Xwiýfápi xixenĩ arfá nĩwiwo neróná rĩpĩ rĩpĩ yariǵfárinĩ.” urĩnĩ nánĩrĩnĩ.

¹⁹ Gĩ nĩrĩxĩmeáyĩné, dĩnĩ sĩxĩ seayĩnĩáyĩné, apĩ nĩpĩnĩ nionĩ searĩápi seyĩné rĩxa nĩjĩá imónĩnĩagfá aiwĩ rĩpĩ osearĩmĩnĩ. Arfá owianeyĩnĩro sĩnĩwĩ nanĩro aĩ apaxĩ mé nĩwiápiĩmearo xwiýfá mĩrĩpanĩ. Wikĩ enĩ anĩnĩ mónĩpanĩ. ²⁰ Ámá wikĩ nónĩro neróná wé rónĩnĩ Gorĩxo wimónarĩnĩpĩ tĩnĩ xixenĩ mĩyárarĩgĩá enagĩ nání rarinĩnĩ. ²¹ Ayĩnání segĩ ƒwĩ sĩnĩ yayarĩgĩápi —Bĩ nání “Onĩmiárinĩ.” yaiwĩarĩnĩagfá aiwĩ nĩpĩnĩ piaxĩnĩnĩ seaeánarĩnĩpĩrĩnĩ. Apĩ nĩpĩnĩ emĩ mĩmeámĩ nero seáyĩ e mĩmónĩpa neróná xwiýfá ámá aiwá ƒwĩá urarĩgĩápa segĩ xwioxĩyo Gorĩxo xwĩánĩnĩ seaurárinĩpĩmĩ —Xwiýfá apĩ seaeĩkiemeapaxĩ imónĩnĩpĩrĩnĩ. Apĩmĩ nĩmĩmĩnĩro “Pĩránĩnĩ oxĩdĩmĩnĩ.” yaiwĩrĩxĩnĩ. ²² Yafĩ nēwapĩnĩro “Xwiýfá apĩ arfá nĩwĩranéná apání yarinĩwĩnĩ.” mĩyaiwĩ “Apĩ pĩ pĩ rĩnĩnĩpĩ tĩnĩ xixenĩ oxĩdaneyĩ.” nĩyaiwĩro xixenĩ e éfĩrĩxĩnĩ. ²³ Ayĩ rĩpĩ nání seararĩnĩ. Ámá xwiýfápi arfá nĩwiwo aĩ xixenĩ méfáyĩ, ayĩ ámá xixĩéáyo gĩ sĩmĩmanĩ arĩge rĩá imónĩnĩrĩ sĩnĩwĩ onĩmiápi ainenĩ yapi imónĩnĩ. ²⁴ Xegĩ sĩmĩmanĩyo xixĩéá tĩnĩ sĩnĩwĩ nainenĩmĩ numáná apaxĩ mé “Gĩ sĩmĩmanĩ e rĩá imónĩnĩ?” yaiwĩpĩ nání arfá ikeamoarĩnĩorĩnĩ. ²⁵ E neri aĩ ámá nĩwĩ ikaxĩ awiaxĩ imónĩnĩpĩmĩ —Apĩ ƒwĩ yarinĩwápĩmĩ dání gwĩnĩnĩ neayárinĩnĩpĩ neaĩkweawáripaxĩ imónĩnĩpĩrĩnĩ. Ámá apĩmĩ anĩnĩ sĩnĩwĩ agwĩ nĩwĩnĩro xĩdarĩgĩáyĩ ónĩnĩ wĩ mĩmónĩnĩ. Arfá nĩwĩróná dĩnĩ arfá mĩkeamó pĩ pĩ rĩnĩnĩpĩ tĩnĩ xixenĩ nĩxĩdĩro yarinĩá Gorĩxoyá dĩnĩ tĩnĩ yafĩ winĩpaxĩ imónĩnĩpĩ wĩmeanĩrĩnĩ. ²⁶ Ámá wo xegĩ manĩyo dání nĩsanĩrĩ mĩrĩpa neri aĩ “Nionĩ Gorĩxomĩ pĩránĩnĩ nĩxĩdĩrĩ yarinĩáonĩrĩnĩ.” nĩyaiwinĩrĩnáyĩ, xewanĩño yafĩ éwapĩnarĩnĩ. Xewanĩño “Gorĩxomĩ pĩránĩnĩ nĩxĩdĩrĩ yarinĩnĩ.” nĩyaiwinĩrĩ yarinĩpĩ enĩ ránnĩnĩ imónĩnĩ. ²⁷ Ámá negĩ ápo Gorĩxo “Ayĩ sĩyikwá mĩnĩ egfáyĩ nionĩ pĩránĩnĩ nĩxĩdarĩnĩ.” waiwĩarĩnĩyĩ rĩpĩ yariǵfárinĩ. Uyĩpeayĩ ikeamónarĩnĩagfá nĩwĩnĩróná arĩrá wiwo apĩxĩ anĩwa ikeamónarĩnĩagfá nĩwĩnĩróná arĩrá wiwo ayá udunĩpaxĩ ámá Gorĩxomĩ mĩxĩdarĩgĩáyĩ yariǵfápi nene enĩ xe oneaxĩmeanĩrĩ mĩyaiwĩpa ero yariǵfárinĩ.

2

“Wĩyo wé ikwĩanĩwĩyo unĩwĩrĩro wĩyo paimĩmĩ wiwo mepanĩ.” urĩnĩ nánĩrĩnĩ.

¹ Gĩ nĩrĩxĩmeáyĩné, seyĩné negĩ Ámĩná Jisasi Kiraisomĩ —O Gorĩxo nĩkĩnĩrĩ nĩweanĩpĩ tĩnĩ xixenĩ nimónĩrĩ nĩweanĩorĩnĩ. Omĩ dĩnĩ nĩwĩkwĩróná seáyĩ e imónĩnĩgĩáyo wé ikwĩanĩwĩyo unĩwĩrĩro sĩpĩ imónĩnĩgĩáyo paimĩmĩ wiwo mepa éfĩrĩxĩnĩ. ² Ayĩ rĩpĩ seararĩnĩ. Seyĩné Gorĩxomĩ yafĩ wianĩro nání awĩ eánĩge ámá wáú —Wĩo amĩpĩ wĩ mĩmĩrónĩnĩorĩnĩ. Rapĩrapĩ awiaxĩ nĩyĩnĩrĩ wé ramaxĩ sĩnĩ gorĩ tĩnĩ imĩxĩnĩnĩwá ikĩkĩ nĩnĩmání ƒwiapĩorĩnĩ. Wĩo amĩpĩ mayĩ sa ikwĩarĩnĩnĩ imónĩnĩorĩnĩ. Rapĩrapĩ kíyĩ ófĩ mĩnĩ yárinĩ nĩyĩnĩmání ƒwiapĩorĩnĩ. ³ Awáú ƒwiapáná seyĩné rapĩrapĩ awiaxĩ yĩnĩjomĩ ayá tĩnĩ yafĩ nĩwiwo “Sĩmĩ re ikwĩanĩwĩ nanĩ imónĩnĩ rĩnámĩ nĩweaĩ.” urĩro amĩpĩ mayĩ sa ikwĩarĩnĩnĩ imónĩnĩjomĩ “Xwĩá yání jĩerani, negĩ sĩkwĩ tĩnĩ rerani, nĩweaĩ.” urĩro nerónáyĩ, ⁴ “Apĩmĩ dání meyrĩrónĩpa yarinĩwĩnĩ.” rĩseaimónarĩnĩ. Oweoĩ, sewanĩnĩyĩné rĩxa neyrĩrónĩro “Wiene seáyĩ e imónĩrĩ wĩene sĩpĩ imónĩrĩ enĩwĩnĩ.” nĩyaiwĩróná ámá opĩsĩ anĩyĩ dání xwĩrĩxĩ yarinĩá eyĩroarĩgĩáwa dĩnĩ inĩmĩ nĩkwĩrónĩmání eyĩroarĩgĩápa seyĩné enĩ axĩpĩ dĩnĩ inĩmĩ nĩkwĩrónĩmání eyĩrónarĩnĩowa. ⁵ Gĩ nĩrĩxĩmeáyĩné, dĩnĩ sĩxĩ seayĩnĩáyĩné, arfá nĩpoyĩ. Gorĩxo ámá xĩoyá imónĩrĩxĩnĩrĩ ƒá nĩyamĩxĩrĩná ámá xwĩá tĩyo dání nĩyĩfá sĩnĩwĩyo dání ámá amĩpĩ mayĩ sa ikwĩarĩnĩnĩ imónĩnĩgĩáyĩ dĩnĩ nĩwĩkwĩrónĩnĩpĩmĩ dání amĩpĩ Jisaso neaiĩnĩpĩ wĩ mĩmĩrónĩnĩgĩáyĩ imónĩnĩpĩrĩá nání ƒá muyamĩxĩpa enĩrĩnĩ? Ayĩ xegĩ xwioxĩyo —E ámá xĩomĩ dĩnĩ sĩxĩ uyariǵfáyo “Nĩnĩweapĩrĩárinĩ.” urĩnerĩnĩ. E nĩweáfrĩxĩnĩrĩ ƒá muyamĩxĩpa enĩrĩnĩ? ⁶ Seyĩné e neróná ámá sa ikwĩarĩnĩgĩáyo ayá wĩmoarĩgĩárinĩ. Ámá xeanĩnĩ nĩseaikáriro xwĩrĩxĩ oumeaneyĩnĩro enĩ nápēmĩ nuro opĩsĩ anĩ tĩnĩ e seawárarĩgĩáyĩ gĩyĩrĩnĩ? Ayĩ ámá

amipi xwáa re wenépi wí mímúróngfáyí menirani? ⁷ Ayí eni yof naní seýné Kiraisomí xfdarínagfa náni seanwárárinínpimi ikayíwí mumeartipa yarigfáraní? ⁸ Seyné nwí ikaxí negí mîxí ináyí Jisaso nearíní Bîkwíyo re nîrînrî eáníní rîpî, “Jîwanîjoxî náni dînjî sípî inarínjîpa áamá síjwí wíní gíyí gíyo eni axípi wîrîxîni.” nîrînrî eáníní apî xîxenî níxífdîrónyáí, naní yarîjoi. ⁹ E nîsearîí aî seýné áamá seáyi e imónínfáyo píráníjî umeró sípî imónínfáyo paimímí wiro nerónáyí, íwí nero nwí ikaxí rínínjîpî wiaikiarígfáyíné enagfa náni apimî dání xwíyá meárínipaxírinî. ¹⁰ Ayí rîpî nánîrîni. Áamá nwí ikaxí rínínjî nîpimîni píráníjî oxídmînrî nemáná ná bimîni níwialíkrínáyí, xwíyá áamá nwí ikaxí nîpimîni wiaikífáyí meárínfápa axípi e meárínipaxírinî. ¹¹ Ayí rîpî náni seararínîni. Bîkwíyo nwí ikaxí re nîrînrî eáníní rîpî, “Meánígfáyíné íwí minîpanî.” rîjoi, ayí nwí ikaxí “Níwíápnîmeari áamá mîpîkipanî.” enî rínínigîni. Seyné meánígfáyí tîni íwí minîpa nero aî níwíápnîmearo áamá nîpîkîrínáyí, nwí ikaxí rínínjîpî wiaikífáyíné imónínagfa náni rarínjîni. ¹² Ayínánî pí pí seýné nerónáranî, nîrîrónáranî, re níyaiwiro dînjî tîni éfrîxîni, “Nwí ikaxí rínínjîpî —Apî íwí yarínjwápmi dání gwînrîjî neayárinínpî nealkweawárpaxí imónínjîpîrîni. Nwí ikaxí rínínjî apimî dání Gorîxo eyeyírómfî neainfárinî.” níyaiwiro dînjî tîni éfrîxîni. ¹³ O áamáyo eyeyírómfî níwiríná áamá wíjî wíyo ayá murîmîxí wiarígfáyo xfo enî ayo ayá murîmîxí xîxenî xwíyá umeárínfá enagî náni rarínjîni. E nerî aî wíjî wínyo ayá nurîmîxîrî wiarígfáyo xfo enî ayo ayá urîmîxáná apimî dání xîxenî roayírónrîpírfárinî.

Áamáyo arîrá mîwîpa neróná “Gorîxomî dînjî wîkwíroñwîni.” rînarígfáyí náni urínjî nánîrîni.

¹⁴ Gí nîrîxímeáyíné, áamá go go wíyo arîrá bî mîwí “Gorîxomî dînjî wîkwíroñwîni.” nîrînrîrínáyí, o “Dînjî wîkwíroñwîni.” rînarínjîpî surfímá imónîni. “O áamá náni dînjî sípî mîwínî ‘Gorîxomî dînjî wîkwíroñwîni.’ rarínjîpîmî dánîni erfíkiemeánipaxírinî.” rîseaimónarínî? Oweoi. ¹⁵ Segí sérixímeá wo áamá wo iyá nánîrani, aiwá sfá ayimî nînrîpî nánîrani, díwí ikeamónarínagî níwînríná ¹⁶ amipi xfo díwí ikeamónarínjîpî bî mîni mîwí re nurírnáyí, “Joxî ‘Níwayírónrî onjweani.’ nimónarínî. Joxî nurî ríá rîsínîni náni iyá pánrî agwí ímî ríyîni náni aiwá nîrî eî.” nurírnáyí, “Ámipî xfo díwí ikeamónarínjîpî náni xwíyá e uríápi ananî arîrá wipaxírinî.” rîseaimónarínî? Oweoi, ráfnínjî imónínjîpîni urarínî. ¹⁷ “Gorîxomî dînjî wîkwíroñwîni.” rarínjîpî enî axípi imónîni. Áamáyo arîrá mîwí sa apîni nîrîrnáyí, dînjî wîkwíroarínjî apî rîxa íkwíkwí yîni. ¹⁸ E nerî aî áamá wo re nîrînrîrínî, “Áamá wí Gorîxomî dînjî níwîkwíroñwîni áamáyo arîrá wiarínagfa aiwí nionî áamáyo arîrá mîwí Gorîxomî dînjîni níwîkwíroñwîni ‘Ayí ananîrîni.’ nimónarínî.” Áamá wo e nîrínfá enagî aî nionî omî re urîmfárinî, “Joxî áamáyo arîrá mîwí ‘Gorîxomî dînjî wîkwíroñwîni.’ rarínjîpî nionî ‘O nepa dînjî wîkwíroñwîni.’ síaiwimî náni aríge níwápiyáaná ‘Neparîni.’ yaiwimîni?” nurîrî áamá re urîmfárinî, “Joxî ‘O ‘Gorîxomî dînjî wîkwíroñwîni.’ rarínjîpî neparîni.’ níaiwiri náni áamáyo arîrá wiarínjîpimî dání síwápiyáaná ‘O nepa dînjî wîkwíroñwîni.’ níaiwirínîni.” nurîrî ¹⁹ re urîmfárinî, “Joxî dînjî re níyaiwiri íkwíroñwîni, ‘Nwíá imónîjio, ayí ná wonî Gorîxorîni.’ Joxî dînjî e níyaiwiri níkwíroñwîni naní yarínagî aiwí rîpî náni enî dînjî rîmonjîni? Imíóyî enî dînjî axípi níyaiwiro níkwíroñwîni aî Gorîxo ríá íkeáarínfá enagî náni enî óf íkárînarígfárinî.” nurîrî ²⁰ re urîmfárinî, “Majîmajá íkárînarínjî roxîni, áamáyo arîrá mîwí ‘Gorîxomî dînjî wîkwíroñwîni.’ rarínjîpî ‘Surfímá ríá imónîni?’ mîyáiwipaxoxîrani? ²¹ Eníná negí arfo Ebrífamo sekaxí Gorîxo urífpî tîni xîxenî xegí xewaxo Aisako síjâ íráf noga peyinîge dání rídiyowá emínîrî yaríná Gorîxo o e éfpimî dání ‘Wé rónîjorîni.’ mîrárîpa renjínigîni? ²² Ayínánî nene dînjî re yaiwipaxírinî, ‘Ebrífamo Gorîxomî dînjî níwîkwíroñwîni dînjîni wîkwíroñwîmanî. Gorîxo urínjîpî xîxenî nerfíná wîkwíroñwî enagî náni dînjî o wîkwíroñwîpî xewanîjio arfá níwiri enjîpimî dání yof imónínjîni.’ yaiwipaxírinî. ²³ Rîpî enî yaiwipaxírinî, ‘Negí arfo e neríná xfo náni Bîkwíyo re nîrînrî eáníní rîpî, “Ebrífamo Gorîxomî dînjî wîkwíróagî náni ‘Wé rónîjî imónîjorîni.’ yaiwínîgîni.” nîrînrî eánínjîpî xîxenî imónínîgîni. Ayínánî Ebrífamo Gorîxo tîni níkumîxînrî emearínjî woyí ragfárfáni?” yaiwíárpaxírinî.” urîmfárinî. ²⁴ Agwí seýné níjîá re imónîjoi, “Áamá ‘Nionî Gorîxomî dînjî wîkwíroñwîni.’ rarínjîpimî dánîni Gorîxo ‘Wé rónîjorîni.’ rárarínjîmanî. Xfomî dînjî níwîkwíroñwîni xfo wimónarínjîpî yarínjîpimî dání ‘Wé rónîjorîni.’ rárarínjîrinî.” Apî náni seýné rîxa níjîá imónîjoi. ²⁵ Eníná iyí ede dání wagfá Rexapiyî rínîjî —Í Josuao áamá waú anjî apimî síjwí owínárfîyînrî uowárenápáná nípemeámî nurî óf wíyo uowárinîrîni. Í enî axípi Gorîxomî dînjî níwîkwíroñwîni e éfpimî dání Gorîxoyá síjwíyo dání apîxí wé rónîjî mímónîpa renjínigîni? ²⁶ Ayínánî re rîpaxírinî, “Áamá dînjîpî sínî síxí mînrîjâná waráo

piyí enjpa áamá Gorixo e éfríxíní wimónínjpi mé dñjpní wíkwíroarigfápi axfpínj nimóníri íkwíkwí yini.” rípxáfríní.

3

“Pí pí xwíyá raríjwápi nanjní ríwaniginí.” uríj nániríní.

¹ Gf níríxímeáyíne, Gorixo áamá wigí wínyo uréwapíyarigfáyo yarínj imímí níríwíná awayíní míví enfá enjagi nání segíyí wí obaxí áamáyo ouréwapíyaneyíníro mimónípa éfríxíní. ² Nínenení píránjíy oyaneyíníri éwáyí nóreámioarane sípíní ikárínaríjwá aí áamá manjpa tñí níríwíná móreámioapa nerínáyí, Goríxoyá síjwíyo dání ríxa wé róníj imóníjoríní. Pí pí íwí feapá winímíníri yarínjpi nání ení ananí íá yamíxínaríjoríní. ³ Nene osí imaní ouníri neríná yaríjwápi nání dñj omoaneyí. Aíníxí onímíá bí xegí manjyo síwí íkwíraráríjwápmí dání gímíní ge ouníri kínímíxaná manjní marfái, osí noní ení ámíní waríjfríní. ⁴ Aí sípíxí ení xwé imóníri imínj enj eáníj neríná nixemi urí yaríjagi aiwí omínj mearíjo “Ámíní ouníní.” níríwimóníri pará onímíápi tñí aí ámíní méáná ámíní waríjfríní. ⁵ Negí manjyí ení axfpí imóníní. Wará nírímíní nání onímíápi enjagi aí apimí dání áamá “Seáyí e imóníj apí epaxoníriní.” níríro míxí meakínínarigfáriní.

Aí ríá bí onímíápi míoóríagi aiwí íkfá xwé bí nípíní ríá nowarípxáfríní. ⁶ Negí manjyí ríáníj wearíjyfríní. Sípí bí onímíá marfái, ayá wí epaxfífríní. Negí warárimí wí e enjagi aiwí wará nírímíní xwírfá neaimíxaríjyfríní. Ríá negí manjyo dání wearíjpi —Apí pípímí dání marfái, sa ríá xwé Seteno wenfárimí dání míróníjfríní. Apí amípí nene oníná dání néra yaríjwápi rímímeníjwíníj neaeánaríjfríní. ⁷ Ayí rípi seararíjíní. Xámí nanjwí xíxegíní ayí ayí, sfrání, injfrání, agwífrání, iníjyíyo yaríjyfrání, áamá íwí oimóníri yapemíxaná ayí íwí imónagfíní. Agwí ení nene íwí oimóníri yapemíxaná ananí íwí imónaríj enjagi aí ⁸ áamá go nanjwí sayí yapemíxarigfápa xegí manj ení oyapemíxínímíníri neríná xíxení e epaxí imóníní? “Gí manj aníj samíj níríwírí níríá úmígíní.” níyáiwírí aiwí wí e epaxí mimóníní. Manjyí sípí nání neríná kíkíá bí yaríjmaní. Sídínj áamá píyí omímí yaríjpi magwí íníní. ⁹ Manjpa tñí negí Ámíná imóníj ápo xwéomí yayí wirane áamá xfóníj nimóníri njwéfríxíníri neaimíxíjene wínyo íkayíwí urírane yaríjwáriní. ¹⁰ Ayínání manj axfpámí dání yayí wirane íkayíwí urírane yaríjwáriní. Gf níríxímeáyíne, “Nene e neranéná ayí apáníriní.” ríseaimónaríní? ¹¹ “Iníjgí símíj sirírkí axfíymí dání nanj wú mearí píyanj eearíj wú mearí epaxfíní.” ríseaimónaríní? ¹² Gf níríxímeáyíne, “Íkfá píkfí winamí dání sogwí orípí wepaxfíní.” ríseaimónaríní? “Wainí uraxí wírímí dání íkfá píkfí sogwí wepaxfíní.” ríseaimónaríní? “Iníjgí símíj íwamá tñj meaaríj wúmí dání ámí iníjgí nanj wepaxfíní.” ríseaimónaríní?

Áamá dñj émf saímí Gorixo tñjímí dñjpi moarigíáyí yarigfápi nání uríj nániríní.

¹³ “Nioní dñj émf saímí morí nájá imóníri enjóníriní.” yaiwinarigfá giyí giyí nene “Ayí wigí yaiwinarigfápi tñí xíxení iyí rimóníjoi?” wíaiwíáníwá nání woxíní woxíní nemeríná awayíní nimónímáná nanj ero dñj émf saímí nimómáná nanj ero yaríjgápmí dání apí nene neáíwapiyífríxíní. ¹⁴ E nerí aí segí xwíoxíyo dání wíyo sípí dñj ayá wí ríá tñj wíaiwíro nioníní seáyí e oimónímíníri imímí wíro nerónáyí, dñj xejwí e nímoróná seyíne nepa imóníjgápi rítí níníro míxí mímíeakfínípa éfríxíní. ¹⁵ Áamá wigí wínyo sípí e níwíkáfróná “Dñj émf saímí nímorane yaríjwíní.” yaiwinaríjgápi, ayí anjnamí njwéanoyá dñjyo dání níyáiwíro yaríjgámaní. Dñj áamá Goríxomí míxídaríjgáyo dání imóníri áamá Goríxo nání dñj wí mímó wíwaníjyí náníní mónaríjgáyo dání imóníri enjfríní. Obíyíyáyo dání ení imóníri enjfríní. ¹⁶ Ayí rípi nání seararíjíní. Áamá wigí wínyo sípí dñj wíaiwíro nioníní seáyí e oimónímíníri imímí wímíxíro yaríjgáyí epánáyí, áamá píránjíy míjwéa uyíní nero sípí xíxegíní néra waríjgá enjagi nání seararíjíní. ¹⁷ E nerí aí áamá dñj émf saímí anjnamí dñjpi nímoro yaríjgápi aga xegí bí imóníjagi nání ayí rípi yaríjgáfríní. Xámí síyíkwí múní ero wigí wínyí tñí xepíxepá míróní mepí tñíro awayíní yapeníj imóníro wigí wínyí xwíyá uráná píránjíy arfá níwíro dñj yáikíro wínyo wá bí onímíápi mívíání xwapí ayá wí níwíáníroná íkfá nanjna sogwí obaxí wearíjyí yapí nimóníro wínyo wíro wínyo símí símí e mumé nero nanj ero sípí ero mepa ero yaríjgáfríní. ¹⁸ Áamá wigí wínyí tñí xepíxepá míróní mepí tñínaríjgáyí e yaríjgápmí dání áamá aiwá omínj íwíá néra waríjgápa nerónáyí, wé róníj yaríjgápi aiwá xwé pífrífrí inaríjpníj imóníníjoi.

4

“Seyíne sipípi neríná Gorixomi símí tñi wiariǵáyíne imóniŋoi.” uríŋf nánirini.

¹ Segí mǵí riniro mǵí iniro yariǵápi mǵí piyo dání inariǵáriní? “Apí meapaxonirini.” niyaiwiro ǵeapá seainariŋipi —Apí segí xwioxíyo dání seyíne tñi mǵíniŋi inariǵápirini. ǵeapá seainariŋi mǵí apimi dání seyíne segí winíyi tñi mǵí riniro mǵí iniro yariǵá menirani? ² Seyíne amipi wí nání “Omeámni.” nseaimóniri aí meapaxí mimónipa nero nání “Ámá opikímni.” yaiwariǵáriní. Amipi bí siŋwí ǵwí niwiniŋíná mǵeapaxí nimóniro nání mǵí nimépero mǵí rinariǵáriní. Seyíne “Pí nání nene neaimónariŋipi mǵeapa yariŋwárfani?” niyaiwipani. Gorixomi rixiŋi muripa nero nání mǵeapaxí rinariǵáriní. ³ E nerí aí segí seaimónariŋipi nání Gorixomi rixiŋi nuriríná diŋf nanf niŋiriŋmána mé segí ǵeapá seainariŋipi oyaneŋirini rixiŋi urariǵá enagi nání Gorixo wí aríá xixeni nseairi mǵeaiaparini. ⁴ Gorixomi piraniŋi diŋf mǵiwikwiropa neróná xǵdiro píni wiáriro nero nání ǵwiniŋi inariǵáyíne, seyíne niǵá rípi sini mimónipa reŋoi, “Ámá Gorixomi mǵídarigǵáyí tñi nawini níkumixiniro emearigǵáyí, ayí Gorixoyá símí tñi inariǵáyí wí imóniŋoi. Ayinání ǵiyí ǵiyí ‘Ámá Gorixomi mǵídarigǵáyí tñi níkumixinimi oememni.’ niwimóniríná wiwaniniŋyí Gorixo tñi símí tñi inariǵáyí imixinarini.” Seyíne niǵá apí sini mimónipa reŋoi? ⁵ Seyíne diŋf re niyaiwariŋoi, “Bikwíyo re niriniri eániŋi rípi, ‘Gorixo xegí kwíyí negí xwioxíyo síxí neayinipimi piraniŋi susiniŋi memeariniŋi.’ Bikwíyo e niriniri eániŋi surímá rinini.” niyaiwariŋoi? Oweoi, Gorixo xegí kwíyípi ámá xó tñi símí tñi inariǵáyo wí wipaxí meŋagi nání rariŋini. ⁶ E nseairi aí Gorixo ayá nseawianiríná xwapí ayá wí neawianariŋagi nání Bikwíyo re niriniri eániŋi, “Wárixá imónariǵáyo Gorixo píri rakiri ámá ‘Siŋikwiniŋi imóniŋwini.’ yaiwariǵáyo wá wianiri yariŋirini.” eániŋagi nání ⁷ Gorixomi siŋanŋwíyóniŋi yeáyí wuriniro obo xórorí neainiŋirini xaiwí éf níroro o tñi mǵíniŋi iníro éfrixini. O tñi mǵíniŋi inaríná éf nseanimi unfáriní. ⁸ Seyíne Gorixo tǵámini úfrixini. E nerínáyí, xó ení seyíne tǵámini biniŋirini. Ámá ǵwí yariǵáyíne, seyíne “Arige nerí Gorixo tǵámini uminiŋirini?” nseaimóniríná síkí wéyo xeniŋaná okwírinimiriŋi igíá eánariǵápa axípi nero segí ǵwí yariǵápi ení okwírinimiriŋi igíá eánipoyi. Ámá diŋf bí biaú xiriǵáyíne, seyíne “Arige nerí Gorixo tǵámini uminiŋirini?” nseaimóniríná saxí síkí mayí oiniŋi yariŋwápa segí xwioxíyo ení diŋf sipípi tñi niŋiriŋi yariǵápi apí ení sini neainiŋirini saxí síkí mayí inariŋipániŋi imixiniŋipoyi. ⁹ Segí ǵwí yariǵápi nání diŋf sipí nseairi xwiriŋi nimóniro ǵweápoŋi. Rípiŋá seyíne rariǵápi píni niwiáriŋmána segí ǵwí yariǵápi nání ámixíá époŋi. Diŋf niŋá seainariŋipi píni niwiáriro kipiŋi yiniŋipoyi. ¹⁰ Gorixoyá siŋwíyo dání siŋikwípiayiniŋiŋi imixiniŋipoyi. Seyíne e eánáyí, o seamfeyoanirini.

“Sérixímeáyo xwíyíá numearipani.” uríŋf nánirini.

¹¹ Gí niŋixímeáyíne, seyíne xwíyíapai niŋwirárinipa éfrixini. Ayí rípi nánirini. Ámá ǵiyí ǵiyí xexirímeáyo xwíyíapai niŋwirárinirónarant, xwíyíá numearirónarant, ayí ayoni murariŋoi. Nwí ikaxí Jisaso riŋipimi ení xwíyíapai niŋwiráriníro xwíyíá “Ayí niŋikwiniŋi miriŋini.” umeariróniŋi yariŋoi. Nwí ikaxí riŋipimi xwíyíá numearirínáyí, ǵwí ikaxí riŋipi tñi xixeni mé xwíyíá umearariǵáyíne nimóniri yariŋoi. ¹² Ámáyo ǵwí ikaxí uriri xwíyíá umeariri epaxo, ayí ná woni Gorixorini. Ámáyo yeáyí uyimixemeari xwiriŋá wikixerí epaxo ná woni o enagi aí “Negí winíyo xwíyíá umearipaxenerini.” yaiwariǵáyíne ǵiyínerfani?

“Mǵí mǵíniŋipani.” uríŋf nánirini.

¹³ Ámá Gorixo nání diŋf mimó re rariǵáyíne, “Agwirani, wárináraní, aní xwé apimi nání nurane xwioǵwí wo e niŋwearanéná kodíreakí nerane niǵwí xwé meanwáriní.” rariǵáyíne piraniŋi aríá nípoŋi. ¹⁴ E rariǵáyíne wáriná seaiméanipáni nání niǵá nimónimána rirariŋoi? Seyíne píniŋi imóniŋoi. Seyíne siŋwiríá xenianŋwí yariŋipániŋi imóniŋoi. Bí onimiápi niŋweámána apaxí mé anipá imónariǵáyínerini. ¹⁵ Ayinání seyíne e miripa nero Gorixo nání diŋf nímore rípiŋi nirirónáyí, “Ámináo xe niŋwearo oépoŋirini siŋwí nseanirínáyí, nene ámi síá wí tñi niŋwearane rípi yanfwarfani? Rípi yanfwarfani?” nirirónáyí, ayí ananirini. ¹⁶ E nseairi aí wárixayíne nimónimána e wí mirí mǵí kinariniŋoi. Mǵí kinarigíá apiniŋi imóniŋiŋi nípiŋi sipirini. ¹⁷ Ayinání rípi osearimini, “Ámá niǵá re nimóniro aiwi, ‘Nioni nanf imóniŋipi neríná ayí e epaxirini.’ Niǵá e nimóniro aiwi apí e mepa yariǵá ǵiyí ǵiyí, ayí ríxa ǵwí nero nání xwíyíá meárinipaxípi yariŋoi.” osearimini.

5

Amipí wí mímúróńgíáyó erírí wíńf náníríní.

¹ Agwí amipí wí mímúróńgíáyíne erírí b́i seaimf́pí arf́a nípoyí. Íkńńńf́ sípí seaipaxf́ seaimf́náf́pí nání ńwí earo “Yeyí” ríro époyí. ² Ayí rípí nání seararíní. Segí amipí ayá tńńf́pí ríxa dídf́mí inárírí rapírapí ení ríxa kwńnumńńf́ nowárírí ení. ³ Sńńá gorf́ tńńí sirípá tńńí ńgíyíf́ míkípaxf́ imónńńagíf́ aí segí awí eámeámí yarígíáf́pí ríxa ńgíyíf́ kńńí. Sf́a Goríxo áamá ńyóní mí ómómíxímí enf́áyímí ńgíyíf́ kńńf́ apí segí sípíf́ ńwíera warígíáf́pí sńńání piaumímí erí rf́a íkf́áyó nowárarínf́pa segí waráyo ení nowárírí enf́aríní. Sf́a yoparf́yíf́ tńńf́ ríná amipí ayá tńńf́pí tńńí ńgwíf́ tńńí mímeámí yárarńńagíf́a aí 4 píráńńf́ arf́a nípoyí. ńgwíf́ áamá omńńf́ seaiarígíáyíf́ tńńí aiwá seamíarígíáyíf́ tńńí ńgwíf́ omńńf́ seaiáná “E seaiapanf́wáríní.” nuríro yof́ urígíáf́pí —Apí ńwíróná b́i ńwákwirow sńńí f́a xírarígíáf́píríní. Apí rf́aiwá rénńńf́ rínaríní, “Áamá ayí sípí e yarígíáf́ríní. Sípí e yarígíáf́ríní.” Rf́aiwá éńńf́ rńńarínf́pí Goríxo —O anńńamí dńńf́ símńńf́ wńńgíáf́wayá Ámínáoríní. O ríxa arf́a wńńí. ⁵ Amipí wí mímúróńgíáyíne, seyńńe xwíá f́yó ńńwhearóná sńńf́ muní ńńwhearó pí pí segí f́eapá seainarńńf́pímí dńńńńí nérá warígíáf́ríní. E neróná áamá odípí iwanf́ enf́ wímí nání oimónńńí aiwá xwé ńwíro imíxarígíáf́pa sf́a Goríxo xwíríá seaikíxenf́áyí anńńí oneameanńńí sewanńńf́yíne axf́pí e imíxńńarńńojí. ⁶ Áamá wé rónńńf́ yarígíáf́o seyńńe xwíyíá numeáńńíro pńńíarńńagíf́a aiwí wńńyíf́ ení wí pńńf́ searakianńńo mńńyarńńojí.

“Dńńf́ sńńf́ nńńirane Ámínáo nání wenńńf́ nerí ńwéáwanńńgńńí.” urńńf́ náníríní.

⁷ Ayńńání, gí ńńńíxímeáyíne, Ámínáo xegí dńńf́ tńńí óf́ neaimówńńgńńńńí xf́o weapńńf́e nání wenńńf́ nero ńwéáńńíxńńí. Aiwá omńńf́ yarígíáf́yí aiwá f́wíá nurárńńmáńá yarígíáf́pí nání dńńf́ mópoyí. Iníá earí sogwí anńńí nerńńá aiwá xwé imíxńńf́a nání wenńńf́ nerí ńńwhearńńá yóf́ nerí xegf́pí óńńńf́ oneaimonńńí wenńńf́ nerí ńwéaarígíáf́ríní. ⁸ Ámínáo weapńńf́áyí anńńí ayo enagíf́ nání seyńńe ení axf́pí xe óf́ oneaimówńńgńńńńí dńńf́ sńńf́ nńńíro wenńńf́ nero ńwéáńńíxńńí.

⁹ Gí ńńńíxímeáyíne, Ámínáo xwíyíá mńńeameáńńípa éwńńgńńńńí anńńúmí ikaxf́ mńńńńńpa éńńíxńńí. Aí eyeyírómf́ ńńńeairńńá xwíyíá neameáńńípaxf́ imónńńo anńńí b́ímígńńńńí ríxa f́wí e rónapńńagíf́ nání rarńńńńí.

¹⁰ Gí ńńńíxímeáyíne, wíá rókíamoagíf́awa —Awa Ámínáo xegí xwíyíá onurímeípoyńńńńí urowárenapáńá ńńńíro oyá xwíyíáf́pí wuríyígíáf́waríní. Awa áamá wí xeanńńf́ wíkaráńá xwámámí ńwíróná egíáf́pí seyńńe nání sńńwepígíf́ seaígíf́ enagíf́ nání axf́pí e nero xídípoyí. ¹¹ Aí Goríxomí dńńf́ wíkwńńonwáene dńńf́ re yaiwíarńńwáríní, “Áamá enńńanńf́ xeanńńf́ wíkarf́agíf́a aí xwámámí wíf́áyíf́ Goríxoyá dńńf́ tńńí yayí wńńpaxf́ imónńńgíáf́f́ríní.” yaiwíarńńwáríní. Seyńńe Jopo yagf́pí nání ríxa arf́a ńwíro omí xeanńńf́ ńwíera úf́apímí xwámámí ńwíera ńńńsáńá enńńá Ámínáo ámí nanńf́ wíáńá wímeanńńf́pí nání nene ńńf́á e imónńńagwí nání re yaiwíńńwńńí, “Ámínáo áamá nání wá wíanńńí ayá urímíxńńí nerńńá b́i onńńmáf́pí ayíkwíf́ mńńwí ayá wí wíarńńorńńí.” yaiwíńńwńńí.

“Sńńá romí dńńí rńńarńńńńí.” murípá éńńíxńńí.” urńńf́ náníríní.

¹² Gí ńńńíxímeáyíne, amípí seararínáf́pí “Oxf́dípoyí.” ńńńimónńńí aiwí rípí anńńpaxf́ríní. “Nepa ńńraríní.” oyaiwípoyńńńńí nuríńńá anńńamí dńńńrání, xwíáf́rímí dńńńrání, amípí wíyo dńńńrání, aga murípá éńńíxńńí. Seyńńe nioní e searf́a apímí dńńí rńńá Goríxo pńńf́ seamamonńńgńńńńí ámáyo “Nemf́ńńí.” nuríróńá apńńí urf́f́rńńńńí. “Nemíméńńí.” nuríróńá apńńí urf́f́rńńńńí.

Goríxomí anńńf́ mńńf́ ríxńńf́ urf́f́rńńńńí urńńf́ náníríní.

¹³ Segíyíf́ go go rńńńńf́ ńńmeanńńáyíf́, Goríxo arírá onńńńńí ríxńńf́ urf́wńńgńńńńí. Segíyíf́ go go dńńf́ ńńf́á ńwíńńńńáyíf́, Goríxomí yayí numerí sonńf́ umearf́wńńgńńńńí. ¹⁴ Segíyíf́ go go símíxíf́ ńwérńńáyíf́, Jisasoyá síyíkíf́ imónńńgíáf́yíne seaipenwéagíáf́awamí “Eńńí.” urf́f́rńńńńí. Awa ńńńíro Ámínáoyá dńńf́ tńńí ámí wará oinńńńńí ríxńńf́ wuríyíro ranf́ b́i tńńí xwíá earo éńńíxńńí. ¹⁵ Awa ríxńńf́ nuríróńá dńńf́ ńwíkwíróro urarígíáf́pímí dńńí Ámínáo ámí nanńf́ wímíxńńf́aríní. Símíxo f́wí b́i ení eno enńńáyíf́, yokwarímíf́ wíńńf́aríní. ¹⁶ Ayńńání, símíxíf́ pńńí seawíarńńí Goríxo nanńf́ seaimíxńńí enf́a nání segí f́wí éf́áf́pí nání waroparf́ ńńńro Goríxomí xíxe ríxńńf́ wurímeiríf́ ńńńf́rńńńńí. Ríxńńf́ wé rónńńf́ imónńńgíáf́yíf́ wuríyarígíáf́pí, ayí ananńf́ ámáyo arírá wípaxf́ enagíf́ nání rarńńńńí. ¹⁷ Enńńá wíá rókíamoagíf́ Irajao enńńpí nání dńńf́ mópoyí. O áamá nenénńńf́ imónńńo aiwí iníá meapa oenńńí Goríxomí ríxńńf́ enf́ tńńí uráńá oyá dńńf́ tńńí xwíá f́yó iníá meapa nerí xwíogwíf́ wáw wo ńńpwmáńá enńńá ámí emá wé wf́úmí dńńf́ wo ení pwenńńgńńńńí. ¹⁸ O iníá ámí oeanńńí Goríxomí ríxńńf́ uráńá iníá xwéá f́yó nearí aiwá yapńńńńgńńńńí.

“Séríxímeá wí xewwíní yariṇagá níwíníró ná yúmíxíní poyí.” uríṇí náníriní.

¹⁹ Gí níríxímeáyíné, segíyí wo áamá xegí imóníṇí wo Goríxoyá xwíyíá nepa imóníṇí píní níwíárími xewwíní yariṇagí níwíníriní ámi Goríxo táfáminí obíníriní nípeameámi níbirínáyí, ²⁰ re mówínigíní, “Xexíxímeá íwí aríki yariḡfáyí wíḡ íwí yariḡfápí píní níwíáríro ámi Goríxomí díní owíkwírípoyíníriní yúmíxaríṇí go go, o ayí anínímíxínáníro yariḡfápímí dání eríkiemeáníprí nání erí íwí xwapí éfápí rítí iníprí nání erí yariṇoríní.” mówínigíní.

Payí Pitao xámi eanínarini.

Payí rina áma Jisasomi dínj wíkwíroarígá wí enj nimóniro nweagááyí nání Pitao xámi eanínarini. O Jisaso wíepísagowa worini. Jisaso ríxa anínami nípeymáná xwíogwí ríxa obaxí nípwémáná enáná Pitao Jisasoyá síyikí imónígáyo Romíyá gapímanowa xeanínj ríá tñj níwíkára warínagáa nání ayí enj neáníro anínj Jisasomi píranínj uxídííxíníri “Dínj síxí umímómíni.” níyaiwiri payí rina eaníniginí. Payí rínamí yoparípi nearíná Romí, anj xífo níjweámáná payí eaarínjpi nání nurírná yumí urímíníri xwíyíxá nuríri Babironí nání uríniginí.

1-2 Pitaoni —Nioní Jisasi Kiraisoyá wáf wurímeiaríná woníníni. Nioní payí rina áma mí dányínenínj imónígáýiné nání —Seyíne éf nímiamoró píropenísí xegí yoí Podasiyi rínínjyo nweáro Garesia rínínjyo nweáro Kapadosa rínínjyo nweáro Esia rínínjyo nweáro Bitinia rínínjyo nweáro egíáyínérini. Seyíne nání payí rina níríri eaaríníni. Seyíne Jisasi Kiraiso rínjípimí xíxeni xídípíri nání ero o ragí yoxáfpámí níperíná punjpi tñí ígánínj níseaeámoiríná segí fwi yarígápi yokwarímí seainí nání erí eníá nání ápo Goríxo xegí kwíyípi seaainínjyo dání nioníyáyí imónííxíníri xegí níjía xámi xwíá ríri síní mímónínáa imónínjpi tñí xíxeni íá yiyamíxímí seainíyínérini. “O wá ayá wí seaíwianíri níwayíróno nweapíri nání ayá wí seaíri éwíniginí.” nímónarini.

“Xeanínj seaímeaarínjagi aí Goríxo yeáyí neayimíxemeaníarini.” urínj náníriini.

³ Nene Goríxomi —O negí Ámíná Jisasi Kiraisomi xano imóníri Nwíáo imóníri enjorini. Omí yayí owianeyí. Ayí rípi náníriini. Nene Jisasi Kiraiso xwárpáyo dání wíápnímeanj enjagi nání wenínj nerí nweaarínjwápi “Nepa xíxeni neaímeaníarini.” yaiwianíwá nání Goríxo xegí wá xwapí neaumíxínjyo dání ámi sínj neaxíríjenéníri ewearíníni. ⁴ “Nene níneaímeaníarini.” níyaiwiri wenínj nerí nweaarínjwápi, ayí Goríxo “Nanj e e níseaiimíarini.” rínjpi apíriini. Apí wí urí epaxí mímóní erí síyikwí múní nanjíní epaxí erí anípá bí mímónípaxí erí enjípíriini. Anjnamí Goríxo seyíne nání seamejweaiarínjpiini. ⁵ Goríxo síá yoparíyi imónáná yeáyí níseayimíxemeanírná sípearímí seainíapi píaumímí ínwíniginíri seyíne dínj wíkwíroarínjagáa nání xegí enj síxí eánínjpi tñí awí seamejweaníyíne enjagi nání raríníni. ⁶ Xeanínj agwí ríná Goríxo xe owímeaníri wímónínj bí onímíapi nání xíxegíní seaímeaarínjpi nímuropaxí mímónínj nání dínj ríá seaxearíníni. E nerí aiwí síá yoparíyimi Goríxo seaíníapi nání seyíne yayí seáyími dání seainaríníriini. ⁷ Jisasi Kiraiso seyíne mímóní dínj níwíkwíró nepa xwíoxíyo dání xfomí dínj wíkwíroarínjagáa níseainíri nání xewaníjo píaumímí níseainírná seyíne yayí seamerí seáyí e seamíeyoari wé íkwianjyíyo seanjwíríri emfáníri nání agwí ríná xeanínj xíxegíní seaímeaarini. Ewayí xwíyíá sínjá gorí nání rínínj rípi nání dínj mópoyí. Ámá sínjá gorí —Gorí ayí urí epaxí imónínjpiini. Sínjá apí tñj bí nímeáro aga sínjapi ríá níníri gorí nápi, sínj inínjpiní xegípi oweníri ámi ámi ríá íkeaárarígápa segí dínj wíkwíroarígápi —Apí gorí tñí xíxeni imónínjpiimant. Seáyí e imónínjpiini. Apí ení axípi xwíoxíyo dání ríá níkwíroarínjjoíníri gorí ríánínj íkeaárarígápa xeanínj ení axípi e seaímeaaríníni. ⁸ Seyíne Jisasomi símímanjyo sínjwí níwínípa egíáyíne nímoníro aiwí dínj síxí uyarígáriní. Agwí ríná ení sínjwí níwínípaxí níseaimóníri aiwí dínj níwíkwíroaro nání aga yayí xwíyíá tñí rípxaxí mímónínjpi seáyími dání níseainíri nání íkwíeyoánaríjoí. ⁹ E neríná Jisasomi dínj wíkwíroarínjagáa nání seaímónínjapi —Goríxo yeáyí seayimíxemeaníapi nání raríníni. Apí ríxa seaímeaarínjagi nání yayí seainarini. ¹⁰ Goríxo apí e neríná yeáyí seayimíxemeaníapi nání eníná wíá rókíamoagá “Goríxo wá níseawíanírná e seaíníarini.” rígfáwa dínj “Goríxo aríge nerí eníá nání ríá rarini?” níyaiwiro anínj múní yarimágí niga bagíarini. ¹¹ Kwíyí Kiraisoyápi áwanj ínimí dání urínínj rípi, “Xámi xeanínj áma Goríxo yeáyí seayimíxemeaníá nání uowárenapínfomí níwímeámáná enáná ríwéná ámi seáyí e xegí bí imónínjpi wímeaníarini.” Wíá rókíamoagíawamí áwanj kwíyíyo dání e urínínjpi nání awa dínj nímoróná “Yeáyí neayimíxemeaníá nání uowárenapínfó gíná bínfárianí? Omí wímeaníapi aríge nímoníri wímeaníaríani?” níyaiwiro yarimágí niga bagíarini. ¹² E nero aí Goríxo awa re oyaiwípyíníri, “None wíá urókíamoarínjwápi negí tñj ríná imónínjapiimant. Ámá noneyá ríwíyo nweagááyí tñjíná imónínjapiini.” oyaiwípyíníri sínjání waropárf wíniginí. O nene nání neaiínjpi, ayí xwíyíá yayí seainípaxí agwí ríná wáf rarígfáwa kwíyí anjnamí dání wírenapínjpiimí dání wáf searímegíaríníni. Anjínajowa ení aga níjía oimónaneyíníro níwímóníro egíaríníni.

“Íkwíráínánínj imónííxíníni.” urínj náníriini.

¹³ Gorixo e neaiinjé enagá nání segé dínjé níseakwearipeáriniginíri píráninjé pírí wiaikímí níníro sínjwí t́níní nero re níyaiwiro, “Jísasí Kiraiso xewaníño piaumímí ináná Gorixo wá níneawianírná neaiinjépi yoparípi sípearímí níneairí yeáyí neayimíxemeáwíniginí.” níyaiwiro dínjé níwikwímoro nweáfríxíní. ¹⁴ Seyíné niaíwí arfá yímígí yarígáýíníjé nímoníro xwíyá yayí seainípxápi síní majfá nímonírná “Pí pí nioní feapá ninarínjépi sa oemíní.” níyaiwiro yagíápi síní xe oneaímeaníníri mīseaimónípa éfríxíní. ¹⁵ E mepa nero síyikwí bí míní íkwíráfnáníjé imóníño —O seyíné xfo xegíyí imónífríxíníri wéyo fá seaumíníjoríní. O imóníjépa seyíné ení pí pí neróná íkwíráfnáníjé nímoníro axípi éfríxíní. ¹⁶ Bíkwíyo ríwamínjé re níríníri eáníjagá nání rarínjíní, “Nioní síyikwí bí míní íkwíráfnáníjé imóníjéoní enagá nání seyíné ení axípi íkwíráfnáníjé imónífríxíní.” níríníri eáníjagá nání “Seyíné ení e éfríxíní.” rarínjíní.

Gorixo ayá t́njé imóníjépi t́níní gwíníjé nearoayíronjé náníriní.

¹⁷ Seyíné Gorixomí —O ámayo mí ómómíxímí nerfíná áamá xwéríxa wímí símí símí e mīnjwirárfí ayí ayo wígí egfápmí dání mí ómíxaxídínforíní. Omí xwíyá rírímí níwiríná “Ápoxíní” nuríro nání síní xwíá rírímí nurfínírná omí wáyí níwiro píráninjé éfríxíní. ¹⁸ Seyíné níjáfá re imóníjagfá nání rarínjíní. Gorixo segé arfowa síwí surfímá seaíekwíkwíyígíápi píní wíáfríxíníri sínjá sirípá t́níníraní, gorí t́níníraní, —Apí anípá imónípxáfríní. Apí t́níní gwíníjé searoayíronjémani. ¹⁹ Negí Judayí wígí f́wí yarígíápi Gorixo ragí pwarínjagá níwíníri yokwarímí oneaíiníri sípísípí miá síyikwí mīnínjo nípíkírná yarígíápa o xegí xewaxo Kiraiso, ragí xegí ayá t́ño níperfíná purjípímí dání gwíníjé searoayíronjériní. ²⁰ Xwíárfí t́níní anjína t́níní síní mímíxípa enáná xámí xegí xano e éwínígíníri wimóníjépi t́níní xíxeni nerfíná urfípeano seyíné arírá seaimíníri nání sfá yoparfíyí t́njé ríná ríxa sínjá ní piaumímí níníri seapeínjíní. ²¹ Seyíné o seaiínjímí dání Gorixomí dínjé wíkwíroarígíáfríní. O xewaníño Kiraiso xwáripáyo dání owíáfpínímeaníri ámí dínjé síxí numímí agá seáyí émí umfeyoanjé enagá nání seyíné omí dínjé níwikwímoro “O nearínjépi nepa neaiínfáriní.” níyaiwiro dínjé níwikwímoro nweanjoí.

“Xíxe dínjé síxí yínífríxíní.” urínjé náníriní.

²² Xwioxíyo dání nírixímeáyo dínjé síxí ouyaneyíníro segé f́wí yarígíápi xwíyá nepaxínjé imóníjépmí arfá níwiro píráninjé níxífríxínjépmí dání ríxa ígfáníjé eámónígíá enagá nání aníjé mímí xwioxíyo dání dínjé síxí yínífríxíní. ²³ Ayí rípí nání “Dínjé síxí yínífríxíní.” seararínjíní. Seyíné ámí sínjé b́nínjé eweáfápi, ayí anípá imónípxá enjépi marfá, aníjé nweapaxé imóníjépi t́níní eweáfáriní. Ayí xwíyá Gorixoyá aníjé níyímínjé enjépi ámayo ámí sínjé bí eweearínjépi nání rarínjíní. ²⁴⁻²⁵ Bíkwíyo dání re níríníri eáníjépi nioní seararínjépi t́níní xíxeni imóníjagá nání rarínjíní, “Ámá ayí ayí ńníní aráníjé imónígíáfríní. Amípi ámá yarínjagfá níwíníro yayí umearígíápi, ayí ará síyíníjé imóníni. Ará yeáyí níyípeárinmána urfí yarínjépa ámá ení axípi yarígíáfríní. Ará síyí urfí nerfíná píeroarínjépa amípi ámayo yayí umearígíápi axífpíníjé imónarínjíní. E nerí aí Ámínáoyá xwíyápi agá aníjé íníná imóníjépiíní.” Xwíyá e ríníjagá nání seararínjíní. Xwíyá apí yayí seainípxá imóníjé wáf seararínjéwápiríní.

2

“Xwíyá Gorixoyá oxídmíníri ayá wí seaimóníwíniginí.” urínjé náníriní.

¹ Ayínání segé ríá kíroarígíá nípíní t́níní yapí wíwapiyarígíá nípíní t́níní nanjé ríro sípí ríro yarígíápi t́níní sípí dínjé yáiwíarígíápi t́níní xwíyápai unjwírárarígíá nípíní t́níní apí nípíní ríxa xwíá weyáfríxíní. ² E nero niaíwí sínjé xíríáyí amínjé nání ayá wí wimónarínjépa seyíné ení axípi xwíyá Gorixoyápi —Apí íkweakwímí mīnínjépiíní. Apí arfá níwíri xíxeni oxídmíníri ayá wí seaimóníwíniginí. Gorixo yeáyí seayimíxemeaníe nání segé dínjé niaíwí amínjé nínrírná xwé íwíroarígíápa axípi yófí nímoníro amípi Gorixo wimónarínjépi nání dínjé aumaúmí ínífríxíníri xwíyá oyápi nání ayá wí seaimóníwíniginí. ³ Seyíné aíwá gígí neróná awfí yarínjépi nání níjáfá imónarígíápa Ámínáo dínjé sípí níwiríná nanjé seaiínjépi nání ríxa níjáfá imónígíáýíné enagfá nání apí e éfríxíní.

“Seyíné ámá Gorixoyáyínéríní.” urínjé náníriní.

⁴ Seyíné Jísaso —O dínjé níyímínjé dínjé síjáníjé imóníjé woríní. Ámáýí “Sínjá ro sípíoríní.” níríro emí móagfá aíwí Gorixoyá sínjwíyo dání ayá t́ño enagá níwíníri anjé xfo mīrarínjépi nání fá yamíxárinjoríní. ⁵ Seyíné ení sínjá dínjé níyímínjé t́jéníjé imónígíáýínéríní. Seyíné o t́fámíní barfíná Gorixo níseamearí anjé rídíyowá nání xegí kwíyí nweapaxé wíwáníjé seamíraríní. Seyíné anjé íwámí dání oyá apaxípáníjé imónígíá

“Gorixo wimónarínjpi nánini e nīyanfwarini.” yaiwiarigfáyinijf nimóniro ayf Gorixo none nánī yayf oneainiri ridiyowá wiarigfápa seyfné enī Jisasi Kiraiso seaiinjfo dání axfpínijf xegf kwíyf xfo wimónarínjpi nánī seaiwapiyarinjpi wíífrixiniri seyfné anj wiwánijf seamrarini. ⁶ Xwíyfá nionī seararínjpi, ayf Bíkwyfo dání re nīriniri eánijfpi tñi xixenī imóninjagi nánī rarinjini, “Arfá épyoi. Gorixonī áamá sfñá anj nīmīrīróná sfñá awiaxí wo xámī nīmearo iwamfó tiwayiroarigfápa nionī enī áamá wo gí Saionī nweagfáyo umenjwanfa nánī nurípearfná sfñá ayá tñj imóninjf wo nīmeari iwamfónijf tiwayiroarínjini. Omī dñjf wíkwíroarigfáyf ayá nīwiniri ‘Pí nánī wíkwíronárfani?’ wí yaiwipírfámani.” nīriniri eánijfpi nionī seararínjpi tñi xixenīrini. ⁷ Ayinánī dñjf wíkwíroarigfáyfné nánī sfñá o ayá tñj imónini. E nerī aiwí dñjf mīwíkwíroapa yarigfáyf Bíkwyfo re nīriniri eánijfpi tñi xixenī egfawixini, “Sfñá anj mīrarigfáwa ‘Sípiorini.’ nīriro emī mogfó Gorixo nīmeari iwamfó tiwayirojō imóninjirini.” nīriniri eánijfpi tñi xixenī egfawixini. ⁸ Áamá dñjf mīwíkwíroarigfáyf nánī ripi enī nīriniri eánini, “Sfñá o, ayf áamá nóreámioari ná eániri níkiripeaániri ná eániri yarigfónijf imónini.” nīriniri eánini. Ayf ripi nánirini. Gorixoyá xwíyfápi níwíalkiro nánī nóreámioari nánijf eánarigfárinī. Enjíná Gorixo e éfrixiniri urípeaagfárinī.

⁹ E nerī aí enjíná Gorixo áamá xegf imónigfáyf nánī rinjpa seyfné nánī enī xixenī axfpí re nīriniri eánini, “Áamá gwí wíri xfo xegf imóníwínigíniri íá yamíxárinjirini imóniro mīxf ináyf xfoya apaxfpánijf imónigfáyinijf imóniro áamá gwí mónigfá ‘Xfo wimónarínjpi éwanigini.’ yaiwiarigfáyinijf imóniro áamá xfoya imónigfáyinijf imóniro egfárinini.” nīriniri eánijfpi seyfné nánī xixenī rinini. Gorixo —O seyfné sfá yinijmīni pñi níwíarimi níbiro xegf wíá ókiárinjmīni nweapíra nánī íá seamirirjorini. O seyfné awiaxí seáyi émi imónijf óyo seaiinjpi áamáyo áwanj urfírxixiniri apí apí imónírxixiniri searípeanjirini. ¹⁰ Enjíná seyfné Bíkwyfo “Áamá sípíá imónigfárinini.” nīriniri eánijfpi tñi xixenī nimóniro aiwí agwí riná ríxa áamá Gorixoyáfné imónijoi. Bíkwyfo rinjnpa xámī Gorixo ayá mīseawianinjfyfné aiwí agwí riná ríxa ayá seawianarinjfyfnérini.

“Áamá Gorixo nánī majfá imónigfáyf tñi nījwearóná píranijf éfrixini.” urinjf nánirini.

¹¹ Gí dñjf síxí seayinjáfné, enī ríremíxí níseairi re seararínjini, “Seyfné anj mī dānjfyfnénijf nimóniro xwíá rírimī urñigfáyfné íeapá seainarínjpi xe oneainiri sínjw mīwínipani. íeapá seainarínjpi dñjfo sípi seaikxémīniri yarinjf enjagi nánī rarinjini. ¹² Seyfné áamá Gorixo nánī majfá nero nánī éma imónigfáyf tñj e nījwearóná píranijf wé rónijpini éfrixini. Émáyf ikayfwi níseairíroná ‘Áamá ríikíró yarigfáyfnérini.’ searíá aí seyfné wé rónijf imónijpini yarinjagfa sínjw níseairi nánī sfá Kiraiso áamáyo mī ómómíxmí wini nánī bñfáyimi omī seáyi e umíeyoaro ‘Joxí ríxídarigfáyf xenjw ríjwáriní.’ riro epíra nánī píranijf e éfrixini.” seararínjini.

“Áamá seáyi e seaimónigfáyo inimi wurínfrixini.” urinjf nánirini.

¹³⁻¹⁴ Seyfné Ámináo wimónarínjpi oxfdaneyiníro áamá seamenjweapíra nánī imónigfá ayf ayo inimi símanjwíyónijf yeáyf wurínfrixini. E nero mīxf ináyf seáyi e imónijf gapimánf níyonī seáyi e wimónijf enjagi nánī omī símanjwíyónijf yeáyf wurínro gapimánfyf enī áamá fwf yarigfáyo pñf umamoro nanj yarigfáyo seáyi e umero oépyiniri urípeanjfyf enjagi nánī ayo enī símanjwíyónijf wurínro éfrixini. ¹⁵ Gorixo seyfné nánī re níyaiwiri wimónarínjagi nánī rarinjini, “Áamá nionī dñjf níkwíroarigfáyf nanj nero inimi e níwuriñirínjpi dání áamá majfá níkarínro wígf majfá imónigfápmi dání yafp níriro ‘Gorixomī dñjf wíkwíroarigfáyf síwí sípi yarigfáriní.’ rarigfápmi sanjírfrixini.” níyaiwiri wimónarínjagi nánī rarinjini. ¹⁶ Gapimánjfo inimi níwuriñiróná Jisaso seaiinjpi dání fwf nánī áxenjwarínj mīseaininjfyfné enjagi nánī áamá “Nene áxenjwarí minípa enjagwí nánī fwf ananī yanfwiní.” níriro yarigfápa mēpa éfrixini. Áamá “Gorixo wimónarínjpi oyaneyi.” níwimóniro inimi níwuriñiro nánī fwf epaxí imónijfpi mé yarigfápa seyfné enī axfpí e éfrixini. ¹⁷ Áamá níyonī wéyo unjwíríro séríxímeáyo dñjf síxí uyiro Gorixomī wáyf wiro mīxf ináyf seáyi e imónijomi wéyo unjwíríro éfrixini.

“Kiraiso síjwepígf neaiinjpi xdfírxixini.” urinjf nánirini.

¹⁸ Xínáiwánijf nimóniro omijf wíiarigfáyfné, segf bosf seamearigfáwa nánī wáyf níwiro inimi níwuriñiróná nanj níseamero awayini seaiarigfáyoní marfát, uyínif nísealkáriro seamearigfáyo enī inimi wurínfrini. ¹⁹ Ayf ripi nánī rarinjini. “Gorixo wimónarínjpi apírfani?” níyaiwiro sa apini oyaneyiníro nánī “Pí pí xeanijf neaikáraná dñjf ríá neaxearínjpi ayf ananirini.” níyaiwiro xwámámf níwirínáyf, Gorixo yayf winarínj enjagi nánī ananī bosowamí wurínfrixini. ²⁰ Fwf yarínjagfa níseainiro uyínif

sealkáranáy, seyíne xwámám wíagfa aiwi “Goríxo nene xwámám wiarínagwi nán ananí yayí seáyí e neamenfáriní.” riseaimónariní? Oweoi! E nerí aí seyíne naníni yarinagfa aiwi uyínií sealkáraná xíxe míví xwámám níwirínáy, Goríxo yayí winí paxípi yariñoi. ²¹ Goríxo seyíne e éríxiníri wéyo fá seaumíníriní. Ríníni seyíne meapaxí imónínipi Kiraiso nímeáriníriná ríníni seyíne ení suríma nímeáriníriná epíríapi nání síjwepígí seaiíní enagi nání rariníni. ²² O Bíkwiyo “Íwí bí mepa erí xegí manípa tñi yapí bí mírípa erí eníriní.” níríníri eánínípi tñi xíxeni enínigini. ²³ Omí ikayíwí umeararíná xfo ení wí xíxe ikayíwí murípa erí omí ríníni wiaríná “Soyíne mívíó rárárinínyo ríxa uríkwínípráoi.” murípa erí Goríxomí —O áma níyoní wigí egíapi tñi xíxeni pírf umamoarínorini. Omí díní níwíkwírori “Ayí nioní nífapi nání pírf umamonfáriní.” yaiwiri enínigini. ²⁴ Nene íwí enjwápi nání Goríxo pírf níneamamorínáy xíxeni imónímíníri ení aiwi o nene pírf neamamómíníri éfpi Kiraisomí pírf umamóána o ríníni nímeari yoxáfpámi dání penínigini. Áma píyí síni íwí bí mepa yarígíapa seyíne ení axípi ero áma síní njewagíayí amípi xwapí yarígíapa seyíne ení axípi wé róníni imónínipi ero éríxiníri penínigini. Omí iwaní nímépero píkgífáyo dání segí wára ríxa naní inínagí nání “Api e éríxiní.” seararíníni. ²⁵ Eníná síní Jisasomí díní níwíkwíropa neróná sípsípí xiáwomí pñi níwíarími njínífa neánowiríná yarinípa yagíáyíne aiwi agwí ríná segí seáwo —O dínípi awíníni seamenjweaarínorini. O tñífmíní níbíro nání ríxa píráriní njewaníoi.

3

“Apíxiwayíne oxowamí yeáyí wurínírixini.” uríní náníriní.

¹ Apíxi oxí meánígíwayíne ení axípi segí oxowamí yeáyí wurínírixini. Segí oxí wa xwíyíá Goríxoyápi pírf wíakímí yarígíáwa enánáy, awa ení sewayíne yeáyí níwuriníro wé róníni yarinagfa síní níseanínínyo dání díní níkinímóníro “Xwíyíá api neparini.” yaiwipírífa nání “Yeáyí wurínírixini.” seararíníni. Sewayíne xwíyíá Goríxomí díní owíkwíropoyíníri imónínípi bí murarínagfa aiwi ² awa sewayíne síyíkwí bí minígíwayíne ero Goríxomí wáyí wíro yarinagfa síní níseaníníriná awa ení axípi díní wíkwíropaxí enagi nání rariníni. ³ Sewayíne “Aríge nerí negí dífa awíaxí imóníriníni?” yaiwíro “Aríge nerína awíaxí imónaní nání nígwí yeyí nerí ipínaniréwini?” yaiwíro “Aríge nerí awíaxí imónaní nání aikí aipíyí yinaniréwini?” yaiwíro mepa éríxiní. Okíyíá níníriná segí waráyo seáyíriwámí dáníni okíyíá minípaní. ⁴ Xwíoxíyo ínímí nání ení díní nímoró okíyíá iníírixini. Xwíoxíyo ínímí okíyíá díní inarínípi, ayí sewayíne xwíoxíyo ríá ápiáwí níseawé sa píyíá níseaweárinípipimí dání okíyíá díní inarígíáriní. Api wí anípa mímóní paxí enagi nání Goríxoyá síníwíyo dání ayá tñí imónínípirini. ⁵ Apíxi enínaní “Goríxo wímónarínípiní oemini.” yaiwiagííwa —Íwa “Goríxo nearínípi xíxeni neaunífáriní.” níyaiwíro díní wíkwímoagííwarini. Íwa ení axípi wigí xíagwowamí yeáyí níwurinírinípipimí dání xwíoxíyo íniríwámíni okíyíá díní inagíáriní. ⁶ Serai yagípi nání bí osearímíni. Í xegí xíagwo Ebírfámomí yeáyí níwuriníriná arífa níwiri “Ámínáoxini” uragíriní. Sewayíne amípi wí nání wáyí bí mepa nero píráriní nerónáy, síwá réníni inaríníoi, “Serai yagípa newaníjene axípi imóníníwini.” Síwá ériní inaríníoi.

“Oxoyíne apíxiwamí píráriní umérixini.” uríní náníriní.

⁷ Apíxi meagíoyíne ení segí apíxi tñi nawíni níjwéaróná “Apíxiwa imónígíapi, ayí apírífaní?” níyaiwíro níjfa imónígíá api tñi xíxeni níwíwapíyíro nawíni njewéárixini. Apíxiwa oxoyíne tñi xíxeni ení neáníro mepaxí enagi nání seararíníni. Goríxomí ríxíni urarígíapi aríkwíkwí níseapi enífa nání “Negí apíxiwa ení díní níyímíní imónínípi meapíríwarífaní?” níyaiwíro wé íkwianjwíyo unjwírírírixini.

“Sípi sealkárfagíá aiwí naníni wírixini.” uríní náníriní.

⁸ Repíyí níseaiéra úapi, ayí nípini rípi éríxiníri seararíníni. Píráriní nítiwayíróniro njewaro xíxe díní sípi ínro xexíxerímeáyí díní síxí yinaríníapa axípi xíxe díní síxí yiníro wá wíaneníro seáyí e mímóní síyíkwíníni nímóníro njewaro éríxiní. ⁹ Áma uyínií sealkárfáyo pírf numamoro axípi xíxeni níwíkarípa ero xwíyíápai seanjwírírfáyo axípi xíxeni pírf numamoro xwíyíápai níjwírírápa ero neróná áma sípi sealkárfagíáyo Goríxo naní owíníri ríxíni wíríxiní. Goríxo seyíne ríxi seaiínífa nání áma ayo e wíríxiníri wéyo fá seaumíníni enagi nání seararíníni. ¹⁰ Bíkwiyo dání re níríníri eánínagí nání rariníni, “Áma ‘Nioní yayí níniníri kíkífa onjweámíni.’ níwimóníriná re yaiwíwínigini, ‘Gí manípa tñi xwíyíá sípi imónínípi rími mexoámopa erí yapí bí rími mexoámopa erí oemini.’ yaiwíwínigini. ¹¹ Sípi imóníníni yarinípipimí wé fá nímxéaníri naní imónínípi éwínigini. Áma nñi tñi aríge píyíá níwíriníri njewaaníwírífaní?”

niyaiwiri api e imóníwanígíní aníní miní iponíwínígíní. ¹² Ayí rípi nání e éwínígíní. Ámíná Goríxo wé róníní yariǵáyo síñwí wínaxídiméri íníná xómi ríxíní uraríǵápi nání ará ókiarí umóníri yariǵíní. E nerí aí sípi yariǵáyo wíki wónaríní enjagí nání e éwínígíní.” Bíkwiyo e níríníri eánínjagí nání raríníní.

Naní yariǵwápimi dání ríníní neaímeaaríná epaxípi náníní.

¹³ Seyíné naníní oyaneyíníri aníní miní xídarínáyí, gíyí ríníní seaiapírífaríní? ¹⁴ E nísearíri aí seyíné wé róníní yariǵagá nání ríníní seaiameáagí aiwí ananí yayí seainíwínígíní. Bíkwiyo rínínípa “Seyíné áamá sípi seaikararíǵáyo ófí nerí díní yánipaxí seaiwapiyaríná ófí mepa nero ayá ípípa mǵwírínípa nero rípi éfíxíní. ¹⁵ Xwioxíyo dání ‘Kiraiso gí Ámínáoríní.’ níríníro díní síxí ínfíxíní.” Seyíné “Goríxo yeáyí nneyimíxemeaaríná e neaínífaríní.” niyaiwiro díní wíkwímoaríǵápi nání áamá yariǵí sealíá ayí ayo repíyí wípírfá nání díní neríwípero nweáfíxíní. Seyíné apí nání repíyí níwíroná ímí tǵnǵ mǵrǵpa nero “Jisaso áamá ayí nání ení mǵpepa renínígíní?” niyaiwiro awayíní nǵpení xwíyá urífíxíní. ¹⁶ Seyíné e neróná áamá seyíné Kiraiso tǵnǵ nawíní nimóníro nání naní yariǵagá síñwí niseaníro aí ikayíwí seameararíǵáyo ríwéná “Nípkíwíní mǵrǵwanígíní.” niyaiwiro ayá wínípírfá nání seyíné repíyí níwíroná ríwéná wairírfí ínpaxí imóníní bǵ mǵrǵpa éfíxíní. ¹⁷ Ayí rípi náníní. Goríxo xe ríníní oseáimeanírí níwimónírfínáyí, seyíné naní yariǵápi dání ríníní seáimeááná ayí ananíní. Sípi yariǵápi dání ríníní seáimeááná xíxení Goríxo “E éfíxíní.” wimónarínípi mǵxídarínjagá nání seararíní.

“Kiraiso negí fíwípi yokwarímí neaíimíníri penínígíní.” uríní náníní.

¹⁸ Kiraiso enípi nání bǵ orímíní. O Goríxo negí fíwí yariǵwápi yokwarímí neaíimíníri nání ríníní nímeaaríná nawíní penínígíní. Síyíkwí mǵnǵjo síyíkwí ínǵwáene Goríxo tǵnǵ nawíní píyíá neawírmíníri nání penínígíní. Áamá wará írínáná píkíǵá aiwí kwíyíyo dání ámí níwíapínímearí ¹⁹⁻²⁰ apímí dání nuri áamá píyíá díní gwíníní nweagáyo — Ayí Nowao tǵnǵnǵ o sípíxo ímíxaríná Goríxo “Pírí umamóníǵíní.” niyaiwiri aí wíǵí ríá kíroaríǵápi nání axíná ípípmí mǵwipa enáná pírí wíakímí egíáyí. O ayo nuri wáí urínínígíní. Áamá sípíxomí píxemoáníǵáyo áamá obaxí maríáí, wé wíwímí dǵnǵ wáú wo apíní nípíxemoáníro nání ínǵí wǵxíyo mǵnamí síñí egíawíxíní. ²¹ Ínǵí wǵxí apí áamá agwí ríná wayí meáfáyo yeáyí uyímíxemeaarínípi nání neaíwapiyarínípi. Áamá wayí nímeaaríná kíyí xénínípi emí kwírmónaníro yariǵámaní. Ayí xwioxíyo dání Goríxomí reníní uraníro yariǵáriní, “Jisasomí nuxídíranéná wairírfí ínpaxí imóníní bǵ yaníwámaní.” éníní uraníro yariǵáriní. Ayí píyo dání maríáí, Jisasí Kiraiso wíapínímeanípi dání yeáyí neayimíxemeaaríní. ²² O anǵnamí nání ríxa nípeyírí Goríxomí wé náúmíní nweaní. Goríxo fáníní wíepíxíníasíní enjagí nání anǵnamí nweagáí gíyí gíyí anǵnǵjraní, ení eáníní imóníǵáýfíraní, néní tǵǵáýfíraní, nǵnǵ omí sǵmaníwíyóníní yeáyí wurínníoi.

4

“Fíwí xámí yagíápi síní mepaní.” uríní náníní.

¹ Kiraiso xómi upíkíáná ríníní meaní enjagí nání seyíné ení díní xó “Naní imónínípi yariǵáoní aí ananí ríníní omeáminí.” niyaiwiri fíá xírínípa seyíné ení axípi fíá níxíríní díní íkwírófíxíní. Áamá ríxa ríníní meáfáyo fíwí yariǵápi píní wíaríǵá enjagí nání díní apí fíá níxíríní íkwírófíxíní. ² Ríníní meáfáyo íná dání íǵí síní síñwí naineníro nǵwíaróná feapá áamá wínarínípi “Oyaneyí.” mǵyaiwí Goríxo e éfíxíníri wimónarínípi “Oyaneyí.” yaiwíaríǵáriní. ³ Ayí rípi nání seararíní. Xámí seyíné áamá Goríxoyá mímóníǵáyo feapá wínaná ríkíkírí yariǵápa néra ugíápi ríxa apání egíáriní. Ríkíkírí seyíné néra ugíápi, ayí rípiríní. “Fíwí oinaiyí.” niyaiwíníro oxí wo tǵnǵ apíxí wí tǵnǵ ní-poga uro feapá néra uro íríwá íkáríníro áamá síñwí aníǵé dání píaxí weánípaxí imónínípi ero ínǵí papíkí yariǵápi xwapí nǵro segí nǵwíá nímeróná Goríxo xwírfá wínarínípi ero egíápi, ayí apíríní. ⁴ Áamá Goríxoyá mímóníǵáyo seyíné ríxa o wimónarínípi xídíro ayí tǵnǵ nawíní sǵwíníní aríkfí síní mǵponípa ero yariǵagá nání díní ududí nero xwíyápai níseanwíríníro aiwí ⁵ áamáyo mǵ omómíxímí éimíníníri nání nimóníri weníní nerí nweanómí — O pegíáyo tǵnǵ síñí nweagáyo tǵnǵ nawíní mǵ omómíxímí eníforíní. Omí wíǵí egíápi nání “Apí nání enwáriní. Apí nání enwáriní.” repíyí níwíera upírfá enjagí seyíné ikayíwí seameararíǵápi nání wáyí mǵseainípaní. ⁶ Ayí rípi xíxení imónínífa nání xwíyá yayí wínípaxípi Jisaso áamá ríxa pegíáyo aí wáí urínínígíní. Pegíáyo sípi síní xwíá tǵyo níwíaróná egíápi nání Goríxo pírí umamónípi dání pegíá aiwí o wimónarínípi tǵnǵ xíxení ámí díní síxí umímóáná wíapínímeáfíxíníri wáí urínínígíní.

“Gorixo seaiapinǰipimi dani piraninǰ inǰrixini.” urinǰ nanirini.

⁷ Amipi nani rixa anipa imoninfa nani anwi e imonini. Ayinani Gorixomi xwiya ririnǰ niwirina piraninǰ uripirfa nani nipiraniri ero sinǰw tni ero efrixini. ⁸ Api nero ai rpi anipaxǰ imoninǰpirini. Ama dinǰ sixǰ uyinarigfa wo womi fwǰ wikaranǰ apaxǰ me yokwarimǰ wiarinǰ enagi nani seriximeayǰ tni dinǰ sixǰ niyinirina xwapǰ ayǰ wi dinǰ sixǰ yinǰrixini. ⁹ Xixe nipemeanimǰ ufrixini. Xixe nipemeanimǰ numana rwenǰ aninǰumǰ ikaxǰ mirinpa efrixini. ¹⁰ Gorixo seyne woxini woxini piraninǰ menǰrixiniri xixegini imoninǰ sixǰ seamimonǰpi rixa tǰgayine enagfa nani apimi dani arira inǰrixini. Bosiwǰ awiaxo xegǰ boso weyo fa uminǰpi tni piraninǰ yarinǰpa seyne eni Gorixo wa niseawianiri xixegini imoninǰ seaiapinǰpi tni axipi nero piraninǰ arira inǰrixini. ¹¹ Xwiya xoyapi ripaxǰ imoninǰrixiniri sixǰ umimonǰ giyǰ giyǰ enǰ eaninǰ Gorixo e efrixiniri weamixinǰpi tni wirixini. Seyne Jisasǰ Kiraiso enǰ eaninǰ seaimixagǰ yarinǰapi nipimi dani Gorixomi seayi e umepirfa nani api e efrixini. Aninǰ inina seayi e imoniri amipi niyonǰ seayi e wimoniri epaxo, ayǰ orini. “E imoninǰwiginǰ.” nimonarini.

“Rninǰ nimearina yayǰ seainwiniginǰ.” urinǰ nanirini.

¹² Gǰ dinǰ sixǰ seayinayine, xeaninǰ iwamfo seaiwapiyipiri nani ama sealkararigǰapi rfaninǰ seanarigǰ ai “Rfaninǰ nene neanarinǰ rpi Jisasomǰ dinǰ wikwararigfa wiyom mǰwimeaarinǰpirini.” niyaiwiro dinǰ niyaga mupani. ¹³ Kiraiso nikiniri seayi e imoninǰpi piaumimǰ inana dinǰ nifa bi onmiapi mseinǰ xwapǰ ayǰ wi seaininfa nani rininǰ omǰ wimeanǰpi seyne eni axipi seaimaarinǰ nani yayǰ seainwiniginǰ. ¹⁴ Kiraisomǰ xdarinǰagfa nani ikayfwǰ seamearanyǰ, “Gorixo nanǰ neaimixijene enagwi nani rfa neaimearini?” yaiwirixini. “Kwiya Gorixoyapi —Api seayi e imoninǰpirini. Api nene neaikayonirani?” yaiwipaxǰ enagi nani yayǰ seainwiniginǰ. ¹⁵ Seyneya wo ama pikixwirfo enǰpimi danirani, fwǰ enǰpimi danirani, uyini enǰpimi danirani, mǰmayfo enǰpimi danirani, apimi dani pirǰ umamodana rininǰ mearinǰ nǰwinirinaǰ, “Ayǰ anani imoninǰpirini.” miyaiwipani. ¹⁶ E nseariri ai segǰ wo “Kraisomǰ xdarinǰ nani oya imoninǰyǰ worini.” rininǰ nani rininǰ mearinǰ nǰwinirinaǰ, o ya mǰwinipa neri “Kraisoya yoǰ nioni eni wirinǰaonirani?” niyaiwiri Gorixomi yayǰ winiginǰ.

¹⁷ Ayǰ rpi nani seararinini. Gorixo ama niyonǰ mǰ omomiximǰ enfa nani rixa anwi erini. Xegǰ imonigfayo xami ayo xwirixǰ umenirani. Ama xomi dinǰ wikwararigfae xami nimeaimedana ayǰ ama xwiya Gorixoya yayǰ winipaxǰ imoninǰpi pirǰ wiaikimǰ wiarigfayo ayoyǰ apa arige wimeanirani? ¹⁸ Bikwyo re niri eaninǰ nani rarinini, “Ama we roninǰ imonigfayǰ Gorixo sini yeayǰ muyimixemeapa enimǰ rininǰ nimearinaǰ, ama Gorixomǰ rfwǰ umoro fwǰ ero yarigfayǰ aga arige wimeanirani?” rininǰ nani rarinini. ¹⁹ Ayinani ama Gorixo rininǰ xe owimeaniri sinǰw winarinǰ nanǰ imoninǰpi nero “Nene neaimixijo —O pi pi neararinǰpi xixeni smǰ e niriniri neaiariniri. Piraninǰ neamepaxorini.” niyaiwiro omǰ wikwarinǰrixini.

5

Jisasoya siyikǰ imonigfayo wipenweagawami urinǰ nanirini.

¹ Ayinani Pitaoni —Nioni Kiraiso rininǰ nimeari peana sinǰw wininǰ wonirini. O nikinimǰ weapanǰ seayi e o imoninǰpi nioni eni o tni nawini imonimfa nani imoninǰ wonirini. Nioni eni siyikǰ Jisasoya imonigfayo wipenweamfa nani imoninǰ woni enagi nani segǰ wipenweagfayne enǰ riremxi bi oseaimini. ² Sipisipǰ piraninǰ mearigfawa mearigfapa ama Gorixoya imonigfa soyne tni nweagfayo axipi piraninǰ umejweafirixini. E nerona “Simeaxidǰ neaiarinǰ nani owianeyi.” miyaiwipa ero Gorixo wimonarinǰpimi dani nixidiro “Negǰ dinǰ tni owianeyi.” yaiwiro efrixini. “Bǰ oneaiapoyiniri arira owianeyi.” miyaiwipa ero smǰ nixeadpentinǰpimi dani arira wiro efrixini. ³ Soyne seayi e nǰwimoniro ama Gorixo umejweafirixiniri weyo seaiapinǰyom paimimǰ mǰwipa ero swǰ nanǰ ikaninǰ seapaxǰ imoninǰpi wipapiro efrixini. ⁴ Soyne piraninǰ e neronayǰ, sipisipǰ mearigfa niyonǰ seayi e wimoninjo —O Kiraisorini. O sinǰnǰ weapanǰ ama nifa nerona wiarǰ nǰmuro xopirarǰ nǰwironǰ nigwǰ mearigfapa soyne eni ina axipinǰ nǰnikinimana urǰ mimoninǰ bi meapirirani.

Iwǰ sikiowami urinǰ nanirini.

⁵ Iwǰ sikiowayne eni seaipejweagawami yeayǰ wurinǰrixini. Gorixo ama “Nioni seayi e imoninǰaonirani?” yaiwinarigfayo pirǰ makimǰ neri ama “Nioni seayi e mimoninǰaonirani?” yaiwinarigfayo wa wianarinǰ enagi nani noyneni “Negǰ wi seayi e nimeaimonirinaǰ, ananirini.” yaiwiro “Xinaiwaneninǰ nimonirane omǰ owianeyi.”

yaiwiwo éfrixini. ⁶ Ayinani Gorixo xegí rixa nimónaná seáyi e neaimxíwíniginiri “Siyikwíniñí imóniñwápiane Gorixo xegí ení eániñí tñi neamenjweapaxoríani?” niyaiwiwo inimi yeáyí wurínpoyi. ⁷ O áamá xegí imónigíáyo píraniní umeariño enagi nani amipí seyíne ududí seainarinípi omi ikwíkwarimí wiayípoyi.

⁸ Pusí sayí raioníyi rininípi nanwí roanininiñí nani awí nira warinípa seyíne tñi mixel inarigíto —O, ayí oborini. O axípi e seaiminiri yarinagi nani siñwí tñi neróna siñwí mixel nero rórixini. ⁹ Seyíne nijfá re imóniñoi. Séríxímeá xwíá riri niriminiñi jweagíáyí rininí seyíne seaimaarinípa axípi ayo ení wímeaariní enagi nani seyíne Gorixomi díní wíkwíroarigíápi ení sixel neámiñiníro obomi píri mákírixini. ¹⁰ Ríná bi onimíápi nani seyíne rininí nimeámáná enáná Gorixo —O wá aniní miní neawianariníorini. Kiraiso rixa nikíniñí seáyi e imóninípi seyíne ení o tñi ikárinigíáyíne enagíá nani axípi imónírixiniñí wéyo fá seauminíño, ayí orini. O seyíne fá seawearimixiri píraniní sfkíki seaimixiri ení sixel seaeámiñiri Kiraisomi xídarigíápi miwáramopaxí seaimixiri eníarini. ¹¹ O aniní iníná amipí niyoní seáyi e wimóníwíniginí. “E imóníwíniginí.” nimónariní.

¹² Nioní Sairaso —O negí níríxímeá díní ujwíráripaxí imóniní worini. O saní nínirápirí ríwamíní nearinípimi dani nioní xwíyíá onimíá rípi ení rírémíxí seairí áwaní “Gorixo wá niseawianiri seaiinípi aga xixení apirini.” seariri yarinini. Nioní searíápi díní fá nixiriño ení neániri jweárixini.

¹³ Jisasoyá siyikí imónigíá Babironíyo jweagíáyí —Ayí seyíne tñi nawíni Gorixo fá seayamíxariníyirini. Ayí yayí seawárenaparíñoi. Gí íwí Mako ení yayí seawárenaparini.

¹⁴ Sewaniníyíne yayí niníroná xwioxíyo dani yayí óf eánenírixini. “Kraisso tñi nawíni ikárinigíá niyíneni oyá díníyo dani niwayiróníro jweárixini.” nimónariní.

Payí Pitao ríwíyo eanínarini.

Payí rina áma Jisasomi dínj wíkwíroarígá wí enj nimóniro njeaqíáyí nání Pitao ríwíyo eanínarini. O Jisaso wíepísagowa worini. Jisaso ríxa anínami nípeyimáná xwiogwí ríxa obaxí nípwémáná enáná mimóní uréwapíyarígíáyí obaxí Jisasoyá síyikí imónígíayo níwímearo xenwíni xenwíni re urarígíápi nání, “Jisaso xwiogwí obaxí yómínj néra nurí nání ámi níweapínfámani.” urarígíápi nání Pitao aríá níwiri ayí mimóní uréwapíyarígíáyí urarígíápi ríwífmíní mamoro Jisaso neaímeaní mfkone uríwápi anínj íá xíró éfríxíní payí rina níríri eanínini. Pitao xíomi Romíyo dání píkiprí anjwí e enáná eanínini.

¹ Saimoní Pitaoní —Nioní Jisasi Kiraisoyá xínáíníníj nimóníri omínj wíiri wáf wurímeirí yarínwáyí wonínini. Nioní payí rina seyíné Goríxoyá dínj tñí dínj wáf wurímeiarínwáone íá níxírirane wíkwíroarínwápi íá níxíró wíkwíroarígíáyíné nání —Seyíné wé rónínj Jisasi Kiraiso —O negí Nwíá imóníri yeáyí neayimíxemeaarínjo imóníri enoríní. Seyíné wé rónínj o imónínjípimí dání dínj wíkwíroarígíáyínériní. Seyíné nání payí rina nearí mónaparínini. ² “Níjá seyíné Goríxo tñí negí Áminá Jisaso tñí awaú nání imónígíápi dání Goríxo wá ayá wí seawianíri seyíné níwayíróntro njeaqírí nání ayá wí seaiirí éwíníní.” nimónarini.

“Goríxo e imónífríxíníri íá yíyamíxímí neainjenerini.” urínj nánínini.

³ Nwíá imónínjo xegí enj síxí éánínínj tñí xíxeni nerí amípí nene dínj níyímínj imóníriane síwí áma omí píránínj níxídróná epaxípi erane yaníwá nání imónínj nípíní ríxa neaiapíníní. Apiaú e yaníwá nání níjá o —O seáyí e imóníri síyikwí míní íkwíráfínínj imóníri enjípimí dání nene ení axípi imónífríxíníri wéyo íá neaumírinjoríní. Níjá o nání xíxeni imónínwápi dání amípí apí neaiapíníní. ⁴ O seáyí e imóníri síyikwí míní íkwíráfínínj imóníri enjípimí dání “E e níseaimífaríní.” nearínjpi — Apí seáyí e imóníri ayá tñj imóníri enjípíní. Apí ríxa neaiíní. Áma píkaníro yaríná nurakínárimí warígíápa íeapá áma xwíá tíyo njeanwáene níneainírná xwírá neaikíxearínjípimí dání nurakínárimí uro Goríxo imónínjpa axípi imóníro epífa nání e neaiíní. ⁵ Nene o imónínjpa axípi e imónífríxíníri apí nípíní e neaiínj enajj nání seyíné ríwí síwíá míyí níríkwíro síní dínj níwíkwíróroná wé rónínj ero wé rónínj neróná Goríxo áma xíoyáyí e éfríxíníri wimónarínjpi nání píránínj níjá imóníro ⁶ apí nání níjá nimóníroná nípréáníri ero nípréáníri neróná sípí seaiméaarínjípimí xwámámí wíro xwámámí níwíróná síwí áma Goríxomi píránínj níxídróná epaxípi ero ⁷ apí neróná séríxímeáyo ayá urímíxíro ayá nurímíxíróná áma níyoní dínj sípí wíro éfríxíní. ⁸ Ayí rípi nání rarínjini. Seyíné nioní “E e éfríxíní.” searfá apí tñí xíxeni nepa nero sayá nímixa nurónáyí, síwá rénínj inarínjoi, “Níjá nene negí Áminá Jisasi Kiraiso nání imónínwápi suríma wí mimóníni. Íká ná míwé oxí roarínjyínínj mimónínwíni.” síwá éninj inarínjoi. ⁹ Ayí rípi nání ení rarínjini. Áma “Goríxoyáenerini.” níriníro aí nioní searfá apí míyarígíáyí, ayí íwí eníná yagíá Jisaso yokwarímí wiínjpi nání ríxa dínj aríá níkeamoro nání áma síjwí agwí uparígíáraní, síjwí suparígíáraní, imónígíápa axípi imónínjoi. ¹⁰ Ayínání gí níríxímeáyíné, seyíné “Goríxo nene íá yíyamíxímí níneairí íá neaumírinjenerfani?” níyaiwíro ipímóníprí nání nioní searfápi anínj níyaxídró píránínj éfríxíní. Ayí rípi nání rarínjini. Apí íá níxíró néra nuróná wí nóreámioapírfámani. ¹¹ Seyíné nioní searfápi íá níxíra nuro xíxeni nerónáyí, negí Áminá Jisasi Kiraiso, yeáyí neayimíxemeaarínjo xegí xwioxíyo anínj íníná neamenjweanfí páwíáná yayí níseameríná aga yayí ófí seaeánífaríní.

¹² Ayínání seyíné nioní agwí searfápi nání ríxa nání níjá imóníro xwíyá nepaxínj imónínj none searéwapíyínwápi xaiwí íá xíró yarínjagí aiwí seyíné apí nání dínj seainíná nání íníná dirírfí oseaiyímíníri nání ipímónínjini. ¹³⁻¹⁴ Ayí rípi nání seararínjini. Negí Áminá Jisasi Kiraiso áwanj nírinjpi tñí xíxeni gí dínjpi níniwárimí uná anjwí e enajj nání síní gí dínjpi níniwárimí mupa eními xwíyá apí seyíné ámi dínj síxí óínípoyníri dirírfí seaimí nání “Anínj míní nísearíníáyí, naníriní.” nimónarini. ¹⁵ Ayí rípi seararínjini. Nioní ríxa penjámí ríwíyo xwíyá searfá apí ámi dínj yaikiropaxí imóníprífa nání anínj míní síjwírfánínj níyaxídrí osearímíníri rarínjini.

“Jisaso níkníri ronáná wíníwáonerini.” urínj nánínini.

¹⁶ Negí Áminá Jisasi Kiraiso enj neáníri weapínfápi nání áwanj nísearíranéná negí dínj tñí bí mísearínwaniginí. Píyínj íkayíwí áma wígf dínj tñí éwapínarígíápi bí ení mísearínwaniginí. Xíó níkníri njeanáná síjwí wínarónwáone searínwaniginí.

¹⁷ Ayí rípi nání seararíníni. Negí ápo Goríxo omí seáyí e numéyoari wé ikwianwíyo nínwíríríná xfo, íkínígfá níyoní seáyí e wimóníño anínami dání re rínénapínígníni, “Gí díní sǐxǐ uynǎ ro nání aga yayí seáyími dání ninaríní.” rínénapíagi ¹⁸ none dǐwǐ nǐwǎpímí o tǐnǐ nínwéaréná newanínjone arǎ tǐyo dání arǎ e wínwanígníni. ¹⁹ None apí searínwáone aiwí xwíyǎ Kíraisó nání wǎ rókíamoagǎwa nǐrǐro eagǎpí —Apí anǐpaxí “Neparíní.” yaiwípaxí imónínǐpíríní. Xwíyǎ apí ení tǐnǐwáeneríní. Uyǐwǐ sǎ yínínǐmí wǎ ókímíxarínǐpa wǎ rókíamoagǎwa nǐrǐro eagǎpí axǐpí rǐwǐyo imónínǐfǎpí nání wǎ neaókímíxíyímínǐrǐ nání neaiiarínagí nání sǐmímanǐyo tǐnǐfǐrǐxíní. Awa nǐrǐro eagǎpí Jísaso ámi nǐweapíríná wǎnínǐ nǐga uné nání uyǐwǐnínǐ wǎ neaókímíxíya unǐfǎríní. Íná ímíáónínǐ weaparínagí nǐwíníranéná xwíyǎ xfo weapínǐfǎpí nání rínínǐfǐ negí xwíoxíyo dání wǎ neaókímíxǐfǎríní. ²⁰ E nǐsearírǐ aǐ rǐpí nání “Ayí neparíní.” yaiwǐfǐrǐxíní. Wǎ rókíamoagǎwa nǐrǐro Bíkǐwíyo eagǎpí bǐ negí díníyo dání “Mǐkǐ apí nání íyǐ rǐrǐníní?” yaiwípaxí mímóníní. ²¹ Wǎ rókíamoagǎwa nǐrǐro nearíná áma wayá díníyo dání nǐrǐro meá Goríxoyá kwíyǐpí ukíkayóyo dání xwíyǎ oyápíní nǐra ugǎ enagí nání seararíníni.

2

“Mimóní searéwapíyarígfáwami Goríxo pírǐ umamonǐfǎríní.” urínǐ náníriní.

¹ Eníná arǐwéyǐ wí mímóní wǎ rókíamoarígfáwa nímóníro wígfǐ ámayó yapí uréwapíyagǐfápa axǐpí segí imónígfáyǐ wí mímóní searéwapíyarígfáwa nímóníro ínímí nímónímáná xwíyǎ nepa mímóní áma nǐxǐfǐróná xwǐrǐ íkǐxénǐpaxí imónínǐfǐ nǐsearéwapíyiróná Ámínáo nǐperínǐpímí dání ayo uroayíronǐ enagí aǐ omí rǐwǐ umopǐfǐrǎríní. E nerínǐpímí dání apaxí mé wíarǐ xwíyǎ meárínǐpǐfǐrǎríní. ² Uyǐnǐ yapí searéwapíyaníro epǐrǐfáyǐ epǐrǐfǐ axǐpímí segí áma obaxí xǐfǐpǐfǐrǎríní. E yaríná áma Jísasomí díní mǐwǐkwíroarígfáyǐ ófí Goríxomí nepa xǐxení xǐfǐpǐrǐ imónínǐfǐ nání ikayǐwǐ mearǐpǐfǐrǎríní. ³ Áma yapí seaiwapíyaníro epǐrǐfáyǐ sǐnǐwǐ fǐwǐ wínararígfáyǐ enagǐfá nání yapí nǐseaiwapíyirínǐpímí dání segí amǐpí fǐwǐ searǐpǐfǐrǎríní. Xwíyǎ Goríxo eníná dání “Ayo xwíyǎ numeáríríná e wíkǐrǐmígníni.” yaiwíaragǐpí sǐnǐ pǐyǐfǐ mǐweníní. “Xwǐrǐfá nǐwíkǐxeríná e wíkǐxémígníni.” yaiwíago sǐ mǐweníní. ⁴ Ayí rǐpí nání seararíníni. Eníná anǐnajǐ wa fǐwǐ éaná Goríxo axǐpí xe ámi ámi éfǐrǐxínǐrǐ sǐnǐwǐ mǐwíní míméníwǐfǐ meárínǐpǐfǐrǐfǐ nímamówǎríríná sǎ xfo pírǐ umamonǐfáyí nání sǐrǐrǐkǐfǐ sǎ anínǐ yínárínínǐyómíní wárínínígníni. ⁵ Áma eníná xwǐfǐ rǐrímí nǐnwéaróná rǐkǐkǐrǐfǐ yagǐfá nǐnǐ ení Goríxo xe anínǐfǐ e nero nǐweáfǐrǐxínǐrǐ sǐnǐwǐ mǐwíní xwǐrǐfá nǐwíkǐxeríná xfoyá dínífǐ tǐnǐ ínínǐfǐ waxí nǐrǐga nǐwǐápnímearí ayo nǐpǐkǐrǐ aiwí Nowaomí —O áma ayí ayo “Wé rónínǐfǐ imónínǐfǐ Goríxo wimónarínǐfǐ apírǐfǎnǐ?” oyaiwípoyínǐrǐ wǐfǐ uragoríní. Omí tǐnǐ xegí áma wé wǐúmí dǎnǐfǐ waúmí tǐnǐ Goríxo yeáyǐ wímíxímearínígníni. ⁶ Eníná áma anǐ Sodomí tǐnǐ Gomora tǐnǐ apiaúmí nǐweaagǐfáyo ení Goríxo xwíyǎfǐ numeáríríná “Sǐnǐ bǐ tǐnǐ nǐweapaxíymant.” nǐyaiwírǐ anǐ apiaúmí rǐfá mamówǎráná rǐfá nǐnowárírǐ uráwǐnǐ imónínínígníni. Goríxo e nǐwíkǐrǐrínǐpímí dání ayí tǐnǐfǐ e íná dání áma xfo wimónarínǐfǐ mǐxǐfǐdarígfáyo sǐnwepígfǐ nǐwírǐfǐ nene ení axǐpí neaímearínígníni éfí owíníníni erírǐ wínínígníni. ⁷ Áma anǐ apiaúmí nǐweaagǐfáyo e nǐwíkǐrǐrǐ aiwí Rotomí —O áma wé rónínǐfǐ woríní. Áma anǐ apiaúmí nǐweaagǐfáyǐ rǐkǐkǐrǐfǐ ayá wí yarínagǐfá wíwíníni nání dínífǐ rǐfá uxenǐoríní. Omí ení Goríxo yeáyǐ wímíxímearínígníni. ⁸ Áma wé rónínǐfǐ o áma ayí tǐnǐ nawíní nǐnwéaríná ayí rǐfá kǐroarígfǐpí sǐnǐwǐ wíníni arǐfá wírǐ neríná sǎ ayí ayo íkínínǐfǐ sǐpí wírǐ dínífǐ rǐfá uxerǐ yagí enagí nání raríníni. ⁹ Goríxo sǐnwepígfǐ e e yayínǐfǐ enagí nání nene ananí dínífǐ re yaiwípaxíríní, “Ámínáo áma xfo wimónarínǐpímí xǐfǐdarígfáyo fǐwǐ éfǐrǐxínǐrǐ wíkǐrǐarígfǐpímí dání ananí yeáyǐ wímíxímearíxíríní. Áma wé rónínǐfǐ imónínǐfǐ mǐyarígfáyo sǐfá xfo áma níyoní mǐ ómómíxímífǐ enǐfáyí tǐnǐfǐ e nání ananí pírǐfǐ numamóa nurí awí umenǐweapaxíríní. ¹⁰ Áma sǐwǐfǐ pǐaxífǐ weánǐpaxífǐ imónínǐfǐ fǐeapá wínarínǐfǐfǐ oyaneyíníro nǐponíga uro seáyí e umenǐweagǐfáyo paimímífǐ wíro yarígfáyo anǐpaxífǐ sǐfá ayí tǐnǐfǐ e nání pírǐfǐ numamóa nurí awí umenǐweapaxíríní.” Nene e yaiwípaxíríní.

“Mimóní searéwapíyarígfáwa sǐpí rǐpí rǐpí yarígfáwaríní.” urínǐ náníriní.

Mímóní searéwapíyarígfáyǐ “Níoní arǐkǐfǐ yaríná apí nímearínífenígníni?” mǐyaiwí ayá nepeárímáná wígfǐ dínífǐ tǐníní nǐxǐfǐróná anǐnajǐfǐ seáyí e wimónígfáwami íkayǐwǐfǐ numeáríróná enǐfǐ ófí bǐ yarígfámant. ¹¹ E yarínagǐfá aǐ anǐnajowa —Awa áma ayíyá enǐfǐ sǐxǐfǐ eánígfǐpímífǐ seáyí e wimónígfáwaríní. Awa seáyí e nǐwimóníro aǐ Ámínáoyá sǐnǐwǐfǐ tǐnǐfǐ e dání xwíyǎfǐ nuxekwǐmoríná íkayǐwǐfǐ bǐ umeararígfámant. ¹² Áma ayí nanǐwínínǐfǐ imónínígníni. Nanǐwíyǐfǐ wí dínífǐ nerǐwǐperífǐ mímóníyíríní. Sa áma fǐfǐ nǐxero pǐkǐpǐrǐfǐfǐ nání

mianin̄yífrini. Nan̄wíyí d̄in̄í r̄á n̄ixeyán̄iri yarín̄pa áamá ayí ení ax̄ípi e nero am̄ípi ayí majíá imóniḡápi n̄áni ikayíwí mearariḡá en̄agi n̄áni áamá nan̄wíyo p̄kiariḡápa áamá ayo ení Gor̄ixo wan̄ín̄m̄ixín̄fárin̄i. ¹³ E yarín̄á áamá om̄ín̄í eḡápi n̄áni n̄igwí meaariḡápa áamá ayí ení ax̄ípi wigí sipí eḡápi t̄n̄i x̄ixen̄i wímean̄fárin̄i. Ikwáwiyíná aí pí pí feapá win̄ípi sa “Ím̄í t̄n̄i oyaneyí.” n̄iwimón̄iro yayí néra wariḡáyífrini. Ayí seyíné t̄n̄i nawín̄i nerimeán̄iro aiwá sf̄an̄í n̄in̄iróná wigí feapá winarín̄pi ayá wí nero seyíné siyikw̄in̄in̄í n̄iseax̄en̄iri n̄áni ayá on̄im̄iá m̄iseainarín̄frini. ¹⁴ Ap̄ix̄í í t̄n̄i íwí oinaneyin̄iri ero íwí n̄áni wimónarín̄pi wí m̄iwáramó ero yariḡáyífrini. Áamá Jisasom̄i d̄in̄í n̄iwikw̄iroro aí s̄in̄i n̄ip̄kw̄in̄i d̄in̄í aumaum̄í min̄iḡáyo nene yarín̄wápa ax̄ípi oépayin̄iri wipiomeaariḡárin̄i. “Ámáya am̄ípi ap̄i nion̄i meapax̄ípirin̄i.” n̄iyaiwiro éwap̄igí inariḡá en̄agi n̄áni Gor̄ixo “R̄ixa xw̄ir̄á wik̄ixéim̄igin̄i.” rarin̄íyfrini. ¹⁵⁻¹⁶ Ayí óf Gor̄ixo ox̄ídp̄oyin̄iri wimónarín̄iyim̄i p̄n̄i n̄iwíarim̄i xarixar̄in̄in̄í néra xen̄w̄im̄in̄i nuro n̄áni en̄íná sipí wá rókiamoaḡá Beramoyí rin̄in̄o —Om̄i xano Bior̄in̄i. O yaḡipim̄i ikan̄in̄í yariḡárin̄i. O n̄igwí n̄áni aga ayá wí n̄iwimón̄iri n̄áni “Pí pí sipí imón̄in̄ípi aí ner̄n̄á n̄igwí n̄imeari n̄áni ayí anan̄i em̄ín̄i.” yaiwiagorin̄i. O áamá wo rix̄in̄í re uráná, “Isr̄er̄iyí Gor̄ixom̄i r̄íwí numoro ñwá xegí b̄i imón̄in̄ípm̄i x̄ídp̄ir̄i n̄áni ikayíwí t̄n̄i uram̄ixei.” uráná o “N̄igwí meám̄in̄iri n̄áni anan̄i sipí ap̄i oem̄in̄i.” yaiwiarín̄á dogi xw̄iyá n̄áni n̄ijá mimón̄in̄í aí wo áamá xw̄iyá n̄ir̄in̄in̄í ax̄ípi n̄ir̄iri m̄ix̄í nur̄iri wá rókiamoar̄in̄o d̄in̄í r̄á n̄ixeyán̄imáná “Oem̄in̄i.” yaiwiarín̄pi p̄r̄í wiaikim̄on̄in̄igin̄i.

¹⁷ Áamá ayí in̄iḡí sim̄in̄í ná m̄iwé yeáyí yarín̄íyfrini imón̄iro k̄ip̄in̄í n̄iyir̄in̄á agwí k̄íká yáraná in̄iá ná meá ámi im̄in̄í n̄ip̄pem̄i warín̄p̄an̄in̄í imón̄iro en̄aḡá n̄áni sir̄ir̄ik̄í an̄in̄í sf̄á yin̄arín̄iyi ayí n̄áni r̄ixa an̄in̄í meax̄ar̄ó yarín̄in̄i. ¹⁸ Ayí rip̄i n̄an̄ir̄in̄i. Áamá ayí “Nion̄i pí pí n̄inimón̄ir̄in̄á anan̄i em̄ín̄i.” n̄ir̄iro weyí e n̄imearin̄in̄ípm̄i d̄an̄i áamá óf xen̄w̄im̄in̄i n̄úfasáná p̄n̄i n̄iwíarim̄i Jisasom̄i d̄in̄í wik̄w̄roariḡáyí t̄n̄i iwam̄ó kum̄ix̄in̄an̄iro yariḡáyo wíwapiyariḡárin̄i. íwí nene yarín̄wápi ax̄ípi oépayin̄iri wipiomearo feapá wiwan̄in̄íyí win̄ípm̄i d̄an̄i sipí oépayin̄iri wíwapiyiro yariḡárin̄i. ¹⁹ N̄iwipiomear̄in̄á íwí wiwan̄in̄íyí yariḡápi gwí f̄an̄in̄í ux̄ir̄ar̄in̄agi aí mim̄áyo d̄an̄i re searariḡárin̄i, “Seyíné nene yarín̄wápa ax̄ípi neróná wí gwí f̄an̄in̄í seax̄ir̄ipax̄í men̄in̄i.” searariḡárin̄i. E searar̄in̄aḡá aí áamá íw̄ípi n̄áni an̄in̄í m̄irogw̄in̄in̄í nan̄ir̄in̄á ayí r̄ixa gwí f̄an̄in̄í ux̄ir̄ar̄in̄agi n̄áni rar̄in̄in̄i. ²⁰ Áamá negí Ámin̄á Jisasi Kiraiso —O negí yeáyí neayim̄ixemeaar̄in̄or̄in̄i. Áamá o n̄áni n̄ijá imón̄iḡápm̄i d̄an̄i siwí am̄ípi xw̄á t̄yo ñweaḡáyo piax̄í weánarín̄ip̄im̄i n̄iwiaik̄iar̄im̄i numáná ámi ax̄ípi nero n̄áni apim̄i gwí f̄an̄in̄í ux̄ir̄ar̄in̄á nerónáyí, ayí sipí r̄íwíyo imón̄ip̄r̄ífr̄i x̄am̄i imón̄iḡápi t̄n̄i x̄ixen̄i imón̄ipax̄íman̄i. ²¹ Áamá ayí óf wé rón̄in̄í imón̄in̄íyí n̄áni s̄in̄i n̄ijá mimón̄ipa nero s̄in̄w̄ir̄iyí, sipí ayá wí wímean̄in̄iri en̄pi wímeapax̄í aiwí óf wé rón̄in̄í imón̄in̄íyí n̄áni n̄ijá nimón̄imáná sekax̄í ayá t̄n̄í none sear̄in̄wápi n̄iwiaik̄iro r̄íw̄im̄in̄i mamoar̄iḡá n̄áni sipí imón̄in̄í ámi b̄i t̄n̄i ná seáyi e wímean̄fárin̄i. ²² Ewayí xw̄iyá nene in̄íná re r̄inar̄in̄wá r̄ip̄iaú t̄n̄i x̄ixen̄i yariḡárin̄i, “S̄íwí xw̄ir̄á n̄id̄ar̄imáná ámi nur̄i manar̄in̄frini. Od̄ípi áamá wayí p̄ir̄an̄in̄í n̄iroar̄imáná en̄áná ámi xw̄ir̄in̄wíyo ḡn̄in̄í inar̄in̄frini.” r̄inar̄in̄wápiáú t̄n̄i x̄ixen̄i yariḡárin̄i.

3

“Jisaso ámi n̄iweap̄in̄fárin̄i.” ur̄in̄í n̄an̄ir̄in̄i.

¹⁻² Ḡí d̄in̄í s̄ix̄í seayin̄áyíné, xw̄iyá wá rókiamoaḡáwa —Awa Gor̄ixo “E éfr̄ix̄in̄i.” wimónarín̄ip̄in̄i oyaneyin̄iri yaḡáwarin̄i. Awa en̄íná n̄ir̄iro eaḡápi t̄n̄i sekax̄í am̄ípi Ámin̄áo, yeáyí neayim̄ixemeaar̄in̄o rin̄í wá wur̄imeiar̄in̄wáone sear̄in̄wápi t̄n̄i xw̄iyá ap̄i seyíné ámi d̄in̄í s̄ix̄í n̄in̄iro p̄ir̄an̄in̄í om̄ópoyin̄iri dir̄ir̄í seaim̄i n̄áni en̄íná payí w̄ina near̄i m̄onap̄in̄an̄igin̄i. Agwí ení ax̄ípi ner̄i ámi w̄ina near̄i m̄onap̄ar̄in̄in̄i. ³ Xw̄iyá nepa imón̄in̄í rim̄í rip̄i n̄áni “Ayí an̄ipax̄ífr̄an̄i?” yaiwífr̄ix̄in̄i. Sf̄á yopar̄iyí t̄n̄íná áamá r̄iper̄ir̄í seamep̄r̄ífr̄áyí seyíné wé rón̄in̄í yar̄in̄aḡá n̄isean̄iro wigí feapá winarín̄pi n̄ix̄ífr̄o n̄áni r̄iper̄ir̄í n̄iseamero ⁴ re sear̄ip̄r̄fárin̄i, “Segí mim̄áyo d̄an̄i ‘Ámi n̄iweap̄im̄fárin̄i.’ sear̄in̄íyí r̄ixa ná ḡi weaparin̄i.” Negí ápowa r̄ixa peḡám̄i aiwí am̄ípi xw̄fárin̄i t̄n̄i an̄f̄na t̄n̄i iwam̄ó imón̄in̄e d̄an̄i imón̄in̄íyí s̄in̄i ax̄ípi imón̄in̄aḡi n̄áni searar̄in̄w̄in̄i.” sear̄ip̄r̄fárin̄i. ⁵ R̄iper̄ir̄í e n̄isear̄ir̄óná rip̄i n̄áni d̄in̄í ar̄á ikeamop̄r̄fárin̄i. En̄íná Gor̄ixo xw̄iyá ráná an̄f̄na imón̄iri xw̄fárin̄i in̄iḡíyo d̄an̄i nimón̄ir̄in̄á in̄iḡíyo in̄im̄i en̄e d̄an̄i s̄in̄án̄i imón̄iri en̄j̄in̄i. ⁶ In̄iḡí t̄n̄i en̄i Gor̄ixo xw̄á iná imón̄in̄í “Xw̄ir̄á oik̄ix̄en̄i.” ráná in̄iḡí wax̄í n̄ir̄óga n̄iwíap̄in̄imeari áamá xw̄fárim̄i ñweaḡáyo an̄f̄n̄im̄ix̄in̄í aiwí ap̄i n̄áni ar̄á n̄ikeamoro r̄iper̄ir̄í sear̄ip̄r̄fárin̄i. ⁷ E ner̄in̄í aiwí an̄f̄na t̄n̄i xw̄fárin̄i t̄n̄i agwí rin̄á imón̄in̄ípiáú xw̄iyá axoyápm̄i d̄an̄i r̄á n̄íw̄in̄in̄iri r̄arin̄in̄i. Sf̄á áamá x̄fo wimónarín̄pi m̄ix̄ídar̄iḡáyo xw̄iyá numeár̄iri wan̄ín̄m̄ix̄in̄íyí imón̄e n̄áni r̄arin̄in̄i.

⁸ E neri aí dñj sîxî seayinjáyîné, seyîné searîmî rîpî nânî rîwî mukînimopanî. Gorîxoyá sîjwîyo dánî xwiogwî 1,000 nîpwerî aí sîá ná wîyîninînjî órarînjîrîni. Sîá ná wîyîni nóríî aí xwiogwî 1,000 nînjî pwearînjîrîni. ⁹ Ámînáo noneyá mimáyo dánî “Ámî nîweapîmfárinî.” nearînjîpî nânî áamá wî “O rîxa mîweapî yómînjî yarîni.” yaiwiarîgîápa axîpî e mîyarîninî. Nene nânî wenînjî neri ñweani. Yómînjî ayî rîpî nânî yarîni. Áamá wî manînpa ero nîni wigî fwî yarîgîápi rîwîmîni mamoro éfîrixîni nânî sîni yómînjî yarîni.

“Xwîfárinî tîni anîna tîni rîá nowárinîfárinî.” urînjî nânîrîni.

¹⁰ E neri aí sîá o ámî nîweapînfá nânî Ámînáoyá rîninîyî “Áamá fwî meámîni rîá barîni?” mîyaiwî maiwî ñweanîá wîmeaarînjîpa sîá ayî enî axîpî e seaimeanfárinî. Sîá ayî anî pîrî fwî tîni rîá nîni anîpá imónîrî amîpî anî pîrîyo dánî wfá ónarînjîyî nîni rîmîmenîjwî neánîrîná rîá nowárinî xwîfárinî tîni amîpî xwîáyo yarînjîyî tîni nîni rîá nîni yayîmî yowárinî enfárinî. ¹¹ Apî nîpîni rîá e nowárinîfá enagî nânî seyîné áamá Gorîxo wîmónarînjîpîmî xîdîro wé rónînjî imónînjîpîni ero yarîgîáypî yapî nimónîro axîpî éfîrixîni. ¹² E nerónáyî, sîá Gorîxo Bînfá rîninîyî “Gíná parîmonîfárinî?” nîyaiwîro anîni ayî rîrixárinîjî nero mónaparînjî. Sîá ayîmîni anîna rîá nowárinî anî pîrîyo dánî wfá ónarînjîpî rîmîmenîjwî neánîrîná íkimîmfá enfárinî. ¹³ E neri aí xîo sîmîmanîyo dánî nearînjî enagî nânî nene anî sînjî wîna tîni xwîá sînjî wîrî tîni imónînfápiá —Apiaúmfá wé rónînjî imónîgfáni ñweapîfápiáúrinî. Apiaú nânî wenînjî neri ñweanîwîni.

“Awîninîjî rónîfîrixîni.” urînjî nânîrîni.

¹⁴ Ayînáni dñj sîxî seayinjáyîné apiaú nânî wenînjî nero nîñwearo nânî Gorîxo pírárinîjî nîwayîrónîrane ñweanîgîwî oneanîni rîwî sîwîá mîyî “Amîpî bî nânî rîá mîmeárinîpa nerane íkwîrárinîjî sîyîkwî mînfá éwanîgîni.” nîyaiwîro nîyunîro éfîrixîni. ¹⁵ E neróná negî Ámînáo anîni ámî mîweapî yómînjî yarînjîpî nânî re yaiwîfîrixîni, “Áamá obaxîyo yeáyî uyîmîxemeámfárinî yarîni.” yaiwîfîrixîni. Negî nîrixîmeáo Poro enî dñj émfá saîmfá monîjî Gorîxo sîxî umîmonîpîmî dánî nîrîrî rîwamînjî nearîná axîpî rîpîninîjî nîrîrî nearî seamónapînjî enagî nânî e yaiwîfîrixîni. ¹⁶ Payî o eaarînjîyî nîni apî nânî enî axîpî nîrîrî eaarînjîrîni. Xwîyîfá payî ayo eánînjîyî wî sîjânî mîpîmónînjagî nânî apaxî mé nîjîá imónîpaxî mimónîni. Áamá majîá níkarîniro dñj bî bî momearîgîáypî xwîyîfá apî íkweakwîmfá nîrîro rarîgîfárinî. Xwîyîfá Gorîxoyá Bîkwîyo rîninîyî ámî wî enî íkweakwîmfá nîrîro xerîwîni nîrîrînjîpîmî dánî sîá yoparîyî imónînfé nânî rîá meárinîarîgîfárinî. ¹⁷ Ayînáni dñj sîxî seayinjáyîné, apî nânî seyîné rîxa nîjîá imónînjagîfa nânî áamá rîá xearîmîxarîgîáypî sîpî nero xerîwîmîni warîná seyîné enî axîpî ewapîgfá inîro Jisasomî dñj nîwîkwîrîro sîkîkîninîjî onîgîáypîné piéroro epîfîrixîni awîninîjî rónîfîrixîni. ¹⁸ Nîaîwî apîroarînjîpa axîpî seyîné áamáyo ayá urîmîxarîgîápi xwé napîróa urî nîjîá negî Ámîná Jisasî Kiraiso, yeáyî neayîmîxemeaarînjî nânî imónîgfápi apî enî xwé napîróa urî éwîninîgîni. Agwî rínáranî, ná rîwîyoranî, omî anînjî íníná seáyi e uméwanîgîni. “E éwanîgîni.” nimónarîni.

Payí Jono xámi eañnarini.

Payí rina Jisasoyá siyikí imónigáiyí nání Jono xámi eañnarini. O Jisaso wiepisagowa worini. Jisaso rixa aññami nipeyimaná xwiogwí aga obaxí nípwemáná enáná Jono niñweañsáná rixa xweyaní neri aññ yoí Epesasiyo niñweámáná payí rina eañnigini. Ayí Gorixomí dñí sáxí uyarigápa xixe dñí sáxí yinírixiniri niriñ eari eniniginí. Mimóní uréwapiyarigáiyí rarigápi ará mīwipa éfrixiniri niriñ eari eniniginí. Mimóní uréwapiyarigáiyí re rarigápi nání, “Wará nene inñiwápi sipi inñagwí nání Jisaso xwíáyo nemeríná nepa áamá mimónagáriní.” rarigápi nání nijá nimóniri “Jisaso nepa áamá nimónimáná emeagáriní.” uréwapiyiminiri eni niriñ eañniginí.

Dñí niyimñí imóniñpi áamáyo umímoariño nánirini.

¹ Iwamíto xwíari tñi añña tñi imixinijná eno nání —Omí ará wirane negí siñwí tñi tñi winirane siñwí winaxídrane wé tñi fá xirirane enjwáorini. Xwiýá dñí niyimñí imóniñpi nání neaiwapiyinorini. ² Dñí niyimñí imóniñwápi nání sáxí neamímoariñorini. Xegí sñimamñí siwá neainíagi siñwí winiñwá enagi nání neaiméañí mfkone dñí niyimñí nání mfkí ikinjo nání —O eníná dání iníná ápo Goríxo tñi nawiniñweagíto xegí sñimamñí siwá neainiñorini. O nání xwiýápi sopiniñniñ nīworane wá searariñwini. ³ Seyíne tñi aga nawiniñ xiriniñwaéne imónirane dñí axípiñ nawiniñ xirirane yaníwá nání siñwí winirane ará wirane enjwáto nání wá searariñwini. None aga dñí ná bñi nimónirane xiriniñwáwau, ayí ápo Goríxo tñi xewaxo Jisasi Kiraiso tñi awáu enagi nání searariñwini. ⁴ Dñí níá nīneainírná bñi onímiápi mīneainí aga seáyí e neainírná nání rīwamñí rīpi neari seaiapowárinini.

“Wá ókiníje emérixini.” uríñ nánirini.

⁵ Xwiýá Jisaso yaní neaiapowáragí ará winíwá wá searariñwápi, ayí rīpini. Goríxo wíñniñ imóniñorini. Onímiápi bñi aí sá mīyikiniñorini. ⁶ Ayináni nene “O tñi nawiniñ xiriniñwaénerini.” niriñirane aí maní nīwiaikirane sá yikiniñe nemeranénáyí, yapí rariñwini. Nepaxiñ imóniñpi wí mīyariniñwini. ⁷ E neri aí nene uyíniñ bñi mé wá ókiníje xíoñweañpa nene eni wá ókiníje nemeranénáyí, xío tñi nawiniñ aní xiriniñwaéne imónirane xío nene naní imónaníwá nání ragí xewaxo Jisaso nīperíná pūñipimí dání íwí nīpini yariñwápi nání igíñniñ neaeámori yariñirini. ⁸ Nene “Íwí bñi mīyariniñwaénerini.” niriñiraneáyí, newaniñene yapí éwapiniñwini. Nepa imóniñpi bñi fá mīxirariñwini. ⁹ E neri aí nene xíoyá ará enje dání íwí yariñwápi nání waropári niriñiraneáyí, o dñí uñwírariñpaxí imóniñpi tñi xixení eri wé róniñ imóniñpi tñi xixení eri yariño enagi nání anani íwí yariñwápi yokwarimí neaiiri uyíniñ yariñwápi nīpini igíñniñ neaeámoiri yariñirini. ¹⁰ Nene “Íwí fá meñwáriní.” niriñiraneáyí, “Ámá nñi wá yariñirini.” rñjomí yapí rariñóniñ wimíxaniri yariñwini. Xwiýá o neariñpi bñi fá mīxirariñwini.

2

¹ Gí niaíwípiayíne, íwí mēpa éfrixiniri rīwamñí rīpi seyíne nání eaariñini. E neri aí wiene íwí nerínáyí, arírá neaiariño ápo Goríxo tñí e nīrómáná yokwarimí owiiniñ neuriñyariñi. Wé róniñ o, ayí Jisasi Kiraiso nání rariñini. ² O xewaniño nīperíná rīdiyowániñ niniñ xano Goríxomí nīwapiemíxiri nání negí íwí yariñwápi yokwarimí neaiñi nání imóniñorini. Íwí nene yariñwápiñ maríá, íwí ámá xwíá riri niriñini amí gimiññweagíyí yariñwápi nání eni nīwapiemíxiri nání yokwarimí wiiniñ nání imóniñorini.

Ámá Goríxo tñi ikárinigáiyí epaxípi nánirini.

³ Nene xío sekaxí neariñpimiñ nixídranénáyí, woni woni dñí re yaiwinipaxenerini, “Nioni o nání nepa nijá nimóniri o tñi nawiniñ ikárininiñáyí wonirani?” yaiwinipaxenerini. ⁴ Ámá wo “Nioni o nání nijá nimóniri o tñi nawiniñ ikárininiñorini.” niriñiri aí sekaxí neariñpi xixení mīyarini enánáyí, yapí rariñirini. Nepa imóniñ Goríxo neariñpi fá xirariñmaní. ⁵ E neri aí xwiýá Goríxo neariñpi go go nixídrínáyí, omí úrapi neri dñí sáxí muyí aga xixení píraniñ dñí sáxí uyini. Nene api neranéná “Goríxo tñi nawiniñ ikárininiñwaénerani?” yaiwinaníwini.

⁶ Ámá wo “Nioni Jisaso tñi nawiniñ kumíxiniñwí wonirini.” niriñirínáyí, Jisaso xwíá tño nemeríná xano wimóniñpi nīpini yariñpa axípi éwiniñini. ⁷ Gí dñí sáxí seayiniñáyíne, “O sekaxí siñí bñi niriñ rīwamñí eaariñi.” mīyaiwipani. Iwamíto imóniñ dání sekaxí Jisaso rññ seyíne nijá imónigápi —Api xwiýá seyíne ará wigápirini. Api nání niriñ eaariñini. ⁸ E nīseariñ aí sá yiniñpi rixa nīdeaxa nuri wá ónariniñpa

Jisaso xewaninjo neaiwapiyinipri rixa onarinjagi nani niont "Sekaxf Jisaso rinipri sinj imonin." searipaxirini. Xami xewaninjo sekaxipimi nixdiriri yarinjagi winirane agwi seyine nixdiriro yarinjaga seanirane nerane nani "Xwiyfa api nepaxinj imoninjpirifani?" yaiwiarinjin.

⁹ Ama wo "Niont Jisaso neaiwapiyinipri nixdiriri wfa okine emearinja wonirini." niriniri ai xexirfmeayo smf tni ntwirnayf, sint sfa yinimfininj njeani. ¹⁰ Ama Jisaso neaiwapiyinipri tni xixeni neri xexirfmeayo dinj sixf uyarinj go go, ayf wfa okine ninjweari nani xexirfmeayf oreamioapaxf wi wipariyarinjin. ¹¹ E neri ai xexirfmeayo smf tni wiarinj go go, ayf sfa yinimfininj imoninje njeani anj emerit nerina xegf sinjwifo sfa uyinjagi nani xfo gimt nani warinje majfa imoninjorini.

"Ayf ripi nani niseariri rfawaminj eارينجي." urinj nanirini.

¹² Niaiwpiayine, Jisat Kiraiso nealinipimi dani segf fwf yarigfapi Gorixo rixa yokwarimf seaainj enagi nani apiayine nani niriri rfawaminj eارينجي. ¹³ Aminaoynine, soyine iwamfo imoninin eno tni nawini ikarinro nijfa imoniro enagfa nani soyine nani niriri rfawaminj eارينجي. Ama siwarfa rigfoynine, soyine sipi imoninjomi — Ayf oboyi rininjo nani rarinjini. Omi rixa xopirarf wfa enagi nani niont soyine nani niriri rfawaminj eارينجي. Niaiwfyine, seyine apo Gorixo tni nawini ikarinro nijfa imoniro enagfa nani seyine nani niriri rfawaminj eارينجي. ¹⁴ Aminaoynine, soyine iwamfo imoninin eno tni nawini ikarinro nijfa imoniro enagfa nani soyine nani niriri rfawaminj eارينجي. Ama siwarfa rigfoynine, soyine Jisasomi nuxdirona enj sixf eaniro xwiyfa Gorixoyapi aumaumf inro sipi imoninjomi xopirarf wiro egfa enagi nani soyine nani niriri rfawaminj eارينجي.

¹⁵ Seyine amipi sipi xwfa tfo dnf yarigfapi dinj sixf muyipa ero amipi nni xwfa tfo wenjfo dinj sixf muyipa ero efrixini. Amipi xwfa tfo dnf yarigfapi go go dinj sixf nuyirinaf, apo Gorixomi dinj sixf muyinini. ¹⁶ Ayf ripi nani seararinjin. Amipi xwfa tfo dnf yarigfapi fwf nani feapa winarinjpirani, sinjwfwf winarinjpirani, "Amipi xwe tinjonirani?" niyaiwiniri seayf e menarigfipirani, api nipini apo Gorixoya dinjfo dani yarigfamani. Sipi xwfa tfo dnf imoninj yarigfa enagi nani seararinjin. ¹⁷ Amipi sipi xwfa tfo dnf yarigfapi anipa nimoga uri feapa nwiniri "Api nionfa enana ananirini." yaiwiarigfapi api eni anipa nimoga uri enfa enagi aiwi ama Gorixo "E efrixini." yaiwiarinipimi xdarigfay anipa wi mimoni aninj inina njeapirfa enagi nani amipi xwfa tfo enjipimi dinj sixf muyipa efrixini.

Ama Kiraisomi xopirarf wianiro yarigfayf yapf wiwapiyiprixiniri urinj nanirini.

¹⁸ Gf niaiwfyine, sfa yoparf imoninin rixa rinirini. Enina dani arfa re winjapi tni xixeni "Ama Kiraisomi xopirarf wiminiri yarino rixa nibinirani." arfa e winjapi tni xixeni agwi rina ama Kiraisomi xopirarf wianiro yarigfayf rixa nimoniro njeanoj. Ayf rixa nimoniro yarinjaga sinjwfwf nwinirane nani "Sfa yoparf imoninin rixa rinirani?" yaiwinjin. ¹⁹ Ama ayf xami none tni nawini nerimeanayirane ai nepa none tni nawini mimonipa nero nani pni nneawiarimi ugfafrini. Ayf nepa none tni kumxininjwayf nimoniro sinjwriyf, none tni anani njeanoiro egfarini. E neri ai "Ayf negf imonigfayf wi menini." yaiwianini nani pni nneawiarimi ugfarini. ²⁰ Seyine ayfininj imonigfa wiyfneamani. Gorixoya kwiyf rixa seaainjfyine enagfa nani xwiyfa nepaxinj imoninj nani seyine rixa nijfarini. ²¹ "Nene sint majfa imoninjagwi nani rfawaminj ripi neari monaparini." riseaimonarini? Oweoi, seyine rixa nijfa nimoniro "Xwiyfa nepaxinj imoninj nani nixiririnjipimi dani wi yapf ripaxf menini." nijfa e eni imoninjaga nani rfawaminj ripi eارينجي. ²² Xwiyfa yapf rarinjo, ayf gorini? Amipi wi nani rarinjo marafi, sa "Ama yeayf neayimixemeanfa nani Gorixoya dinj tni arfoway xwfa piaxfo dani iwaronfoyf rarinjwao Jisasomani." rarinjo, ayf orini. Kiraisomi xopirarf wiminiri yarinjorini. Xanomi tni xewaxomi tni ntwaimini rfwf umonjorini. ²³ Ama giyf giyf xewaxomi rfwf numornayf, ayf xanomi eni rfwf umoarinjo. Giyf giyf xewaxo nani "Yeayf neayimixemeanfa nani urowarenapinjorani?" niyaiwiro numiminirinaf, ayf xanomi eni umiminarinjo. ²⁴ Seyine xwiyfa Jisaso nani iwamfo dani arfa wigfapi pni mtiwariipa nero dinj fa xirifrixini. Aga xixeni e neronayf, xewaxo tni nawini imoniro xano tni eni nawini imoniro epirfarini. ²⁵ Xewaninjo mimayo dani nearinipri, ayf ripirini, "Seyine e neronayf, dinj niyiminj tfgfayine imoninjirani." nearinipirini. ²⁶ Payf rinami xami eapi ama xwiyfa Jisaso nani rininjipri yapf seaipapiyanro yarigfayf nani niriri eارينجي. ²⁷ Seyine ayfininj imonigfa wiyfneamani. Kwiyf Gorixoya seaainjipri rfininj mimoni sint ai tni enagfa nani ama wi searwapiyipaxfyfneamani. E niseariri ai kwiyf seaainjipri amipi nni Kiraiso nani dinj mopaxf imoninj nani niseainirinaf yapf

bí mimóní nepaxíñí imóníñpíni seainaríñí enagí nání agwí xegípi níseaiğa urí xámí níseaiğa urí enípi tñí xixení nero Kiraisomí xaiwí fá uxířříxíni.

“Ámá Gorixoyá imóníğfáyí fwí néra waríğfámani.” uríñí nánirini.

²⁸ Gí niaíwípiayíné, o sñjání nimónirí weapána peayí níneanirí wará sarfwa mímáriní newiárimónirane éř roaníwá nání omí xaiwí fá uxířříxíni. ²⁹ Seyíné “Gorixo wé róníñorini.” níyaiwiro níjía imóníñagía nání rípi ení aga níjía imónípaxíñérini, “Wé róníñí yaríğfá gíyí gíyí, ayí Gorixo o xegí emeaníyířini.” Níjía e ení imónípaxíñéxini.

3

¹ Ai ámá tíyíné rípi nání dñjí omoaneyí. Ápo Gorixo bí onimíapi marfái, dñjí ayá wí sixí níneayirí nání “Gí niaíwíyíñérini.” neararini. Xó neararíñpí nepa e imóníñagwí nání neararini. Ayí rípi nání ámá xwíá tfyó dñjíyí nene Gorixoyá niaíwene enagwí nání mí míneaómíxíñoi. Ayí xó tñí nawíni níkariniñiro níjía mimóníğfáyí enagía nání mí míneaómíxíñoi. ² Gí dñjí sixí seayíñayíné, ayí mí míneaómíxíñagía aiwí nene xóyá niaíwí imóníñwaénerini. Ríwéná aríre imónaníwápi sñí wíá míneaókiamóníñagí aiwí níjía re imóníñwini, “Kiraiso sñjání níneaimónirí weapána xó imóníñpa nene ení axípi imónaníwářini.” Níjía e imóníñwini. Xó imóníñpí iná dání aga xixení sñjwí wínaníwá enagí nání raríñini. ³ Ámá Kiraiso neaiménapaná xó imóníñpí oimónaneyinirí weníñí nerí ñweaaríğfá ayí ayí nñí rípi yaríğfářini. Xewaníño awíaxí imóníñpa axípi oimónaneyiníro wíğí xwioxíyo íğfáníñí neámorí naní imíxíñaríğfářini.

⁴ Ámá fwí néra waríğfá ayí ayí nñí Gorixoyá sekaxí ríñíñpí xórórí yaríğfářini. fwí ámá néra waríğfápi, ayí pípi marfái, sa Gorixoyá sekaxí ríñíñpí xórórí yaríğfářini.

⁵ Rípi nání seyíné níjía imóníñoi. Kiraiso —O fwí bí meporini. O fwí nene yaríñwápi yokwarimí neaiminirí nání xwíá tfyó nene tñjé e bñjínigini. ⁶ Ayínání ámá Jisaso tñí kumíxíñíğfáyí fwí néra waríğfámani. E nerí aí ámá fwí néra waríğfáyí “Jisaso Gorixomí xewaxoríani?” níyaiwiro nepa xó tñí nawíni kumíxíñaríğfámani. ⁷ Gí niaíwípiayíné, ámá yapí raríğfáyí xe níñiro yapí oneaiwapíyípoyinirí sñjwí míwínípa éříxini. Ámá wé róníñí imóníñpí néra waríğfáyí Kiraiso wé róníñí imóníñpa axípi imóníğfáyířini.

⁸ E nerí aí ámá fwí yaríğfáyí oboyářini. Enjíná fwí iwamíto néra bñjo, ayí obo enagí nání oyá imóníğfáyířini. Gorixomí xewaxo rípi eminirí nání bñjínigini. Obo fwí aríkí nerí ámayí ení axípi éříxiniñí wíwapíyaríñpí píří urakiminirí nání bñjínigini.

⁹ Ayínání ámá Gorixo xegí tmeañíyíñíñí nimóniríñáyí, oyá dñjípi ikikí fwíğí nání fwí néra waríğfámani. Ayí Gorixo xegí tmeañíyíñíñí imóníñagía nání aga nání upaxí mimóníñoi. ¹⁰ Rípi nání dání ananí ámá mí níwómíxíro “Tíyí niaíwí Gorixoyářani? Tíyí oboyářani?” yaiwipaxířini. Ámá síwí wé róníñí imóníñpí míyaríñagía níwíniríná “Ayí Gorixo tmeañíyíñíñí imóníğfáyí wímani.” yaiwipaxířini. Ámá xexířímeáyo dñjí sixí muyaríñagía níwíniríná ení “Ayí Gorixoyá imóníğfáyí wímani.” yaiwipaxířini.

Xexířímeáyo dñjí sixí nuyiríná epaxípi nánirini.

¹¹ Iwamíto imóníñíná dání xwíyá Jisaso yaní neaiapíñí none searéwapíyaríná arfá neaíğfápi, ayí rípiřini, “Xexíxexířímeáyíné xíxe dñjí sixí yíníříxini.” Arfá neaíğfápi, ayí apířini. ¹² Apí níxíđíranéná Keno —O sípi imóníñjoyáorini. Xegí xogwáomí pikíxwíříto enorini. O enípa axípi mepa oyaneyí. “Xogwáomí ayí nání rífa pikíníñigini?” yaiwiaríğfápi pípiřini? Xó xegí yaríñpí sípi imónirí xogwáo yaríñpí wé róníñí imónirí enagí nání sñmí tñí níwírí pikíníñigini. ¹³ Ayínání gí níříxímeáyíné, seyíné ení ámá Gorixoyá mimóníğfáyí sñmí tñí seaiaríñagía níwínirónáyí, uduđí mepani. ¹⁴ Nene negí níříxímeáyo dñjí sixí nuyirane nání níjía re imóníñwini, “Óf ámá aníñpířífa nání imóníñyimi pñí níwiářimí óf dñjí níyímíñí imónípířífa nání imóníñyimi níxíđíříne yaríñwini.” Níjía e imóníñwini. E nerí aí ámá xexířímeáyo dñjí sixí muyaríğfáyí,

ayí dñjí níyímíñí tğfá mimóní sñí óf aníñpířífa nání imóníñyimi xđdaríñi. ¹⁵ Ámá xexířímeáyo sñmí tñí wiaríñagía níwínirónáyí, “Ananirini.” riyaiwiaríñoi? Oweoi, nene níjía re imóníñwini, “Ámá pikiaríğfá gíyí gíyí dñjí níyímíñí meapířífa nání mimóníñoi.” Níjía e imóníñwini. ¹⁶ Pípi nání dñjí nímoríñpími dání “Ámáyo dñjí sixí nuyiríná epaxípi, ayí apířani?” yaiwipaxířini? Sa Jisaso nene yeáyí neayímíxemeámínirí nání mñjí níwíniríná enípi nání dñjí nímoríñpími dání nene “Ámáyo dñjí sixí nuyiríná o enípa e epaxířani?” yaiwíñwini. Ayínání nene ení níříxímeáyo arířá wíani nání mñjí níwíniránéná aí “Ayí ananirini.” yaiwíwaníğini. ¹⁷ E nerí aí ámá amípi mímúróñíñí wo xegí xexířímeá wo amípi nání dñwí ikeamónaríñagí níwínirí aiwí sípiáf sía níñinirí amípi bí mñí míwípa neríñáyí, o aríge nerí “Nioní

Gorixomi dñj sɨxɨ uyɨnjɨni.” rɨpaxɨrɨni? ¹⁸ Gɨ nɨaɨwɨpiayɨné, negɨ nɨrɨxɨmeá dɨwɨ ɨkeamónarɨɨagɨa nɨwɨnɨranéná pɨnénɨ nurɨrane “Dɨnj sɨpɨ nɨarɨni.” murɨpa éwanɨgɨni. Aga xwɨoxɨyo dáni dɨnj sɨxɨ nuyirane arɨrá wɨwanɨgɨni.

“Apɨ nerɨná Gorɨxoyá sɨɨwɨyo dáni wará sarɨwá márɨnɨpaxɨmanɨ.” urɨɨɨf nánɨrɨni.

¹⁹ Ámáyo aga xwɨoxɨyo dáni dɨnj sɨxɨ nuyirɨɨɨpɨmɨ dáni re nɨyɨawɨrɨ nɨjɨá imónɨɨɨwɨni, “Gorɨxo, nepaxɨɨf imónɨɨɨoyáyɨf imónɨɨɨwá wɨnerɨfani?” nɨyɨawɨrɨ nɨjɨá imónɨɨɨwɨni. Ayɨ rɨpɨ nánɨni dɨnj nɨmoranéná Gorɨxoyá sɨmɨmanɨyo dáni ananɨ dɨnj wɨá neaónɨpaxɨrɨni. ²⁰ “Ámáyo arɨrá nɨwɨrɨná Jɨsaso tɨnɨ xɨxenɨ mɨyarɨɨáonɨrɨni.” nɨyɨawɨnɨrane xwɨyɨfá meárɨnarɨɨwá aɨ Gorɨxo nene dɨnj e yɨawɨnarɨɨwáɨpɨmɨ seáyɨ e wimónɨrɨ amɨpɨ nɨnɨ nánɨ nɨjɨá imónɨrɨ eno enagɨ nánɨ nene nepa ámáyo dɨnj sɨxɨ uyarɨɨwáɨpɨ nánɨ nɨjɨá enɨ nɨmónɨrɨ nánɨ xwɨyɨfá mɨneameárɨnɨfá enagɨ nánɨ nene ananɨ dɨnj wɨá neaónɨpaxɨrɨni. ²¹ Gɨ dɨnj sɨxɨ seayɨɨáɨné “Ámáyo arɨrá nɨwɨrɨná Jɨsaso tɨnɨ xɨxenɨ mɨyarɨɨáonɨrɨni.” nɨyɨawɨnɨrane xwɨyɨfá mɨmeárɨnɨpa neranénáyɨf, Gorɨxoyá sɨɨwɨ tɨɨf e wará sarɨwá mɨmárɨnɨ nɨyopɨyárɨrɨ ²² xɨomɨ amɨpɨ bɨ nánɨ yarɨɨɨf wɨáná ananɨ xɨxenɨ neaɨaparɨɨɨrɨni. Ayɨ rɨpɨ nánɨ neaɨaparɨɨɨrɨni. O sekaxɨ rɨɨɨpɨmɨ xɨdɨrane amɨpɨ xɨo “Éfɨrɨxɨni.” wimónarɨɨɨpɨmɨ erane yarɨɨagwɨ nánɨ neaɨaparɨɨɨrɨni. ²³ Sekaxɨ mɨkɨf imónɨɨɨf Gorɨxo nearɨɨpɨ, ayɨ rɨpɨ nánɨ rarɨɨɨni. Seyɨné xegɨ xewaxo Jɨsasi Kɨraisomɨ dɨnj wɨkwɨroro xɨo sekaxɨ nearɨɨpɨ tɨnɨ xɨxenɨ xɨxe dɨnj sɨxɨ yɨnɨro éfɨrɨxɨni. ²⁴ Ámá Gorɨxo xegɨ sekaxɨ rɨɨɨpɨmɨ xɨdarɨgɨfá gɨyɨf gɨyɨf, ayɨ Gorɨxo tɨnɨ nawɨnɨ imónɨro xɨo enɨ ayɨ tɨnɨ nawɨnɨ imónɨro eno. Ayɨ rɨpɨmɨ dáni “Gorɨxo nene tɨnɨ nawɨnɨ rimónɨɨɨwɨni?” yɨawɨarɨɨwárɨni. Gorɨxo xegɨ kwɨyɨpɨ sɨxɨf neamɨmonɨf enagɨ nánɨ “O tɨnɨ nawɨnɨ rɨfá imónɨɨɨwɨni?” yɨawɨarɨɨwárɨni.

4

Kwɨyɨf Gorɨxoyáɨpɨmɨ tɨnɨ sɨpɨpɨmɨ tɨnɨ mɨ ómɨxarɨɨwáɨpɨ nánɨrɨni.

¹ Gɨ dɨnj sɨxɨ seayɨɨáɨné, ámá “Kwɨyɨf tɨɨáonɨ enagɨ nánɨ rarɨɨɨni.” rarɨgɨfá nɨyonɨ arɨfá mɨwɨpa nero mɨmónɨf wɨá rókɨamoaɨrɨgɨfá obaxɨ xwɨfá tɨyo emearɨɨagɨfá nánɨ “Kwɨyɨf apɨ nepa Gorɨxo tɨɨf e dáni bɨɨɨpɨrɨfani? Gorɨxo tɨɨf e dáni mɨbɨɨɨpɨrɨfani?” yɨawɨanɨ nánɨ iwamɨfó imɨmɨf wɨrɨxɨni. ² Iwamɨfó imɨmɨf nɨwɨrɨná rɨpɨ rarɨɨagɨfá nɨwɨnɨrɨná “Kwɨyɨf Gorɨxoyáɨpɨ tɨɨo rɨfá rarɨɨni?” yɨawɨrɨxɨni. Kwɨyɨf dáni nɨrɨrɨná “Jɨsasɨ Kɨraiso ámá nɨmónɨrɨ nene tɨfámɨnɨ bɨɨɨnɨgɨni.” rarɨɨagɨfá nɨwɨnɨrɨná “Kwɨyɨf Gorɨxo tɨɨf e dáni bɨɨɨpɨmɨ dáni rɨfá rarɨɨni?” yɨawɨrɨxɨni. ³ E nerɨ aɨ kwɨyɨf xegɨ bɨmɨ xegɨ bɨmɨ nɨrɨrɨná “Jɨsaso ámá nɨmónɨrɨ nene tɨfámɨnɨ bɨɨɨnɨgɨni.” mɨrɨpa yarɨɨagɨfá nɨwɨnɨrɨná “Kwɨyɨf apɨ Gorɨxo tɨɨf e dáni bɨɨɨpɨmanɨ.” yɨawɨrɨxɨni. Ámá kwɨyɨf ayo dáni rarɨɨgɨfáyɨf Kɨraisomɨ xopɨrárɨf wimɨnɨrɨ yarɨɨo tɨnɨ anɨ nawɨnɨ imónɨgɨfáyɨrɨni. Enɨná “O nɨbɨnɨfárɨni.” arɨfá e wigɨfó agwɨ rɨná rɨxa nɨbɨrɨ xwɨfá tɨyo yarɨɨni. ⁴ E nerɨ aɨ gɨ nɨaɨwɨpiayɨné, seyɨné Gorɨxoyáɨné enagɨfá nánɨ mɨmónɨf wɨá rókɨamoaɨrɨgɨfáyɨf yapɨ seáɨwáɨpɨyanɨro seaɨagɨfá aɨwɨ rɨxa xopɨrárɨf wigɨfárɨni. Kwɨyɨf seyɨné seaɨɨnɨɨpɨ obomɨ —O ámá Gorɨxomɨ dɨnj mɨwɨkwɨroaɨrɨgɨfáyɨf xɨo tɨnɨ nawɨnɨ imónɨgɨfórɨni. Omɨ kwɨyɨf seyɨné seaɨɨnɨɨpɨ seáyɨ e wimónɨɨagɨfá nánɨ ayo xopɨrárɨf wigɨfárɨni. ⁵ “Jɨsaso nepa ámá nɨmónɨrɨ nene tɨfámɨnɨ mɨbɨɨnɨgɨni.” rarɨgɨfáyɨf Gorɨxomɨ paimɨmɨf wɨarɨgɨfáyɨf tɨɨɨmɨ dáni imónɨgɨfáyɨrɨni. Ayɨnánɨ xwɨyɨfá wigɨf nɨrɨrɨná xwɨyɨfá Gorɨxomɨ paimɨmɨf wɨarɨgɨfáɨpɨmɨ dáni rarɨgɨfá nánɨ wigɨf imónɨgɨfáyɨf ayo arɨfá wɨarɨgɨfárɨni. ⁶ E nerɨ aɨ none Gorɨxoyá imónɨɨagwɨ nánɨ ámá o tɨnɨ nawɨnɨ ɨkárɨnɨgɨfáyɨf none arɨfá neaɨarɨgɨfárɨni. Ámá o tɨnɨ nawɨnɨ mɨkárɨnɨgɨfáyɨf none arɨfá neaɨarɨgɨfámantɨ. Ayo dáni re yɨawɨarɨɨwárɨni, “Kwɨyɨf nepaxɨɨf imónɨɨɨyo dáni rarɨgɨfáyɨf mɨ nómɨxɨrɨ ayɨ tɨyɨrɨfani? Kwɨyɨf yapɨ imónɨɨɨpɨmɨ dáni rarɨgɨfáyɨf mɨ nómɨxɨrɨ ayɨ tɨyɨrɨfani?” yɨawɨarɨɨwárɨni.

“Xɨxe dɨnj sɨxɨf yɨnɨfɨrɨxɨni.” urɨɨɨf nánɨrɨni.

⁷ Gɨ dɨnj sɨxɨ seayɨɨáɨné, xɨxe dɨnj sɨxɨ yɨnɨwanɨgɨni. Ayɨ rɨpɨ nánɨ rarɨɨɨni. Ámá wɨyo dɨnj sɨxɨ nuyiranéná Gorɨxo yarɨɨɨpa axɨpɨ yarɨɨwá enagɨ nánɨ rarɨɨɨni. Ayɨ rɨpɨ nánɨ enɨ “Xɨxe dɨnj sɨxɨf yɨnɨfɨrɨxɨni.” rarɨɨɨni. Dɨnj sɨxɨ uyarɨɨfá ayɨ ayɨ nɨnɨ Gorɨxo xegɨ tɨmeanɨfɨɨnɨɨf imónɨro o tɨnɨ nawɨnɨ nɨkárɨnɨro nɨjɨá imónɨro egɨfáyɨf enagɨfá nánɨ rarɨɨɨni. ⁸ E nerɨ aɨ amɨpɨ o yarɨɨɨpɨ xɨo ámáyo dɨnj sɨxɨ nuyirɨɨɨpɨmɨ dáni yarɨɨɨf enagɨ nánɨ ámá wigɨf wɨnɨyo dɨnj sɨxɨ muyɨpa yarɨɨgɨfá gɨyɨf gɨyɨf, ayɨ Gorɨxo tɨnɨ nawɨnɨ nɨkárɨnɨro nɨjɨá imónɨgɨfáyɨmantɨ. ⁹ Gorɨxo xɨo rɨpɨ nerɨɨɨpɨmɨ dáni dɨnj sɨxɨ neayarɨɨpɨ neaɨwáɨpɨyɨɨnɨgɨni. O xegɨ nɨaɨwɨf sɨɨɨnɨɨf émɨaoɨo neaɨɨnɨfáɨpɨmɨ dáni nene dɨnj nɨyɨmɨɨɨf imónɨɨɨpɨ meanɨfá nánɨ xwɨfá tɨyo wɨrɨnɨapɨɨnɨgɨni. ¹⁰ Rɨpɨ nánɨ dɨnj nɨmoranéná “Ámáyo dɨnj sɨxɨf nuyirɨfá epaxɨpɨ, ayɨ apɨrɨfani?” yɨawɨpaxɨrɨni. Nene Gorɨxomɨ dɨnj sɨxɨf nuyirane enɨwáɨpɨ marɨfá, sa xewanɨɨo nene dɨnj sɨxɨf nɨneayɨrɨ

xewaxo negí íwí yariñwápi yokwarimí neaiinfa nání wírenapinípi nání rariñini. ¹¹ Gí dñí sísí seayináyíne, Gorixo nene dñí sísí xwapí ayá wí nneayiri e neaiiní enagi nání xexíxexirímeaéne ení xixe dñí sísí yiníwaniginí. ¹² Ámá Gorixomi sijnwí bí mīwiniǵá aiwí xexíxexirímeaéne xixe dñí sísí nīyiníranénáyí, Gorixo tñí nawiní imóniñagwi nání xfo ámayo úrapí mīwikárí pirániní dñí sísí uyarinípa axípi dñí sísí yinaníwini. ¹³ Ripí nání dñí nīmoranéná “Xfo nene tñí imóniri nene xfo tñí imónirane enjwini.” yaiwipaxíriní. Xegí kwíyípi neaiapiní enagi nání dñí e yaiwipaxíriní. ¹⁴ Apo Gorixo xegí xewaxo ámá xwíá tño nweagí nīyoní yeáyí uyimíxemeáwiniginí wírenapáná neaimeaní mfkone, sijnwí winíñwáone xwíyíá ripí seararinjwini. ¹⁵ Ámá “Jisaso niaíwí Gorixoyáoriní.” rarigíá gíyí gíyí Gorixo ámá e ríáyí tñí nawiní imóniri ayí xfo tñí nawiní imóniro enojí. ¹⁶ Ayinání nene dñí “Gorixo aga dñí sísí neayariní.” yaiwiani nání nīneaiipimóniri nījía imóninjwini.

Pí pí Gorixo yarinípi sa dñí sísí nuyirinípmi dání yariní enagi nání ámá wigí xexirímeáyo aniní miní dñí sísí uyarigíáyí, ayí Gorixo tñí nawiní imóniro xfo ení ayí tñí nawiní imóniro egíáyíriní. ¹⁷ Nene sía Gorixo ámá nīyoní mī ómómiximí eníáyimi wará saríwá mīmáriní ananí ewiárimónaníwá nání negí nīrixímeáyo úrapí mīwikárí pirániní dñí sísí uyiwaniginí. Kiraiso xwíá tño nīñwearíná nimóniri enípa nene ení xwíá tño nīñwearanéná axípi nimónirane yarinjwá enagi nání ananí e yaníwáriní. ¹⁸ Ámá wigí xexirímeáyo dñí sísí nuyiróná Gorixo nání wáyí wí winarinímaní. Dñí sísí nuyiróná úrapí wí mīwikárí aga xixení naníni nuyirónáyí, wáyí bí mīwiní sáyí ikárinarigíáriní. Mfkí ámá Gorixo nání wáyí winariní, ayí ripí naníriní. “Gorixo nioní gí sipí yarinípi tñí xixení sipí nikáriníáriní?” nīyaiwiro nání wáyí winariníriní. Wáyí winariníyí xexirímeáyo siní dñí sísí xixení muyarigíá enagi nání rariñini. ¹⁹ Gorixo nene xámi dñí sísí neayiní enagi nání nene ení nīrixímeáyo dñí sísí uyariníwáriní. ²⁰ Ámá wo “Gorixomi dñí sísí uyiñáoníriní.” nīriníni aí xexirímeáyo sīmí tñí nīwirínáyí, yapí rariñoriní. Ayí ripí nání rariñini. Xexirímeáyo sijnwí nīwiníriní aí dñí sísí muyípa nerínáyí, o arige nerí Gorixo, ámá sijnwí mīwiníǵómi dñí sísí uyipaxí imónini? Oweoi. ²¹ Sekaxí o nearinípi, ayí ripirini. Ámá Gorixomi dñí sísí uyarigíá gíyí gíyí, xexirímeáyo ení dñí sísí uyírixiní.

5

“Dñí wíkwíroarigíáyí xegí tīmeaníyo dñí sísí uyarigíáriní.” uriní naníriní.

¹ Ámá “Nene yeáyí neayimíxemeanífa nání Gorixoyá dñí tñí aríwayá xwíá piaxíyo dání iwaronífoyí rariñwáo Jisasoríani?” nīyaiwiro dñí wíkwíroarigíá gíyí gíyí, ayí niaíwí Gorixo xegí emeaníñiní imónigíáyíriní. Ámá xano Gorixomi dñí sísí uyarigíá gíyí gíyí xegí emeaníyo ení dñí sísí uyarigíáriní. ² Ripí nerinípmi dání ananí dñí “Niaíwí Gorixo xegí emeaníñiní imónigíáyo dñí sísí uyariníwaéneríani?” yaiwinípaxíriní. Xfomi dñí sísí uyirane xegí sekaxí nearinípmi xídirane neranénáyí, ananí dñí e yaiwinípaxíriní. ³⁻⁴ Xfomi aga dñí sísí nuyiranéná pípi epaxí maríái, xfoyá sekaxí rinípmi xídiraxí enagi nání rariñini. Niaíwí Gorixo xegí emeaníñiní imónigíáyí síwí sipí xfomi paimímí wiarigíá imóninípmi xopírará wiarigíá enagi nání xfo sekaxí nearinípi nene nīxídiranéná ayí ría tñí xídiraxí wí mīmóninípiriní. Ripiní neríná síwí sipí Gorixomi paimímí wiarigíá imóninípmi xopírará wiariníwáriní. Jisasomi dñí nīwíkwíroarigíáyo dání api yariníwáriní.

“Dñí wíkwíroarigíáyí sopiní Gorixo wópi aría wiarigíáriní.” uriní naníriní.

⁵ “Ámá síwí sipí Gorixomi paimímí wiarigíá imóninípmi xopírará wiarigíáyí gíyíriní?” mīyaiwipani. Ámá “Jisaso niaíwí Gorixoyáoríani?” nīyaiwiro dñí wíkwíroarigíáyí ananí xopírará wiarigíáyíriní. ⁶ “Niaíwí Gorixoyáoríani?” oníaiwípoyníriní inligíyo wayí mearí nīperíná ragí purí enojí, ayí Jisaso Kiraisoriní. O “Gorixomi xewaxoríani?” oníaiwípoyníriní nání neríná wayíní meanímaní. E oníaiwípoyníriní wayí mearí xegí ragí purí eníginí. ⁷ Gorixoyá kwíyípi nīrixíná nepání rípaixípi enagi nání negí xwioxíyo dání áwaní réniní neararinípi, “Kiraiso apiaú nerinípmi dání xewaníño nání síwá neainímíriní enípi, ayí nepariní.” neararinípi aría owianeyí. ⁸ Ayinání “Jisaso Gorixomi xewaxoríani?” yaiwiani nání sopiní neawariní biaú bí, ayí rípiáú rípiriní. Kwíyípi neararinípi tñí inligíyo wayí mearíná imóninípi tñí xegí ragí nīpurí péaná imóninípi tñí biaú bí imóninípi apíriní. Apiaú apí sopiní nīnearíná xegí bí xegí bí oyaiwípoyníriní neaiwápiyarinímaní. Axípiní oyaiwípoyníriní neaiwápiyariníriní. ⁹ Ámá pí pí nání sopiní neaóápi ananí aría wiariníwáriní. Ayinání Gorixo sopiní neaóápi seáyí e imóniníagi nání api ení aría

owianeyiniri seararini. Gorixo xewanijo sopini neaópi, ayí pípi nání marfái, ayí xegí xewaxo nánirini. ¹⁰ Gorixo xewaxomi dñí wíkwíroarigfá gíyí gíyí o xegí xewaxo nání sopini wópi wíqí xwioxíyo dání “Aga neparini.” yaiwiarigfáriní. E neri aí Gorixomi dñí míwíkwíroarigfáyí “O sopini neaópi nepamani.” nýyaiwiro nání rénini urarigfáriní, “Yapí rariníyí woxirini.” urarigfáriní. ¹¹ Xwíyí Gorixo sopini neaópi, ayí ripirini. O dñí nýyimini imónini ríxa neaiapinirini. Dñí nýyimini imónini api nání xegí xewaxo mfkí ikinjo enagi nání ¹² áamá xewaxo tñi kumixinigfáyí dñí nýyimini imónini api tfgíyáriní. E neri aí xewaxo tñi nawini mikumixinigfáyí ayí dñí nýyimini imónini tfgíyámaní.

Yoparípi nuríná urini nánirini.

¹³ Nioni seyiné, Gorixo xewaxomi dñí wíkwíroarigfáyné “Nene dñí nýyimini imónini tñjwaenerfani?” nýyaiwiro nífá imóninirí nání payí rína nearí mónaparinini. ¹⁴ Nene ripi nerane nání Gorixo sinwí anije dání wará saríwá mímáriní newiárimóniri yarinwáriní. Xfo e neaiwiniginirí yariní nýwiranéná negí dñíyo dání bí murí xfo wimónarinipi tñi xixení yariní nýwirane nání “Arfá xixení nýneainijo.” yaiwiarinwáriní. ¹⁵ “Omí yariní nýwiranéná pí pí nání yariní wiarinwápi xixení arfá nýneainijo.” nýyaiwirane nífá e imóninagwi nání dñí ripi ení “Negí yariní wiarinwápi ríxa neaimónini.” yaiwipaxirini. ¹⁶ Áamá gíyí gíyí xexirímeáyí wo fwi anínimixinífa nání mimónini bí éagi nýwiníro Gorixo yokwarimí owiinirí yariní nýwirónáyí, Gorixo wíqí yariní wífápi arfá nýwirí fwi anínimixinífa nání mimónini bí éomi dñí nýyimini imónini upwiráriní. E nýseariri aí fwi áamá anínimixinipírfá nání imónini bí ení wení. Nioni “Áamá fwi api éfáyo Gorixo yokwarimí owiinirí yariní wífirixini.” mýseararinini. ¹⁷ Pí pí sipí áamá yarigfápi nñi fwi yarigfápi imóninagi aiwi nýpini anínimixinipírfá nání mimóninagi nání rarinini.

¹⁸ Nene nífá re imóninwini, “Áamá Gorixo xegí tñmeaninini imónigfáyí fwi néra warigfámani. Gorixo emeanjo —Xewaxo nání rarinini. O áamá ayo píranini umearinagi nání sipí imónijo wí xwírfá wíxixearinímani.” ¹⁹ Nífá re ení imóninwini, “Áamá xwírfá tñyo dñí —Ayí Gorixomi dñí míwíkwíroarigfáyáriní. Ayí nñi sipí imóninomi ínimi wuríninagfá aí nene áamá Gorixoyá imóninwini.” ²⁰ Ripi nání ení nífá imóninwini, “Nýwífa nepaxini imónijo, ayí Gorixoríani?” wíaiwiani nání xegí xewaxo nene tñámini nýbiríná o nání nífá neaiapinirini. Nene ríxa xegí xewaxo Jisasí Kiraiso tñi nawini nimónirane nání xano, Nýwífa nepaxini imónijo tñi ení axípi nawini imóninwini. O ení Nýwífa aga nepaxini imóninorini. Dñí nýyimini tñjwápi neaiaparinjo, ayí orini.” ²¹ Gí niaíwíplayiné, nene nífá e imóninagwi nání nýwífa imóninipiamí dñí wíkwíropírixinirí sewaniníyiné awinini menjweánírixini.

Payí Jono áwinimi eanínarini.

Payf rina jono áwín e eanfnariní. O xewanínjyá yof mírínf Jisasoyá siyikf imónigfáyo wipenweanóniyi nírínrí njwáráníniginí. Ámá Jono nurúf payf eanfyf nánt ení nírínfá shjánt yof mírí apixf wf tnt xegf niaíwíf tnt nánt nírínf eaníniginí. E neri aí “Jisasoyá siyikf imónínf bí nánt xwíyíxá nírínf eanfnanf?” yaiwiarínjwaríní. Jisaso ríxa anfnamí nipeyímáná xwíogwíf aga obaxf nípwemáná enjáná Jono nínjweanjsáná ríxa xweyanf neri anf yof Epesasiyo nínjweámáná payf rina eaníniginí.

¹ Jisasoyá siyikí imónigfáyo wipenwenaarinaóni apixixi nání — Jixi Gorixo xegí imónirfa nání fá riyamixixixirinti. Jixi nání tñi dxi naiwifí nání tñi payí rina eaarñinti. Nioni gí wioxioyo dání nepa dñi sixí seayinjñi. Nionñi marifá, áma xwayíña nepaxinjí imóninjñi nání nijfá nimónitro dñi wíkwíroarigfáyí nñi eni dñi sixí seayinjñi. ² Xwifá nepaxinjí imóninjñi agwí riná mimáyo tñirane ná ríwíyo af sñi tñirane yanfwa enagi nání seyíne dñi sixí seayinjwñi. ³ Ápo Gorixo tñi xewaxo Jisasi Kiraiso tñi awau nepa dñi sixí nñeayirina nene piránjñi nñwayirónirane jweaanfwa nání nealiiri wá nñeawianñiri ayá nearimixiri episñirinti.

“Sekaxí o neariŋpí axípiní xídíírixini.” uríŋf nánirini.

⁴ Nioni “Íyá niaíwí xwíyíá nepaxíñ ímóníñjípí xíxeni xídaríñjoi.” raríñagíá aríá níwírí nání “Apo sekaxí nínearíírná apí xídfírixíxíníri nearíñjípí tñní xíxeni ríá yaríñjoi?” níyáiwírí dññí nífá ninaríntí. ⁵ Apíxíxíntí, jíxí íníná eráfapí nání bí orírímtíntí. Sekaxí stjñ bí níríí ríwámíñí mearíñjíní. Enjíná dántí nene aríá wíñwápí —Ayí “Negí nírixíímeáyo dññí síxí uyíwíñgíntí.” ríñíñjípí jíxí éírixíxíní nání níríí eaaríñjíní. ⁶ “Ámáyo dññí síxí nuyíírná epaxípí pípíríñtí?” míyáiwípaní. Nene negí nírixíímeáyo dññí síxí nuyíírnéñyí, o sekaxí nearíñjípí xíxentí píráññí xídaríñwáríntí. Sekaxí o nearíñjípí —Apí seýíné enjíná dántí aríá wígífáíríntí. “Segí sérixíímeáyo dññí síxí uyíírixíxíntí.” nearíñjípíríntí. Apí tñní xíxentí axípí é éírixíxíntí.

"Kiraíso nearéwap+iyin+p+ni xaiwí'á xir'íwanig+ni." ur+in'í nán+ir+ni.

7 Ámá obaxí ríxa “Ámáyo yafí owíwapiyaneýi.” níyáiwíro xwá rírímí emearínagá nání seararínjíní. Yafí raníro nání “Jísasí Kíraisó nepa ámá nimóníní xwá tío nene tíámíní mibíníniginíní.” rarigáýíriní. E yarigáýí ámáyo yafí wíwapiyirí Kíraisomí xopírarí wimínírí erí yarijo tñí nawíní imónínjoí. ⁸ Ayínání seýné Jísasomí níxádróná nígwíníní wayíá meáwaniginíní aníní miní ríá tñí egíápi surímá mimóní apí nípíní tñí xíxentí mearo yafí seaimorí eníá nání píráníní sñwí tñí éfríxíní. ⁹ Ámá Kíraisó nearéwapiyínjipí sñí aníní xáwíá fá míxírí ámí wígí dñjí tñí gíwí níwíxírí rarigá gíyí gíyí, ayí Goríxo tñí nawíní imónínigáýí wímánt. E nerí áí Kíraisó rñjíní xíxentí fá níxírírí axípíní rarigá gíyí gíyí, ayí xaníwímíraú tñí nawíní imónínigáýí wíríní. ¹⁰ Ámá “Jísasomí xádarínwáéneríní.” rínarigá wí seýné tíámíní níbri Kíraisó nearéwapiyínjipí axípí mírípa yarínagá níwínírnáyí, yafí níwíemearo segí aníyo nání nípemeání mípáwípa éfríxíní. ¹¹ Ayí rípi nání rarínjíní. Ámá e yarigáyo gíyí gíyí yafí níwíemearínáyí, fíwí ayí yarigápi axípí ayo ení xúfímeaní enagí nání rarínjíní.

¹² Xwiyá xwapí aya wí tñt seyñé nání ríwamínj eapaxí aiwí “Payí rínamí meapa oemíní.” nímónaríní. “Nioní seyñé dínj níá aga saáyí e dánt seainínfa nání nñbírí niseaímeámáná xwiyá axí e dánt rínaníwáríní.” nýaiwirí dínj ikwímonjíní. ¹³ Díxí ríríxímeái —Í ení Goríxo xegí imóníwíniginíní fá uyamíxínjíní. Íyá niaíwíyí payí rínamí dánt yayí seaiwárenapínjot.

Payí Jono eaní yoparínarini.

Payí rina yoparí Jono eanínarini. O xewanínoyá yoí mîrîni Jisasoyá siyikí imónigfáyo wipenweañáoniyî nîrîni nîwîrîrîni. Ámá Jono nurîni payí eano xegí yoí Gaiasorîni. Jisaso rîxa anînamî nîpeyimáná xwîogwí aga obaxí nîpwémáná enjáná Jono nîhweañîsáná rîxa xweyaní neri aní yoí Epesasiyo nîhweámáná payí rina eanínigîni

¹ Jisasoyá siyikí imónigfáyo wipenweañáoniyî gí dînjí sixí rîyînjá Gaiasoxî nânî payí rina eanínigîni. Joxî nepa dînjí sixí rîyînjîni. ² Gí dînjí sixí rîyînjáoxîni, Gorîxomî joxî nânî rîpî yarînjî rîwîarînjîrîni, “O Jisasomî pîránînjî nîxîdîrî nânî xegí dînjî naní imónînjîpî tîni xîxenî Gorîxoxîniyá dînjîyo dâni naní imónînjîpîni wîmearî wará inîrî éwînjîgîni.” yarînjî e rîwîarînjîrîni. ³ Negí nîrîxîmeáyî wî joxî nânî áwaní re nîrîmeáagfa, “O nepaxînjî imónînjîpî —Jisaso nearéwapîyînjîpî nânî rarînjîni. Apî nîxîdîrî nerîná yafî bî mîneaeipîsî apî tîni xîxenî yarîni. Nepaxînjî imónînjîpî nerîná axîpî pîránînjî xîdarîni.” Áwaní e nîrarînjagfa arîá nîwirî nânî nionî yayí seáyîmî dâni nînjîrîrîni. ⁴ “Dîxî nîaiwí imónînjîfáyî xwîyíá nepaxînjî imónînjîpî fá nîxîrîro xîxenî xîdarîno.” rarînjagfa arîá nîwirîná yayí seáyîmî dâni nînarînjîpî amîpî wî nânî yayí nînarînjîpî apî tîni xîxenî mîmónîni.

“Nîrîxîmeáyo arîrá wîarînjîpa sîni axîpî nîwîa úîrîxîni.” urînjî nânîrîni.

⁵ Gí dînjí sixí rîyînjáoxîni, joxî negí nîrîxîmeáyo arîrá nîwirîná úrapî bî mîwîkárî dînjî rîhweañîrîpaxîpî wîwapîyarînjîrîni. Nîrîxîmeá joxî sîni sîhwe mîwînjîfî ai xegí bî maríá, axîpîni wîarînjîrîni. ⁶ Ámá ayí joxî dînjí sixí nuyîrî arîrá wîarînjîpî nânî Jisasoyá siyikí imónînjîwá re hweañwaéne rîxa áwaní nearîgîawîxîni. Joxî Gorîxomî pîránînjî nîxîdîrîná epaxîpî tîni xîxenî neri ófî e nânî arîrá nîwirî nîwîowîrîrîná yarînjîpî naní yarînjîni. ⁷ Ayí rîpî nânî “Arîrá wîrîxîni.” rîrarînjîni. Ámá ayí yoí Jisaisî Kiraisoyá émá imónînjîfáyo wáfî urîmeanîro nuróná “Wáfî nurîrane aí wigí amîpî ourápaneyî.” nîyaiwîro amîpî bî murápî yarîgíá enagî nânî rîrarînjîni. ⁸ Ayînânî Gorîxomî dînjî wîkwîronjwaéne xwîyíá nepaxînjî imónînjîpî nîrîga eméwînjîgîni ayo arîrá wîwanîgîni.

“Sîpî yarîgífáyo ikanînjî mîwîaxîdîpanî.” urînjî nânîrîni.

⁹ Nionî wáfî rîmearîgíá ayí nânî Jisasoyá siyikí imónîgíá e hweagfáyîné áwaní os-earîmîni nânî payí bî nearî seawîrînapîagî aiwî segí ámá wo, Daiotîrepisoyî rîniño —O “Nionî seáyî e wîmónînjáná wîniyî inîmî onurînfîpoyî.” wîmónarînjîrîni. O xwîyíá none urarînjîwá bî arîá neaiarînjîmanî. ¹⁰ Ayînânî nionî seyîné tînjî e nânî nîbîrî amîpî o yarînjîfî nânî waropárî seaimîfîrîni. O mîkfî wî menjagî aiwî none nânî ikayîwî rîmearînjîrîni. “E nerîná apânî yarînjîni.” mîyaiwî none rarînjîwápî nîwîaikîrî nîrîxîmeá segí tîfîmîni bîfáyo mumîmîni nîpa yarînjîrîni. Wîniyî wigí aníyo nânî nîpemeámî wanîro yarînjagfa nîwîwîrîná pîrfî urakîarînjîrîni. Apîni mé e yarîgífáyo Jisasoyá siyikí imónînjîfáyîné awî eánarîgíe dâni mîmîxeámî yarînjîrîni. ¹¹ Gí dînjí sixí rîyînjáoxîni, ámá naní yarîgífáyî Gorîxo tîmeanîyînjîni imónîno. E neri aí sîpî yarîgífáyî Gorîxomî sîni sîhwe mî mîwómîxîgífáyîrîni. Ayînânî joxî sîpî imónînjîpîmî ikanînjî mîwîaxîdîpa neri naníjîpîmîni ikanînjî wîaxîdîfîrîxîni.

¹² Demîtirîasio nânî ámá nîni “Nanîrîni.” rarîgîforîni. Xewanîno xwîyíá nepaxînjî imónînjîpî nîxîdîrîná nerînjîpîmî dâni enî “Nionî ámá nanîrîni.” nîrîrî sîwîanjî neainarînjîrîni. None enî “Nanîrîni.” urarînjîwáorîni. Xwîyíá none rarînjîwápî nepa imónîni. Joxî nîjîfá e imónînjagî nânî rarînjîni.

¹³ Joxî nânî “Payí oeámîni.” nîyaiwîrîná rîwamînjî obaxí ayá wî eapaxí aiwî “Nîpîni nîrîrî payí rinamî oeámîni.” mînimónarîni. ¹⁴⁻¹⁵ E neri aiwî “Nionî sîni mé nîbîrî nîsîmeámáná axí e dâni xwîyíá rînanîwîrîni.” nîyaiwîrî dînjî ikwîmonîni. Joxî pîránînjî orîwayîronîni. Nîkumîxîni nîrî emearînjîwáfî re dâni yayí seawîrînaparîno. Joxî tîni nîkumîxîni nîrî emearîgífáyo e dâni womîni womîni yayí nîwîera úîrîxîni.

Payí Juto ean̄narini.

Payí rina áamá Jisasoyá siyikí imónigfáy nani Juto ean̄narini. Xewan̄ño nani áwan̄j s̄jani m̄rin̄ni enagi ai Jisasomi xogwáo Jutoy r̄niño (Mako 6:3) “Ayí axor̄fani?” yaiwian̄wári. Jisaso r̄xa an̄fani n̄peymáná xwiogwí aga obaxí n̄pwemáná enáná “Mimóni uréwapiyigfáy Jisasomi d̄ni w̄kwroar̄igfáyo xenw̄m̄ni wipem̄foar̄i.” r̄inar̄nagi Juto ar̄fá n̄wiri ayí ar̄fá n̄wiro n̄x̄d̄iróná sipi imónip̄rix̄in̄ni éf urem̄m̄ni n̄r̄i ean̄nigini.

¹ Jutoni —Nioni Jisasi Kiraisomi x̄nán̄n̄ni nimón̄ni om̄ni w̄ian̄j won̄r̄ini. Jemisomi xex̄r̄meáon̄r̄ini. Nioni payí rina seyíné nani —Seyíné apo Gor̄ixo nion̄yáy imón̄f̄rix̄in̄ni wéyo fá seaum̄r̄i d̄ni s̄ix̄ seayir̄i xewaxo Jisasi Kiraiso nani awi seamēw̄ear̄i seain̄ȳin̄ni. Seyíné nani n̄r̄i payí r̄ina eaar̄in̄ni. ² “Gor̄ixo wá seawian̄r̄i n̄waȳr̄on̄ro p̄r̄an̄ni n̄weap̄r̄i nani seair̄i sewan̄ȳin̄ni eni x̄xe d̄ni sipi in̄p̄r̄i nani seair̄i ner̄fá ayá wí seaiw̄n̄gini.” nimón̄r̄ini.

“Jisaso t̄ni nawini mimónigfáy seyíné t̄niyum̄fi gwiaum̄f inar̄i.” ur̄in̄ n̄n̄r̄ini.

³ Gí d̄ni s̄ix̄ seayin̄ȳiné, Gor̄ixo seyíné t̄ni nene t̄ni yeáy neayim̄x̄mean̄fá nani en̄pi nani payí wina near̄i seawar̄enapiyim̄n̄ni en̄j aiwí agwí nioni “Payí en̄j r̄irém̄x̄f re n̄seair̄i oeam̄ni,” nimón̄go, “X̄wiyá nene d̄ni w̄kwroar̄n̄wápi —Api áamá mar̄fá, Gor̄ixo nawin̄ni neaiap̄ni enagi nani ḡwí n̄m̄ix̄ir̄i m̄ripax̄p̄r̄ini. Api áamá wí ikweakw̄m̄ ran̄ro yar̄in̄agfá n̄w̄n̄ron̄á xe oépyin̄r̄i s̄jwí m̄w̄n̄pa éfrix̄in̄ni. En̄j nean̄ro p̄r̄f wiaikian̄ro éfrix̄in̄ni. En̄j r̄irém̄x̄f e n̄seair̄i oeam̄ni.” nimón̄fagi eaar̄in̄ni. ⁴ Ayí r̄ipi nani en̄j r̄irém̄x̄f e n̄seair̄i searar̄in̄ni. Jisasoyá siyikí imónigfáyiné maiwí n̄wean̄áná áamá wí —Ayí Gor̄ixomi r̄wí umoar̄igfáyir̄ini. En̄j d̄ni “Sfá yopar̄yi Gor̄ixo x̄wiyá umear̄in̄ni.” r̄inar̄n̄ȳir̄ini. Ayí yum̄fi seyíné t̄ni nawini imón̄ro f̄wí niga oem̄neaȳin̄ro x̄wiyá n̄pa re r̄in̄pi, “Pí pí f̄wí ámaéne yar̄in̄wápi Gor̄ixo anan̄i ayá n̄near̄im̄ix̄ir̄i yokwar̄im̄f neaiap̄r̄ini.” r̄in̄pi w̄gí d̄ni t̄ni ikweakw̄m̄f r̄iro “Jisasi Kiraisoni negí Áminá in̄m̄i wur̄in̄n̄wáomani.” r̄iro yar̄igfá enagi nani en̄j r̄irém̄x̄f e seaiar̄in̄ni.

⁵ Áminá Gor̄ixo en̄j d̄ni man̄j p̄r̄f wiaikigfáyo p̄r̄f numam̄oa b̄in̄pi nani seyíné r̄ixa x̄xen̄i n̄jáf imón̄n̄agfá aiwí ámi d̄ni mop̄r̄i nani dir̄ir̄i r̄ipi oseaim̄ni. O negí Isirer̄i Isip̄yí an̄fyo d̄ni éf num̄in̄r̄i n̄pemeám̄i nuri ai áamá x̄fomi d̄ni m̄w̄kw̄ró “X̄wí Gor̄ixo neaiap̄m̄in̄r̄i yar̄in̄pi oyá d̄ni t̄ni ai áamá e n̄weagfáyo nuráp̄ax̄en̄mani.” yaiwigfáyo áamá d̄ni meane d̄ni wan̄f̄m̄ix̄in̄nigini. ⁶ An̄faj wí en̄j d̄ni eni Gor̄ixo nur̄pear̄i xe éfrix̄in̄r̄i s̄jwí w̄n̄in̄pi nani re miyaiwí, “Apin̄ ner̄i n̄w̄ear̄fá ayí nan̄r̄ini.” miyaiwí n̄wiaik̄iro f̄wí yan̄ro nani an̄fani p̄n̄i n̄wiár̄im̄i weap̄igfá enagi nani o ḡwí ain̄x̄f mar̄k̄in̄pax̄f imón̄n̄f̄r̄i t̄ni n̄jir̄i sfá áamá n̄yon̄i m̄i om̄m̄ix̄im̄f em̄f̄yim̄i p̄r̄f umam̄on̄iḡin̄r̄i sfá yin̄ar̄i n̄w̄ir̄in̄nigini. ⁷ En̄j áamá Sodom̄i n̄weáy t̄ni Gomora n̄weáy t̄ni an̄f apiaum̄i ax̄f e ikw̄r̄on̄f̄yo n̄weagfáyo t̄ni eni ax̄p̄t aȳin̄pi p̄ax̄f wean̄pax̄f imón̄n̄pi nero Gor̄ixo áamá n̄m̄ix̄ir̄f ayí api éfrix̄in̄r̄i wip̄imón̄n̄pi mé ikweakw̄m̄f nero w̄gí d̄ni t̄ni f̄wí sipi imón̄n̄pi niga war̄in̄agfá nani nene s̄jwep̄igfá neaiin̄fá nani p̄r̄f numam̄or̄fá r̄fá ápiáw̄f an̄n̄j in̄in̄a wear̄in̄pi n̄mam̄owar̄enap̄r̄i ayo r̄fá n̄n̄r̄i p̄kin̄nigini.

⁸ Gor̄ixo nene s̄jwep̄igfá e neaiin̄f enagi aiwí ayí yagfápa áamá yum̄fi seyíné t̄ni nawini imón̄n̄f̄ȳf ax̄p̄t nero w̄gí sipi or̄in̄a w̄nar̄igfápi m̄im̄áyo n̄tin̄r̄in̄pimi d̄ni f̄wí aga p̄ax̄f ayá wí wean̄ar̄in̄pi in̄ro “Áamá wom̄i in̄m̄i wur̄in̄pax̄f m̄neaimón̄ar̄ini.” r̄iro an̄fani d̄n̄f seáyim̄i imón̄n̄f̄yo r̄iper̄ir̄f umero yar̄igfár̄ini. ⁹ E yar̄in̄agfá ai an̄faj Mailkoroyp̄ r̄in̄ño —O an̄faj n̄yon̄i seáyf e wimón̄n̄r̄ini. O en̄j obo t̄ni Moseso p̄iyomi go go mean̄r̄fen̄in̄n̄r̄i x̄wiyá x̄m̄ix̄im̄f n̄in̄r̄i n̄r̄in̄r̄fá o an̄faj seáyf e imón̄n̄f wo enagi aiwí ayá nepear̄imáná “N̄iw̄an̄n̄on̄ en̄j ean̄n̄on̄ anan̄i obom̄i x̄wiyá r̄fá t̄n̄j umear̄ipax̄on̄r̄ini.” miyaiwí “Gor̄ixo xewan̄n̄on̄i m̄ix̄f r̄ir̄w̄n̄igini.” ur̄in̄nigini. ¹⁰ Ayá nepear̄imáná mur̄in̄f enagi ai áamá yum̄fi seyíné t̄ni nawini imón̄n̄f̄ȳf am̄ipi wiwan̄n̄ȳf majfá imón̄n̄f̄ȳf nani anan̄i ikaȳw̄f mear̄ar̄igfár̄ini. E ner̄t ai w̄gí n̄jáf imón̄n̄f̄ȳf nan̄w̄ȳf —Ayí d̄ni r̄fá x̄eyán̄ȳir̄ini. Nan̄w̄ȳf d̄ni men̄w̄epa ner̄t n̄jáf áamá imón̄n̄f̄ȳf mar̄fá, xeḡf b̄i imón̄n̄f̄ȳf áamá ayí eni ax̄p̄n̄i nero w̄gí n̄jáf api imón̄n̄f̄ȳf. Apim̄i d̄ni wiwan̄n̄ȳf x̄w̄r̄f ik̄xen̄ar̄igfár̄ini. ¹¹ Sfá w̄yi ayí majfá w̄or̄in̄f enagi nani awe! Ayí en̄j Keno “Nioni Gor̄ixomi anan̄i in̄m̄i owur̄in̄m̄i.” miyaiwí ner̄fá en̄jpa ax̄p̄i yar̄igfár̄ini. En̄j áamá Beramoȳ r̄in̄ño —O “N̄igw̄f nioni b̄i m̄in̄m̄uroa oen̄i.” yaiwiagor̄ini. O “Áamá wí n̄igw̄f niapáná pí pí n̄r̄f̄pi nioni wí m̄im̄ur̄o nem̄f̄ni.” n̄yaiwir̄fá xewan̄ño yapí n̄ewap̄n̄r̄i yagfá ayí

enî axîpi oyaneyîniro nânî sinî mé igwîá urîrînarîgîfârîni. Enîná áamá Koraoyî rîniñoyáýí áamá Gorîxo rîpeañowami arîá miwî nero urakînanîro yarîñagîa nânî anîñmîxîñîpa ayî enî axîpîñîñî e yarîgîfârîni. ¹² Áamá nionî seararîñáýî pîñîñî imónîgîfáýî marîái, sa rîpîñî rîpîñî imónîñî. Seyîné áamá gîyî gîyî sîñwî nîneanîróná “Awî eánîgîfáýî xîxenî dîñî sipî inarîgîfáýîrîñî?” oneaiaiwîpoyîñîrî awî neanîro aiwá narîná áamá ayî ipî akwîñîfánáî rîwonjáná ewé sixî nûrorî xwîrîá ikîxenarîñîpa áamá ayî axîpi e nimónîro nânî xwîrîá seaikîxepaxî imónîñî. Ayî seyîné tîñî nawîñî aiwá nîñîróná Gorîxo nânî wáýî bî mîwîñî wiwanîñî nânîñî dîñî nîmónîro sa úrapî yarîñagîa nânî seararîñîñî. “Agwî apî inîá eanî nânî irîrarîñî.” yaiwîarîñá inîá meapa nerî imîñî nerîñá agwî nîrîraimî warîñîpa axîpi e imónîgîfáýîrîñî. Áamá ayî íkîá sogwî ná wearîñîná aí anîñî oxî roarîñagî nânî nîyoarî emî móaná urî biaú enîpi imónîñîyîñîñî imónîñî. ¹³ Rawîrawá imeamîkwî nerîñá reakîkwî ñwirárarîñîpa áamá ayî wigî piaxî weánîpaxîpi neróná axîpi apîñîñî yarîgîfârîni. Áamá ayî sîñî añî pîrîyo nemeñá áamá ewéyo nîmeámî nûfasáná rawîrawáyo áwîñîñî enjáná xewwîmî nîpemeámî warîñîpi yapî axîpi nîseairo yapî seaîwapîyarîgîfârîñî. Ayî aga sfá yidoarîñîpîmî anîñî inîná ñweapîrîá nânî Gorîxo rîxa wîmîxîyîñîyîrîñî.

Jisaso tîñî nawîñî mimónîgîfáyo Gorîxo pîrî umamonîá nânîñîñî.

¹⁴⁻¹⁵ Inoko —O Adamomî dâñî nemeága nuro wé wûmî dâñî wáú emeánîgîo, ayî orîñî. O áamáyo wîá nurókiamorîñá re rîñîñîñîñî, “Arîá époyî. Orîñá nîwîñîñîñá wîñîñîñî. Ámîná áamá nîñî wigî egîápi nânî xîxenî pîrî umamómîñîñî nânî erî áamá xîo wîmónarîñîpi mîxîdarîgîfáyo wigî uyîñî egîápi nânî xwîyîá umeárîmîñîñî nânî erî áamá íwî ayîñî mîyarîgîfáýî xîo nânî áamáyo nurîróná sipîñî urekárarîgîápi nânî xwîyîá umeárîmîñîñî nânî erî enî nânî xegî añîñajî dîñî nîmori íá mîropaxî wî tîñî weaparîñagî wîñîñîñî.” rîñîñîñîñî. ¹⁶ Áamá nionî seararîñáýî anîñîmî ikaxî rarîgîfáýîrîñî. “Omeaneyî.” nîwîmónîñî wé enî ó wînarîñîpîñî nîxîdîro aiwî anîñî mîñî kîñîñî irînarîgîfáýîrîñî. Wigî yoî wiwanîñîyî nânî sfmî sfmî e tîñîmearîgîfáýîrîñî. Áamáyá amîpî íwî urápaneyîniro nîremeá xwîyîá urepîsiarîgîfáýîrîñî.

Dîñî sfkîkfî onîfîrîxîñîñî urîñî nânîñîñî.

¹⁷⁻¹⁸ Gî dîñî sixî seayîñáýîñé, ayî e imónîñagîa aí negî Ámîná Jisasi Kiraisoyá wá wûrîmeigîáwa xámî rigîá rîpi nânî dîñî oirónaneyî, “Sfá yoparîyî tîñîñá anjwî e enjáná áamá wî re epîrîfârîñî. Seáyî e wîmónîgîfáwami ikayîwî umearîro amîpî Gorîxo mîwîmónarîñîpi xîdîpîrî nânî wé enî ó ero epîrîfáýî imónîpîrîfârîñî.” rigîápi nânî dîñî oirónaneyî. ¹⁹ Áamá ayî Jisasoyá siyîkfî imónîgîfáýî nawîñî mimónî xîxegîñî oimónîpoyîñîñî urakîowarîro dîñî rîá xeyánîñîñîñî imónîro kwîyî Gorîxoyápi mayî imónîro egîfáýîrîñî.

²⁰ Gî dîñî sixî seayîñáýîñé, áamá ayî e imónîñagîa aí Jisasoyá siyîkfî imónîgîfáýîñé nepa imónîñîpi dîñî nîwîkwîroróná sfkîkfî umîxîñîro enî eánîñî kwîyîyápiñî dâñî Gorîxomî rîxîñî urayîro ²¹ o nene nânî dîñî sipî nîwîrî neaiñîpi dîñî sixî anîñî inîro dîñî nîyîmîñî Ámîná Jisasi Kiraiso wá nene neaumîxîñîpîmî dâñî imónanîwápi gínî gíná nîmeanîfârîñîñî wenîñî nero ñwearo éfîrîxîñî. ²² Áamá xwîyîá Gorîxo nânî rîñîñîpi nânî ududî nîñîro “Aga nepa imónîñîpîrîñî? Yapî imónîñîpîrîñî?” yaiwîarîgîfáyo seyîné ayá urîmîxîro ²³ ámî wîñîyo amîpî wî rîá tîñî e wenjáná apaxî mé meaarîñwápa axîpi éfî umînanîro nânî ero ámî wîñîyo ayá nurîmîxîrî aí seyîné rapîrapî pîyanî eearîñîpi tîñî e nânî wáýî nero anjwî e mupa yarîgîápa wigî íwî yarîgîápi nânî wáýî ero éfîrîxîñî.

Gorîxomî seáyî e numerîñá rîñî nânîñîñî.

²⁴ Agwî Gorîxo seyîné íwî mepa éfîrîxîñîñî pîrî searakîpaxî imónîñî rîwîyo seyîné xewanîño nîkfîñîñî ñweañe rojáná dîñî nîfá nîseainîñî xwîyîá mîmeárîñîpaxî imónîgîfáýîñé seaîmîxîpaxî imónîñî enî enagî nânî ²⁵ re seararîñîñî, “Gorîxo ná wonî anî negî Ámîná Jisasi Kiraiso neaiñîpîmî dâñî yeáyî neayîmîxemeañe, xwîfârî tîñî añîña tîñî sinî mimónîñîñîñî, agwîrîñî, ná rîwîyo inîñîñîñî, nîkfîñîñî ñwearî aga seáyî emî imónîño imónîñî enî eánîñî imónîñî nêñî tîgîfáyo nîyonî seáyî e wîmónîñî enî, ayî ná wonî onî enagî nânî seáyî e uméwanîñîñî.” seararîñîñî. “E éwanîñîñî.” nimónarîñî.

Oríṅá Jono níwínìrì wfá wómìxìníṅṅpìrìní.

Rfámìṅṅpì rìpì, “Wfá wómìxìníṅṅpìyì” rìníṅṅpì Jono eanṅpìrìní. O Jisaso wìepìsagowa worìní. Jisaso rìxa anṅnamì nípeyímáná xwìogwí aga obaxí nípwémáná enáná Jono níṅweanṅsáná rìxa xweyanṅ neri pìrìṅwí bimì xegí yof Patìmosiyì rìníṅṅpìmì gwí ṅweanṅá Gorìxo oríṅá upàráná Jisasomì sṅwí wínìrì anṅnamì nánì nípeyìrì amípì Gorìxo tṅṅ e imónìṅṅpì sṅwí wínìrì amípì rfáwíyo xwíá rìrìmì imónìṅṅpì sṅwí wínìrì Jisaso Setenomì xopìrárí wínṅpì sṅwí wínìrì neri nánì rfámìṅṅpì rìpì nírìrì eanṅnìṅṅpì. Sìyìkì Jisasoyá fà rìpìrfáýf re oyaiwípoyìnírì nírìrì eanṅnìṅṅpì, “Agwí ríná xeanṅṅ neaìmeaariṅagí aaiwí ámá e neairo Gorìxomì sṅmì tṅnì wìro yarìṅṅáyo o anṅpì wímìxìnífá enṅagí nánì nene enì pìránìṅṅ níxṅṅdìrìṅṅpìmì dání xopìráríṅṅ owianeyì.” oyaiwípoyìnírì nírìrì eanṅnìṅṅpì.

¹ Xwíyíá re nírìnírì eánìṅṅpì, ayí amípì rfáwíyo anṅwí e imónìṅṅpì nánì Jisasì Kiraiso sṅṅánì nímìxìrì wfá wómìxìníṅṅpìrìní. Gorìxo ámá xfómì xínáíwánìṅṅ nímónìro omìṅṅ wíiarìṅṅáyo wfá owómìxìnírì wíwapiyìṅṅpìrìní. Apì Jisaso xfómì omìṅṅ wíiarìṅṅ Jonoyì rìníṅṅo tṅṅ e nánì anṅnájí xfóyáo urowárenapáná oríṅá ikaxí urìṅṅpìrìní. ² Apì wínìṅṅpì nípìní xwíyíá Gorìxo urìṅṅpìrìní, Jisasì Kiraiso woákíkwí wíṅṅpìrìní, apì nípìní Jono áwanṅ xìxeni rowiáronṅrìní. ³ Amípì apì rìxa anṅwí e imónìṅṅpì enṅagí nánì ámá xwíyíá re wfá owómìxìníṅṅpì fà rófá gíyí gíyí yayí anṅnamì dánṅ imónìṅṅpì wínìrì ámá rfámìṅṅpì re nírìnírì eánìṅṅpì rìpì fà roariṅṅagí aríá níwìro xídfá gíyí gíyí yayí anṅnamì dánṅ imónìṅṅpì wínìrì eníáṅṅpì.

Jono Jisasoyá sìyìkì imónìṅṅáýf wé wfúmì dánṅ wáu nánì payí eanṅ nánìrìní.

⁴ Jononì Jisasoyá sìyìkì wé wfúmì dánṅ wáu Esia pìropenìsṅyo ṅweagíáýfne nánì rfámìṅṅpì rìpì eanṅṅṅpì. Gorìxo —O anṅṅpì íníná ṅweanṅorìní. Eníná dánì ṅweanṅ sṅnì agwí ṅweanṅ ná rfáwíyo anṅṅpì ṅweanṅ enforìní. O wá seawianṅ níwáyìrónrò ṅweapírfì nánì seaiirì éwínìṅṅpì. Kwíyí wé wfúmì dánṅ wáu íkwianṅwí seáyì e imónìṅṅpì Gorìxo éf ṅweanṅ ṅweagíáýf ení wá seawianṅ níwáyìrónrò ṅweapírfì nánì seaiirì éwínìṅṅpì. ⁵ Jisasì Kiraiso —O Gorìxo gí íwo ámáyo wíwapiyìwínìṅṅpìrì urowárenapáná xìxeni nípìní níyárimì mṅṅpì wínìṅṅorìní. Ámá xwáripáyo dánì wíáṅṅnìmeapírfá nánì xámì wíáṅṅnìmeanṅorìní. Míxí ínáyí xwíá rìrìmì ṅweagíá níyoni seáyì e wímónìṅṅorìní. O ení wá seawianṅ níwáyìrónrò ṅweapírfì nánì seaiirì éwínìṅṅpì. Omì —O dṅṅpì sṅxí níneayìrì negí fíwí yarìṅṅwápi yokwarìmì neaiimìnírì nánì nerífná xewanìṅṅo níperìṅṅpìmì dánì gwíṅṅṅpì nearoayìronṅorìní. ⁶ Ámá oyá xwìoxíyo ṅweaaníwaéne neaimìxìrì xano Gorìxoyá apaxíṅṅpìṅṅpì imónìṅṅáýf xfo tṅṅ e ananì páwiarìṅṅpì nene enì ananì páwipaxene neaimìxìrì enṅorìní. Omì anṅṅpì mṅṅpì íníná nánì seáyì e umero ínìmì wurínrò éfìxìní. Apì e imónìṅṅpìrì. ⁷ Ai, o agwí tṅnì wepíṅṅarìṅṅagí ámá nífì sṅṅwí wínìro omì pìkìṅṅáýf ení sṅṅwí wínìro epírfáṅṅpì. Xwíá rìrìmì ámá gwí wírfí wírfí nífì omì sṅṅwí níwínìro ṅwí numíeáa upírfáṅṅpì. Ayí neparìní. Xìxeni e imónìṅṅpìrì.

⁸ Ámíná Gorìxo re rarìní, “Nionì anṅṅpì pìrfí tṅṅweanṅaonṅrìní. Eníná dánì ṅweanṅ sṅnì agwí ṅweanṅ ná rfáwíyo anṅṅpì ṅweanṅ emíáonṅrìní. Wa nionì tṅnì xìxeni mímónì ení sṅxí eánìṅṅaonṅrìní.” rarìní.

Jono Kiraisomì oríṅá tewíṅṅpì nánìrìní.

⁹ Jononì —Nionì segí sèríxímeá wonṅrìní. Jisaso tṅnì nawínì níkarìníṅṅpìmì dánì ríṅṅṅpì seaiimeariṅṅpì nionì ení nímeanṅ oyá xwìoxíyo ṅweanṅpì nionì ení ṅweanṅ xeanṅṅpì xwámámì wiarìṅṅpì nionì ení axíṅṅ e wírì yarìṅṅaonṅrìní. Nionì Gorìxoyá xwíyíá fà urìrì Jisaso Gorìxo nánì neaiwapiyìṅṅpì áwanṅ urìrì yarìṅṅagí nánì pìrìṅwí Patìmosiyì rarìṅṅpìmì dánì gwí níyíáná níṅweanṅsáná ¹⁰ sṅá Ámínáo nánì kíkíṅṅ ṅweanṅwá wíyìmì Gorìxoyá kwíyíṅpì níxìxéonṅáná rfaiwá bì rfáwíṅpì dánì pèkákì nírìníṅṅṅpì ení tṅnì ríṅṅṅpì aríá re wíṅṅnìṅṅpì, ¹¹ “Oríṅá joxì tewíṅṅpìrì bíkíwí wínamì rfámìṅṅpì nearí éáyí wíṅṅnìṅṅpì. Sṅṅá gorí tṅnì íkwianṅwí imìxìníṅṅpì wé wfúmì dánṅ wíá imónìṅṅáýf nánì —Wígí anṅṅpì xegí yof tíyíṅṅpì. Epesasi tṅnì Sìmèna tṅnì Pegamamì tṅnì Ta-iaitaira tṅnì Sadiṅpì tṅnì Piradepia tṅnì Reodisia tṅnì ayíṅṅpì. Anṅpì ayí ayí tṅṅ e nánì wíowárfìrìxìní.” ríṅṅṅpì aríá e níwírì ¹² manṅ e nírarìṅṅpìmì sṅṅwí owínìmìnírì níkìṅṅmónìrì wenṅṅpì éáyí wíṅṅnìṅṅpì. Sṅṅá gorí tṅnì íkwianṅwí imìxìníṅṅpì wé wfúmì dánṅ wíá uyfíwí ṅwírápìrfá nánì mídìmídánì éf nurárárìṅṅa punìṅṅagí níwínìrì ¹³ íkwianṅwí éf nurárárìṅṅa punìṅṅpì áwínìmì ámánìṅṅpì imónìṅṅpì wo ronṅṅpì wíṅṅnìṅṅpì. O rapírapí sepiá síkwí ayo tṅnì rítfí inṅṅpì wú yínìrì írìkwíṅṅpì sṅṅá gorí tṅnì imìxìníṅṅpì xegí úpíkíwíyo xwínamíyáiwí íronṅrì nemáná ronṅṅpì wíṅṅnìṅṅpì. ¹⁴ Xegí mṅṅpì tṅnì dfá tṅnì

apfá niwerfna sipisipí fáninj apfá xaiwí weárirí xegí sijnwí ení rfá ápiáwíniñj weri¹⁵ xegí síkwí kapá awiaxí rfá xaiwí ninirfna sinj inñijfí xixíeá inarñjpa axípi e imóniri manj oyáyo dání nírírírfna inñigí iyakwí nídírorírfna ruríwí rarñjpa axípi riri yariñagí winñjanigini. ¹⁶ O sinj wé wúmi dñj wáu wé náu tñi árfwí xíriri kirá mixí nání midimídání njá yiniñj bá xegí manjyo dání peyearí xegí sfmímanj sogwí xaiwí nanirfna anarñjpa axípi e aniri yariñagí ení winñjanigini. ¹⁷ Nioní omí sijnwí e niwinirfna xegí síkwí tñj e niperfniñj wéagi aiwi o wé náu seáyí e nínikwiárirí re nírñjñigini, “Joxí wáyí misinipani. Nioní pirí tñjweañáoní ¹⁸ anñj sinj njweañáonirini. Nioní ríxa penjáoní aí sñi piyí mimóní ríxa anñj inírfna njweámífa nání sinj imóniniñj. Nioní kí ámá anñjpirfna nánípi xíriri piyini siwí anjyo njweagfáyo úkwiowárimfápi nání xíriri enjini. ¹⁹ Ayínání joxí sijnwí nanfípi nání rfwamñj earí amípi agwí ríná imóniniñjpi nání rfwamñj earí amípi agwí ríná imóniniñjimi rfwíyo imóninírfápi nání rfwamñj earí ei. ²⁰ Sinj wé wúmi dñj wáu wé náu tñi xírñjagí naniri uyfwí ikwiáripírfna nání ikwianjwí sijná gorí tñi imixiniñj wé wúmi dñj wáu éf nuráráriniga punjyo áwini e anj emerí yariño re rñjoi urírixini, ² “Amípi joxí éfpi nipiñi nání nioní njfá imóniniñj. Anñj miní eri xwámámí wirí yariñjpi nání nioní njfá imóniniñj. ‘Ámá sipíyo ananí oumímíniñj.’ yaiwipaxí mimóniniñjpi nání ení njfá imóniniñj. Ámá wáf wurímeiarigfá wa mimónipa nero aí ‘None ení wáf wurímeiaríñwáonerini.’ rñnarigfáwami joxí dñj adadf níwiri iwamfó níwíwapiyirñjpi dání yapi rimearigfáwa enjagí winñjpi nání ení njfá imóniniñj. ³ Joxí nioní nixfdarñjagí nání ámá wí xeanñj siarfna dñj sixí níniri xwámámí níwirfna anñj bí misinipa enjpi nání ení nioní njfárfni. ⁴ E níríriri aí rípiñi mixí bí oririmini. Enjíná joxí iwamfó dñj nínikwírorfna dñj sixí níyagípa agwí sñi axípi dñj sixí miniyini. ⁵ Xámí néisáná óreámioanñjpi nání dñj nisiniri sipi agwí yariñjpi rfwíminí nímamori xámí sñi píranñj dñj nínikwírorfna yagípa ámí axípi érixini. E mepa nerínáyí, nioní níbiri joxí nísimearfna joxíyá ikwianjwí uyfwí nání éf rárárinje dání emí míméámí emfárfni. Joxí níkinimóniri nisaniri mepa éánáyí, e emfárfni. ⁶ Nioní mixí e níríriri aiwí joxí yariñj rípi nanjrfni. Ámá uyínií yariñjá Nikorasomí xfdarigfáyí yariñjpi nání joxí sfmí rññj sinarñjpi nanjrfni. Nioní ení ninarñjrfni. ⁷ Arfá tñjoxi enjánáyí, xwiýfá Goríxoyá kwíyípi siyikí nioniyá imónigfáyo urarñjpi rípi arfá ókiarí umónéi. Ámá amípi sipí xfomí wímeámíniñj éyí xopírárf wiarñj go go ikfá dñj níyíminñj inírfna njweapírfna nání meaarigfána —Ana, ayí Goríxoyá omñjyo anjnamí róni. Ana xe odanñiri sijnwí winimfárfni.” rñjoi. níriri rfwamñj éárixini.

2

Anj Epesasíyo siyikí xfoýáyo nání xwiýfá urñj nánirini.

¹ “Siyikí nioniyá Epesasíyo njweagfáýfá anñjajomí rfwamñj rípi nearí miní wíríxini, ‘Sijn wé wúmi dñj wáu wé náu tñi árfwí xíriri ikwianjwí uyfwí ikwiáripírfna nání sijná gorí tñi imixiniñj wé wúmi dñj wáu éf nuráráriniga punjyo áwini e anj emerí yariño re rñjoi urírixini, ² “Amípi joxí éfpi nipiñi nání nioní njfá imóniniñj. Anñj miní eri xwámámí wirí yariñjpi nání nioní njfá imóniniñj. ‘Ámá sipíyo ananí oumímíniñj.’ yaiwipaxí mimóniniñjpi nání ení njfá imóniniñj. Ámá wáf wurímeiarigfá wa mimónipa nero aí ‘None ení wáf wurímeiaríñwáonerini.’ rñnarigfáwami joxí dñj adadf níwiri iwamfó níwíwapiyirñjpi dání yapi rimearigfáwa enjagí winñjpi nání ení njfá imóniniñj. ³ Joxí nioní nixfdarñjagí nání ámá wí xeanñj siarfna dñj sixí níniri xwámámí níwirfna anñj bí misinipa enjpi nání ení nioní njfárfni. ⁴ E níríriri aí rípiñi mixí bí oririmini. Enjíná joxí iwamfó dñj nínikwírorfna dñj sixí níyagípa agwí sñi axípi dñj sixí miniyini. ⁵ Xámí néisáná óreámioanñjpi nání dñj nisiniri sipi agwí yariñjpi rfwíminí nímamori xámí sñi píranñj dñj nínikwírorfna yagípa ámí axípi érixini. E mepa nerínáyí, nioní níbiri joxí nísimearfna joxíyá ikwianjwí uyfwí nání éf rárárinje dání emí míméámí emfárfni. Joxí níkinimóniri nisaniri mepa éánáyí, e emfárfni. ⁶ Nioní mixí e níríriri aiwí joxí yariñj rípi nanjrfni. Ámá uyínií yariñjá Nikorasomí xfdarigfáyí yariñjpi nání joxí sfmí rññj sinarñjpi nanjrfni. Nioní ení ninarñjrfni. ⁷ Arfá tñjoxi enjánáyí, xwiýfá Goríxoyá kwíyípi siyikí nioniyá imónigfáyo urarñjpi rípi arfá ókiarí umónéi. Ámá amípi sipí xfomí wímeámíniñj éyí xopírárf wiarñj go go ikfá dñj níyíminñj inírfna njweapírfna nání meaarigfána —Ana, ayí Goríxoyá omñjyo anjnamí róni. Ana xe odanñiri sijnwí winimfárfni.” rñjoi. níriri rfwamñj éárixini.

Anj Simenayó siyikí xfoýáyo nání xwiýfá urñj nánirini.

⁸ “Siyikí nioniyá Simenayó njweagfáýfá anñjajomí rfwamñj re nearí wíríxini, ‘Pirí tñjweañj —O piyí enjoi aí ámí sinj njweañorini. O re rñjoi urírixini, ⁹ “Xeanñj rírf tñj joxí símeaarñjpi nání nioní njfárfni. Dfíwí ikeamónarñjpi nání ení nioní njfárfni. E níríriri aí amípi nanj dñj níkwíroarigfáyo wiimfápi wí mírímúroñjoxirini. Ámá wí —Ayí ‘Judyayerini.’ nírínro aiwi nepa xixeni Judáyí imónigfáýfani. ‘Gorixomí yayí umeañrane nání awí eánarñjwini.’ nírínro aí surfma nero obomí xfdarigfáýrfni. Ayí ikayíwí seamearñjpi nání ení nioní njfá imóniniñj. ¹⁰ Xeanñj nísimearfna rññj sinípi nání wáyí mepa érixini. Arfá nñi. Seteno ‘Jisasomí xfdarigfáyí enj neánro xfdípríréoi? Iwamfó owíwapiyimini.’ yaiwiarñjagí nání xegí ámá imónigfáýfá xfoýá dñj tñi segí wíyo fá níseaxero gwí anjyo níseañjwíráriro sfá wé wúkaú nukaúmíni xeanñj níseakára upírfárfni. Xeanñj níseakára warfna wíyíne minj winíprírfna aiwí anñj dñj nínikwíroro níxídfírfni. E nerónáyí, amínanjwí ámá dñj níyíminñj tégfá nimóniro inírfna njweapírfna nání dfkñjpi rípi anípi níseaiapímfárfni. ¹¹ Ámá arfá tégfáýfne enjánáyí, xwiýfá Goríxoyá kwíyípi nioniyá siyikí imónigfáyo urarñjpi rípi arfá ókiarí umónipoyi. Ámá nioní nixfdarñjagí nání xeanñj wímeáfíyí, ayí nioní píni miníwíarf sñi níxídfírfni dání xeanñj wíarigfáyo xopírárfniñj wíáfíyí Goríxo ámá sipíyí rfá xwérími ikearárfna ayí tñi nawini rññj Ámí bí Pepírfápiyí rññjpi wí meapírfmárfni.” rñjoi. níriri rfwamñj nearí wíríxini.

Anf Pegamamiyo siyikf xfoyáyo nání xwiyfá urinjf nánirini.

¹² “Joxi siyikf nioniyá Pegamami nweagfáyfá anfnajomi rfwamijf re neari wiowáfririxini, ‘Kirá mǎdǎmǎdǎni nǎwá yiniñfǎpá tǎño re rǎño urǎfririxini,’ ¹³ “Nioni dǎxf nweaje nání nǎjfǎ imónini. E nweagfáyf obaxǎ Setenomi xǎdarigǎfǎ nání anf e seáy e wimóniñe, ayf joxi nweanerini. Xámǎ segf wo, Adipaso —O ámayo nioni enǎpi nání wáf nurirínǎ xǎxenǎ nuriyagorini. O anf Seteno seáy e wimóniñf apimi e nurǎfísǎnǎ mǎñf winǎgǎf aiwǎ seýfne wǎ dǎñf nǎkwǎroarigǎfǎ emǎ mǎmó dǎñf sǎxf nǎniyiro xǎlǎwǎ fǎ nǎxirǎño. ¹⁴ E nǎrǎrǎrǎ ai xwiyfǎ nioni mǎxf rǎrǎpǎxf bǎ imónini. Segf wǎ mǎmónǎ wfǎ rókiamoagf Beramoyǎ rǎniño —O enǎnǎ Isireriyó yǎpǎ owǎwǎpǎyimǎnǎrǎ nání émáyf mǎxf ináyf Berakomǎ re urǎwǎpǎyayinǎrǎni, ‘Isireriyf fǎwǎ nero nañwǎ nǎwǎpǎf nání rǎdiyowǎ yarǎgǎfǎpǎ nǎro fǎwǎ inǎro éfririxini nání e wǎwǎpǎyini. E wǎwǎpǎyini,’ urǎwǎpǎyayinǎrǎni. O enǎpi agwǎ segf wǎ fǎ nǎxirǎro axǎpi e seǎwǎpǎyarinǎgǎfǎ nání mǎxf searǎpǎxf imónini. ¹⁵ Enǎnǎ mǎmónǎ wfǎ rókiamoagf Beramo Isireriyó wǎwǎpǎyǎnǎ dǎñf fǎ nǎxirǎro fǎwǎ yǎgǎfǎpǎ segf wǎ enǎ Nikoraso seǎwǎpǎyarinǎpǎ dǎñf fǎ nǎxirǎro fǎwǎ axǎpi yarǎño. ¹⁶ Ayǎnǎnǎ ámǎ e yarǎgǎfáyfne rfwmǎmǎni nǎmamoro éfririxini. E mepa nerónáyf, nioni sǎni mé seýfne tǎñf e nání nǎbǎrǎ ámǎ apimi arǎki xǎdarigǎfǎf kǎrǎ gǎ mǎñfyo dǎni peyeaariniñpǎ tǎni mǎxf wimǎfǎrini. ¹⁷ Arǎfǎ tǎgǎfáyfne enǎnáyf, xwiyfǎ Gorǎxoyǎ kwiyǎpǎ siyikf nioniyá imónigǎfǎyo urarinǎf rǎpi arǎf ókiarǎf umónǎpoyǎ. Ámǎ nioni nǎxǎdarigǎfáyf ámǎ wǎ fǎwǎ oépyoinǎrǎ wǎwǎpǎyǎgǎfǎ aiwǎ arǎf mǎwǎ nioni anǎñf nǎnǎxǎdǎriniñpimi dǎni ayo xopǎrǎrǎniñf wǎf go gomi nioni aiwǎ anǎnǎni dǎñf agwǎ pǎñf wenǎf bǎ mǎni wirǎ sǎñǎ kǎrǎnasǎ wo —Sǎñǎ yof sǎñf ámǎ meáoni nǎjfǎ imóniniñpǎ rfwamijf nǎwǎrǎrǎniñjorini. Sǎñǎ o mǎni wirǎ emǎfǎrini.” rǎño. nǎrǎrǎ rfwamijf neari wiowáfririxini.

Anf Taiatairayo siyikf xfoyáyo nání xwiyfá urinjf nánirini.

¹⁸ “Joxi siyikf nioniyá imónigǎfǎ Taiatairayo nweagfáyfá anfnajomi rfwamijf re neari wiowáfririxini, ‘Gorǎxomǎ xewaxo, xegf sǎñwǎ rǎfǎ ápiáwǎniñf werǎ xegf sǎkwǎf kǎpǎ awǎlǎxǎfǎf xǎxǎfǎ inarinǎpǎ imónini enǎ re rǎño urǎfririxini,’ ¹⁹ “Nioni joxi yarǎñfǎpǎ nání nǎjfǎ imónini. Joxi dǎñf sǎxf nǎyirǎ dǎñf nǎkwǎrorǎ ámayo arǎrǎ wirǎ xeaniñf siarigǎfǎpǎ xwámǎmǎ wirǎ yarǎñfǎpǎ nání nǎjfǎ imónini. Sǎni iwamó dǎñf nǎnǎkwǎrorǎnǎf yǎgǎfǎpimi rǎxa nǎmǎrǎrǎ seáy e yarǎñfǎpǎ nání enǎ nǎjfǎ imónini. ²⁰ E nǎrǎrǎrǎ ai rǎpi nání mǎxf rǎrǎpǎxf imónini. Joxi apǎxf Jeseberiyǎ rǎniñf —Í wǎ mǎmónǎpǎ nerǎ ai ‘Wfǎ rókiamoarinǎnǎrǎni,’ rǎnarinǎrǎni. Í ámǎ nioni dǎñf nǎnǎkwǎroro nání gǎ inókiniñf nimóniro omǎñf niarǎgǎfǎyo sǎpini nǎwǎwǎpǎya nuri xǎrǎxǎrǎf nǎmǎra warǎñgǎfǎ nání ayf fǎwǎ inǎro nañwǎ wigf nǎwǎpǎf nání rǎdiyowǎ inǎñfǎpǎ nǎro yarǎño. Ímǎ numǎmǎnǎrǎ xe owǎwǎpǎyiniñf sǎñwǎ winarinǎñf enǎgǎfǎ nání mǎxf rǎrǎpǎxf imónini. ²¹ Í xegf fǎwǎ yarǎñfǎpǎ rfwmǎmǎni nǎmamori kikiǎf éwǎniñgǎniñf xe bǎ tǎni nǎwǎnǎrǎf sǎñwǎ winǎñǎ enǎgǎfǎ aiwǎ xegf fǎwǎ ámǎ wǎ tǎni inarinǎpǎ ‘Bǎ pǎñf owǎrǎmǎni,’ mǎwimónǎrǎni. ²² Arǎfǎ et. Nioniyá dǎñf tǎni í sǎmǎxf xǎlǎwǎ werǎ ámǎ í tǎni fǎwǎ inarǎgǎfǎyo xeaniñf xwǎ wimearǎf enǎfǎrini. fǎwǎ í wǎwǎpǎyarinǎpǎ rfwmǎmǎni nǎmamoro kikiǎf meánáyf, e wikǎrǎmǎfǎrini. ²³ Ámǎ ímǎ nǎxǎdǎro nání xegf nǎiǎwǎniñf imónigǎfǎyo enǎ sǎmǎrǎf nǎwǎrǎf pǎkimǎfǎrini. Nioni e wǎnǎ siyikf nioniyá imónigǎfǎf nǎniyǎf nǎjfǎ re imónipǎfǎrini, ‘Ámǎ xwioxǎfyo dǎni pí dǎñf morǎ pí nání wimóniñf yarǎñfǎpǎ adadǎf wǎrǎño, ayf orǎfǎni?’ nǎiǎwǎpǎfǎrini. Seyfne woxini woxini sǎpi segf egǎfǎf tǎni xǎxenǎ pǎrǎf seamamómǎfǎrini. ²⁴ E nǎsearǎrǎf ai apǎxf í wǎwǎpǎyarinǎpimi mǎxfǎdarigǎfǎ Taiataira nweagǎfǎf wiyfne bǎ osearǎmǎni. Seyfne xwiyfǎ ámǎ wǎ ‘Seteno nearǎwǎpǎyarinǎf nǎ inǎmi imóniniñfǎrini,’ rǎrǎgǎfǎpimi arǎfǎ mǎwigǎfáyfnefǎrini. Seyfne sekaxǎf xámǎ searǎñǎpimi ámi bǎ nǎsearǎrǎf íkwǎkwǎrǎmǎf seaimǎmeini. ²⁵ Sekaxǎf ámǎ bǎ íkwǎkwǎrǎmǎf miseaipa emǎf enǎgǎfǎf aiwǎ nioni nǎnǎxǎdǎrǎnǎfǎf xǎrǎrǎgǎfǎpǎni ananǎ nioni weapǎmǎfǎe nání anǎñf mǎnǎf nǎxǎra úfririxini. ²⁶ Ámǎ apǎxf í wǎwǎpǎyimǎnǎrǎf yarǎñfǎpimi mǎxfǎdǎpǎ nero nioniyá urǎñǎpimiñf yoparǎf imónǎf nání nǎxǎfǎ nurǎñfǎpimi dǎni ímǎ xopǎrǎrǎniñf wǎfǎ gǎyfǎf gǎyo seáy e wimǎxmǎfǎrini. Émayo —Ayf ‘Gorǎxomǎ sǎmanǎwǎyóniñf inǎmi wurǎnǎnǎmǎwǎni,’ rǎrǎgǎfáyfǎrini. Ayo seáy e nǎwimóniro umenwǎepǎfǎfǎf nání seáy e wimǎxmǎfǎrini. ²⁷ Gǎfǎf apo nioni seáy e nimóniñf ámayo umenwǎeǎmǎfǎf nání nimǎxǎñfǎpǎ nioni ámǎ xopǎrǎf wǎfǎyo enǎ axǎpi seáy e wimǎxǎnǎ émayo numenwǎeǎrǎnǎf xwǎrǎfǎf sǎxf xwǎf tǎni imǎxǎniñfǎf ainǎxf tǎni pǎrǎf uyǎkieǎánǎf yunǎf íkǎxenarinǎpǎf ainǎxf tǎni nǎxǎrǎmǎnǎf umenwǎeǎnǎnǎf mǎñfyo wǎfǎf wǎiǎkǎpǎxf imónipǎfǎmǎni. ²⁸ Xopǎrǎrǎniñf wǎfǎf gǎyfǎf gǎyo sǎñf ímiǎo enǎf mǎni wimǎfǎrini. ²⁹ Arǎfǎ tǎgǎfáyfne enǎnáyf, xwiyfǎ Gorǎxoyǎ kwiyǎpǎf siyikf nioniyá imónigǎfǎyo urarinǎf rǎpi arǎf ókiarǎf umónǎpoyǎ.” rǎño. nǎrǎrǎ rfwamijf neari wiowáfririxini.

3

Anf Sadisiyo siyikf xfoyáyo nání xwiyfá urínpí nániríni.

¹ “Joxí siyikf nioniyá Sadisiyo nweagfáyíyá anfnajomí rfwamínpí re nearí wíowáfrírxíni, ‘Kwíyí Goríxoyá wé wíúmí dānpí wáu tñí sínpí wé wíúmí dānpí wáu tñí apíau tñjo re rínpí urífrírxíni, ‘Nioní joxí yarínpí nání níjáf imónínpí. Seyíné nání wa re rarígáfríni, ‘Jisasoyá siyikf imónígáf ayí síní dñpí níwíkwíróro nání sínpínpí imónínpí.’ rarínpagfá aí seyíné ríxa peá nínímoro nání dñpí níkwíroarígíápí ríxa íkwíkwí yíní. ² Nioní níníxífróro neróná gí ápo Goríxo ‘Apí neróná wé rónínpí yarínpí.’ wimónarínpí tñí xíxeni mepa nero nání sánínpí wegíáyíné, seyíné ríxa níwíápínímearo segí xámí píránpí yagfá samínpí níwerí anípá imónímíníri yarínpí ámpí dñpí aumaúmí níníro ení síxí eámíxínípoi. ³ Xámí nioní nání aríá níwírfná dñpí níkwírógíápí ámpí dñpí oseainí. Apímí níxífróná segí fíwí yarígíápí ríwífmíní mamófrírxíni. Sánínpí wegíe dání níwíápínímeapa éánáyí, nioní ámpí fíwí meámíníri barígíáyí yapí níbírí maíwí nweagfámí seámeámíníri yarínpí níjáf wí re imónípírfámání, ‘O íná bínírfenínpí?’ yaiwípírfámání. ⁴ E nísearíri aí Sadisiyo nweagfá wíyíné nioní píránpí níxífróro nání fíwí mé neróná segí rapírapí kíyínínpí mómíxarígíáyínéríni. Seyíné áríní wí síní nweanpí. Seyíné rapírapí apíá wení níyínímáná nioní tñí nawíní anf yantwáfríni. Seyíné nioní píránpí níxífróro dání e epaxí imónípírfá enagí nání rarínpí. ⁵ Ámpí nioní níxífróro peá mímímó xopíráfrínpí wíá gíyí gíyo nioní rapírapí apíá wení rúnínpí imónínpí uyírí wíyí yof íkwí ámpí dñpí níyímíní imónínpí íníná nweapírfá nání yof níwíráfrínpí nímí níwíráfrínpí níkwírfápa erí gí ápo tñí xegí anfnajowa tñí sínpí anígíe dání ‘Ayí gí ámaríní.’ urírí emífríni. ⁶ Aríá tígíáyíné enánáyí, xwiyfá Goríxoyá kwíyípi siyikf nioniyá imónígáfáyo urarínpí rípi aríá ókíarf umónípoi.” rínpí. nírírí ríwamínpí éáfrírxíni.

Anf Piradepiayo siyikf xfoyáyo nání xwiyfá urínpí nániríni.

⁷ “Joxí siyikf nioniyá Piradepiayo nweagfáyíyá anfnajomí rfwamínpí re nearí wíowáfrírxíni, ‘Xewíní aga xegí bí imóníri nepaxínpí imóníri eno —O kí míxí ináyí Depito eníná fáf xírínpí aní sínpí nweapírfá nání fáf xírínpí. O fkwíáná ámpí wo ówaní yáfrípaxí meníní. O ówaní yárfáná ámpí wo fkwípaxí meníní. O re rínpí urífrírxíni. ⁸ ‘Ámpí seyíné yarígíápí nání nioní níjáfíni. Ení xwapí meánígíáyíné nímóníro aí xwiyfá nioníyá xaiwí fáf níxíróro xeanínpí sealkárfáná ‘Jisasomí xídarígíáyí wíenemání.’ murípa egfá enagí nání segí sfmímaní ríwámíní nioní anf ówaní ámpí wo míyáfrípaxí imónínpí sealkwíáfríni. ⁹ Ámpí ‘Goríxomí yayí oumeanírfane nání awí éánarínpíwíni.’ nírínpíro aí surfámá nero Setenomí xídarígíáyí —Ayí nepa Judayí mímínpí nero aíwí yapí níróro ‘Judayí wíenéríni.’ rarígíáyífríni. Ayí nioniyá dñpí dání níbíro wauní nísealkárfínpíro segí síkwí tñpí e nípíknímearo níjáf re imónípírfáfríni, ‘Ámpí tíyí o dñpí síxí uyíníyífríni.’ Níjáf e imónípírfáfríni. ¹⁰ Seyíné xwiyfá ‘Ámpí xeanínpí sealfápmí xwámámí níwíro anínpí níxífrírxíni.’ searínánpí píránpí fáf níxíra warínpagfá nání nioní xeanínpí ríá tñpí ámpí xwíá rírí nírímpí nweagfá níyoní iwamfó wíwápíyíní nání wímeanfápmí dání seyíné seamíxeámífríni. ¹¹ Nioní síní mé níbíri seámeámí enagí nání wa segí amínanwí dñpí níyímíní íníná nweapírfá nání dñkínírfápmí seapírfírxínpí nioní níxífróro fáf xírínpí anf mímí píránpí fáf xírífrírxíni. ¹² Ámpí nioní níxífróro xopíráfrí wíá gíyí gíyo nioní nímeaní gí ápo Goríxoyá anf níwíáwámí íkfá xwiyfánínpí oraníárfáná ámpí iwámí dání wí peyepírfámání. Ayo gí ápo Goríxoyá yofí níwíráfrí anf o nweanpíyá —Anf apí Jerusaremní Sínpíyí rínínpífríni. O tñpí e anfnamí dání wépínínpífríni. Apíyá yof níwíráfrí emífríni. ¹³ Aríá tígíáyíné enánáyí, xwiyfá Goríxoyá kwíyípi siyikf nioniyá imónígáfáyo urarínpí aríá ókíarf umónípoi.” rínpí. nírírí ríwamínpí nearí wíowáfrírxíni.

Anf Reodisiayo siyikf xfoyáyo nání xwiyfá urínpí nániríni.

¹⁴ “Joxí siyikf nioniyá Reodisiayo nweagfáyíyá anfnajomí rfwamínpí re nearí wíowáfrírxíni, ‘Nepaxínpí imónípo —O Goríxo ámpíyo xfo imónínpí nání wíwápíyíní urowárfenapínpí nepání wíwápíyíní xíxeni nípíní yáfrí enoríní. O amípi nípíní Goríxo imíxínpí mfkí íkínoríní. O re rínpí urífrírxíni, ¹⁵ ‘Ámpí seyíné yarígíápí nání nioní níjáfíni. Sogwí dñpí yinarínpínpí yarígíáyíné, seyíné ríá sínínpí nímóníro nioní aga píránpí mímíxífróro yarígíáfríni. E nísearíri aí imínpí rárínpínpí nímóníro anínpí dñpí peá nímímoro ení míyarígíáfríni. Sa sogwí dñpí yinarínpínpí yarígíáfríni. Seyíné ríá nísiníri sínpíwíyí, imínpí níráfrí sínpíwíyí, ‘Ayí ananífríni.’ nímónímíníri éfríni. ¹⁶ Seyíné ríá mímínpí ero imínpí mímírfápa ero nero sa sogwí dñpí yinarínpínpí yarínpagfá nání seyíné gí maníyo dání emí seaurímómífríni. ¹⁷ Sewaníyíné ‘Ámpí bí mímíamúrónenéríni. Ámpí xwé ayá tñwáéneríní. Ámpí aí

bí nání mikeamóniŋwini.’ niriŋiŋro aiwí gí siŋwíyo dání seýíné imóniŋgá rípi nání aga majá imóniŋ. Sipi imóniŋo áamá dīŋí sīpí seaipaxí imóniŋo uyipeayí imóniŋo siŋwí supáŋiŋí imóniŋo ikwauiyíxí imóniŋo egápi nání sewaniŋyíŋé majá imóniŋagá nání ¹⁸ nioni seýíné ámi pírániŋí nixídpíríá nání ewayí xwíyá rípi bí osearimíni, ‘Seýíné amípi wí mímúroníŋgáyíŋé imóniŋpírí nání sīŋá gorí ríá yeáaná síkí níríxanowimáná awíaxí imóniŋpí bí nioni bí niro áamá siŋwí seanaŋíá ikwauiyíxí enagi níseaniróná ayá seainiŋiŋiŋí rapirapí apíá wení yínipírí nání bí bí niro pigí siŋwíyo gíní niriŋo siŋwí anipírí nání bí bí niro éfrixini.’ osearimíni. ¹⁹ Áamá nioni dīŋí síxí uyiniŋyí pírániŋí onixídpoyiniŋí mīxí nuriri siyikí weaiwapiyariniŋí enagi nání símí níxeadípeniro segí íwí yarigíápi ríwaminiŋí nímamoro éfrixini. ²⁰ Ará époi. Nioni segí xwioxíyo íwí éniŋí bfaríwáminiŋí nírómáná ówaní iwaní eariŋini. Áamá go go manípa ará niriŋí ówaní nínkwiirínáyí, o tīŋí e nání nípawiri o tīni yawawi aiwá nawíní naníwírini. ²¹ Áamá nioni nínixídróná xopiráriniŋí wíá gíyí gíyí nioni xopirárí níwíarimí gí ápoyá síá ikwianwínamí xío tīniŋí weanaŋápa ayí ení nioni tīni gí síá ikwianwínamí xe níŋwearo áamáyo umenweapoyiniŋí siŋwí winimíarini. ²² Ará tégíáyíŋé enánáyí, xwíyá Gorixoyá kwíyípi siyikí nioníyá imóniŋgáyo urariŋí rípi ará ókíarí umónípoýi.” ríŋotí. níririŋí ríwaminiŋí nearí wiowáŋíxini.” niriŋiŋigini.

4

Oríŋá níwiniŋíá aníŋamí Goríxo tīŋí e imóniŋpí winiŋí nániriŋí.

¹ Xwíyá apí ríxa nínirírímáná enáná Jononí weníŋí yáníáyí winiŋanigini. Aníŋamí aní ówaní wína ikwianwíŋagí níwiniŋí maní xámí pékákiniŋí rariŋagí ará wía axípa “Amípi apimi dání ríwíyo nimóniŋtápi síwá simí nání re nání yapei.” niriŋapíagi ará níwiniŋí ² axiná re eniŋigini. Gorixoyá kwíyípi níxixéroniŋigini. Níxixéroná weníŋí éáyí winiŋanigini. Míxí ináyíyá síá ikwianwí wína aníŋamí ŋwiráŋiniŋagí winiŋí anamí wo éfíŋweanagí winiŋí enanigini. ³ Anamí éfíŋweanagí xegí imóniŋpí, ayí síŋá awíaxí jasípaŋí riniŋípi yá kíkírorí xwíŋá eari yariŋípa erí síŋá konirianiŋí riniŋípi ayíá riri xwíŋá eari yariŋípa erí eno e éfíŋweanagí níwiniŋí opínagwá síŋá emeráŋí riniŋíŋíŋí sowiniŋí imóniŋpí síá ikwianwí anamí xapíxapí eadíŋonagí níwiniŋí ⁴ ikwianwí anamí dání ámi obaxí bí 24 imóniŋpí mīdīmídání níŋwiráŋiniŋa puŋagí níwiniŋí áamá 24 awa rapirapí apíá wení níyiniŋí amíŋanwí síŋá gorí tīni imíxiniŋí nídpíkinimáná ikwianwí mīdīmídání níŋwiráŋiniŋa puŋpimiŋí níŋweaxa puŋagí níwiniŋí ⁵ ikwianwí áwiniŋí eníŋamí dání ápiŋwí néra urí ikaxí níra urí akiríwí níra urí yariŋagí níwiniŋí uyíwí wé wúmi dāŋí wáu —Ayí Gorixoyá kwíyí wé wúmi dāŋí wáu apí nániriŋí. Ayí síá ikwianwí anamí símímaníŋmíni ápiáwí weariniŋagí níwiniŋí ⁶ ikwianwí anamí símímaníŋmíni bí rawirawániŋí imóniŋí bí rírímá siŋwí winipaxí imóniŋpí wenagi níwiniŋí dīŋí tīŋí imóniŋí wáu wáu awa agwí ríwaminiŋí siŋwíŋí nírómíxa urí ríwí ríwaminiŋí nírómíxa urí egíáwa áwiniŋí e ŋwearo ikwianwíŋamí mīdīmídání ŋwearo enagi winiŋanigini. ⁷ Dīŋí tīŋí imóniŋí winiŋáwa wo raioníŋiŋí imóniŋpí —Apí pusí sayí xwéríxa mīxí yariŋíŋirini. Apíŋiŋí imóniŋorini. Ámi wo burímákaúniŋí imóniŋorini. Ámi wo áamá símímaníŋiŋí iníŋorini. Ámi wo apurí nípiŋka waríŋíŋiŋí imóniŋorini. ⁸ Awa awa awa woní woní íwí wé wúmi dāŋí wo ero wará nípiŋí siŋwíŋí nírómíxa ugíawarini. Ikwaŋiŋirani, áfwiŋirani, bí píni mīwíarí aníŋí mīní re níra warigíŋirini, “Ámíná Goríxo, o ení eániŋí áamá woyápi tīni xixeniŋí mímóniŋorini. Eníŋá dání ŋwearí ríná síniŋí ŋwearí ríwéná aníŋí ŋwearí eníŋorini. Xewíniŋí xegí bí imóniŋorini. Ága xegí bí imóniŋorini. Oyi, ága xegí bí imóniŋorini.” ⁹ Íníná e níra nuro ikwianwí anamí ŋweanomi, aníŋí imóniŋomi seáyí e umero wé ikwianwíyo ŋwiráŋiro yayí wíro éaná ¹⁰ áamá 24 imóniŋgá mīdīmídání éfíŋweagíáwa ikwianwí anamí ŋweanomi nupíkinimearo wigí amíŋanwí síŋá gorí tīni imíxiniŋípi nípiŋiro xío tīŋí e nímoauróná re urarigíŋirini, ¹¹ “Negí Ámínáoxí imóniŋí Nwíáoxí imóniŋí enoxini, amípi níniŋí enípi imíxiniŋoxí, ayí joxirini. Nípiŋí pípiŋí dání maríáí, joxí simóniŋpimiŋí dáníŋí imóniŋí apimiŋí dání ení síniŋí imóniŋí eníŋí enagi nání áamá níniŋí joxí seáyí e rímero wé ikwianwíyo níŋwiráŋiro ‘Ení wíarí ní múrorí eániŋoxí, ayí joxirini.’ ríririŋí sipaxoxirini.” rariŋíŋirini.

5

Jono bíkwí wína níŋaminiŋá wenagi winiŋí nániriŋí.

¹ Íkwianwíŋamí éfíŋweano wé náú tīni bíkwí xopemíxiniŋí wína —Anamí xegí ríwaminiŋí neániŋí iníŋwaminiŋí eániŋí seáyí ríwaminiŋí eániŋí eníŋarini. Míxí níŋiniŋá tamíxariŋí wé wúmi dāŋí biaú tīni íkíyiniŋíŋí yáŋiniŋíŋarini. Ána

ikwianwfnami éf nweajo fá xirinjagi síjwí nîwînîrî ² ámi síjwí winfáyí wininjanigîni. Anînají wo rfaiwá enjî tîni re rarijagi wininjanigîni, “Wé róninjí imóninjí go ananî bíkwí ana tamixininjípi araríkímí nerî parîpaxí imóninjí?” rarijagi wininjanigîni. ³ O rfaiwá e rarijagi áí anînamî nweagfáyíranî, xwáfárimî nweagfáyíranî, xwáfárimî ínîmî nweagfáyíranî, wo bíkwí xopemixininjí ana parîpaxíranî, ínîmî síjwí winîpaxíranî, wo mimóninjí. ⁴ Nionî áamá wé róninjí imóninjí wo bíkwí ana nîparîrî ínîmî síjwí winîpaxí imóninjí wo nánî páfá megínárfagfá síjwí nîwînîrî nánî nionî njwí píyí wírfínaríná ⁵ áminá e nweagfáyí wo re nîriniginî, “Joxî njwí meapanî. Aráfá eî. Raionfíninjí imóninjí —O xiáwo írîngo Judaoyá gwí axírimî dání eweajorîni. Míxí ináyí Depitoyá xwáfá piaxíyo dání iwiaronjorîni. O Goríxo tîni xepíxepá nîrónîro míxí inígíyo ríxa xopîrárfí wîjo enjagi nánî bíkwí anamî tamixininjípi ananî araríkímí nerî parîpaxírinî.” nîriniginî.

Jono sipísipí miá womi wininjí nánîrinî.

⁶ Nionî wenînjí éáyí wininjanigîni. Sipísipí miá wo —O áamá píkgífóninjí imóninjorîni. Síwanjî wé wúmi dánjî wáu erî síjwí wé wúmi dánjî wáu —Síjwí apî Goríxoyá kwiýí wé wúmi dánjî wáu xfo xwáfá nîrimîni wárinjîpi nánîrinî. Síjwí apî anîrî enjorîni. O ámináyí ákiná pánaunáná dînjî tînjí imónígífa wáu wáu ikwianwfná tînjí e midîmidánî nweanáná xewanîngo ikwianwfná tînjí e éf ronagi wininjanigîni. ⁷ O nuri bíkwí ikwianwfnami nweanjoyá wé náumîni xirinjína urápáná re enjinigîni. ⁸ Dînjî tînjí imónígífa wáu wáu awa tîni áminá 24 e nîjweaxa pugfáwa —Awa wonî wonî kitá fá xîrîro íkáfá dáfá rfá yeáaná dînjî nanjî eaarinjî bí pízeríxí sínjá gorí tîni imixinjîyo magwí xeárininjîpi —Apî áamá Goríxoyá imónígífáyí xwíyífá xfómî rîrimî wiarígíápîrinî. Apî fá xîrîro yarígífáwa tîni sipísipí miá tînjí e nupkínîmearo ⁹ sonjî sínjî bí nîrîróná re urígíawixîni, “Joxî rîpíkíáná díxí nupeirînjîpîmî dání áamá fíwí nánî gwínninjí nweagfáyí Goríxoyá imónîpîrfá nânî roayíronjîrinî. E neríná áamá gwí wírfí wîrî nîyonî dání wîjo roayírorî píne míkí xîxegínî rarígífa nîyonî dánjîfí wîyo roayírorî wará xîxegínî írígífa nîyonî dání wîyo roayírorî wí e wí e gwí mónígífa nîyonî dání wîyo roayírorî enjî enjagi nánî bíkwí míxí rîrinjína ananî nurápirî tamixininjípi araríkímí epaxoxîrinî. ¹⁰ Áamá joxî roayíronjîfí negí Nwáfáoyá xwioxíyo nweapîrfá nánî wimîxîrî xfóyá apaxípánînjí imónígífáyí o tînjí e ananî páwiarígífáwa ayí enî páwipaxí imónîpîrfá nánî wimîxîrî éf enjagi nánî ayí seáyî e nimónîro xwáfá tîyo umenjweapîrfárinî.” Sonjî sínjî nîrîríná e rigfawixîni.

Sipísipí miáomi seáyî e umegfá nánîrinî.

¹¹ Nionî ámi wenînjí éáyí wininjanigîni. Íkwianwfná tîni dînjî tînjí imónígífa awáu awáu tîni áminá 24 e nîjweaxa pugfáwa tîni áwîni e nweanáná anînají dînjî nîmori fá ropaxí marfát, aga ayá wí dînjî mîmopaxíyí midîmidánî xapíxapí nîmudîmoro aga mîrónárinjagífa nîwînîrî wigí manjî tîni sonjî rarijagífa aráfá winjanigîni. ¹² Sonjî nîrîróná enjî tîni re rarijagífa aráfá winjanigîni, “Sipísipí miá píkgífo, áamá nîni ‘Seáyî e nimónîrî neamenjweapaxoxî, ayí joxîrinî.’ urîro ‘Ámîpí wí mîmüropaxoxî, ayí joxîrinî.’ urîro ‘Pí pí nîjfa enjîpi nánî dînjî aumaúmî inîpaxoxî, ayí joxîrinî.’ urîro ‘Enjî wíarfî nîmüro eánîjoxî, ayí joxîrinî.’ urîro wé ikwianwíyo unjwîrîro seáyî émi umero yayí umero epaxorîni.” E rarijagífa aráfá nîwîrî ¹³ ámi amîpî dînjî tînjí xfo imîxînjí, anînamî nweagfáyíranî, xwáfárimî nweagfáyíranî, xwáfárimî ínîmî nweagfáyíranî, rawîrawáyo nweanjîfíranî, pí pí ayo enjîpîranî, nîfî sonjî nîrîróná re rarijagífa aráfá winjanigîni, “Íkwianwfnami éf nweajo tîni sipísipí miá tîni seáyî émi umepaxí imónîrî wé ikwianwíyo unjwîrîrîpaxí imónîrî seáyî e umfeyoapaxí imónîrî seáyî e nîneaimónîrî neamenjweapaxí imónîrî egífwáu enjagi nánî anînjí miní e e néra úwanigîni.” rarijagífa aráfá nîwîrî ¹⁴ dînjî tînjí imónígífa awáu awáu “Nepa e imónîfwînnigîni.” rayarîjagífa aráfá nîwîrî áminá 24 imónígífáyí awaúmî nupkínîmearo seáyî e umearînjagífa wininjanigîni.

6

Sipísipí miá bíkwínamî tamixininjípi araríkímí enjî nánîrinî.

¹ Nionî sipísipí miá bíkwínamî tamixininjí wé wúmi dánjî wáu enjîpi bí arfíkíagi nîwînîríná dînjî tînjí imónígífa wáu wáu awa wo akîrîwînninjí nîrîríná “Eîni.” rarijagi aráfá nîwîrî ² wenînjí éáyí wininjanigîni. Osí apfá wenjî wo wininjanigîni. Osomî seáyî e xenjweajo éwaikí bá fá nîxîrîrî nweanjagi wininjanigîni. Amînanjwí áamá míxí nîrîríná xopîrárfí wíomî wiarígífáyí wîna omî minî wíáná o xopîrárfí wíno yapî nimónîrî áamáyo xopîrárfí wíamigînnîrî úagi wininjanigîni.

³ Bíkwínamî tamixininjí ámi bí sipísipí miá arfíkíáná dînjî tînjí imónígífa wáu wáu awa ámi wo “Eîni.” rarijagi aráfá nîwîríná wininjanigîni. ⁴ Osí ámi wo, ayí fá rîngo úagi nîwînîrî Goríxo xe osomî xenjweajo áamá xwáfárimî nîwayîrónîro awayîni nweagfáyí míxí

níkwínaroro wiwíni pípiikímí inífríxiníni owiwapíyini sijnwí wínarínjagi níwini e emíniri waríná kirá míxí nání sepiá bá mni wiowárfagi winíjaniginí.

⁵ Bíkwínami tamixininjípi ámi bí arfkiáná dínj tñj imónigfá wáu wáu awa ámi wo “Eini.” rariñjagi arfá níwiríná wenínj éáyí winíjaniginí. Osí úrapí pípfó onj wo winíjaniginí. Osomí seáyí e xenweano ámayo aiwá onímiápia níwiyiri ai nígwí xwé urírápimí wíña nání sikerfá bí fá níximáná xenweanogí winíjaniginí. ⁶ Manípininjípi imóninjí bí dínj tñj imónigfá wáu wáu awamí áwinimí dání re rariñjagi arfá winíjaniginí, “Witf aiwá síxí aga onímiáwá nání xegí nígwí rípi ronfwaríní. Ámá sfá wiyimí omínj ríá tñj nerfíná nígwí meaarigfápi tñi xixení imóninjíwáriní. Barí aiwá síxí aga onímiá wíxaú wá nání xegí nígwí axípi wení. Joxí witf aiwá tñi barí aiwá tñi xwírfá ikixéáná xegí nígwípi seáyí e imónínfá enjagi aiwí wainí uraxí tñi ikfá sogwí gírísí imíxarigfápi tñi nání nígwí seáyí e roniginíni xwírfá mikixepani.” rariñjagi arfá winíjaniginí.

⁷ Bíkwínami tamixininjípi ámi bí arfkiáná dínj tñj imónigfá yoparo “Eini.” rariñjagi arfá níwiríná ⁸ wenínj éáyí winíjaniginí. Osí siyó ríñj wo winíjaniginí. Osomí xenweano —O xegí yof Píyoyí wíriníjoríní. O xenweanogí winíjaniginí. Píyínj Siwí Anjío Wáraníjoi ríníjio nawíní ríwíminí níxenweámáná waríñjagi winíjaniginí. Goríxo awáu amá xwíá ríri nírimíní biaú biaú imónigfá bimi nípiikiríná xe míxí nání níwíwapíyiri pípiikímí eri aiwá nání dfwí níwimíxiri pípiikímí eri símiárf níwiri pípiikímí eri síwí sayí oroanpoyíní níwimíxiri pípiikímí eri éisixíníni sijnwí wínowárfagi winíjaniginí.

⁹ Bíkwínami tamixininjípi ámi bí arfkiáná nioní wenínj éáyí winíjaniginí. Rídiyowá nání íráfí noa peyiníjio iními amá xwíyá Goríxoyá wáf urimero Jísaso uréwapíyínjpi aníj miní xfdíro yaríñjagi nání píkiğfáyí dínj iními e yaríñjagi winíjaniginí.

¹⁰ Ayf enj tñi re uraríñjagfá arfá winíjaniginí, “Ámínáoxíní, aga xegí bí imóníni nepaxínj imóníni enjoxíní, sfá araríná sípi neaikarfá xwíyá ñweagfáyo pírfí mumamó nerí nene neapíkigfá nání enj míméa nerí kikiá erfáriní?” uraríñjagfá arfá níwiri ¹¹ níyoní womíní womíní rapírípi apfá wení sepiá wú yínípfíri nání mání níwiri re uraríñjagi arfá winíjaniginí, “Seyfne bí onímiápi síní wenínj nero kikiá ñweáfrixíní. Seyfne seapíkífápa amá ápo Goríxoyá xínáiwáníj imóníro segí sérixímea imóníro egfá wíniyo ení xe píkiğfrixíníni yaiwinípi tñi xixení píkiğfíre nání wenínj nerí ñweáfrixíní.” uraríñjagi arfá winíjaniginí.

¹² Bíkwínami tamixininjípi ámi bí arfkiáná wenínj éáyí winíjaniginí. Poboní ayíkwí mé erí sogwí maní pípfó wáriní emá xfá ayfá níriríná ragí pwaríñjapíníj ríri ¹³ sínj anj pírfío dání níwíwómioarfná ikfá píki sogwí síní yof meñáná ríwipi kíkídímí éáná piéoroaríñjaga axípi e piéori ¹⁴ anj pírfí kwí wínaníj áwiní e naxínwárinímaná mídímídání níxopéga urí dfwí níní tñi pírinjwí níní tñi xámí imóníne dání níxoyfípa nuri ámi wí e imóníni yaríñjagi níwini ¹⁵ xwíyá dání míxí ináyí tñi amá wíyo seáyí e wimónigfáyí tñi porisíyo seáyí e wimónigfáyí tñi amá amípi wí mímúroníjagfáyí tñi amá xwérixá imónigfáyí tñi amá kodíreakí nero xínáiwáníj nimóníni omínj wíiarigfá níníj tñi amá wígf omíníni yaríğfáyí tñi wíwaníjyí sijná ófyo píní ñwearo dfwí sijná tñi enj yimároníni píní ñwearo yaríñjagfá winíjaniginí. ¹⁶ E nero dfwíyo tñi sijnáyo tñi re uraríñjagfá winíjaniginí, “Sijná tiyfné, dfwí tiyfné, ananí seáyí e neaikwarímoí. Íkwianíwínami éf ñweano sijnwí neaníní sípísípí miáo wíkfí neaóníjpi pírfí neamamorí eníginíni rítfí neateí. ¹⁷ Sfá sípiyf, sfá awáu wíkfí neaónígfí enjagi nání pírfí neamamopísíyfí ríxa nimóníni enjagi nání rariñjwini. Apimí gone múropaxí imóníjwini? Oweoi.” rariñjagi arfá winíjaniginí.

7

Isireriyí 144,000 egfáyo ipírfá eagfá nánirini.

¹ Api e níwínárimáná aníñajf wáu wáu xwíá sírfwí biaú biaú imonj mídímídání e éf nírooro imínj xwíyáoraní, rawírawáyoraní, ikfá wíyoraní, mepa oeníní imínj apiaú apiaú imone baríñjpi nípfírooro ronagfá níwini ² aníñajf ámi wo ipírfá Njwá aníñj sínj imóníjyá nání íkwíroaríğfápi nímaxírimí sogwí weapáriními dání nípeyíri aníñajf Goríxo xe xwífá tñi rawírawá tñi xwírfá ikixéfrixíníni sijnwí winíñj wáu wáu awamí enj tñi rfaiwá nurífná ³ áxémá níwiri re uríñjiginí, “None negí Goríxoyá amá xegí xewaxomí dínj níwíkwírooro nání xínáiwáníj nimóníro omínj wíiarigfáyo síní ipírfá mimáyo míweapa enáná xámí xwíá tñi rawírawá tñi ikfá tñi xwírfá mikixepa époyí.” uraríñjagi arfá níwiri ⁴ ayf rípi ení rínaríñjagfá arfá winíjaniginí, “Amá Goríxoyá ipírfá weáfá níní, 144,000 egfáyí, ayf Isireriyí gwí rírfí ríri imónigfá níyoní dínjyíriní. ⁵ Xiáwo íríño Judaoyárimí dínj 12,000 ipírfá earo xiáwo íríño Gatoyárimí dínj 12,000 ipírfá earo Rubenoyárimí dínj 12,000 ipírfá earo ⁶ Asaoyárimí dínj 12,000 ipírfá

earo Napitaraioyárimí dájf 12,000 ipiríá earo Manasaoyárimí dájf 12,000 ipiríá earo ⁷ Simionoyárimí dájf 12,000 ipiríá earo Ripaioyárimí dájf 12,000 ipiríá earo Isakaoyárimí dájf 12,000 ipiríá earo ⁸ Seburanoyárimí dájf 12,000 ipiríá earo Josepoyárimí dájf 12,000 ipiríá earo Bejimanoyárimí dájf 12,000 ipiríá earo egíáyf ayf apiríni.” rinarinagáa aríá winjaniginí.

Ámá fá mīropaxí wí Gorixomi yayf wigíá nánirini.

⁹ Aríá e nīwiarimáná weniní éáyf winjaniginí. Ámá ayá wí mīrónarínagí winjaniginí. Dínf nīmori fá ropaxí mimóniníyirini. Ayf ámá gwí xixegíni imónigíá nīyoní dānfyirini. Gwí wirí wirí xixegíni imónigíayorani, wará xixegíni irínfyorani, píné xixegíni rarigíayorani, ayo nīyoní dānfyí wí axí e nīmīrónarīro rapirapí apíá wení nīyinimáná ikwianwína tñi sipisipí miáo tñi agwíriwámīni tñf e yayf nīwinīro nāni soná iwí fá nīxirīro ¹⁰ meaní nīrīroná ení tñi re rarínagíá winjaniginí, “Gorixo, ikwianwínamí éf nīweaní ro tñi sipisipí miá ro tñi yeáyf neayimixemeáfiwaurini.” ráná ¹¹ ikwianwína tñi áminá 24 e nīnweaxa pugíáwa tñi dínf tñf imónigíá awáu awáu tñi áwini e enáná anínajf mīdmíadāni xapixapí nīmudmoro rogíáyf ikwianwínamí sīmīmanjírīwámīni nīpíkinīmearo Gorixomi yayf numeróná ¹² re rarínagíá aríá winjaniginí, “Ripí aga nepa imónini. Negí Gorixo yayf umepaxo imóniri seáyí émi umepaxo imóniri nīni nāni dínf aumaúmí inīpaxo imóniri yayf wipaxo imóniri weyf umearīpaxo imóniri seáyí e nīneaimóniri neamejweapaxo imóniri ení sīxí eánīpaxo imóniri eno enagí nāni anínf mīnī iníná e e néra úwaniginí. Nepa xixení e imóniwiniginí.” rarínagíá winjaniginí.

Rapirapí ragí sipisipí miáoyáyo igíá eááyf nánirini.

¹³ Sīnjwí e winaríná áminá e nīnweaxa pugíáwa wo re nīriniginí, “Ámá rapirapí apíá wení nīyinimáná re rogíá tiyf giyirini? Gīmí dāni bíáyirini? Joxí nījārani?” nīrīagí ¹⁴ nioní re uríniginí, “Oweot, ápoxini nījārini.” uríagí o re nīriniginí, “Ámá tiyf xeaniní xwíárimí bī tñi xixení mimóní seáyí e imóniní wīmeanjīmī dāni bíáyirini. Wigí rapirapí ragí sipisipí miáoyáyo igíá eááná apíá wení imónirini. ¹⁵ Ayināni Gorixoyá ikwianwínamí sīmīmanjīmí dāni éf nīroxo xegí aní nīwíá riwámī dāni ikwáwīyirani, árīwīyirani, Gorixoyá apaxípániní imónigíáyf wīiarigíápa axípi wīiarigíáriní. Ikwianwínamí éf nīweanjo anínf sīmanwíniní yeáyf wīmīxiníáriní. ¹⁶ Ámá tiyf ámi bī agwí nāni mēpa ero inigí nāni mīwinīpa ero sogwí xaiwí mīwanīpa eri amípi wí wigí waráyo rīmīmeniníwininí mīweánīpa eri eníáriní. ¹⁷ Ayí rīpi nānirini. Sipisipí miáo, ikwianwínamí áwini e éf roxo sipisipíyo xiáwo pírāniní mearinípa ámá tīyo axípi nīmeríná inigí sīmīnínf ayf nīnīríná dínf nīyimínf imónipírī nāni tñf e nīpemeámí unfāriní. Xeaniní wīmeaaríná nīwí eearigíápi ení Gorixo sīnjwiríxí nīni kwíkwírimí winíáriní.” nīriniginí.

8

Sipisipí miáo bikwíyo tamixininí yoparípi aríkiní nánirini.

¹ Bikwínamí tamixininí yoparípi aríkiná re imóníagí winjaniginí. Anínami njíníá nīmónaríni bī onimíápi e nemáná enáná ² anínajf Gorixoyá agwíriwámīni rogíá wé wíúmí dānjf wáu imónigíáwami pékákí wé wíúmí dānjf wáu wíagí winjaniginí.

³ Anínajf ámi wo pīrerixí sīnjá gorí tñi imixininí wīna fá nīxirimi nībiri íráf sīnjá gorí tñi imixininí tñf e —Apí ikwianwínamí agwíriwámīni onínjirini. Apí tñf e éf róáná xwíyíá ámá Gorixoyá imónigíá nīnīyf xíomi rīrīmí wiarigíápi —Apí íráyo nanwí rīdīyowá yarigíápinínf wenípirini. Apí tñi nawíni ríá oīkeaaríní ikíá díá ríá yeááná dínf naní eariní xwé bī mīni wíagí ⁴ anínajo e ríá ikeaaráná xegí wéyo dāni ikíá díápiyá sinadiní tñi ámá Gorixoyá imónigíá xíomi yarínf wigíápi tñi nawíni xífo sīnjwí aníje peyílagi nioní sīnjwí nīwiní ⁵ anínajo pīrerixí sīnjá gorí tñi imixininí ámi nīmeari ríkwaminí íráyio wenípi nīxeri pīrerixínamí magwí nīyárimáná xwíáyo mamówaríniginí. Mamówaráná akírīwí riri ikaxí riri ápianwí ókiri poboní eri éagi winjaniginí.

Anínajf wáu wáu pékákí rigíá nánirini.

⁶ Anínajf wé wíúmí dānjf wáu, pékákí wa tñi xixení xirigíáwa pékákí ranīro nāni nīmīxárimáná ⁷ wo iwamíó pékákí ráná re eniginí. Anínakí tñi ríá tñi ragí tñi nawíni xwíáyo píeróáná xwíá nīrini biaú bī enípi bībimi eníyf amípi ríá nīnowáriní ará nīni nīnīrī ái ikíá oríwámí dānini nepearíagí winjaniginí.

⁸ Anínajf ámi wo pékákí ráná re éagi winjaniginí. Bī dīwí mīnínf xwé ápiáwí wearínjirínf imóninípi rawírawáyo mamówarínáná rawírawá nīni biaú bī imóninípi

bfbí apí nípini ragí imóniri ⁹ nanwí amípí rawírawáyo yariñyí nñni biaú bí enjípí bfbí piyí erí ewé amípí rawírawáyo waríñyí nñni biaú bí enjípí bfbí xwírfá ikixéniri éagí wíññanigini.

¹⁰⁻¹¹ Anñají ámi wo pékákí ráná re éagí wíññanigini. Sinj xwé wo —O xegí yoí Yíkí Yariñoyí rinñorini. O uyíwí wírí ápiáwí nñweríññí anñami dání nñpiéroríni iniñí wearíñyí tñni símíñí meaaríñyí tñni nñni biaú bí imóniñpí bfbimí dání ení sá nñyináriri sogwí manípa erí árfwíyíni biaú bí imóniñpí bfbimí dání ení sá nñyináriri emá tñni sinj tñni wfá mókípa erí éagí wíññanigini.

¹² Anñají ámi wo pékákí ráná re éagí wíññanigini. Sogwí pírí rakíniri emá pírí rakíniri sinj pírí rakíniri éagí nání ikwáwíyíni biaú bí imóniñpí bfbimí dání sá nñyináriri sogwí manípa erí árfwíyíni biaú bí imóniñpí bfbimí dání ení sá nñyináriri emá tñni sinj tñni wfá mókípa erí éagí wíññanigini.

¹³ Nioní ámi weníñí éáyí apurí wo anj píríñami ayá áwiniyo nñpuríni enj tñni re rariñagí arfá wíññanigini, “Ine, anñají awa wáu wo yoparowa, ríxa pékákí nñpírí nání imóniñpí. Awa ráná ámá xwíáyo nñweagíáyo wímeanpí nání ine! Ine!” rariñagí arfá wíññanigini.

9

Anñají awaú awaú pékákí nñrímaná enáná ámi wo ríñí nánirini.

¹ Anñají pékákí xirigíáyí yoparí wáu wo awayá wo pékákí ráná nioní sinj anñami dání piéroní wo xwíámí wenagí nñwiniñí sinjomí sirírikí yoparí bí mimóniñyí nání kípi wíagí ² o nuri sirírikí yoparí bí mimóniñyí íkwíáná re éagí wíññanigini. Sinjwírfá ríá xwé bimí ronjímí dání awímíññíñí nñtíríni sirírikí ayimí dání peyíagí wíññanigini. Peyíáná sogwí íkwapiñí meari agwíññí táriñagí nání anj pírí sñjání mepa erí yarfá wíññanigini. ³ Áxwaxí sinjwírfá apimí dání peyeamiaríñagí wíññanigini. Wáre xwíáyo enjípí sidíñí waríñípa áxwaxí apí ení xe wáreníñí sidíñí opaxí imóníwíññiniñí Goríxo sinjwí nñwiniñí ⁴ áxwaxí apimí nñwí ikaxí re uríñagí wíññanigini, “Ará tñni ikfá tñni amípí sowiniñí imóniñpí tñni nñniri kíriñí mípímíxípani. E neri aí ámá Goríxoyá mimónípa nero nání xegí ipírífá meánigíáyo ananí xwírfá ikixéírxini.” uríñagí nñwiniñí ⁵ ámá ayo xwírfá níkíxeríni xe píkírxiniñí sinjwí míwiniñí neri ríñíñí bí —Ríñíñí áxwaxí ayí wiaríñpí wáre ámáyo sidíñí óaná ríñíñí winaríñpí, ayí axífpíñíñí imóniñpírini. Ríñíñí apini nñwia waríni xe emá wé wú núní pwéwíññiniñí sinjwí winíagí wíññanigini.

⁶ Áxwaxí apí ámá ríñíñí ayíkwí míwiniñí yarfá ríxa “Opémíni.” nñwimóniro ikíñíñí sípi nñwiniñí “Aríge neríni péminíréini?” nñyaiwiro aiwí íni wí nñpexí imónipírífámani.

⁷ Áxwaxí ayí osí ámá míxí nání nñmeámí nuríni níkíñíñíñíñí yimároarigíápa imóniñagí nñwiniñí wígí mññíyo amínanjwí sñj gori tñni imíxíñíñíñí dñkíñí sñmímanjí ámá sñmímanjíñíñí iníro ⁸ wígí dñí sepiá apixí wíwayáñíñí wero wígí síwanjí pusí sayí raioníñí ríñíñíñí síwanjíñíñí wero ⁹ agwírwámíni níkíñíñí kapá tñni imíxíñíñíñíñíñí nñwírariniñí enagí wíññanigini. Íwí wígí nñpípíka nuróná rariñpí, ayí osí obaxí míxí nání nñmeámí nuríni rariñípa ríri osí karí obaxí míxí nání nñropémí nuríni rariñípa ríri yariñagí wíññanigini. ¹⁰ Wígí íkwémíñíñí wáre sidíñí waríñíñíñí imóniñagí wíññanigini. Ámáyo emá wé wúmi ríñíñí wípaxí imónipírífáyi ayí wígí íkwémíñíñí dání sidíñí waríñíñíñí. ¹¹ Míxí ináyí áxwaxí ayo seáyí e nñwimóniri umeríñweajo, ayí anñají sirírikí yoparí bí mimóniñyíñí meñweañorini. O xegí yoí Xibiruyí pñé tñni nñtíríni Abadonoyí rariñíñíñí. Gírikíñí pñé tñni nñtíríni Aporiyonoyí rariñíñíñí. Yoí nñpiaúni mfkí ayí o iríkíaríño enagí nánirini.

¹² Ríwíyo wímeanpí nání “Ine” biaú bí rífpí bí ríxa apí wímeanpí. Biaú apimí ríwíyo imóniñpiaú sñtírini.

Anñají awa yoparo tñño pékákí ríñí nánirini.

¹³ Anñají pékákí xirigíá awa yoparo tñño pékákí ráná íráf sñj gori tñni imíxíñíñí Goríxoyá sñmímanjímíni oníñpiyá síwanjí biaú biaú tññí e dání manj bí nñtíríniñí ¹⁴ anñají pékákí fá xirigíá yoparo tññomí re urariñagí arfá wíññanigini, “Anñají wáu wáu iniñí Yúpíretisí rapáú tññí e gwí nñweagíáwami wíkwewáreí.” urariñagí arfá nñwiriñí ¹⁵ anñají awaú awaú —Awa ríxa xwíogwí o imóniri emá o imóniri sá ayí imóniri éaná e éríxiniñí wimíxaríñowarini. Awa nuro ámá xwíá nñriminiñí nñweagíáyí biaú bí imónigíá bimí pípíkímí epírífa nání wíkwewárfagí nñwiniñí ¹⁶ “Ámá míxí nání osíyo xenweagíáwa dññí nñmori fá mñropaxí imóniñpí. Nñni 200,000,000 imónigíáwarini.” rariñagí arfá wíññanigini. ¹⁷ Osí tñni seáyí e xenweagíáyí tñni nioní oríñá nñwiniñíñí rípíñíñí imóniñagí wíññanigini. Seáyí e xenweagíáyí níkíñíñí ríñíñíñí ayí ríri onagwá werí siyó ríri enjyí imaníro osí mññí pusí sayí raioníñí ríñíñíñí mññíñíñí imóniriñí osí

[illegible]

10

Jono bɪkwɛ onɪmiá bɪkwɪ nurápɪrɪ nɪŋɛ nánɪrɪnɪ.

1 Niontí wentíngf éáyí wíntínganígíntí. Anfnajf enj sixf éáníngf ámtí wo — O agwí xopíxopí rónírtí xegf mĩnfyó opínagwáf dfkínírtí nerí xegf sımímajf sogwínníngf wáf ókírí xegf síkwfyó dántí rfáf ápiáwínníngf werí nemáná anfnamí dántí wepfńarńngaf wínnínganígíntí. ² O bikwí onmíá parńńngf bikwí fáf nıxírırtí sısıxírırtí nırórńń sıkwf náú rawrawáyo osaxırı onamńńú xwáfyo osaxırı nerı nırómáná ³ pusf sayf xwérıxa raionfyı rınnıngf awf nırırıfńá ayá wı yaiwıámı márarńńfpa enj tńń nırımáná enjáná akırıwı wé wfúmı dńńf wáu rayıgıawıxıńı. ⁴ Akırıwı wé wfúmı dńńf wáu apı nırayımáná enjáná nıxırıwınnıngf éámıńırtı yarńńá xwıyáf anfnamı dántı re rınenapfagı aráf wınganígıntı, “Xwıyáf akırıwı wé wfúmı dńńf wáu apı nırırıfńá rfápı rfıwamıngf meapa nerı íntımı áyá eaáreı.” rınenapfagı aráf nıwırı ⁵ anfnajf síkwf sısıxırırtı nırórńńá rawrawáyo osaxırı xwáfyo osaxırı enagı wıńáfó wé náú nımfıyoarı anfnamı nımxırırtı ⁶ sńńá womı dńńfńıngf nırırıfńá anıngf íńıńá nıweajo tńńf e dńńı — O anńa imıxırı amıpı nńńı e enjyf imıxırı erı xwáfarı imıxırı amıpı nńńı e enjyf imıxırı erı rawırawá imıxırı amıpı nńńı e enjyf imıxırı erı enjorıńı. O tńńf e dńńfńıngf anfnajo re rarıngaf wınnınganígıntı, “Gorıxo ‘E émıgıntı. E émıgıntı,’ yaiwıarıńfpi sıńı yómıngf wı nenımenıngı. ⁷ Anfnajf pékákı fáf xırıgıfáyı yoparo pékákı rıńfápı tńńıńá Gorıxo enjáná dńńı dıńf nenıwıperı yumfı dıńf ‘E émıgıntı. E émıgıntı,’ yaiwıarıńf xegf wáf rókıamoagıawamı — Awa xegf xıńáıwánıngf nımómńro omıngf wııagıawarıńı. Awamı áwanf urıńfpi tńńı xıxenı axıfı nenfárıńı.” Anfnajo e rarıngaf nıwıńırtı ⁸ manf anfnamı dántı rınenapfagı aráf wıápı ámtı nırırıfńá re rınenapfarıngaf aráf wınganígıntı, “Joxı nırı anfnajf sısıxırı nırórńńá rawrawáyo osaxırı xwáfyo osaxırı nerı rońomı bikwı parıńńıngf fáf xırıńfıpkıwı urápeı.” rınenaparıngaf aráf nıwırı ⁹ nıonı nırı anfnajomı “Bıkwı onmıáıpkwı nıapeı.” urıngı o re nırıngıngıntı, “Joxı nıńırápirı neı. Nıńırńńá manfyó awfı pfkı íngıngıńırtı nısrı aıwı agwıyo dńńı ayf yıkı rıdunıńıngı.” nırıngı ¹⁰ nıonı bikwı onmıáıpkwı nıurápirı nıńırńńá gı manfyó ayf awfı pfkı íngıngıńırtı nıagı aıwı nıńowárımáná enjáná gı agwıyo dńńı yıkı nıdunıngı ¹¹ awa re nırıgıawıxıńı, “Amıpı ámá gwı wırı wırı obaxı ímónıgıfáyo wımearı ámá axı e gwı mónıgıfá obaxıyo wımearı xwıyáf mfkı xegf bı xegf bı rarıgıf obaxıyo wımearı mıxf íńáfı obaxıyo wımearı enfápi nńńı ámtı wáf rókıamot.” nırıgıawıxıńı.

11

Goríxo imón+ηípi nán+ mʔkʔ imón+pi sʔíwaú nán+r+ni.

¹ Iwamfo yarigfa xoywaniŋ imoniŋ wá nniapiŋ re nriŋnigini, “Joxi nɔwɔpɔnimeari aŋ Gorixonɔ nani ridiyowá yarigiwamɔ xoywá awá tɔni iwamfo e e nera uri ridiyowá nani iráŋ onɔpimi iwamfo eri áma nɔbro Gorixonɔ yayɔ nimearigáyo fá ríromɔ eri ei. ² Ridiyowá yarigiwamɔ wáfamɔ ‘Xe oen.’ niyawiŋ iwamfo mepani. Áma gwɔ xenwɔyɔ wigɔ dɔni tɔni xe éfrixiniŋ siŋwɔ wɔnfa enagi nani iwamfo mepani. Wigɔ dɔni tɔni neróna emá 42 pwearína aŋ jwáfapi mɔ xórórɔ nero sɔpi wikáŋpɔrɔfáŋi. ³ Sɔpi wikáŋfáŋa gɔ áma nioni imoniŋapi nani mɔkɔ imoniŋiwaú xe wá urókiamopaxɔ oimónipiyinri siŋwɔ wɔnáná awaú okiyá wi minɔ bekɔ wú nkɔkɔiyinmána sɔa 1,260 imoniŋfɔ —Sɔa ayɔ emá 42 nani xixenɔ imoniŋ. Sɔa ayɔ pwearína áma wigɔ fɔwɔ nera warigápi rɔwɔmɔni omamópoyinri wá urókiamopisiriŋ.” nriŋnigini. ⁴ Awaú iká oripiyɔ riŋwɔni wáu tɔni ikwianwɔ uyɔwɔ ikwiáŋpɔfá nani wɔnxaú tɔni sɔmɔmanɔ Gorixoyá —O xwá nyoniŋ nani Áminá imoniŋɔŋni. Oyá sɔmɔmanɔni

ronjépi yapi imónígfíwaúrini. ⁵ Ámá awaú tñni mǎxǎ inarígfáyǎ awaúmi sípí wíkáraniri nerínáyǎ, awaúyá manjýo dání ríá ápiáwǎ nípeyearí ayo ríá nínfáriní. “Awaúmi sípí owikáraneyi.” yaiwíá gíyǎ gíyo ríá apimi dání aga nǎpíkípísíriní. ⁶ Emá awaú wíá urókíamoarígfíyo iníá meapa oeniri anjǎ pírínami yeáyǎ yimíxáripaxǎ imóniri inígfǎ ragǎ imónini nání imíxǎpaxǎ imóniri gíní gíná “Xwíáyo njeagíáyo e owikáraiyei.” wimóníná ananí egǎ dǎnjǎ tñni xeaníjǎ ayǎ ayǎ nǎnǎ wíkáripaxǎ imóniri neri ⁷ xwíyá Goríxo wíá rókíamóisixíniri urínjépi tñni xixení ríxa nurárimáná enjáná nanjwǎ mǎxǎ yarínjǎ sirírkǎ yoparǎ bǎ mímóníjyimi dání peyearí awaú tñni mǎxǎ níníro awaúmi xopírárǎ níwiri píkínfáriní. ⁸ Píkíáná píyowaú anjǎ xwé apimi —Anjǎ egǎ Ámínáomi ení yekwíroarígfápi nání rarínjini. Anjǎ apí nání níríná rásǎ níríro Sodomíyí ríro Isipíyí ríro yarígfápirini. Anjǎ xwé apimi awaú óf e píyǎ opísíriní. ⁹⁻¹⁰ E píyǎ wejáná sǎ wíyau wíyí nóríri ámi wíyí órimíniri yaríná ámá wará xixegíní írro egíáyo dǎnjǎ tñni gwǎ wírǎ wírí imónígfáyo dǎnjǎ tñni píné xixegíní rarígfáyo dǎnjǎ tñni gwǎ bǎ bǎ mónígfáyo dǎnjǎ tñni nǎbímíro xe píyowaúmi xwíá oweyárpoyíniri síjwǎ mǎwínipa nero síjwǎ níwínayíro wíá rókíamóíwaú, ámá xwíáyo njeagíáyo ríníjǎ ayíkwǎ níwía mǎfíwaú ríxa péagǎ nání ayǎ yáyǎ seáyimi dání néra upíríriní. E neróná aiwá xwé mǎxíro nǎga uro wígfǎ ámayǎ yáyǎ owíniri amípí nanjýǎ anfá yanjǎ iníro néra waríná ¹¹ ríxa sǎ wíyau wíyí nórimáná wíyíjimi áwini e dǎnǎ re eníjíní. Goríxo xǎomi dǎnǎ ámi awaúmi dǎnjǎ síxǎ uyáraná awaú ámi síjǎ neri éf rogísisíní. Éf róáná ámá awaúmi síjwǎ wínayarígfáyǎ dǎnjǎ níyága nuro wáyǎ ayíkwǎ mǎwínaríná ¹² awaú xwíyá bǎ anjǎnami dání enjǎ tñni re rínénopíagǎ arfá wígfísisíní, “Awagwí re nání yapípiyi.” Arfá e níwiri agwǎ tñni anjǎnami nání peyarínagǎ awaú tñni mǎxǎ inígfáyǎ síjwǎ wínowáraná ¹³ axíná re eníjíní. Pobonǎ xwíá yaiwíámǎ eníjíní. Xwíá yaiwíámǎ éáná anjǎ anjǎ apimi mǎfíníjǎ re wúkaú imóníjépi bǎ nǎpíní pínanowiri ámá e njeagíá ení 7,000 penowíro éagíá anjǎ apimi njeagíá mǎpéáyǎ enjǎ óf níkáríníro Nwíá anjǎnami njeanómǎ seáyǎ e numeróná “Enjǎ eáníjoxi, ayǎ joxírini.” urínjagíá wíníjaníjini. Nioní orínjǎ níwíníriná e wíníjaníjini. ¹⁴ Ríwíyo wímeanjǎ nání “Ine” bíau bǎ ríjǎ áwini e enjǎpǎ ríxa apí imónígoí. Apimi ríwíyo imóníjépi anjǎnǎ imóníjépi.

Anjǎnájǎ pékákǎ xirígfá yoparo pékákǎ rínjǎ náníriní.

¹⁵ Anjǎnájǎ pékákǎ xirígfá wé wúmi dǎnjǎ waú imónígfáwa yoparo pékákǎ ráná anjǎnami dání manjǎ obaxǎ enjǎ tñni re níriga warínagǎ arfá wíníjaníjini, “Xwíárimí menjeapaxǎ nání imóníjépi síní wíyíyá marfá, ríxa negǎ Ámínáo tñni xegǎ ámá nene yeáyǎ neayimíxemeáná nání oyá dǎnjǎ tñni aríowayá xwíá píaxíyo dǎnǎ iwíaronfóyi rarínjwáo tñni awaúyápiníriní. O wí anfá mímóní aníjǎ iníná níjwearí menjeanfáriní.” níriga warínagǎ arfá níwiri ¹⁶ ámá ámíná 24 Goríxo tñjǎ e íkwíawíyo éf níjwearo xapíxapǎ níjweara pugíáwa wígfǎ símímanjímíni nípíkínímearo Goríxomi yáyǎ numeróná ¹⁷ re urínjagíá ráná wíníjaníjini, “Ámíná Goríxoxini, enjǎ síxǎ eánígfá níyoní seáyǎ e wimóníjoxini, ríná njwearí enjáná dání aníjǎ njwearí enjoxini, joxí enjáná dání enjǎ síxǎ eáníjǎ néra bagípi tñni ríxa xixení neri xwíárimí iwámí menjeanagǎ nání none yáyǎ siarínjwini. ¹⁸ Ámá gwǎ bǎ bǎ mónígfá nǎnǎ joxí nání wíkwǎ níróníro ‘Omí iními wí wúrínáméwini.’ yaiwíagíá aiwǎ joxí ayo wíkwǎ wóníjépi wíwapiyiríná ríxa nimóníjépi. Ríná ámá pegíáyo xwíxǎ numerí eyeyírómi wírínáriní. Ríná wíá rókíamoarígfá, díxǎ rínáíwáníjǎ nimóníro omíjǎ síiarígfáyo yáyǎ níwímori ‘Apí wíimíjini.’ yaiwínjépi mǎnǎ wírí ámá díxǎ imónígfá joxí nání wáyǎ nísiro píráníjǎ xǎdarígfá, síyíkíwíníjǎ imónígfáyoraní, xwéníjǎ imónígfáyoraní, ayo ení yáyǎ níwímori ‘Apí wíimíjini.’ yaiwínjépi mǎnǎ wírí ámá xwíárimí xwíá ríá íkíxearíjépi xwíá ríá wíxíxerí eríná, ayǎ ríxa rínáriní.” rarínjagíá arfá níwiri wíníjaníjini. ¹⁹ Goríxoyá anjǎ njwíá anjǎnami enjwá íkwíníri bokísǎ xwíyá Goríxo enjáná réroarínjépi nání imíxíníjwá anjǎ iwámí dǎnǎ síjǎnǎ imóníri éáná re eníjíní. Ápíanjwǎ ókímíxayirí íkaxǎ rayirí akíríwǎ rayirí pobonǎ erí anjǎnakǎ ayá wí erí éagǎ wíníjaníjini.

12

Ekiyínjǎ iwǎ wo iníjépi tñni apíxǎ wí iníjépi tñni náníriní.

¹ Ekiyínjǎ anjǎ píryó ayá sǎwǎ ropaxǎ bǎ níníriná rípi imóníjíníjini. Apíxǎ wí —Í sogwo rapírapijépi yíniri xegǎ síkwǎ emáomi íkwíaríri amínanjwǎ síní wé wúkaú síkwǎ waú tñjǎ díkíníri nemáná ² niaíwǎ agwǎ enjírini. Í niaíwǎ xírímíníri nání síjwǎ wanarínagǎ ríníjǎ ayíkwǎ mǎwínarínagǎ nání “Anjǎnǎ oxírímíni.” níyáiwiri “yeyí” ríníjíní.

³ Ekiyínjǎ ámi bǎ anjǎ píryó níníriná rípi imóníjíníjini. Iwǎ ayá rínjǎ xwé wo —O mǎnjǎ wé wúmi dǎnjǎ waú imori síwanjǎ wé wúkaú mǎnjýo dǎnǎ rémówapíri dírfǎ mǎxǎ ináyǎ díkínarígfá imóníjǎ wé wúmi dǎnjǎ waú mǎnjýo xixení nídíkíga urí enjorini. O anjǎ

piríyo e siñani nimóniri re enjiniñi. ⁴ Siñí biaú bi egá bimí xegí sowí tñi anjñami dani airairómí enápána xwíáyo piérinowiniñi. E nemána iwí xwéo “Apixí niaiwi xirimiñiri yariñi rixa niaiwi xiráná oroanini.” niyaiwiri imi agwíriwámíni urojaná ⁵ i niaiwi oxí womi — O ainixí wá íá nixiriri amá gwí bi bi mónigá niyoni umenweanfa nani imóniri xwiýá xíoyápiimi mimúropaxí imóniri enforini. Omi i xiriniñi. Niaiwi omi nixirimáná enána iwo Gorixoyá dñí tñi xó ikwianwíñami nweane nani nipeyiri nweanáná ⁶ apixí amá dñí meaní e nani éf unjiniñi. Gorixo í e nani éf nuri nweawiniñiri anjñini wimixiyáñe nani nuri nweanáná aiwá niwiro pirániñi mearná sá 1,260 nóra unjiniñi.

⁷ Anjñami dani mxiñ ninowápiñiróna anjñají Maikoroyi riniño tñi xegí anjñajowa tñi midáni nírómána iwí xwéo tñi mxiñ niniróna iwo eni anjñají xíomí xdarigáwa tñi midáni nírómána mxiñ niniro ai ⁸ iwowa ení mweanipa nero nani sñi anjñami nweapaxí mimóninjagá nani ⁹ Maikorowa iwomi mamówárenapigíawixini. Sidíro enjána dani oboyi riro Setenoyi riro egó, ayí orini. Amá xwíáyo nweagá nñi fwí oepoyiniñi yapí niwíwapiya waríño, ayí orini. Omi xwíáyo nani mamówárenapiro anjñají omi nixídiro yariigáwami mamówárenapiro éagá ¹⁰ nioni ará wíáyí anjñami dani xwiýá bi ení tñi re rinénaparinjagí ará winjanigini, “Gorixo ení eániñí xó imóninjpi tñi eri amá xíoyá imóninjíyo yeáyí uyimixemeari mxiñ ináyí yapí nimóniri xwioxíyo mmeamí neri umenwearí ení rixa agwíriñi. Yeáyí uyimixemeanfa nani oyá dñí tñi aríwayá xwíá piaxíyo dani iwiaronjo, o xegí néní tñi nimóninjíyo dani amá xwíáyo nweagáyo wíwapiyini rixa agwíriñi. Ayí rípi nánirini. Jisasomi dñí niwíkwíro nani xexíxexímea imónigáyo xwiýá uxekwímoayariñomi — O negí Gorixoyá siñwíyo dani ikwáwiyirani, áríwiyirani, xwiýá uxekwímoayariñorini. Omi rixa xwíáyo mamówáriñini. ¹¹ Negí nixímeáyí ‘Sipisipí miáo nene yeáyí neayimixemeanfa nani neapeiniñani?’ niyaiwiro ragí oyáyo igíániñí eániro o nani xwiýá wá uríyoro neriniñi dani obomi xopirári wíariñi. Ayí omi xopirári niwírná wíwaninjí wá mumiñí ‘Wa nene Jisasomi xdarinjagwí nani nixíwírná ayí anñi xe oneapikípoi.’ niyaiwiro xidigíáyirini. ¹² Ayinani aní rinaxi tñi re nweagíáyíne tñi dñí níá oseainini. E neri ai xwíarixi tñi rawírawáwaxi tñi ine! Obo xwíarimí seyíne tñí e nani rixa wé enagi nani rariñini. O ‘Anjñí xwíarimí niñweamána epaxonimani. Re ení pírí nírekipírí anjñí ayoráni?’ niyaiwiri nani xegí wíki nónirí seainípi ríá ápiáwiniñí imóninjagí nani ine!” Xwiýá anjñami dani e rinénaparinjagí ará winjanigini. ¹³ Iwí xwéo “Rixa xwíarimí rinimamówárenapáoi?” niyaiwiri apixí niaiwi oxo xirími mxiñ eaaxídiñigini. ¹⁴ Mxiñ eaaxídiñigí ai apixí amá dñí meanjío xí nani wimixiyáñe nani nípíika ouní nabikínáo iwí winíxau imi unjiráná i sidíro tñí e pñi niwíarimí nípíika nuri e nweanáná xwiogwí wá wo nimúrori amí wo áwini e imóni nani aiwá niwiro pirániñí umegíawixini. ¹⁵ Sidíro iniñí xegí manjío dani peyeáu iniñí waxíniñí numi nuri imi nixemi níweri opíkiniri imixowáragí ai ¹⁶ xwíarí apiximi ará niwírná re enjiniñi. Iniñí waxí iwí xwéo apiximi opíkiniri xwíarí dowáru xwíarí xegí manjí nexoarí niñigini. ¹⁷⁻¹⁸ Iwo siñwí e niwiniñi apixí nani wíki ríá ápiáwiniñí niwóniri nani niaiwi apixí i xiriniñí winíyo mxiñ wimixiri unjiniñi. Ayí amá sekaxí Gorixo urinjpi xidíro xwiýá Jisaso nani rinjpi dñí íá xiriro yariigíáyí enagi nani ayo mxiñ wimixiri nani nuri rawírawáyo imaní e éf roáñiniñi.

13

Nanjwí mxiñ yariñí rawírawáyo dani íwiapariño naniñi.

¹ Nioni nanjwí mxiñ yariñí wo rawírawáyo dani íwiapariñagí niwiniñi o siwanj wé wúkaú rémowapiri mñí wé wúmi dñí wá imori eno xegí siwanj wé wúkaú apimi wámini wámini díri mxiñ ináyí dñinarigápi nídkíga uri xegí mñí wé wúmi dñí wá apimi womini womini yof Gorixomi ikayíwí umeararigápi ríwaminiñí niñwiránga uri enagi winjanigini. ² Nanjwí mxiñ yariñí nioni siñwí winíáo pusí sayí papearixí imóninjí repatíyí rininjíyiniñí imóniri xegí síkwí ayí nanjwí beyá riniñíyapíniñí imóniri xegí manjí ayí pusí sayí raoníyí rininjíyiniñí imóniri enorini. Iwí xwéo nanjwí mxiñ yariño xó tñi xixeni oimóniri siñwí niwiniñi nani ení eániñí xó yariñipi síxí umimori xó amáyo seáyí e niwimóniri umenweaarinjpa axípi oimóniri wimixiri xó néní tñí seáyí e imóninjpi axípi oimóniri wimixiri enorini. ³ Mñí wiyimi mñí rogíá igí ayí nípikipaxí rogíániñí imóninjagí winjanigini. Amá xwíá niriminiñí nweagíáyí “Nanjwo arige neri siñí enjirani?” niyaiwiro o nani ududí niwiniróna nixídiro ⁴ iwo nanjwomi xó néní tñí imóninjpi axípi wimixí enagi nani xíomí seáyí e numero nanjwomi ení axípi seáyí e numeróna re nira ugíawixini, “Nanjwo tñi go xixeni imónini? O tñi go mxiñ xixe inípaxí imónini?” nira ugíawixini. ⁵ Gorixo nanjwo xegí dñí tñi xe manjí

níyoámorí weyí nimeníní ikayíwí nínimeara úwíníngíní sɨ́wí wíní emá 42 múroaríná apí eníá nání néní tɨ́nóní nímóníní éwíníngíní sɨ́wí wíní éagi ⁶ o re eníniginí. Maní níyoámorí Goríxo nání ikayíwí nímearíná oya yóyo ikayíwí mearíní aní nḡwá oyáíwá nání ikayíwí mearíní aní nḡwá nḡwagáíyí nání ikayíwí mearíní eníniginí. ⁷ Goríxo ámá xóyá imóníngáyo nanḡwo xe mɨ́xí nḡwí xopírírí wíwíníngíní sɨ́wí wíní xe néní tɨ́nóní nímóníní ámá gḡwí wírí wírí nḡyoní tɨ́ní wará xíxegíní íngíá nḡyoní tɨ́ní pḡné xíxegíní raríngá nḡyoní tɨ́ní gḡwí bɨ́ bɨ́ móníngá nḡyoní tɨ́ní ayo seáyi e wimóníwíníngíní sɨ́wí wíní eníniginí. ⁸ Ayínání ámá xwíáyo nḡwagáíyí nḡníní —Ámá eníná Goríxo xwíáí imíxíníná dání wíḡí yóí íkwí dɨ́nɨ́ nḡyímínɨ́ meapíríá nání nḡwíríríníngíní — Ana sipísipí píkgíoyánaríní. Anamí yóí nḡwíríríníngíyí maríáí, ámá yóí mḡnḡwíríríníngíyí nanḡwo nene nání yáí owíní seáyi e umepíríríní.

⁹ Ámá aráá tígíáyíné enánáyí, aráá ókíarí mónípoyí. ¹⁰ Ámá Goríxo “Xe gḡwí uyíríxíní.” wíaiwíní go go apímí wí múropaxí imóníníámání. Ámá “Kírá tɨ́níní xe píkgíríxíní.” wíaiwíní go go apímí wí múropaxí imóníníámání. Apí imónánáyí, Goríxoyá imóníngáíyíné segí dɨ́nɨ́ wíkwíroaríngáí pḡníní mḡwíarí aníní míní xwámámí nḡwíá úríxíní.

Nanḡwí xwíáyo dání fwiapínḡo náníníní.

¹¹ Nioní nanḡwí ámí wo xwíáyo dání fwiapínḡagí nḡwíníró o sipísipí miá mḡnḡyo dání sḡwaní wíyáú rémoarínípa rémorí xegí xwíyáá nḡríná íwí xwíyáá rarínípa rírí yarínḡagí wíníniginí. ¹² O nanḡwí xámí fwiapínḡoyá néní imóníní nḡpímíní dání nḡwíiríná ámá xwíáyo nḡwagáíyí nḡníní nanḡwí xámí fwiapínḡo, ígí nḡpíkíxaxí wenómí nupíkínímearo seáyi e umépoyíní mḡrákwíkwí wíaxídí ¹³ emíní ayá ríwamóníxaxí xíxegíní bɨ́ erí neríná ámá sɨ́wí aníngé dání oya dɨ́nɨ́ tɨ́níní ríá wearíní bɨ́ aí anínamí dání xwíáyo píérónapayaríní tɨ́níní yapí wíwápíyaríní. ¹⁴ E neríná emíní Goríxo nanḡwí wíoyá néní tɨ́níní imónínípímí dání xe wíwápíyíxaxí oimóníní sɨ́wí wínínpímí dání ámá xwíáyo nḡwagáíyí yapí nḡwíwápíyírí re uraríní, “Xwíáyo nḡwagáíyíné xopaíkíngí nanḡwí mḡnḡ rogíá ámí sɨ́nɨ́ imóníníngíní imóníní bɨ́ nímíxíro éfí uráríróyí.” uraríní enḡagí nání ¹⁵ ayí e éáná nanḡwí ríwíyo fwiapínḡo xopaíkíngí imóníníngí nímearí sɨ́nɨ́ oeníní sḡmí óyo dání pḡrámí wíáná sɨ́nɨ́ imóníníngíní. Goríxo nanḡwí xwíáyo dání fwiapínḡo xegí wóníní xopaíkíngí imónínípímí sḡmí óyo dání pḡrámí wíánpímí dání xe sɨ́nɨ́ nímóníní xwíyáá rírí ámá xébímí xómíní nḡyíkíwíro seáyi e mumearíngáyo opíkípoyíní rírí epaxí imóníwíníngíní sɨ́wí wíníní enḡagí nání e imóníníngíní. ¹⁶ Nanḡwí xwíáyo dání fwiapínḡo e nemáná xóyá manḡyo dání ámá nḡyoní sḡyíkwíníní imóníngáípiamírání, mamadíríxamírání, ámá amípí wí mímúróngíáyorání, uyípeayí imóníngáíyorání, ámá xínáíwáníní nímóníro omíní wíiaríngáíyorání, wíwíní menḡweáníngáíyorání, ayo nḡyoní ípíríá nearíná wíyo wé náúmí earo wíyo mímáyo earo egáwíxíní. ¹⁷ E nerínḡyo dání ámá ípíríá nanḡwoyá yóí tɨ́níní, nabá xóyá yóípirání, xíxentí imónínípirání, meáníngáíyí aíwá nḡpírí nání bɨ́ ero aíwá nḡwí meapírí nání bɨ́ ero epaxí mímónípa egáwíxíní. Ípíríá eáníngáíyíní anání bɨ́ epaxí imóníngáíwíxíní. ¹⁸ Íá roaríngáíyíné, seyíné píránní dɨ́nɨ́ nenḡwíperínáyí, re éfíxíní. Nabá nanḡwí oya yóí tɨ́níní xíxentí imóníníngí, ayí ámá wo nání rínínḡagí nání ámá dɨ́nɨ́ íá xíríngá gíyí gíyíné, nabá oya yóí náníní píránní íá rófíxíní. Nabá oya yóí nání ríníníngí, ayí 666 apíríní.

14

Ámá 144,000 imóníngáípi náníníní.

¹ Nioní weníní éáyí wíníniginí. Sipísipí miáo dḡwí mḡnḡ Saioníyí rínínípímí éfí ronḡagí sɨ́wí nḡwíní ámá 144,000 imóníngáíyí —Ayí yóí xóyá tɨ́níní xanoyá tɨ́níní ríwamíní mímáyo eáníngáíyíríní. Ayí o tɨ́níní nawíní éfí ronḡagí nḡwíní ² aráá wíáyí wíníniginí. Anínamí dání íkaxí bɨ́ nḡríníná íkaxí íníní íyakwí obaxí nḡdíroríná rarínípa rírí akíríwí ení tɨ́níní nḡríníná rarínípa rírí íkaxí ámá kítá eaaríngáíyí kítá eaaríná rarínípa rírí yarínḡagí aráá wíníniginí. ³ Goríxoyá íkwíwíwíwí tɨ́níní dɨ́nɨ́ tɨ́níní imóníní wáú wáú awa tɨ́níní ámíná 24 e nḡweaxa pugíáwa tɨ́níní wíḡí sḡmímánḡríríwámíní ámá 144,000 ayí éfí nḡrómáná soní sɨ́nɨ́ bɨ́ rarínḡagí aráá wíníniginí. Soní raríngáí apí ámá xwíáyo dání wí nḡjía imóníxaxí meníní. E dɨ́nɨ́ 144,000 imóníngáí xó nupeirínípímí dání gḡwíníní uroyíronḡyíní anání nḡjía nímóníní ríxaxíní. ⁴ Ámá apíxí tɨ́níní íwí mḡnḡpa nero píaxí mḡweánaríngáípa ayí entí nḡwápi sɨ́nɨ́ íá mḡxíríríngáí enḡagí nání Goríxoyá sɨ́wíyo dání píaxí mḡweánaríngáíyíríní. Sɨ́nɨ́ apíxí tɨ́níní memegáíyíríní. Sipísipí miáo gḡmí gḡmí úfímí anání númí xídaríngáíyíríní. Ámá nḡyoní dání gḡwíníní Goríxo roayíronḡyí xó nání tɨ́níní sipísipí miáo nání tɨ́níní aíwá nḡwákwíníní imóníníyíríní. ⁵ Yapí nḡríro xwíyáá ófí e raríngáíyímíní. Ramíníngáíyíríní. Xwíyáá bɨ́ xímepaxíyímaní.

Anímaní wáú wo xwíyáá ríngáí náníníní.

⁶ Anǵnájf ámi wo anǵ pírǵyo ayá áwiniŋmí nǵpǵpǵka warǵnagǵ winiŋanigini. O áma xwǵáyo ŋweagǵáyo gwǵ wǵrǵ wǵrǵ imónǵfá niyoni tǵnǵ pǵné xǵxegǵni rarǵfá niyoni tǵnǵ wará xǵxegǵni inǵfá niyoni tǵnǵ ayo niyoni xwǵyǵá arǵá nǵwirǵná yayǵ winiŋpaxǵpǵ —Apǵ anǵfǵ rǵnǵrǵniŋpǵrǵni. Apǵ wǵfǵ urǵni nǵnǵ tǵŋorǵni. ⁷ O enǵ tǵnǵ re rǵŋinǵini, “Gorǵxo, anǵna imǵxǵrǵ xwǵǵrǵ imǵxǵrǵ rawǵrawá imǵxǵrǵ inǵfǵ sǵmǵŋyǵfǵ imǵxǵrǵ enǵo áma niyoni eyeyirǵmǵ enǵná rǵxa rǵnǵ enǵagǵ nǵnǵ omǵ wǵyǵ wiro seǵyǵ e umeyoaro o nene nǵnǵ yayǵ owiniŋrǵ seǵyǵ e umero éfǵrǵxǵni.” Anǵnajo nǵpǵpǵka nǵpurǵná e rarǵnagǵ winiŋanigini.

⁸ Anǵnájf ámi wo rǵwǵyo anǵ pírǵyo áwiniŋmí nǵpǵpǵka nǵpurǵná re nǵra puŋŋinǵini, “Anǵ xwé Babironǵyǵ rǵniŋpǵ rǵxa xwǵrǵá ikǵxenǵrǵniŋni. Oyǵ, rǵxa xwǵrǵá ikǵxenǵrǵniŋni. Áma wǵ wǵyo papǵkǵ oépoynǵrǵ inǵfǵ wainǵ mǵnǵ nǵwiro wǵwapǵyarǵgǵapa anǵ apǵ enǵ fǵwǵ xébi inarǵŋpa gwǵ bi bǵ mónǵfá nǵnǵ enǵ fǵwǵ axǵpǵ oinǵpoynǵrǵ wǵwapǵyiniŋpǵrǵni.” nǵra pwarǵnagǵ winiŋanigini.

⁹ Anǵnájf awaúmi ámi rǵwǵyo wo nǵpurǵná enǵ tǵnǵ re nǵra puŋŋinǵini, “Áma nanǵwo tǵnǵ óniŋfǵ xopaikǵfǵ imǵxiniŋpǵ tǵnǵ awaú nene nǵnǵ yayǵ owiniŋrǵ xómǵŋfǵ niyǵkwiro seǵyǵ e umero ipǵrǵá oyá mimáyoranǵ, wéyoranǵ, eǵnǵro yarǵfǵá gǵyǵ gǵyǵ ¹⁰ wikǵ Gorǵxo aga ayǵkwǵ mǵwónǵfǵ wǵ mǵropǵfámanǵ. Inǵfǵ wainǵ mǵxǵ yarǵŋpǵŋinǵ nǵpǵrǵrǵni. Wainǵ oyǵpǵ, ayǵ mǵxǵ bǵ onǵmiǵpǵ éwiniŋinǵrǵ aga inǵfǵ tǵnǵ gwiaumǵ nerǵ yiniŋpǵ marǵá, wainǵ apǵ mǵxǵ ayǵkwǵ mepa éwiniŋinǵrǵ inǵfǵ tǵnǵ gwiaumǵ mé wainǵ ainiŋni sǵxǵ oyá wikǵ óniŋŋinǵfǵ imónǵŋfáwǵ inǵŋpǵrǵni. Áma ayǵ wainǵ apǵ nǵnǵrǵŋinǵfǵ nerónǵ re epǵrǵrǵni. Anǵnájf Gorǵxoyáowa tǵnǵ sipǵsipǵ miǵo tǵnǵ awa sǵŋwǵ winiŋǵná rǵniŋfǵ sǵŋǵ sarǵpǵá rǵniŋpǵpimi dǵnǵ tǵnǵ rǵá ápiǵwǵ wearǵŋpǵpimi dǵnǵ tǵnǵ xǵiǵwǵ nǵwinǵrǵ mǵmenǵŋwǵ nura unǵrǵni. ¹¹ Rǵá mǵmenǵŋwǵ urarǵŋpǵpimi dǵnǵ sǵŋwǵrǵá peyarǵŋpǵpǵ aga ná rǵwǵyo dǵnǵ aǵ pǵnǵ bǵ mǵwiǵrǵ anǵfǵ minǵ peyarǵná áma ayǵ ikwǵawǵyirǵni, árfwǵyirǵni, bǵ kǵkǵfǵ ŋweapǵrǵá menǵni. Áma nanǵwo tǵnǵ óniŋfǵ xopaikǵfǵ imǵxiniŋpǵ tǵnǵ awaú nene nǵnǵ yayǵ owiniŋrǵ xómǵŋfǵ niyǵkwiro seǵyǵ e umero ipǵrǵá xegǵ yǵfǵ nǵnǵ eǵnǵro yarǵgǵáŋfǵ e epǵrǵrǵni.” Anǵnajo apǵ e nǵra pwarǵnagǵ winiŋanigini.

¹² Áma Gorǵxoyá imónǵfá xwǵámǵmǵ nǵwia warǵgǵáŋfǵ re epǵrǵrǵni. Sekaxǵ o rǵŋpǵ xǵiǵwǵ fǵá xǵrǵro Jisasomǵ dǵŋfǵ wǵkwǵroarǵgǵápǵ xǵiǵwǵ fǵá xǵrǵro epǵrǵrǵni.

¹³ Nioni anǵnamǵ dǵnǵ xwǵyǵá bǵ re rǵnénaparǵnagǵ arǵá winǵanigini, “Joxǵ re nǵrǵrǵ rǵwamǵŋfǵ eǵ, ‘Áma Gorǵxo tǵnǵ ikǵrǵnǵfǵá rǵnǵ dǵnǵ nǵpéa upǵrǵáŋfǵ oyǵpimi dǵnǵ yayǵ winiŋpaxǵrǵni. Kwǵyǵpǵ enǵ re rarǵni, ‘Oyǵ, yayǵ owiniŋni. Nǵperǵná Jisasomǵ nǵxǵdǵro nǵnǵ rǵwǵ nǵrǵkwiniŋrǵ nerǵŋpǵpimi dǵnǵ wará sanǵ wunarǵŋpǵpimi dǵnǵ gwǵŋŋfǵ nǵkweǵniŋrǵ kǵkǵfǵ epǵrǵá enǵagǵ nǵnǵ yayǵ owiniŋni. Nǵperǵná wé rónǵŋfǵ imónǵŋfǵ wǵwanǵŋyǵfǵ néra ugǵá anǵá wǵ mimónǵ Gorǵxo yayǵ wimónǵa nǵnǵ sǵnǵ nimónǵfǵ enǵagǵ nǵnǵ ananǵ kǵkǵfǵ epaxǵrǵni.’ Kwǵyǵpǵ enǵ e rarǵni.’ nǵrǵrǵ rǵwamǵŋfǵ eǵ.” rǵnénaparǵnagǵ arǵá winǵanigini.

Xwǵǵrǵmǵ áiwǵnǵŋfǵ mǵpǵrǵfǵná nǵnǵrǵni.

¹⁴ Nioni wenǵŋfǵ éǵyǵ winiŋanigini. Agwǵ apǵá wenǵpimi sǵŋwǵ nǵwinǵrǵ ámánǵŋfǵ imónǵŋfǵ wo apimi seǵyǵ e éfǵ xenǵweanǵgǵ nǵwinǵrǵ o amǵnanǵwǵ sǵŋǵ gorǵ tǵnǵ imǵxiniŋfǵ wǵna mǵŋfǵyo dǵkǵniŋrǵ kǵrǵ wǵfǵ aiwǵ wǵkwǵarǵfǵá ŋwǵ xǵiǵwǵ yiniŋfǵ bá fǵá xǵrǵrǵ nemǵná ŋweanǵgǵ winiŋanigini. ¹⁵ Ámi anǵnájf wo anǵ ŋwǵǵaiwǵmǵ dǵnǵ nǵwiapǵrǵ agwǵpimi éfǵ xenǵweanǵomi rǵaiwǵ enǵ tǵnǵ re rǵagǵ winiŋanigini, “Áiwǵ xwǵǵrǵmǵ dǵŋfǵ nǵnǵ rǵxa yófǵrǵni. Rǵxa nǵmipaxǵiná rǵnǵ enǵagǵ nǵnǵ dǵxǵ kǵrǵpǵ tǵnǵ mǵŋfǵ nǵwǵkwǵrǵ mǵ.” urǵagǵ ¹⁶ agwǵpimi éfǵ xenǵweanǵo xegǵ kǵrǵ xwǵǵrǵmǵ seǵyǵ e puwǵǵarǵuǵfǵ nǵnǵ wiǵrǵ wǵkwǵmǵŋŋinǵni.

¹⁷ Ámi anǵnájf wo anǵ ŋwǵá anǵnamǵ enǵwǵmǵ dǵnǵ fǵwiapǵnagǵ nǵwinǵrǵ o enǵ kǵrǵ ŋwǵá yiniŋfǵ bá fǵá nǵmaxǵrǵmǵ fǵwiapǵnagǵ winiŋanigini. ¹⁸ Ámi anǵnájf wo —O rǵá wearǵŋpǵmǵ xǵiǵworǵni. O rǵdiŋyowǵ yarǵgǵá nǵnǵ irǵfǵ onǵŋpǵ tǵŋfǵ e dǵnǵ nǵwiapǵrǵ anǵnájf kǵrǵ ŋwǵá yiniŋpǵá fǵá xǵrǵŋomǵ rǵaiwǵ enǵ tǵnǵ nurǵrǵ re urǵŋinǵini, “Xwǵǵrǵmǵ wainǵ uraxǵ sogwǵ rǵxa niǵfǵ enǵagǵ nǵnǵ dǵxǵ kǵrǵ ŋwǵá yiniŋpǵá tǵnǵ wǵwǵkwǵmǵ nerǵ awǵ eǵameǵmǵ ei.” urǵagǵ ¹⁹ anǵnajo xegǵ kǵrǵpǵ tǵnǵ wainǵ uraxǵ xwǵǵáyo enǵyǵfǵ wǵwǵkwǵmǵ nerǵ awǵ neǵǵrǵmǵnǵ xoyǵkǵmǵ epǵrǵ nǵnǵ sǵŋǵ ikwǵŋwǵ xwé eapǵnǵrǵŋnamǵ —Ana, ayǵ pǵrǵ Gorǵxo aga wikǵ nǵwónǵrǵ nǵnǵ umamonǵpǵ nǵnǵ imónǵŋfǵnarǵni. Anamǵ xoyǵkǵmǵ epǵrǵ nǵnǵ mǵmeǵmǵ yǵrǵnǵ ²⁰ anǵpǵmǵ bǵarǵwǵmǵnǵ sǵŋǵ ikwǵŋwǵnamǵ xoyǵkǵmǵ yarǵná ragǵ anamǵ dǵnǵ nǵpurǵná waxǵŋŋfǵ nǵwerǵ nǵróga nǵwiǵpǵŋmǵmearǵ osǵyǵyǵa manǵ tǵnǵ xǵixeni rónǵrǵ ná mǵmǵ waxǵ nǵwerǵ 300 kǵromita wiǵrǵ mǵrorǵ enǵŋinǵni.

¹ Nioní ekiyinjé anjnamí dání ámi bí infagí sínjwí wíntjaniginí. Apí seáyí e imóníri dájé níyaga upaxí imóníri enjpiríní. Anjñajé wé wúmi dájé waú ámayo xeanínjé aga ríá tñjé wíkarípíripíriní. Apí wíkararíná Goríxo xegí wíkwí ónínjépi níyopíyáriníá enjagí nání ayí xeanínjé yoparípíriní. Apí anjñajé wé wúmi dájé waú tégíawamí níwíntjáná wenínjé éáyí wíntjaniginí. ² Rawírawáninjé imónínjé gírasínjépi rírímá ónínjépi ríá tñí gwíaumí níntíri ríwónjagí níwíntíri áamá nanjwoyá xopaikígí imíxínjépipímí seáyí e mumepa ero oyá ipíríá xe oneaeenírí míwíntípa ero nerínjépipímí dání xopírírí egíáyí kitá Goríxo wínjéyí fá níxírímáná rírímá ónínjépipímí seáyí e ronjagíá wíntjaniginí. ³ Ayí sonjé nírtíro Moseso, Goríxomí xínáínjépi nímonírí omínjé wíiágo répenjépi ríro sipísipí miáoyápi ríro neróná sonjé re rígfáwixíní, “Áminá Goríxoxíní, enjé eánígíá níyoní seáyí e wímónínjoxíní, amípí joxí yarínjépi seáyí e erí ámayo ududí wíntpaxípi erí yarínjagí ranarínjwáriní. Gwí wírí wirímí dájé níyoní míxí ináyoxíní, pí pí joxí neríná wé rónínjé erí nepání erí yarínjagí ranarínjwáriní. ⁴ Ámináoxíní, joxí ná woxíní síyikwí múnínjoxí enjagí nání áamá gíyí wáyí mísipa ero seáyí e mírímíeyoapa ero epíríáríní? Díxí nání pírfí numamoríná xíxení imónínjépi tñí yarínjépi ríxa síjání imónínjagí nání áamá gwí wírí nání níbíro díxí símímanjímí dání wauní níkaríníro seáyí e rímepíríáríní.” Sonjé nírtíro e rarínjagíá wíntjaniginí.

⁵ Apí níwíntjáná wenínjé éáyí wíntjaniginí. Anjñamí anjé njwáiwámí ínímí anjé pákínínjéwá —Awá Goríxoyá anjé awawá ayá ríá wenjwáriní. Awá íkwínínjagí níwíntíri ⁶ anjñajé xeanínjé aga ríá tñjé wíkarípíri nání tégíá wé wúmi dájé waú awa rapírípí awíaxí apíá werí xwíníá earí enjé yíníro íríkwínínjé sñjé gorí tñí imíxínjépi xwínámíyaiwí yíróníro nemáná anjé njwáiwámí dání fwiaparínjagíá níwíntíri ⁷ dínjé tñjé imónígíá waú waú awa wo níwíápínímearí anjñajé wé wúmi dájé waú awamí píreríxí sñjé gorí tñí imíxínjépi wé wúmi dájé waú múní wíntjaniginí. Píreríxí apímí wíkwí ónínjé Goríxo, anjé íníná njweanoyá magwí enjépiríní. ⁸ Múní wíáná enjé eánínjé Goríxoyá imónírí seáyí e oyá imónírí enjépipímí dání sínjwíríá xegí anjé njwáiwámí árfo inárínfagí nání anjñajé wé wúmi dájé waú awa xeanínjé ríá tñjé wé wúmi dájé waú apí wíkarípírfé nání páwipaxí wí mímónínjagí sínjwí e wíntjaniginí.

16

Anjñajé wé wúmi dájé waú píreríxíyo ínínjépi míwíarómogíá náníríní.

¹ Nioní aríá wíáyí anjé njwáiwámí dání manjé bá enjé tñí anjñajé wé wúmi dájé waú awamí re urínénapíagí aríá wíntjaniginí, “Soyíné nuro Goríxoyá wíkwí ónínjé píreríxí wé wúmi dájé waú ayo magwí enjépi xwíárímí míwíarómoapíoyí.” urínénapíagí aríá wíntjaniginí.

² Anjñajé awa wo píreríxí o xírínjéna nímeáa nuri xwíárímí míwíarómoaíáná re enjéniginí. Áamá nanjwoyápi ipíríá eáníro xegí xopaikígí imíxínjépipímí seáyí e umero yarígíáyí oremá sípi xwírfá wíanarígíápi imónígíawixíní.

³ Anjñajé awa ámi wo xegí píreríxína rawírawáyo míwíarómoaíáná re enjéniginí. Rawírawá ragí nímonírí áamá píyíyá pwarínjépa axípi pípfó onjé imónárínjéniginí. E imónáráná amípí dínjé tñjé rawírawáyo njweanjéyí tñí píyí yárinjéniginí.

⁴ Anjñajé awa ámi wo xegí píreríxína ínígí ná wearínjéyo tñí símínjé mearinjéyo tñí míwíarómoaíáná ínígí nání ragí imónínjéniginí. ⁵ Ínígí nání ragí imónáná anjñajé ínígí xiáwo re rarínjagí aríá wíntjaniginí, “Agwí ríná njwearí enjíná dání anjé imónírí enjoxíní, aga síyikwí múní enjoxíní, pírfí joxí umamoarínjé apí xwíyíá mímearínjépa nerí xíxení wíkararínjéní. ⁶ Ayí áamá díxí imónígíáyo tñí wíá rókíamogíáyo tñí ragí píkieweámíxígíá nání joxí ragí onjéyínírí pírfí apí numamoríná xíxení yarínjéní. Áamá ayí pírfí joxí umamoarínjépi rínínjé meapaxí imónígíáyí enjagíá nání ayí ananíríní.” rarínjagí aríá níwírí ⁷ xwíyíá bí íráfí noa peyíníje dání re rínarínjagí aríá wíntjaniginí, “Áminá Goríxoxíní, enjé eánínjé tégíáyo níyoní seáyí e wímónínjoxíní, ayí neparíní. O aga xíxení ríño. Pírfí joxí umamoarínjé apí apí nepa xíxeníní wíarínjéríní.” rarínjagí aríá wíntjaniginí.

⁸ Anjñajé awa ámi wo xegí píreríxína sogwomí míwíarómoaíáná Goríxo áamá xwíáyo njweagíáyo xe sogwí xaiwí níwepínírí nanírí rfmímenínjéwí neánírí pírfí owíárínírí sínjwí wíntjaniginí. ⁹ Xe rfmímenínjéwí neánírí pírfí owíárínírí sínjwí wíntjé sogwí níwepínírí ayo ríá pírfí wíárfagí nání áamá ayí Goríxomí —O xegí enjé síxí eánínjéyo dání xeanínjé ayí wíkarípaxí imónínjoríní. Omí ikayíwí numearíróná wígí íwí yarígíápi ríwífmíní nímamoro omí seáyí e mumíeyoagíawixíní.

¹⁰ Anjñajé awa ámi wo xegí píreríxína íkwíanjwí nanjwo éfí nínjeámáná ámayo umenjwearínjépi míwíarómoaíáná re enjéniginí. Áamá nanjwo xegí seáyí e níwímónírí

níwíníro nání ududí winínfáriní." níníriri⁹ re ríníngíní, "Ámá díní píráníngí nēnwíperi moarígáíyí 'Ayí apí nání ríá imóníní?' yaiwípaxíriní. Nanwóyá míní wé wúúmí dání wáu imóníní apíxí éf xēnwēanígípi, ayí dífíwí míní wé wúúmí dání biaú náníríní. ¹⁰ Ayí míxí ináyí wé wúúmí dání wáu ení náníríní. Awa wé wú ríxa aná nimóga ugíáriní. Wo síní agwí n̄wēaní. Wo síní n̄nwēanfáriní. O imónáná Goríxo xe bí onímiápi n̄nwēaní umēnwēawínígíní s̄n̄wí wínínfáriní. ¹¹ Nanwí ejíná n̄wēagí agwí m̄nwēan̄ ení míxí ináyí ámí woríní. Xífo míxí ináyí wé wúúmí dání wáu awayá wo aí awamí ríwíyo míxí ináyí imóníníforíní. O míxí ináyí nimónínífná sepiápi m̄nwēa wíarí mídání aníníní aníníníforíní. ¹² S̄iwaní nanwóyá m̄n̄wíyo dání wé wúkaú rēmówapín̄agí s̄n̄wí wíníyí, ayí míxí ináyí wé wúkaú ámayo umēnwēapírfá nání síní mímónígíwáa náníríní. Awa ení eáníní míxí ináyí imónínípírfí nání nimóníro nanwó t̄n̄í ámayo numēnwēaróná aníní numēnwēa s̄fá ná wíyíníníngí umēnwēapírfáriní. ¹³ Awa díní axípiní t̄gíáwaríní. Wígí ení eánígíá imónínípi t̄n̄í néní t̄gíá imónínígípi t̄n̄í ení nawíní nanwomí ín̄mí n̄wúríníro ¹⁴ sipísipí miáo t̄n̄í míxí nínírófná sipísipí miáo xopírírí wínífáriní. O áminá n̄iyoní áminá seáyí e imónín̄o wimóníní míxí ináyí n̄iyoní míxí ináyí seáyí e imónín̄o wimóníní nerí nání ámá o t̄n̄í nawíní imónínígíyí —Ayí x̄fo xegí imónínírfá nání parírí wéyo fá umírírí en̄f̄yíríní. O nání peá mímó díní n̄wíkwíróro fá x̄rarígíyíríní. Ayí o t̄n̄í nawíní xopírírí wípíríríní." An̄fnajo e nínírímáná ¹⁵ re n̄ríníngíní, "Inígí wēaníní apíxí iyí ede dání warígíí seáyí e xēnwēaní joxí s̄n̄wí wíníyí, ayí ámá n̄n̄í náníríní. Ámá wará x̄xegíní írígíáraní, gwí wírí wírírání, gwí mónígíá bí b̄irání, p̄né x̄xegíní rarígíáraní, ayí n̄n̄í náníríní. ¹⁶ S̄iwaní wé wúkaú rēmówapín̄agí s̄n̄wí wíníyí t̄n̄í nanwó t̄n̄í awa apíxí iyí ede dání warígíí s̄mí t̄n̄í níwiro xwíríá wíxíro xegí amípi urápekíxero nero s̄wí sayí nanwí roanarínífpáníní n̄wiro nímíní árfá yipírírfáriní. ¹⁷ Ayí r̄ipí nání e epírírfáriní. Goríxo awa díní ná b̄iní t̄n̄í nero wígí umēnwēagíyí t̄n̄í nawíní nanwomí ín̄mí n̄wúrínírófná ímí e wíríx̄n̄n̄í díní utíníá en̄agí nání awa apí e níwíkára nuróná xwíyíá Goríxo r̄n̄gípi x̄xení imónínífné nání níwíkára upírírfáriní." níníriri ¹⁸ re n̄ríníngíní, "Apíxí joxí s̄n̄wí wíní, í aní xwé mamadí ikwírónínípi náníríní. Apí míxí ináyí xwíá n̄rímíní n̄wēagíáyo seáyí e níwimóníní mēnwēanígípi n̄n̄íngíní.

18

Aní Babironí xwíríá ikixéníní náníríní.

¹ Apí níwínárímáná an̄fnají ámí wo an̄fnamí dání weaparín̄agí wíníngíní. O néní t̄n̄gí seáyí e imóníní woríní. An̄fnamí dání níweapírífná xegí ikínínípi xwínífná nearí xwíárimí wíá nókíáriní ² ení t̄n̄í ríaiwá n̄rínífná r̄ipí rarín̄agí aríá wíngíní, "Babironí, aní xwé mamadí ikwírónínípi ríxa xwíríá ikixéníní. Ríxa xwíríá níkixénáríní yíwí imónín̄agí nání imíó yárín̄eríní. Ríxa kwíyí sipíyí ení awí eánárín̄eríní. Ríxa iní sipí 'Ayí obí díní ríá raríní?' rarígíápi xwapí yárín̄eríní. ³ Ayí r̄ipí nání xwíríá ikixénáríní. Ámá gwí bí bí mónígíyí n̄n̄í apíxí 'Níni t̄n̄í f̄wí nínírófná m̄f̄réníní oan̄poyí.' yaiwíaríní t̄n̄í f̄wí nínírófná inígí wainí n̄n̄ríníngí nero papíkí ero wígí míxí ináyí xwíárimí dáníyí í t̄n̄í f̄wí inayiro egíá en̄agí nání xwíríá ikixénáríní. Nígwí omeaaneyíníro yúbí sábiníní inarígíyí apíxí í 'Amípi xwé t̄n̄jání nimóníní s̄írí muní on̄wēámíní.' yaiwíarín̄agí nání ímí amípi wí m̄n̄í wíayiro nígwí urápayiro nerín̄gípmí dání nígwí xwé t̄gíá imónínígí en̄agí nání ení xwíríá ikixénáríní." rarín̄agí aríá wíngíní.

⁴ Xwíyíá ámí bí an̄fnamí dání re rínénaparín̄agí aríá wíngíní, "Ámá nioní gí imónínígíyífné, seyífné f̄wí apíxí í yarínípa axípi nero xēaníní ímí wímeanf̄apí seyífné ení seáímeanín̄n̄í ímí p̄n̄í níwíárimí wí e nání úpoyí. ⁵ Ayí r̄ipí nání seararíní. Í f̄wí ar̄kí níyayíríná xegí f̄wí yarínípi ríxa n̄ramóga nearíná an̄fná t̄n̄í x̄xení rónín̄agí nání f̄wí í yarínípi nání Goríxo díní peá mímó ení." ⁶ Amí r̄ipí rarín̄agí aríá wíngíní, "Ímí pírí numamófná í wíkarínípa axípi wíkarírí sipí í en̄gípi biaú kíkírí wírí inígí wainí í kapíxíyo níwírí wínípa wainí p̄n̄gí biaú kíkírí opaxí imónínípi níwírí wírí éiríxíní. ⁷ Í xēwaníní seáyí e m̄f̄eyoán̄n̄í s̄írí muní n̄wēaní en̄gípi t̄n̄í x̄xení m̄mēn̄n̄wí urírí ámíxíá erí oenírí pírí umamóiríxíní. Í xegí díní t̄n̄í re yaiwíarín̄n̄í, 'Níni míxí ináyí nimóníní mēnwēan̄jání mēn̄irání? Níni apíxí aní imónín̄án̄n̄rání? Gíná dání díní sipí níagí n̄wí eapaxí imónínífáraní?' yaiwíaríní en̄agí nání ⁸ xēaníní s̄fá axíyímíní re wímeanfáriní. S̄míárfí wímeaní p̄yí epaxípi wímeaní ámíxíá epaxí imónínípi wímeaní aiwá nání dífí ikeamónípaxípi wímeaní nemáná nímíní ríá unínífáriní. Áminá Goríxo, ímí pírí umamoní ení s̄íxí eánín̄o en̄agí nání apí n̄píní wímeanfáriní.

⁹ “Míxí ináyí xwíárimí dájí í tñí fwi iníro í tñí nawíní nñjwearóná sírí muní njwearo egfáyí ímí ríá nñnírí sñjwíríá peyarínjagí nñwíníroná re epíríáriní. Ámíxíá ero njwí miearo nero ¹⁰ rínínjí ímí wímeáfípi none ení neaiméanínjíní wáyí nero ná jfámí nñrómáná re rípríáriní, ‘Ine! Babironí anj xwé mamadí ikwíróninjípíxí, anj wí tñí xixení mimónínjípíxí, axínání pírfí ríamamópí ríxa símeáfí enjagí nání ine!’ rípríáriní.

¹¹ “Ámá xwíárimí dájí nígwíní omeaaneyíníro yúbí sábfínjé yarígáyí wígí sanjyí nígwí nání ámá ámí wí bífí wípaxí meñagí nání í nání ení ámíxíá ero njwí earo epíríáriní. ¹² Wígí sanjyí, ayí tñíní. Sñjá gorí tñí sñjá sirípá tñí sñjá awíaxí xixegíní imónínjí tñí urípó apíá wenjí nígwí xwé ronjí tñí rapírapí awíaxí apíá wenjí tñí rapírapí mípíyí monjí tñí rapírapí siríkáyí rínínjí tñí rapírapí ayíá rínjí tñí íkfá xaiwí xegí yofí sitíronjyí rínínjí tñí amípí bí nanjwí erepanjyí rínínjyíyá sñwanjípímí dání imíxínínjí tñí amípí bí íkfá nígwí xwé ronjípímí dání imíxínínjí tñí amípí bí kapáyo dání imíxínínjí tñí amípí bí aíníxíyo dání imíxínínjí tñí amípí bí sñjá wárfí wárfó monjípímí dání imíxínínjí tñí ¹³ weríxí sinamonjyí rínínjípí tñí karínjínjí imónínjí amomjyí rínínjí tñí íkfá dáfí ríá íkeadráná sñjwíríá dñjí nanjí eaarínjípí tñí iníigí waráyo xópé inípríá nání dñjí nanjí eaarínjípí tñí íkfá dáfí pírakenísanjyí rínínjípí tñí iníigí wainí tñí weríxí orípí tñí pírawá awíaxí tñí wítí aiwá tñí burímákau tñí sipísípí tñí osí tñí karí osí íropearínjí tñí ámá ení xínáiwánínjí nimóníro omínjí wíiarígáyí tñí wígí sanjí bífí epíríá nání imónínjyí, ayí apíríní. ¹⁴ Amípí jíxí ‘Omeámíní,’ simónarínjípí ríxa pñí nñwíarímí runjoi. Amípí jíxí mñrímúróninjípí tñí amípí jíxí nñmearífná sírí muní njwearínjípí tñí ríxa anípá imónínjagí nání ámí sñjwí wínípaxí mimóníní.

¹⁵ “Ámá nígwíní omeaaneyíníro wígí amípí nñní yofí rínínjí apí ímí bífí egfáyo dání nígwí xwé tégíá imónínjagí rínínjí axí ímí winarínjípí none ení neainínjíní wáyí nero ná jfámí nñrómáná ámíxíá ero njwí miearo nero ¹⁶ re rípríáriní, ‘Ine! Anj xwé mamadí ikwíróninjípíxí, ine! Apíxí rapírapí awíaxí apíá wenjí tñí mípíyí monjí tñí ayíá rínjí tñí yíní sñjá gorí tñí imíxínínjípí tñí sñjá awíaxí imónínjí xixegíní tñí urípó apíá wenjí nígwí xwé ronjípí tñí okíyá iníró enjíní, ¹⁷ axínání jíxíyá amípí ayá tñjí apí nípíní ríxa xwíríá íkixenáríagí nñranírne nání ine!’ rípríáriní.

“Sípíxí o omí xiáwowa tñí ámá wí e nání owaneyíníro sipíxí o omí bífí nero njwearígíyí tñí sipíxí o omí omínjí mearígíáwa tñí ámá sipíxíyo nñjwearo wígí nígwí omínjí yarígíá nñnínjyí tñí ayí anj apímí ná jfámí nñrómáná ¹⁸ anj apí ríá nñnírí sñjwíríá peyarínjagí nñwíníroná enjí tñí ‘Ine!’ nñíro re rígfáwíxíní, ‘Anj xwé mamadí ikwíróninjípí apí tñí xixení ámí bí gípí ríá ikwíróninjí?’ nñíro re egfáwíxíní. ¹⁹ Isíkí nñmeaayíro mñnínjyí mñmeámí nñíro ‘Ine!’ ríro ámíxíá ero njwí miearo neróná re nñra ugíawíxíní, ‘Ine! Anj xwé mamadí ikwíróninjípí —Anj apí sipíxí xiáwowa amípí wí nígwí meapírí nání rawírawáyo nñxero nñrómáná bífí egfápríní. E nerínjyó dání nígwí xwé tégíáyí imónínjagípríní. Anj apí axínání síní mé xwíríá íkixenáríagí nání ine!’ nñra ugíawíxíní.

²⁰ “Anjínaxíní, apíxí í ríxa xwíríá íkixenáríagí nání dñjí nífá osíníní. Goríxoyá imónínjagíyí tñí wáfí wurímeiagíyí tñí wáfí rókíamoagíyí tñí nñyínéní dñjí nífá oseainíní. Goríxo anj apí seyné seakárínjípí nání pírfí mamáfí enjagí nání dñjí nífá oseainíní.” Xwíyíá bí anjínámí dání e rínénapíagí aríá wíjaníní.

²¹ Anjínají enjí síxí eánínjí wo sñjá xwé wítí síyí yuní íkixearínjyí sipaxí wo nñmíeyoarí rawírawáyo nñmoarí re rínínjíní, “Babironí, anj xwé mamadí ikwíróninjípí nioní sñjá ro moaíápa anj apí ení píeróníáriní. Anj apí ámá wará síní nñníná pearnígíyínjí anípá imónáná ámí sñjwí wínípaxí imónínfá meníní. ²² Anj apíxí dání ámí kítá eáníní sonjí ríníní webí ríníní pékákí ríníní yarínjagí aríá ámí bí wípírfá meníní. Ámá amípí imíxaníro éwapínígíyí wí anj apíxí dání wígí yarígíápmí ámí yarínjagíá wínípríámaní. Sñjá wítí síyí yuní íkixearínjyí apíxí dání ámí nerífná íkaxí rínarínjagí aríá wípírfá meníní. ²³ Apíxí dání uyíwí wáfí ónarínjípí ámí ónínfá meníní. Íwí síkínjí tñí apíyá tñí apíxí dání ámí bí nñmeáníro xwíyíá nawíní rínarínjígí aríá wípírfá meníní. Ayí rípí nání rírarínjíní. Apíxíyá ámá nígwíní omeaaneyíníro amípí bífí yarígíáyí díxí ayá tñí nerínjípímí dání ámá xwíárimí njwearígíyo nñyoní yapí nñwíwápíríroná seáyí e múrónígíá enjagí nání rarínjíní.

²⁴ “Í Goríxoyá wáfí rókíamoarígíyó tñí ámá xegí imónínjagíyó tñí ámá amí gímí njwearígí pípríkímí inínjyó tñí nípíkírí reá roánínjíní.” Anjínajo e rarínjagí aríá wíjaníní.

19

Babironí xwíríá íkixenáríagí nání anjínámí dání yayí egfá náníní.

¹ Apí aríá nñwimáná manjí xwé bífí ámá ayá wí anjínámí epíroyí egfáyínjínjí meanjí nñníní enjí tñí re rínarínjagí aríá wíjaníní, “Negí Goríxomí seáyí e oumeaneyí.

Nene éf neaminíro, ayf orini. Enf eániri seáyi e umfeyoapaxf imóniri enjo, ayf orini. ² O neyirori pirf numamoríná nepa xixeni imóniñpí tñi wiaríñf enjañf nani seáyi e oumeaneyi. Apixf iyf ede dani warigfá anf nimini fá earoáriníñf —Í amá xwárimí nweagfáyf tñi fwf nininíñpimi dani uyñif oépayiniri nwiwapiya nurfna xwirfá wikixenirini. Imi Gorixo neyirori xixeni pirf numamoríná amá xinaíwaniñf nimóniro omiñf wiariñfá í nípikiri reá roániñf yf nani rixa xixeni enf meáfirini.” niri ³ ámi re rigfawixini, “Negf Gorixomi seáyi e oumeaneyi. Sñwirfá anf apimi rfá niri peyaríñpí aníñf minf peyinífirini.” rfagfá ⁴ amá áminá 24 imónigfá e nñweaxa pugfáwa tñi dñf tñf imónigfá waú waú awa tñi Gorixo ikwianwínamí nweane nupfkinímearo omi yayf nñwiróná re nira ugíawixini, “E imónini. Omi seáyi e oumeaneyi.” rfagfá ⁵ síá ikwianwínamí dani manf bá re rininiginíñf, “Amá Gorixomi xinaíwayínéniníñf nimóniro omiñf wiariñfáyfne, siyikwíniñf imónigfáplayínérant, xwérixayínérant, omi wáyf wiarigfáyfne nñfneñi, negf Gorixomi seáyi e umépayi.” rinariñagf arfá winaniginíñf.

“Sipisipf miáo apixf nimeaninjoí.” rigfá nánirini.

⁶ Nioni manf xwé bi amá ayá wí epíroyf egfáyf meanf nñfiríná riniri inigf iyakwf nñdíróríná riniri akiríwf nñwekiríná riniri yariníñpániníñf neríná re rinariñagf arfá winaniginíñf, “Negf Gorixomi seáyi e oumeaneyi. Negf Áminá Gorixo, enf eánigfá niyoni seáyi e wimóniño rixa neamenjweani. ⁷ Sipisipf miáo apixf meani rixa rínarini. Apixf meani rixa wé nñróniri njweani. Ayinani negf xwioxfyo dani dñf nífá nñeainiri yayf nerane Gorixomi seáyi e umfeyoaneñi.” rariñagfá arfá nñwiri wininiginíñf. ⁸ Í oyiniriri rapirapf awiaxf apfá xaiwf weri kíyf bi mayf eri enf wú —Ú ayf amá Gorixoyá imónigfáyf xwáfyo nñwearoná wé nñróniro pirániníñf egfá nani imóninirini. Ú mini wiagf sñwirfá nñwiri ⁹ aníñajo re nñriniginíñf, “Re nñiri rfíwamíñf eat, ‘Áiwá sipisipf miáo apixf meani nani imixáriníñf nani wáf urepeariníñf yayf owinini.’ nñiri rfíwamíñf eat.” nñiri re nñriniginíñf, “Xwíyá apí Gorixo riníñf enjañf nani nepaxiníñf.” nñiragf ¹⁰ aníñajomi yayf owimniri nani oyá síkwf tñf e upfkinimeááná o re nñriniginíñf, “Joxf yegf axfpi xinaípawiníñf nimónirai Gorixomi omiñf wiariñfawíwawí e mñipant. Dixf ririximeá Jisaso seaiwapiyiníñf fá xirariñfáyf yariñfápa nioni eni axfpi yariñfá woni enjañf nani Gorixomíñf yayf wí. Ayf rípi nani rariñfíñf. Gini gíne wfá nñrókiamoranénáyf, sa Jisaso neaiwapiyiníñf rókiamoaniri nani imónariñwá enjañf nani rariñfíñf.” nñriniginíñf.

Osí apfá wenf womi seáyi e xenjweano nánirini.

¹¹ Aníña oxoánagf nñwiniñfá weníñf yánfáyf wininiginíñf. Osí apfá wenf wo ronagf nñwiniñf osomi seáyi e xenjweano —O re rigforini, “Dñf unwiráripaxorini. Nepaxiníñf imóniñfíñf yarinorini.” rigforini. O osomi seáyi e xenjweanagf wininiginíñf. O ámayo nñwíyirori pirf umamori mñf wíri neríná wé róniníñf imóniñfíñf xixeni xídarinorini. ¹² Xegf sñwirfá rfá ápiáwíniñf weri mñfyo dírf mñf ináyowa dñkinariñfápi obaxf dñkiniri enjorini. Xegf yof amá nñi majfá nimónimáná xewaníñf nñfá imóniñfíñf xegf warárimí eániri ¹³ rapirapf ragfyo igfá eániníñf wú yiniri enjorini. Yof oyá re rininorini, “Gorixoyá Xwíyáoyf” rininorini. ¹⁴ Aníñami dani simíñf winariñfáyf rapirapf awiaxf apfá weri kíyf bi mayf imóniri eníñf nñyinimáná osí apfá wenfyo nñxenjweámáná omi nuni warinagfá nñwiniñf ¹⁵ amá gwí bi bi mónigfá niyoni xopírarf wini kirá nñwá yiníñfá oyá manfyo dani peyeaaríñagf wininiginíñf. Ayo ainíxf wá fá nñxiriri numenjewari wikí Gorixo, enf eánigfá niyoni seáyi e wimóniño ayíkwf mñwóniníñf nwiwapiyiníñf xaxf wainí sogwf sfñá ikwianwí eapiníñf namí xoyíkimí yariñfápa axfpi winífirini. ¹⁶ Yof bi rípi “Míxf Ináyf Niyoni Seáyi e Wimóniri Áminá Niyoni Seáyi e Wimóniri Enáoniyf” nñriniri xegf rapirapfyo nñwiráriniri sáfyo nñwiráriniri enjañf wininiginíñf.

¹⁷ Nioni weníñf yánfáyf aníñajf wo sogwf njweane nñrómá apurí anf pírfyo nñpíka emearíñfyo enf tñi rfaiwá re urariñagf wininiginíñf, “Gorixo aiwá xwé imixiníñf nani nñbiro awí eánfpyi. ¹⁸ Míxf ináyfá gfwf yiyónf ero simíñf winariñfáyo seáyi e wimónigfáyfá gfwf yiyónf ero amá enf eánigfáyfá gfwf yiyónf ero osfíyá gfwf yiyónf ero osfíyo seáyi e xenjweáfáyfá gfwf yiyónf ero amá xinaíwaniñf nimóniro omiñf wiariñfáyfrant, wigf omiñf yariñfáyfrant, amá siyikwíniñf imónigfáyfrant, amá xwérixá imónigfáyfrant, nñnífáyá gfwf yiyónf ero epíri nani awí eánfpyi.” Iníño rfaiwá e urariñagf wininiginíñf.

¹⁹ Weníñf éáyf wininiginíñf. Nanwo tñi mñf ináyf xwárimí nweagfáyf tñi wigf simíñf winariñfáyf tñi nawíni awí neániro osí apfá wenjomi seáyi e xenjweanomi tñi o xegf simíñf winariñfáyo tñi mñf wianiro nani awí eánáriníñf nñwiniñf wininiginíñf. ²⁰ Nanwomi fá nñxiráriro mimónf wfá rókiamoaríñf —O nanwoyá nénf tñf imóniñfíñf dani emimí neríná amá nanwoyá ipírfá eániri nanwoyá xopalkigf

imóníjépi yayí níwiro egfáyo yapí wíwapiyíjoríni. Omí ení fá níxíríríro awaú síní síní ejáná ipí rírómíxíní ríá ápiáwí síná sarípáí ríníjépi t́níní wearíníwámí mamówárfágí fá wíníjaniginí. ²¹ Wíníyo ení osomí seáyí e xenjweajo kirá xegí maníyo dání peyeaaríníjépi t́níní pípíkímí yáraná iní ńníní ńbímíro wígí ǵwí yíyóní neríná agwí ímí uyárfágí wíníjaniginí.

20

Seteno xwiogwí 1,000 apimí gwí njweaní nánirini.

¹ Nioní weníní yánfáyí wíníjaniginí. Anínají wo xegí wéyo siríríkí yoparí bí mimóníjéyi nání kípí fá xírírí senfá wírí fá xírírí nemáná anínami dání weaparínjagí wíníjaniginí. ²⁻³ Anínajo iwí xwéomí —O sídírí ejíná njweagí axoríní. Obo axo Setenoríní. Omí fá níxerí xwiogwí 1,000 múronfá nání gwí níyáírí siríríkí yoparí bí mimóníjéyímí nímóaimáná maní éde ówaní níyáírímáná síkí bí símímajó nání ikwíarárágí wíníjaniginí. Xwiogwí 1,000 apí pwearíná áamá gwí bí bí mónígíyo yapí mńwíwapiyí fá éwíníginírí óf ayimí njwírárágí wíníjaniginí. E nerí aí xwiogwí apí ríxa múróáná axíná onímíapí éwíníginírí óf ayimí dání wíkwiowáriníní.

⁴ Nioní weníní yánfáyí wíníjaniginí. Míxí ináyíyá síá ikwíanjwí wí síjwí níwínírí ayo wa áamáyo wíeyíropírí fá nání rípeaaríníjowa éf njweanagí fá níwínírí áamá xwíyí fá Goríxoyá fá xíríro Jísaso nání aníní míní áwaní uríro neróná wíwaníníyí míní wínáná síjwí míní wákwigíyí —Ayí síní xwáírímí níjwearóná nanjwomí t́níní xegí xopaikígí imíxíníníjímí t́níní yayí mńwípa ero nanjwo nání ipírí fá wígí mímáyoraní, wéyoraní, meánípa ero egfáyíríní. Ayíyá díníyo síjwí níwíníríná rípí éagí fá wíníjaniginí. Ámí síní nero xwiogwí 1,000 apimí áamáyo Kiraiso t́níní nawíní umejnweanagí fá wíníjaniginí. ⁵ Iwamfó áamá ámí síní nero wíápínímeapíríapí, ayí apíríní. Pegí fá wíníyí ayí iná mńwíápínímeagí fá wíníjaniginí. Xwiogwí 1,000 apí ríxa nípwémáná ejáná wíápínímeagí fá wíníjaniginí. ⁶ Áamá pegí fá iwamfó síní nero wíápínímeafáyí t́níní aní nawíní wíápínímeapírí fá gíyí gíyí yayí owiníní. Ayí áamá Goríxoyá imónígíyí ejagí fá nání oyá díní t́níní yayí wínípaxíyíríní. Ayí Goríxo áamá sípíyí ríá xwérímí íkáráná ayí t́níní nawíní ríníjépi Ámí bí Pepíríapíyí ríníjépi mńmea Goríxo t́níní Kiraiso t́níní awaúyá apaxípáníjépi imónígí fáwa yarígí fápa nero awaú njweagí fá ananí nípáwíro Kiraiso t́níní nawíní níjwearo xwiogwí 1,000 apí múroaríná áamáyo umejnweapírí fá ejagí nání raríníjépi.

Setenomi migí níwímíxírí xopírírí wíáriní nánirini.

⁷ Xwiogwí 1,000 apí ríxa nípwémáná ejáná siríríkí Seteno gwí njweaníyímí dání wíkwiowáriná ⁸ o nípeyearí áamá gwí bí bí mónígí fá xwíá rírí nírímíní amí gímí njweagí fá —Ayí áamá Gokíyí rínígíyí t́níní Megokíyí rínígíyí t́níní ayíríní. Ayo Seteno yapí owíwapiyímíní nímérí áamá Goríxoyá imónígíyí t́níní mńxí ináníro nání ayo awí neameríná áamá o awí eaeméyí fá rawírawá imanj e iníkí e weníyí yapí xíxení imónípíríaríní. ⁹ Míxí obaxí ayí xwáírímí ayoxí xwé ikwíanjwíníjépi eapíníje nání níyíro ayí t́níní mńxí oinaneyíníro aní Goríxo díníjépi síxí uyíníjímí —E xegí áamá imónígíyí njweagíeríní. E awí mudímóáná re éagí wíníjaniginí. Ríá anínami dání nípíérónapírí ayo ríá nowárfágí wíníjaniginí. ¹⁰ Ayo ríxa ríá náná obo, ayo yapí wíwapiyaríníjómí fá níxero ipí rírómíxíní ríá ápiáwí síná sarípáí ríníjépi t́níní wearíníwámí —E nanjwo t́níní mimóní wíá rókíamoago t́níní awaú xámí moaigí fá omí ení axí e nawíní njweáfíxíníní moaíagí fá wíníjaniginí. E ikwáwíyiraní, áríwíyiraní, kíkí fá bí mepa nero ríníjépi aníníjépi wíníníaríní.

Goríxo áamá eyeyírómféjépi nánirini.

¹¹ Nioní weníní yánfáyí mńxí ináyíyá síá ikwíanjwí apí fá wení xwé wína níwínírí anamí éf njweanoyá símímáje dání xwíá rí t́níní aníná t́níní ńníní peá unárfágí nání ámí síjwí bí mńwínípaxí imóníjagí níwínírí ¹² weníní éáyí wíníjaniginí. Áamá pegíyí fá síyíkwíníjépi imónígíápiaraní, mamadíríxaraní, ikwíanjwínami agwíríwámíní ronjagí fá wínaríná bíkwíyí níparíro íkwí ámí wína, áamá díní níyímíní meapírí fá nání yofí njwíráríníjépi ení níparíro pegí fá ayí síní síní neróná yagíápi t́níní xíxení xwíyí fá umeárímíní nání apí nání bíkwíyo njwíráríníjépi dání fá rírómí nerí xíxení xwíyí fá umeárfágí wíníjaniginí. ¹³ Áamá pegí fá rawírawáyo nínamiro wegíyírání, pegí fá píyíní síwí aní e —E pepírí fá nání Píyoyí ríníjépi t́níní eríní. E ugíyírání, ńníní ikwíanjwí Goríxo éf njweaní fá t́níní e b́áná wígí yagíápi t́níní xíxení xwíyí fá umeárfágí wíníjaniginí. ¹⁴ Pepírí fá nání Píyoyí ríníjépi, píyíní síwí aníyó njweagíyó fá nímearí ipí rírómíxíní ríá wearíje —E Goríxo xwíyí fá umeárfíjímí dání ríníjépi wíníníeríní. E moaíagí wíníjaniginí. ¹⁵ Xwíyí fá numeáriníná íkwí áamá díníjépi níyímíníjépi meapírí fá nání

yoʼ nʷírárínjé nāmí gíyí gíyí anāmí yoʼ m̄nʷírárínjé nʷínwínríná ayo fá n̄xero ipí r̄róm̄xinínjé r̄fá wearínjéwámí moaíagá win̄janaginí.

21

Anj sijná t̄n̄i xwá sijn̄í t̄n̄i n̄n̄ir̄in̄i.

¹ Nioní wen̄injé éáyí win̄janaginí. Anj sijn̄í wina t̄n̄i xwá sijn̄í wirí t̄n̄i r̄ixa nimón̄njagí win̄janaginí. Anj xám̄njéna t̄n̄i xwá xám̄njérí t̄n̄i r̄ixa an̄pá imón̄njagí n̄n̄i anj sijná t̄n̄i xwá sijn̄í t̄n̄i imón̄njagí win̄janaginí. Rawirawá ámi m̄ir̄iwoŋagí n̄w̄n̄ir̄i ² wen̄injé yán̄fáyí anj n̄wá Gor̄xoyápi —Apí Jerusaremí Sijn̄íyí r̄in̄injépir̄in̄i. Apí ap̄ixí oxí meán̄m̄in̄r̄íná okiyá inariḡápa ax̄ipí éniñjé nin̄im̄aná an̄jnamí Gor̄xo t̄fē d̄án̄i wepar̄injagí win̄janaginí. ³ Sijn̄wé e n̄w̄n̄ir̄i man̄j bá ikw̄anjw̄namí t̄ñjé e d̄án̄i n̄r̄in̄ir̄íná enj t̄n̄i re r̄inar̄injagí ar̄fá win̄janaginí, “Ar̄fá épyoi. Gor̄xo n̄weaar̄injé agwí r̄ixa áma t̄n̄i naw̄in̄i imón̄in̄i. O ayí t̄n̄i naw̄in̄i n̄n̄wearóná áma x̄fóyá xegí imón̄ip̄r̄f̄ar̄in̄i. Xewan̄ijo en̄i wigí N̄wáoi nimón̄ir̄i ayí t̄n̄i naw̄in̄i n̄n̄wearóná ⁴ am̄pí d̄ñjé spí wiar̄injépi xórórí n̄w̄ir̄i n̄n̄i wigí sijn̄wir̄ixí wepar̄iḡápi kw̄ikw̄ir̄im̄f n̄wir̄in̄injé w̄ilagí n̄n̄i áma pero ám̄ixfá ero n̄wé earo r̄in̄injé win̄ro yaḡápi ámi b̄i mepa ep̄r̄f̄ar̄in̄i. Xámí e yaḡfá apí r̄ixa r̄íná d̄án̄i an̄injéni xwá iwéagí n̄n̄i ámi ax̄ipí wí ep̄r̄f̄amaní.” rar̄injagí ar̄fá win̄janaginí.

⁵ Íkw̄anjw̄namí éf̄ n̄weano re r̄in̄injéni, “Ar̄fá ei. Nioní am̄pí n̄ip̄in̄i ámi sijn̄í im̄ix̄ar̄f̄ar̄in̄i.” n̄ir̄ir̄i re n̄r̄in̄injéni, “Xw̄iyá nioní rar̄injépi nepax̄injé imón̄ir̄i áma d̄ñjé w̄ikw̄ropaxí imón̄ir̄i en̄agí n̄n̄i joxí r̄f̄wam̄injé eat.” n̄n̄ir̄ir̄i ⁶ re n̄r̄in̄injéni, “Am̄pí nioní ‘E imón̄f̄win̄iginí.’ yaiwin̄jépi r̄ixar̄in̄i. Nioní sijn̄á p̄ir̄f̄ t̄n̄jwean̄in̄injé ner̄i n̄n̄i iwam̄fó imón̄ir̄i yopar̄f̄ e n̄n̄i imón̄ir̄i mé an̄injé imón̄in̄i. In̄igí n̄n̄i gw̄in̄f̄ yeáyí wí gíyí gíyo in̄igí d̄ñjé n̄ȳim̄injé meap̄r̄f̄a n̄n̄i s̄im̄injé meaar̄injéni d̄án̄i anan̄i n̄wir̄i m̄in̄i wim̄f̄ar̄in̄i.” n̄n̄ir̄ir̄i ⁷ re n̄r̄in̄injéni, “Áma nioní an̄injé fá n̄n̄ix̄ir̄iróná nioní t̄n̄i s̄m̄f̄ t̄n̄i inar̄injéw̄o xop̄ir̄ar̄in̄injé wíá gíyí gíyo nioní r̄fá apí n̄ip̄in̄i n̄w̄ir̄íná N̄wá aȳf̄áoní imón̄ir̄i ayí en̄i gí n̄iaw̄í imón̄iro ep̄r̄f̄ar̄in̄i. ⁸ E ner̄i ai ikw̄ikw̄fá imón̄iḡf̄áyí t̄n̄i nioní d̄ñjé n̄n̄ikw̄r̄oro ai ámi peá n̄moḡf̄áyí t̄n̄i áma xw̄ir̄fá wian̄ipaxí imón̄injépi yar̄iḡf̄áyí t̄n̄i p̄ik̄ixw̄ir̄fó yar̄iḡf̄áyí t̄n̄i f̄wí inar̄iḡf̄áyí t̄n̄i ayá yar̄iḡf̄áyí t̄n̄i wigí n̄w̄f̄apimí fá n̄ix̄ir̄iro d̄ñjé n̄ikw̄r̄oro p̄ir̄an̄injé mear̄iḡf̄áyí t̄n̄i yap̄f̄ rar̄iḡfá n̄n̄iyí t̄n̄i wigí p̄ir̄f̄ mamón̄ip̄r̄f̄e —E ipí r̄róm̄xinínjé sijn̄á sar̄ip̄áyo d̄án̄i r̄fá ápiawí an̄injé wear̄in̄er̄in̄i. Ayí e an̄injé wep̄r̄f̄a en̄agí n̄n̄i r̄in̄injé Ámi b̄i Pep̄r̄f̄ápiyí r̄in̄injépi x̄ixen̄i meap̄r̄f̄ar̄in̄i.” n̄r̄in̄injéni.

Anj Jerusaremí sijn̄ípi n̄n̄ir̄in̄i.

⁹ An̄fnají wé w̄úmi d̄án̄jé wáu awa p̄ir̄er̄ixí wé w̄úmi d̄án̄jé wáu ayo xean̄injé yopar̄f̄ wé w̄úmi d̄án̄jé wáu in̄jáná x̄ir̄iḡf̄áwa wo n̄b̄ir̄i re n̄r̄in̄injéni, “Ēin̄i. Ap̄ixí sip̄isip̄í miáo mean̄i s̄iwá osim̄in̄i.” n̄n̄ir̄ir̄i ¹⁰⁻¹¹ Gor̄xoyá kw̄iȳf̄pi n̄ix̄x̄er̄óáná an̄fnajo d̄f̄w̄ m̄injé sepiá ron̄jé bimí n̄n̄i n̄imeámí n̄n̄iyir̄i anj n̄wá x̄fóyápi, Jerusaremíyí r̄in̄injépi an̄fnamí Gor̄xo t̄fē d̄án̄i x̄ixf̄éa x̄fó inar̄injépi t̄n̄i naw̄in̄i wepar̄f̄íná s̄iwá níagí win̄janaginí. Xw̄in̄fá anj apí ean̄jépi sijn̄á awiaxí n̄igwí xwé ron̄jépi xw̄in̄fá eaar̄injépa ean̄jépi n̄w̄n̄ir̄i sijn̄á awiaxí jas̄ip̄ái r̄in̄injépi r̄ir̄im̄á ón̄injépa ónar̄injagí win̄janaginí. ¹²⁻¹³ Anj apimí n̄ip̄im̄in̄i sijn̄á t̄n̄i ákin̄já aga seáyí émi eán̄injagí n̄w̄n̄ir̄i ákin̄já apimí f̄wí wé wúkaú síkwí wáu in̄njagí n̄w̄n̄ir̄i ákin̄já sogwí xemón̄apar̄in̄im̄in̄i im̄ix̄in̄injépi d̄án̄i f̄wí wiyáú w̄iyi in̄njagí win̄ir̄i ákin̄já sogwí wear̄in̄im̄in̄i im̄ix̄in̄injépi d̄án̄i en̄i f̄wí wiyáú w̄iyi in̄njagí win̄ir̄i m̄id̄án̄i m̄id̄án̄i en̄i f̄wí wiyáú w̄iyi in̄njagí win̄ir̄i ner̄i ayo bimí bimí an̄fnají x̄ixen̄i awí mear̄on̄agá n̄w̄n̄ir̄i Is̄ir̄er̄iȳf̄á xiáwo ir̄in̄jowa wé wúkaú síkwí wáu imón̄iḡf̄áwayá yoʼ f̄wí bimí bimí n̄yoni wo woyá yoʼ eán̄injagí win̄janaginí. ¹⁴ Sijn̄á t̄n̄i ákin̄já near̄f̄á iwam̄fó n̄tiwayir̄or̄i t̄n̄injéyo —Ayí sijn̄á wé wúkaú síkwí wáu xámí wen̄f̄ȳr̄in̄i. Ayo sip̄isip̄í miáoýá wá w̄ur̄imeíaḡfá wé wúkaú síkwí wáu imón̄iḡf̄áwayá yoʼ sijn̄á ayí ayim̄i x̄ixen̄i eán̄injagí win̄janaginí. ¹⁵ An̄fnají nioní xw̄iyá n̄r̄fó xoȳf̄wá iwam̄fó yar̄iḡfá sijn̄á gor̄f̄ t̄n̄i im̄ix̄in̄injépi anj apimí t̄n̄i ákin̄jáyo t̄n̄i f̄wiyo t̄n̄i iwam̄fó n̄ra un̄i n̄n̄i fá x̄ir̄injagí win̄janaginí. ¹⁶ Anj apiyá miwí imón̄injépi biaú biaú n̄ip̄in̄i x̄ixen̄i imón̄injépir̄in̄i. Sepiá miwí m̄id̄im̄id̄án̄i imón̄injépi ax̄ipí imón̄injépir̄in̄i. An̄fnajo r̄ixá iwam̄fó yar̄iḡf̄áyí t̄n̄i iwam̄fó yar̄íná anj apí xegí sepiá éfp̄i 12,000 imón̄injagí n̄w̄n̄ir̄i sepiá enj ákin̄já xw̄ápiyi nim̄ix̄iga pun̄jépi t̄n̄i sepiá enj yegí nim̄ix̄iga n̄peyir̄i p̄in̄i wiár̄in̄injépi t̄n̄i n̄ip̄in̄i ax̄ipí 12,000 imón̄injagí n̄w̄n̄ir̄i ¹⁷ an̄fnajo anj apiyá ákin̄já iwam̄fó ner̄f̄ná xegí sepiá n̄r̄óga n̄peyir̄i p̄in̄i wiár̄in̄injé imón̄injépi 144 mita en̄agí win̄janaginí. An̄fnajo iwam̄fó ner̄f̄ná áma iwam̄fó yar̄iḡf̄áyí t̄n̄i en̄injéni. ¹⁸ Ákin̄já sijn̄á awiaxí jas̄ip̄ái r̄in̄injépi t̄n̄i n̄ik̄ir̄óga n̄peyir̄i eán̄ir̄i anj n̄ápi sijn̄á gor̄f̄ t̄n̄i m̄ir̄in̄injagí n̄n̄i gir̄as̄in̄injé r̄ir̄im̄á okiár̄in̄ir̄i en̄agí win̄janaginí. ¹⁹ Sijn̄á ákin̄já near̄f̄ná iwam̄fó

nitiwayirori tñinñ wé wúkaú síkwí waú xámi wenñpí sñjá awiaxí nígwi xwé ronñ wíyí wíyo dññ tñi nanñ oimóniri didairí inñagi winñjanigini. Sñjá iwamfó nitiwayirori tñinñyí wíyi sñjá jasipái rinññyirini. Ámi wíyi onagwá wenñ sapaiyi rinññyirini. Ámi wíyi apfá wenñ agetái rinññyirini. Ámi wíyi sowí inññ emerái rinññyirini. ²⁰ Ámi wíyi sadonikisíyí rinññyirini. Ámi wíyi ayfá rinñ koniriantíyí rinññyirini. Ámi wíyi siyó rinñ kirisoraitíyí rinññyirini. Ámi wíyi sowí xegí bi inññ beriríyí rinññyirini. Ámi wíyi siyó xegí bi rinñ topasíyí rinññyirini. Ámi wíyi kirisopirasíyí rinññyirini. Ámi wíyi onagwá wenñ jaiasiníyí rinññyirini. Yoparíyí mipíyí monñ ametisíyí rinññyirini. ²¹ Ákinjá ówanñ wé wúkaú síkwí waú enñyí ayí urfó apfá wenñ nígwi xwé ronñ wé wúkaú síkwí waú ayfíriní. Winani winani urfó ná woni tñi imixiniññyirini. Anñ apiyá óyí sñjá gorí tñi imixiniññ enagi nán girasiniññ rirímá okiniññyirini. ²² Anñ apimi dani anñ Gorixo nani ridiyowá nero seáyi e umearigfá wiwá miriniñagi mñwinñjanigini. Ayf rípi nánirini. Áminá Gorixo, enñ eánigfá niyoní seáyi e wimóniño tñi sipisipí miáo tñi aiwanñowau anññ e niñweari anñ iwánññ miriniñagi nani wiwá nimñirírnáyí, ná mayf imónipaxf enagi nani mñmiriniñagi winñjanigini. ²³ Gorixo xewanñño xixfá inariniñpi wfá anñ apimi okimixiri sipisipí miáo apimi uyfwinññ yamorí enagi nani sogwfrani, emáranñ, apimi wfá ómixinfá nani ná mayfíriní. ²⁴ Wfá anñ apimi dani óninñapí anñ apimini wóninñfamani. Ámá gwí bi bi mónigfá wfá api óñiñ niñwearo wigí yarigfápi epfírfáriní. Mixí ináyí xwfárimí nñweagfáyí wigí amípi ayá tññpi nñmeámí nuro anñ apimi páwipírfáriní. ²⁵ Ikawáiyíná ákinjá fwi ówanñyí yárininñfá menini. Anñ apimi ámi árfwíyí wí imóninñfá menagi nánirini. ²⁶ Ámá gwí bi bi mónigfáyo dani amípi ayá tññpi tñi amípi ámá sññwí nñwinñfá “Seáyi e imóninñpírfani?” yaiwiarigfápi tñi anñ apimi nani nñmeámí nuro páwipírfá aiwí ²⁷ ámá piaxí weánipaxfpi yarigfáyí tñi xwírfá winipaxf imóninñpi yarigfáyí tñi yapí rarigfáyí tñi ayí wí anñ apimi aga ná rfwíyo aí wí páwipírfá menini. Ámá wigí yof íkwí sipisipí miáoýa dññ niyiminiñ meapfírfanami nñwiránigfáyini anñ apimi páwipírfáriní.

22

¹ Anñnajo iniñgí dññ niyiminiñ imónipíri nani wearinñ siwá níaná nioni sññwí nñwinñfá u girasí rirímá ónariniñpa nónimáná siá ikwianwí Gorixo tñi sipisipí miáo tñi awaúyanami dani siminiñ nñmeari ² anñ apimi nani xegí óyó ayá áwinimi wearinñagi winñjanigini. Iniñgí úmi ororfwámi dani íkfá dññ niyiminiñ imónipírfá naniyí ronagi winñjanigini. Íkfá ayí emá ayí ayo sogwí niweríná sogwí xixegíni wé wúkaú síkwí waú weariniñyirini. Íkfá ayí íwípi Gorixo ámá gwí bi bi mónigfá niyoní wé ronñwiráriní imóninñpi enagi nani ³ xfo enñná ramixiniñpi e dani axípi sñni wí imóninñfamani. Siá ikwianwí Gorixo tñi sipisipí miáo tñi awaúyána anñ apimi imóninñfá enagi nani ámá xfomi nixfídro nani xñáiwánññ nimóniño omññ wiariñgíyí anñ apimi dani xomññ niyikwiro yayí seáyi e numero ⁴ oyá sñmimanñpi ení sññwí nñwinñro xegí yof wigí mímáyo eánigfáyí imónipírfáriní. ⁵ Anñ apimi dani sfá ámi bi yininiñfamani. Áminá Gorixo ámá apimi nñweagfáyo wfá wókimixiniñfá enagi nani uyfwi tñi sogwí tñi wfá ómixinfá nani mñkf mayf nimóniño xfo tñi nawiniñ niñwearo nani mñxf ináyiniññ nimóniño anññ miní menñweapírfáriní.

“Jisasó ámi weapinñfá nani anñwi ayorini.” uriniñ nánirini.

⁶ Anñnajo re nñrinñigini, “Xwíyífá api aga nepaxiniñpíriní. Dññ uñwiráripaxfíriní. Áminá Gorixo —O xegí wfá rókiamoarigfáwami xegí kwíyí tñi enñ sixf wírómixowárariniñ. O xegí anñnajiñ ámá xfomi nuxfídro nani xñáiwánññ nimóniño omññ wiariñgíyó amípi rfwíyo anñni nimóninñfápi nani siwá wimi nani nñrowárenapírfáriní.” nñrinñigini.

⁷ “Arfá épyoi. Nioni seaimeámfá nani anñwi ayorini. Xwíyífá bikwí rípiimi wfá nñrókiamóniri eáninñyo xfdarigfá giyí giyí Gorixoyá dññ tñi yayí winipaxf imóniño.” Jisasó e rinñigini.

⁸ Amípi api nani arfá wíri sññwí winiri yariniñ, ayí nioni Jononirini. Arfá wíri sññwí winiri nerfá anññají amípi api sññwí owñniriñ siwá niomi yayí oumemñiriñ xegí síkwí tññ e upkínimeáagi aí ⁹ o re nñrinñigini, “E mñipani. Joxí Gorixomi nuxfídrí nani xñáixiniññ nimóniño omññ wiariñgíyó nioni ení axípi nimóniri yarigfwawirini. Dñxf ririxfmeá imónigfáyí, wfá rókiamoarigfáyí tñi xwíyífá bikwí rípiimi nñriniri eáninñpi arfá wiarigfá nñniñ tñi ayfñinñ imóninñ wonñ enagi nani e mñipani. Gorixo ná womñni upkínimeai.” nñriniri ¹⁰ re nñrinñigini, “Xwíyífá bikwí rípiimi wfá nñrókiamóniri eáninñpi ríxa nimóninñfá anñwi ayo enagi nani joxí sfá órípiniñ neri rítf mýáripani. ¹¹ Ámá

sípíní imíxaríngíáyí xe axípi súpíní nimíxa uro áamá sípí neróná sáwí yapi yaríngíáyí xe axípi sípí néra uro áamá wé róníngí yaríngíáyí xe axípi wé róníngí néra uro ‘Goríxo wimónaríngípi émíngíni.’ yaiwiaríngíáyí xe axípi néra uro éfíxíni.” níríngínigíni.

¹² Jisaso “Aríá éi.” nínírírí re níríngínigíni, “Nioní seaímeámí nání aŋwí ayoríní. Nioní níbírí niseaímeárná áamá wíngí yaríngíápi t́níní xíxení pírfí umamómí nání íá nìxírímí bímíáríní. ¹³ Nioní śnǎ pírfí tíngweaŋíngí nímónírí aníngí míní ngweaŋáoní raríngíni. Iwamó wí e dání imónírí yoparfí wí e nání imónírí enǎonímaní. Iwamó imóníngé dání aníngí síní ngwearí yoparfí imóníníngé aníngí síní ngwearí emíáoníríní.” níríngínigíni.

¹⁴ Áamá sípísípí miáomí díní nìwíkwíroríngípímí dání wíngí rapírapí oyá ragíyo ígíáníngí eagíáyí, ayí íkíá díní nìyímíngí imónípíríána danípaxí imóníro anípímí íwíyo páwipaxí imóníro enǎgí nání yayí Goríxoyá díní t́níní winípaxíyíngíni. ¹⁵ E nerí aí apímí bíaríwámí ngweagíáyí tíyí yaríngíáyíngíni. Śwíníngí nímónírí ero ayá ero íwí iníro pikíxwíríó ero wíngí ngwáapímí íá nìxíríro menwearo “Yapí oraneyí.” nìwimóníro yapíxí ríro yaríngíáyíngíni.

¹⁶ “Nioní, Jisasoní siyíkí nioníyá aní apí apímí dání imóníngíáyí amípí apí nípíní nání níjǎ imónípírí nání gí anǎnajo áwaní osearínírí urowárenapíáríní. Míxí ínáyí Depitoyá xwíá piaxíyo dání iwíaronǎoní, ayí nioníríní. Síní ímíáoní, ayí nioníríní.” ríngínigíni.

¹⁷ Kwíyípi t́níní sípísípí miáo apíxí meanfápi t́níní “Bei.” raríngí. Xwíyǎ rípi íá roarfí aríá wíá gíyí gíyí ení “Bei.” rírfíxíni. Áamá iníngí nání gwíngí yeáyí nìwíro “Iníngí díní nìyímíngí imónípírí nání imóníngímí dání nìwírí onímíní.” yaiwíá gíyí gíyí ananí níbíro onípoyí. ¹⁸ Xwíyǎ bíkwí rípímí wíá nírókiamónírí eáníngípi íá roarfí aríá wíá gíyí gíyíngé aríá jiyíkí nìseaorí re osearímíní, “Áamá wíyíngé xwíyǎ rípímí ámí bí t́níní gwí nímorí nírínǎyí, xeaníngí bíkwí rípímí eáníngípi Goríxo e éfíyíngé seaikáríníáríní. ¹⁹ Wíyíngé xwíyǎ bíkwí rípímí wíá nírókiamónírí eáníngípi rítfí nerínáyí, e éfíyíngé Goríxo íkíá díní nìyímíngí imónípírí dananíro éfánamí mídánípa oépoyínírí pírfí searakírí aní ngwáapímí ngweaníro éfáapímí mípáwípa oépoyínírí pírfí searakírí nerí seawáriníáríní.” osearímíní.

²⁰ Xwíyǎ rípi áwaní raríngí “Nepa níbímí nání aŋwí e imóníní.” raríní. “Oyí, e imóníwíníngíni.” nímónaríní. Áminá Jisasoxí ríxa bífíxíni.

²¹ Áamá nìyíngéní Áminá Jisaso ayá osearímíxíni. Apíríní.